

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

ANDOVER-HARVARD LIBRARY

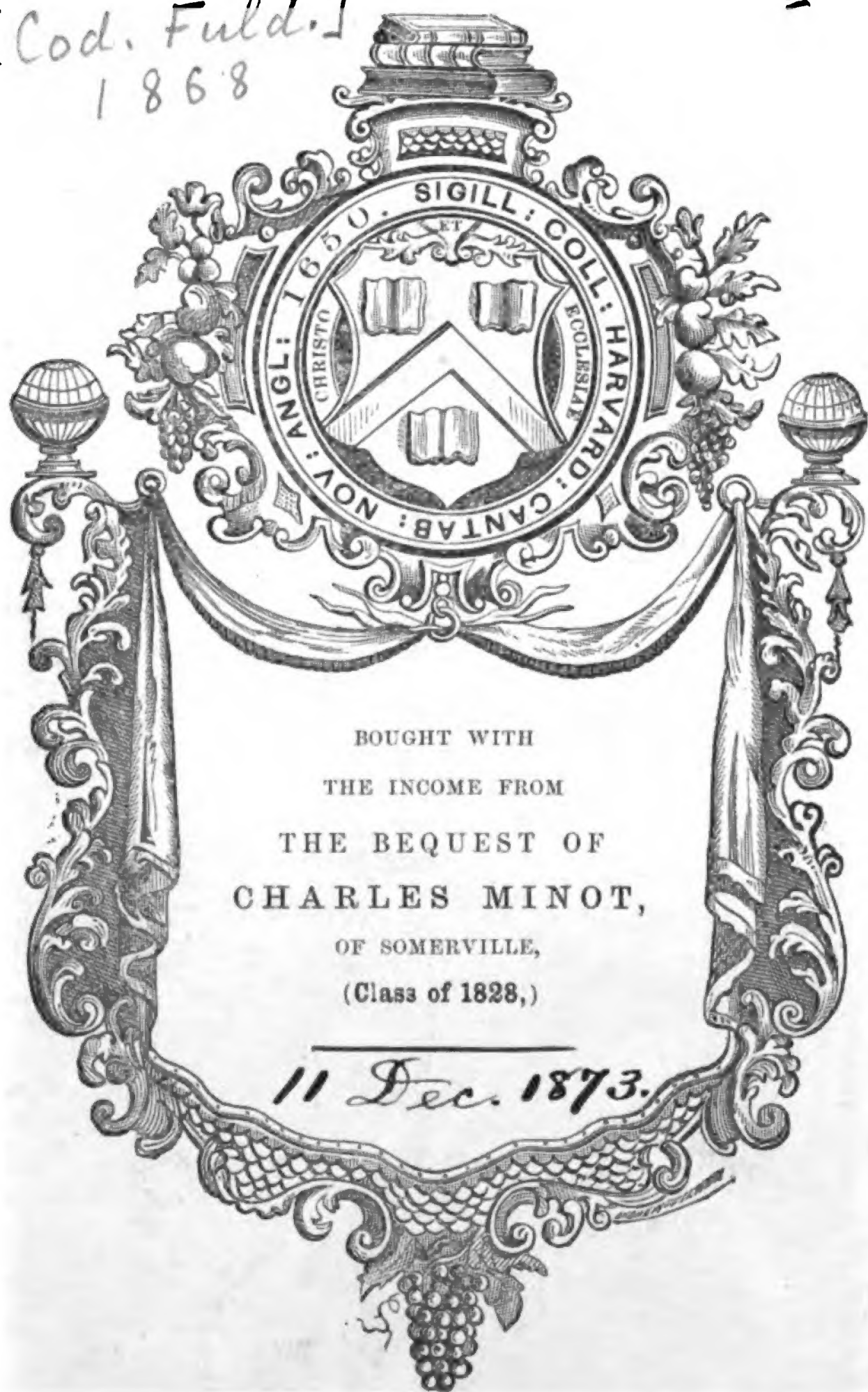
AH 6DPJ 4

**HARVARD DEPOSITORY
BRITTLE BOOK**

RETAIN BOOK COPY

507 Lat.
[Cod. Fuld.]
1868

Ranke

THE LIB

SCHOOL,

1873, Dec. 11.

Milot Fund.

JUN 16 1899

(624)

ILLUSTRISSIMO

COMITI AC DOMINO

OTTONI COMITI DE STOLBERG-WERNIGERODE,

SACRORUM STUDIORUM FAUTORI GENEROSISSIMO,

HUIUS OPERIS

PATRONO ET SOSPITATORI CLEMENTISSIMO,

GRATUM AC VENERABUNDUM ANIMUM

TESTATUR

EDITOR.

PROLEGOMENA.

Codicem Fuldensem, quo Hieronymiana Novi Testamenti continetur versio, in pretiosis christianae antiquitatis monumentis esse numerandum, professi sunt quicumque recentiore tempore vel aliquam illius mentionem fecere vel accuratiori iudicio subiecerunt. Quorum in numero primum cito Ioannem Fridericum Schannat, qui in Vindemiis literariis, a. MDCCXXIII Fuldae et Lipsiae editis p. 217—221 illius conspectum satis accuratum dedit. Alterum nomino Carolum Lachmannum, qui quum probe nosset, quantaе utilitatis esset ad textus graeci rectam constitutionem versionis Hieronymianae comparatio, in ea Novi Testamenti editione, quam cum Philippo Buttmanno annis huius saeculi XXXXII et L publicavit, huius versionis textui varias codicis Fuldensis lectiones inseruit evangelicamque eiusdem codicis partem sese ipsum editurum esse complures per annos hominibus doctis expectationem fecit, gratam quidem eam, sed non expletam. Tertium criticorum N. T. qui uiuunt absque dubio principem Constantinum Tischendorfium dico, virum reverendum, quocum ex adolescentiae inde tempore arctis amicitiae vinculis me coniunctum esse laetor, qui tum in prolegomenis codicis Amiatini a. MDCCCL editi (cf. p. XXIII, XIV), tum in docta largaque quam septimae suae Novi Test. editioni praemisit praefatione (cf. p. CCXLVIII) codicem nostrum et aetate et bonitate ad Amiatinum proxime accedere iudicavit eiusque aliquam cum illo comparisonem instituit. Post illos ego ipse postquam anno MDCCCLV in Studiis Criticisque Heidelbergensibus de aetate codicis scripsi quinque annis post ad concelebrandum Universitatis Berolinensis iubilaeum codicis specimen tribus tabulis instructum edidi, in quo characteribus usus ad antiquam formam accedentibus epistolam Iacobi excudendam curavi easque quibus illa in codice illustrata est glossas anglosaxonico calamo scriptas publicavi, praemissa praefatione, in qua

pollicitus sum me totius codicis editionem, textum fideliter reddentem et modico pretio venalem, in usum theologorum pro viribus esse curaturum.

Quam quum doctis hominibus ad legendum porrigo, videtur consentaneum tum codicis brevem eamque idoneam descriptionem praemittere tum quibus maxime opus est commentariis diplomatico et critico, in quibus de singulis eius correctionibus et lectionibus agitur, textum editum instruere.

I. Quae sit codicis Fuld. externa forma.

In bibliotheca Fuldensi si codex noster ex arca quadam vitrea, in qua cum duobus aliis libris manuscriptis, quos S. Bonifacius fertur possedisse, asservatur, ad conspiciendum tibi proponitur, librum oculis habes subiectum cistae simillimum corio vitulino munitum cuius oram ubi cultro resecta est gilvo colore illitam vides. Libri longitudo circiter XV, latitudo VI, altitudo V est pollicum. Cuius operculum externum quum revolveris, interius aliud invenies ex ligno querno constans et corio ovillo obductum, quod argenteis ornamentis angularibus lamellisque ita instructum est, ut librum olim fibulis munitum fuisse appareat. Quo in tegumento fere medio scida membranacea agglutinata est, cui grandibus minusculi generis characteribus, praemissa tamen litera initiali, qualibus saec. XV et XVI utebantur, haec verba inscripta sunt:

**Sanctus boni
facinus presenti
libro sanctus
est da virit.**

Quo tegumento revoluta membranae genus ex quo liber constat hic quidem crassius illic tenuius, omnino vero bonum atque satis album et illaesum invenies, exceptis prima ultimaque pagina, quae admodum tritae manuumque, quibus longum per tempus contrectatae sunt, sordibus naturalibus inunctae apparent: unde elucebit, librum diu tegumentorum munimento caruisse. Quae sub finem conspicitur litera L numerum quinternionum indicat, ex quibus liber compositus est, qui numerus quoniam unusquisque quinternio vigenas exhibet paginas, mille totius libri paginas constitueret, nisi initium factum esset per quaternionem, quo fit, ut numerus ille quatuor paginis diminuatur. Sed huic primo quum praefatio una cum enumerationibus canonum praemissa sit, ex quibus illa septem, hae septendecim paginas complent, sequitur codicem paginas mille octodecim continere. Quas ipsis

oculis foret exhibiturus, si quis, quod per sacram reverentiam bibliothecariorum usque ad hunc diem nemini licuit, unicuique paginae numerum suum inscriberet. Atque omnes has paginas ab uno scriba exaratas esse non interrupta scripturae optima et quam continuam vocant aequalitate facillime conspicua edocemur.

II. Quae contineat codex.

Quo codicis utilitas critica paulo minuitur, literaria vero aliquanto augetur, non singula quatuor evangelia continet, sed evangelium e quatuor compositum, sive harmoniam evangeliorum, et quidem id ipsum exemplar, ex quo omnia harmoniae illius apographa quae a Memlerio, Palthenio, Schiltero, Schmellero edita sunt tamquam ex fonte profluxerunt. Ad quam pertinet quae primum in volumine locum obtinet praefatio Victoris episcopi Capuani, in qua de illius origine atque de iis, quae ad signandam sectionum ex quibus constat seriem sive ad exhibendos canones evangelicos ipse fecerit, copiose agitur, secundo loco canonum illorum duplex enumeratio, generalis et specialis ad hanc ipsam harmoniam adaptata, tertio altera quaedam praefatio, qua quod sit argumentum CLXXXII harmoniae capitulorum breviter exponitur.

Evangelicam Novi Test. partem epistolae Paulinae excipiunt, introductae illae compluribus capitibus, quae tum ad liturgiam tum ad isagogen concipiendasque illius temporis notiones theologicas faciunt. Liturgiae inservit recensio lectionum ecclesiasticarum ex epistolis illis excerptarum, quas Victoris tempore in Capuana ecclesia usurpatas fuisse patet, cui in textu notae marginales et cruciculae respondent pericoparum initium et finem indicantes, utilissimus iis, qui rei lectionariae veterum ecclesiarum perquirendae operam dant: quem si Victor reliquarum quae sine dubio legebantur pericoparum biblicarum enumeratione complevisset, opus pretiosius etiam nobis videretur reliquisse. Isagogici valoris sunt quae de Paulinarum epistolarum argumento ac serie, deinde, quae de epistolae ad Romanos datae fine principali proferuntur. Biblicae quae dicitur theologiae prima stamina cognoscenda sunt in ea, quae appellatur concordia epistolarum Paulin. i. e. in conspectu doctrinae Pauli ex omnibus eius epistolis hauriendae. Praeterea unicuique epistolae sua »brevis« i. e. capitulorum recensio suumque argumentum praemittitur. Epistolae vero ita ordinatae sunt, ut par earum, quae Thessalonicensibus scriptae sunt, praecedat epistolam ad Colossenses, post quam inserta est apocrypha illa ad Laodicensis, quae ex Fabriciano codice apocr. N. T. theologis nota est, aliquo quidem argumento instructa sed falso, capitulorumque conspectu

carens. Quae ultimum locum habet epistola ad Hebraeos argumento caret neque nisi X vel XII capitula sibi praemissa habet, quae usque ad iustum finem epistolae non pertingunt.

Librum actuum apostolorum argumento et capitulorum indiculo instructum catalogus eorum locorum in quibus apostoli sepulti esse tradebantur praecedit, subsequitur vero corpus epistolarum canonicarum i. e. catholicarum, duplici prologo, quorum prior Hieronymi esse opus affectat, capitulisque singularum epistolarum exornatum. Deinde apocalypsis Ioannis sequitur, et ipsa tum prologo tum capitulorum serie introducta, finemque versus Damasi episcopi urbis Romae in beatum Paulum apostolum operi imponunt.

III. Quae sit codicis aetas.

Excellit inter omnes, quot sciam, codices antiquos Fuldensis eo quod certissima ostendit aetatis suae signa, ut fere quo scriptus sit anno definiri possit. Nam quum de illa inquirentes nos ipsa scripturae, qua utitur, ratione in saeculum sextum deducimur, tum per duplicem triplicemve inscriptionem manu eius viri, qui et editor codicis et primus corrector fuit, ipsi illatam instruimur codicem intra quintum illius saeculi decennium esse conscriptum. Victor enim, qui teste Ughello (cftr. Italia Sacra sive de episcopis Italiae, Romae 1659, tom. VI, p. 367) episcopali Capuae throno euectus est anno salutis DXLI secundum ea quae sub libro actuum apost. propria manu intulit eius libri lectionem peregit VI. non. mai. d. ind. nona quinq. q̄c (lege quinquies post consulatum) Basilii v. c. cs (lege viri consularis consulis) qui dies ex legibus chronographorum (cf. Petav. ration. temp. ed. Colon. 1720 III, p. 121) est dies secundus mensis Maii anni DXLVI. Ad eundem annum inscriptio altera, ad sequentem tertia nos relegat, quae sub libro apocalypseos Ioanneae exaratae, postquam a stolidis lectoribus infusa gallae tinctura ita obscuratae erant, ut aliquibus vocabulis exceptis impenetrabilem quandam maculam repraesentarent, ante hos duodecim annos a me atque Carolo Pertzio viro clarissimo adhibitis chemicis e longa captivitate redemptae sunt. Nam in una ex his Victor se librum apud basilicam Constantinianam legisse sive lectionem peregissee profitetur d. XIII. kal. maias ind. nona q̄. n. p̄ c̄ basili ū c̄ cos (lege indictione nona quinquies post consulatum basilii viri consularis consulis) i. e. die undevigesimo mensis Aprilis anni DXLVI, in altera iterato se legisse dicit ind. X. die prid. iduum april. i. e. die duodecimo mensis Aprilis anni DXLVII. Unde quum sequatur, codicis scriptionem quod minimum est anno DXLVI perfectam fuisse, quaeritur, quo circiter fuerit inchoata. De

qua re fortasse accuratiora asseri possent, si Procopius Caesarensis illorum temporum bellis turbulentorum scriptor coaetaneus, qui pugnam Romanorum et Gothorum in ipsa urbe Capuae commissam describit, itidem ecclesiasticarum rerum Capuanarum aliquam mentionem fecisset. Quod quum non fecerit, nihil nobis reliquum est nisi ut concludamus Victorem inter turbas illius aetatis non facile antequam ad sedem episcopalem eveheretur de tantis opibus, quae ad creandum codicem et membranis et scriptura splendidissimum satisfacere, libere disposuisse. Quod si verisimile est, codex nonnisi post primum Victorini episcopatus annum, qui est DXLI, inchoatus esse nobis videbitur.

IV. Quae codicis origo fuerit.

In praefatione Victor narrat, fortuito in manus suas incidisse unum ex quatuor evangelium compositum, quod cum titulo careret, ipsi adhibitis iis quae Eusebius in hist. eccl. de harmoniis Ammoniana et Tatiana tradidit, licet non omni dubitatione exemptus esset, Tatiani haeretici potius quam Ammonii opus esse videbatur. In quo quum ii numeri, ex quibus colligi potest, quae quatuor evangelistis communia et quae singulis sint propria, desidia transscribentium omissi essent, Victor summo studio usus eos numeros supplevit.

Qua in re gravissima oritur quaestio, num forte illud ipsum exemplar, quod suo tempore Victor repperit, in codice Fuldensi nobis sit conservatum. Quod si esset, codicis nostri tum aetas tum pretium admodum videretur crescere, quandoquidem aliquo temporis spatio ante Victorem scriptus esse inveniretur. Neque exigua sunt, quae primum inspicienti pro conservato exemplari facere videantur. Nam plurimis in locis numerorum illorum suppletionem ipsa Victoris manu factam oculis conspiciamus; accedit, quod praefatio canonumque enumerationes, licet primum in codice locum obtineant, non ad originale eiusdem corpus pertinent, sed ad coronandum opus ei sunt praeligatae, unde facile concluderis, Victorem illud ipsum quod reppererat exemplar tum correxisse tum praefatione canonumque seriebus exornasse, idque eo confidentius asserueris, quo magis paginae istae, in quibus praefatio scripta est, cum paginis ipsius textus biblici comparatae singularem aliquam speciem prae se ferre videantur. Sed vana est species, solummodo per innumeros obelos hic verticales illic obliquos effecta, quibus inexpertus quidam aetatis incertae homo singula praefationis verba ad minuendum legendi laborem inter se separavit. Acriter inspicienti et comparanti prologus Victoris et codicis textus biblicus ab eadem manu scripti apparent; qua ex re sequitur, Victorem illum quem reppererat librum qualiscunque erat transscribendum curasse,

tum. novum hunc codicem ita comparatum correxisse, denique iis quae praemittenda videbantur instruxisse.

Cuius rei si exempla desideras, ubicunque evangelium revolveris, complura invenies. Videsis cap. XII, ubi legitur

LC	Stupebant autem omnes	LC III
		II
i	qui eum audiebant super	i
M		M LXII
i	prudentiam et respon	r
		M XIII
	sis eius. et uidentes am	
	mirati sunt. LC Et dixit	LC V
		X

Quae hic ad sinistram et in ultimo versu conspicias scripturae compendia, in codice minio scripta, hic literis obliquis expressa, accipias in libro quem Victor repperit qualia sunt locum habuisse et sic per scribam nostrum in codicem esse transscripta. Haec igitur Victor ad dextram repetenda atque capitum canonumque numeris instruenda curavit.

Praeterea loci inventi sunt, in quibus codex originalis aut nullos numeros contineret, aut imperfectos, ex. gr. in cap. XXI, ubi defectum et per Victorem ipsum, cuius manum hic obliquis minimi generis typis reddo, et per scribam sic suppletum cernis

terrā et illic demora
batur cum eis et bapti
zabat. LC
io M Erat autem

io. XXV
i
M VII
LC VI

et in eodem cap. paulo infra

nisi ei fuerit datum de

caelo i M LC
io. ipsi uos mihi
testimonium perhibe

io. XXXV:II
i
M XI
r
M IIII
LC XI

tis

Neque vero in numeris vel supplendis vel emendandis Victor acquievit, sed textum biblicum percurrendo, quidquid ipsi vel male vel non satis bene scriptum videbatur propria manu correxit, cuius rei in commentario meo diplomatico fere innumerabilia invenies vestigia. Nam primum quum accerrimus esset inimicus falsae, quam quidem existimabat, vocabulorum divisionis, qua scriba ex. gr. vocabula *digna*,

uestris, *propter* finem versuum excedentia ita disruperat, ut scriberet *dig-na*, *ues-tris*, *prop-ter*, ipse reposuit *di-gna*, *ue-stris*, *pro-pter* (cf. 53, 17. 21. 23). Literas vero superfluas delevit, superposito puncto ex. gr. *ciuitatem* (44, 34), vel falsis ita deletis rectas superscribendo supplevit ex. gr. *reliquid* (ib. 31). Lineolis positis verborum ordinem invertit (cf. 161, 2), signo ☉ adhibito totos versus delevit, cf. 3, 15, 55, 28; recta quoque verba vel falsis vel locis ubi deerant superscripsit, vel margini intulit (cf. 44, 2; 89, 16; 3, 13). Saepissime ubi emendationem ipse non dedit, celeri manu literam R_h margini intulit i. e. *rescribe* sive *rescribendum* vel *recognoscendum* (quod signum apud priscos *ἐπανερωτάς* usitatum fuisse, Stutgardinum epistt. Paulinarum codicem et Cassellanium Hegesippi, illum noni vel decimi, hunc octavi saeculi librum testes allego), cuius loco non raro signa lineolae cum puncto punctisve coniunctae .| sive — sive .| margini appicta invenimus, quibus plerumque effecit, ut vel corrector vel scriba correctionem textui vel margini inferret. Ceteroquin neque tam diligens fuit, qui omnia sphalmata videret et corrigeret, neque tam felix, qui omnibus quos dederat nutibus a correctore obtemperatum fuisse viderit. Nam quum multa vel calamo corrigente vel cultro radente emendata sint, haud pauca inveniuntur, quorum correctio locum non habuit. Neque infitiandum, quum Victor illas singulorum librorum praefationes, quae capitulorum et brevium nomine insignitae sunt, fere praetermiserit neglexeritque, eas codices partes plurimis scribae erroribus neque paucis verborum monstris scatere. Summam ille epistolis Paulinis diligentiam adhibuit, quas ita perlustravit, ut non solum menda scriptionis eliminare studeret, sed etiam varias aliorum codicum lectiones selectas margini inscriberet: quod quum in reliquis Novi Test. partibus non fecerit, recte mihi videor concludere, illum aliis horum librorum fontibus praeter exemplar originale, ex quo codex descriptus est, fuisse destitutum. Ceterum piissime Victorem rem suam tractavisse stellulae commonstrant margini hic illic illatae, quas ut praestantiam eorum quae in textu proponuntur declararent oculisque subiicerent homo veritatis christianae amicus appinxit (cf. 97, 18; 99, 5). Hic illic, ex. gr. in eo loco, qui celeberrimus est apocalypseos, paucisque aliis Victor glossas exegeticas apposuit (450, 2. cf. 402, 15; 374, 33).

Quae omnia quum sine insigni temporis laborisque impendio exigi non potuerint, non mirabimur virum viva dignitatis suae christianae et episcopalis conscientia repletum, qui Christi famulum sese nuncupare consueverat, haud pauca perlustrationis suae signa codici intulisse, quibus tum memoriae peractae lectionis suae succurreret, tum lecturis aliis bonum

confidentemque excitaret animum. Epistolam enim ad Romanos, epistolas catholicas omnes, acta et apocalypsin monogrammate $\bar{X} \bar{F}$ insignivit (cf. 180, 1, 332, 24, 401, 1 etc.) compluribusque inter eos libros vel simplex *legi* sive *legi meum* † (i. e. hac crucicula utor, ut quasi sigillum meum sit) vel plenam illam nominis dieique, de qua verba feci, indicationem subscripsit.

V. Quae posteriora codicis fata fuerint.

Post triumviros illos, quibus debetur codex, Victorem, scribam et correctorem primigenium, quorum nomina in iis quae sequuntur siglis V. S. et C. significavi, compendio S^c vero eas correctiones insignivi, quas ipse scriba inter scribendum vel post ingressit, complures alii varia calami sui vestigia ei impresserunt, quorum in discrimine iuste statuendo vellem expertissimis amici Tischendorffii oculis iudiciisque acutissimis fuissem adiutus, qui quae ego nonnisi post longas considerationes meditationes dubitationes assecutus sum uno fortasse conspectu omnia perspexisse mihi videretur.

Ac primum quidem eum introduco, cuius manum siglo V^s ea de causa indicavi, quia simillima videtur Victorinae, ut diu haeserim, an non pro Victorina sit habenda. Sed secundum formam scriptionis quam in tabula photolithogr. altera vides, concedes calami ductus aliquanto fortiores, crassiores, forsitan et magis regulares esse quam Victorinos; adde quod atramento satis viridi scripti sunt. Vetustam tamen manum esse, tum ex ipsa literarum figura, tum ex alia ratione critica elucet, quam ex duobus harmoniae Victorinae apographis, quorum unum nunc Cassellis olim Fuldae, alterum Monaci asservatur, recte mecum hauries. Cassellanum quod coram oculis meis positum est, noni ut videtur saeculi opus, sign. ms. theol. 31, eadem verba *ubi est marcus iohannes*, quae in codice nostro sub generali canonum serie adnotata legimus, additis quibusdam aliis suo loco continet; eadem in Monacensi quoque contineri, per Schmellerum edoceor, qui in prologo harmoniae evangeliorum (ed. Viennae 1841, p. V, not. **) de his verbis agit; ita ut concludere liceat, illam adnotationem, quae iam nono saeculo a scribis inventa et descripta sit, admodum vetustam esse. Ceterum haud multa sunt, quae manu ista V^s vel in textum codicis vel ad marginem scripta invenimus cf. in comment. dipl. 466 notata ad 2, 14, 467 ad 4, 2, 470 ad 61, 11, 474 ad 137, 8, 483 ad 211, 25 et 36.

Fortasse duobus saeculis post codex noster a viro aliquo Anglo-saxone tractatus est, qui epistolam Iacobi glossis illis instruxit, quas in Specimine cod. Fuld. Berol. 1860 edidi. Cuius qualis manus fuerit, videsis in priore tabula. Similem habet characterem atque scriptio

alius viri Anglosaxonis, qui in codice pervetusto illo item Cassellis, olim Fuldae asservato quem modo allegavi Hegesippi libros de bello Iudaico continente, sign. ms. theol. 65. quaedam ad marginem supplevit. Ceterum praeter glossas incertum est an quicquam in codice scripserit (cf. comm. dipl. 502 ad 402, 29).

Nescio, proxime ante an post illum vixerit is scriptor, quem in altera tabula siglo M³ insignivi: Qui manu sua a perplexo calamo Anglosaxonico simplicitate quadam, quae tamen venusta non est, discrepante nonnullas lectiones codici nostro vel addidit vel quae deerant supplevit.

Post circa annum CCML scriptor, qui acutissimo stylo utebatur, a me siglo M⁴ insignitus, iis codicis partibus, quae correctionibus maxime indiguerunt, indicibus capitulorum et quae dicuntur brevibus adiutricem manum admovit. Neque vero eo contentus aliqua in ipso textu corrigere turbatumque hic illic numerorum, quibus initia capitulorum indicantur, ordinem in melius restituere sategit. Compendiis quidem scripturae utitur, sed paucis et quae simplicissima sunt; quae delenda censeat, ea punctis infra literas positus instruit.

Fere eodem tempore ea scripta sunt, quae siglo M² insignivi, ex uncialibus quidem literis composita, sed quae quum vetustae indolis non sint, atque serae interpunctionis vestigia exhibeant, in imitatione potius vetustarum niti quam esse vetustae videntur.

Quem siglo M⁴ instruxi scriptorem, aperte decimi quarti saeculi est: facilius ille excusandus quam duo alii, quorum unus nescio quo saeculo non tam calamo quam stylo plumbeo armatus laeves membranas ductibus quibusdam qui ullius pretii non sunt impressit et tantum non laesit, alter homo uti videtur saeculi XVII exeuntis non erubuit primam harmoniae evang. paginam eo turpare, quod moderna sua manu illius initium ex ev. Lucae haustum esse sapientissime adnotavit.

Quae quum pretii vere critici non sint nec ullum habeant. valorem nisi quod illustrandae codicis historiae aliquatenus inserviunt, maxime quaeritur, num, quem virum Anglosaxonem vocavimus, quod sacra Fuldensium fama fert, ipse fuerit vel possit fuisse Germanorum apostolus sanctus Bonifacius.

Res facile absolvi videretur, si unum aliudve a Bonifacio scriptum quod aetatem tulisset, cum glossis istis comparari possemus. Sed quotquot ille in Angliam ad amicos, episcopos, reges epistolas misit, secundum id, quod tum ex recentissimis operum Bonifacianorum editionibus hauriri licuit tum a praesidibus Musei Brittici literis datis acceptisque percontatus sum, earum ne minima quidem scheda originalis usque ad nostra tempora pervenit. Et Fuldae quidem est, quod Bonifacius exaravit. Non loquor de vetusto illo Novi Test. codice,

quem quondam Huoggi abbas tamquam nobile documentum ipsis martyris manibus conscriptum a rege Arnulfo obnixis precibus impetravit; nam inde a longo iam tempore per Ioannem Fridericum Schannat archaeologum Fuldensem ex ipsius libri calce hominum eruditorum orbis edoctus est, Uidrugi scribae illum esse (cf. Vindem. liter. I, 227). Sed Bonifacius una cum compluribus aliis episcopis instrumento illi clarissimo in archivis Fuldensibus adhuc asservato, quo ipsi tractus aliquis ad Fuldae ripam situs condendi monasterii ergo a Carlmanno donatus est, subscriptionem suam apposuit. Verum quod dolendum est non in literis ea consistit, sed secundum mores illorum temporum in simplici crucicula prope Bonifacii nomen a scriba illatum appicta, ex quo qualis eius scriptio fuerit non discitur.

Iam vero ne suspicari quidem possemus, Bonifacium istarum glossarum autorem esse, si Schannatum sequeremur, qui in III. illius ap. Serr. epistola (ap. Würdtw. et Gil. XII, ap. Iaff. LV) nixus cum scripturam Saxoniam cursoriam (i. e. anglosaxoniam, qua glossae scriptae sunt) neque legere neque scribere potuisse dicit. Bonifacius in illa epistola e Daniele Vintoniensi petit, ut sibi librum a Winberto relictum »ubi sex prophetae in uno corpore claris et absolutis literis scripti repperientur« transmittat, pergitque: »Et si hoc Deus cordi vestro facere inspiraverit, maius solacium vitae meae senectuti et maius vobis premium mercedis transmittere non potestis. Quia librum prophetarum talem qualem desidero acquirere non possum; et caligantibus oculis minutas literas ac connexas discere non possum«. En, qualem hic se Bonifacius ipse describit! virum, qui quum connexas scriptionis in patria sua Anglosaxonica divulgatae literas legere nondum didicerit, minante iam senectute et oculis caligantibus id quidem discere non possit. Cur igitur tam saepe ex amicis suis petit, ut tractatus et commentarios Bedae aliosque libros qui absque omni dubitatione literis cursivis scripti erant ipsi transmittant? Quomodo epistolas amicorum suorum more cursivo si quid aliud scriptarum legere potuit miserrimus mortalium? Quid ergo didicerat in duabus, ubi educatus erat, scholis monasterialibus, si vulgarem modum scribendi non norat? Denique quid est »clare discere« quod ex cod. Monacensi Iaffeus vir doctissimus recte in textum recepit? Ergo false legitur »discere«; reponas »discernere« et omnia patent. Bene quidem Bonifacius et legere poterat scripturam anglosaxoniam et scribere, sed acie oculorum per senectutem debilitata minutas vereque intricatas Anglosaxoniae suae literas non amplius bene discernere potuit et »propterea« inquit, »de illo libro supra dicto rogo, quia tam *clare discretis* et absolutis literis scriptus est«.

Potest ergo Bonifacius quod ad artem scribendi attinet scripsisse

glossas; et quidem omnes. Nam de qua re dudum dubitavi, unius illae sunt scriptoris, non duorum. Licet enim scriptura hic illic aliquam praebeat inaequalitatem, ea mihi iterum iterumque considerata non tam diversitatem quae alicui videri possit scribarum, quam discrimen temporum, quibus unus idemque homo modo largiore calami acie modo tenuiore utens glossas codici intulit, prodere videntur, maxime quum quod in ipsius tabulae nostrae I margine inferiore cernitur aliquae sint glossae, quae ductus paulo rigidiores et paulo elegantiores simul in se contineant. Neque obstat Broweri iudicium, quo glossas eadem manu qua Arnulfianus ille Novi Test. codex scriptus est, exaratas fuisse contendit (cf. Schannat, Uindem. I, 226): quod si ita se haberet, sequeretur glossas Uidrugo illi, non Bonifacio originem debere. Illius enim codicis scripturam et scripturam glossarum accuratae quidem utriusque inquisitione instituta ita inter se differre expertus sum, ut ab eodem ortae esse nullo modo possint. Haec enim satis simplex est, illa generis maxime distorti, haec literae a partem superiorem apertam ostendit, illa clausam, haec pauca scribendi compendia habet, illa multa et quae in hac non inveniantur; denique Uidrugo multo saepius ab orthographia et reliquis grammatices regulis recedit (scribens *gogitante, nolii, habiens*), quam glossator noster.

Itaque agitur de ipso glossarum argumento. Id vero ita comparatum est, ut consentiamus Rulando Wirceburgensis bibliothecae praefecto meritissimo, qui in recensione editionis meae in Serapeo a. 1861. N. 1 publica hos commentariolos omnino indolem doctrinae vitaeque eorum qui saec. VIII ex Anglia et Scotia ad propagandam fidem Christianam in Germaniam delegabantur, sapere statuit. Glossae enim omnino illam theologiam, quam ex operibus Bedae vero nomine Venerabilis piam mysticamque simul et activam novimus, redolent. Accedit quod simplicitatis sunt non taedium creantis, sed rebus refertae, cuius laudis testem provoco iustificationis Abrahamiticae descriptionem ad Iac. 2, 21 datam his verbis: *id est tamen quod operatus est et prius credidit et sic operatus est*; hic illic ad poeticum illud genus loquendi extolluntur, quod in epistolis Bonifacii longis quidem spatiis interpositis insertum videmus (cf. quae ad 1, 2 adscripta sunt). Adde quod auctor repletum sese exhibet conscientia eorum, quae ad vocationem apostolicam pertinent: quod Iacobus docet, simpliciter ipsi *evangelium* est (cf. not. ad 1, 21. b); verbum veritatis item ei *evangelium* est efficiens ut homines fiant filii patris (cf. not. ad 1, 18, a), qua in re explicanda ipsum Christi effatum laudatur, in quo omnis nititur fidei propagatio (cf. not. 1, 18, b). Fallaces igitur ipsi sunt ii, qui desiderant *evangelium* Christi audire et non implere (cf. not. ad 1, 22). Deus ipsi pater est luminum i. e. angelorum et

qui lummaribus doctrinae illuminat ecclesiam suam, cuius optimum donum est *baptismus* (cf. not. 1, 17, a). Quae quum hominem proderere videntur propagandae fidei munere non solum instructum, sed etiam occupatum, tum ipsas Bonifacii cogitationes quales ex historicis monumentis fuisse comperimus aliquae ex his glossis nobis quodammodo repraesentant. Quam Iacobus 1, 1 lectoribus precatur salutem, eam autor definit cerni in *credendo et episcopum audiendo, qui salutem ministret audientibus*. Fere unius illi notionis esse videri legatum christi ad praedicandum evangelium et episcopum, apparet ex glossa ad explicandum 1, 19 apposita, ubi dicit, eos ad quos *episcopus mittitur*, primatum verbi i. e. munus egregium verbi praedicandi voluisse tenere et docere. Unde haec explicanda? Nonne inde quod eius esse videntur, qui missus inter gentes ut nomen christi iis insinuaret anno 722 ad iuramentum Petro eiusque vicario Gregorio successoribusque eius praestandum obligatus formula solenni utebatur: »Promitto« inquit »ego Bonifacius, *gratia Dei episcopus*«? (cf. Iaffé, Mog. III, 76). Idem quum ad explicanda Iacobi verba 1, 11 *exortus est enim sol cum ardore* scriberet Christum esse solem aeternum et solem iustitiae, qui ardore spiritus sancti dicat *ignem immittere in terram*, nonne memoria perfundebatur eorum, quae Gregorius literis datis cum ipso communicaverat, enitere videre Bonifacium *igne salutifero, quem mittere Dominus venit in terram?* (ib. 63). Cui muneri addictus quae et quanta onera ipsi sint imposita, saepissime amicis suis revelans in epistolis suis, non raro queritur in magno periculosoque sese navigare mari Germanico (cf. ib. 94. 238) quassatum sive a paganis sive a falsis christianis seu a fornicariis clericis sive a pseudosacerdotibus, quod in tentationibus satanae ipsi videtur esse positum (ib. 235). Quibus ad amussim respondere videtur, quod ad 1, 6 adnotat *sicut ventus mare sic falsi doctores ecclesiam turbant et per ventum diabolus intelligitur a quo instabilis anima movetur*, quam sententiam quum supplet additis verbis »*persuasione mali spiritus*«, haec simillima videntur iis, quae in ep. Bonifacii ad Aethilbaldum data (ib. 175) legimus, ubi *malignus spiritus* regem quendam *suadendo pellexisse* narratur.

Quae si collegeris, licet in his rebus diiudicandis summa opus sit modestia, concedes non modo nil absurdi proferre, sed etiam a grata veri similitudine eos non abesse, qui glossas dixerint Bonifacianas. Quo magis Schannatum miraberis in Vindemiis I, 220 dicentem commentariolos istos postquam exscripserit, non tanti ipsi visos esse, quos libro suo adliceret, aut rectius fortasse suspicaberis, illum devitato grandi omnium legendorum labore nonnisi aliquos legisse atque exscripsisse. Quippe exigui pretii esse non possunt, quae ex literis eorum nobis

supersunt, quibus, quicquid acerrimus inter nostrates fidei indolisque Bonifacianae adversarius Ebrardus Erlangensis, ceteroquin vir strenuus et doctus, magis sagaciter quam caute contra monuerit, universale ecclesiae nostrae Germanicae fundamentum debemus.

Improbandum vero est, quod titulus ille supra memoratus clamat, Bonifacium codice nostro *functum esse dum vixerit*. Instituta enim accurata perscrutatione omnium quos in epistolis Bonifacius allegat Novi Test. locorum — ut et in his et in eis quae sequuntur studia longa brevissime absolvam — inveni aliquos ex illis tantum differre a textu codicis, ut pateat, illum primigeniam eorum cognitionem non codici Fuldensi debuisse, sed hausisse aliunde. Quae in ep. 104 habet »Petrus hortatur dicens: *Ante omnia mutuum in invicem caritatem habete*« ... ea in cod. ita leguntur *Ante omnia autem mutuum in vobismet ipsos caritatem continuam habentes* (1 Petr. 4, 8); quae in ep. 59 profert: »dicente beato Paulo apostolo: *An nescitis quia corpora vestra templa sunt spiritus sancti*« hic habentur: *An nescitis quoniam membra vestra templum est spiritus sancti* (I Cor. 6, 19); quae in ep. 70 ingerit: »memorare sancti Pauli ap. ad Timotheum dicentis: *Divitibus huius saeculi praecipe, non superbe sapere*«, hic finiuntur per *sublime sapere* (I Tim. 6, 17); quae in ep. 40 Paulum apostolum de beatitudine vitae aeternae loquentem introducit: *quod praeparavit Deus diligentibus se*, hic textu fruuntur isto: *quae praeparavit Deus his qui diligunt illum*. Ea igitur omnia Bonifacius censendus est hausisse ex alio bibliorum latinorum exemplari, quod si hic locus esset demonstrarem cum versione antehieronymiana fuisse cognatum. Postea vero ille nostrum codicem, quem non sine verisimilitudine ex Italia ab ipso allatum esse iudicabimus, usurpasse illisque de quibus vidimus glossis exornasse videtur: quem ad usum tum alios, quos in epistolis citat, locos eundem in cod. Fuldensi textum exhibentes, tum admonitionem illam Petrinam in ep. 70 allegatam: *Sobrii estote et vigilate et excitamini* iure nostro referemus, quae neque in cod. Amiatino, neque in Sabateriana veterum testium collectione, neque in editione Sixtino-Clementina, neque vero in originali codicis nostri textu, sed ad marginem eiusdem ab illa manu, quam siglo M³ significavimus, adnotatam videmus. Hic ergo Bonifacius verba illa hausisse potest. Quae notatio si forte, quod fieri potest, Bonifacianam aetatem non superare vel ne assequi quidem reperiretur, ea tamen ratione quaestionem nostram videretur tangere, quatenus ex epistolis Bonifacianis huc posset ad marginem esse translata.

Quod reliquum est, codicem inter ea volumina fuisse, quae Willibaldus Pippinicae aetatis scriptor quinto illo m. Junii die a. DCCLV, quo Bonifacius in Frisia martyr occubuit, ab eius interfectoribus alia

**

quidem per campi planitiem dispersa, alia in paludum arundineta iniecta, alia aliis in locis abscondita magno tamen temporis spatio dilapso reperta et in domum »in qua usque hodie animarum prosunt saluti« a singulis quibusque inventoribus remissa fuisse narrat, licet haud improbabile videatur, tamen quia eius certa mentio non iniicitur, asserere non audeo. Nam quod presbyter S. Martini Ultraiectensis, quem Iaffeus ineunte circiter saeculo nono scripsisse recte ratiocinatur, sibi sciscitanti in Frisia relatum esse dicit, adhuc superstitem esse quandam mulierem, sed iam valde decrepitam, quae iureiurando assereret, se decollationi militis Christi fuisse praesentem, eamque dixisse, quod quum gladio feriendus esset sacrum evangelii codicem capiti suo imposuerit, ut sub eo ictum percussoris reciperet eiusque praesidium haberet in morte, cuius lectionem dilexerat in vita, optime quidem ad nostrum codicem referri posse videretur, nisi de ipso illo libro quem moriens martyr manibus tenuisse fertur, per Othlonum, qui Willibaldi narrationem trecentis circiter annis post postulantibus monachis Fuldensibus repetiit et aliquibus additamentis auxit, accuratius instrueremur. Dicit enim inter illos libros repertum esse sancti evangelii librum, quem beatus vir pro sanctitate sua secum iugiter deferre solitus fuerit: hunc ergo, quamvis gladio acuto, ut adhuc ab inspicientibus probari valeat, per medium incisus fuerit, nullius tamen literae integritatem eadem incisione perdidisse. Atenimvero noster codex omnino illaesus est et intemeratus.

Nec minore nos incertitudine ne dicam caligine obruimur inquirentes, quid saeculis insequentibus de codice nostro factum fuerit. Quod ut indagarem quamvis quoscunque de rebus Fuldensibus agere suspicatus sum adierim scriptores et maxime amplissima eius viri docti, qui nono saeculo non solum Fuldae, sed totius Germaniae, ut verbo utar quo Bonifacius in epistolis de Beda usus est, splendida fuit candela, Hrabani Mauri opera exegetica, historica, poetica, alia percucurrerim, nuspiam ulla illius certa vestigia inveni. Quae quidem res eo magis mira mihi videtur, quo frequentius eius commemorandi occasionem Hrabano datam fuisse percepi, sive illius commentarios de epistola ad Romanos, in quibus de variis codicis lectionibus verba facere poterat, perscrutabar, sive versus de Bonifacio martyre legēbam; sive abbatem doctum in bibliothecam innumeris gazis refertam comitabar, sive in amplum illius de Universo opus, in quo de ipso quoque canone s. scripturae homo diligentissimus agit immergebar. Quod unde explicandum sit, si quis me interrogaverit, maxime dubito an respondeam, cod. cum ceteris Bonifacii reliquiis ita asservatum fuisse in sacrario, ut ad doctos usus non adhiberetur: nam tum manus correctrices, Hrabano iuniores quas supra cognovimus, tum codex ille

harmoniae ev. Cassellanus, qui ex nostro videtur haustus esse, viros plus minusve doctos eum tractasse demonstrant; potius quod Victori videbatur opus harmonicum Tatiani haeretici et apocrypha Pauli ad Laodicensis epistola inter canonicas obvia orthodoxum virum ab usurpando memorandoque nostro codice detenuisse mihi videntur.

Nec prius quam saeculo XIV certa de illo testimonia deprehenduntur, unum exstans in catalogo *Reliquiarum maioris ecclesie fuldensis*, quem in archivi Fuld. copiar. VIII, 336 inveniri relatum mihi est, inter quas qui libri sancti Bonifacii nominantur, dubium non est quin illi tres codices sint, qui decimo octavo demum saeculo ex illius ecclesiae sacrario in bibliothecam scimus esse translatos; alterum in ipso cod. nostro scriptum, quod quum satis sit memorabile in tabula II sub M⁴ accurata imitatione a me expressum vides. Conspectui enim alicui locorum, quibus singuli apostoli iaceant, ab originali scriba actis apostolorum praemisso ab ignoto saeculi XIV homine ad marginem addita sunt verba: *hic habes ubi tempore Sti Bonifacii fuerunt corpora apostolorum*, quae intelligi non queunt nisi praesupponas, scriptorem inter cod. nostrum et Bonifacium aliquam relationem posuisse, sive conditorem codicis illum sive quod rectius accipitur, codicis scribam esse iudicaverit: qua in existimatione id quod de Bonifaciana glossarum anglosaxonicarum origine non sine veri specie asseri vidimus, indocte ad totius codicis originem conspiciamus esse extensum.

Quae quum comprobent, cod. nostrum admodum esse vetustum et propter fata sua docta consideratione dignissimum, iure quaeritur, quae maxime ipsi sint peculiariora. Quorum in numero quum praeter evangeliorum harmoniam de cuius autore, aetate, lingua originali, methodo, pretio, usu disputare huius loci non est, scribendi ratio, interpunctio, divisio in membra et capitula, librorum isagogae, denique grammatica existant, primum agendum videtur.

VI. de scriptura codicis.

Sed paucis opus est, quandoquidem quae sit literarum venustas, quis ambitus, quae continuitas, quae versuum latitudo, quis versuum in unaquaque pagina numerus, quae marginis quantitas, quae inscriptionum paginis impositarum ratio, quum in his omnibus codex ubique sibi constans sit, ex additis tabulis inspiciendo ipse facillime hauries. Textus singula membra quae versiculos vocare nobis licuerit maiusculis initialibus inchoari vides, maioribus quum extra paginae columnam eminent, paulo minoribus, quum intra latent nec nisi praecedente vacuo spatiolo distincta sunt. Scripturae compendia paucissima vides *ds*, *do*, *ff* (fratres), *ihu*, *xpo* quibus aliis ex paginis

adde $\overline{dñs}$, \overline{scs} , \overline{sps} , \overline{n} . (noster), quae quidem in edito libro plena scriptione reddenda esse existimavi. De signo numerali ϵ_1 in serie canonum hic illic obvio infra disputabo. Quae in singulorum librorum inscriptionibus et subscriptionibus maiusculis literis in codice scripta inveni compendia \overline{INC} . \overline{EXP} . vel \overline{EXPL} . eandem per formam reddidi, solummodo lineolarum superscribendarum omissionem hypothetae precibus concedens. Capitulorum versus initiales minio scriptos in edito libro literis inter se paulo magis separatis, numeros canonicos itidem rubros obliqua typorum figura reddidi. Nomina propria nisi in versuum initio posita fuerint, non maiusculis sed minusculis ubique literis animadvertes inchoari; maiusculas vero non solum in versuum et, quod raro fit, paginarum initio, sed hic illic sub finem versuum positae esse conspicias, ex. gr.

occides autem FacTus

vel quod in tabula I habes

centia cum conceperiT

quod in editione, quum illum usum firmiter tenendum existimavi, imitari neque volebam neque poteram. Paginarum inscriptiones in codice prorsus regulariter non positae (epistolae enim, actus et apocalypsis nonnisi alternantibus inscriptionibus adornatae sunt, evangeliorum vero harmonia omni titulo caret) quum ad librum legendum necessariae sint, consulta Victoris praefatione, quae modo de *evangelio ex quattuor uno modo de evangelio* loquitur, in editione ubique positae lectoris comprobatione spero fore ut fruantur.

VII. De codicis interpunctione.

Quam, licet variam variis in locis speciem praebere videatur, accurate inquirens invenies nonnisi unius esse generis i. e. punctorum, quae propter singularem qua scriba usus est calami moderationem non globulorum figuram exhibentia, sed ad nostrorum quae dicuntur commatum ductum accedentia vario modo adhibentur variisque finibus inserviunt. Aliquam enim et quidem maximam partem simpliciter posita cernis, aliquam vero, insigniendae maioris epochae ergo dupliciter scripta ($\cdot \cdot$), quod signum in posteriore codicis parte multo saepius obvium quam in priore, quum apud nos non tam interpunctionis vim habeat, quam interrompendo orationis filo inserviat, in editione per * exprimendum curavi. Quem ubique locum puncta obtineant sciscitanti mihi ex instituta plurimarum paginarum comparatione scriba visus est sibi hanc dedisse regulam (a qua quidem saepe aberravit), ut punctum in media praecedentis literae altitudine poneret. Neque vero solum quemadmodum apud nos adhiberi solent

ad discernendas enuntiationum epochas, sed etiam ad separanda inter se vocabula, quae sibi iusto propius posita erant, vel ad insignienda nomina propria vel distinguendas literas numerales adhibita sunt, qui usus, libris manuscriptis adaptatus, ab impressa textus editione maxime alienus esse mihi videbatur. Quid quod scriba his illisve vocabulis quibus aliquod pondus addere voluit cf. 1, 23 *ueritatem* 1, 25 *apostolicis* 36, 8 *observationibus* puncto apposito distinxisse videtur; de quo usu certi quidpiam asserere non audeo.

VIII. De incisionibus textus.

Stichometricam methodum, qua cod. Amiatinus excellit, licet scriba codicis Fuldensis non sit secutus, sed scriptionem continuam praetulerit, divisionem tamen textus haud plane absimilem observavit, quam ut in editione exprimerem, quia ad textus intelligentiam quodammodo pertinet, meum esse duxi. Incidit enim textum, ubi sententia vel vox aliqua maiori vi atque pondere frui videbatur. Quod quum in textu historico animadvertitur, cf. 42, 1 *Inuenimus messiam*, ib. 12 *Ecce uere israhelita*, ib. 27 *Spiritus domini super me*, ib. 30 *Praedicare annum domini*, 352, 1 *Et stridebant*, ib. 4 *Et filium hominis*, ib. 11 *Domine ihesu* etc., magis etiam in oculos incidet legentium epistolas cf. 401, 12 *Uir duplici animo*, ib. 13 *Glorietur autem*, ib. 14 *Dives autem*, ib. 16 *Et flos eius*, ib. 17 *Ita et diues*, ubi singulos mallei ictus sentire tibi videberis. Idem non nego scribam in dissecandis huiusmodi membris hic illic graviter dormitasse. Sed non ita uti desideravi eius rei imitatio in textu edito successit, quatenus quum in codice scripto illa verba prae ceteris eminent, secundum leges typothetarum nostrorum intra columnam retracta apparent.

IX. De singulorum librorum capitulis.

Evangeliorum harmoniam in CLXXXII capitula divisam esse non solum ultimi capituli numero ostenditur, sed etiam versuum initialium minio scriptorum summa ipsis oculis clare subiicitur. Neque vero in codice iste numerus intactus stetit. Nam inde a capitulo XXI usque ad CI numeros capitulares constanter ita correctos vides, ut singuli uno numero diminuti sint i. e. quod scriptum fuit XXI mutatum cernatur in XX, porro XXII mutatum in XXI etc., quod ea de causa factum videtur, ut error, quo autor praecedentis indiculi argumentum capitis XXI praetermiserat, quodammodo compensaretur. Neque desunt inde a cap. CXXIV usque ad CLVII vestigia manus nobis iam aliunde notae (M'), quae postquam illa correcta fuerant, qualiter reliqua corrigi deberent tenuissimis numerorum characteribus margini apposis (quorum aliqua pars postea cultro ligatoris abscissa est)

indicavit et ad verba capitis CLVII *ait autem dominus* cf. infra 139, 3 margini inscripsit: *hic deest cap.* i. e. hic novum numerum capitularem esse inserendum: quo in loco quum codex harmoniae Cassellanus olim Fuldensis revera caput novum constituat dubitari vix poterit, illum ipsum hominem, qui nostrum cod. correxit condendo codici Cassellano operam dedisse, quae quidem res quum ad illustrandam scholae Fuldensis historiam faciat pluris mihi taxanda videtur quam ipsa capitulorum constitutio. Unde explices etiam, cur codex harmoniae Sangallensis simul latinus et teutonicus cuius partem teutonicam Schmellerus descripsit nonnisi CLXXXI capitula contineat: is enim, qui Sangallensem codicem scripsit, eam, quae in nostro inde a cap. XXIV usque ad CI correctio numerorum data est in describendo usque ad finem existimandus est extendisse.

Reliquorum librorum divisio ita comparata est, ut proxime accedat ad eam, quae in cod. Amiat. cernitur, nec nisi in paucis ab illa differat. Nam quod textus epistolae ad Phil. in nostro codice XVII capp. exhibet, in Amiat. XIX et ep. ad Col. illic XXXI, hic XXIX, id quidem non tam in differentia codicum, quam in negligentia scribae, qua numeri quidam omissi sunt, positum esse videtur. Vere differunt (quantum quidem ex editione Tischendorf. disci licet, cf. Proleg. **) in actis apostolorum et ep. ad Hebraeos data. Acta enim in nostro LXXIV, in Amiat. LXX capitulis absolvuntur; ep. ad Hebr. in Amiat. XXXIX, in nostro CXXV capp. continet, nec nisi manu sera illa XXXIX capp. ad marginem notata sunt. Quam praeterea haec epistola ostendit in capp. XII divisionem, quae iuxta originalem invenitur eique coaetanea est, eandem ex codice vetustissimo, qui quondam reginae Sueciae fuit, post in bibliothecam Vaticanam translatus siglo Alex. 9 utitur, apud Thomasium (Opp. I, 416, 427) repraesentatam video.

X. De capitulorum indiculis sive brevibus

ut seorsim agatur, statim ea quae p. 21—28 exstat praefatio postulat, quae quum CLXXXII capitulorum indicem praebet in ea quidem re cum ipso harmoniae corpore convenit, compluribus tamen in locis eidem non bene respondet. Omissum in illo indice capitis XXI argumentum iam notavi: qui defectus post ita compensatur, ut quod scriptor harmoniae uno capite CLVII comprehenderat ab auctore indiculi duo in capita expandatur. Idem in iis, quae ad numeros CII—CVI adscripsit, tum ordine male turbato, tum admissa falsa capitulorum XCV et XCVI repetitione vehementer erravit. Scribere enim debebat

CII. Ubi ihesus instruit etc.

CIII. Ubi ihesus sanat etc.

CIIII. Ubi ihesus ascendit etc. et in sequentibus fere haec:

CV. de hereditatis divisione

CVI. de iuvene divite.

Neque reliqua integra. Quae epistolae ad Rom. praemissa sunt capitula, duabus in partibus constant, quarum altera (I—XXIII), totius fere epistolae argumentum in se continens, per se ipsa stare videtur, altera (XXIII—LI) iis respondet, quae iisdem sub numeris in cod. Amiatino proferuntur. At quum sequentia Paulinarum epp. capitula Amiatinis congruunt, longe ab illo codice ea recedunt, quae epistolae ad Hebr. praemissa nonnisi priorem eius partem (usq. ad 9, 15) adumbrant. Potius XII illis sectionibus, de quibus modo vidimus, respondent atque eodem codice Vaticano Alex. 9 cuius cognitionem ex laudato Thomasii opere hausimus (cf. I, 428) illustrantur. Actorum capitula LXXIII item ab Amiatinis recedentia in compluribus codd. vetustis inveniuntur, quos Thomasius affert ib. 356. Capitula ep. Iacobi atque I Petri cum Amiatinis, si pauca excipias, concordant; ea quae reliquarum epp. catholicarum sunt et numero et sententiis prorsus ab Amiatinis differunt neque in Thomasii codicibus habentur. Denique Apocalypseos capitula, in cod. Amiat. omnino desiderata, e compluribus codd. hausta apud Thomasium inveniuntur ib. 381. Multifariam igitur cod. noster ab Amiatino hac in re diversus, paulo divitior est illo; an mendis immunior, id quidem non dixerim.

XI. De argumentis sive prologis.

Quod epistolis Paulinis p. 169 praemittitur argumentum cuius initium est *Primum quaeritur quare post evangelia .. voluerit apostolus has epistulas ad singulas ecclesias destinare* patet suum locum tenere in nostro codice, falsum in Amiat., ubi non evangelia, sed acta apostolorum sequitur. Cui si »concordia epistularum« statim esset adiecta, et huic et codici Amiat. melius foret consultum, quatenus argumenta solius epistolae ad Romanos, quae p. 171 et 179 legimus alterum satis largi ambitus, alterum perbreve aptius sibi iuxta forent posita, quam unum ab altero separata. Quae omnia et recto quidem ordine posita alioque prologo in epp. Paulinas aucta apud Thomasium leguntur I, 382—388. Neque quae hic et in cod. Amiat. cernuntur reliquarum epp. Paul. brevia argumenta apud eum desiderantur (cf. ib. 395 etc. et 416 etc.), inter quae maxime memorabile mihi videtur id quod ib. 424 ex vetustissimo cod. Alex. 9 petitum reperitur epistolae ad Colossenses argumentum: eundem enim locum extraordinarium obtinet ad quem in cod. nostro epistola ista relegata est,

ita ut, si mihi quando eveniret esse tam felici, ut Romam viderem, accuratiorem illius codicis tum hac in re, tum in illis, quas modo vidimus, nostro simillimi conarer mihi acquirere cognitionem. Ep. ad Hebraeos, quae in nostro cod. argumento caret, in illo argumentum quidem habet ab Amiatino diversum et iis quae praecedunt bene congruens: »*Hebraei sunt Israelitae ex circumcisione fideles* etc.«, sed cuius textus quinque laborat lacunis. Quod in nostro act. app. praecedit argumentum in Amiatino desideratur, apud Thomasium I, 356 habetur. Epistolae »*canonicae*« specialibus argumentis et in Fuldensi et in Amiat. carentes, in illo (cf. p. 399 et 400) generalia duo possident argumenta unum prolixius alterum brevissimum, Amiatino ignota, nota vero Thomasio (cf. I, 364. 372), quorum quod longioris ambitus est Hieronymianum nomen (cf. 399, 22) mentiri ex iis patet, quae ad defendendum locum I Io. 5, 7 ib. 12—20 afferuntur, quem ab Hieronymo non esse latine verum ipse codex noster cum Amiatino consentiens luculenter testatur. Denique apocalypsis, quae in cod. Amiat. non solum capitulorum indice sed etiam argumento caret, sicut illa ita hoc communia habet cum codicibus illis, quos Thomasius I, 381 allegat. Restat ut

XII. de praefatione Victoris eiusque additamentis

breviter agatur. Hanc si Victor non reliquisset, nos quidem claro aliquo historiae codicis documento destituisse videretur, suo vero nomini aliquantum pepercisse. Neque enim quae in ea de Tatiano, quem evv. harmoniae autorem esse suspicatur, vel de Ammonio profert, cuipiam docto satis faciunt; et in computatione mathematica de denario canonum numero instituta (3, 2—9) non solum aperte lapsus est, sed etiam a fine proposito longe aberrasse existimandus. Canonum enim Eusebianorum post ab Hieronymo latine redditorum seriem, cuius brevem conspectum in codice scribendum curavit (p. 4), dum conatur rectam esse demonstrare, accidit ei, ut seriem excogitet ab illa duobus in canonibus plane recedentem; unde factum est, ut serior quidam libri lector, qui praefationem percucurrerat atque ad legendum examinandumque illum conspectum erat progressus, se a corrigendo vituperandoque eo non retineret. Lineolis enim positis 4, 16 (*lūcas. mārcus*) haec nomina non eum ordinem, quem secundum praefationem (3, 9) debebant, tenere monuit, et eum canonem quem ex praefationis verbis: *aut marcus cum iohanne similibus loquitur* (3, 8) rectum esse suspicabatur hic desiderans ad marginem inferiorem haec verba interrogantia scripsit

ubi est marcus iohannes

quae in seriora apographa transiisse supra vidimus.

Idem vero si, de qua re vix dubitaverim, prolixam canonum enumerationem, quam inde a p. 5 usque ad p. 20 edidi, sua manu elaboravit, bonum diligentiae exemplum reliquit: qua quidem factum est ut non in repetendis Eusebii Hieronymique seriebus canonicis acquiesceret, sed unicuique canoni seriem eorum harmoniae capitulorum, quae ad illum pertinebant, insereret. In qua numerorum coacervatione illud siglum quo in inscriptione sua Victor usus est (cf. tabul. II):

NON. MAI. i. e. sexto nonas Maias
cuius vestigium habes apud Mommsen, Inscr. regni Neapol. Nr. 6697, licet fere constanter scriptio *VI* adhibeatur, tamen non raro inveniri animadverto.

XIII. De lectionibus ecclesiasticis,

quae p. 165—168 editae sunt, videas si placet quae disputavi in dissertatione de pericopis encyclopaediae Herzogianae inserta. Hic proferenda sunt, quae ad criticam tractationem pertinent. Initia illorum quum titulis ad marginem scriptis, extrema vero verba plerumque crucicula in textu, hic illic itidem ad marginem collocata, quam ubicunque inveni fideliter exprimendam curavi, indicetur, earum perscrutatio facile unicuique lectori committi posse videretur, si scriba in omnibus constantia qua oportebat usus esset. Sed neque omnes quos protulit numeri recti sunt, neque omnibus quos index continet titulis adnotationes marginales respondent, neque cruciculas ubique appositas vides. Ex quo sequitur, aliquas lectiones omnino certe definiri non posse: quas asteriscis insignivi; et paucarum extrema verba incerta esse: quas signis interrogatoriis instruxi. Maximam vero partem certae sunt neque sine multiplici voluptate eas lectiones quae in vetere ecclesia Capuana festis diebus legebantur cum Romanis nostrisque comparabis. Lectiones igitur hae sunt:

De adventu Rom. 8, 3—17
Rom. 11, 25—36
Gal. 3, 15—26
I Thess. 5, 14—23
Prid. nat. Dom. Phil. 4, 1—9
In nat. Dom. Hebr. 1, 1—4 (?)
In nat. S. Ioh. II Tim. 3, 16—4, 8
In nat. innoc. Rom. 15, 7 vel 8—14
De eod. die contra idola I Cor. 8, 1—9, 21
De eod. die I Cor. 10, 14—33
In ieiun. epifan. Col. 1, 9—19
In epif. mane II Cor. 4, 6—18
In eod. die epif. Tit. 2, 11—3, 6

In eod. die epif. Gal. 3, 27—4, 7
Cottidiana post epif. Rom. 12, 6—16
Cottidiana Hebr. 12, 25—28
Cottidiana Hebr. 6, 9—15
Cottidiana Gal. 3, 15—26 (cf. supra de adv.)
Cottidiana Hebr. 12, 29—13, 8
Cottidiana I Tim. 6, 7—16
Cottidiana Rom. 12, 16—21
*Cottidiana Rom. 7, 14—24
Cottidiana Rom. sub initium ep., ergo
1, 1—6 (?). Deest indicatio marginalis.
*Cottidiana Rom. sub titulo XLIII i. e.
13, 1—6. Deest item.

- Cottidiana Rom. sub titulo I, ergo I, 1—6 [lege III. i. e. 1, 13—26]
 In sexag. I Tim. 3, 16—4, 8
 Cottid. I Cor. 9, 21—27
 In quinq. Rom. 14, 10—19
 In quadr. I Cor. 9, 21—27 (cf. supra In cottid. Rectius legi videtur II Cor. 6, 2—10, ad quem locum margo habet: *lect. in caput quadrag.*)
 In ieiunio I in quadr. Rom. 6, 12—23
 Ieiun. II in quadr. Rom. 12, 1—5
 In quadr. dom. II Rom. 13, 8—14, 4
 In quadr. ieiun. III Gal. 5, 14—6, 2
 In quadr. ieiun. III Eph. 4, 17—22
 In quadr. dom. III Eph. 4, 23—32
 In quadr. ieiun. V Eph. 5, 1—5
 In quadr. ieiun. VI Eph. 6, 10—17
 In quadr. dom. III Gal. 1, 4—2, 18
 In quadr. ieiun. VII 1 Thess. 4, 1—9
 In quadr. ieiun. VIII II Thess. 3, 4—16
 In quadr. dom. V Col. 2, 4—10
 In quadr. ieiun. VIII Rom. 14, 19—23
 In quadr. ieiun. X II Cor. 3, 2—17
 *Dom. ante octo dies paschae II Cor. sub tit. V (i. e. 2, 1—11) neque vero dies ad marginem notatus est neque pericopa ei bene respondet
 In ebd. maiore II Cor. sub tit. XXV [lege XXVI i. e.] II Cor. 11, 19—31
 In sec. fer. ante pasch. Gal. 2, 19—3, 6
 In tertia fer. ante pasch. Gal. 3, 7—14
 In quarta fer. ante pasch. Eph. 2, 13—3, 12
 In quinta fer. ante pasch. I Cor. 5, 6—6, 11
 In quinta feria ad vesperam cen. dom. I Cor. 11, 20—32
 In sexta fer. ante noctu magna Phil. 2, 5—11
 In noctu sca mane Phil. 4, 4—9 (cf. supra ad *prid. nat. dom.*)
 In noctu sca. noctu I Cor. 10, 1—4
 In scm. pascha Col. 3, 1—11
 In sec. fer. paschae Rom. 6, 3—11
 In tert. fer. paschae Rom. 5, 6—11
 In quart. fer. paschae Eph. 2, 4—10
 In pascha annot. Eph. 4, 1—13
 In nat. ss. Petri et Pauli Rom. 10, 11—15 [?]
 In ieiun. s. Laur. II Tim. 4, 16—18
 In nat. eod. II Cor. 9, 6—9
 In ieiun. s. Andreae II Tim. 2, 4—10
 *In nat. s. Andreae II Cor. 2, 1 (neque vero dies ad marg. notatus est neque pericopa apta ad diem)
 De martyribus Hebr. 10, 12—39
 De martyribus Hebr. 11, 32—40
 De mart. gen. fem. II Cor. 10, 17—11, 2
 *De martyribus ad Hebr. sub tit. XII. Huius solemnitate in ep. ad Hebr. praeter duo illa, quae modo praecedunt ad marginem mentio non fit.
 *De martyribus II Tim. sub titulo II (i. e. 1, 8—12 ad quem locum ceteroquin aptum de solemnitate nil memoratur)
 De martyribus Rom. 8, 28—39
 In dedic. I Cor. 3, 8—17
 In dedic. Hebr. 3, 1—6
 In dedic. Eph. sub tit. VI (i. e. 2, 11—12, qui locus si usque ad v. 21 continuatur aptissimus videtur et recte positus esse, licet in margine solemnitate mentio non fiat)
 *De nat. episc. ad Hebr. (nota sine ullius loci indicatione sic posita)
 De ordinationibus I Tim. 3, 8—15
 De ordinationibus I Tim. 4, 9—16
 De agendis I Thess. 4, 13—17.

Egregium mihi illa occupatura esse viderentur locum in aliqua monumentorum rei lectionariae collectione, si quis felici inturbidoque eorum quae in schedis habet aliquando edendorum otio instrueretur.

XIV. De codicis grammaticae

i. e. de magna eorum copia, in quibus scriba a solitis dicendi scribendique regulis recedit disputaturus non Orbilius ago, sed viros doctos, qui linguae latinae senescentis historiam perquirunt aemulor, collaturus aliquid si fieri possit ad intelligendam commutationem veteris linguae Romanae in linguas Romanenses, lentam illam et reconditam, cui biblia latina usquequaque in Italia, Hispania, Gallia divulgata haud mediocriter videntur inservisse. Qua in re, quondom fieri

potuisse negaverim, ut in mera transscriptione, quae oculorum dextraeque munere exercetur, a scriba codicis tot, quot cernuntur sphalmata committerentur, unde rectius censeas scribam plerumque verba dictantis calamo excepisse, viri docti videant rectene existimem ex codice nostro fere colligi posse, qualis fuerit Capuae circa medium saeculum sextum apud homines doctioris eruditionis expertes latini sermonis pronuntiatio, qualisque ea, quae ab auditione verborum dictatorum pendebat scriptio.

Neque enim nisi ex oscitante pronuntiatione dictantis indoctaque scribae auditione orta esse censeo quae leguntur *trabis* = trabs 51, 6, *offeret* = offert 334, 14, *principes* = princeps 344, 5, *ad ignoscendam* = ad dign. 304, 16, *horam maris* = hora m. 326, 36, *extimatis* = existim. 333, 18, cf. 396, 35, *expectaculum* = spectac. 325, 25, *aut e mundi* = autem mundi 259, 7, *manum* = manuum 297, 24; 302, 15; 314, 10, *spiritum* = spirituum 461, 22, *athelete* = athlete 301, 6, *meae* = me 381, 1, *electione* = lect. 400, 3, *donare* = damnare 391, 8. Non quod omnia, quae homo dictavit, vitiose dictaverit vel quaecunque scriba audivit, vitiose reddiderit; satis est statuere, et illius pronuntiationem et huius auditionem ad eam quae tunc plebis in usu erat loquendi rusticitatem fuisse inclinatam.

Itaque commutatas inter se videmus vocales *e* et *i*: *habis* 201, 5, *uindix* 199, 8, *pinguidinis* 196, 22, *exhibite* 188, 15. 29, *mercidem* 210, 17, *accepitis* 213, 28, *tradedi* 227, 8, *sterelis* 255, 7; *stilla* 228, 36, *gaudite* 271, 34, *vidite* 272, 1, 265, 5.

oe et *i*: *moenanti* = min. 205, 25.

i et *ae*: *quidam* = quaedam 325, 11.

i et *a*: *stigmata* = stigm. 249, 28, *turabulum* = thurib. 443, 5.

i et *u*: *sumus* = simus 280, 2, *eunuce* = eunice 302, 12.

i et *ii*: *hii filii* 191, 7; *simonis coriari* 359, 3, *petissent* 153, 10.

e et *a*: *veterescent* 313, 23, *dissecebantur* 334, 9. 347, 4, *dispar-gamini* 144, 24.

e et *ae*: *praessura* 232, 27, *faciae* 233, 8, *aegemus* 235, 2, *collecte* 229, 33, *timotheae* 295, 4, *graegi* 381, 13, *aequites* 388, 3, *hebraicae* = -ce 152, 35, *dignae* = -ne 203, 7, *aeuacuabuntur* 224, 23, *erumna* 245, 11, *egros* 346, 3, *eruginavit* 406, 4, *terre motus* 129, 29. 156, 21, *querebant* 59, 8, *erario* 301, 31.

eie vel *eii* et *ei*: *eicerunt* 118, 13, *eicite* 134, 15, quae formae fere constantes sunt.

i et *y*: *apollion* 444, 28, *lacrimam* 459, 18, *pamphiliae* 364, 9.

y et *u*: *murrae* 157, 17.

u et *o*: *furtunati* 230, 20, *subrii* 228, 23 cf. 485, *luricam* 266, 31, *prumptum* 241, 31 cf. 486, *furmulam* 268, 10, *uriuntur* = or. 299, 19, *usus*

= usos 307, 14; *totoribus* 253, 34, *adolatio* 274, 32, *recubitos* = -tus 126, 17, *gressos* = -sus 329, 13, *fulgora* 443, 13, *sulphor* 445, 5.

o et au: *clodus* 89, 11.

u et au: *cluditis* 126, 30.

o et um: *hunc mundo* 261, 1, cf. *paruissemus cyprum* 381, 34, *conlabora euangelium* 302, 17, *de credendum* 274, 27, *de incertum* 400, 26, *de alterutrum* 405, 20.

i videmus sequenti s impurae praemissam: *istamus* = st. 186, 17 cf. 478; *in iscientia* = in sc. 238, 21; *inspirans* = sp. 354, 24; *tu ista* = tu sta 402, 21 cf. 502; quo genere scriba praeformavit Italicorum recentiorum usum, qui dicunt *in ischerzo*; vel omissam ante s impuram: *sti* = isti 197, 16, *stius* = istius 204, 34, cf. *stantia* = inst. 267, 2.

h vocalibus praemissam: *his* = is 199, 35, *his quae* = isque 90, 33 cf. 472, *holus* 127, 16, *heremo* 172, 9, *hiris* 438, 31, *harenam* 52, 23; omissam: *umeros* 89, 26, *exortatur* 198, 9, cf. 276, 24.

Porro b et u saepissime commutantur et in radicibus vocabulorum: *fabus mellis* 161, 31, *salbati* 260, 22, *brebi* 261, 24, *labacro* 265, 22, *fobet* ib. 28, *libore* 411, 26, et in flexionibus: *iudicaberitis* 50, 33, *probaberitis* 229, 34; *separauit* = -bit 135, 18, *clarificauit* = -bit 138, 29; iuxta posita sunt *confirmabit solidauit* 414, 35.

b et p: *scribsit* 419, 31, *scribturas* ib. 34, *delabsam* 417, 2; *optulit* 327, 11.

c et qu: *locuntur* 424, 36, *quur* 170, 14; c et ch: *dracho* 448, 26.

d et t: *aput* 421, 5, *athuc* 61, 26, 143, 19; *adque* 328, 25, *ad* = at 253, 24, 254, 1, *inquid* 214, 14.

f et ph: *fialas* 452, 9, *filadelfiae* 434, 33, *eufrate* 444, 34.

g et ch: *dragmas* 89, 33, cf. 90, 1. Subinde invenimus

n tam leni sonitu instructam, atque ex mera labiorum remissione sponte ortam, ut facillime finali vocabulorum vocali addatur: *omnem opus* 304, 5, 305, 13, 307, 5, *omnem desiderium* 274, 6, *in omni epistolam* 284, 5, *dignus mercedem suam* 298, 27, *ex necessitatem bonam* 311, 13: quod exemplum si ad falsum praepositionum usum referre malueris, aliud errorum genus hic obvium tetigisti.

n in aliquibus vocabulis ante s et t ingestam (vel potius conservatam ex vetustiore tempore) *quotiens* 128, 18, *tricensimum* 69, 9, *occansione* 189, 22, 244, 18, *thensauri* 284, 25, *lanterna* 147, 10, *desiderantissimi* 273, 5; vel omissam: *pregnatibus* 130, 17.

th commutatam cum t: *pytonem* 371, 18, *turabulum* 443, 5; t cum th: *thonitrua* 443, 12; th, quod memorabile est, cum ph: *paphmos* 434, 28.

z cum s: *zmyrnae* ib. 32, *zmaragdinae* 438, 32 cf. 460, 24.

x auctam litera *c*: *necxuisse* 1, 10, *uncxit* 120, 26, *intincxisset* 138, 18; vel commutatam cum *s*: *iusta* = *iuxta* 204, 12.

Praepositionum assimilatio cuiusque regulae non est adstricta: *ammirabantur* 52, 27, *ommutescere* 57, 36, *ammisit* 59, 1, *quemammodum* 62, 22; *conpluribus* 62, 7, *conmouet* 151, 31; *inpone* 62, 2, *adsumtionis* 123, 13, *adsimilari* 49, 9; *conubium* 330, 22.

Ad declinationem progredientibus nobis *ipsud* obviam est 60, 34; cui oppositum est *illum* = *illud* 163, 6, *alium castellum* 123, 20; adnoto *qui* pro *quis* positum 414, 11; genitivi cernuntur *uestrum* 374, 33; *innocentum* 186, 15. 16, *infantum* 407, 26, sed *uoluptatum* 304, 24, *turpilucris* 308, 6; dativi *infirmis* 293, 28, *diaconibus* 268, 29; *alio* 56, 19, *domui* 302, 34, formae adiectivorum *austeris* = *-rus* 135, 6, *sinceres* 269, 8; generum abusus *eundem certamen* 270, 11.

Verborum flexiones nos offendunt *nubent* = *nubunt* 111, 23, *haurierant* 55, 32, *collexistis* 135, 25, *prendiderunt* 163, 1, *adiuuavi* 238, 14, *induiti* 266, 31, *combuserunt* 378, 4, *absorta* 229, 23.

Constructionis regulas fractas vides in his: *dominantur eorum* 101, 24, 200, 14 (sed *illi dominabitur* 188, 6), *eos nocebit* 164, 33, *cui miseretur* 193, 15, *uobis impediuit* 255, 26, *mihi dignum* 269, 1, *memores estis laborem* 277, 1, *necesse habent medicum* 60, 19, *confundetur eum* 54, 27, *uino qui* 450, 29, *atrium... eum* 446, 11. 12, *uade... et offers* 56, 7; denique rarum illud hic habes *libertate emendi omnium* 206, 26.

De qua textus vitiositate maxime in capitulorum indicibus conspicua, cuius plura dare poteram exempla, ne nimis mireris, cum nostro Amiatinum codicem precor compares, qui quid in hoc genere sibi permittat docte uti solet Tischendorfius noster docet in proleg. XVII. Sed omnino in multis tam similia inter se haec vetusta instrumenta cernuntur, ut

XV. qualis Fuldensem inter et Amiatinum codicem intercedat ratio

seorsim describi debeat. Quae quidem tum in cognatione, tum in aliqua affinitate mihi videtur esse posita. Cognatos enim inter se fuisse fontes, ex quibus uterque ortus est, non solum ex ipsa utriusque antiquitate ab Hieronymi exitu circiter CXX annis distante suspicaberis, sed etiam multifario quem exhibent consensu adduceres ut perspicias. Qui ita est comparatus, ut hic illic talia pariter contineant, quae erronea sunt, ut in ep. ad Rom. 1, 28 *notitiam* pro *-tia*, 8, 29 *eius* pro *sui*, 10, 6 *ascendit* pro *-det*, ib. 7 *descendit* pro

-det, 11, 1 *tribu* pro *de tribu*, ib. 22 *bonitatem* pro *-te*, 12, 19 *uindictam* pro *-ta*, 16, 26. 27 *cognito solo* pro *cognito, soli*; vel etiam, ubi testes alii adversantur, lectiones unice veras communiter servarint, ex. gr. in eadem ep. 8, 3 *legis*, 8, 10 *uita*, 9, 10 *patre*, ubi Sixtino-Clementina habet *legi, vivit, patris*. Consensum tamen universalem haud exigua differentiarum singularium copia comitatur teste eo, qui in utroque codice est, textu eiusdem epistolae ad Romanos. In qua quum Fuldensis habet 1, 6 *caritate*, 1, 8 *omni*, 2, 6 *retribuet*, 2, 8 *diffidunt*, 2, 22, *execraris* etc., in Amiatino legitur *dilectione, universo, reddet, non acquiescunt, abominaris* rel. Accedit quod evangeliorum harmonia, quam ille continet, in hoc non invenitur, neque eosdem uterque capitulorum indiculos catholicis epistolis praefixos praebet, sed alios; quas differentias differentium codicum usu nostris illatas esse patet.

Neque vero minus in illa ipsa lectionum discrepantia aliquam codicum cognationem, sed quae singularis generis est, animadvertendam esse censeo. Victorem dico codicem quendam, non totius quidem Novi Test., sed epistolarum Paulinarum possedissee atque ad crisin nostri instituendam adhibuisse, qui cum Amiatino summa cognatione erat coniunctus. Nam quas modo allegavi codicis Amiat. varias lectiones *dilectione, universo, reddet, non acquiescunt, abominaris* rel., eas omnes Victor vel per scribam correctoris munere fungentem vel per alium quendam ad marginem codicis nostri scribendas curavit. Unde iure tuo Victorem ipsius Amiatini usum habuisse suspicareris, nisi aliis de causis id parum verisimile esse videretur. Nam inter illas quas margini intulit varias lectiones aliquae sunt, quae in codice Am. non inveniuntur, et in cod. Fuldensi talia leguntur, quae Victor si Amiatinum habuisset absque ulla dubitatione correxisse videretur, ex. gr. 9, 18 *cui vult miseretur*, quam sententiam Amiatinus recte sic exprimit *cuius vult miseretur*. Quod qualecunque est, nobis gratulemur oportet, quod duos habemus testes antiquissimos probataeque fidei, qui quae originalis Novi Test. Hieronymiani forma fuerit fere omni ex parte nos edocent. Quorum unus postquam Tischendorfium suum fuerat assecutus editorem, reliquum erat, ut alter similibus curis editus doctorum hominum orbi quasi e Victoris manibus sinuque Bonifacii traderetur.

XVI. Quas sibi leges auctor posuerit in paranda codicis editione.

Notum est, Carolum Lachmannum eo maxime de critica Novi Test. tractatione bene meruisse, quod quum persuasum haberet textui

Hieronymiano egregiam virtutem inesse ad constituendum textum graecum, una cum Philippo Buttmanno criticae codicis Fuldensis comparationi diligentissime operam dedit, quorum studiorum fructum in doctissima graeci latinique textus recensione omnium oculis atque usui propositum esse scimus. Aliud mihi consilium, alia methodus fuit. Neque enim inutile me aliquid doctis hominibus, imo necessarium me esse suscepturum iudicavi, si codicem Fuldensem, sexti saeculi opus, secundum omnes quas comprehendit partes, qualis est, accurate ederem, unde non modo textus Novi Test. latini, sed omnis ratio qua illo tempore sacra scriptura esset considerata ac tractata lectoribus eluceret. Quod ut assequerer, quum liber sacer qua est vetustate atque dignitate ultra arctos bibliothecae limites cum iis qui extra sunt non communicetur, inde ab anno praecedentis decennii quinto quater Fuldam adii ibique comiter exceptus si singulas vices computo duodecim hebdomades festis diebus vix exceptis transscribendo perscrutandoque codici vovi. Quo in studio fultus, neque in paucis ab Amando Keiz bibliothecae Fuldensis diligentissimo bibliothecario, quem ad lares quoque reversus literis datis de singulis lectionibus consului, adiutus, post casus tristissimos quos enarrare longum est, impenso multorum annorum otio tandem eo perveni, ut librum de quo iam desperavi sospitatum tibi offerre queam. In quo totus codicis textus quatenus a Victore eiusque scriba et correctore scripturae mendis exemptus est, non correctis iis quos etiamnum tenet erroribus, admissa peculiari illis temporibus scriptione ipsaque (quantum pro ratione quae inter textum scriptum et typis impressum obtinet licuit) interpunctione servata, oculis subiicitur. De qua quidem re quum ne uno quidem momento dubitavi, vehementer haesi de iis, quae non tam menda corrigendo quam alias lectiones comparando Victor vel ipse aliis e libris codici nostro intulit vel per suos amanuenses inferenda curavit. Quae si textui inseruissem dupliciter mihi viderer a via recta defecisse: originalem enim codicis indolem destruxissem, neque vero eo bene forem usus, quod Victor per correctorem ad I Cor. 12, 31 margini intulit, ubi ad ea quae textus praebet *dona meliora* notatum est: *alibi carismata*, cf. quae in comment. diplom. ad 318, 6 notavi, unde discendum esse existimavi Victorem non tam emendationes quam varias lectiones codici intulisse. Has igitur in commentarium diplomaticum ablegandas esse censui; cui consilio, ut in bona re constans essem neve codicum diversorum substantias inter se miscerem, iis quoque in locis haud ita multis inhaesi, ubi alius codicis lectiones in ipsum textum intrusas videbam. Unde officium mihi iniunctum esse sensi, ut non acquiescens in iis quae scripta exstabant, ea quoque legere atque transscribere studerem quae vel punctis deleta vel

scalpello rasa erant, modo singularem lectionem, non errorem in se continerent, cuius rei exempla habes in comm. dipl. ad 193, 1 et 196, 6. 7. Quod reliquum est, versuum divisionem Stephanicam, qua hodie carere non possumus, adhibitis minutioribus numeris textui secundum Tischendorfianam cod. Amiatini editionem inserui; numeros vero quae in evangeliorum harmonia ad discernenda singulorum evangelistarum effata per amanuensem inscribi iussi, ex diligentissima quam J. A. Schmellerus a. 1841 dedit harmoniae latinae et francicae editione hausi, inter quos complures a viro doctissimo non recte positos esse moleste fero: quorum emendationem si benevolus lector quaesiverit, ex commentario meo critico facile hauriet, in quo ubi singuli evangeliorum loci inveniantur additis paginarum versuumque numeris accurate edocebitur.

**IN NOMINE PATRIS ET FILI ET SPS. SCI.
INC. PRAEFATIO UICTORIS EPISCI CAPUAE**

Cum fortuito in manus meas incideret unum ex
quattuor euangelium conpositum et absente titulo non inuenirem
nomen auctoris. diligenter inquirens quis gesta uel dicta domini
et saluatoris nostri euangelica lectione discreta in ordinem
quo se consequi uidebantur. non minimo studii labore redegerit.
repperi ammonium quemdam alexandrinum. qui canonum quoque
euangelii fertur inuentor. matthei euangelio reliquorum trium
10 excerpta iunxisse. ac sic in unam seriem euangelium nexsuisse.
sicut eusebius episcopus carpiano cuidam scribens in prae-
fatione editionis suae. qua canones memorati euangelii edidit
supra dicti uiri imitatus studium refert. in hunc modum.
ammonius quidam alexandrinus multum ut arbitror laboris
15 et studii impendens unum ex quattuor nobis abreliquit euang-
gelium ex historia quoque eius comperi. quod tatianus uir
eruditissimus et orator illius temporis clarus. unum ex quattuor
conpaginauerit euangelium cui titulum diapente composuit. hic
beati iustini philosophi et martyris. dum adiuueret discipulus
20 fuit. quo migrante ad dominum cum palma martyrii. magistri
sanctam deserens disciplinam et doctrinae supercilio elatus
in lapsum encratitarum heresim marcionis potius amplexus
errorem quam iustini. christi philosophi ueritatem. suae uitae
perniciosus excoluit. asserens inter alia nuptias et stupra pari
25 crimini subiacere. sed et dictis apostolicis. manus profanae
emendationis. uel ut dicam uerius corruptionis dicitur intulisse.
sed quia et hominum perfidorum christi dei nostri operante
potentia confessione uel opere saepe triumphat gloria ueritatis.

nam et daemones christum fatebantur. et filii sceuae in actibus apostolorum. in nomine ihesu quem praedicaret paulus demonia fugabant. tatianus quoque licet profanis implicatus erroribus non inutile tamen exhibens studiosis exemplum hoc euangelium ut mihi uidetur sollerti conpaginatione disposuit. et forsitan adhuc beati iustini adherens lateri illius eruditionis merito hoc opus explicuit. arbitror enim propterea non ammonii sed huius esse editionem memorati uoluminis quod ammonius matthei fertur relationi euangelistarum reliquorum relatione discretos adnexuisse sermones hic uero sancti lucae principia sunt ad-¹⁰ sumpta

Licet ex maxima parte euangelio sancti matthei reliquorum trium dicta coniunxerit. ut iure ambigi possit. ammonii an tatiani inuentio eiusdem operis debeat extimari.

Uerumtamen uel si iam heresiarces huius editionis auctor¹⁵ exstitit tatianus uerba domini mei cognoscens libenter amplector interpretationem si fuisset eius propria procul abicerem. nam et contra gentes magnificos libros edidisse narratur. hoc igitur euangelium cum absque numeris repperissem quos ammonius mirabili studio repperit.²⁰

Eusebius uero caesareae episcopus palestinae. ab eo accipiens exemplum diligenter excoluit. quibus communiter ab euangelistis dicta uel propria sunt notulis declarata. domino iuuante studium laboris inpendi. ut memoratos numeros. per loca congrua diligenter adfigerem. quodsi dubitatio alicuius²⁵ uerbi fortasse prouenerit ex apposis numeris ad plenariam recurrens quilibet euangelii lectionem an et ibidem ita se sermo habeat de quo ambiguitas prouenerat incunctanter inueniat. et absque scrupulo studiosi mens segura hoc possit. uti uolumine. quod etsi a compositi huius auctore uoluminis cum³⁰ numeris editum fuit sed transcribentium desidia omissi putantur. nos tamen in eo sumus labore uersati quo opera solet nouella praesumi. sciendum sane quod hic numerus canonicus usque ad denariam perueniat quantitatem. neque scribentis uoluntate horum numerorum summa defixa est. sed ratione et regula³⁵ naturali. ab ammonio est inuenta sagaciter

Neque enim aut infra denarium aut ultra poterit ullo modo alius numerus repperiri. qui quattuor euangelistarum dicta communia aut propria ualeat explicare. quod praesenti facile potest exemplo probari. nam aut omnes quattuor sibi
 5 concordare necesse est. aut mattheus. marcus. lucasque sibi conueniunt. aut mattheus iohanni consentit. aut mattheus lucae concordat. aut mattheus cum marco eadem loquitur. aut marcus cum luca et iohanne paria loquitur aut marcus cum iohanne similibus loquitur. aut marcus cum luca eadem narrat. aut
 10 lucas cum iohanne non discrepantia referunt. aut singuli propria inueniuntur exponere. In quattuor igitur euangelistis euidenti numerorum ratione monstratum est quod non ualeat communis propriaque relatio ultra progredi. aut intra denariam contrahi quantitatem. quos tamen canones breuiter sup̄
 15 adnexui ut manifestius fiat. in quo canone euangelistae communia uel propria dixerint. ordinem uero quem in canonum ratione digessimus. ad hoc exeruimus ut sola probatio fieret. rationabiliter denarii summam fuisse conscriptam. nam quae sit eorum positio breuiter ut diximus infra notare curauimus.
 20 ipsos quoque numeros in unum pariter congregatos in modum quo eos sanctus hieronymus digessit curauimus describere. iuxta seriem dumtaxat qua totius euangelii huius lectio explicatur ut qui eadem uel alia. aut ubi propria. euangelistae protulerint memoratos numeros prius curiosus lector si uelit inspiciens
 25 facile ex nota numeri reperta comprobet lectione. sanctam et beatissimam trinitatem praecantes. ut nos in ueritate scripturarum suarum erudire dignetur. et discretionis gratiam tribuat. quatenus ut optimi trapezitae. omnia probemus secundum apostolum et quae sunt bona sectemur.

30

EXPLICIT PRAEFATIO

In canone primo

quattuor concordant mattheus. marcus. lucas. iohannes

In secundo tres

mattheus. marcus. lucas

In tertio tres

5

mattheus. lucas. iohannes

In quarto tres

mattheus. marcus. iohannes

In quinto duo

mattheus. lucas

10

In sexto duo

mattheus. marcus

In septimo duo

mattheus. iohannes

In octavo duo

15

lucas. marcus

In nono duo

lucas. iohannes

In decimo propria.***unusquisque quae non habentur in aliis ediderunt***

20

Matthews.	Marcus.	Lucas.	Iohannes.
<i>capi</i> VII XI 6 VIII XI	<i>tu</i> II III II III	<i>lo</i> VI XVI VII X	<i>XIII</i> X XII X XII
<i>capi</i> XIII XIII	<i>tu</i> V V	<i>lo</i> XIII XIII	<i>XIII</i> XV XV
10 <i>capi</i> CLXVI	<i>tu</i> LXXXII	<i>lo</i> XCIII	<i>XVI</i> XVII
<i>capi</i> XXIII	<i>tu</i> XXVII	<i>lo</i> XVII	<i>XVII</i> XLVI
<i>capi</i> 15 XI	<i>tu</i> III	<i>lo</i> X	<i>XXI</i> XXVIII
<i>capi</i> XXIII	<i>tu</i> XXVII	<i>lo</i> XLV	<i>XXIII</i> XLVI
<i>capi</i> XCVIII	<i>tu</i> XCVI	<i>lo</i> CXCVI	<i>XLV</i> CXX
20 <i>capi</i> LXX	<i>tu</i> XX	<i>lo</i> XXXVIII	<i>LV</i> XXXVIII
<i>capi</i> XCVIII	<i>tu</i> XCVI	<i>lo</i> CXCVI	<i>LXVIII</i> CXX
<i>capi</i> 25 CXXXIII	<i>tu</i> XXXVII	<i>lo</i> LXXVIII	<i>LXXV</i> CVIII
<i>capi</i> CXLI CXLI	<i>tu</i> L LI	<i>lo</i> XVIII XXI	<i>LXXVIII</i> LVIII XXXV
30 <i>capi</i> CXLVII	<i>tu</i> LXIII	<i>lo</i> XCIII	<i>LXXXI</i> XLVIII
<i>capi</i> LXXXIII CCXCV CXLI 35 CCCX CLXVI	<i>tu</i> CLX CLXXVI L CXCI LXXXII	<i>lo</i> CCLXVI CCLXXXII XVIII CCXCVII XCIII	<i>LXXXIII</i> LXVII LIII LVIII LXVIII LXXIII
<i>capi</i> LXX XCVIII	<i>tu</i> XX XCVI	<i>lo</i> XXXVII CXVI	<i>LXXX</i> XXXVIII XL
40 <i>capi</i> CLXVI	<i>tu</i> LXXII	<i>lo</i> CIII	<i>XCI</i> LXXIII

Mattheus.	Marcus.	Lucas.	Iohannes.
^{capi} CCXX	^{tu} CXXVIII	^{lo} CCLX	^{CV} LXXVII
^{capi} CCLXXIII	^{tu} CLVI	^{lo} CCLX	^{CXII} XX 5
^{capi} CXXI	^{tu} CCXI	^{lo} CCXXXVIII	^{CXVIII} XXI
^{capi} CCXX	^{tu} CXXVIII	^{lo} CCXLII	^{CXXIIII} LXXXVIII
^{capi} CCXX CCC	^{tu} CXXII CLXXXI	^{lo} CCXXXVIII CCLXXXV	^{CXXX} LXXXV 10 LXXVIII
^{capi} CCLXXIII	^{tu} CLVI	^{lo} CCLX	^{CXXXVI} XCV
^{capi} CCLXXIII CCLXXVI CCLXXVI	^{tu} CLVI CLVIII CLVIII	^{lo} CCLX LXXIII LXXIII	^{CXXXVIII} XC 15 XCVIII XCVIII
^{capi} CCLXXVI	^{tu} CLVIII	^{lo} LXXIII	^{CXXXVIII} XCVIII 20
^{capi} XCVIII	^{tu} XCVI	^{lo} CXVI	^{CXLIII} CXI
^{capi} CCXLIII	^{tu} CXXXVIII	^{lo} CCL	^{CXLVI} CXLVI
^{capi} CCLXXVIII	^{tu} CLVI	^{lo} CCLX	^{CLIII} XX 25
^{capi} XCVIII	^{tu} XCVI	^{lo} CXVI	^{CLV} CXX
^{capi} CCLXXX CCLXXX	^{tu} CLXII CLXII	^{lo} CCLXXVIII CCLXVIII	^{CLVI} CXXII 30 CXXII
^{capi} CCLXXXIII CCLXXXVIII CCLXXXVIII	^{tu} CLXV CLXX CLXX	^{lo} CCLXVI CCLXXV CCLXXV	^{CLVII} LXVII CXXVI CXXVI 35
^{capi} XCVIII XCVIII	^{tu} XCVI XCVI	^{lo} CXVI CXVI	^{CLVIII} CXXVIII CXXXI

Mattheus.	Marcus.	Lucas.	Iohannes.
<i>capi</i> CCXLIII XCVIII • CCXLIII	<i>tu</i> CXXXVIII XCII CXXXVIII	<i>lo</i> CCL CXVI CCL	<i>CLX</i> CXLI CXLIII CXLVI
<i>capi</i> CCXCI CCXCV	<i>tu</i> CLXXII CLXXVI	<i>lo</i> CCLXXXIII CCLXXXII	<i>CLXI</i> CLVI XLI
<i>capi</i> CCC 10 CCCII CCXCIII CCCIII CCCVI	<i>tu</i> CLXXXI CLXXXIII CLXXV CLXXXIII CLXXXVII	<i>lo</i> CCLXXXI CCLXXXVII CCLXXXI CCLXXVIII CCXC	<i>CLXII</i> CLVIII CLX CLXI CLXX CLXII
<i>capi</i> 15 CCCXIII CCCXIII	<i>tu</i> CCXCV CCXCV	<i>lo</i> CCXCI CCXCI	<i>CLXIII</i> CLXVI CLXVIII
<i>capi</i> CCCIII CCCXIII 20 CCCVI CCCXV	<i>tu</i> CLXXXIII CXCIII CLXXXVI CXCVI	<i>lo</i> CCLXXXVIII CCXCIII CCXCI CCXCII	<i>CLXIII</i> CLXX CLXXII CLXXIII CLXXV
<i>capi</i> CCCX CCCXIII	<i>tu</i> CXCI CXCIII	<i>lo</i> CCXCVII CCXCIII	<i>CLXVI</i> LXIII CLXXII
<i>capi</i> 25 CCCXVIII CCCXXVI	<i>tu</i> CXCVIII CCV	<i>lo</i> CCC CCXC	<i>CLXVII</i> CLXXV <i>CLXVIII</i> CLXXXVIII
<i>capi</i> 30 CCCXXVIII CCCXXXI	<i>tu</i> CCVI CCVIII	<i>lo</i> CCCXIII CCCXV	<i>CLXX</i> CXCVI CXCVII
<i>capi</i> CCCXXXVII CCCXXXII 35 CCCXXXIII CCCXXXV CCCXXXVI CCCXLIII	<i>tu</i> CCXV CCX CCXII CCXIII CCXV CCXIII	<i>lo</i> CCCXVII CCCXVIII CCCXXI CCCXXIII CCCXVIII CCCXXVIII	<i>CLXXI</i> CXCVIII CXCVII CCI CXCVIII CXCVIII CCIII
<i>capi</i> 40 CCCXLVIII CCCXLVIII	<i>tu</i> CCXVII CCXXVIII	<i>lo</i> CCCXXXII CCCXXXIII	<i>CLXXII</i> CCVI CCVIII
<i>capi</i> CCCLI CCCLI	<i>tu</i> CCXXXI CCXXXII	<i>lo</i> CCCXXXVI CCCXXX	<i>CLXXIII</i> CCXIII CCCI
45 <i>EXPLICIT</i>	<i>CANON I</i>	<i>INCIPIT</i>	<i>CANON II</i>

Matthews.	Marcus.	Lucas.	
LXII <i>capi</i>	XIII <i>tulo</i>	III <i>XII</i>	
XV <i>capi</i>	VI <i>tulo</i>	XV <i>XV</i>	5
XXI	X	XXXII	
XXI	X	XXXII	
LXXI <i>capi</i>	XXI <i>tulo</i>	XX <i>XX</i>	
LXXVIII <i>capi</i>	XXVIII <i>tulo</i>	XXXVIII <i>XXIII</i>	10
LXXVIII	XXVIII	LXXXVI	
LXXX	XXX	LXXXVI	
XXXI <i>capi</i>	CLII <i>tulo</i>	XLIII	
XXXII <i>capi</i>	CLII <i>tulo</i>	XXV <i>XXV</i>	15
CXCIII <i>capi</i>	XXXVIII <i>tulo</i>	CLXXXV	
L <i>capi</i>	CVIII <i>tulo</i>	XXVI <i>XXVI</i>	
LXII <i>capi</i>	XLI <i>tulo</i>	CXXXIII	
LXXVIII	XIII <i>tulo</i>	XXXVI <i>XXXVI</i>	
LXXXII <i>capi</i>	XXXVIII	CLII	20
LXXXIII	XLII <i>tulo</i>	XL	
LXXXV	XLI	LVI	
LXXXVIII	XIII <i>tulo</i>	XLIII <i>XLIII</i>	
XCII	XXXVIII	III	
XCIII	XLV <i>tulo</i>	LXXXVI	
LXIII <i>capi</i>	LIII	XLV <i>XLV</i>	25
LXVIII <i>capi</i>	LIII	LXXXVII	
VIII <i>capi</i>	LV	LXXXVII	
LXX	CXII	CXIII	
LXXII <i>capi</i>	XL	CXLVIII	
LXXIII	LXXXVI	LXXX	30
LXXIII	XLVII <i>tulo</i>	LXXVII	
LXXIII	XVIII	XLVII <i>XLVII</i>	
LXXIII	XLVII <i>tulo</i>	XXXIII	
CXXX <i>capi</i>	XLVII <i>tulo</i>	LIII <i>LIII</i>	35
LXXIII <i>capi</i>	XX <i>tulo</i>	LXXXIII	
LXXIII	XXII <i>tulo</i>	LIII <i>LIII</i>	
LXXIII	XXII	LXXXIII	
LXXIII	XXIII	XXXVII	
LXXIII	XXIII	LVII <i>LVII</i>	
CXXX <i>capi</i>	XXXV <i>tulo</i>	CLXXXVI	40
LXXIII <i>capi</i>	XLVIII <i>tulo</i>	CLXXXVI	
		XL	
		XL	
		XL	
		LX <i>LX</i>	45
		LXXXII	
		LXI <i>LXI</i>	
		LXXV	

Matthews.	Marcus.	Lucas.
<i>capi</i> CXXI CXXII	<i>tulo</i> XXXII XXXIII	<i>LXIII</i> CXXVIII CXXVIII
⁵ <i>capi</i> CIII	<i>tulo</i> I	<i>LXV</i> LXX
<i>capi</i> CXIII CXVI	<i>tulo</i> XXIII XXV	<i>LXVIII</i> XLI XLII
¹⁰ <i>capi</i> CXVI	<i>tulo</i> XXV	<i>LXX</i> XLII
<i>capi</i> CXXXI	<i>tulo</i> XXXVI	<i>LXXII</i> LXXVI
¹⁵ <i>capi</i> CXXXVII	<i>tulo</i> XLIII	<i>LXXIII</i> CLXVII
<i>capi</i> CXXXV	<i>tulo</i> XXXVIII	<i>LXXVI</i> LXXVIII
<i>capi</i> CXLIII CXLIII	<i>tulo</i> LVII LVIII	<i>LXXX</i> XC XII
²⁰ <i>capi</i> CLIII CLXIII	<i>tulo</i> LXVIII LXXVIII	<i>LXXXIII</i> XXXVI CXLIII
<i>capi</i> CLXVIII CLXX	<i>tulo</i> LXXXIII LXXXV	<i>XCI</i> XCV XCVI
²⁵ <i>capi</i> CLXXII CLXXIII	<i>tulo</i> LXXXVIII XCI	<i>XCII</i> XCVIII XCVIII
³⁰ <i>capi</i> CLXXIII	<i>tulo</i> XCI	<i>XCIII</i> XCVIII
<i>capi</i> CLXXVI	<i>tulo</i> XCIII	<i>XCIII</i> CI
³⁵ <i>capi</i> CLXXVIII CLXXVIII	<i>tulo</i> XCV XCVIII	<i>XCV</i> CII CXC VII
<i>capi</i> CXC	<i>tulo</i> CV	<i>CI</i> CXC V
⁴⁰ <i>capi</i> CXCH	<i>tulo</i> CVI	<i>CII</i> CCXVI
<i>capi</i> CVII CXC V CXC VIII	<i>tulo</i> CXIII CCVIII CX	<i>CVII</i> CCXVIII CCXX CCXXI
⁴⁵ <i>capi</i> CCI	<i>tulo</i> CXII	<i>CX</i> CCXXII

Matthews.	Marcus.	Lucas.	
<i>capi</i> CCIII CXCVIII	<i>tulo</i> CXIII CXI	<i>CXIII</i> CCLXX CLXXIII	
<i>capi</i> CCV	<i>tulo</i> CXVI	<i>CXVI</i> CCXXIII	5
<i>capi</i> CCVI	<i>tulo</i> CXVII	<i>CXVII</i> CCXXXII	
CCVII	CXVIII	CCXXXIII	
CCVIII	CXVIII	CCXXXIII	
CCXIII	CCXVIII	CCXXXIII	10
<i>capi</i> CCXVIII	<i>tulo</i> CXXVIII	<i>CXXV</i> CCXLI	
<i>capi</i> CCXXIII	<i>tulo</i> CXX	<i>CXXVII</i> CCXLIII	15
<i>capi</i> CCXXIII	<i>tulo</i> CXXX	<i>CXXVIII</i> CCXLIII	
<i>capi</i> CCXXV	<i>tulo</i> CXXXIII	<i>CXXXI</i> CCXLV	
CCXXVI	CXXXIII	CCXLIII	20
<i>capi</i> CCXCVIII	<i>tulo</i> CLXXX	<i>CXL</i> CIII	
<i>capi</i> CCXXVIII	<i>tulo</i> CXXXV	<i>CXLII</i> CCXLVI	25
CCXXV	CXXXIII	CCXLV	
CCXXVIII	CXXXV	CXXXVII	
<i>capi</i> CCXLII	<i>tulo</i> CXXXVII	<i>CXLV</i> CCXLVIII	
<i>capi</i> CCXLIII	<i>tulo</i> CXXXVIII	<i>CXLVI</i> CCXLVIII	30
LXXXVIII	CXLI	CCLI	
CCXLVIII	CXLIII	CCVIII	
CCXLVIII	CXLIII	CCLIII	
CCLI	CXLVI	CCLV	35
CCLVIII	CL	CCLVII	
CCLIII	CXLVIII	CCIII	
CCLVIII	CL	CCLVII	
CCLVIII	CLI	CCLVIII	
CCLVIII	CLI	CCLVIII	40
<i>capi</i> CCLVIII	<i>tulo</i> CLI	<i>CXLVII</i> CCLVIII	
<i>capi</i> CCXLVIII	<i>tulo</i> CXLVI	<i>CXLVIII</i> CCVIII	
CCLXVIII	CLVI	CCXXVIII	45
CCLXIII	CLV	CLVI	
CCLXIII	CLV	CLVI	
<i>capi</i> CCLXVIII	<i>tulo</i> CLIII	<i>CL</i> CCLII	
CCLXXI	CLII	CCXXX	

Matthews.	Marcus.	Lucas.
<i>capi</i> CCLXVIII CCLXXI	<i>tulo</i> CLIII XLII	<i>CLII</i> CCXXVIII CXXX
⁵ <i>capi</i> CCLXXVI CCLXXXV CCLXXXI	<i>tulo</i> CLX CLXVI CLXIII	<i>CLVI</i> CCLXIII CCLXV CCLXVIII
¹⁰ <i>capi</i> CCLXXXV	<i>tulo</i> CLXVI	<i>CLVII</i> CCLXV
<i>capi</i> CCXCVI CCXCVI	<i>tulo</i> CLXXVII CLXXVII	<i>CLXI</i> CCLXXX CCLXXXIII
¹⁵ <i>capi</i> CCCI CCCI	<i>tulo</i> CLXXXII CLXXXII	<i>CLXII</i> CCLXXXVI CCLXXXVI
<i>capi</i> CCCXVI	<i>tulo</i> CXC VII	<i>CLXIII</i> CCXCVI CCCV
²⁰ <i>capi</i> CCCXVII CCCVIII	<i>tulo</i> CXC VII CLXXXVIII	<i>CLXV</i> CCXCVI
<i>capi</i> CCCXII	<i>tulo</i> CXCH	<i>CLXVI</i> CCXCVIII
²⁵ <i>capi</i> CCCVIII CCCXXII CCCXXII CCCXXXII	<i>tulo</i> CLXXXVIII CCII CCII CCII	<i>CLXVIII</i> CCCV CCCVIII CCCVIII CCVIII
³⁰ <i>capi</i> CCCXXV	<i>tulo</i> CCIII	<i>CLXVIII</i> CCCX
<i>capi</i> CCCXXXVIII CCCXXXVIII CCCXL ³⁵ CCCXLII CCCXLIII CCCXLVI	<i>tulo</i> CCXVIII CCXVIII CCXX CCXXII CCXLIII CCXXV	<i>CLXXI</i> CCXXII CCXXVII CCCXXVII CCCXXIII CCCXXVIII CCCXXX
<i>capi</i> CCCLIII ⁴⁰ CCCLIII	<i>tulo</i> CCXXXII CCXXXVI	<i>CLXXIII</i> CCCXXXVII CCCXXXVIII
<i>capi</i> CCCLIII	<i>tulo</i> CCXXXVII	<i>CLXXVI</i> CCCXXXVII
EXPLICIT	CANON II	INC. CANON III

Mattheus.	Lucas.	Iohannes.	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>V</i>	
I	XIII	XV	
	XIII		
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>XIII</i>	5
VII	VI	II	
VII	VI	II	
I	XIII	III	
I	XIII	V	
CXV	CXVIII	VIII	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>XIII</i>	10
I	XIII	V	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>XXI</i>	
VII	VI	XXV	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>XLIII</i>	15
LVIII	LXIII	CXVI	
XC	LVIII	XVIII	
XCVII	CCXI	CV	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>XLVIII</i>	
LXIII	LXV	XXXVII	20
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>XLVIII</i>	
LXVII	XV	XXXVI	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>LVI</i>	
LXIII	LXV	XXXVII	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>LXVIII</i>	25
CXII	CXVIII	CXLVIII	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>LXXX</i>	
CXLVI	XCH	XLVII	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>LXXXIII</i>	
CXLI	CXVIII	LXI. LXXXVI	30
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>LXXXVIII</i>	
CXII	CXVIII	XLIII	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>CV</i>	
CXII	CXVIII	LXVI	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>CXXXII</i>	35
CXII	CXVIII	LXXXVII	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>CXXXIII</i>	
XCH	CXVIII	XC	
CCIII	CXVIII	XCI	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>CXL</i>	40
CCXCIII	CLXXXIII	CVII	
<i>capi</i>	<i>tulo</i>	<i>CLV</i>	
LVIII	LXIII	CXVI	
XC	LVIII	CXVIII	
XC	LVIII	CXXXVIII	45
CCXII	CXXIII	CXLII	
CXI	CXVIII	CXLVIII	
CXII	CXVIII	CLIII	
EXPLICIT	CANON III	INC. IIII	

Mattheas.	Marcas.	Iohannes.
<i>capi</i> XVIII	<i>tulo</i> VIII	XXI XXVI
<i>capi</i> 5 XVIII	<i>tulo</i> XII	XXII XXVI
<i>capi</i> CL	<i>tulo</i> LXVII	LXXXII LI
<i>capi</i> CLXI	<i>tulo</i> LXVII	LXXXIII LII
10 CCXCVII	CLXXII	LXX
CCLXXVIII	CLXI	LXXII
<i>capi</i> CCIII	<i>tulo</i> CXV	CXIII
<i>capi</i> 15 CLXI	<i>tulo</i> LXXVII	XCI CXVIII
<i>capi</i> CCXVI	<i>tulo</i> CXXX	XXIII CXXIII
<i>capi</i> CLXVII	<i>tulo</i> XXVI	CL CXXXV
<i>capi</i> 20 CXVII	<i>tulo</i> XXVI	XCH CXXXVI
<i>capi</i> CCLXXVII	<i>tulo</i> CLVIII	XCV CXXXVIII
<i>capi</i> 25 CCLXXVIII	<i>tulo</i> CLXI	XCVIII CLVI
CCLXXVIII	CLXI	CXXI
<i>capi</i> CCLXXXVII	<i>tulo</i> CLXVIII	CXXI CLVII
<i>capi</i> 30 CCXVI	<i>tulo</i> CXXV	CLII CLVIII
<i>capi</i> CCXVI	<i>tulo</i> CXLV	CXXVIII CLX
CCIII	CXV	CXXXIII
CCXVI	CXXV	CXXXV
35 CCXVI	CXXV	CXXXVII
<i>capi</i> CCXCII	<i>tulo</i> CLXXIII	CL CLXI
CCXCVII	CLXXVIII	CVII
CCXCVI	CLXXVII	LXX
40 CCXCVIII	CLXXX	CCLXXXIII
<i>capi</i> CCCVII	<i>tulo</i> CLXXXVII	CH CLXIII
<i>capi</i> CCCXXI	<i>tulo</i> CCI	CLXIII CLXVIII
45 CCCXXI	CCI	CLXXX
CCCXXI	CCI	CXCIII
CCCXXI	CCCI	CLXXX
CCCXXIII	CCCH	CLXXX
<i>capi</i> 50 CCCXXVIII	<i>tulo</i> CCCVI	CLXXXIII CLXX
<i>capi</i> CCCXXXIII	<i>tulo</i> CCXI	CLXXXV CLXXI
CCCXXXII	CCXI	CCXI
EXP. CANON	QUARTVS. INC	CCH CANON V

Mattheus.	Lucas.	Mattheus.	Lucas.
III	III	<i>capitulo</i>	XLV
X <i>capitulo</i>	XIII	LXXXIII	CXI
XII	VIII	LXXXVI	CVIII
XV <i>capitulo</i>	XI	XCIII	CXLV
XXV <i>capitulo</i>	XV	XCV	CLX
XXV	XVI	XCI	CLXXXII
XXVI	XXIII	LXV	CLXXII
XXVIII	XLVI	LXVI	CLXVI
XXX	XLVI	<i>capitulo</i>	LII
<i>capitulo</i>	XLVI	LXVIII	CV
XXXIII	XLVI	<i>capitulo</i>	LVIII
<i>capitulo</i>	XLVIII	CXXVII	CXXVIII
XXXVI	XLVIII	CXXVIII	CXXX
<i>capitulo</i>	XLVIII	<i>capitulo</i>	LXIII
XXXVIII	XLVIII	CXXV	LXII
XXXVIII	XLVIII	<i>capitulo</i>	LXV
LIII	XLVIII	CII	LXVIII
XL <i>capitulo</i>	XLVIII	CIII	LXXI
XLI	XLVIII	CV	LXXIII
<i>capitulo</i>	XLVIII	CVIII	LXXIII
XLIII	XLVIII	<i>capitulo</i>	LXVI
<i>capitulo</i>	XLVIII	CCVIII	CXV
XLVI	XLVIII	<i>capitulo</i>	LXVIII
<i>capitulo</i>	XLVIII	LX	CXVIII
XLVI	XLVIII	XCVI	CLXXXII
XLVII	XLVIII	XVI	CLXXXIII
<i>capitulo</i>	XLVIII	<i>capitulo</i>	LXXI
XLVIII	XLVIII	CXXXI	XLIII
<i>capitulo</i>	XLVIII	<i>capitulo</i>	LXXV
XLVIII	XLVIII	CXXXVIII	CLXVIII
LI	XLVIII	CXXXIII	CXX
<i>capitulo</i>	XLVIII	<i>capitulo</i>	LXXXIII
LIII	XLVIII	CCXXXVI	CXXXV
LIII	XLVIII	<i>capitulo</i>	LXXXV
LV	XLVIII	CLVI	LVII
<i>capitulo</i>	XLVIII	<i>capitulo</i>	LXXXVI
LVII	XLVIII	CLVIII	CCXXVI
LVIII	XLVIII	<i>capitulo</i>	XCIII
CXXV	XLVIII	CLXXV	CC
LVIII	XLVIII	<i>capitulo</i>	XCVII
<i>capitulo</i>	XLVIII	CLXXXII	CLXXXVII
LX	XLVIII	CLXXXII	CLXXXVIII
<i>capitulo</i>	XLVIII	<i>capitulo</i>	XCVIII
LXI	XLVIII	CLXXXIII	CXCVIII
<i>capitulo</i>	XLVIII	CLXXXVI	CXCVIII
LXI	XLVIII	<i>capitulo</i>	CIII
<i>capitulo</i>	XLVIII	CXVI	CLXV
LXI	XLVIII	<i>capitulo</i>	CVII
<i>capitulo</i>	XLVIII	CXCVI	CCLXXII
LXI	XLVIII	<i>capitulo</i>	CVIII
	XLVIII	XCV	CLX

Mattheus.	Lucas.	Mattheus.	Marcus.
<i>capitulo</i> CXVI	<i>CXI</i> CLXXVII	<i>capitulo</i> VIII	<i>XIII</i> III
CCXXXI	CLXXVIII	<i>capitulo</i> XXII	<i>XV</i> VII
<i>capitulo</i> LV	<i>CXIII</i> CLXX	<i>capitulo</i> XX	<i>XVIII</i> VIII
LV	CLXXI	XXII	XI
LXV	CLXXII	<i>capitulo</i> XLIII	<i>XXXV</i> XXVI
<i>capitulo</i> CLXIII	<i>CXV</i> CCXXV	<i>capitulo</i> LXXVII	<i>XLV</i> LXIII
<i>capitulo</i> CCXIII	<i>CXVII</i> CCXXXV	<i>capitulo</i> LXXXVI	CXXXVIII
<i>capitulo</i> CCXIII	<i>CXVIII</i> CCXXXV	C	XCVII
<i>capitulo</i> CCXXXI	<i>CXVIII</i> CCXV	<i>capitulo</i> CXXXVIII	<i>LXXV</i> XLV
<i>capitulo</i> CLXXV	<i>CXXII</i> CC	<i>capitulo</i> CXLV	<i>LXXX</i> LX
<i>capitulo</i> CCXXI	<i>CXXFI</i> CLXXXI	<i>capitulo</i> CXLVIII	<i>LXXXI</i> LXV
<i>capitulo</i> CCLV	<i>CXLI</i> CCII	<i>capitulo</i> CLII	<i>LXXXII</i> LXVIII
<i>capitulo</i> CCXXVIII	<i>CXLII</i> CXXXVIII	<i>capitulo</i> CLIII	<i>LXXXV</i> LXXI
<i>capitulo</i> CCXXXI	CLXXVIII	<i>capitulo</i> CLVII	LXXII
CCXXXII	CXLII	<i>capitulo</i> CLVIII	<i>LXXXFI</i> LXXIII
CCXXXIII	CXXXVI	<i>capitulo</i> CLV	<i>LXXXVII</i> LXXVI
CCXXXVI	CXXXV	<i>capitulo</i> CLXI	<i>XC</i> LXXVI
CCXXXVII	CXXXVIII	CLXIII	LXXVIII
<i>capitulo</i> CCXXXVII	CXXXVIII	CLXV	LXXX
CCXXXVIII	CXXXVIII	<i>capitulo</i> CLXVIII	<i>XCI</i> LXXXIII
CCXXXVIII	CXL	<i>capitulo</i> CLXX. CLXXII	<i>XCH</i> LXXXVI
CCXLI	CXLI	<i>capitulo</i> CLXXX	<i>XCFI</i> C
<i>capitulo</i> CCXLI	<i>CXLIII</i> CLXXV	<i>capitulo</i> CLXXXVIII	<i>CI</i> CIII
<i>capitulo</i> CCLVI	<i>CXLVI</i> CC	<i>capitulo</i> CCH	<i>CXIII</i> CXIII
<i>capitulo</i> CCLXI	<i>CXLVIII</i> CCVII	<i>capitulo</i> CLXX	<i>CXVIII</i> CXX
<i>capitulo</i> CCLXII	CCXII	<i>capitulo</i> CLX	<i>CXXII</i> LXXVI
CCLXII	CCXIII	<i>capitulo</i> CLXIII	CXX
CCLXV	CLVII	<i>capitulo</i> CLXV	CXXIII
CCLXV	CLVIII	<i>capitulo</i> CLXVIII	
CCLVI	CLV	<i>capitulo</i> CLXX	
<i>capitulo</i> CCLXVII	CLVIII	<i>capitulo</i> CLXXII	
<i>capitulo</i> CCLXXI	<i>CL</i> CCXXVIII	<i>capitulo</i> CLXXIV	
CCLXXII	CCXXXI	<i>capitulo</i> CLXXVI	
<i>capitulo</i> CCLXVI	<i>CLI</i> CLV	<i>capitulo</i> CLXXVIII	
<i>capitulo</i> CCLXX	<i>CLII</i> CCXXVIII	<i>capitulo</i> CLXXX	
<i>EXP. CAN. V</i>	<i>INC. VI</i>		

Mattheus.	Marcus.	Mattheus.	Iohannes.
<i>capitulo</i> CCXXIII	<i>CXXVIII</i> CXXI	<i>capitulo</i> V	<i>VIII</i> LXXXIII
<i>capitulo</i> CCXLVI CCXLVII CCL CCII CCLIII	<i>CXLVI</i> CXL CXLII CXLV CXLVII CXLVIII	<i>capitulo</i> XVIII <i>capitulo</i> XVIII <i>capitulo</i> CLXXXV	<i>XXI</i> XXXII <i>XXII</i> XVIII <i>XCVIII</i> CCXV
<i>capitulo</i> CCLXIII	<i>CXLVII</i> CLIII	<i>capitulo</i> CCVII	<i>CXVII</i> CI
<i>capitulo</i> CCLXXV	<i>CLIII</i> CLVII	<i>capitulo</i> LXX V	<i>CXXX</i> LXXXII LXXXIII
<i>capitulo</i> CCLXXXII	<i>CLVI</i> CLXIII	<i>capitulo</i> CLXXXV	<i>CLXXVIII</i> CCXV
<i>capitulo</i> CCLXXXVIII CCXC	<i>CLVII</i> CLXVIII CLXXI	<i>EXP. CAN. VII</i>	<i>INC. CAN. VIII</i>
<i>capitulo</i> CCLXXXVI	<i>CLVIII</i> CLXVII	<i>LUCAS</i>	<i>MARCVS</i>
<i>capitulo</i> CCXCII CCXCII CCXCVIII CCXCVIII	<i>CLXI</i> CLXXIII CLXXIII CLXXVIII CLXXVIII	<i>capitulo</i> XXVIII <i>capitulo</i> LXXXVIII <i>capitulo</i> XCI	<i>XXIII</i> XVII <i>XLV</i> LVI <i>LXVII</i> LXI
<i>capitulo</i> CCCV	<i>CLXII</i> CLXXXV	<i>capitulo</i> LXXVI	<i>LXXXI</i> XXXVI
<i>capitulo</i> CCCVIII	<i>CLXV</i> CXC	<i>capitulo</i> C	<i>LXXXVII</i> LXX
<i>capitulo</i> CCCVIII CCCXI	<i>CLXVI</i> CXCI CXII	<i>capitulo</i> CIII	<i>XCVI</i> XCVI
<i>capitulo</i> CCCXXX	<i>CLXX</i> CCVII	<i>capitulo</i> CXLVII <i>capitulo</i> CLVII	<i>CXVIII</i> CXXXVI <i>CXLVIII</i> CLV
<i>capitulo</i> CCCXLI	<i>CLXXI</i> CXXVI	<i>capitulo</i> CLXXVII	<i>CLVIII</i> CCXVI
<i>capitulo</i> CCCL	<i>CLXXII</i> CCXXVIII	<i>capitulo</i> CCCXXXV	<i>CLXXII</i> CXXX
<i>EXP. CAN. VI</i>	<i>INC. VII</i>	<i>EXP. CA</i> <i>INC. CA</i>	<i>NON. VIII</i> <i>NON. VIII</i>

Lucas.	Iohannes.	Mattheus	Propria.
<i>capitulo</i> XXVIII XXX	XVIII CCXVIII CCXXII	<i>cap. V</i> II III	CI <i>cap. LI</i> LX. VII
<i>capitulo</i> CCLXII	CLVI CXXIII	<i>cap. VIII</i> III	<i>cap. LIII</i> LXVII
<i>capitulo</i> CCLXXIII	CLVII CCXVIII	II	LXVIII
<i>capitulo</i> CCVII	CXLVIII CLXXXII	<i>cap. VIIII</i> VI	<i>cap. LXII</i> LXXV
CCVII	CLXXXII	<i>cap. X</i> VI	CXX
CCIII	CLXXXVI	<i>cap. XI</i> VI	<i>cap. LXIII</i> CXXIII
CCCVIII	CXC	<i>cap. XIIII</i> XIII	<i>cap. LXV</i> CVI
<i>capitulo</i> CCCXLI	CLXXVIII CCXXI	<i>cap. XXIII</i> XIII	<i>cap. LXVI</i> CVIII
CCCXL	CCXIII		<i>cap. LXVIII</i> CXIII
CCCXLI	CCXXI		<i>cap. LXVIII</i> CXV
<i>capitulo</i> CCCXL	CLXXVIII CCXVII	XXIII XXVII XXVIII	<i>cap. LXX</i> CXVIII
<i>capitulo</i> XXVIII	CLXXX CCXXVIII	<i>cap. XXVI</i> XXXIII	<i>cap. LXXIII</i> CXXXVI
CCCXLI	CCXXI	<i>cap. XXVII</i> XXXV	<i>cap. LXXVII</i> CXL
XXX	CCXXII	<i>cap. XXVIII</i> XXXV	<i>cap. LXXVIII</i> CXL
CCCXLI	CCXXIII	<i>cap. XXVIII</i> XXXVI	<i>cap. LXXXII</i> CLI
CCCXLI	CCXXV	<i>cap. XXX</i> XXXVII	<i>cap. LXXXIII</i> CLII
<i>capitulo</i> CCLXXIII	CLXXXI CCXXVII	<i>cap. XXXI</i> XXXVII	<i>cap. LXXXV</i> CLV
CCLXXIII	CCXXVIII	<i>cap. XXXII</i> XXXVI	<i>cap. XCI</i> CLXVII
CCLXXXIII	CCXXXI	<i>cap. XXXIII</i> XLII	CCLXXI
		<i>cap. XXXV</i> XLII	<i>cap. XCIII</i> CLXXI
		<i>cap. XXXVI</i> XLV	<i>cap. XCVI</i> CLXXVIII
		<i>cap. XXXVII</i> XLV	<i>cap. XCVII</i> CLXXXI
		<i>cap. XLII</i> LVI	<i>cap. XCVIII</i> CLXXXIII
		<i>cap. XLV</i> LXXXI	CLXXXVI
		LXXXVIII	LXXXVII
		XCI	<i>cap. C</i> CLXXXVII
		XCVIII	<i>cap. CI</i> CXCI

Lucas	Propria.	Iohannes	Propria.
<i>cap. XVIII</i> CCXIII	<i>cap. CLXXII</i> CCCXXXIII	<i>cap. I</i> III	<i>cap. CXX</i> XXIII
<i>cap. CXXIII</i> 5 CCXIII	<i>cap. CLXXVI</i> CCCXXXVIII	<i>cap. XIII</i> III	LXXXVI
<i>cap. CXXVIII</i> CXCI	<i>cap. CLXXVII</i> CCCXXXVIII	VIII	<i>cap. CXXI</i> XXXVI
<i>cap. CXXXVIII</i> CIII	<i>cap. CLXXVIII</i> CCCXLII	VIII	<i>cap. CXXX</i> LXXVIII
<i>cap. CXXXVIII</i> 10 LXXXIII	<i>CLXXXII</i> CCCXLII	XI	LXXX
<i>cap. CXLI</i> CCLVIII		XIII	LXXXI
<i>cap. CXLVI</i> 15 CCLVI	<i>EXPLICIT</i> LVCAS	<i>cap. XVI</i> XVI	LXXXIII
CCLVI	<i>PROPRIA</i>	<i>cap. XVII</i> XVIII	LXXXVI
<i>cap. CXLVII</i> CCLVIII	<i>INCIPIT</i> IOHANNIS	<i>cap. XVIII</i> XVIII	<i>cap. CXXXII</i> LXXXVI
<i>cap. CXLVIII</i> 20 CCVIII		<i>cap. XXI</i> XXIII	LXXXVIII
CCX		XXVII	<i>cap. CXXXIII</i> LXXXVIII
<i>cap. CLI</i> CLIII		XXXI	<i>cap. CXXXIII</i> LXXXVIII
<i>cap. CLVI</i> 25 CCLXIII		<i>cap. XLVI</i> XVIII	XCI
<i>cap. CLVII</i> CCLXXIII		<i>cap. LVI</i> XXXVI	<i>cap. CXXXV</i> XCI
<i>cap. CLVIII</i> CCLXXVI		<i>cap. LXXXII</i> LII	XCI
<i>cap. CLXII</i> 30 CCLXXVIII		LIII	<i>cap. CXXXVI</i> XCI
<i>cap. CLXI</i> CCLXXXIII		LVI	<i>cap. CXXXVIII</i> CII
<i>cap. CLXII</i> CCLXXXVIII		LVIII	XLVIII
<i>cap. CLXVI</i> 35 CCXCVI		LX	<i>cap. CXL</i> CII
<i>cap. CLXVIII</i> CCCI		LXII	CIII
CCCV		LXIII	CVIII
40 CCCVIII		LXVI	<i>cap. CXLIII</i> CX
<i>cap. CLXX</i> CCCXVI		LXVIII	CXII
<i>cap. CLXXI</i> CCCXX		LXXI	CVIII
45 CCCXXVI		LXXIII	CX
CCCXXXI		<i>cap. LXXXVIII</i> XXXIII	<i>cap. CLV</i> CXII
		<i>cap. LXXXVIII</i> XXXVIII	CXV
		XLI	CXII
		XLIII	CXVIII
		XLV	<i>cap. CLVI</i> CXXIII
		<i>cap. CII</i> LXXV	CXXV
		<i>cap. CV</i> LXXV	CXXV
		LXXVIII	<i>cap. CLVII</i> CXXV
		<i>cap. CXVIII</i> XXII	

Iohannes		Propria.	
cap. CLVIII CXXXVII CXXX CXXXII	cap. CLXXVIII CCXVI CCXXVIII		
cap. CLVIII CXXII	cap. CLXXX CCXX CCXXIII CCXXVI		5
cap. CLX CXXXII CXXXIII CXXXVI CXLIII CXLIII CXLV CXLVII CXLVIII CLI	cap. CLXXXI CCXXVI CCXXVIII CCCXXX CCXXXII		10
	EXPLI CIT		15
cap. CLXI CLVII			
cap. CLXII CLVIII			20
cap. CLXIII CLXV CLXVII CLXVIII			
cap. CLXIII CLXXI CLXXIII			25
cap. CLXVII CLXXVII			
cap. CLXVIII CLXXVII CLXXXI CLXXXVIII CXCI CXCV			30 35
cap. CLXXI CC CCII CCV			40
cap. CLXXIII CCX CCXII			
cap. CLXXVIII CCXIII			45

PRAEFATIO

- I. In principio uerbum. deus apud deum. per quem
facta sunt omnia
- II. de sacerdotium zacchariae
- 5 III. ubi angelus gabriel. ad mariam loquitur
- IIII. Natiuitatem iohannis baptistae
- V. de generationem uel natiuitate Christi
- VI. ubi angelus apparuit pastoribus
- VII. ubi ihesus ductus est a parentibus ut circumcideretur
- 10 VIII. de magis qui uenerunt ab oriente
- VIII. ubi infugatus ihesus et parentes eius in aegypto
- X. ubi herodes interfecit pueros
- XI. ubi ihesus reuocatur ab aegypto
- XII. ubi ihesus remansit in templo hierosolymis
- 15 XIII. ubi iohannes baptista apparuit in israhel
- XIIII. ubi ihesus baptizatur ab iohanne
- XV. ubi ihesus ductus est ab spiritu in deserto
- XVI. ubi duo discipuli iohannis secuti sunt ihesum
- XVII. de philippo et de nathanahel
- 20 XVIII. ubi ihesus in synagoga legit librum esaiae
- XVIII. Ubi ihesus uocauit Petrum et andream. iacobum et
iohannem
- XX. Ubi ihesus uocauit mattheum publicanum
- XXI. Ubi ihesus audiens quod iohannes traditus esset. se-
cessit in finibus zabulon et nepthalim
- 25 XXII. Ubi ihesus circumibat omnes regiones. et sedens in
monte elegit XII discipulos et docuit eos de beatitudinem
regni caelorum et quae secuntur

XXIII.	Increpatio diuitum	
XXIII.	Ubi dicit uos estis sal terrae	
XXV.	uos estis lux huius mundi et iterum conparationes de praeceptis legis	
XXVI.	iracundiae	5
XXVII.	de relinquendo munus ad altare	
XXVIII.	de adulterio concupiscentiae	
XXVIII.	de repudio	
XXX.	de iuramento	
XXXI.	de oculum pro oculo	10
XXXII.	de diligendo proximum	
XXXIII.	de occulta elemosyna	
XXXIII.	de secreta oratione	
XXXV.	de occulto ieiunio	
XXXVI.	de non thesaurizando super terram	15
XXXVII.	quia nemo potest duobus dominis seruire	
XXXVIII.	non debere solliciti esse de esca uel de indumento	
XXXVIII.	non debere quemquam iudicare uel condemnare	
XL.	parabola de amico uel de tribus panibus petendum quaerendum pulsandum	20
XLI.	de cauendo a falsis prophetis	
XLII.	non hi intrabunt in regno caelorum qui tantum dicunt domine domine	
XLIII.	conparatio in his omnibus de sapiente et insipiente aedificatoribus	25
XLIII.	ubi ihesus mittit XII discipulos suos docere et curare omnes infirmitates	
XLV.	ubi ihesus in chanan galileae aqua uinum fecit	
XLVI.	ubi ihesus mundat leprosum	
XLVII.	ubi ihesus puerum centurionis paralyticum curauit	30
XLVIII.	ubi socrum petri a febribus sanauit ihesus	
XLVIII.	ubi ihesus in ciuitatem naim mortuum resuscitauit	
L.	ubi omnes infirmitates curat ut adimplerentur scribaturae prophetarum	
LI.	ubi uolenti eum sequi dixit uulpes foueas habent	35
LII.	ubi nauigans increpauit tempestati et cessauit	
LIII.	Ubi curauit trans fretum daemoniaco qui in monumentis manebant	
LIII.	Ubi curauit paralyticum quem deposuerunt per tectum	
LV.	Ubi filium subreguli absentem curauit	40
LVI.	Ubi leui publicanus conuiuium ei fecit Et dicentes scribae	

et pharisaei discipulis· quare cum publicanis et peccato-
ribus manducat magister uester

LVII. Ubi scribae signum petunt ab eo et eis multa dicit

LVIII. Ubi quaedam mulier de turba· clamauit ad ihesum
5 beatus uenter qui te portauit

LVIII. Ubi nuntiatur ihesu· quia mater tua et fratres tui
uolunt et uidere

LX. Ubi ihesus mulierem quae fluxu sanguinis patiebatur
curauit et filiam iahiri principis synagogae mortuam
10 suscitauit

LXI. Ubi duos caecos curauit et daemonium· surdum et
mutum eicit

LXII. Ubi pharisaei dicunt de ihesu in behelzebub· hic eicit
daemonia

LXIII. Ubi marta suscepit ihesu in domo sua

LXIII. Ubi iohannes de carcere misit ad ihesum interrogare eum

LXV. Ubi exprobrat ciuitatibus in quibus factae sunt plurimae
uirtutes

LXVI. Ubi apostoli reuertuntur ad ihesum de praedicationem

LXVII. Ubi ihesus elegit alios LXXII discipulos· et adiungens
20 parabolam turrem aedificantis et regis ad proelium parantis

LXVIII. Ubi die sabbato in synagoga curauit manum aridam

LXVIII. Ubi ihesus in montem orat et iuxta mare turbis et
discipulis suis plurima in parabolis locutus est

LXX. Ecce exiit qui seminat seminare

LXXI. De eo qui seminauit bonum semen in agro suo et de zizania

LXXII. De grano sinapis

LXXIII. De fermento quod abscondit mulier et alia multa discipulis

LXXIII. Ubi discipulis disseret parabulam seminantis

LXXV. Qui seminat semen et uadit dormitu uel surgit et disci-
30 pulis parabulam zizaniorum agri disseret

LXXVI. de thesauro abscondito in agro et negotiationem mar-
garitarum· sagena missa in mare et de patre familias
qui profert de thesauro suo noua et uetera

LXXVII. Ubi adcontra ihesum ciues eius indignati sunt dicentes
unde huic tanta sapientia

LXXVIII. Ubi de herodis conuiuio et de iohannis interfectione exponit

LXXVIII. Ubi ihesus in deserto de quinque panibus V milia
hominum saturauit

LXXX. Ubi ihesus supra mare pedibus ambulauit· et petrum
40 mergentem liberat

- LXXXI. Ubi transfretantes uenerunt in terram gennesar. et turbae secutae sunt trans mare de manna in deserto
- LXXXII. de murmuratione iudaeorum. eo quod ait ihesus ego sum panis uiuus
- LXXXIII. Ubi quidam pharisaeus rogauit ihesum ad prandium 5 et cogitabat quare non fuerit baptizatus
- LXXXIII. de apostolis quare non lotis manibus manducarunt
- LXXXV. de muliere syrophonissa quae pro filia sua petebat
- LXXXVI. Ubi ihesus super puteum iacob. mulieri samaritanae locutus est 10
- LXXXVII. Ubi ihesus surdum et mutum curauit
- LXXXVIII. Ubi hierosolymis infirmum curauit. qui XXXVIII annis iacuit infirmitate et multa cum iudaeis eius occasione disputavit
- LXXXVIII. Ubi ihesus de VII panes. et paucos pisces III homi- 15 num saturauit. et praecepit apostolis cauere a fermento pharisaeorum
- XC. Ubi ihesus interrogat apostolos. quem me dicunt homines esse et quae secuntur et dicit petro scandalum mihi es
- XCI. Ubi ihesus dicit et quidam astantibus non gustare mortem 20 et in monte transfiguratur
- XCII. Ubi pharisaei dicunt ad ihesum. discede hinc quia herodes uult te occidere et curauit lunaticum
- XCIII. Ubi ihesus de passione sua. discipulis patefecit. et capharnaum pro se. et petro didragma exactoribus reddit 25
- XCIII. Ubi ihesus interrogatus a discipulis suis. quis maior erit in regno caelorum instruit eos his exemplis ut humilient se sicut paruulus
- XCV. Non debere prohiberi eos qui faciunt signa in nomine ihesu 30
- XCVI. Non debere contemnere unum de pusillis adiungens similitudinem de oue perdita et de dragma
- XCVII. de filio qui substantiam patris deuorauit
- XCVIII. de remittendo fratribus ex corde
- XCVIII. Similitudo de rege qui posuit rationem cum seruis suis 35
- C. Ubi ihesus interrogatur a pharisaeis si liceat uxorem dimittere quacumque ex causa
- CI. Ubi ihesus imposuit manum infantibus et pharisaei murmurant de ihesu quod sic recipit peccatores
- CII. Ubi ihesus sanat in synagoga mulierem aridam et 40 curbatam

- CIII.** Ubi ihesus ascendit hierosolyma in die festo scenopegiae
- CIII.** Ubi ihesus instruit eos qui annuntiauerunt ei de galilaeis. quos interfecit pilatus. adiungens similitudinem arboris fici in uinea.
- 5 **CV.** Non debere prohiberi eos qui faciunt signa in nomine ihesu
- CVI.** Non debere contemnere unum de pusillis. adiungens similitudinem de oue perdita et de dragma
- CVII.** de diuite et lazaro
- 10 **CVIII.** de uilico infidele
- CVIII.** de patre familias qui exiit primo mane conducere mercennarios in uineam suam
- CX.** Ubi in domo pharisaei sanat ihesus hydropicum et instruit eos qui primos accubitus in conuiujs eligebant
- 15 **CXI.** Ubi ihesus X leprosos mundauit
- CXII.** Ubi ihesus de passione sua discipulis suis iterum indicauit et mater filiorum zebedaei rogat pro filiis suis
- CXIII.** Ubi ihesus responsum dat dicenti sibi. domine pauci sunt qui salui fiant
- 20 **CXIII.** de zaccheo publicano
- CXV.** Ubi ihesus iterum duos caecos curauit
- CXVI.** Ubi ihesus asinum sedens hierosolyma ingreditur
- CXVII.** Ubi ihesus eicit de templo ementes et uendentes et dat responsum pharisaeis
- 25 **CXVIII.** Ubi ihesus praetulit ceteris uiduam propter duo aera minuta. adiungens parabulam de pharisaeo et publicano contra eos qui se extollunt
- CXVIII.** de nicodemo qui uenit ad ihesum nocte
- CXX.** de muliere a iudaeis in adulterio deprehensa
- 30 **CXXI.** Ubi ihesus maledixit ficulneam et aruit
- CXXII.** Ubi ihesus dicit parabulam ad discipulos propter orandi instantiam. de iudice duro et uidua
- CXXIII.** Ubi ihesus interrogatur a principibus sacerdotum. in qua potestate haec facis. adiungens parabulam de duobus filiis in uineam missis
- 35 **CXXIII.** parabulam de patre familias. qui uineam suam locauit agricolis
- CXXV.** Simile est regnum caelorum homini regi qui fecit nuptias filio suo
- 40 **CXXVI.** Ubi pharisaei mittunt ad ihesum dolo interrogantes. si licet tributum reddere caesari

- CXXVII. de sadducaeis qui dicunt non esse resurrectionem et interrogant de VII fratribus. qui unam uxorem habuerunt
- CXXVIII. Ubi scriba interrogat ihesum quod mandatum maximum est in lege
- CXXVIII. Ubi docente ihesu in templo miserunt pharisaei eum ⁶ comprehendere
- CXXX. Ubi ihesus interrogat pharisaeos. cuius filius est christus
- CXXXI. Ubi ihesus docet. ego sum lux mundi
- CXXXII. Ubi ihesus faciens lutum de sputo ponens super oculos caeci nati curauit eum 10
- CXXXIII. Ubi ihesus agnitus est eidem caeco et contendit multa cum iudaeis
- CXXXIII. Ubi interrogatur ihesus a iudaeis si tu es christus dic nobis manifeste
- CXXXV. Ubi ihesus resuscitat lazarus a mortuis et principes ¹⁵ consilium faciunt ut interficerent ihesum
- CXXXVI. Ubi non receptus in ciuitate samaritana. iohannes et iacobus dicunt ad ihesum si uis dicimus ut ignis discendat de caelo
- CXXXVII. Ubi ihesus uenit in bethaniam et multi iudaeorum euntes ²⁰ propter lazarus crediderunt in eum
- CXXXVIII. Ubi maria fudit alabastrum ungenti in capite ihesu. et increpat pharisaeo
- CXXXVIII. Ubi hierosolymis graeci uidere uolunt ihesum
- CXL. Ubi pharisaei interrogant ihesum. quando uenit regnum dei ²⁵
- CXLI. Ubi ihesus loquitur ad turbas et discipulos de scribis et pharisaeis
- CXLII. Ubi ihesus lamentat super hierusalem
- CXLIII. Ubi multi ex principibus crediderunt in eum et non confitebantur ne de synagoga eicerentur 30
- CXLIII. Ubi ostendunt discipuli ihesu structuram templi
- CXLV. Ubi sedente ihesu. in montem oliueti interrogant eum discipuli. quod signum erit aduentus tui uel eorum quae dixisti. et praedicat eis. de euersione hierusalem et signis et prodigiis 35
- CXLVI. de parabola ficulneae
- CXLVII. Ubi ihesus diem iudicii aduersus tempora noe et loth adsimilauit. et de fidele et prudente dispensatore
- CXLVIII. de decem uirginibus
- CXLVIII. de eo qui peregre proficiscens talenta seruis suis distribuit ⁴⁰
- CL. Ut lumbi semper praecincti sint et lucernae ardentes

- CLI. de eo qui peregre accipere sibi regnum proficiscens X
 mnas seruis suis dedit
 CLII. Cum uenerit filius hominis in sede maiestatis suae
 CLIII. Ubi iterum consilium faciunt principes et uadit iudas
 5 ad eos
 CLIIII. Ubi ihesus lauat pedes discipulorum
 CLV. Ubi ihesus mittet discipulos praeparare sibi pascha et
 dicit eis quod unus ex uobis tradit me
 CLVI. Ubi ihesus tradet de sacramento corporis et sanguinis sui
 10 CLVII. Ubi ihesus dicit ad petrum. expetiuit satanas ut uos
 uentilet. et omnes hodie in me scandalizamini
 CLVIII. Ubi ihesus hortatur discipulos suos ut non pauefiat cor
 uestrum
 CLVIII. Ubi ihesus dicit discipulis suis qui quod habet baiulet
 15 CLX. Ubi ihesus dicit. ego sum uitis et uos palmites
 CLXI. Ubi ihesus uenit in gesemani et orat ut transferat
 calicem istum
 CLXII. Ubi iudas uenit cum turbis comprehendere ihesum
 CLXIII. Ubi adulescens quidam indutus sindone sequebatur ihesum
 20 CLXIIII. Ubi interrogat princeps sacerdotum ihesum de discipulis
 et de doctrina eius
 CLXV. Ubi falsi testes aduersus ihesum quaerebantur
 CLXVI. Ubi principes sacerdotum adiurat ihesum. si tu es christus
 dic nobis
 25 CLXVII. Ubi traditur pilato ihesus et paenitetur iudas
 CLXVIII. Ubi pilatus audit inter iudaeos et dominum et mittit
 eum ad herodem
 CLXVIII. Ubi uxor pilati misit ad eum dicens nihil tibi sit et
 iusto illi
 30 CLXX. Ubi pilatus dimisit barabban. et tradidit christum ad
 crucifigendum
 CLXXI. Ubi duo latrones cum christo crucifigi ducuntur. et ubi
 ihesus de cruce de matre sua dixit ad discipulum quem
 diligebat. ecce mater tua
 35 CLXXII. Ubi ioseph petit corpus ihesu a pilato et sepelit una cum
 nicodemo
 CLXXIII. Ubi iudaei signant monumentum
 CLXXIII. Ubi prima die sabbati suscitatur ihesus a mortuis
 CLXXV. Ubi custodes monumenti annuntiauerunt sacerdotibus. de
 40 resurrectione christi
 CLXXVI. Ubi ihesus apparuit mulieribus post resurrectionem

- CLXXVII.** Ubi ihesus duobus euntibus in castellum apparuit
CLXXVIII. Ubi ihesus apparuit discipulis suis
CLXXVIII. Ubi ihesus iterum apparuit thomae
CLXXX. Ubi iterum apparuit ihesus discipulis super mare tiberiadis
CLXXXI. Ubi ihesus ter dicit petro diligis me ⁵
CLXXXII. Ubi discipuli euntes in galilaeam. uiderunt et adorauerunt
dominum et assumptus est in caelis coram eis

.

[EVANGELIUM.]

(Lc. 1, 1) Quoniam quidem multi conati sunt ordinare^{Lc. 1. x.} narrationem quae in nobis conpletae sunt rerum. ²sicut traderunt nobis qui ab initio ipsi uiderant et ministri fuerunt sermonis

³Uisum est et mihi assecuto a principio omnibus diligenter ex ordine tibi scribere optime theofyle. ⁴ut cognoscas eorum uerborum de quibus eruditus es ueritatem

(Io. 1, 1) In principio erat uerbum et uerbum erat apud^{Io. 1. x.} deum et deus erat uerbum. ²hoc erat in principio apud deum. ³omnia per ipsum facta sunt. et sine ipso factum est nihil. quod factum est ⁴in ipso uita erat. et uita erat lux hominum. ⁵et lux in tenebris lucet. et tenebrae eam non comprehenderunt

II. (Lc. 1, 5) Fuit in diebus herodis regis iudae sacerdos^{Lc. 1. x.} quidam nomine zaccharias de uice auia. et uxor illi de filiabus aaron et nomen eius elisabeth. ⁶erant autem iusti ambo ante deum incedentes in omnibus mandatis et iustificationibus domini sine quaerella.

Et non erat illis filius. ⁷eo quod esset elisabeth sterilis. et ambo processissent in diebus suis. ⁸factum est autem cum ⁹sacerdotio fungeretur. in ordine uicis suae ante deum. ¹⁰secundum consuetudinem sacerdotii. sorte exiit. ut incensum poneret. ingressus in templum domini.

¹¹Et omnis multitudo erat populi orans foris hora incensi. ¹²apparuit autem illi angelus domini stans a dextris altaris incensi. ¹³et zaccharias turbatus est. uidens. et timor inruit super eum. ¹⁴ait autem ad illum angelus. ne timeas zaccharia. quoniam exaudita est depraecatio tua. et uxor tua elisabeth pariet tibi filium. et uocabis nomen eius iohannem.

¹⁵Et erit gaudium tibi et exultatio. et multi in natiuitate eius gaudebunt. ¹⁶erit enim magnus coram domino et uinum

Lc. 1, 1—4. Io. 1, 1—5. Lc. 1, 5—15.

et sicera non bibet. et spiritu sancto replebitur adhuc ex utero matris suae.

¹⁶Et multos filiorum israhel conuertit ad dominum deum ipsorum. ¹⁷et ipse praecedet ante illum in spiritu. et uirtute heliae. ut conuertat corda patrum in filios. et incredibiles ad prudentiam iustorum. parare domino plebem perfectam.

Lc. II.
X.

¹⁸Et dixit zaccharias ad angelum. unde hoc sciam ego enim sum senex. et uxor mea processit. in diebus suis. ¹⁹Et respondens angelus dixit ei.

Ego sum gabriel qui adsto ante deum. et missus sum ad te et haec tibi euangelizare. ²⁰Et ecce eris tacens et non poteris loqui usque in diem quo haec fiant. pro eo quod non credidisti uerbis meis quae implebuntur in tempore suo. ²¹Et erat plebs expectans zacchariam.

Et mirabantur quod tardaret ipse in templo.

15

²²Egressus autem non poterat loqui ad illos. et cognouerunt quod uisionem uidisset in templo. et ipse erat innuens illis. et permansit mutus. ²³Et factum est ut impleti sunt dies officii eius. abiit in domum suam. ²⁴post hos autem dies concepit elisabeth uxor eius. et occultabat se mensibus quinque dicens. ²⁵quia sic mihi fecit dominus in diebus quibus respexit auferre opprobrium meum inter homines

Lc. II.
X.

III. ²⁶In mense autem sexto. missus est angelus gabriel a deo in ciuitatem galileae. cui nomen nazareth. ²⁷ad uirginem sponsatam uiro. cui nomen erat ioseph de domo dauid. et nomen uirginis mariam

²⁸Et ingressus angelus ad eam dixit. habe gratia plena dominus tecum. benedicta tu in mulieribus. ²⁹Quae cum uidisset. turbata est in sermone eius. et cogitabat qualis esset ista salutatio. ³⁰Et ait. angelus ei ne timeas maria. Inuenisti enim gratiam apud deum. ³¹ecce concipies in utero et paries filium. et uocabis nomen eius ihesum.

³²Hic erit magnus et filius altissimi uocabitur. et dabit illi dominus sedem dauid patris eius. et regnabit in domo iacob in aeternum.

35

³³Et regni eius non erit finis. ³⁴dixit autem maria ad

angelum. quomodo fiet istud quoniam uirum non cognosco.

³⁵ Et respondens angelus dixit ei.

Spiritus sanctus superueniet in te et uirtus altissimi obumbrabit tibi. Ideoque et quod nascetur sanctum uocabitur filius dei. ³⁶ Et ecce elisabeth. cognata tua et ipsa concepit filium in senectute sua. et hic mensis est sextus illi quae uocatur sterilis. ³⁷ quia non erit impossibile apud deum omne uerbum. ³⁸ Dixit autem maria. ecce ancilla domini fiat mihi secundum uerbum tuum. Et discessit ab illa angelus. ³⁹ Exurgens autem ⁴⁰ maria in diebus illis. abiit in montana cum festinatione in ciuitatem iuda. ⁴¹ et intrauit in domum zacchariae. et salutauit elisabeth. ⁴² Et factum est. ut audiuit salutationem mariae elisabeth exultauit infans in utero eius. et repleta est spiritu sancto elisabeth. ⁴³ et exclamauit uoce magna. et dixit benedicta ⁴⁴ tu inter mulieres. et benedictus fructus uentris tui. ⁴⁵ Et unde hoc mihi. ut ueniat mater domini mei ad me. ⁴⁶ Ecce enim ut facta est uox salutationis tuae in auribus meis.

Exultauit in gaudio infans in utero meo. ⁴⁷ Et beata quae credidit. quoniam perficientur ea quae dicta sunt ei a domino. ⁴⁸ Et ait maria. Magnificat anima mea dominum. ⁴⁹ et exultauit spiritus meus in deo salutari meo

⁵⁰ Quia respexit humilitatem ancillae suae. ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes generationes.

⁵¹ Quia fecit mihi magna qui potens est. et sanctum nomen eius. ⁵² Et misericordia eius in progenies et progenies timen- ⁵³ tibus eum. ⁵⁴ fecit potentia in brachio suo. dispersit superbos mente cordis sui. ⁵⁵ Deposuit potentes de sede et exaltauit humiles. ⁵⁶ Esurientes impleuit bonis et diuites dimisit inanes. ⁵⁷ Suscepit israhel puerum suum memorari misericordiae. ⁵⁸ Sicut ⁵⁹ locutus est ad patres nostros. abraham et semini eius in saecula.

⁶⁰ Mansit autem maria cum illa quasi mensibus tribus et reuersa est in domum suam

III. ⁶¹ elisabeth autem impletum est tempus pariendi ^{Lc. II. X.} et peperit filium suum

⁶² Et audierunt uicini et cognati eius quia magnificauit dominus misericordiam suam cum illa. Et congratulabantur

Lc. I, 35 — 58.

ei. ⁵⁹Et factum est in die octauo. uenerunt circumcidere puerum. Et uocabant eum nomine patris eius zacchariam. ⁶⁰Et respondens mater eius dixit. nequaquam. sed uocabitur iohannes. ⁶¹Et dixerunt ad illam. quia nemo est in cognatione qui uocetur hoc nomine. ⁶²Innuebant autem patri eius quem uellet uocari eum. ⁶³Et postulans pugillarem scripsit dicens. iohannes est nomen eius. Et mirati sunt uniuersi. ⁶⁴apertum est autem ilico. os eius. et lingua eius. et loquebatur benedicens deum. ⁶⁵Et factus est timor super omnes uicinos eorum. et super omnia montana iudeae diuulgabantur omnia uerba haec. ¹⁰

⁶⁶Et posuerunt omnes qui audierant in corde suo dicentes. quid putas puer iste erit. etenim manus domini erat cum illo. ⁶⁷et zaccharias pater eius. impletus est spiritu sancto. et prophetauit dicens.

⁶⁸Benedictus deus israhel. quia uisitauit et fecit redemptionem plebi suae. ⁶⁹Et erexit cornum salutis nobis in domo dauid pueri sui.

⁷⁰Sicut locutus est per os sanctorum qui a saeculo sunt prophetarum eius ⁷¹salutem ex inimicis nostris. et de manu omnium qui oderunt nos. ⁷²ad faciendam misericordiam cum ²⁰patribus nostris et memorari testamenti sui sancti. ⁷³iusiurandum quod iurauit ad abraham patrem nostrum. daturum se nobis. ⁷⁴ut sine timore de manu inimicorum nostrorum liberati. ⁷⁵seruiamus illi in sanctitate et iustitia coram ipso omnibus diebus nostris

⁷⁶Et tu puer propheta altissimi uocaueris praehibis enim ²⁵ante faciem domini parare uias eius. ⁷⁷ad dandam scientiam salutis plebi eius in remissione peccatorum eorum. ⁷⁸per uiscera misericordiae dei nostri in quibus uisitauit nos. oriens ex alto. ⁷⁹inluminare his qui in tenebris et in umbra mortis sedent. ad dirigendos pedes nostros in uiam pacis. ³⁰

⁸⁰Puer autem crescebat et confortabatur spiritu. et erat in deserto usque in diem ostensionis suae ad israhel.

V. (Mt. 1, 1) Liber generationis ihesu christi. filii dauid. filii abraham. ²abraham genuit isaac. isaac autem genuit iacob. iacob autem genuit iudam et fratres eius. ³iudas autem genuit phares. et zara de thamar

Lc. 1, 59—80. Mt. 1, 1—3.

Mt. 1
III.
Lc. XIII.
Io. V.

phares autem genuit esrom. esrom autem genuit aram.
⁴aram autem genuit aminadab. aminadab autem genuit
 naasson. naasson autem genuit salmon. ⁵salmon autem genuit
 booz de rachab. booz genuit obed ex ruth. obed autem genuit
⁶iesse. iesse genuit dauid regem. ⁶dauid autem rex genuit
 salomonem ex ea quae fuit uriae. ⁷salomon autem genuit
 roboam. roboam autem genuit abia. abia autem genuit asa.
⁸asa autem genuit iosaphat. iosaphat autem genuit ioram.
 ioram autem genuit oziam. ⁹ozias autem genuit ioatham.

¹⁰ Ioatham autem genuit achaz. achaz autem genuit ezechiam.
¹⁰ezechias autem genuit manassen. manasses autem genuit
 amon. amon autem genuit iosiam. ¹¹iosias autem genuit iecho-
 niam. et fratres eius in transmigracione babylonis.

¹²Et post transmigracionem babylonis. iechonias genuit
¹²salatihel. salatihel autem genuit zorobabel ¹³zorobabel autem
 genuit abiud. abiud autem genuit eliachim. eliachim autem
 genuit azor. ¹⁴azor autem genuit saddoc. saddoc autem genuit
 eliachim. eliachim autem genuit eliud. ¹⁵eliud autem genuit eleazar.
 eleazar autem genuit matthan. matthan autem genuit iacob.

¹⁶Iacob autem genuit ioseph uirum mariae de qua natus
 est ihesus. qui uocatur christus. (Lc. 3, 34) abraham autem fuit ^{Lc. XIII}
 filius tharae. qui fuit nachor. ³⁵qui fuit seruch. qui fuit ragau.
 qui fuit phaleg. qui fuit eber. ³⁶qui fuit salae. qui fuit cainan.
 qui fuit arfaxat. qui fuit sem. qui fuit noe. qui fuit lamach
²⁵ qui fuit matusalae. ³⁷qui fuit enoc. qui fuit iared
 qui fuit malelehel. qui fuit cainan. qui fuit enos.
 qui fuit seth. qui fuit adam
 qui fuit dei.

(Mt. 1, 17) Omnes ergo generationes ab abraham usque ad ^{Mt. II}
²⁰dauid. generationes XIII

et a dauid usque ad transmigracionem babylonis genera-
 tiones XIII et a transmigracione babylonis. usque ad christum.
 generationes XIII

¹⁸Christi autem generatio sic erat.

²⁵ Cum esset desponsata mater eius maria ioseph antequam
 conuenirent

Mt. 1, 3—18. Lc. 3, 34—37.

Mt. III
X

Inuenta est in utero habens de spiritu sancto. ¹⁹Ioseph autem uir eius cum esset iustus. et nollet eam traducere. uoluit occulte dimittere eam. ²⁰haec autem eo cogitante. ecce angelus domini in somnis paruit ei dicens. Ioseph filii dauid noli timere accipere mariam coniugem tuam. 5

quod enim in ea natum est de spiritu sancto est. ²¹pariet autem filium et uocabis nomen eius ihesum. ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum.

²²Hoc autem totum factum est. ut adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem. ²³Ecce uirgo in utero 10 habebit et pariet filium et uocabunt nomen eius emmanuel. quod est interpretaatum nobiscum deus. ²⁴Exurgens autem ioseph a somno fecit sicut praecepit ei angelus domini. et accepit coniugem suam ²⁵et non cognoscebat eam. donec peperit filium suum primogenitum et uocauit nomen eius ihesum 15

Lc. II
X

(Lc. 2, 1) Factum est autem in diebus illis. exiit edictum a caesare augusto. ut describeretur uniuersus orbis. ²haec descriptio prima facta est praeside syriae cyrino.

³Et ibant omnes ut profiterentur singuli in suam ciuitatem. ⁴ascendit autem et ioseph. a galilaea de ciuitate nazareth. in 20 iudaeam ciuitatem dauid. quae uocatur bethleem. eo quod esset de domo et familia dauid. ⁵ut profiteretur cum maria desponsata sibi uxore pregnante. ⁶factum est autem cum essent ibi. impleti sunt dies ut pareret. ⁷et peperit filium suum primogenitum. et pannis eum inuoluit. et reclinauit eum in 25 praesepio quia non erat eis locus in diuersorio

Lc. II
X

VI. ⁸Et pastores erant in regione eadem. uigilantes et custodientes uigilias noctis supra gregem suum. ⁹et ecce angelus domini stetit iuxta illos. et claritas dei circumfulsit illos. et timuerunt timore magno. ¹⁰Et dixit illis angelus. nolite 30 timere. ecce enim euangelizo uobis gaudium magnum quod erit omni populo. ¹¹quia natus est uobis hodie saluator. qui est christus dominus in ciuitate dauid. ¹²et hoc uobis signum. inuenietis infantem pannis inuolutum et positum in praesepio. ¹³Et subito facta est cum angelo multitudo militiae caelestis. 35

Laudantium deum et dicentium. ¹⁴gloria in altissimis deo.

Mt. 1, 18—25. Lc. 2, 1—14.

et in terra pax in hominibus bonae uoluntatis. ¹⁵Et factum est ut discesserunt ab eis angeli in caelum. pastores loquebantur ad inuicem.

transeamus usque bethleem. et uideamus hoc uerbum quod ⁵ factum est. quod fecit dominus et ostendit nobis

¹⁶Et uenerunt festinantes et inuenerunt mariam et ioseph. et infantem positum in praeseptio. ¹⁷uidentes autem cognouerunt de uerbo quod dictum erat illis de puero hoc. ¹⁸et omnes qui audierunt mirati sunt et de his quae dicta erant a pastoribus ¹⁰ad ipsos. ¹⁹maria autem conseruabat omnia uerba haec conferens in corde suo.

²⁰Et reuersi sunt pastores glorificantes et laudantes deum. in omnibus quae audierant et uiderant sicut dictum est ad illos

VII. ²¹Et postquam consummati sunt dies octo ut ^{Lc. II} ¹⁵circumcideretur. uocatum est nomen eius ihesus. quod uocatum est ab angelo priusquam in utero conciperetur. ²²Et postquam inpleti sunt dies purgationis eius secundum legem mosi. tulerunt illum in hierusalem ut sisterent eum domino. ²³Sicut scriptum est in lege domini. quia omne masculinum adaperiens ²⁰uuluum sanctum domini uocabitur. ²⁴et ut darent hostiam secundum quod dictum est in lege. par turturum aut duos pullos columbarum. ²⁵Et ecce homo erat in hierusalem. cui nomen symeon. et homo iste iustus et timoratus. expectans consolationem israhel. et spiritus sanctus erat in eo

²⁵ ²⁶Et responsum acceperat ab spiritu sancto. non uisurum se mortem. nisi prius uideret christum domini. ²⁷Et uenit in spiritu in templum. et cum inducerent puerum ihesum parentes eius ut facerent secundum consuetudinem legis pro eo. ²⁸et ipse accepit eum in ulnas suas. et benedixit deum et dixit.

³⁰ ²⁹Nunc dimittis seruum tuum domine secundum uerbum tuum in pace. ³⁰quia uiderunt oculi mei salutare tuum ³¹quod parasti ante faciem omnium populorum. ³²lumen ad reuelationem gentium. et gloriam plebis tuae israhel. ³³Et erat pater eius et mater mirantes super his quae dicebantur de ³⁵illo. ³⁴Et benedixit illis symeon. et dixit ad mariam matrem eius. ecce positus est hic in ruinam et resurrectionem multorum

in israhel. et in signum cui contradicetur. ³⁵et tuam ipsius animam pertransibit gladius. ut reuelentur ex multis cordibus cogitationes

³⁶Et erat anna prophetissa filia fanuel. de tribu aser.

Haec processerat in diebus multis. et uixerat cum uiro suo annis septem a uirginitate sua. ³⁷Et haec uidua usque ad annos octoginta quattuor. quae non discedebat de templo ieiuniis et obseruationibus. Seruiens nocte ac die. ³⁸et haec ipsa hora superueniens confitebatur domino. et loquebatur de illo omnibus qui expectabant redemptionem hierusalem. ³⁹et ¹⁰perfecerunt omnia secundum legem domini reuersi sunt in galilaeam in ciuitatem suam nazareth

Mt. III
X

VIII. (Mt. 2, 1) Cum ergo natus esset ihesus in bethleem iudaeae. in diebus herodis regis. ecce magi ab oriente uenerunt hierosolymam ²dicentes. ubi est qui natus est rex iudaeorum. ¹⁵uidimus enim stellam eius in oriente et uenimus adorare eum. ³Audiens autem herodes rex turbatus est. et omnis hierosolyma cum illo. ⁴et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi sciscitabatur ab eis ubi christus nasceretur ⁵at illi dixerunt ei in bethleem iudae. sic enim scribtum est per ²⁰prophetam. ⁶Et tu bethleem terra iuda. nequaquam minima es in principibus iuda. ex te enim exiet iudex. qui reget populum meum israhel.

Mt. V
VII
Io. LXXXIII.

⁷Tunc herodes clam uocatis magis. diligenter didicit ab eis tempus stellae quae apparuit eis. ⁸Et mittens illos in bethleem dixit. ²⁵

Ite et interrogate diligenter de puero. et cum inueneritis renuntiate mihi

ut et ego ueniens adorem eum. ⁹qui cum audissent regem. abierunt. et ecce stella quam uiderant in oriente antecedebat eos usquedum ueniens staret supra. ubi erat puer. ¹⁰uidentes ³⁰autem stellam. gauisi sunt gaudio magno ualde.

¹¹Et intrantes domum inuenerunt puerum cum maria matre sua. Et procidentes adorauerunt eum.

Et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera. aurum tus. et murram. ¹²Et responso accepto in somnis ne redirent. ad herodem ³⁵per aliam uiam reuersi sunt in regionem suam.

Lc. 2, 34—39. Mt. 2, 1—12.

Mt. VI
X

VIII. ¹³qui cum recessissent ecce angelus domini ^{Mt. VI}_X apparuit in somnis ioseph dicens.

Surge et accipe puerum et matrem eius. et fuge in aegyptum. et esto ibi usquedum dicam tibi. futurum est enim ut herodes quaerat puerum ad perdendum eum. ¹⁴qui consurgens accepit puerum et matrem eius nocte. et recessit in aegyptum. ¹⁵et erat ibi usque ad obitum herodis. ut adimpleretur quod dictum est a domino per prophetam dicentem. ex aegypto uocaui filium meum ^{Mt. V}_X

X. ¹⁶Tunc herodes uidens quoniam inlusus esset ^{Mt. V}_X a magis. iratus est ualde. et mittens occidit omnes pueros qui erant in bethleem et in omnibus finibus eius. a bimatu et infra. secundum tempus quod exquisierat a magis. ¹⁷Tunc adimpletum est quod dictum est per hieremiam prophetam dicentem.

¹⁸Uox in rama audita est. ploratus et ululatus multus ¹⁹rachel plorans filios suos. et noluit consolari quia non sunt

XI. ¹⁹Defuncto autem herode ecce apparuit angelus ^{Mt. VI}_X domini in somnis ioseph in aegypto ²⁰dicens. surge et accipe puerum et matrem eius et uade in terram israhel defuncti sunt enim qui quaerebant animam pueri. ²¹qui surgens accepit ²²puerum et matrem eius et uenit in terram israhel.

²²audiens autem quod archelaus regnaret in iudaeam pro herode patre suo. timuit illuc ire. et ammonitus in somnis. secessit in partes galilaeae. ²³et ueniens habitauit in ciuitate quae uocatur nazareth

²⁴ut adimpleretur quod dictum est per prophetas. quoniam nazareus uocabitur

XII. (Lc. 2, 40) Puer autem crescebat et confortabatur ^{Lc. II}_X plenus sapientia. et gratia dei erat in illo. ⁴¹et ibant parentes eius per omnes annos in hierusalem in die sollemni paschae. ⁴²et cum factus fuisset annorum XII ascendentibus illis in hierosolymam. secundum consuetudinem diei festi. ⁴³Consummatisque diebus cum redirent. remansit puer ihesus in hierusalem. et non cognouerunt parentes eius. ⁴⁴existimantes autem esse in comitatu. uenerunt. iter diei. et requirebant eum inter ⁴⁵cognatos. et natos et non inuenientes regressi sunt in hierusalem requirentes eum.

Mt. 2, 13—23. Lc. 2, 40—45.

⁴⁶ Et factum est post triduum inuenerunt illum in templo sedentem in medio doctorum. audientem illos et interrogantem

⁴⁷ Stupebant autem omnes qui eum audiebant super prudentiam et responsis eius. ⁴⁸ et uidentes ammirati sunt. Et dixit mater eius ad illum. fili. quid fecisti nobis. ecce pater ⁵ tuus et ego dolentes quaerebamus te. ⁴⁹ Et ait. ad illos. quid est quod me quaerebatis. nesciebatis quia in his quae patris mei sunt oportet me esse. ⁵⁰ et ipsi non intellexerunt uerbum quod locutus est ad illos. ⁵¹ et descendit cum eis. et uenit nazareth. et erat subditus illis. Et mater eius conseruabat ¹⁰ omnia uerba haec in corde suo. ⁵² et ihesus proficiebat sapientia aetate et gratia aput deum et homines

XIII. (Lc. 3, 1) anno autem quinto decimo imperii tiberii caesaris procurante pontio pilato in iudaea. tethrarcha autem galilae herode. 15

philippo autem fratre eius tethrarcha. iturae et trachonitidis regionis. et lysania abilinae tetrarcha. ² sub principibus sacerdotum anna et caiapha. Factum est uerbum dei super iohannem zacchariae filium in deserto. ³ Et uenit in omnem regionem iordanis praedicans baptismum paenitentiae in remissionem ²⁰ peccatorum (Mt. 3, 2) dicens. paenitentiam agite. adpropinquauit enim regnum caelorum

³ Hic est enim qui dictus est per esaiam prophetam dicentem. uox clamantis in deserto. parate uiam domini. rectas facite semitas eius. (Lc. 3, 5) Omnis uallis implebitur. et omnis ²⁵ mons et collis humiliabitur. Et erunt praua in directa. et aspera in uias planas. et uidebit omnis caro salutare dei

(Io. 1, 7) Hic uenit in testimonium ut testimonium perhiberet de lumine ut omnes crederent per illum. ⁸ non erat ille lux. sed ut testimonium perheret de lumine. ⁹ Erat lux uera quae ³⁰ inluminat omnem hominem uenientem in mundum. ¹⁰ in hoc mundo erat. et mundus per ipsum factus est et mundus eum non cognouit. ¹¹ in propria uenit et sui eum non receperunt. ¹² quotquot autem receperunt eum. dedit eis potestatem filios dei fieri. his qui credunt in nomine eius. ¹³ qui non ex sanguinibus ³⁵ neque ex uoluntate uiri. sed ex deo nati sunt. ¹⁴ Et uerbum

Lc. 2, 46 — 3, 5. Mt. 3, 2—3. Io 1, 7—14.

Lc. III
II
Mt. LXII
Mt. XIII
Lc. V
X

Lc. VI
III
Mt. VII
Io. II

Lc. VI
I
Mt. VIII
Mt. II
Io. X

Io. II
III
Mt. VII
Lc. VI

Io. III
II
Mt. I
Lc. XIII

Io. III
X

caro factum est. et habitauit in nobis. Et uidimus gloriam ^{Io. v}
 eius. gloriam quasi unigeniti a patre plenum gratiae et ueri- ^{III}
 tatis. ^{Mt. I} ^{Lc. XIII} ^{Io. VI XII} ^I ^{Mt. XI} ^{Mr. III} ^{Lc. X} ^{Io. VIII} ^X
 16 Iohannes testimonium perhibet de ipso et clamat dicens

Hic erat quem dixi uobis qui post me uenturus est ante
 5 me factus est. quia prior me erat. 16 Et de plenitudine eius
 nos omnes accipimus. et gratiam pro gratia. 17 quia lex per
 mosen data est gratia et ueritas per ihesum christum facta est

16 Deum nemo uidit umquam unigenitus filius qui est in sinu ^{Io. VIII}
 patris ipse narrauit. ^{III} ^{Mt. CXV} ^{Lc. CXVII}
 10 uestimentum de pilis camelorum et zonam pelliciam circa ^{Mt. VIII}
 lumbos suos. esca autem eius erat lucustae et mel siluestre. ^{VI} ^{Mr. III}

5 Tunc exiebat ad eum hierosolyma et omnis iudaea. et omnis
 regio circum iordannem 6 et baptizabantur in iordane ab eo
 confitentes peccata sua. 7 Uidens autem multos pharisaeorum
 15 et sadducaeorum uenientes ad baptismum suum dixit eis. pro- ^{Mt. X}
 genies uiperarum quis demonstraui uobis fugere a futura ira. ^I ^{Lc. VIII}
 8 facite ergo fructum dignum paenitentiae 9 et ue uelitis dicere
 intra uos patrem habemus abraham. dico enim uobis quoniam
 potest deus ex lapidibus istis suscitare filios abraham. 10 iam
 20 enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis ergo
 arbor quae non facit fructum bonum. excidetur et in ignem
 mittitur

(Lc. 3, 10) Et interrogabant eum turbae dicentes. quid ergo ^{Lc. VIII}
 faciemus. 11 respondens autem dicebat illis qui habet duas ^X
 25 tunicas det non habenti. et qui habet escas similiter faciat.

12 Uenerunt autem et publicani ut baptizarentur et dixerunt
 ad illum. magister quid faciemus.

13 At ille dixit ad eos. nihil amplius. quam constitutum est
 uobis faciatis. 14 interrogabant eum et milites dicentes. quid
 30 faciemus et nos. et ait illis neminem conculcatis neque calum-
 niam faciatis. et contenti estote stipendiis uestris. 15 existimante
 autem populo et cogitantibus omnibus in cordibus suis de
 iohanne ne forte ipse esset christus.

(Io. 1, 19) Miserunt iudaei ab hierosolymis sacerdotes et ^{Io. VIII}
 35 leuitas ad eum ut interrogarent eum. tu quis es 20 et confessus
 est et non negauit et confessus est quod non sum ego christus

Io. 1, 14—20. Mt. 3, 4—10. Lc. 3, 10—15.

²¹ Et interrogauerunt eum quid ergo helias es tu. et dixit non sum. propheta es tu. et respondit non.

²² Dixerunt ergo ei. quis es. ut responsum demus his qui miserunt nos quid dicis de te ipso ²³ ait. ego uox clamantis in deserto parate uiam domini sicut dixit esaias propheta ⁵

²⁴ Et qui missi fuerant. erant ex pharisaeis. ²⁵ et interrogauerunt eum et dixerunt. quid ergo baptizas si tu non es christus. neque helias neque propheta. ²⁶ Respondit eis iohannes dicens (Mt. 3, 11) ego quidem uos baptizo in aqua in paenitentiam

Qui autem post me uenturus est fortior me est cuius non sum dignus calciamenta portare

(Io. 1, 26) Medius autem uestrum stetit quem uos non scitis (Mt. 3, 11) ipse uos baptizauit in spiritu sancto et igni

¹² Cuius uentilabrum in manu sua. et permundauit aream suam. et congregauit triticum suum in horreum paleas autem conburet igni inextinguibili. (Lc. 3, 18) Multa quidem et alia exhortans euangelizabat populum

(Io. 1, 28) Haec in bethania facta sunt. trans iordanen ubi erat iohannes baptizans

XIII. (Mt. 3, 13) Tunc uenit ihesus in galilaea in iordanen ad iohannem ut baptizaretur ab eo

(Lc. 3, 23) Et ipse ihesus erat incipiens quasi annorum XXX. ut putabatur filius ioseph

(Mt. 3, 14) Iohannes autem prohibebat eum dicens. ego a te debeo baptizari. et tu uenis ad me. ¹⁵ Respondens autem ihesus dixit ei. sine modo sic enim decet nos implere omnem iustitiam. tunc dimisit eum

(Lc. 3, 21) Factum est autem cum baptizaretur omnis populus. et ihesu baptizato et orante (Mt. 3, 16) confestim ascendit de aqua. ecce aperti sunt ei caeli. et uidit spiritum dei descendentem (Lc. 3, 22) corporali specie (Mt. 3, 16) ut columbam uenientem super se. et ecce uox de caelis (Lc. 3, 22) tu es filius meus dilectus in te conplacuit mihi. (Io. 1, 32) Et testimonium perhibuit iohannes dicens. quia uidi spiritum descendentem quasi columbam de caelo et mansit super eum.

³³ Et ego nesciebam eum. sed qui misit me baptizare. in

Io. 1, 21—33. Mt. 3, 11—16. Lc. 3, 18. 21—23.

35

aqua. ille mihi dixit. super quem uideris spiritum descendentem et manentem super eum. hic est qui baptizat in spiritu sancto.

³⁴ Et ego uidi et testimonium perhibui. quia hic est filius dei

XV. (Mt. 4, 1) Tunc ihesus ductus est in deserto a spiritu ut temptaretur a diabolo. ² Et cum ieiunasset XL diebus et XL noctibus postea esuriit. ³ et accedens temptator dixit ei. si filius dei es. dic. ut lapides isti panes fiant. ⁴ qui respondens dixit. scriptum est

non in pane solo uiuit homo sed in omni uerbo quod pro-
cedit de ore dei.

⁵ Tunc assumit eum diabolus in sanctam ciuitatem. et statuit eum supra pinnaculum templi ⁶ et dixit ei. si filius dei es mitte te deorsum. Scriptum est enim quia angelis suis mandauit de te et in manibus tollent te ne forte offendas ad lapidem pedem tuum

⁷ ait illi ihesus rursus. scriptum est. non temtabis dominum deum tuum. ⁸ iterum assumit eum diabolus in montem excelsum ualde. et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum. ⁹ Et dixit illi

haec tibi omnia dabo si cadens adoraueris me

¹⁰ Tunc dicit ei ihesus uade satanas. scriptum est dominum deum tuum adorabis et illi soli seruias. (Lc. 4, 13) Et consummata omni temptatione. (Mt. 4, 11) tunc reliquit eum diabolus (Lc. 4, 13) usque ad tempus (Mt. 1, 13) eratque cum bestiis (Mt. 4, 11) et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei

XVI. (Io. 1, 35) altera die iterum stabat iohannes et ex discipulis eius duo. ³⁶ et respiciens ihesum ambulans dicit.

Ecce agnus dei. ecce qui tollet peccatum mundi. ³⁷ et audierunt eum discipuli loquentem. et secuti sunt ihesum. ³⁸ conuersus autem ihesus et uidens eos sequentes se dicit eis.

³⁹ quid quaeritis. qui dixerunt ei rabbi quod dicitur interpretatum magister ubi habitas. ⁴⁰ dicit eis uenite et uide. uenerunt et uiderunt ubi maneret. et aput eum manserunt die illo. hora autem erat quasi decima.

⁴¹ Erat autem andreas frater simonis petri unus ex duobus qui audierant ab iohanne et secuti fuerant eum. ⁴² Inuenit hic primum fratrem suum simonem et dicit ei.

Io. 1, 33-42. Mt. 4, 1-11. Lc. 4, 13. Mr. 1, 13.

Mt. XV

II

Mr. VI

Lc. XV

Mt. XVI

V

Lc. XVI

Mt. XXII

VI

Mr. VII

Io. XVI

X

Io. XVII

I

Mt. CLXVI

Mr. LXXXII

Lc. XCIII

Inuenimus messiam quod est interpretaetatum christus ⁴³ et adduxit eum ad ihesum. Intuitus autem eum ihesus dixit. tu es simon filius ioanna. tu uocaueris cephas. quod interpretaetur petrus

Lc. XVIII
X

XVII. ⁴⁴In crastino uoluit exire in galilaeam. Et inuenit philippum et dicit ei sequere me. ⁴⁵Erat autem philippus a bethsaida ciuitate andreae et petri

⁴⁶Inuenit philippus nathanahel et dicit ei. quem scripsit moyses in lege et prophetae. inuenimus ihesum filium ioseph. a nazareth. ⁴⁷et dicit ei natanahel. a nazareth potest aliquid boni esse. dicit ei philippus. ueni et uide. 10

⁴⁸Uidit ihesus nathanael. uenientem ad se et dicit de eo Ecce uere israhelita in quo dolus non est. ⁴⁹dicit ei nathanahel. unde me nosti. respondit ihesus et dicit ei. priusquam te philippus uocaret. cum esses sub ficu uidi te

⁵⁰Respondit ei nathanahel et ait. rabbi. tu es filius dei. tu ¹⁵ es rex israhel. ⁵¹respondit ihesus et dicit ei. quia dixi tibi uidi te sub ficu credis. maius his uidebis ⁵²et dicit ei. amen. amen dico uobis. Uidebitis caelum apertum et angelos dei ascendentes et descendentes supra filium hominis (Lc. 4, 14) Et regressus est ihesus in uirtute spiritus in galilaeam. et fama ²⁰ exiit per uniuersam regionem de illo. ¹⁵et ipse docebat in synagogis eorum. et magnificabatur ab omnibus

Lc. XVII
I
Mt. XXIII
Mr. XXVII
Io. XLVI

XVIII. ¹⁶Et uenit nazareth. ubi erat nutritus et intrauit secundum consuetudinem suam die sabbati in synagogam et surrexit legere. ¹⁷et traditus est illi liber prophetae esaiiae. ²⁵et ut reuoluit librum. inuenit locum ubi scriptum erat

Lc. XVIII
X

¹⁸Spiritus domini super me propter quod unxit me euangelizare pauperibus misit me ¹⁹praedicare captiuis remissionem. et caecis uisum. demittere confractos in remissionem.

Praedicare annum domini acceptum. et diem retributionis. ³⁰ ²⁰et cum plicuisset librum reddidit ministro et sedit. et omnium in synagoga oculi erant intendentes in eum. ²¹coepit autem dicere ad illos. quod hodie impleta est haec scriptura in auribus uestris

Mt. XX
VI
Mr. VIII

(Mt. 4, 17) Exinde coepit ihesus praedicare et dicere (Mr. 1, 15) ³⁵ quoniam impletum est tempus

Io. 1, 42—52. Lc. 4, 14—21. Mt. 4, 17. Mr. 1, 15.

(Mt. 4, 17) Paenitentiam agite. (Mr. 1, 15) et credite in euangelio
(Mt. 4, 17) adpropinquauit enim regnum caelorum

XVIII. ¹⁸ambulans autem iuxta mare galilaeae. uidit <sup>Mt. XX
VI</sup>
duos fratres. simonem qui uocatur petrus. et andream fratrem ^{Mr. VIII}
eius mittentes rete in mare. erant enim piscatores

¹⁹Et ait illis uenite post me et faciam uos fieri piscatores <sup>Mt. XXI
II</sup>
hominum. ²⁰at illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. <sup>Mr. X
Lc. XXXII</sup>
²¹Et procedens inde uidit alios duos fratres. iacobum zebaedaei. <sup>Mt. XXII
VI</sup>
et iohannem fratrem eius in naui cum zebedaeo patre eorum ^{Mr. XI}
²²reficientes retia sua et uocauit eos. ²²illi autem statim relictis
retibus et patre secuti sunt eum

(Lc. 5, 1) Factum est autem cum turbae inruerent in eum <sup>Lc. XXVIII
VIII</sup>
ut audirent uerbum dei et ipse stabat secus stagnum genessareth. ^{Io. CCXVIII}
²et uidit duas naues stantes secus stagnum. piscatores autem
³descenderant et lauabant retia. ⁴ascendens autem in unam
nauem quae erat simonis

Rogauit eum a terra reducere pusillum. et sedens docebat
de nauicula turbas. ⁵ut cessauit autem loqui dixit ad simonem. <sup>Lc. XXX
VIII</sup>
duc in altum et laxate retia uestra in capturam. ⁶et respondens ^{Io. CCXII}
⁷simon dixit illi. praeceptor per totam noctem laborantes nihil
coepimus.

In uerbo autem tuo laxabo rete. ⁸et cum hoc fecissent.
concluserunt piscium multitudinem copiosam. rumpebatur autem
rete eorum. ⁹et annuerunt sociis qui erant in alia naui. ut
¹⁰uenirent et adiuuarent eos. et uenerunt et impleuerunt ambas
nauiculas ita ut mergerentur. ¹¹quod cum uideret simon petrus. <sup>Lc. XXXI
X</sup>
procedit ad genua ihesu dicens. exi a me quia homo peccator
sum domine

¹²Stupor enim circumdederat eum et omnes qui cum illo
¹³erant in captura piscium quam ceperant. ¹⁴Similiter autem
iacobum et iohannem filios zebedaei qui erant socii simonis.
Et ait ad simonem ihesus. noli timere. ex hoc iam homines
eris capiens <sup>Lc. XXXII
II</sup>
¹⁵Mr. XXI
Mr. X

(Io. 2, 11) Et crediderunt in eum discipuli eius (Lc. 5, 11) Et sub.
¹⁶ductis a terra nauibus relictis omnibus secuti sunt illum <sup>Io. XVIII
X</sup>
¹⁷Lc. XXXII
Mt. LXXI

XX. (Mt. 9, 9) Et cum transiret inde ihesus uidit ^{II}
Mr. XXI
Lc. XXXVIII
Mt. 4, 17—22. Mr. 1, 15. Lc. 5, 1—11. Io. 2, 11. Mt. 9, 9.

hominem sedentem in teloneo mattheum nomine. et ait illi sequere me. et surgens relictis omnibus secutus est eum

Io. XXIII
X

XXI. (Io. 3, 22) post haec uenit ihesus et discipuli eius in iudaeam terram et illic demorabatur cum eis et baptizabat. ²³Erat autem et iohannes baptizans in enon iuxta salim. quia aquae multae erant illic. et adueniebant et baptizabantur.

Io. XXV
Mt. VII
Lc. VI

Io. XXVII
X

²⁴nondum enim missus fuerat in carcerem iohannes. ²⁵Facta est ergo quaestio ex discipulis iohannis cum iudaeis de purificatione ²⁶et uenerunt ad iohannem et dixerunt ei. rabbi qui erat tecum trans iordanem cui tu testimonium perhibuisti. ecce ¹⁰hic baptizat. et omnes ueniunt ad eum. ²⁷respondit iohannes et dixit. non potest homo accipere quicquam nisi ei fuerit datum de caelo. ²⁸ipsi uos mihi testimonium perhibetis quod dixerim ego non sum christus. sed quia missus sum ante illum ²⁹qui habet sponsam sponsus est. amicus autem sponsi qui stat. ¹⁵et audit eum gaudio gaudet propter uocem sponsi. hoc ergo gaudium meum impletum est. ³⁰illum oportet crescere me autem minui. ³¹qui desursum uenit supra omnes est. qui est de terra. de terra est. et de terra loquitur. qui de caelo uenit supra omnes est. ³²et quod uidit. et audiuit hoc testatur. et testi- ²⁰monium eius nemo accipit. ³³qui accipit eius testimonium signauit quia deus uerax est. ³⁴quem enim misit deus. uerba dei loquitur. non enim ad mensuram dat deus spiritum

Io. XXVIII
I
Mt. XI
Mr. IIII
Lc. XI

Io. XXXI
X

³⁶Qui credit in filium habet uitam aeternam. qui autem incredulus est filio non uidebit uitam. sed ira dei manet super ²⁵eum.

(Io. 4, 1) Ut ergo cognouit ihesus quia audierunt pharisaei. quia ihesus plures discipulos facit et baptizat quam iohannes. ²quamquam ihesus non baptizaret. sed discipuli eius (Mt. 4, 12) et quod iohannes traditus esset

Mt. XVIII
IIII
Mr. VIII
Io. XXVI

30

Io. XXXII
VII

Mt. XVIII

Mt. XVIII

Mr. VIII

Io. XXVI

Mt. XVIII

Io. XVIII

(Io. 4, 3) reliquit iudaeam et abiit iterum in galilaeam

XXII. (Mt. 4, 12) Cum autem audisset quod iohannes traditus esset secessit in galilaeam.

¹³Et relictam ciuitatem nazareth. uenit et habitauit in capharnaum maritimam in finibus zabulon et nephtalim. ¹⁴ut imple- ³⁵retur quod dictum est per esaiam prophetam

Mt. 9, 9. Io. 3, 22—4, 3. Mt. 4, 12—14.

¹⁵Terra zabulon. et terra neptalim. uia maris trans iordanem galilaea gentium ¹⁶populus qui sedebat in tenebris lucem uidit magnam. et sedentibus in regione et in umbra mortis lux orta est eis

5 XXIII. (Mt. 4, 32) Et circuibat ihesus totam galilaeam docens in synagogis eorum et praedicans euangelium regni et sanans omnem languorem et omnem infirmitatem in populo. ²⁴et abiit opinio eius in totam syriam. et optulerunt ei omnes male habentes uariis languoribus. et tormentis conprehensos. et qui
10 daemonia habebant et lunaticos et paralyticos et curauit eos ²⁵et secutae sunt eum turbae multae de galilaea et decapoli. ex hierosolymis et iudaea. et de trans iordanen

(Lc. 4, 42) et detinebant illum ne discederet ab eis. ⁴³quibus ille ait. quia et aliis ciuitatibus oportet me euangelizare regnum
15 dei. quia ideo missus sum

(Mt. 5, 1) et cum uidisset turbas ascendit in montem et cum sedisset (Mr. 3, 13) uocauit ad se quos uoluit ipse et uenerunt ad eum ¹⁴et fecit ut essent duodecim cum illo (Lc. 6, 13) Quos et apostolos nominauit. (Mt. 10, 2) simonem quem cognominauit
20 petrum. et andream fratrem eius. ³iacobum zebedaei. et iohannem fratrem iacobi.

Quibus inposuit nomina boanerges quod est fili tonitruum. philippum et bartholomeum. mattheum. et thoman. iacobum alphei et ⁴simon qui uocatur zelotes. et iudam iacobi. et
25 iudam scarioth. qui fuit proditor

(Mt. 5, 1) Et accesserunt ad eum discipuli eius (Lc. 6, 20) et eleuatis oculis in eos

(Mt. 5, 2) Aperiens os suum docebat eos dicens ³Beati pauperes spiritu. quoniam ipsorum est regnum caelorum. ⁴beati mites. quoniam ipsi possidebunt terram. ⁵beati qui lugent. quoniam ipsi consolabuntur. ⁶beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam quoniam ipsi saturabuntur. ⁷beati misericordes quoniam ipsi misericordiam consequentur. ⁸Beati mundo corde. quoniam ipsi deum uidebunt. ⁹beati pacifici. quoniam filii dei uocabuntur.
35 ¹⁰beati qui persecutionem patiuntur propter iustitiam. quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Mt. 4, 15-16; 4, 23-5, 10; 10, 2-4. Mr. 3, 13-14. Lc. 4, 42-43; 6, 13. 20.

Mt. XXX
V/
Lc. XLVIII

¹¹ Beati estis cum maledixerint vobis et odierint vos homines. et persecuti fuerint. et dixerint omne malum adversum vos mentientes. et cum separaverint vos et exprobrauerint et eiecerint nomen uestrum tamquam malum propter filium hominis. ¹²gaudete in illa die et exultate quoniam merces uestra ⁵ copiosa est in caelis. sic enim persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante vos patres eorum

Lc. L
X

XXIII. (Lc. 6, 24) Uerumtamen uae vobis diuitibus quia habetis consolationem uestram

²⁵ Uae vobis qui saturati estis quia esurietis. Uae vobis ¹⁰ qui ridetis nunc quia lugebitis et flebitis.

²⁶ Uae cum bene vobis dixerint omnes homines. secundum haec faciebant prophetis patres eorum

Sed vobis dico qui auditis

Mt. XXXI
II
Mr. CII
Lc. CLXXXV

XXV. (Mt. 5, 13) Vos estis sal terrae. quod si sal evan- ¹⁵ uerit in quo salietur ad nihilum ualet ultra nisi ut proiciatur foras. et conculcetur ab hominibus

Mt. XXXII
II
Mr. XXXVIII
Lc. CXXXIII

XXVI. ¹⁴Uos estis lux mundi. non potest ciuitas abscondi supra montem posita ¹⁵neque accendunt lucernam et ponunt eam sub modio neque sub lecto neque in loco abscon- ²⁰ dito. neque sub uaso. sed super candelabrum ut et luceat omnibus qui in domo sunt

¹⁶ Sic luceat lux uestra coram hominibus ut uideant uestra bona opera. et glorificent patrem uestrum qui est in caelis.

Mt. XXXIII
X
Mt. XXXIII
V
Lc. CXCIII

¹⁷ nolite putare quoniam ueni soluere legem aut prophetas. non ²⁵ ueni soluere. sed adimplere ¹⁸amen quippe dico vobis. donec transeat caelum et terra. iota unum aut unus apex. non praeteribit ex lege donec omnia fiant

Mt. XXXV
X

¹⁹ Qui ergo soluerit unum de mandatis istis minimis. et docuerit sic homines minimus uocabitur in regno caelorum. ³⁰

Qui autem fecerit et docuerit hic magnus uocabitur in regno caelorum

²⁰ Dico enim vobis quia nisi abundauerit iustitia uestra plus quam scribarum et pharisaeorum non intrabitis in regno caelorum

Mt. XXXV
X

XXVII. ²¹ audistis quia dictum est antiquis. non ³⁵ occides. qui autem occiderit. reus erit iudicio. ²² ego autem

Mt. 5, 11—22. Lc. 6, 24—26.

dico uobis quia omnis qui irascitur fratri suo. reus erit iudicio
qui autem dixerit fratri suo racha. reus erit gehennae ignis

XXVIII. ²³Si ergo offeres munus tuum ad altare et <sup>Mt. XXXV
X</sup>
ibi recordatus fueris. quia frater tuus habet aliquid aduersum
te. ²⁴relinque ibi munus tuum ad altare et uade prius recon-
ciliari fratri tuo. et tunc ueniens offer munus tuum. ²⁵Esto <sup>Mt. XXXVI
V
Lc. CLXII</sup>
consentiens aduersario tuo cito dum es in uia cum eo. ne forte
tradat te aduersarius iudici.

et iudex tradat te ministro et in carcere mittaris. ²⁶amen
¹⁰dico tibi non exies inde donec reddas nouissimum quadrantem

XXVIII. ²⁷audistis quia dictum est antiquis non moe- <sup>Mt. XXXVI
X</sup>
chaberis. ²⁸ego autem dico uobis quoniam omnis qui uiderit
mulierem ad concupiscendum eam iam moechatus est eam in
corde suo

¹⁵ ²⁹Quodsi oculus tuus dexter scandalizat te. erue eum et
proice abs te. expedit enim tibi ut pereat unum membrorum
tuorum quam totum corpus tuum mittatur in gehennam. ³⁰Et
si dextra manus tua scandalizat te. abscide eam et proice abs
te. expedit enim tibi ut pereat unum membrorum tuorum
²⁰quam totum corpus tuum eat in gehennam

XXX. ³¹dictum est autem. quicumque dimiserit uxorem <sup>Mt. XXXVII
X</sup>
suam. det illi libellum repudii. ³²ego autem dico uobis. quia
omnis qui dimiserit uxorem suam excepta fornicationis causa.
facit eam moechari. et qui dimissam duxerit adulterat

²⁵ XXXI. ³³audistis quia dictum est antiquis non peie- <sup>Mt. XXXVII
X</sup>
rabis. reddes autem domino iuramenta tua.

²⁴Ego autem dico uobis. non iurare omnino neque per caelum
quia thronus dei est. ³⁵neque per terram. quia scabyllum est
pedum eius. neque per hierosolymam quia ciuitas est magni
³⁰regis. ³⁶neque per caput tuum iuraberis. quia non potes unum
capillum album facere aut nigrum. ³⁷sit autem sermo uester.
est. est. non non. quod autem his abundantius est a malo est

XXXII. ³⁸audistis quia dictum est oculum pro oculo. <sup>Mt. XXXVIII
X</sup>
et dentem pro dente. ³⁹Ego autem dico uobis. non resistere
³⁵malo. Sed si quis te percusserit in dextra maxilla tua. praebe <sup>Mt. XXXVIII
V
Lc. LIII</sup>
illi et alteram. ⁴⁰et illi qui uult tecum iudicio contendere. et

mt. XXXVIII^X tunicam tuam tollere. remitte et pallium. ⁴¹et quicumque te angariauerit mille passus uade cum illo alia duo.

lc. LIII^V ⁴²Qui petit a te da ei. et uolenti mutuare a te ne auertaris
mt. XXXVIII^V (Lc. 6, 30) et qui auferet quae tua sunt non repetas ³¹et prout
mt. LIII^V uultis ut faciant uobis homines. facite illis similiter 5

lc. LIII^V XXXIII. (Mt. 5, 43) audistis quia dictum est diligis
mt. XL^V proximum tuum et odio habebis inimicum tuum. ⁴⁴ego autem
lc. LII dico uobis. diligite inimicos uestros. benefacite his qui uos
oderunt. et orate pro persequentibus et calumniantibus uos

⁴⁵Ut sitis filii patris uestri qui in caelis est. quia solem ¹⁰
suum oriri facit super malos et bonos. et pluit super iustos et
iniustos. ⁴⁶Si enim diligatis eos qui uos diligunt quam mer-
cedem habebitis. Nonne et publicani hoc faciunt. (Lc. 6, 33) Et si
benefeceritis his qui bene uobis faciunt quae uobis est gratia.
si quidem et peccatores hoc faciunt. 15

³⁴Et si mutuum dederitis his a quibus speratis recipere
quae gratia est uobis

nam et peccatores peccatoribus faenerant ut recipiant
aequalia (Mt. 5, 47) et si salutaueritis fratres uestros tantum.
nonne et ethnici hoc faciunt. 20

(Lc. 6, 35) Uerumtamen diligite inimicos uestros. et bene-
facite. et mutuum date

nihil desperantes et erit merces uestra multa

et eritis filii altissimi quia ipse benignus est super ingratos et malos

³⁶Estote ergo misericordes. sicut et pater uester misericors ²⁵
est (Mt. 5, 48) Estote ergo uos perfecti sicut pater uester caelestis
perfectus est

mt. XLII^X XXXIII. (Mt. 6, 1) attendite ne iustitiam uestram
faciatis coram hominibus et uideamini ab eis. alioquin mer-
cedem non habebitis. apud patrem uestrum qui in caelis est. ³⁰

²Cum ergo facies elemosinam. noli tuba canere ante te sicut
hypocritae faciunt in synagogis et in uicis ut honorificentur
ab hominibus. amen dico uobis receperunt mercedem suam.
³te autem faciente elemosynam

nesciat sinistra tua. quid faciat dextera tua. ⁴ut sit elemosyna ³⁵
tua in abscondito. et pater tuus qui uidet in abscondito reddet tibi

Mt. 5, 40—6, 4. Lc. 6, 30—36.

XXXV. ⁵et cum oratis non eritis sicut hypocritae. ^{Mt. XLII}
qui amant in synagogis et in angulis platearum stantes orare.
ut uideantur ab hominibus.

Amen dico uobis. receperunt mercedem suam

⁵ ⁶Tu autem cum orabis intra in cubiculum tuum et cluso
ostio tuo. ora patrem tuum in abscondito. et pater tuus qui
uidet in abscondito reddet tibi. ⁷orantes autem nolite multum
loqui sicut ethnici. putant enim quia in multiloquio suo exau-
diantur. ⁸nolite ergo adsimilari eis. scit enim pater uester
¹⁰quibus opus sit uobis antequam petatis eum. Tunc dixit unus
ex discipulis eius ad eum. domine doce nos orare. sicut io-
hannes docuit discipulos suos. ⁹et ait illis cum oratis dicite. ^{Mt. XLIII}
pater noster qui in caelis es. sanctificetur nomen tuum. ¹⁰ueniat ^{Lc. CXXIII}
regnum tuum. fiat uoluntas tua. sicut in caelo et in terra.

¹⁵ ¹¹panem nostrum supersubstantialem cotidianum da nobis
die. ¹²et demitte nobis debita nostra. sicut et nos dimittimus
debitoribus nostris ¹³et ne inducas nos in temptationem sed
libera nos a malo. ¹⁴si enim dimiseritis hominibus peccata ^{Mt. XLIII}
eorum dimittet et uobis pater uester caelestis delicta uestra ^{VI}
²⁰ ¹⁵Si autem non dimiseritis hominibus nec pater uester ^{Mt. CXXVI}
dimittet uobis peccata uestra

XXXVI. ¹⁶Cum autem ieiunatis nolite fieri sicut ^{Mt. XLV}
hypocritae tristes. exterminant enim facies suas ut pareant ^X
hominibus ieiunantes. amen dico uobis quia receperunt mer-
²⁵cedem suam. ¹⁷tu autem cum ieiunas unge caput tuum et
faciem tuam laua. ¹⁸ne uidearis hominibus ieiunans. sed patri
tuo qui est in abscondito. et pater tuus qui uidet in abscondito
reddet tibi. (*Lc. 11, 32*) nolite timere pusillus grex. quia conplacuit ^{Lc. CLIII}
patri uestro dare uobis regnum ^X

²⁰ ²²Uendite quae possidetis et date elemosynam. ^{Mt. CXCVIII}
facite uobis sacculos qui non ueterescunt. thesaurum non ^{Mt. CVIII}
deficientem in caelis ^{Lc. CLIII}
^{Mt. XLVI}
^{Mt. XLV}
^X

XXXVII. (*Mt. 6, 19*) nolite thesaurizare uobis thesauros ^{Mt. XLVI}
in terra. ubi erugo et tinea demolitur. ²⁰thesaurizate autem ^{Lc. CLIII}
²⁵uobis thesauros in caelo. ubi neque erugo neque tinea demo-
litur. et ubi fures non effodiunt. nec furantur. ²¹ubi enim est

Mt. 6, 5-21. Lc. 12, 32-33.

MT. XLVII thesaurus tuus ibi est et cor tuum. ²² lucerna corporis est oculus.
Lc. CXXXIII si fuerit oculus tuus simplex totum corpus tuum lucidum erit.
²³ si autem oculus tuus nequam fuerit totum corpus tuum
 tenebrosum erit. si ergo lumen quod in te est tenebrae sunt.
 tenebrae quantae erunt

MT. XLVIII XXXVIII. ²⁴ nemo potest duobus dominis servire. aut
Lc. CXCI enim unum odio habebit et alterum diligit. aut unum sustinebit.
 et alterum contemnet

Non potestis deo servire et mamonae

MT. XLVIII XXXVIII. ²⁵ Ideo dico uobis. ne solliciti sitis animae ¹⁰
Lc. CL uestrae. quid manducetis. neque corpori uestro quid induamini.
 nonne anima plus est quam esca. et corpus plus est quam
 uestimentum. ²⁶ respicite uolatilia caeli. quoniam non serunt.
 neque metunt. neque congregant in horrea. et pater uester
 caelestis pascit illa. nonne uos magis plures estis illis. ²⁷ quis ¹⁵
 autem uestrum cogitans potest adicere ad staturam suam
 cubitum unum.

Si ergo neque quod minimum est potestis. quid de ceteris
 solliciti estis.

²⁸ et de uestimento quid solliciti estis. considerate lilia agri ²⁰
 quomodo crescunt. non laborant neque nent. ²⁹ dico autem uobis
 quoniam nec salomon in omni gloria coopertus est. sicut unum
 ex istis. ³⁰ Si autem faenum agri. quod hodie est. et cras in
 clibanum mittitur. deus sic uestit. quanto magis uos minimae
 fidei. ³¹ nolite ergo solliciti esse dicentes. quid manducabimus aut ²⁵
 quid bibemus. aut quod operiemur. ³² haec enim omnia gentes
 inquirunt. scit enim pater uester quia his omnibus indigetis

³³ Quaerite autem primum regnum dei et iustitiam eius.
 et omnia haec adicientur uobis ³⁴ nolite ergo solliciti esse in
 crastinum. crastinus enim dies sollicitus erit sibi ipse. sufficit ³⁰
 diei malitia sua

MT. L XL. (Mt. 7, 1) nolite iudicare ut non iudicemini. ² in
Lc. LVI quo enim iudicio iudicaberitis iudicabimini. (Lc. 6, 37) nolite con-
 demnare et non condemnabimini. dimittite et dimittimini

³⁵ date et dabitur uobis. mensuram bonam confertam et coa- ³⁵
 gitatam et superfluentem dabunt in sinum uestrum

Mt. 6, 21 — 7, 2. Lc. 6, 37—38.

Et in qua mensura mensi fueritis metietur uobis (Mt. 7, 3) ^{Mt. LI}
 quid autem uides festucam in oculo fratris tui. et trabem in ^{Le. LVIII}
 oculo tuo non uides.

⁴ aut quomodo dicis fratri tuo. sine eiciam festucam de
 5 oculo tuo

et ecce trabis est in oculo tuo. ⁵ hypocrita. eice primum
 trabem de oculo tuo. et tunc uidebis eicere festucam de oculo
 fratris tui. ⁶ nolite dare sanctum canibus neque mittatis mar-
 garitas uestras ante porcos

¹⁰ ne forte conculcent eas pedibus suis et conuersi disrumpant uos

XLII. (Le. 11, 5) quis uestrum habet amicum et ibit ad ^{Le. CXXIII}
 illum media nocte. et dicit illi.

amice conmoda mihi tres panes. ⁶ quoniam amicus meus uenit
 de uia ad me et non habeo quod ponam ante illum. ⁷ et ille
 12 de intus dicat. noli mihi molestus esse. iam ostium clausum
 est. et pueri mei mecum sunt in cubili. non possum surgere
 et dare tibi. ⁸ dico uobis etsi non dabit illi. surgens eo quod
 amicus eius sit. propter improbitatem tamen eius. surget et
 dabit illi quot habet necessarios. ⁹ Et ego uobis dico. petite ^{Mt. LIII}
 20 et dabitur uobis. quaerite et inuenietis. pulsate et aperietur ^{Le. CXXV}
 uobis. ¹⁰ omnis enim qui petit accipit. et qui quaerit inuenit.
 et pulsanti aperietur. aut ¹¹ quis est ex uobis homo quem si
 petierit filius suus panem numquid lapidem porrigit ei. aut
 si piscem petit. numquid serpentem porrigit ei

25 ¹² aut si ouum petierit. numquid porrigit ei scorpionem.

¹³ Si ergo uos cum sitis mali nostis bona dare filiis uestris.
 quanto magis pater uester qui in caelis est dabit bona peten-
 tibus se. (Mt. 7, 12) Omnia ergo quaecumque uultis ut faciant ^{Mt. LIII}
 uobis homines et uos facite eis. haec est enim lex et prophetae ^{Le. LIII}

30 ¹³ Intrate per angustam portam. quia lata porta et spatiosa ^{Mt. LV}
 uia quae ducit ad perditionem. et multi sunt qui intrant per ^{Le. CLXX}
 eam. ¹⁴ quam angusta porta et arta uia quae ducit ad uitam.
 et pauci sunt qui inueniunt eam

XLII. ¹⁵ Attendite a falsis prophetis. qui ueniunt ^{Mt. LVI}
 35 ad uos in uestimentis ouium

Intrinsecus autem sunt lupi rapaces. ¹⁶ a fructibus eorum

Mt. 7, 3—16. Le. 6, 38; 11, 5—13.

Mt. LVII
X
Lc. LXI
Mt. LVIII
V
Lc. LX

cognoscetis eos Numquid colligunt de spinis uuas aut de tribulis ficus ¹⁷sic omnis arbor bona fructus bonos facit. mala autem arbor fructus malos facit. ¹⁸non potest arbor bona fructus malos facere neque arbor mala fructus bonos facere

Lc. LXI
V
Mt. CXXV
Mt. LVIII
V
Lc. LX

(Lc. 6, 45) Bonus homo de bono thesauro cordis sui profert. ⁵ bona. et malus homo de malo profert mala

ex abundantia enim cordis os loquitur. (Mt. 7, 19. Lc.) omnis arbor quae non facit fructum bonum excidetur et in ignem mittitur ²⁰igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos

Mt. LVIII
IIII
Lc. LXIII
Io. CXVI
Mt. LX
V
Lc. CLXXI

XLIII. ²¹non omnis qui dicit mihi domine domine. ¹⁰ intrabit in regno caelorum. sed qui facit uoluntatem patris mei qui in caelis est. ipse intrauit in regno caelorum. ²²multi dicent mihi in illa die. domine domine. nonne in nomine tuo prophetauimus. et in tuo nomine daemonia eiecimus. et in tuo nomine uirtutes multas fecimus ²³et tunc confitebor illis. ¹⁵ quia numquam noui uos. discedite a me qui operamini iniquitatem

Mt. LXI
V
Lc. LXIII

XLIII. ²⁴Omnis ergo qui audit uerba haec et facit ea assimilabitur uiro sapienti. qui aedificauit domum suam supra petram. ²⁵et descendit pluuias. et uenerunt flumina. et flauerunt uenti. et inruerunt in domum illam. et non cecidit. ²⁰ fundata enim erat supra petram. ²⁶et omnis qui audit uerba mea haec. et non facit ea. similis erit uiro stulto. qui aedificauit domum suam supra harenam.

Mt. LXII
II
Mt. LXIII
Lc. III

²⁷Et descendit pluuias. et uenerunt flumina. et flauerunt uenti. et inruerunt in domum illam et cecidit. et fuit ruina ²⁵ eius magna. ²⁸Et factum est cum consummasset ihesus uerba haec ammirabantur turbae super doctrina eius

²⁹Erat enim docens eos sicut potestatem habens non sicut scribae eorum et pharisaei

Mt. LXXVII
VI
Mt. LXIII
Mt. LXXVIII
II
Mt. XXXVIII
Lc. LXXXVI

XLV. (Mt. 9, 35) uidens autem turbas. misertus est eis ³⁰ quod erant uexati et iacentes sicut oues non habentes pastorem ^{10, 1} Et conuocatis duodecim discipulis suis dedit illis potestatem spirituum immundorum ut eicerent eos. et curarent omnem languorem et omnem infirmitatem

Mt. LXXXI
X

(Lc. 9, 2) Et misit illos praedicare regnum dei. ³Et ait ad ³⁵ illos. nihil tuleritis in uia. (Mt. 10, 5) In uia gentium ne abieritis

Mt. 7, 16—29; 9, 35 — 10, 1. 5. Lc. 6, 45; 9, 2—3.

et in ciuitates samaritanorum ne intraueritis. ⁶sed potius ite ad oues quae perierunt domus israhel.

⁷Euntes autem praedicate dicentes. quia appropinquauit Mt. LXXXII
II
regnum caelorum. ⁸infirmos curate. mortuos suscite Mt. LIII
Lc. LXXXVII

⁹leprosos mundate. daemones eicite. gratis accepistis gratis date. ⁹nolite possidere aurum neque argentum neque pecuniam in zonis uestris non peram in uia. ¹⁰neque panem neque duas tunicas. neque calciamenta neque uirgam. dignus enim est operarius cibo suo

¹⁰ In quamcumque ciuitatem aut castellum intraueritis. in- Mt. LXXXIII
II
terrogate quis in ea dignus est. et ibi manete donec exeatis Mt. LIII
Lc. LXXXVII

(Lc. 10, 7) Edentes et bibentes quae apponuntur uobis Lc. CXII
X

Et curate infirmos. qui in illa sunt. Et nolite exire de Lc. CXIII
X
domo in domum

¹⁵ (Mt. 10, 12) Intrantes autem in domo salute eam. dicentes Mt. LXXXIII
V
Lc. CXI

pax huic domui. ¹³et siquidem domus fuerit digna ueniat pax uestra super eam. si autem non fuerit digna pax uestra ad uos reuertatur

¹⁴Et quicumque non receperit uos. neque audierit ser- Mt. LXXXV
II
²⁰mones uestros. exeuntes foras de domo Mt. LV
Lc. CXIII

uel de ciuitate. excutite puluerem de pedibus uestris. in testimonium illis ¹⁵Amen dico uobis tolerabilius erit. terrae sodomorum et gomorraeorum in die iudicii quam illi ciuitati

¹⁶Ecce ego mitto uos sicut oues in medio luporum Mt. LXXXVI
V
Lc. CVIII

²⁵ Estote ergo prudentes sicut serpentes et simplices sicut columbae ¹⁷Cauete autem ab hominibus tradent enim uos in Mt. LXXXVI
V
Mt. CXXXVIII
conciliis et in synagogis suis flagellabunt uos. ¹⁸et ad praesides et ad reges ducimini. propter me in testimonium illis et gentibus

²⁰ ¹⁹Cum autem tradent uos in synagogas. et ad magistratus Mt. LXXXVIII
II
et potestates nolite solliciti esse. qualiter. aut quid respon- Mt. CXLI
Lc. CXLVIII
deatis. aut quid dicatis. dabitur enim uobis in illa hora quid loquamini. ²⁰non enim uos estis qui loquimini. sed spiritus patris uestri qui loquitur in uobis. ²¹tradet autem frater Mt. LXXXVIII
II
²⁵fratrem in mortem. et pater filium. et insurgent filii in parentes.

Mt. 10, 5—21. Lc. 10, 7.

et morte eos afficient. ²² et eritis odio omnibus propter nomen meum. qui autem perseuerauerit in fine hic saluus erit

Ms. LXXXVIII ²³ Cum autem persequentur uos in ciuitate ista fugite in aliam. Amen enim dico uobis. non consummabitis ciuitates israhel. donec ueniat filius hominis 5

Ms. XC
III
Lc. LVIII
Jo. CXVIII
Ms. XCI
X
²⁴ Non est discipulus super magistrum. neque seruus super dominum suum. ²⁵ sufficit discipulo ut sit sicut magister eius. et seruus sicut dominus eius Si patrem familias behelzebub uocauerunt. quanto magis domesticos eius. ²⁶ ne ergo timueritis eos. nihil enim opertum quod non reuelabitur. et occultum 10
Ms. XCII
II
Mr. XL
Lc. LXXX
quod non sciatur.

²⁷ Quod dico uobis in tenebris dicite in lumine et quod in aure auditis praedicate super tecta. (*Lc. 12, 4*) dico autem uobis amicis meis. (*Mt. 10, 28*) nolite timere eos qui occidunt corpus. animam autem non possunt occidere 15

Sed potius eum timete qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. ²⁹ nonne duo passeress asse ueneunt. et unus ex illis non cadet super terram sine patre uestro

Ms. XCIII
V
Lc. CXLV ³⁰ Uestri autem et capilli capitis omnes numerati sunt. ³¹ nolite ergo timere. multis passeribus meliores estis uos. 20

Ms. XCIII
III
Mr. LXXXVI
Lc. XCII ³² Omnis ergo qui confitebitur me coram hominibus. confitebor et ego eum coram patre meo qui est in caelis. (*Lc. 12, 8*) et coram angelis eius (*Mt. 10, 33*) qui autem negauerit me coram hominibus. (*Mr. 8, 38*) et confusus me fuerit in generatione ista adultera et peccatrice. (*Mt. 10, 33*) negabo et ego eum coram patre 25
Ms. XCV
V
Lc. CLX meo qui est in caelis. (*Lc. 12, 9*) et angelis eius. (*Mr. 8, 38*) et filius hominis confundetur eum cum uenerit in gloria patris sui cum angelis sanctis. (*Mt. 10, 34*) nolite arbitrari quod uenerim mittere pacem in terram. non ueni pacem mittere sed gladium. (*Lc. 12, 52*) erunt enim ex hoc quinque in domo una. diuisi tres in duo 30
et duo in tres diuidentur. (*Mt. 10, 35*) ueni enim separare hominem aduersus patrem suum et filiam aduersus matrem suam. et nurum aduersus socrum suam

Ms. XCVI
V
Lc. CLXXXII ³⁶ Et inimici hominis domestici eius. ³⁷ Qui amat patrem et matrem plus quam me non est me dignus. et qui amat 35
filium aut filiam. super me non est me dignus.

Mt. 10, 21—37. Mr. 8, 38. Lc. 12, 4. 8. 9. 52.

³⁸ Et qui non accipit crucem suam et sequitur me non est me dignus. (Lc. 14, 27) nec potest esse meus discipulus. (Mr. 10, 39) qui inuenit animam suam perdet illam. et qui perdiderit animam suam propter me inueniet eam

Mt. XCVII

III

Lc. CCXI

Io. CV

Mt. XCVIII

I

Mr. XCVI

Lc. CXCVI

Io. CXX

⁴⁰ Et qui receperit uos. me recepit. et qui me recepit. recepit eum qui me misit. ⁴¹ qui recipit prophetam in nomine prophetae. mercedem prophetae accipiet. et qui recipit iustum in nomine iusti. mercedem iusti accipiet ⁴² Et quicumque potum dederit uni ex minimis istis calicem aquae frigidae. tantum

Mt. XCVIII

X

Mt. C

VI

Mr. XCVII

¹⁰ in nomine discipuli

(Mr. 9, 41) quia christi estis. amen dico uobis non perdet mercedem suam. (Mt. 11, 1) Et factum est cum consummasset ihesus praecipiens duodecim discipulis suis. transiit inde ut doceret. et praedicaret in ciuitatibus eorum

Mt. CI

X

Lc. LXXXVIII

VIII

Mr. LVI

¹⁵ (Mr. 6, 12) Exeuntes autem discipuli praedicabant ut paenitentiam agerent.

¹³ et daemonia multa eiciebant. et ungebant oleo multos. aegrotos et sanabant

Io. XVIII

XLVI. (Io. 2, 1) et die tertio nuptiae factae sunt in chanam galileae. et erat mater ihesu ibi. ² uocatus est autem ibi et ihesus et discipuli eius. ad nuptias. ³ et deficiente uino. dicit mater ihesu ad eum. uinum non habent. ⁴ et dicit ei ihesus. quid tibi et mihi est mulier. nondum uenit hora mea. ⁵ Dicit mater eius ministris. quodcumque dixerit uobis facite. ⁶ erant autem ibi lapideae hydriae sex positae. secundum purificationem iudaeorum. capientes singulae metretas binas uel ternas. ⁷ dicit eis ihesus implete hydrias aqua. et impleuerunt eas usque ad summum.

⁸ Et dicit eis ihesus. haurite nunc et ferte architriclino ⁹ et tulerunt. ⁹ ut autem gustauit architriclinus. aquam uinum factam. et non sciebat unde esset. ministri autem sciebant qui haurierant aquam. Uocat sponsum archetriclinus. ¹⁰ et dicit ei. Omnis homo primum bonum uinum ponit. et cum inebriati fuerint. tunc id quod deterius est. tu seruasti bonum uinum ¹¹ usque adhuc. ¹¹ Hoc fecit initium signorum ihesus in chana galileae. et manifestauit gloriam suam

Mt. LXIII

II

Mr. XVIIII

Lc. XXXIII

Mt. 10, 38 — 11, 1. Mr. 9, 41; 6, 12. 13. Lc. 14, 27. Io. 2, 1—11.

XLVII. (Mt. 8, 1) Cum autem descendisset de monte secutae sunt eum turbae multae. ²et ecce leprosus ueniens genu flexo adorabat eum dicens

Domine si uis potes me mundare. ³et extendens manum tetigit eum ihesus dicens. uolo mundare

Et confestim mundata est lepra eius. ⁴et ait illi ihesus. uide nemini dixeris. sed uade ostende te sacerdoti. et offers munus quod praecepit moyses in testimonium illis. (Mt. 1, 45) at ille egressus coepit praedicare. et diffamare sermonem. ita ut iam non posset manifeste in ciuitate introire. sed foris in desertis locis esse. Et conueniebant ad eum undique

XLVIII. (Mt. 8, 5) cum autem introisset capharnaum. accessit ad eum centurio rogans eum ⁶et dicens. domine puer meus iacet in domo paralyticus et male torquetur. ⁷ait illi ihesus. ego ueniam et curabo eum. ⁸et respondens centurio ait. domine non sum dignus ut intres sub tectum meum. sed tantum dic uerbo et sanabitur puer meus. ⁹nam et ego homo sum sub potestate. habens sub me milites. et dico huic uade et uadit. et alio ueni et uenit. Et seruo meo fac hoc et facit. ¹⁰audiens autem ihesus miratus est. et sequentibus se dixit. ²⁰amen dico uobis. non inueni tantam fidem in israhel.

¹¹Dico autem uobis. quod multi ab oriente et occidente uenient. et recumbent cum abraham et isaac et iacob in regno caelorum. ¹²filiis autem regni eicientur in tenebras exteriores. ibi erit fletus et stridor dentium

¹³Et dixit ihesus centurioni. uade. et sicut credidisti fiat tibi. et sanatus est puer in illa hora. (Lc. 7, 10) Et reuersus est centurio in domum suam et inuenit seruum qui languerat sanum

XLVIII. (Mt. 8, 14) Et cum uenisset ihesus in domum petri. uidit socrum eius iacentem et febricitantem. ¹⁵et tetigit manum eius et dimisit eam febris. et surrexit et ministrabat eis

L. (Lc. 7, 11) Et factum est deinceps ibat in ciuitatem quae uocatur naim. et ibant cum illo discipuli eius et turba copiosa. ¹²Cum autem appropinquaret portae ciuitatis. et ecce defunctus efferebatur. filius unicus matris suae et haec uidua erat.

Et turba ciuitatis multa cum illa. ¹³quam cum uidisset

Mt. 8, 1—15. Mr. 1, 45. Lc. 7, 10—13.

dominus. misericordia motus super eam dixit illi. noli flere.
¹⁴et accessit et tetigit loculum.

Hi autem qui portabant steterunt. et ait. adulescens tibi dico. surge. ¹⁵et resedit. qui erat mortuus. et coepit loqui. s et dedit illum matri suae.

¹⁶Accepit autem omnes timor. et magnificabant deum dicentes. quia propheta magnus surrexit in nobis. et quia deus uisitauit plebem suam. ¹⁷Et exiit hic sermo in uniuersam iudaeam de eo et omnem circa regionem

¹⁸LI. (Mt. 8, 16) Uespere autem facto. optulerunt ei multos daemonia habentes. et eiciebat spiritus uerbo Mt. LXVIII
X

Et omnes male habentes curauit. ¹⁷ut adimpleretur quod dictum est per esaiam prophetam dicentem. ipse infirmitates nostras accepit et aegrotationes portauit. ¹⁸uidens autem ihesus ¹⁵turbas multas circum se. iussit ire trans fretum

LII. ¹⁹Et accedens unus scriba. ait illi. magister Mt. LXVIII
V
Lc. CV sequar te quocumque ieris.

²⁰Et dicit ei ihesus. uulpes foueas habent. et uolucres caeli tabernacula. ubi requiescant. filius autem hominis non ²⁰habet ubi caput reclinet

(Lc. 9, 59) Ait autem ad alterum sequere me. (Mt. 8, 21) ille Lc. CV
X
Mt. LXVIII
V
Lc. CV autem dixit. domine permitte me primum ire et sepelire patrem meum. ²²ihesus autem ait illi. sequere me et dimitte mortuos sepelire mortuos suos.

²⁵(Lc. 9, 60) Tu autem uade adnuntia regnum dei. ⁶¹et ait. Lc. CVI
X alter. sequar te domine.

Sed primum permitte mihi renuntiare his qui domi sunt. ⁶²ait ad illum ihesus. nemo mittens manum suam in aratrum. et aspiciens retro aptus est regno dei

³⁰LIII. (Mt. 8, 23) Et ascendente eo in nauicula. secuti sunt eum discipuli eius. ²⁴et ecce motus magnus factus est in mari. ita ut nauicula operiretur fluctibus. ipse uero erat in puppi. super ceruical. dormiens. ²⁵Et accesserunt et suscitauerunt eum dicentes. domine salua nos quia perimus. Mt. LXVIII
II
Mt. XLVII
Lc. LXXXIII

³⁵²⁶Et dicit eis. quid timidi estis modicae fidei. Tunc surgens imperauit uento et mari. (Mt. 4, 39) Et dixit tace et ommutesce. Mt. XLVII
X

Lc. 7, 13—17; 9, 59—62. Mt. 8, 16—26. Mr. 4, 39.

(Mt. 8, 26) Et facta est tranquillitas magna. 27 Porro homines mirati sunt dicentes ad inuicem. quis aut qualis est hic. quia et uentis imperat et mari. et oboediunt ei.

Mt. LXVII
X

Lc. LXXXIII
X
Mt. XLVII

LIII. 28 Et cum uenisset trans fretum in regione gerasenorum quae est contra galilaeam. et cum egressus esset ad terram. occurrerunt ei duo habentes daemonia. de monumentis. et exeuntes saeui. nimis ita ut nemo posset transire per uiam illam. (Lc. 8, 27) Unus enim habebat daemonia. iam temporibus multis. et uestimento non induebatur. (Mt. 5, 3) neque in domo manebat. sed in monumentis. Et neque catenis iam 10 quisquam eum poterat ligare. 4 quoniam saepe conpedibus et catenis uinctus dirupisset catenas

Mt. VIII
II
Mt. XLVII
Lc. LXXXIII

5 Et conpedes conminuisset. et nemo poterat eum domare. 6 et semper nocte ac die in montibus erat clamans et concidens se lapidibus. 6 Uidens autem ihesum a longe occurrit 15 et adorauit eum.

7 Et clamans uoce magna dicit. (Mt. 8, 29) quid nobis et tibi (Lc. 8, 28) ihesu fili dei altissimi.

(Mt. 8, 29) Uenisti ante tempus torquere nos. (Mt. 5, 8) dicebat enim illi ihesus. exi. spiritus immunde. dic (Lc. 8, 30) quod tibi 20 nomen est. at ille dixit. legio. quia intrauerunt daemonia multa in eum

31 Et rogabant illum (Mt. 5, 10) ne expelleret eos extra regionem. et (Lc. 8, 31) ne imperaret illis ut in abyssum irent. (Mt. 8, 30) Erat autem non longe ab illis grex porcorum multorum 25 pascens. 31 Daemones autem rogabant eum dicentes.

Mt. XLVII

Mt. LXVIII

Si eicis nos. mitte nos in gregem porcorum. 32 et ait illis. ite. at illi exeuntes abierunt in porcos. (Mt. 5, 13) Et magno impetu grex praecipitatus est in mare. ad duo milia et suffocati sunt in mare. 14 qui autem pascebant eos fugerunt et nuntia- 30 uerunt in ciuitate. et in agros omnia. (Mt. 8, 34) Et ecce tota ciuitas exiit obuiam ihesu. et uiso eo (Lc. 8, 35) Et hominem sedentem a quo daemonia exierant uestitum. ac sana mente ad pedes eius et timuerunt. (Mt. 8, 34) Et rogabant ut transiret a finibus eorum. (Mt. 5, 13) Cumque ascenderet nauem. (Lc. 8, 35) 35 rogabat eum uir. a quo daemonia exierant. ut cum eo esset. Mt. 8, 26—32. 34. Lc. 8, 27. 28. 30. 31. 35. 38. Mt. 5, 3—8. 10. 13—14. 18.

(Mr. 5, 19) et non ammisit eum. sed ait illi. uade in domum tuam ad tuos (Lc. 8, 39) et narra quanta tibi dominus (Mr. 5, 19) fecerit. et misertus est tui. ²⁰et abiit praedicans in decapolim quanta illi fecisset ihesus. Et omnes mirabantur. (Mt. 9, 1) Et ascendens
⁵ in nauicula transfretauit. et uenit in ciuitatem suam

LV. (Lc. 5, 18) Et ecce quattuor uiri portantes in lecto Mt. LXX
/
 hominem qui erat paralyticus Mr. XX
Lc. XXXVIII
Io. XXXVIII

Et querebant eum inferre et ponere ante ihesum. ¹⁹et non inuenientes qua parte eum inferrent prae turba. ascen-
¹⁰derunt supra tectum et per tegulas summiserunt illum cum lecto in medium ante ihesum

²⁰Quorum fidem ut uidit dixit. Confide fili remittuntur Mt. LXX
Mr. XXXVII
Lc. XXXVII
 tibi peccata tua. ²¹et coeperunt cogitare scribae et pharisaei dicentes. quis est hic qui loquitur blasphemias. quis potest
¹⁵dimittere peccata nisi solus deus. (Mt. 9, 4) Et cum cognouisset ihesus cogitationes eorum. respondens dixit ad illos. quid cogitatis mala in cordibus uestris. sed ⁵quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata. an dicere. Surge et ambula. (Lc. 5, 24) ut autem sciatis quod filius hominis potestatem habet in terram
²⁰dimittere peccata. ait paralytico.

Tibi dico surge tolle lectum tuum. et uade in domum tuam. ²⁵et confestim surgens coram illis

Tulit in quo iacebat et abiit in domum suam magnificans deum. ²⁶et stupor apprehendit omnes et magnificabant deum.
²⁵et repleti sunt timore dicentes. quia uidimus mirabilia hodie
 (Mt. 9, 8) Et glorificauerunt deum qui dedit potestatem talem hominibus

LVI. (Io. 4, 46) Uenit ergo iterum in chana galileae ubi Io. XXXVI
X
Io. XXXVII
II
Mt. LXIII
Lc. LXV
 fecit aquam uinum. Et erat quidam regulus cuius filius infir-
³⁰mabatur capharnaum. ⁴⁷hic cum audisset quia ihesus adueniret. a iudaea in galilaea. abiit ad eum et rogabat eum ut discenderet. et sanaret filium eius. Incipiebat enim mori. ⁴⁸Dixit ergo ihesus ad eum. nisi signa et prodigia uideritis non creditis. ⁴⁹dicit ad eum regulus domine descende priusquam
³⁵moriatur filius meus.

⁵⁰Dicit ei ihesus. uade filius tuus uiuit. Credidit homo
 Lc. 8, 39; 5, 18—21. 24—26. Mr. 5, 19—20. Mt. 9, 1. 4—5. 8. Io. 4, 46—50.

sermoni quem dixit ei ihesus et ibat. ⁵¹ Iam autem descendente eo. serui occurrerunt ei. et nuntiauerunt dicentes. quia filius eius uiueret

⁵² Interrogabat ergo horam ab eis in qua melius habuerit. et dixerunt ei

Quia heri hora septima reliquit eum febris.

⁵³ Cognouit ergo pater quod illa hora erat in qua dixit ei ihesus. filius tuus uiuit.

Et credidit ipse et domus eius tota

Lc. XXXVIII
X LVII. (Lc. 5, 29) Et fecit ei conuiuium magnum leui ¹⁰

Mt. LXXII
II in domo sua

Mr. XXII
Lc. CLXXXVI (Mt. 9, 10) Et factum est discumbente eo in domo. ecce multi publicani et peccatores uenientes discumbebant cum ihesu et discipulis eius.

(Mr. 2, 15) Erant enim multi qui et sequebantur eum. ¹⁶ et ¹⁵ uidentes scribae et pharisaei quia manducaret cum peccatoribus et publicanis. dicebant discipulis eius. quare cum publicanis et peccatoribus manducat et bibit magister uester.

Mt. LXXIII
II
Mr. XXII
Lc. ¹⁷ hoc audito ihesus ait illis. non necesse habent sani medicum sed qui male habent. (Mt. 9, 13) Euntes autem discite. quid ²⁰ est misericordiam uolo et non sacrificium

Mt. LXXIII
II
Mr. XXIII
Lc. XL non enim ueni uocare iustos sed peccatores (Lc. 5, 32) in paenitentiam. ²³ at illi dixerunt ad eum.

Mt. LXXIII
II
Mr. XXIII
Lc. XL qua re discipuli iohannis ieiunant. frequenter et obsecrationes faciunt. similiter et pharisaeorum. tui autem edunt et ²⁵ bibunt. (Mt. 9, 14. Mr. 2, 18) et non ieiunant. (Lc. 5, 34) quibus ipse ait. (Mr. 2, 19) numquid possunt filii nuptiarum quamdiu sponsus cum illis est ieiunare. uenient autem dies cum auferetur ab eis sponsus et tunc ieiunabunt (Lc. 5, 35) in illis diebus. ³⁶ dicebat autem et similitudinem ad illos. (Mr. 2, 21) quia nemo assummentum ³⁰ pannis rudis assuit uestimento ueteri. alioquin aufert supplementum nouum a ueteri. et maior scissura fit. ²² et nemo mittit uinum nouum in utres ueteres

Mt. LXXIII
II
Mr. XXIII
Lc. XL Alioquin rumpet uinum nouum utres et ipsud effunditur et utres peribunt. sed uinum nouum in utres nouos (Lc. 5, 38) mit- ³⁵ tendum est. et utraque conseruantur

Io. 4, 50—53. Lc. 5, 29. 32—36. 38. Mt. 9, 10. 13. 14. Mr. 2, 15—19. 21.

³⁹Et nemo bibens uetus statim uult nouum.

Dicit enim uetus melius est

LVIII. (Mt. 12, 38) Tunc responderunt ei quidam de scribis et pharisaeis dicentes. Mt. CXXVII
V
Lc. CXXVIII

5 Magister uolumus a te signum uidere. ³⁹qui respondens ait illis. generatio mala et adultera signum quaerit. et signum non dabitur ei nisi signum ionae prophetae. ⁴⁰Sicut enim fuit ionas in uentre ceti tribus diebus et tribus noctibus. sic erit filius hominis in corde terrae tribus diebus et tribus
10 noctibus. ⁴¹uiri nineuitae surgent in iudicio cum generatione ista. ⁴²et condemnabit eam. quia uenit a finibus terrae audire sapientiam salomonis. et ecce plus quam salomon hic

dico autem uobis quia multi uenerunt a finibus terrae audire sapientiam salomonis Lc. CXXXII
X

15 Et ideo maior salomon hic. (Mt. 12, 43) Cum autem immundus spiritus exierit ab homine. ambulat per loca arida. quaerens requiem et non inuenit. ⁴⁴Tunc dicit reuertar in domum meam unde exiui. Et ueniens inuenit uacantem scopis mundatam et ornata. ⁴⁵Tunc uadit et assumet VII alios spiritus secum
20 nequiores se. et intrantes habitant ibi. et fiunt nouissima hominis illius peiora prioribus. Sic erit et generationi huic pessimae

LVIII. (Lc. 11, 27) Factum est autem cum haec diceret. extollens uocem quaedam mulier de turba dixit illi. beatus uenter qui te portauit et ubera quae suxisti. ²⁸at ille dixit
25 quippe enim. Beati qui audiunt uerbum dei et custodiunt

LX. (Mt. 12, 46) Athuc eo loquente ad turbas. ecce mater eius et fratres. stabant foris quaerentes loqui ei.

⁴⁷Dixit autem ei quidam

Ecce mater tua et fratres tui foris stant quaerentes te.
30 ⁴⁸at ille respondens dicenti sibi ait. Quae est mater mea et qui sunt fratres mei

⁴⁹Et extendens manum in discipulos suos dixit.

ecce mater mea et fratres mei. ⁵⁰quicumque enim fecerit uoluntatem patris mei qui in caelis est. ipse meus et frater
35 et soror et mater est

LXI. (Mt. 9, 18) haec illo loquente ad eos Ecce princeps Mt. LXXXII
II
Mt. XLVIII
Lc. LXXXV

Mt. 12, 38—50; 9, 18. Lc. 5, 39; 11, 27—28.

synagogae unus. cui nomen iahirus. accessit et adorabat eum dicens. filia mea modo defuncta est. sed ueni inpone manum super eam et uiuit

¹⁹ Et surgens ihesus sequebatur eum et discipuli eius.

²⁰ Et ecce mulier quae sanguinis fluxum patiebatur duodecim s annis

(Mr. 5, 26) Et fuerat multa perpessa. a conpluribus medicis. et erogauerat omnia sua. (Lc. 8, 43) nec ab ullo potuit curari. (Mr. 5, 26) sed magis deterius habebat. uenit in turba retro. (Lc. 8, 44) et tetigit fimbriam uestimenti eius. (Mr. 5, 28) dicebat enim intra se. 10 quodsi uel uestimentum eius tetigero salua ero. (Lc. 8, 44) et confestim stetit fluxus sanguinis eius.

(Mr. 5, 29) Et sensit corpore quod sanata esset a plaga.

³⁰ Et statim ihesus cognoscens in semet ipso ait. (Lc. 8, 45) quis me tetigit. dixit petrus et qui cum illo erant. 15

praeceptor. turbae te conprimunt et affligunt. et dicis quis me tetigit. ⁴⁶ et dixit ihesus. tetigit me aliquis. nam et ego noui uirtutem de me exisse. et circumspiciebat uidere eam quae hoc fecerat. ⁴⁷ Uidens autem mulier quia non latuit. tremens. uenit et procidit ante pedes eius. et ob quam causam ²⁰ tetigerit eum indicauit coram omni populo.

Et quemammodum confestim sanata sit. ⁴⁸ at ipse dixit. filia fides tua te saluam fecit. uade in pace. (Mr. 5, 34) et esto sana a plaga tua. ³⁵ athuc eo loquente. uenit ab archesynagogo dicens ei. quia mortua est filia tua. quid ultra uexas magistrum. ²⁵ ³⁶ ihesus autem audito hoc uerbo ait. archesynagogo. noli timere. crede tantum. et salua erit. ³⁷ et non ammisit. quemquam sequi se. nisi petrum et iacobum et iohannem fratrem iacobi. (Mt. 9, 23) Et cum uenisset in domum archesynagogi. uidit tubicines et turbam tumultuantem et flentes et eiulantes multum 30

Et ingressus dicebat. ²⁴ recedite. non est enim mortua puella. sed dormit. (Lc. 8, 53) et deridebant eum scientes quod mortua esset. (Mt. 5, 40) ipse uero eiectis omnibus assumpto patre et matre puellae et qui secum erant. et ingreditur ubi erat puella iacens. ⁴¹ et tenens manum eius. ait illi. thalitha cumi. ³⁵ quod est interpretaatum puella tibi dico surge. (Lc. 8, 55) et Mt. 9, 18—20. 23—24. Mr. 5, 26. 28—30. 34—37. 40—41. Lc. 8, 43—48. 53. 55.

reuersus est spiritus eius. (Mr. 5, 42) et surrexit continuo puella. et ambulabat.

Erat autem annorum duodecim. et obstipuerunt omnes stupore maximo. ⁴³Et praecepit illis uehementer ut nemo id ^{Mr. LXXV} sciret. (Lc. 8, 55) et iussit dari illi manducare. (Mt. 9, 26) et exiuit fama haec in uniuersam terram illam.

LXII. Et ²⁷transeunte inde ihesu secuti sunt eum duo caeci. clamantes et dicentes. miserere nostri fili dauid. ²⁸cum autem uenisset domum. accesserunt ad eum caeci.

¹⁰ Et dicit eis ihesus. creditis quia possum hoc facere uobis. dicunt ei. utique domine. ²⁹tunc tetigit oculos eorum dicens. secundum fidem uestram fiat uobis. ³⁰et aperti sunt oculi illorum. et conminatus est illis ihesus dicens. uidete ne quis sciat. ³¹illi autem exeuntes diffamauerunt eum in uniuersam ¹⁵terram illam

³²Egressis autem illis. ecce optulerunt ei hominem mutum daemonium habentem. ³³et eiecto daemone locutus est mutus. ^{Mr. CXX} et miratae sunt turbae dicentes ^{VII} ^{Lo. LXXXII}

Numquam apparuit sic in israhel. (Mt. 12, 23) numquid iste ^{Mr. CXXI} ^{II} ^{Mr. XXXII} ^{Lc. CXXVII} ²⁰est filius dauid

LXIII. (Mt. 9, 34) Pharisei autem dicebant. in beelzebub principe daemoniorum hic eicit daemones. (Lc. 11, 17) ipse autem ut uidit cogitationes eorum dixit eis.

Omne regnum in se ipsum diuisum desolatur. et domus ²⁵diuisa aduersus se non stabit. ¹⁸Si autem et satanas in se ipsum diuisus est. quomodo stabit regnum ipsius.

(Mr. 3, 26) Non potest stare. sed finem habet. (Lc. 11, 18) quia dicitis in beelzebub eicere me daemonia. ¹⁹si autem ego in beelzebub eicio daemonia. filii uestri in quo eiciunt. ideo ipsi ³⁰iudices uestri erunt.

²⁰Porro si in digito dei eicio daemonia. profecto peruenit in uos regnum dei. (Mt. 12, 29) aut quomodo potest quisquam intrare in domum fortis. et uasa eius diripere. in quibus confidebat. nisi prius alligauerit fortem. et tunc domum illius ^{Mr. CXXII} ^{VII} ^{Mr. XXXIII} ^{Lc. CXXVIII} ³⁵diripiat. ³⁰qui non est mecum. contra me est. Et qui non congregat mecum spargit

Lc. 8, 55; 11, 17—20. Mr. 5, 42—43; 3, 26. Mt. 9, 26—34; 12, 23. 29—30.

³¹Ideo dico vobis. omne peccatum et blasphemia remittetur hominibus. spiritus autem blasphemia non remittitur

Mt. CXXIII
X

³²Et quicumque dixerit uerbum contra filium hominis remittitur ei

Mt. CXXV
V
Lc. LXII

Qui autem dixerit contra spiritum sanctum non remittetur ei. neque in hoc saeculo neque in futuro.

Lc. CXXII
X

³³Aut facite arborem bonam et fructum eius bonum. aut facite arborem malam. et fructum eius malum. siquidem ex fructu arbor agnoscitur. ³⁴Progenies uiperarum quomodo potestis bona loqui cum sitis mali. ex abundantia enim cordis. os loquitur. ³⁵bonus homo de bono thesauro profert bona. Et malus homo de malo thesauro profert mala. ³⁶Dico autem vobis. quoniam omne uerbum otiosum quod locuti fuerint homines reddent rationem de eo in die iudicii.

³⁷Ex uerbis enim tuis iustificaueris et ex uerbis tuis condemnaberis

LXIII. (Lc. 10, 38) Factum est autem dum irent. et ipse intrauit in quoddam castellum

Et mulier quaedam martha nomine excepit illum. in domum suam

20

³⁸Et huic erat soror nomine maria. quae etiam sedens secus pedes domini audiebat uerbum illius.

Mt. CII
V
Lc. LXVIII

³⁹Martha autem satagebat circa frequens ministerium. quae stetit et ait. domine non est tibi curae. quod soror mea reliquit me solam ministrare. dic ergo illi ut adiuuet me. ⁴¹Et respondens dixit illi dominus

Martha. martha. sollicita es. et turbaris. circa plurima. ⁴²porro unum est necessarium. maria optimam partem elegit. quae non auferetur ab ea

LXV. (Mt. 11, 2) iohannes autem cum audisset in uinculis opera christi. conuocans duos de discipulis suis misit ad dominum (Lc. 7, 19) dicens.

Tu es qui uenturus es. an alium expectamus.

²¹In ipsa autem hora curauit multos a languoribus et plagis. et spiritibus malis. et caecis multis donauit uisum. ²²Et respondens dixit illis.

Mt. 12, 31—37; 11, 2. Lc. 10, 38—42; 7, 19. 21—22.

Euntes nuntiate iohanni. quae uidistis et audistis. quia caeci uident. claudi ambulant. leprosi mundantur. surdi audiunt. mortui resurgunt. pauperes euangelizantur. ²³ Et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. (Mt. 11, 7) illis autem abeuntibus. ⁵ coepit dicere de iohanne ad turbas. quid existis in deserto uidere. harundinem uento moueri. ⁸ Sed quid existis uidere. hominem mollibus uestimentis indutum.

Ecce qui in ueste praetiosa sunt et deliciis. in domibus regum sunt. ⁹ sed quid existis uidere prophetam. utique dico ¹⁰ uobis. et plus quam prophetam. ¹⁰ hic enim est de quo scri- ^{Mt. CIII}
^{II}
^{Mt. I}
^{Lc. LXX}
ptum est

Ecce ego mitto angelum meum ante faciem tuam qui ^{Mt. CIII}
^V
^{Lc. LXXI}
praeparauit uiam tuam ante te. ¹¹ amen dico uobis. maior inter ¹² natos mulierum propheta iohanne baptista nemo est. qui ¹³ autem minor est. in regno caelorum maior est illo

(Lc. 7, 29) Et omnis populus audiens. et publicani iustifica- ^{Lc. LXXII}
^X
uerunt deum. baptizati baptismo iohannis.

³⁰ Pharisei autem et legis periti. consilium dei spreuerunt in semet ipsos. non baptizati ab eo.

²⁰ (Mt. 11, 12) A diebus autem iohannis baptistae. usque nunc. ^{Mt. CV}
^I
^{Lc. LXXIII}
regnum caelorum uim patitur. Et uiolenti rapiunt illud. ¹³ Omnes ¹⁴ enim prophetae et lex usque ad iohannem prophetauerunt. ^{Mt. CVI}
^X
¹⁴ si uultis recipere ipse est helias qui uenturus est. ¹⁵ qui ¹⁶ habet aurem audiendi audiat. ¹⁶ Cui autem similem aestimabo ^{Mt. CVII}
^V
^{Lc. LXXIII}
²⁵ generationem istam.

Similis est pueris sedentibus in foro. clamantes coaequalibus ¹⁷ dicunt cecinimus et non planxistis. ¹⁸ Uenit enim iohannes. neque manducans neque bibens. et dicunt daemonium habet

¹⁹ Uenit filius hominis manducans et bibens. et dicunt. ³⁰ ecce homo uorax et potator uini. publicanorum et peccatorum amicus et iustificata est sapientia a filiis suis

LXVI. ²⁰ Tunc coepit exprobrare ciuitatibus in quibus ^{Mt. CVIII}
^I
^{Lc. CXV}
factae sunt plurimae uirtutes eius. qui non egissent paenitentiam.

³⁵ ²¹ Uae tibi corozain. uae tibi. bethsaida. quia si in tyro et sidone factae fuissent uirtutes quae factae sunt in uobis.

Lc. 7, 22—23. 29—30. Mt. 11, 7—21.

olim in cilicio et cinere paenitentiam egissent. ²²Uerumtamen dico uobis. tyro et sydoni. remissius erit in die iudicii. quam uobis. ²³Et tu capharnaum. numquid usque in caelum exaltaberis.

Mt. CVIII
X

Usque in infernum descendes Quia si in sodomis factae fuissent uirtutes. quae factae sunt in te. forte mansissent usque in hunc diem. ²⁴Uerumtamen dico uobis. quia terrae sodomorum remissius erit in die iudicii quam tibi

Mr. LXI
VII
Lc. XCI

LXVII. (Mr. 6, 30) Et cum uenissent apostoli. ad ihesum. nuntiauerunt illi omnia quaecumque fecerant et docuerant.

Mr. LXII
X

³¹Et ait illis. uenite seorsum in desertum locum. et requiescite ¹⁰pusillum

Erant enim qui ueniebant multi. nec manducandi spatium habebant.

Lc. CVII
X

LXVIII. (Lc. 10, 1) post haec autem designauit dominus et alios LXX duos. et misit illos binos. ante faciem suam in ¹⁵omnem ciuitatem. et locum. quo erat ipse uenturus.

Mt. XCVIII
I

²Et dicebat illis.

Mr. XCVI
Lc. CXVI
Io. CXX

(Lc. 10, 16) qui uos audit. me audit et qui

Lc. CXIII
X

uos spernit. me spernit. qui autem spernit. spernit eum qui me misit. ¹⁷reuersi sunt autem septuaginta duo cum gaudio ²⁰dicentes. domine. etiam daemonia subiciuntur nobis in nomine tuo. ¹⁸Et ait illis. uidebam satanan sicut fulgur de caelo cadentem. ¹⁹Ecce dedi uobis potestatem calcandi supra serpentes et scorpiones. et supra omnem uirtutem inimici. et nihil uobis nocebit. ²⁰Uerumtamen hoc. nolite gaudere quia spiritus uobis ²⁵subiciuntur

Mt. LX
V
Lc. CXVIII

Gaudete autem quod nomina uestra. scripta sunt in caelis. ²¹In ipsa hora. exultauit spiritu sancto et dixit. confiteor tibi pater domine caeli et terrae. quia abscondisti haec a sapientibus et prudentibus et reuelasti ea paruulis. etiam pater quia ²⁰sic fuit placitum ante te. ²²Omnia mihi tradita sunt a patre meo. Et nemo nouit filium nisi pater. neque patrem quis nouit nisi filius. et cui uoluerit filius reuelare. ²³Et conuersus ad discipulos suos dixit.

Mt. CXII
III
Lc. CXVIII
Io. CXLVIII

Mt. CXIII
X

(Mr. 11, 28) Uenite ad me omnes qui laboratis. et onerati ³⁵estis. et ego reficiam uos. ²⁹Tollite iugum meum super uos.

Mt. 11, 21—24. 28—29. Mr. 6, 30—31. Lc. 10, 1—2. 16—23

et discite a me quia mitis sum et humilis corde. et inuenietis
requiem animabus uestris. ³⁰Iugum enim meum suaue est et
onus meum leue est

(*Lc.* 14, 26) Si quis uenit ad me. et non odit patrem suum ^{Mt. XCVI}
^V
^{Lc. CLXXXII}
et matrem. et uxorem et filios. et filias. et sorores. adhuc
autem et animam suam non potest esse meus discipulus. ²⁷Et
qui non baiulat crucem suam et uenit post me. non potest
esse meus discipulus

²⁸Quis enim ex uobis uolens turrem aedificare. non prius ^{Lc. CLXXXIII}
^X
¹⁰sedens computat sumtus. qui necessarii sunt. si habet ad per-
ficiendum. ²⁹ne posteaquam posuerit fundamentum et non
potuerit perficere.

Omnes qui uident incipiant inludere ei ³⁰dicentes. quia
hic homo coepit aedificare et non potuit consummare ³¹aut
¹⁵qui rex iturus committere bellum aduersus alium regem non
sedens prius cogitat si possit cum decem milibus occurrere
ei qui cum XX milibus uenit ad se. ³²alioquin. athuc illo longe
agente legationem mittens rogat ea quae pacis sunt.

³³Sic ergo omnis ex uobis qui non renuntiat omnibus ^{Lc. CLXXXIII}
^V
²⁰quae possidet non potest meus esse discipulus. ^{Mt. XVI}

LXVIII. (*Lc.* 6, 1) Et factum est in sabbato secundo. ^{Lc. XLI}
^{II}
primo cum transiret ihesus per sata. uellebant esurientes di- ^{Mt. CXIII}
^{Mr. XXIII}
scipuli eius spicas. et manducabant confricantes manibus

²Quidam autem pharisaeorum dicebant illis. quid facitis
²⁵quod non licet in sabbatis. ³et respondens ihesus ad eos dixit.
nec hoc legistis quod fecit dauid cum esurisset ipse. et qui
cum eo erant. ⁴quomodo intrauit in domum dei. et panes
propositionis sumsit et manducauit. et dedit his qui cum eo
erant.

²⁰Quos non licebat ei manducare. nisi solis sacerdotibus ⁵et
dicebat illis. (*Mt.* 12, 5) aut non legistis in lege. quia sabbatis ^{Mt. CXV}
^X
sacerdotes in templo sabbatum uiolant

Et sine crimine sunt

⁶Dico autem uobis quia templo maior est hic.

³⁵(*Mr.* 2, 17) Sabbatum propter hominem factum est. et non ^{Mr. XXV}
^{II}
homo propter sabbatum ^{Mt. CXVI}
^{Lc. XLII}

Mt. 11, 29—30; 12, 5—6. *Lc.* 14, 26—33; 6, 1—5. *Mr.* 2, 27.

5*

Lc. XLII
//
Mt. CXVI
Mr. XXV

LXX. (Lc. 6, 6) Factum est autem et in alio sabbato ut intraret in synagogam et doceret. et erat ibi homo et manus eius dextra arida. ⁷Observabant autem scribae et pharisaei si in sabbato curaret. ut inuenirent accusare illum. ⁸ipse uero sciebat cogitationes eorum. et ait homini qui habebat manum aridam. surge et sta in medium. et surgens stetit. ⁹ait autem ad illos ihesus. interrogo uos si licet sabbato bene facere an male animam saluam facere an perdere. at illi tacebant. ¹⁰et circumspectis omnibus dixit homini. Extende manum tuam. et extendit. et restituta est sanitati manus eius. sicut et altera ¹⁰

(Mt. 12, 11) Et dixit ad eos. quis erit ex uobis homo qui habeat ouem unam. et si ceciderit haec sabbatis in foueam. nonne tenebit et leuabit eam. ¹²quanto magis melior est homo oue. Ideoque licet sabbato bene facere

(Lc. 6, 11) ipsi autem repleti sunt insipientia et conloquebantur ¹⁵ ad inuicem quidnam facerent ihesu

Mt. CXVIII
X

(Mt. 12, 15) ihesus autem sciens secessit inde. et secuti sunt eum multi. et curauit eos omnes. ¹⁶et praecepit eis ne manifestum eum facerent. ¹⁷ut adimpleretur quod dictum est per esaiam prophetam dicentem. ²⁰

, ¹⁸Ecce puer meus quem elegi. dilectus meus in quo bene placuit animae meae. ponam spiritum meum super eum et iudicium gentibus nuntiabit. ¹⁹non contendet neque clamabit. neque audiet aliquis in plateis uocem eius

, ²⁰harundinem quassatam non confringet et linum fumigans ²⁵ non extinguet donec eiciat ad uictoriam iudicium ²¹et in nomine eius gentes sperabunt

Lc. XLIII
V
Mt. CXXXI
Mr. XXXVI
//
Lc. LXXVI

LXXI. (Lc. 6, 12) Factum est autem in illis diebus. exiit in montem orare et erat pernoctans in oratione dei. ¹³Et cum dies factus esset. uocauit discipulos suos (Mt. 13, 1) Et exiens de ³⁰ domo sedebat secus mare. ²Et congregatae sunt ad eum turbae multae. ita ut in nauiculam ascendens sederet. et omnis turba stabat in litore. ³et locutus est eis multa in parabolis dicens

Mt. CXXXI
//
Mr. XXXVI
Lc. LXXVI

LXXII. Ecce exiit qui seminat seminare. ⁴et dum ³⁵ seminat quaedam ceciderunt secus uiam et conculcata sunt.

Lc. 6, 6—13. Mt. 12, 11—12. 15—21; 13, 1—4.

et uenerunt uolucres. et comederunt ea. ⁵ alia autem ceciderunt in petrosa ubi non habebat terram multam

Et continuo exorta sunt quia non habebant altitudinem terrae.

⁶ Sole autem orto aestuauerunt. et quia non habebant radicem aruerunt. ⁷ alia autem ceciderunt in spinas et creuerunt spinae et suffocauerunt ea. ⁸ alia uero ceciderunt in terram bonam. et dabant fructum. aliud centesimum aliud sexagesimum aliud tricensimum

¹⁰ (Lc. 8, 8) Haec dicens clamabat qui habet aures audiendi audiat.

LXXII. (Mt. 13, 24) aliam parabolam proposuit illis dicens Mt. CXXXVI
X

Simile factum est regnum caelorum homini qui seminauit bonum semen in agro suo. ²⁵ Cum autem dormirent homines. ¹⁵ uenit inimicus eius. et superseminauit zizania in medio tritici. et abiit.

²⁶ Cum autem creuisset herba et fructum fecisset. Tunc apparuerunt et zizania.

²⁷ Accedentes autem serui. patris familias dixerunt ei. domine ²⁰ nonne bonum semen seminasti in agro tuo. unde ergo habet zizania.

²⁸ Et ait illis. inimicus homo hoc fecit. serui autem dixerunt ei. uis imus et colligimus ea ²⁹ et ait. non. ne forte colligentes zizania. eradicetis simul et triticum cum eis. ³⁰ sinite ²⁰ utraque crescere usque ad messem. et in tempore messis. dicam messoribus colligite primum zizania et alligate et fasciculos ad conburendum. triticum autem congregate in horreum meum

LXXIII. ³¹ aliam parabolam proposuit eis dicens Mt. CXXXVII
II

³⁰ (Lc. 13, 18) Cui simile est regnum dei. et cui simile esse existimabo illud (Mt. 4, 30) aut cui parabolae conparauimus illud. (Lc. 13, 19) Simile est grano sinapis. quod accipiens homo seminauit in hortum suum (Mt. 13, 32) quod minimum quidem est omnibus holeribus

³⁵ Et fit arbor. ita ut uolucres caeli ueniant et habitent in ramis eius

Mt. 13, 4—8. 24—32. Lc. 8, 8; 13. 18. 19. Mt. 4, 30.

Mt. CXXXVIII LXXV. ³³ aliam parabolam locutus est eis. (Lc. 13, 21)

Lc. CLXVIII ^V Simile est regnum caelorum fermento quod acceptum mulier abscondit in farinae satis tribus donec fermentatum est totum.

Mt. CXXXVIII ^{VI} ³⁴ Haec omnia locutus est ihesus in parabolis ad turbas.

Mr. XLV ^{VI} (Mr. 4, 33) Et talibus multis parabolis loquebatur eis uerbum prout poterant audire. (Mt. 13, 34) et sine parabolis non loquebatur eis. ³⁵ ut impleretur quod dictum erat per prophetam dicentem. aperiam in parabolis os meum

eructuabo abscondita a constitutione mundi

(Mt. 13, 10) Et accedentes discipuli dixerunt ei. quare in¹⁰ parabolis loqueris eis.

Mr. XLVI ^X ¹¹ qui respondens. ait illis. quia uobis datum est nosse mysteria regni caelorum. illis autem non est datum. (Mr. 4, 34) Seorsum autem discipulis suis disserebat omnia

Mt. CXXXIII ^I (Mt. 13, 13) Ideo in parabolis loquor eis. quia uidentes non¹⁵ uident. et audientes non audiunt neque intellegunt. ¹⁴ et adimpletur in eis prophetia esaiiae dicens. ,auditu audietis et non intellegetis.

Mr. XXXVII ^I Lc. LXXVIII ^{Io. CVIII} , Et uidentes uidebitis et non uidebitis ¹⁵ Incrassatum est ,enim cor populi huius. et auribus grauitate audierunt. et oculos ,suos cluserunt. ne quando oculis uideant. et auribus audiant. ²⁰ ,et corde intellegant. et conuertantur et sanem eos.

Mt. CXXXIII ^V ¹⁶ Uestri autem beati oculi quia uident. et aures uestrae quia audiunt.

Lc. CXX ¹⁷ Amen quippe dico uobis. quia multi prophetae et iusti cupierunt uidere quae uidetis. et non uiderunt. et audire quae²⁵ auditis et non audierunt

Mt. CXXXV ^{II} LXXVI. ¹⁸ Uos ergo audite parabolam seminantis

Mr. XXXVIII ^{II} Lc. LXXVIII ¹⁹ Omnis qui audierit uerbum regni et non intellegit. uenit malus et rapit quod seminatum est in corde eius. hic est qui secus uiam seminatus est. ²⁰ qui autem supra petrosa seminatus³⁰ est. hic est qui uerbum audit et continuo cum gaudio accipit illud. ²¹ non habet autem in se radicem sed est temporalis. facta autem tribulatione et persecutione propter uerbum continuo scandalizatur. ²² qui autem est seminatus in spinis.

Hic est qui uerbum audit et sollicitudo saeculi istius et³⁵ fallacia diuitiarum soffocat uerbum et sine fructu efficitur

Mt. 13, 33—35. 10—11. 13—22. Lc. 13, 21. Mr. 4, 33.

²³ qui uero in terram bonam seminatus est. hic est qui audit uerbum et intellegit et fructum afferet et facit. aliud quidem centum. aliud autem sexaginta. porro aliud triginta.

LXXVII. (Mr. 4, 26) Sic est regnum dei quemammodum ^{Mr. XLIII}_X si homo iaceat sementem in terram ²⁷ et dormiat et exsurgat nocte ac die. et semen germinet et increseat dum nescit ille. ²⁸ ultro enim terra fructificat primum herbam. deinde spicam. deinde plenum frumentum in spica.

²⁹ Et cum se produxerit fructus statim mittit falcem quoniam ¹⁰ adest messis. (Mt. 13, 36) Tunc dimissis turbis. uenit in domum. et ^{Mr. CXL}_X accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. dissere nobis parabolam zizaniorum agri. ³⁷ qui respondens. ait. qui seminat bonum semen. est filius hominis. ³⁸ ager autem est mundus. bonum uero semen hi sunt filii regni. zizania autem filii sunt ¹⁵ nequam. ³⁹ inimicus autem qui seminauit ea. est diabolus

Messis uero consummatio saeculi est. messorum autem angeli sunt.

⁴⁰ Sicut ergo colliguntur zizania et igni conburentur. sic erit in consummatione saeculi

²⁰ ⁴¹ Mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala. Et eos qui faciunt iniquitatem

⁴² Et mittunt eos in caminum ignis. ibi erit fletus et stridor dentium

⁴³ Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris sui. qui habet aures audiat

²⁵ LXXVIII. ⁴⁴ Simile est regnum caelorum thesauro ^{Mr. CXL}_X abscondito in agro. quem qui inuenit homo abscondit. et prae gaudio illius uadit et uendit uniuersa quae habet. et emit agrum illum. ⁴⁵ Iterum simile est regnum caelorum homini quaerenti bonas margaritas. ⁴⁶ Inuenta autem una praetiosa ³⁰ margarita. abiit et uendidit omnia quae habuit et emit eam.

⁴⁷ Iterum simile est regnum caelorum sagenae missae in mare. ex omni genere congreganti. ⁴⁸ quam cum impleta esset educentes et secus litus sedentes elegerunt bonos in uasa. malos autem foras miserunt.

³⁵ ⁴⁹ Sic erit in consummatione saeculi. exhibunt angeli et separabunt malos de medio iustorum

Mt. 13, 23. 36—49. Mr. 4, 26—29.

⁵⁰ Et mittent eos in caminum ignis. ibi erit fletus et stridor dentium. ⁵¹ Intellexistis haec omnia. dicunt ei etiam. ⁵² Ait illis ideo omnis scriba doctus in regno caelorum similis est homini patrifamilias qui profert de thesauro suo noua et uetera. ⁵³ Et factum est cum consummasset ihesus parabolas istas ⁵ transiit inde

Mt. CXLII
I
Mr. I.
Lc. XVIII
Io. LVIII

LXXVIII. ⁵⁴ Et ueniens in patriam suam docebat eos in synagogis eorum ita ut mirarentur et dicerent unde huic sapientia haec et uirtutes tales quae per manus eius efficiuntur.

10

Lc. XX
X

⁵⁵ Nonne hic est fabri filius nonne mater eius dicitur maria. et fratres eius iacob et ioseph et simon et iudas ⁵⁶ et sorores eius nonne omnes apud nos sunt. unde ergo huic omnia ista. ⁵⁷ et scandalizabantur in eo. (Lc. 4, 23) Et ait illis utique dicetis mihi hanc similitudinem medice cura te ipsum ¹⁵ quanta audiuius facta in capharnaum. fac et hic in patria tua

Mt. CXLII
I
Mr. LI
Lc. XXI
Io. XXXV

²⁴ Amen dico uobis quia nemo propheta acceptus est in patria sua et in domo sua. (Mt. 13, 58) Et non fecit ibi uirtutes multas propter incredulitatem illorum. (Mr. 6, 5) nisi paucos infirmos inpositis manibus curabit et mirabatur propter incredulitatem eorum. (Lc. 4, 25) In ueritate dico uobis. multae uiduae erant in diebus heliae in israhel. quando clusum est caelum annis tribus et mensibus sex. Cum facta est famis magna in omni terra ²⁶ et ad nullam illarum missus est helias. nisi in sarepta sidoniae ad mulierem uiduam. ²⁵

Lc. XXII
X

²⁷ Et multi leprosi erant in israhel sub helisaeo propheta. et nemo eorum mundatus est nisi neman syrus. ²⁸ Et repleti sunt omnes in synagoga ira. haec audientes ²⁹ et surrexerunt et eicerunt illum extra ciuitatem et duxerunt illum usque ad supercilium montis supra quem ciuitas illorum erat aedificata ³⁰ ut praecipitarent eum. ³⁰ Ipse autem transiens per medium illorum ibat

Mt. CXLIII
II
Mr. LVII
Lc. XC

LXXX. (Mt. 14, 1) In illo tempore herodes tethrarca. misit ² ac tenuit iohannem et uinxit eum in carcerem propter herodiadem uxorem philippi fratris sui quia duxerat eum. ³ Dicebat ³¹ enim iohannes herodi non licet tibi habere eam

Mt. 13, 50 - 58; 14, 1-3. Lc. 4, 23-40 Mr. 6, 5.

(Mr. 6, 19) Herodis autem insidiabatur illi et uolebat occidere eum nec poterat

(Mt. 14, 5) Timebat enim populum quia sicut prophetam eum habebant. Similiter et herodes uolens illum occidere metuebat.

5 (Mr. 6, 20) Sciens eum uirum iustum et sanctum et custodiebat eum. et audito eo multa faciebat et libenter eum audiebat.
21 et cum dies oportunus accidisset. herodes natalis sui cenam fecit principibus et tribunis et primis galileae.

22 Cumque introisset filia ipsius herodiadis et saltasset.
10 10 et placuisset herodi simulque recumbentibus rex ait puellae.

Pete a me quod uis et dabo tibi. 23 et iurauit illi. quia quidquid petieris dabo tibi. licet dimidium regni mei. 24 Quae cum exisset dixit matri suae. quid petam et illa dixit caput iohannis baptistae. 25 Cumque introisset statim cum festinatione
15 ad regem petiuit dicens. uolo ut protinus des mihi in disco caput iohannis baptistae. 26 et contristatus est rex. propter iuramentum autem et simul recumbentes noluit eam contristare. (Mt. 14, 10) Misitque speculatorem et decollauit iohannem in carcere. 11 et allatum est caput eius in disco et datum est
20 puellae. (Mr. 6, 28) et dedit matri suae. (Mt. 14, 12) Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus et sepelierunt illud (Mr. 6, 29) in monumento

(Mt. 14, 12) Et uenientes nuntiauerunt ihesu. (Lc. 9, 7) audiuit autem
herodes famam ihesu. et omnia quae fiebant ab eo et haesi-
25 tabat eo quod diceretur a quibusdam quod iohannes surrexit a mortuis 8 a quibusdam uero quia helias apparuit. ab aliis autem quod propheta unus de antiquis surrexit. 9 Et ait herodes.
iohannem ego decollaui. quis autem est iste de quo audio ego talia et quaerebat uidere eum

30 (Mt. 11, 18) Quod cum audisset ihesus secessit inde in nauicula in locum desertum seorsum. et cum audissent turbae secutae sunt eum pedestres de ciuitatibus 14 et exiens uidit turbam multam et misertus est eius et curauit languidos eorum

LXXXI. 15 Uespere autem facto accedentes duodecim
35 dixerunt illi. dimitte turbas. ut euntes in castella uillasque quae circa sunt deuertant et inueniant escas quia hic in loco

Mr. 6, 19—26. 28—29 Mt. 14, 5. 10—15. Lc. 9, 7—9.

deserto sumus. ¹⁶Ihesus autem dixit illis non habent necesse ire. date illis uos manducare.

(Io. 6, 7) Respondit ei philippus ducentorum denariorum panes non sufficiunt eis ut unusquisque modicum quid accipiat.

(Mr. 6, 38) Et dicit eis. quot panes habetis. (Io. 6, 8) Dicit ei ⁵ unus ex discipulis eius andreas frater simonis petri.

⁹Est puer unus hic qui habet quinque panes hordiacios et duo pisces sed haec quid sunt inter tantos. (Lc. 9, 13) nisi forte nos eamus et emamus in omnem hanc turbam escas. qui ait eis. (Mr. 14, 18) afferte illos mihi huc. (Mr. 6, 39) Et praecipit ¹⁰ illis ut accumbere facerent omnes secundum contubernia supra uiride faenum. ⁴⁰et discubuerunt in partes per centenos et per quinquagenos (Mr. 14, 19) acceptis autem quinque panibus et duobus piscibus. respexit in caelum et benedixit illis et fregit et distribuit discipulis. discipuli autem turbis ²⁰et manduca- ¹⁵ uerunt omnes et saturati sunt. Tulerunt reliquias XII cofinos fragmentorum plenos.

²¹Manducantium autem fuit numerus V milia uirorum. exceptis mulieribus et paruulis

Mr. CXLVIII.
VI
Mr. LXV

²²Et statim iussit discipulos ascendere in nauicula et prae- ²⁰cedere eum trans fretum ad bethsaidam donec dimitteret turbas (Io. 6, 14) illi ergo homines cum uidissent quod fecerat signum dicebant

quia hic est uere propheta qui uenturus est in mundum. ¹⁵ihesus ergo cum cognouisset quia uenturi essent ut raperent ²⁵ eum et facerent eum regem fugiit. (Mr. 14, 23) et dimissa turba ascendit in monte solus orare

Mr. CL
III
Mr. LXVII
Io. LI

LXXXII. Uespere autem facto solus erat ibi. ²⁴na- uicula autem in medio mari iactabatur fluctibus. erat enim contrarius uentus 30

²⁵Quarta autem uigilia noctis. (Mr. 6, 48) uidens eos laborantes uenit ad eos ambulans supra mare. et uolebat praeterire eos

(Mr. 14, 26) Et uidentes eum supra mare ambulantem turbati sunt dicentes. quod phantasma est et prae timore clamauerunt.

²⁷Statimque ihesus locutus est eis dicens. habete fiduciam ³⁵ ego sum nolite timere. ²⁸Respondens autem petrus dixit.

Mr. CLI
X

Mt. 14, 15—16. 18—28. Io. 6, 7—9. 14—15. Lc. 9, 13. Mr. 6, 38—39. 48.

domine si tu es iube me uenire ad te super aquas. ²⁹at ipse ait ueni

Et descendens petrus de nauicula ambulabat super aquam ut ueniret ad ihesum. ³⁰Uidens uero uentum ualidum timuit. Et cum coepisset mergi clamauit dicens domine saluum me fac. ³¹et continuo ihesus extendens manum appraehendit eum. Et ait illi. modice fidei quare dubitasti. ³²Et cum ascendissent in nauiculam cessauit uentus. et statim fuit nauis ad terram quam ibant. ³³qui autem in nauicula erant uenerunt et adorauerunt eum dicentes uere filius dei es

Ms. CLII
V
Mr. LXVIII

LXXXIII. ³⁴Et cum transfretassent uenerunt in terram genesar. ³⁵et cum cognouissent eum uiri loci illius miserunt in uniuersam regionem illam. et optulerunt ei omnes male habentes ³⁶et rogabant eum ut uel fimbriam uestimenti eius tangerent.

Ms. CLIII
II
Mr. LXVIII.
Lc. XXXVI

Et quicumque tetigerunt salui facti sunt. (Io. 6, 22) altera die turba quae stabat trans mare uidit quia nauicula alia non erat ibi nisi una. et quia non introisset cum discipulis suis ihesus in nauem sed soli discipuli eius abissent. ²³aliae uero superuenerunt nauis a tiberiade iuxta locum ubi manducauerunt panem gratias agentes domino. ²⁴Cum ergo uidisset turba quia ihesus non esset ibi neque discipuli eius ascenderunt nauiculas. et uenerunt capharnaum quaerentes ihesum. ²⁵Et cum inuenissent eum trans mare dixerunt ei. rabbi quando huc uenisti. ²⁶respondit eis ihesus et dixit. amen amen dico uobis. quaeritis me non quia uidistis signa. sed quia manducastis ex panibus et saturati estis ²⁷operamini non cibum qui perit. sed qui permanet in uitam aeternam

Io. LII
X

Quem filius hominis uobis dabit. hunc enim pater signauit deus ²⁸Dixerunt ergo ad eum quid faciemus ut operemur opera dei. ²⁹Respondit ihesus et dixit eis. hoc est opus dei ut credatis in eum quem misit ille. ³⁰Dixerunt ergo ei. quod ergo tu facis signum ut uideamus et credamus tibi quid operaris. ³¹Patres nostri mannam manducauerunt in deserto sicut scriptum est. panem de caelo dedit eis manducare. ³²Dixit ergo eis ihesus. amen amen dico uobis. non moyses dedit uobis.

Io. LIII
IIII
Ms. CLXI
Mr. LXVII

Io. LIII
X

Ms. 14, 28—36. Io. 6, 22—32.

panem de caelo. sed pater meus dat uobis panem de caelo uerum

³³ Panis enim dei est qui descendit de caelo et dat uitam mundo. ³⁴ Dixerunt ergo ad eum. domine semper da nobis panem hunc

Mt. LXXXIII
I
Mr. CLXV
Lc. CCLXVI
Io. LV LXVII

³⁵ Dixit autem eis ihesus. ego sum panis uitae. qui ueniet ad me non esuriet.

Io. LVI
X

Et qui credit in me non sitiet umquam. ³⁶ Sed dixi uobis quia et uidistis me et non creditis. ³⁷ omne quod dat mihi pater ad me ueniet. et eum qui uenit ad me non eiciam foras. ¹⁰

Io. LIII

I
Mt. CCXCV
Mr. CLXXVI
Lc. CCLXXXII
(Io.) LVIII
X

³⁸ quia descendi de caelo. non ut faciam uoluntatem meam. sed uoluntatem eius qui misit me. ³⁹ haec est autem uoluntas eius qui misit me patris ut omne quod dedit mihi non perdam ex eo sed resuscitem illum nouissimo die

Io. LVIII

I
Mt. CXLI
Mr. L.
Lc. XVIII

⁴⁰ Haec est enim uoluntas patris mei qui misit me ut ¹⁵ omnis qui uidet filium et credit in eum habeat uitam aeternam et resuscitabo ego eum in nouissimo die. ⁴¹ Murmurabant ergo iudaei de illo quia dixisset. ego sum panis qui de caelo descendi. ⁴² et dicebant.

Nonne hic est ihesus filius ioseph. Cuius nos nouimus ²⁰ patrem et matrem

quomodo ergo dicit hic quia de caelo descendi.

Io. XXX

⁴³ Respondit ergo ihesus et dixit eis. nolite murmurari in inuicem. ⁴⁴ nemo potest uenire ad me nisi pater qui misit me traxerit eum. et ego resuscitabo eum nouissimo die. ⁴⁵ est ²⁵ scriptum in prophetis. et erunt omnes docibiles dei. Omnis qui audiuit a patre et didicit. uenit ad me.

Io. LXI

LXXXVII
III
Mt. CXLI
Lc. CXVIII

⁴⁶ Non quia patrem uidit quisquam nisi is qui est a deo hic uidit patrem

(Io.) XXII
X

⁴⁷ amen. amen dico uobis qui credit in me habet uitam ³⁰ aeternam. ⁴⁸ Ego sum panis uitae. ⁴⁹ Patres uestri manducauerunt in deserto manna et mortui sunt. ⁵⁰ Hic est panis de caelo descendens. ut si quis ex ipso manducauerit non moriatur.

Io. LXVIII

I
Mt. CCCX
Mr. CXCI
Lc. CCXCVII

⁵¹ Ego sum panis uiuus qui de caelo descendi. si quis manducauerit ex hoc pane uiuit in aeternum. Et panis quem ego ³⁵ dabo caro mea est pro mundi uita. ⁵² Ligitabant ergo iudaei

(Io.) XXVI
X

ad inuicem dicentes. quomodo potest hic nobis carnem suam dare ad manducandum. ⁵³Dixit ergo eis ihesus. amen amen dico uobis. nisi manducaueritis carnem fili hominis et biberitis eius sanguinem non habebitis uitam in uobis. ⁵⁴qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem habet uitam aeternam. et ego resuscitabo eum in nouissimo die. ⁵⁵Caro enim mea uere est cibus

Io. LXX
III
Mt. CCXCVII
Mr. CLXXII.

Et sanguis meus uere est potus. ⁵⁶Qui manducat meam carnem et bibit meum sanguinem in me manet et ego in illo. ⁵⁷sicut misit me uiuens pater et ego uiuo propter patrem. et qui manducat me et ipse uiuet propter me. ⁵⁸Hic est panis qui de caelo descendit. non sicut manducauerunt patres uestri manna et mortui sunt. qui manducat hunc panem uiuet in aeternum. ⁵⁹Haec dixit in synagoga docens in capharnaum. ⁶⁰Multi ergo audientes ex discipulis eius dixerunt.

(Io.) XXVIIII
X

Durus est hic sermo. quis potest eum audire. ⁶¹Sciens autem ihesus apud semet ipsum quia murmurarent de hoc discipuli eius dixit eis. hoc uos scandalizat. ⁶²Si ergo uideritis filium hominis ascendentem. ubi prius erat. ⁶³Spiritus est qui uiuificat. caro non prodest quicquam

Io. LXXII
VII
Mt. CCLXXVIII
Mr. CLXI
Lc.

Uerba quae ego locutus sum uobis. spiritus et uita sunt. ⁶⁴Sed sunt quidam ex uobis qui non credunt.

(Io.) LXXI

⁶⁵Et dicebat propterea dixi uobis quia nemo potest uenire ad me nisi fuerit ei datum a patre meo. ⁶⁶Ex hoc multi discipulorum eius abierunt retro et iam non cum illo ambulabant.

X
Io. LXXXIII
X

⁶⁷Dixit ergo ihesus ad duodecim numquid et uos uultis abire. ⁶⁸Respondit ergo simon petrus

Io. LXXXIII
I
Mt. CLXVI
Mr. LXXXII
Lc. XCIII.

domine ad quem ibimus. uerba uitae aeternae habes. ⁶⁹et nos credimus et cognouimus quia tu es christus filius dei. ⁷⁰Respondit eis ihesus. nonne ego uos duodecim elegi et ex uobis unus diabolus est. ⁷¹dicebat autem iudam simonis scariothis. hic enim erat traditurus eum cum esset unus ex duodecim

(Io.) XXXIV
X

LXXXIII. (Lc. 14, 37) Rogauit autem illum quidam pharisaeus ut pranderet apud se. et ingressus recubuit.

Lc. CXXXV
Mt. CCXXXVI

³⁸Pharisaeus autem coepit intra se reputans dicere. quare non baptizatus esset. ante prandium. ³⁹et ait dominus ad illum

Io. 6, 52—71. Lc. 11, 37—39.

Nunc uos pharisaei quod deforis est calicis et catini mundatis. quod autem intus est. uestrum plenum est rapina et iniquitate. ⁴⁰stulti. nonne qui fecit quod deforis est. etiam id quod deintus est fecit. ⁴¹uerum tamen quod superest date. elemosynam et ecce omnia munda sunt uobis. 5

Mt. CLIII
VI
Mr. LXXI

LXXXV. (Mr. 7, 1) pharisaei et quidam de scribis uenientes ab hierosolymis. ²Et cum uidissent quosdam ex discipulis. communibus manibus id est. non lotis manducare panes uituperauerunt (Mr. 15, 1) dicentes. ³Quare discipuli tui transgrediuntur traditionem seniorum 10

Non enim lauant manus suas cum panem manducant. ³ipse autem respondens ait illis. quare et uos transgredimini mandatum dei propter traditionem uestram. Nam deus dixit ⁴honora patrem et matrem. Et qui maledixerit patri uel. matri. morte moriatur. ⁵Uos autem dicitis. quicumque dixerit patri¹⁰ uel matri. munus quodcumque est ex me tibi proderit. ⁶et non honorificauit patrem suum aut matrem. et irritum fecistis mandatum dei propter traditionem uestram. (Mr. 7, 3) Pharisei enim et omnes iudaei nisi crebro lauent manus non manducant

Mr. LXX
X

Tenentes traditionem seniorum ⁴et a foro nisi baptizentur²⁰ non comedunt. et alia multa quae tradita sunt illis seruare. baptismata calicum. et urceorum et aeramentorum. et lectorum. ⁸et alia similia his faciunt multa.

Mt. CLIII
VI
Mr. LXXI

(Mr. 15, 6) Irritum fecistis mandatum dei propter traditionem uestram. ⁷hypocritae. bene prophetauit de uobis esaias dicens.²⁵ „⁸populus hic labiis me honorat. cor autem eorum longe est „a me „⁹Sine causa autem colunt me docentes doctrinas mandata „hominum (Mr. 7, 8) relinquentes enim mandatum dei tenetis tra- „ditionem hominum“ 30

(Mr. 15, 10) Et conuocatis ad se turbis dixit eis. audite et intellegite. ¹¹non quod intrat in os coinquinat hominem sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem

Mt. CLV
X

¹²Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei. Scis quia pharisaei audito uerbo scandalizati sunt. 35

¹³at ille respondens ait. omnis plantatio quam non plantauit

Lc. 11, 39—41. Mr. 7, 1—4. 8. Mt. 15, 1—13.

pater meus caelestis eradicabitur. ¹⁴sinete illos caeci sunt duces caecorum.

Mt. CLVI
V
Lc. LVII

Caecus autem si caeco ducatum praestet ambo in foueam cadunt. (Mr. 7, 17) Et cum introisset in domum a turba. Inter-
rogabat eum (Mr. 15, 15) petrus. edissere nobis parabolam istam.
¹⁶at ille dixit. athuc et uos sine intellectu estis. ¹⁷non intelligitis. omne quod in os intrat in uentrem uadit et in secessum emittitur.

Mt. CLVII
VI
Mr. LXXII

¹⁸Quae autem procedunt de ore de corde exeunt. et ea
¹⁹coinquinant hominem ¹⁹de corde enim exeunt cogitationes malae.

Homicidia. adulteria. fornicationes. furta. falsa testimonia. auaritia nequitiae. dolus. impudicitia. oculus malus. blasphemia. superbia. stultitia. ²⁰hae sunt quae coinquinant hominem

Non lotis autem manibus manducare non coinquinat
hominem

LXXXVI. ²¹Et inde surgens abiit in fines tyri et sidonis. ²²et ecce mulier cananea gentilis syrophoenissa genere clamauit dicens. miserere mei domine fili dauid filia mea male a daemonio uexatur

Mt. CLVII
VI
Mr. LXXII

²³ihesus autem non respondit ei uerbum. et accedentes discipuli eius rogabant eum dicentes dimitte eam quia clamat post nos. ²⁴ipse autem respondens ait. Non sum missus nisi ad oues quae perierant domus israhel. ²⁵at illa uenit et adorauit eum dicens domine. adiuua me. (Mr. 7, 27) qui dixit sine prius saturari filios. (Mr. 15, 26) Non est enim bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. ²⁷at illa dixit etiam domine. nam et catelli edunt de micis quae cadunt de mensa dominorum suorum. ²⁸Et tunc ait illi. o. mulier magna est fides tua fiat tibi sicut uis. et sanata est filia illius ex illa hora

Mt. CLVIII
V
Lc. CCXXVI
Mt. CLVIII
VI
Mr. LXXIII.

LXXXVII. (Mr. 7, 31) Et iterum exiens de finibus tyri. uenit per sidonem ad mare galilaeae. medios fines decapoleos. ³²et adducent eis surdum et mutum. et depraecantur eum ut inponat illi manum. ³³et adprehendens eum de turba seorsum misit digitos suos in auriculas. et expuens tetigit linguam eius. ³⁴et suspiciens in caelum ingemuit. et ait illi. effeta quod est adaperire. ³⁵Et statim apertae sunt aures eius. et solutum

Mr. LXXIII
X

Mt. 15, 13—28. Mr. 7, 17. 27. 31—35.

Mr. LXX

VIII
Lc. C

Mr. LXXVI

VI

Mt. CLV.

Io. XXXIII.
X

est uinculum linguae eius et loquebatur recte. ³⁶ et praecepit illis ne cui dicerent. Quanto autem eis praecipiebat. tanto magis. plus praedicabant. ³⁷ et eo amplius ammirabantur dicentes. bene omnia fecit et surdos facit audire et mutos loqui

LXXXVIII. (Io. 4, 4) Oportebat autem eum transire per samariam.

⁵ Uenit ergo in ciuitatem samariae quae dicitur sychar. iuxta praedium quod dedit iacob. ioseph filio suo. ⁶ Erat autem ibi fons iacob. ihesus ergo fatigatus ex itinere sedebat sic super fontem hora erat quasi sexta. 10

⁷ Uenit mulier de samaria haurire aquam. dicit ei ihesus. da mihi bibere. ⁸ discipuli enim eius abierant in ciuitatem ut ciuos emerent. ⁹ dicit ergo ei mulier illa samaritana

Quomodo tu iudaeus cum sis bibere a me poscis quae sum mulier samaritana. non enim contuntur iudaei samaritanis 15

¹⁰ Respondit ihesus et dixit ei. si scires donum dei. et quis est qui dicit tibi da mihi bibere. tu forsitan petisses ab eo et dedisset tibi aquam uiuam

¹¹ Dicit ei mulier. domine neque in quo haurias habes et puteus altus est. unde ergo habes aquam uiuam 20

¹² Numquid tu maior es patre nostro iacob. qui dedit nobis puteum. et ipse ex eo bibit et filii eius et pecora eius. ¹³ Respondit ihesus et dixit ei. Omnis qui bibet ex aqua hac sitiet iterum. qui autem biberit ex aqua quam ego dabo ei. non sitiet in aeternum. ¹⁴ Sed aqua quam ego dabo ei fiet in eo fons 25 aquae salientis in uitam aeternam. ¹⁵ Dicit ad eum mulier. domine. da mihi hanc aquam ut non sitiam neque ueniam huc haurire. ¹⁶ dicit ei ihesus. uade uoca uirum tuum et ueni. ¹⁷ Respondit mulier et dixit. non habeo uirum

Dicit ei ihesus. bene dixisti quia non habeo uirum. ¹⁸ quin- 30 que enim uiros habuisti. et nunc quem habes non est tuus uir. hoc uere dixisti. ¹⁹ Dicit ei mulier domine. uideo quia propheta es tu. ²⁰ patres nostri in monte hoc adorauerunt

Et uos dicitis quia in hierosolymis est locus ubi adorare oportet 35

²¹ Dicit ei ihesus. mulier. crede mihi. quia ueniet hora quando

Mr. 7, 35—37. Io. 4, 4—21.

neque in monte hoc neque in hierosolymis adorabitis patrem.

²²Uos adoratis quod nescitis. nos adoramus quod scimus. quia salus ex iudaeis est. ²³Sed uenit hora et nunc est. quando ueri adoratores adorabunt patrem in spiritu et ueritate. nam et pater tales quaerit qui adorent eum ²⁴spiritus est deus. et eos qui adorant eum in spiritu et ueritate oportet adorare.

²⁵Dicit ei mulier. scio quia messias uenit qui dicitur christus. Cum ergo uenerit ille nobis adnuntiabit omnia. ²⁶Dicit ei ihesus. ego sum qui loquor tecum. ²⁷et continuo uenerunt discipuli eius. et mirabantur quare cum muliere loquebatur. nemo tamen dixit quid quaeris aut quid loqueris cum ea. ²⁸Reliquit ergo hydriam suam mulier. et abiit in ciuitatem et dicit illis hominibus.

²⁹Uenite et uidete hominem qui dixit mihi omnia quaecumque feci. numquid ipse est christus. ³⁰exierunt de ciuitate et ueniebant ad eum. ³¹Interea rogabant eum discipuli dicentes. rabbi. manduca.

³²ille autem dixit eis. Ego cibum habeo manducare. quem uos non scitis.

³³Dicebant ergo discipuli ad inuicem. numquid aliquis attulit ei manducare. ³⁴Dicit eis ihesus. meus cibus est ut faciam uoluntatem eius qui misit me ut perficiam opus eius. ³⁵nonne uos dicitis quod athuc III menses sunt. et messis uenit. ³⁶ecce dico uobis. leuate oculos uestros et uidete regiones quia albae sunt iam ad messem. ³⁷Et qui metit mercedem accipit. et congregat fructum in uitam aeternam. ut et qui seminat simul gaudeat. et qui metit. ³⁸in hoc enim est uerbum uerum

Quia alius est qui seminat. et alius est qui metit. ³⁹Ego misi uos metere quod uos non laborastis alii laborauerunt et uos in laborem eorum introistis. ⁴⁰Ex ciuitate autem illa multi crediderunt in eum samaritanorum propter uerbum mulieris testimonium perhibentis quia dixit mihi omnia quaecumque feci. ⁴¹Cum uenissent ergo ad illum samaritani rogauerunt eum ut ibi maneret. et mansit ibi duos dies. ⁴²Et multo plures crediderunt propter sermonem eius. ⁴³Et mulieri dicebant.

quia iam non propter tuam loquellam credimus ipsi enim
audiuimus et scimus quia uere hic est saluator mundi

Io. XXXVIII

1

Mt. LXX

Mr. XX

Lc. XXXVII

LXXXVIII. (Io. 5, 1) Post haec erat dies festus iu-
daeorum. et ascendit ihesus hierosolymis

²Est autem hierosolymis super probatica piscina quae
cognominatur hebraeice bethsaida. quinque porticus habens
³in his iacebat multitudo magna languentium.

Caecorum. claudorum aridorum expectantium aquae motum.
⁴Angelus autem domini secundum tempus descendebat in piscina
et mouebat aquam. qui ergo primus descendisset post motum ¹⁰
aquae sanus fiebat. a quocumque languore tenebatur. ⁵Erat
autem quidam homo ibi XXXVIII annos habens in infir-
mitate sua.

⁶Hunc cum uidisset ihesus iacentem et cognouisset quia iam
multum tempus habet dicit ei. Uis sanus fieri. ⁷respondit ei ¹⁵
languidus. domine. hominem non habeo ut cum turbata fuerit
aqua mittat me in piscinam. dum uenio enim ego alius ante
me descendit. ⁸dicit ei ihesus. surge tolle grabattum tuum
et ambula. ⁹et statim sanus factus est homo

Et sustulit grabattum suum et ambulabat.

20

Io. XXXVIII
X

Erat autem sabbatum in illo die. ¹⁰Dicebant iudaei illi
qui sanus fuerat. sabbatum est. non licet tibi tollere grabattum
tuum. ¹¹Respondit eis. qui me fecit sanum ille mihi dixit. tolle
grabattum tuum et ambula. ¹²Interrogauerunt ergo eum. quis
est ille homo qui dicit tibi tolle grabattum tuum et ambula. ²⁵
¹³is autem qui sanus fuerat effectus. nesciebat quis esset.

Ihesus enim declinauit a turba constituta in loco

¹⁴Postea inuenit eum ihesus in templo et dixit illi.

Ecce sanus factus es. iam noli peccare ne deterius tibi
aliquid contingat. ¹⁵abiit ille homo et nuntiauit iudaeis quia ³⁰
ihesus esset qui fecit eum sanum. ¹⁶propterea persequabantur
iudaei ihesum quia haec faciebat in sabbato. ¹⁷ihesus autem
respondit eis. pater meus usque modo operatur et ego operor.
¹⁸propterea ergo magis quaerebant eum iudaei interficere. quia
non solum soluebat sabbatum. sed et patrem suum dicebat ³⁵
deum. aequalem se faciens deo. respondit itaque ihesus et dixit

Io. 4, 42; 5, 1—18.

eis. ¹⁹ Amen. amen dico uobis. non potest filius a se facere quicquam. nisi quod uiderit patrem facientem.

quaecumque enim ille fecerit. haec et filius similiter faciet.

²⁰ pater enim diligit filium et omnia demonstrat ei quae ipse facit. et maiora his demonstrabit ei opera ut uos miremini.

²¹ Sicut enim pater suscitatur mortuos et uiuificat.

Sic et filius quos uult. uiuificat. ²² neque enim pater iudicat quemquam sed iudicium omne dedit filio. ²³ ut omnes honorificent filium sicut honorificant patrem.

¹⁰ Qui non honorificat filium non honorificat patrem qui misit illum

Io. XL
I
Mt. XCVIII
Mr. XCVI
Lc. CXVI
Io. XLI
X

²⁴ Amen. amen. dico uobis quia qui uerbum meum audit et credit ei qui misit me habet uitam aeternam. et in iudicium non uenit. sed transiet a morte in uitam. ²⁵ amen amen dico uobis quia uenit hora et nunc est. quando mortui audient uocem filii dei. Et qui audierint uiuent. ²⁶ Sicut enim pater habet uitam in semet ipso. sic dedit et filio uitam habere in semet ipso. ²⁷ Et potestatem dedit ei et iudicium facere quia filius hominis est. ²⁸ nolite mirari hoc. quia uenit hora. in qua ²⁹ omnes qui in monumentis sunt audient uocem eius ²⁹ et procedent. qui bona fecerunt in resurrectionem uitae.

Qui uero mala egerunt in resurrectionem iudicii

³⁰ Non possum ego a me ipso facere quicquam. Sicut audio iudico et iudicium meum iustum est. ³¹ Si ergo testimonium perhibeo de me. testimonium meum non est uerum

Io. XLIII
X

³² Alius est qui testimonium perhibet de me. et scio quia uerum est testimonium quod perhibet de me. ³³ Uos misistis ad iohannem et testimonium perhibuit ueritati. ³⁴ ego autem non ab homine testimonium accipio sed haec dico ut uos ³⁵ salui sitis. ³⁵ ille erat lucerna ardens et lucens. uos autem uoluistis exultare ad horam in luce eius.

³⁶ Ego autem habeo testimonium maius iohanne. opera enim quae dedit mihi pater ut perficiam ea ipsa opera quae facio testimonium perhibent de me. quia pater me misit. et qui

³⁷ misit me pater ipse testimonium perhibuit de me. ³⁷ et neque uocem eius umquam audistis neque speciem eius uidistis. ³⁸ Et

Io. XLIII
III
Mt. CXII
Lc. CXVIII

Io. XLV
X

uerbum eius non habetis in uobis manens. quia quem misit ille huic uos non creditis. ³⁹scrutamini scripturas. quia uos putatis in ipsis uitam aeternam habere. et illae sunt quae testimonium perhibent de me ⁴⁰et non uultis uenire ad me ut uitam habeatis. ⁴¹Claritatem ab hominibus non accipio ⁴²sed cognoui uos. quia dilectionem dei non habetis in uobis. ⁴³Ego ueni in nomine patris mei et non accipitis me. si alius uenerit in nomine suo illum accipietis. ⁴⁴quomodo potestis uos credere qui gloriam ab inuicem accipitis et gloriam quae a solo est deo non quaeritis. ⁴⁵nolite putare quia ego accusaturus ¹⁰sim uos apud patrem. est qui accusat uos. moyses in quo uos speratis. ⁴⁶Si enim crederetis mosi crederetis forsitam et mihi. de me autem ille scripsit. ⁴⁷si autem illius litteris non creditis quomodo meis uerbis credetis

Mt. CLXI
VI
Mr. LXXVI

XC. (Mt. 16, 4) Et relictis illis. (Mr. 8, 1) in illis diebus. iterum ¹⁵cum multa turba esset. (Mt. 15, 32) conuocatis discipulis suis dixit

Misereor turbae quia ecce triduo iam perseuerant mecum et non habent quod manducent et dimittere eos ieiunos nolo ne deficiant in uia. ³³Et dicunt ei discipuli. unde ergo nobis in deserto panes tantos ut saturemus turbam tantam. ²⁰³¹Et ait illis ihesus. quot panes habetis. at illi dixerunt VII et paucos pisciculos

³⁵Et praecepit turbae ut discumberet super terram. ³⁶Et accipiens VII panes et pisces. et gratias agens fregit et dedit discipulis suis. Et discipuli dederunt populo ³⁷et comederunt ²⁵omnes et saturati sunt. et quod superfuit de fragmentis. tulerunt VII sportas plenas. ³⁸Erant autem qui manducauerant III milia hominum extra paruulos et mulieres

Mr. LXXXVIII
VI
Mt. CLXIII

(Mr. 8, 9) Et dimisit eos. ¹⁰Et statim ascendens nauem cum discipulis suis uenit in partes dalmanutha. (Mt. 16, 5) Et cum ³⁰uenissent discipuli eius trans fretum. obliti sunt panes accipere

Mr. LXXXVIII
IIMt. CLXIII
Lo. CXLIII

(Mr. 8, 14) et nisi unum panem non habebant in naui. ¹⁵Et praecipiebat eis dicens. (Mt. 16, 6) intuemini et cauete a fermento pharisaeorum et sadducaeorum (Mr. 8, 15) et a fermento herodis.

Mt. CLXV
VI
Mr. LXXX

(Mt. 16, 7) at illi cogitabant inter se dicentes (Mr. 8, 15) quia panes non ³⁵habemus. (Mt. 16, 8) Sciens autem ihesus dixit. quid cogitatis inter

Io. 5, 38—47. Mt. 15, 32—38; 16, 4—8. Mr. 8, 1. 9. 10. 14. 15.

uos modicae fidei quia panes non habetis. ⁹ nondum intellegitis neque recordamini. (Mt. 8, 17) adhuc caecatum habetis cor uestrum. ¹⁶ oculos habentes non uidetis. et aures habentes non auditis. nec recordamini ¹⁹ quando quinque panes fregi. in V milia. et quot cofinos fragmentorum plenos sustulistis. dicunt ei. XII. ²⁰ quando et VII panes in III milia. quot sportas fragmentorum sustulistis. et dicunt ei VII. (Mt. 16, 11) quare non intellegitis quia non de pane dixi uobis. caute a fermento pharisaeorum et sadducaeorum. ¹² Tunc intellexerunt quia non dixerit cauendum a fermento panum. sed a doctrina pharisaeorum et sadducaeorum

XCI. ¹³ Uenit autem ihesus in partes caesareae philippi. et interrogabat discipulos suos dicens. quem me dicunt homines esse filium hominis. ¹⁴ at illi dixerunt. alii iohannem baptistam. alii autem heliam alii uero hieremiam aut unum ex prophetis. ¹⁵ Dicit illis. uos autem quem me esse dicitis. ¹⁶ Respondens simon petrus dixit

Tu es christus filius dei uiui.

¹⁷ Respondens autem ihesus dixit. beatus es simon bariona. quia caro et sanguis non reuelauit tibi sed pater meus qui in caelis est. ¹⁸ et ego dico tibi quia tu es petrus. Super hanc petram aedificabo ecclesiam meam et portae inferi non praeualebunt aduersus eam ¹⁹ et tibi dabo claues regni caelorum. et quodcumque solueris super terram. erit solutum in caelis. ²⁰ Tunc praecepit discipulis suis ut nemini dicerent quia ipse esset ihesus christus. ²¹ exinde coepit ihesus ostendere discipulis suis. quia oportet eum ire hierosolymam et multa pati a senioribus et scribis et principibus sacerdotum et occidi. et tertia die resurgere

²² Et assumens eum petrus coepit increpare illum dicens. absit a te domine. non erit tibi hoc. ²³ qui conuersus dixit petro. Uade post me satanas. scandalum es mihi. quia non sapis ea quae dei sunt. sed ea quae hominum. ²⁴ Tunc conuocata turba cum discipulis suis dixit eis. Si quis uult post me uenire abneget semet ipsum. et tollat crucem suam et sequatur me.

Mt. 16, 8—9; 11—24. Mr. 8, 17—20. 34.

²⁵ Qui enim uoluerit animam suam saluam facere perdet eam. qui autem perdiderit animam suam propter me inueniet eam

²⁶ Quid enim prodest homini. si mundum uniuersum lucretur. animae uero suae detrimentum patiatur. aut quam dabit homo commutationem pro anima sua. ²⁷ filius enim hominis uenturus est in gloria patris sui cum angelis suis. Et tunc reddet uni-
cuique secundum opus eius

²⁸ Amen dico uobis. sunt quidam de hic stantibus
qui non gustabunt mortem donec uideant filium hominis uenientem in regno suo. (Mt. 17, 1) Et post dies VI assumpsit ihesus
petrum et iacobum et iohannem fratrem eius et ducit illos in montem excelsum seorsum (Lc. 9, 28) ut oraret. ²⁹ et factum est dum oraret (Mt. 17, 2) transfiguratus est ante eos

Et resplenduit facies eius sicut sol. uestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix (Mr. 9, 2) splendentia candida nimis. ¹⁵ qualia fullo super terram non potest candida facere. (Mt. 17, 3) Et ecce apparuit illis moyses et helias cum eo loquentes (Lc. 9, 31) in maiestate et dicebant excessum eius quae completurus erat hierusalem

(Mt. 17, 4) Respondens autem petrus dixit ad ihesum. domine. ²⁰ bonum est nobis hic esse. si uis faciamus hic tria tabernacula. tibi unum et mosi unum et heliae unum. ⁵ adhuc eo loquente. ecce nubis lucida obumbravit eos. Et ecce uox de nube dicens

Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacuit ipsum audite

⁶ Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam et timuerunt ualde. ⁷ et accessit ihesus et tetigit eos. dixitque eis surgite et nolite timere ⁸ leuantes autem oculos suos neminem uiderunt. nisi solum ihesum. ⁹ Et discendentibus illis de monte. praecepit ihesus dicens. nemini dixeritis uisionem donec ¹⁰ filius hominis a mortuis resurgat Et interrogauerunt eum discipuli dicentes. Quid ergo scribae dicunt. quia helian oporteat primum uenire. ¹¹ at ille respondens ait illis. helias quidem uenturus est. et restituet omnia. ¹² Dico autem uobis quia helias iam uenit et non cognouerunt eum sed fecerunt in eo ¹⁵ quaecumque uoluerunt sic et filius hominis passurus est ab

Mt. 16, 25—28. Mr. 9, 1. 2. Lc. 9, 28. 29. 31. Mt. 17, 2—12.

eis. ¹³Tunc intellexerunt discipuli quia de iohanne baptista dixisset. ¹⁴Et cum uenisset ad turbam (Mr. 9, 13) uidit scribas ^{Mr. CLXXIII} ^{II} conquirentes cum illis. ¹⁴Et confestim omnis populus uidens ^{Mr. XCI} ^{Lc. XCVIII} eum stupefactus est expauerunt et accurrentes salutabant eum
¹⁵ et interrogauit eos quid inter uos conquiritis

XCIII. (Lc. 13, 31) In ipsa die accesserunt quidam phariseorum dicentes illi. exi. et uade hinc quia herodes uult te occidere ³² et ait illis. ^{Lc. CLXXIII} ^X

Ite dicite uulpi illi. ecce eicio daemonia. et sanitates perficio hodie et cras et tertia consummor

³³Uerumtamen oportet me hodie et cras et sequenti ambulare quia non capit prophetam perire extra hierusalem (Lc. 9, 37) Factum est autem in sequenti die. (Mr. 17, 14) accessit ad eum homo genibus prouolutis (Lc. 9, 38) et exclamauit dicens. (Mr. 17, 14) domine miserere ¹⁶ filio meo. (Lc. 9, 38) quia unicus est mihi. (Mr. 17, 15) et lunaticus est (Mr. 9, 17) et spiritus adprehendit eum allidet. et spumat et stridet dentibus et arescit (Mr. 17, 15) et male patitur. nam saepe cadet in ignem et crebro in aquam (Lc. 9, 39) et subito clamat et dissipat eum et uix discedit. dilanians eum. ⁴⁰ Et rogauit discipulos tuos ut eicerent illum et non potuerunt (Mr. 17, 15) curare eum. (Lc. 9, 41) Respondens autem ihesus dixit. o. generatio infidelis et peruersa. usque quo ero apud uos et patiar uos. (Mr. 9, 18) afferte illum ad me. (Lc. 9, 42) Et cum accederet (Mr. 9, 19) et uidisset illum. statim spiritus conturbauit puerum. et elisus in ²⁵ terram uolutabatur spumans. ²⁰ Et interrogauit patrem eius. quantum temporis est ex quo hoc ei accidit. at ille ait ab infantia. ²¹ sed si quid potes adiuua nos misertus nostri. ²² ihesus autem ait illi si potes credere omnia possibilia credenti. ²³ et exclamans pater pueri cum lacrimis aiebat. credo domine adiuua ³⁰ incredulitatem meam ²⁴ Et cum uideret ihesus concurrentem ^{Mr. CLXXIII} ^{II} turbam. conminatus est spiritui immundo dicens illi Surde et ^{Mr. XCI} ^{Lc. XCVIII} mute spiritus. ego tibi praecipio exi ab eo. et amplius ne introeas in eum. ²⁵ et exclamans et discerpens eum exiit ab eo

Et factus est sicut mortuus. ita ut multi dicerent quia ³⁵ mortuus est

²⁶ Ihesus autem tenens manum eius eleuauit eum et surrexit

Mt. 17, 12—15. Mr. 9, 13—15. 17—26. Lc. 13, 31—33; 9, 37—42.

(Mt. 17, 18) et curatus est puer. ex illa hora. (Lc. 9, 43) et reddidit illum patri eius (Mt. 17, 19) Tunc accesserunt discipuli ad ihesum secreto et dixerunt. quare nos non potuimus eicere illum.

Mt. CLXXV
V
Lc. CC

²⁰ Dicit illis ihesus. propter incredulitatem uestram amen quippe dico uobis

5

Si habueritis fidem sicut granum sinapis. dicetis huic monti transi hinc et transibit. et nihil impossibile erit uobis

²¹ hoc autem genus daemoniorum non eicitur nisi per orationem et ieiunium

Mt. CLXXVI
II
Mr. XCIII
Lc. CI

XCIII. ²² Conuersantibus autem eis in galilaea. dixit ¹⁰ illis ihesus. filius hominis tradendus est in manus hominum.

²³ et occident eum et tertio die resurgit. et contristati sunt

Mt. CLXXI
X

uehementer ²⁴ et cum uenissent capharnaum. accesserunt qui didragma accipiebant. ad petrum et dixerunt. magister uester non soluit didragma. ²⁵ ait. etiam. Et cum intrasset domum ¹⁵ praeuenit eum ihesus dicens. quid tibi uidetur simon. reges terrae a quibus accipiunt tributum uel censum. A filiis suis. an ab alienis.

²⁶ Et ille dixit. ab alienis.

Dixit illi ihesus. Ergo liberi sunt filii. ²⁷ ut autem non scandalizemus eos. uade ad mare. et mitte hamum. et eum piscem ²⁰ qui primus ascenderit tolle. et aperto ore eius inuenies staterem. illum sumens da eis pro me et te

Mr. XCIII
X
Mt. CLXXVIII
II
Mr. XCV
Lc. CII

XCV. (Mt. 18, 1) In illa hora (Mr. 9, 32) cum domi esset interrogabat eos quid in uia tractabatis ³³ at illi tacebant. siquidem inter se in uia disputauerant. quis esset illorum maior. ²⁵

(Mt. 18, 1) Et accesserunt discipuli ad ihesum dicentes. quis putas maior est in regno caelorum. ² Et aduocans ihesus paruolum. statuit eum in medio eorum ³ et dixit. amen dico uobis. nisi conuersi fueritis. et efficiamini sicut paruuli. non intrabitis in regno caelorum

⁴ Quicumque ergo humiliauerit se sicut paruulus iste. hic ³⁰ est maior in regno caelorum. (Mr. 9, 34) si quis uult primus esse erit omnium nouissimus et minister. (Mt. 18, 5) et qui susceperit unum paruolum in nomine meo me suscipit ⁶ qui autem scandalizauerit unum de pusillis istis. qui in me credunt. expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius et demergatur ³⁵ in profundum maris

Mt. CLXXVIII
II
Mr. XCVIII
Lc. CXC VII

Mt. 17, 18 — 18, 6. Lc. 9, 43. Mr. 9, 32 — 34.

XCVI. (Lc. 9, 49) Respondens autem iohannes dixit. ^{Mr. XCVI VIII}
magister. uidimus quendam in nomine tuo eicientem daemonia ^{Lc. CIII}
et prohibuimus eum qui non sequitur nobiscum. (Mr. 9, 38) ihesus
autem ait. nolite prohibere eum. nemo est enim qui faciat
s uirtutem in nomine meo. et possit cito male loqui de me.
³⁹ qui enim non est aduersus uos pro uobis est. (Mt. 18, 7) uae ^{Mr. CLXXXVIII X}
mundo ab scandalis. necesse est enim ut ueniant scandala.
uerumtamen uae homini per quem scandalum uenit. ^{Mr. CLXXX VI}
^{Mr. C}

⁸ Si autem manus tua uel pes tuus scandalizat te abscide
¹⁰ eum et proice abs te. bonum tibi est ad uitam ingredi debilem
uel clodum quam duas manus uel duos pedes habentem mitti
in ignem aeternum. ⁹ Et si oculus tuus scandalizat te erue
eum et proice abs te. bonum tibi est luscum in uitam regnare.
quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. (Mr. 9, 47) ^{Mr. CI X}
¹⁵ ubi uermis eorum non moritur et ignis non extinguitur.
Omnis enim igne sallietur. ⁴⁸ Et omnis uictima sale sallietur ^{Mr. CLXXXI X}

XCVII. (Mt. 18, 10) Uidete ne contemnatis unum ex his
pusillis.

Dico enim uobis quia angeli eorum in caelis semper uident
²⁰ faciem patris mei qui in caelis est. ¹¹ Uenit enim filius hominis
saluare quod perierat. (Lc. 15, 3) Et ait ad illos parabolam istam
dicens. (Mt. 18, 12) Quid uobis uidetur. si fuerint alicui C oues et ^{Mr. CLXXXII V}
errauerit una ex eis. nonne relinquit XCVIII in montibus. ^{Lc. CLXXXVII}
(Lc. 15, 4) uel in deserto (Mt. 18, 12) et uadet quaerere eam quae
²⁵ errauit. ¹³ et si contigerit ut inueniat eam (Lc. 15, 5) inponit in
umeros suos. gaudens.

⁶ Et ueniens domum conuocat amicos et uicinos dicens illis.
Congratulamini mihi quia inueni ouem meam quae perierat.
(Mt. 18, 13) amen dico uobis. quia gaudebit super eam magis quam
³⁰ super XCVIII quae non errauerunt (Lc. 15, 7) et non indigent
paenitentia. (Mt. 18, 14) Sic non est uoluntas ante patrem uestrum
qui in caelis est. ut pereat unus de pusillis istis. (Lc. 15, 8) aut
quae mulier habens dragmas X si perdiderit dragmam unam.
nonne accendit lucernam et euertit domum et quaeret dili-
³⁵ genter donec inueniat. ⁹ et cum inuenerit conuocat amicas et
uicinas dicens

Lc. 9, 49. Mr. 9, 38—39. 47—48. Mt. 18, 7—10 12—14. Lc. 15, 3—9.

Lc. CLXXXVIII
X
Mt. CLXXXII
V
Lc.
CLXXXVIII
Lc. CXC
X

Congratulamini mihi quia inueni dragmam quam per-
deram ¹⁰ita dico uobis gaudium erit in caelo coram angelis
dei super uno peccatore paenitentiam agentem (Mt. 18, 13) quam
super XCVIII iustos (Lc. 15, 7) qui non indigent paenitentia

XCVIII. ¹¹ait autem homo quidam habuit duos filios. ⁵

¹²Et dixit adulescentior ex illis patri. pater da mihi por-
tionem substantiae quae me contingit. et diuisit illis substan-
tiam. ¹³Et non post multos dies. congregatis omnibus adule-
scentior filius. peregre profectus est in regionem longinquam.
et ibi dissipauit substantiam suam uiuendo luxuriose. ¹⁴et post-¹⁰
quam omnia consummasset. facta est fames ualida in regione
illa et ipse coepit egere. ¹⁵Et abiit et adhaesit uni ciuium
regionis illius et misit illum in uillam suam ut pasceret porcos.
¹⁶et cupiebat implere uentrem suum de siliquis quas porci
manducabant. Et nemo illi dabat. ¹⁷In se autem reuersus dixit. ¹⁸
quanti mercennarii patris mei abundant panibus ego autem
hic fame pereor. ¹⁸Surgam et ibo ad patrem meum. et dicam
illi. pater. peccaui in caelum et coram te. ¹⁹etiam non sum
dignus uocari filius tuus. fac me sicut unum de mercennariis tuis

²⁰Et surgens uenit ad patrem suum. Cum autem athuc longe ²⁰
esset. uidit illum pater ipsius. et misericordia motus est.

Et accurrens cecidit supra collum eius et osculatus est
illum ²¹Dixitque ei filius. pater. peccaui in caelum et coram
te. iam non sum dignus uocari filius tuus. ²²Dixit autem pater
ad seruos suos. Cito proferte stolam primam et induite illum. ²³
et date anulum in manum eius et calciamenta in pedes. ²³Et
adducite uitulum saginatum et occidite et manducemus et
epulemur. ²⁴quia hic filius meus mortuus erat et reuixit.
perierat et inuentus est et coeperunt epulari. ²⁵Erat autem
filius eius senior in agro ²⁰

Et cum ueniret. et adpropinquaret domui. audiuit sympho-
niam et chorum. ²⁶Et uocauit unum de seruis et interrogauit
quae haec essent. ²⁷isque dixit illi. frater tuus uenit. et occidit
pater tuus uitulum saginatum quia saluum illum recepit.
²⁸Indignatus est autem et nolebat introire. pater ergo illius ²⁸
egressus coepit rogare illum. ²⁹at ille respondens dixit patri suo.

Lc. 15, 7. 9—29. Mt. 18, 13.;

Ecce tot annis seruo tibi et numquam mandatum tuum praeterii. et numquam dedisti mihi haedum ut cum amicis meis epularer. ³⁰Sed postquam filius tuus hic. qui deuorauit substantiam suam cum meretricibus uenit occidisti illi uitulum saginatum. ³¹at ipse dixit illi. fili tu es semper mecum es. et omnia mea tua sunt. ³²Epulari autem et gaudere te oportebat quia frater tuus hic mortuus erat et reuixit perierat et inuentus est

XCVIII. (Lc. 17, 3) attendite uobis si peccauerit in ^{Lc. CXCVIII.}
¹⁰ te frater tuus (Mt. 18, 15) uade et corripe eum inter te et ipsum ^{Mt. CLXXXIII.}
solum si te audierit. (Lc. 17, 3) et paenitentiam egerit dimitte illi
et lucratus eris fratrem tuum. (Mt. 18, 16) Si autem non te audierit. ^{Mt. CLXXXIII.}
adhibe tecum adhuc unum uel duos. ut in ore duorum testium ^X
uel trium stet omne uerbum. ¹⁷quodsi non audierit eos. dic
¹⁵ ecclesiae

Si autem et ecclesiam non audierit sit tibi sicut ethnicus et publicanus. ¹⁸amen dico uobis. quaecumque alligaueritis ^{Mt. CLXXXV}
super terram erunt ligata e in caelo. ^{VII}
¹⁰ Io. CXXV

Et quaecumque solueritis super terram erunt soluta et
²⁰ in caelo. ¹⁹Iterum dico uobis. quia si duo ex uobis consenserint ^{Mt. CLXXXVI}
super terram de omni re quamcumque petierint fiet illis a
patre meo qui in caelis est ^X

²⁰Ubi enim sunt duo uel tres congregati in nomine meo.
ibi sum in medio eorum ²¹Tunc accedens petrus ad eum dixit. ^{Mt. CLXXXVI}
²⁵ domine. quotiens peccauit in me frater meus et dimittam ei. ^{Lc. CXCVIII}
nsque septies. ²²dicit illi ihesus. non dicam tibi usque septies ^{CCXV}
Sed usque septuagies septies ^{CXXVIII}
²⁵ ^{Mt. LXXXVII}
^X

C. ²³Ideo assimilatum est regnum caelorum homini ^{Mt. CLXXXVIII}
regi qui uoluit rationem ponere cum seruis suis. ²⁴Et cum
³⁰ coepisset rationem ponere ^X

Oblatus est ei unus qui debebat X milia talenta

²⁵Cum autem non haberet unde reddere iussit eum dominus uenundari et uxorem eius et filios et omnia quae habebat et reddi.

²⁵ ²⁶Procidens autem seruus ille. orabat eum dicens patientiam habe in me et omnia reddam tibi

Lc. 15, 29—32. Lc. 17, 3. Mt. 18, 15—26.

²⁷ Misertus autem dominus serui illius dimisit eum et debitum dimisit ei. ²⁸ Egressus autem seruus ille inuenit unum de conseruis suis qui debebat ei centum denarios. et tenens suffocabat eum dicens. redde quod debes

²⁹ Et procidens conseruus eius rogabat eum dicens patientiam habe in me Et omnia reddam tibi ³⁰ ille autem noluit. Sed abiit et misit eum in carcerem donec redderet debitum. ³¹ Uidentes autem conserui eius quae fiebant. contristati sunt ualde et uenerunt et narrauerunt domino suo omnia quae facta erant. 10

³² Tunc uocauit illum dominus suus. et ait illi. serue nequam. omne debitum dimisi tibi quoniam rogasti me. ³³ non ergo oportuit et te misereri conserui tui. sicut et ego tui misertus sum. ³⁴ et iratus dominus eius tradidit eum tortoribus quoadusque redderet uniuersum debitum. ³⁵ Sic et pater meus 15 caelestis faciet uobis si non remiseritis unusquisque fratri suo de cordibus uestris

Mt. CLXXXVIII
VI
Mr. CIII

CI. (Mt. 19, 1) et factum est cum consummasset ihesus sermones istos migravit a galilaea. et uenit in fines iudeae trans iordanen 20

² Et secutae sunt eum turbae multae et curauit eos ibi. ³ Et accesserunt ad eum pharisaei temptantes eum et dicentes. Si licet homini dimittere uxorem suam. quacumque ex causa. ⁴ qui respondens ait eis. non legistis quia qui fecit ab initio masculum et feminam fecit eos 25

⁵ Et dixit. propter hoc dimittet homo patrem et matrem et adhaerebit uxori suae. et erunt duo in carne una. ⁶ Itaque iam non sunt duo sed una caro. quod ergo deus coniunxit homo non separet. ⁷ Dicunt illi quid ergo moyses mandauit dari libellum repudii et dimittere. ⁸ ait illis 30

Quoniam moyses ad duritiam cordis uestri permisit uobis dimittere uxores uestras. ab initio autem non sic fuit ⁹ dico autem quia quicumque dimiserit uxorem suam nisi ob fornicationem et aliam duxerit moechatur

Mt. CXC
II
Mr. CV
Lc. CXCV
Mt. CXCI
X

Et qui dimissam duxerit moechatur ¹⁰ dicunt ei discipuli 35 eius. si ita est causa homini cum muliere. non expedit nubere.

Mt. 18, 27 — 19, 10.

¹¹ qui dixit. non omnes capiunt uerbum istud sed quibus datum est. ¹² sunt enim eunuchi. qui de matris utero sic nati sunt. et sunt eunuchi qui facti sunt ab hominibus. et sunt eunuchi qui se ipsos castrauerunt propter regnum caelorum. qui potest
 5 capere capiat

CII. ¹³ Tunc oblatis sunt ei paruuli ut manus eis in-^{Mr. CXCH}
 poneret. et oraret. discipuli autem increpabant eos. ¹⁴ ihesus^{Mr. CVI}
 uero ait eis. Sinite paruolos et nolite eos prohibere ad me^{Lc. CCXV}
 uenire. talium est enim regnum caelorum. ¹⁵ Et cum imposuisset
 10 eis manus abiit inde. (Lc. 15, 1) erant autem appropinquantibus ei^{Lc. CLXXXVI}
 publicani et peccatores multi ut audirent eum ² et murmura-
 bant pharisaei et scribae dicentes. quia hic peccatores recipit
 et manducat cum illis

(Io. 7, 1) Post haec ambulabat ihesus in galilaea. non enim^{Io. LXXV}
 15 uolebat in iudaeam ambulare quia quaerebant eum iudaei
 interficere

CIII. (Lc. 13, 1) Aderant autem quidam ipso in tempore^{Lc. CLXIII}
 nuntiantes illi de galilaeis

Quorum sanguinem pilatus miscuit cum sacrificiis eorum.
 20 ² Et respondens dixit illis. putatis. quod hi galilaei prae omnibus
 galilaeis peccatores fuerunt. quia talia passi sunt. ³ non dico
 uobis. sed nisi paenitentiam habueritis omnes similiter peribitis.
⁴ sicut illi X et VIII supra quos cecidit turris in siloam et
 occidit eos. putatis quia et ipsi debitores fuerunt praeter
 25 omnes homines habitantes in hierusalem ⁵ non dico uobis

Sed si non paenitentiam egeritis omnes similiter peribitis.^{Lc. CLXIII}
⁶ Dicebat autem hanc similitudinem. arborem fici habebat qui-
 dam plantatam in uinea sua. et uenit quaerens fructum in
 illa et non inuenit. ⁷ Dixit autem ad cultorem uinae. ecce anni
 30 tres sunt ex quo uenio quaerens fructum in ficulnea hac et
 non inuenio. Succide ergo illam. utquid etiam terram occupat.
⁸ at ille respondens dixit illi. domine dimitte illam et hoc anno
 usque dum fodiam circa illam et mittam stercora. ⁹ et siquidem
 fecerit fructum. sin autem in futurum succides eam

CIII. ¹⁰ Erat autem docens in synagoga eorum sab-^{Lc. CLXIII}
 35 batis. ¹¹ et ecce mulier quae habebat spiritum infirmitatis.

Mat. 19, 11—15. Lc. 15, 1—2. Io. 7, 1. Lc. 13, 1—11.

Lc. CLXV
V
Mt. CXVI

annis X et VIII et erat inclinata. nec omnino poterat sursum respicere. ¹²quam cum uidisset ihesus. uocauit ad se. et ait illi. mulier dimissa es. ab infirmitate tua. ¹³et inposuit illi manus et confestim erecta est et glorificabat deum ¹⁴Respondens autem archisynagogus indignans quia sabbato curasset ihesus. dicebat turbae. VI dies sunt in quibus oportet operari

In his ergo uenite et curamini et non in die sabbati. ¹⁵Respondit autem ihesus et dixit. hypocritae

{

Lc. CLXVI
X

Unusquisque uestrum sabbato non soluit bonem suum aut asinum a praeseptio. et ducit adquare. ¹⁶hanc autem filiam ¹⁰abrahae. quam alligauit satanas. ecce X et VIII annis. non oportuit solui. a uinculo isto die sabbati. ¹⁷Et cum haec diceret. erubescabant omnes aduersarii eius. Et omnis populus gaudebat in uniuersis quae gloriose fiebant ab eo

Io. LXXV
X

CV. (Io. 7, 2) Erat autem in proximo dies festus iu-¹⁵daeorum scaenophegia. ³Dixerunt autem ad eum fratres eius. transi hinc et uade in iudaeam. ut et discipuli tui uideant opera tua quae facis. ⁴nemo quippe in occulto quid facit et quaerit ipse in palam esse. si haec facis manifesta te ipsum mundo ⁵neque enim fratres eius credebant in eum. ⁶Dicit ergo ²⁰eis ihesus.

Tempus meum nondum aduenit. tempus autem uestrum semper est paratum. ⁷non potest mundus odisse uos. me autem odit. quia ego testimonium perhibeo de illo. quia opera eius mala sunt. ⁸uos ascendite ad diem festum hunc ²⁵

Ego non ascendo ad diem festum istum. quia meum tempus nondum impletum est. ⁹Haec cum dixisset. ipse mansit in galilaea. ¹⁰ut autem ascenderunt fratres eius. tunc et ipse ascendit ad diem festum non manifeste sed quasi in occulto. ¹¹Iudaei ergo quaerebant eum in die festo et dicebant. ubi ³⁰est ille. ¹²et murmur multus de eo erat in turba. quidam enim dicebant

quia bonus est. alii autem dicebant non. sed seducit turbas. ¹³Nemo tamen palam loquebatur de illo propter metum iudaeorum. ¹⁴iam autem die festo mediante. ascendit ihesus in ³⁵templum et docebat ¹⁵et mirabantur iudaei dicentes. quomodo

Lc. 13, 11—17. Io. 7, 2—15.

hic litteras scit cum non didicerit. ¹⁶respondit eis ihesus. et dixit. mea doctrina non est mea. Sed eius qui misit me

¹⁷Si quis uoluerit uoluntatem eius facere cognoscit de doctrina. utrum ex deo sit. an ego a me ipso loquar. ¹⁸qui a semet ipso loquitur. gloriam propriam quaerit. Qui autem quaerit gloriam eius qui misit illum. hic uerax est. et iniustitia in illo non est. ¹⁹Nonne moyses dedit uobis legem. et nemo ex uobis facit legem. ²⁰quid me quaeritis interficere. Respondit turba et dixit. daemonium habes quis te quaerit interficere. ²¹Respondit ¹⁰ihesus et dixit eis

Unum opus feci et omnes miramini. ²²propterea moyses dedit uobis circumcisionem. non quia ex mose est sed ex patribus

Et in sabbato circumciditis hominem. ²³Si circumcisionem accipit homo in sabbato ut non soluatur lex mosi. mihi indignamini quia totum hominem sanum feci in sabbato. ²⁴nolite iudicare aduersus faciem.

Sed iustum iudicium iudicate. ²⁵Dicebant ergo quidam ex hierosolymis. Nonne hic est quem quaerunt interficere ²⁶et ecce palam loquitur et nihil ei dicunt. numquid uere cognouerunt ²⁰principes quia hic est christus. ²⁷sed hunc scimus unde sit. christus autem cum uenerit nemo scit unde sit. ²⁸Clamabat ^{10. LXXVI} ^{III} ^{ML. CXII} ^{Lc. CXVIII} ergo docens in templo ihesus et dicens. Et me. scitis. et unde sim scitis et a me ipso non ueni. Sed est uerus qui misit me

Quem uos nescitis. ²⁹ego scio eum quia ab ipso sum et ipse ²⁵me misit.

(*Io. 8, 55*) Et si dixero quia nescio eum ero similis uobis mendax. ^{10. LXXVI} ^I

(*Io. 7, 30*) Quaerebant ergo eum adprehendere. et nemo misit in illum ^{ML. CCXX} ^{ML. CCXXVIII} ^{Lc. CCLXI} ^{10. LXXVIII} ^X manus. quia nondum uenerat hora eius. ³¹de turba autem multi crediderunt in eum. et dicebant. christus cum uenerit. ³⁰numquid plura signa faciet quam quae hic facit

CVI. (*Lc. 12, 13*) ait autem quidam ei de turba. Magister ^{Lc. CXLVIII} ^X dic fratri meo ut diuidat mecum hereditatem.

¹⁴at ille dixit ei. homo. quis me constituit iudicem aut diuisorem supra uos.

²⁶¹⁵Dixitque ad illos. uidete et cauete ab omni auaritia. quia non in abundantia cuiusquam uita eius est ex his quae possidet

Io. 7, 15—31; 8, 55. Lc. 12, 13—15.

¹⁶Dixit autem similitudinem ad illos dicens. hominis cuiusdam diuitis uberes fructus ager attulit. ¹⁷et cogitabat intra se dicens. quid faciam quod non habeo quo congregem fructus meos. ¹⁸et dixit. hoc faciam. destruam horrea mea et maiora faciam. et illuc congregabo omnia quae nata sunt mihi et bona mea. ¹⁹et dicam animae meae

Anima. habes multa bona posita in annos plurimos. requiesce comede. bibe. aepulare

²⁰Dixit autem illi deus. stulte. hac nocte animam tuam repetunt a te

10

quae autem parasti cuius erunt. ²¹Sic est qui sibi thesaurizat et non est in deum diues

Mr. CVII

II
Mt. CXIII
Lc. CCXVIII

CVII. (Mr. 10, 17) Et cum egressus esset in uiam procurrens quidam genu flexu ante eum. rogabat eum

(Mt. 19, 16) Magister bone. quid boni faciam ut habeam uitam aeternam. qui dixit ei. quid me interrogas de bono. (Mr. 10, 18) nemo bonus. nisi unus deus. (Mr. 19, 17) Si autem uis ad uitam ingredi. serua mandata, ¹⁸dixit illi. quae. ihesus autem dixit. non occides. non adulterabis. non furtum facies. non falsum testimonium dices.

¹⁹honora patrem tuum et matrem. et diligis proximum tuum ²⁰sicut te ipsum. ²⁰Dicit illi adulescens. Omnia haec custodiui a iuuentute mea quid adhuc mihi deest.

Mr. CVIII

II
Mt. CXCIII
Lc. CCXVIII

(Mr. 10, 21) Ihesus autem intuitus eum dilexit eum et dixit illi unum tibi deest. (Mt. 19, 21) si uis perfectus esse. uade uende quae habes et da pauperibus et habebis thesaurum in caelo et ueni sequere me ²²

²²Cum audisset autem adulescens uerbum abiit tristis. (Lc. 18, 23) Erat enim diues ualde. (Mt. 19, 22) et multas possessiones habens. (Mr. 10, 23) et circum inspiciens ihesus. ait discipulis suis. quam difficile qui pecunias habent in regnum dei introibunt. (Mt. 19, 23) amen dico uobis. quia diues difficile intrabit in regno ²⁴caelorum. ²⁴Et iterum dico uobis. facilius est camelum per foramen acus transire. quam diuitem intrare in regno caelorum. ²⁵auditis autem his discipuli mirabantur ualde dicentes

Mt. CXCIV

II
Mr. CCVIII
Lc. CCXX

Quis ergo poterit saluus esse. ²⁶aspiciens autem ihesus dixit illis. apud homines hoc impossibile est. apud deum autem ²⁷omnia possibilia sunt.

Lc. 12, 16—21. Mr. 10, 17. 18. 21. 23. Mt. 19, 16—26. Lc. 18, 23.

²⁷Tunc respondens petrus dixit ei. ecce nos reliquimus omnia. et secuti sumus te quid ergo erit nobis ²⁸ihesus autem dixit illis. amen dico uobis. quod uos qui secuti estis me in ^{Mt. CXCVI} regeneratione cum sederit filius hominis in sedem maiestatis ^{Mt. CXCVII} suae sedebitis et uos super sedes duodecim. iudicantes duo- ^{Lc. CCLXXII} ^Fdecim tribus israhel. (Mt. 10, 29) amen dico uobis. (Mt. 19, 29) omnis ^{Mt. CXCVIII} ^{II}qui relinquit domum. aut parentes. uel fratres aut sorores. ^{Mt. CX} ^{Lc. CCXXI} aut patrem aut matrem. aut uxorem aut filios. aut agros (Lc. 18, 29) propter regnum caelorum (Mt. 19, 29) et nomen meum

¹⁰ (Mt. 10, 29) Et propter euangelium (Mt. 19, 29) centuplum accipiet

(Mt. 10, 30) Nunc in hoc tempore domos et fratres et sorores. ^{Mt. CX} ^Xet matres et filios et agros cum persecutionibus. et in futuro (Mt. 19, 29) uitam aeternam possidebunt. ³⁰multi autem erunt primi nouissimi. et nouissimi primi. (Lc. 16, 14) audiebant autem omnia ^{Lc. CXCV} ^Xhaec pharisaei qui erant auari et deridebant illum. ¹⁵et ait illis. uos estis qui iustificatis uos coram hominibus. deus autem nouit corda uestra

Quia quod hominibus altum est abominatio est ante deum *

CVIII. ¹⁹Iterum dixit. homo quidam erat diues. et ^{Lc. CXCVI} ^Xinduebatur purpura et bysso. et epulabatur cotidie splendide

²⁰Et erat quidam mendicus nomine lazarus. qui iacebat ad ianuam eius ulceribus plenus. ²¹Cupiens saturari de micis quae cadebant de mensa diuitis. sed et canes ueniebant et lingeabant ulcera eius. ²²factum est autem ut moreretur mendicus et ²³portaretur ab angelis in sinum abraham. mortuus est autem et diues et sepultus est in inferno

²³Eleuans autem oculos suos cum esset in tormentis. uidebat abraham a longe et lazarus in sinu eius. ²⁴Et ipse clamans dixit. pater abraham miserere mei. et mitte lazarus ut intingat ²⁰extremum digiti sui in aqua. ut refrigeret linguam meam quia crucior in hac flamma. ²⁵Et dixit illi abraham. fili. recordare quia recepisti bona in uita tua. et lazarus similiter mala. nunc autem hic consolatur

Tu uero cruciaris. ²⁶Et in his omnibus inter uos. et nos ²⁵chaos magnum firmatum est. ut hi qui uolunt hinc transire ad uos non possint neque inde huc transmeare

Mt. 19, 27—29. Mt. 10, 29—30. Lc. 18, 29; 16, 14—15. 19—26.

²⁷ Et ait. rogo ergo te pater ut mittas eum in domum patris mei. ²⁸ habeo enim quinque fratres ut testetur illis. ne et ipsi ueniant in locum hunc tormentorum. ²⁹ Et ait illi abraham. habent mosem et prophetas audiant illos. ³⁰ at ille dixit. non pater abraham

Sed si quis ex mortuis ierint ad eos paenitentiam agent. ³¹ ait autem illi. Si mosem et prophetas non audiunt. neque si quis ex mortuis resurrexit credent

Lc. CXC
X

CVIII. (Lc. 16, 1) dicebat autem et ad discipulos suos. homo quidam erat diues qui habebat uilicum. et hic diffamatus ¹⁰ est apud illum quasi dissipasset bona ipsius. ² Et uocauit illum. et ait illi

Quid hoc audio de te. redde rationem uilicationis tuae. iam enim non poteris uilicare. ³ ait autem uilicus intra se. quid faciam quia dominus meus auferet a me uilicationem ¹⁵

Fodere. non ualeo. mendicare erubesco. ⁴ scio quid faciam. ut cum amotus fuero a uilicatione recipiant me. in domus suas. ⁵ Conuocatis itaque singulis debitoribus domini sui. dicebat primo. quantum debes domino meo. ⁶ at ille dixit. centum cados olei ²⁰

Dixitque illi. accipe cautionem tuam. et sede cito scribe quinquaginta

⁷ Deinde alio dixit. tu uero quantum debes. qui ait centum coros tritici. ait illi. accipe litteras tuas et scribe. octoginta.

⁸ et laudauit dominus uilicum iniquitatis quia prudenter ²⁵ fecisset. quia filii huius saeculi prudentiores filiis lucis in generatione sua sunt. ⁹ Et ego uobis dico. facite uobis amicos de mamona iniquitatis ut cum defeceritis Recipiant uos in aeterna tabernacula. ¹⁰ qui fidelis est in minimo et in maiori fidelis est ³⁰

Lc. CLVIII
X

et qui in modico iniquus est. et in maiori iniquus est. ¹¹ Si ergo in iniquo mamonae fideles non fuistis. quod uestrum est quis credit uobis. ¹² Et si in alieno fideles non fuistis. quod uestrum est quis dabit uobis (Lc. 12, 47) ille autem seruus qui cognouit uoluntatem domini sui. et non praeparauit et non ³⁵ fecit secundum uoluntatem eius uapulauit multas. ⁴⁸ qui autem

Lc. 16, 27—31; 16, 1—12; 12, 47—48.

non cognouit et fecit digna plagis uapulauit paucis. Omni autem cui multum datum est multum quaeretur ab eo.

Et cui commendauerunt multum plus petunt ab eo ⁴⁹Nescitis Mt. XCV quia igne ueni mittere in terra. et quid uolo nisi ut accendatur. Lc. V CLX

⁵⁰Baptismum habeo baptizari et quomodo turbor usquedum perficiatur

CX. (Mt. 20, 1) Simile est enim regnum caelorum homini Mt. CCI patri familias qui exiit primo mane conducere operarios in uineam suam. ²Conuentione autem facta cum operariis ex X ¹⁰denario diurno. misit eos in uineam. ³et egressus circa horam tertiam uidit alios stantes in foro otiosos. ⁴et illis dixit. ite et uos in uineam. et quod iustum fuerit dabo uobis. ⁵illi autem abierunt

Iterum autem exiit circa sextam et nonam horam et fecit ¹⁵similiter. ⁶Circa undecimam uero exiit et inuenit alios stantes et dicit illis. quid hic statis tota die otiosi. ⁷dicunt ei. quia nemo nos conduxit. dicit illis. ite et uos in uineam. ⁸Cum sero autem factum esset. dicit dominus uineae procuratori suo. uoca operarios. et redde illis mercedem. incipiens a nouissimis usque ad primos.

⁹Cum uenissent ergo qui circa undecimam horam uenerant. acceperunt singulos denarios. ¹⁰uenientes autem et primi. arbitrati sunt quod plus essent accepturi. acceperunt autem et ipsi singulos denarios. ¹¹et accipientes murmurabant contra ²⁵patrem familias ¹²dicentes. hi nouissimi una hora fecerunt et pares illos nobis fecisti. qui portauimus pondus diei et aestus

¹³at ille respondens uni eorum dixit. amice. non facio tibi iniuriam. nonne ex denario conuenisti mecum. ¹⁴tolle quod tuum est et uade. uolo autem. et huic nouissimo dare sicut et tibi. ³⁰¹⁵aut non licet mihi quod uolo facere. an oculus tuus nequam est quia ego bonus sum. ¹⁶sic erunt nouissimi primi et primi nouissimi. multi sunt enim uocati. pauci autem electi

CXI. (Lc. 14, 1) Et factum est ut intraret in domum Lc. CLXXVI cuiusdam principis pharisaeorum sabbato manducare panem. X ³⁵et ipsi obseruabant eum. ²et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum. ³Et respondens ihesus dixit ad legis peritos Lc. CLXXVII

Lc. 12, 48—50. Mt. 20, 1—16. Lc. 14, 1—3.

Mt. CXVI

et phariseos dicens. Si licet sabbato curare. ⁴at illi tacuerunt ipse uero adprehensum sanauit eum ac dimisit

⁵Et respondens ad illos dixit. cuius uestrum asinus aut bos in puteum cadet et non continuo extrahet illum die sabbati. ⁶et non poterant ad haec respondere illi

Lc. CLXXVIII
X

⁷Dicebat autem et ad inuitatos parabolam intendens quomodo primos accubitus eligerent dicens ad illos. ⁸cum inuitatus fueris ad nuptias. non discumbas in primo loco. ne forte honoratior te sit inuitatus ab eo. ⁹Et ueniens. is. qui te et illum uocauit dicat tibi. da huic locum. Et tunc incipias cum rubore ¹⁰nouissimum locum tenere. ¹⁰Sed cum uocatus fueris uade recumbe in nouissimo loco. ut cum uenerit qui te inuitauit dicat tibi.

Lc. CLXXVIII
V
Mt. CCXXXI
Lc. C
X

amice ascende superius tunc erit tibi gloria coram simul discumbentibus. ¹¹quia omnis qui se exaltat humiliabitur. et ¹²qui se humiliat exaltabitur. ¹²dicebat autem et ei qui se inuitauerat. Cum facis prandium aut cenam. noli uocare amicos tuos neque fratres tuos neque cognatos neque uicinos diuites. ne forte et ipsi te reinuitent et fiat tibi retributio. ¹³Sed cum facis conuiuium. uoca pauperes debiles. claudos. caecos. ¹⁴et ¹⁵beatus eris quia non habent. retribuetur enim tibi in resurrectione iustorum.

¹⁵Haec cum audisset quidam de simul discumbentibus dixit *** illi. Beatus qui manducabit panem in regno dei**

Io. XX
I
Mt. CCLXXVIII
Mt. CLVI
Lc. CCLX
Lc. CCL
X

CXII. (Io. 2, 13. cf. 7, 1. 2) post haec in proximo erat (Io. 6, 4) ²⁵pascha dies festus iudaeorum (Lc. 17, 11) Et factum est dum iret in hierusalem. transiebat per mediam samariam et galilaeam. ¹²et cum ingrederetur quoddam castellum. occurrerunt ei X uiri leprosi. qui steterunt a longe ¹³et leuauerunt uocem dicentes ihesu praeceptor miserere nostri. ¹⁴quos ut uidit dixit. Ite ¹⁵ostendite uos sacerdotibus. Et factum est dum irent mundati sunt. ¹⁵Unus autem ex illis ut uidit quia mundatus est. regressus est cum magna uoce magnificans deum

¹⁶Et cecidit in faciem ante pedes eius gratias agens et hic erat samaritanus

¹⁷Respondens autem ihesus dixit. nonne decem mundati

Lc. 14, 3-15. Io. 2, 13 cf. 7, 1. 2; 6, 4. Lc. 17, 11-17.

sunt et nouem ubi sunt. ¹⁸ non est inuentus qui rediret. et daret gloriam deo nisi hic alienigena. ¹⁹ et ait illi. surge uade quia fides tua te saluum fecit

CXIII. (Mr. 10, 32) assumens autem iterum duodecim. Lc. CCXXII
II
Mt. CCI
Mr. CXII
5 (Mt. 20, 17) ait illis.

(Lc. 18, 31) ecce ascendimus hierosolyma. et consummabuntur omnia quae scripta sunt per prophetas de filio hominis. (Mr. 10, 33) tradetur enim principibus sacerdotum et scribis (Mt. 20, 19) et tradent eum gentibus (Lc. 18, 32) et inludetur et flagellabitur. Mt. CCH
VI
10 et conspuetur et crucifigitur. ³³ et die tertia resurget.

(Mt. 20, 20) Tunc accessit ad eum mater filiorum zebaedaei Mr. CXIII
cum filiis suis. adorans et petens aliquid ab eo

²¹ Qui dixit ei. quid uis. ait illi. dic. ut sedeant hi duo filii mei. unus ad dexteram tuam et unus ad sinistram in regno Mt. CCH
II
15 tuo. ²² Respondens autem ihesus dixit eis. nescitis quid petatis. potestis bibere calicem quem ego bibiturus sum. (Mr. 10, 38) aut baptismum quo ego baptizor baptizari. (Mt. 20, 23) dicunt ei pos- Mt. CCH
II
Mr. CXIII
Lc. CCLXX
sumus. ²³ ait illis calicem quidem meum bibetis. (Mr. 10, 39) et baptismum quo ego baptizor baptizabimini. (Mt. 20, 23) Sedere autem
20 ad dexteram meam et sinistram non est meum dare uobis. sed quibus paratum est a patre meo ²⁴ Et audientes decem indignati sunt de duobus fratribus.

²⁵ ihesus autem uocauit eos ad se et ait. scitis quia principes gentium dominantur eorum et qui maiores sunt potestatem Mt. CCH
II
Mr. CXIII
Lc. CCLXX
25 exercent in eos. ²⁶ non ita erit inter uos. Sed quicumque uoluerit inter uos maior fieri sit uester minister. ²⁷ et qui uoluerit inter uos primus esse erit uester seruus

²⁸ Sicut filius hominis non uenit ut ministraretur ei sed Mt. CCH
II
Mr. CXV
Lc. XCI
ut ministraret. et dare animam suam redemptionem pro multis

30 CXIII. (Lc. 13, 23) Et ait illi quidam. domine ergo pauci Lc. CLXX
V
Mt. LV.
sunt qui salui fiant. ipse autem dixit ad illos. ²⁴ contendite intrare per angustam portam quia multi dico uobis quaerunt intrare et non potuerunt Lc. CLXXI
V
Mt. LV

²⁶ Cum autem intrauerit pater familias et cluserit ostium et
35 incipietis foras stare et pulsare dicentes. domine aperi nobis

Et respondens dicit. nescio uos unde sitis. ²⁶ Tunc incipietis
Lc. 17, 17-19; 18, 31-33. Mr. 10, 32. 38-39. Mt. 20, 17. 19-28. Lc. 13, 23-36.

* dicere manducauimus coram te et bibimus et in plateis nostris docuisti. ²⁷ et dicit uobis nescio uos unde sitis

Lc. CLXXII
V
Mt. LXV.

Discedite a me omnes operarii iniquitatis. ²⁸ ibi erit fletus et stridor dentium Cum uideritis abraham. et isaac. et iacob. et omnes prophetas intrare in regnum dei. uos autem expelli foras. ²⁹ et uenient ab oriente et occidente et aquilone et austro et accumbent in regno dei ³⁰ Et ecce sunt nouissimi qui erunt primi. et sunt primi qui erunt nouissimi

Lc. CLXXIII
II
Mt. CXCVIII.
Mr. CXI

Lc. CCXXV
V
Mt. CLVIII.

CXV. (Lc. 19, 1) Et ingressus perambulabat hiericho. ² et ecce uir nomine zaccheus et hic erat princeps publicanorum ¹⁰ et ipse diues. ³ et querebat uidere ihesum quis esset. et non poterat prae turba. quia statura pusillus erat.

⁴ Et praecurrens ascendit in arborem sicomorum ut uideret illum quia inde erat transiturus. ⁵ Et cum uenisset ad locum. suspiciens ihesus uidit illum et dixit ad eum. Zacchee festinans ¹⁵ descende. quia hodie in domo tua oportet me manere. ⁶ Et festinans descendit et excepit illum gaudens. ⁷ Et cum uiderent omnes murmurabant dicentes quia ad hominem peccatorem diuertisset.

⁸ Stans autem zaccheus dixit ad dominum. Ecce dimidium bonorum meorum domine do. pauperibus. 30

et si quid aliquem defraudaui. reddo quadruplum

⁹ Ait ihesus ad eum. quia hodie salus domui huic facta est eo quod et ipse filius sit abraham. ¹⁰ uenit enim filius hominis quaerere et saluum facere quod perierat

Mt. CCV
II

Mr. CXVI
Lc. CCXXIII

CXVI. (Mt. 20, 29) Et egredientibus eis ab hiericho. secuta ²⁵ est eum turba multa. ³⁰ et ecce duo caeci. (Mr. 10, 46) ex quibus erat bartimeus filius thimei. (Mt. 20, 30) sedentes secus uiam audierunt quia ihesus nazareus transiret. et clamauerunt dicentes. domine miserere nostri fili dauid. ³¹ turba autem increpabat eos ut tacerent 30

At illi magis clamabant dicentes. domine miserere nostri fili dauid. ³² et stetit ihesus. et uocauit eos et ait. quid uultis ut faciam uobis. ³³ dicunt illi domine. ut aperiantur oculi nostri. ³⁴ misertus autem eorum ihesus. tetigit oculos eorum. et confestim uiderunt et secuti sunt eum. (Lc. 18, 43) magnificantes dominum. Et omnis plebs ut uidit dedit laudem deo.

Lc. 13, 26—30; 18, 43; 19, 1—10. Mt. 20, 29—34. Mr. 10, 46.

CXVII. (Mt. 21, 1) Et cum adpropinquassent hierosolymis^{Mt. CCVI}
et uenissent bethphage ad montem oliueti. Tunc ihesus misit^{II}
duos discipulos^{Mt. CXVII} ²dicens eis. ite in castellum quod contra uos^{Lc. CCXXXII}
est. et statim inuenietis asinam (Lc. 19, 30) alligatam (Mt. 11, 2) et
³pullum cum ea alligatum cui nemo umquam hominum sedit.
soluite illum (Mt. 21, 2) et adducite eum mihi. ³et si quis uobis
aliquid dixerit. dicite ei quia dominus (Lc. 19, 31) operam eius desi-
derat (Mt. 21, 3) et confestim dimittet eos ⁶Euntes autem discipuli^{Mt. CCVII}
fecerunt sicut praecepit illis ihesus. (Lc. 19, 33) soluentibus autem^{II}
¹⁰illis dixerunt domini eius ad illos quid soluitis pullum. ³⁴illi^{Mt. CXVIII}
dixerunt (Mt. 11, 3) quia domino necessarius est ⁶et demiserunt^{Lc. CCXXXIII}
eis. et ⁷duxerunt pullum ad ihesum. (Mt. 21, 7) et iactantes uesti-
menta sua supra pullum et eum desuper sedere fecerunt^{Mt. CCVII}
(Mt. 21, 4) hoc autem factum est ut inpleretur quod dictum est^{VII}
¹⁵per prophetam dicentem. ⁵dicite filiae sion. Ecce rex tuus^{Io. CI}
uenit tibi mansuetus (Io. 12, 15) Sedens super pullum asinae
(Mt. 21, 5) subiugalis. (Io. 12, 16) haec non cognouerunt discipuli eius^{Io. CII}
primum. Sed quando glorificatus est ihesus. Tunc recordati
sunt quia haec erant scribta de eo et haec fecerunt ei.^{Mt. CCVIII}
²⁰ (Lc. 19, 36) Eunte autem illo (Mt. 21, 8) multi substernebant uesti-^{II}
menta sua in uia. alii autem cedebant ramos de arboribus et^{Mt. CXVIII}
sternebant in uia. (Lc. 19, 37) Et cum adpropinquaret. iam ad^{Lc. CCXXXIII}
descensum montis oliueti. coeperunt omnes turbae discendentium^{Io.}
gaudentes laudare deum uoce magna. (Mt. 21, 9) Turbae autem^{Mt. CCVIII}
²⁵quae praecedebant et quae sequebantur clamabant dicentes.^{II}
O sanna filio dauid (Lc. 19, 38) benedictus qui uenit rex in nomine^{Mt. CXVIII}
domini^{Lc. CCXXXIII}

Pax in caelo et gloria in excelsis. (Mt. 11, 10) Benedictum
quod uenit regnum patris nostri dauid. o sanna in excelsis
³⁰ (Io. 12, 13) In crastinum autem turba multa quae uenerat ad diem
festum. cum audissent quia uenit ihesus hierosolyma. ¹³acce-
perunt ramos palmarum et processerunt obuiam ei

Et clamabant o sanna benedictus qui uenit in nomine domini
rex israhel.

³⁵ (Lc. 19, 39) Et quidam pharisaeorum de turbis dixerunt ad illum.^{Lc. CCXXXV}
magister increpa discipulos tuos. ⁴⁰quibus ipse ait. dico uobis.^X
Mt. 21, 1-9. Lc. 19, 30-31. 33-34. 36-38 Mt. 11, 2. 5. 10. Io. 12, 12-13. 15-16. Lc. 19, 39-40.^{Mt. CCXIII}

Lc. CCXXXVI
X

quia si hi tacebunt. lapides clamabunt ⁴¹ Et ut adpropinquauit uidens ciuitatem fleuit super illa dicens. ⁴² quia si cognouisses et tu et quidem in hac die tua quae ad pacem tibi. nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. ⁴³ Quia uenient dies in te et circumdabunt te et coangustabunt te. undique ⁴⁴ ad terram prosternent te et filios qui in te sunt. Et non relinquent in te lapidem super lapidem. eo quod non cognoueris tempus uisitationis tuae

Mt. CCX
X

CXVIII. (Mt. 20, 10) Et cum intrasset hierosolymam commota est uniuersa ciuitas dicens. Quis est hic. ¹¹ populi¹⁰ autem dicebant. hic est ihesus propheta a nazareth galileae ¹² Et intrauit ihesus in templum dei. (Io. 2, 15) et cum fecisset quasi flagellum de funiculis. (Mt. 21, 12) eiciebat omnes uendentes et ementes in templo. (Io. 2, 15) oues quoque et boues. (Mt. 21, 12) et mensas nummulariorum (Io. 2, 15) effudit. aes. (Mt. 21, 12) et cathedras¹⁵ uendentium columbas euertit ¹³ et dicit eis. (Io. 2, 16) auferte ista hinc. et nolite facere domum patris mei domum negotiationis. (Mt. 21, 13) Scriptum est domus mea domus orationis uocabitur (Mt. 11, 17) omnibus gentibus. (Mt. 21, 13) uos autem fecistis eam speluncam latronum (Mt. 11, 16) Et non sinebat ut quisquam trans-²⁰ ferret uas per templum

Io. XXII
X

(Io. 2, 17) Recordati uero sunt discipuli eius quia scriptum est. zelus domus tuae comedit me (Mt. 21, 14) Et accesserunt ad eum caeci. et claudi in templo et sanauit eos. ¹⁵ Uidentes autem principes sacerdotum et scribae mirabilia quae fecit et pueros²⁵ clamantes in templo et dicentes

Mt. CCXII
XMt. CCXIII
V

Lc. CCXXXV

O.sanna filio dauid. indignati sunt ¹⁶ et dixerunt ei. audis quid isti dicant.

Io. XXIII
IIIMt. CLXI
Mt. LXXVIIIo. XXIII
X

Ihesus autem dicit eis. uos numquam legistis. quia ex ore infantium et lactantium perfecisti laudem (Io. 2, 18) Responderunt²⁰ ergo iudaei et dixerunt ei. quod signum ostendis nobis. quia haec facis. ¹⁹ Respondit ihesus et dixit eis. Soluite templum hoc. et in tribus diebus excitabo illud. ²⁰ Dixerunt ergo iudaei XL et VI annis aedificatum est templum hoc. et tu tribus diebus excitabis illud.

35

²¹ ille autem dicebat de templo corporis sui

Lc. 19, 40-44. Mt. 21, 10-16. Mr. 11, 17. 16. Io. 2, 15-21.

CXVIII. (Lc. 21, 1) Respiciens autem uidit eos qui mittebant munera sua in gazophilacium diuites. ² uidit autem et quendam uiduam pauperculam mittentem. aera minuta duo (Mr. 12, 42) quod est quadrans. ³ et conuocans discipulos suos. ⁴ ait illis

(Lc. 21, 3) Uere dico uobis. quia uidua haec pauper plus quam omnes misit.

⁵ Nam omnes hi ex abundantia. sibi miserunt in munera dei. haec autem ex eo quod deest. ille totum uictum suum quem ⁶ habuit misit. (Lc. 18, 9) Dixit autem et ad quosdam qui in se confidebant. tamquam iusti. et aspernabantur ceteros parabolam istam. ⁷ Duo homines ascenderunt in templum ut orarent. unus pharisaeus. et alter publicanus. ⁸ pharisaeus stans. haec apud se orabat. deus gratias ago tibi quia non sum sicut ceteri ⁹ hominum. raptores. iniusti. adulteri. uel ut etiam hic publicanus. ¹⁰ ieiuno bis in sabbato. decimas do omnium quae possideo

¹¹ Et publicanus a longe stans. nolebat. nec oculos ad caelum lebare. Sed percutiebat pectus suum dicens. deus propitius esto mihi peccatori. ¹² dico uobis. descendit hic iustificatus ¹³ in domum suam ab illo

Quia omnis qui se exaltat humiliabitur. et qui se humiliat exaltabitur

(Mr. 21, 17) Et relictis illis (Mr. 11, 11) cum iam uespera esset hora ¹⁴ abiit foras extra ciuitatem in bethaniam ibique mansit ¹⁵ (Lc. 19, 11) Et sciens turba quod exiit extra ciuitatem. Secuti sunt eum. Et suscipiens eos quibus necessaria erat cura sanabat

CXX. (Io. 3, 1) Erat autem homo ex pharisaeis nicodemus nomine. princeps. iudaeorum. ² hic uenit ad eum nocte. et dixit ei rabbi. scimus quia a deo uenisti magister. nemo enim ³ potest haec signa facere quae tu facis. nisi fuerit deus cum eo. ⁴ Respondit ihesus et dixit ei. Amen. amen dico tibi. nisi quis natus fuerit denuo. non potest uidere regnum dei.

⁵ Dicit ad eum nicodemus quomodo potest homo nasci cum senex sit.

⁶ Numquid potest in uentrem matris suae iterato introire et nasci.

Lc. 21, 1—4; 18, 9—14; 19, 11. Mr. 12, 42—43; 11, 11 Mt. 21, 17. Io. 3, 1—4.

⁵ Respondit ihesus. amen amen dico tibi. nisi quis renatus fuerit ex aqua et spiritu. non potest introire in regnum dei. ⁶ quod natum est ex carne caro est. et quod natum est ex spiritu. spiritus est. ⁷ non mireris quia dixi tibi. oportet uos nasci denuo.

⁸ Spiritus ubi uult spirat. et uocem eius audis. sed non scis unde ueniat et quo uadat. Sic est omnis. qui natus est ex spiritu. ⁹ Respondit nicodemus. Et dixit ei. quomodo possunt haec fieri. ¹⁰ Respondit ihesus et dixit ei. tu es magister israhel. et haec ignoras. ¹¹ amen. amen dico tibi. quia quod scimus ¹⁰ loquimur et quod uidemus testamur. et

testimonium nostrum non accipitis. ¹² Si terrena dixi uobis et non creditis. quomodo si dixero uobis caelestia credetis. ¹³ Et nemo ascendit in caelum. nisi qui descendit de caelo filius hominis qui est in caelo. ¹⁴ Et sicut moyses exaltauit serpentem ¹⁵ in deserto. ita exaltari oportet filium hominis. ¹⁵ ut omnis qui credit in ipso non pereat. sed habeat uitam aeternam

¹⁶ Sic enim dilexit deus mundum ut filium suum unigenitum daret. ut omnis qui credit in eum non pereat. sed habeat uitam aeternam. ¹⁷ non enim misit deus filium suum in ²⁰ mundum ut iudicet mundum

Sed ut saluetur mundus per ipsum. ¹⁸ Qui credit in eum non iudicatur qui autem non credit iam iudicatus est. quia non credidit in nomine unigeniti filii dei. ¹⁹ hoc est autem iudicium quod lux uenit in mundum ²⁵

Et dilexerunt homines magis tenebras quam lucem. erant enim eorum mala opera. ²⁰ Omnis enim qui mala agit odit lucem. et non uenit ad lucem. ut non arguantur opera eius.

²¹ Qui autem facit ueritatem uenit ad lucem. ut manifestentur eius opera. quia in deo sunt facta ³⁰

Io. LXXXVI
X

(Io. 7, 53) Et reuersi sunt unusquisque in domum suam

(Io. 8, 1) ihesus autem perrexit in montem oliueti.

² Et diluculo iterum uenit in templum. et omnis populus uenit ad eum. et sedens docebat eos

Io. XXXVI.
X

CXXI. ³ Adducunt autem scribae et pharisaei. ³⁵ mulierem in adulterio depraehensam. et statuerunt eam in

Io. 3, 5—21; 7, 53; 8, 1—3.

medio. ⁴et dixerunt ei. magister. haec mulier modo depraehensa est in adulterio. ⁵in lege autem moyses mandauit nobis huiusmodi lapidare. tu ergo quid dicis.

⁶haec autem dicebant. temptantes eum. ut possent accusare eum. ihesus autem inclinans se deorsum digito scribebat in terra.

Cum autem perseuerarent interrogantes eum erexit se. et dixit eis. qui sine peccato est uestrum primus in illam lapidem mittat. ⁸et iterum se inclinans scribebat in terra. ⁹audientes autem unum post unum exiebant. incipientes a senioribus. et remansit solus. et mulier in medio stans. ¹⁰Erigens autem se ihesus dixit ei. mulier. ubi sunt qui te accusabant. nemo te condemnauit. ¹¹quae dixit. nemo domine. Dixit autem ihesus. nec ego te condemnabo. uade et amplius iam noli peccare

CXXII. (Mt. 21, 18) Mane autem reuertens in ciuitatem Mr. CCXIII
VI
Mr. CXX
¹⁸esuriit. ¹⁹Et uidens fici arborem. unam. secus uiam. uenit ad eam. et nihil inuenit ea. nisi folia tantum

(Mr. 11, 13) Nondum enim erat tempus ficorum. (Mt. 21, 19) et ait illi. numquam ex te fructus nascatur in sempiternum. et arefacta est continuo ficulnea. ²⁰et uidentes discipuli mirati Mr. CXXIII
X
²⁰sunt dicentes. quomodo continuo aruit. (Mr. 11, 19) Et cum uespera facta esset. egrediebatur de ciuitate. ²⁰et cum mane transirent. uiderunt ficum aridam factam a radicibus. ²¹et recordatus petrus dicit ei. rabbi. ecce ficus cui maledixisti aruit.

(Mt. 21, 21) Respondens autem ihesus ait eis. (Mr. 11, 22) habete Mt. CCXV
VI
Mr. CXXIII
²³fidem dei.

(Mt. 21, 21) Amen dico uobis. si habueritis fidem et non haesitaueritis in corde. non solum de ficulnea facietis sed et si monti huic dixeritis. tolle te et iacta te in mare fiet. (Lc. 17, 5) Et dixerunt Lc. CC.
V
Mt. CLXXV
ei apostoli. domine adauge nobis fidem. et dixit ihesus. ²⁰(Mr. 11, 24) omnia quaecumque orantes petitis. credite quia accipietis. et ueniet uobis. ²⁵Et cum stabitis. ad orandum. dimittite si quid habetis aduersus aliquem. ut et pater uester qui in caelis est dimittat uobis peccata uestra

CXXIII. (Lc. 18, 1) Dicebat autem et parabolam ad Lc. CCXIII
X
³⁵illos. quoniam oportet semper orare et non deficere. ²dicens.

Iudex quidam erat in quadam ciuitatem. qui deum non
Io. 8, 4—11. Mt. 21, 18—21. Mr. 11, 13. 19—22, 24—25. Lc. 17, 5; 18, 1—2.

timebat. et hominem non uerebatur. ³uidua autem quaedam erat in ciuitate illa. et ueniebat ad eum dicens. Uindica me de aduersario meo. ⁴et nolebat per multum tempus. post haec autem dixit intra se. Etsi deum non timeo nec hominem reuereor. ⁵tamen quia molesta est mihi haec uidua. uindicabo illam. ne in nouissimo ueniens sugillet me

⁶Ait autem dominus. audite quid index iniquitatis dicit.

⁷deus autem non faciet uindictam electorum suorum. clamantium ad se die ac nocte. et patientiam habebit in illis. ⁸dico uobis quia cito faciet uindictam illorum. uerumtamen ¹⁰filius hominis ueniens. putas inueniet fidem in terra

Mt. CCXVI
II
Mr. CXXV
Io. CL

CXXIII. (Mt. 21, 23) Et cum uenisset in templum. (Lc. 20, 1) factum est docente illo populum et euangelizante. (Mt. 21, 23) accesserunt ad eum principes sacerdotum et seniores populi dicentes. in qua potestate haec facis. et quis est qui ¹⁵dedit tibi hanc potestatem

²⁴Respondens ihesus. dixit illis. interrogo uos et ego unum sermonem. quem si dixeritis mihi. et ego uobis dicam in qua potestate haec facio. ²⁵baptismus iohannis unde erat e caelo. an ex hominibus. 20

at illi cogitabant inter se dicentes. ²⁶si dixerimus ex hominibus. timemus turbam. Omnes enim habent iohannem sicut prophetam. ²⁷Et respondentes ihesu dixerunt. nescimus. ait illis et ipse nec ego dico uobis in qua potestate haec faciam.

Mt. CCXVIII. ²⁸quid autem uobis uidetur. homo habebat duos filios et accedens ²⁵ad primum dixit. fili uade hodie operare in uinea mea. ²⁹ille autem respondens. ait. nolo. postea autem paenitentia motus. abiit.

³⁰Accedens autem ad alterum dixit similiter. at ille respondens ait. 30

eo domine. et non iuit. ³¹quis ex duobus fecit uoluntatem patris. dicunt nouissimus. Dicit illis ihesus. amen dico uobis quia publicani et meretrices praecedent uos in regno dei. ³²Uenit enim ad uos iohannes in uia iustitiae. et non credidistis ei. publicani autem et meretrices crediderunt ei. uos autem ³⁵uidentes nec paenitentiam habuistis postea ut crederetis ei

Lc. 18, 2—8, Mt. 21, 23. Lc. 20, 1. Mt. 21, 23—32.

CXXV. ³³ aliam parabolam audite homo erat pater familias

Mt. CCXVIII.
II
Mr. CXXVIII.
Lc. CCXLI

Qui plantauit uineam

Et saepe circumdedit ei et fodi in ea torcular. et aedificauit turrem et locauit eam agricolis. et peregre profectus est.

³⁴ Cum autem tempus fructuum appropinquasset. misit seruos suos ad agricolas ut acciperent fructus eius. ³⁵ et agricolae adpraehensis seruis eius

aliu ceciderunt. aliu occiderunt. aliu uero lapidauerunt. ³⁶ Iterum misit alios seruos plures prioribus. et fecerunt illis similiter. ³⁷ Nouissime autem misit ad eos filium suum dicens. forsitam uerebuntur filium meum. ³⁸ agricolae autem uidentes filium. dixerunt intra se

hic est heres uenite occidamus eum. et habebimus hereditatem eius.

³⁹ Et appraehensum eum eicerunt extra uineam et occiderunt.

⁴⁰ Cum ergo uenerit dominus uineae quid faciet colonis illis

⁴¹ Aiunt illi. malos male perdit et uineam locauit aliis agricolis. qui reddant ei fructum temporibus suis. ⁴² Dicit illis ihesus. numquam legistis in scripturis. lapidem quem reprobauerunt aedificantes. hic factus est in caput anguli. a domino factum est istud. et est mirabilis in oculis nostris ⁴³ Ideo dico uobis quia auferetur a uobis regnum dei. et dabitur genti facienti fructus eius

⁴⁴ Omnis qui ceciderit super lapidem istum confringetur. super quem autem ceciderit conteret eum. ⁴⁵ Et cum audissent principes sacerdotum et pharisaei parabolas eius. cognouerunt quod de ipsis diceret. ⁴⁶ et quaerentes eum tenere. timuerunt turbas. quoniam sicut prophetam eum habebant

⁴⁷ Et respondens ihesus dixit iterum in parabolis eis dicens

CXXVI. ¹ Simile factum est regnum caelorum homini regi qui fecit nuptias filio suo. (Lc. 14, 16. 17) Et uocauit plures et hora cenae

(Mt. 22, 3) misit seruos suos uocare inuitatos ad nuptias

Et nolebant uenire.

(Lc. 14. 18) Et coeperunt simul omnes excusare primus dixit ei.

Mt. 21, 33—46; 22, 1—3. Lc. 14, 16—18.

uillam emi. et necesse habeo exire et uidere illam. rogo te habe me excusatum

¹⁹Et alter dixit. iuga bouum emi V et eo probare illa. rogo te habe me excusatum. ²⁰Et alius dixit uxorem duxi. et ideo non possum uenire.

(Mt. 22, 4) Iterum misit alios seruos dicens. dicite inuitatis. ecce prandium meum parauit tauri mei et altilia occisa. et omnia parata. uenite ad nuptias. ⁵illi autem neglexerunt. et abierunt. alius in uillam suam alius uero ad negotiationem suam. ⁶reliqui uero tenuerunt seruos eius. et contumelia ¹⁰affectos occiderunt

⁷Rex autem cum audisset iratus est. et missis exercitibus suis perdidit homicidas illos. et ciuitatem illorum succendit. ⁸Tunc ait seruis suis. nuptiae quidem paratae sunt. Sed qui inuitati erant non fuerunt digni. ⁹ite ergo ad exitus uiarum ¹⁵(Lc. 14, 21) in plateas et uicos et ciuitates (Mt. 22, 9) et quoscumque inueneritis (Lc. 14, 21) pauperes. ac debiles et caecos et clodos (Mt. 22, 9) uocate ad nuptias. (Lc. 14, 22) et ait seruus. factum est domine. sicut imperasti. et adhuc locutus est. ²³et ait dominus seruo.

Exi in uias et sepes. et conpelle intrare ut impleatur domus ²⁰mea. ²⁴Dico autem uobis. quia nemo uirorum illorum qui uocati sunt gustauit cenam meam. (Mt. 22, 10) Et egressi sunt serui eius in uias. congregauerunt omnes quos inuenerunt malos et bonos. et inpletae sunt nuptiae discumbentium

Mt. CCXXII.
X

¹¹Intrauit autem rex ut uideret discumbentes et uidit ibi ²⁵hominem non uestitum ueste nuptiali. ¹²et ait illi. amice quomodo huc intrasti non habens uestem nuptialem. ¹³Tunc dixit rex ministris ligatis pedibus eius et manibus. mittite eum in tenebras exteriores. ibi erit fletus

Et stridor dentium. ¹⁴multi autem sunt uocati. pauci uero electi. ³⁰

Mt. CCXXIII
II
Mt. CXXX
Lc. CCXLIII

CXXVII. ¹⁵Tunc abeuntes pharisaei. consilium inierunt. ut caperent eum in sermone. ¹⁶et mittunt ei discipulos suos cum herodianis dicentes.

Magister. scimus quia uerax es et uiam dei in ueritate doces. Et non est tibi cura de aliquo. Non enim respicis personam ³⁵hominum. ¹⁷Dic ergo nobis. quid tibi uideatur.

Lc. 14, 18—24. Mt. 22, 4—17.

Licet census dari caesari. annon. ¹⁸ Cognita autem ihesus nequitia eorum ait.

Quid me temptatis hypocritae. ¹⁹ ostendite mihi nomisma census. at illi optulerunt ei denarium

²⁰ Et ait illis ihesus. cuius est imago haec et suprascribtio. ²¹ dicunt ei caesaris

Tunc ait illis. reddite ergo quae sunt caesaris caesari. et quae sunt dei. deo. ²² et audientes mirati sunt et relicto eo abierunt.

¹⁰ CXXVIII. ²³ In illo die accesserunt ad eum sadducaei Mt. CCXXIII
//
Mr. CXXX
Lc. CCXLIII qui dicunt non esse resurrectionem. et interrogauerunt eum ²⁴ dicentes. magister. moyses dixit. Si quis mortuus fuerit non habens filios ut ducat frater eius uxorem illius. et suscitet semen fratri suo. ²⁵ Erant autem apud nos VII fratres. et pri-
¹⁵ mus uxore ducta defunctus est. et non habens semen. reliquit uxorem suam fratri suo

²⁶ Similiter secundus (Lc. 20, 30) mortuus est sine filio. ²⁷ et tertius accepit illam. et omnes VII et non reliquerunt semen. (Mt. 22, 27) Nouissime autem omnium et mulier defuncta est.
²⁰ (Lc. 20, 33) In resurrectione ergo cuius eorum erit uxor. (Mt. 22, 28) omnes enim habuerunt eam

(Lc. 20, 34) Et ait illis ihesus. (Mt. 22, 29) erratis nescientes scripturas neque uirtutem dei. (Lc. 20, 34) filii saeculi huius nubent et traduntur ad nuptias.

²⁵ ³⁵ illi autem qui digni habebuntur saeculo illo et resurrectione ex mortuis neque nubent neque ducunt uxores. ³⁶ neque enim ultra mori poterunt (Mt. 22, 30) sed sunt sicut angeli dei in caelo (Lc. 20, 36) Et filii sunt dei. cum sint filii resurrectionis ³⁷ quia uero resurgant mortui. (Mt. 12, 26) non legistis in libro mosi super
³⁰ rubum. (Mt. 22, 31) quia dictum est a deo. (Mt. 12, 26) quomodo dixerit illi deus. Ego sum deus abraham. deus isaac. deus iacob.

²⁷ Non est deus mortuorum sed uiuorum. (Lc. 20, 38) Omnes enim uiuunt ei. (Mt. 12, 27) uos ergo multum erratis. (Mt. 22, 33) et audientes turbae mirabantur in doctrina eius

²⁵ (Lc. 20, 39) Respondentes autem quidam scribarum dixerunt. magister bene dixisti

Mt. 22, 17—31. 33. Lc. 20, 30—31. 33—39. Mr. 12, 26—27.

Mr. CCXXIII
VI
Mr. CXXXI

CXXVIII. (Mt. 22, 34) pharisaei autem uidentes quia silentium inposuisset sadducaeis conuenerunt in unum. (Mr. 12, 28) Et accessit unus de scribis (Mt. 22, 35) legis doctor. (Lc. 10, 25) temptans eum et dicens. (Mt. 22, 36) magister quod est mandatum magnum in lege. ³⁷ ait illi ihesus. (Mr. 12, 29) primum omnium mandatum est. audi israhel. dominus deus noster. deus unus est. ³⁸ et diligis dominum deum tuum ex toto corde tuo et ex tota anima tua. et ex tota mente tua. et ex tota uirtute tua (Mt. 22, 38) hoc est primum et maximum mandatum. ³⁹ Secundum autem simile est huic. diligis proximum tuum sicut te ipsum. ⁴⁰ in his duobus, mandatis uniuersa lex pendet. et prophetae (Mr. 12, 32) Et ait illi scriba. bene magister in ueritate dixisti. quia unus est et non alius praeter eum. ³² Et ut diligatur ex toto corde. et ex toto intellectu. et ex tota anima et ex tota fortitudine. et dilige proximum tamquam se ipsum maius est omnibus holocausto-¹⁵ matibus et sacrificiis. ³⁴ ihesus autem uidens quod sapienter respondisset dixit illi. non es longe a regno dei. (Lc. 10, 25) recte respondisti hoc fac. et uiues ²⁹ ille autem uolens iustificare se ipsum dixit ad ihesum. et quis est meus proximus. ³⁰ suspiciens autem ihesus dixit.

Mr. CXXXII
X

Lc. CXXI
X

homo quidam descendebat ab hierusalem in hiericho. et incidit in latrones qui etiam despoliauerunt eum et plagis inpositis abierunt semiuiuo relicto. ³¹ Accidit autem ut sacerdos quidam descenderet eadem uia. Et uiso illo praeteriuit. ³² Similiter et leuita cum esset secus locum et uideret eum transiit. ³³ Samaritanus autem quidam transiens. uenit secus eum. et uidens eum. misericordia motus est. ³⁴ et adpropians alligauit uulnera eius infundens oleum et uinum. Et inponens illum in iumentum suum duxit in stabulum et curam eius egit. ³⁵ et altera die protulit duos denarios et dedit stabulario. et ait. ³⁰ curam illius habe.

Et quodcumque supererogaueris. ego cum rediero reddam tibi.

³⁶ Quis horum trium uidetur tibi proximus fuisse illi qui incidit in latrones. ³⁷ at ille dixit. qui fecit misericordiam in illum. Et ait illi ihesus uade et tu fac similiter

Mr. CCXX

Mr. CXXII

Lc.
CCXXXVIII.
Io. LXXXV

CXXX. (Lc. 19, 47) Et erat docens cotidie in templo.

Mt. 22, 34—40. Mr. 12, 28—30. 32—34. Lc. 10, 25. 28—37; 19, 47.

principes autem sacerdotum et scribae et principes plebis quaerebant illum perdere ⁴⁸ et non inueniebant quid facerent illi. Omnis enim populus suspensus erat audiens illum. (Io. 7, 32) Io. LXXVIII
X
audierunt pharisaei turbam murmurantem de illo haec

5 Et miserunt principes et pharisaei ministros ut adprehen- Io. LXXVIII.
I
Mt. CCC
Mr. CLXXXI
Lc. CCLXXXV
derent eum

³³ Dixit ergo ihesus. athuc modicum tempus uobiscum sum. Io. LXXX
X
et uado ad eum qui misit me. ³⁴ quaeritis me et non inuenietis Io. LXXXI
X

Et ubi sum ego uos non potestis uenire. ³⁵ Dixerunt ergo Io. LXXXI
X
10 iudaei ad se ipsos. quo hic iturus est quia non inueniemus
eum. numquid in dispersionem gentium iturus est et docturus
gentes. ³⁶ quis est hic sermo quem dixit. quaeritis me et non
inuenietis. et ubi sum ego non potestis uenire. ³⁷ In nouissimo
autem die magno festiuitatis. stabat ihesus et clamabat dicens
15 Qui sitit ueniat ad me et bibat. ³⁸ qui credit in me sicut
dixit scriptura

Flumina de uentre eius fluent aquae uiuae. ³⁹ hoc autem
dixit de spiritu. quem accepturi erant credentes in eum. non
enim erat spiritus. quia ihesus nondum fuerat glorificatus.
20 ⁴⁰ ex illa ergo turba cum audissent hos sermones eius dicebant. Io. LXXXII
VII
hic est uere propheta. ⁴¹ alii dicebant hic est christus. quidam Mt. LXX
autem dicebant numquid a galilaea christus uenit. ⁴² nonne Io. LXXXIII
VII
Mt. V
scriptura dicit. quia ex semine dauid. et de bethleem castello
ubi erat dauid uenit christus. ⁴³ dissensio itaque facta est in Io. LXXXIII
X
25 turba propter eum. ⁴⁵ uenerunt ergo ministri ad pontifices et Io. LXXXVI
X
pharisaeos. et dixerunt eis illi.

Quare non adduxistis eum ⁴⁶ responderunt ministri. numquam
sic locutus est homo sicut hic homo. ⁴⁷ responderunt ergo eis
pharisaei. numquid et uos seducti estis.

30 ⁴⁸ Numquid aliquis ex principibus credidit in eum aut ex
pharisaeis. ⁴⁹ sed turba haec quae non nouit legem maledicti
sunt. ⁵⁰ dicit nicodemus ad eos ille qui uenit ad eum nocte.
qui unus erat ex ipsis. ⁵¹ numquid lex nostra iudicat hominem.
nisi audierit ab ipso prius. et cognouerit quid faciat

35 ⁵² Responderunt et dixerunt ei. numquid et tu galilaeus
es. scrutare et uide quia propheta a galilaea non surgit

Lc. 19, 47—48. Io. 7, 32—43. 45—52.

Mt. CCXXV

Mt. CXXXIII
Lc. CCXLV

CXXXI. (Mt. 22, 41) Congregatis autem pharisaeis. interrogavit eos ihesus. ⁴² dicens. quid uobis uidetur de christo. cuius filius est. dicunt ei dauid. ⁴³ ait illis. quomodo ergo dauid (Lc. 20, 42) in libro psalmorum (Mt. 22, 43) uocat eum dominum dicens. ⁴⁴ dixit dominus domino meo. sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum ⁴⁵ Si ergo dauid in spiritu uocat eum dominum quomodo filius eius est.

Mt. CCXXVI

Mt. CXXXIII
Lc. CCXLIII

⁴⁶ Et nemo poterat respondere ei uerbum. neque ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare.

Io. LXXXVI
X

CXXXII. (Io. 8, 12) Iterum ergo locutus est eis ihesus ¹⁰ dicens. Ego sum lux mundi. qui sequitur me non ambulabit in tenebris. sed habebit lucem uitae. ¹³ Dixerunt ergo ei pharisaei. tu de te ipso testimonium perhibes. testimonium tuum non est uerum. ¹⁴ Respondit ihesus et dixit eis.

Etsi ego testimonium perhibeo de me ipso. uerum est ¹⁵ testimonium meum quia scio unde ueni et quo uado. Uos autem nescitis unde uenio aut quo uado. ¹⁵ uos secundum carnem iudicatis ego non iudico quemquam

¹⁶ Et si iudico ego. iudicium meum uerum est. quia solus non sum. Sed ego et qui me misit pater 20

¹⁷ Et in lege uestra scriptum est. duorum hominum testimonium uerum est. ¹⁸ Ego sum qui testimonium perhibeo de me ipso et testimonium perhibet de me qui misit me pater. ¹⁹ dicebant ergo ei ubi est pater tuus Respondit ihesus. neque me scitis neque patrem meum 25

Io. LXXXVII

Mt. CXII
Lc. CXVIII

Si me sciretis forsitam et patrem meum sciretis

Io. LXXXVIII
X

²¹ Ego uado et queritis me et in peccato uestro moriemini. quo ego uado uos non potestis uenire

²² Dicebant ergo iudaei. numquid interficiet semet ipsum. quia dicit. quo ego uado uos non potestis uenire. ²³ et dicebat 30 eis uos de deorsum estis ego de supernis sum

Uos de mundo hoc estis. ego non sum de hoc mundo. ²⁴ dixi ergo uobis. quia moriemini in peccatis uestris. Si enim non credideritis quia ego sum moriemini in peccato uestro. ²⁵ Dicebant ergo ei. tu quis es. dixit eis ihesus principium. quia et loquor 35 uobis. ²⁶ multa habeo de uobis loqui et iudicare. sed qui misit

Mt. 22, 41—46. Lc. 20, 42. Io. 8, 12—19. 21—26.

me uerax est. et ego quae audiui ab eo haec loquor in mundo
²⁷et non cognouerunt quia patrem eis dicebat deum

²⁸Dixit ergo eis ihesus. Cum exaltaueritis filium hominis. tunc cognoscetis quia ego sum et a me ipso facio nihil. sed sicut docuit me pater. haec loquor. ²⁹et qui me misit mecum est. non reliquit me solum quia ego quae placita sunt ei facio semper. ³⁰haec illo loquente multi crediderunt in eum. ³¹Dicebat ergo ihesus ad eos qui crediderunt ei iudaeos. si uos manseritis in sermone meo uere discipuli mei eritis ³²et cognoscetis ueritatem. et ueritas liberabit uos. ³³Responderunt ei. semen abrahamae sumus et nemini seruiuimus umquam. quomodo tu dicis liberi eritis.

³⁴Respondit eis ihesus. amen amen dico uobis. quia omnis qui facit peccatum seruus est peccati. ³⁵seruus autem non manet in domo in aeternum. filius manet in aeternum

³⁶Si ergo filius uos liberauerit. uere liberi eritis

³⁷Scio quia filii abrahamae estis. sed quaeritis me interficere. quia sermo meus non capit in uobis. ³⁸ego quod uidi apud patrem loquor. et uos quae uidistis apud patrem uerum facitis.

³⁹Responderunt et dixerunt ei pater noster abraham est. Dicit eis ihesus. Si filii abrahamae estis. opera abrahamae facite. ⁴⁰nunc autem quaeritis me interficere. hominem qui ueritatem uobis locutus sum. quam audiui a deo. hoc abraham non fecit. ⁴¹uos facitis opera patris uestri

⁴²Dixerunt itaque ei. nos ex fornicatione non sumus nati. unum patrem habemus deum. ⁴³dixit ergo eis ihesus. si deus pater uester esset diligeretis utique me. ego enim ex deo processi et ueni. neque enim a me ipso ueni sed ille me misit. ⁴⁴quare loquellam meam non cognoscitis

⁴⁵quia non potestis audire sermonem meum. ⁴⁶uos ex patre diabolo estis. et desideria patris uestri uultis facere. illo homicida erat ab initio. et in ueritate non stetit quia non est ueritas in eo cum loquitur mendacium ex propriis loquitur quia mendax est. et pater eius. ⁴⁷ego autem quia ueritatem dico non creditis mihi. ⁴⁸quis ex uobis arguit me de peccato. Si ueritatem dico quare uos non creditis mihi. ⁴⁹qui est ex deo uerba dei audit

propterea uos non auditis. quia ex deo non estis

⁴⁸ Responderunt igitur iudaei et dixerunt ei. nonne benedicimus nos quia samaritanus es tu. et daemonium habes.

⁴⁹ Respondit ihesus. ego daemonium non habeo. sed honorifico patrem meum. et uos inhonorastis me. 5

⁵⁰ Ego autem non quaero gloriam meam. est qui quaerit et iudicat. ⁵¹ amen amen dico uobis. si quis sermonem meum seruauerit mortem non uidebit in aeternum. ⁵² dixerunt ergo iudaei. nunc cognouimus quia daemonium habes. abraham mortuus est et prophetae 10

Et tu dicis. si quis sermonem meum seruauerit non gustauit mortem in aeternum. ⁵³ numquid tu maior es patre nostro abraham qui mortuus est. et prophetae mortui sunt. quem te

ipsum facis. ⁵⁴ Respondit ihesus.

Si ego glorifico me ipsum gloria mea nihil est. est pater 15
meus qui glorificat me. quem uos dicitis quia deus noster est.
⁵⁵ et non cognouistis eum. ego autem noui eum. et si dixero quia non scio eum. ero similis uobis mendax.

Sed scio eum et sermonem eius seruo. ⁵⁶ abraham pater noster exultauit ut uideret diem meum. et uidit et gauisus 20
est. ⁵⁷ Dixerunt ergo iudaei ad eum

Quinquaginta annos nondum habes et abraham uidisti. ⁵⁸ dixit eis ihesus. amen amen dico uobis. antequam abraham fieret ego sum. ⁵⁹ tulerunt ergo lapides ut iacerent in eum. ihesus autem abscondit se et exiuit de templo 25

CXXXIII. (Io. 9, 1) et praeteriens uidit hominem caecum a natiuitate. ² et interrogauerunt eum discipuli sui. rabbi. quis peccauit. hic. aut parentes eius ut caecus nasceretur

³ Respondit ihesus. neque hic peccauit neque parentes eius. sed ut manifestetur opus dei in illo. 30

⁴ Me oportet operari opera eius. qui misit me. donec dies est. uenit nox

quando nemo potest operari. ⁵ quamdiu in mundo sum. lux sum mundi. ⁶ haec cum dixisset. expuit in terram et fecit lutum ex sputo et leuit lutum super oculos eius. ⁷ et dixit ei. 35
uade laua in natatoria siloae. quod interpretaetur missus.

Io. 8, 47—59; 9, 1—7.

abiit ergo et lauit. et uenit uidens. ⁸Itaque uicini. et qui uidebant eum prius quia mendicus erat. et dicebant. nonne hic est qui sedebat et mendicabat.

alii dicebant quia hic est. ⁹alii autem nequaquam. sed similis est eius. ille dicebat quia ego sum. ¹⁰dicebant ergo ei. quomodo aperti sunt oculi tibi.

¹¹Respondit. ille homo qui dicitur ihesus. lutum fecit et unxit oculos meos et dixit mihi. uade ad natatoriam siloae. et laua et abii. et laui et uidi.

¹⁰ ¹²Dixerunt ei. ubi est. ille ait. nescio. ¹³adducunt eum ad pharisaeos qui caecus fuerat. ¹⁴erat autem sabbatum quando lutum fecit ihesus. et aperuit oculos eius. ¹⁵Iterum ergo interrogabant eum pharisaei. quomodo uidisset.

ille autem dixit eis. lutum posuit mihi super oculos et laui ¹⁵et uideo. ¹⁶Dicebant ergo ex pharisaeis quidam

non est hic homo a deo. quia sabbatum non custodit

alii dicebant. quomodo potest homo peccator haec signa facere et schisma erat in eis. ¹⁷dicunt ergo caeco. iterum. tu quid dicis de eo. qui aperuit oculos tuos. ille autem dixit ²⁰quia propheta est. ¹⁸non crediderunt ergo iudaei de illo quia caecus fuisset. et uidisset donum. uocauerunt parentes eius qui uiderat ¹⁹et interrogauerunt eos dicentes. hic est filius noster quem uos dicitis quia caecus natus est quomodo ergo nunc uidet. ²⁰responderunt eis parentes eius et dixerunt

²¹scimus quia hic est filius noster. et quia caecus natus est. ²¹quomodo autem nunc uideat nescimus aut quis eius aperuit oculos nos nescimus. ipsum interrogate. aetatem habet ipse de se loquatur

²²haec dixerunt parentes eius quia timebant iudaeos

²⁰ iam enim conspirauerant iudaei. ut si quis eum confiteretur christum extra synagogam fieret. ²³propterea parentes eius dixerunt. aetatem habet ipsum interrogate. ²⁴uocauerunt ergo rursum hominem qui erat caecus. et dixerunt ei. da gloriam deo. nos scimus quia hic homo peccator est. ²⁵dixit ergo ille ²⁵si peccator est nescio. unum scio. quia caecus cum essem modo uideo. ²⁶dixerunt ergo illi. quid fecit tibi. quomodo

Io. 9, 7—26.

aperuit tibi oculos. ²⁷ Respondit eis. dixi uobis iam et audistis. quid iterum uultis audire. Numquid et uos uultis discipuli eius fieri. ²⁸ maledixerunt ei et dixerunt. tu discipulus illius es. nos autem mosi discipuli sumus. ²⁹ nos scimus quia mosi locutus est deus hunc autem nescimus unde sit. ³⁰ Respondit ille homo et dixit eis. in hoc enim mirabile est. quia uos nescitis unde sit. et aperuit meos oculos. ³¹ Scimus autem quia peccatores deus non audit. sed si quis dei cultor est et uoluntatem eius facit hunc exaudit. ³² a saeculo non est auditum quia aperuit quis oculos caeci nati ³³ nisi esset hic a deo non poterat facere quicquam

³⁴ Responderunt et dixerunt ei. in peccato natus es totus. et tu doces nos. et eicerunt eum foras.

10. LXXXVIII
X

CXXXIII. ³⁵ audiuit ihesus quia eiecerunt eum foras. et cum inuenisset eum dixit ei.

15

tu credis in filium dei. ³⁶ respondit ille et dixit. quis est domine ut credam in eum

³⁷ Et dixit ei ihesus. et uidisti eum et qui loquitur tecum ipse est. ³⁸ at ille ait. credo domine et procidens adorauit eum.

³⁹ Et dixit ei ihesus. in iudicium ego in hunc mundum ueni. ⁴⁰ ut qui non uident uideant et qui uident caeci fiant

⁴⁰ Et audierunt ex pharisaeis qui cum ipso erant. et dixerunt ei. numquid et nos caeci sumus. ⁴¹ dixit eis ihesus. si caeci essetis non haberetis peccatum

Nunc uero dicitis quia uidemus peccatum uestrum manet. ⁴² amen amen dico uobis. qui non intrat per ostium in ouile ouium sed ascendit aliunde ille fur est et latro. ² qui autem intrat per ostium pastor est ouium. ³ huic ostiarius aperit. et oues uocem eius audiunt et proprias oues uocat nominatim et educet eas

20

⁴ Et cum proprias oues emisit ante eas uadit et oues illum sequuntur quia sciunt uocem eius

⁵ alienum autem non sequuntur. sed fugient ab eo. quia non nouerunt uocem alienorum. ⁶ hoc prouerbum dixit illis ihesus

25

illi autem non cognouerunt id quod loqueretur eis. ⁷ dixit

10. 9, 26—41; 10, 1—7.

ergo eis iterum ihesus. amen amen dico uobis. quia ego sum ostium ouium. ⁸ omnes quotquot uenerunt fures sunt et latrones sed non audierunt eos oues. ⁹ Ego sum ostium per me si quis introierit saluabitur. et ingredietur et egredietur. et pascua inueniet. ¹⁰ fur non uenit. nisi ut furetur et mactet. et perdat.

Ego ueni ut uitam habeant et abundantius habeant

¹¹ Ego sum pastor bonus. bonus pastor animam suam dat pro ouibus.

¹² Mercennarius et qui non est pastor. cuius non sunt oues ¹⁰ propriae. uidet lupum uenientem et dimittet oues et fugit et lupus rapit et dispergit oues. ¹³ mercennarius autem fugit quia mercennarius est et non pertinet ad eum de ouibus.

¹⁴ Ego sum pastor bonus et cognosco meas. et cognoscunt me meae.

¹⁵ ¹⁵ Sicut nouit me pater et ego agnosco patrem. Et animam ^{10. XC. III} meam pono pro ouibus. ¹⁶ Et alias oues habeo quae non sunt ^{Mt. XCII} ex hoc ouili. et illas oportet adducere et uocem meam audiunt. ^{Lc. CXVIII} et fiet unum ouile et unus pastor. ¹⁷ propterea me pater diligit ^{Lc. CXVIII} quia ego pono animam meam ^{10. XCII X}

²⁰ ¹⁸ nemo tollit eam a me sed ego pono eam. a me ipso potestatem habeo ponendi eam. et potestatem habeo iterum sumendi eam

hoc mandatum accepi a patre meo. ¹⁹ dissensio iterum facta est inter iudaeos propter sermones hos

²⁵ ²⁰ Dicebant autem multi ex ipsis daemonium habet

Et insanit quid eum auditis. ²¹ alii dicebant uerba haec non sunt daemonium habentis. numquid daemonium potest caecorum oculos aperire

CXXXV. ²² Facta sunt autem enchenia in hierosolymis ^{10. XCII X} et hiemps erat. ²³ Et ambulabat ihesus in templo in porticu salomonis

²⁴ Circumdederunt ergo eum iudaei et dicebant ei. quousque animam nostram tollis. si tu es christus dic nobis palam.

²⁵ loquor uobis et non creditis. opera quae ego facio in nomine patris mei haec testimonium perhibent de me. ²⁶ sed uos non creditis quia non estis ex ouibus meis. ²⁷ oues meae uocem

meam audiunt et ego cognosco eas et sequuntur me. ²⁹et ego uitam aeternam do eis et non peribunt in aeternum

Non rapiet eas quisquam de manu mea. ²⁹pater meus quod dedit mihi maius omnibus est. et nemo potest rapere de manu patris mei. ³⁰ego et pater unum sumus. ³¹Sustulerunt lapides iudaei ut lapidarent eum. ³²Respondit eis ihesus. multa opera bona ostendi uobis ex patre meo propter quod eorum opus me lapidatis. ³³responderunt ei iudaei. de bono opere non lapidamus te sed de blasphemia et quia tu homo cum sis facis te ipsum deum. ³⁴respondit eis ihesus. nonne scriptum est in ¹⁰lege uestra quia ego dixi. di estis. ³⁵si illos dixit deos ad quos sermo dei factus est. et non potest solui scriptura ³⁶quem pater sanctificauit et misit in mundum.

Uos dicitis quia blasphemas. quia dixi filius dei sum. ³⁷Si non facio opera patris mei. nolite credere mihi. ³⁸si autem ¹⁵facio. etsi mihi non uultis credere operibus credite. ut cognoscatis et credatis quia in me est pater et ego in patre

Io. XCIII
III
Mt. CLXVII
Mr. XXVI

³⁹Quaerebant ergo eum prendere. et exiuit de manibus eorum. ⁴⁰et abiit iterum trans iordanen. in eum locum ubi erat iohannes baptizans primum et mansit illic. ²⁰

Io. XCIII
X

⁴¹Et multi uenerunt ad eum et dicebant. quia iohannes quidem signum fecit nullum. ⁴²omnia autem quaecumque dixit iohannes de hoc uera erant et multi crediderunt in eum.

Io. XCIII
X

CXXXVI. (Io. 11, 1) Erat autem quidam languens lazarus. a bethania. de castello mariae et marthae sororis eius. ²maria ²⁵autem erat quae unxit domino unguento. et extersit pedes eius capillis suis

Cuius frater lazarus infirmabatur. ³miserunt ergo sorores ad eum dicentes. domine. ecce quem amas infirmatur

⁴audiens autem ihesus dixit eis infirmitas haec non est ad ³⁰mortem. sed pro gloria dei. ut glorificetur filius dei per eam. ⁵Diligebat autem ihesus martham et sororem eius mariam et lazarus. ⁶ut ergo audiuit quia infirmabatur

Tunc quidem mansit in eodem loco duobus diebus.

⁷deinde post haec dicit discipulis suis. Eamus in iudaeam. ³⁵iterum ⁸dicunt ei discipuli. rabbi. nunc quaerebant te lapidare

Io. 10, 27—42; 11, 1—8.

iudaei. et iterum uadis illuc. ⁹ Respondit ihesus nonne XII horae sunt diei. si quis ambulauerit in die non offendit. quia lucem huius mundi uidet.

¹⁰ Si autem ambulauerit nocte offendet. quia lux non est in eo. ¹¹ Haec ait

Et post hoc dicit eis. lazarus amicus noster dormit. sed uado ut a somno exsuscitem eum. ¹² dixerunt ergo discipuli eius. domine si dormit saluus erit. ¹³ dixerat autem ihesus de morte eius. illi autem putauerunt quia de dormitione somnii ¹⁰ diceret. ¹⁴ Tunc ergo dixit eis ihesus. manifeste lazarus mortuus est. ¹⁵ et gaudeo propter uos. ut credatis quoniam non eram ibi. sed eamus ad eum. ¹⁶ dixit ergo thomas qui dicitur didymus. ad condiscipulos suos. eamus et nos ut moriamur cum eo.

¹⁷ Uenit itaque ihesus et inuenit eum quattuor dies iam in ¹⁵ monumento habentem

¹⁸ Erat autem bethania iuxta hierosolyma quasi stadiis XV ¹⁹ Multi autem ex iudaeis uenerant ad martham et mariam. ut consolarentur eas de fratre suo. ²⁰ Martha ergo ut audiuit quia ihesus uenit. occurrit illi. maria autem domi sedebat. ²⁰ ²¹ dixit ergo martha ad ihesum. domine. si hic fuisses frater meus non fuisset mortuus.

²² Sed et nunc scio quia quaecumque poposceris a deo dabit tibi. ²³ dicit illi ihesus resurget frater tuus

²⁴ Dicit ei martha. scio quia resurget in resurrectione in ²⁴ nouissima die

²⁵ Dixit ei ihesus. ego sum resurrectio et uita. qui credit in me etiamsi mortuus fuerit uiuet. ²⁶ Et omnis qui uiuit et credit in me non moritur in aeternum

Credis hoc. ²⁷ at illi. utique domine. ego credidi. quia tu ³⁰ es christus filius dei qui in mundum uenisti. ²⁸ et cum haec dixisset abiit. et uocauit mariam sororem suam silentio dicens. magister adest. et uocat te. ²⁹ illa ut audiuit. surgit cito et uenit ad eum. ³⁰ nondum enim uenerat ihesus in castellum sed erat athuc in illo loco ubi occurrerat ei martha. ³¹ Iudaei ³⁵ igitur qui erant cum illa in domo et consolabantur eam. Cum uidissent mariam quia cito surrexit. et exiit secuti sunt eam

dicentes quia uadit ad monumentum ut ploret ibi. ³² maria ergo cum uenisset ubi erat ihesus. uidens eum cecidit ad pedes eius et dixit ei. domine. si fuisses hic non esset mortuus frater meus. ³³ ihesus ergo ut uidit eam plorantem et iudaeos qui uenerant cum ea plorantes. fremuit spiritu. et turbauit se ⁵ ipsum ³⁴ et dixit. ubi posuistis eum

Dicunt ei. domine ueni et uide ³⁵ et lacrimatus est ihesus. ³⁶ dixerunt ergo iudaei. ecce quomodo amabat eum

³⁷ Quidam autem dixerunt ex ipsis. non poterat hic qui aperuit oculos caeci facere ut et hic non moreretur. ³⁸ ihesus ¹⁰ ergo rursum fremens in semet ipso uenit ad monumentum. erat autem spelunca. et lapis superpositus erat ei. ³⁹ ait ihesus tollite lapidem. dicit ei martha soror eius qui mortuus fuerat. domine iam fetet. quadriduanus enim est. ⁴⁰ dicit ei ihesus.

Nonne dixi tibi. quoniam si credideris uidebis gloriam dei. ¹⁵ ⁴¹ tulerunt ergo lapidem. ihesus autem eleuatis sursum oculis dixit. pater. gratias ago tibi quoniam audisti me

⁴² Ego autem sciebam quia semper me audis. sed propter populum qui circumstat dixi. ut credant quia tu me misisti

⁴³ Haec cum dixisset uoce magna clamauit. lazare ueni foras. ²⁰ ⁴⁴ et statim prodiit. qui fuerat mortuus. ligatus pedes et manus institis et facies illius sudario erat ligata

Dicit ihesus eis soluite eum et sinite abire. ⁴⁵ Multi ergo ex iudaeis qui uenerant ad mariam et uiderant quae fecit crediderunt in eum. ⁴⁶ quidam autem ex ipsis abierunt ad phari- ²⁵ saeos et dixerunt eis quae fecit ihesus. ⁴⁷ Collegenter ergo pontifices et pharisaei concilium et dicebant. quid facimus. quia hic homo multa signa facit. ⁴⁸ si dimittimus eum sic omnes credent in eum. et uenient romani et tollent nostrum ³⁰ et locum et gentem. ⁴⁹ Unus autem ex ipsis caiaphas cum esset ³⁰ pontifex anni illius dixit eis. uos nescitis quicquam ⁵⁰ nec cogitatis. quia expedit nobis ut unus moriatur homo pro populo et non tota gens pereat. ⁵¹ hoc autem a semet ipso non dixit.

Sed cum esset pontifex anni illius. prophetauit quia ihesus moriturus erat pro gente. ⁵² et non tantum pro gente. sed et ³⁵ ut filios dei qui erant dispersi congregarent in unum

⁵³ ab illo ergo die cogitauerunt interficere eum

⁵⁴ ihesus ergo iam non palam ambulabat apud iudaeos.

Io. XCV
////
Mt. CXVII
Mr. XXVI

Sed abiit in regionem iuxta desertum in ciuitatem quae dicitur ephrem. et ibi morabatur cum discipulis. ⁵⁵ proximum

Io. XCV
/
Mt. CCLXXIII
Mr. CLVI
Lc. CCLX

⁵ autem erat pascha iudaeorum

Et ascenderunt multi hierosolyma de regione ante pascha ut sanctificarent se ipsos. ⁵⁶ quaerebant ergo ihesum et conloquebantur ad inuicem in templo stantes. quid putatis quia non ueniat ad diem festum. ⁵⁷ dederat autem pontifices et pharisaei
¹⁰ mandatum. ut si quis cognouerit ubi sit indicet ut apprehendant eum

CXXXVII. (Lc. 9, 51) Factum est autem dum conplerentur ^{Lc. CIII}
dies adsumptionis eius. et ipse faciem suam firmauit ut iret ^X
hierusalem. ⁵² et misit nuntios ante conspectum suum. et euntes
¹⁵ intrauerunt in ciuitatem samaritanorum ut pararent illi. ⁵³ et
non receperunt eum quia facies eius erat. euntis hierusalem.
⁵⁴ Cum uidissent autem discipuli eius. iacobus et iohannes
dixerunt. domine uis dicimus ut ignis descendat de caelo et
consumat illos. ⁵⁵ et conuersus increpauit illos. ⁵⁶ et abierunt
²⁰ in alium castellum

CXXXVIII. (Io. 12, 1) ihesus ergo ante VI dies paschae
uenit bethaniam ubi fuerat lazarus mortuus quem suscitauit
ihesus

Io. XCV
/
Mt. CCLXXIII
Mr. CLVI
Lc. CCLX
Mr. CLVIII
/
Mt. CCLXXVI

(Mr. 14, 3) Et cum esset in bethaniae in domo simonis leprosi
²⁵ (Io. 12, 9) cognouit turba multa ex iudaeis quia illic est. et ue-
nerunt non propter ihesum tantum. sed ut lazarus uiderent
quem suscitauit a mortuis. (Io. 12, 19) pharisaei ergo dixerunt ad
semet ipsos. uidetis quia nihil proficimus. Ecce mundus totus
post eum abiit. (Io. 12, 10) Cogitauerunt autem principes sacer-
³⁰ dotum ut et lazarus interficerent ¹¹ quia multi propter illum
abibant ex iudaeis et credebant in ihesum. (Io. 12, 2) fecerunt
autem ei cenam ibi et martha ministrabat. lazarus uero unus
erat ex discumbentibus cum eo

Io. XCVIII
X
Io. CII
X
Io. XCVIII
X
Io. XCVIII
/
Mt. CCLXXVI
Mr. CLVIII
Lc. LXXIII

CXXXVIII. ³ maria ergo (Mr. 14, 3) habens alabastrum
²⁵ ungenti nardi spicati praetiosi et fracto effudit super caput
ihesu (Mt. 26, 7) recumbentis

Mt. CCLXXVI
/
Mr. CLVIII
Lc. LXXIII
Io. XCVIII

Io. 11, 53—57; 12, 1. 9. 19. 10. 11. 2. Lc. 9, 51—56. Mr. 14, 3. Mt. 26, 7.

(Io. 12, 3) Et unxit pedes eius et extersit capillis suis. et domus inpleta est ex odore ungenti. ⁴Dicit ergo unus ex discipulis eius iudas scariothis qui erat traditurus eum.

⁵Quare hoc unguentum non ueniit CCC denariis et datum est egenis

⁶Dixit autem hoc non quia de egenis pertinebat ad eum. sed quia fur. erat. et loculos habens ea quae mittebantur portabat. (Mr. 14, 4) Erant autem quidam indigne ferentes intra semet ipsos et dicentes. ut quid perditio haec ungenti facta est. (Mt. 26, 10) sciens autem ihesus ait illis. quid molesti estis ¹⁰mulieri.

Opus bonum operata est in me (Mr. 14, 7) nam semper pauperes habetis uobiscum

Et cum uolueritis potestis illis benefacere. me autem non ¹¹semper habebitis.[†] (Mt. 26, 12) mittens enim haec unguentum hoc in ¹²corpus meum ad sepeliendum me fecit. ¹³Amen dico uobis. ubicumque praedicatum fuerit euangelium in toto mundo dicetur. et quod haec fecit in memoriam eius.

(Lc. 7, 39) Uidens autem pharisaeus qui uocauerat eum ait. intra se dicens. hic si esset propheta. sciret utique quae et qualis ²⁰mulier esset quae tangit eum quia peccatrix est. ⁴⁰Et respondens ihesus dixit ad illum.

Simon habeo tibi aliquid dicere. at ille ait. magister dic. ⁴¹Duo debitores erant cuidam faeneratori. unus debebat denarios. quingentos. alius quinquaginta. ⁴²non habentibus illis ²⁵unde redderent. donauit utrisque.

quis eum plus diliget. ⁴³Respondens simon dixit. aestimo quia is cui plus donauit. at ille dixit ei. recte iudicasti. ⁴⁴Et conuersus ad mulierem dixit

Simon. uides hanc mulierem. Intraui in domum tuam. aquam ³⁰pedibus meis non dedisti. haec autem lacrimis rigauit pedes meos. et capillis suis tersit. ⁴⁵Osculum mihi non dedisti. haec autem ex quo intrauit non cessauit osculari pedes meos. ⁴⁶oleo caput meum non unxisti. haec autem ungento unxit pedes meos

⁴⁷Propter quod dico tibi remittentur ei peccata multa. ³⁵quoniam dilexit multum. Cui autem minus dimittitur minus

Io. 12, 3—6. Mr. 14, 4. 7. Mt. 26, 10. 12—13. Lc. 7, 39—47.

diligit. ⁴⁸Dixit autem ad illam remittuntur tibi peccata. ⁴⁹Et coeperunt qui simul accumbebant dicere intra se. quis est hic. qui etiam peccata dimittit. ⁵⁰dixit autem ad mulierem. fides tua te saluam fecit. uade in pace. (cf. Mt. 20, 27) Et his dictis
 5 abiit ascendens hierosolymam

CXL. (Io. 12, 20) Erant autem gentiles quidam ex his ^{Io. CII}
 qui ascenderant ut adorarent in die festo. ^X²¹hi ergo acces-
 serunt ad philippum qui erat a bethsaida galileae

Et rogabant eum dicentes. domine uolumus ihesum uidere.
 10 ²²Uenit philippus et dicit andreae. andreas rursum et philippus
 dicunt ihesu. ²³Ihesus autem respondit eis dicens. uenit hora ^{Io. CIII}
 ut glorificetur filius hominis ^{III}²⁴amen amen dico uobis. nisi ^{Mt. CCXCVIII}
 granum frumenti cadens in terram mortuum fuerit ^{Mt. CLXX}²⁵ipsum ^{Io. CIII}
 solum manet. si autem mortuum fuerit. multum fructum affert. ^X
 15 ²⁶qui amat animam suam perdet eam ^{Io. CV}
^{III}
^{Mt. XCVI}
^{Lc. CCXI}

Et qui odit animam suam in hoc mundo. in uitam aeternam custodit eam

²⁶Si quis mihi ministrat me sequatur. et ubi sum ego illic ^{Io. CVI}
 et minister meus erit. si quis mihi ministrabit. honorificabit ^X
 20 eum pater meus. ²⁷Nunc anima mea turbata est ^{Io. CVII}
^{III}
^{Mt. CCXCIII}
^{Mt. CLXXIII}

Et quid dicam. pater. saluifica me ex hora hac.

Sed propterea ueni in horam hanc. ²⁸pater clarifica tuum ^{Io. CVIII}
 nomen. Uenit ergo uox de caelo. et clarificaui. et iterum clari-
 ficabo. ²⁹Turba ergo quae stabat et audiebat dicebant tonitruum
 25 factum esse. alii dicebant angelus ei locutus est. ^X

³⁰Respondit ihesus et dixit. non propter me uox haec uenit
 sed propter uos. ³¹nunc iudicium est mundi. nunc princeps
 huius mundi eicietur foras. ³²et ego si exaltatus fuero a terra.
 omnia traham ad me ipsum. ³³hoc autem dicebat significans
 30 qua morte esset moriturus. ³⁴Respondit ei turba. nos audiuius
 ex lege. quia christus manet in aeternum

Et quomodo tu dicis oportet exaltari filium hominis. quis
 est iste filius hominis. ³⁵dixit ergo ihesus. athuc modicum lumen
 in uobis est. ambulate ³⁶dum lucem habetis ut non tenebrae
 35 uos comprehendant. et qui ambulat in tenebris nescit quo
 uadat. dum lucem habetis. credite in lucem ut filii lucis sitis.

Lc. 7, 47—50. cf. Mt. 20, 17. Io. 12, 20—36.

Lc. CCH
Mt. CCLV

CXLI. (Lc. 17, 20) Interrogatus autem a pharisaeis. quando uenit regnum dei. respondit eis et dixit. non uenit regnum dei cum obseruatione. ²¹neque. dicent. ecce hic aut ecce illic. ecce enim regnum dei intra uos est

Lc. CCLVIII
X

(Lc. 21, 37) Erat autem diebus docens in templo. noctibus uero ⁵exiens morabatur in montem qui uocatur oliueti. ³⁸et omnis populus manicabat ad eum in templo audire eum

Mt. CCXXVII
X

CXLII. (Mt. 23, 1) Tunc ihesus locutus est ad turbas et ad discipulos suos ²dicens. Super cathedram moysis sederunt scribae et pharisaei. ³omnia ergo quaecumque dixerint uobis ¹⁰seruate et facite. secundum opera uero eorum nolite facere.

Mt. CCXXVIII
V

Lc. CXXXVIII

dicunt enim et non faciunt. ⁴alligant autem onera grauia et inportabilia et inponunt in umeros hominum. digito autem suo nolunt ea mouere. ⁵omnia uero opera sua faciunt ut uideantur ab hominibus dilatant enim philacteria. et magnificant fimbrias. ¹⁵

Mt. CCXXXVIII
II

Mt. CXXXV
Lc. CCXLVI

(Mt. 12, 38) et uolunt ambulare in stolis. (Mt. 23, 6) amant enim primos recubitos in cenis et primas cathedras in synagogis ⁷et salutationes in foro. et uocari ab hominibus rabbi

Mt. CXXXIII
II

Mt. CCXXV
Lc. CCXLV

(cf. Mt. 12, 37) Et omnis populus libenter audiebant eum (Mt. 23, 8) uos autem nolite uocari rabbi 20

Mt. CCXXX
X

✻ Unus est enim magister uester. Omnes autem uos fratres estis. ⁹et patrem nolite uocare uobis super terram. Unus enim est pater uester qui in caelis est. ¹⁰nec uocemini magistri. quia magister uester unus est christus.

Mt. CCXXXI
VI

Lc. CLXXVII. I

Lc. CXXXVII
II

Mt. CCXXXVIII
Mt. CXXXV

Mt. CCXXXII
V

Lc. CXLII

¹¹Qui maior est uestrum erit minister uester. ¹²qui autem ²⁵se exaltauerit humiliabitur. et qui se humiliauerit exaltabitur.

(Lc. 11, 43) Uae uobis pharisaeis quia diligitis primas cathedras in synagogis et salutationes in foro. (Mt. 23, 13) Uae uobis scribae et pharisaei (Lc. 11, 52) legis periti. (Mt. 23, 13) hypocritae. (Lc. 11, 52) quia tulistis clauem scientiae. (Mt. 23, 13) et cluditis regnum caelorum ³⁰ante homines. uos autem non intratis nec introeuntes sinitis intrare.

Mt. CXXXVI
VIII

Lc. CCXLVII

¹⁴Uae uobis pharisaei hypocritae qui deuoratis domos uiduarum sub obtentu prolixae orationis accipietis maiorem damnationem 35

Mt. CCXXXIII
X

¹⁵Uae uobis scribae et pharisaei hypocritae quia circumitis Lc. 17, 20. 21. 37. 38; 11, 43. 52. Mt. 12, 38. cf. 37. Mt. 23, 1—15.

mare et aridam ut faciatis unum proselitum. et cum fuerit factus. facitis eum filium gehennae duplo quam uos. ¹⁶Uae uobis duces caeci. qui dicitis. quicumque iurauerit per templum nihil est. qui autem iurauerit in aurum templi debet. ¹⁷stulti et caeci

Quid enim maius est aurum. an templum quod sanctificat aurum. ¹⁸Et quicumque iurauerit in altari nihil est. quicumque autem iurauerit in dono quod est super illud debet. ¹⁹caeci quid enim maius est. donum. an altare quod sanctificat donum
²⁰Qui ergo iurat in altare iurat in eo et in omnibus quae super illud sunt

²¹Et qui iurauerit in templo iurat in illo. et in eo qui inhabitat in ipso. ²²Et qui iurat in caelo iurat in throno dei et in eo qui sedet super eum. ²³Uae uobis scribae et pharisaei.
²⁴hypocritae qui decimatis mentam et anetum. et cyminum (Lc. 11, 42) et rutam et omne holus. (Mt. 23, 23) et reliquistis quae grauiora sunt legis. iudicium et misericordiam et fidem (Lc. 11, 42) et caritatem dei. (Mt. 23, 23) haec oportuit facere et illa non omittere. (Mr. 15, 14) duces caecorum (Mt. 23, 24) excolantes culicem camelum
²⁵autem glutientes ²⁵Uae uobis scribae et pharisaei. hypocritae. quia mundatis quod deforis est calicis et parapsidis. intus autem pleni sunt rapina et immunditia. ²⁶pharisaei. caecemunda prius quod intus est calicis et parapsidis ut fiat. et id quod deforis est mundum. (Lc. 11, 44) Uae uobis quia estis ut
²⁷monumenta quae non parent et homines ambulantes supra nesciunt. (Mt. 23, 27) Uae uobis scribae et pharisaei hypocritae. quia similes estis sepulchris dealbatis quia foris parent hominibus speciosa. Intus uero plena sunt ossibus mortuorum

Et omni spurcitia. ²⁸sic et uos aforis quidem paretis hominibus iusti. intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate
(Lc. 11, 45) Respondens autem quidam ex legis peritis. ait illi. magister haec dicens etiam nobis contumeliam facis. ⁴⁶at ille ait. et uobis legis peritis uae. quia oneratis homines oneribus quae portari non possunt. et ipsi uno digito uestro non tangitis sarcinas. (Mt. 23, 29) Uae uobis scribae et pharisaei. hypocritae quia aedificatis sepulchra prophetarum. et ornatis

Mt. 23, 15—29. Lc. 11, 42. 44—46. Mr. 15, 14.

monumenta iustorum. ³⁰et dicitis. si fuissetis in diebus patrum nostrorum non essemus socii eorum in sanguine prophetarum. ³¹itaque testimonio estis uobismet ipsis. quia filii estis eorum qui prophetas occiderunt ³²Et uos inplete mensuram patrum uestrorum.

³³Serpentes genimina uiperarum. quomodo fugietis a iudicio gehennae

Lc. CXLII
F
Mt. CCXL

(Lc. 11, 49) Propterea et sapientia dei dixit. mittam ad illos prophetas et apostolos (Mt. 23, 31) et sapientes et scribas ex illis occidetis et crucifigetis

et ex eis flagellabitis in synagogis uestris. et persequimini de ciuitate in ciuitatem. ³⁵ut ueniat super uos omnis sanguis iustus qui effusus est super terram. a sanguine abeli iusti. usque ad sanguinem zacchariae filii barachiae. quem occidistis inter templum et altare. ³⁶Amen dico uobis. uenient haec omnia super generationem istam

Mt. CCXLI
V
Lc. CLXXV

CXLIII. ³⁷hierusalem. hierusalem quae occides prophetas et lapidas eos qui mittuntur ad te. quotiens uolui congregare filios tuos. quemammodum gallina congregat pullos suos sub alis suis et noluisti. ³⁸Ecce relinquitur uobis domus uestra deserta. ³⁹dico enim uobis. non me uidebitis a modo. donec dicatis benedictus qui uenit in nomine domini.

Io. CX
X

CXLIIII. (Io. 12, 42) Uerumtamen et ex principibus multi crediderunt in eum. Sed propter pharisaeos non confitebantur ut de synagoga non eicerentur. ⁴³dilexerunt enim gloriam hominum. magis quam gloriam dei. ⁴⁴ihesus autem clamauit et dixit. qui credit in me non credit in me

Io. CXI
I
Mt. XCVIII
Mr. XCVI
Lc. CXVI

Sed in eum qui misit me ⁴⁵et qui uidet me uidet eum qui misit me ⁴⁶Ego lux in mundum ueni. ut omnis qui credit in me in tenebris non maneat. ⁴⁷Et si quis audierit uerba mea et non custodierit. ego non iudico eum. non enim ueni. ut iudicem mundum sed ut saluificem mundum. ⁴⁸qui spernit me et non accipit uerba mea. habet qui iudicet eum. sermo quem locutus sum. ille iudicabit eum in nouissimo die

Io. CXII
X

⁴⁹Quia ego ex me ipso non sum locutus. sed qui misit me pater. ipse mihi mandatum dedit. quid dicam et quid loquar.

Mt. 23, 29-39. Lc. 11, 49. Io. 12, 42-49.

⁵⁰ et scio quia mandatum eius uita aeterna est. quae ergo ego loquor sicut dixit mihi pater. sic loquor. (Io. 12, 36) haec locutus est eis ihesus et abiit et abscondit se ab eis. Io. CVM
X

³⁷ Cum autem tanta signa fecisset coram eis non credebant in eum. ³⁸ ut sermo esaiiae prophetae impleretur quem dixit

Domine quis credidit auditui nostro et brachium domini cui reuelatum est. ³⁹ haec dixit esaias quando uidit gloriam eius Io. CX
X et locutus est de eo

CXLV. (Mr. 13, 1) Et cum egrederetur ihesus de templo. Mt. CCXLII
II
¹⁰ (Mt. 24, 1) accesserunt discipuli eius ut ostenderent ei aedificationes Mr. CXXXVII
Lc. CCXLVIII templi (Mr. 13, 1) dicentes

Magister. aspice quales lapides. et quales structurae. ² Et respondens ihesus ait. Uidetis has omnes magnas aedificationes. (Mt. 24, 2) amen dico uobis. (Lc. 21, 6) uenient dies in quibus (Mt. 24, 2) ¹⁵ non relinquetur hic lapis super lapidem qui non destruat.

CXLVI. (Mr. 13, 3) Et cum sederet in montem oliuarum Mt. CXXXVIII
II
contra templum. (Mt. 24, 3) accesserunt ad eum discipuli secreto. Mt. CCXLIII
Lc. CCXLVIII (Lc. 21, 7) et interrogauerunt eum dicentes. praeceptor (Mt. 24, 3) dic nobis. quando haec erunt. et quod signum aduentus tui. ²⁰ (Mr. 13, 4) cum haec omnia incipient consummari. (Lc. 17, 22) Et ait ad discipulos uenient dies. quando desideretis uidere unum diem filii hominis. et non uidebitis. (Mt. 24, 4) Uidete ne quis uos seducat. ⁵ multi enim uenient in nomine meo dicentes. ego sum christus. et multos seducent

²⁵ (Mr. 13, 7) Cum audieritis autem (Lc. 21, 9) proelia et (Mr. 13, 7) opinioniones bellorum (Lc. 21, 9) et seditiones nolite terreri. (Mt. 24, 6) oportet enim haec fieri. sed nondum est finis. ⁷ Consurget enim gens in gentem. et regnum contra regnum. et erunt pestilentiae et fames. et terre motus per loca

³⁰ (Lc. 21, 10) terroresque de caelo. et signa magna. (Mt. 24, 8) haec autem omnia initia sunt dolorum

⁹ Tunc tradent uos in tribulatione. et occident uos

Et eritis odio omnibus gentibus propter nomen meum. Mt. CCXLIII
I

(Lc. 21, 18) Et capillus de capite uestro non peribit Mr. CXXXVIII
Lc. CCL
Io. CXLVI

³⁵ ¹⁹ Et in patientia uestra possidebitis animas uestras Lc. CXLII
III

¹⁴ ponite ergo in cordibus uestris. non praemeditari quoniam Mt. LXXXVIII
Mr. CXLII

Io. 12, 50. 36-39. Mr. 13, 1-4. 7. Mt. 24, 1-4. 6. 8. 9. Lc. 17, 22. Lc. 21, 6 rel.

respondeatis. ¹⁵ Ego enim dabo vobis os et sapientiam cui non poterunt resistere et contradicere omnes aduersarii uestri. (Mt. 24, 10) Tunc scandalizabuntur multi et inuicem tradent et odio habebunt inuicem

¹¹ Et multi pseudoprophetae surgent et seducent multos. ¹² Et quoniam abundabit iniquitas. refrigescet caritas multorum ¹³ qui autem perseuerauerit usque in finem hic saluus erit ¹⁴ et praedicabitur hoc euangelium regni in uniuerso orbe in testimonium omnibus gentibus

Et tunc ueniet consummatio. ¹⁵ Cum ergo uideritis abomina-
tionem desolationis quae dicta est a danielo propheta stantem in loco sancto. qui legit intellegat. (Lc. 21, 20) Cum autem uideritis circumdari ab exercitu hierusalem. Tunc scitote quia adpropinquauit desolatio eius. ²¹ Tunc qui in iudaea sunt. fugiant in montes. et qui in medio eius discedant. et qui in regionibus ¹⁵ non intrent in eam ²² quia dies ultionis hi sunt. ut impleantur omnia quae scripta sunt. ²³ Uae autem pregnatibus et nutriendis in illis diebus. erit enim praessura magna supra terram. et ira populo huic.

²⁴ Et cadent in ore gladii. et captiui ducentur in omnes gentes et hierusalem calcabitur a gentibus. donec impleantur tempora nationum.

(Mt. 24, 20) Orate autem ut non fiat fuga uestra hieme uel sabbato. ²¹ Erit enim tunc tribulatio magna qualis non fuit ab initio mundi usque modo neque fiet. (Lc. 21, 25) Et erunt signa in sole ²⁵ et luna et in stellis et in terris pressura gentium prae confusione sonitus maris. et fluctuum ²⁶ arescentibus hominibus prae timore et expectatione quae superuenient uniuerso orbi. (Mt. 24, 22) Et nisi breuiati fuissent dies illi non fieret salua

Omnis caro sed propter electos breuiabuntur dies illi. ²³ Tunc ³⁰ si quis uobis dixerit. ecce hic christus. aut illic nolite credere. ²⁴ Surgent enim pseudochristi. et pseudoprophetae. et dabunt signa magna et prodigia ita ut in errorem inducantur.

Si fieri potest etiam electi ²⁵ ecce praedixi uobis. ²⁶ Si ergo dixerint uobis ecce in deserto est nolite exire. ecce in penetra-
bilibus nolite credere ²⁷ Sicut enim fulgur exit ab oriente et

Lc. 21, 14. 15. 20—26. Mt. 24, 10—15. 19—27.

paret usque in occidente. ita erit et aduentus filii hominis. Mt. CCLVIII

²⁹ Statim autem post tribulationem dierum illorum. Sol obscurabitur. et luna non dabit lumen suum. et stellae cadent de caelo. Mt. CL
Lc. CCLVII

Et uirtutes caelorum commouebuntur.

³⁰ Et tunc parebit signum fili hominis in caelo et tunc plangent se omnes tribus terrae

Et uidebunt filium hominis uenientem in nubibus caeli. cum uirtute multa et maiestate. ³¹ et tunc mittet angelos suos cum Mt. CCLVIII
Lc. CCLVIII

³² tuba et uoce magna et congregabunt electos eius. a III uentis. a summis caelorum usque ad terminos eorum (Lc. 21, 28) his autem fieri incipientibus. Lc. CCLVIII
Mt. CCLVIII
Mr. CLI

Respicite et eleuate capita uestra quoniam adpropinquat redemptio uestra

³³ CXLVII. (Mt. 24, 32) ab arbore autem fici discite parabolam. Cum iam ramus eius tener fuerit. et folia nata (Lc. 21, 29) et omnes arbores ³⁴ cum perducunt iam ex se fructum scitis. quoniam prope est aestas. (Mt. 24, 33) ita et uos cum uideritis haec omnia fieri Mt. CCLVIII
Lc. CCLVIII

³⁵ Scitote quia prope est in ianuis. ³⁶ amen dico uobis. quia non praeteribit haec generatio donec omnia haec fiant. ³⁷ caelum et terra transibunt uerba uero mea non praeteribunt. (Lc. 21, 34) attendite autem uobis ne forte grauentur corda uestra in crapula et ebrietate et curis huius uitae. et superueniat in uos repentina dies illa. ³⁸ tamquam laquaeus enim superueniet in omnes qui sedent super faciem omnis terrae. ³⁹ Vigilate itaque omni tempore orantes ut digni habeamini fugere ista omnia quae futura sunt. et stare ante filium hominis. (Mt. 13, 38) nescitis enim quando tempus sit. ⁴⁰ de die autem illo et hora. nemo scit. neque filius. (Mt. 24, 36) neque angeli in caelo nisi solus pater Lc. CCLVIII.
X
Mt. CLII
V
Mt. CCLXIII
Mr. CLII
VI
Mt. CCLX

CXLVIII. ⁴¹ Sicut autem in diebus noe. ita erit et aduentus filii hominis. ⁴² sicut enim erant in diebus ante diluuium. comedentes et bibentes. nubentes. et nuptum tradentes usque ad eum diem. quo introiuit in arcam noe. ⁴³ et non cognouerunt donec uenit diluuium et tulit omnes. ita erit et

Mt. 24, 27. 29—39. Lc. 21, 28—30. 34—36. Mr. 13, 33. 32.

Le. CCVIII
 X aduentus filii hominis. (Le. 17, 28) Similiter sicut factum est in diebus loth. edebant et bibebant. emebant et uendebant. plantabant et aedificabant. ²⁹qua die autem exiit loth a sodomis. pluit ignem et sulphur de caelo. et omnes perdidit. ³⁰secundum haec erit qua die filius hominis reuelabitur

Mt. CCXLVIII
 II (Mt. 24, 16) Tunc ¹⁷qui in tecto est non descendat tollere aliquid de domo sua. ¹⁸et qui in agro non reuertatur tollere
 Mr. CXLVI
 Le. CCVIII (Mr. 13, 16) uestimentum suum (Le. 17, 32) Memores estote uxoris loth.
 Le. CCX
 X (Mt. 24, 40) Tunc duo erunt in agro. unus assumetur. et alter relinquetur. ⁴¹duae molentes (Le. 17, 35) in unum. (Mt. 24, 41) una assu- 10
 Mt. CCLXII
 V metur. et una relinquetur. (Le. 17, 34) duo in lecto uno unus assumetur. et alter relinquetur. ³⁶Respondentes dicunt illi
 Le. CCXIII
 V Ubi domine. ³⁷qui dixit eis. ubicumque fuerit corpus illuc congregabuntur aquilae (Mr. 13, 34) Sicut homo qui peregre profectus. reliquit domum suam et dedit seruis suis potestatem 15
 Mt. CCLXVIII
 Le. CCXXVIII cuiusque operis et ianitori praecipiat ut uigilet. ³⁵Uigilate ergo. nescitis enim quando dominus ueniat. sero an media nocte.
 Mr. CLV.
 II (Mt. CCLXIII
 Le. CLVI an galli cantu. an mane. ³⁶ne cum uenerit repente inueniat uos dormientes. (Mt. 24, 43) Illud autem scitote. quoniam si sciret pater familias qua hora fur ueniret. uigilaret utique et non sineret 20
 Mt. CCLXIII.
 II perfodiri domum suam. ⁴⁴Ideoque et uos estote parati quia qua nescitis hora filius hominis uenturus est. (Le. 12, 41) ait autem et petrus. domine ad nos dicis hanc parabolam. an et ad omnes
 Le. CLVII
 V (Mr. 13, 37) Quod autem uobis dico omnibus dico uigilate
 Mt. CCLXV
 V (Le. 12, 42) Dixit autem dominus. (Mt. 24, 45) quis putas est fidelis 25
 Le. CLVII
 V seruus et prudens dispensator
 Mt. CCLVI.
 V quem constituit dominus supra familiam suam ut det illis cibum in tempore. ⁴⁶Beatus ille seruus quem cum uenerit dominus eius inuenerit sic facientem. ⁴⁷uere dico uobis quoniam
 Le. CLV
 super omnia bona sua constituet eum. ⁴⁸Si autem dixerit malus 30
 Mt. CCLXVII
 V seruus ille in corde suo moram fecit dominus meus uenire
 Le. CLVIII
⁴⁹et coeperit percutere conseruos suos. manducet autem et bibat cum ebriis.
⁵⁰Ueniet dominus serui illius in die qua non sperat et hora qua ignorat. ⁵¹et diuidet eum partemque eius ponet cum hypocritis 35
 (Le. 12, 46) et infidelibus. (Mt. 24, 51) illic erit fletus et stridor dentium
 Mt. 24, 39. 16-18. 40-41. 43-51. Le. 17, 28-30. 32; 12, 41-42. Mr. 13, 16. 34-37.

CXLVIII. (Mt. 25, 1) Tunc simile erit regnum caelorum Mt. CCLXVIII
X
decem uirginibus. quae accipientes lampadas suas exierunt
obuiam sponso et sponsae. ³quinque autem ex eis erant fatuae.
acceptis lampadibus. non sumserunt oleum secum

⁴Prudentes uero. acceperunt oleum in uasis suis cum lam-
padibus ⁵Moram autem faciente sponso

dormitauerunt omnes et dormierunt. ⁶media autem nocte
clamor factus est. ecce sponsus uenit exite obuiam ei

⁷Tunc surrexerunt omnes uirgines illae et ornauerunt lam-
¹⁰padas suas

⁸fatuae autem sapientibus dixerunt. date nobis de oleo uestro
quia lampades nostrae extinguuntur

⁹Responderunt prudentes dicentes ne forte non sufficiat
nobis et uobis ite potius ad uendentes et emite uobis. ¹⁰dum
¹⁵autem irent emere. uenit sponsus et quae paratae erant in-
trauerunt cum eo ad nuptias. et clausa est ianua. ¹¹nouissime
ueniunt et reliquae uirgines dicentes. domine domine aperi
nobis. ¹²at ille respondens ait. amen dico uobis nescio uos.
¹³Uigilate itaque quia nescitis diem neque horam

²⁰CL. ¹⁴Sicut enim homo proficiscens. uocauit seruos Mt. CCLXVIII
II
suos. et tradidit illis bona sua. ¹⁵et uni dedit V talenta. alii Mt. CLIII
Lc. CCVIII
autem duo. alii uero unum. Mt. CCLXXI
V
Lc. CCXXVIII

Unicuique secundum propriam uirtutem et profectus est
statim. ¹⁶abiit autem qui quinque talenta acceperat. et operatus
²⁵est in eis et lucratus est alia V ¹⁷similiter qui duo acce-
perat lucratus est alia duo. ¹⁸qui autem unum acceperat abiens
fodit in terra. et abscondit pecuniam domini sui. ¹⁹post multum
uero temporis uenit dominus seruorum illorum et posuit
rationem cum eis. ²⁰et accedens qui V talenta acceperat.
²⁰optulit alia V talenta dicens domine V talenta mihi tradidisti.
et ecce alia V superlucratus sum. ²¹ait illi dominus eius.
euge bone serue et fidelis. quia super pauca fuisti fidelis.
super multa te constituam intra in gaudium domini tui.

²²accessit autem et qui duo talenta acceperat et ait.
²⁵domine duo talenta tradidisti mihi. ecce alia duo lucratus
sum. ²³ait illi dominus eius. Euge serue bone et fidelis quia

Mt. 25, 1. 3—23.

super pauca fuisti fidelis supra multa te constituam intra in gaudium domini tui.

²⁴accedens autem et qui unum talentum acceperat. ait. domine scio quia homo durus es. et metis ubi non seminasti. et congregas ubi non sparsisti. ²⁵et timens abii et abscondi talentum tuum in terra. ecce habes quod tuum est. ²⁶Respondens autem dominus eius dixit ei.

Serue male et piger. scibas quia meto ubi non semino. et congrego ubi non sparsi. ²⁷oportuit ergo te conmittere pecuniam meam nummulariis. et ueniens ego recepissem utique quod meum est cum usura. ²⁸Tollite itaque ab eo talentum et date ei qui habet X talenta.

Mt. CCLXXI
//
Mr. XLII
Lc. CCXXX
Mt. CCLXXII
V
Lc. CCXXXI

²⁹Omni enim habenti dabitur et abundabit. ei autem qui non habet. et quod uidetur habere auferetur ab eo ³⁰Et inutilem seruum eicite in tenebras exteriores illic erit fletus et stridor dentium

Lc. CLIII
X

CLI. (Lc. 12, 35) Sint lumbi uestri praecincti et lucernae ardentes. ³⁶et uos similes hominibus expectantibus dominum suum quando reuertatur a nuptiis

Lc. CLV.
V
Mt. CCLXVI

Et cum uenerit et pulsauerit confestim aperiant ei ³⁷Beati serui illi. quos cum uenerit dominus inuenerit uigilantes.

amen dico uobis. quod praecingit se et faciet illos discumbere et transiens ministrabit illis.

³⁸Et si uenerit in secunda uigilia et si in tertia uigilia uenerit et ita inuenerit beati serui illi

23

Lc.
CCXXXVIII
//
Mt. CCLXVIII.
Mr. CLIII
Lc. CCXXXVIII.
V
Mt. CCLXX

CLII. (Lc. 19, 12) Dixit ergo. homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere sibi regnum et reuerti.

¹³Uocatis autem X seruis suis. dedit illis X minas

Et ait ad illos. negotiamini dum uenio. ¹⁴ciues autem eius oderant illum. Et miserunt legationem pos illum dicentes. nolumus hunc regnare super nos. ¹⁵Et factum est dum rediret. accepto regno et iussit uocari seruos. quibus dedit pecuniam. ut sciret quantum quisque negotiatus esset

¹⁶Uenit autem primus dicens domine mina tua X minas adquisiuit. ¹⁷et ait illi. euge bone serue. quia in modico fidelis fuisti. eris potestatem habens supra X ciuitates. ¹⁸et alter

Mt. 25, 23—30. Lc. 12, 35—38; 19, 12—18.

uenit dicens. domine mina tua. fecit V minas. ¹⁹et huic ait. et tu esto supra V ciuitates. ²⁰Et alter uenit dicens. domine ecce mina tua quam habui repositam in sudario. ²¹timui enim quia homo austerus es. Tollis quod non posuisti. et metis quod non seminasti. ²²Dicit ei. de ore tuo te iudico serue nequa. quia ego austeris homo sum. Tollens quod non posui. et metens quod non seminaui. ²³Et quare non dedisti pecuniam meam ad mensam. et ego ueniens cum usuris utique exegissem illud. ²⁴et adstantibus dixit. auferte ab illo minam. et date illi qui ¹⁰decem minas habet. ²⁵et dixerunt ei. domine habet X minas. ²⁶Dico autem uobis quia omni habenti dabitur. ab eo autem ¹¹qui non habet. et quod habet auferetur ab eo. ²⁷Uerum tamen ¹²inimicos meos. illos qui noluerunt me regnare super se addu- ¹³cite huc et interficite ante me

¹⁵ CLIII. (Mt. 25, 31) Cum autem uenerit filius hominis in ¹⁴maiestate sua et omnes angeli cum eo. Tunc sedebit super sedem maiestatis suae. ³²et congregabuntur ante eum omnes gentes et separauit eos ab inuicem. sicut pastor segregat oues ab hedis

²⁰ ³³Et statuet oues quidam a dextris suis. haedos autem a sinistris. ³⁴Tunc dicet rex. his qui a dextris eius erunt. Uenite benedicti patris mei. possidete paratum uobis regnum a constitutione mundi

³⁵Esuriui enim et dedistis mihi manducare. sitiui et dedistis ²⁵mihi bibere hospes eram et collexistis me. ³⁶nudus. et operuistis me. Infirmus et uisitastis me. In carcere et uenistis ad me. ³⁷Tunc respondebunt ei iusti dicentes. domine quando te uidimus esurientem et pauius. sitientem et dedimus tibi potum

²⁰ ³⁸Quando autem te uidimus hospitem et colleximus te. aut nudum et cooperuimus. ³⁹aut quando te uidimus infirmum et in carcerem et uenimus ad te. ⁴⁰Et respondens rex dicet illis. amen dico uobis quamdiu fecistis uni de his fratribus meis minimis mihi fecistis. ⁴¹Tunc dicet et his qui a sinistris erunt

²⁵ Discedite a me maledicti in ignem aeternum qui praeparatus est diabolo et angelis eius. ⁴²esuriui enim et non

Lc. 19, 18—27. Mt. 25, 31—42.

dedistis mihi manducare. sitiui et non dedistis mihi potum.
⁴³hospes eram et non collexistis me. nudus et non operuistis me.
 Infirmus et in carcerem et non uisitastis me

⁴⁴Tunc respondebunt et ipsi dicentes. domine quando te uidimus esurientem aut sitientem aut hospitem aut nudum aut infirmum uel in carcere et non ministrabimus tibi. ⁴⁵Tunc respondebit illis dicens. amen dico uobis. quamdiu non fecistis uni de minoribus his nec mihi fecistis

⁴⁶Et ibunt hi in supplicium aeternum. Iusti autem in uitam aeternam

10

Mt. CCLXXIII
XMt. CCLXXIII
IMr. CLVI
Lc. CCLX

Io. XX

Mt. CCLXXV

Mr. CLVII

CLIII. (Mt. 26, 1) Et factum est cum consummasset

ihesus sermones hos omnes dixit discipulis suis ²Scitis quia

post biduum pascha fiet. et filius hominis tradetur ut cruci-

figatur ³Tunc congregati sunt principes sacerdotum. et seniores

populi in atrium principis sacerdotum. qui dicebatur caiaphas. ¹³

⁴Et consilium fecerunt. ut ihesum dolo tenerent et occiderent.

⁵Dicebant autem. non in die festo. ne forte tumultus fieret in populo

¹⁴Tunc abiit unus de XII qui dicitur iudas scarioth (Lc. 22, 4) et locutus est ad principes sacerdotum et magistratibus. ²⁰ (Mt. 26, 15) et ait illis. quid uultis mihi dare. et ego uobis eum tradam. (Mr. 14, 11) qui audientes gauisi sunt.

(Mt. 26, 15) Et constituerunt ei XXX argenteos. ¹⁶et exinde quaerebat opportunitatem ut eum traderet (Lc. 22, 6) sine turbis

Io. CXII
X

CLV. (Io. 13, 1) ante diem autem festum paschae sciens ²¹ ihesus quia uenit hora ut transeat ex hoc mundo ad patrem

Io. CXV
X

Cum dilexisset suos qui erant in mundo. in finem dilexit eos. ⁴Surgit a cena et ponit uestimenta sua. et cum accepisset linteam praecinxit se ⁵deinde mittit aquam in peluem et coepit lauare pedes discipulorum et extergere linteo quod erat praecinctus. ⁶Uenit ergo ad simonem petrum et dicit ei petrus. domine tu mihi lauas pedes. ⁷Respondit ihesus et dicit ei. quod ego facio tu nescis modo. scies autem postea

⁸Dicit ei petrus non lauabis mihi pedes in aeternum. respondit ihesus ei Si non lauero te non habes partem mecum. ²⁵

⁹Dicit ei simon petrus

Mt. 25, 42—46; 26, 1—5. 14—16. Lc. 22, 4. 6. Mr. 14, 11. Io. 13, 1. 4—9.

domine non tantum pedes meos. sed et manus et caput.
¹⁰ dicit ei ihesus. qui lotus est non indiget ut lauet. sed est mundus totus. et uos mundi estis.

Sed non omnes. ¹¹ Sciebat enim quisnam esset qui traderet eum. propterea dixi. non estis mundi omnes. ¹² postquam ergo lauit pedes eorum. et accepit uestimenta sua

Cum recubuisset iterum dixit eis. Scitis quid fecerim uobis
¹³ Uos uocatis me magistrum et domine. et bene dicitis. sum
 etenim ¹⁴ Si ergo ego laui pedes uestros. dominus et magister.
¹⁵ et uos debetis. alter alterius lauare pedes. ¹⁵ exemplum enim
 dedi uobis ut quemammodum ego feci uobis ita et uos faciatis
¹⁶ Amen. amen dico uobis. non est seruus maior domino suo.
 neque apostolus maior eo qui misit illum

¹⁷ Si haec scitis beati eritis si feceritis ea ¹⁸ non de omnibus
¹⁸ uobis dico. ego scio quos elegerim. Sed ut impleatur scriptura.
 qui manducat mecum panem. leuabit contra me calcaneum
 suum. ¹⁹ a modo dico uobis priusquam fiat. ut credatis cum
 factum fuerit quia ego sum

²⁰ Amen amen dico uobis qui accipit. si quem misero. me
²⁰ accipit. qui autem me accipit. accipit eum qui me misit
 CLVI. (Mt. 26, 17) prima autem die azimorum. accesse-
 runt discipuli ad ihesum dicentes

Ubi uis paremus tibi comedere pascha. ¹⁸ at ihesus dixit.
 Ite in ciuitatem (Lc. 22, 10) et introeuntibus uobis occurret uobis
²³ homo amphoram aquae portans sequimini eum in domo in
 qua intrat (Mt. 26, 18) ad quendam

(Lc. 22, 11) Et dicitis (Mt. 14, 14) domino domus. (Mt. 26, 18) magister
 dicit. tempus meum prope est. aput te facio pascha cum
 discipulis meis. (Mt. 14, 15) et ipse uobis demonstrabit cenaculum
²⁰ grande stratum. et illic parate nobis. ¹⁶ et abierunt discipuli
 eius et inuenerunt sicut dixit eis et parauerunt pascha.

¹⁷ Uespere autem facto uenit et (Mt. 26, 20) discumbibat cum
 XII discipulis suis.

²¹ Et edentibus illis dixit (Lc. 22, 15) desiderio desiderauit hoc
²⁵ pascha manducare uobiscum antequam patiar. ¹⁶ dico enim
 uobis. quia ex hoc non manducabo illud donec impleatur in
 Io. 13, 9—20. Mt. 26, 17—18. 20. Mr. 14, 14—17. Lc. 22, 10—11. 15—16.

Io. CXVI

II

Mt. LVIII

Lc. LXIII

Io. CXVII

X

Io. CXVIII

III

Mt. XC

Lc. LVIII

Io. CXVIII

X

Io. CXX

I

Mt. XCVIII

Mr. XCVI

Lc. CXVI

Mt. CCLXXVIII

II

Mr. CLX

Lc. CCLXI

Mt. CCLXXVIII

III

Mr. CLXI

Io. CXXI

Lc. CCLXXIII

X

Lc. CCLXV

II

Mt. CCLXXXV

Mr. CLXVI

Io. CXXI
III regno dei. (Io. 13, 21) Cum haec dixisset turbatus est spiritu. et
Mt. CCLXXVIII protestatus est et dixit. amen amen dico vobis. quia unus ex
Mr. CLXI
Mt. CCLXXX uobis tradet me

Mr. CLXII
Lc. CCLXVIII (Mr. 14, 19) at illi coeperunt contristari et dicere singillatim.
Io. CXXII (Mt. 26, 22) numquid ego sum domine (Mr. 14, 20) Quibus ait 5
Mt. CCLXXXI

Mr. CLXIII
Lc. CCLXVIII Qui intingit mecum manum in catino (Mt. 26, 23) hic me tradet.
Mt. CCLXXXII 24 filius quidem hominis uadit sicut scriptum est de illo Uae

Mr. CLXIII
Lc. CCLXVIII autem homini illi per quem filius hominis traditur. Bonum erat
Io. CXXII ei si natus non fuisset homo ille (Io. 13, 22) aspiciebant ergo ad

Mr. CCLXXX
Mr. CLXII inuicem discipuli haesitantes de quo diceret (Lc. 22, 23) Et quaerentes 10
Lc. CCLXVIII inter se quis esset ex eis qui hoc facturum esset. (Io. 13, 23) Erat

Mr. CCLXXX
Mr. CLXII ergo recumbens unus ex discipulis eius in sinu ihesu. quem
Io. CXXII diligebat ihesus. 24 Innuit ergo huic simon petrus et dicit ei.
Io. CXXIII quis est de quo dicit. 25 Itaque cum recubisset ille supra
X pectus ihesu. dicit ei. domine quis est. 15

26 Cui respondit ihesus. ille est cui ego intinctum panem

Io. CXXIII. porrexero.

Mr. CCLXXII
Lc. CCLXXII Et cum intinxisset panem dedit iudae simonis scariothis.
Io. CXXV 27 et pos buccellam tunc introiuit in illum satanas. Dicit ei
X ihesus. quod facis. fac citius. 20

28 hoc autem nemo sciuit discumbentium ad quid dixerit ei.

29 quidam enim putabant quia oculos habebat iudas. quod dicit
ei ihesus. eme ea quae opus sunt nobis ad diem festum aut

Mr. CCLXXXIII
X egenis ut aliquid daret. (Mt. 26, 25) Respondens autem iudas qui
tradidit eum dixit. numquid ego sum rabbi. ait illi. tu dixisti. 25

Io. CXXV (Io. 13, 30) Cum ergo accepisset ille buccellam exiit continuo. Erat
X autem nox. 31 cum ergo exisset dicit ihesus. Nunc clarificatus
est filius hominis. et deus clarificatus est in eo. 32 et deus clari-
ficauit eum in semet ipso et continuo clarificauit eum

Mr. CCLXXXIII
I CLVII. (Mt. 26, 26) Cenantibus autem eis. accepit ihesus 30
panem et benedixit ac fregit deditque discipulis suis dicens.

Mr. CLXV
Lc. CCLXVI accipite et comedite. hoc est corpus meum (Lc. 22, 19) quod pro
Io. LXVII uobis datur. (Mt. 26, 27) Et accipiens calicem gratias egit. et bene-
Mt. CCLXXXV
II dixit. et dedit eis dicens. bibite ex hoc omnes. 28 hic est enim

Mr. CLXVI
Lc. CCLXV sanguis meus. noui testamenti qui pro uobis et multis effun- 35
ditur in remissione peccatorum. 29 dico autem uobis non bibam
Lc. 22, 16. 23. 19. Io. 13, 21—32. Mt. 26, 22—23. 25—29. Mr. 14, 19—20.

a modo de hoc genimine uitis usque in diem illum cum illud bibam uobiscum nouum in regno patris mei.

(Lc. 22, 19) hoc facite. in meam memorationem. ³¹ait autem ^{Lc. CCLXXXIII}
dominus. simon. simon. ecce satanas expetiuit uos ut cribraret ^X
³²sicut triticum. ³²ego autem rogavi pro te ut non deficiat fides ^{Lc. CCLXXXIII}
tua. Et tu aliquando conuersus confirma fratres tuos. (Io. 13, 33) ^{VIII}
filioli athuc modicum uobiscum sum. quaeritis me et sicut ^{Io. CCXXVIII}
dixi iudaeis. quo ego uado uos non potestis uenire. Et uobis ^{Io. CXXV}
dico modo. ³⁴mandatum nouum do uobis. ut diligatis inuicem ^X
³⁵sicut dilexi uos. ut et uos diligatis inuicem. ³⁵In hoc cognoscent ^{Io. CXXVI}
omnes quia mei discipuli estis. si dilectionem habueritis ad in- ^I
uicem. ³⁶Dicit ei simon petrus. domine. quo uadis. respondit ^{Mt. CCLXXXVIII}
ei ihesus. ^{Mr. CLXX}
^{Lc. CCLXXV}

Quo ego uado non potes me modo sequi. Sequeris autem postea. ^{Mt. CCLXXXII}
¹⁵ (Mt. 26, 31) Tunc dicit illis ihesus. omnes uos scandalum patie- ^{III}
mini in me in ista nocte ^{Mr. CLXVIII}
^{Io. CLII}

Scriptum est enim. percutiam pastorem et dispergentur ^{Mt. CCLXXXVIII}
oues gregis ^{VI}
^{Mr. CLXVIII}

³³Postquam autem resurrexero praecedam uos in galilaeam ^{Mt. CCLXXXVIII}
³³Respondens autem petrus ait illi. Etsi omnes scandalizati ^{Mr. CLXX}
fuerint in te ego numquam scandalizabor. (Lc. 23, 33) qui tecum ^{Lc. CCLXXV}
paratus sum et in carcerem et in mortem ire. (Io. 13, 37) animam ^{Io. CXXVI}
meam pro te ponam. ³⁸Respondit ihesus. animam tuam pro
me ponis. amen amen dico tibi. (Mt. 26, 31) quia hac nocte ante-
³⁹quam gallus cantet. ter me negabis ³⁹ait illi petrus ^{Mt. CCXC}
^{VI}

Etiam si oportuerit me mori tecum non te negabo. Similiter ^{Mr. CLXXI}
et omnes discipuli dixerunt

CLVIII. (Io. 14, 1) non turbetur cor uestrum. creditis in ^{Io. CXXXVII}
deum et in me credite. ²in domo patris mei mansiones multae ^X
³⁰sunt. Si quo minus dixissem uobis quia uado parare uobis
locum. ³Et si abiero et praeparauero uobis locum. Iterum
uenio et accipiam uos ad me ipsum. ut ubi sum ego et uos
sitis. ⁴Et quo ego uado scitis. et uiam scitis.

⁵Dicit ei thomas. domine. nescimus quo uadis. et quo-
³⁵modo possumus uiam scire. ⁶Dicit ei ihesus. Ego sum uia et
ueritas et uita

Mt. 26, 29. 31—35. Lc. 22, 19. 31—33. Io. 13, 33—38; 14, 1—6.

Nemo uenit ad patrem nisi per me. ⁷ Si cognouissetis me. et patrem meum utique cognouissetis.

Et a modo cognoscitis eum et uidistis eum. ⁸ Dicit ei philippus. domine. Ostende nobis patrem et sufficit nobis. ⁹ Dicit ihesus.

Tanto tempore uobiscum sum. et non cognouistis me. philippe. qui uidit me. uidit et patrem. quomo tu dicis. ostende nobis patrem. ¹⁰ non credis quia ego in patre. et pater in me est. Uerba quae ego loquor uobis. a me ipso non loquor. pater autem in me manens ipse facit opera. ¹¹ non creditis. quia ego ¹⁰ in patre et pater in me est. ¹² alioquin propter opera ipsa credite. amen. amen dico uobis. qui credit in me. opera quae ego facio et ipse faciet. quia ego ad patrem uado.

¹³ Et quodcumque petieritis in nomine meo hoc faciam. ut glorificetur pater in filio. ¹⁴ Si diligitis me mandata mea ser- ¹⁵ uate. ¹⁶ et ego rogabo patrem et alium paracletum dabit uobis. ut maneat uobiscum in aeternum.

¹⁷ Spiritum ueritatis quem mundus non potest accipere quia non uidet eum nec scit eum. uos autem cognoscitis eum quia apud uos manebit. et in uobis erit. ¹⁸ non relinquam uos ²⁰ orfanos ueniam ad uos. ¹⁹ adhuc modicum et mundus me iam non uidet. Uos autem uidetis me quia ego uiuo. et uos uiuetis. ²⁰ In illo die uos cognoscetis quia ego sum in patre meo et uos in me. et ego in uobis. ²¹ qui habet mandata mea et seruat ea. ille est qui diligit me. qui autem diligit me diligetur a ²⁵ patre meo. et ego diligam eum. et manifestabo ei me ipsum. ²² Dicit ei iudas non ille scariothis. domine quid factum est. quia nobis manifestaturus es te ipsum et non mundo. ²³ Respondit ihesus et dixit ei.

Si quis diligit me sermonem meum seruauit. et pater meus ³⁰ diligit eum et ad eum ueniemus et mansiones apud eum faciemus. ²⁴ qui non diligit me. sermones meos non seruat. Et sermonem quem audistis non est meus. sed eius qui me misit patris. ²⁵ haec locutus sum uobis aput uos manens. ²⁶ paracletus autem spiritus sanctus quem mittet pater in nomine meo. ille ³⁵ uos docebit omnia. et suggeret uobis omnia quaecumque dixerō

Io. CXXVIII
III
Mt. CCXVI
Mr. CXXV

Io. CXXVIII
I
Mt. XCVIII
Mr. XCVI
Lc. CXVI
Io. CXXX
X

Io. CXXXI
I
Mt. XCVIII
Mr. XCVI
Lc. CXVI
Io. CXXXII
X

uobis. ²⁷Pacem relinquo uobis. pacem meam do uobis. non quomodo mundus dat ego do uobis. non turbetur cor uestrum. neque formidet. ²⁸audistis quia ego dixi uobis. uado et non uenio ad uos. si diligeretis me gauderetis utique quia uado
 5 ad patrem. quia pater maior me est. ²⁹Et nunc dixi uobis. priusquam fiat. ut cum factum fuerit credatis. ³⁰iam non multa loquar uobiscum. Uenit enim princeps mundi huius. et in me non habet quicquam. ³¹sed ut cognoscat mundus quia diligo patrem. Et sicut mandatum dedit mihi pater sic facio

10 CLVIII. (Lc. 22, 34) Et dixit eis ³⁵quando misi uos sine ^{Le. CCLXXVI}
 sacculo et pera et calciamentis. numquid aliquid defuit uobis. ^X
³⁶at illi dixerunt nihil.

Dixit ergo eis. sed nunc qui habet sacculum tollat. similiter peram

15 Et qui non habet uendat tunicam suam et emat gladium ^{Le. CCLXXVII}
³⁷dico autem uobis quoniam athuc hoc quod scriptum est ^{VIII}
 oportet impleri in me ^{Mr. CCXVI}

Et quod cum iniustis deputatus est etenim ea quae sunt de me finem habent. ³⁸at illi dixerunt domine ecce gladii ^{Le. CCLXXVIII}
 20 duo hic ^X

at ille dixit eis sat est. ^{Io. CXXXII.}
^X

(Io. 14, 31) Surgite eamus hinc (Mt. 26, 30) et hymno dicto exierunt ^{Mt. CCLXXXVI}
 (Lc. 22, 39) secundum consuetudinem in montem oliueti ^{VII}
^{Mr. CLXVII}

CLX. (Io. 15, 1) dicit eis ego sum uitis uera et pater ^{Io. CXXXII}
 25 meus agricola est. ²Omnem palmitem in me non ferentem ^X
 fructum. tollet eum.

et omnem qui fert fructum purgabit eum. ut fructum plus afferat

³Iam uos mundi estis. propter sermonem quem locutus sum
 30 uobis. ⁴manete in me et ego in uobis

Sicut palmes non potest ferre fructum a semet ipso nisi manserit in uite. sic nec uos nisi in me manseritis. ⁵Ego sum uitis. uos palmites. qui manet in me et ego in eum

hic fert fructum multum quia sine me nihil potestis facere.
 35 ⁶Si quis in me non manserit mittetur foras sicut palmes. et
 aruit et colligent eos et in ignem mittunt et ardeunt. ⁷Si manseritis ^{Io. CXXXIII}
^{Mr. CCXVI}
^{Mr. CXXV}

Io. 14, 26—31; 15, 1—7. Lc. 22, 34—39. Mt. 26, 30.

in me et uerba mea in uobis manserint. quodcumque uolueritis
petitis et fiet uobis.

Io. CXXXIII
X

⁸In hoc clarificatus est pater meus ut fructum plurimum
afferatis

et efficiamini mei discipuli. ⁹Sicut dilexit me pater. et ego
dilexi uos.

Manete in dilectione mea. ¹⁰si praecepta mea seruaueritis.
manebitis in dilectione mea. sicut et ego patris mei praecepta
seruauit. et maneo in eius dilectione. ¹¹haec locutus sum uobis
ut gaudium meum impleatur

10

Io. CXXXV
III
Mt. CCLIII
Mr. CXV
Io. CXXXVI
X

¹²hoc est praeceptum meum ut diligatis inuicem sicut dilexi
uos. ¹³Maiorem hanc dilectionem nemo habet. ut animam suam
quis ponat pro amicis suis ¹⁴Uos amici mei estis si feceritis
quae ego praecepit uobis. ¹⁵Iam non dico uos seruos. quia
seruus. nescit quid faciat dominus eius. Uos autem dixi amicos. ¹⁵
quia omnia quaecumque audiui a patre meo nota feci uobis

Io. CXXXVII
III
Mt. CCXVI
Mr. CXXV

¹⁶Non uos me elegistis. Sed ego elegi uos. et posui uos ut
eatis et fructum afferatis. et fructus uester maneat. Ut quod-
cumque petieritis patrem in nomine meo det uobis

Io. CXXXVIII
X

¹⁷haec mando uobis ut diligatis inuicem. ¹⁸Si mundus uos ²⁰
odit. Scitote quia me priorem uobis odio habuit. ¹⁹Si de
mundo fuissetis. mundus quod suum erat diligeret. quia uero
de mundo non estis sed ego elegi uos de mundo propterea
odit uos mundus. ²⁰Mementote sermonis mei quem ego dixi
uobis. non est seruus maior domino suo. Si me persecuti sunt ²¹
et uos persequentur. Si sermonem meum seruauerunt. et
uestrum seruabunt. ²¹Sed haec omnia facient uobis propter
nomen meum. quia nesciunt eum qui misit me

Io. CXXXVIII
III
Mt. XC
Lc. LVIII
Io. CXLIII
X
Io. CXLII
I
Mt. CCXLIII
Mr. CXXXVIII
Lc. CCL

²²Si non uenissem et locutus fuisset eis peccatum non
haberent. nunc autem excusationem non habent de peccato suo. ²⁰

Io. CXLII
III
Mr. CCXII
Lc. CXVIII

²³Qui me odit. et patrem meum odit. ²⁴Si operam non fecissem
in eis quae nemo alius fecit. peccatum non haberent.

Io. CXLIII
X

Nunc autem et uiderunt et oderunt et me et patrem meum.

²⁵Sed ut impleatur sermo qui in lege eorum scriptus est. quia
odio me habuerunt gratis. ²⁶Cum autem uenerit paracletus quem ²⁵
ego mittam uobis a patre. spiritum ueritatis qui a patre procedit.

Io. 15, 7—26.

ille testimonium perhibebit de me. ²⁷ Et uos testimonium perhibetis quia ab initio mecum estis. (Io. 16, 1) haec locutus sum uobis ut non scandalizemini. ² absque synagogis facient uobis. sed ^{Io. CXLIII / Mr. XCVIII / Mr. XCVI / Lc. CXVI} uenit hora. ut omnis qui interficit uos. arbitretur obsequium se prestare deo. ³ et haec facient quia non nouerunt patrem neque me. ⁴ Sed haec locutus sum uobis. ut cum uenerit hora eorum reminiscamini quia ego dixi uobis. ⁵ haec autem uobis ^{Io. CXLV} ab initio non dixi. quia uobiscum eram

at nunc uado ad eum qui me misit. et nemo ex uobis interrogat me quo uadis. ⁶ sed quia haec locutus sum uobis. Tristitia impleuit cor uestrum

⁷ Sed ego ueritatem dico uobis. expedit uobis ut ego uadam. Si enim non abiero. paracletus non ueniet ad uos. Si autem abiero. mittam eum ad uos. ⁸ Et cum uenerit ille arguet ¹³ mundum de peccato et de iustitia et de iudicio. ⁹ De peccato quidem quia non credunt in me

¹⁰ De iustitia uero quia ad patrem uado. et iam non uidebitis me. ¹¹ De iudicio autem. quia princeps mundi huius iudicatus est. ¹² athuc multa habeo uobis dicere sed non potestis portare ²⁰ modo.

¹³ Cum autem uenerit ille spiritus ueritatis. docebit uos in omnem ueritatem.

Non enim loquitur a semet ipso. sed quaecumque audiet loquitur. et quae uentura sunt annuntiabit uobis. ¹⁴ ille me ²⁵ clarificabit. quia de meo accipiet. et annuntiabit uobis. ¹⁵ Omnia quaecumque habet pater mea sunt. propterea dixi quia de meo accipiet. et annuntiabit uobis ^{Io. CXLVI / Mr. CCXLIII / Mr. CXXXVIII. / Lc. CCL / Io. CALVII}

¹⁶ Modicum et iam non uidebitis me. Et iterum modicum et uidebitis me quia uado ad patrem. ¹⁷ dixerunt ergo ex discipulis eius ad inuicem. quid est hoc quod dicit nobis modicum et non uidebitis me. et iterum modicum et uidebitis me. et quia uado ad patrem. ¹⁸ Dicebant ergo quid est hoc quod dicit modicum nescimus quid loquitur. ¹⁹ cognouit autem ihesus. quia uolebant eum interrogare. et dixit eis. de hoc quaeritis inter ²⁵ uos quia dixi modicum et non uidebitis me. Et iterum modicum et uidebitis me

Io. 15, 26—27; 16, 1—19.

²⁰ Amen. amen dico uobis. quia plorabitis et flebitis uos mundus autem gaudebit uos autem contristabimini. Sed tristitia uestra uertetur in gaudium

²¹ Mulier cum parit tristitiam habet quia uenit hora eius. Cum autem pepererit puerum. iam non meminit pressuræ propter gaudium quia natus est homo in mundum. ²² Et uos igitur nunc quidem tristitiam habebitis. iterum autem uidebo uos et gaudebit cor uestrum. et gaudium uestrum nemo tollit a uobis. ²³ Et in illo die me non rogabitis quicquam amen. amen dico uobis si quid petieritis patrem in nomine meo ¹⁰ dabit uobis. ²⁴ Usque modo non petistis quicquam in nomine meo. petite et accipietis ut gaudium uestrum sit plenum. ²⁵ haec in prouerbiis locutus sum uobis. uenit hora cum iam non in prouerbiis loquar uobis. sed palam de patre annuntiabo uobis. ²⁶ illo die in nomine meo petitis. et non dico uobis quia ego ¹⁵ rogabo patrem de uobis. ²⁷ ipse enim pater amat uos. quia uos me amatis. et credidistis quia ego a deo exiui. et ²⁸ exiui a patre et ueni in mundum

Iterum relinquo mundum et uado ad patrem. ²⁹ Dicunt ei discipuli eius. ecce nunc palam loqueris et prouerbium nullum ²⁰ dicis. ³⁰ Nunc scimus quia scis omnia et non opus est tibi ut quis te interroget. in hoc credimus quia a deo existi

³¹ Respondit eis ihesus. A modo creditis. ³² ecce uenit hora. et iam uenit ut dispargamini unusquisque in propria et me solum relinquitis. Et non sum solus quia pater mecum est. ³³ haec locutus sum ²⁵ uobis. ut in me pacem habeatis in mundum pressuram habebitis

Sed confidite ego uici mundum. (Io. 17, 1) haec locutus est ihesus. Et subleuatis oculis in caelum ad patrem dixit. uenit hora. clarifica filium tuum. ut filius tuus clarificet te

³ Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis. ut omne quod ³⁰ dedisti ei det eis uitam aeternam

³ haec est autem uita aeterna. ut cognoscant te solum deum uerum et quem misisti ihesum christum. ⁴ Ego te clarificaui super terram. opus consummaui quod dedisti mihi ut faciam. ⁵ Et nunc clarifica me tu pater. apud temet ipsum. claritatem ³⁵ quam habui priusquam mundus esset aput te

Io. 16, 20—33; 17, 1—5.

Io. CXLVIII
III
Mt. CXI
Lc. CXVIII
Io. CXLVIII
X

Io. CL
III
Mt. CCXVI
Mr. CXXV
Io. CLI
X

⁶Manifestaui nomen tuum hominibus. quos dedisti mihi de mundo tui erant et mihi eos dedisti et sermonem tuum seruauerunt. ⁷nunc cognouerunt quia omnia quae dedisti mihi abs te sunt.

⁸Quia uerba quae dedisti mihi dedi eis. et ipsi acceperunt. et cognouerunt uere quia a te exiui

Et crediderunt quia tu me misisti. ⁹et ego pro eis rogo non pro mundo rogo. sed pro his quos dedisti mihi. quia tui sunt

¹⁰ ¹⁰Et mea omnia tua sunt. et tua mea sunt et clarificatus sum in eis. ¹¹Et iam non sum in mundo et hi in mundo sunt. et ego ad te uenio. pater sancte serua eos in nomine tuo quod dedisti mihi ut sint unum sicut et nos

¹²Cum essem cum eis ego seruabam eos in nomine tuo ¹³quos dedisti mihi custodiui. et nemo ex his periuit nisi filius perditionis. ut scriptura inpleatur. ¹³nunc autem ad te uenio et haec loquor in mundo. ut habeant gaudium meum inpletum in semet ipsis

¹⁴Ego dedi eis sermonem tuum et mundus odio eos habuit ¹⁵quia non sunt de mundo. Sicut et ego non sum de mundo.

¹⁵non rogo ut tollas eos de mundo. sed ut serues eos ex malo.

¹⁶de mundo non sunt sicut et ego non sum de mundo. ¹⁷Sanctifica eos in ueritate. sermo tuus ueritas est. ¹⁸sicut me misisti in mundum. et ego misi eos in mundum ¹⁹et pro eis ego ²⁰sanctifico me ipsum. ut sint et ipsi sanctificati in ueritate

²⁰Non pro his autem rogo tantum. sed et pro eis qui credituri sunt per uerbum eorum in me

²¹Ut omnes unum sint. sicut tu pater in me et ego in te. ut et ipsi in nobis unum sint. ut mundus credat quia tu me ²²misisti. ²²et ego claritatem quam dedisti mihi dedi illis

ut sint unum sicut nos unum sumus. ²³ego in eis et tu in me. ut sint consummati in unum et cognoscat mundus quia tu me misisti. Et dilexisti eos sicut et me dilexisti. ²⁴pater quos dedisti mihi. uolo ut ubi ego sum et illi sint mecum

²⁵ Ut uideant claritatem meam quam dedisti mihi quia dilexisti me. ante constitutionem mundi

Io. CLIII
III
Mt. CXII
Lc. CXVIII
Io. CLV
X

²⁵Pater iuste et mundus te non cognovit. ego autem te cognoui. et hi cognouerunt quia tu me misisti. ²⁶et notum feci eis nomen tuum et notum faciam. ut dilectio qua dilexisti me in ipsis sit et ego in ipsis

Mt. CCXCI
I
Mr. CLXXII
Lc. CCLXXVIII
Io. CLVI

CLXI. (Mt. 26, 36) Tunc uenit ihesus cum illis in uillam ⁵ qui dicitur gesemani. (Io. 18, 1) trans torrentem cedron. ubi erat hortus. in quem introiuit ipse et discipuli eius.

Io. CLVII
X

²Sciebat autem et iudas qui tradebat eum locum quia frequenter ihesus conuenerat illuc cum discipulis suis (Lc. 22, 40)

Lc. CCLXXX
II

Et cum peruenisset ad locum dixit (Mt. 26, 36) discipulis suis ¹⁰ sedete hic (Lc. 22, 40) et orate ne intretis in temptationem

Mt. CCXCVI
Mr. CLXXVII

Mt. CCXCII
VI

Mr. CLXXIII

Lc. CCLXXX
II

Mt. CCXCVI
Mr. CLXXVII

Mt. CCXCII
VI

Mr. CLXXIII

Mt. CCXCIII
III

Mr. CLXXIII
Io. CVII

Mt. CCXCIII
I

Mr. CLXXV
Lc. CCLXXXI

Io. CLXI

³⁶Tunc ait illis. Tristis est anima mea usque ad mortem. ¹⁵

sustinete hic. et uigilate mecum (Lc. 22, 41) Et ipse (Mt. 22, 39) pro-

gressus (Lc. 22, 41) est ab eis. quantum iactus est lapidis Et po-

sisit genibus (Mt. 26, 39) procidit in faciem suam (Mr. 14, 35) et orabat

Ut si fieri posset transiret ab eo hora. (Mt. 26, 39) dicens pater.

si possibile est

20

(Mr. 14, 36) abba pater. omnia tibi possibilia sunt. (Mt. 26, 39) mi

pater si possibile est (Mr. 14, 36) transfer calicem hunc a me

Uerumtamen non quod ego uolo sed quod tu

(Lc. 22, 45) Et cum surrexisset ab oratione. (Mt. 26, 40) uenit ad

discipulos suos et inuenit eos dormientes.

25

(Lc. 22, 46) Et ait eis. quid dormitis (Mt. 26, 40) sic non potuistis

una hora uigilare mecum. ⁴¹Uigilate et orate ut non intretis

in temptationem

Mt. CCXCVII
III

Mr. CLXXVIII
Io. LXX

Mt. CCXCVIII
VII

Mr. CLXXVIII

Lc. CCLXXXIII
X

Spiritus quidem promptus est caro autem infirma

⁴²Iterum secundo abiit. et orauit. (Lc. 22, 43) apparuit autem illi ³⁰

angelus de caelo confortans eum. et factus est in agonia et

prolixius orabat. (Mt. 26, 42) dicens pater mi. si non potest calix

hic transire. nisi bibam illum fiat uoluntas tua. (Lc. 22, 44) Et

factus est sudor eius sicut guttae sanguinis decurrentis in

terram. ⁴⁵et cum surrexisset. (Mt. 26, 40) Uenit iterum ad disci- ³⁵

pulos suos et inuenit eos dormientes prae tristitia

Io. 17, 25—26. Mt. 26, 36—42. Io. 18, 1—2. Lc. 22, 40—46. Mr. 14, 35—36.

Mt. CCXCVI
II

Mr. CLXXVII
Lc. CCLXXXIII

(Mr. 14, 40) Erant enim oculi eorum ingrauari Et ignorabant quid responderent ei (Mt. 26, 44) Et relictis illis iterum abiit et orauit tertio

Mt. CCXCVIII

VI

Mt. CLXXVIII

Mt. CCXCVIII

III

Mt. CLXXX

Io. CIII

Eundem sermonem dicens

45 Tunc uenit ad discipulos suos. et ait illis. dormite et requiescite adpropinquauit hora. et filius hominis traditur in manus peccatorum. 46 Surgite eamus. ecce adpropinquauit qui me tradet

Mt. CCC

I

Mt. CLXXXI

Lc. CCLXXXI

Io. CLV II

CLXII. 47 Et athuc ipso loquente ecce iudas unus de duodecim. (Io. 18, 3) cum accepisset cohortem (Mt. 26, 17) uenit et cum eo turba multa (Io. 18, 3) cum lanternis et facibus et armis

(Mt. 26, 47) et gladiis et fustibus a principibus sacerdotum (Mr. 14, 43)

et scribis (Mt. 26, 47) et senioribus populi 48 qui autem tradebat

Mt. CCCI

II

Mt. CLXXXII

Lc. CCLXXXVI

eum dederat illis signum dicens. quemcumque osculatus fuero

ipse est tenete eum (Mr. 14, 44) et ducite eum. (Mt. 26, 49) Et con-

18 festim accedens ad ihesum dixit. habe rabbi. et (Lc. 22, 47) adpro-

pinquauit ihesu. ut oscularetur eum. 48 ihesus autem dixit ei.

iuda osculo filium hominis tradis.

(Mt. 26, 50) amice ad quod uenisti. 49 et osculatus est eum

(Io. 18, 4) ihesus itaque sciens omnia quae uentura erant super 10. CLVIII

X

20 eum. processit et dicit eis. quem quaeritis.

5 responderunt ei. ihesum nazarenum. dicit eis ihesus ego

sum. stabat autem et iudas qui tradebat eum cum ipsis. 6 Ut

ergo dixit eis. ego sum. abierunt retrorsum et ceciderunt in

terram. 7 Iterum ergo eos interrogauit quem quaeritis. illi

25 autem dixerunt ihesum nazarenum. 8 Respondit ihesus dixi

uobis quia ego sum

Si ergo me quaeritis. sinite hos abire. 9 ut impleretur

sermo quem dixit. quia quos dedisti mihi non perdi ex ipsis

Mt. CCCI

II

quicquam (Mt. 26, 50) Tunc accesserunt et manus iniecerunt in

Mt. CLXXXII

Lc. CCLXXXVI

30 ihesum. et tenuerunt eum (Lc. 22, 49) Uidentes autem hi qui circa

Lc. CCLXXXVI

Lc. CCLXXXVI

Lc. CCLXXXVI

Lc. CCLXXXVI

Lc. CCLXXXVI

Lc. CCLXXXVI

Lc. CCLXXXVI

ipsum erant. quod futurum erat dixerunt ei domine. si per-

cutimus in gladio. (Io. 18, 10) Simon ergo petrus habens gladium.

Mt. CC B

Mt. CLXXXI

Io. CLX

eduxit eum. et percussit pontificis seruum

Et amputauit auriculam eius dextram. Erat autem nomen

35 seruo malchus. 11 Tunc ait ihesus petro. calicem quem dedit

Io. CLXI

I

Mt. CCXCVIII

Mt. CLXXXV

Lc. CCLXXXI

mihi pater non bibam illum. mitte gladium in uaginam

Mr. 14, 40. 43—44. Mt. 26, 44—50. Io. 18, 3—11. Mt. 16, 47—49. Lc. 22, 47—49.

Mt. CCCIII
X

(Mt. 26, 52) Omnis enim qui acceperint gladium gladio peribunt.
⁵³ an putas quia non possum rogare patrem meum et exhibebit
 mihi modo. plus quam XII legiones angelorum

CCLXXXVIII

Mt. CCCIII
I

Mt. CLXXXIII

Lc. CCLXXXVIII

Io. CLXX

⁵⁴ Quomodo ergo implebuntur scripturae. quia sic oportet
 fieri. (Lc. 22, 51) Sinite usque huc. et cum tetigisset auriculam eius
 sanauit eum. (Mt. 26, 55) In illa hora dixit ihesus turbis

Tamquam ad latronem existis cum gladiis et fustibus con-
 prehendere me. (Mt. 14, 49) cotidie apud uos eram docens in
 templo et non me tenuistis (Lc. 22, 53) sed haec est hora uestra
 et potestas tenebrarum.

10

Mt. CCCV
VI

Mt. CLXXXV

Io. CLXII

Mt. CCCVI

Mt. CLXXXVII

Lc. CCXC

(Mt. 26, 56) hoc autem factum est. ut implerentur scripturae
 prophetarum. Tunc discipuli omnes relicto eo fugerunt. (Io. 18, 12)
 Cohors ergo et tribunus et ministri iudaeorum conprehen-
 derunt ihesum et ligauerunt eum. ¹³ et adduxerunt eum ad
 annam primum erat enim socer caiphae. qui erat pontifex ¹⁵
 anni illius.

¹⁴ Erat autem caiaphas qui consilium dederat iudaeis. quia
 expedit unum hominem mori pro populo

Mt. CLXXXVI
X

CLXIII. (Mt. 14, 51) adulescens autem quidam sequebatur
 eum amictus sindone super nudo et tenuerunt eum

20

⁵² at ille reiecta sindone nudus profugit ab eis

Io. CLXIII
III

Mt. CCCVII

Mt. CLXXXVII

Io. CLXV
XIo. CLXVI
I

Mt. CCCXIII

Mt. CCXCV

Lc. CCXCI

Io. CLXVII

Io. CLXVIII
I

Mt. CCCXIII

Mt. CCXCV

Lc. CCXCI

(Io. 18, 15) Sequebatur autem ihesum simon petrus (Mt. 26, 58) a
 longe (Io. 18, 15) et alius discipulus. (Mt. 26, 58) usque in atrium prin-
 cipis sacerdotum. (Io. 18, 15) Discipulus autem ille erat notus pon-
 tifici. et introiuit cum ihesu in atrium pontificis. ¹⁶ petrus ²⁵
 autem stabat ad ostium foris Exiuit ergo discipulus alius qui
 erat notus pontifici. et dixit ostiariae et introduxit petrum.
 (Lc. 22, 56) quem cum uidisset (Io. 18, 17) ancilla ostiaria (Lc. 22, 56) et eum
 fuisset intuita. dixit. (Io. 18, 17) numquid et tu ex discipulis es
 hominis istius. dicit ille (Lc. 22, 57) mulieri. non noui illum (Mt. 14, 68) ³⁰
 neque scio quid dicas. (Io. 18, 18) stabant autem serui et ministri
 ad prunas quia frigus erat et calefiebant. erat autem cum eis
 et petrus stans. et calefaciens se (Mt. 26, 58) ut uideret finem.

Io. CLXVI-II.
XIo. CLXX
I

Mt. CCCIII.

Mt. CLXXXIII

Lc. CCLXXXVIII

CLXI II. (Io. 18, 19) pontifex ergo interrogauit ihesum
 de discipulis et de doctrina eius

35

²⁰ Respondit ei ihesus. ego palam locutus sum mundo

Mt. 26, 52—56. 58. Lc. 22, 51. 53. 57. Mt. 14, 49. 51—52. 68. Io. 18, 12—20.

Ego semper docui in synagoga et in templo. quo omnes iudaei conueniunt et in occulto locutus sum nihil. ²¹ quid me interrogas. interroga eos qui audierunt quid locutus sum ipsis. ²² haec autem cum dixisset. ²³ unus assistens ministrorum dedit alapam ihesu dicens

Sic respondes pontifici

²³ Respondit ei ihesus. si male locutus sum. testimonium perhibe de malo.

Si autem bene quid me caedis. ²⁴ Et misit eum annas ligatum ad caiphan ponticem. ²⁵ Erat autem simon petrus foris in atrio stans et calefaciens se. ²⁶ rursum autem uidit eum alia ancilla. et ait circumstantibus. et hic erat cum ihesu nazareno. ²⁷ accesserunt qui stabant. et dixerunt petro. uere et tu ex illis es. nam et loquella tua manifestum te facit. quod sis galilaeus. ²⁸ et iterum negauit cum iuramento quia non noui hominem

²⁹ Et post pusillum quasi horae unius. dicit unus ex seruis pontificis cognatus eius cuius abscidit petrus auriculam. uere et hic cum illo erat. nam et galilaeus est. nonne ego te uidi in horto cum illo. Tunc coepit detestari. et anathematizare et iurare neque noui eum nescio quid dicis. non noui hominem istum quem dicitis

Et statim gallus cantauit. et conuersus dominus respexit petrum et recordatus est petrus uerbi domini quod dixerat ei. priusquam gallus cantet. ter me negauis hodie. et egressus foras petrus fleuit amare

CLXV. Mane autem facto conuenerunt omnes principes sacerdotum cum senioribus plebis et scribis concilium facientes quaerebant falsum testimonium contra ihesum. ut eum morti traderent et non inuenerunt. Cum multi falsi testes accessissent. nec inueniebant. Et conuenientia testimonia illorum non erant. Nouissime autem uenerunt duo falsi testes et dixerunt

Nos audiuius eum dicentem. possum

Io. 18, 20—27. Mt. 26, 59 etc. Mr. 14, 55 etc. Lc. 22, 34. 57 etc.

destruere templum dei (Mr. 14, 58) hoc manu factum et post tri-
duum aliud manu factum aedificare. (Mt. 26, 63) ihesus autem tacebat

⁶²Et surgens princeps sacerdotum (Mr. 14, 60) In medium in-
terrogauit ihesum dicens.

(Mt. 26, 62) Nihil respondis ad ea quae isti aduersus te testi-
ficantur. (Mr. 14, 61) ihesus autem nihil respondit

Mt. CCCVIII
I
Mr. CXC

CLXVI. Et rursum summus sacerdos (Mt. 26, 63) ait
illi. adiuro te per deum uiuum. ut dicas nobis. si tu es
christus filius dei (Mr. 14, 61) benedicti. (Mt. 26, 64) dicit illi ihesus.
tu dixisti. (Lc. 22, 67) et ait illis si uobis dixero non creditis mihi. ¹⁰

Lc. CCXCVI
X

⁶⁸si autem et interrogauero non respondebitis mihi neque
dimittetis (Mt. 26, 64) Uerumtamen dico uobis a modo

Mt. CCCX
I
Mr. CXCI
Lc. CCXCVII
Io. LXIII

Uidebitis filium hominis sedentem a dextris uirtutis dei et
uenientem in nubibus caeli ⁶⁵Tunc princeps sacerdotum scidit
uestimenta sua dicens. blasphemauit quid adhuc. egemus ¹⁵
testibus Ecce nunc audistis blasphemiam (Lc. 22, 71) de ore eius
(Mt. 26, 66) quid uobis uidetur

Mt. CCCXI
I
Mr. CXCH
Mt. CCCXII
II
Mr. CXCH
Lc. CCXCVIII

at illi respondentes omnes dixerunt. reus est mortis. ⁶⁷Tunc
expuerunt in faciem eius (Lc. 22, 63-64) et qui tenebant eum in-
ludebant ei. et uelauerunt (Mr. 14, 65) faciem eius. (Mt. 26, 67) et cola- ²⁰
phis eum caeciderunt. alii autem palmas in faciem eius
dederunt dicentes prophetiza nobis christe quis est iste qui
percussit (Lc. 22, 65) Et alia multa blasphemantes dicebant in eum

Mt. CCCXVIII
I
Mr. CXCVIII
Lc. CCC
Io. CLXXVI
Io. CLXXVII
X

CLXVII. (Mt. 27, 2) Et adduxerunt eum uinctum (Io. 18, 28)
in praetorio (Mt. 27, 2) et tradiderunt pontio pilato praesidi ²⁵

Io. CLXXVII
X
Mt. CCCVIII
X

(Io. 18, 28) Et ipsi non introierunt in praetorium ut non contami-
narentur sed manducarent pascha. (Mt. 27, 3) tunc uidens iudas qui
eum tradidit quod damnatus esset. paenitentia ductus retulit
XXX argenteos principibus sacerdotum et senioribus ⁴dicens

Peccaui tradens sanguinem iustum. at illi dixerunt. quid ad
nos. Tu uideris ⁵et proiectis argenteis in templo recessit
abiens laqueo se suspendit. ⁶principes autem sacerdotum.
acceptis argenteis dixerunt

Non licet mittere eos in corbanan quia praetium sanguinis
est. ⁷Consilio autem inito. emerunt ex illis agrum figuli in ³⁵
sepulturam peregrinorum. ⁸propter hoc uocatus est ager ille

Mt. 26, 61 etc. Mr. 14, 60 etc. Lc. 22, 63 etc. Io. 18, 28.

acheldemach. ager sanguinis usque in hodiernum diem. ⁹Tunc impletum est quod dictum est per hieremiam prophetam dicentem. Et acceperunt XXX argenteos praetium adpraetiatum quem adpraetiauerunt a filiis israhel. ¹⁰et dederunt eos in
 5 agrum figuli sicut constituit mihi dominus

CLXVIII. (Io. 18, 29) Exiuit ergo pilatus ad eos foras et dixit quam accusationem affertis aduersus hominem hunc.

Io. CLXXVII
X

³⁰Responderunt et dixerunt ei. si non esset hic malefactor. non tibi tradidissem eum. (Lc. 23, 2) hunc inuenimus subuer-
 10 tentem gentem nostram et prohibentem tributa dari caesari. et dicentem se christum regem esse (Io. 18, 31) Dixit ergo eis pilatus. accipite eum uos. et secundum legem uestram iudicate eum. Dixerunt ergo iudaei. nobis non licet interficere quem-
 quam ³²ut sermo domini impleretur quem dixit. significans qua
 15 esset morte moriturus. ³³Introiiit ergo iterum in praetorium

Io. CLXXVIII

pilatus. et uocauit ihesum et dixit ei. tu es rex iudaeorum.

Mt. CCCXX
I

³⁴Et respondit ihesus. a temet ipso hoc dicis. an alii tibi
 dixerunt de me. ³⁵Respondit pilatus. numquid ego iudaeus sum.
 gens tua et pontifices tradiderunt te mihi. quid fecisti.

Mt. CC
Lc. CCCII

Io. CLXXVIII

³⁶Respondit ihesus. regnum meum non est de mundo hoc. si
 ex hoc mundo esset regnum meum. ministri mei decertarent
 ut non traderer iudaeis. Nunc autem regnum meum non est
 hinc. ³⁷Dixit itaque ei pilatus. ergo rex es tu. Respondit ihesus.
 Tu dicis quia rex sum ego

Io. CLXXX
IIIIMt. CCCXXI
Mr. CCILc. CLXXXI
X

25 Ego in hoc natus sum et ad hoc ueni in mundum ut testi-
 monium perhibeam ueritati. Omnis qui est ex ueritate audit
 meam uocem. ³⁸dicit ei pilatus. quid est ueritas. Et cum hoc
 dixisset iterum exiuit ad iudaeos.

(Lc. 23, 4) Et ait ad principes sacerdotum et turbas. nullam

30 inuenio causam in hoc homine. ⁵at illi inualescebant dicentes.
 Conmouet populum docens per uniuersam iudaeam. et incipiens
 a galilaea usque huc.

Io. CLXXX
VIII

Lc. CCVII

Lc. CCCIII
X

⁶Pilatus autem audiens galilaeam. interrogauit. si homo
 galilaeus esset. ⁷et ut cognouit quod de herodis potestate
 35 esset remisit eum ad herodem. qui et ipse hierosolymis erat
 illis diebus. ⁸herodes autem uiso ihesu. gauisus est ualde.

Mt. 27, 7—10. Io. 18, 29—37. Lc. 23, 2. 4—8.

erat enim cupiens ex multo tempore uidere eum. eo quod audiret multa de illo

Et sperabat signum aliquod uidere ab eo fieri

⁹Interrogabat autem illum multis sermonibus. at ipse nihil illi. respondebat ¹⁰Stabant etiam principes sacerdotum et scribae constanter accusantes eum ¹¹Spreuit autem illum herodes cum exercitu suo et inludit indutum ueste alba. et remisit ad pilatum

¹²Et facti sunt amici herodes et pilatus in ipsa die

Nam antea inimici erant ad inuicem. ¹³pilatus autem conuocatis principibus sacerdotum et magistratibus et plebe ^(Io. 19, 4) exiuit ad eos foras ^(Lc. 23, 14) et dixit eis. optulistis mihi hunc hominem quasi auertentem populum ^(Io. 19, 4) ecce adduco uobis eum foras ut cognoscatis quia in eo nullam causam inuenio ^(Lc. 23, 14) ex his in quibus eum accusatis. ¹⁵Sed neque herodes. nam remisi uos ad illum et ecce nihil dignum morte actum est ei

¹⁶Emendatum ergo illum dimittam ¹⁶Exclamauit autem uniuersa turba dicens. tolle hunc ^(Io. 19, 6) crucifige crucifige

Dicit eis pilatus. accipite eum uos et crucifigite.

Ego enim non inuenio in eo causam. ⁷Responderunt ei iudaei. nos legem habemus. et secundum legem debet mori quia filium dei se fecit.

⁸Cum ergo audisset pilatus hunc sermonem. magis timuit. et ingressus est praetorium iterum ⁹et dicit ad ihesu. unde es tu ¹⁰ihesus autem responsum non dedit ei. ¹⁰Dicit ergo ei pilatus. mihi non loqueris. nescis quia potestatem habeo crucifigere te et potestatem dimittere. ¹¹Respondit ihesus. non haberes potestatem aduersum me ullam. nisi tibi esset datum desuper. propterea qui tradidit me tibi maius peccatum habet. ¹²exinde quaerebat pilatus dimittere eum

Iudaei autem clamabant dicentes. si hunc dimittis. non es amicus caesaris. Omnis qui se regem facit. contradicit caesari. ¹³pilatus ergo cum audisset hos sermones adduxit foras ihesum. et sedit pro tribunali in locum qui dicitur lithostrotus. hebraicae autem gabbatha. ¹⁴Erat autem parasceue paschae hora quasi sexta

Lc. 23, 8—16. 18. Io. 19, 4. 6—14.

Et dicit iudaeis. ecce rex uester. ¹⁵ illi autem clamauerunt. tolle tolle crucifige eum

Dixit eis pilatus. regem uestrum crucifigam

Responderunt pontifices. non habemus regem nisi caesarem

⁸ (Mr. 15, 3) Et accusabant eum summi sacerdotes in multis (Mt. 27, 12) ihesus uero nihil respondit. ¹³ Tunc dicit illi pilatus non audis quanta aduersum te dicant testimonia. ¹⁴ et non respondit ei ad ullum uerbum ita ut miraretur preses uehementer

(Mr. 15, 6) Per diem autem festum (Mt. 27, 15) consueuerat preses dimittere populo unum (Mr. 15, 6) ex uinctis quemcumque petissent. (Mt. 27, 16) habebat autem tunc uinctum insignem qui dicebatur barabbas. ¹⁷ Congregatis ergo illis dixit pilatus

(Io. 18, 39) Est consuetudo uobis ut unum dimittam uobis in pascha (Mt. 27, 17) quem ergo uultis dimittam uobis. barabban. an ¹⁵ ihesum qui dicitur christus. ¹⁸ Sciebat enim quod per inuidiam tradidissent eum

CLXVIII. ¹⁹ Sedente autem illo pro tribunali. misit ad illum uxor eius dicens.

Nihil tibi et iusto illi. multa enim passa sum hodie per ²⁰ uisum propter eum.

²⁰ princeps autem sacerdotum et seniores persuaserunt populis ut peterent barabban. ihesum uero perderent. ²¹ Respondens autem preses ait illis. quem uultis uobis de duobus dimitti. at illi dixerunt barabban.

²⁵ (Io. 18, 40) Erat autem barabbas latro (Lc. 23, 19) qui erat propter seditionem quondam factam in ciuitate et homicidium (Mr. 15, 7) uinctus (Lc. 23, 19) in carcere. (Mt. 27, 22) dicit illis pilatus. quid ergo faciam de ihesu. qui dicitur christus. ²³ dicunt omnes crucifigatur. ait illis praeses. quid enim mali fecit. at illi magis clamabant dicentes crucifigatur ²⁴ Uidens autem pilatus quia nihil proficeret. sed magis tumultus fieret. accepta aqua lauit manus coram populo dicens. Innocens ego sum a sanguine iusti huius. uos uideritis.

²⁵ Et respondens uniuersus populus dixit. sanguis eius super nos et super filios nostros

²⁵ CLXX. (Mt. 27, 26) Tunc dimisit illis barabban. ihesum autem flagellis caesum tradidit eis ut crucifigeretur.

Io. 19, 14—15. Mr. 15, 3. 7. Mt. 27, 12—26. Io. 18, 39—40. Lc. 23, 19.

Io. CXCIII
I
Mt. CCCXXVI
Mr. CCV
Lc. CCCXIII
Io. CXCIV
X
Mr. CCI
III
Mt. CCCXXI
Io. CLXXX
Mt. CCCXXI
III
Mr. CCCI
Io. CLXXX
Mt. CCCXXII
II
Mr. CCH
Lc. CCCVIII
Mt. CCCXXIII
III
Mr. CCHI
Io. CLXXXIII
Mt. CCCXXIII
X

Mt. CCCXXV
II
Mr. CCHII
Lc. CCCX
Mt. CCCXXVI
I
Mr. CCV
Lc. CCCXC
Io. CLXXXVIII
Mt. CCCXXVII
X

Mt. CCCXXVIII
I
Mr. CCVI
Lc. CCCXIII
Io. CXCVI

Mt. CCCXVIII ^{III} ^{Mr. CCVII} ^{Io. CLXXXV} ²⁷ Milites praesidis suscipientes ihesum in praetorio con-
gregauerunt ad eum uniuersam cohortem

²⁸ et exuentes eum. (*Mt.* 15, 17) induunt eum (*Io.* 19, 2) tunicam pur-
puream (*Mt.* 27, 28) et clamidem coccineam circumdederunt ei. ²⁹ et
plectentes coronam de spinis. posuerunt super caput eius et
Mt. CCCXXX ^{VI} ^{Mr. CCVIII} harundinem in dextera eius. et genu flexu ante eum inludebant
dicentes. haue rex iudaeorum ³⁰ Et expuentes eum acceperunt
harundinem et percutiebant caput eius

³¹ Et postquam inluserunt ei. exuerunt eum clamidem (*Mt.* 15, 20)
et purpuram (*Mt.* 27, 32) et induerunt eum uestimentis eius et
CXCVII duxerunt eum ut crucifigerent (*Io.* 19, 17) baiulantem sibi crucem

Mt. CCCXXXI ^I ^{Mr. CCVIII} ^{Lc. CCCXV} ^{Io. CXVII} ^{CCVIII} (*Mt.* 27, 32) Exeuntes autem inuenerunt hominem cyrineum (*Lc.* 23, 26)
uenientem de uilla (*Mt.* 27, 32) nomine simon (*Mt.* 15, 21) patrem alexandri
et rufi (*Mt.* 27, 32) hunc angariauerunt (*Lc.* 23, 26) portare crucem post
ihesum. ²⁷ Sequebatur autem illum multa turba populi et ¹⁵
mulierum quae plangebant. et lamentabantur eum. ²⁸ Conuersus
autem ad illas ihesus dixit. filiae hierusalem nolite flere super
me sed super uos ipsas flete et super filios uestros. ²⁹ quoniam
ecce uenient dies in quibus dicent. beatae steriles. et uentris
qui non genuerunt et ubera quae non lactauerunt ²⁰

³⁰ Tunc incipient dicere montibus. cadite super nos et col-
libus. operite nos

³¹ quia si in uiridi ligno haec faciunt. in arido quid fiet

CLXXI. ³² Ducebantur autem et alii duo nequam cum
Mt. CCCXXXVI ^{Mr. CCXV} ^{Io. CXCVIII.} ^{Lc. CCCXVIII} cum eo ut interficerentur. ³³ Et postquam uenerunt in locum ²⁵
Mt. CCCXXXII ^{Mr. CCX} ^{Io. CXCVII} qui dicitur (*Mt.* 15, 22) golgotha. quod est interpreta-tum caluariae
locus (*Mt.* 27, 34) et dederunt ei uinum murratum bibere cum felle
Mt. CCCXXXIII ^{III} ^{Mr. CCXI} ^{Io. CCXI} mixtum. et cum gustasset noluit bibere (*Lc.* 23, 34) ihesus autem
dicebat. pater dimitte illis. non enim sciunt quid faciunt.

(*Mt.* 27, 35) Postquam autem crucifixerunt eum (*Io.* 19, 23) acce- ³⁰
perunt uestimenta eius

et fecerunt **III** partes unicuique militi partem et tunicam.
Mt. CCXII ^{Lc. CCCXXI} ^{Io. CCI} Erat autem tunica inconsutilis desuper contexta per totum.
²⁴ dixerunt ergo ad inuicem. non scindamus eam sed sortiamur
de illa cuius sit. ut scrib-tura impleatur dicens. partiti sunt ³⁵
uestimenta mea sibi et super uestem meam miserunt sortem.

Mt. 27, 27—35. *Mr.* 15, 17. 20—22. *Io.* 19, 2. 17. 23—24. *Lc.* 23, 26—34.

Et milites quidem haec fecerunt (Mt. 27, 36) Et sedentes serua-
bant eum

(Io. 19, 19) Scripsit autem et titulum pilatus (Mr. 15, 26) causae eius.
et (Io. 19, 19. Mt. 27, 37) inposuit (Mt. 27, 37) super caput eius.

Io. CXCVIII
I
Mt. CCCXXXV
Mr. CCXIII
Lc. CCCXXIII

5 Hic est (Io. 19, 19) ihesus nazarenus. rex iudaeorum ²⁰hunc
ergo titulum multi legerunt iudaeorum quia prope ciuitatem
erat locus. ubi crucifixus est ihesus. Et erat scriptum hebraice.
graece. et latine. ²¹Dicebant ergo pilato pontifices iudaeorum.
noli scribere rex iudaeorum. ²²Respondit pilatus. quod scripsi
10 scripsi. (Mt. 27, 38. Mr. 15, 27) Tunc crucifixerunt cum eo duo latrones.
unum a dextris et alterum a sinistris eius. (Mt. 27, 39) praetereuntes
autem blasphemabant eum. mouentes capita sua ⁴⁰et dicentes

Io. CC
X
Mt. CCCXXXVI
I
Mr. CCXV
Lc. CCCXVIII
Io. CXCVIII

Ua. qui destruit templum et in triduo illud reaedificat.
Salua temet ipsum. si filius dei es. descende de cruce. ⁴¹Simi-
15 liter et principes sacerdotum inludentes cum scribis et seniori-
bus dicebant. ⁴²alios saluos fecit. se ipsum non potest saluum
facere. Si rex israhel est. descendat nunc de cruce (Mr. 15, 32) et
uideamus et credamus ei

Mt. CCCXXXVIII
II
Mr. CCXVIII
Lc. CCXXII

(Mt. 27, 43) Confidet in deum. ideo liberet nunc eum si uult eum
20 Dixit enim quia dei filius sum. ⁴⁴Id ipsum autem (Lc. 23, 39) unus
de his qui pendebat latronibus. blasphemabat eum dicens. Si
tu es christus saluum fac temet ipsum et nos. ⁴⁰Respondens
autem alter. increpabat illum dicens. neque tu times deum
quod in eadem damnatione es ⁴¹et nos quidem iuste. nam
25 digna factis recepimus

Mt. CCCXXXVIII
II
Mr. CCXVIII
Lc. CCXXVII
Lc. CCCXXVII
X

Hic uero nihil mali gessit ⁴²et dicebat ad ihesum. domine
memento mei cum ueneris in regnum tuum

⁴³Et dixit illi ihesus. amen dico tibi. hodie mecum eris in
padiso. (Io. 19, 25) Stabant autem iuxta crucem ihesu mater eius
30 et soror matris eius maria cleopae. et maria magdalenae.
²⁶Cum uidisset ergo ihesus matrem et discipulum stantem
quem diligebat. dicit matri suae

Io. CII
X

Mulier. Ecce filius tuus. deinde dicit discipulo. ²⁷ecce mater
tua. et ex illa hora. accepit eam discipulus in sua

35 (Mt. 27, 45) A sexta autem hora tenebrae factae sunt super
uniuersam terram usque ad horam nonam

Mt. CCCXL
II
Mr. CCXX
Lc. CCCXXVI

Io. 19, 24. 19—22. 25—27. Mr. 15, 26—27. 32. Mt. 27, 38—45. Lc. 23, 39—43.

Mt. CCCXLI^{VI}
Mr. CCXXVI^I 46 Et circa horam nonam. clamauit. ihesus uoce magna dicens.
heli. heli. lema sabacthani. quod est interpretaetum deus meus
deus meus. utquid reliquisti me. 47 quidam autem illic stantes
et audientes dicebant heliam uocat iste. (Io. 19, 28) postea. sciens
Io. CCH^{III}
Mt. CCCXXIII
Mr. CCXI^I ihesus quia iam omnia consummata sunt ut consummaretur
scriptura. dicit sitio.

Mt. CCCXLII^{II}
Mr. CCXXII^{II}
Lc. CCCXXIII
CCIII 29 Uas ergo positum erat aceto plenum (Mt. 27, 48) et continuo
currens unus ex eis acceptam spongiam inpleuit aceto et in-
posuit harundini et dabat ei bibere. (Io. 19, 30) Cum ergo accepisset
ihesus acetum dixit. consummatum est. 10

Mt. CCCXLIII^I
Mr. CCXXIII^I
Lc. CCCXXVIII
Io. CCH^{III} (Mt. 27, 49) Ceteri uero dicebant sine uideamus. an ueniat helias
liberans eum

Mt. CCCXLIII^{II}
Mr. CCXXIII^{II}
Lc. CCCXXVIII
Io. CCH^{III} 50 ihesus autem iterum clamans uoce magna. (Lc. 23, 45) pater
in manus tuas commendo spiritum meum. (Io. 19, 30) et inclinato
capite. (Mt. 27, 50) Emisit spiritum. 51 Et ecce uelum templi scissum 15
est in duas partes. a summo usque deorsum et terra mota
est. et petrae scissae sunt. 52 Et monumenta aperta sunt. et
Mt. CCCXLV^X multa corpora sanctorum qui dormierant surrexerunt. 53 et
exeuntes de monumentis post resurrectionem eius. uenerunt

Mt. CCCXLVI^{II}
Mr. CCXXV^{II}
Lc. CCCXXX
Lc. CCCXXXI^X in sanctam ciuitatem et apparuerunt multis. 54 Centurio autem 20
et qui cum eo erant custodientes ihesum. uiso terre motu. et
his quae fiebant timuerunt ualde (Lc. 24, 47. Mr. 15, 39) glorificantes
deum et dicentes. hic homo iustus est. uere dei filius. (Lc. 23, 48)
Et omnis turba eorum qui simul aderant ad spectaculum
istum. et uidebant quae fiebant percutientes pectora sua reuer- 25
tebantur a longe. (Mt. 27, 55) et mulieres multae (Mr. 15, 41) quae
simul cum eo ascenderant a galilaea hierosolymis

(Mt. 27, 56) Inter quas erat maria magdalene et maria iacobi
(Mr. 15, 40) minoris et ioseph mater. et salomae (Mt. 27, 56) mater
filiorum zebedaei 30

(Mr. 15, 41) Et cum esset in galilaea sequebantur eum. (Lc. 23, 49)
Io. CCV^X Haec uidentes (Io. 19, 31) iudaei ergo quoniam parasceue erat. ut
non remanerent in cruce corpora sabbato. Erat enim magnus
dies ille sabbati. Rogauerunt pilatum ut frangerentur eorum
crura et tollerentur 35

32 Uenerunt ergo milites et primi quidem fregerunt crura.

Mt. 27, 46—56. Io. 19, 28—32. Lc. 23, 46—48. Mr. 15, 39—41.

et alterius qui crucifixus est cum eo. ³²ad ihesum autem cum uenissent. ut uiderunt eum iam mortuum non fregerunt eius crura

³⁴Sed unus militum lancea latus eius aperuit. et continuo exiuit sanguis et aqua. ³⁶ut scribtura inpleatur os. non conminuetis ex eo. ³⁷iterum alia scribtura dicit. uidebunt in quem transfixerunt

CLXXII. (Mt. 27, 57) Cum sero autem factum esset. uenit ^{Mr. CCCXLVIII}
quidam homo diues (Mr. 15, 43) nobilis decurio (Lc. 23, 51) ab arimathia ^{Mr. CCXXVIII}
ciuitate iudae. (Mt. 27, 57) nomine ioseph (Lc. 23, 50) uir bonus et iustus. ^{Lc. CCCXXXII}
¹⁰ (Mt. 27, 57. Io. 19, 38) qui et ipse occultus discipulus erat ihesu. propter ^{Io. CCVI}
metum iudaeorum. (Lc. 23, 51) qui expectabat et ipse regnum dei.
Hic non consenserat concilio et actibus eorum.

(Mt. 27, 58) hic accessit ad pilatum et petit corpus ihesu. (Mr. 15, 44)
pilatus autem mirabatur si iam obisset. et accersito centurione
¹⁵interrogauit eum si iam mortuus esset. ⁴⁵Et cum cognouisset.
(Mt. 27, 59) iussit reddi corpus. (Io. 19, 39) Uenit autem et nicodemus qui
uenerat ad ihesum nocte primum ferens mixturam murrae et
aloes. quasi libras centum ⁴⁰acceperunt ergo corpus ihesu. et liga- ^{Io. CCVIII}
uerunt eum linteis cum aromatibus. sicut mos iudaeis est sepelire ^{Mr. CCCXLVIII}
²⁰ ⁴¹Erat autem in loco ubi crucifixus est hortus. et in horto ^{Mr. CCXXVIII}
monumentum nouum in quo nondum quisquam positus fuerat ^{Lc. CCCXXXIII}

(Mt. 27, 60) Et posuit illud ioseph et aduoluit saxum magnum
ad ostium monumenti et abiit. ⁶¹Erat autem ibi maria mag- ^{Mr. CCCL}
dalene. et altera maria sedentes contra sepulchrum ^{Mr. CCXXVIII}

²⁵ (Lc. 23, 55) Uiderunt quoniam positus erat corpus eius ^{Lc. CCCXXXIII}
⁵⁶Et reuertentes parauerunt aromata et ungenta. (Mr. 16, 1) ut ^{Mr. CCCL}
uenientes ungerent eum. (Lc. 23, 56) Et sabbato quidem siluerunt ^{Mr. CCXXVIII}
secundum mandatum ^{Lc. CCCXXXIII}

CLXXIII. (Mt. 27, 62) altera autem die quae est parasceuen- ^{Mr. CCCL}
³⁰ conuenerunt principes sacerdotum et pharisaei ad pilatum ^{Mr. CCXXVIII}
⁶³dicentes. domine recordati sumus. quia seductor ille dixit.
athuc uiuens. post tres dies resurgam. ⁶⁴iube ergo custodiri
sepulchrum usque in diem tertium. ne forte ueniant discipuli
eius et furentur eum. et dicant plebi. surrexit a mortuis
³⁵ Et erit nouissimus error peior priore. ⁶⁵ait illis pilatus.
habetis custodiam ite custodite sicut scitis.

Io. 19, 32—34. 36—41. Mt. 27, 57—65. Mr. 15, 43—45; 16, 1. Lc. 23, 50—51. 54—56.

⁶⁶illi autem abeuntes munierunt sepulchrum signantes lapidem cum custodibus

Mt. CCCLII

Mr. CCXXXI

Lc.

CCCXXXVI.

Io. CCVIII

CLXXIII. (Mt. 28, 1) Uespere autem sabbato. quae

lucescit in prima sabbati. (Io. 20, 1) cum athuc tenebrae essent.

(Mt. 28, 1) uenit maria magdalene. et altera maria. (Mr. 16, 1) et salomae (Lc. 24, 1) ad monumentum portantes quae parauerant aromata. (Mr. 16, 2) Et orto iam sole. ³dicebant ad inuicem. quis reuoluet nobis lapidem ab ostio monumenti. ⁴erat quippe magnus ualde

(Mt. 28, 2) Et ecce terrae motus factus est magnus. Angelus ¹⁰enim domini descendit de caelo. et accedens reuoluit lapidem

(Mr. 16, 4) Et respicientes uident reuolutum lapidem (Lc. 24, 2) a monumento. (Mt. 28, 2) et angelum sedentem super eum. ³erat

autem aspectus eius sicut fulgur. et uestimentum eius sicut

Mt. CCCLIII

II

Mr. CCXXII

Lc.

CCCXXXVII

nix ⁴prae timore autem eius. exterriti sunt custodes et facti ¹⁵sunt uelut mortui. ⁵Respondens autem angelus dixit mulieribus

nolite timere uos. scio enim quod ihesum qui crucifixus est

quaeritis. ⁶non est hic surrexit enim sicut dixit. uenite et

uidete locum ubi positus erat dominus (Lc. 24, 4) Et factum est

CCCXXXVI

(Io.) CCXI

Lc.

CCCXXXVII

Mt. CCCLIII

Mr. CCCXXXII

dum mente consternatae essent de isto ecce duo uiri steterunt ²⁰secus illas in ueste fulgenti. ⁶cum timerent autem et decli-

narent uultum in terram. dixerunt ad illas

quid quaeritis uiuentem cum mortuis. ⁶non est hic sed

surrexit. recordamini. qualiter locutus est uobis. Cum autem

athuc in galilaea esset ⁷dicens. quia oportet filium hominis ²⁵tradi in manus hominum peccatorum et crucifigi. et die tertia

resurgere. (Mt. 28, 7) Et cito euntes dicite discipulis eius quia

surrexit a mortuis. et ecce praecedit uos in galilaeam. ibi

eum uidebitis. ecce praedixi uobis (Lc. 24, 8) et recordatae sunt

Lc.

X

CCCXXXVII

Mt. CCCLIII

II

Mr. CCXXXVII

Lc.

CCCXXXVIII

Io. CCX

X

uerborum eius (Mt. 28, 8) Et exierunt cito de monumento cum ³⁰timore et magno gaudio. currentes nuntiare discipulis eius.

(Io. 20, 2) cucurrit ergo et uenit ad simonem petrum et ad alium

discipulum quem amabat ihesus. et dicit eis. tulerunt dominum

meum de monumento et nescimus ubi posuerunt eum. ³Exit

ergo petrus. et ille alius discipulus et uenerunt ad monumentum. ³⁵

⁴currebant autem duo simul. Et ille alius discipulus praecurrit

citius petro et uenit primus ad monumentum. ⁵ Et cum se inclinasset. uidet posita linteamina. non tamen introiuit. ⁶ Uenit ergo simon petrus sequens eum. et introiuit in monumentum. et uidit linteamina posita. ⁷ et sudarium quod fuerat supra caput eius. non cum linteaminibus positum. Sed separatim inuolutum in unum locum. ⁸ Tunc ergo introiuit et ille discipulus qui uenerat primus ad monumentum et uidit et credidit. ⁹ nondum enim sciebant scribaturam. quia oportet eum a mortuis resurgere

¹⁰ ¹⁰ abierunt ergo iterum ad semet ipsos discipuli

(Mr. 16, 9) Maria autem magdalenae de qua eiecerat VII daemonia. (Io. 20, 11) stabat ad monumentum foris plorans

Dum ergo fleret. dicit illi mulier. quid ploras. ¹³ dicit ei. quia tulerunt dominum meum et nescio ubi posuerunt eum. ¹⁵ ¹⁴ haec cum dixisset. Conuersa est retrorsum. et uidit ihesum stantem. et non sciebat quia ihesus est. ¹⁶ dicit ei ihesus. mulier quid ploras quem quaeris

illa existimans quia hortulanus esset. dicit ei

domine si tu sustulisti eum dicito mihi ubi posuisti eum. ²⁰ et ego eum tollam

¹⁶ dicit ei ihesus. maria. conuersa illa dicit ei rabboni quod dicitur magister

¹⁷ dicit ei ihesus. noli me tangere. nondum enim ascendi ad patrem meum. uade autem ad fratres meos et dic eis. ascendo ²⁵ ad patrem meum et patrem uestrum. et deum meum et deum uestrum

CLXXV. (Mt. 28, 11) Ecce quidam de custodibus uenerunt in ciuitatem et nuntiauerunt principibus sacerdotum omnia quae facta fuerant ¹³ et congregati cum senioribus consilio ³⁰ accepto pecuniam copiosam dederunt militibus ¹⁸ dicentes

Dicite quia discipuli eius nocte uenerunt et furati sunt eum nobis dormientibus. ¹⁴ Et si hoc auditum fuerit a praeside nos suadebimus ei et securos uos faciemus.

¹⁵ at illi accepta pecunia fecerunt sicut erant docti ³⁵ et diuulgatum est uerbum istud apud iudaeos usque in hodiernum diem

Io. 20, 4—11. 13—17. Mr. 16, 9. Mt. 28, 11—15.

Io. CCXI
Mt. CCCLII
Mr. CCXXXII
Lc. CCCXXXVI
Lc. LXXVI
Io. CCXII
X

Mt. CCCLV
X

CCXII
X (Io. 20, 18) Uenit maria magdalene annuntians discipulis quia uidi dominum et haec dixit mihi

MI. CCCLV
X CLXXVI. (Mt. 28, 9) Et ecce ihesus occurrit illis dicens haue- illae autem- accesserunt et tenuerunt pedes eius et adorauerunt. ¹⁰Tunc ait illis ihesus- nolite timere- ite nuntiate s fratribus meis- ut eant in galilaeam ibi me uidebunt.

Lc.
CCCXXXVIII
MI. CCCLIII
MR. CCXXXII
CCXXXIII ¹¹Quae cum abissent (Lc. 24, 9) nuntiauerunt haec omnia illis undecim- (Mr. 16, 10) lugentibus et flentibus (Lc. 24, 9) et ceteris omnibus (Mr. 16, 10) qui cum eo fuerant. ¹¹et illi audientes quia uiueret et uisus esset ab eis non crediderunt eis- (Lc. 24, 11) Et uisa sunt ante ¹⁰ illos sicut deliramentum uerba ista et non credebant illis

CCCXXXVIII
X
MR. CCXXXIII
X CLXXVII. (Mr. 16, 12) post haec autem duobus ex eis ambulantibus ostensus est euntibus

CCCXXXVIII
X (Lc. 24, 13) Hoc ipsa die in castellum quod erat in spatio stadiorum CLX ab hierusalem nomine emmaus. 15

¹⁴Et ipsi loquebantur ad inuicem de his omnibus quae acciderant. ¹⁵et factum est dum fabularentur et secum quaererent et ipse ihesus adpropinquans ibat cum illis. ¹⁶oculi autem eorum tenebantur ne eum agnoscerent.

¹⁷et ait ad illos- qui sunt hi sermones quos confertis ad ²⁰ inuicem ambulantes- et estis tristes. ¹⁸Et respondens unus cui nomen cleopas dixit ei

Tu solus peregrinus es in hierusalem- et non cognouisti quae facta sunt in illa- his diebus

¹⁹Quibus ille dixit- quae et dixerunt- de ihesu nazareno qui ²⁵ fuit uir propheta- potens in opere et sermone coram deo et omni populo. ²⁰et quomodo eum tradiderunt summi sacerdotum et principes nostri in damnationem mortis et crucifixerunt eum. ²¹nos autem sperabamus quia ipse esset redempturus israhel- Et nunc super haec omnia tertia dies hodie quod haec ³⁰ facta sunt. ²²sed et mulieres quaedam ex nostris terruerunt nos quae ante lucem fuerunt ad monumentum. ²³et non inuento corpore eius uenerunt dicentes- se etiam uisionem angelorum uidisse qui dicunt eum uiuere. ²⁴et abierunt quidam ex nostris ad monumentum et ita inuenerunt sicut mulieres dixerunt- ³⁵ ipsum uero non inuenerunt. ²⁵Et ipse dixit ad eos- O- stulti

Io. 20, 18. Mt. 28, 9-11. Mr. 16, 10-12. Lc. 24, 9. 11. 13-25.

et tardi corde ad credendum in omnibus quae locuti sunt prophetae. ²⁶ nonne haec oportuit. pati christum et intrare in gloriam suam

²⁷ Et incipiens a mose et omnibus prophetis interpretaabatur illis in omnibus scripturis quae de se ipso erant. ²⁸ et adpropinquauerunt castello quo ibant. et ipse finxit longius ire. ²⁹ et coegerunt illum dicentes mane nobiscum. quoniam aduesperascit. et declinata est iam dies. et intrauit cum illis. ³⁰ Et factum est dum recumberet cum illis. accepit panem et benedixit ac fregit. et porrigebat illis. ³¹ et aperti sunt oculi eorum. et cognouerunt eum. et ipse euauit ex oculis eorum

³² Et dixerunt ad inuicem nonne cor nostrum ardens erat in nobis dum loqueretur in uia et aperiret nobis scripturas

³³ et surgens eadem hora regressi sunt in hierusalem. et inuenerunt congregatos XI et eos qui cum ipsis erant ³⁴ dicentes. quod surrexit dominus uere. et apparuit simoni ³⁵ et ipsi narrabant quae gesta erant in uia et quomodo cognouerunt eum

CLXXVIII. In fractione panis (Mr. 16, 13) Nec illis crediderunt (Lc. 24, 36) dum haec autem loquuntur

³⁶ (Lc. 20, 19) Cum esset sero die illo una sabbatorum et fores essent clausae. ubi erant discipuli propter metum iudaeorum Uenit ihesus et stetit in medio discipulorum. et dicit eis (Lc. 24, 38) pax nobis ego sum nolite timere. ³⁷ conturbati uero et exterriti existimabant se spiritum uidere. ³⁸ et dixit eis. quid turbati estis et cogitationes ascendunt in corda uestra. ³⁹ uidete manus meas et pedes quia ipse ego sum. palpate et uidete quia spiritus carnem et ossa non habet sicut me uidetis habere ⁴⁰ et cum haec dixisset. ostendit eis manus pedes

(Lc. 20, 20) et latus (Lc. 24, 41) athuc autem illis non credentibus et mirabantibus prae gaudio. dixit. habetis hic aliquid quod manducetur. ⁴² at illi optulerunt ei partem piscis assi et fabum mellis. ⁴³ Et cum manducasset coram eis sumens reliquias dedit illis ⁴⁴ Et dixit ad eos haec sunt uerba quae locutus sum ad uos cum athuc essem uobiscum. quoniam necesse est impleri omnia quae scribta sunt in lege mosi et prophetis et psalmis de me

Lc. CCCXLI
VIII
Io. CCXXI

Lc. CCCXLI
VIII
Io. CCXXII

Lc. CCCXLI
VIII
Io. CCXXI

Lc. CCCXLII
X

⁴⁵Tunc aperuit illis sensum ut intellegerent scripturas ⁴⁶et dixit eis. quoniam sic scriptum est

Et sic oportebat christum pati et resurgere a mortuis die tertia. ⁴⁷et praedicari in nomine eius paenitentiam et remissionem peccatorum in omnes gentes incipientibus ab hierosolyma. ⁴⁸uos autem estis testes horum. ⁴⁹et ego mitto pro-

Io. CCXIII
X

missum patris mei in uos. (Io. 20, 20) Gausi sunt ergo discipuli uiso domino. ²¹Dixit ergo eis iterum pax uobis. sicut misit

Io. CCXV
VIII

Mt. CLXXXV

me pater et ego mitto uos. ²²hoc cum dixisset insufflauit et dicit eis. accipite spiritum sanctum ²³quorum remiseritis ²⁴peccata remittuntur eis. et quorum retinueritis detenta sunt.

Io. CCXVI
X

CLXXVIII. ²⁴Thomas autem unus ex duodecim qui dicitur didymus non erat cum eis quando uenit ihesus. ²⁵dixerunt ergo ei alii discipuli. uidimus dominum. ille autem dixit eis. nisi uidero in manibus eius figuram clauorum. Et mittam ²⁶digitum meum in locum clauorum. et mittam manum meam in latus eius non credam

Io. CCXVII
VIII
Lc. CCCXL

²⁶Et post dies VIII iterum erant discipuli eius intus et thomas cum eis. Uenit ihesus ianuis clausis. et stetit in medio et dixit. pax uobis. ²⁷deinde dicit thomae. infer digitum tuum ²⁸huc. et uide manus meas

Io. CCXVIII
X

et affer. manum tuam et mitte in latus meum et noli esse incredulus sed fidelis. ²⁸Respondit thomas et dixit ei. dominus meus et deus meus. ²⁹dicit ei ihesus quia uidisti me credidisti. beati qui non uiderunt et crediderunt. ³⁰multa quidem ³¹et alia signa fecit ihesus in conspectu discipulorum suorum quae non sunt scribta in libro hoc. ³¹haec autem scribta sunt ut credatis

quia ihesus est christus filius dei et ut credentes uitam habeatis in nomine eius

Io. CCXVIII
VIII
Lc. XXVIII

CLXXX. (Io. 21, 1) postea manifestauit se iterum ihesus ad mare tiberiadis. manifestauit autem sic. ²erant simul simon petrus. et thomas qui dicitur didymus. et nathanahel. qui erat a chanan galileae. et filii zebedaei. et alii ex discipulis eius duo. ³Dicit eis simon petrus. uado piscari. ⁴

Dicunt ei. uenimus et nos tecum. et exierunt et ascenderunt

Lc. 24, 45-49. Io. 20, 20-21, 3.

in nauem et illa nocte nihil prendiderunt. ⁴mane autem iam facto stetit ihesus in litore. non tamen cognouerunt discipuli quia ihesus est. ⁵Dicit ergo eis ihesus pueri. numquid pulmentarium habetis. responderunt ei. non. ⁶dixit eis

⁷mittite in dextram nauigii rete et inuenietis.

Miserunt ergo et iam non ualebant illum trahere a multitudine piscium. ⁸Dicit ergo discipulus ille quem diligebat ihesus petro. dominus est. Simon petrus cum audisset quia dominus est. tunicam succinxit se. erat enim nudus. et misit se in mare

⁹alii autem discipuli nauigio uenerunt. non enim longe erant a terra. sed quasi cubitis ducentis trahentes rete piscium

¹⁰Ut ergo descenderunt in terram. uiderunt prunas positas et piscem superpositum et panem

¹¹Dicit eis ihesus. afferte de piscibus quos prendistis nunc

¹²ascendit simon petrus et traxit rétem. in terram. plenum magnis piscibus centum quinquaginta tribus.

Et cum tanti essent non est scissum rete.

¹³Dicit eis ihesus. uenite prandete Et nemo audebat discumbentium interrogare eum. Tu quis es. Scientes quia dominus

¹⁴esset. ¹⁵Et uenit ihesus et accepit panem et dedit eis et piscem similiter ¹⁶Hoc iam tertio manifestatus est ihesus discipulis cum surrexisset a mortuis

CLXXXI. ¹⁷Cum ergo prandissent. dicit simoni petro ihesus. simon iohannis diligis me plus his dicit ei. etiam domine. tu scis quia amo te. dicit ei. pasce agnos meos. ¹⁸dicit ei iterum. simon iohannis diligis me. ait illi

Etiam domine tu scis quia amo te. dicit ei pasce agnos meos. ¹⁹dicit ei tertio. simon iohannis amas me. Contristatus est petrus quia dixit ei tertio amas me. et dicit ei. domine.

²⁰tu omnia scis tu scis quia amo te. dicit ei. pasce oues meas

²¹Amen amen dico tibi. cum esses iunior. cingebas te et ambulabas ubi uolebas. Cum autem senueris. extends manus tuas. et alius te cinget. et ducet quo non uis

²²Hoc autem dixit. significans qua morte clarificaturus esset deum.

Et hoc cum dixisset. dicit ei sequere me. ²³Conuersus

Io. 21, 3-20.

petrus uidit illum discipulum quem diligebat ihesus sequentem qui et recubuit in cena super pectus eius et dixit domine quis est qui tradidit te. ²¹hunc ergo cum uidisset petrus dicit ihesu domine hic autem quid. ²²dicit ei ihesus. sic eum uolo manere donec ueniam quid ad te tu me sequere. ²³Exiuit ergo sermo iste in fratres. quia discipulus ille non moritur. et non dixit ei ihesus non moritur.

Sed sic eum uolo manere donec uenio quid ad te.

²⁴hic est discipulus qui testimonium perhibet de his. et qui scribit haec. Et scimus quia uerum est testimonium eius. ¹⁰
²⁵Sunt autem et alia multa quae fecit ihesus. quae si scribantur per singula. nec ipsum arbitror mundum capere eos qui scribendi sunt libros.

Mt. CCCLV
X

CLXXXII. (Mt. 28, 16) Undecim autem discipuli. abierunt in galilaeam in montem ubi constituerat illis ihesus ¹⁰

Mr. CCXXXIII
X

¹⁷Et uidentes eum adorauerunt. quidam autem dubitauerunt et exprobrauit incredulitatem illorum et duritiam cordis. quia his qui uiderant eum resurrexisse non crediderant.

Mt. CCCLV
X

(Mt. 28, 18) Et locutus est eis dicens ²⁰

Mr. CCXXXIII
X

data est mihi omnis potestas. in caelo et in terra. (Mr. 16, 15) euntes in mundum uniuersum. praedicate euangelium omni creaturae

...
X...

(Mt. 28, 19) Docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris. et filii es spiritus sancti. ²⁵

²⁰Docentes eos seruare omnia quaecumque mandauimus uobis. et ecce ego uobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem saeculi.

...
X...

(Mr. 16, 16) Qui crediderit et baptizatus fuerit saluus erit

Qui uero non crediderit condemnabitur. ¹⁷Signa autem eos ³⁰ qui crediderint haec sequentur

In nomine meo daemonia eicient. linguis loquentur nouis ¹⁸serpentes tollent. et si mortiferum quid biberint. non eos nocebit. Super aegrotos manus inponent et bene habebunt (Lc. 24, 49) Uos autem sedete in ciuitate. quoadusque induamini ³⁵ uirtutem ex alto.

Io. 21, 20—25. Mt. 28, 16—20. Mr. 16, 14—18. Lc. 24, 49.

⁵⁰Eduxit autem eos foras in bethaniam. et eleuatis manibus
suis benedixit eis. ⁵¹Et factum est dum benediceret illis
recessit ab eis. et ferebatur in caelum. (Mr. 16, 19) et sedit a
dextris dei. (Lc. 24, 52) et ipsi adorantes regressi sunt in hierusalem
cum gaudio magno. ⁵³et erant semper in templo. laudantes et
benedicentes deum

(Mr. 16, 20) Et profecti praedicauerunt ubique domino cooperante
et sermonem confirmante sequentibus signis. amen.

Lc. 24, 50—53. Mr. 16, 19—20.

10

GRATIAS INDIUIDUAE TRINITATI.

[LECTIONES ECCLESIASTICAE EX EPISTULIS PAULINIS EXCERPTAE]

15

DE ADUENTU

ad romanos sub titulo XVIII.

ad romanos sub titulo XXXVIII.

ad galatas sub titulo XIII.

ad thessall. I sub titulo XXI.

20

PRIDIE NATALE DNI

ad philipp. sub titulo XIII.

IN NATALE DNI

ad hebreos principium epistulae

IN NATALE SCI. IOHANNIS

25

ad timotheum II sub titulo XVII.

IN NATALE INNOCENTUM

ad romanos sub titulo XI

DE CIRCUMCISIONE DNI

ad romanos sub titulo LI

30

DE EODEM DIE CONTRA IDOLA

ad corintheos I sub titulo XXXVIII

DE EODEM DIE

ad corintheos I sub titulo XLVII

IN IEIUNIO EPIFANIORUM

35

ad colossenses sub titulo II

IN EPIFANIA MANE

ad corintheos II sub titulo X

IN EODEM DIE EPIFANIORUM

ad titum sub titulo III

IN EODEM DIE EPIFANIORUM

ad galatas sub titulo X

COTTIDIANA POST EPIFANIA

ad romanos sub titulo XLII.

COTTIDIANA

5

ad hebreos sub titulo XII

COTTIDIANA

ad hebreos sub titulo VIII.

COTTIDIANA

ad galatas sub titulo XIII

10

COTTIDIANA

ad hebreos sub titulo XII

COTTIDIANA

ad timotheum I sub titulo XXVII

COTTIDIANA

15

ad romanos sub titulo XLII

COTTIDIANA

ad romanos sub titulo XVIII.

COTTIDIANA

ad romanos sub initium epistulae

20

COTTIDIANA

ad romanos sub titulo XLIII

COTTIDIANA

ad romanos sub titulo I.

IN SEXAGESIMA

25

ad timotheum I sub titulo VIII

COTTIDIANA

ad corintheos I sub titulo XLII

IN QUINQUAGESIMA

ad romanos sub titulo XLVIII

30

IN QUADRAGESIMA

ad corintheos sub titulo XLII

IN IEIUNIO I IN QUADRAGESIMA

ad romanos sub titulo XVI

IEIUNIO II IN QUADRAGESIMA

35

ad romanos initium sub titulo XL.

IN QUADRAGESIMA DOMINICA II.

ad romanos sub titulo XLIII

IN QUADRAGESIMA IEIUNIO III.

ad galatas sub titulo XXVIII

40

IN QUADRAGESIMA IEIUNIO III.

ad ephesios sub titulo XVI

IN QUADRAGESIMA DOMINICA III.

ad ephesios sub titulo XVII

IN QUADRAGESIMA IEIUNIO V

ad ephesios sub titulo XX

IN QUADRAGESIMA IEIUNIO VI.

ad ephesios sub titulo XXX

IN QUADRAGESIMA DOMINICA IIII.

ad galatas sub titulo IIII.

IN QUADRAGESIMA IEIUNIO VII.

ad thessall. I sub titulo XIII

IN QUADRAGESIMA IEIUNIO VIII

ad thessall. II sub titulo VI.

IN QUADRAGESIMA DOMINICA. V

ad colossenses sub titulo V.

IN QUADRAGESIMA IEIUNIO VIII

ad romanos sub titulo L.

IN QUADRAGESIMA IEIUNIO X.

ad corintheos II sub titulo VII.

DOMINICA ANTE OCTO DIES PASCHAE

ad corintheos II sub titulo V.

IN EBDOMA MAIORE

ad corintheos II sub titulo XXV

IN SECUNDA FERIA ANTE PASCHA

EBDOMA MAIORE

ad galatas sub titulo VII

IN TERTIA FERIA ANTE PASCHA

ad galatas sub titulo VIII

IN QUARTA FERIA ANTE PASCHA

ad ephesios sub titulo VII

IN QUINTA FERIA ANTE PASCHA

ad corintheos I sub titulo XXIII.

IN QUINTA FERIA AD VESPERAM CENAM DNI

ad corintheos I sub titulo LVI.

IN SEXTA FERIA ANTE NOCTU MAGNA

ad philippenses sub titulo V.

IN NOCTU SCA. MANE

ad philippenses sub titulo XIII

IN NOCTU SCA. NOCTU

ad corintheos I sub titulo XLIII.

IN SCM. PASCHA

ad colossenses sub titulo XI

IN SECUNDA FERIA PASCHAE

ad romanos sub titulo XV.

IN TER FERIA PASCHAE

ad romanos sub titulo XII

IN QUARTA FERIA PASCHAE

ad ephesios sub titulo III

IN PASCHA ANNOTINA

ad ephesios sub titulo XIII

IN NATALE SCORUM. PETRI ET PAULI

ad romanos sub titulo XXXII

IN IEIUNIUM SCI. LAURENTI

ad timotheum II sub titulo XXIII

IN NATALE EODEM

ad corintheos II sub titulo XXII

IN IEIUNIO SCI. ANDREAE

ad timotheum II sub titulo V

IN NATALE SCI. ANDREAE

ad corintheos I sub titulo VII.

DE MARTYRIBUS

ad hebreos sub titulo XII

DE MARTYRIBUS

ad hebreos sub titulo XII.

DE MARTYRIS GENERALIS FEMININI

ad corintheos II sub titulo XXIII

DE MARTYRIBUS

ad hebreos sub titulo XII

DE MARTYRIBUS

ad timotheum II sub titulo II

DE MARTYRIBUS

ad romanos sub titulo XXI

IN DEDICATIONE

ad corintheos I sub titulo XI

IN DEDICATIONE

ad hebreos sub titulo II

IN DEDICATIONE

ad ephesios sub titulo VI.

DE NATALE EPISCOPI

ad hebreos

DE ORDINATIONIBUS

ad timotheum I sub titulo VIII

DE ORDINATIONIBUS DIACONORUM

ad timotheum I sub titulo XII

DE AGENDIS

ad thessall. I sub titulo XVII

5

10

15

20

25

30

35

40

^x ^f Primum quaeritur quare post euangelia quae supplementum legis sunt et in quibus nobis exempla et praecepta uiuendi plenissime digesta sunt uoluerit apostolus has epistulas ad singulas ecclesias destinare. [ut] initia nascentis
⁶ ecclesiae nouis causis existentibus praemuniret. ut et praesentia atque orientia resecaret uitia. et postfuturas excluderet quaestiones exemplo prophetarum qui post editam legem moysi in qua omnia dei mandata legebantur. nihilo minus tamen doctrina sua rediuiua semper populi compraessere peccata. et
¹⁰ propter exemplum libris ad nostram etiam memoriam transmiserunt. deinde quaeritur cur non amplius quam decem epistulas ad ecclesias scripserit. decem sunt enim cum illa quae dicitur ad hebreos.

Nam reliquae quattuor ad discipulos specialiter sunt por-
¹³ rectae. et ut ostenderet nouum non discrepare a ueteri testamento. et se contra legem non facere moysi ad numerum primorum decalogi mandatorum suas epistulas ordinauit. et quot ille praeceptis a pharaone instituit liberatus totidem epistulis a diaboli et idolatriae seruitute edocet adquisitos.
²⁰ Nam et duas tabulas lapideas duorum testamentorum figuram habuisse uiri eruditissimi tradiderunt

Epistulam sane quae ad hebreos scribitur quidam pauli non esse contendunt. eo quod non sit eius nomine titulata. et propter sermonis stilique distantiam sed aut barnabae iuxta
²⁵ tertullianum aut lucae iuxta quosdam. uel certe clementis discipuli apostolorum episcopi romanae ecclesiae. post apostolos ordinati quibus respondendum est. si propterea pauli non erit quia eius non habet nomen

Ergo nec alicuius erit quia nullius nomine titulatur. quod
³⁰ si absurdum est. ipsius magis esse credenda est. quae tanto doctrinae suae fulget eloquio. sed quoniam apud hebraeorum ecclesias quasi destructor legis falsa suspicione habebatur. uoluit tacito nomine de figuris legis et ueritate christi reddere rationem. ne odium nominis fronte praelati utilitatem excluderet
³⁵ lectionis. non est sane mirum si eloquentior uideatur in proprio. id est hebreo quam in peregrino. id est greco quo

ceterae epistolae sunt scripto sermone mouet etiam quosdam. quare romanorum epistula in primo sit posita cum eam non primam scriptam ratio manifestet. nam hanc se proficiscente hierosolymam scripsisse testatur. cum corinthios et alios ante iam ut ministerium quod secum portaturus erat colligerint litteris adhortaturus sit unde intellegi quidam uolunt ita omnes epistulas ordinatas ut prima poneretur. quamuis posterior fuerit destinata. ut per singulas epistulas gradibus ad perfectiora ueniretur. Romanorum namque plerique tam rudes erant ut non intellegerent dei se gratia non suis meritis esse saluatos. et ob hoc duo inter se populi conflictarent idcirco illos indigne adserit confirmare uitia gentilitatis priora commemorans. chorinthis autem iam dicit scientiae gratiam esse concessam. et non tam omnes increpat quam qui peccantes non increpauerint reprehendit. sicut ait. auditur inter uos fornicatio. et iterum congregatis uobis cum meo spiritu tradere huiusmodi satanae. In secunda uero laudantur. et ut magis ac magis proficiant admonentur.

Galatae iam nullius criminis arguuntur. nisi hoc tantum quod callidissimis apostolis crediderunt. Ephesi sane nulla reprehensione

Sed multa laude sunt digni. quia fidem apostolicam seruauerunt.

Philippenses etiam multo magis conlaudantur qui nec audire quidem falsos apostolos uoluerunt. Colossenses autem tales erant. ut cum ab apostolo uisi corporaliter non fuissent hac laude digni haberentur. Et si corpore absens sum sed spiritu uobiscum gaudens et uidens ordinem uestrum

Thessalonicenses nihilo minus in duabus epistulis omni laude prosequitur. eo quod non solum fidem inconcussam seruauerint ueritatis sed etiam in persecutione ciuium fuerint constantes inuenti. De hebreis uero quid dicendum est. quorum thessalonicenses qui plurimum laudati sunt. imitatores facti esse dicuntur sicut ipse ait.

Et uos fratres mei imitatores facti estis ecclesiarum dei quae sunt in iudaea. eadem enim passi estis et uos a contri-

bulibus uestris. quae et illa a iudaeis. apud ipsos quoque hebreos eadem commemorans dicens

Nam et uinctis compassi estis et rapinam bonorum uestrorum cum gaudio suscepistis. cognoscentes uos habere
s meliorem et manentem substantiam

.

EXPL. ARGUMENTUM

IT. ARGUMENTUM SOLIUS EPISTULAE AD ROMANOS

Romani qui ex iudaeis gentilibusque crediderunt hi superba contentione uolebant se alterutrum superponere.
10 nam iudaei dicebant. nos sumus populus dei. quos ab initio dilexit et fouit nos circumcisi ex genere abraham ex stirpe sancta descendimus et notus retro apud iudaeam tantum deus nos de aegypto dei signis et uirtutibus liberati. mare sicco pertransiimus pede. cum inimicos nostros grauissimi
15 fluctus inuoluerent. nobis manna pluit dominus in deserto. et quasi filiis suis caeleste pabulum ministravit. nos die noctuque in columna nubis ignisque praecessit. ut nobis inuium iter ostenderet. atque ut cetera eius circa nos inmensa beneficia taceamus. nos soli digni fuimus dei legem accipere et uocem
20 dei loquentis audire. eiusque cognoscere uoluntatem. in qua lege nobis promissus est christus.

ad quos etiam ipse se uenisse testatus est dicens

non ueni nisi ad oues quae perierunt domus israhel.

cum uos canes appellauerit. aequumne ergo est ut hodie
25 idola deserentes. quibus ab initio deseruistis nobis conparemini et non potius in proselytorum locum ex legis auctoritate et consuetudine deputemini. et hoc ipsum non merebamini. nisi quia larga dei semper clementiam uoluit uos ad nostram imitationem admitterem. gentes etiam e contrario respondebant
30 quanta maiora erga uos beneficia narraueritis

Tanto maioris uos criminis reos esse monstrauitis. semper enim his omnibus extitistis ingrati. nam ipsis pedibus quibus aridum mare transistis. ludebatis ante idola. quae fecistis. et

ipso ore quo paulo ante ob necem aduersarii domino cantaueratis. simulacra uobis fieri poposcitis. illis oculis ueneranda. quibus deum in nube uel igni conspicere solebatis. manna quoque aput uos fastidio fuit.

Et semper in deserto contra dominum murmuratis ad aegyptum. unde uos manu ualida eicerat uolentes redire quid plura ita patres uestri crebra prouocatione dominum irritauerunt

ut omnes in heremo morerentur nec plus ex senioribus eorum quam duo homines. terram promissionis intrarent 10

Sed quid antiqua replicamus. Cum etiamsi illa minime fecissetis. hoc solo uos nemo dignos ueniae iudicaret.

quod dominum christum prophetarum semper uobis uocibus repromissum non solum suscipere noluistis. sed etiam morte pessima perimistis. quem nos ut cognouimus statim credidimus. 15 cum nobis de eo non fuerit ante praedicatum. unde probamus quod idolis seruiuimus non obstinationi mentis sed ignorantiae deputandum. qui enim agnitum ilico sequitur olim utique fuisset secutus si ante cognouisset. Sic autem uos de generis nobilitate iactatis quasi non morum imitatio magis quam carnalis natiuitas nos faciat filios esse sanctorum. denique esau et smahel cum ex abrahamae stirpe sint minime in filios reputantur. his taliter altercantibus apostolus se medium interponens. ita partium dirimit quaestiones. ut neutrum eorum sua iustitia salutem meruisse confirmet. iudaeos quod per 25 praeuaricationem legis deum inhonorauerint. gentes uero quod cum cognitum de creatura creatorem ut deum debuerint uenerari gloriam eius in manu facta simulacra mutauerint utrosque etiam similiter ueniam consecutos aequales esse uerissima ratione demonstrat praesertim cum in eadem legem praedictum sit et 30 iudaeos et gentes ad christi fidem uocandos.

quam ob rem uicissim eos humilians ad pacem et concordia cohortatur

EXPL. ARGUMENTUM

INC. CONCORDIA EPISTULARUM

De unitate ecclesiae. ad corinthios I. cap. II. ad ephe. XIII. XV. ad philipp. V. VI et VII. ad colossenses XIII.

De perfectis. ad corin. I cap. II. VII et LXIII. ad corin. II. cap. XXIII. ad ephes. I et XV. ad philip. XII. ad colossenses III et XXVI. ad tessall. I et XXIII. ad timoth. II. XVII.

De domino patre quod ante saecula dominum filium nobis promiserit. quem postea suis temporib. declarauit. ad corint. p. VII. ad titum I.

10 De aedificio cultuq. doctrinae. ad corint. I. XII. ad ephe. VIII et XV. ad colossenses. VI et X.

De sanctis hominib. quod templum sint dei ad corint. p. XIII. ad corint. II. XVIII. ad ephes. VIII

De integritatem apostoli et quod semper manibus sit
15 operatus. ad corin. p. XVIII et XII ad corin. II. cap. XVIII et XXV et XXVI et XXVII. ad tessall. p. cap. VI. ad tessall. II. cap. VII.

De apostoli potestate. ad corint. p. cap. XXI et XXII. ad corint. II. cap. XXIII et XXVII.

20 De absentia corporis apostoli et praesentia spiritus ad corint. I. cap. XXII. ad coloss. cap. V. ad tessal. I. cap. VIII

De traditione peccantium satanae. ad corint. p. cap. XXIII. ad timot. p. III

De separatione sanctorum. ab eis qui contra legem uiuunt.
25 ad corint. p. cap. XXV. ad corint. II. cap. XVIII. ad ephes. XXII. ad tessal. II. cap. VII et VIII ad timoth. p. cap. XXIII et XXVI. ad timoth. II. cap. XIII

De baptismi gratia uniuersa crimina diluente ad corint. p. cap. XXIII ad titum cap. V.

30 De sanctis quod membra sint domini ad corint. p. cap. XXVIII. LV et LXI. ad galat. cap. V. ad ephes. II et XV. et XXIII et XXV. ad coloss. cap. II et III.

De libero et seruo in domino quod sint aequaliter conliberti. ad corint. p. et XXXVII et LXI. ad galat. XVI. ad coloss. XIII.

35 De contemptu inanis gloriae ac praesentis. ad corint. p. XXXVIII. ad galat. XXX. ad philip. VI. ad tessal. p. V

De domino patre quod unus et de uno filio mediatore dei et hominum domino christo ihesu ad corint. p. XL. ad gal. XIII. ad ephes XIII. ad titum p. et VI.

De his qui sacrariis deseruiunt. quod de sacrario debeant exhiberi. ad cor. p. XL. ad timot. p. XVIII ad titum II et VI.

De apostolo omnib. placente per omnia. ad corint. p. XII et LII.

De traditione apostolica quod a nemine debeat immutari. ad corint. p. LIII. ad galat. II. ad philip. XIII et XV. ad coloss. VI. ad tessal. p. XIII. ad tessall. sec. III et VII. ad timot. p. III et VIII et XXII et XXVIII et XXX. ad timot. sec. III et VIII et XVI.

De heresis ad corint. p. LVI. ad galat. XXVIII. ad tit. VIII

De destructione prophetiae adq. linguarum et omnium quae ex parte sunt cum id quod perfectum est fuerit declaratum. ad corint. p. LXI. ad ephes. XV

De examinatione prophetiae. ad corint. p. LXIII. ad tessal. p. XXII.

De silentio mulierum in ecclesia. ad corint. p. LXIII. ad timot. p. VII.

De resurrectione ad corint. p. LXV. ad tessal. p. XVII et XVIII. ad tessal. sec. II.

De exponendo ueterem et induendo nouum hominem. ad corint. p. LXV. ad ephes. XVII. ad coloss. XIII

De collectis et ministerio quod fit in sanctis ad corint. p. LXVI. ad corint. sec. XXI et XXII

De adulterantibus uerbum dei ad corint. sec. V et VIII

De commendantib. semet ipsos. ad corint. sec. VII et XXIII

De duob. testamentis ad corint. sec. VIII. ad gal. XIII.

De deo istius saeculi. ad corint. sec. X. ad ephes. III et XXX

De domino christo quod imago est dei ad corint. sec. X. ad philipp. VI. ad colos. II.

De dissolutione terreni corporis ac praesentis. ad corint. sec. XII ad philip. V. ad timot. sec. XX.

De sanctis quod quantum auaritiam fugerint. tantum abundanter quod opus est debeant ad usus proprios reseruare. ad corint. sec. XXII. ad tessall. p. XVIII. XXVII et XXVIII.

De seductorib. ad corint. sec. XXVI. ad gal. XXV. XXVII et XXXV. ad ephes. XXII. ad philip. XI et XIII ad coloss. V. VII et X. ad timot. p. X et XXVI. ad timot. sec. XXIII et XV. ad titum II.

• De falsis fratrib. ad corint. sec. XXVI. ad gal. VI

De apostolo hominibus displicente. ad gal. III ad tessal. p. III

De sanctis ex gentib. quod observationem ueteris testamenti non debeant custodire. ad galat. XX. ad colos. VIIII. ad tit. II.

10 De mutua sustentatione sanctorum. ad galat. XXXI. ad ephes. XIII et XVIIII. ad coloss. XVIII. ad tessal. p. XXII

De opere manuum ut alienum non accipiatur. et ad usus proprios nihil desit. ad ephes. XVIII. ad tessal. p. XV. ad tessal. sec. VII et VIII

15 De sanctis quod deum debeant in omnib. imitari. ad ephes. XX. ad tessal. p. II

De psalmis et hymnis et canticis in cordib. concinentis. ad ephes. XXIII ad colos. XIII.

De subiectione mulierum ad maritos. ad ephes. XXIII ad coloss. XVI

De uirorum dilectione ad coniuges. ad ephes. XXVI. ad coloss. XVIII

De obsequio filiorum ad ephes. XXVI. ad colos. XVIII

De parentum erga filios temperamento. ad ephe. XXVII. ad coloss. XVIII

De seruorum obsequio ad ephes. XXVIII. ad colos. XX. ad timot. p. XXV ad titum III

De temperantia dominorum. ad ephes. XXVIII ad coloss. XXI

20 De apostolo petente sanctos ut pro eo in orationib. postularent. ad ephes. XXX. ad colos. XXV. ad thes. p. XXVII. ad thes. sec. V

De praesbyteris quo ipsi fuerint aliquando episcopi. ad timoth. p. VIII. ad titum II

25 De spe sanctorum quod cum domino christo in deo abscondita sit in caelis. ad philipp. XIII. ad col. II et XI.

De mutua correptione sanctorum. ad colos. XIII. ad thes. p. XII. ad thes. sec. VIII

De fabulis et genealogiis et doctorib. uanis. ad timoth. p. I. XL. XXXVI. ad timoth. sec. XXIII et XVIII ad titum. II et VII

De episcoporum formulam. et de diaconorum ad timot. p. VIII. ad tit. II.

De spiritu sancto perfidia nouissimi temporis per apostolum praedicante ad timot. p. X. ad tit. II. XIII et XVIII.

De imperio docentium ad tim. p. XIII. ad tit. V. ad phil. III.

De doctorem ut se ipsum formulam discipulis bonis operib. debeat exhibere. ad thessal. sec. VII. ad timotheum p. XIII. ad timot. sec. VIII. ad titum III

De eo quod possibile sit omnibus et necesse uniuersa mandata dominica plenissime custodire. ad romanos VI. ad corint. p. XXVII. ad gal. XXV. ad titum II.

15

EXPL. CAPITULATIO
INC. CAP. TESTIMONIORUM
SUBIECTORUM DE EPIST.
PAULI APOSTOLI AD ROMANOS

- I. De incarnatione domini ihesu christi ante omnem eum praeordinata 20
- II. quod pro fide romanorum qua christiani esse coeperunt deo apostolus gratias agit ut probetur fidem in deum muneris esse diuini
- III de eis qui cognoscentes deum creaturas pro creatore coluerunt 25
- IIII. de his qui sua crimina in aliorum actione condemnant et ipsi in suam impietate persistunt
- V. de lege litterae et de lege naturae quib. omne hominum genus una condicione concluditur 30
- VI. de occulto iudaco et spiritaliter circumcisio cui plurimum per intellegentiam prosunt statuta legalia
- VII. de generali remissione peccatorum qua nemo non indiget quam sola confert. gratiam dei per fidem christi quoniam lex peccatum ostendit. cauendum non delet admissum 35
- VIII. quod beatus abraham priusquam praeceptum circumcisionis acciperet fidem iustificatus sit et non secundum carnis

propaginem sed secundum fidei unitatem factus sit. Omnium gentium pater quia in abrahamae semine quod est christus erat futura benedictio

VIII. de perseuerantia fidei. cuius fortitudo est pax et dilecti dei

5 X. de peccato adae quod in omnes homines sine cuiusquam exceptione transibit nec euacuatur nisi in christo ihesu qui solus sic humana naturam recepit ut eum contagia ueteris originis non tenerent. et sicut per unius peccatum fuerit ingressa mors omnium. Ita per unius iustitia repa-
10 raretur uita cunctorum

XI. de sacramento baptismi in quo morimur peccato ut uiuamus deo

XII de stipendio peccati et de retributione gratiae dei

XIII de concupiscentiis carnis quae legis prohibitione creuerunt

15 XIII. quo trahat carnalis prudentia et quo mens cui spiritus dei est rector ascendat

XV de excellentia glorificationum in aeterna beatitudine tribu-
endarum quae praesentium passionum quas sancti sustinent
meritum omne transcendent expectante omne creatura
20 per spei fortitudinem promissionis dei

XVI de gratia dei qui electis suis adque praescitis per spiritum sanctum effectum et scientiam praestat orandi et per caritatem dei insuperabiles facit

XVII de filiis promissionis quos apostolus mirabilis caritatem
25 etiam sui detrimento optat adquirere specialem curam pro suae gentis salutem suscipiens

XVIII. In electione siue iudaeorum siue gentilium nullam christianae gratiae esse distantiam et parem utriq. populo tribui misericordiam. quia omnis homo renouatus in christo
30 adoptionis est filius

XVIII quod gentium populus fide iustificatus non ita in suis uocatione debeat gloriari ut non se propter offensam israheliticae plebis extollat

35 XX. de obscecatione iudaeorum quod operae gratiae dei in lumine gentium profuit

XXI In quam obseruantiam mandatorum dei per apostolicam praedicationem uniuersalis ecclesia dirigatur et qua caritate omnes fideles sibi debeant esse connexi et nullus nisi in domino gloriatur

40 XXII. de mundanis potestatibus honorandis quia oportet oboediri. his quib. ad mundanum regumen dominus tribuit potestate

- XXIII quod fideles dei non debeant innicem iudicare cum unusquisq. secundum regulas mandatorum ipsa se debeat diuino iudicio praeparare ut ante tribunal dei sine confusione possit operum suorum praestare rationem
- XXIII de testificatione pauli doloris et tristitiae pro iudaeis 5
- XXV de duobus populis
- XXVI de uoluntate dei quod quem uult. indurat et cui uult clementissime miseretur
- XXVII. de conparatione figmenti et figuli
- XXVIII. de uasis irae ac misericordiae et gentium uocatione 10
- XXVIII de esaia clamante pro populo israhel
- XXX. de gentib. iustitiam fidei comprehendentib. et iudaeis offendentib. in lapidem offensionis.
- XXXI de paulo testimonium perhibentē. quod iudaei. aemulationem dei habeant ignorantes et quod finis sit dominus 15 christus
- XXXII de iustitia legis et iustitia fidei
- XXXIII de incredulitate iudaeorum et gentium fide
- XXXIII de iudaeis quod non sint repulsi a deo
- XXXV de duritia iudaeorum 20
- XXXVI de iudaeorum delicto cum sit gentib. salus. quanto magis erit plenitudo eorum
- XXXVII de apostolo reuelante iudaeos conparatione oliuae arboris et gentes a uelatione animi reprimente
- XXXVIII de salute omnium iudaeorum 25
- XXXVIII de impossibilitate sciendi secretorum scientiae dei
- XL de apostolo obsecrante sanctos ut corpora sua exhibeant hostia deo
- XLI de falsa et uera sapientia
- XLII de ecclesia et conparatione cordis adq. membrorum in 30 hoc capite sunt de diuersitate donorum et dilectione. de odio mali et coniunctione boni. de caritate de obsequio. de sollicitudine de feruore spiritus de tempore seruiendo. de spei gaudio. de patientia tribulationis. de instantia orationis. de communicatione sanctorum memoriis. de 35 hospitalitate. de benedicendo et abstinentia male dicendi. de gaudio cum gaudentibus. ac fletum cum flentib. de unitate. de humilitate. de non reddenda iniuria de prouisione bonorum coram deo et hominib. de pace si fieri potest cum omnib. hominib. de uindicta a domino 40 expectanda

XLIII de subiectione erga principes et potestates

XLIII de redditione unicuique omnium debitorum

XLV de uigilantia excitio fidei et sobrietate et continentia

XLVI de negligentia et traditionis carnis et de manducantibus
5 ac non manducantibus et iudicantibus alternos uel uniuersos dies

XLVII de omnibus quod non sibi sed deo aut moriatur aut uiuant

XLVIII de passione domini et potestate et quod nec edens non
sedentem nec non manducans manducantem debeat iudicare

10 XLVIII de eo quo nihil commune est nisi ei qui existimant esse

L commune de periculo contristante fratrem suum esca sua
et quod non sit regnum dei esca et potus sed iustitia et
pax et gaudium in spiritu sancto

15 LI de mysterio domini ante passione silentio habitu post
passione uero ipsius reuelato

.

EXPL. BREUIS. INC. PRAEF.

EPIST. PAULI. APOST. AD ROM.

Romani sunt in partibus italiae hii praecipienti sunt a falsis
20 apostolis. et sub nomine domini nostri ihesu christi in legem et
prophetas erant inducti hos reuocat apostolus ad ueram euangelicam
fidem scribens eis a chorinto

.

EXPL. FELICITER

x f

¹Paulus seruus christi ihesu uocatus apostolus
 Segregatus in euangelium dei. ²Quod ante promiserat per
 prophetas suos in scripturis sanctis. ³De filio suo qui factus
 est ex semine dauid secundum carnem. ⁴Qui praedestinatus
 est filius dei in uirtute. secundum spiritum sanctificationis
 ex resurrectione mortuorum ihesu christi domini nostri. ⁵per
 quem accipimus gratiam et apostolatum. ad oboediendum fidei
 in omnibus gentibus pro nomine eius

⁶In quibus estis et uos uocati ihesu christi. ⁷omnibus qui
 sunt romae in caritate dei uocatis sanctis 10

Gratia uobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo
 II. ⁸Primum quidem gratias ago deo meo per ihesum
 echristum pro omnibus uobis

quia fides uestra adnuntiatur in omni mundo

⁹Testis est enim mihi deus cui serui in spiritu meo 15

In euangelio fili eius. quod sine intermissione memoriam
 uestri facio ¹⁰semper in orationibus meis. Obsecrans si quo
 modo tandem aliquando prosperum iter habeam in uoluntate
 dei ueniendi ad uos.

¹¹Desidero enim uidere uos ut aliquid inpertiar gratiae 20
 uobis spiritalis ad confirmandos uos

¹²Id est simul consolari in uobis per eam quae inuicem
 est fidem uestram atque meam

LECT
COTIDIANA

III. ¹³Nolo enim uos ignorare fratres quia saepe pro-
 posui uenire ad uos et prohibitus sum usque adhuc. Ut ali- 25
 quem fructum habeam in uobis. sicut et in ceteris gentibus.

¹⁴Grecis ac barbaris. sapientibus et insipientibus debitor sum.

¹⁵Ita quod in me promptum est. et uobis qui romae estis
 euangelizare

¹⁶Non enim erubesco euangelium. uirtus enim dei est in 30
 salutem omni credenti. iudaeo primum et graeco

IN AM
BACU

¹⁷Iustitia enim dei in eo reuelabitur. ex fide in fidem
 Sicut scriptum est. iustus autem ex fide uiuit

III. ¹⁸Reuelatur enim ira dei de caelo. in omnem
 inpietatem et iniustitiam hominum eorum qui ueritatem in- 35
 iustitia detinent

¹⁹quia quod notum est dei manifestum est in illis

deus enim illis manifestavit. ²⁰Inuisibilia enim ipsius. a creatura mundi. per ea quae facta sunt intellecta conspiciuntur

Sempiterna quoque eius uirtus et diuinitas. ut sint ipsi
⁵inexcusabiles. ²¹Quia cum cognouissent deum. non sicut deum
magnificauerunt aut gratias egerunt. Sed euanuerunt in cogi-
tationibus suis. et obscuratum est insipiens cor eorum

²²Dicentes enim se esse sapientes. stulti facti sunt. ²³Et
mutauerunt gloriam incorruptibilis dei in similitudinem ima-
¹⁰ginis corruptibilis hominis. et uolucrum et quadrupedum et
serpentum. ²⁴Propter quod tradidit illos deus in desideria
cordis eorum in inmunditiam

ut contumeliis adficient corpora sua in semet ipsis. ²⁵Qui
commutauerunt ueritatem dei in mendacio

¹⁵et coluerunt et seruierunt creaturae potius quam creatori
qui est benedictus in saecula. amen †

V. ²⁶Propterea tradidit illos deus in passiones igno-
miniae. Nam feminae eorum inmutauerunt naturalem usum in
eum usum qui est contra naturam

²⁰²⁷Similiter autem et masculi. relicto naturali usu feminae
exarserunt in desideriis suis in inuicem

masculi in masculos turpitudinem operantes

Et mercedem quam oportuit erroris sui in semet ipsos
recipientes. ²⁸Et sicut non probauerunt deum habere in

²⁵notitiam

tradidit eos deus in reprobum sensum ut faciant quae
non conueniunt. ²⁹Repletos omni iniquitate

malitia. fornicatione auaritia. nequitia plenos inuidia.
homicidiis. contentione. dolo. malignitate

³⁰susurrone. ³⁰detractores. deo odibiles.

contumeliosos. superbos. elatos. inuentores malorum

parentibus non oboedientes. ³¹insipientes inconpositos. sine
affectione. absque misericordia

³²Qui cum iustitiam dei cognouissent. non intellexerunt.
³⁵quoniam qui talia agunt. digni sunt morte. non solum qui illa
faciunt sed et qui consentiunt facientibus.

VI. ^{2,1} Propter quod inexcusabilis es. o homo. omnis qui iudicas. In quo enim alterum iudicas te ipsum condemnas eadem enim agis quae iudicas. ² Scimus enim quia iudicium dei est secundum ueritatem in eos qui talia agunt

³ Existimas autem hoc o. homo qui iudicas eos qui talia ⁵ agunt et facis ea. quia tu effugies iudicium dei. ⁴ An diuitias bonitatis eius et patientiae et longanimitatis contemnis

Ignorans quoniam benignitas dei ad paenitentiam te adducit

⁵ Secundum autem duritiam tuam. et cor inpaenitens ¹⁰ thesaurizas tibi iram in diem irae et reuelationis iusti iudicii dei. ⁶ qui retribuet unicuique secundum opera eius. ⁷ his quidem qui secundum patientiam boni operis gloriam et honorem et incorruptionem quaerentibus uitam aeternam. ⁸ his autem qui ex contentione et qui diffidunt ueritati credunt autem ini- ¹⁵ quitati. ira et indignatio. ⁹ tribulatio. et angustia. in omnem animam hominis operantis malum. iudaei primum et graeci

¹⁰ Gloria autem et honor et pax. omni operanti bonum. iudaeo primum et graeco

¹¹ Non est enim personarum acceptio apud deum ²⁰

¹² quicumque enim sine lege peccauerunt sine lege et peribunt

et quicumque in lege peccauerunt per legem iudicabuntur

¹³ non enim auditores legis iusti sunt apud deum sed factores legis iustificabuntur ²⁵

¹⁴ Cum enim gentes quae legem non habent. naturaliter ea quae legis sunt faciunt

eiusmodi legem non habentes ipsi sibi sunt lex. ¹⁵ qui ostendunt opus legis scriptum in cordibus suis

Testimonium reddente conscientia illorum et inter se in- ³⁰ uicem cogitationum accusantium uel etiam excusantium. ¹⁶ In die cum iudicabit deus occulta hominum secundum euangelium meum per ihesum christum. ¹⁷ Si autem tu iudaeus cognominaris et requiescis in lege et gloriaris in deo. ¹⁸ Et nosti uoluntatem et probas utiliora instructus per legem. ³⁵

¹⁹ Confidens te ipsum ducem esse caecorum lumen eorum

c. II, 1-19.

qui in tenebris sunt. ²⁰ Eruditorem insipientium. magistrum infantium. habentem formam scientiae et ueritatis in lege

²¹ qui ergo alium doces te ipsum non docis

qui praedicas non furandum furaris

5 ²² qui dicis non moecandum moecharis

qui execraris idola sacrilegium facis

²³ qui in lege gloriaris per praeuaricationem legis deum inhonoras ²⁴ nomen enim dei per uos blasphematur in gentibus IN ESAIA
PROPHETA
sicut scriptum est.

10 ²⁵ Circumcisio quidem prodest si legem obserues. Si autem praeuaricator sis legis. circumcisio tua praeputium facta est

²⁶ Si igitur praeputium iustitias legis custodiat. nonne praeputium illius in circumcisione reputabitur

²⁷ Et iudicabit naturalis praeputiatio legem

15 Consummans. te. qui per litteram et circumcisionem praeuaricator legis es.

²⁸ Non enim qui in manifesto iudaeus est. neque quae in manifesto in carne circumcisio. ²⁹ sed qui in absconso iudaeus est et circumcisio cordis qui non littera. sed spiritu. cuius

20 laus non ex hominibus sed ex deo est

VII. ¹ Quid ergo amplius iudaeis est. aut quae utilitas circumcisionis ² multum per omnem modum. Primum quidem quia credita sunt illis eloquia dei

³ Quid enim si quidam illorum non crediderunt numquid
25 incredulitas eorum fidem dei euacuabit. absit.

⁴ Est autem deus uerax. omnis autem homo mendax IN PSALMO
CXV
Sicut scriptum est ut iustificeris in sermonibus tuis et IN PSALMO
L.
uincas cum iudicaris

VIII. ⁵ Si autem iniquitas nostra iustitiam dei commendat. quid dicemus. numquid iniquus deus qui infert iram.
30 secundum hominem dico ⁶ absit. alioquin quomodo iudicabit deus hunc mundum.

⁷ Si enim ueritas dei in meo mendacio abundauit in gloriam ipsius. quid adhuc et ego tamquam peccator iudicor

35 ⁸ Et non sicut blasphemamur et sicut dicunt nos quidam dicere. faciamus mala. ut ueniant bona. quorum damnatio iusta est

IN PSALMO
XIII.

VIII. ⁹Quid ergo praecellimus eos nequaquam
Causati enim sumus iudaeos et graecos omnes sub peccato
esse ¹⁰sicut scriptum est.

quia non est iustus quisquam. ¹¹non est intellegens. non
est requirens deum. ¹²Omnes declinauerunt simul inutiles facti
sunt. Non est qui faciat bonum non est usque ad unum

¹³Sepulchrum patens est guttur eorum

linguis suis dolose agebant. uenenum aspidum sub labiis eorum

¹⁴quorum os maledictione et amaritudine plenum est.

¹⁵Ueloces pedes eorum ad effundendum sanguinem. ¹⁶Contritio
et infelicitas eorum. ¹⁷et uiam pacis non cognouerunt ¹⁸non est
timor dei ante oculos eorum

¹⁹Scimus autem quoniam quaecumque lex loquitur. his
qui in lege sunt loquitur

Ut omne os obstruatur. et subditus fiat omnis mundus deo ¹⁵

²⁰quia non iustificabitur ex operibus legis omnis caro
coram ipso

per legem enim cognitio peccati. ²¹nunc autem sine lege
iustitia dei manifestata est. testificata per legem et prophetas

²²Iustitia autem dei per fidem ihesu christi. in omnes et ²⁰
super omnes qui credunt in eum

Non enim est distinctio ²³omnes enim peccauerunt. et
egent gloria dei. ²⁴iustificati gratis per ipsius gratiam per
redemptionem quae est in christo ihesu. ²⁵quem proposuit deus pro-
pitiatorem fidei in sanguine ipsius in ostensionem iustitiae suae ²⁵

propter remissionem praecedentium delictorum. ²⁶In susten-
tatione dei. ad ostensionem iustitiae eius in hoc tempore

ut sit ipse iustus. iustificans eum qui ex fide est ihesu

X. ²⁷Ubi est ergo gloriatio tua. exclusa est. per quam
legem. factorum. non. sed per legem fidei. ²⁸arbitramur enim ³⁰
iustificari hominem per fidem sine operibus legis

²⁹an iudaeorum deus tantum. nonne et gentium. immo et
gentium

³⁰quoniam quidem unus deus qui iustificat circumcisionem
ex fide et praepitium per fidem. ³¹legem ergo destruimus per ³⁵
fidem. absit. sed legem statuimus

^{4,1} Quid ergo dicemus inuenisse abraham patrem nostrum secundum carnem

² Si enim abraham ex operibus legis iustificatus est. habet gloriam. sed non apud deum. ³ quid enim scriptura dicit.

⁵ Credidit abraham deo. et reputatum est ei ad iustitiam IN GENESI

⁴ ei autem qui operatur merces non reputatur. secundum gratiam sed secundum debitum. ⁵ Ei uero qui non operatur. credenti autem in eum qui iustificat impium. reputatur fides eius ad iustitiam secundum propositum gratiae dei. ⁶ Sicut et ¹⁰ dauid dicit. beatitudinem hominis. cui deus accepto fert iustitiam sine operibus

⁷ Beati quorum remissae sunt iniquitates et quorum tecta IN PSALMO XXXI sunt peccata. ⁸ Beatus uir cui non inputauit dominus peccatum.

⁹ Beatitudo ergo haec in circumcisione an et in praeputio. ¹³ Dicimus enim quia reputata est abrahamae fides ad iustitiam

¹⁰ quomodo ergo reputata est. in circumcisione. an. in praeputio. non in circumcisione sed in praeputio

¹¹ Et signum accepit circumcisionis. signaculum iustitiae fidei. quae est in praeputio. ut sit pater omnium credentium ¹⁰ per praeputium. ut reputetur et illis ad iustitiam. ¹² Ut sit pater circumcisionis. non his tantum qui sunt ex circumcisione sed et his qui sectantur uestigia eius quae est in praeputio fidei patris nostri abrahamae

¹³ Non enim per legem promissio abrahamae aut semini eius ²³ ut heris esset mundi. sed per iustitiam fidei

¹⁴ Si enim qui ex lege sunt heredes exinanita est fides abolita est promissio. ¹⁵ lex enim iram operatur

Ubi enim non est lex nec praeuaricatio

¹⁶ Ideo ex fide ut secundum gratiam firma sit promissio ³⁰ omni semini

non ei qui ex lege est solum. sed ei qui ex fide est abrahamae. qui est pater omnium nostrum. ¹⁷ sicut scriptum est

quia patrem multarum gentium posuit ante deum cui credidisti IN GENESI qui uiuificat mortuos et uocat ea quae non sunt. tamquam ²⁵ ea quae sunt. ¹⁸ Qui contra spem in spem credidit. ut fieret pater multarum gentium

IN GENESIS

Secundum quod dictum est. sic erit semen tuum ¹⁹ et non infirmatus [est] fide considerabit corpus suum emortuum cum iam fere centum annorum esset. et emortuam uulvam sarrae

²⁰In repromissione etiam dei non haesitavit diffidentia. Sed confortatus est fide. dans gloriam deo. ²¹placuisse ⁵ credens quia quaecumque promisit. potens est et facere. ²²ideoque reputatum est illi ad iustitiam

²³non est autem scriptum tantum propter ipsum quia reputatum est illi. ²⁴sed et propter nos quibus reputabitur

Credientibus in eum qui suscitavit ihesum dominum ex ¹⁰ mortuis

²⁵qui traditus est propter delicta nostra et resurrexit propter iustificationem nostram

IN NATALIS INNOCENTII

XI. ^{5, 1}Iustificati igitur ex fide pacem habeamus ad deum. per dominum nostrum ihesum christum ¹⁵

²Per quem et accessum habemus in fide

Per gratiam istam in qua stamus et gloriamur in spe gloriae filiorum dei. ³Non solum autem sed et gloriamur in tribulationibus

Scientes quod tribulatio patientiam operatur. ⁴patientia ²⁰ autem probationem

Probatio uero spem

⁵spes autem non confundit. quia caritas dei diffusa est in cordibus nostris. per spiritum sanctum. qui datus est nobis +

LECT. IN TERTIA FERIA PASCHAE

XII. ⁶Si enim christus cum adhuc infirmi essemus ²⁵ secundum tempus pro impiis mortuus est

. ⁸Commendat autem suam caritatem deus in nobis. Quoniam cum adhuc peccatores essemus. christus pro nobis mortuus est

⁹Multo magis iustificati nunc in sanguine ipsius salui ³⁰ erimus ab ira per ipsum. ¹⁰Si enim cum inimici essemus reconciliati sumus deo per mortem filii eius

multo magis reconciliati salui erimus in uita ipsius

¹¹non solum autem sed et gloriamur in deo per dominum nostrum ihesum christum + per quem nunc reconciliationem ³⁵ accepimus

c. IV, 18 — V, 11.

¹²Propterea sicut per unum hominem in hunc mundum peccatum intrauit. et per peccatum mors. Et ita in omnes homines pertransiit in quo omnes peccauerunt. ¹³Usque ad legem enim peccatum erat in mundum

5 peccatum autem non inputabatur cum lex non esset

XIII. ¹⁴Sed regnavit mors ab adam usque ad moysen etiam in eos qui non peccauerunt in similitudinem praeuariationis adae qui est forma futuri

XIII. ¹⁵Sed non sicut delictum ita et donum. Si enim
10 unius delicto multi mortui sunt. Multo magis gratia dei et donum in gratia unius hominis ihesu christi. in plures abundauit. ¹⁶Et non sicut per unius delictum. ita et donum

Nam iudicium ex uno in condemnationem. Gratia autem ex multis delictis in iustificationem

15 ¹⁷Si enim unius delicto mors regnavit per unum multo magis abundantiam gratiae donationis et iustitiae accipientes in uita regnabimus per ihesum christum.

¹⁸Igitur sicut per unius delictum in omnes homines in condemnationem

20 sic et per unius iustitiam in omnes homines in iustificationem uitae

¹⁹sicut enim per inoboedientiam unius hominis peccatores constituti sunt multi. Ita et per unius oboedientiam iusti constituuntur multi. ²⁰Lex autem subintrauit ut abundaret delictum.

25 Ubi autem abundauit peccatum superabundauit gratia. ²¹Ut sicut regnavit peccatum in morte. ita et gratia regnet per iustitiam in uitam aeternam per ihesum dominum nostrum. ^{6,1} Quid ergo dicimus. permanebimus in peccato ut gratia abundet. ²absit

30 Qui enim mortui sumus peccato. quomodo adhuc uiuamus in illo

XV. An ignoratis quia quicumque baptizati sumus in christo ihesu in mortem ipsius baptizati sumus. ⁴Consepulti enim sumus cum ipso per baptismum in mortem. Ut quemadmodum surrexit christus a mortuis per gloriam patris et nos
35 in nouitate uitae ambulamus. ⁵Si enim conplantati facti sumus similitudini mortis eius simul et resurrectionis erimus. ⁶hoc

LECT. IN
SECUNDA
FERIA
PASCHAE

scientes quia uetus homo noster simul crucifixus est. Ut destruat^r corpus peccati ut ultra non seruiamus peccato.

⁷ Qui enim mortuus est. iustificatus est a peccato

⁸ Si autem mortui sumus cum christo credimus quia etiam simul uiuamus cum ipso. ⁹ Scientes quod christus surgens a mortuis. iam non moritur. mors illi ultra non dominabitur.

¹⁰ Quod enim mortuus est peccato mortuus est semel. Quod autem uiuit. uiuit deo

¹¹ Ita et uos existimate mortuus uos esse peccato uiuentes autem deo in christo ihesu. †

LECT. IN
QUADRAGE-
SIMA IEIUNIO
PRIMO

XVI. ¹² Non ergo regnet peccatum in uestro mortali corpore ad oboediendum desideriis eius

¹³ Sed neque exhibeatis membra uestra arma iniquitatis peccato

Sed exhibite uos deo tamquam ex mortuis uiuentes. et membra uestra arma iustitiae deo

¹⁴ peccatum enim in uobis non dominabitur.

non enim sub lege estis sed sub gratia. ¹⁵ Quid ergo peccauimus quoniam non sumus sub lege sed sub gratia. absit

¹⁶ an nescitis quoniam cui exhibetis uos seruos ad oboediendum. serui estis eius cui oboedistis. siue peccati in mortem. siue oboeditionis ad iustitiam

¹⁷ Gratias autem deo quod fuistis serui peccati oboedistis autem ex corde in eam formam doctrinae. in qua traditi estis

¹⁸ liberati autem a peccato serui facti estis iustitiae

¹⁹ humanum dico propter infirmitatem carnis uestrae. Sicut enim exhibuistis membra uestra seruire immunditiae et iniquitati ad iniquitatem. Ita nunc exhibite membra uestra seruire iustitiae in sanctificationem

²⁰ Cum enim serui essetis peccati liberi fuistis iustitiae.

²¹ Quem ergo fructum habuistis tunc in his in quibus nunc erubiscitis. Nam finis illorum mors

²² Nunc uero liberati a peccato. serui autem facti deo. habetis fructum uestrum in sanctificationem. finem uero uitam aeternam. ²³ Stipendia enim peccati mors

c. VI, 6—23.

gratia enim dei uita aeterna in christo ihesu domino nostro +

XVII. ^{7,1} an ignoratis fratres scientibus enim legem loquor. quia lex dominatur in homine quanto tempore uiuit

⁵ ² Nam quae sub uiro est mulier. uiuente uiro alligata est legi

Si autem mortuus fuerit uir eius. soluta est a lege uiri.

³ Igitur uiuente uiro uocabitur adultera si fuerit cum alio uiro. Si autem mortuus fuerit uir eius liberata est a lege uiri ut non sit adultera si cum alio fuerit uiro

¹⁰ ⁴ Itaque fratres mei et uos mortificati estis legi per corpus christi ut sitis alterius qui ex mortuis resurrexit ut fructificemus deo. ⁵ Cum enim essemus in carne passiones peccatorum quae per legem erant operabantur in membris nostris ut fructificarent morti

¹⁵ ⁶ Nunc autem soluti sumus a lege mortis in qua detinebamur ita ut seruiamus in nouitate spiritus et non in uetustate litterae

⁷ quid ergo dicemus. lex peccatum est. absit. Sed peccatum non cognoui nisi per legem.

²⁰ nam concupiscentiam nesciebam nisi lex diceret non concupisces IN EXODUM

⁸ Occasione autem accepta peccatum per mandatum operatum est in me omnem concupiscentiam. Sine lege enim peccatum mortuum erat. ⁹ ego autem uiuebam sine lege aliquando. Sed cum uenit mandatum peccatum reuixit ¹⁰ ego autem mortuus sum

Et inuentum est mihi mandatum quod erat ad uitam hoc esse ad mortem. ¹¹ Nam peccatum occasione accepta per mandatum seduxit me et per illud occidit. ¹² Itaque lex quidem ²⁰ sancta. et mandatum sanctum et iustum et bonum. ¹³ Quod ergo bonum est mihi factum est mors. absit

Sed peccatum ut pareat peccatum per bonum mihi operatum est mortem. Ut fiat supra modum peccatum peccans per mandatum

²⁵ XVIII. ¹⁴ Scimus enim quod lex spiritalis est. ego autem carnalis sum uenundatus sub peccato. ¹⁵ Quod enim LECT.
COTIDIANA

c. VI, 28 — VII, 15.

operor nescio. Non enim quod uolo bonum hoc ago. sed quod odi malum illud facio

¹⁶Si autem quod odi hoc facio consentio legi quoniam bona. ¹⁷Nunc autem non ego operor illud sed quod habitat in me peccatum...

²¹Inuenio igitur legem uolenti mihi facere bonum quia mihi inest malum. ¹²Condelector enim legi dei. secundum interiorem hominem

²³Uideo autem aliam legem in membris meis repugnantem legi mentis meae et captiuantem me in legem peccati quod ¹⁰est in membris meis

²⁴Infelix ego homo quis me liberabit de corpore mortis huius. gratia dei per ihesum christum dominum nostrum +

Igitur ego ipse mente seruo legi dei. carnem autem legi peccati

^{8,1}nihil ergo nunc damnationis est his qui sunt in christo ihesu. qui non secundum carnem ambulant. ²lex enim spiritus uitae in christo ihesu liberauit me a lege peccati et mortis

DE ADUEN-
TU DOMINI

³nam quod impossibile erat legis in quo infirmabatur. per carnem deus filium suum mittens in similitudinem carnis ²⁰peccati et de peccato damnauit peccatum in carne

⁴Ut iustificatio legis inpleretur in nobis qui non secundum carnem ambulamus. sed secundum spiritum. ⁵Qui enim secundum carnem sunt quae carnis sunt sapiunt. Qui uero secundum spiritum quae sunt spiritus sentiunt

XVIII. ⁶Nam prudentia carnis mors. prudentia autem spiritus uita et pax. ⁷Quoniam sapientia carnis inimica est deo. legi enim dei non est subiecta nec enim potest.

⁸qui autem in carne sunt deo placere non possunt

⁹uos autem non estis in carne sed in spiritu. Si tamen ³⁰spiritus dei habitat in uobis. Si quis autem spiritum christi non habet. hic non est eius

¹⁰Si autem christus in uobis est corpus enim mortuum est propter peccatum. spiritus uero uita propter iustificationem

¹¹quod si spiritus eius qui suscitauit ihesum a mortuis ³⁵habitat in uobis qui suscitauit ihesum christum a mortuis

c. VII, 15 — VIII, 11.

uiuificabit et mortalia propter inhabitantem spiritum eius in uobis

¹² Ergo fratres debitores sumus non carni ut secundum carnem uiuamus

¹³ Si enim secundum carnem uixeritis moriemini
Si autem spiritu facta carnis mortificetis uiuetis

¹⁴ quicumque enim spiritu dei aguntur hii filii dei sunt
XX. ¹⁵ Non enim accepistis spiritum seruitutis iterum in timore. sed accepistis spiritum adoptionis filiorum in quo
¹⁰ clamamus abba pater. ¹⁶ ipse spiritus testimonium reddet spiritui nostro quod sumus filii dei ¹⁷ si autem filii et heredes. heredes quidem dei coheredes autem christi si tamen conpatimur ut [†]
et simul glorificemur.

¹⁸ Existimo enim quod non sunt condignae passiones huius
¹⁵ temporis ad futuram gloriam quae reuelabitur in uobis

¹⁹ nam spectatio creaturae reuelationem filiorum dei expectat

²⁰ uanitati enim creatura subiecta est. non uolens sed propter eum qui subiecit in spem. ²¹ quia et ipsa creatura liberabitur a seruitute corruptionis in libertatem gloriae filiorum
²⁰ dei. ²² Scimus enim quod omnis creatura congemiscit et parturit usque adhuc

²³ Non solum autem illa sed et nos ipsi primitias spiritus habentes...

XXI. ²⁴ Spe enim salui facti sumus. spes autem quae
²⁵ uidetur. non est spes

Nam quod uidet quis quid sperat. ²⁵ si autem quod non uidemus speramus per patientiam expectamus. ²⁶ Similiter autem et spiritus adiuuat infirmitatem nostram. nam quid oremus sicut oportet nescimus sed ipse spiritus postulat pro nobis
³⁰ gemitibus inenarrabilibus ²⁷ qui autem scrutatur corda scit quid desideret spiritus quia secundum deum postulat pro sanctis

²⁸ Scimus autem quoniam diligentibus deum omnia coope-
rantur in bonum his qui secundum propositum uocati sunt

³⁵ ²⁹ Nam quos praesciit et praedestinauit conformes fieri imaginis filii eius ut sit ipse primogenitus in multis fratribus

c. VIII, 11-29.

LECT. IN
NATALE
MARTYRUM

XXII. ³⁰Quos autem praedestinavit hos et uocavit et quos uocavit hos et iustificavit. quos autem iustificavit illos et glorificavit

³¹Quid ergo dicemus ad haec si deus pro nobis quis contra nos ³²qui filio suo non pepercit sed pro nobis omnibus tradidit eum. quomodo non etiam cum illo omnia nobis donabit

XXIII. ³³Quis accusabit aduersus electos dei. deus qui iustificat. ³⁴quis est qui condemnet. christus ihesus qui mortuus est immo qui et resurrexit qui est ad dexteram dei qui etiam interpellat pro nobis. ³⁵Quis nos separabit a caritate christi. Tribulatio an angustia. an persecutio. an fames an nuditas. an periculum an gladius ³⁶sicut scriptum est

IN PSALMO
XLIII.

quia propter te morti afficimur tota die aestimati sumus ut oves occisionis

³⁷Sed in his omnibus superamus propter eum qui dilexit nos. ³⁸Certus sum enim quia neque mors neque uita neque angelus neque principatus. neque instantia. neque futura. neque uirtus. ³⁹neque altitudo. neque profundum neque creatura alia poterit nos separare a caritate dei quae est in christo ihesu domino nostro †

20

XXIII. ¹Ueritatem dico in christo non mentior. testimonium mihi perhibente conscientia mea in spiritu sancto. ²Quoniam tristitia est mihi magna. et continuus dolor cordi meo ³Optabam enim ipse ego anathema esse a christo pro fratribus meis qui sunt cognati mei secundum carnem ⁴qui sunt israhelitae. Quorum adoptio est filiorum et gloria et testamentum et legislatio et obsequium et promissa

⁵Quorum patres et ex quibus christus secundum carnem. Qui est super omnia deus benedictus in saecula. amen

XXV. ⁶Non autem quod exciderit uerbum dei. Non enim omnes qui ex israhel. hii sunt israhelitae. ⁷Neque qui semen sunt abraham omnes filii sed in isac uocabitur tibi semen

⁸Id est non qui filii carnis hii filii dei sed qui filii sunt promissionis aestimantur in semine

⁹promissionis enim uerbum hoc est. Secundum hoc tempus ueniam et erit sarrae filius

c. VIII, 30 — IX, 9.

• ¹⁰Non solum autem illi sed et reueccae ex uno concubitum habens isaac patre nostro

¹¹Cum enim nondum nati fuissent aut aliquid egissent boni aut mali ut secundum electionem dei propositum maneret

5 ¹²Non ex operibus sed ex uocatione ¹²dictum est ei

Quia maior seruiet minori

IN GENESI

¹³Sicut scriptum est. iacob dilexi. esau autem odio habui

IN MALACHIEL

XXVI. ¹⁴Quid ergo dicemus numquid iniquitas apud deum absit

10 ¹⁵Moysi enim dicit miserebor cui misereor et misericor- IN EXODO

diam praestabo cui misertus fuero. ¹⁶Igitur non uolentis neque

currentis sed miserentis est dei. ¹⁷Dicit enim scriptura pharaoni.

Quia in hoc ipsum excitaui te ut ostendam in te uirtutem meam et ut adnuntietur nomen meum in uniuersa terra.

15 XXVII. ¹⁸Ergo cui uult miseretur et quem uult indurat

¹⁹dicis itaque mihi quid adhuc quaeritur uoluntati enim eius quis resistit

²⁰O homo tu quis es qui respondeas deo. numquid dicit figmentum ei qui se finxit quid me fecisti sic. ²¹an non habet

IN ESAIA PROFETA

20 potestatem figulus luti ex eadem massa facere aliud quidem uas in honorem aliud uero in contumeliam

XXVIII. ²²Quodsi uolens deus ostendere iram et notam facere potentiam suam. Sustinuit in multa patientia

uasa irae apta in interitum ²³ut ostenderet diuitias gloriae

25 suae in uasa misericordiae quae praeparauit in gloriam ²⁴quos

et uocauit nos non solum ex iudaeis sed etiam ex gentibus

²⁵Sicut in osee dicit uocabo non plebem meam plebem meam et non misericordiam consecutam misericordiam consecutam

IN OSEE

30 ²⁶Et erit in locum ubi dictum est eis non plebs mea. uos ibi uocabuntur filii dei uiui

XXVIII. ²⁷Esaias autem clamat pro israhel. Si fuerit numerus filiorum israhel tamquam arena maris reliquiae saluae

IN ESAIA PROFETA

fient. ²⁸Uerbum enim consummans et brebians in aequitate

35 quia uerbum brebiatum faciet dominus super terram

²⁹Et sicut praedixitesaias nisi dominus sabaoth reliquisset

IN ESAIA PROF.

c. IX, 10-29.

nobis semen sicut sodom facti essemus et sicut gomorra
similes fuisset

XXX. ²⁰Quid ergo dicemus quod gentes quae non
sectabantur iustitiam. adpraehenderunt iustitiam. iustitiam
autem quae ex fide est

³¹Israhel uero sectando legem iustitiae. in legem iustitiae
non peruenit. ³²Quare quia non ex fide sed quasi ex operibus
offenderunt in lapidem offensionis ³³sicut scribitum est

IN ESAIA
PROF.

Ecce pono in sion lapidem offensionis et petram scandali
et omnis qui credit in eum non confundetur

XXXI. ^{10, 1}Fratres uoluntas quidem cordis mei. et
obsecratio ad deum fit pro illis in salutem

²Testimonium enim perhibeo illis quod aemulationem dei
habent sed non secundum scientiam. ³Ignorantes enim dei
iustitiam et suam quaerentes statuere iustitiae dei non sunt ¹⁵
subiecti

⁴Finis enim legis christus ad iustitiam omni credenti

IN LEUITICO

XXXII. ⁵Moses. enim scripsit quoniam iustitia quae
ex lege est qui fecerit homo uiuit in ea

⁶quae autem est ex fide iustitia sic dicit

20

IN DEUTERO-
NOMIO

Ne dixeris in corde tuo

quis ascendit in caelum id est christum deducere

⁷aut quis descendit in abyssum hoc est christum ex
mortuis reuocare

IN DEUTERO-
NOMIO

⁸Sed quid dicit scriptura prope est uerbum in ore tuo ²⁵
et in corde tuo. hoc est uerbum fidei quod praedicamus

⁹quia si confitearis in ore tuo dominum ihesum et in
corde tuo credideris quod deus illum suscitauit ex mortuis
saluus eris

¹⁰Corde enim creditur ad iustitiam. ore autem confessio ³⁰
fit in salutem

¹¹dicit enim scriptura

Omnis qui credit in illum non confundetur

¹²non est enim distinctio iudaei et graeci

nam idem dominus omnium diues in omnes qui inuocant ³⁵
illum

c. IX, 29 — X, 12.

LECT IN
NATALE
SANCTI PE-
TRI ET PAULI

¹³ Omnis enim quicumque inuocauerit nomen domini IN MICHEAM PROF.
saluus erit

XXXIII ¹⁴ quomodo ergo inuocabunt in quem non crediderunt. aut quomodo credunt ei quem non audierunt

⁵ quomodo autem audient sine praedicante ¹⁵ quomodo uero praedicabunt nisi mittantur: sicut scriptum est

quam speciosi pedes euangelizantium pacem. euangelizantium bona. ¹⁶ sed non omnes oboediunt euangelio IN NAUM PROF.

Esaias enim dicit domine quis credidit auditui nostro IN ESAIA PROF.
¹⁰ ¹⁷ ergo fides ex auditu auditus autem per uerbum christi.

¹⁸ Sed dico numquid non audierunt et quidem

In omnem terram exiit sonus eorum. et in finis orbis IN PSALMO XVIII.
terrae uerba eorum. ¹⁹ Sed dico numquid israhel non cognouit

Primum moyses dicit IN CANTICO DEUTERO. NOMIO

¹⁵ ego ad aemulationem uos adducam in non gentem. in gentem insipientem in iram uos mittam

²⁰ Esaias autem audet et dicit. inuentus sum non quaerentibus me IN ESAIA PROF.

palam apparui his qui me non interrogabant

²⁰ ²¹ ad israhel autem dicit

tota die expandi manus meas ad populum non credentem et contradicentem mihi

XXXIIII. ¹¹ dico ergo numquid reppulit deus populum suum absit. Nam et ego israhelita sum ex semine abraham ²⁵ tribu beniamin. ² Non reppulit deus plebem suam quam praesciit. an nescitis in helia. quid dicit scriptura. quemadmodum interpellat dominum aduersus israhel

³ Domine prophetas tuos occiderunt. altaria tua suffoderunt et ego relictus sum solus et quaerunt animam meam. REGNORUM LIB. III
³⁰ ⁴ Sed quid dicit illi responsum diuinum. Reliqui mihi VII uirorum qui non curbauerunt genua ante bahal.

⁵ Sic ergo et in hoc tempore reliquiae secundum electionem gratiae saluae factae sunt.

⁶ Si autem gratia non ex operibus alioquin gratia iam ³⁵ non est gratia

XXXV. ⁷ quid ergo quod quaerebat israhel. hoc non

c. X, 13 — XI, 7.

est consecutus electio autem consecuta est ceteri uero ex-
caecati sunt

⁸ Sicut scriptum est

IN ESAIA
PROF

dedit illis deus spiritum conpunctionis. oculos ut non
uideant. aures ut non audiant usque in hodiernum diem 5

IN PSALMO
XVIII

⁹ Et dauid dicit fiat mensa eorum in laqueum et . . .
. . . et in scandalum et in retributionem illis.

¹⁰ Obscurentur oculi eorum ne uideant et dorsum eorum semper
incurua

XXXVI. ¹¹ dico ergo numquid sic offenderunt ut ca- 10
derent. absit. Sed illorum delicto salus gentibus ut illos ae-
mulentur. ¹² quod si delictum illorum diuitiae sunt mundi et
deminutio eorum diuitiae gentium quanto magis plenitudo
eorum

XXXVII. ¹³ Uobis enim dico gentibus quamdiu quidem 15
ego sum gentium apostolus. ministerium meum honorificabo

¹⁴ Si quo modo ad aemulandum prouocem carnem meam et
saluos faciam aliquos ex illis. ¹⁵ Si enim amissio eorum recon-
ciliatio est mundi quae adsumptio nisi uita ex mortuis. ¹⁶ Quod
si delibatio sancta est et massa. et si radix sancta. et rami 20

¹⁷ Quod si aliqui ex ramis fracti sunt. tu autem cum
oleaster esses insertus es in illis et socius radicis et pingui-
dinis oliuae factus es

¹⁸ Noli gloriari aduersus ramos. quod si gloriaris non tu
radicem portas sed radix te 25

¹⁹ dicis ergo fracti sunt rami ut ego insererer ²⁰ bene-
propter incredulitatem fracti sunt

Tu autem fide sta. noli altum sapere sed time

²¹ Si enim deus naturalibus ramis non pepercit ne forte
nec tibi parcat 30

²² Uide ergo bonitatem esse ueritatem dei in eos quidem
qui caeciderunt seueritatem in te autem bonitatem dei. si per-
manseris in bonitatem

alioquin et tu excideris

²³ sed et illi si non permanserint in incredulitatem in- 35
serentur. potens est enim deus. iterum inserere illos.

c. XI, 7—23.

²⁴ Nam si tu ex naturali excissus es oleastro et contra naturam insertus es in bonam olibam. quanto magis hii secundum naturam inserentur suae oliuae

XXXVIII. ²⁵ Nolo enim uos ignorare fratres mysterium DE ADUEN-
TU DOMINI
hoc. ut non sitis uobis ipsis sapientes

Quia caecitas ex parte contigit in israhel. donec plenitudo gentium intraret. ²⁶ et sic omnis israhel saluus fieret. sicut scriptum est

Ueniet ex sion qui eripiat et auertat impietatem ab iacob. IN ESAIA
PROFETA
²⁷ et hoc illis a me testamentum cum abstulero peccata eorum.

²⁸ Secundum euangelium quidem inimici propter uos secundum electionem autem carissimi propter patres. ²⁹ Sine paenitentia enim sunt donâ et uocatio dei

³⁰ Sicut enim et uos aliquando non credidistis deo nunc
¹⁵ autem misericordiam consecuti estis propter illorum incredulitatem. ³¹ ita et sti nunc non crediderunt in uestram misericordiam ut et ipsi misericordiam consequantur

³² Conclusit enim deus omnia in incredulitate ut omnium misereatur

²⁰ XXXVIII. ³³ O. altitudo diuitiarum sapientiae et scientiae dei

quam inconpraehensibilia sunt iudicia eius et inuestigabiles IN ESAIA
PROFETA
uia eius. ³⁴ Quis enim cognouit sensum domini aut quis consiliarius eius fuit. ³⁵ aut quis prior dedit illi et retribuetur ei.

²⁵ ³⁶ Quoniam ex ipso et per ipsum et in ipso sunt omnia. ipsi gloria in saecula saeculorum amen +

XL. ^{12,1} Obsecro itaque uos fratres per misericordiam dei ut exhibeatis corpora uestra hostiam uiuentem sanctam LECT. IN
QUADRAGE-
SIMA SE-
CUNDO IE-
IUNIO
deo placentem rationabilem obsequium uestrum

³⁰ ³ Et nolite confirmari huic saeculo. sed reformamini in nouitate sensus uestri

Ut probetis quae sit uoluntas dei bonam et placens et perfecta

XLI. ³ Dico enim per gratiam dei quae data est mihi omnibus qui sunt inter uos non plus sapere quam oportet ³⁵ sapere. sed sapere ad sobrietatem. et unicuique sicut deus diuisit mensura fidei

LECTIO
COTIDIANA

XLII. ⁴Sicut enim in uno corpore multa membra habemus omnia autem membra non eundem actum habent. ⁵ita multi unum corpus sumus in christo. Singuli autem alter alterius membra. + ⁶habentes autem donationes secundum gratiam quae data est nobis differentes

Siue prophetiae secundum rationem fidei

⁷Siue ministerium in ministrando

Siue qui docet in doctrinam

⁸qui exortatur in exortando

qui tribuit in simplicitate

qui praeest in sollicitudine

qui miseretur in hilaritate. ⁹dilectio sine simulatione. Odientes malum adherentes bono. ¹⁰Caritatem fraternitatis inuicem diligentes honorem inuicem praeuenientes ¹¹sollicitudinem non pigri

Spiritu feruentes domino seruientes. ¹²Spe gaudentes in tribulatione patientes. Orationi instantes ¹³necessitatibus sanctorum communicantes hospitalitatem sectantes

¹⁴Benedicite persequentes uos. Benedicite et nolite maledicere

¹⁵Gaudere cum gaudentibus flere cum flentibus ¹⁶in id ipsum inuicem sentientes. Non alta sapientes sed humilibus consentientes +

LECT COTI-
DIANA

Nolite esse prudentes apud uosmet ipsos ¹⁷nulli malum pro malo reddentes

Prouidentes bona non tantum coram deo. sed coram omnibus hominibus

¹⁸Si fieri potest quod ex uobis est cum omnibus hominibus pacem habentes. ¹⁹Non uosmet ipsos defendentes carissimi sed date locum irae

IN ESAIA
PROF

Scriptum est enim mihi uindictam ego retribuam dicit dominus.

²⁰Sed si esurit inimicus tuus ciba illum si sitit potum da illi. hoc enim faciens carbones ignis congeris super caput eius

²¹Noli uinci a malo sed uince in bono malum +

XLIII. ^{13,1}Omnibus potestatibus sublimioribus subditi estote. non est enim potestas nisi a deo. quae autem sunt a

c. XII, 4 — XIII, 1.

deo ordinatae sunt. ²Itaque qui resistit potestati dei ordinationi resistit.

Qui autem resistunt ipsi sibi damnationem adquirunt.

³Nam principes non sunt timori boni sed mali. Uis autem
⁵non timere potestatem bonum fac et habebis laudem ex illa

⁴Dei enim minister est tibi in bono si autem malum feceris time non enim sine causa gladium portat

Dei enim minister est uindix in ira ei qui malum agit.

⁵Ideo necessitate subditi estote non solum propter iram sed
¹⁰et propter conscientiam

⁶Ideo enim et tributa praestatis ministri enim dei sunt in hoc ipsum seruientes

XLIII. ⁷Reddite ergo omnibus debita. Cui tributum tributum cui uectigal uectigal. Cui timorem timorem cui
¹⁵honorem honorem ⁸nemini quicquam debeatis nisi ut inuicem diligatis. + Qui enim diligit proximum legem in plebem. ⁹Nam non adulterauis non occidis non furaueris non concupisces

LECT. IN
QUADRAGE-
SIMA SE-
CUNDA DO-
MINICA

Et si quod est aliud mandatum in hoc uerbo instauratur. Diligis proximum tuum tamquam te ipsum

²⁰¹⁰Dilectio proximi malum non operatur plenitudo ergo legis est dilectio

XLV. ¹¹Et hoc scientes tempus quia hora est iam nos de somno surgere

Nunc enim propior est nostra salus quam cum credi-
²⁵dimus

¹²Nox praecessit dies autem adpropiauit

abiciamus ergo opera tenebrarum et induamus arma lucis. ¹³Sicut in die honeste ambulemus. Non in comisationibus et ebrietatibus. Non in cubilibus et in pudicitiiis

³⁰Non contentione et aemulatione. ¹⁴Sed induite dominum ihesum christum

XLVI. Et carnis curam ne feceritis in desideriis

^{14,1}Infirmum autem in fide adsumite non in disceptationibus cogitationum. ²Alius enim credit manducare omnia qui autem
³⁵infirmus est olera manducet. ³His qui manducat non manducantem non spernat

Et qui non manducat manducantem non iudicet. Deus enim illum adsumpsit. ⁴tu quis es qui iudices alienum seruum suo domino stat. aut cadit. Stabit autem. potens enim est deus. iterum statuere illum. + ⁵Nam alius iudicat diem plus inter diem. alius iudicat omnem diem. unusquisque suo sensum abundet.

⁶Qui sapit diem domino sapit et qui manducat. domino manducat. gratias enim agit deo. Et qui non manducat domino non manducat et gratias agit deo

XLVII. ⁷Nemo enim nostrum sibi uiuet. nemo sibi ¹⁰moritur. ⁸Siue enim uiuimus siue moriemur domino moriemur. Siue ergo uiuimus siue moriemur domini sumus

XLVIII. ⁹In hoc enim christus mortuus est et resurrexit ut et uiuorum et mortuorum dominetur

¹⁰Tu autem quid iudicas fratrem tuum. aut tu quare ¹⁵spernis. fratrem tuum. + Omnes enim stabimus ante tribunal dei

LECTIO IN
QUINQUA-
GESIMA
IN ESAIA
PROFETA

¹¹Scriptum est enim uiuo ego dicit dominus. quoniam mihi flectet omne genu. et omnis lingua confitebitur deo

¹²Itaque unusquisque nostrum pro se rationem reddet deo. ¹³Non ergo amplius inuicem iudicemus. sed hoc iudicate ²⁰magis ne ponatis offendiculum fratri uel scandalum

XLVIII. ¹⁴Scio et confido in domino ihesu. quia nihil commune per ipsum nisi ei qui existimat quid commune esse illi commune est

L. ¹⁵Si enim propter cibum frater tuus contristatur. ²⁵iam non secundum caritatem ambulas

Noli cibo tuo illum perdere pro quo christus mortuus est. ¹⁶Non enim blasphemetur bonum nostrum. ¹⁷Non est regnum dei esca et potus. sed iustitia et pax et gaudium in spiritu sancto 30

¹⁸Qui enim in hoc seruit christo. placet deo et probatus est hominibus

LECT. IN
QUADRAGE-
SIMA IEIU-
NIO VIII

¹⁹Itaque quae pacis sunt sectemur. + et quae aedificationis sunt in inuicem custodiamus

²⁰Noli propter escam destruere opus dei 35

c. XIV, 3—20.

Omnia quidem munda sunt. sed malum est homini qui per offensionem manducat

²¹ Bonum est non manducare carnem et non bibere uinum. neque in quo frater tuus offendit aut scandalizatur aut infirmatur. ²² Tu fidem habis paenes te ipsum. habe coram deo. Beatus qui non iudicat semet ipsum in eo quod probat.

²³ Qui autem discernit si manducauerit damnatus est quia non ex fide. Omne autem quod non est ex fide peccatum est. ^{15, 1} Debemus autem nos firmiores inbecillitates infirmorum ¹⁰ sustinere et non nobis placere. ² Unusquisque uestrum proximo suo placeat in bonam aedificationem

³ Etenim christus non sibi placuit. Sed sicut scriptum est Improperia improperantium tibi ceciderunt super me

IN PSALMO
LXVIII.

LI. ⁴ Quaecumque enim scripta sunt ad nostram ¹⁵ doctrinam scripta sunt ut per patientiam et consolationem scripturarum spem habeamus. ⁵ Deus autem patientiae et solacii det uobis in id ipsum sapere in alterutrum secundum ihesum christum.

⁶ Ut unianimes uno ore honorificetis deum et patrem ²⁰ domini nostri ihesu christi. +

⁷ Propter quod suscipite inuicem sicut et christus suscepit uos in honorem dei. + ⁸ Dico enim christum ihesum ministrum fuisse circumcisionis propter ueritatem dei ad confirmandas promissiones patrum

DE CIRCUM-
CISIONE IN
OCTABAS
DOMINI

²⁵ Gentes autem super misericordiam honorare deum. sicut scriptum est

Propter hoc confitebor tibi in gentibus et nomini tuo cantabo

IN PSALMO
XVII.

¹⁰ Et iterum dicit. Laetamini gentes cum populo eius. ¹¹ et ²⁰ iterum laudate dominum omnes gentes et magnificate eum omnes populi

IN CANTICO
DEUTERO
NOMIO

¹² Et rursus esaias ait. erit radix iesse et qui exsurget regere gentes in eo gentes sperabunt

IN ESAIA
PROFETA

¹³ Deus autem spei impleat uos omni gaudio et pace in ²⁵ credendo ut abundetis in spe in uirtute spiritus sancti. ¹⁴ Certus sum autem fratres mei et ego ipse de uobis quoniam et ipsi

c. XIV, 20 — XV, 14.

pleni estis dilectione repleti omni scientia ita ut possitis alterutrum monere +

¹⁵ Audacius autem scripsi vobis fratres ex parte tamquam in memoriam vos reducens

Propter gratiam quae data est mihi a deo ¹⁶ ut sim minister christi ihesu in gentibus. Sanctificans euangelium dei ut fiat oblatio gentium accepta sanctificata in spiritu sancto. ¹⁷ Habeo igitur gloriam in christo ihesu ad deum. ¹⁸ Non enim audeo aliquid loqui eorum quae per me non effecit christus in oboedientia gentium uerbo et factis 10

¹⁹ In uirtute signorum et prodigiorum in uirtute spiritus sancti Ita ut ab hierusalem per circuitu usque in illyricum repleuerim euangelium christi. ²⁰ Sic autem hoc praedicaui euangelium non ubi nominatus est christus. ne super alienum fundamentum aedificarem 15

²¹ Sed sicut scriptum est quibus non est adnuntiatum de eo uidebunt et qui non audierunt intellegent. ²² Propter quod et inpediebar plurimum uenire ad uos

²³ Nunc uero ulterius locum non habens in his regionibus. Cupiditatem autem habens ueniendi ad uos ex multis iam ²⁰ praecedentibus annis

²⁴ Cum in hispaniam proficisci coepero. spero quod praeteriens uideam uos et a uobis deducar illuc si uobis primum ex parte fructus fuero. ²⁵ Nunc igitur proficiscar in hierusalem ministrare sanctis 25

²⁶ Probauerunt enim macedonia et acaia conlationem aliquam facere in pauperes sanctorum qui sunt in hierusalem

²⁷ Placuit enim eis et debitores eorum sunt. Nam si spiritualium eorum participes facti sunt gentiles debent et in carnalibus ministrare eis. ²⁸ Hoc igitur cum consummauero et ad- ³⁰ signauero fructum hunc. proficiscar per uos in hispaniam

²⁹ Scio autem quoniam ueniens ad uos in abundantiam benedictionis christi ueniam. ³⁰ Obsecro igitur uos fratres per dominum nostrum ihesum christum et per caritatem spiritus sancti. ut adiubetis me in orationibus et oretis pro me ad ³⁵ dominum ³¹ ut liberer ab infidelibus qui sunt in iudaea

Et ministerium meum quod hierosolymam defertur acceptabile sanctis fiat. ³² Ut ueniam ad uos in gaudio per uoluntate christi ihesu et requiescam uobiscum

³³ Deus autem pacis sit cum omnibus uobis. amen

⁵ ^{16, 1} Commendo autem uobis phoebem sororem nostram. quae est in ministerio ecclesiae quae est cenchris.

² Ut eam suscipiatis in domino dignae satis et adsistatis ei in quocumque negotio uestri indiguerit etenim ipsa quoque adsistit mihi ipsi et multis

¹⁰ ³ Salutate priscam et aquilam adiutores meos in christo ihesu. ⁴ qui pro anima mea suas ceruices subposuerunt. quibus non solus ego gratias ago. sed et cuncta ecclesia gentium ⁵ et domestica eorum ecclesiam.

Salutate ephenitum dilectum mihi. qui est primitiuus ¹⁵ asiae in christo

⁶ Salutate mariam quae multum laborauit in uobis. ⁷ Salutate andronicum et iuniam cognatos et concaptiuos meos qui sunt nobiles in apostolis. qui et ante me fuerunt in christo. ⁸ Salutate ampliatus dilectum mihi in domino. ⁹ Salutate urbanum adiutorem nostrum in christo et stacthin dilectum meum. ¹⁰ Salutate apellen probum in christo. ¹¹ Salutate eos qui sunt ex aristoboli. Salutate. erodionem cognatum meum. Salutate eos qui sunt ex narcessis

¹² Salutate et trifenam et trifosam. quae laborant in domino. ²⁵ Salutate persidam carissimam. quae multum laborauit in domino. ¹³ Salutate rufum electum in domino. et matrem eius et meam.

¹⁴ Salutate asincritum. flegontan hermen. patrobam herman. et qui cum eis sunt fratres. ¹⁵ Salutate filologum et iuliam et ³⁰ nereum et sororem eius. et olympiadem. et omnes qui cum eis sunt sanctos. ¹⁶ Salutate inuicem in osculo sancto.

Salutant uos omnes ecclesiae christi. ¹⁷ Rogo autem uos fratres ut obseruetis eos. qui dissensiones et offendicula. praeter doctrinam quam uos didicistis faciunt et declinate ab ³⁵ illis. ¹⁸ huiusmodi enim christo domino nostro non seruiunt. sed suo uentri.

Et per dulces sermones et benedictiones seducunt corda innocentium

¹⁹ Uestra enim oboedientia in omnem locum prouulgata est. Gaudeo igitur in uobis. sed uolo uos sapientes esse in bono et simplices in malo. ²⁰ deus autem pacis conteret satanam sub pedibus uestris uelociter. Gratia domini nostri ihesu christi uobiscum. ²¹ Salutat uos timotheus adiutor meus. et lucius et zason et susipater cognati mei.

²² Saluto uos ego tertius qui scripsi epistulam in domino.

²³ Salutat uos gaius hospes meus. et uniuersae ecclesiae gentium. Salutat uos herastus arcarius ciuitatis. et quartus frater.

²⁵ Ei autem qui potens est uos confirmare. iusta euangelium meum et praedicationem ihesu christi. Secundum reuelationem mysterii. temporibus aeternis taciti. ²⁶ quod nunc patefactum est per scripturas prophetarum. Secundum praeceptum aeterni dei. ad oboeditionem fidei in cunctis gentibus.

Cognito ²⁷ solo sapienti deo. per ihesum christum. Cui honor in saecula. saeculorum amen

c. XVI, 18—27.

20

EXP. EPIST. AD ROMANOS. INC. AD CORINT.

Corinthetae sunt acaei. hii similiter ab apostolos audierunt uerbum ueritatis et subsi multifariae a falsis apostolis. quidam a fylosophiae uerbo aeloquentia alia secta legis iudaicae inducti. hos reuocat apostolos ad ueram euangelicam sapientiam. Scribens eis ab epheso per timotheum

INC. BREUIS. EPISTULAE

- I. de plenitudine diuitiarum gratiae corinthiorum
- II. de apostolo ad unitatem corinthios componente
- III. de contentione corinthiorum
- * IIII. de uerbo crucis quod stultitia sit pereuntibus saluis uerbo futuris uirtus sit dei
- V. de perditione sapientiae saeculi
- VI. de deo elegantem stultitiam stius saeculi. infirma et ignobilia. ut confundat sapientes et fortia ut et qui gloriatur in domino gloriatur

30

35

- VII. de sapientia mundi et sapientia dei
 VIII. de bonis futuris quae nondum sunt cuiq. reuelata
 VIII. de spiritu omnia perscrutantem
 X. de spiritu dei et mundi istius spiritu et de spiritualibus
 5 hominibus et animalibus
 XI. de spiritualibus et carnalibus. et de apostolo lacte corin-
 thiis propinare
 XII. de aedificio cultuq. doctrinae et de aedificatorib. et
 doctorib. et mercedib. operantium uel cuius operatio
 10 arserit detrimentum
 XIII. de sanctis quod templum sint dei
 XIII. de sanctis quod aliter sapientes esse non possent nisi
 stultitia saeculo fuerint. et de sapientib. saeculi quod ubi
 se existimant sapere ipsi stultissimi depraehendantur
 15 XV. de inania iactantia gloriantes in homine et quod sanctis
 tam praesentia quam futura sint diuinitus adtributa
 XVI. de contemptu existimationis humane. et desiderio laudis
 futurae cum deo
 XVII. de una gloria
 20 XVIII. de apostolis mundo huic et angelis et hominibus specta-
 culis factis et omnibus eorum passionib. quod per omnia
 manib. operati
 XVIII. de apostolo in domino christo in euangelium chorinthios
 generantem et de sanctis quod apostolos debeant imitari
 25 XX. de apostolo moenante corinthis et quod non in sermone
 sed in uirtute est regnum dei
 XXI. de fornicatione facta inter corinthios
 XXII. de traditione fornicatoris satanae
 XXIII. de contagione et pascha
 30 XXIII. de separatione sanctorum a praetereuntibus disciplinam
 XXV. de fratribus disceptantibus quod a fratribus debeant
 iudicari. et quod sancti mundum et angelos iudicabunt
 XXVI. de sanctis quod iniuriam non facere debeant sed tolerare
 XXVII. de iniustis quod regnum dei non possidebunt. et quod
 35 omnia peccata baptismi gratia diluantur
 XXVIII. de pudicitia et resurrectione
 XXVIII. de sanctis quod membra sint domini et de fornicatorib.
 quod membra sint meretricis
 XXX. de magnitudine criminis fornicationis. et quod sancti sui
 40 non sint. sed praetio sanguinis dominici comparati
 XXXI. de coniugibus et mutua corporum potestate

- XXXII. de apostoli continentia et diuersitate donorum
 XXXIII. de felicitate continentiae. et melius esse nubi quam uri
 XXXIII. de coniugibus non separandis
 XXXV. de uiro ac muliere coniuges in fide infideles habentibus
 XXXVI. de unoquoque ut sic permaneat. quemadmodum est et ⁵
 uocatus
 XXXVII. de uirginibus et uiduis et contemptu praesentium
 XXXVIII. de nuptiis iteratis
 XXXVIII. de sacrificatis simulacro
 XL. de paulum se apostolum esse corinthiis protestante. et ¹⁰
 de ceteris apostolis circumducentib. feminas
 XLI. de apostolo omnibus bonis se per omnia comparante
 XLII. de conparatione in stadio currentium
 XLIII. de apostolo corpus suum cedente et seruituti subdente
 XLIII. de baptismum iudaeorum ignorantium et spiritali esca et ¹⁵
 potus et prostratione plurimorum. et peccatis omnib. in
 deserto
 XLV. de figuris quae iudaeis acciderint. scripta sunt ad cor-
 reptionem nostram
 XLVI. de periculo animae confidentiae ²⁰
 XLVII. de domino sic temptante famulos suos. ut possent omnia
 sustinere
 XLVIII. de benedictione panis et calicis
 XLVIII. de his quae idolis sacrificantur quod daemoniis immo-
 lentur. et quod omnia liceant uniuersa ²⁵
 L. de libertate emendi omnium quae in macello uenduntur
 LI. de conuiuio gentium et profanatis
 LII. de apostolo omnibus bonis placente per omnia et quod
 sancti semper apostolos debeant imitari
 LIII. de corinthiis apostoli traditionem tenentib. ³⁰
 LIII. de domino quod uirorum omnium caput est. et uir mulieris
 et domini christi deus
 LV. Omni uiro orante et faemina aut profetante non uelato
 capite uel uelato
 LVI. de communi conuiuio et heres ³⁵
 LVII. de traditione domini et sanctificatione panis et calicis
 LVIII. de accipientib. indignae eucharistia
 LVIII. de expectatione mutua in communi conuiuio
 LX. de spiritalibus et diuisionibus donorum et conparatione
 corporis adque membrorum. et omnium credentium ex ⁴⁰
 diuersis condicionibus unitate

LXI. de excellentia caritatis et destructione profetiae adque
linguarum et omnium quae ex parte sunt cum id quod
perfectum fuerit

LXII. de minentia profetiae et de linguis loquentib.

5 LXIII. de profetantibus

LXIII. de silentio mulierum in ecclesiam

LXV. de resurrectione et fine

LXVI. de collectis quae in sanctis fiunt

LXVII. de apollo

10 LXVIII. de apostolo exortante corinthio

LXVIII. de domo stefanae

LXX. de stefano et fortunato et achaico

LXXI. de ecclesiis asiae et aquilae et priscilla hospitibus pauli

15 LXXII. de apostolo anathematizantes eos qui non credunt dominum
ihesum

EXPL. BREBES CORINT. INCP.

CORPUS EPISTULAE

^{1,1} Paulus uocatus apostolus christi ihesu. per uolun-
tatem dei. et sustenes frater. ²ecclesiae. dei ...tis in christo
²⁰ihesu. qui sunt corinthii uocatis sanctis

Cum omnibus qui inuocant nomen domini ihesu christi.
in omni loco ipsorum et nostro. ³Gratia uobis et pax a deo
patre nostro et domino ihesu christo. ⁴Gratias ago deo meo
semper pro uobis. in gratia dei quae data est uobis. in christo
²⁵ihesu. ⁵Quia in omnibus diuites facti estis in illo in omni
uerbo et in omni scientia. ⁶Sicut testimonium christi confir-
matum est in uobis. ⁷ita ut nihil uobis desit in nulla gratia.
Expectantibus reuelationem domini nostri ihesu christi

⁸Qui et confirmauit uos usque ad finem sine crimine. in
³⁰die aduentus domini nostri ihesu christi

⁹Fidelis deus per quem uocati estis in societate filii eius
ihesu christi domini nostri

II. ¹⁰Obsecro autem uos fratres per nomen domini
nostri ihesu christi ut id ipsum dicatis omnes et non sint in
³⁵uobis scismata. Sitis autem perfecti in eodem sensu. et in
eadem scientiam

III. ¹¹Significatum est enim mihi de uobis fratres

c. I, 1-11.

mei. ab his qui sunt chloes. quia contentiones inter uos sunt.
¹² hoc autem dico quod unusquisque uestrum dicit. Ego quidem
 sum pauli. ego autem apollo. ego uero cephe. ego autem
 christi. ¹³ diuisus est christus.

Numquid. paulus crucifixus est pro uobis. aut in nomine
 pauli baptizati estis.

III. ¹⁴ Gratias ago deo meo quod neminem uestrum
 baptizaui. nisi crispum et gaium ¹⁵ ne quis dicat. quod in no-
 mine meo baptizati estis.

¹⁶ Baptizaui autem et stefanae domum. ceterum nescio si ¹⁰
 quem baptizauerim alium

¹⁷ Non enim misit me christus baptizare. sed euangelizare
 non in sapientia uerbi ut non euacuetur crux christi

V. ¹⁸ Uerbum enim crucis pereuntibus quidem stultitia
 est. his autem qui salui fiunt id est nobis uirtus dei est ¹⁵

IN ESAIA
PR.

¹⁹ Scriptum est enim perdam sapientiam sapientium et
 prudentiam prudentium reprobabo. ²⁰ Ubi sapiens. ubi scriba.
 ubi conquisitor huius saeculi. nonne stultam fecit deus sapien-
 tiam huius mundi.

²¹ Nam quia in dei sapientia non cognouit mundus per ²⁰
 sapientiam deum. placuit deo per stultitiam praedicationis
 saluos facere credentes. ²² Quoniam iudaei signa petunt. et
 graeci sapientiam quaerunt

²³ Nos autem praedicamus christum crucifixum. Iudaeis
 quidem scandalum. gentibus autem stultitiam ²⁵

²⁴ Ipsi autem uocatis iudaeis adque graecis. christum dei
 uirtutem et dei sapientiam

²⁵ Quia quod stultum est dei. sapientius est hominibus. et
 quod infirmum est dei fortius est hominibus

VI. ²⁶ Uidete enim uocationem uestram fratres. quia ³⁰
 non multi sapientes secundum carnem. non multi potentes.
 non multi nobiles. ²⁷ Sed quae stulta sunt mundi elegit deus.
 ut confundat sapientes. Et infirma mundi elegit deus. ut
 confundat fortia. ²⁸ Et ignobilia mundi et contemptibilia mundi
 elegit deus. et quae non sunt. ut ea quae sunt destrueret. ³⁵
²⁹ ut non gloriatur omnis caro in conspectu eius

c. I, 11-29.

³⁰Ex ipso autem uos estis in christo ihesu. qui factus est sapientia nobis a deo. et iustitia. et sanctificatio et redemptio. ³¹Ut quemadmodum scriptum est. qui gloriatur in domino gloriatur.

5 VII. ^{2,1}Et ego cum uenissem ad uos fratres ueni. non per sublimitatem sermonis aut sapientiae. adnuntians uobis testimonium christi

²Non enim iudicaui scire me aliquid inter uos. nisi ihesum christum. et hunc crucifixum

10 ³Et ego in infirmitatem et timore et tremore multo fui apud uos. ⁴Et sermo meus et praedicatio mea non in persuasibilibus sapientiae uerbis. sed in ostensione spiritus et uirtutis.

⁵Ut fides uestra non sit insipientia. hominum. sed in uirtute dei

⁶Sapientiam autem loquimur inter perfectos

15 Sapientiam uero non huius saeculi. neque principum huius saeculi qui destruuntur. ⁷Sed loquimur dei sapientiam in mysterio quae abscondita est. quam praedestinavit deus. ante saecula in gloriam nostram. ⁸Quam nemo principum huius saeculi cognouit. Si enim cognouissent. numquam dominum
20 maiestatis crucifixissent

VIII. ⁹Sed sicut scriptum est quod oculus non uidit nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit quae prae-
parauit deus his qui diligunt eum

IN ISAIA

VIII. ¹⁰Nobis autem reuelauit deus per spiritum suum. Spiritus enim omnia scrutatur etiam profunda dei.

¹¹Quis enim scit hominum quae sint hominis. nisi spiritus hominis qui in ipso est

Ita et quae dei sunt nemo cognouit. nisi spiritus dei

X ¹²Nos autem non spiritum mundi accipimus. sed
30 spiritum qui ex deo est. ut sciamus quae a deo donata sunt nobis ¹³quae et loquimur. Non in doctis humanae sapientiae uerbis. sed in doctrina spiritus. spiritalibus spiritalia comparantes. ¹⁴animalis autem homo non percipit ea quae sunt spiritus dei. Stultitia est enim illi et non potest intellegere
35 ea quia spiritaliter examinatur. ¹⁵Spiritalis autem iudicat omnia. ipse a nemine iudicatur

¹⁶Quis enim cognouit sensum domini. qui instruat eum.
Nos autem sensum christi habemus

XI. ^{3,1}Et ego fratres non potui uobis loqui. quasi spiritalibus. sed quasi carnalibus.

Tamquam paruulis in christo ²lac uobis potum dedi non escam. Nondum enim poteratis. sed nec nunc quidem potestis adhuc enim estis carnales

³Cum enim sit inter uos zelus et contentio. nonne carnales estis. et secundum hominem ambulatis

⁴Cum enim quis dicit. ego quidem sum pauli. alius autem ego apollo. Nonne homines estis. et secundum hominem ambulatis. Quod igitur est apollo. quid uero paulus. ⁵ministri eius cui credidistis. Et unicuique sicut dominus dedit.

⁶Ego plantaui apollo rigauit. sed deus incrementum dedit. ⁷Itaque neque qui plantat. est aliquid. neque qui rigat. sed qui incrementum dat deus. + ⁸Qui plantat autem et qui rigat unum sunt. unusquisque autem propriam mercedem accipiet secundum suum laborem

XII. ⁹Domini enim sumus adiutores dei agricultura est. dei aedificatio estis. ¹⁰Secundum gratiam dei quae data est mihi. ut sapiens architectus. fundamentum posui. alius autem superaedificat. unusquisque autem uideat quomodo superaedificet.

¹¹Fundamentum autem aliud nemo potest ponere praeter id quod positum est qui est christus ihesus.

¹²Si quis autem superaedificat supra fundamentum aurum. argentum. lapides praetiosos. ligna faenum. stipulam. ¹³uniuscuiusque opus manifestum erit. dies enim domini declarabit. quia in igne reuelabitur. et uniuscuiusque opus quale sit ignis probabit. ¹⁴Si cuius opus manserit quod superaedificauit. mercedem accipiet. ¹⁵Si cuius opus arserit detrimentum patietur. ipse autem saluus erit. sic tamen quasi per ignem

XIII. ¹⁶Nescitis quia templum dei estis. et spiritus dei habitat in uobis. ¹⁷Si quis autem templum dei uiolauerit disperdet illum deus. templum enim dei sanctum est quod estis uos +

c. II, 16 — III, 17.

LECT. IN
DEDICA-
TIONE

XIIII. ¹⁸Nemo se seducat. si quis uidetur inter uos sapiens esse in hoc saeculo stultus fiat. ut sit sapiens

¹⁹Sapientia enim huius mundi stultitia est apud deum

Scriptum est enim conpraehendens sapientes in astutia eorum IN ESAIA PR.

5 ²⁰Et iterum dominus nouit cogitationes sapientium quoniam uanae sunt IN PSALMO XCI.

XV. ²¹Itaque nemo glorietur in hominibus. omnia enim uestra sunt. ²²sive paulus siue apollo. siue mundus. siue uita. siue mors. siue praesentia. siue futura

10 ²³Omnia enim uestra sunt uos autem christi. christus autem dei

XVI. ¹Sic nos existimet homo ut ministros christi et dispensatores mysteriorum dei. ²hic iam quaeritur inter dispensatores ut fidelis quis inueniatur

15 ³Mihi autem pro minimo est ut a uobis iudicer. aut ab humano die. sed neque me ipsum iudico. ⁴Nihil enim mihi conscius sum sed non in hoc iustificatus sum. qui autem iudicat me dominus est. ⁵Itaque nolite ante tempus iudicare. quoadusque ueniat dominus. qui et inluminauit abscondita ⁶tenebrarum et manifestauit consilia cordium. et tunc erit laus unicuique a deo

XVII. ⁶haec autem fratres transfiguraui in me. et apollo propter uos. ut in nobis discatis. Ne supra quam scriptum est unus aduersus alterum infletur pro alio. ⁷quis enim te discernit. quid autem habis quod non accepisti. Si autem accepisti quid gloriaris quasi non acceperis.

⁸Iam saturati estis. iam diuites facti estis. Sine nobis regnatis. et utinam regnetis. ut et nos uobiscum regnemus

XVIII. ⁹Puto enim et nos deus apostolos nouissimos ostendit tamquam morti destinatos. quia expectaculum facti sumus mundo angelis et hominibus. ¹⁰Nos stulti propter christum. uos autem prudentes in christo

Nos infirmi uos autem fortes

Uos nobiles. nos autem ignobiles. ¹¹Usque ad hanc horam et esurimus et sitimus et nudi sumus. et colaphis caedimur. et stabiles sumus. ¹²et laboramus operantes manibus uestris

c. III, 18 — IV, 12.

Maledicimur et benedicimus.
persecutionem patimur et sustinemus. ¹³ Blasphemamur
et obsecramus.

Tamquam purgamenta
huius mundi facti sumus omnium perissima usque adhuc. ⁵
¹⁴ Non ut confundam uos. haec scribo. sed ut filios carissimus
moneo.

XVIII. ¹⁵ Nam si decem milia pedagogorum habeatis
in christo. sed non multos patres.

Nam in christo ihesu per euangelium ego uos genui. ¹⁰
¹⁶ Rogo ergo uos imitatores mei estote. ¹⁷ Ideo misi ad uos
timotheum. qui est filius meus carissimus fidelis in domino.
Qui uos commonefaciat uias meas. quae sunt in christo ihesu
sicut ubique in omni ecclesia doceo.

XX. ¹⁸ Tamquam non uenturus sim ad uos. sic inflati ¹⁵
sunt quidam. ¹⁹ Ueniam autem cito ad uos. si dominus uoluerit
et cognoscam non sermonem eorum qui inflati sunt. sed uir-
tutem.

²⁰ Non enim in sermone est regnum dei. sed in uirtute
²¹ Quid uultis in uirga ueniam ad uos. an in caritate et ²⁰
spiritu mansuetudinis

XXI. ¹ Omnino auditur inter uos fornicatio. et talis
fornicatio qualis nec inter gentes. Ita ut uxorem patris sui
aliquis habeat.

² Et uos inflati estis et non magis luctum habuistis ut ²⁵
tollatur de medio uestrum qui hoc opus fecit

XXII. ³ Ego quidem absens corpore praesens autem
spiritu.

Iam iudicaui ut praesens eum qui sic operatus est

⁴ In nomine domini nostri ihesu christi. congregatis uobis ³⁰
et meo spiritu. cum uirtute domini ihesu.

⁵ Tradere huiusmodi satanae in interitu carnis ut spiritus
saluus sit in die domini nostri ihesu christi

XXIII. ⁶ Non bona gloriatio uestra
Nescitis quia modicum fermentum totam massam cor- ³⁵
rumpit. ⁷ Expurgate uetus fermentum ut sitis noua conspersio

c. IV, 12 — V, 7.

sicut estis azimi. Etenim pascha nostrum immolatus est christus. ⁸Itaque aepulemur. non in fermento malitiae. et nequitiae sed in azimis sinceritatis

XXIII. ⁹Scripti uobis in epistula. ne commisceamini fornicariis. ¹⁰Non utique fornicariis huius mundi. aut auaris. aut rapacibus aut idolis seruientibus

Alioquin debueratis de hoc mundo exisse. ¹¹Nunc autem scripsi uobis non commisceri

Si is qui frater nominatur fornicator. aut auarus aut idolorum cultor. aut maledicus. aut ebriosus aut rapax. cum huiusmodi nec cibum sumere.

¹²Quo enim mihi de his qui foris sunt iudicare. Nonne de his qui intus sunt uos iudicatis. nam eos qui foris sunt deus iudicauit

¹⁵ auferte malum ex uobis ipsis

XXV. ¹audet aliquis uestrum habens negotium aduersus alterum iudicari aput iniquos et non aput sanctos. ²an nescitis quoniam sancti de hoc mundo iudicabunt. Et si in uobis iudicabitur mundus indigni estis qui de minimis iudicetis. ³Nescitis quoniam angelos iudicauimus. quanto magis saecularia. ⁴Saecularia igitur iudicia si habueritis contemptibilis qui sunt in ecclesia illos constituite ad iudicandum.

⁵Ad uerecundiam uestram dico. Sic non est inter uos sapiens quisquam qui possit iudicare inter fratrem suum. ²⁵⁶Sed frater cum fratre iudicio contendit. et hoc aput infideles

XXVI. ⁷Iam quidem omnino delictum est in uobis quod iudicia habetis inter uos.

Quare non magis iniuriam accepitis. quare non magis fraudem patimini. ⁸sed uos iniuriam facitis et fraudatis et hoc fratribus

³⁰ XXVII. ⁹An nescitis quia iniqui regnum dei non possidebunt

Nolite errare neque fornicarii. neque idolis seruientes. neque adulteri ¹⁰neque molles. neque masculorum concubitores. neque fures. neque auari. neque ebriosi. neque maledici. neque rapaces regnum dei possidebunt

¹¹Et haec quidam fuistis sed abluti estis. sed sanctificati

c. V, 7 — VI, 11.

estis. sed iustificati estis in nomine domini nostri ihesu christi. et in spiritu dei nostri †

XXVIII. ¹²Omnia mihi licent. sed non omnia expediunt. omnia mihi licent. sed ego sub nullius redebar potestatem

¹³Et esca uentri et uenter escis

5

Deus autem et hunc et haec destruet. Corpus autem non fornicationis sed domino. et dominus corpori

¹⁴Deus uero et dominum suscitauit et nos suscitauit per uirtutem suam.

XXVIII. ¹⁵Nescitis quia corpora uestra membra ¹⁰sunt christi.

Tollens ergo membra christi faciam membra meretricis. absit. ¹⁶An nescitis quoniam qui adheret meretrici unum corpus efficitur. Erunt inquit duo in carne una.

¹⁷Qui autem adheret domino unus spiritus est.

15

XXX. ¹⁸Fugite fornicationem omne peccatum quodcumque fecerit homo extra corpus est. qui autem fornicatur in corpus suum peccat. ¹⁹An nescitis quoniam membra uestra templum est spiritus sancti. qui in uobis est. Quem habetis a domino et non estis uestri. ²⁰Empti enim estis praetio ²⁰magno. glorificate et portate dominum in corpore uestro

XXXI. ¹de quibus autem scribsistis. bonum est homini mulierem non tangere

²Propter fornicationem autem unusquisque suam uxorem habeat. et unaquaeque suum uirum habeat. ³Uxori uir debitum ²⁵reddat. similiter autem et uxor uiro. ⁴Mulier sui corporis potestatem non habet sed uir.

Similiter autem et uir sui corporis potestatem non habet sed mulier

⁵Nolite fraudare inuicem nisi forte ex consensu ad tempus ³⁰ut uacetis orationi. Et iterum reuertimini in id ipsum ne temptet uos satanas propter incontinentiam uestram

XXXII. ⁶hoc autem dico secundum indulgentiam. non secundum imperium. ⁷Uolo autem omnes homines esse sicut me ipsum. sed unusquisque proprium habet donum ex deo ²⁵alius quidem sic alius uero sic

c. VI, 11 — VII, 7.

XXXIII. ⁸ hoc autem dico non nuptis et uiduis. bonum est illis si sic manserint sicut et ego

⁹ Quod si se non continent nubant. melius est enim nubere quam uri

5 XXXIII. ¹⁰ his autem qui matrimonio coniuncti sunt praecipio non ego sed dominus uxore a uiro non discedere.

¹¹ quod si descesserit manere innuptam a uiro suo reconciliari et uir uxorem ne dimittat. ¹² nam ceteris ego dico non dominus

XXXV. Si quis frater uxorem habet infidelem. et
10 haec consistit habitare cum illo non dimittam illam

¹³ Et si qua mulier habet uirum infidelem et hic consentit cum illa non demittat uirum. ¹⁴ Sanctificatus est enim uir infidelis in muliere fidei et sanctificata est mulier infidelis per uirum fidelem. alioquin filii uestri immundi essent nunc autem
15 sancti sunt.

¹⁵ Quod si infidelis discedit discedat. non est enim seruituti subiectus frater aut soror in eiusmodi in pace autem uocabit nos deus. ¹⁶ Unde enim scis mulier si uirum saluum facias. aut unde scis uir si mulierem saluam facies ¹⁷ nisi unicuique sicut diuisit dominus. Unumquemquem si uocauit deus. ita ambulet. et sicut in omnibus ecclesiis doceo. ¹⁸ Circumcisis aliquis uocatus est non adducat praeputium

In praeputio aliquis uocatus est non circumdatur

¹⁹ Circumcisio nihil prode est et praeputium nihil est. Sed
25 obseruatio mandatorum dei

XXXVI. ²⁰ Unusquisque in qua uocatione uocatus est in ea permaneat. ²¹ Seruus uocatus es non sit tibi curae. sed et si potes liber fieri magis utere.

²² Qui enim in domino uocatus est seruus. libertus est
30 domini similiter qui liber uocatus est. seruus est christi.

²³ Praetio empti estis nolite fieri serui hominum

²⁴ Unusquisque in quo uocatus est in hoc maneat apud deum

XXXVII. ²⁵ De uirginibus autem praeceptum domini non habeo consilium autem do tamquam misericordiam consecutus
35 a domino ut sim fidelis. ²⁶ Existimo ergo hoc bonum esse propter instantem necessitatem. quoniam bonum est homini sic esse.

c. VII, 8-26.

²⁷alligatus es uxori. noli quaerere solutionem

Solutus es ab uxore noli quaerere uxorem. ²⁸Si autem acceperis uxorem non peccasti. Et si nupserit uirgo non peccauit. tribulationem tamen carnis habebunt huiusmodi. ego autem parco

²⁹Hoc itaque dico fratres tempus breue est. Reliquum est ut qui habent uxores tamquam non habentes sint. ³⁰Et qui flent tamquam non flentes.

Et qui gaudent tamquam non gaudentes. et qui emunt tamquam non possidentes. ³¹et qui utuntur hoc mundo tamquam non utantur. praeterit enim figura huius mundi. ³²uolo uos sine sollicitudine esse. Qui sine uxore est. sollicitus est quae domini sunt. quomodo placeat deo. ³³qui autem cum uxore est. sollicitus est quae sunt mundi. quomodo placeat uxori.

Et diuisa est ³⁴mulier et uirgo. quae innupta est. cogitat quae domini sunt. ut sit sancta. et corpore et spiritu.

Quae autem nupta est. cogitat quae sunt mundi. quomodo placeat uiro.

³⁵Hoc autem ad utilitatem uestram dico. non ut laqueum uobis iniciam. sed ad id quod honestum est.

XXXVIII. ³⁶Si quis autem turpem se uideri existimat supra uirginem suam quod sit superadulta. Et ita oportet fieri quod uult faciat non peccat si nubat.

³⁷Nam qui statuit in corde suo firmus. non habens necessitatem. potestatem habet suae uoluntatis. et hoc iudicauit in corde suo seruare uirginem suam. bene facit. ³⁸Igitur et qui matrimonio iungit uirginem suam bene facit. et qui non iungit melius facit. ³⁹Mulier alligata est legi quanto tempore uir eius uiuit.

Quod si dormierit uir eius liberata est a lege. cui uult nubat tantum in domino.

⁴⁰Beatior autem erit si sic permanserit. secundum consilium meum. puto autem quod et ego spiritum dei habeo.

XXXVIII. ¹De his autem quae idolis immolantur. scimus quia omnes scientiam habemus. Scientia inflat. caritas uero aedificat.

c. VII, 27 — VIII, 1.

²Si quis se existimat scire aliquid. nondum cognovit quemadmodum oporteat eum scire. ³Si quis autem diligit deum. hic cognitus est ab eo. ⁴De his autem quae idolis immolantur scimus quia nihil est idolum in mundo. et quod
5 nullus deus nisi unus. ⁵Nam etsi sunt qui dicantur dii siue in caelo siue in terra. siquidem sunt dii multi et domini multi. ⁶Nobis tamen unus deus pater. ex quo omnia et nos in illum

Et unus dominus ihesus christus per quem omnia. et nos
10 per ipsum. ⁷sed non in omnibus est scientia. quidam autem conscientia usque nunc quasi idolo immolatum manducant. et conscientia ipsorum cum sim infirma polluitur. ⁸Esca autem nos non commendat deo. Neque enim si manducauerimus abundauimus.

15 ⁹Uidete autem ne forte haec licentia uestra offendiculum fiat infirmis

¹⁰Si enim quis uiderit eum qui habet scientiam in idolio recumbentem nonne conscientia eius cum sit infirma aedificabitur ad manducandum immolata. ¹¹et peribit infirmus. in tua
20 scientia frater. propter quem christus mortuus est. ¹²Sic autem peccantes in fratres. et percutientes conscientiam eorum infirmam in christo peccatis. ¹³Quapropter si esca scandalizat fratrem meum non manducabo carnem in aeternum ne fratrem meum scandalizem.

25 XL. ⁹Non sum apostolus. non sum liber. nonne ihesum dominum nostrum uidi

Nonne opus meum uos estis in domino. ²Et si aliis non sum apostolus. tamen uobis sum

Nam signaculum apostolatus mei. uos estis in domino

30 ³Mea defensio apud eos qui me interrogant haec est

⁵Numquid non habemus potestatem sororem mulierem circumducendi. sicut ceteri apostoli et fratres domini et cephas. ⁶aut ego solus et barnabas non habemus potestatem hoc operandi. ⁷Quis militat suis stipendiis umquam

35 Quis plantauit uineam et de fructu eius non edet

Quis pascit gregem. Et de lacte gregis non manducat.

c. VIII, 2 — IX, 7.

⁸numquid secundum hominem haec dico. an et lex haec non dicit.

IN DEUTE-
RONOMIO

⁹Scriptum est enim in lege moysi. non alligabis. os boui trituranti. numquid de bubus cura est deo. ¹⁰an. propter nos haec dicit. utique propter nos scripta sunt. Quoniam debet in spe qui arat arare. et qui triturat in spe fructus percipiendi. ¹¹Si nos vobis spiritalia seminauimus. magnum est si carnalia uestra metamus

¹²Si alii potestatis uestrae participes sunt. non potius nos. sed non usi sumus haec potestate. Sed omnia sustinemus. ¹³ne quod offendiculum demus euangelio christi. ¹³Nescitis quoniam qui in sacrario operantur. quae de sacrario sunt edunt. Qui altario deseruiunt cum altario participantur. ¹⁴Ita et dominus ordinauit his qui euangelium adnuntiant. de euangelio uiuere. ¹⁵Ego autem nullo horum usus sum. Non scripsi. ¹⁵autem haec ut ita fiant in me.

Bonum est enim mihi magis mori. quam ut gloriam meam quis euacuet. ¹⁶Nam si euangelizauero non est mihi gloriam. Necessitas mihi incumbit. uae enim mihi est si non euangelizauero. ¹⁷si enim uolens hoc ago mercedem habeo. Si autem inuitus dispensatio mihi credita est. ¹⁸quae est ergo merces mea ut euangelium praedicans sine sumptu ponam euangelium. ut non abutar potestatem meam in euangelio

XLI. ¹⁹Nam cum liber essem ex omnibus omnium me seruum feci. ut plures lucri facerem. ²⁰Et factus sum iudaeis. ²⁵tamquam iudaeus. ut iudaeus lucrarer. his qui sub lege sunt. quasi sub legem essem cum ipse non essem sub lege. ut eos qui sub lege erant lucri facerem.

²¹his qui sine lege erant tamquam sine lege essem. Cum sine legem dei non essem sed in lege esse christi. ut lucri facerem eos qui sine lege erant. ²²factus sum infirmis infirmus ut infirmus lucri facerem

Omnibus omnia factus sum ut omnes facerem saluos +

²³Omnia autem facio. propter euangelium ut particeps eius efficiar.

25

LECT POST
SEXAGE-
SIMA

XLII. ²⁴Nescitis quod hii qui in stadio currunt. omnes c. IX, 8-24.

quidem currunt. sed unus accipit brauium. Sic currite ut conpraehendatis. ²⁶ Omnis autem qui in agonem contendit ab omnibus se abstinet. et illi quidem ut corruptibilem coronam accipiant nos autem incorruptam

⁵ XLIII. ²⁶ Ego igitur sic curro non quasi in incertum. Sic pugno non quasi aerem uerberans. ²⁷ sed castigo corpus meum. et in seruitutem redigo. ne forte cum aliis praedicauerim ipse reprobus efficiar. +

XLIII. ^{10,1} Nolo enim uos ignorare fratres. Quoniam ¹⁰ patres nostri. omnes sub nube fuerunt. ² Et omnes mare transierunt

LECT. IN
NOCTE
SANCTA AD
SERO

Et omnes in moyse baptizati sunt. in nube et in mari. ³ Et omnes eandem escam spiritalem manducauerunt. ⁴ Et omnes eundem potum spiritalem biberunt. Bibebant autem de spiritali ¹⁵ consequenti eos petra

Petra autem erat christus + ⁵ Sed non in pluribus eorum beneplacitum est deo. nam prostrati sunt in deserto

XLV. ⁶ Haec autem in figura facta sunt nostri. ut non simus concupiscentes. malorum sicut et illi concupierunt. ^{20,7} Neque idolorum cultores efficiamini sicut quidam ex is ipsis. quemadmodum scriptum est

Sedit populus manducare et bibere et surrexerunt ludere. ⁸ Neque fornicemur sicut quidam ex ipsis fornicati sunt. et ceciderunt una die XXIII milia. ⁹ Neque temptemus christum sicut quidam eorum temptauerunt. et a serpentibus perierunt. ¹⁰ Neque murmuraueritis sicut quidam eorum murmurauerunt et perierunt ab exterminatore

IN EXODO

XLVI. ¹¹ Haec autem omnia in figura contingebant illis. Scripta sunt autem ad correptionem nostram in quos fines ²⁰ saeculorum deuenerunt. ¹² Itaque qui se existimat stare uideat ne cadat. ¹³ Temptatio uos non adpraehendat nisi humana.

XLVII. Fidelis autem deus est. qui non patietur uos temptari super id quod potestis sed faciet cum temptatione etiam prouentum ut possitis sustinere.

²⁵ XLVIII. ¹⁴ Propter quod carissimi mihi fugite ab idolorum cultura ¹⁵ Ut prodentibus loquor. uos iudicate quod dico

ITEM DE
CIRCUM-
CISIONE

c. IX, 24 — X, 15.

¹⁶ Calicem benedictionis cui benedicimus. nonne communicatio sanguinis christi est. Et panis quem frangimus nonne participatio corporis domini est.

¹⁷ quoniam unus panis unum corpus multi sumus omnesque de uno pane participamus. 5

XLVIII. ¹⁸ Uidete israhel secundum carnem. nonne qui edunt hostias participes sunt altaris. ¹⁹ Quid ergo dico quod idolis immolatum sit aliquid. aut quod idolum sit aliquid. non quod idolum sit aliquid ²⁰ sed quae immolant gentes. daemoniis immolant et non deo 10

Nolo autem uos socios fieri daemoniorum. ²¹ Non potestis calicem domini bibere. et calicem daemoniorum. Non potestis mensae domini participes esse et mensae daemoniorum

²² An aemulamur dominum numquid fortiores illo sumus

²³ Omnia licent sed non omnia aedificant ²⁴ nemo quod suum est quaerat sed quod alterius 15

L. ²⁵ Omnem quod in macello uenditur manducate. nihil interrogantes propter conscientiam

IN PSALMO
XXIII

²⁶ Domini est terra et plenitudo eius

LI. ²⁷ Si quis uocat uos infidelium et uultis ire. omnem quod uobis adponitur manducate. nihil interrogantes propter conscientiam. ²⁸ Si quis autem dixerit hoc immolaticium est idolis. nolite manducare. propter illum qui indicauit. et propter conscientiam.

²⁹ Conscientiam autem dico. non tuam sed alterius 25

Ut quid enim libertas mea iudicatur ab infidele conscientia.

³⁰ Si ergo cum gratia participo quid blasphemor pro eo quod gratias ago

LII. ³¹ Siue ergo manducatis. siue bibitis uel aliud quid facitis. omnia in gloria facite dei. ³² Sine offensione estote iudaeis et gentilibus et ecclesiae dei. ³³ sicut et ego per omnia omnibus placeo. Non quaerens quod mihi utile est. sed quod multis ut salui fiant +

LIII. ¹ Imitatores mei estote sicut ego christi. ² laudo autem uos fratres. quod omnia mei memores estis et sicut tradidi uobis praecepta mea tenetis 35

c. X, 16 — XI, 2.

LIII. ³Uolo autem uos scire quod omnis uiri caput christus est. Caput autem mulieris uir. caput uero christi deus.

LV. ⁴Omnis uir orans aut prophetans. uelato capite deturpat caput suum

⁵ ⁵Omnis autem mulier orans aut prophetans. non uelato capite deturpat caput suum. unum est enim ac si decaluetur.

⁶Nam si non uelatur mulier et tondeatur. Si uero turpe est mulieri tonderi aut decaluari. uelet caput suum. ⁷Uir quidem non debet uelare caput quoniam imago est et gloria ¹⁰dei. mulier autem gloria uiri est. ⁸Non enim uir ex muliere est. sed mulier ex uiro. ⁹Etenim non est creatus uir propter mulierem. sed mulier propter uirum.

¹⁰Ideo debet mulier potestatem habere supra caput suum propter angelos.

¹⁵ ¹¹Uerumtamen neque uir sine muliere. neque mulier sine uiro in domino. ¹²Nam sicut mulier de uiro ita et uir per mulierem. omnia autem ex deo. ¹³In .. ipsi iudicate. Decet mulierem non uelatam orare deum. ¹⁴nec ipsa natura uos docet. Quoniam uir quidem si comam nutriat ignominia est ²⁰illi.

¹⁵ Mulier uero si comam nutriat. gloria est illi. quoniam capilli propter uelamen ei dati sunt.

¹⁶Si quis autem uidetur contentiosus esse. Nos talem consuetudinem non habemus neque ecclesia dei.

²⁵ ¹⁷hoc autem praecipio non laudans. quod non in melius sed in deterius conuenitis

LVI. ¹⁸Primum quidem conuenientibus uobis in ecclesiam audio schismata esse. et ex parte credo. ¹⁹Nam oportet heresis esse ut qui probati sunt manifesti fiant in uobis.

³⁰ ²⁰Conuenientibus ergo nobis in unum. iam non est dominicam caenam manducare. ²¹Unusquisque enim suam caenam praesumit ad manducandum. Et alius quidem esurit. alius autem ebrius est. ²²Numquid domos non habetis ad manducandum et bibendum. aut ecclesiam dei contemnitis. et confunditis eos qui non habent.

Quid dicam uobis. laudo uos in hoc non laudo.

c. XI, 3—22.

LECT. IN
CENA DO-
MINI AD
SERO

LVII. ²³ Ego enim accepi a domino. quod et tradidi uobis. Quoniam dominus ihesus in qua nocte tradebatur. accepit panem ²⁴ et gratias agens fregit et dixit.

IN EUAN-
GELIIS

hoc est corpus meum quod pro uobis tradetur. hoc facite in meam commemorationem. ²⁵ Similiter et calicem postquam caenatum est. dicens.

IN EUAN-
GELIIS

hic calix nouum testamentum est. in meo sanguine. hoc facite. Quotiescumque bibitis in meam commemorationem.

²⁶ Quotiescumque enim manducabitis panem hunc. et calicem bibitis. mortem domini adnuntiabitis donec ueniat. 10

LVIII. ²⁷ Itaque quicumque manducauerit panem uel biberit calicem domini indigne reus erit corporis et sanguinis domini. ²⁸ Probet autem se ipsum homo. et sic de pane illo edat et de calice bibat. ²⁹ Qui enim manducat et bibit indigne iudicium sibi manducat et bibit. Non discernens corpus. 15

³⁰ Ideo inter uos multi infirmi et inbecilles et dormiunt multi. ³¹ Quod si nosmet ipsos iudicaremus non utique iudicaretur. ³² Dum iudicamur autem. a domino corripimur. ut non cum hoc mundo damnemur +

LVIII. ³³ Itaque fratres mei conuenitis ad manducandum inuicem expectate.

³⁴ Si quis esurit domi manducet. ut non in iudicium conueniatis. Cetera autem cum uenero disponam

LX. ^{12,1} De spiritalibus autem nolo uos ignorare fratres

² Scitis quoniam cum gentes essetis. ad simulacra muta prout ducebamini euntes. ³ Ideo notum uobis facio quod nemo in spiritu dei loquens dicit anathema ihesum.

Et nemo potest dicere dominus ihesus. nisi in spiritu sancto.

⁴ Diuisiones uero gratiarum sunt idem autem spiritus.

⁵ Et diuisiones ministracionum sunt. idem autem dominus. 20

⁶ Et diuisiones operationum sunt idem uero deus qui operatur omnia in omnibus. ⁷ Unicuique autem datur manifestatio spiritus ad utilitatem.

⁸ Alii quidem per spiritum datur sermo sapientiae.

Alii autem sermo scientiae secundum eundem spiritum 25

⁹ Alteri fides in eodem spiritu

c. XI, 23 — XII, 9.

Alii gratia sanitatum in uno spiritu. ¹⁰ alii operatio uirtutum. alii profetia alii discretio spirituum

Alii genera linguarum. alii interpretaetio sermonum

¹¹ Haec autem omnia operatur. unus adque idem spiritus. diuidens singulis prout uult. ¹² Sicut enim corpus unum est. et membra habet multa. Omnia autem membra corporis. cum sint multa. unum corpus sunt. ita et christus.

¹³ Etenim in uno spiritu omnes nos in unum corpus baptizati sumus. siue iudaei siue gentiles. siue serui siue liberi. Et omnes unum spiritum potati sumus. ¹⁴ Nam et corpus non est unum membrum sed multa. ¹⁵ Si dixerit pes quoniam non sunt manus non sum de corpore. non ideo non est de corpore. ¹⁶ Et si dixerit auris quia non sum oculus non sum de corpore non ideo non est de corpore. ¹⁷ Si totum corpus oculus ubi auditus

Si totum auditus ubi odoratus. ¹⁸ Nunc autem posuit deus membra unumquoque eorum in corpore sicut uoluit. ¹⁹ Quod si essent omnia unum membrum ubi corpus. ²⁰ Nunc autem multa quidem membra unum autem corpus

²⁰ ²¹ Non potest dicere oculus manui opera tua non indigeo aut iterum caput pedibus. Non estis mihi necessarii. ²² Sed multo magis quae uidentur membra corporis infirmiora esse necessaria sunt. ²³ Et quae putamus ignobiliora membra esse corporis. his honorem abundantiore circumdamus.

²⁵ Et quae inhonesta sunt nostra. abundantiore circumdamus. Et quae inhonesta sunt nostra. abundantiore honestatem habent. ²⁴ honesta autem nostra nullius egent. sed deus temperauit corpus ei. cui deerat. abundantiore tribuendo honorem. ²⁵ Ut non sit scismata in corpore sed id ipsum pro uiuicem sollicita sint membra. ²⁶ Et si quid patitur unum membrum. conpatiuntur omnia membra. Siue glorianur unum membrum congaudent omnia membra. ²⁷ Uos autem estis corpus christi et membra de membro. ²⁸ et quosdam quidem posuit deus in ecclesia. Primum apostolos. Secundo prophetas. Tertio ²⁵ doctores. Deinde uirtutes exinde gratia curationum. Opitulationes gubernationes genera linguarum. ²⁹ Numquid omnes apostoli

c. XII, 9—29.

Numquid omnes prophetae
Numquid omnes doctores
³⁰Numquid omnes uirtutes
Numquid omnes gratia curationum habent
Numquid omnes linguis loquuntur» Numquid omnes inter- 5
praetantur

³¹ Aemulamini autem dona meliora

LXI. Et adhuc excellentiorem uiam uobis demon-
strabo

^{13, 1} Si linguis hominum loquar et angelorum. caritatem non ¹⁰
habeam factus sum uelut aes sonans aut cymbalum tinniens

² Et si habuero prophetiam et nouerim mysteria omnia.
et omnem scientiam» Et si habuero omnem fidem ita ut
montes transferam. caritatem autem non habuero nihil sum»

³ Et si distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas» ¹⁵
Et si tradidero corpus meum ut ardeam. caritatem autem non
habuero nihil mihi prode est» ⁴ Caritas patiens est benigna
est» Caritas non aemulatur. non agit perperam» Non inflatur.
⁵ non est ambitiosa» Non quaerit quae sua sunt. non irritatur»
Non cogitat malum» ⁶ Non gaudet super iniquitatem congaudet ²⁰
autem ueritati

⁷ Omnia suffert. omnia credit. omnia sperat. omnia sustinet»
⁸ Caritas numquam excidit» Siue prophetiae aeuaabuntur.
siue linguae cessabunt. siue scientia destruetur»

⁹ Ex parte enim cognoscimus et ex parte prophetamus ²⁵

¹⁰ Cum autem uenerit quod perfectum est euacuabitur
quod ex parte est.

¹¹ Cum autem essem paruulus ut paruulus loquebar. ut
paruulus sapiebam ut paruulus cogitabam

Cum autem factus sum uir quae paruuli erant deposui» ³⁰

¹² Uidemus nunc per speculum in enigmatae

Tunc autem faciae ad faciem

Nunc cognosco ex parte tunc autem cognoscam si et
cognitus sum»

¹³ Nunc autem manet. fides spes. caritas. tria. haec maior ³⁵
autem his est caritas

c. XII, 29 — XIII, 13,

LXII. ^{14,1}Sectamini caritatem aemulamini spiritalia magis autem ut profitetis

²qui enim loquitur lingua non hominibus loquitur sed deo. quia nemo intellegit. Spiritus autem loquitur mysteria.

³Nam qui prophetat hominibus loquitur aedificationem et exhortationem et consolationem

⁴Qui loquitur lingua semet ipsum aedificat. Qui autem prophetat ecclesiam aedificat. ⁵Uolo autem omnes uos loqui linguis magis autem prophetare. Nam maior est qui prophetat. ¹⁰quam qui loquitur linguis nisi si forte ut interpretetur ut ecclesiam aedificationem accipiat.

⁶Nunc autem fratres si uenero ad uos linguis loquens quid uobis prodero nisi uobis loquar. aut in reuelatione aut in scientia aut in prophetia. aut in doctrina. ⁷Tamen quae ¹⁵sine anima sunt uocem dantia. siue tibia. siue cythara. nisi distinctionem sonitus dederint quomodo scietur quod canitur aut cytharizatur. ⁸Etenim si incertam uocem det tuba qui sperauit se ad bellum

⁹Ita et uos per linguam

²⁰Nisi manifestum sermonem dederitis quomodo scietur id quod dicitur. eritis enim in aëra loquentes. ¹⁰Tam multa ut puta. Genera linguarum sunt in hoc mundo et nihil sine uoce est.

¹¹Si ergo nesciero uirtutem uocis. Ero cui loquor barbarus et qui loquitur mihi barbarus. ¹²sic et uos.

Quoniam aemulatores estis spirituum ad aedificationem ecclesiae. quaerite ut abundetis. ¹³Et ideo qui loquitur lingua oret ut interpretetur

¹⁴Nam si orem lingua spiritus meus orat. mens autem ³⁰mea sine fructu est. ¹⁵Quid ergo est orabo spiritu. orabo et mentem. psallam spiritu. psallam et mentem

¹⁶Ceterum si benedixeris spiritu quis supplet locum idiotae. quomodo dicit amen super tuam benedictionem quoniam quid dicas nescit. ¹⁷Nam tu quidem bene gratias agis sed alter ³⁵non aedificatur

¹⁸Gratias ago deo quod omnium uestrum lingua loquor
c. XIV, 1—18.

¹⁹Sed in ecclesia uolo quinque uerba sensu meo loqui ut et alios instruam quam \overline{X} milia uerborum in lingua. ²⁰Fratres nolite pueri effici sensibus. sed malitia paruuli estote sensibus autem perfecti estote

IN HIERE-
MLA PRO

²¹In lege scriptum est. Quoniam in aliis linguis. et labiis 5 aliis loquar populo huic. et nec sic exaudient me dicit dominus.

²²Itaque linguae in signo sunt. non fidelibus sed infidelibus. prophetiae autem non infidelibus sed fidelibus

²³Si ergo conueniat uniuersa ecclesia in unum et omnes linguis loquantur. intrent autem idiotae aut infideles nonne ¹⁰dicent quod insanitis. ²⁴Si autem omnes prophetent. intret autem quis infidelis uel idiota. conuincitur ab omnibus diiudicatur ab omnibus ²⁵occulta cordis eius manifesta fiunt. Et ita cadens in faciem adorauit deum. pronuntians quod uere.

Deus in uobis sit. ²⁶Quid ergo est fratres cum conuenitis ¹⁵unusquisque uestrum. psalmum habet. doctrinam habet. apocalypsim habet. interpretationem habet. omnia ad aedificationem fiant

²⁷Siue lingua quis loquitur secundum duos aut multum tres. et per partes ut unus interpretaetur ²⁰

²⁸Si autem non fuerit interpretes. taceat in ecclesia sibi autem loquatur et deo

LXIII. ²⁹Prophetiae autem duo aut tres dicant et ceteri dei diiudicent. ³⁰Quod si alii reuelatum fuerit sedenti prior taceat. ³¹potestis enim omnes per singulos prophetare ²⁵ut omnes discant et omnes exhortentur

³²Et spiritus prophetarum prophetis subiecti sunt. ³³non enim est dissensionis deus sed pacis. Sicut in omnibus ecclesiis sanctorum doceo

LXIII. ³⁴Mulieres in ecclesiis taceant non enim per- ³⁰mittitur eis loqui. sed subditae esse sicut et lex dicit.

³⁵Si quid autem uolunt discere domi uiros suos interrogent. Turpe est enim mulieri loqui in ecclesia

³⁶An a uobis uerbum dei processit. aut in uos solos peruenit. ³⁷Si quis uidetur propheta esse aut spiritalis cognoscat ³⁸quae scribo uobis quia domini sunt mandata. ³⁸Si quis autem

ignorat ignorabitur. ³⁹Itaque fratres aemulamini prophetare et loqui linguis nolite prohibere. ⁴⁰Omnia autem honeste et secundum ordine fiant.

LXV. ^{15,1}Notum autem facio vobis fratres euangelium
²quod praedicaui vobis quod et accepistis. in quo et statis
³per quod et saluamini.

Qua ratione praedicaui vobis si tenetis nisi frustra credidistis. ⁴Tradedi enim vobis in primis quod et accepi. Quoniam christus mortuus est pro peccatis nostris secundum
¹⁰scripturas. ⁵et quia sepultus est. et quia resurrexit tertia die secundum scripturas. ⁶et quia uisus est cephe. et post haec XI.

⁷Deinde uisus est plus quam quingentis fratribus simul ex quibus multi manent usque adhuc. Quidam autem dormierunt.

⁸Deinde uisus est iacobo. deinde apostolis omnibus
¹⁵⁹Nouissime autem omnium tamquam abortivo uisus est et mihi. ¹⁰Ego enim sum minimus apostolorum qui non sum dignus uocari apostolus. quoniam persecutus sum ecclesiam dei. ¹¹Gratiam autem dei sum quod sum. et gratia eius in me uacua non fuit. Sed abundantius illis omnibus laboravi.
²⁰non ego autem sed gratia dei mecum. ¹²Siue enim ego siue illi sic praedicaui et sic credidistis

¹³Si autem christus praedicatur quod resurrexit a mortuis. quomodo quidam dicunt in uobis quoniam resurrectio mortuorum non est. ¹⁴Si autem resurrectio mortuorum non est. neque
²⁵christus resurrexit

¹⁵Si autem christus non resurrexit. inanis ergo est praedicatio nostra. uana est et fides uestra. ¹⁶Inuenimur autem et falsi testes dei. quoniam testimonium diximus aduersus deum quod suscitauerit christum. quem non suscitauit. Si
³⁰mortui non resurgunt. ¹⁷neque christus resurrexit. ¹⁸Quod si christus non resurrexit. uana est fides uestra. adhuc enim estis in peccatis uestris. ¹⁹Ergo qui dormierunt in christo. perierunt

²⁰Si in hac uita tantum in christo sperantes sumus. miserabiliores sumus omnibus hominibus. ²¹Nunc autem christus resurrexit a mortuis primitiae dormientium. ²²Quoniam quidem per hominem mors. et per hominem resurrectio mortuorum

c. XIV, 38 — XV, 21.

²² Et sicut in adam omnes moriuntur. Ita et in christo omnes uiuificantur. ²³ unusquisque autem in suo ordine

Primitiae christus. deinde hii qui sunt christi qui in aduentum eius crediderunt ²⁴ deinde finis. Cum tradiderit regnum deo et patri

Cum euacuauerit omnem principatum et potestatem et uirtutem. ²⁵ Oportet autem illum regnare donec ponat omnes inimicos sub pedibus eius

²⁶ Nouissima autem inimica destruetur mors. ²⁷ Omnia enim subiecit sub pedibus eius. Cum autem dicat omnia subiecta sunt ei. sine dubio praeter eum. qui subiecit ei omnia

²⁸ Cum autem subiecta illi fuerint omnia. tunc ipse filius subiectus erit illi qui sibi subiecit omnia ut sit deus omnia in omnibus

²⁹ Alioquin quid facient qui baptizantur pro mortuis si omnino mortui non resurgunt. ³⁰ Ut quid et baptizantur pro illis

Ut quid et nos periclitamur omni hora. ³¹ Cotidie morior propter uestram gloriam fratres quam habeo in christo ihesu domino nostro

³² Si secundum hominem ad bestias pugnaui Ephesi. quid mihi prode est si mortui non resurgunt. Manducemus et bibamus cras enim moriemur. ³³ Nolite seduci. corrumpunt mores bonos conloquia mala. ³⁴ Euigilate iuste et nolite peccare. Ignorantiam enim dei quidam habent ad reuerentiam uobis loquor. ³⁵ Sed dicit aliquis quomodo resurgunt mortui quali autem corpore ueniunt. ³⁶ Insipiens tu quod seminas non uiuificatur nisi prius moriatur. ³⁷ Et quod seminas non corpus quod futurum est seminas sed nudum granum ut puta tritici. aut alicuius ceterorum. ³⁸ Deus autem dat illis corpus prout uult et unicuique seminum proprium corpus. ³⁹ Non omnis caro eadem caro. Sed alia hominum alia pecorum

Alia uolucrum alia piscium. ⁴⁰ Et corpora caelestia. et corpora terrestria. Sed alia quidem caelestium gloria est. alia autem terrestrium

⁴¹ Alia claritas solis. alia claritas lunae. et alia claritas stellarum. Stilla enim stillae differt in claritate. ⁴² ita et

resurrectio mortuorum» Seminatur in corruptionem. surgit in incorruptionem» ⁴³Seminatur in ignobilitate surgit in gloria» Seminatur in infirmitate surgit in uirtute» ⁴⁴Seminatur corpus animale. surgit corpus spiritale» Si est corpus animale est et
5 spiritale

Sicut scriptum est»

⁴⁵Factus est primus homo adam in animam uiuentem

Nouissimus adam in spiritu uiuificantem» ⁴⁶Et non prius quod spiritale est sed quod animale est deinde quod spiritale»

10 ⁴⁷Primus homo de terra terrenus» Secundus homo de caelo caelestis» ⁴⁸Quales terrenus tales et terreni» Et quales caelestis tales et caelestes»

⁴⁹Igitur sicut portauimus imaginem terreni portemus et imaginem caelestis» ⁵⁰hoc autem dico fratres» Quoniam caro
15 et sanguis regnum dei possidere non possunt. neque corruptio incorruptelam possidebit»

⁵¹Ecce mysterium uobis dico» Omnes quidem resurgimus. sed non omnes immutabimur» ⁵²In momento in ictu oculi in nouissima tuba» Canit enim et mortui resurgunt incorrupti.
20 et nos immutabimur» ⁵³Oportet enim corruptibile hoc. induere incorruptelam. et mortale hoc. induere immortalitatem» ⁵⁴Cum autem mortale hoc induerit immortalitatem» Tunc fiet sermo qui scriptus est» absorta est mors in uictoria» ⁵⁵Ubi est mors uictoria tua. ubi est mors stimulus tuus

25 ⁵⁶Stimulus autem mortis peccatum est. uirtus autem peccati lex» ⁵⁷Deo autem gratias qui dedit nobis uictoriam per dominum nostrum ihesum christum» ⁵⁸Itaque fratres mei dilecti. stabiles estote et immobiles abundantes. in opere domini semper scientes quod labor uester non est inanis in domino

30 LXVI. ^{16,1}De collectis autem quae fiunt sanctis sicut ordinaui ecclesiis galatiae ita et uos facite ²per unam sabbati» Unusquisque uestrum aput se ponat recondens quod ei bene placitum fuerit ut non cum uenero. tunc collecte fiant» ³Cum autem praesens fuero quos probaberitis per epistulas hos
35 mittam perferre gratiam uestram in hierusalem» ⁴Quod si dignum fuerit ut et ego eam mecum ibunt

c. XV, 42 — XVI, 4.

⁵Ueniam autem ad uos cum machedoniam pertransiero. nam machedonia pertransibo. ⁶apud uos autem forsitam manebo uel etiam hiemabo ut uos me deducatis quocumque iero. ⁷Nolo enim uos modo in transitu uidere.

Spero enim me aliquantum temporis manere apud uos si dominus permiserit.

⁸Permanebo autem ephesi usque ad pentecosten

⁹Ostium enim mihi apertum est magnum et euident et aduersarii multi. ¹⁰Si autem uenerit timotheus. uidete ut sine timore sit apud uos. opus enim domini operatur sicut et ego. ¹⁰

¹¹Ne quis ergo illum spernat. deducite autem illum in pace ut ueniat ad me. expecto enim illum cum fratribus.

LXVII. ¹²De apollo autem fratre notum uobis facio. Quoniam multum rogaui eum ut ueniret ad uos cum fratribus. et utique non fuit uoluntas ut non ueniret. ueniet ¹⁵ autem cum ei oportunum fuerit

LXVIII. ¹³Uigilate. state in fide. uiriliter agite et confortamini. ¹⁴omnia uestra in caritate fiant.

LXVIII. ¹⁵Obsecro autem uos fratres nostis domum stefanae et furtunati quoniam sunt primitiae achaiae ²⁰

Et in ministerium sanctorum ordinauerunt se ipsos ¹⁶ut et uos subditis eiusmodi et omni cooperanti et laboranti

LXX. ¹⁷Gaudeo autem in praesentia stefanae et fortunati et achaici. quoniam id quod uobis deerat ipsi suppleuerunt. ¹⁸Refecerunt enim et meum spiritum et uestrum. ²⁵ cognoscite ergo qui huiusmodi sunt

LXXI. ¹⁹Salutant uos ecclesiae asiae. Salutant uos in domino multum. aquilam et priscilla. Cum domestica sua ecclesia. ²⁰Salutant uos fratres omnes

Salutate inuicem in osculo sancto ²⁰

LXXII. ²¹Salutatio mea manu pauli

²²Si quis non amat dominum ihesum christum. sit anathema. maranathan. ²³Gratia domini nostri ihesu christi uobiscum

²⁴Caritas mea cum omnibus uobis in christo ihesu

EXPL. AD CORINTHIOS I.

INC. AD EOSDEM II.

c. XVI, 5-24.

Post acta paenitentia consolatorias scribens a troade. conlaudans eos hortatur ad meliora

INC. BREBIS CORINTHIORVM II.

- I. de passionibus et consolationibus
- 5 II. de tribulatione ingenti pauli ceterorumque in asia. et quod nemo in se fiduciam habere debeat sed in domino
- III. de mutua gloriatione sanctorum in die domini
- IIII. de apostolo deum testante. quod aduentum suum corinthiis parcendo distulerit
- 10 V. de differentia tristitiae et apostoli obiurgantis peccamina remittente
- VI. de sanctis quod sint saluati odor uitae in uita pereuntibus uero odor mortis in mortem. de alterantibus uerbum dei
- VII. de epistulis commendaticiiis
- 15 VIII. de duobus testamentis et utrisque distantiae et quod ubi est spiritus domini ibi sit et libertas
- VIIII. de ambulantibus in astutia et adulterantib. uerbum dei
- X. de deo stius saeculi sensum infidelium. excaecantes et de domino christo quod imago est dei
- 20 XI. de passionibus et tolerantia passionum de gloria
- XII. de dissolutione terreni corporis ac praesentis et aedificatione ex deo quae est sempiterna in caelis
- XIII. de peregrinatione sanctorum a domino quamdiu sunt in corpore et praesentia apud dominum cum exciderunt corpore de manifestatione omnium ante tribunal domini christi ihesu
- 25 XIII. de apostolo suadente hominibus
- XV. de eis qui in faciem et non in corde gloriantur
- XVI. de abolitione ueterum et renouatione. et reconciliationem nostram ad deum per dominum ihesum christum
- 30 XVII. de passionibus et laboribus apostoli et rerum omnium temperamento
- XVIII. de separatione fidelium ab infidelib. et quod omnes sancti templum sint dei
- 35 XVIII. de integritate apostoli
- XX. de tribulatione pauli et comitum eius in machedonia et consolatione et aduentu titi. et corinthiorum emendatione ueniente et tristitia secundum deum et tristitia saeculi
- XXI. de ministerio quod fit in sanctos
- 40 XXII. de conlatione corinthiorum et aequalitate prout quisque habuit et de ministerio quod fit in sanctos

- XXIII. de armis carnalibus et de spiritalib. et apostoli potestate.
et de his qui se ipsos commendare conantur
- XXIII. de apostolo corinthios uirgini comparante et tinente ne
quemadmodum serpens euam seduxit fallarentur
- XXV. de integritate apostoli 5
- XXVI. de pseudoapostolis et seductoribus ecclesiarum et de
apostolo ex necessitate paulum gloriantem. et passiones
suas et labores ac pericula plurima recensente et raptum
se usq. ad tertium caelum et paradisum post annos XIII
enarrante 10
- XXVII. de integritate apostoli et seueritate acceptae potestatis
a domino eis qui paenitentiam non egerunt commenante
- XXVIII. de apostolo corinthios consolante.

.

EXPL. BREBIS CORINTHIORVM 15
INC. CORPUS EPISTULAE
EIVSDEM II

.

^{1,1} Paulus apostolus ihesu christi per uoluntatem dei
et timotheus frater ecclesiae dei. quae est corinthe cum sanctis ²⁰
omnibus qui sunt in uniuersa achaia

² Gratia uobis et pax a deo patre nostro et domino
ihesu christo

³ Benedictus deus et pater domini nostri ihesu christi.
Pater misericordiarum et deus totius consolationis. ⁴ Qui con- ²⁵
solatur nos in omni tribulatione nostra

Ut possimus et ipsi consolari eos qui in omni praessura
sunt. per exhortationem quae exhortatur et ipsi a deo.

⁵ Quoniam sicut abundant passiones christi in nobis. ita et per
christum abundat consolatio nostra. 30

⁶ Siue autem tribulamur pro uestra exhortatione et salute.
Siue exhortamur pro uestra consolatione quae operatur in
tolerantia earundem passionum quas et nos patimur.

Et spes nostra firma pro uobis. ⁷ Scientes quoniam sicut
socii passionum estis ita et consolationis eritis 35

II. ⁸Non enim uolumus ignorare uos fratres de tribulatione nostra quae facta est in asia» quoniam supra modum grauati sumus supra uirtute. ita ut taederet nos etiam uiuere.»
⁹Sed ipsi in nobis ipsis responsum mortis habuimus. ut non
⁵simus fidentes in nobis sed in domino qui suscitauit mortuos.»
¹⁰Qui de tantis periculis eripuit nos. et eruit in quem speramus.»
quoniam et adhuc eripiet. ¹¹adiuuantibus et uobis in oratione pro nobis.» Ut ex multorum faciae quae in nobis est gratia. per multos gratiae agantur pro nobis.» ¹²Nam gloria nostra
¹⁰haec est testimonium conscientiae nostrae quod in simplicitate et sinceritate dei

Et non in sapientia carnali. sed in gratia dei conuersati sumus in hoc mundo abundantius autem ad uos

III. ¹³Non enim alia scribimus uobis quam que legistis
¹⁵et cognouistis.» Spero autem quod usque in finem cognoscitis
¹⁴sicut et cognouistis nos ex parte

Quia gloria uestra sumus sicut et uos nostra in die domini nostri ihesu christi ¹⁵et hac confidentia. Uolui prius uenire ad uos ut secundam gratiam haberitis.»

²⁰¹⁶Et per uos transirem in machedoniam.» Et iterum a machedonia uenire ad uos. et a uobis deduci in iudaeam.»

¹⁷Cum hoc ergo uoluisssem numquid leuitate usus sum aut quae cogito secundum carnem cogito ut sit aput me est et non

¹⁸Fidelis autem deus quia sermo noster qui fit aput uos
²⁵non est in illo est et non.

¹⁹Dei enim filius ihesus christus qui in uobis est qui per nos praedicatus est per me et siluanum et timotheum. non fuit est. et non. sed est in illo fuit.» ²⁰Quotquot enim promissiones domini sunt in illo est.» Ideo et per ipsum amen
³⁰deo ad gloriam nostram.»

²¹Qui autem confirmat nos uobiscum christus dominus et qui unxit nos deus.» ²²Et qui signauit nos et dedit pignus christum in cordibus nostris

III. ²³Ego autem testem deum inuoco in animam
³⁵meam.»

quod parcens uobis non ueni ultra corinthum ²⁴non quia

dominamur fidei uestrae sed adiutores sumus gaudii uestri. fide enim statis

V. ²Statui autem hoc ipse aput me ne iterum tristitiam uenirem ad uos. ³Si enim ego contristo uos et qui est qui me laetificet nisi qui contristatur ex me 5

⁴Et hoc ipsum scripsi uobis ut non cum uenero tristitiam super tristitiam habeam. De quibus oportuerat me gaudere

Confidens in omnibus uobis. quia meum gaudium omnium uestrum est

⁴Nam ex multa tribulatione et angustia cordis scripsi 10
uobis per multas lacrimas. Non ut contristemini. sed ut sciatis quam caritatem habeo abundantius in uobis.

⁵Si quis autem contristauit non me contristauit. sed ex parte. ut non honorem omnes uos. ⁶Sufficit illi qui eiusmodi est obiurgatio haec quae fit a pluribus. ⁷Ita ut e contra 15
magis donetis et consolemini. Ne forte abundantiori tristitia absorbeatur qui eiusmodi est. ⁸Propter quod obsecro uos ut confirmetis in illum caritatem

⁹Ideo enim et scripsi ut cognoscam experimentum uestrum an in omnibus oboedientes sitis. ¹⁰Cui autem aliquid donastis 20
et ego. Nam et ego quod donauī. si quid donauī propter uos in persona christi. ¹¹ut non circumueniamur a satanan. non enim ignoramus cogitationes eius.

VI. ¹²Cum uenissem autem troade propter euangelium christi et ostium mihi apertum esset in domino ¹³non habui 25
requiem spiritui meo. eo quod non inuenerim titum fratrem meum. Sed uale faciens eis profectus sum in machedoniam

¹⁴Deo autem gratias qui semper triumphat nos in christo ihesu. et odorem notitiae suae manifestat per nos in omni loco. ¹⁵Quia christi bonus odor sumus deo in his qui salui 30
fiunt. et in his qui pereunt. ¹⁶aliis quidem odor mortis in mortem

Aliis quidem odor uitae in uitam. Et ad haec quis tam idoneus. ¹⁷Non enim sumus sicut plurimi adulterantes uerbum dei. sed exinceritate sicut ex deo coram deo in christo ihesu 35
loquimur

VII. ^{3,1}Incipimus autem nosmet ipsos commendare. Aut numquid aegemus sicut quidam commendaticiis epistulis ad uos aut ex uobis

²Epistula nostra uos estis in christo. scripta in cordibus nostris quae scitur et legitur. Ab omnibus hominibus ³manifestati quoniam epistula estis christi ministrata a nobis et scripta. Non atramento sed spiritu dei uiui.

LECT. IN
QUADRAGE-
SIMA IEIU-
NIO. X

Non in tabulis lapidaeis sed in tabulis cordis carnalibus

VIII. ⁴Fiduciam autem talem habemus per christum
10 ad deum

⁵Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis

Sed sufficientia nostra ex deo est. ⁶qui et idoneos nos fecit ministros noui testamenti. Non littera sed spiritu. littera
15 enim occidit spiritus autem uiuificat. ⁷Quod si ministratio mortis. litteris deformata in lapidibus. fuit in gloria. ita ut non possent intendere filiis israhel. in faciem moysi propter gloriam uultus eius quae euacuatur

⁸Quomodo non magis ministratio. spiritus erit in gloria

20 ⁹Nam si ministratio damnationis gloria est.

Multo magis abundat ministerium iustitiae in gloria.
10 Nam nec glorificatum est quod claruit in hac parte. propter excellentem gloriam.

¹¹Si enim quod euacuatur per gloriam est. multo magis
25 quod manet in gloria est

VIII. ¹²habentes igitur talem spem multa fiducia utimur

¹³Et non sicut moyses ponebat uelamen super faciem suam ut non intenderent fili israhel. in faciem eius quod euacuatur ¹⁴sed obtusi sunt sensus eorum. Usque in hodiernum
30 diem. id ipsud. uelamen. in lectione ueteris testamenti manet. non reuelatum quoniam in christo euacuatur

¹⁵Sed usque in hodiernum diem cum legitur. moyses uelamen est positum super cor eorum. ¹⁶Cum autem conuersus fuerit ad deum aufertur uelamen

35 ¹⁷Dominus autem spiritus est. ubi autem spiritus domini ibi libertas. †

¹⁸Nos uero omnes reuelata facie gloriam domini speculantes in eandem imaginem transformamur a claritate in claritatem tamquam a domini spiritu»

^{4,1}Ideo habentes hanc ministrationem iuxta quod misericordiam consecuti sumus non deficimus ²sed abdicamus occulta dedecoris» Non ambulantes in astutia neque adulterantes uerbum dei sed in manifestatione ueritatis» Commendantes nosmet ipsos ad omnem conscientiam coram deo

X. ³Quod si etiam opertum est euangelium nostrum in his qui pereunt est opertum» ⁴In quibus deus huius saeculi ¹⁰excaecauit mentes infidelium ut non fulgeat inluminatio euangelii glorie christi qui est imago dei» ⁵Non enim nosmet ipsos praedicamus sed ihesum christum dominum nostrum» Nos autem seruos uestros per christum

IN EPIFANIA
MANE

⁶Quoniam deus qui dixit de tenebris lumen splendescere ¹⁵qui inluxit in cordibus nostris ad inluminacionem scientiae claritatis dei in facie christi ihesu» ⁷habemus autem thesaurum istum in uasis fictilibus ut sublimitas sit uirtutis dei et non ex nobis» ⁸In omnibus tribulationem patimur sed non angustiamur operiamur sed non destituimur. ⁹persecutionem patimur ²⁰sed non derelinquimur» deicimur sed non perimus

¹⁰Semper mortificationem ihesu in corpore nostro circumferentes ut et uita ihesu in corporibus nostris manifestetur

XI. ¹¹Semper enim nos qui uiuimus in mortem tradimur propter ihesum ut et uita ihesu manifestetur in carne ²⁵nostra mortali»

¹²Ergo mors in nobis operatur uita autem in uobis

¹³habentes autem eundem spiritum fidei sicut scriptum est»

IN PSALMO
CXXV

Credidi propter quod locutus sum et nos credimus propter quod et loquimur» ¹⁴Scientes quoniam qui suscitauit ihesu et ³⁰nos cum ihesu suscitauit et constituit uobiscum

¹⁵Omnia enim propter uos ut gratia abundans per multos gratiarum actione abundet in gloriam dei» ¹⁶propter quod non deficimus» Sed licet his qui foris est noster homo corrumpitur tamen his qui intus est renouatur de die in die 35

¹⁷Id enim quod in praesenti est momentaneum et leue

c. III, 18 — IV, 17.

tribulationis nostrae. Supra modum in sublimitatem aeternum gloriae pondus operatur in nobis.

¹⁸ Non contemplantibus nobis quae uidentur sed quae non uidentur.

⁵ Quae enim uidentur temporalia sunt quae autem non uidentur aeterna sunt +

XII. ^{5,1} Scimus enim quoniam si terrestris domus nostra huius habitationis dissoluatur quod aedificationem ex deo habeamus domum non manu factam aeternam in caelis. ² Nam et in hoc ingemescimus habitationem nostram quae de caelo est superindui cupientes. ³ si tamen uestiti non nudi inueniamur. ⁴ Nam et qui sumus in hoc habitaculo ingemescimus grauati eo quod nolumus expoliari sed superuestiri ut absorbeatur quod mortale est in uita. ⁵ Qui autem effecit nos in hoc ipsum deus qui dedit nobis pignus spiritu

XIII. ⁶ Audentes igitur semper et scientes quoniam dum sumus in corpore peregrinamur a domino. ⁷ per fide enim ambulamus et non per speciem. ⁸ Audemus autem et bonam uoluntatem habemus magis peregrinari a corpore et praesentes esse ad dominum. ⁹ Et ideo contendimus siue absentes siue praesentes placere illi. ¹⁰ Omnes enim nos manifestari oportet ante tribunal christi. Ut referat unusquisque propria corporis prout gessit siue bonum siue malum.

XIII. ¹¹ Scientes ergo timorem domini hominibus suademus deo autem manifesti sumus

Spero autem et in conscientiis uestris manifestos nos esse

XV. ¹² Non iterum nos commendamus uobis. Sed occansione damus gloriandi pro nobis ut habeatis ad eos qui in facie gloriantur et non in corde. ¹³ Siue enim mente excidimus deo siue sobrii sumus uobis ¹⁴ caritas enim christi urget nos. ¹⁵ Aestimantes hoc quoniam si unus pro omnibus mortuus est ergo omnes mortui sunt

Et pro omnibus mortuus est ut et qui uiuunt iam non sibi uiuant sed ei qui pro ipsis mortuus est et resurrexit.

³⁵ XVI. ¹⁶ Itaque nos neminem nouimus secundum carnem Et si cognouimus secundum carnem christum sed nunc

c. IV, 17 — V, 16.

iam non nouimus. ¹⁷ Si qua ergo in christo noua creatura uetera transierunt. ecce facta sunt noua.

¹⁸ Omnia autem ex deo qui reconciliauit nos sibi per christum et dedit nobis ministerium reconciliationis

¹⁹ Quoniam quidem deus erat in christo mundum reconcilians sibi. Non reputans illis delicta ipsorum et posuit in nobis uerbum reconciliationis. ²⁰ pro christo ergo legationem fungimur tamquam deo exhortante per nos.

Obsecramus pro christo reconciliari deo. ²¹ Eum qui non nouerat peccatum pro nobis peccatum fecit. ut nos efficeremur iustitia dei in ipso. ^{6,1} Adiuuantes autem et exhortamur ne in uacuum gratia dei recipiatis.

IN ESAIA
PROF.

² Ait enim. tempore accepto exaudiui te et in die salutis adiuuauui te

LRCT IN
CAPUT QUA-
DRAGESIME

XVII. Ecce nunc tempus acceptabile. ecce nunc dies salutis. ³ Nemini dantes ullam offensionem. ut non uituperetur ministerium nostrum.

⁴ Sed omnibus exhibeamus nosmet ipsos sicut dei ministros. in multa patientia. in tribulationibus. in necessitatibus. in angustiis. ⁵ in plagis. in carceribus. in seditionibus. in laboribus. ²⁰ in uigiliis. in ieiuniis. ⁶ in castitate. in iscientia. in longanimitate. in spiritu sancto in suauitate. in caritate non ficta. ⁷ in uerbo ueritatis. in uirtute dei.

Per arma iustitiae a dextris et sinistris. ⁸ per gloriam et ignobilitate.

25

per infamiam et bonam famam. Ut seductores et ueraces. Sicut qui ignoti et cogniti. ⁹ Quasi morientes et ecce uiuimus

Ut castigati et non mortificati. ¹⁰ Quasi tristes semper autem gaudentes

Sicut egentes multos autem locupletantes. tamquam nihil habentes et omnia possidentes +

XVIII. ¹¹ Os nostrum patet ad uos

O chorinthe. cor nostrum dilatatum est. ¹² Non angustiamini in nobis. Angustiamini autem in uisceribus uestris.

¹³ Eandem autem habentes remunerationem tamquam filiis dico. ²⁵ dilatamini et uos ¹⁴ nolite iugum ducere cum infidelibus.

c. V, 16 — VI, 14.

Quae enim participatio iustitiae cum iniquitate aut quae societas luci ad tenebras» ¹⁵Quae autem conuentio christi ad beliar aut quae pars fidei cum infidele» ¹⁶Qui autem consensus templo dei cum idolis» Uos enim estis templum dei uiui sicut
5 dicit deus

„ Quoniam inhabitabo in illis et inambulabo inter eos

IN NUMERI

„ Et ero illorum deus et ipsi erunt mihi populus» ¹⁷propter
„quod exite de medio eorum et separamini dicit dominus

„ Et inmundum ne tetigeritis

IN ESAIA
PROF.

10 „ ¹⁸Et ego recipiam uos et ero uobis in patrem et uos
eritis mihi in filios et filias dicit dominus omnipotens

XVIII. ¹has igitur habentes promissiones carissimimundemus nos ab omni inquinamento carnis» Et spiritus perficientes sanctificationem in timore dei» ²Capite nos» Neminem
15 laesimus neminem corrupimus neminem circumuenimus

³Non ad condemnationem dico» praedixi enim quod in cordibus nostris estis ad conuolandum et ad conuiuendum

XX. ⁴Multa mihi fiducia est apud uos multa mihi gloriatio pro uobis» Repletus sum consolationem»

20 Superabundo gaudio in omni tribulatione nostra

⁵Nam et cum uenissemus machedoniam nullam requiem habuit caro nostra sed omnem tribulationem passi foris pugnae intus timores» ⁶Sed qui consolatur humiles consolatus est et nos deus in aduentum titi» ⁷Non solum autem in aduentum
25 eius sed etiam in solacio quo consolatus est in nobis

Referens nobis uestrum desiderium uestrum fletum uestram aemulationem pro me ita ut magis gauderem» ⁸Quoniam et si contristauit uos in epistula non me paenitet et si paeniteret» Uidens enim quod epistula illa et si ad horam uos contristauit
30 ⁹nunc gaudeo» Non quia contristati estis sed quia contristati estis ad paenitentiam» Contristati enim estis secundum deum ut in nullo detrimentum patiamini ex nobis» ¹⁰Quae enim secundum deum tristitia est paenitentiam in salutem stabilem operatur» Saeculi autem tristitiam mortem operatur

35 ¹¹Ecce enim hoc ipsum secundum deum contristari uos quantam in uobis operatur sollicitudinem

c. VI, 14 — VII, 11.

Sed defensionem. sed indignationem. sed timorem. sed desiderium

Sed aemulationem. sed uindictam. In omnibus exhibuistis uos incontaminatos esse negotio

¹²Igitur et si scripsi uobis non propter eum qui fecit iniuriam. nec propter eum qui passus est.

Sed ad manifestandam sollicitudinem nostram quam pro uobis habemus ad uos coram deo. ¹³Ideo consolati sumus in consolatione autem nostram

Abundantius magis gauisi sumus super gaudium titi. quia ¹⁰refectus est spiritus eius ab omnibus uobis

¹⁴Et si quid apud illum de uobis gloriatus sum non sum confusus. sed sicut omnia uobis in ueritate locuti sumus. ita et gloriatio nostra. quae fuit ad titum ueritas facta est. ¹⁵Et uiscera eius abundantius in uobis sunt reminiscentes omnium uestrum oboedientiam. Quomodo cum timore et tremore excepistis eum. ¹⁶Gaudeo quod in omnibus confido in uobis

XXI. ^{8,1}Notam autem facimus uobis fratres gratiam dei. quae data est in ecclesiis machedoniae. ²Quod in multo experimento tribulationis eorum abundantia gaudii ipsorum et altissima ²⁰paupertas eorum abundauit in diuitias simplicitatis eorum

³Quia secundum uirtutem testimonium illis reddo et supra uirtutem uoluntarii fuerunt.

⁴Cum multa exhortatione obsecrantes nos. Gratiam et communicationem ministerii quod fit in sanctos. ⁵Et non sicut ²⁵sperauius sed semet ipsos dederunt primum domino deinde nobis per uoluntatem dei. ⁶Ita ut rogaremus titum. et quemadmodum coepit ita et perficiat in nos etiam gratiam istam

XXII. ⁷Sed sicut in omnibus abundatis fide et sermone et scientia et omni sollicitudine et caritate uestra in nos ut ³⁰et in hac gratia abundetis

⁸Non quasi inperans dico. sed per aliorum sollicitudinem etiam uestrae caritatis ingenium bonum conprobans. ⁹Scitis enim gratiam domini nostri ihesu christi quoniam propter uos egenus factus est cum esset diues ut illius inopia uos diuites ³⁵essetis

¹⁰ Et consilium in hoc do

hoc enim uobis utile est. qui non solum facere sed et uelle coepistis. ab anno priore. ¹¹ Nunc uero et facto perficite ut quemadmodum promptus est animus uoluntatis. ita sit et ⁵ perficiendi ex eo quod habetis. ¹² Si enim uoluntas prompta secundum id quod habet accepta est non secundum quod non habet

¹³ Non enim ut aliis sit remissio uobis autem tribulatio sed ex aequalitate ¹⁴ in hoc tempore praesenti

Uestra abundantia illorum inopia suppleat. Ut et illorum ¹⁰ abundantia uestrae inopiae sit supplementum ut fiat. aequalitas.

¹⁵ Sicut scriptum est

IN EXODO

Qui multum habet non abundauit. et qui modicum non minorabit. ¹⁶ Gratias autem deo qui dedit eandem sollicitudinem pro uobis in corde titi. ¹⁷ quoniam consolationem accepit. ¹⁵ Cum sit autem sollicitior. uoluntarius profectus est ad uos.

¹⁸ Misimus autem cum illo fratrem nostrum cuius laus in euangelio est per omnes ecclesias. ¹⁹ Non solum autem uerum etiam ordinatus ab ecclesias comes peregrinationis nostrae in hac gratia quae ministratur a nobis ad eandem ²⁰ domini gloriam et designatam uoluntatem nostram. ²⁰ Deuitantes hoc ne quis nos repraehendat in hac plenitudine quae ministratur a nobis

²¹ Prouidemus enim bonam non solum coram deo sed coram hominibus. ²² Misimus autem cum illis et fratrem nostrum ²⁵ quem probauimus in multis saepe sollicitum esse

Nunc autem multo sollicitiorem confidentia multa in uos. ²³ Siue pro titi qui est socius meus et adiutor in uobis. Siue fratres nostri apostoli ecclesiarum gloriae domini ²⁴ Ostensionem ergo quae est caritatis nostrae et nostrae gloriae. pro uobis ³⁰ in ipsis ostendentes in faciem ecclesiarum. ²⁵ Nam de ministerio quod fit in sanctos ex abundanti est mihi scribere uobis

²⁶ Scio enim uoluntatem uestram pro quo de uobis glorior aput machedonas. Quoniam achaia parata est. ab anno praeterito. et quae ex uobis est aemulatio prouocauit plurimos. ³⁵ Misi autem fratrem ne quod gloriamur. de uobis euacuetur. in hac parte ut quemadmodum dixi parati sitis.

c. VIII, 10 — IX, 3.

IN NATALE
SANCTI
LAURENTI

⁴Ne cum uenerint mecum machedones et inuenerint uos inparatos erubescamus nos in hac parte ut non dicamus uos in hac substantia» ⁵Necessarium ergo existimaui rogare fratres ut praeueniant ad uos. et praeparent. repromissam benedictionem hanc parata esse» Sic quasi benedictionem. non quasi auaritiam» † ⁶hoc autem dico qui parce seminat parce et metit» Et qui seminat in benedictione. ex benedictione. et metet uitam aeternam

IN PSALMO
CXX

⁷Unusquisque secundum propositum cordis. non ex tristitia aut ex necessitate» hilarem enim datorem diligit deus» ⁸Potens est autem deus omnem gratiam abundare in uobis. ut in omnibus semper sufficientiam habentes abundetis in omni opere bono» ⁹Sicut scriptum est

IN ESAIA
PROF

Disparsit dedit pauperibus iustitia eius manet in aeternum † ¹⁰Qui autem administrat semen seminanti et panem ad manducandum» praestauit et multiplicauit semen uestrum et augebit incrementa frugum iustitiae uestrae»

¹¹Ut in omnibus locupletati abundetis in omnem simplicitatem quae operatur per nos gratiarum actione deo» ¹²Quoniam ministerium huius officii non solum supplet ea quae desunt sanctis» Sed etiam abundat per multas gratiarum actiones in domino.

¹³Per probationem ministerii huius glorificantes deum in oboedientia confessionis uestrae» In euangelium christi et simplicitate communicationis in illos et in omnes ¹⁴et ipsorum obsecratione pro uobis

Desiderantium uos propter eminentem gratia dei in uobis» ¹⁵Gratias deo super inenarrabili dono eius» ^{10, 1}Ipse autem ego paulus» Obsecro uos per mansuetudinem et modestiam christi qui in facie quidem humilis inter uos. absens autem confido in uobis»

XXIII. ²Rogo autem ne praesens audeam per eam confidentiam qua existimo audere in quosdam qui arbitrantur nos. tamquam secundum carnem ambulemus» ³In carne enim ambulantes. non secundum carnem militamus»

35

⁴Nam arma militiae nostrae non carnalia sed potentia

c. IX, 4 — X, 4.

deo. ad destructionem munitionum. ⁵consilia destruentes. Et omnem altitudinem extollentem se aduersus scientiam dei

Et in captiuitatem redigentes omnem intellectum in obsequium christi ⁶et in promptu habentes ulcisci omnem in-
5 oboedientiam

Cum inpleta fuerit uestra oboedientiam ⁷quae secundum faciem sunt uidete

Si quis confidit sibi christi seruum se esse. hoc cogitet iterum apud se quia sicut ipse christi est ita et nos.

⁸Nam etsi amplius aliquid gloriatus fuero de potestate nostra. quam dedit dominus in aedificationem. et non in destructionem uestram non erubescam ⁹ut non existimer tamquam terrere uos per epistulas. ¹⁰Quoniam quidem epistolae inquit graues sunt et fortes praesentia autem corporis
15 infirma. et sermo contemtibilis. ¹¹hoc cogitet qui eiusmodi est. quia quales sumus uerbo per epistulas absentes tales et praesentes in facto. ¹²Non enim audemus inserere aut comparare nos quibusdam qui se ipsos commendant. Sed ipsi in nobis nosmet ipsos metientes et comparantes nosmet ipsos
20 nobis.

¹³Nos autem non in inmensum gloriabimur. sed secundum mensuram regulae quam mensus est nobis deus. mensura pertingendi usque ad uos. ¹⁴Non enim quasi non pertingentes ad uos superextendimus nos. Usque ad uos enim peruenimus
25 in euangelio christi. ¹⁵Non inmensum gloriantes in alienis laboribus. Spem autem habentes crescentes fidei uestrae in uobis magnificari. Secundum regulam nostram in abundantiam
¹⁶etiam in illa quae ultra uos sunt euangelizare

Non aliena regula in his quae praeparata sunt gloriari

+ ¹⁷Qui autem gloriatur in domino gloriatur. Non enim
30 qui se ipsum commendat ille probatus est. sed quem dominus commendat

LECT. IN
NATALE
MARTYRIS
IN ESAIA
PROP.

XXIII. ^{11,1}Utinam sustineretis modicum quid insipientiae meae sed et subportate me. ²Aemulor enim uos dei
35 aemulatione. Despondi enim uos uni uiro uirginem castam exhibere christo. + ³Timeo autem ne sicut serpens euam seduxit

c. X, 4 — XI, 3.

astutia sua. ita corrumpantur sensus uestri et excidant a simplicitate quae est in christo ihesu.

XXV. ⁴Nam si his qui uenit alium christum praedicat quem nos non praedicauius aut alium christum accepistis quem non accepistis aut alium euangelium quod non recepistis ⁵recte pateremini. ⁵Existimo enim nihil me minus fecisse uobis ab aliis apostolis. ⁶Sed et si imperitus sermone sed non tam scientia. In omnibus autem manifestatus sum uobis. ⁷Aut numquid peccatum feci me ipsum humilians ut uos exaltemini. quoniam gratis euangelium dei euangelizaui uobis. ⁸alias ecclesias ¹⁰expoliaui accipiens stipendium ad ministerium uestrum

⁹Et cum essem apud uos et egerem nulli onerosus fui nam quod mihi deerat suppleuerunt fratres qui uenerunt a machedoniam

Et in omnibus sine onere me uobis seruaui et seruabo. ¹⁰Est ueritas christi in me quoniam haec gloria non infrin- ¹⁵getur in me in regionibus achaiae. ¹¹Quare quia non diligo uos deus scit. ¹²quod autem facio et faciam ut amputem occansionem eorum qui uolunt occansionem. Ut in quo gloriantur tales inueniantur sicut et nos

XXVI. ¹³Nam eiusmodi. pseudoapostoli operarii sub- ²⁰doli. transfigurantes se in apostolos christi ¹⁴et non mirum cum ipse enim satanas transfigurat se ut angelum lucis. ¹⁵Non est ergo magnum si ministri eius transfigurentur uelut ministri iustitiae. quorum finis erit secundum opera ipsorum. ¹⁶Iterum dico ne quis me existimet insipientem. alioquin ²⁵uelut insipientem accipite me. Ut ego modicum quid glorier. ¹⁷quod loquor non loquor secundum deum. Sed quasi in insipientia in hac substantia gloriae. ¹⁸Quoniam multi gloriantur secundum carnem et ego gloriabor

LECT. DE
INDUL-
GENTIA

¹⁹Libenter enim suffertis insipientes cum sitis ipsi sapientes. ³⁰²⁰Sustinetis enim si quis uos in seruitutem redigit. Si quis deuorat. Si quis accipit si quis extollitur. Si quis in faciem uos caedit ²¹secundum ignobilitatem dico.

Quasi nos infirmi fuerimus in hac parte in quo quis audet in insipientia dico. Audeo et ego. ²²hebraei sunt et ³⁵ego. Israhelitae sunt et ego.

c. XI, 3–22.

Semen abrahamae sunt et ego» ²³Ministri christi sunt et ego» Ut minus sapiens dico plus ego»

In laboribus plurimis»

In carceribus abundantius» In plagis supra modum. in
⁵ montibus» Frequenter. ²⁴a iudaeis quinquies quadragenas una
minus accepi» ²⁵Ter uirgis caesus sum» Semel lapidatus sum»
Ter naufragium feci» Noctu et die in profundum maris fui
²⁶in itineribus» Saepe periculis fluminum

Periculis latronum» periculis ex genere» periculis ex
¹⁰gentibus» periculis in ciuitate» periculis in solitudine» periculis
in mari» periculis in falsis fratribus. ²⁷in labore et erumna.
in uigiis multis. in fame et siti. in ieiuniis multis. in frigore
et nuditate. ²⁸praeter illa quae extrinsecus sunt. instantia mea
cotidiana. Sollicitudo omnium ecclesiarum» ²⁹Quis infirmatur
¹⁵et ego non infirmor» Quis scandalizatur et ego non uror»
³⁰Si gloriari oportet quae infirmitatis meae sunt gloriabor»
³¹Deus et pater domini nostri ihesu christi scit qui est
benedictus in saecula quia non mentior» †

³²Damasci praepositus gentis aretae regis. custodiebat
²⁰ciuitatem damaschenorum ut me conpraehenderet» ³³Et per
fenestram in sportam demissus sum per murum et sic effugi
manus eius» ^{12,1}Si gloriari oportet non expedit quidem

Ueniam autem ad uisiones et reuelationes domini»

²Scio hominem in christo ante annos quattuordecim. siue
²⁵in corpore nescio siue extra corpus. nescio. deus scit. raptum
huiusmodi usque ad tertium caelum» ³Et scio huiusmodi
hominem. siue in corpore. siue extra corpus nescio deus scit»
⁴Quoniam raptus est in paradysum» Et audiuit archana uerba.
quae non licet homini loqui» ⁵Pro huiusmodi gloriabor. pro
³⁰me autem nihil gloriabor. nisi in infirmitatibus meis» ⁶Nam
et si uolueram gloriari. non ero insipiens. ueritatem enim dicam.
Parco autem ne quis me existimet supra id quod uidet me.
aut audit ex me» ⁷Et ne magnitudo reuelationum extollat
me» Datus est mihi stimulus carnis meae angelus satanae
³⁵ut me colaphizet»

⁸Propter quod ter dominum rogaui ut discederet a me»

c. XI, 22 — XII, 8.

⁹Et dixit mihi. sufficit tibi gratia mea. nam uirtus in infirmitate perficitur

Libenter igitur gloriabor in infirmitatibus meis ut inhabitet in me uirtus christi. ¹⁰Propter quod placeo mihi in infirmitatibus in contumeliis. in necessitatibus. in persecutionibus. in angustiis pro christo. Cum enim infirmor. tunc potens sum.

¹¹Factus sum insipiens uos me coegistis. Ego enim debui a uobis commendari

Nihil enim minus fui ab his qui sunt supra modum ¹⁰apostoli. Tametsi nihil sum ¹²signa uero apostoli facta sunt super uos.

In omni patientia signis et prodigiis et uirtutibus

¹³Quid est enim quod minus habuistis prae ceteris ecclesiis. nisi quod ego ipse non grauau i uos. 15

XXVII. Donate mihi hanc iniuriam

¹⁴Ecce tertio hoc paratus sum uenire ad uos et non ero grauis uobis. Non enim quaero quae uestra sunt sed uos. Nec enim debent filii parentibus thesaurizare. sed parentes filiis. ¹⁵Ego autem libentissime inpendam et superinpendar ²⁰ipse pro animabus uestris.

Licet plus uos diligens minus diligar ¹⁶sed esto. Ego ipse uos non grauau.

Sed cum essem astutus dolo uos coepi. ¹⁷Numquid per aliquem eorum quos misi ad uos circumueni uos 25

¹⁸Rogaui titum et misi cum illo fratrem. numquid titus uos circumuenit

Nonne eodem spiritu ambulauimus. nonne hisdem uestigiis. ¹⁹Olim putatis quod excusemus nos apud uos coram deo in christo loquimur. Omnia autem carissimi propter uestram ²⁰aedificationem

²⁰Timeo enim ne forte cum uenero non quales uolo inueniam uos. Et ego inueniar a uobis non qualem uultis. Ne forte contentiones. aemulationes. animositates. dissensiones. detractiones. susurrations. inflationes. seditiones sint inter uos. ²¹

²¹Ne iterum cum uenero humiliet me deus apud uos. Et

lugeam multos ex his qui ante peccauerunt. et non egerunt
paenitentiam super immunditiam et fornicationem et inpudi-
citiam quam gesserunt

^{13,1} Ecce tertio hoc paratus sum uenire ad uos» In ore
5 duorum uel trium testium stabit omne uerbum» ²praedixi et
praedico ut praesens bis et nunc absens his qui ante pecca-
uerunt et ceteris omnibus. quoniam si uenero iterum non
parcam

³ An experimentum quaeritis eius qui in me loquitur
10 christus» Qui in uos non infirmatur sed potens est in uobis»

⁴ Nam etsi crucifixus est ex infirmitate sed uiuit ex uirtute dei

Nam et nos infirmi sumus in illo sed uiuimus cum eo ex
uirtute dei in uobis

⁵ Uosmet ipsos temptate si estis in fide ipsi uos probate»
15 An non cognoscitis uos. quia christus ihesus in uobis est. nisi
forte reprobis estis»

⁶ Spero autem quod cognoscitis quia nos non sumus
reprobi» ⁷ Oramus autem deum. ut nihil mali faciatis» Non
ut nos probati pareamus. sed ut uos quod bonum est faciatis»
20 Nos autem ut reprobi simus ⁸ non enim possumus aliquid ad-
uersus ueritatem sed pro ueritatem» ⁹ Gaudemus enim quando
nos infirmi sumus. uos autem potentes estis. hoc et oramus
uestram consummationem» ¹⁰ Ideo haec absens scribo. ut non
praesens durius agam secundum potestatem. quam dominus
25 dedit mihi in aedificationem et non in destructionem

XXVIII. ¹¹ De cetero fratres gaudete perfecti estote
exhortamini idem sapite» pacem habete et deus pacis et
dilectionis erit uobiscum» ¹² Salutate in inuicem in osculo
sancto» Salutant uos sancti omnes» ¹³ Gratia domini nostri
30 ihesu christi et caritas dei et communicatio sancti spiritus
cum omnibus uobis. AMEN : EXPL.

AD CORINT. II. INC. AD GALATAS

c. XII, 21 — XIII, 13.

Galatae sunt graeci hii uerbum ueritatis primum ab apostolo acceperunt sed post discessum eius temptati sunt a falsis apostolis ut in lege et circumcisione uerterentur hos apostolos reuocat ad fidem ueritatis scribens ab epheso

- I. de resurrectione domini 5
- II. de apostolo a circumcisione galatas refrenante et nobas doctrinas anatematezante»
- III. de apostolo hominibus displicente
- IIII. de apostolo euangelium non ab hominibus sed a deo diuinitus consecuto. 10
- V. de apostolo uitam suam priorem in iudaismo et postea segregationem ad apostolatam et deinceps iter omnem uel cursum ad galatas prosequentem
- VI. de falsis fratribus. et de petro in circumcisione paulo uero in gentibus ordinatis 15
- VII. de petro anthiocia cum gentibus conueniente et de paulo hoc in conspectu omnium repraehendente
- VIII. de apostolo legem ueteris testamenti per crucem et passionem domini destruyente
- IIIIII. de apostolo galatarum stultitiam inclamante quod cum 20 ex auditu fidei spiritus accepissent legis et circumcisioni postmodum subiugassent
- X. de omnibus qui ex operibus legis sunt quod subiecti sunt maledicto
- XI. de his qui in lege sunt quod non iustificentur ad deum 25
- XII. de domino redimente nos a maledicto legis cum pro nobis ipse factus sit maledictum
- XIII. de conparatione testamenti hominis ad promissionem dei in semine abrahamae quod est dominus christus
- XIIII. de lege posita quoadusq. ueniret semen repromissionis 30
- XV. de scribtura concludente omnia sub peccato et legis custodia ut promissio daretur credentibus ex fide domini nostri ihesu christi
- XVI. de aequalitate omnium gentium in domino christo credentium et liberorum ad seruorum 35
- XVII. de credentibus omnibus quod unum semen sint abrahamae
- XVIII. de conparatione heredis infantis
- XVIIII. de iudaeis credentibus sub aelementis mundi seruitio constrictis donec dominus factus ex femina adque sub lege a patre in saeculum mitteretur 40
- XX. de credentibus in dominum quod non sint iam serui sed

fili. et quod qui secundum legem ueteris testamenti uult
uiuere aelementis mundi optat potius seruire quam deo

XXI. de fide in aduentu apostoli et reuerentia galatarum

XXII. de seductorib. galatarum

5 XXIII. de duob. filiis abrahamae et testamentis duob. et monte sina.
et hierusalem terrestri adq. caelesti

XXIII. de circumcidentibus se quod ihesus christus eis nihil pro-
derit sed debitores sint totius legis faciendae

XXV. de circumcisione et praeputio quod nihil sint nihil fides
10 per dilectionem operata

XXVI. de cursu primo fidei galatarum et de damnationem male
suadentium ac seductorum

XXVII. de circumcisione et crucis scandalo

XXVIII. de inpletione legis in proximi dilectione et periculo liboris
15 adq. certaminis

XXVIII. de contentione carnis et spiritus

XXX. de contemptu inanis gloriae ac praesentis

XXXI. de sustentatione mutua inter fratres et onere communi
uel proprio

20 XXXII. de humanitate discentium uerbum domini erga doctores

XXXIII. de seminatione carnalium uel spiritualium

XXXIII. de elemosyna fauenda in omnes sed maxime ad domesticos
fidei

XXXV. de circumcisis non seruantibus legem et apostolo in cruce
25 domini gloriantes

XXXVI. de circumcisione et praeputio quod nihil sint sed noba
creatura pacem habeat sempiternam

XXXVII. de apostolo in corpore suo stigmata domini nostri ihesu
christi portantem: AMEN

30

1,1 Paulus apostolus non ab hominibus neque per
hominem. sed per ihesum christum et deum patrem. Qui
suscitauit eum a mortuis. 2Et qui mecum sunt omnes fratres
ecclesiis galatiae. 3Gratia uobis et pax a deo patre nostro
35 et domino ihesu christo. 4qui dedit semet ipsum pro peccatis
nostris. ut eriperet nos de praesenti saeculo nequam. Secundum
uoluntatem dei et patris nostri. 5cui est gloria in saecula
saeculorum. amen

c. I, 1-5.

II. ⁶Miror quod sic tam cito transferemini ab eo qui uos uocauit in gratia christi in aliud euangelium» ⁷Quod non est aliud nisi si sunt aliqui qui uos conturbant. et uolunt conuertere euangelium christi» ⁸Sed licet nos. aut angelus de caelo euangelizet uobis. praeterquam quod euangelizauimus uobis» anathema sit.

⁹Sicut praediximus et nunc iterum dico» Si quis uobis euangelizauerit praeter id quod accepistis anathema sit

III. ¹⁰Modo enim hominibus suadeo. an deo. aut quaero hominibus placere»

10

Si adhuc hominibus placerem. christi seruus non essem

LECT. IN
QUADRAGE-
SIMA DOMI-
NICA III

III. ¹¹Notum autem uobis facio fratres euangelium quod euangelizatum est a me quia non est secundum hominem» ¹²Neque enim ego ab hominem accepi illud» Neque didici sed per reuelationem ihesu christi

15

V. ¹³Audistis enim conuersationem meam aliquando in iudaismo» Quoniam supra modum persequabar ecclesiam dei et expugnabam illam» ¹⁴Et proficiebam in iudaismo supra multos coetaneos in genere meo» Abundantius aemulator existens paternarum mearum traditionum»

20

¹⁵Cum autem placuit ei qui me segregauit de utero matris meae. et uocauit per gratiam suam ¹⁶ut reuelaret filium suum in me. ut euangelizem illum in gentibus» Continuo non ad- quieui carni et sanguini ¹⁷neque ueni hierosolyma ad antecessores meos apostolos» Sed abii in arabiam. et iterum ²⁵reuersus sum damascum

¹⁸Deinde post annos tres ueni hierosolyma uidere petrum et mansi apud eum diebus XV» ¹⁹Alium autem apostolorum uidi neminem nisi iacobum fratrem domini» ²⁰Quae autem scribo uobis ecce coram deo quia non mentior» ²¹Deinde ueni ³⁰in partes syriae et ciliciae. ²²eram autem ignotus facie ecclesiis iudaeae quae erant in christo» ²³Tantum autem auditum habebant. quoniam qui persequabantur nos aliquando nunc euangelizat fidem quam aliquando expugnabat ²⁴et in me clarificabat deum +

35

VI. ^{2,1} Deinde post annos XIII iterum ascendi hierosolyma cum barnaba adsumpto tito. ³ Ascendi autem secundum reuelationem et contuli cum illis euangelium dei quod praedico in gentibus

⁵ Seorsum autem his qui uidebantur aliquid esse
Ne forte in uacuum currerem aut cucurrissem

³ Sed neque titus qui mecum erat cum esset gentilis compulsus est circumcidi

⁴ Sed propter subintroductos falsos fratres qui subin-
¹⁰ troierunt explorare libertatem nostram quam habemus in christo ihesu ut nos in seruitutem redigerent. ⁵ Quibus neque ad horam cessimus subiectioni. ut ueritas euangelii permaneat apud uos

⁶ Ab his autem qui uidebantur esse aliquid quales aliquando fuerint nihil mea interest. Deus personam hominis non accepit. Mihi enim qui uidebantur esse aliquid nihil contulerunt.

⁷ Sed e contrario cum uidissent quod creditum est mihi euangelium praeputii. sicut petro circumcisionis. ⁸ Qui enim
²⁰ operatus est petro in apostolatam circumcisionis operatus est et mihi inter gentes. ⁹ Et cum cognouissent gratiam quae data est mihi. Petrus et iacobus et iohannis qui uidebantur columnae esse dextras derunt mihi et barnabae societatis. Ut nos in gentes ipsi autem in circumcisionem. ¹⁰ Tantum ut pauperum
²⁵ memores essemus quod etiam sollicitus fui hoc ipsum facere

VII. ¹¹ Cum autem uenisset petrus anthiociam in faciem ei restiti quia repraehensibilis erat. ¹² Prius enim quam uenirent quidam ab iacobo cum gentibus edebant. Cum autem uenissent subtrahebat et segregabat se timens eos qui ex
³⁰ circumcisione erant. ¹³ Et simulationi eius consenserunt ceteri iudaei ita ut et barnabas duceretur ab eis in illa simulatione. ¹⁴ Sed cum uidissem quod non recte ambularent ad ueritatem euangelii dixi petro coram omnibus.

Si tu cum iudaeus sis gentiliter et non iudaicae uinis
³⁵ quomodo gentes cogis iudaizare. ¹⁵ Nos natura iudaei et non ex gentibus peccatores. ¹⁶ Scientes quod non iustificatur homo

ex operibus legis nisi per fidem ihesu christi. Et nos in christo ihesu credimus ut iustificemur ex fide christi et non ex operibus legis» ex operibus enim legis non iustificabitur omnis caro

VIII. ¹⁷Quod si quaerentes iustificari in christo. in-
uenti sumus et ipsi peccatores

Numquid christus peccati minister est. absit. ¹⁸Si enim quae destruxi. haec iterum aedifico. praeuaricatore me instituo» + ¹⁹Ego enim per legem legi mortuus sum ut deo uiuam christo confixus sum cruci.

LECT. POST
INDULGEN-
TIA FERIA II

10

²⁰Uiuo autem iam non ego uiuit uero in me christus.

Quod autem nunc uiuo in carne in fide uiuo fili dei qui dilexit me et tradidit se ipsum pro me» ²¹Non abicio gratiam dei. si enim per legem iustitia. ergo christus gratis mortuus est

VIII. ^{3,1}O insensati galatae quis uos fascinauit» ante
quorum oculos christus ihesus proscriptus est crucifixus»
²hoc solum a uobis uolo discere ex operibus legis spiritum accepistis an ex auditu fidei» ³Sic stulti estis ut cum spiritu coeperitis nunc carne consummamini» ⁴Tanta passi estis sine causa. si tamen sine causa» ⁵Qui ergo tribuit uobis spiritum. ²⁰et operatur uirtutes in uobis ex operibus legis. an ex auditu fidei» ⁶Sicut scriptum est» Credidit abraham deo et reputatum est ei ad iustitiam» + ⁷Cognoscite ergo quia qui ex fide sunt. hii sunt filii abrahae

LECT. POST
INDULGEN-
TIA FERIA III

⁸Prouidens autem scriptura quia ex fide iustificat gentes ²⁵deus praenuntiauit abrahae» Quia benedicentur in te omnes gentes

X. ⁹Igitur qui ex fide sunt benedicentur cum fidei abraham» ¹⁰Quicumque enim ex operibus legis sunt sub maledicto sunt

IN DEUTE-
RONOMIO

Scriptum est enim maledictus omnis qui non permanserit ³⁰in omnibus quae scripta sunt in libro legis ut faciant ea

XI. ¹¹Quoniam autem in lege nemo iustificatur aput deum manifestum est» Quia iustus ex fide uiuit» ¹²Lex autem non est ex fide. sed qui fecerit ea uiuit in illis

IN DEUTE-
RONOMIO

XII. ¹³Christus nos redemit de maledicto legis factus ³⁵pro nobis maledictum

c. II, 16 — III, 13.

Quia scriptum est. Maledictus omnis qui pependit in ligno IN DEUTERONOMIO
¹⁴ut in gentibus benedictio abrahamae fieret in christo ihesu ut
 pollicitationem spiritus accipiamus per fidem +

XIII. ¹⁵Fratres secundum hominem dico. Tamen ho- DE ADVENTU DOMINI
LECTIO CO-
TIDIANA
 minis confirmatum testamentum + nemo spernit aut superor-
 dinat. ¹⁶Abrahamae dictae sunt promissiones et semini eius.

Non dicit et seminibus quasi in multis sed quasi in uno
 et semini tuo qui est christus. ¹⁷hoc autem dico.

Testamentum confirmatum a deo quae post CCCC et
¹⁰XXX annos facta est lex

Non irritam facit ad euacuandam promissionem patrum.
¹⁸Nam si ex lege hereditas iam non ex repromissione. Abrahamae
 autem per repromissionem donauit deus

XIII. ¹⁹Quid igitur lex propter transgressionem posita
¹⁵est. donec ueniret semen cui repromiserat. ordinata per angelos
 in manu mediatoris. ²⁰Mediator autem unius non est deus
 autem unus est.

XV. ²¹Lex ergo aduersus promissa dei. absit. Si
 enim data esset lex quae possit uiuificare. Uere ex lege esset
²⁰iustitia. ²²sed conclusit scriptura omnia sub peccato ut repro-
 missio ex fide ihesu christi daretur credentibus. ²³Prius autem
 quam ueniret fides sub lege custodiebamur. conclusi in eam
 fidem quae reuelanda erat. ²⁴Itaque lex pedagogus noster erat
 in christo ihesu ut ex fide iustificemur. ²⁵Ad ubi uenit fides
²⁵iam non sumus sub pedagogo. ²⁶Omnes enim filii dei estis
 per fidem in christo ihesu +

XVI. ²⁷Quicumque enim in christo baptizati estis LECTIO IN
EPIFANIA
 christum induistis. ²⁸Non est iudaeus neque graecus. Non est
 seruus neque liber. Non est masculus neque femina

²⁰ Omnes enim nos unum estis in christo ihesu

XVII. ²⁹Si autem uos unum estis. in christo ihesu.
 ergo abrahamae semen estis secundum promissionem heredes

XVIII. ¹Dico autem quanto tempore heres paruulus
 nihil differt a seruo cum sit dominus omnium. ²Sed sub tutoribus
³⁵et actoribus est usque ad praefinitum tempus a patre

XVIII. ³Ita et nos cum essemus paruuli sub elementis

huius mundi eramus seruiantes» ⁴Ad ubi uenit plenitudo temporis»

Misit deus filium suum» Natum ex muliere factum sub lege ⁵ut eos qui sub lege erant redimeret. ut adoptionem filiorum reciperemus

XX. ⁶Quoniam estis filii dei misit deus spiritum filii sui in corda nostra clamantem abba pater» ⁷Itaque iam non est seruus sed filius. quodsi filius et heres per deum» + ⁸Sed tunc quidem ignorantes deum his qui natura non sunt dii seruiabatis» ⁹Nunc autem cum cognoueritis deum. Immo cogniti-¹⁰sitis a deo. quomodo conuertimini iterum ad infirma et egena elementa quibus denuo seruire uultis» ¹⁰Dies obseruatis et menses et tempora et annos» ¹¹Timeo uos ne forte sine causa laborauerim in uobis

¹²Estote sicut et ego quia et ego sicut uos 15

XXI. Obsecro autem uos fratres nihil me laesistis» ¹³Scitis autem quia per infirmitatem carnis euangelizaui uobis iam pridem

¹⁴Et temptationem uestram in carne mea non spraeuistis neque respuistis sed sicut angelum dei excepistis me sicut²⁰ christum ihesum» ¹⁵Ubi est ergo beatitudo uestra» Testimonium enim perhibeo uobis quia si fieri possit. oculos uestros eruissetis et dedissetis mihi

¹⁶Ergo inimicus uobis factus sum uerum dicens uobis»

XXII. ¹⁷Aemulantur uos non bene sed excludere uos²⁵ uolunt ut illos aemulemini»

¹⁸Bonum autem aemulamini. in bono semper et non tantum cum praesens sum aput uos»

XXIII. ¹⁹Filioli mei quos iterum parturio donec formetur christus in uobis» ²⁰Uellem autem esse aput uos modo³⁰ et mutarem uocem meam quoniam confundor in uobis»

²¹Dicite mihi qui sub lege uultis esse legem non legistis» ²²Scribturn est enim quoniam abraham duos filios habuit. unum de ancilla. et unum de libera

²³Sed qui de ancilla secundum carnem natus est. qui³⁵ autem de libera per repromissionem ²⁴quae sunt per allegoria

dicta» haec enim sunt duo testamenta» Unum quidem a monte sina in seruitutem generans quae est agar.

²⁵ Sina enim mons est in arabia. qui coniunctus est ei quae nunc est hierusalem et seruit cum filiis suis» ²⁶ Quae sursum est autem hierusalem libera est quae est mater nostra» sicut ²⁷ scriptum est

Laetare sterelis quae non paris erumpe et exclama quae non parturis

IN ESAIA
PROF.

Quia multi filii desertae magis quam eius quae habet uirum»
¹⁰ ²⁸ Nos autem fratres secundum isaac promissionis filii sumus

²⁹ Sed quomodo tunc qui secundum carnem natus fuerat persequebatur eum qui secundum spiritum ita et nunc» ³⁰ Sed quid dicit scriptura. eice ancilla et filium eius» Non enim heres erit filius ancillae cum filio liberae» ³¹ Itaque fratres non sumus
¹⁵ ancillae filii sed liberae ^{5,1} qua libertate nos christus liberauit

State et nolite iterum iugo seruitutis contineri

XXIII. ² Ecce ego paulus dico uobis quoniam si circumcidamini christus uobis nihil proderit» ³ Testificor autem rursum omni homini circumcidenti se. quoniam debitor est
²⁰ uniuersae legis faciendae»

⁴ Euacuati estis a christo qui in lege iustificamini a gratia excidistis» ⁵ Nos enim spiritum ex fide[m] spem iustitiae expectamus»

XXV. ⁶ Nam in christo ihesu neque circumcisio aliquid
²⁵ ualet neque praeputium. sed fides que per caritatem operatur

XXVI. ⁷ Currebatis bene quis uobis inpediuit ueritati non oboedire» ⁸ Persuasio haec non est ex eo qui uocat uos» ⁹ Modicum fermentum tota massam corrumpit» ¹⁰ Ego confido in uobis in domino quod nihil aliud sapietis» Qui autem con-
³⁰ turbat uos portauit iudicium quicumque est ille

XXVII. ¹¹ Ego autem fratres si circumcisionem adhuc praedico. quid adhuc persecutionem patior» Ergo euacuatum est scandalum crucis ¹² utinam abscindantur qui uos conturbant

¹³ Uos enim in libertatem uocati estis fratres» tantum ne
³⁵ libertatem in occasionem carnis detis. sed per caritatem seruite in inuicem

LECT. IN
QUADRAGE-
SIMA IEIU-
NIO TERTIO

XXVIII. ¹⁴ Omnis enim lex in uno sermone inpletur» Diligis proximum tuum sicut te ipsum» ¹⁵ Quodsi in inuicem mordetis et comeditis uidete ne ab inuicem consummamini

XXVIII. ¹⁶ Dico autem spiritu ambulate et desiderium carnis non perficietis» ¹⁷ Caro enim concupiscit aduersus spiritum» Spiritus autem aduersus carnem» Haec enim inuicem sibi aduersantur. ut non quaecumque uultis illa faciatis» ¹⁸ Quodsi spiritu ducimini non estis sub lege» ¹⁹ Manifesta autem sunt opera carnis

Quae sunt. fornicatio. immunditia luxuria ²⁰ idolorum ser-¹⁰ uitus. beneficia inimicitiae. contentiones. aemulationes. irae rixae. dissensiones. hereses. ²¹ inuidiae. homicidia. ebrietates. commissationes» Et his similia quae praedico uobis sicut praedixi quoniam qui talia agunt regnum dei non consequentur» ²² Fructus autem spiritus est. caritas gaudium. pax. longani-¹⁵ mitas. bonitas. benignitas fides. ²³ modestia. continentia aduersus huiusmodi non est lex» ²⁴ Qui autem christi sunt carnem suam crucifixerunt cum uitiis et concupiscentiis

XXX. ²⁵ Si uiuimus spiritu. spiritu et ambulemus» ²⁶ Non efficiamur inanis gloriae cupidi» Inuicem prouocantes ²⁰ inuicem inuidentes

XXXI. ^{6.1} Fratres. et si praeoccupatus fuerit homo in aliquo delicto. Uos qui spiritale estis huiusmodi instruite in spiritu mansuetudinis» Considerans te ipsum ne et tu tempteris ²⁵

² Alter alterius onera portate et sic adimplebitis legem christi» + ³ Nam si quis existimat se aliquid esse cum nihil sit ipse se seducit» ⁴ Opus autem suum probet unusquisque et sic in semet ipso tantum gloriam habebit et non in altero» ⁵ Unusquisque enim onus suum portabit ³⁰

XXXII. ⁶ Communicet autem. is qui cathecizatur. uerbum ei qui se cathecizat. in omnibus bonis

XXXIII. ⁷ Nolite errare. deus non inridetur» ⁸ Quae enim seminauerit homo haec et metet» Quoniam qui seminat in carne sua. de carne et metet corruptionem» Qui autem ³⁵ seminat in spiritu. de spiritu metet uitam aeternam

⁹ Bonum autem facientes non deficiamus. tempore enim suo metemus non deficientes

XXXIII. ¹⁰ Ergo dum tempus habemus operemur bonum ad omnes maxime autem ad domesticos fidei

5 XXXV. ¹¹ Uidete qualibus litteris scripsi uobis mea manu.

¹² Quicumque enim placere uolunt in carne hii cogunt uos circumcidi tantum ut in cruce christi persecutionem non patiantur

¹³ Neque enim qui circumciduntur legem custodiunt sed ¹⁰ uolunt uos circumcidi ut in carne uestra glorientur

XXXVI. ¹⁴ Mihi autem absit gloriari nisi in cruce domini nostri ihesu christi

Per quem mihi mundus crucifixus est et ego mundo

¹⁵ In christo enim ihesu neque circumcisio aliquid ualet neque praeputium. Sed noua creatura. ¹⁶ Et quicumque hanc regulam secuti fuerint. pax super illos misericordia et super israhel dei

XXXVII. ¹⁷ de cetero nemo mihi molestus sit. Ego enim stigmata ihesu in corpore meo porto. ¹⁸ Gratia domini ²⁰ nostri ihesu christi cum spiritu uestro fratres. AMEN

c. VI, 9—18.

EXPL. EPISTULA AD GALATAS INC. ARGUMENTUM AD EPHESIOS

Ephesi sunt asiani hi accepto uerbo ueritatis persteterunt ²⁵ in fide hos conlaudat apostolus scribens eis ab urbe roma de carcere per thycium diaconum

EXPL. ARGUMENTUM. INC. BREBIS

I. de sanctis quod ante constitutionem mundi in domino christo electi sunt et de omni sapientia et prudentia sacramenti et renouatione omnium in domino christo quae ³⁰ in caelis sunt et quae in terra

II. de apostolo pro ephesios depraecante et surrectione domini et ascensu et potestate

III. de principe potestatis heris huius spiritus

³⁵ IIII. de deo per diuitias misericordiae suae sancto cum christo domino conuiuificante et in caelestib. conlocante

- V. de sanctis quod non uirtute sua a domini gratia ueniant
sed dono et beniuolentia dei
- VI. de praeputio et circumcisione
- VII. de domino legem mandatorum in sententiis euacuantem
et duos conderet in semet ipso 5
- VIII. de ciuibus sanctorum et domesticis dei et de aedificatione
templi
- VIII. de mysterio domini quod ante passione ipsius generationibus
aliis non fuerit reuelatum
- X. de gloria tribulationis 10
- XI. de omni patria in caelis et in terris. et homine interiore
et omni plenitudine scientiae dei
- XII. de domino super omnia quam a sanctis petitur abundantius
largiente
- XIII. de unitate et mutua sustentatione sanctorum 15
- XIII. de una fide et unum baptisma
- XV. de diuersitate gratiae donationis dei et aedificationis cor-
poris domini et uiro perfecto in mensura aetatis plenitu-
dinis eius
- XVI. de stultitia gentium et libidine et omni turpi...dine 20
delictorum
- XVII. de exponendo ueterem et induendo nouum hominem. et
de mendacio et ueritate
- XVIII. de ira sed innocenti et opera manuum
- XVIII. de abstinentia mali sermonis et de non contradicendo 25
spiritum sanctum et de mutua sustentatione sanctorum
- XX. de dilectione et quod sancti debeant deum in omnibus imitari
- XXI. de abstinentia scurrilitatis et omnium uitiorum
- XXII. de seductorib. et inpudicis
- XXIII. de cautionem uiuendi et sapientia 30
- XXIII. de subiunctione mulierum ad maritos
- XXV. de uiris ut diligant coniuges suas
- XXVI. de obsequio filiorum
- XXVII. de parentum erga filios temperamento
- XXVIII. de seruorum obsequio 35
- XXVIII. de temperamento dominorum
- XXX. de indumento armorum dei. Et insidiis diaboli et concu-
lacione aduersus potestates
- XXXI. de fidelitate et ministerio tythici
- 40

EXPL. BREBIS. INC. CORPUS
EPISTULAE FELICITER

^{1,1} Paulus apostolus ihesu christi per uoluntatem dei sanctis omnibus qui sunt ephesi et fidelibus in christo ihesu.

² Gratia uobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo

³ Benedictus deus et pater domini nostri ihesu christi. Qui benedixit nos in omni benedictione spiritali in caelestibus in christo ⁴sicut elegit nos in ipso aut e mundi constitutionem

Ut essemus sancti et immaculati in conspectu eius in caritate. ⁵ Qui praedestinauit nos in adoptionem filiorum per ¹⁰ ihesum christum in ipsum secundum propositum uoluntatis suae.

⁶ In laudem gloriae gratiae suae in qua gratificauit nos in dilecto filio suo.

⁷ In quo habemus redemptionem per sanguinem eius remissionem peccatorum

¹⁵ Secundum diuitias gratiae eius ⁸ quae superabundauit in nobis in omni sapientia et prudentia. ⁹ Ut notum faceret nobis sacramentum uoluntatis suae. Secundum bonum placitum eius quod proposuit in eo ¹⁰ in dispensationem plenitudinis temporum. Instaurari omnia in christo quae in caelis et quae ²⁰ in terra sunt in ipso. ¹¹ In quo etiam sorte uocati sumus.

Praedestinati secundum propositum eius. Qui omnia operatur secundum consilium uoluntatis suae ¹² ut simus in laudem gloriae eius qui ante sperauimus in christo. ¹³ In quo et uos cum audissetis uerbum ueritatis euangelium salutis uestrae.

²⁵ In quo et credentes signati estis spiritu promissionis sancto.

¹⁴ Qui est pignus hereditatis nostrae. In redemptionem acquisitionis in laudem gloriae ipsius

II. ¹⁵ Propterea et ego audiens fidem uestram quae est in domino ihesu. Et dilectionem in omnes sanctos ¹⁶ non ³⁰ cesso gratias agens pro uobis. memoriam uestri faciens in orationibus meis. ¹⁷ ut deus domini nostri ihesu christi pater gloriae. det uobis spiritum sapientiae et reuelationis in agnitione eius. ¹⁸ Inluminatos oculos cordis uestri

Ut sciatis quae sit spes. uocationis eius. Quae diuitiae ³⁵ gloriae hereditatis eius in sanctis. ¹⁹ Et quae sit supereminens magnitudo uirtutis eius in nos qui credidimus. Secundum

c. I, 1—19.

operationem potentiae uirtutis eius ²⁰quam operatus est in christo. Suscitans illum a mortuis et constituens ad dexteram suam in caelestibus.

²¹Supra omnem principatum et potestatem. Et uirtutem et dominationem. 5

Et omne nomen quod nominatur. Non solum in hoc saeculo sed in futuro

²²Et omnia subiecit sub pedibus eius. Et ipsum dedit caput supra omnia ecclesia ²³quae est corpus ipsius. Plenitudo eius qui omnia in omnibus adimpletur. 10

III. ²⁴Et uos cum essetis mortui delictis et peccatis uestris. ²⁵In quibus aliquando ambulastis secundum saeculum mundi huius

Secundum principem potestatis aeris huius spiritus qui nunc operatur in filios diffidentiae. ²⁶In quibus et nos omnes 15 aliquando conuersati sumus in desideriis carnis nostrae. Facientes uoluptates carnis et cogitationum. Et eramus natura filii irae sicut et ceteri.

LECT. IN
QUARTA
FERIA PA-
SCHE

III. ²⁷Deus autem qui diues est in misericordia. Propter nimiam caritatem suam quam dilexit nos. ²⁸et cum 20 essemus mortui peccatis conuiuificauit nos christo. Cuius gratia estis salbati. ²⁹Et conresuscitauit et consedere fecit in caelestibus in christo ihesu. ³⁰Ut ostendere in saeculis superuenientibus abundantes diuitiae gratiae suae.

In bonitate super nos in christo ihesu 25

V. ³¹Gratia enim estis saluati per fidem et hoc non ex uobis dei enim donum est. ³²Non ex operibus ut ne quis gloriatur.

³³Ipsius enim sumus factura. Creati in christo ihesu in operibus bonis. Quae praeparauit deus ut in illis ambulemus. ³⁴† 30

VI. ³⁵Propter quod memores estote quod aliquando uos qui eratis gentes in carne qui dicimini praeputium. Ab ea quae dicitur circumcisio in carne manu facta. ³⁶Qui eratis in illo tempore sine christo

Alienati a conuersatione israhel. et hospites testamentorum 35 promissionis

Spem non habentes et sine deo in hunc mundo

VII. ¹³Nunc autem in christo ihesu uos qui aliquando
eratis longe. Facti estis prope in sanguine christi. ¹⁴Ipse est
enim pax nostra qui fecit utraque unum. Et medium parietem
5 macheriae soluens ¹⁵inimicitia in carne sua. Legem manda-
torum decretis euacuans. Ut duos conderet in semet ipsum

In unum nouum hominem faciens pacem. ¹⁶Et reconciliet
ambos in uno corpore deo per crucem

Interficiens inimicitia in semet ipso. ¹⁷Et ueniens euan-
10 gelizauit pacem uobis qui longe fuistis et pacem his qui prope.
¹⁸Quoniam per ipsum habemus accessum ambo in uno spiritu
ad patrem

VIII. ¹⁹Ergo iam non estis hospites aduenae. Sed
estis ciues sanctorum et domestici dei.

15 ²⁰Superaedificati super fundamentum apostolorum et pro-
phetarum. Ipso summo angulari lapide christo ihesu. ²¹in quo
omnis aedificatio constructa crescit in templum sanctum in
domino

²²In quo et uos coaedificamini in habitaculum dei in spiritu.

20 VIII. ¹huius rei gratia ego paulus uinctus christi
ihesu pro uobis gentibus. ²Si tamen audistis dispensationem
gratiae dei quae data est mihi in uobis. ³Quoniam secundum
reuelationem notum mihi factum est sacramentum sicut supra
scripsi in brebi. ⁴Prout potestis legentes intellegere prudentiam
25 meam in mysterio christi. ⁵Quod aliis generationibus non est
agnitum filiis hominum. Sicut nunc reuelatum est sanctis
apostolis eius et prophetis in spiritu. ⁶Esse gentes coheredes
et concorporales et conparticipes promissionis in christo ihesu.

Per euangelium ⁷factus sum ego minister secundum donum
30 gratiae dei quae data est mihi. Secundum operationem uir-
tutis eius

⁸Mihi omnium minimo sanctorum data est gratia haec

In gentibus euangelizare inuestigabiles diuitias christi
⁹et inluminare omnes

35 Quae sit dispensatio sacramenti. Absconditis a saeculis
in deo qui omnia creauit. ¹⁰Ut innotiscat principibus et

c. II, 12 — III, 10.

LECT. POST
INDULGEN-
TIAM FERIA
III

potestatibus in caelestibus per ecclesiam multiformis sapientiae dei. ¹¹Secundum praefinitionem saeculorum. Quam fecit in christo ihesu domino nostro. + ¹²In quo habemus fiduciam et accessum. In confidentiam per fidem eius

X. ¹³Propter quod peto ne deficiatis in tribulationibus meis pro uobis. Quae est gloria uestra

XI. ¹⁴huius rei gratia flecto genua mea ad patrem domini nostri ihesu christi. ¹⁵Ex quo omnis paternitas in caelis et in terra nominatur.

¹⁶Ut det uobis secundum diuitias gloriae suae.

10

Uirtutem conrobore per spiritum eius in interiorem hominem. ¹⁷Habitare christum per fidem in cordibus uestris. ¹⁸In caritate radicati et fundati ut possetis conpraehendere cum omnibus sanctis. Quae sit latitudo et longitudo

Et sublimitas et profundum. ¹⁹Scire etiam supereminentem scientiae caritatem christi. Ut inpleamini in omnem plenitudinem dei

XII. ²⁰Ei autem qui potens est omnia facere. Superabundanter quam petimus aut intellegimus

Secundum uirtutem quae operatur in nobis ²¹ipsi gloria in ecclesia et in christo ihesu. In omnes generationes saeculi saeculorum. AMEN

LECT. IN
PASCHA AN
NOTINUM

XIII. ¹Obsecro itaque uos ego uinctus in domino. Ut digne ambuletis uocatione qua uocati estis. ²cum omni humilitate et mansuetudine. Cum patientia. Subportantes inuicem in caritate

³Solliciti seruare unitatem spiritus in uinculo pacis.

⁴Unum corpus et unus spiritus

Sicut et uocati estis in una spe uocationis uestrae

XIII. ⁵Unus dominus. una fides. unum baptisma. ⁶unus deus et pater omnium qui super omnes et per omnia et in omnibus nobis

XV. ⁷Unicuique autem nostrum data est gratia. secundum mensura donationis christi

⁸Propter quod dicit. Ascendens in altum. captiuam duxit captiuitatem dedit dona hominibus

IN PSALMO
LXVI

c. III, 10 — IV, 8.

⁹ Quod autem ascendit quid est nisi quia et descendit primum in inferiores partes terrae. ¹⁰ Qui descendit ipse est et qui ascendit super omnes caelos. ut inpleret omnia

¹¹ Et ipse dedit quosdam quidem apostolos. quosdam autem prophetas. alios uero euangelistas. alios autem pastores et doctores ¹² ad consummationem sanctorum. In opus ministerii. In aedificationem corporis christi.

¹³ Donec occurramus omnes in unitatem fidei et agnitionis filii dei. In uirum perfectum. in mensuram aetatis plenitudinis christi +

¹⁴ Ut iam non simus paruuli fluctuantes. Et circumferamus omni uerbo doctrinae. In nequitia hominum. In astutia ad circumuentionem erroris. ¹⁵ Ueritatem autem facientes. In caritatem crescamus in illo per omnia qui est caput christus

¹⁶ Ex quo totum corpus compactum et conexum

Per omnem iuncturam subministrationis secundum operationem

In mensuram uniuscuiusque membri augmentum corporis facit. In aedificationem sui in caritate

²⁰ XVI. ¹⁷ Hoc igitur dico et testificor in domino. Ut iam non ambuletis sicut gentes ambulant in uanitate sensus sui. ¹⁸ Tenebris obscuratum habentes intellectum. alienati a uita dei. Per ignorantiam quae est in illis.

LECT. IN
QUADRAGE-
SIMA IEIUNIO III.

Propter caecitatem cordis ipsorum. ¹⁹ Qui desperantes semet ipsos tradiderunt impudicitiae

In operationem inmunditiae omnis in auaritia

XVII. ²⁰ Uos autem non ita didicisti christum. ²¹ Si tamen illum audistis et in ipso edocti estis. sicut et ueritas in ihesu. ²² Deponere uos secundum pristinam conuersationem ueterem hominem. Qui corrumpitur secundum desideria erroris. + ²³ Renouamini autem spiritum mentis uestrae. ²⁴ Et inducite nouum hominem

LECT. IN
QUADRAGE-
SIMA DOMINICA III

Qui secundum deum creatus est in iustitia et sanctitate ueritatis. ²⁵ Propter quod deponentes mendacium. Loquimini ueritatem unusquisque cum proximo suo. Quoniam sumus inuicem membra

XVIII. ²⁶ Irascimini autem et nolite peccare. Sol non occidat super iracundiam uestram. ²⁷ Nolite locum dare diabolo. ²⁸ Qui furabatur iam non furetur

Magis autem laboret operando manibus suis quod bonum est. Ut habeat unde retribuat necessitatem patienti 5

XVIII. ²⁹ Omnis sermo malus ex ore uestro non procedat. Sed si quis bonus ad aedificationem opportunitatis fidei ut det gratiam audientibus. ³⁰ Et nolite contristare spiritum sanctum dei. In quo signati estis in die redemptionis. ³¹ Omnis amaritudo et ira et indignatio et clamor et blasphemia tollatur 10 a uobis cum omni malitia.

³² Estote autem inuicem benigni. Misericordes donantes inuicem. sicut et deus in christo donauit nobis +

LECT. IN
QUADRAGE-
SIMA IEIU-
NIO V

XX. ¹ Estote ergo imitatores dei sicut filii carissimi ² et ambulate in dilectione 15

Sicut et christus dilexit nos.

Et tradidit semet ipsum pro nobis. Oblationem et hostiam deo in odorem suauitatis.

XXI. ³ Fornicatio autem et omnis immunditia aut auaritia. Nec nominetur in uobis sicut decet sanctos 20

⁴ Aut turpitudine. aut stultiloquium. Aut scurrilitas quae ad rem non pertinet. Sed magis gratiarum actio. ⁵ Hoc enim scitote intellegentes

Quod omnis fornicator aut immundus aut auarus. quod est idolorum seruitus. Non habet hereditatem in regno christi 25 et dei +

XXII. ⁶ Nemo uos seducat inanibus uerbis. Propter haec enim uenit ira dei in filios diffidentiae. ⁷ Nolite ergo effici participes eorum. ⁸ Eratis enim aliquando tenebrae. nunc autem lux in domino. 30

Ut filii lucis ambulate. ⁹ fructus enim lucis est in omni bonitate et iustitia et ueritate. ¹⁰ Probantes quid sit beneplacitum deo

¹¹ Et nolite communicare operibus infructuosis tenebrarum. Magis autem et redarguite. 35

¹² Quae enim in occulto fiunt ab ipsis turpe est et dicere

c. IV, 26 — V, 12.

¹³ Omnia autem quae arguuntur a lumine manifestantur
Omne enim quod manifestatur lumen est. ¹⁴ Propter quod
dicit. Surge quid dormis et exurge a mortuis et inluminabit
tibi christus

5 XXIII. ¹⁵ Uidite itaque fratres quomodo caute ambuletis
Non quasi insipientes sed ut sapientes. ¹⁶ Redimentes
tempus quoniam dies mali sunt. ¹⁷ Propterea nolite fieri in-
prudentes. Sed intellegentes quae sit uoluntas domini

¹⁸ Et nolite inebriari uino in quo est luxuria. Sed in-
10 plemine spiritu. ¹⁹ loquentes uobismet ipsis in psalmis et hymnis
et canticis spiritalibus. Cantantes et psallentes in cordibus
uestris domino ²⁰ gratias agentes semper. pro omnibus in nomine
domini nostri ihesu christi

Deo et patri ²¹ subiecti inuicem in timore christi

15 XXIII. ²² Mulieres uiris suis subditae sint sicut domino.

²³ Quoniam uir caput est mulieris. Sicut et christus caput
est ecclesiae. Ipse saluator corporis. ²⁴ Sicut ecclesia subiecta
est christo. ita et mulieres uiris suis in omnibus

XXV. ²⁵ Uiri similiter diligite uxores uestras. sicut
20 et christus dilexit ecclesiam. Et semet ipsum tradidit pro ea
²⁶ ut illam sanctificaret

Mundans labacro aquae in uerbo. ²⁷ ut exhiberet ipse sibi
gloriosam ecclesiam. Non habentem maculam aut rugam aut
aliquid eiusmodi.

25 Sed ut sit sancta et immaculata. ²⁸ ita et uiri debent
diligere uxores suas ut corpora sua. Qui suam uxorem diligit
se ipsum diligit. ²⁹ Nemo enim umquam carnem suam odio
habuit sed nutrit et fobet eam sicut et christus ecclesiam

³⁰ Quia membra sumus corporis eius. de carne eius et de
30 ossibus eius.

³¹ Propter hoc relinquit homo patrem suum et matrem
suam et adhaerebit uxori suae. et erunt duo in carne una.

³² Sacramentum hoc magnum est.

Ego autem dico in christo et in ecclesia. ³³ Uerum tamen
35 et uos singuli. Unusquisque suam uxorem sicut se ipsum
diligat. Uxor autem ut timeat uirum

c. V, 13-33.

GEN.

¹ Fili oboedite parentibus uestris in domino. Hoc enim est iustum. ² Honora patrem tuum et matrem

Quod est mandatum primum in promissionem. ³ Ut bene sit tibi et sit longeuus super terram.

XXVII. ⁴ Et patres nolite ad iracundiam prouocare filios uestros. Sed educate illos in disciplina et correptione domini

XXVIII. ⁵ Serui oboedite dominis carnalibus cum timore et tremore. In simplicitatem cordis uestri sicut christo. ⁶ Non ad oculum seruientes quasi hominibus placentes ¹⁰
Sed ut serui christi. Facientes uoluntate dei ex animo ⁷ cum bona uoluntate

Seruientes sicut domino et non hominibus. ⁸ Scientes quoniam unusquisque quodcumque fecerit bonum hoc percipiet a domino ¹⁵

Siue seruus siue liber

XXVIII. ⁹ Et uos domini eadem facite illis remittentes minas

Scientes quia et illorum et uester dominus est in caelis Et personarum acceptio non est apud deum ²⁰

LECT. IN
QUADRAGE-
SIMA IEIU-
NIUM VI.

XXX. ¹⁰ De cetero fratres confortamini in domino et in potentia uirtutis eius.

¹¹ Et induite uos arma dei. ut possetis stare aduersus insidias diaboli. ¹² Quia non est nobis conluctatio aduersus carnem et sanguinem. Sed aduersus principes et potestates. Aduersus mundi rectores tenebrarum harum.

Contra spiritalia nequitia in caelestibus. ¹³ Propterea accipite armatura dei. Ut possitis resistere in die malo. Et in omnibus perfecti stare

¹⁴ State ergo succincti lumbos uestros in ueritate Et induiti luricam iustitiae ²⁰

¹⁵ et calciati pedes in praeparatione euangelii pacis

IN ISAIA

¹⁶ In omnibus sumentes scutum fidei. In quo possetis omnia tela nequissimi ignea extinguere ¹⁷ et galeam salutis adsumete.

Et gladium spiritus quod est uerbum dei. + ¹⁸ Per omnem orationem et obsecrationem

c. VI, 1-18.

Orantes omni tempore in spiritu. Et in ipso uigilantes in omni stantia et obsecrationem pro omnibus sanctis. ¹⁹Et pro me ut detur mihi sermo in apertione oris mei cum fiduciam notum facere mysterium euangelii. ²⁰Pro quo legationem fungor in catena.

Ita ut in ipso audeam prout oportet me loqui

XXXI. ²¹Ut autem et uos sciatis quae circa me sunt quid agam. Omnia nota faciet uobis tychicus carissimus frater et fidelis minister in domino. ²²Quem misi ad uos in hoc ipsum
¹⁰ Ut cognoscatis quae circa nos sunt. Ut consuletur corda nostra. ²³Pax fratribus et caritas cum fide a deo patre nostro et domino ihesu christo. ²⁴Gratia cum omnibus qui diligunt dominum nostrum ihesum christum in incorruptionem AMEN

c. VI, 18—24.

¹⁵

EXPL. AD EPHESIOS. INCP
 AD PHILIPPENSES
 INC. ARG. AD PHILIPPENSES

.

²⁰ Philippenses sunt machedones hii accepto uerbo ueritatis persterunt in fide. nec receperunt falsos apostolos. hos apostolus conlaudat scribens eis a roma de carcere per epafroditum

.

EXPL. ARGUMENTUM
 INC. BREBIS

²⁵

- I. de presbyteris quod ipsi fuerint aliquando episcopi
- II. de apostolo pro philippensibus depraecantem
- III. de manifestatione uinculorum apostoli in uniuerso praetorio
- III. de uarietate praedicantium deum et de apostolo paratum
³⁰ ad uiuendum adque moriendum. et de constantia passionis et persequentium in interitum patientium uero gloria et salutem
- V. de domino quod cum in forma dei esset formam serui accipiet humiliavit se ipsum factus oboediens usq. ad
³⁵ mortem crucis

- VI. de sanctis quod in bonis operibus non debeant murmurare
 VII. de fidelitate timothei et negentibus ac magis sua quam domini ihesu christi quaerent
 VIII. de phaephrodito animam suam ad mortem propter opus domini fideliter offerente 5
 VIII. de apostolo philippenses in omnib. consolantem
 X. de seductorib. et circumcissione spiritali et quae carnali
 XI. de perfectis
 XII. de apostolo admonente sanctos. ut ipsum et qui secundum formulam ipsius ambulauerint imitentur et de seductorib. 10
 populorum
 XIII. de apostolo sanctos hortante ad concordiam et modestiam et seueritatem et oratione spiritaliter componente
 XIII. de ueritate et castitate adque iustitia et omnib. laudib. sempiternae gloriae adq. uirtutis 15
 XV. de sacramento apostoli saturitatis ac famis et rerum omnium temperamento
 XVI. de apostolo machedonia proficiscente quod nulla ei ecclesia communicauerit in ratione dandi aut accipiendi nisi tantummodo philippenses 20
 XVII. de desiderio sanctorum in gloria domini
 XVIII. de apostolo sanctos omnes in domino salutante
 XVIII. de caesaris domo quod habuerit sanctos

.

EXPL. BREBIS.

25

.

^{1,1} Paulus et timotheus serui ihesu christi. Omnibus sanctis in christo ihesu. qui sunt philippis cum episcopis et diaconibus

² Gratia uobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo. 30

II. ³ Gratias ago deo meo in omni memoriam uestri
⁴ semper in cunctis orationibus meis

Pro omnibus uobis cum gaudio depraecationem faciens

⁵ Super communicationem uestram in euangelio prima die 35
 usque nunc

⁶ Confidens hoc ipsum. Quia qui coepit in uobis in opus bonum. Perficiet usque in diem christi ihesu. ⁷ Sicut est mihi

c. I, 1—7.

dignum hoc sentire pro omnibus uobis. Eo quod habeam uos in corde et in uinculis meis et in defensione et confirmatione euangelii. Socios gaudii mei omnes uos esse. ⁸Testis enim mihi est deus quomodo cupiam omnes uos in uisceribus christi ihesu

⁹Et hoc oro ut caritas uestra magis ac magis abundet in scientia et omni sensu

¹⁰Ut probetis potiora ut sitis sinceres et sine offensione in diem christi. ¹¹Repleti fructu iustitiae per christum ihesum in gloriam et laudem dei

III. ¹²Scire autem uos uolo fratres. Quia quae circa me sunt magis ad profectum uenerunt euangelii

¹³Ita ut uincula mea manifesta fierent in christo

In omni praetorio et in ceteris omnibus

15 III. ¹⁴Et plures fratribus in domino

Confidentes in uinculis meis abundantius audere sine timore uerbum dei loqui. ¹⁵Quidam quidem propter inuidiam et contentionem. Quidam autem et propter bonam uoluntatem christum praedicant. ¹⁶Quidam ex caritate scientes quoniam in defensionem euangelii positus sum.

¹⁷Quidam autem ex contentione christum aduuntiant non sincere. Existimantes praessuram resuscitare uinculis meis quid enim dum omni modo

Siue per occansionem siue per ueritatem christus adnuntietur. Et in hoc gaudeo sed et gaudebo. ¹⁹Scio enim quia hoc mihi proueniet in salutem per uestram orationem. Et subministrationem spiritus ihesu christi

²⁰Secundum spectationem et spem meam. Quia in nullo confundar. Sed in omni fiducia sicut semper. Et nunc magnificabitur christus in corpore meo

Siue per uitam siue per mortem. ²¹Mihi enim uiuere christus est et mori lucrum. ²²Quod si uiuere in carne hic mihi fructus est et quid eligam ignoro. ²³Coartor autem me duobus desiderium habens dissolui et cum christo esse. Multo magis melius. ²⁴Permanere autem in carne necessarium est propter uos

²⁵ Et hoc confidens scio quia manebo et permanebo in omnibus uobis. Ad profectum uestrum et gaudium fidei. ²⁶ Ut gratulatio uestra abundet in christo ihesu in me. Per meum aduentum iterum ad uos

²⁷ Tantum digne in euangelio christi conuersamini. Ut siue cum uenero et uidero uos. Siue absens audiam de uobis. Quia statis in uno spiritu unianimes conlaborantes fide euangelii. ²⁸ Et in nullo terreamini ab aduersariis.

Quae est illis causa perditionis. Uobis autem salutem et hoc a deo. ²⁹ Quia uobis donatum est pro christo. Non solum ¹⁰ ut in eum credatis sed ut etiam pro illo patiamini. ³⁰ Eundem certamen habentes qualem et uidistis in me et nunc audistis de me

V. ¹ Si qua ergo consolatio in christo. Si quod solacium caritatis. Si qua societas spiritus. Si quid uiscera ¹⁵ miserationes. ² Implete gaudium meum ut idem sapiatis. Eandem caritatem habentes unianimes. Id ipsum sentientes ³ nihil per contentione neque per inanem gloriam. Sed in humilitate superiores sibi inuicem arbitantes. ⁴ Non quae sua sunt singuli considerantes. Sed et ea quae aliorum. + ⁵ Hoc ²⁰ enim sentite in uobis quod et in christo ihesu. ⁶ qui cum in forma dei esset non rapinam arbitratus est. Esse se aequalem deo. ⁷ Sed semet ipsum exinaniuit formam serui accipiens in similitudinem hominum factus. Et habitu inuentus ut homo. ⁸ humiliavit semet ipsum factus oboediens usque ad mortem. ²⁵ Mortem autem crucis. ⁹ Propter quod et deus illum exaltauit. Et donauit illi nomen quod est super omnem nomen. ¹⁰ Ut in nomine ihesu omne genu flectatur. Caelestium terrestrium et infernorum

¹¹ Et omnis lingua confiteatur. quia dominus ihesus christus ³⁰ in gloria est dei patris +

VI. ¹² Itaque carissimi mei sicut semper oboedistis

Non ut praesentia mei tantum sed multo magis nunc in absentia mea cum metu et tremore uestram salutem operamini. ¹³ Deus est enim qui operatur in uobis. ³⁵

Et uelle et perficere pro bona uoluntate. ¹⁴ Omnia autem

c. I, 25 — II, 14.

LECT. IN
SEXTA
FERIA ANTE
NOCTU
SANCTA

facite sine murmurationibus et haesitationibus» ¹⁵ Ut sitis sine quaerella et simplices filii dei sine repraehensione» In medio nationis pravae et peruersae» Inter quos lucetis sicut luminaria in mundo» ¹⁶ Uerbum uitae continentes ad gloriam meam in die christi» Quia non in uacuum cucurri neque in uacuum laboraui

¹⁷ Sed et si inmolor supra sacrificium» In obsequium fidei uestrae» Gaudeo et congratulor omnibus uobis» ¹⁸ Id ipsum autem et uos gaudete et congratulamini mihi» ¹⁹ Spero autem ¹⁹ in domino ihesu christo timotheum cito me mittere ad uos» Ut ego bono animo sim cognitis quae circa uos sunt» ²⁰ Neminem enim habeo tam unanimum qui sincera affectione pro uobis sollicitus sit» ²¹ Omnes enim quae sua sunt quaerunt non quae sunt christi ihesu» ²² Experimentum autem eius cognoscite

¹⁵ Quoniam sicut patri filius mecum seruiuit in euangelium» ²³ Hunc igitur spero me mittere mox ut uidero quae circa me sunt ²⁴ confido autem in domino

Quoniam et ipse ueniam ad uos cito

VIII. ²⁵ Necessarium autem existimaui epaphroditum ²⁶ fratrem et cooperatorem et conmilitem meum

Uestrum autem apostolum et ministrum necessitatis meae mittere ad uos

²⁶ Quoniam quidem omnes uos desiderabat et maestus erat» Propterea quod audieratis illum infirmatum ²⁷ nam infirmatus est ²⁸ usque ad mortem» Sed deus misertus est eius non solum autem eius uerum etiam et mei» Ne tristitiam super tristitiam haberem» ²⁸ Festinantius ergo misi illum» Ut uiso eo iterum gaudeatis

Et ego sine tristitiam sim

²⁹ excipite itaque illum cum omni gaudio in domino» Et ³⁰ eiusmodi cum honore habetote» ³⁰ Quoniam propter opus christi usque ad mortem adcessit»

Tradens animam suam» Ut inpleret id quod ex uobis deerat erga meum obsequium

VIII. ³¹ De cetero fratres mei gaudite in domino» ³² Eadem uobis scribere mihi quidem non pigrum uobis autem necessarium.

LECT.
IN NOCTU
SANCTA
MANE ET
PRIDIE NA-
TALE DOMINI

X. ²Uidite canes uidite malos operarios» Uidite concisionem ³nos enim sumus circumcisio qui spiritu deo seruimus» Et gloriamur in christo ihesu» Et non in carne fiduciam habentes

⁴Quamquam ego habeam confidentiam et in carnem

XI. Si quis autem alius uidetur confidere in carne ⁵ego magis» ⁶Circumcisis octaua die ex genere israhel et de tribu beniamin hebraeus ex hebraeis» Secundum legem pharisaeus

⁶Secundum aemulationem persequens ecclesiam dei» Secundum iustitiam quae in lege est conuersatus sine quaerella

⁷Sed quae mihi fuerunt lucra» haec arbitratus sum propter ¹⁰christum detrimenta» ⁸Uerum tamen existimo omnia detrimentum esse» Propter eminentem scientiam ihesu christi domini mei» Propter quem omnia detrimentum feci» Et arbitror ut stercora» ut christum lucri faciam ⁹et inueniar in illo non habens meam iustitiam quae ex lege est

-15

Sed illam quae ex fide est christi quae ex deo est iustitia in fide. ¹⁰ad agnoscendum illum» Et uirtutem resurrectionis eius» Et societatem passionum illius configuratus morti eius» ¹¹Si quo modo occurram ad resurrectionem quae est ex mortuis ¹²Non quod iam acceperim aut iam perfectus sim

20

Sequor autem si conpraehendam in quo et conpraehensus sum a christo ihesu»

¹³Fratres ego me non arbitror conpraehendisse adhuc» Unum autem quae quidem retro sunt obliuiscens ad ea uero quae sunt priora extendens me ¹⁴ad destinatum

25

Persequor ad brauium supernae uocationis dei in christo ihesu» ¹⁵Quicumque ergo perfecti sumus hoc sentiamus et si quid aliud sentitis» Et hoc uobis deus reuelauit» ¹⁶Uerum tamen ad quod peruenimus ut idem sapiamus» Et in eadem permaneamus regula

30

XII. ¹⁷Imitatores mei estote fratres» Et obseruate eos qui ita ambulant sicut habetis formam nostram

¹⁸Multi enim ambulant quos saepe dicebam uobis nunc autem et flens dico» Inimicos crucis christi ¹⁹quorum finis interitus» Quorum deus uenter est» Et gloria in confusione ²⁰ipsorum» Qui terrena sapiunt» ²⁰Nostra autem conuersatio in

c. III, 2-20.

caelis est. unde etiam saluatorem spectamus dominum nostrum
ihesum christum. ²¹ Qui reformauit corpus humilitatis nostrae.
Configuratum corpori claritatis suae. Secundum operationem
suam qua possit etiam subicere sibi omnia. ^{4,1} Itaque fratres
⁵ mei carissimi et desiderantissimi. Gaudium meum et corona
mea sic state in domino carissimi

² Eunuodiam rogo et sinthicen depraecor id ipsum sapere
in domino. ³ Etiam rogo et te germane conpar adiuna illas
quae mecum laborauerunt in euangelio. Cum clemente et
¹⁰ ceteris adiutoribus meis quorum nomina sunt in libro uitae

XIII. ⁴ Gaudite in domino semper. iterum dico gau-
dete. ⁵ Modestia uestra nota sit omnibus hominibus. Dominus
prope est. ⁶ nihil solliciti sitis. sed in omni oratione et obse-
cratione. Cum gratiarum actione. Petitiones uestrae innotescant
¹⁵ aput deum. ⁷ Et pax dei quae exuperat omnem sensum.
Custodiat corda uestra et intellegentias uestras in christo ihesu

PRIDIE NA-
TALE DOMI-
NI ET IN
NOCTU
SANCTA

XIII. ⁸ De cetero fratres quaecumque sunt uera.
quaecumque pudica. Quaecumque iusta. Quaecumque sancta.
Quaecumque amabilia. Quaecumque bonae famae. Si qua uirtus
²⁰ si qua laus disciplinae. haec cogitate ⁹ quae et didicistis. Et
accepistis et audistis et uidistis in me haec agite et deus
pacis erit uobiscum. †

XV. ¹⁰ Gauisus sum autem in domino uehementer.
Quoniam tandem aliquando refluoruitis. Pro me sentire sicut
²⁵ et sentiebatis.

Occupati autem eratis ¹¹ non quasi propter paenuriam
dico. Ego enim didici in quibus sum sufficiens esse. ¹² Scio
et humiliari. scio et abundare

Ubique et in omnibus institutus sum. Et satiari et esurire.
³⁰ Et abundare et paenuriam pati

¹³ Omnia possum in eo qui me confortat. ¹⁴ Uerum tamen
bene fecistis communicantes tribulationi meae

XVI. ¹⁵ Scitis autem et uos philippenses. Quod in
principio euangelii quando profectus sum a machedonia nulla
³⁵ mihi ecclesia. Communicaui in rationem dati et accepti nisi uos
soli. ¹⁶ Quia et tessallonicam semel et bis in usum mihi misistis

¹⁷Non quia quaero datum.

Sed requiro fructum abundantem in rationem uestram

XVII. ¹⁸habeo autem omnia et abundo. Repletus sum acceptis ab ephaphrodito. quae misistis in odorem suauitatis. hostiam acceptam placentem deo. ¹⁹Deus autem meus impleat omnem desiderium uestrum. Secundum diuitias suas in gloriam in christo ihesu. ²⁰Deo autem et patri nostro gloria in saecula saeculorum. amen.

²¹Salutate omnem sanctum in christo ihesu. ²²Salutant uos qui mecum sunt fratres

Salutant uos omnes sancti maxime autem qui de caesaris domo sunt. ²³Gratia domini nostri ihesu christi cum spiritu uestro. amen.

c. IV, 17—23.

. 15

EXPL. AD PHILIPPENSES INC. ARG. AD THESSALL.

Thessallonicenses sunt machedones in christo ihesu qui accepto uerbo ueritatis persteterunt in fide etiam in persecutione ciuium suorum praeterea nec receperunt ea quae a falsis apostolis dicebantur. hos conlaudat apostolus scribens eis ab athenis per timotheum diaconum

EXPL. ARGUM. INC. BREBIS

- I. pro tessallonicensib. semper
orantibus 25
- II. de fide tessallonicensium singulari et quod exemplum ceteris gentibus fuerint de credendum
- III. de passionibus apostolorum et contumeliis in philippis
- IIII. de sinceritate apostoli et quod non hominibus placendum sit sed domino deo 30
- V. de apostolo cum possit oneri esse tamquam domini christi apostolos tamen adolatione et auaritiam et gloriam ab hominibus abnuente
- VI. de apostolo ne quem grauaret diebus ac noctib. manibus operantem 35
- VII. de ira dei super iudaeos eo quod interficerint dominum et prophetas et apostolos fuerint semper persecuti
- VIII. de apostoli desiderio ueniendi ad thessallonicenses et diaboli impedimento

VIII. de sanctis quod in tribulationibus moueri non debeant
sed potius prouocari temptatore

X. de temptatore

XI. de thessallonicensibus apostolum uidere cupientibus

5 XII. de apostolo gaudentem pro thessallonicensib. et ad deum
praeces et gratiae referentes

XIII. de apostolo orantem thessallonicensibus ut secundum
traditionem ipsius ambulant

10 XIII. de abstinencia fornicationis et fraudis et de possessione
coniugii proprii

XV. de amore fraternitatis

XVI. de sanctis ut quieti sint. et unusquisq. agat suum negotium
et ut nullius egeant manib. operantur

15 XVII. de resurrectione et raptus sanctorum in nubibus ad occur-
rendum in aere domino christo ihesu

XVIII. de fidelium ac male operantium interitu repentino

XVIII. de filios lucis ac diei et filiis noctis ac tenebrarum

XX. de somno communi et somno perfidiae et spiritalibus
munimentis

20 XXI. de reuerentia in ministerio laborantium adque doctorum

XXII. de non extinguendo spiritum nec et spernenda prophetia
et omnium examinationem

25 XXIII. de apostolo praedicantem ut tessallonicensium integer
spiritus et anima et corpus in aduentum domini ihesu
christi seruetur

XXIII. de apostolo petente ut pro eo thessallonicenses in oratio-
nibus postularent

XXV. de apostolo thessallonicenses adiurantes per deum ut
omnibus fratribus epistula legeretur

30

EXPL. BREBIS. INC. EPIST.
AD THESSALLONICENSES

.

¹ Paulus et siluanus et timotheus. ecclesiae thessallo-
35 nicensium in deo patre et domino ihesu christo

Gratia uobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo

² Gratias agimus deo semper pro omnibus uobis memoriam
uestri facientes in orationibus nostris sine intermissione.

³ Memores operis fidei uestrae et laboris et caritatis

c. I, 1—3.

Et sustinentiae spei domini nostri ihesu christi ante deum et patrem nostrum»

II. ¹Scientes fratres dilecti a deo electionem uestram

²Quia euangelium nostrum non fuit ad uos in sermone tantum» Sed in uirtutem et in spiritu sancto. et in plenitudine multa» Sicut scitis quales fuerimus in uobis propter uos. ³et uos imitatores nostri facti estis et domini» Excipientes uerbum in tribulationem multa cum gaudio spiritus sancti» ⁴Ita ut facti sitis forma omnibus credentibus in machedonia et in achaia» ⁵A uobis enim diffamatus est sermo domini» ⁶Non solum in machedoniam et in achaia

Sed in omni loco fides uestra quae est ad deum profecta est» Ita ut non sit uobis necesse quicquam loqui» ⁷Ipsi enim de nobis adnuntiant» Qualem introitum habuerimus ad uos» Et quomodo conuersi estis ad deum a simulacris» Servire deo uiuo et uero» ⁸Et expectare filium eius de caelis

Quem suscitauit ex mortuis ihesum qui eripuit nos ab ira uentura

III. ¹Nam ipsi scitis fratres introitum nostrum ad uos» quia non inanis fuit» ²Sed ante passi et contumeliis affecti sicut scitis in philippis»

Fiduciam habuimus in domino nostro» Loqui ad uos euangelium dei in multa sollicitudine

III. ³Exortatio enim nostra non de errore neque de inmunditia neque in dolo

⁴Sed sicut probati sumus a deo» Ut crederetur nobis euangelium» Ita loquimur non quasi hominibus placentes sed deo qui probat corda nostra

V. ⁵Neque enim aliquando fuimus in sermone adulationis sicut scitis» Nec in occasione auaritiae deus testis est» ⁶Nec quaerentes ab hominibus gloriam» Neque a uobis neque ab aliis cum possumus in gratia esse ut christi apostoli» ⁷Sed facti sumus paruuli in medio uestrum» Tamquam si nutrix foueat filios suos. ⁸ita desiderantes uos cupimus communicare uobiscum» Non solum euangelium dei sed etiam animas nostras

Quoniam carissimi nobis facti estis

c. I, 3 — II, 8.

VI. ⁹ Memores enim estis fratres laborem nostrum et fatigationem. Nocte et die operantes ne quem uestrum grauaremus. Praedicauimus in uobis euangelium dei

¹⁰ Uos testes estis et deus. quam sanctae. et iuste et sine quaerella uobis qui credidistis fuimus. ¹¹ Sicut scitis qualiter unumquemque uestrum. Tamquam pater filios suos depraecantes uos et consolantes ¹² testificati sumus ut ambularetis digne deo.

Qui uocauit uos in suum regnum et gloriam ¹³ ideo et nos gratias agimus deo sine intermissione

¹⁰ Quoniam cum accepissetis a nobis uerbum auditus dei. Accepistis non ut uerbum hominum.

Sed sicut est uere uerbum dei. qui operatur in uobis qui credidistis

VII. ¹⁴ Uos enim imitatores facti estis fratres ecclesiarum dei quae sunt in iudaea in christo ihesu. Quia eadem passi estis et uos a contribulibus uestris sicut et ipsi a iudaeis

¹⁵ Qui et dominum occiderunt ihesum et prophetas et nos persecuti sunt. Et deo non placent. Et omnibus hominibus aduersantur

²⁰ ¹⁶ Prohibentes nos gentibus loqui ut saluae fiant

Ut impleant peccata sua semper. Praeuenit enim ira dei super illos usque in finem

VIII. ¹⁷ Nos autem fratres desolati a uobis ad tempus hore aspectu non corde

²⁵ Abundantius festinauimus faciem uestram uidere cum multo desiderio

¹⁸ Quoniam uoluimus uenire ad uos. Ego quidem paulus. et semel et iterum

Sed inpediuit nos satanas ¹⁹ Quae est enim nostra spes aut gaudium aut coronam gloriae. Nonne uos ante dominum nostrum ihesum christum estis in aduentum eius. ²⁰ Uos enim estis gloria nostra et gaudium

VIII. ²¹ Propter quod non sustinentes amplius. Placuit nobis remanere athenis solis. ² Et misimus timotheum fratrem nostrum et ministrum domini in euangelio christi. Ad confortandos uos et exhortandos pro fide uestra

c. II, 9 — III, 2.

³Ut nemo moueatur in tribulationibus istis. Ipsi enim scitis quod in hoc positi sumus. ⁴Nam et cum apud uos essemus praedicabamus uobis passuros nos tribulationes. Sicut et factum est et scitis

X. ⁶Propterea et ego amplius non sustinens. Misi ⁵ad cognoscendam fidem uestram. Ne forte temptauerit uos his qui temptat. Et inanis fiat labor noster

XI. ⁶Nunc autem ueniente timotheo ad nos a uobis. et adnuntiante nobis fidem et caritatem uestram

Et quia memoriam nostri habetis bonam semper desiderantes nos uidere sicut nos quoque uos. ¹⁰

⁷Ideo consolati sumus fratres in uobis in omni necessitate et tribulatione nostra per fidem uestram

⁸Quoniam nunc uiuimus si uos statis in domino

XII. ⁹Quam enim gratiarum actionem possumus deo ¹⁵retribuere pro uobis in omni gaudio quo gaudemus propter uos ante deum nostrum. ¹⁰Nocte et die abundantius orantes ut uideamus faciem uestram

Et conpleamus ea quae desunt fidei uestrae. ¹¹Ipse autem deus et pater noster et dominus ihesus christus dirigat uiam ²⁰nostram ad uos.

¹²Uos autem dominus multiplicat et abundare faciat caritatem in inuicem et in omnes. Quemadmodum et nos in uobis ¹³ad confirmanda corda uestra sine quaerella in sanctitate ante deum et patrem nostrum. In aduentum domini nostri ihesu ²⁵christi cum omnibus sanctis eius

LECT. IN
QUADRAGE-
SIMA IEIUNIO VII.

XIII. ^{4,1}De cetero ergo fratres rogamus uos et obsecramus in domino ihesu. ut quemadmodum accepistis a nobis quomodo uos oporteat ambulare et placere deo.

Sicut et ambulatis. ut abundetis magis. ²Scitis enim quae ²⁰praecepta dederimus uobis per dominum ihesum

XIIII. ³Haec est enim uoluntas dei sanctificatio uestra ab abstineatis uos a fornicatione. ⁴Ut sciat unusquisque uestrum suum uas possidere in sanctificatione et honore. ⁵Non in passione desiderii sicut et gentes quae ignorant deum ⁶ut ne ²⁵

c. III, 3 — IV, 6.

quis supergrediatur. Neque circumueniat in negotio fratrem suum quoniam uindex est dominus de his omnibus

Sicut praediximus uobis et testificati sumus

⁷ Non enim uocauit nos deus in inmunditia. sed in sanctificatione. ⁸ Itaque. qui haec spernit non hominem spernet sed deum qui etiam dedit spiritum suum sanctum in uobis

XV. ⁹ De caritate autem fraternitatis non necesse habemus scribere uobis

ipsi enim uos a deo didicistis ut diligatis in inuicem +
¹⁰ ¹⁰ etenim facitis illud in omnes fratres in uniuersa machedonia

XVI. Rogamus autem uos fratres ut abundetis magis
¹¹ et operam detis ut quieti sitis. Et ut uestrum negotium agatis. Et operemini manibus uestris sicut praecepimus uobis.
¹² Et ut honeste ambuletis ad eos qui foris sunt. Et nullius
¹³ aliquid desideretis

XVII. ¹³ Nolumus autem ignorare uos fratres de dormientibus. Ut non contristemini sicut et ceteri qui spem non habent. ¹⁴ Si enim credimus quod ihesus mortuus est et resurrexit. Ita et deus eos qui dormierunt per ihesum adducit
¹⁵ cum eo. ¹⁵ Hoc enim uobis dicimus in uerbo domini. Quia nos qui uiuimus qui residui sumus in aduentum domini non praeueniemus eos qui dormierunt. ¹⁶ Quoniam ipse dominus in iussu et in uoce archangeli. et in tuba dei descendit de caelo

Et mortui qui in christo sunt resurgunt primi. ¹⁷ Deinde
¹⁸ nos qui uiuimus qui relinquimur. Simul rapiemur cum illis in nubibus obuiam domino in aera

Et sic semper cum domino erimus. + ¹⁸ Itaque consolamini in inuicem in his uerbis

XVIII. ¹⁹ De temporibus autem et momentis fratres
²⁰ non indigetis ut scribam uobis. ²⁰ Ipsi enim diligenter scitis. quia dies domini sicut fur in nocte ita ueniet

²¹ Cum enim dixerint pax. et securitas. Tunc repentinus eis superueniet interitus. Sicut dolor in utero habenti et non effugient.

XVIII. ²² Uos autem fratres non estis in tenebris ut
²³ uos illa dies tamquam fur conpraehendat. ²³ Omnes enim uos filii lucis estis et filii dei. et non estis noctis neque tenebrarum

c. IV, 6 — V, 5.

LECT. DE
AGENDIS

XX ⁶Igitur non dormiamus sicut et ceteri. Sed uigilemus et sobrii sumus. ⁷Qui enim dormiunt nocte dormiunt. et qui ebrii sunt nocte ebrii sunt.

Nos autem qui diei sumus sobrii sumus. induiti luricam fidei et caritatis et galeam spem salutis.

⁹Quoniam non posuit nos deus in iram sed in acquisitionem salutis per dominum nostrum ihesum christum. ¹⁰Qui mortuus est pro nobis ut siue uigilemus. siue dormiamus simul cum illo uiuamus

¹¹Propter quod consolamini inuicem. Et aedificate alterutrum sicut et facitis

XXI. ¹²Rogamus autem uos fratres ut noueritis eos qui laborant inter uos. Et praesunt uobis in domino et mo-
nent uos ¹³ut habeatis illos abundantius in caritate. Propter
DE ADUEN- opus illorum pacem habete cum eis. + ¹⁴Rogamus autem uos ¹⁵
TU DOMINI fratres corripite inquietos. Consolamini pusillanimes. Suscep-
ite infirmos. patientes estote ad omnes. ¹⁶Uidete ne quis malum
pro malo alicui reddat. Sed semper quod bonum est sectamini.
Et in inuicem et in omnes ¹⁶semper gaudete. ¹⁷Sine inter-
missione orate.

¹⁸In omnibus gratias agite

haec enim uoluntas dei est in christo ihesu in omnibus uobis

XXII. ¹⁹Spiritum nolite extinguere ²⁰prophetiam nolite
spernere. ²¹Omnia autem probate quod bonum est tenete.
²²Ab omni specie mala uos abstinete

XXIII. ²³Ipse autem deus pacis. sanctificet uos per
omnia. ut integer spiritus uester. et anima et corpus sine
quaerella in aduentum domini ihesu christi seruetur. + ²⁴Fidelis
est qui uocauit uos qui etiam faciet

XXIII. ²⁵Fratres orate pro nobis ²⁶salutate fratres
omnes in osculo sancto

XXV. ²⁷Adiuro uos per dominum ut legatur epistula
haec omnibus sanctis fratribus. ²⁸Gratia domini nostri ihesu
christi uobiscum amen

c. V, 6-28.

EXPL. AD THESSALL. I. INC. AD
EOSDEM II ARGUMENTUM.

Ad thessallonicenses secunda. scribit et notum fecit eis de temporibus nouissimis et de aduersarii detectione scribit. ab athenis

EXPL. ARG. INC. BREBIS

- I. de persecutione quod exemplum sit iusti iudicii dei et persecutorum supplicio sempiterno
 - II. de dissensione et antechristo
 - III. de sanctis quod a deo domino eligantur
 - III. de apostolica traditione
 - V. de apostolo praedicante quod non est omnium fides
 - 10 VI. de sanctis quod ex omnibus malis a domino liberentur
 - VII. de separatione sanctorum ab eis qui contra uiuunt et quod paulus ac suis semper manibus fuerint operati et dixerint qui non operantur nec manducent
 - VIII. de non operantibus et curiose agentibus
 - 15 VIII. de separatione inoboedientium ut reuereantur
- EXP. BREB. INC. CORPUS EPIST.

^{1,1} Paulus et siluanus et timotheus ecclesiae thessalonicensium in deo patre nostro et domino ihesu christo»

² Gratia uobis et pax a deo patre nostro et domino ihesu christo»

³ Gratias agere debemus deo semper pro uobis fratres

Ita ut dignum est quoniam supercrescit fides uestra

Et abundat caritas uniuscuiusque omnium uestrum in inuicem» ⁴ Ita ut et nos ipsi in uobis gloriemur in ecclesiis dei» Pro patientia uestra et fide in omnibus persecutionibus uestris et tribulationibus quas sustinetis ⁵ in exemplum iusti iudicii dei» Ut digni habemini in regno dei pro quo et patimini ⁶ si tamen iustum est apud deum»

Retribuere tribulationem his qui uos tribulant» ⁷ et uobis qui tribulamini requiem nobiscum in reuelationem domini ihesu de caelo cum angelis uirtutis eius

⁸ In flamma ignis dantis uindictam his qui non nouerunt deum» Et qui non oboediunt euangelio domini nostri ihesu ⁹ qui poenas dabunt in interitu aeternas a facie domini et gloria uirtutis eius. ¹⁰ cum uenerit glorificari in sanctis suis» Et admirabilis fieri in omnibus qui crediderunt» Quia creditum

ISAIAS

c. I, 1-10.

est testimonium nostrum super uos in die illo» ¹¹In quo etiam oramus semper pro uobis»

Ut dignetur uos uocatione sua deus noster. et impleat omnem uoluntatem bonitatis et opus fidei in uirtute» ¹²Ut clarificetur nomen domini nostri ihesu christi in uobis et uos in illo secundum gratiam dei nostri et domini ihesu christi

II. ²¹Rogamus autem uos fratres per aduentum domini nostri ihesu christi» Et nostrae congregationis in ipsum» ²Ut non cito moueamini a sensu uestro. neque terreamini» Neque per spiritum neque per sermonem neque per epistolam» Tam-¹⁰quam a nobis missam»

Quasi instet dies domini ³ne quis uos seducat ullo modo quoniam nisi uenerit discessio primum et reuelatus fuerit homo peccati filius perditionis» ⁴Qui aduersatur et extollitur

Supra omnem quod dicitur deus aut quod colitur. ita ut ¹⁵in templo sedeat. Ostendens se tamquam sit deus. ⁵non retinetis quod cum essemus adhuc apud uos haec dicebamus uobis»

⁶Et nunc quid detineat scitis ut reueletur in suo tempore» ⁷Nam mysterium iam operatur iniquitatis

Tantum ut qui nunc tenet teneat donec de medio fiat. ²⁰⁸et tunc reuelabitur ille iniquus» Quem dominus ihesus interficiet spiritu oris sui

Et destruet inlustratione aduentus sui ⁹eum cuius est aduentus secundum operationem satanae.

In omni uirtute et signis et prodigiis mendacibus ²⁵

¹⁰Et in omni seductione iniquitatis his qui pereunt. eo quod caritatem ueritatis non receperunt ut salui fierent» ¹¹Ideo mittit illis deus operationem erroris ut credant mendacio» ¹²Ut iudicentur omnes qui non crediderunt ueritati» Sed consenserunt iniquitati ³⁰

III. ¹³Nos autem gratias debemus agere deo semper pro uobis fratres dilecti a deo» Quod elegerit nos deus primitias in salutem

In sanctificatione spiritus et fide ueritatis» ¹⁴In qua et uocauit uos per euangelium nostrum. In acquisitionem gloriae ³⁵domini nostri ihesu christi

III. ¹⁵Itaque fratres state et tenete traditiones quas didicistis. Siue per sermonem siue per epistulam nostram. ¹⁶Ipse autem dominus noster ihesus christus et deus et pater noster qui dilexit nos et dedit consolationem aeternam. et ⁵spem bonam in gratiam. ¹⁷Et exhortetur corda uestra. Et confirmet in omni opere et sermone bono

V. ^{3,1}De cetero fratres orate pro nobis. Ut sermo domini currat et clarificetur sicut et apud uos.

²Et ut liberemur ab inportunis et malis hominibus
¹⁰Non enim omnium est fides

VI. ³Fidelis autem deus qui confirmauit uos et custodiet a malo. + ⁴Confidimus autem de uobis in domino

LECT. IN
QUADRAGE-
SIMA IEIU-
NIO. VIII

Quoniam quae praecepimus et facitis et facietis

⁵Dominus autem dirigat corda uestra in caritate dei et
¹⁵patientia christi

VII. ⁶Denuntiamus autem uobis fratres. In nomine domini nostri ihesu christi ut subtrahatis uos ab omni fratre ambulante inquiete. Et non secundum traditionem quam accepistis a nobis. ⁷Ipsi enim scitis quemadmodum oporteat uos
²⁰imitari nos. Quoniam non inquieti fuimus inter uos

⁸Neque gratis panem manducauimus ab aliquo.

Sed in labore et fatigatione

Nocte et die operantes ne quem uestrum grauaremus.

⁹Non quasi non habuerimus potestatem.

²⁵Sed ut nosmet ipsos formam daremus uobis ad imitandum nos. ¹⁰Nam et cum essemus apud uos. Quoniam si quis non uult operari nec manducet

VIII. ¹¹Audiuimus enim inter uos quosdam ambulare inquiete. Nihil operantes sed curiosae agentes.

³⁰¹²His autem qui eiusmodi sunt denuntiamus et obsecramus in domino ihesu christo. Ut cum silentio operantes suum panem manducent

VIII. ¹³Uos autem fratres nolite deficere bene facientes

¹⁴Quod si quis non abaudit uerbo nostro per epistulam

³⁵Hunc notate et non commisceamini cum illo ut confundatur. ¹⁵Et nolite quasi inimicum existimare.

c. II, 15 — III, 15.

Sed corripite ut fratrem

¹⁶ ipse autem dominus pacis det vobis pacem sempiternam
in omni loco» Dominus cum omnibus vobis» + ¹⁷ Salutatio mea
manu pauli.

Quod est signum in omni epistulam ita scribo»

¹⁸ Gratia domini nostri ihesu christi cum omnibus vobis

c. III, 15—18.

.

EXP. AD THESSALL. II. INC. AD COLOSSENSES ARGUMENTUM

10

.

Colossenses et hii. Sicut laodicienses sunt asiani. Et ipsi preuenti
erant a pseudoapostolis nec ad hos accessit ipse apostolus. Sed et
hos per epistula recorrigit. audierant enim uerbum ab archippo qui
et ministerium in eos accepit. Ergo apostolus iam legatus scribit eis ¹⁵
ab epheso

.

EXP. ARG. INC. BREBIS

- I. de spe reposita sanctis in caelis
- II. de omni sapientia et intellectu spiritali et de domino quod ²⁰
imago sit dei inuisibilis primogenitus totius creaturae et
quod in ipso et per ipsum creata sint uniuersa et omnia
illi constant
- III. de errore credentium primo et postea sanctitate
- IIII. de domino christo quod in eo sint omnes thesauri sa- ²⁵
pientiae ac scientiae conlocati
- V. de seducentium subtilitate uerborum
- VI. de traditione apostolica quod a neminem debeat immutari
- VII. de philosophia et seductionib.
- VIII. de domino conuiuificante eum sanctos ex gentibus delecto ³⁰
decreti chirografo crucique adfixo uniuersa omnia pecamina
demittente
- VIII. de sanctis ex gentibus quod obseruationem temporum et
escarum testamenti ueteris non debeant custodire
- X. de seductoribus ³⁵
- XI. de sanctis quod non terrena sapere debeant et quaerere.
sed superna

- XII. de mortificatione membrorum terrestrium. id est omnium abstinentium uitiorum
- XIII. de expoliatione ueteris hominis cum omnibus uitiiis et indumento noui cum renouatione
- 5 XIII. de uirtutibus spiritalib.
- XV. de sanctis quod omnia dictu factuque in nomine domini christi agentes gratias deo patri per ipsum semper debeant operari
- XVI. de subiunctione mulierum ad maritos
- 10 XVII. de uirorum delictione ad coniuges et temperantia disciplinae
- XVIII. de filiorum obsequio ad parentes
- XVIII. de patrum erga filios temperamento
- XX. de seruorum obsequio
- 15 XXI. de dominis erga seruos
- XXII. de instantia. et uigilantia orationis
- XXIII. de sermones et sales et gratiae condimento
- XXIII. de tychico. et onesimo
- XXV. de aristharco concaptiuo apostoli et marco consobrino
- 20 barnabae et ihesu iusto ex circumcisione adiutoribus regni
- XXVI. de sollicitudine epaphrae in oratione pro colossensibus et laodicensibus et hieropolitanis
- XXVII. de luca medico. et deman
- XXVIII. de nymfa. et domestica eius ecclesia
- 25 XXVIII. de apostolo mandante et colossensium epistulam laodicensis legerentur et laodicensium colossenses
- XXX. de arcippo ut ministerium suum impleat
- XXXI. de salutatione pauli et uinculorum eius

20

EXP. BREBIS COLOSSENSIUM
INC. CORPUS EPISTULAE

.

¹ Paulus apostolus christi ihesu per uoluntatem dei et timotheus frater ² his qui sunt colossis sanctis et fidelibus fratribus in christo ihesu.

³ Gratias agimus deo et patri domino nostro ihesu christo. Semper pro uobis orantes ⁴ audientes fidem uestram in christo ihesu. Et dilectionem quam habetis in omnes sanctos. ⁵ Propter

c. I, 1—5.

spem quam reposita est in caelis. Quam audistis in uerbo ueritatis euangelii ⁶ quod peruenit ad nos

Sicut et in uniuerso mundo est. Et fructificat et crescit. Sicut et nobis ex ea die qua audistis et cognouistis gratiam dei in ueritate. ⁷ Sicut didicistis ab ephafra carissimo con- ⁵ seruo nostro

Qui est fidelis pro uobis minister christi ihesu. ⁸ Qui etiam manifestauit nobis dilectionem uestram in spiritu

IN IEIUNIO
EPIFANIO-
RUM

II. ⁹ Ideo et nos ex qua die audiuius. Non cessamus pro uobis orantes et postulantes ut impleamini agnitione uo- ¹⁰ luntatis eius.

In omni sapientia et intellectu spiritali. ¹⁰ Ut ambuletis in dilectione digne deo per omnia placentes in omni opere bono. Fructificantes et crescentes in scientia dei. ¹¹ In omni uirtute confortati. Secundum potentiam claritatis eius. In omni ¹⁵ patientia et longanimitate cum gaudio. ¹² Gratias agentes deo patri qui dignos nos fecit in parte sortis sanctorum in lumine.

¹³ Qui eripuit nos de potestate tenebrarum. Et transtulit in regnum filii dilectionis suae. ¹⁴ In quo habemus redemptionem Remissionem peccatorum 20

¹⁵ Qui est imago dei inuisibilis

Primogenitus omnis creaturae. ¹⁶ Quia in ipso condita sunt uniuersa. in caelis et in terra. uisibilia et inuisibilia. Siue throni. siue dominationes

Siue principatus. siue potestates. Omnia per ipsum et in ²⁵ ipso creata sunt

¹⁷ et ipse est ante omnes et omnia in ipso constant

¹⁸ Et ipse est caput corporis ecclesiae. Qui est principium primogenitus ex mortuis. Ut sit ipse in omnibus primatum tenens. ¹⁹ Quia in ipso conplacuit omnem plenitudinem diuinitatis ³⁰ inhabitare [†] corporaliter

²⁰ Et per eum reconciliare omnia in ipsum pacificans per sanguinem crucis eius. Siue quae in caelis. Siue quae in terris sunt

III. ²¹ Et nos cum essetis aliquando alienati et inimici ³⁵ sensus in operibus malis. ²² Nunc autem reconciliauit in cor-

pore carnis eius per mortem exhibere uos sanctos et immaculatos et inreprehensibiles coram ipso

²³ Si tamen permanetis in fide fundati et stabiles et immobiles ab spe euangelii quod audistis

⁵ Quod praedicatum est in uniuersa creatura quae sub caelo est. Cuius factus sum ego paulus minister. ²⁴ Qui nunc gaudeo in passionibus pro uobis. Et adimpleo ea quae desunt passionum christi in carne mea pro corpore eius quod est ecclesia.

²⁵ Cuius factus sum minister ego secundum dispensationem dei quae data est mihi in uos. Ut inpleam uerbum dei. ²⁶ Mysterium quod absconditum fuit in saeculis in generationibus. Nunc autem manifestatum est sanctis eius. ²⁷ quibus uoluit deus notas facere diuitias gloriae sacramenti huius in gentibus. Quod est christus in uobis spes gloriae ²⁸ quem nos adnuntiamus. Corripientes omnem hominem. Et docentes in omni sapientia

Ut exhibeamus omnem hominem perfectum in christo ihesu. ²⁹ In quo et laboro certando. Secundum operationem eius quam operatur in me et uirtutem

III. ¹ Uolo enim uos scire qualem sollicitudinem habeam pro uobis. Et pro his qui sunt laodiciae. Et quicumque non uiderunt faciem meam in carne

² Ut consolentur corda ipsorum instructi in caritate. Et in omnes diuitias plenitudinis intellectus. In agnitione mysterii dei patris christi ihesu. ³ In quo sunt omnes thesauri sapientiae et scientiae absconditi

V. ⁴ Hoc autem dico ut nemo uos decipiat in subtilitate sermonum. ⁵ Nam etsi corpore absens sum. sed spiritu uobiscum sum.

LECTIO IN
QUADRAGESIMA DOMINICA V

Gaudens et uidens ordinem uestrum. Et firmamentum eius. quae in christo est fidei uestrae

VI. ⁶ Sicut ergo accepistis ihesum christum dominum in ipso ambulate ⁷ radicati et superaedificati in ipso et confirmati fide. Sicut et didicistis abundantes in gratiarum actionem

VII. ⁸ Uidete ne quis uos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam. Secundum traditionem hominum. Secundum elementa mundi et non secundum christum. ⁹ Quia in ipso

habitat omnis plenitudo diuinitatis corporaliter. ¹⁰ Et estis in illo repleti qui est caput omnis principatus et potestatis. †
¹¹ In quo et circumcisi estis. circumcissione non manu facta. In expoliatione corporis carnis. In circumcissione christi ¹² consepulti ei in baptismo. In quo et resurrexistis per fidem operationis dei.

Qui suscitauit illum a mortuis

VIII. ¹³ Et uos cum essetis mortui in delictis et praeputio carnis uestrae. Cum uiuificauit cum illo. Donans uobis omnia delicta. ¹⁴ delens quod aduersus nos erat chirografum ¹⁰ decreti. Quod erat contrarium nobis. Et ipsum tulit de medio adfigens illud cruci. ¹⁵ Expolians principatus et potestates. Traduxit confidentem palam triumphans illos in semet ipso

VIII. ¹⁶ Nemo ergo uos iudicet in cibo aut in potu. Aut in parte diei festi aut neomeniae. aut sabbatorum. ¹⁷ Quae ¹⁸ sunt umbra futurorum corpus autem christi.

X. ¹⁸ Nemo uos seducat. uolens in humilitatem et religionem angelorum. Quae non uidens ambulans frustra inflatus sensu carnis suae. ¹⁹ Et non tenens caput. ex quo totum corpus per nexu et coniunctionis subministratum et constructum crescit ²⁰ in augmentum dei. ²⁰ Si mortui estis cum christo ab aelementis huius mundi. Quid adhuc tamquam uiuentes in hoc mundo decernitis

²¹ Ne tetigeritis. neque gustaueritis. neque contractaueritis ²² quae sunt omnia in interitu ipso usu. Secundum praecepta ²³ et doctrinas hominum. ²³ Quae sunt rationem quidem habentia sapientiae. in superstitione et humilitate.

Et ad non parcendum corpori. Non in honore aliquo ad saturitatem carnis.

LECT. IN
SANCTUM
PASCHA DOMINICO

XI. ^{3,1} Igitur si conresurrexistis cum christo. Quae ³⁰ sursum sunt quaerite ubi christus est in dextera dei sedens. ² Quae sursum sunt sapite. non quae super terram.

³ Mortui enim estis. et uita uestra abscondita est cum christo in deo. ⁴ Cum christus apparuerit uita uestra. Tunc uos apparebitis cum ipso in gloria. ²⁵

XII. ⁶ Mortificate ergo membra uestra quae sunt

c. II, 9 — III, 5.

super terram» fornicationem» immunditiam» libidinem concupiscentiam malam

Et auaritiam quae est simulacrorum seruitus»

⁶Propter quae uenit ira dei in filios diffidentiae»

⁵ ⁷In quibus et uos ambulastis aliquando cum uiueretis in illis
XIII. ⁸Nunc autem deponite et uos omnia iram indignationem» Malitiam blasphemiam» turpem sermonem de ore uestro

⁹Nolite mentire inuicem

¹⁰ expoliantes uos ueterem hominem cum actibus eius

¹⁰Induentes nouum» Eum qui renouatur in agnitionem secundum imaginem eius qui creauit eum»

¹¹Ubi non est gentilis et iudaeus» circumcisio et praeputium» Barbarus et scytha» Seruus et liber» sed omnia» et
¹⁵in omnibus christus +

XIII. ¹²Induite uos ergo» Sicut electi dei sancti et dilecti» Uiscera misericordiae»

Benignitatem» humilitatem» Modestiam» patientiam» ¹³Subportantes inuicem» Et donantes uobismet ipsis» Si quis aduersus aliquem habet quaerellam» Sicut et dominus donauit uobis ita et uos»

XV. ¹⁴Super omnia haec caritatem autem habentes quod est uinculum perfectionis» ¹⁵Et pax christi exultet in cordibus uestris»

²⁵ In qua et uocati estis in uno corpore» Et grati estote»

¹⁶Uerbum christi habitet in uobis abundanter»

In omni sapientia docentes et commonentes uosmet ipsos» Psalmis» hymnis canticis spiritalibus» In gratia cantantes in cordibus uestris deo»

³⁰ ¹⁷Omne quodcumque facitis in uerbo aut in opere

Omnia in nomine domini ihesu christi» Gratias agentes deo et patri per ipsum

XVI. ¹⁸Mulieres subditae estote uiris sicut oportet in domino

²⁵ XVII. ¹⁹Uiri diligite uxores et nolite amari esse ad illas

XVIII. ²⁰Fili oboedite parentibus per omnia. hoc enim placitum est in domino

XVIII. ²¹Patres nolite ad iracundiam prouocare filios uestros ut non pusillo animo fiant

XX. ²²Serui oboedite per omnia dominis carnalibus» ⁵
Non ad oculum seruientes quasi hominibus placentes»
Sed in simplicitate cordis timentes dominum -

²³Quodcumque facitis ex animo operamini» Sicuti domino et non hominibus»

²⁴Scientes quod a domino accipietis retributionem here- ¹⁰
ditatis» Domino christo seruite» ²⁵Qui enim iniuriam facit recipiet id quod inique gessit»

Et non est personarum acceptio apud deum

XXI. ⁴¹Domini quod iustum est et aequum seruis praestate 15

Scientes quoniam et uos dominum habetis in caelis

XXII. ³Orationi instate uigilantes in ea in gratiarum actione

³Orantes simul et pro nobis ut deus aperiat nobis ostium uerbi ad loquendum mysterium christi» Propter quod etiam ²⁰
uinctus sum ⁴ut manifestem illum ita ut oportet me loqui

XXIII. ⁵In sapientia ambulate ad eos qui foris sunt tempus redimentes» ⁶Sermo uester semper in gratia sale sit conditus

Ut sciatis quomodo oporteat uos unicuique respondere 25

XXIII. ⁷Quae circa me sunt omnia uobis nota faciet Tychicus carissimus frater

Et fidelis minister et in domino ⁸quem misi ad uos hoc ipsum ut cognoscat quae circa uos sunt» Et consoletur corda uestra. ⁹cum onesimo carissimo et fidei fratre qui est ex ³⁰
uobis. Omnia quae hic agunt nota facient uobis

XXV. ¹⁰Salutat uos aristharcus concaptiuus meus. et marcus consobrinus barnabae» De quo accepistis mandata»

Si uenerit ad uos suscipite illum. ¹¹et ihesus qui dicitur iustus qui sunt ex circumcisione» Hi soli sunt adiutores mei ³⁵
in regno dei qui mihi fuerunt solacio

c. III, 20 — IV, 11.

XXVI. ¹²Salutat uos ephaphras qui ex uobis est
seruus christi ihesu. Semper sollicitus pro uobis in orationibus.
Ut stetis perfecti et pleni in omni uoluntate dei. ¹³Testimonium
enim illi perhibeo quod habet multum laborem pro uobis.
5 Et pro his qui sunt laodiciae et qui hierapoli.

XXVII. ¹⁴Salutat uos lucas medicus carissimus et demas.

XXVIII. ¹⁵Salutate fratres qui sunt laodiciae et nym-
pham et quae in domo eius est ecclesia.

XXVIII. ¹⁶Et cum lecta fuerit aput uos epistula.
10 facite ut et in laodicensium ecclesia legatur. Et eam quae
laodicensium est ad uos legatur

XXX. ¹⁷Et dicite archippo uide ministerium quod
accepisti in domino ut illud impleas

XXXI. ¹⁸Salutatio mea manu pauli memores estote
15 uinculorum meorum. Gratia domini nostri uobiscum. amen

c. IV, 12-18.

EXP. AD COLOSSENSES
INC. AD LAODICENSES

20

Timotheum instituit et docet de ordinatione episcopatus et
diaconii. et omnis ecclesiasticae disciplinae

¹Paulus apostolus non ab hominibus. Neque per
hominem sed per ihesum christum.

25 Fratribus qui sunt laodiciae. ²Gratia uobis et pax a deo
patre et domino ihesu christo. ³Gratias ago christo per
omnem orationem meam

Quod permanentes estis in eo et perseuerantes in operibus
eius promissum expectantes in diem iudicii. ⁴Neque destituant
30 uos quorundam uaniloquia insinuantium.

Ut uos euerant a ueritate euangelii quod a me prae-
dicatur. ⁵Et nunc faciet deus ut qui sunt ex me ad profectum
ueritatis euangelii deseruiantes.

1-5.

Et facientes benignitatem operumque salutis uitae aeternae

II. ⁶Et nunc palam sunt uincula mea quae patior in christo. Quibus laetor et gaudeo. ⁷Et hoc mihi est ad salutem perpetuam quod ipsum factum orationibus uestris. et administrantem spiritum sanctum ⁸siue per uitam siue per mortem. Est enim mihi uere uita in christo et mori gaudium. ⁹Et in ipsum in uobis faciet misericordiam suam. Ut eandem dilectionem habeatis. et sitis unianimes

III. ¹⁰Ergo dilectissimi ut audistis praesentia mei. ita retinete et facite in timore dei et erit uobis uita in aeternum. ¹¹Est enim deus qui operatur in uos. ¹²et facite sine retractu. quaecumque facitis ¹³et quod est dilectissimi gaudete in christo

III. Et praecauete sordidos in lucro ¹⁴omnes sint petitiones uestrae palam apud deum. et estote firmi in sensu christi ¹⁵et quae integra et uera et pudica. et iusta et amabilia facite ¹⁶et quae audistis. et accepistis. in corde retinete et erit uobis pax

V. ¹⁸Salutant uos sancti. ¹⁹Gratia domini ihesu cum spiritu uestro. ²⁰Et facite legi colosensium uobis 20

6—20.

EXP. AD LAODICENSES INC. AD TIMOTHEUM I. ARGUMENTUM

Timotheus instruet. et docet de ordinatione episcopatus et de diaconii. Et omnis ecclesiasticae disciplinae scribens de laodicia.

EXP. ARG. INC. BREBIS

- I. de fabulis et genealogiis et doctoribus uanis. ac peruersa doctrina. et plenitudine sanae doctrinae
- II. de lege quod iustis. et omnibus sceleratis et de apostoli uita pristina et de misericordia dei super ignorantiam pro gratiam
- III. de domino quod saluare peccatores in saeculum uenerit et de apostolo ad exemplum credentium misericordiam consecuto
- III. de hymineo et alexandro traditis satanae

- V. de orationib. pro hominib. et uniuersis. et quod omnes homines uelit saluos fieri deus
- VI. de deo quod unus est. et de domino quod mediator dei et hominum unus est homo christus ihesus
- VII de libertatem uirorum ac mulierum orandi in omni loco et habitu feminarum
- VIII. de episcoporum et coniugum formulam idem episcopi qui et presbyteri dicebantur
- VIII de mysterio pietatis
- 10 X. de spiritu sancto nouissima tempora. et simulatores et infidelium perfidiam per apostolum praedicantem
- XI. de profanis et animalib. fabulis et corporali exercitio pietatis
- XII de labore sanctorum
- 15 XIII. de doctore quod se ipsum discipulis formulam bonis operib. in omnib. debeant exhibere
- XIII. de doctore quod nihil aliud quam doctrinam et iustitias domini semper debeant meditari
- XV. de senioribus non increpandis
- 20 XVI. de ueris uiduis. et de uiduis filios habentibus
- XVII. de uiduis adolescentiorib.
- XVIII. de fidelibus uiduas filios habentibus
- XVIII. de praesbyteris praecedentibus maxime laborantibus doctrina
- XX. de accusationem aduersus maiorem natum
- 25 XXI. de peccantibus publice corripientibus
- XXII. de traditione apostolica non transeunda
- XXIII. de manibus non temere inponendis et abstinentia peccaminum alienorum et quod infirmib. etsi ante abstinerint ut uino modico liceat
- 30 XXIII. de peccatis quorundam manifestis uel subsequentib. similiter et operibus bonis
- XXV. de seruis
- XXVI. de ductorib. ac ductorib. falsis et ab eis separatione sanctorum
- 35 XXVII. de sufficientia. et auaritia
- XXVIII. de iustitia et omnib. uirtutib. sanctitatis et martyrio domini et aduentu et quod deum patrem nemo uidit hominum nec uidere potest
- XXVIII. de diuitibus istius saeculi
- 40 XXX de profanis nouitatibus uocum

EXP. BREBIS. INC. CORPUS
EPISTULAE

¹Paulus apostolus christi ihesu secundum imperium dei saluatoris nostri christi ihesu spei nostrae» ²Timotheo dilecto filio in fide»

Gratia misericordia pax a deo patre. et christo ihesu domino nostro 5

³Sicut rogaui te ut remaneris ephesi. cum irem in macedoniam» Ut denuntiarem quibusdam ne aliter docerent» ⁴Neque intenderent fabulis et genealogiis interminatis» Que quaestiones praestant magis quam aedificationem dei. quae est in fide» ⁵Finis enim praecepti est» Caritas de corde puro. et conscientia ¹⁰bona. et fide non ficta» ⁶A quibus quidam aberrantes. conuersi sunt in uaniloquium»

⁷Uolentes esse legis doctores» Non intellegentes. neque quae locuntur neque de quibus adfirmant

II. Scimus autem quia bona est lex. si quis ei liget ¹⁵utatur» Sciens hoc quia iusto non est lex posita

Sed iniustis et non subditis

Impiis et peccatoribus

Sceleratis et contaminatis

patricidis et matricidis 20

homicidis. ¹⁰fornicariis

Masculorum concubitoribus plagiariis. mendacibus periuriis» Et si quid aliud sanae doctrinae aduersatur» ¹¹Quae est secundum euangelium gloriae beati dei quod creditum est mihi» ¹²Gratias ago ei qui me confortauit christo ihesu domino ²⁵nostro.

Quia fidelem me existimauit. ponens in ministerio» ¹³Qui primus fui blasphemus et persecutor. et contumeliosus. Sed misericordiam dei consecutus sum quia ignorans feci in incredulitate» ¹⁴Superabundauit autem gratia domini nostri cum ³⁰fide et dilectione quae est in christo ihesu

III ¹⁵Fidelis sermo et omni acceptione dignus. quia christus ihesus uenit in hunc mundum peccatores saluos facere» Quorum primus ego sum»

¹⁶Sed ideo misericordiam consecutus sum ut in me primum ³⁵ostenderet christus ihesus omnem patientiam» Ad exemplum

c. I, 1-16.

eorum qui credituri sunt illi in uitam aeternam. ¹⁷ Regi autem saeculorum immortalis inuisibili. Soli deo honor et gloria in saecula saeculorum. AMEN

III. ¹⁸ hoc praeceptum commendo tibi fili timotheae.
 ⁵ Secundum praecedentes in te prophetias. Ut milites in illis bonam militiam ¹⁹ habens fidem et bonam conscientiam. Quam quidam repellentes circa fidem naufragauerunt. ²⁰ Ex quibus est hymineus et alexander

Quos tradidi satanae ut discant non blasphemare

V. ²¹ Obsecro igitur primo omnium fieri. Obsecrationes orationes. postulationes. Gratiarum actiones. pro omnibus hominibus ² pro regibus et omnibus qui in sublimitate sunt. Ut quietam et tranquillam uitam agamus in omni pietate et castitate. ³ Hoc enim bonum est et acceptum coram saluatore nostro deo

⁴ Qui omnes homines uult saluos fieri et in agnitionem ueritatis uenire.

VI. Unus enim deus. unus et mediator dei et hominum.

²⁰ Homo christus ihesus. ⁶ qui dedit redemptionem semetipsum pro multis. Testimonium temporibus suis

⁷ In quo positus sum ego praedicator et apostolus.

Ueritatem dico. non mentior. Doctor gentium in fide et ueritate

²⁵ VII. ⁸ Uolo ergo uiros orare in omni loco leuantes puras manus sine ira et disceptatione. ⁹ Similiter et mulieres in habitu ornato. Cum uerecundia et sobrietate.

Ornantes se. non in tortis crinibus. aut auro aut margaritis. Uel ueste praetiosa. ¹⁰ Sed quod decet mulieres promittentes pietatem per bonam conuersationem.

¹¹ Mulier in silentio discat. cum omni subiunctione

¹² Docere autem mulierem non permitto. Neque dominari in uirum sed esse in silentio. ¹³ Adam enim primus formatus est. Deinde euua ¹⁴ et adam non est seductus. Mulier autem ²⁵ seducta in preuaricatione fuit. ¹⁵ Saluabitur autem per filiorum regenerationem

Si permanserit in fide et dilectione et sanctificatione cum sobrietate

VIII ² 'Fidelis sermo' Si quis episcopatum desiderat bonum opus desiderat.

³ Oportet ergo episcopum inreprehensibilem esse. Unius uxoris uirum. Sobrium prudentem. honestum hospitem doctorem

⁴ Non uinolentum non percussorem. Sed modestum. Non litigiosum non cupidum. ⁵ Suae domui bene praepositum

Filios habentem subditos cum omni castitate. 10

⁶ Si quis autem domui suae praeesse nescit. quomodo ecclesiae dei diligentiam habebit. ⁷ Non neophitum. ne in superbia elatus in iudicium incidat diaboli. ⁸ Oportet autem illum et testimonium habere bonum ab his qui foris sunt.

Ut non in opprobrium incidat et laqueum diaboli 15

LECT. DE
ORDINA-
TIONIB.

⁹ Diacones similiter pudicos. Non bilingues non multo uino deditos

Non turpe lucrum sectantes. ¹⁰ Habentes mysterium fidei in conscientia pura. ¹¹ Et hii autem probentur primum et sic ministrent. Nullum crimen habentes. 20

¹² Mulieres similiter pudicas. non detrahentes

Sobrias fideles in omnibus

¹³ Diacones sint unius uxoris uiri. Qui filiis suis bene praesunt et suis domibus. ¹⁴ Qui enim bene ministrauerint gradum bonum sibi adquirunt 25

VIII. ¹⁵ haec tibi scribo sperans me uenire ad te cito.

¹⁶ Si autem tardauero ut scias quomodo oporteat te in domo dei conuersari.

Quae est ecclesia dei uiui

LECTIO IN
SEXAGE-
SINA

Columna et firmamentum ueritatis. + ¹⁷ Et manifeste magnum est pietatis sacramentum 30

Quod manifestatum est in carne. Iustificatum est in spiritu. Apparuit angelis praedicatum est gentibus. Creditum...

X. ¹⁸ Spiritus autem manifeste dicit

quia in nouissimis temporibus discedent quidam a fide attendentes spiritibus erroris et doctrinis daemoniorum 35

c. II, 15 — IV, 1.

⁸In hypochrisi loquentium mendacium. Et cauteriatam habentium suam conscientiam. ⁹Prohibentium nubere. Abstinere a cibis quos deus creauit ad percipiendum cum gratiarum actione fidelibus et his qui cognouerunt ueritatem. ¹⁰Quia omnis creatura dei bona. Et nihil reiciendum quod cum gratiarum actione percipitur. ¹¹Sanctificatur enim per uerbum dei et orationem

¹²Haec proponens fratribus bonus eris minister christi ihesu. enutritus uerbis fidei. et bonae doctrinae quam ad-
¹³secutus es.

XI ¹Ineptas autem et aniles fabulas deuita. Exerce te ipsum ad pietatem.

²Nam corporalis exercitatio ad modicum utilis est

Pietas autem ad omnia utilis est promissionem habens
¹⁴uitae quae nunc est et futura. †

XII. ³Fidelis sermo et omni acceptione dignus. ¹⁵In hoc enim laboramus et maledicimur quia sperauimus in deum uiuum. Qui est saluator omnium hominum maxime fidelium

LECT. DE
ORDINA-
TIONIB.

XIII. ⁴Praecipe et doce ¹⁶nemo adulescentiam tuam contemnat. Sed exemplum esto fidelium. in uerbo. in conuersatione. In caritate. in fide. in castitate

¹⁷Dum uenio attende lectioni. et exhortationi doctrinae. ¹⁸noli negligere gratiam quae in te est. Quae data est tibi per prophetiam cum inpositione manum praesbyterii.

XIII. ¹⁹haec meditare. in his esto ut profectus tuus manifestus sit omnibus.

²⁰Attende tibi et doctrinae insta in illis. hoc enim faciens. et te ipsum saluum facies et qui te audiunt. †

XV. ²¹Seniorem ne increpaueris sed obsecra ut
²²patrem

Iuuenes ut fratres. ²³anx ut matres. Iuenculas ut sorores in omni castitate

XVI. ²⁴Uiduas honora quae uere uiduae sunt. ²⁵si qua autem uidua filios aut nepotes habet. discat primum domum suam regere. Et mutuam uicem reddere parentibus. hoc enim acceptum est coram deo. ²⁶Quae autem uere uidua est et

c. IV, 2 — V, 5.

desolata. Sperauit in deum. et instat obsecrationibus et orationibus nocte et die

⁶ Nam quae in diliciis est uiuens mortua est. ⁷ Et hoc praecipe ut inrepraehensibiles sint. ⁸ Si quis autem suorum. et maxime domesticorum curam non habet. fidem negauit et est infideli deterior.

⁹ Uidua elegatur. non minus LX annorum quae fuerit unius uiri uxor. ¹⁰ In operibus bonis testimonium habens. Si filios educauit. si hospitio recepit

Si sanctorum pedes lauit. si tribulationem patientibus ¹⁰ subministrauit.

Si omnem opus bonum subsecuta est

XVII. ¹¹ Adulescentiores autem uiduas deuita. Cum enim luxuriatae fuerint in christo nubere uolunt.

¹² Habentes damnationem quia prima fidem irritam fecerunt. ¹⁵ Simul autem et otiosae discunt circuire domos. Non solum otiosae. sed et uerbosae curiosae loquentes quae non oportet.

¹⁴ Uolo ergo iuueniores nubere filios procreare. Matres familias esse. nullam occansionem dare aduersario maledicti gratia

¹⁵ Iam enim quaedam. conuersae sunt retro satanan. ²⁰

XVIII. ¹⁶ Si quis fidelis. uel si qua fidelis habet uiduas subministret illis et non grauetur ecclesia. Ut his quae uerae uiduae sunt sufficiat

XVIII. ¹⁷ Qui bene praesunt praesbyteri duplici honore digni habeantur. maxime qui laborant in uerbo et doctrina. ²⁵

¹⁸ Dicit enim scriptura. non infrenabis. os. boui trituranti. Et dignus est operarius mercedem suam.

XX. ¹⁹ Aduersus praesbyterum accusationem noli recipere. Nisi duobus et tribus testibus.

XXI. ²⁰ Peccantes coram omnibus argue ut ceteri ³⁰ timorem habeant

XXII. ²¹ Testor coram deo et christo ihesu et electis angelis. Ut haec custodias sine praeiudicio. Nihil faciens in aliam partem declinando

XXIII. ²² Manus cito nemini inposueris. Neque com- ³⁵ municaueris peccatis alienis.

c. V, 5—22.

IN DEUTE-
RONOMIO

Te ipsum castum custodi»

²³ Noli adhuc aquam bibere sed uino modico utere propter sthomacum tuum et frequentes tuas infirmitates»

XXIII. ²⁴ Quorundam hominum peccata manifesta sunt
5 praecidentia ad iudicium» Quosdam autem et subsequuntur

²⁵ Similiter et facta bona manifesta sunt et quae aliter se habent abscondi non possunt»

XXV. ^{6,1} Quicumque sunt sub iugo serui» Dominos suos omni honore dignos arbitrentur» Ne nomen domini et
10 doctrina blasphemetur

² Qui autem fideles habent dominos non contemnat quia fratres sunt

Sed magis seruiant quia fideles sunt et dilecti»

Qui beneficii participes sunt»

15 XXVI. Haec doce et exhortare ³ Si quis aliter docet et non acquiescit sanis sermonibus domini nostri ihesu christi» Et ei qui secundum pietatem est doctrinae» ⁴ Superbus nihil sciens sed languens circa quaestiones et pugnas uerborum. ex quibus. uriuntur» Inuidiae. contentiones. blasphemiae suspiciones
20 malae» ⁶ Conflictationes hominum mente corruptorum. et quia ueritate priuati sunt

Existimantium quaestum esse pietatem

XXVII. ⁶ Est autem quaetus magnus» Pietas cum sufficientia» + ⁷ Nihil enim intulimus in hunc mundum aut
25 dubium. uerum tamen nec auferre quid possumus» ⁸ habentes autem alimenta. et quibus tegamur. his contenti sumus» ⁹ Nam qui uolunt diuites fieri incidunt in temptationem et laqueum diaboli»

Et desideria multa. inutilia et nociua. quae mergunt ho-
30 mines in interitum et perditionem»

¹⁰ Radix enim omnium malorum est auaritia» Quam quidam adpetentes errauerunt a fide. et inseruerunt se doloribus multis

XXVIII. ¹¹ Tu autem homo dei haec fuge

Sectare uero iustitiam pietatem. fidem. caritatem» Patien-
35 tiam. mansuetudinem» ¹² Certa bonum certamen fidei»

adpraehende uitam aeternam in qua uocatus es»

c. V, 22 — VI, 12.

LECTIO CO-
TIDIANA

Et confessus es. bonam confessionem coram multis testibus. ¹³Praecipio tibi coram deo qui uiuificat omnia. Et christo ihesu. qui testimonium reddidit sub pontio pilato bonam confessionem.

¹⁴Ut serues mandatum sine macula inreprehensibilem. usque in aduentum domini nostri ihesu christi. ¹⁵Quem suis temporibus ostendit. Beatus et solus potens. Rex regum et dominus dominantium. ¹⁶Qui solus habet immortalitatem

Et lucem inhabitans inaccessibilem. Quem uidit nullus hominum. Sed nec uidere potest. Cui honor et imperium. ¹⁰sempiternum. amen. †

XXVIII. ¹⁷Diuitibus huius saeculi praecipe non sublime sapere neque sperare in incerto diuitiarum

Sed in deo qui praestat nobis omnia abunde ad fruendum. ¹⁸Bene agere diuites fieri in operibus bonis. facile tribuere ¹⁵communicare. ¹⁹Thensaurizare sibi fundamentum bonum in futurum. Ut adpraehendant ueram uitam.

XXX. ²⁰O timotheae. depositum custodi. uitans. profanas uocum nouitates

Et obpositiones falsi nominis scientiae ²¹quam quidam. promittentes circa fidem exciderunt. gratia tecum. AMEN.

c. VI, 12—21.

EXP. AD TIMOTHEUM I.

INC. ARG. AD EIUSDEM II

Item timotheo scribit de exhortatione martyrii. et de omnes regulas ²²ueritatis et quid futurum sit temporibus nouissimis et de sua passione scribit ei ab urbe roma

EXPL. ARG. INC. BREBIS

.

- I. de eunice adq. loide matre auiam timothei et quod sancti ²³non spiritum timoris acciperint. Sed uirtutis et caritatis
- II. de domino deo non secundum opera nostra sed secundum suum propositum ante tempora aeterna sanctos suos ad gratiam prouocante.

- III. de formula sanae doctrinae et de asianorum perfidia. ex
quibus erant phyletus et hermogenis. et de fide onesifori
ac sollicitudine
- 5 IIII. de tradenda doctrina fidelibus qui idonei erunt aliquos
erudire
- V. de dei milite expedito et athelete conparatione
- VI. de fructu laborantis agricolae
- VII. de resurrectione domini ex mortuis
- 10 VIII. de sanctis et commorientib. domino et conuiuentibus ac
tolerantibus pariter adque regnantibus
- IIII. de contentiones et subuersiones uerborum
- X. de seductoribus
- XI. de magna domu. uasa diuersis generib. continente
- XII. de claritate ac prae cum sanctis
- 15 XIII. de quaestionib. stultis
- XIIII. de apostolo nouissima tempora et seductores iniquitates
omnes et scelera praedicantem
- XV. de uirtutib. sanctis et persecutionibus pauli et omnium
semper tribulationem sanctorum
- 20 XVI. de timotheo ab infantia sacris litteris instituto
- XVII. de scriptura diuinitus inspirata
- XVIII. de apostolo testificantem timotheum ut oportunae insistere
ad docendum
- 25 XVIII. de apostolo praedicante tempus quo sanam doctrinam
homines refutarent
- XX. de apostolo martyrium suum et liberationi de saeculo
praedicante
- XXI. de timotheo et dema crescente titu. luca. marco tychico.
et carpo et de afferenda paenulam et libris maxime uero
membranis
- 30 XXII. de alexandro erario apostolum persequente
- XXIII. de prima apostoli defensione
- XXIIII. de priscilla. et aquila. et onesifori domo et erasto et
trofimo
- 35 XXV. de eubulo et pudente. et lino et claudia et fratribus
uniuersis

EXPL. BREB. INC. CORPUS. EPIST

.

¹Paulus apostolus christi ihesu. per uoluntatem dei. Secundum promissionem uitae quae est in christo ihesu

²Timotheo carissimo filio

Gratia misericordia pax a deo patre et christo ihesu domino nostro

³Gratias ago deo meo cui serui a progenitoribus in conscientia pura. Quam sine intermissione habeam tui memoriam in orationibus meis nocte ac die ⁴desiderans te uidere. Memor lacrimarum tuarum ut gaudii inplear. ⁵Recordationem accipiens eius fidei quae est in te non ficta

10

Quae et habitauit primum in auia tua loide. et matre tua eunuce. Certus sum autem quod et in te. ⁶Propter quam causam admoneo te. Ut resuscites gratiam dei quae est in te per inpositionem manum mearum. ⁷Non enim dedit nobis deus spiritum timoris. Sed uirtutis et dilectionis et sobrietatis

15

II. ⁸Noli itaque erubescere testimonium domini nostri neque me uinctum eius. Sed conlabora euangelium secundum uirtutem dei ⁹qui nos liberauit. Et uocauit uocatione sua sancta.

Non secundum opera nostra. sed secundum propositum suum. Et gratiam quae data est nobis in christo ihesu. ante tempora saecularia. ¹⁰Manifestata est autem nunc per illuminationem saluatoris nostri ihesu christi. Qui destruxit quidem mortem

Inluminauit autem uitam et incorruptionem per euangelium ¹¹in quo positus sum. ego praedicator. et apostolus. et magister gentium. ¹²Ob quam causam haec patior. sed non confundor. Scio enim cui credidi. Et certus sum quia potens est depositum meum seruare in illum diem

25

III. ¹³Formam habe sanorum uerborum quae a me audisti. In fide et dilectione in christo ihesu. ¹⁴Bonum depositum custodi per spiritum sanctum qui habitat in uobis.

30

¹⁵Scis hoc quod auersi sunt a me omnes qui in asia sunt ex quibus est phygelus et hermogenis. ¹⁶Det misericordiam dominus onesifori domui. Quia saepe me refrigerauit. Et catenam meam non erubuit. ¹⁷Sed cum romam uenisset sollicitate me quaesiit. et inuenit. Det illi dominus inuenire miseri-

35

cordiam a domino in illa die. Et quanta ephesi ministravit tu melius nosti

III. ² Tu ergo fili mihi confortare in gratia quae est in christo ihesu. ² Et quae audistis a me per multos testes

Haec commenda fidelibus hominibus. qui idonei erunt et alios docere.

³ Labora sicut bonus miles christi ihesu

V. ⁴ Nemo militans deo implicat se negotiis saecularibus ut ei placeat cui se probabit. ⁵ Nam et qui certat in LECT. IN
IRIUNIO
SANCTI AN-
DREAE agonem. non coronatur nisi legitime certauerit.

VI. ⁶ Laborantem agricolam. Oportet primum de fructibus accipere. ⁷ Intellege quae dico. Dabit enim tibi dominus intellectum in omnibus

VII. ⁸ Memor esto dominum ihesum christum ⁹ resurrexisse a mortuis

Ex semine dauid secundum euangelium meum. ⁹ In quo labor usque ad uincula quasi male operans.

Sed uerbum dei non est allegatum. ¹⁰ Ideo omnia sustineo. propter electos ut ipsi salutem consequantur. Quae est in ¹¹ christo ihesu + cum gloria caelesti

VIII. ¹¹ Fidelis sermo. nam si conmortui sumus et conuiuemus. ¹² Si sustinebimus et conregnabimus. Si negauerimus et ille negauit nos. ¹³ Si non credimus ille fidelis permanet. Negare se ipsum non potest. ¹⁴ Haec commune testificans coram ¹⁵ domino. Noli uerbis contendere in nihil utile est. nisi ad subuersione audientium.

¹⁶ Sollicite cura te ipsum probabile exhibere deo. Operarium inconfusibilem. Recte tractantem uerbum ueritatis

VIII. ¹⁶ Profana autem inaniloquia deuota. multum ¹⁷ enim proficient ad impietatem.

¹⁷ Et sermo eorum ut cancer serpit. Ex quibus est hymineus. et phyletus. ¹⁸ qui a ueritate exciderunt. Dicentes resurrectionem iam esse factam. Et subuertunt quorundam fidem.

X. ¹⁹ Sed firmum fundamentum dei stetit habens ²⁰ signaculum hoc. Cognouit dominus qui sunt eius. Et discedat ab iniquitate. Omnis qui nominat nomen domini.

XI. ²⁰In magna autem domo

Non solum sunt uasa aurea et argentea. Sed et lignea et fictilia. Et quaedam autem in contumelia

²¹Si quis ergo mundauerit se ab istis. Erit uas in honorem sanctificatum et utile deo. Ad omnem opus bonum paratum

XII. ²²Iuuenilia autem desideria fuge. Sectare uero iustitiam fidem caritatem pacem. cum his qui inuocant dominum de corde puro

XIII. ²³Stultas autem et sine disciplina quaestiones ¹⁰ evita sciens quia generant lites.

²⁴Seruum autem domini non oportet litigare sed mansuetum esse ad omnes.

Docibilem patientem.

²⁵Cum modestia corripientem eos qui resistunt ueritati ¹⁵

Ne quando det illis deus paenitentiam ad ignoscendam ueritatem. ²⁶Et resipiscant. a diaboli laqueis.

A quo capti tenentur ad ipsius uoluntatem.

XIII. ¹Hoc autem scito quod in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa. ²Et erunt homines se ipsos ²⁰ amantes. Cupidi elati. superbi. blasphemi. parentibus inobedientes ingrati scelesti. ³Sine affectione sine pace

Criminatores. incontinentes inmites sine benignitate. ⁴Proditores. proterbi. tumidi. Uoluptatium. amatores magis quam dei ⁵habentes speciem quidem pietatis. ²⁵

Uirtutem autem eius abnegantes et hos diuitia. ⁶Ex his enim sunt qui petrant domos et captiuas ducunt mulierculas oneratas peccatis quae ducuntur uariis desideriis. ⁷Semper discentes. et numquam ad scientiam ueritatis peruenientes. ⁸Quemadmodum autem iannes et mambres. restituerunt moysi. ²⁰ ita et hii resistunt ueritati. Homines corrupti mente. Reprobi circa fidem. ⁹Sed ultra non proficient. Insipientia enim eorum manifesta erit omnibus. Sicut et illorum fuit.

XV. ¹⁰Tu autem adsecutus es doctrinam meam. Institutionem propositum fidem longanimitatem. Dilectionem. ²⁵ patientiam. ¹¹persecutiones. passiones.

c. II, 20 — III, 11.

Qualia mihi facta sunt antiochiae iconio lystris quales
persecutiones sustenui» Et ex omnibus me eripuit dominus
¹²et omnes qui uolunt pie uiuere in christo ihesu persecutionem
patientur» ¹⁸Mali autem homines et seductores proficient in
⁵peius» Errantes et in errore mittentes»

XVI. ¹⁴Tu uero permane in his quae didicisti. et
credita sunt tibi» Sciens a quo didiceris. ¹⁶et quia ab infantia
sacras litteras nosti

Quae te possent instruere ad salutem per fidem quae est
¹⁰in christo ihesu»

XVII. ¹⁶Omnis scriptura diuinitus instituta» Et utilis
ad docendum» ad arguendum ad corrigendum» Ad erudiendum
in iustitia» ¹⁷Ut perfectus sit homo dei» Ad omnem opus
bonum instructus»

IN NATALIE
SANCTI IO-
HANNIS

¹⁵ XVIII. ¹Testificor coram deo et christo ihesu»
Qui iudicaturus est uiuos ac mortuos»

Et aduentum ipsius et regnum eius» ²Praedica uerbum
insta oportune inopportune» Argue obsecra. increpa. In omni
patientia. et doctrina

²⁰ XVIII. ³Erit enim tempus cum sanam doctrinam non
sustinebunt. Sed secundum sua desideria coacerbabunt sibi
magistros» Prurientes auribus» ⁴Et a ueritate quidem auditum
auertent. Ad fabulas autem conuertentur.

XX. ⁵Tu uero uigila in omnibus labora. opus fac
²⁵euangelistae» Ministerium. tuum imple. Sobrius esto» ⁶Ego
enim iam delibor

Et tempus meae resolutionis instat» ⁷Bonum certauit cer-
tamen» Cursum consummaui. fidem seruaui» ⁸In reliquo reposita
est mihi corona iustitiae

³⁰ Quam reddet mihi dominus in illo die iustus iudex» Non
solum autem mihi» Sed et his qui diligunt aduentum eius» †

XXI. ⁹Festina uenire ad me cito

¹⁰demas enim me dereliquit

diligens hoc saeculum. et abiit thessallonicam»

³⁵ Crescens in galatia» Titus in dalmatia» ¹¹Lucas est mecum
solus» Marcum adsume et adduc tecum est mihi utilis in

c. III, 11 — IV, 11.

ministerio» ¹²Tychicum autem misi ephesum ¹³pannulam quam reliqui throade aput carpum» Ueniens adfers tecum. et libros maxime autem membranas

XXII. ¹⁴Alexander aerarius multa mala mihi ostendit. reddat ei dominus secundum opera eius» ¹⁵Quem et tu deuita. ualde enim restitit uerbis nostris

LECT. IN
IRIUNIO
SACNTI LAU-
RENTI

XXIII ¹⁶In prima mea defensione nemo mihi adfuit. Sed omnes me dereliquerunt

Non illis reputetur» ¹⁷Dominus autem mihi adstitit. et confortauit me» Ut per me praedicatio inpleatur» Et audiant ¹⁸omnes gentes» Et liberatus sum de ore leonis» ¹⁹Liberauit me dominus ab omni opere malo» Et saluum faciet in regno suo caeleste» Cui gloria in saecula saeculorum» †

XXIII. ¹⁹Saluta priscillam et aquilam» Et onesifori domum» ²⁰Erastus remansit corinthe» Throphemum autem reli- ²¹qui infirmum mileti» ²²Festina ante hiemen. uenire.

XXV. Salutat te eubolus et pudens. et linus et claudia Et fratres omnes. ²³Dominus ihesus christus cum spiritu tuo. gratiam nobiscum. amen. †

c. IV, 12—22.

20

.

EXP. AD TIMOTHEUM II. INC. AD TITUM ARGUMENTUM

.

Titum communefacit et instruit de constitutione praesbyterii. et ²⁵de spiritali conuersatione. et hereticis uitandis. qui in scripturis iudaicis credunt scribit a nicopoli

EXPL. ARG. INC. BREBIS

- I. de domino patre quod ante aeterna tempora dominum filium nobis promiserit. quem postea suis temporib. decla- ³⁰rauit
- II. de episcopi formula. et quod idem quondam episcopi fuerint qui et praesbyteri dicebantur. et de seductoribus ecclesiarum

- III. de senibus et iuuenibus et quod doctor in omnib. bonis
exemplum debeat esse discipulis
- III. de seruis et quod omnib. gratia dei inluxerit salutaris.
- V. de imperio docentium et subiectione principib. ac potestatib.
5 ad omnem opus bonum et de uirtutibus omnibus et quo
non secundum opera hominum sed secundum uoluntatem
suam. cui uoluerit dominus miseretur
- VI. de credentibus deo ut pracesse curent operib. bonis
- VII. de quaestionibus et genealogiis legis contentionibus deui-
10 tandis
- VIII. de heretico homine cum semel correptus fuerit euitando
- VIII. de tito et artima et tychico et zena legis perito et apollo.
de apostolo doctrinam suis a bona opera ne infructuosi
fierent et usos necessarios pollicente
- 15 X. de apostolo diligentes eum per epistulas salutante
-

EXP. BREB. INC. CORPUS EPIST.

^{1,1} Paulus seruus dei apostolus autem christi ihesu.
Secundum fidem electorum dei

20 Et agnitionem ueritatis quae secundum pietatem est ² in
spem uitae aeternae

Quam promisit qui non mentitur deus ante tempora sae-
cularia. ³ Manifestauit autem temporibus suis uerbum suum

In praedicatione quae credita est mihi. Secundum prae-
25 ceptum saluatoris nostri. ⁴ Tito dilecto filio secundum com-
munem fidem. Gratia. et pax a deo patre et christo ihesu
saluatore nostro

II. ⁵ Huius rei gratia. reliqui te cretae ut ea quae
desunt corrigas. Et constituas per ciuitates praesbyteros sicut
30 et ego tibi disposui. ⁶ Si quis sine crimine est. Unius uxoris
uir. filios habens fideles. Non in accusatione luxuriae aut non
subditos. ⁷ Oportet enim episcopum sine crimine esse. Sicut
dei dispensatorem. Non superbum. non iracundum. Non uino-
lentum non percussorem. Non turpilucris cupidum. ⁸ Sed
35 hospitalem. benignum sobrium. iustum. sanctum continentem.
⁹ Amplectentem eum qui secundum doctrinam est fidelem ser-

c. I, 1-9.

monem» Ut potens sit et exhortari in doctrina sana» Et eos qui contradicunt arguere

¹⁰Sunt enim multi etiam inoboedientes uaniloqui et seductores» Maxime qui de circumcisione sunt» ¹¹Quos oportet redargui» Qui uniuersas domos subuertent» Docentes quae non oportent turpilucris gratia» ¹²Dixit quidam ex illis proprius ipsorum propheta»

Cretensis semper mendaces» Malae bestiae uentris pigri» ¹³Testimonium hoc uerum est»

Quam ob causam increpa illos dure» Ut sani sint in fide» ¹⁰
¹⁴Non intendentes iudaicis fabulis et mandatis hominum auersantium se a ueritate

¹⁵Omnia munda mundis.

coinquinatis autem et infidelibus nihil mundum

Sed inquinatae sunt eorum et mens et conscientia» ¹⁶Et ¹⁵confitentur se nosse deum» Factis autem negant cum sunt abominati et incredibiles» Et ad omnem opus bonum reprobi»

III. ²¹Tu autem loquere quae decet sanam doctrinam

²Senes ut sobrii sint. pudici. prudentes» Sani in fide. in dilectione. in patientia» ³Unus similiter in habitu sancto» Non ²⁰criminatice. non uino multo deditos. Bene docentes. ⁴ut prudentiam doceant» Adulescentulas ut uiros suos diligant filios ament. ⁵prudentes sobrias. castas» Domus curam habentes. benignas subditas uiris suis ut non blasphemetur uerbum dei» ⁶Iuuenes similiter hortare ut sobrii ⁷in omnibus» Te ipsum ²⁵praebe exemplum bonorum operum in doctrina in integritate» In grauitate ⁸in uerbum sanum.

Inreprehensibilem» Ut is qui est aduerso est uereatur» Nihil habens dicere malum de nobis

III. ⁹Seruos dominis suis subditos esse in omnibus. ³⁰placentes non contradicentes. ¹⁰non fraudantes»

Sed in omnibus fidem bonam ostendentes» Ut doctrinam salutaris nostri dei ornet in omnibus» + ¹¹Apparuit enim gratia dei saluatoris nostri in omnibus hominibus ¹²erudiens nos. ut abnegantes impietatem et saecularia desideria» Sobrie ³⁵et iuste. et pie. uiuamus in hoc saeculo» ¹³Spectantes beatam

c. I, 9 — II, 13.

spem et aduentum gloriae magni dei et saluatoris nostri ihesu christi»

¹⁴Qui dedit semet ipsum pro nobis» Ut nos redemeret ab omni iniquitate et mundaret sibi populum acceptabilem» Seta-
torem bonorum operum

V. ¹⁶Haec loquere et haec exhortare et argue cum omni imperio» Nemo te contemnat» ^{3,1}admone illos principibus et potestatibus subditos esse» Dicto oboedire ad omne opus bonum paratos esse

¹⁰ ²Neminem blasphemare

Non litigiosos esse sed modestos» Omnem ostendentes mansuetudinem ad omnes homines» ³Eramus ergo et nos aliquando insipientes et increduli errantes» Seruientes desideriis et uoluptatibus uariis» In malitia et inuidia agentes»

¹⁵ Odibiles odientes inuicem

⁴Cum autem benignitas et humanitas apparuit saluatoris dei nostri» ⁵Non ex operibus iustitiae quae fecimus nos» Sed secundum suam misericordiam saluos nos fecit» Per labacrum regenerationis et renouationis spiritus sancti» ⁶Quem infudit
²⁰in nos abunde per ihesum christum saluatorem nostrum»† ⁷Ut iustificati in gratia ipsius heredes simus» Secundum spem uitae aeternae

VI. ⁸Fidelis sermo est et de his uolo te confirmare» Ut curam habeant bonis operibus praeesse qui credunt in
²⁵deo» Haec sunt bona et utilia hominibus

VII. ⁹Stultas autem quaestiones et genealogias» Et contentiones» Et pugnas legis deuita» Sunt enim inutiles et uanae

VIII. ¹⁰hereticum hominem post unam et secundam correctionem deuita» ¹¹Sciens quia subuersus est qui eiusmodi
³⁰est et delinquit cum sit proprio iudicio condemnatus»

VIII. ¹²Cum misero ad te arteman uel tythicum» Festina ad me uenire nicopoli

Ibi enim statui hiemare»

¹³Zenam legis peritum et apollo sollicite praemitte»

³⁵ Ut nihil illis desit» ¹⁴Discant autem et nostris bonis operibus praeesse ad usus necessarios» Ut non sint infructuosi

X. "Salutant te qui mecum sunt omnes. Saluta qui nos amant in fide. Gratia dei cum omnibus uobis."

c. III, 15.

.

EXPL. AD TITUM
INC. AD PHILEMONEM ARG.

Philemoni familiares. Litteras facit. pro onesimo seruo eius. scribit autem ei a roma de carcere

EXP. ARG. INC. BREBIS

- I. de philemone et appia et archippo et domestica eius¹⁰ ecclesia
- II de philemone et apostolo pro eo in orationibus eius semper memoriam facientem
- III. de apostolo sene et uincto philemoni imperantem eundemque pariter obsecrante pro onesimo seruo ipsius et parari¹⁵ sibi hospitium commendante
- III de epapha concaptiuo apostoli. et marco et aristharco et dema et luca adiutoribus pauli

EXP. BREB. INC. EPISTULA.

¹Paulus uinctus ihesu christi et timotheus frater. ²⁰Philemoni dilecto et adiutori nostro. ²Et appiae sorori carissimae. Et archippo conmilitioni nostro. Et ecclesiae quae est in domo tua. ³Gratia uobis et pax a deo patre. nostro et domino ihesu christo.

II. ⁴Gratias ago deo meo semper promemoriā tui²⁵ faciens in orationibus meis.

⁵Audiens caritatem tuam et fidem quam habes in domino ihesu et in omnes sanctos

⁶Ut communicatio fidei tuae euidens fiat in agnitione omnis operis boni. quod in nobis est in christo ihesu. ³⁰

1-6.

⁷Gaudium enim magnum habuimus. et consolationem in caritatem tuam.

Quia uiscera sanctorum requieuerunt per te frater

III. ⁸Propter quod multam fiduciam habentes in christo
⁹ihesu. imperandi tibi quod ad rem pertinet. ⁹propter caritatem
magis obsecro

Cum es talis ut paulus senex. Nunc autem et uinctus
ihesu christo. ¹⁰Obsecro te pro meo filio. Quem genui in uin-
culis. ¹¹Onesimo qui tibi aliquando inutilis fuit. Nunc autem
¹⁰et tibi et mihi utilis. ¹²Quem remisi. tu autem illum id est
ut uiscera mea suscipe. ¹³Quem ego uolueram mecum retinere.
Ut pro te mihi ministraret in uinculis euangelii. ¹⁴Sine con-
silio autem tuo nihil uolui facere. Uti ne uelut ex necessitatem
bonum tuum esset. Sed uoluntarium. ¹⁵Forsitam enim ideo
¹⁵secessit ad horam a te ut aeternum illum reciperes. ¹⁶Iam
non sicut seruum. Sed pro seruo carissimum fratrem. Maxime
mihi quanto autem magis tibi in caritate et in domino.

¹⁷Si ergo habes me socium suscipe illum sicut me

¹⁸Si autem aliquid nocuit tibi aut debet hoc mihi inputa

²⁰¹⁹Ego paulus scripsi mea manu. Ego reddam ut non
dicam tibi quod et te ipsum mihi debes. ²⁰Itaque frater ego
te fuar in domino

Refice uiscera mea in christo

²¹Confidens oboedientiae tuae scripsi tibi. Sciens quoniam
²⁵et super id quod dico facies. ²²Simul autem et para mihi
hospitium

Nam spero per orationes uestras donari me uobis

III. ²³Salutat te epaphras concaptiuus meus in christo
ihesu ²⁴marcus aristharcus demas et lucas adiutores mei.
²⁵²⁵Gratia domini nostri ihesu christi cum spiritu uestro. AMEN

7—25.

EXP. AD PHILEMONEM.

INC. AD HEBRAEOS CAPIT.

.

- I. Narratio deitatis christi in gloria patris et potestatis omnium cum purificatione eorum qui super terra sunt postquam ascendit in caelestem gloriam quoniam gloria christi non est angelica sed deitatis
- II. Et opifex propter quod non in praesenti saeculo in quo ⁵ sunt ministri sed futura dispensatione
- III. Quoniam incorporatus est secundum adiunctionem quae ad nos est ad salutem hominum propter quod ei adiungimur
- III. Quoniam credendum est christo sicut et mosi crediderunt. ¹⁰ Sublimiorem tamen quasi deum et hominem sciendum esse et timendam antiquorum defluxinem»
- V. Exhortatio destinationis ad manifestissimam requiem
- VI. De terribili iudicio ac uerbo futuro per omnibus et de suauitate gratiae sacerdotalis ab eo qui similiter pro ¹⁵ nobis passus est ut homo»
- VII. Obiurgatio quasi adhuc egeant introductionem et exhortatio ad perfectionem et obsecratio in laudem
- VIII. Quia firma est dei repromissio et hoc cum dei sacramento
- VIII. de melcisedech qui forma est christi secundum nomen et ²⁰ ciuitatem et uitam et sacerdotium et quia prae-honoratus est abrahamae
- X. Quoniam cessauit sacerdotium aaron quod super terram et stabit uerbum caeleste quod est christi ex alio genere non secundum carnem nec secundum legem carnalem» ²⁵
 Eminentia secundi testamenti ad prioris in propitiationem et sanctificationem
 De sanguine christi in quo nouum est testamentum quia in ipso est certissima purificatio in perpetuo
 Non ea quae in sanguine animalium quae in terra ³⁰ offeruntur

EXP. CAPITULA. INC.

CORPUS EPISTULAE

.

^{1,1}Multifariam et multis modis olim deus loquens IN NATALE
DOMINI
patribus in prophetis. Nouissime diebus istis locutus est
nobis in filio ²quem constituit heredem uniuersorum. Per
quem fecit et saecula. ³Qui cum sit splendor gloriae et figura
substantiae eius

Portans quoque omnia uerbo uirtutis suae purgationem
peccatorum faciens. Sed et ad dexteram maiestatis in excelsis.

⁴Tanto melior angelis effectus. Quanto differentius prae
illis nomen hereditauit.

¹⁰ II. ⁵Cui enim dixit aliquando angelorum filius meus
es tu ego hodie genui te. Et rursus ego ero illi in patre et
ipse erit mihi in filium

⁶Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terrae
dicit. Et adorent eum omnes angeli dei. ⁷Et ad angelos
¹⁵quidem dicit

Qui facit angelos suos spiritus et ministros suos flammam
„ignis.“ ⁸Ad filium autem. Thronus tuus deus in saeculum
„saeculi.“ Uirga aequitatis uirga regni tui. ⁹Dilexisti iustitiam
„et odisti iniquitatem. propterea unxit te deus deus tuus. oleo
²⁰„laetitiae prae participibus tuis.“

¹⁰Et tu in principio domine terram fundasti. Et opera
manum tuarum sunt caeli. ¹¹ipsi peribunt tu autem perma-
nebis. Et omnia ut uestimentum ueterescent ¹²et uelut amictum
inuolues eos. ut uestimentum et mutabuntur.

²⁵ Tu autem idem es. et anni tui non deficient.

[II.] III. ¹³Ad quem autem angelorum dixit aliquando.
Sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos scabillum
pedum tuorum

III. ¹⁴Nonne omnes sunt administratorii spiritus in
³⁰ministerium missi. propter eos qui hereditatem capiunt salutis.
^{2,1}propterea abundantius oportet obseruare nos. ea quae au-
diuimus. Ne forte pereffluamus. ²Si enim qui per angelos
dictus sermo. factus est firmus

Et omnis praeuaricatio et inoboedientia accepit iustam
³⁵mercedis retributionem. ³Quomodo nos effugiemus. Si tantam
neglexerimus salutem

V. Quae cum initium accepisset enarrari per dominum ab eis qui audierunt. In nobis confirmata est

⁴Contestante deo signis et portentis et uariis uirtutibus et spiritus sancti distributionibus secundum suam uoluntatem»

⁵Non enim angelis subiecit orbem terrae futurum de quo loquimur» ⁶Testatus est autem in quodam loco dicens.

VI. Quid est homo quod memor es eius aut filius hominis quoniam uisitas eum

⁷Minorasti eum paulo minus ab angelis gloriam et honorem coronasti eum. et constituisti eum super opera manum tuarum» ⁸Omnia subiecisti sub pedibus eius

VII. In eo enim quod ei omnia subiecit» Nihil demisit non subiectum ei» Nunc autem necdum uidemus omnia subiecta ei

VIII. ⁹Eum autem qui modico quam angelis minoratus est» Uidemus ihesum propter passionem mortis gloria et honore coronatum» Ut gratia dei pro omnibus gustaret mortem»

[III.] VIII. ¹⁰Decebat enim eum propter quem omnia et per quem omnia» Qui multos filios in gloriam adduxerat auctorem salutis eorum per passiones consummare» ¹¹Propter quam causam non confunditur fratres eos uocare ¹²dicens»

„ X. Nuntiabo nomen tuum fratribus meis. In medio „ecclesiae laudabo te»

¹³Et iterum. ego ero fidens in eum» Et iterum.

„ Ecce ego et pueri mei quos mihi dedit deus» ¹⁴Quia ergo pueri communicauerunt sanguini et carni» Et ipse similiter participauit hisdem»

XI. Ut per mortem destrueret eum qui habebat mortis imperium id est diabolus

¹⁵Ut liberaret eos. qui timore mortis per totam uitam obnoxii erant seruituti»

XII. ¹⁶Nusquam enim angelos adprehendit» Sed semen abraham appraehendit» ¹⁷Unde debuit per omnia fratribus simile» Ut misericors fieret. et fidelis pontifex ad deum» Ut repropitiaret delicta populi»

¹⁸In eo enim in quo passus est ipse temptatus» Potens est eis qui temptantur auxiliari»

XIII. ^{2,1}Unde fratres sancti. uocationis caelestis participes. Considerate apostolum et pontificem confessionis nostrae ihesum. ²Qui fidelis est ei qui fecit illum

Sicut et moyses in omni domo illius. ³Amplioris enim gloriae iste prae moyse dignus habitus est. Quantum ampliore honorem habet domus qui fabricauit illum.

XIII. ⁴Omnis namque domus fabricatur ab aliquo. Qui autem omnia creauit deus

XV. ⁵Et moyses quidem fidelis erat in toto domo eius.
10 Tamquam famulus in testimonium eorum quae dicenda erant. ⁶Christus uero tamquam filius in domo sua. Quae domus sumus nos si fiduciam. et gloriam spei. usque ad finem. firmam retineamus. †

„ XVI. ⁷Qua propter. sicut dicit spiritus sanctus. hodie
15 „si uocem eius audieritis ⁸nolite obdurare corda uestra. sicut „in exaceruatione secundum diem temptationis in deserto. ⁹ubi „temptauerunt me patres uestri. Probauerunt. et uiderunt opera „mea. XL annos ¹⁰propter quod offensus fui generationi huic. „et dixi semper errant corde. Ipsi autem non cognouerunt uias
20 „meas. ¹¹Sicut iuravi in ira mea si introibunt in requiem meam.

XVII. ¹²Uidete fratres ne forte sit in aliquo uestrum cor malum incredulitatis discendi a deo uiuo. ¹³Sed adhortamini uosmet ipsos. per singulos dies donec hodie cognominatur. Ut non obduretur qui ex uobis fallacia peccati. ¹⁴Participes
25 enim christi effecti sumus. Si tamen initium substantiae eius usque ad finem firmum retineamus.

„ XVIII. ¹⁵Dum dicitur hodie si uocem eius audieritis „nolite obdurare corda uestra.

„ Quemadmodum in illa exaceruatione

20 XVIII. ¹⁶Quidam enim audientes exacerbauerunt. Sed non uniuersi qui profecti sunt ab aegypto per moysen. ¹⁷Quibus autem infensus est quadraginta annos nonne illis qui peccauerunt. Quorum cadauera prostrata sunt in deserto. ¹⁸Quibus autem iurauit non introire in requiem ipsius nisi illi
25 qui increduli fuerunt. ¹⁹Et uidemus qui non potuerunt introire in requiem ipsius propter incredulitatem

[IIII.] ^{4,1}Timeamus ergo ne forte relictâ pollicitatione introeundi in requiem eius» existimetur aliqui ex uobis deesse»

XX. ²Etenim et nobis nuntiâtum est quemadmodum et illis»

Sed non profuit illis sermo auditus. non admixtis fidei ex his ⁵ quae audierunt» ³Ingrediemur enim in requiem qui credidimus Quemadmodum dixit

„ XXI. Sicut iuravi in ira mea si introibunt in re-
„ quiem meam»

XXII. Et quidem operibus ab institutione mundi per- ¹⁰
„ fectis» ⁴Dixit enim quodam loco de die septima sic.

„ Et requieuit deus die septima ab operibus suis»

„ XXIII. ⁵Et in isto rursum»

„ Si introibunt in requiem meam

XXIII. ⁶Quoniam ergo superest quosdam introire in ¹⁵
„ illam

Et hii quibus prioribus adnuntiâtum est non introierunt propter incredulitatem

XXV. ⁷Iterum terminat diem quendam» Hodie in dauid dicendo. Sic post tantum temporis supra dictum est» ²⁰

XXVI. Hodie si uocem eius audieritis nolite obdurare corda uestra

XXVII. ⁸Nam si eis ihesus requiem praestitisset» Numquam de alio loqueretur posthac

XXVIII. ⁹Itaque relinquitur sabbatismus populo dei» ²⁵
¹⁰Qui enim ingressus est in requiem eius» Etiam ipse requieuit ab operibus suis sicut a suis deus

[V.] XXVIII. ¹¹Festinemus ergo ingredi in illam requiem» Ut ne in id ipsum quis incidat incredulitatis exemplum»

XXX. ¹²Uiuus enim est dei sermo et efficax et pene- ³⁰
trabilior omni gladio ancipiti

Et pertingens usque ad diuisionem animae ac spiritus»

Conpagum quoque et medullarum» Et discretor cogitationum et intentionum cordis» ¹³Et non est ulla creatura inuisibilis in conspectu eius» Omnia enim nuda et aperta sunt ³⁵
oculis eius» Ad quem nobis sermo»

XXXI. ¹⁴Habentes ergo ...tificem magnum qui penetrauit caelos ihesum filium dei. Teneamus et confessionem eius»

¹⁵Non enim habemus pontificem qui non possit compati infirmitatibus nostris» Temptatum autem per omnia pro similitudine absque peccato

[VI.] ¹⁶Adeamus ergo cum fiducia ad tronum gratiae. Ut misericordiam consequamur

Et gratiam inueniamus in auxilio oportuno»

XXXII. ¹⁷Omnis namque pontifex ex hominibus assumptus

Pro hominibus constituitur in his quae sunt ad deum»

Ut offerat dona et sacrificia pro peccatis» ²Qui condolere possit his qui ignorant et errant» Quoniam et ipse circumdatus est infirmitate» ³Et propterea debet quemadmodum et pro populo. ita etiam pro semet ipso offerre pro peccatis» ⁴Nec quisquam sumit sibi honorem sed qui uocatur a deo tamquam aaron» ⁵ita et christus non semet ipsum clarificauit ut pontifex fieret» Sed qui locutus est ad eum» Filius meus es tu ego hodie genui te

, XXXIII. ⁶Quemadmodum et in alio loco dicit» Tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem melcisedech

⁷Qui in diebus carnis suae praeces supplicationesque ad eum qui possit illum saluum a morte facere» Cum clamore ualido et lacrimis offerens. et exauditus pro sua reuerentia»

XXXIII. ⁸Et quidem cum esset filius dei. Didicit ex his quae passus est oboedientiam

⁹Et consummatus factus est omnibus. obtemperantibus sibi causa salutis aeternae» ¹⁰Appellatus a deo pontifex iuxta ordinem melcisedech

¹¹De quo grandis nobis sermo et ininterpretabilis ad dicendum. quoniam inbecilles facti estis ad audiendum»

[VII.] XXXV. ¹²Etenim cum deberetis magistri esse propter tempus rursus indigetis ut uos doceamini. quae sint elementa exordii sermonum dei» Et facti estis quibus lacte opus sit non solido cibo»

¹³Omnis enim qui lactis est particeps expers est sermonis iustitiae paruulus enim est»

XXXVI. ¹¹Perfectorum autem est solidus cibus. Eorum qui pro consuetudine exercitatos habent sensus ad discretionem boni ac mali.

XXXVII. ^{6,1}Quapropter intermittentes inchoationis christi sermonem ad perfectionem feramur. Non rursum iacentes fundamentum paenitentiae ab operibus mortuis

Et fide ad deum ²baptismatum doctrinae. Impositionis quoque manuum ac resurrectionis mortuorum et iudicii aeterni

³Et hoc faciemus si quidem permiserit deus.

XXXVIII. ⁴Impossibile est enim eos qui semel sunt inluminati. Gustauerunt etiam donum caelestem

Et participes sunt facti spiritus sancti. ⁵Gustauerunt nihilominus bonum dei uerbum. Uirtutisque saeculi uenturi.

⁶Et prolapsi sunt renouari rursus ad paenitentiam

Rursum crucifigentes sibimet ipsi filium dei. et ostentui habentes.

XXXVIII. ⁷Terra enim saepe uenientem super se bibens imbrem et generans herbam oportunam. illis a quibus colitur accipit benedictionem a deo. ⁸Proferens autem spinas ac tribulos reproba est et maledicto proxima. cuius consummatio in combustionem

LECT. COTTI-
DIANA

[VIII.] XL. ⁹Confidimus autem de uobis dilectissimi meliora. et uiciniora saluti. Tametsi ita loquimur. ¹⁰non enim iniustus deus. ut obliuiscatur operis uestri et dilectionis quam ostendistis in nomine ipsius.

25

Qui ministrastis sanctis et ministratis.

XLI. ¹¹Cupimus autem unumquemque uestrum eandem ostentare. sollicitudinem ad expletionem spei usque in finem. ¹²Ut non segnes efficiamini. Uerum imitatores eorum qui fide et patientia hereditabunt promissiones.

30

XLII. ¹³Abrahae namque promittens deus. Quoniam neminem habuit per quem iuraret maiorem.

XLIII. Iurauit per semet ipsum ¹⁴dicens. Nisi bene-, „dicens benedicam te. Et multiplicans multiplicabo te. ¹⁵Et sic longanimiter ferens adeptus est repromissionem +

35

XLIII. ¹⁶Homines enim per maiorem sui iurant. Et

c. V, 14 — VI, 16.

omnis controuersiae eorum finis ad confirmationem est iuramentum. ¹⁷In quo abundantius. uolens deus ostendere pollicitationes heredibus immobilitatem consilii sui. interposuit iusiurandum

¹⁸Ut per duas res immobiles quibus impossibile est mentiri deum. Fortissimum solacium habeamus qui confugimus ad tenendam propositam spem. ¹⁹quam sicut. anchoram habeamus animae tutam ac firmam. Et incedentem usque in interiora uelaminis. ²⁰Ubi praecursor pro nobis introiit ihesus. secundum ordinem melchisedech pontifex factus in aeternum

[VIII.] XLV. ¹Hic enim melchisedech rex salem sacerdos dei summi. Qui obuiauit abrahae regresso a caede regum. et benedixit ei. ²cui decimas omnium diuisit abraham. Primum quidem qui interpretaetur. rex iustitiae

¹⁵Deinde autem et rex salem quod est rex pacis. ³Sine patre sine matre. Sine genealogia

Neque initium dierum neque finem uitae habens.

XLVI. Adsimilatus autem filio dei manet sacerdos in perpetuum. ⁴Intuemini autem quantus sit hic cui decimas ²dedit. de praecipuis abraham patriarcha. ⁵Et quidem de filiis leui sacerdotium accipientes. mandatum habent decimas sumere a populo. secundum legem

Id est a fratribus suis.

quamquam et ipsi exierint de lumbis abrahae.

²⁵XLVII. ⁶Cuius autem generatio non adnumeratur in eis. decimas sumpsit abraham

Et hunc qui habebat repromissiones benedixit.

⁷Sine ulla autem contradictione. Quod minus est a meliore benedicitur

³⁰XLVIII. ⁸Et hic quidem decimas morientes homines accipiunt. Ibi autem contestatus quia uiuit. ⁹Et ut ita dictum sit. per abraham et leui qui decimas accepit decimatus est. ¹⁰Adhuc enim in lumbis patris erat quando obuiauit ei melchisedech.

XLVIII. ¹¹Si ergo consummatio per sacerdotium ³⁵leuiticum erat. Populus enim sub ipso legem accepit. Quid adhuc necessarium secundum ordinem melchisedech.

Alium surgere sacerdotem et non secundum ordinem aaron dici» [X.] ¹²Translato enim sacerdotio necesse est ut legis translatio fiat

¹³In quo enim haec dicuntur de alia tribu est de qua nullus altario praesto fuit 5

¹⁴Manifestum est enim quod ex iuda ortus sit dominus noster
In qua tribu nihil de sacerdotibus moyses locutus est»
¹⁵Et amplius adhuc manifestum est» Si secundum similitudinem melcisedech exurget alius sacerdos. ¹⁶qui non secundum legem mandati carnalis factus est» 10

Sed secundum uirtutem uitae insolubilis.

L. ¹⁷Contestatur enim quoniam tu es sacerdos in aeternum secundum ordinem melcisedech»

LI. ¹⁸Reprobatio quidem fit praecedentis mandati propter infirmitatem eius et inutilitatem» 15

¹⁹Nihil enim ad perfectum adduxit lex» Introductio uero melioris spei per quam proximamus ad deum» ²⁰Et quantum est non sine iureiurando alii quidem sine iureiurando sacerdotes facti sunt.

LII. ²¹Hic autem cum iureiurando per eum qui dixit ²⁰ad illum

, Iurauit dominus et non paenetebit eum. tu es sacerdos in aeternum»

LIII. ²²In tantum melioris testamenti sponsor factus est ihesus ²³et alii quidem plures facti sunt sacerdotes. id- ²⁵circo quod morte prohiberentur permanere» ²⁴Hic autem eo quod maneat in aeternum»

Sempiternum habet sacerdotium» ²⁵Unde et saluare in perpetuo potest accedentes per semet ipsum ad deum semper uiuens ad interpellandum pro eis» ²⁶Talis enim decebat ut ³⁰nobis esset pontifex»

Sanctus innocens inpollutus segregatus a peccatoribus

Et excelsior caelis factus

²⁷qui non habet cotidie necessitatem» Quemadmodum sacerdotes prius pro suis delictis hostias offerre deinde pro ³⁵populi» Hoc enim fecit semel se offerendo»

²⁸ Lex enim homines constituit sacerdotes infirmitatem habentes. sermo autem iurisiurandi qui post legem est. filium in aeternum perfectum.

LIII. ^{8,1} Capitulum autem super ea quae dicuntur. Talem habemus pontificem qui consedit in dextera sedis magnitudinis in caelis ² sanctorum minister et tabernaculi ueri.

Quod fixit dominus et non homo

LV. ³ Omnis enim pontifex ad offerenda munera et hostias constituitur

¹⁰ Unde necesse est et hunc habere aliquid quod offerat. Si ergo esset super terram nec esset sacerdos cum essent qui offerent secundum legem munera.

LVI. ⁵ Qui exemplari et umbrae deseruiunt caelestium Sicut responsum est moysi cum consummaret tabernaculum.

LVII. Uide inquit omnia facito secundum exemplar quod tibi ostensum est in monte. [X/] ⁶ Nunc autem melius sortitus est ministerium.

LVIII. Quanto et melioris testamenti mediator est quod in melioribus repromissionibus sanctum est.

LVIII. ⁷ Nam si illud prius culpa uacasset. Non utique secundi locus inquireretur

LX. ⁸ Uituperans enim eos dicit

„ Ecce dies ueniunt. dicit dominus

²⁵ „ et consummabo super domum israhel. Et super domum „ iuda. testamentum nouum ⁹ non secundum testamentum quod „ feci patribus eorum in die qua adpraehendi manum illorum „ ut educerem illos de terra aegypti.

„ Quoniam ipsi non permanserunt in testamento meo. Et „ ego neglexi eos dicit dominus. ¹⁰ Quia hoc est testamentum „ quod disponam domui israhel post dies illos dicit dominus. „ Dando leges meas in mente eorum et in corde eorum super- „ scribam eas et ero eis in deum. et ipsi erunt mihi in popu- „ lum. ¹¹ Et non docebit unusquisque proximum suum et unus- „ quisque patrem suum dicens.

„ Cognosce dominum quoniam omnes scient me. a minore

c. VII, 28 — VIII, 11.

„usque ad maiorem eorum» ¹²Quia propitius ero iniquitatibus
„eorum et peccata illorum iam non memorabor

LXI. ¹³Dicendo autem nouum ueterabit prius quod
autem antiquatur et senescit. prope interitum est.

LXII. ⁹ 'Habuit quidem et prius iustificationes cul-
turae et sanctum sacculare»

²Tabernaculum enim factum est primum in quo inerant
candelabra. et mensa et propositio panum quae dicitur sancta»

³Post uelamentum autem secundum tabernaculum quod dicitur
sancta sanctorum. ⁴aureum habens turibolum. et arca testa-
menti circumtectam ex omni parte auro

In qua urna aurea. habens manna» Et uirga aaron quae
fronduerat et tabulae testamenti» ⁵Superque eam cherubin
gloriae obumbrantia» Propitiatorium de quibus non est modo
dicendum per singula

15

LXIII. ⁶His uero ita conpositis in priori quidem
tabernaculo. semper introibant sacerdotes sacrificiorum officia
consummantes

⁷In secundo autem semel in anno solus pontifex non sine
sanguine quem offert pro sua et pro populi ignorantia» ⁸Hoc
significante spiritu sancto. nondum propalatam esse sanctorum
uiam» Adhuc priore tabernaculo habente statum. ⁹quae parabola
est temporis instantis

Iuxta quam munera et hostiae offeruntur» Quae non
possunt iuxta conscientiam perfectum facere seruientem» ²⁵
¹⁰Solummodo in cibis. et in potibus et uariis baptismis. et
iustitiis carnis usque ad tempus correctionis inpositis

[XII]. LXIII. ¹¹Christus autem adsistens pontifex
futurorum bonorum per amplius et perfectius

Tabernaculum non manu factum» Id est non huius creationis» ³⁰

LXV. ¹²Neque per sanguinem hircorum et uitulorum
Sed per proprium sanguinem introiuit semel in sancta

Aeterna redemptione inuenta» ¹³Si enim sanguis hircorum.
et taurorum et cinis uitulae aspersus inquinatos sanctificat ad
emundationem carnis»

35

¹⁴Quanto magis sanguis christi qui per spiritum sanctum

c. VIII, 11 — XI, 14.

semet ipsum obtulit immaculatum deo» Et mundauit conscientiam uestram ab operibus mortuis ad seruiendum deo uiuenti

LXVI. ¹⁵Et ideo noui testamenti mediator est. Ut morte intercedente in redemptionem earum praeuaricationum
5 quae erant sub priore testamento

Repromissionem accipiat qui uocati sunt aeternae hereditatis»

LXVII. ¹⁶Ubi enim testamentum mors necesse est intercedat testatoris. ¹⁷testamentum enim in mortuis confirmatum
10 est» Alioquin nondum ualet dum uiuit qui testatus est. ¹⁸unde ne primum quidem sine sanguine dedicatum est.

LXVIII. ¹⁹Lecto enim omni mandato legis a moysen uniuerso populo accipiens sanguinem uitulorum et hircorum cum aqua. et lana coccinea et hysopo» Ipsum quoque librum
15 et omnem populum aspersit ²⁰dicens

„ Hic sanguis testamenti quod mandauit ad uos deus. ²¹Etiam tabernaculum et omnia uasa ministerii. sanguine similiter aspersit»

²²Et omnia paene in sane mundantur secundum legem

Et sine sanguinis fusione non fuit remissio. ²³necesse est
20 ergo exemplaria quidem caelestium his mundari» Ipsa autem caelestia melioribus hostiis quam istis

LXVIII. ²⁴Non enim in manu factis sanctis ihesus introiit. exemplaria uerborum sed in ipsum caelum. ut appareat nunc uultui dei pro nobis»

25 ²⁵Neque ut saepe offerat semet ipsum» Quemadmodum pontifex intrat in sancta per singulos annos in sanguine alieno. ²⁶alioquin oportebat eum frequenter pati. ab origine mundi» Nunc autem semel in consummatione saeculorum» ad distributionem peccati. per hostiam suam apparuit»

30 ²⁷Et quemadmodum statutum est hominibus semel mori Post hoc autem iudicium ²⁸sic et christus semel oblatus ad multorum exhaurienda peccata. secundo sine peccato. apparuit expectantibus in salutem

LXX. ^{10,1}Umbra enim habens lex bonorum futurorum
25 non ipsam imaginem rerum per singulos annos isdem ipsis hostiis quas offerunt indesinenter

c. IX, 14 — X, 1.

Numquam potest accidentes perfectos facere

²Alioquin non cessassent offerri. Ideo quod nullam haberent ultra conscientiam. peccati cultores semel mundati. ³Sed in ipsis commemoratio peccatorum per singulos annos fit.

LXXI. ⁴Impossibile enim est. Sanguinem taurorum et hircorum auferri peccata.

„ ⁵Ideo ingrediens mundum dicit. Hostiam et oblationem „noluisti corpus aptasti mihi. ⁶Holocaustomata. et pro peccato „non tibi placuit. ⁷Tunc dixi ecce uenio in capitulo libri. „Scriptum est de me. ut faciam deus meus uoluntatem tuam. ¹⁰

⁸Superius dicens. Quia hostias et oblationes et holocaustomata et pro peccato noluisti. Nec placita sunt tibi quae secundum legem offeruntur

⁹Tunc dixit ecce uenio ut faciam deus uoluntatem tuam

LXXII. Aufert primum ut sequens statuatur ¹⁰in qua uoluntate sanctificati sumus per oblationem corporis christi ihesu in semel

LXXIII. ¹¹Et omnis quidem sacerdos praesto est cotidie ministrans. Et easdem saepe offerens hostias.

Quae numquam possunt auferre peccata. ²⁰

LXXIII. ¹²Hic autem unam pro peccatis offerens hostiam in sempiternum sed in dextera dei. ¹³De cetero expectans donec ponantur. inimici eius scabillum pedum eius. ¹⁴Unam enim oblatione consummauit in sempiternum sanctificatos

„ LXXV. ¹⁵Contestatur autem nos et spiritus sanctus. ²⁵ „postquam enim dixit. ¹⁶hoc autem testamentum quod testabor „ad illos post dies illos dicit dominus.

„ Dando leges meas in cordibus eorum et in mente eorum „superscribam eas. ¹⁷et peccatorum et iniquitatum eorum iam „non recordabor amplius. ³⁰

¹⁸Ubi autem horum remissio iam non oblatio pro peccato

LXXVI. ¹⁹habentes itaque fratres fiduciam in introitu sanctorum in sanguine christi. ²⁰Quam initiauit nobis uiam nouam. et uiuentem per uelamen. id est carnem suam. ²¹Et sacerdotem magnum super domum dei. ²²accedamus cum uero corde in plenitudine fidei. ³⁵

Adpersi corda a conscientia mala et abluti corpus aqua munda ²³ teneamus spei nostrae confessionem indeclinabilem.

Fidelis enim est qui repromisit. ²⁴ Et non consideremus inuicem in prouocationem caritatis et bonorum operum. ²⁵ Non deserentes collectionem nostram. Sicut est consuetudinis quibusdam consolantes et tanto magis. Quanto uideritis adpropinquantem diem

²⁶ Uoluntarie enim peccantibus nobis post acceptam notitiam ueritatis.

¹⁰ Iam non derelinquitur pro peccatis hostia ²⁷ terribilis autem quidam expectatio iudicii. Et ignis aemulatio quae consumptura est aduersarios

LXXVII. ²⁸ Inritam quis faciens legem moysi. Sine ulla miseratione duobus uel tribus testibus moritur

¹⁵ ²⁹ Quanto magis putatis deteriora mereri supplicia qui filium dei conculcauerit. Et sanguinem testamenti pollutum duxerit in quo sanctificatus est. et spiritui gratiae contumeliam fecerit.

LXXVIII. ³⁰ Scimus enim qui dixit mihi uindicta ego reddam

²⁰ Et iterum quia indicauit dominus populum suum

LXXVIII. ³¹ horrendum est incedere in manus dei uiuentis.

¹² Rememoramini autem pristinos dies. in quibus inluminatum magnum certamen sustenuistis passionum. ³² Et in altero quidem obprobriis et tribulationibus. Expectaculum facti. In altero autem socii taliter conuersantium ³⁴ effecti nam et uinctis compassi estis. Et rapinam bonorum uestrorum cum gaudio suscipitis. Cognoscentes uos habere meliorem et manentem substantiam.

³⁰ LXXX. ³⁵ Nolite itaque amittere confidentiam uestram quae magnam habet remunerationem. ³⁶ Patientia enim uobis necessaria est et uoluntatem dei facientes reportetis promissionem. ³⁷ Adhuc enim modicum aliquantulum. Qui uenturus est ueniet. et non tardauit

³⁸ LXXXI. ³⁸ Iustus autem meus ex fide uiuit. Quod si substraxerit se. non placebit animae meae.

c. X, 22—38.

LECT. DE
MARTYRIB.

LXXXII. ³⁹Nos autem non sumus subtractionis filii. in perditionem sed fidei in acquisitionem animae. †

LXXXIII. ^{11,1}Est autem fides sperandorum substantia rerum argumentum non parentum. ²In haec enim testimonium consecuti sunt senes. 5

LXXXIII. ³Fide intelligimus aptata esse saecula uerbo dei. ut ex inuisibilibus uisibilia fierent.

LXXXV. ⁴Fide plurimam hostiam abel. quam cain optulit deo

Per quam testimonium consecutus est esse iustus. 10

Testimonium perhibentem muneribus eius deo.

Et per illum defunctus adhuc loquitur

LXXXVI. ⁵Fide enoc translatus est ne uideret mortem. Et non inueniebatur quia transtulit illum deus. Ante translationem enim testimonium habebat. placuisse deo. ⁶Sine fide 15 autem impossibile placere deo

Credere enim oportet accidentem ad deum quia est et inquirentibus se remunerator fit.

LXXXVII. ⁷Fide noe responso accepto de his quae adhuc non uidebantur metuens. Aptauit aptauit arcam in salutem domus suae per quam damnauit mundum. Et iustitiae quae per fidem est. heris est institutus

LXXXVIII. ⁸Fide qui uocatur abraham oboediuit in locum exire quem accepturus erat. in hereditatem et exiit nesciens quo iret. 25

⁹Fide moratus est in terram repromissionis tamquam in aliena in casulis habitando. Cum isaac et iacob. coheredibus repromissionis eiusdem. ¹⁰Expectabat enim fundamenta habentem ciuitatem

Cuius artifex et conditor deus 30

LXXXVIII. ¹¹Fide et ipsa sarra sterelis uirtutem et conceptionem seminis accepit

Etiam praeter tempus aetatis. Quoniam fidelem credidit esse qui promiserat. ¹²Propter quod et ab uno orti sunt et emortuo. Tamquam sidera caeli in multitudinem. Et sicut harena 35 quae est ad hora maris innumerabilis

XC. ¹³Iuxta fidem defuncti sunt omnes iusti. non acceptis repromissionibus. Sed a longe eas aspicientes et salutantes et confitentes quia peregrini et hospites sunt supra terram

5 ¹⁴Qui enim haec dicunt significant se patriam inquirere.
¹⁵Et si quidem illius meminissent de qua exierunt. Habebant utique tempus reuertendi.

¹⁶Nunc autem meliorem repetunt id est caelestis. Ideo non confunditur deus uocari deus eorum parauit enim illis
10 ciuitatem.

XCI. ¹⁷Fide optulit abraham isaac cum temptaretur et unigenitum offerebat. qui susceperat repromissiones ¹⁸ad quem dictum est.

„ Quia in isaac uocabitur tibi semen. ¹⁹Arbitrans quia et
15 a mortuis suscitare potens est deus unde eum et in parabola accepit

XCII. ²⁰Fide et de futuris benedixit isac iacob et esau

XCIII. ²¹Fide iacob moriens singulos filiorum ioseph benedixit. et adorauit fastigium uirgae eius.

20 XCIII. ²²Fide ioseph moriens de profectione filiorum israhel memoratus est et de ossibus suis mandauit

XCIV. ²³Fide moyses natus occultatus est mensibus tribus a parentibus suis eo quod uidissent elegantem infantem et non timuerunt regis edictum. ²⁴Fide moyses grandis factus. ²⁵negauit se esse filium filiae pharaonis ²⁵magis eligens adfligi cum populo dei. Quam temporalis habere iucunditatem ²⁶maiores diuitias aestimans thensauos aegyptiorum inproperium christi. Aspiciebat enim in remunerationem ²⁷Fide reliquit aegyptum non ueritus animositatem regis. Inuisibilem enim tamquam
30 uidens sustenuit. ²⁸fide celebrauit pascha. et sanguinis effusionem ne qui uastabat primitiua tangeret eos

XCVI. ²⁹Fide transierunt mare rubrum tamquam per aridam terram. Quod experti aegyptii deuorati sunt.

XCVII. ³⁰Fide muri hiericho ruerunt. circuitu dierum VII

35 XCVIII. ³¹Fide raab meretrix non periit cum incredulis. excipiens exploratores cum pace.

c. XI, 13—31.

LECT. DE
MARTYRIBUS

XCVIII. ²²Et quid adhuc dicam deficiet enim me
tempus enarrantem de gedeon barac sampson ieptae dauid
et samuhel. + et profetis ²³qui per fidem deuicerunt regna.
Operati sunt iustitiam adepti sunt repromissiones

Opturauerunt ora leonum ²⁴extinxerunt impetum ignis.
effugerunt aciem gladii. Conualuerunt de infirmitate. Fortes
facti sunt in bello. Castra uerterunt exterorum. ²⁵Acceperunt
mulieres de resurrectione mortuos suos. Alii autem distenti
sunt. non suscipientes redemptionem. ut meliorem inuenirent
resurrectionem. ²⁶Alii uero ludibria et uerbera experti insuper ¹⁰
et uincula. et carceres. ²⁷Lapidati sunt. temptati sunt.

In occisione gladii mortui sunt. Circuierunt in melotis. in
pellibus caprinis. egentes. angustiati. afflicti. ²⁸quibus dignus
non erat mundus

In solitudinibus errantes et montibus et speluncis et in ¹⁵
cauernis terrae

²⁹Et hii omnes testimonio fidei probati. non acceperunt
repromissionem ³⁰deo pro nobis melius aliquid prouidente ut
ne sine nobis consummarentur. +

C. ^{12,1}Ideoque et nos tantam habentes inpositam ²⁰
nubem testium. Deponentes omne pondus et circumstans nos
peccatum per patientiam curramus

Propositum nobis certamen. ³Aspicientes in autorem fidei
et consummatorem ihesum. Qui proposito sibi gaudio sustinuit
crucem confusionem contempta. Adque in dextera sedis dei ²⁵
sedit. ³Recogitate enim eum qui talem sustenuit a peccatoribus
aduersum semet ipsos contradictionem. Ut ne fatigemini
animis uestris deficientes.

CI. ⁴Nondum usque ad sanguinem restitistis. ad-
uersus peccatum repugnantes. ³⁰

⁵Et obliti estis consolationes. quae uobis tamquam filiis
loquitur dicens

CII. Fili mi noli neglegere disciplinam domini
neque fatigeris dum ab eo argueris ⁶quem enim diligit dominus
castigat flagellat autem omnem filium quem recipit. ³⁵

CIII. ⁷In disciplinam perseuerante tamquam filiis

c. XI, 32 — XII, 7.

nobis offert deus. Quis enim filius quem non corripit pater.
8 Quod si extra disciplinam estis. cuius participes facti sunt omnes. ergo adulteri et non filii estis

CIII. 9 Deinde patres quidem carnis nostrae habuimus
eruditores et reuerabamur eos. Non multos magis optempera-
uimus patri spirituum et uiuimus. 10 Et illi quidem in tempore
paucorum dierum secundum uoluntatem suam erudiebant nos.
Hic autem ad id quod utile est in recipiendo sanctificationem eius

CV. 11 Omnis autem disciplina in praesenti quidem
10 uidetur non esse gaudii sed moeroris. Postea autem fructum
pacatissimum exercitatis per eam reddit iustitiae

12 Propter quod remissas manus. et soluta genua erigite.
13 Et gressos rectos facite pedibus uestris ut non claudicans
quis erret. magis autem sanetur

15 CVI. 14 Pacem sequimini. Cum omnibus et sanctimoniam
Sine qua nemo uidebit dominum

16 Contemplantur ne quis desit gratiae dei. ne qua radix
amaritudinis sursum germinans inpediat et per illam inqui-
nentur multi

20 CVII. 16 Ne quis fornicator. aut profanus. ut esau
qui propter unam escam uendidit primitiua sua

17 Scitote enim quoniam et postea cupiens hereditare bene-
dictionem reprobatus est. Non enim inuenit paenitentiae locum
quamquam cum lacrimis inquisisset eam

25 CVIII. 18 Non enim accessistis ad tractabilem et
accensibilem ignem et turbinem et caliginem et procellam.
19 et tubae sonum et uocem uerborum quam qui audierunt ex-
cusauerunt se ne eis fieret uerbum.

CVIII. 20 Non enim portabant quod dicebatur. et
30 si bestia tetigerit montem lapidabitur. 21 et ita terribile erat
quod uidebatur.

Moyse dixit. Exterritus sum et tremebundus

22 Sed accesistis ad sion montem et ciuitatem dei uiuentis
hierusalem caelestem

23 Et multorum milium angelorum frequentiae 23 et ecclesiam
35 primitiuorum qui conscripti sunt in caelis. et iudicem omnium

deum et spiritus iustorum perfectorum ²⁴et testamenti noui. Mediatorem ihesum et sanguinis sparsionem. Melius loquentem quam abel.

LECTIO CO-
TIDIANA.

²⁵Uidete ne recusetis loquentem

CX. Si enim illi non effugerunt recusantes eum qui super terram loquebatur. Multo magis nos qui de caelis loquentem nobis auertimur.

CXI. ²⁶Cuius uox mouit terram

Tunc modo autem repromittit dicens. Adhuc semel ego mouebo. Non solum terram. Sed et caelum. 10

CXII. ²⁷Quod autem adhuc semel dicit declarat. mobilium translationem tamquam factorum ut maneant ea quae sunt immobilia

LECT. COTI-
DIANA

²⁸Itaque regnum immobile suscipientes. Habemus gratiam per quam seruiamus placentes deo + cum metu et reuerentia. 15

IN DEUTE-
RONOMIO

²⁹Etenim deus noster ignis consumens est.

CXIII. ^{13, 1}Caritas fraternitatis maneat. ²et hospitalitatem nolite obliuisci.

Per hanc enim placuerunt quidam angelis hospitio receptis. ³Mementote uinctorum tamquam simul uincti. Et laborantium ²⁰tamquam et ipsi in corpore morantes

CXIII. ⁴honorabile conubium In omnibus et torus immaculatus. Fornicatores enim et adulteros iudicauit deus. ⁵Sint mores sine auaritia. contenti praesentibus

CXV. Ipse enim dixit non te deseram. neque derelin- ²⁵quam. ⁶ita ut confidenter dicamus. dominus mihi adiutor non timebo quid faciat mihi homo.

CXVI. ⁷Mementote praepositorum uestrorum qui uobis locuti sunt uerbum dei

Quorum intuentes exitum conuersationis imitamini fidem. 20

CXVII. ⁸Ihesus christus heri et hodie ipse et in saecula + doctrinis uariis et peregrinis nolite abduci.

CXVIII. ⁹Optimum enim est gratia stabiliri. Cor non escis quae non profuerunt ambulantibus in eis.

CXVIII. ¹⁰Habemus altare de quo edere non habent ²⁵potestatem. Qui tabernaculo deseruiunt. ¹¹quorum enim ani-

c. XII, 23 — XIII, 11.

malium infertur sanguis pro peccato. in sancta per pontificem. horum corpora cremantur extra castra. ¹²Propter quod et ihesus ut sanctificaret suum sanguinem populum. extra portam passus est.

CXX. ¹³Exeamus igitur ad eum extra castra. inproperium eius portantes.

¹⁴Non enim habemus hic manentem ciuitatem sed futura inquirimus.

¹⁵Per ipsum ergo offeramus hostiam laudis semper deo. ¹⁰Id est fructum labiorum confitentium nomini eius. ¹⁶Beneficentiae autem et communionis nolite obliuisci. talibus enim hostiis promeretur deus

CXXI. ¹⁷Oboedite praepositis uestris et subiacite eis. Ipsi enim peruigilant quasi rationem pro animabus uestris reddituri. Ut cum gaudio hoc faciant et non gementes hoc enim non expedit uobis ¹⁸orate pro nobis.

CXXII. Confidimus enim quia bonam conscientiam habemus. In omnibus bene uolentes conuersari ¹⁹amplius autem depraeor uos hoc facere ut quo celerius restituar uobis

²⁰CXXIII. ²⁰Deus autem pacis. qui eduxit de mortuis pastorem magnum ouium in sanguine testamenti aeterni. dominum nostrum ihesum. ²¹aptet uos in omni bono. ut faciatis uoluntatem eius faciens in uobis quod placuit coram se per ihesum christum cui gloria in saecula saeculorum.

²⁵CXXIII. ²²Rogo autem uos fratres ut sufferatis uerbum solacii. etenim perpaucis scripsi uobis. ²³Cognoscite fratrem nostrum timotheum uobis demissum. Cum quo si celerius uenerit uidebo uos

CXXV. ²⁴Salutate omnes praepositos uestros et ³⁰omnes sanctos

Salutant uos de italia. ²⁵Gratia cum omnibus uobis

c. XIII, 11-25.

.

EXP. AD HEBRAEOS
FELICITER

QUIBUS LOCIS SINGULI APOSTOLI IACEANT. ID EST	
PETRUS ET PAULUS. ROMAE	
IOHANNES EUANGELISTA. EPHESO	
ANDREAS. PATRAS	
PHILIPPUS IN ASIA CIUITATE HIERAPOLI	5
MATTHEUS IN PONTUM	
IACOBUS HIEROSOLYMA	
BARTHOLOMEUS. IN PHRYGIA CIUITATE DOLICI.	
THOMAS. IN INDIA. CIUITATE IOTHABIS	
IACOBUS ALPHEI. IN CIUITATE IOPPE	10
SIMON ZELOTES. IN CAPPADOCIA CIUITATE. CAESAREA	
IUDAS IACOBI. IN PROUINCIA PHENICE CIUITATE BYRETO	
MARCUS EUANGELISTA. ALEXANDRIA	
LUCAS EUANGELISTA. ANTIOCHIA	
TIMOTHEUS. EPHESO	15
PHILIPPUS UNUS DE SEPTEM CAESAREA. PALESTINAE	
STEPHANUS PROTOMARTYR. HIEROSOLYMA.	
IOHANNES BAPTISTA. IN SAMARIA. CIUITATE SEBASTE	
CAPUT IOHANNIS BAPTISTAE. IN PROUINCIA PHENICAE	
CIUITATE EMETZA	20
BARNABAS ET SILAS. CYPRO CIUITATE CONSTANTIA	
.	

[PRAEFATIO ACTUUM APOSTOLORUM.]

X F Lucas natione syrus cuius laus in euangelio canitur apud anthiociam medicinae artis egregius et apostolorum²⁵ christi discipulus postea usque ad confessionem paulum secutus apostolum sine crimine in uirginitate permanens domino maluit inseruire. qui LXXX et quattuor agens aetatis annos in bythinia de saeculo noscitur emigrasse.

His igitur diuino stimulatus imperio posteaquam in aethiopia³⁰ partibus euangelium scribens graecis fidelibus. incarnationem domini fidei narratione ostendit. eundemque ex stirpe dauid de origine descendisse monstrauit cui non inmerito scribendorum apostolorum actuum potestas in mysterio datur ut deo in deum pleno et filio perditionis extincto oratione ab apostolis³⁵ facta sorte domini electionis numerus compleretur

Sicque paulum consummationis apostolicis actibus daret

quem diu contra stimulos calcitrantem dominus elegisset quod
 legentibus ac requirentibus deum breui nolui sermone osten-
 dere quam prolixius aliquid fastidientibus prodidisse sciens
 quod operantem agricolam oportet et de suis fructibus edere
 quem ita diuina subsecutus est gratia ut non solum corporum
 sed etiam animarum eius proficeret medicina

.

EXPLICIT PRAEFATIO
 ACTUUM APOSTOLORUM
 INCIPIUNT CAPITULA

10

.

- I. Ubi praecepit ihesus discipulis ab hierusalem ne disce-
derent.
- 15 II. Petrus de iuda condiscipulis suis loquitur ut pro eo e
duobus unum eligerent
- III. Ubi spiritus sanctus de caelo descendit super apostolos
in locum ubi congregati fuerunt
- III. Ubi petrus dicit iudaeis non enim sicut extimatis hi ebrii
sunt cum sit hora diei tertia
- 20 V. Ubi de domino ihesu uiris israhelitis loquitur et de scrib-
turis diuipis
- VI. Ubi petrus iudaeis dicit paenitentiam agere et baptizetur
unusquisque in nomine ihesu christi
- VII. Ubi apostolis crediderunt et baptizati sunt animae tria milia
- 25 VIII. Ubi petrus et iohannes ascendentes in templo paralyticum
sanant
- VIII. Ubi loquebantur apostoli ad populum et superuenerunt
sacerdotes et magistratus templi et iniecerunt in eis manus»
- X. Uidentes autem petri constantiam et iohannis.
- 30 XI. Dimissi apostoli uenerunt ad suos et narrauerunt omnia»
- XII. Multitudinis autem credentium erat cor et anima una
- XIII. Ubi quidam uir annanias cum saffira uxore sua fraudau-
erunt de praetio agri et expirauerunt
- XIII. Per manus autem apostolorum fiebant signa et prodigia
35 multa in plebe
- XV. Ubi princeps sacerdotum et omnes qui cum illo erant in-
iecerunt manus in apostolos et posuerunt eos in custodia»

- XVI. Ubi caesi apostoli a iudaeis denuntiauerunt eis ne loquerentur in nomine ihesu
- XVII. Ubi crescente numero discipulorum factus est murmur graecorum aduersus hebraeos
- XVIII. Stephanus plenus gratia et fortitudine faciebat signa et prodigia coram plebem 5
- XVIII. Stephanus loquitur populo de patriarchis incipiens ab abraham usque ad mosen»
- XX. Ubi haec audientes dissecebantur cordibus suis et stridebant dentib. in eum 10
- XXI. Facta est autem persecutio magna ecclesiae quae est hierosolymis
- XXII. De simone mago
- XXIII. Simon magus pecuniam apostolis offeret
- XXIII. Ubi angelus domini philippo loquitur 15
- XXV. Ubi paulus a principe sacerdotum epistulas petit in damasum»
- XXVI. Ubi paulus conualescens confundebat iudaeos
- XXVII. Petrus ueniens lyddae ad sanctos aenean ab annis VIII iacentem in grabatto sanat. et discipula in ioppen nomine 20 tabitas resuscitat.
- XXVIII. De cornelio.
- XXVIII. Ubi cornelius petrum sperat
- XXX. Cornelius uisum petro narrat
- XXXI. Ubi iudaei dicunt petro quare introisti ad uiros praeputium habentes 25
- XXXII. Propheta agabus famen adnuntians
- XXXIII. Ubi herodes iacobum fratrem iohannis occidit et petrum misit in carcerem»
- XXXIII. Ubi milites turbati sunt pro petro 30
- XXXV. Ubi separat spiritus sanctus paulum et barnaban ad praedicandum.
- XXXVI. Paulus et qui cum eo erant nauigantes uenerunt per gentes pamphiliae
- XXXVII. Paulus de resurrectione christi iudaeis praedicat 35
- XXXVIII. Iconio intrant synagogam apostoli et credidit iudaeorum et graecorum copiosa multitudo
- XXXVIII. In lystris claudum ex utero matris suae paulus sanat.
- XL. Ubi quidam descendentes de iudaea docebant fratres circumcidi secundum morem mosi 40
- XLI. Ubi apostoli scribent credentibus ex gentibus non mandasse eos qui circumcisionem praedicabant.

- XLII. Ubi paulus et barnabas directi ab apostolis antiochiam
et congregata multitudine tradiderunt epistulam»
- XLIII. De timotheo discipulo
- XLIII. Ubi paulus uisitatur et uidet uirum machedonem stantem
depraecans eum
- XLV. de lydda purpuraria
- XLVI. de puellam habentem spiritum pytonem.
- XLVII. Ubi iudaei zelantes paulum concitauerunt turbam ad do-
mum iasonis
- XLVIII. Paulus atheniensibus dicit de ignoto deo
- XLVIII. Ubi quidam uiri adherentes paulo crediderunt et dionisius
ariopagita cum uxore sua
- L. Gallione autem proconsule achaeiae insurrexerunt uno animo
iudaei in paulum
- LI. Iudaeo apollo et baptismo iohannis.
- LII. Ubi temptauerunt quidam et de circumeuntibus iudaeis
exorcistis
- LIII. de demetrio argentario
- LIII. Ubi postquam cessauit tumultus uocatis paulus discipulis
ualedixit et profectus est et de adolescente nomine eutycho
qui de tertio cenaculo cecidit deorsum»
- LV. Cum autem conuenisset paulus discipulos in asson ad-
sumpto eo uenerunt mitilenem et mittens ephesum uocauit
maiores natu ecclesiae et monens adlocutus est eos et
contestatus
- LVI. Cum autem factum esset ut nauigaremus abtracti ab eis
recto cursu uenimus chom.
- LVII. Ubi agabus propheta a iudaea ueniens caesaream tulit
zonam pauli et alligans sibi pedes et manus. dixit haec
dicit spiritus sanctus
- LVIII. Post dies autem istos praeparati ascendebamus hierusalem»
- LVIII. Ubi paulus adsumptis uiris postera die purificatus cum
illis intrauit in templum
- LX. Ubi dicit uiri fratres et patres audite quam ad uos nunc
reddo rationem
- LXI. Ubi de anania paulus loquitur et de ea quae ei acciderunt.
- LXII. Ubi princeps sacerdotum ananias praecepit adstantibus
sibi percutere os pauli reddentis pro se rationem
- LXIII. Ubi quidam ex iudaeis deuouerunt se dicentes neque man-
ducatuos neque bibituos donec paulum occiderent
- LXIII. Ubi tribunus dimisit adolescentem praecipiens ei ne cui
loqueretur

- LXV. Ubi milites secundum praeceptum sibi adsumentes paulum duxerunt per noctem in antipatridam
- LXVI. Ubi ananias princeps sacerdotum post V dies cum senioribus quibusdam et tertullo oratore aduersus paulum caesaream descenderunt 5
- LXVII. Ubi praesidi paulus loquitur
- LXVIII. Ubi felix sciens de ui distulit qui et successorem festum accepit
- LXVIII. Ubi agrippa rex et bernice caesaream descenderunt ad salutandum festum. 10
- LXX. Ubi paulus extenta manu coepit rationem reddere regi agrippae
- LXXI. Ubi haec loquente et rationem reddente festus magna uoce dicit insanis paulo.
- LXXII. Ubi nauem harumentinam ascendunt 15
- LXXIII. Ubi nauigantes in hadria rogat paulus ut cibum sumerent et uipera a calore inuasit manum eius»
- LXXIII. Ubi post menses tres in nauem alexandrinam quae in insula hiemauerat nauigarunt.

. 20

EXPLICIUNT CAPITULA
INC. IPSA EPISTULA

.

ⲧ ⲑ 1,1 Primum quidem sermonem feci de omnibus o
theophile» Quae coepit ihesus facere et docere» 2 Usque in»
diem qua praeciens apostolis per spiritum sanctum
Quos elegit» Adsumptus est» 3 Quibus et praeuit se
ipsum uiuum post passionem suam in multis argumentis»
Per dies XL.

Apparens eis et loquens de regno dei 20

I. 4 Et conuescens praecepit eis ab hierosolymis ne
discederent» Sed expectarent promissionem patris» Quam
audistis per os meum» 5 Quia iohannes quidem baptizauit
aqua» Uos autem baptizabimini in spiritu sancto» Non post
multos hos dies» 6 Igitur qui conuenerant interrogabant eum»
dicentes» domine si in tempore hoc restitues regnum israhel»
7 dixit autem eis.

c. I, 1—7.

Non est uestrum nosse tempora uel momenta

quae pater posuit in sua potestate» ⁸Sed accipietis uirtutem superuenientis spiritus sancti in uos» Et eritis mihi testes in hierusalem et in omni iudaea et samaria» Et usque
⁵ad ultimum terrae» ⁹Et cum haec dixisset uidentibus illis eleuatus est» Et nubes suscepit eum ab oculis eorum

¹⁰Cumque intuerentur in caelum euntem illum» Ecce duo uiri adstiterunt iuxta illos in uestibus albis ¹¹qui et dixerunt» Uiri galilaei quid statis aspicientes in caelum hic ihesus qui
¹⁰adsumptus est a uobis in caelum» Sic ueniet quemadmodum uidistis eum euntem in caelum» ¹²Tunc reuersi sunt hierosolymam a monte qui uocatur oliueti» Qui est iuxta hierusalem sabbati habens iter» ¹³Et cum introissent in cenaculum» Ascenderunt ubi manebat

¹⁵Petrus et iohannes iacobus et andreas» philippus et thomas» bartholomeus et mattheus» iacobus alphei et simon zelotes et iudas iacobi» ¹⁴Hi omnes erant perseuerantes unanimiter in oratione cum mulieribus»

Et maria matre ihesu et fratribus eius»

²⁰II. ¹⁵Et in diebus illis exsurgens petrus in medio fratrum dixit» Erat autem turba nominum simul fere centum uiginti» ¹⁶Uiri fratres» Oportet impleri scribtura quam praedixit» spiritus sanctus per os dauid

De iuda qui fuit dux eorum qui compraehenderunt ihesum»
²⁵¹⁷Quia connumeratus erat in nobis» Et sortitus est sortem ministerii huius» ¹⁸Et hic quidem possedit agrum de mercede iniquitatis» Et suspensus crepuit medius»

Et diffusa sunt omnia uiscera eius» ¹⁹Et notum factum est omnibus habitantibus hierusalem»

³⁰Ita ut appellaretur ager ille lingua eorum acheldemac» hoc est ager sanguinis» ²⁰Scribtum est enim in libro psal-
„morum» fiat commemoratio eorum deserta et non sit qui in-
„habitet in ea» et episcopatum eius accipiat alius» ²¹Oportet ergo ex his uiris qui nobiscum sunt congregati in omni
³⁵tempore» Quo intrauit et exiuit inter nos dominus ihesus»
²²Incipiens a baptismo iohannis usque in die qua adsumtus

est a nobis. Testem resurrectionis eius nobiscum fieri unum ex istis. ²³Et statuerunt duos. Ioseph qui uocabatur barsabban. qui cognominatus est iustus. Et matthian.

²⁴Et orantes dixerunt.

Tu domine qui corda nosti omnium

Ostende quem elegeris ex his duobus unum ²⁵accipere locum ministerii huius et apostolatus. De quo praeuaticatus est iudas ut abiret in locum suum

²⁶Et dederunt sortes eis.

Et cecidit sors super matthian

et adnumeratus est cum undecim apostolis.

III. ²⁷Et cum conplerentur dies pentecostes. Erant omnes pariter in eodem loco. ²⁸Et factus est repente de caelo sonus. Tamquam aduenientis spiritus uehementis. Et repleuit totam domum ubi erant sedentes. ²⁹Et apparuerunt illis dispersitae linguae tamquam ignis. seditque supra singulos eorum

³⁰Et repleti sunt omnes spiritu sancto

Et coeperunt loqui aliis linguis. Prout spiritus sanctus dabat eloqui illis. ³¹Erant autem in hierusalem habitantes iudaei uiri religiosi ex omni natione quae sub caelo est. ³²Facta autem hac uoce. Conuenit multitudo et mente confusa est. Quoniam audiebat unusquisque lingua sua illos loquentes. ³³Stupebant autem omnes et mirabantur dicentes

Nonne ecce omnes isti qui loquuntur galilaei sunt

³⁴et quomodo nos audiuius unusquisque lingua nostra in qua nati sumus

³⁵Parthi et medi. et elamitae

Et qui habitant mesopotamiam. Et iudaeam et cappadociam. pontum et asiam. ³⁶phrygiam et pamphiliam. Aegyptum et partes lybiae quae est circa cyrenen. Et aduenae romani. ³⁷iudaei quoque et proselyti

Cretes. et arabes. Audiuius eos loquentes nostris linguis magnalia dei

³⁸Stupebant autem omnes et mirabantur ad inuicem dicentes. Quidnam hoc uult esse ³⁹Alii autem inidentes dicebant quia musto pleni sunt isti

c. I, 22 — II, 18.

III. ¹⁴Stans autem petrus cum undecim eleuauit uocem suam et locutus est eis

Uiri iudaei et qui habitatis hierusalem uniuersi
hoc uobis notum sit et auribus percipite uerba mea.

¹⁵Non enim sicut uos aestimatis hi ebrii sunt cum sit hora diei tertia. ¹⁶Sed hoc est quod dictum est per prophetam „iohel. ¹⁷Et erit in nouissimis diebus dicit dominus

„ Effundam de spiritu meo super omnem carnem.

„ Et prophetabunt filii uestri et filiae uestrae.

¹⁰„ Et iuuenes uestri uisiones uidebunt. Et seniores uestri „somnia somniabunt

„ ¹⁸Et quidem super seruos meos et ancillas meas

„ In diebus illis effundam de spiritu meo et prophetabunt.

„ ¹⁹Et dabo prodigia in caelo sursum

¹⁵„ Et signa in terra deorsum

„ Sanguinem et ignem et uaporem fumi. ²⁰Sol conuertetur „in tenebras et luna in sanguinem. Ante quam ueniat dies „domini magnus et manifestus

„ ²¹Et erit omnis quicumque inuocauerit nomen domini ²⁰„saluus erit.

V. ²²Uiri israhelitae. audite uerba haec. ihesum nazarenum uirum adprobatum a deo in uobis. uirtutibus et prodigiis et signis quae fecit per illum deus in medio uestri sicut uos scitis

²³Hunc definito consilio et praescientia dei. Traditum per manus iniquorum adfigentes interemistis

²⁴Quem deus suscitauit solutis doloribus inferni. Iuxta quod impossibile erat teneri illum ab eo. ²⁵Dauid enim dicit „in eum. Prouidebam dominum coram me semper. Quoniam ³⁰„a dextris meis est ne commouear. ²⁶Propter hoc laetatus est „cor meum et exultauit lingua mea

„ Insuper et caro mea requiescit in spe. ²⁷Quoniam non „derelinques animam meam in inferno. Neque dabis sanctum „tuum uidere corruptionem. ²⁸Notas fecisti mihi uias uitae ³⁵„ Replebis me iucunditatem cum facie tua.

²⁹Uiri fratres. Liceat audenter dicere ad uos de patriarcha

dauid. Quoniam defunctus est et sepultus est. Et sepulchrum eius est apud nos usque in hodiernum diem. ³⁰Propheta igitur cum esset.

Et sciret quia iureiurando iurasset illi deus. De fructu lumbi eius sedere super sedem eius. ³¹Prouidens locutus est de resurrectione christi. Quia neque derelictus est in inferno. Neque caro eius uidit corruptionem

³²Hunc ihesum resuscitauit deus cui omnes nos testes sumus. ³³Dextera igitur dei exaltatus. Et promissione spiritus sancti accepta a patre effudit. hunc quem uos uidetis et audistis ¹⁰

³⁴Non enim dauid ascendit in caelos. Dicit autem ipse. Dixit dominus domino meo sede a dextris meis. ³⁵Donec ponam inimicos tuos scabillum pedum tuorum.

³⁶Certissime ergo sciat omnis domus israhel. Quia et dominum eum et christum deus fecit. hunc ihesum quem uos ¹⁵ crucifixistis. ³⁷his auditis compuncti sunt corde

Et dixerunt ad petrum et ad reliquos apostolos

Quid faciemus uiri fratres

VI. ³⁸Petrus uero ad illos paenitentiam inquit agite. Et baptizetur unusquisque in nomine ihesu christi in remissionem ²⁰ peccatorum uestrorum. Et accipietis donum sancti spiritus. ³⁹Uobis enim est repromissio et filiis uestris et omnibus qui longe sunt. Quoscumque aduocauerit dominus deus noster

⁴⁰Aliis etiam uerbis pluribus testificatus est et exhortabatur eos dicens. Saluamini a generatione ista praua. ²⁵

VII. ⁴¹Qui ergo receperunt sermonem eius baptizati sunt. Et adpositae sunt in illa die animae circiter tria milia.

⁴²Erant enim perseuerantes in doctrina apostolorum

Et communicatione fractionis panis et orationibus

⁴³Fiebat autem omni animae timor. Multa quoque prodigia et signa per apostolos fiebant in hierusalem. Et metus erat magnus in uniuersis. ³⁰

⁴⁴Omnes etiam qui credebant erant pariter. Et habebant omnia communia

⁴⁵Possessiones et substantias uendebant et diuidebant illa ³⁵ omnibus prout cuique opus erat. ⁴⁶Cotidie quoque perdurantes

c. II, 20-46.

unanimiter in templo. et frangentes circa domos panem sumebant cibum

Cum exultatione et simplicitate cordis ⁴⁷conlaudantes deum. Et habentes gratiam ad omnem plebem

• Dominus autem augebat qui salui fierent cottidie in id ipsum

• VIII. ¹Petrus autem et iohannes ascendebant in templum ad horam orationis nonam

²Et quidam uir qui erat claudus ex utero matris suae ¹⁰baiulabatur. Quem ponebant cottidie ad portam templi quae dicitur speciosa. Ut peteret elemosynam ab introeuntibus in templum. ³his cum uidisset petrum et iohannem incipientes introire in templum.

Rogabat ut elemosynam acciperet. ⁴Intuens autem eum ¹⁵petrus cum iohanne dixit. Respice in nos. ⁵At ille intendebat in eos sperans se aliquid accepturum ab eis. ⁶Petrus autem dixit. Argentum et aurum non est mihi

Quod autem habeo hoc do tibi. In nomine ihesu christi nazareni surge et ambula. ⁷Et adpraehensa manu eius dextera ²⁰adleuauit eum. Et protinus consolidatae sunt bases eius et plantae. ⁸Et exiliens stetit et ambulabat et intrauit cum illis in templum. Ambulans et exiliens et laudans deum

⁹Et uidit omnis populus eum ambulantem et laudantem deum. ¹⁰Cognoscebant autem illum quoniam ipse erat qui ad ²⁵aelemosynam sedebat ad speciosam portam templi. Et inpleti sunt stupore et extasi in eo quod contigerat illi. ¹¹Cum teneret autem petrum et iohannem. Concurrit omnis populus ad eos ad portam quae appellatur salomonis stupentes.

¹²Uidens autem petrus respondit ad populum. Uiri israelitae quid miramini in hoc. Aut nos quid intuemini. quasi nostra uirtute aut pietate fecerimus hunc ambulare

¹³Deus abraham et deus isaac. et deus iacob. deus patrum nostrorum glorificauit filium suum ihesum. Quem uos quidem tradidistis et negastis ante faciem pilati

³⁵• Iudicante illo dimitti. ¹⁴Uos autem sanctum et iustum negastis. Et petistis uirum homicidam donari uobis

¹⁵ Auctorem uero uitae interfecistis. Quem deus suscitauit a mortuis. Cuius nos testes sumus. ¹⁶ Et in fide nominis eius hunc quem uidetis et nostis.

Confirmauit nomen eius

et fides quae per eum est dedit integram sanitatem istam in conspectu omnium uestrum. ¹⁷ Et nunc fratres. Scio quia per ignorantiam fecistis sicut et principes uestri

¹⁸ Deus autem quae praenuntiauit per os omnium prophetarum pati christum suum inpleuit sic. ¹⁹ Paenitemini igitur et conuertimini ut deleantur uestra peccata. ²⁰ Ut cum uenerint tempora refrigerii a conspectu domini. Et miserit eum qui praedicatus est uobis ihesum christum. ²¹ Quem oportet caelum quidem suscipere usque in tempora restitutionis omnium quae locutus est per os sanctorum suorum a saeculo prophetarum. ²² Moses quidem dixit. Quoniam prophetam uobis suscitauit dominus deus uester de fratribus uestris. Tamquam me ipsum audietis.

Iuxta omnia quaecumque locutus fuerit uobis.

²³ Erit autem omnis anima quaecumque non audierit prophetam illum exterminabitur de plebe. 20

²⁴ Et omnes prophetae a samuhel et deinceps qui locuti sunt et adnuntiauerunt dies istos. ²⁵ Uos estis filii prophetarum. Et testamenti quod posuit deus ad patres uestros dicens ad abraham in semine tuo benedicentur omnes familiae terrae.

²⁶ Uobis primum deus suscitans filium suum. Misit eum benedicientem uobis

Ut conuertat se unusquisque a nequitia sua

VIII. ¹ Loquentibus autem illis ad populum. Superuenerunt sacerdotes et magistratus templi et sadducaei ² dolentes quod docerent populum. Et adnuntiarent in ihesum resurrectionem ex mortuis 30

³ Et iniecerunt in eis manus et posuerunt eos in custodiam in crastinum. Erat enim iam uespera. ⁴ Multi autem eorum qui audierant uerbum crediderunt. Et factus est numerus uirorum V milia. ⁵ Factum est autem in crastinum. Ut congregarentur principes eorum et seniores et scribae in

c. III, 15 — IV, 5.

hierusalem. ⁶Et annas princeps sacerdotum et caifas. et iohannes et alexander. Et quotquot erant de genere sacerdotali

⁷Et statuerunt eos in medio interrogabant. In qua uirtute aut in quo nomine fecistis hoc uos. ⁸Tunc petrus repletus spiritu sancto dixit ad eos. Principes populi et seniores. ⁹Si nos hodie iudicamur in benefacto hominis infirmi

In quo iste saluus factus est

¹⁰notum sit omnibus uobis et omni plebi israhel.

¹⁰ Quia in nomine ihesu christi nazareni quem uos crucifixistis. Quem deus suscitauit a mortuis. In hoc iste adstat coram uobis sanus

¹¹Hic est lapis qui reprobatus est a uobis aedificantibus qui factus est in caput anguli. ¹²Et non est in alio aliquo ¹³salus. Nec enim nomen aliud est sub caelo datum hominibus.

In quo oportet nos saluos fieri.

X. ¹³Uidentes autem petri constantiam et iohannis

Conperto quod homines essent sine litteris et idiotae admirabantur. Et cognoscebant eos quoniam cum ihesu fuerant. ²⁰¹⁴ Hominem quoque uidentes stantem cum eis qui curatus fuerat. Nihil poterant contradicere.

¹⁵Iusserunt autem eos foras extra concilium sedere

Et conferebant ad inuicem ¹⁶dicentes. Quid faciemus hominibus istis.

²⁵ Quoniam quidem notum signum factum est Per eos omnibus habitantibus in hierusalem manifestum. Et non possumus negare. ¹⁷Sed ne amplius diuulgetur in populum. Conminemur eis ne ultra loquantur in nomine hoc ulli hominum

¹⁸Et uocantes eos denuntiauerunt ne omnino loquerentur. ³⁰¹⁹Neque docerent in nomine ihesu. ¹⁹Petrus uero et iohannes respondentes dixerunt ad eos.

Si iustum est in conspectu dei uos potius audire quam deum iudicate. ²⁰Non enim possumus quae uidimus et audiuius non loqui

³⁵ ²¹At illi comminantes demiserunt eos. Non inuenientes quomodo punirent eos propter populum

c. IV, 5—21.

Quia omnes clarificabant id quod factum erat in eo quod acciderat. ²²Annorum autem erat amplius XL homo in quo factum erat signum istud sanitatis

XI. ²³Dimissi autem uenerunt ad suos et adnuntiauerunt eis. Quanta ad eos princeps sacerdotum et seniores dixissent. ²⁴Qui cum audissent. Unanimiter leuauerunt uocem ad dominum et dixerunt. Domine tu qui fecisti caelum et terram et mare et omnia quae in eis sunt. ²⁵Qui spiritu sancto per os patris nostri dauid pueri tui dixisti.

, Quare fremuerunt gentes et populi meditati sunt inania. ¹⁰
, ²⁶Astiterunt reges terrae et principes conuenerunt in unum.
, Aduersus dominum et aduersus christum eius

²⁷Conuenerunt uere enim in ciuitatem istam aduersus sanctum puerum tuum ihesum quem unxisti. Herodes et pontius pilatus cum gentibus et populis israhel ¹⁵

²⁸Facere quae manus tua et consilium tuum decreuerunt fieri. ²⁹Et nunc domine respice in minas eorum

Et da seruis tuis cum omni fiducia loqui uerbum tuum

³⁰In eo cum manum tuam extendas. Sanitates et signa et prodigia fieri. per nomen sancti filii tui ihesu ²⁰

³¹Et cum orassent motus est locus in quo erant congregati. Et repleti sunt omnes spiritu sancto et loquebantur uerbum dei cum fiducia

XII. ³²Multitudinis autem credentium erat cor et anima una. Nec quisquam eorum quae possidebat aliquid suum ²⁵esse dicebat.

Sed erant illis omnia communia. ³³Et uirtute magna reddebant apostoli testimonium resurrectionis ihesu christi domini. Et gratia magna erat in omnibus illis. ³⁴Neque enim quisquam egens erat inter illos ³⁰

Quotquot enim possessores agrorum aut domorum erant. Uendentes afferebant praetium eorum quae uendebant

³⁵Et ponebant ante pedes apostolorum. Diuidebantur autem singulis prout cuique opus erat

³⁶Ioseph autem qui cognominatus est barnabas ab apostolis. Quod est interpretaatum filius consolationis leuites ³⁵

cyprius genere. ³⁷Cum haberet agrum uendidit illum et adtulit praetium et posuit ante pedes apostolorum

XIII. ^{5,1}Uir autem quidam nomine ananias cum saffira uxore sua. Uendidit agrum ²et fraudauit de praetio agri conscia uxore sua. Et afferens partem quandam ad pedes apostolorum posuit

³Dixit autem petrus. annania. Cur temptauit satanas cor tuum mentire te spiritui sancto. Et fraudare de praetio agri. ⁴Nonne manens tibi manebat

¹⁰ Et uenundatum in tua erat potestate. Quare posuisti in corde tuo hanc rem. Non es mentitus hominibus sed deo.

⁶Audiens ananias haec uerba cecidit et expirauit

Et factus est timor magnus in omnes qui audierant.

⁶Surgentes autem iuuenes amouerunt eum et efferentes sepe-
¹⁵lierunt. ⁷Factum est quasi horarum trium spatium. Et uxor ipsius nesciens quod factum fuerat introiit. ⁸Respondit autem ei petrus

Dic mihi mulier si tanti agrum uendidistis. at illa dixit. Etiam tanti

²⁰ ⁹Petrus autem ad eam.

quid utique conuenit uobis temptare spiritum domini

Ecce pedes eorum qui sepelierunt uirum tuum

Ad ostium et efferent te ¹⁰confestim cecidit ante pedes eius et expirauit

²⁵ Intrantes autem iuuenes inuenerunt illam mortuam. Et extulerunt et sepelierunt ad uirum suum. ¹¹Et factus est timor magnus in uniuersa ecclesia. Et in omnes qui audierunt haec.

XIII. ¹²Per manus autem apostolorum fiebant signa et prodigia multa in plebe

³⁰ Et erant unanimiter omnes in porticu salomonis

¹³Ceterorum autem nemo audebat coniungere se illis. Sed magnificabat eos populus. ¹⁴Magis autem augebatur credentium in domino multitudo uirorum ac mulierum

¹⁵Ita ut in plateas eicerent infirmos et ponerent in lectulis
³⁵et grabatis ut ueniente petro saltem umbra illius obumbraret quemquam eorum

¹⁶Concurrebat autem et multitudo uicinarum ciuitatum hierusalem

Adferentes egros et uexatos ab spiritibus inmundis qui curabantur omnes

XV. ¹⁷Exsurgens autem princeps sacerdotum et omnes qui cum illo erant.

Quae est heresis sadducaeorum repleti sunt zelo

¹⁸et iniecerunt manus in apostolos. et posuerunt illos in custodia publica

¹⁹Angelus autem domini per noctem aperiens ianuas carceris et educens eos dixit.

²⁰Ite et stantes loquimini in templo plebi omnia uerba uitae huius. ²¹Qui cum audissent. intrauerunt diluculo in templum et docebant. Audiens autem princeps sacerdotum et qui cum eo erant. Conuocauerunt concilium et omnes seniores filiorum israhel.

Et miserunt ad carcerem ut adducerentur. ²²Cum uenissent autem ministri. Et aperto carcere non inuenissent illos

Reuersi nuntiauerunt ²³dicentes. Carcerem quidem inuenimus clausum cum omni diligentia. et custodes stantes ad ianuas. Aperientes autem neminem intus inuenimus. ²⁴Ut autem audierunt hos sermones magistratus templi et principes sacerdotum. Ambigebant de illis quidnam fieret. ²⁵adueniens autem quidam nuntiauit eis. Quia ecce uiri quos posuistis in carcerem. sunt in templo stantes et docentes populum. ²⁶Tunc abiit magistratus cum ministris et adduxit illos sine ui. Timebant enim populum ne lapidarentur. ²⁷Et cum adduxissent illos statuerunt in concilio. Et interrogauit eos princeps sacerdotum ²⁸dicens. praecipiendo praecepimus uobis ne doceretis in nomine isto

Et ecce repletis hierusalem doctrina uestra. Et uultis introducere super nos sanguinem hominis istius

²⁹Respondens autem petrus et apostoli dixerunt.

Oboedire oportet deo magis quam hominibus. ³⁰Deus patrum nostrorum suscitauit ihesum. Quem uos interemistis suspendentes in ligno. ³¹Hunc deus principem et saluatorem exaltauit dextera sua

Ad dandam paenitentiam israhel et remissionem peccatorum. ³²Et nos sumus testes horum uerborum. et spiritus sanctus quem dedit deus omnibus oboedientibus sibi. ³³Haec cum audissent dissicebantur et cogitabant interficere illos.

³⁴Surgens autem quidam in concilio pharisaeus nomine gamilihel legis doctor. honorabilis uniuersae plebi. iussit foras ad brebem homines fieri.

³⁵Dixitque ad illos. Uiri israhelitae adtendite uobis super hominibus istis. quid acturi sitis. ³⁶Ante hos enim dies extitit ¹⁰theonas dicens se esse aliquem

Cui consensit uirorum numerus circiter quadringentorum. Qui occisus est. Et omnes quicumque credebant ei dissipati sunt Et redactus est ad nihilum

³⁷post hunc extitit iudas galilaeus in diebus professionis. ¹⁵et auertit populum post se. et ipse periit. et omnes quotquot consenserunt ei dispersi sunt. ³⁸Et nunc itaque dico uobis. Discedite ab hominibus istis et sinite illos. Quoniam si est ex hominibus consilium hoc aut opus dissoluetur. ³⁹Si uero ex deo est non potestis dissoluere eos. ne forte et deo repugnare ²⁰inueniamini

XVI. Consenserunt autem illi. ⁴⁰et conuocantes apostolos caesis denuntiauerunt

Ne loquerentur in nomine ihesu. Et dimiserunt eos

⁴¹Et illi quidem ibant gaudentes a conspectu concilii.

²⁵Quoniam digni habiti sunt pro nomine christi contumeliam pati. ⁴²Omni autem die in templo et circa domos non cessabant docentes. Et euangelizantes christum ihesum.

XVII. ¹In diebus autem illis crescente numero discipulorum. factum est murmur graecorum aduersus hebraeos. ³⁰Quod despicerentur in ministerio cotidiano uiduae eorum

²Conuocantes autem duodecim multitudinem discipulorum dixerunt.

Non est aequum nos derelinquere uerbum dei et ministrare mensis.

²⁵³Considerate ergo fratres uiros ex uobis boni testimonii septem plenos spiritu et sapientia. Quos constituamus super hoc opus

c. V, 31 — VI, 3.

⁴Nos uero orationi et ministerio uerbi instantes erimus.
⁵Et placuit sermo coram omni multitudine

Et elegerunt stefanum uirum plenum fide et spiritu sancto.
et philippum. et nicanorem. et timotheum. et parmenam.

Et nicolaum aduenam anthiocenum. ⁶Hos statuerunt ante
conspectum apostolorum. et orantes inposuerunt eis manus

⁷Et uerbum domini crescebat

Et multiplicabatur numerus discipulorum in hierusalem
ualde. multa etiam turba sacerdotum oboediebat fidei

XVIII. ⁸Stephanus autem plenus gratia et fortitudine ¹⁰

Faciebat prodigia et signa magna in populo. ⁹Surrexerunt
autem quidam de synagoga quae appellatur libertinorum et
cyrenensium et alexandrinorum. et eorum qui erant a cilicia
et asia disputantes cum stephano

¹⁰Et non poterant resistere sapientiae et spiritui qui ¹⁵
loquebatur. ¹¹Tunc summiserunt uiros qui dicerent se audisse
eum dicentem uerba blasphemiae in mosen et deum. ¹²Et com-
mouerunt itaque plebem et seniores et scribas. Et concurrentes
rapuerunt eum et adduxerunt in concilium. ¹³Et statuerunt
testes falsos dicentes ²⁰

Homo iste non cessat loqui uerba aduersus locum sanctum
et legem. ¹⁴Audiuimus enim eum dicentem. quoniam ihesus
nazareus hic destruet locum istum

Et mutabit traditiones quas tradidit nobis moses

¹⁵Et intuentes eum omnes qui sedebant in concilio ²⁵

Uiderunt faciem eius tamquam faciem angeli.

^{7,1}Dixit autem princeps sacerdotum si haec ita se haberent.

²Qui ait

XVIII. Uiri fratres et patres audite. Deus gloriae
apparuit patri nostro abraham cum esset in mesopotamia. ³⁰
prius quam moraretur in charram.

³Et dixit ad illum.

, exi de terra tua et cognatione tua. Et ueni in terram
,quam tibi monstraui

⁴Tunc exiit de terra chaldaeorum et habitauit in ³⁵
charram

Et inde postquam mortuus est pater eius. Transtulit illum in terram istam in qua nunc uos habitatis

⁵ Et non dedit illi hereditatem in ea nec passum pedis

Et repromisit dare illi eam in possessionem et semini eius post ipsum. Cum non haberet filium. ⁶ Locutus est autem deus. Quia erit semen eius accola in terra aliena. Et seruituti eos subicient. Et male tractabunt eos annis quadringentis et septem. ⁷ et gentem cui seruierint iudicabo ego dixit deus. Et post haec exhibunt et seruiant mihi in loco isto. ⁸ Et dedit illis testamentum circumcisionis et sic genuit isaac. et circumcidit eum die octaua.

Et isaac iacob. Et iacob duodecim patriarchas. ⁹ Et patriarchae aemulantes ioseph. uendiderunt in aegyptum

Et erat deus cum eo. ¹⁰ Et eripuit eum ex omnibus tribulationibus eius. Et dedit ei gratiam et sapientiam in conspectu pharaonis regis aegypti. Et constituit eum praepositum super aegyptum et super omnem domum suam.

¹¹ Uenit autem fames in uniuersam aegyptum et chanaam et tribulatio magna et non inueniebant cibos patris nostri.

¹² Cum audisset autem iacob esse frumentum in aegypto. Misit patres nostros primum. ¹³ Et in secundo cognitus est ioseph a fratribus suis.

Et manifestatum est pharaoni genus eius. ¹⁴ Mittens autem ioseph accersiuit iacob patrem et omnem cognationem in animabus LXXV. ¹⁵ et descendit iacob in aegyptum

Et defunctus est ipse et patres nostri. ¹⁶ et translati sunt in sychem. Et positi sunt in sepulchro quod emit abraham praetio argenti a filiis emor filii sychem. ¹⁷ Cum adpropinquaret autem tempus repromissionis quam confessus est deus abrahae

¹⁸ Creuit populus et multiplicatus est in aegypto ¹⁹ quoadusque surrexit rex alius in aegypto qui non sciebat ioseph. ²⁰ hic circumueniens genus nostrum afflixit patres ut exponerent infantes suos ne uiuificarentur

²¹ Eodem tempore natus est moyses et fuit gratus deo

²² Qui nutritus est tribus mensibus in domo patris sui.

²³ Exposito autem illo

Sustulit eum filia pharaonis et enutriuit eum sibi in filium. ²²Et eruditus est moyses omni sapientia aegyptiorum. Et erat potens in uerbis et in operibus suis. ²³cum autem impleretur ei quadraginta annorum tempus.

Ascendit in cor eius ut uisitaret fratres suos filios israhel. ²⁴Et cum uidisset quendam iniuriam patientem uindicauit illum

Et fecit ultionem ei qui iniuriam sustinebat percusso aegyptio. ²⁵Existimauit autem intellegere fratres quoniam deus per manum ipsius daret salutem illis. At illi non intellexerunt. ²⁶Sequenti uero die apparuit illis litigantibus. Et reconciliabat eos in pacem dicens. Uiri fratres estis ut quid noceatis alterutrum.

²⁷Qui autem iniuriam faciebat proximo reppulit eum dicens. Quis te constituit principem et iudicem super nos. ²⁸Numquid interficere me tu uis quemadmodum interfecisti heri aegyptium.

²⁹Fugiit autem moyses in uerbo isto. Et factus est aduena in terra madiam ubi generauit filios duos

³⁰Et expletis annis XL apparuit illi in deserto montis sina angelus in igne flammae rubi. ³¹Moses autem uidens admiratus est uisum. Et accedente illo ut consideraret et facta est uox domini

, ³²Ego deus patrum tuorum

, Deus abraham et isaac. et iacob.

Tremefactus autem moyses non audebat considerare. ³³Dixit autem illi dominus. Solue calciamentum pedum tuorum

, Locus enim in quo stas terra sancta est. ³⁴Uidens uidi afflictionem populi mei qui est in aegypto. Et gemitum eorum audiui et descendi ut liberarem eos

, Et nunc ueni mittam te in aegyptum. ³⁵Hunc mosen quem negauerunt dicentes. Quis te constituit principem et iudicem.

Hunc deus principem et redemptorem misit cum manu angeli qui apparuit illi in rubo. ³⁶Hic eduxit illos faciens prodigia et signa in terra aegypti et in rubro mari et in deserto annis XL.

, ³⁷Hic moyses qui dixit filiis israhel. prophetam uobis. ³⁸suscitabit deus de fratribus uestris tamquam me. ³⁸Hic est

c. VII, 21—38.

qui fuit in ecclesia in solitudine cum angelo qui loquebatur ei in monte sina

Et cum patribus nostris

Qui accepit uerba uitae dare nobis. ³⁹ Cui noluerunt obedire patres nostri. Sed reppulerunt et auersi sunt cordibus suis in aegyptum

„ ⁴⁰ Dicentes ad aaron fac nobis deos qui praecedant nos. „ Moses enim hic qui eduxit nos de terra aegypti nescimus quid factum sit ei. ⁴¹ Et uitulum fecerunt in illis diebus

¹⁰ Et obtulerunt hostiam simulacro. Et laetabantur in operibus manuum suarum. ⁴² Conuertit autem deus et tradidit eos seruire militiae caeli

„ Sicut scribtum est in libro prophétarum. Numquid uictimas „ aut hostias obtulistis mihi annis XL in deserto domus israhel

¹⁵ „ ⁴³ Et suscepistis tabernaculum moloch. Et sidus dei uestri ripham. Figuras quas fecistis adorare eas. Et transferam uos trans babylonem

⁴⁴ Tabernaculum testimonii fuit patribus nostris in deserto. Sicut disposuit loquens ad mosen

²⁰ Ut faceret illud secundum formam quam uiderat

⁴⁵ Quod et induxerunt suscipientes patres nostri cum hiesu possessionem gentium. Quas expulit deus a facie patrum nostrorum. Usque in diebus dauid ⁴⁶ qui inuenit gratiam ante deum. Et petiit ut inueniret tabernaculum deo iacob. ⁴⁷ Salomon ²⁵ autem aedificauit illi domum. ⁴⁸ Sed non excelsus in manufactis „ habitabat. Sicut propheta dicit. ⁴⁹ Caelum mihi sedes est. Terra „ autem scabillum pedum meorum. Quam domum aedificabitis „ mihi dicit dominus. Aut quis locus requetionis meae est

„ ⁵⁰ Nonne manus mea fecit haec omnia. ⁵¹ Dura ceruice et ³⁰ incircumcisis cordibus et auribus. Uos semper spiritui sancto resistitis. Sicut patres uestri et uos. ⁵² Quem prophetarum non sunt persecuti patres uestri

Et occiderunt eos qui praenuntiabant de aduentu iusti. Cuius uos nunc proditores et homicidae fuistis. ⁵³ Qui accepistis ³⁵ legem in dispositionem angelorum et non custodistis

XX. ⁵⁴ Audientes autem haec dissecabantur cordibus suis

c. VII, 38—54.

Et stridebant dentibus in eum. ⁵⁶Cum autem esset plenus spiritu sancto intendens in caelum uidit gloriam dei et ihesum stantem a dextris dei et ait. Ecce uideo caelos apertos.

Et filium hominis a dextris stantem dei. ⁵⁶Exclamantes autem uoce magna continuerunt aures suas. Et impetum fecerunt unanimiter in eum

⁵⁷Et eicientes eum extra ciuitatem lapidabant

Et testes deposuerunt uestimenta sua secus pedes adulescentis qui uocatur saulus. ⁵⁸Et lapidabant stephanum inuocantem et dicentem

10

Domine ihesu suscipe spiritum meum

⁵⁹Positis autem genibus clamabat uoce magna

Domine ne statuas illis hoc peccatum. Et cum hoc dixisset obdormiuit

Saulus autem erat consentiens neci eius

15

XXI. ¹Facta est autem in illa die persecutio magna in ecclesia quae erat hierosolymis. Et omnes dispersi sunt per regiones iudaeae et samariae praeter apostolos. ²Curauerunt autem stefanum uiri timorati. Et fecerunt planctum magnum super illum. ³Saulus uero diuastabat ecclesiam. Per domos ²⁰intrans et trahens uiros ac mulieres tradebat in custodiam. ⁴Igitur qui dispersi erant pertransiebant euangelizantes uerbum. ⁵Philippus autem descendens in ciuitatem samariae praedicabat illis christum. ⁶Intendebant autem turbae his quae a philippo dicebantur unanimiter audientes et uidentes signa quae faciebat. ²⁵⁷Multi enim eorum qui habebant spiritus inmundos clamantes uoce magna exiebant

⁸Multi enim paralytici et claudi curati sunt.

⁹Factum est ergo magnum gaudium in illa ciuitate

XXII. Uir autem quidam nomine simon. qui ante fuerat ³⁰in ciuitate magus.

Seducens gentem samariae dicens se esse aliquem magnum.

¹⁰Cui auscultabant omnes a minimo usque ad maximum

Dicentes. Hic est uirtus dei quae uocatur magna

¹¹Attendebant autem eum propter quod multo tempore ³⁵magicis suis dementasset eos. ¹²cum uero credidissent philippo

euangelizanti de regno dei et in nomine ihesu christi. Baptizabantur uiri ac mulieres. ¹³Tunc simon et ipse credidit. et cum baptizatus esset adherebat philippo. Uidens etiam signa et uirtutes maximas fieri stupens admirabatur. ¹⁴Cum autem ⁵audissent apostoli qui erant hierosolymis quia recepit samaria uerbum dei. Miserunt ad eos petrum et iohannem

¹⁵Qui cum uenissent orauerunt pro ipsis ut acciperent spiritum sanctum. ¹⁶Nondum enim in quemquam illorum uenerat. Sed baptizati tantum erant in nomine domini ihesu. ¹⁷Tunc ¹⁰imponebant manus super illos et accipiebant spiritum sanctum.

XXIII. ¹⁸Cum uidisset autem simon quia per impositionem manus apostolorum daretur spiritus sanctus optulit eis pecuniam dicens

¹⁹Date mihi hanc potestatem ut cuicumque inposuero ¹⁵manus accipiat spiritum sanctum

Petrus autem dixit ad eum

²⁰Pecunia tua tecum sit in perditionem. Quoniam donum dei existimasti pecunia possideri. ²¹Non est tibi pars neque sors in sermone isto. Cor enim tuum non est rectum coram ²⁰deo. ²²Paenitentiam itaque age ab hac nequitia tua. Et roga deum si forte remittatur tibi haec cogitatio cordis tui. ²³In felle enim amaritudinis et obligatione iniquitatis uideo te esse. ²⁴Respondens autem simon dixit. Praecamini uos pro me ad deum

²⁵Ut nihil ueniat super me horum quae dixistis.

²⁵Et illi quidem testificati et locuti uerbum domini rediebant hierosolymam

Et multis regionibus samaritanorum euangelizabant.

XXIII. ²⁶Angelus autem domini locutus est ad ³⁰philippum dicens. Surge et uade contra meridianum ad uiam quae descendit ab hierusalem in gazam haec est deserta. Et surgens abiit. ²⁷Et ecce uir aetiops. eunuchus potens candacis reginae aethiopum. Qui erat super omnes gazas eius uenerat adorare in hierusalem. ²⁸Et reuertebatur sedens super currum ²⁵suum legensque prophetam esaiam

²⁹Dixit autem spiritus philippo

c. VIII, 12-29.

Accede et adiunge te ad currum istum. ³⁰ Adcurrens autem philippus audiuit eum legentem esaiam prophetam et dixit. Putasne intellegis quae legis. ³¹ Qui ait

Et quomodo possum si non aliquis ostenderit mihi. Rogauitque philippum ut ascenderet et sederet secum. ³² Locus autem scriburae quam legebat erat hic. Tamquam ouis ad occisionem ductus est. Sicut agnus coram tondente se sine uoce sic non aperuit os suum. ³³ In humilitate iudicium eius sublatum est. Generationem illius quis enarrabit.

Quoniam tollitur de terra uita eius. ³⁴ Respondens autem ¹⁰ eunuchus philippo dixit. Obsecro te. de quo propheta dicit hoc. De se an de alio aliquo. ³⁵ Aperiens autem philippus os suum. Et incipiens ab scribura ista euangelizauit illi ihesum. ³⁶ Et dum irent per uiam. uenerunt ad quandam aquam. Et ait eunuchus. Ecce aqua quis prohibet me baptizari ¹⁵

³⁸ Et iussit stare currum

Et descenderunt uterque in aqua philippus et eunuchus. Et baptizauit eum. ³⁹ Cum autem ascendissent de aqua spiritus domini rapuit philippum

Et amplius non uidit eum eunuchus. Ibat enim per uiam ²⁰ suam gaudens

⁴⁰ Philippus autem inuentus est in azoto. Et pertransiens euangelizabat ciuitatibus cunctis donec ueniret caesaream

XXV. ¹ Saulus autem adhuc ispirans minarum et cedes in discipulos domini ²⁵

Accessit ad principem sacerdotum ² et petit ab eo epistulas in damascum ad synagogas. Ut si quos inuenisset huius uiae uiros ac mulieres uinctos perduceret hierusalem. ³ Et cum iter faceret contigit ut adpropinquaret damasco.

Et subito circumfulsit eum lux de caelo. ⁴ Et cadens in ²⁰ terra audiuit uocem dicentem sibi. Saule saule quid me persequeris. ⁵ Qui dixit qui es domine

Et ille. Ego sum ihesus quem tu persequeris. Durum est tibi contra stimulum calcitrare. ⁶ Et tremens ac stupens dixit.

Domine quid me uis facere ²⁵

Et dominus ad eum. Surge et ingredere ciuitatem et

c. VIII, 29 -- IX, 6

dicetur tibi quid te oporteat facere. ⁷ Uiri autem illi qui comitabantur cum eo stabant stupefacti. Audientes quidem uocem neminem autem uidentes. ⁸ Surrexit autem saulus de terra apertisque oculis nihil uidebat. Ad manus autem illum trahentes
⁹ introduxerunt damascum. ⁹ Et erat tribus diebus non uidens et non manducauit neque bibit. ¹⁰ Erat autem quidam discipulus damasci nomine ananias. Et dixit ad illum in uisu dominus. Anania. at ille ait ecce ego domine

¹¹ Et dominus ad illum surge uade in ulcum qui uocatur
¹⁰ rectus. Et quaere in domo iudae saulum nomine tharsensem ecce enim orat. ¹² Et uidet uirum ananiam nomine introeuntem et ponentem sibi manus ut uisum recipiat. ¹³ Respondit autem ananias. Domine audiui a multis de uiro hoc quanta mala sanctis tuis fecerit in hierusalem

¹⁴ Et hic habet potestatem a principibus sacerdotum alligandi omnes qui inuocant nomen tuum

¹⁵ Dixit autem ad eum dominus

uade quoniam uas electionis est mihi iste. Ut portet nomen meum coram gentibus et regibus et filiis israhel. ¹⁶ Ego enim
²⁰ ostendam illi quanta oporteat eum pati pro nomine meo. ¹⁷ Et abiit ananias et introiuit domum et inponens ei manus dixit
Saul frater. Dominus misit me ihesus qui apparuit tibi in uia qua ueniebas ut uideas. Et implearis spiritu sancto

¹⁸ Et confestim ceciderunt ab oculis eius tamquam squamae
²⁵ et uisum recepit

Et surgens baptizatus est

¹⁹ Et cum accepisset cibum confortatus est. Fuit autem cum discipulis qui erant damasci per dies aliquot. ²⁰ Et continuo in synagogis praedicabat ihesum quoniam hic est filius
³⁰ dei. ²¹ Stupebant autem omnes qui audiebant. et dicebant. Nonne hic est qui expugnabat in hierusalem eos qui inuocabant nomen istud. Et huc ad hoc uenit ut uinctos illos duceret ad principes sacerdotum.

XXVI. ²² Saulus autem magis conualescebat et confunde-
³⁵ bat iudaeos qui habitabant damasci. Adfirmans quoniam hic est christus. ²³ Cum implerentur autem dies multi. Consilium

fecerunt iudaei ut eum interficerent. ²⁴Notae autem factae sunt saulo insidiae eorum. Custodiebant autem et portas die ac nocte ut eum interficerent.

²⁵Accipientes autem discipuli eius nocte per murum dimiserunt eum submittentes in sporta. ²⁶Cum autem uenisset in hierusalem temptabat iungere se discipulis. Et omnes timebant eum non credentes quia esset discipulus. ²⁷Barnabas autem adpraehensum illum duxit ad apostolos. Et narrauit illis quomodo in uia uidisset dominum. Et quia locutus est ei. Et quomodo in damasco fiducialiter egerit in nomine ihesu 10

²⁸Et erat cum illis intrans et exiens in hierusalem

Fiducialiter agens in nomine domini. ²⁹loquebatur quoque gentibus et disputabat cum graecis. Illi autem quaerebant occidere eum

³⁰Quod cum cognouissent fratres. Deduxerunt eum caesaream et dimiserunt tharsum. ³¹Ecclesia quidem per totam iudaeam et galilaeam et samariam habebat pacem 15

Et aedificabatur ambulans in timore domini et consolatione sancti spiritus replebatur

XXVII. ³²Factum est autem petrus dum pertransiret uniuersos deueniret ad sanctos qui habitabant lyddae. 20

³³Inuenit autem ibi hominem quendam nomine aenean ab annis VIII iacentem in grabatto. Qui erat paralyticus. ³⁴Et ait illi petrus. Aeneas sanat te ihesus christus. Surge et sterne tibi. Et continuo surrexit. ³⁵Et uiderunt illum omnes qui habitabant lyddae et sarone. Qui conuersi sunt ad dominum. ³⁶In ioppe autem fuit quaedam discipula nomine tabitas 25

Quae interpretaeta dicitur dorcas. Haec erat plena operibus bonis et elemosynis quas faciebat. ³⁷Factum est in diebus illis ut infirmata moreretur 30

Quam cum lauissent posuerunt eam in cenaculo

³⁸Cum autem prope esset lydda ab ioppe. Discipuli audientes quia petrus esset in ea. Miserunt duos uiros ad eum rogantes ne pigriteris uenire usque ad nos. ³⁹Exsurgens autem petrus uenit cum illis. Et cum aduenisset duxerunt illum in cenaculum. Et circumsteterunt illum omnes uiduae flentes. Et 35

c. IX, 23-39.

ostendentes tunicas et uestes quas faciebat illis dorcas. ⁴⁰Eiectis autem omnibus foras petrus ponens genua orauit. Et conuersus ad corpus dixit. Tabita surge. At illa aperuit oculos suos et uiso petro resedit. ⁴¹Dans autem illi manum erexit eam

⁴²Et cum uocasset sanctos. et uiduas adsignauit eam uiuam. ⁴³Notum autem factum est per uniuersam ioppem. Et crediderunt multi in domino.

⁴⁴Factum est autem ut dies multos moraretur in ioppe apud quendam simonem corarium

¹⁰ XXVIII. ^{10,1}Uir autem quidam erat in caesarea nomine cornelius. Centurio cohortis quae dicitur italica. ²Religiosus et timens dominum cum omni domo sua. Faciens elemosynas multas plebi et depraecans deum semper. ³Uidit in uisu manifeste quasi nona hora diei. Angelum dei introeuntem ad ¹⁵se et dicentem sibi. Corneli. ⁴At ille intuens eum timore correptus dixit.

Quid est domine. Dixit autem illi. Orationes tuae et elemosynae tuae ascenderunt in memoria in conspectu dei. ⁵Et nunc mitte uiros in ioppen

²⁰Et accersi simonem quendam qui cognominatur petrus. ⁶Hic hospitatur apud simonem quendam corarium cuius est domus iuxta mare. ⁷Et cum discessisset angelus qui loquebatur illi. Uocauit duos domesticos suos et militem metuentem dominum ex his qui illi parebant. ⁸Quibus cum narrasset omnia ²⁵misit illos in ioppen. ⁹Postera autem die. iter illis facientibus et adpropinquantibus ciuitati.

Ascendit petrus in superiora ut oraret circa horam VI.

¹⁰Et cum esuriret uoluit gustare

Parantibus autem eis cecidit super eum mentis excessus. ²⁰¹¹Et uidit caelum apertum. Et descendens uas quoddam uelut linteum magnum quattuor initiis submitti de caelo in terram

¹²In qua erant omnia quadrupedia et serpentina terrae et uolatilia caeli

¹³Et facta est uox ad eum

²⁵Surge petre occide et manduca. ¹⁴Ait autem petrus. Absit domine quia numquam manducaui commune et immundum

¹⁵Et uox iterum secundo ad eum. Quae deus purificauit ne tu commune dixeris. ¹⁶Hoc autem factum est tertio. Et statim receptum est uas in caelum. ¹⁷Et dum intra se haesitaret petrus quidnam esset uisio quam uidisset. Ecce uiri qui missi erant a cornelio inquirentes domum simonis astiterunt ad ianuam. ¹⁸Et cum uocassent interrogabant si simon qui cognominatur petrus illic haberet hospitium. ¹⁹Petro autem cogitante de uisione dixit spiritus ei. Ecce uiri tres quaerunt te. ²⁰Surge itaque et descende et uade cum illis nihil dubitans quia ego misi illos. ²¹Descendens autem petrus ad uiros dixit. ¹⁰Ecce ego sum quem quaeritis

Quae causa est propter quam uenistis. ²²Qui dixerunt. Cornelius centurio uir iustus et timens deum et testimonium habens ab uniuersa gente iudaeorum. Responsum accepit ab angelo sancto ¹⁵

Accersire te in domum suam et audire uerba abs te.

²³Introducens igitur eos recepit hospitio. Sequenti autem die surgens profectus est cum eis

Et quidam ex fratribus a ioppe comitati sunt eum

²⁴Altera autem die introiuit caesaream. ²⁰

XXVIII. Cornelius uero expectabat illos conuocatis cognatis suis et necessariis amicis. ²⁵Et factum est cum introisset petrus

Obuius ei cornelius et procidens ad pedes adorauit

²⁶Petrus uero leuauit eum dicens. Surge et ego ipse homo ²⁵sum. ²⁷Et loquens cum illo intrauit et inuenit multos qui conuenerant ²⁸dixitque ad illos

Uos scitis quomodo abominatum sit uiro iudaeo coniungi aut accedere ad alienigenam. Et mihi ostendit deus neminem communem aut imundum dicere hominem ³⁰

²⁹Propter quod sine dubitatione ueni accersitus

Interrogo ergo quam ob causam accersisti me

XXX. ³⁰Et cornelius ait. A nudus quarta die usque ad hanc horam. orans eram hora nona in domo mea.

Et ecce uir stetit ante me in ueste candida et ait ³⁵

³¹Corneli exaudita est oratio tua. Et aelemosynae tuae

commemoratae sunt in conspectu dei. ³²Mitte ergo in ioppen et accersi simonem qui cognominatur petrus. Hic hospitatur in domo simonis coriari iuxta mare»

³³Confestim igitur misi ad te

• Et tu bene fecisti ueniendo

Nunc ergo omnes nos in conspectu tuo adsumus audire omnia quaecumque tibi praecepta sunt a domino. ³⁴Aperiens autem petrus os dixit. In ueritate comperi quoniam non est personarum acceptor deus. ³⁵Sed in omni gente qui timet eum
10 et operatur iustitiam acceptus est illi. ³⁶Uerbum misit filiis israhel adnuntians pacem per ihesum christum. Hic est omnium dominus. ³⁷Uos scitis quod factum est uerbum per uniuersam iudaeam

Incipiens enim a galilaea post baptismum quod praedi-
15 cauit iohannes ³⁸ihesum a nazareth. Quomodo unxit eum deus spiritu sancto et uirtute. Qui pertransiuit benefaciendo et sanando omnes oppressos a diabolo. Quoniam deus erat cum illo. ³⁹Et nos testes sumus omnium quae fecit in regione iudaeorum et hierusalem

20 Quem occiderunt suspendentes in ligno. ⁴⁰Hunc deus suscitauit tertia die

Et dedit eum manifestum fieri ⁴¹in omni populo.

Sed testibus praeordinatis a deo nobis qui manducauimus et bibimus cum illo. Postquam resurrexit a mortuis. ⁴²Et
25 praecepit nobis praedicare populo et testificari

Quia ipse est qui constitutus est a deo iudex uiuorum et mortuorum. ⁴³Huic omnes prophetae testimonium perhibent remissionem peccatorum accipere per nomen eius omnes qui credunt in eum

30 ⁴⁴Adhuc loquente petro uerba haec. Cecidit spiritus sanctus super omnes qui audiebant uerbum. ⁴⁵Et obstipuerunt ex circumcisione fideles qui uenerant cum petro. Quia et in nationes gratia spiritus sancti diffusa est. ⁴⁶Audiebant enim illos loquentes linguis et magnificantes deum. ⁴⁷Tunc respondit petrus.
35 Numquid aquam quis prohibere potest ut non baptizentur hi qui spiritum sanctum acceperunt sicut et nos. ⁴⁸Et iussit eos

in nomine ihesu christi baptizari. Tunc rogauerunt eum ut maneret aliquot diebus.

XXXI. ^{11,1} Audierunt autem apostoli et fratres qui erant in iudaea. quoniam et gentes receperunt uerbum dei

² Cum ascendisset autem petrus in hierosolymam 5

Disceptabant aduersus illum qui erant ex circumcisione ³ dicentes. Quare introisti ad uiros praeputium habentes et manducasti cum illis. ⁴ incipiens autem petrus exponebat illis ordinem dicens. ⁵ Ego eram in ciuitate ioppe orans. Et uidi in excessu mentis uisionem ut linteum magnum quattuor initiis ¹⁰ submitti de caelo et uenit usque ad me. ⁶ In quod intuens considerabam.

Et uidi quadrupedia terrae et bestias et reptilia et uolatilla caeli. ⁷ Audiui autem et uocem dicentem mihi. Surge petre occide et manduca. ⁸ Dixi autem nequaquam domine 15

Quia commune aut inmundum numquam introiuit os meum.

⁹ Respondit autem uox secundo de caelo

Quae deus mundauit tu ne commune dixeris. ¹⁰ Hoc autem factum est per te. et recepta sunt rursum omnia in caelum.

¹¹ Et ecce confestim tres uiri adstiterunt in domo in qua ²⁰ eram missi a caesarea ad me. ¹² Dixit autem spiritus mihi ut irem cum illis nihil haesitans. Uenerunt autem mecum sex fratres isti. Et ingressi sumus in domum uiri.

¹³ Narrauit autem nobis quomodo uidisset angelum in domu sua stantem et dicentem sibi. 25

Mitte in ioppen et accersi simonem qui cognominatur petrus. ¹⁴ Qui loquetur tibi uerba in quibus saluus eris tu et uniuersa domus tua. ¹⁵ Cum autem coepissem loqui. Decidit spiritus sanctus super eos sicut et in nos in initio

¹⁶ Recordatus autem uerbi domini sicut dicebat. Iohannes ³⁰ quidem baptizauit aqua uos autem baptizamini spiritu sancto

¹⁷ Si ergo eandem gratiam dedit illi deus sicut et nobis qui credidimus in dominum ihesum christum. Ego quis eram qui possem prohibere deum. ¹⁸ His auditis tacuerunt et glorificauerunt deum dicentes. 35

Ergo gentibus deus paenitentiam ad uitam dedit

c. X, 48 — XI, 18.

¹⁹ Et illi quidem qui dispersi fuerant a tribulatione quae facta fuerat sub stephano. Perambulauerunt usque phoenicem et cyprum et antiochiam

Nemini loquentes uerbum nisi solis iudaeis

²⁰ Erant autem quidam ex eis uiris cyprii et cyrinei. Qui cum introissent antiochiam loquebantur ad graecos adnuntiantes dominum ihesum. ²¹ Et erat manus domini cum eis

Multusque numerus credentium conuersus est ad dominum.

²² Peruenit autem sermo ad aures ecclesiae quae erat hierosolymis super istis.

Et miserunt barnaban usque antiochiam.

²³ Qui cum peruenisset. Et uidisset gratiam dei gauisus est. Et hortabatur omnes proposito cordis permanere in domino

²⁴ Qui erat uir bonus et plenus spiritu sancto et fide. Et ²⁵ adposita est turba multa domino. ²⁶ Profectus est autem tharsus ut quaereret saulum. Quem cum inuenisset perduxit antiochiam.

²⁶ Et annum totum conuersati sunt in ecclesia. Et docuerunt turbam multam

Ita ut cognominarentur primum antiochiae discipuli christiani

²⁰ XXXII. ²⁷ In his autem diebus superuenerunt ab hierosolymis prophetae antiochiam. ²⁸ Et surgens unus ex eis nomine agabus. Significabat per spiritum famem magnam futuram in uniuerso orbe terrarum. Quae facta est sub claudio

²⁹ Discipuli autem prout quis habebat proposuerunt in ²⁵ ministerium mittere habitantibus in iudaea fratribus. ³⁰ Quod et fecerunt. Mittentes ad seniores per manus barnabae et sauli

XXXIII. ^{12, 1} Eodem autem tempore misit herodes rex manus ut adfligeret quosdam de ecclesia.

³ Occidit autem iacobum fratrem iohannis gladio

³⁰ ³ Uidens autem quia placeret iudaeis. Adposuit adprehendere et petrum

Erant autem dies azymorum

⁴ Quem cum adprehendisset misit in carcerem.

Tradensque quattuor quaternionibus militum custodire ²⁵ eum. Uolens post pascha producere eum populo. ⁵ Et petrus quidem seruabatur in carcere. Oratio autem fiebat sine inter-

missione ab ecclesia ad deum pro eo. ⁶Cum autem producturus eum esset. herodes ipsa nocte. Erat petrus dormiens inter duos milites uinctus catenis duabus. Et custodes ante ostium custodiebant carcerem. ⁷Et ecce angelus domini astitit

Et lumen refulsit in habitaculo. Percussoque latere petri excitauit eum dicens. Surge uelociter. Et ceciderunt catenae de manibus eius.

⁸Dixit autem angelus ad eum

Praecingere et calcia te gallicas tuas et fecit sic.

Et dixit illi circumda tibi uestimentum tuum et sequere ¹⁰me. ⁹Et exiens sequebatur. et nesciebat quia uerum est quod fiebat per angelum. aestimabat autem se uisum uidere. ¹⁰Trans-euntes autem primam et secundam custodiam. Uenerunt ad portam ferream quae ducit ad ciuitatem.

Quae ultro aperta est eis.

15

Et exeuntes processerunt uicum unum. Et continuo discessit angelus ab eo. ¹¹Et petrus ad se reuersus dixit. Nunc scio uere quia misit dominus angelum suum. Et eripuit me de manu herodis.

Et de omni expectatione plebis iudaeorum. ¹²Considerans-²⁰ que uenit ad domum mariae matris iohannis qui cognominatus est marcus. Ubi erant multi congregati et orantes. ¹³Pulsante autem eo ostium ianuae

Processit puella ad uidendum nomine rhode.

¹⁴Et ut cognouit uocem petri prae gaudio non aperuit²⁵ ianuam. Sed intro currens nuntiauit stare petrum ante ianuam

¹⁶At illi dixerunt ad eam insanis. Illa autem adfirmabat sic se habere

Illi autem dicebant angelus eius est. ¹⁶Petrus autem perseuerabat pulsans. Cum autem aperuissent uiderunt eum et³⁰ obstipuerunt

¹⁷Adnuit autem eis manu ut tacerent. Enarrauit quomodo dominus eduxisset eum de carcere. Dixitque nuntiate iacobo et fratribus haec. Et egressus abiit alium locum.

XXXIII. ¹⁸Facta autem die. Erat non parua turbatio³⁵ inter milites quidnam de petro factum esset. ¹⁹Herodes autem

c. XII, 5-19.

cum requisisset eum et non inuenisset. Inquisitione facta de custodibus iussit eos duci. Descendensque a iudaea in caesaream ibi commoratus est. ²⁰Erat autem iratus tyriis et sidoniis. At illi unanimes uenerunt ad eum. Et persuaso blasto qui erat super cubiculum regis. Postulabant pacem eo quod alerentur regiones eorum ab illo. ²¹Statuto die herodes uestitus ueste regali. Sedit pro tribunali et contionabatur ad eos. ²²Populus autem adclamabat dei uoces et non hominis. ²³Confestim autem percussit eum angelus domini. Eo quod non dedisset honorem deo
¹⁰ Et consumptus uermibus expirauit. ²⁴Uerbum domini crescebat et multiplicabatur. ²⁵Barnabas autem et saulus reuersi sunt ab hierosolymis expleto ministerio. Adsumpto iohanne qui cognominatus est marcus.

XXXV. ¹Erant autem in ecclesia quae erat antiochia prophetae et doctores.

In quibus barnabas et symeon qui uocabatur niger. Et lycius cyrenensis. Et manes qui erat herodis tetharcae conlactaneus et saulus

²Ministrantibus autem illis domino et ieunantibus dixit ³⁰spiritus sanctus. Separate mihi barnaban et saulum in opus quod adsumpsi eos

³Tunc ieunantes et orantes inponentesque eis manus dimiserunt illos. ⁴Et ipsi quidem missi ab spiritu sancto abierunt seleuciam. Et inde nauigauerunt cyprum

²⁵ ⁵Et cum uenissent salamina praedicabant uerbum dei in synagogis iudaeorum

Habebant autem et iohannem in ministerio. ⁶Et cum perambulassent uniuersam insulam usque paphum. Inuenerunt quendam uirum magum pseudoprophetam iudaeum

³⁰ Cui nomen erat bariesu.

⁷Qui erat cum proconsule sergio paulo uiro prudente. Hic accitis barnaba et paulo desiderabat audire uerbum dei. ⁸Resistebat autem illis elymas magus. Sic enim interpretaetur nomen eius

³⁵ Quaerens auertere proconsulem a fide. ⁹Saulus autem qui et paulus repletus spiritu sancto intuens in eum ¹⁰dixit. O.

c. XII, 19 — XIII, 10.

plene omni dolo et omni fallacia. fili diaboli inimice omni iustitiae. Non desinis subuertere uias domini rectas

¹¹Et nunc ecce manus domini super te. Et eris caecus non uidens solem usque ad tempus. Et confestim caecidit in eo caligo et tenebrae. Et circumiens quaerebat qui ei manum ⁵daret. ¹²Tunc proconsul cum uidisset factum credidit admirans super doctrinam dei

XXXVI. ¹³Et cum a papho nauigassent paulus et qui eo uenerunt pergen pamphiliae

Iohannes autem discedens ab eis reuersus est hierosoly-¹⁰mam. ¹⁴Illi uero pertranseuntes per gentes uenerunt antiochiam pisidae. Et ingressi synagogam die sabbatorum sederunt. ¹⁵Post lectionem autem legis et prophetarum. Miserunt principes synagogae ad eos dicentes. Uiri fratres si quis est in uobis sermo exhortationis ad plebem dicite. ¹⁶Surgens autem paulus ¹⁵et manu silentium indicens ait. Uiri israhelitae et qui timetis deum audite. ¹⁷Deus plebis israhel elegit patres nostros et plebem exaltauit.

Cum essent incolae in terra aegypti. Et in brachio excelso eduxit eos ex ea ²⁰

¹⁸Et per XL annorum tempus mores eorum sustinuit in deserto. ¹⁹Et destruens gentes VII in terra chanaan. Sorte distribuit eis terram eorum

²⁰Quasi post CCCC et L annos

Et post haec dedit iudices usque ad samuhel prophetam. ²¹Et exinde postulauerunt regem. Et dedit illis deus saul filium cis

Uirum de tribu beniamin annis XL ²²et amoto illo suscitauit illis dauid regem

Cui et testimonium perhibens dixit. Inueni dauid filium iesse uirum secundum cor meum. Qui faciat omnes uoluntates ²⁰meas. ²³Huius deus ex semine secundum promissionem eduxit israhel saluatorem ihesum. ²⁴Praedicante iohanne ante faciem aduentus eius baptismum paenitentiae omni populo israhel. ²⁵Cum impleret autem iohannes cursum dicebat. Quem me arbitramini esse non sum. Sed ecce uenit post me cuius non ²⁵sum dignus calciamenta pedum soluere.

c. XIII, 10-25.

XXXVII. ²⁶Uiri fratres filii generis abraham et qui in uobis timent deum. Uobis uerbum salutis huius missum est. ²⁷Qui enim habitabant hierusalem et principes eius. Hunc ignorantes. Et uoces prophetarum quae per omne sabbatum
5 leguntur iudicantes inpleuerunt

²⁸Et nullam causam mortis inuenientes in eum.

Petierunt a pilato ut interficerent eum. ²⁹Cumque consummassent omnia quae de eo scribta erant

Deponentes eum de ligno posuerunt in monumento. ³⁰Deus
10 uero suscitauit eum a mortuis. ³¹Qui uisus est per dies multos his qui simul ascenderant cum eo de galilaea in hierusalem. Qui usque nunc sunt testes eius ad plebem

³²Et nos uobis adnuntiamus ea quae ad patres nostros repromissio facta est

15 ³³Quoniam hanc deus adimpleuit filiis nostris resuscitans, ihesum. Sicut et in psalmo secundo scribturn est. Filius meus, es tu. ego hodie genui te

³⁴Quod autem suscitauerit eum a mortuis amplius iam non reuersurum in corruptionem. Ita dixit

20 Quia dabo uobis sancta dauid fidelia. ³⁵Ideoque et alias, dicit. Non dabis sanctum tuum uidere corruptionem

³⁶Dauid enim sua generatione cum administrasset uoluntatem dei dormiuit

Et adpositus est ad patres suos et uidit corruptionem

25 ³⁷Quem uero deus suscitauit non uidit corruptionem

³⁸Notum igitur sit uobis uiri fratres. Quia per hunc uobis remissio peccatorum adnuntiatur ³⁹ab omnibus. Non potuistis in lege mosi iustificari

In hoc omnis qui credit iustificatur. ⁴⁰Uidete ergo ne
30 superueniat uobis quod dictum est in prophetis. ⁴¹Uidete contemtores et admiramini et disperdimini. Quia opus operor ego in diebus uestris opus quod non creditis si quis enarrauerit uobis

⁴²Exeuntibus autem illis rogabant ut sequenti sabbato loqueretur sibi uerba haec. ⁴³Cumque dimissa esset synagoga

35 Secuti sunt multi iudaeorum et colentium aduenarum paulum et barnaban

Qui loquentes suadebant eis ut permanerent in gratia dei. ⁴⁴Sequenti uero sabbato paene uniuersa ciuitas conuenit audire uerbum domini. ⁴⁵Uidentes autem turbas iudaei repleti sunt zelo. Et contradicebant his quae a paulo dicebantur blasphemantes. ⁴⁶Tunc constanter paulus et barnabas dixerunt. ⁴⁷Uobis oportebat primum loqui uerbum dei. Sed quoniam repellitis illud. et indignos uos iudicastis aeternae uitae.

Ecce conuertimur ad gentes. ⁴⁷Sic enim praecepit nobis dominus. posui te in lumine gentibus ut sis in salutem usque ad extremum terrae. ⁴⁸Audientes autem gentes gauisae sunt. ⁴⁹et glorificabant uerbum domini.

Et crediderunt quotquot erant praeordinati. ad uitam aeternam. ⁴⁹Disseminabatur autem uerbum domini per uniuersam regionem. ⁵⁰Iudaei autem concitauerunt religiosas mulieres et honestas et primos ciuitatis

Et exitauerunt persecutionem in paulum et barnaban. Et eiecerunt eos de finibus suis. ⁵¹At illi excusso puluere pedum in eos uenerunt iconium. ⁵²Discipuli quoque replebantur gaudio et spiritu sancto.

XXXVII. ¹Factum est autem iconii ut simul introirent synagogam iudaeorum et loquerentur. ita ut crederet iudaeorum et graecorum copiosa multitudo

²Qui uero increduli fuerunt iudaei. Suscitauerunt et ad iracundiam concitauerunt animas gentilium aduersus fratres

³Multo igitur tempore demorati sunt fiducialiter agentes in domino. Testimonium perhibente uerbo gratiae suae

Dante signa et prodigia fieri per manus eorum

⁴Diuisa est autem multitudo ciuitatis. Et quidam quidem erant cum iudaeis

Quidam uero cum apostolis. ⁵Cum autem factus esset in petus gentilium et iudaeorum cum principibus suis. Ut contumeliis adficerent et lapidarent eos. ⁶Intellegentes confugerunt ad ciuitates lycaoniae lystram et derben. Et uniuersam in circuitu regionem. Et ibi euangelizauerunt.

XXXVIII. ⁷Et quidam uir in lystris infirmus pedibus sedebat claudus ex utero matris suae. Qui numquam ambulauerat.

⁸Hic audiuit paulum loquentem. Qui intuitus eum et uidens quia haberet fidem ut saluus fieret

⁹Dixit magna uoce. Surge super pedes tuos rectus. Et exiliuit et ambulabat. ¹⁰turbæ autem cum uidissent quod fecerat paulus. Leuauerunt uocem suam lyconiaë dicentes. Dei similes facti hominum descenderunt ad nos. ¹¹Et uocabant barnaban iouem. Paulum uero mercurium.

Quoniam ipse erat dux uerbi. ¹²Sacerdos quoque iouis qui erat ante ciuitatem. tauros et coronas ante ferens ad ianuas ¹⁰cum populis uolebat sacrificare. ¹³Quod ubi audierunt apostoli barnabas et paulus. Conscissis tunicis suis exilierunt in turbas clamantes ¹⁴et dicentes. Uiri quid hæc facitis. Et nos mortales sumus similes uobis homines. Annuntiantes uobis ab his uanis conuerti ad deum uiuum.

¹⁵Qui fecit caelum et terram et mare et omnia quæ in eis sunt. ¹⁵Qui in præteritis generationibus dimisit omnes gentes ingredi in uias suas. ¹⁶Et quidem non sine testimonio semet ipsum reliquit benefaciens. De caelo dans pluuias et tempora fructifera. Implens cibo et lætitia corda uestra. ¹⁷Et ²⁰hæc dicentes uix sedauerunt turbas ne sibi immolarent

¹⁸Superuenerunt autem quidam ab antiochia et iconio iudæi. Et persuasis turbis lapidantesque paulum traxerunt extra ciuitatem aestimantes eum mortuum esse. ¹⁹Circumdantibus autem eum discipulis surgens intrauit ciuitatem

²⁵Et postera die profectus est cum barnaba in derben

²⁰Cumque euangelizassent ciuitati illi et docuissent multos. Reuersi sunt lystram et iconium et antiochiam. ²¹Confirmantes animas discipulorum. Exhortantes ut permanerent in fide

Et quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare ²⁰in regnum dei

²²Et cum constituissent illis per singulas ecclesias præsesbyteros

Et orassent cum ieiunationibus. Commendauerunt eos domino in quem crediderunt. ²³Transeuntesque pisidiam uenerunt pamphiliam.

²⁶²⁴Et loquentes in pergen uerbum domini descenderunt in attaliam.

²⁶Et inde nauigauerunt in antiochiam. Unde erant traditi gratiae dei in opus quod conpleuerunt.

²⁶Cum autem uenissent et congregassent ecclesiam
Rettulerunt quanta fecisset deus cum illis. Quia aperuisset gentibus ostium fidei. 5

XL. ²⁷Morati sunt autem tempus non modicum cum discipulis. ^{16, 1}Et quidam descendentes de iudaea docebant fratres. Quia nisi circumcidamini secundum morem mosi non potestis saluari

²Facta ergo seditione non minima paulo et barnabae ad- 10
uersum illos statuerunt ut ascenderent paulus et barnabas.

Et quidam alii ex illis ad apostolos et praesbyteros in hierusalem super hac quaestione. ³Illi igitur deducti ab ecclesia pertransiebant phoenicem et samariam.

Narrantes conuersionem gentium. Et faciebant gaudium 15
magnum omnibus fratribus.

⁴Cum autem uenissent hierosolymam suscepti sunt ab ecclesia. Et ab apostolis et a senioribus. Adnuntiantes quanta deus fecisset cum illis. ⁵Surrexerunt autem quidam de heresi pharisaeorum qui crediderant dicentes. Quia oportet circumcidi 20
eos praecipere quoque seruare legem mosi. ⁶Conueneruntque apostoli et seniores uidere de uerbo hoc. ⁷Cum autem magna conquisitio fieret. Surgens petrus dixit ad eos. Uiri fratres uos scitis quoniam ab antiquis diebus in nobis elegit deus per os meum audire gentes uerbum euangelii et credere 25

⁸Et qui nouit corda deus testimonium perhibuit dans illis spiritum sanctum sicut et nobis. ⁹Et nihil discreuit inter nos et illos.

Fide purificans corda eorum. ¹⁰Nunc ergo quid temptatis deum inponere iugum super ceruicem discipulorum 30

Quod neque patres nostri neque nos portare potuimus

¹¹Sed per gratiam domini ihesu credidimus saluari quem-
ammodum et illi. ¹²Tacuit autem omnis multitudo

Et audiebant barnaban et paulum narrantes quanta fecisset deus signa et prodigia in gentibus per eos. ¹³Et postquam 35
tacuerunt respondit iacobus dicens. Uiri fratres audite me.

c. XIV, 25 — XV, 13.

¹⁴Simeon enarrauit quemammodum primum deus uisitauit sumere ex gentibus populum nomini suo. ¹⁵Et huic concordant uerba prophetarum. ¹⁶Post haec reuertar et aedificabo tabernaculum dauid quod cecidit. Et disruta eius reaedificabo
¹⁷Et erigam illud ut requirant ceteri hominum dominum. Et omnes gentes super quas inuocatum est nomen meum dicit dominus faciens haec

¹⁸Notum a saeculo est domino opus suum. ¹⁹Propter quod ego dico non inquietari eos qui ex gentibus conuertuntur ad deum

²⁰Sed scribere ad eos ut abstineant se a contaminationibus simulacrorum. Et fornicatione et suffocatis et sanguine. ²¹Moses enim a temporibus antiquis habet in singulis ciuitatibus qui eum praedicent in synagogis. Ubi per omne sabbatum legitur
²²Tunc placuit apostolis et senioribus cum omni ecclesia. Eligere uiros ex eis et mittere antiochiam cum paulo et barnaba. iudam qui cognominatur barnabas et silam uiros primos in fratribus. ²³Scribentes per manus eorum

XLI. Apostoli et seniores fratres. His qui sunt antiochiae et syriae et ciliciae fratribus ex gentibus salutem.

²⁴Quoniam audiuius quia quidam ex nobis exeuntes turbauerunt uos uerbis euertentes animas uestras

Quibus non mandauimus

²⁵Placuit nobis collectis in unum eligere uiros et mittere ad uos. Cum carissimis nostris barnaban et paulo. ²⁶hominibus qui tradiderunt animas suas pro nomine domini nostri ihesu christi

²⁷Misimus ergo iudam et silam. Qui et ipsi uobis uerbis referent eadem

²⁸Uisum est enim spiritui sancto et nobis. Nihil ultra inponere uobis oneris quam haec necessario

²⁹Ut abstineatis uos ab immolatis simulacrorum

Et sanguine suffocato et fornicatione. A quibus custodientes uos bene agitis ualete

XLII. ³⁰Illi igitur dimissi descenderunt antiochiam

Et congregata multitudo tradiderunt epistulam ³¹Quam

c. XV, 14-31.

cum legissent gauisi sunt super consolationem. ⁸²Iudas autem et silas. Et ipsi cum essent prophetae

Uerbo plurimo consolati sunt fratres. Et confirmauerunt. ⁸³Facto autem ibi tempore dimissi sunt cum pace a fratribus ad eos qui miserant illos. ⁸⁵Paulus autem et barnabas demonstrabantur antiochia. Docentes et euangelizantes cum aliis pluribus uerbum domini. ⁸⁶Post aliquot autem dies dixit ad barnabam paulus. Reuertentes uisitemus fratres per uniuersas ciuitates

In quibus praedicauius uerbum domini quomodo se habeant. ⁸⁷Barnabas autem uolebat secum adsumere et iohannem ¹⁰qui cognominatur marcus. ⁸⁸Paulus autem rogabat eum ut qui discessisset ab eis a pamphilia et non isset cum eis in opus. Non debere recipi. ⁸⁹Facta est autem dissensio ita ut discederent ab inuicem.

Et barnabas quidem sumto marco nauigaret cyprum. ¹⁵⁹⁰Paulus uero electo sila profectus est. Traditus gratiae domini a fratribus. ⁹¹perambulabat autem syriam et ciliciam confirmans ecclesias. praecipiens custodire praecepta apostolorum et seniorum. ^{16,1}Peruenit autem in derben et lystram

XLIII. Et ecce discipulus quidam erat ibi nomine ²⁰timotheus. filius mulieris uiduae fidelis patre gentili. ²huic testimonium bonum reddebant qui in lystris erant et iconio fratres. ³hunc uoluit paulus secum proficisci. Adsumens circumcidit eum propter iudaeos qui erant in illis locis. Sciebant enim omnes quod pater eius gentilis esset. ⁴Cum autem per- ²⁵transiret ciuitates. Tradebant eis custodire dogmata quae erant decreta ab apostolis et senioribus qui essent hierosolymis. ⁵Et ecclesiae quidem confirmabantur fide et abundabant numero cottidie

⁶Transeuntes autem phrygiam et galatiae regionem ³⁰

Uetati sunt a sancto spiritu. loqui uerbum in asia. ⁷Cum uenissent autem moesiam temptabant ire bithyniam et non permisit eos spiritus ihesu

XLIII. ⁸Cum autem pertransissent mysiam descenderunt troadem. ⁹Et uisio per noctem paulo ostensa est. Uir ³⁵machedo quidam erat stans et depraecans eum dicens

c. XV, 31 — XVI, 9.

Transiens in machedoniam adiua nos. ¹⁰ Ut autem uisum uidit statim quaesiuius proficisci in machedoniam. Certi facti quod uocasset nos deus euangelizare eis. ¹¹ Nauigantes autem a troade recto cursu uenimus samotrachiam. Et sequenti die neapolim. ¹² Et inde philippis quae est prima partis machedoniae ciuitas colonia. Eramus autem in hac urbe diebus aliquot consistentes

¹³ Die autem sabbatorum egressi sumus foras portam iuxta flumen ubi uidebatur oratio esse

¹⁰ Et sedentes loquebamur mulieribus quae conuenerant.

XLV. ¹⁴ Et quaedam mulier nomine lydia purpuraria ciuitatis thyatirenorum colens deum. Audiuit cuius dominus aperuit cor intendere his quae dicebantur a paulo. ¹⁵ Cum autem baptizata esset et domus eius. Depraecata est dicens. ¹⁶ Si iudicastis me fidelem domino esse. Introite in domum meam et manete. Et coegit nos

XLVI. ¹⁶ Factum est autem euntibus nobis ad orationem. Puellam quandam habentem spiritum pytonem obuiare nobis. Quae quaestum magnum praestabat dominis suis diuinando ²⁰ ¹⁷ Haec subsecuta paulum et nos clamabat dicens

Isti homines serui dei excelsi sunt. Qui adnuntiant uobis uiam salutis

¹⁸ Hoc autem faciebat multis diebus. Dolens autem paulus et conuersus spiritui dixit. Praecipio tibi in nomine ihesu christi exire ab ea. Et exiit eadem hora. ¹⁹ Uidentes autem domini eius quia exiit spes quaestus eorum.

Adpraehedentes paulum et silam perduxerunt in forum ad principes

²⁰ Et offerentes eos magistratibus dixerunt. Hi homines conturbant ciuitatem nostram cum sint iudaei. ²¹ Et annuntiant morem quem non licet nobis suscipere neque facere cum simus romani

²² Et concurrit plebs aduersus eos. Et magistratus scissis tunicis eorum iusserunt uirgis caedi.

²³ Et cum multas plagas eis inposuissent miserunt eos in carcerem. Praecipientes custodibus ut diligenter custodirent

c. XVI, 9—23.

eos. ²⁴ Qui cum tale praeceptum accepissent. misit eos in interiorem carcerem. Et pedes eorum strinxit ligno. ²⁵ Media autem nocte paulus et silas adorantes laudabant deum. Et audiebant eos qui in custodia erant.

²⁶ Subito uero terrae motus factus est magnus. Ita ut ⁵ mouerentur fundamenta carceris. Et aperta sunt statim ostia omnia

Et uniuersorum uincula soluta sunt. ²⁷ Expergefactus autem factus custos carceris. et uidens apertas ianuas carceris. Euaginato gladio uolebat se interficere. Aestimans fugisse uinctos ¹⁰

²⁸ Clamauit autem paulus magna uoce dicens.

Nihil feceris tibi mali

Uniuersi enim hic sumus

²⁹ Petitoque lumine introgressus est. Et tremefactus pro-
cidit paulo et silae ad pedes. ³⁰ Et producens eos foras ait. ¹⁵
Domini quid me oportet facere ut saluus fiam. ³¹ At illi dixerunt
Crede in dominum ihesum. et saluus eris tu et domus tua.
³² Et locuti sunt ei uerbum erant in domo eius. ³³ Et tollens
eos in illa hora noctis lauit plagas eorum. Et baptizatus est
ipse et omnes eius continuo. ³⁴ Cumque perduxisset eos in ²⁰
domum suam. Adposuit eis mensam et laetatus est cum omni
domo sua credens deo

³⁵ Et cum dies factus esset

Miserunt magistratus lectores dicentes dimittite homines
illos. ³⁶ Nuntiauit autem custos carceris uerba haec paulo ²⁵

Quia miserunt magistratus ut dimittamini. Nunc igitur
exeuntes ite in pace.

³⁷ Paulus autem dixit eis.

Caesos nos publice indemnatos homines romanos miserunt
in carcerem

Et nunc occulte nos eiciunt. Non ita sed ueniant Et ipsi
nos eiciant. ³⁰

³⁸ Nuntiauerunt autem magistratibus lictores uerba haec.
Timueruntque audito quod romani essent. ³⁹ et uenientes de-
praecati sunt eos. ³⁵

Et deducentes rogabant ut egrederentur de urbe

c. XVI, 28—39.

⁴⁰ Exeuntes autem de carcere introierunt ad lydiam

Et uisis fratribus consolati sunt eos et profecti sunt.

^{17, 1} Cum autem perambulassent amphipolim et apolloniam

Uenerunt thessallonicam ubi erat synagoga iudaeorum.

² Secundum consuetudinem autem paulus introiuit ad eos

Et per sabbata tria disserebat eis de scribturis

³ Adaperiens et insinuans

Quia christum oportuit pati et resurgere a mortuis

Et quia hic est christus ihesus quem ego adnuntio uobis.

¹⁰ ⁴ Et quidam ex eis crediderunt. Et adiuncti sunt paulo et silae. Et de colentibus gentilibusque multitudo magna. Et mulieres nobiles non paucae.

XLVII. ⁵ Zelantes autem iudaei adsumentesque de uulgo uiros quosdam malos

¹⁵ Et turba facta concitauerunt ciuitatem. Et adsistentes domui iasonis querebant eos producere in populum. ⁶ Et cum non inuenissent eos.

Trahebant iasonem et quosdam fratres ad principes ciuitatis clamantes. Quoniam hi qui orbem concitant et huc uenerunt ⁷ quos suscepit iason. Et hi omnes contra decreta caesaris faciunt regem alium dicentes se ihesum

⁸ Concitauerunt autem plebem. Et principes ciuitatis audientes haec. ⁹ Et accepto satis ab iasone et a ceteris dimiserunt eos. ¹⁰ Fratres uero confestim per noctem dimiserunt ²⁵ paulum et silam in beroeam. Qui cum aduenissent in synagogam iudaeorum introierunt

¹¹ Hi autem erant nobiliores eorum qui sunt thessallonicae. Qui susceperunt uerbum cum omni auiditate cottidie scrutantes scribturas si haec ita se haberent. ¹² Et multi quidem crediderunt ex eis et gentilium mulierum honestarum et uiri non pauci. ¹³ Cum autem cognouissent in thessallonica iudaei. Quia et beroeae praedicatum est a paulo uerbum dei uenerunt et illuc. Commouentes et turbantes multitudinem. ¹⁴ Statimque tunc paulum dimiserunt fratres ut iret usque ad mare. Silas ³⁵ autem et timotheus remanserunt ibi. ¹⁵ Qui autem deducebant paulum perduxerunt usque athenas

c. XVI, 40 — XVII, 15.

Et accepto mandato ab eo ad silam et timotheum

Ut quam celeriter uenirent ad illum profecti sunt. ¹⁶Paulus autem cum athenis eos expectaret. Incitabatur spiritus eius in ipso uidens idolatriae deditam ciuitatem

¹⁷Disputabat igitur in synagoga cum iudaeis et colentibus ⁵ et in foro per omnes dies ad eos qui audierant

¹⁸Quidam autem epicurei et stoici philosophi disserebant cum eo.

Et quidam dicebant. Quid uult seminator uerborum hic dicere. Alii uero nouorum daemoniorum uidetur adnuntiator ¹⁰ esse. Quia ihesum et resurrectionem adnuntiabat eis. ¹⁹et adpraehensum eum ad ariopagum duxerunt dicentes. Possumus scire quae est haec noua quae a te dicitur doctrina. ²⁰Noua enim quaedam infers auribus nostris

Uolumus ergo scire quidnam uelint haec esse. ¹⁵

²¹Athenienses autem omnes et aduenae hospites ad nihil aliud uacabant. Nisi aut dicere aut audire aliquid noui.

XLVIII. ²²Stans autem paulus in medio ariopagi ait. Uiri athenienses. Per omnia quasi superstitiosos uos uideo. ²³Praeteriens enim et uidens simulacra uestra inueni et aram ²⁰ in qua scribtum erat ignoto deo. Quod ergo ignorantes colitis hoc ego adnuntio uobis. ²⁴Deus qui fecit mundum et omnia quae in eo sunt. Hic caeli et terrae cum sit dominus.

Non in manufactis templi inhabitat. ²⁵Nec manibus humanis colitur ²⁵

Indigens in aliquo cum ipse det omnibus uitam et inspirationem et omnia

²⁶Fecitque ex uno omne genus hominum inhabitare super uniuersam faciem terrae. Definiens statuta tempora. Et terminos habitationes eorum. ²⁷Quaerere deum si forte adtractent eum ³⁰ aut inueniant. Quamuis non longe sit ab unoquoque nostrum.

²⁸In ipso enim uiuimus et mouemur et sumus. Sicut et quidam ^{sumptum ab arato} uestrum poetarum dixerunt. Ipsius enim et genus sumus.

²⁹Genus ergo cum sumus dei. Non debemus aestimare auro aut argento aut lapidibus sculpturae. Artis et cogitationis ³⁵

c. XVII, 15—29.

hominis diuinum esse simile. ³⁰Et tempora quidem huius ignorantiae despiciens deus

Nunc adnuntiat hominibus ut omnes ubique paenitentiam agant. ³¹Eo quod statuit diem in qua iudicaturus orbem in
5 aequitate

In uiro in quo statuit fidem praebens omnibus. Suscitans eum a mortuis

³²Cum audissent autem resurrectionem mortuorum. Quidam quidem inridebant. Quidam uero dixerunt. Audiemus te de hoc
10 iterum

³³Sic paulus exiuit de medio eorum.

XLVIII. ³⁴Quidam uero uiri adhaerentes ei crediderunt

In quibus et dionysius ariopagita. Et mulier nomine damaris et alii cum eis. ^{18, 1}Post haec egressus ab athenis uenit corinthum

15 ²Et inueniens quendam iudaeum nomine aquilam ponticum genere. Qui nuper uenerat ab italia

Et priscillam uxorem eius. Eo quod praecepisset claudius discedere omnes iudaeos roma

Et accessit ad eos. ³Et quia eiusdem erat artis manebat
20 apud eos et operabatur. scenofactoriae artis

⁵Cum uenissent autem de machedonia silas et timotheus. Instabat uerbo paulus testificans iudaeis esse ihesum christum

⁶Contradicientibus autem et blasphemantibus

Excutiens uestimenta dixit ad eos. Sanguis uester super
25 caput uestrum. Mundus ego

Et hoc ad gentes uadam

⁷Et migrans inde intrauit in domum cuiusdam nomine titi iusti colentis deum. Cuius domus erat coniuncta synagogae

⁸Crispus autem archisynagogus credidit domino cum omni
30 domo sua.

Et multi corinthiorum audientes credebant et baptizabantur. ⁹Dixit autem dominus nocte per uisionem paulo. Noli timere sed loquere et ne taceas. ¹⁰Propter quod ego sum tecum

Et nemo adponetur tibi ut noceat te. Quoniam populus
35 est mihi multus in hac ciuitate. ¹¹Sedit autem annum et sex menses docens apud eos uerbum dei

L. ¹²Gallione autem proconsule achaiiae. Insurrexerunt uno animo iudaei in paulum. Et adduxerunt eum ad tribunal ¹³dicentes. Quia contra legem hic suadet hominibus colere deum. ¹⁴Incipiente autem paulo aperire os. dixit gallio ad iudaeos

Si quidem esset iniquum aliquid aut facinus pessimum o- uiri iudaei. Recte uos sustinerem. ¹⁵Si uero quaestiones sunt de uerbo et nominibus et legis uestrae uos ipsi uideritis

Iudex ego horum nolo esse

¹⁶Et minauit eos a tribunali. ¹⁷adpraehedentes autem ¹⁸omnes sostenen principem synagogae percutiebant ante tribunal. Et nihil eorum gallioni curae erat. ¹⁸Paulus uero cum adhuc sustinuisset dies multos. Fratribus uale faciens nauigauit syriam. Et cum eo priscilla et aquila qui sibi totonderat in cencris caput Habebat enim uotum.

¹⁹Deuenitque ephesum et illos ibi reliquit. Ipse uero ingressus synagogam disputabat cum iudaeis

²⁰Rogantibus autem eis ut ampliore tempore maneret non consensit

²¹Sed uale faciens et dicens iterum reuertar ad uos deo ²²uolente. Profectus est ab epheso. ²³Et descendens caesaream ascendit et salutauit ecclesiam. Et descendit antiochiam. ²⁴Et facto ibi aliquanto tempore profectus est. Perambulans ex ordine galaticam regionem et phrygiam confirmans omnes discipulos.

LI. ²⁵Iudaeus autem quidam apollo nomine. alexandrinus natione.

Uir eloquens deuenit ephesum. Potens in scribturis. ²⁶Hic erat edoctus uiam domini. Et feruens spiritu loquebatur et docebat diligenter ea quae sunt in ihesu

Sciens tantum baptismum iohannis. ²⁷Hic ergo coepit fiducialiter agere in synagoga. Quem cum audissent priscilla et aquila adsumserunt eum. Et diligentius exposuerunt ei uiam dei

²⁸Cum autem uellet ire achaiam. Exhortati fratres scribserunt discipulis ut susciperent eum

Qui cum uenissent contulit multum his qui crediderunt.

c. XVIII, 12-27.

²⁸Uehementer enim iudaeos reuincebat publice. Ostendens per
scribturas esse christum ihesum. ^{19,1}Factum est autem cum
apollo esset corinthe. Et paulus peragratis superioribus par-
tibus ueniret ephesum. Et inueniret quosdam discipulos ²dixit-
⁵que ad eos. Si spiritum sanctum accepistis credentes. At illi
ad eum. Sed neque si spiritus sanctus est audiuius. ³Ille
uero ait. In quo ergo baptizati estis

Qui dixerunt in iohannis baptismo. ⁴Dixit autem paulus.
Iohannes baptizauit baptismum paenitentiae populum. Dicens
¹⁰in eum qui uenturus esset. Post ipsum ut crederent

Hoc est in ihesum. ⁵His auditis baptizati sunt in nomine
domini ihesu. ⁶Et cum inposuisset illis manus paulus. Uenit
spiritus sanctus super eos. Et loquebantur linguis et prophe-
tabant. ⁷Erant autem omnes uiri fere XII. ⁸Introgressus autem
¹⁵synagogam cum fiducia loquebatur per tres menses. Disputans
et suadens de regno dei. ⁹Cum autem quidam indurarentur et
et non crederent maledicentes uiae coram multitudine. Disce-
dens ab eis segregauit discipulos cottidie disputans in scola
tyranni

²⁰¹⁰Hoc autem factum est per biennium. Ita ut omnes qui
habitabant in asia audirent uerbum domini. ¹¹Uirtutesque non
quaslibet deus faciebat per manus pauli. ¹²Ita ut etiam super
languidos deferrentur a corpore eius sudaria uel semicinctia.
Et recedebant ab eis languores. Et spiritus nequam egredie-
²⁵bantur

LII. ¹³Tentaauerunt autem quidam et de circum-
euntibus iudaeis exorcistis. Inuocare super eos qui habebant
spiritus malos nomen domini ihesu. Dicentes adiuro uos per
ihesum quem paulus praedicat. ¹⁴Erant autem quidam scheuae
³⁰iudaei principis sacerdotum VII filii. Qui hoc faciebant. ¹⁵Respondit
autem spiritus nequam dixit eis. Ihesum noui et paulum scio.
uos autem qui estis. ¹⁶Et insiliens homo in eos in quo erat
daemonium pessimum et dominatus amborum inualuit contra
eos. Ita ut nudi et uulnerati effugerent de domo illa.

³⁵¹⁷Hoc autem notum factum est omnibus iudaeis atque gen-
tilibus qui habitabant ephesi. Et accidit timor super omnes illos

c. XVIII, 28 — XIX, 17.

Et magnificabatur nomen domini ihesu. ¹⁸ Multique credentium ueniebant confitentes et adnuntiantes actus suos. ¹⁹ Multi autem ex his qui fuerant curiosa sectati. Contulerunt libros et combuserunt coram omnibus.

Et computatis praetiis illorum. Inuenerunt pecuniam denariorum quinquaginta milium

²⁰ Ita fortiter uerbum dei crescebat et confirmabatur. ²¹ His autem expletis posuit paulus in spiritu transita machedonia et achaia ire hierosolymis. Dicens quoniam postquam fuero ibi oportet me et romam uidere 10

²² Mittens autem et machedoniam. Duos ex ministrantibus sibi timotheum et erastum. Ipse remansit ad tempus in asia.

LIII. ²³ Factum est autem in illo tempore turbatio non minima de uia domini. ²⁴ Demetrius enim quidam nomine argentarius 15

Faciens aedes argenteas dianaē. Praestabat artificibus non modicum quaestum. ²⁵ Quos conuocans et eos qui huiusmodi erant opifices dixit. Uiri scitis quia de hoc artificio. acquisitio est nobis. ²⁶ Et uidetis et auditis quia non solum ephesi sed et paene totius asiae. Paulus hic suadens auertit multam turbam dicens. 20

Quoniam non sunt dii qui manibus fiunt. ²⁷ Non solum autem haec periclitabitur nobis pars in redargutionem uenire Sed et magnae deae dianaē templum in nihilum reputabitur. Sed et destrui incipiet maiestas eius quam tota asia et orbis colit. ²⁸ His auditis repleti sunt ira. Et exclamauerunt dicentes 25 magna diana ephesiorum

²⁹ Et inpleta est ciuitas confusione. Et impetum fecerunt uno animo in theatrum. Rapto gaio et aristharco machedonibus comitibus pauli. ³⁰ Paulo autem uolente intrare in populum non permiserunt discipuli. ³¹ Quidam autem et de asiae principibus 30 qui erant amici eius.

Miserunt ad eum rogantes ne se daret in theatrum

³² Alii autem aliud clamabant

Erat enim ecclesia confusa. Et plures nesciebant qua ex causa conuenissent. ³³ De turba autem detraxerunt alexandrum. 35 propellentibus eum iudaeis

Alexander ergo manu silentio postulato uolebat rationem reddere populo. ³⁴Quem ut cognouerunt iudaeum esse

Uox facta est una omnium quasi per horas duas clamantium. Magna diana ephesiorum. ³⁵Et cum sedasset scriba turbas
5 dixit. Uiri ephesii.

Quis enim est hominum qui nesciat ephesiorum ciuitatem cultricem esse magnae dianaë

Iouisque prolis. ³⁶Cum ergo his contradici non possit oportet uos sedatos esse et nihil temere agere. ³⁷Adduxistis
10 enim homines istos neque sacrilegos neque blasphemantes deam uestram.

³⁸Quod si demetrius et qui cum eo sunt artifices

Habent aduersum aliquem causam. Conuentus forenses aguntur.

15 Et pro consulibus sunt accusent inuicem. ³⁹Si quid autem alterius rei queritis. In legitima ecclesia poterit absolui

⁴⁰Nam et periclitamur argui seditionis hodiernae. Cum nullus obnoxius sit de quo possimus reddere rationem concursus istius. Et cum haec dixisset dimisit ecclesiam.

20 LIIII. ^{20, 1}Postquam autem cessauit tumultus. Uocatis paulus discipulis. Exhortatus est eos. Ualedixit et profectus est ut iret machedoniam

²Cum autem perambulasset partes illas. Et exhortatus eos fuisset multo sermone. Uenit ad graeciam. ³Ubi cum fuisset
25 menses tres. Factae sunt illi insidiae a iudaeis nauigaturo in syriam

Habuitque consilium ut reuerteretur per machedoniam.

⁴Comitatus est autem eum sopater pyri beroensis. Thessalonicensium uero aristharcus et secundus et gaius derbeus et
30 timotheus.

Asiani uero thycicus et trofimus. ⁵Hic cum praecessissent sustinuerunt nos troadae. ⁶Nos uero nauigauimus post dies azimorum a philippis.

Et uenimus ad eos troadem in diebus quinque. Ubi de-
35 morati sumus diebus septem

⁷Una autem sabbati cum conuenissemus ad frangendum

panem. Paulus disputabat eis profecturus in crastinum. Protraxitque sermonem usque in mediam noctem. ⁸ Erant autem lampades copiosae in cenaculo. Ubi eramus congregati. ⁹ Sedens autem quidam adulescens nomine eutycus super fenestra. Cum mergeretur somno graui disputante paulo proluxius

5

Ductus somno cecidit de tertio cenaculo deorsum

Et sublatus est mortuus

¹⁰ Ad quem cum descendisset paulus incubuit super eum et complexus dixit. Noli turbari

Anima enim ipsius in eo est

10

¹¹ Ascendens autem frangensque panem et gustans

Satisque adlocutus usque in lucem sic profectus est

¹² Adduxerunt autem puerum uiuentem et consolati sunt non minime

¹³ Nos autem ascendentes nauem nauigauimus in asson. ¹⁵ Inde suscepturi paulum. Sic enim disposuerat ipse per terram iter facturus

LV. ¹⁴ Cum autem conuenisset nos in asson. Adsumto eo uenimus mytilene

¹⁵ Et inde nauigantes sequenti die uenimus contra chium ²⁰

Et alia die applicuimus samum. Et sequenti die uenimus miletum. ¹⁶ Proposuerat enim paulus transnauigare ephesum

Ne qua mora illi fieret in asia. Festinabat enim si possibile sibi esset ut diem pentecosten faceret hierosolymis. ¹⁷ A mileto autem mittens ephesum. Uocauit maiores natu ecclesiae. ¹⁸ Qui ²⁵ cum uenissent ad eum et simul essent dixit eis.

Uos scitis a prima die qua ingressus sum in asiam

Qualiter uobiscum per omne tempus fuerim ¹⁹ seruiens domino cum omni humilitate. Et lacrimis et temptationibus quae mihi acciderunt ex insidiis iudaeorum

20

²⁰ Quomodo nihil subtraxerim utilium. Quominus adnuntiarem uobis et docerem uos publice et per domos. ²¹ Testificans iudaeis atque gentilibus in deum paenitentiam et fidem in dominum nostrum ihesum christum. ²² Et nunc ecce alligatus ego spiritu uado in hierusalem. Quae in ea euentura sint mihi ignorans. ²³

²³ Nisi quod spiritus sanctus per omnes ciuitates protestatur

c. XX, 7—23.

mihi dicens. Quoniam uincula et tribulationes meae manent.

²⁴ Sed nihil horum uereor. Nec facio animam praetiosiores quam me. Dummodo consummem cursum meum. Et ministerium quod accepi a domino ihesu. Testificari euangelium gratiae dei

²⁵ Et nunc ecce ego scio quia amplius non uidebitis faciem meam. Uos omnes per quos transiui praedicans regnum dei

²⁶ Quapropter contestor uos hodierna die. Quia mundus sum a sanguine omnium. ²⁷ Non enim subterfugi quominus adnuntiarem omne consilium dei uobis. ²⁸ Adtendite uobis et uni-

¹⁰ uerso greci in quo uos spiritus sanctus posuit episcopos. Regere ecclesiam dei quam adquisiuit sanguine suo. ²⁹ Ego scio quoniam intrabunt post discessionem meam lupi rapaces in

uos non parcentes graegi. ³⁰ Et ex uobis ipsis exsurgent uiri loquentes peruersa ut abducant discipulos post se. ³¹ Propter

¹⁵ quod uigilate memoriam retinentes. Quoniam per triennium nocte et die non cessauī cum lacrimis monens unumquemque uestrum. ³² Et nunc commendo uos deo et uerbo gratiae ipsius. Quia potens est aedificare et dare hereditatem in sanctificatis omnibus. ³³ Argentum aut aurum aut uestem nullius concupiui

²⁰ ³⁴ ipsi scitis. Quoniam ad ea quae mihi opus erant et his qui mecum sunt ministrauerunt manus istae.

³⁵ Omnia ostendi uobis quoniam sic laborantes oportet suscipere infirmos

Ac meminisse uerbi domini ihesu quoniam ipse dixit. Beatius ²⁵ est magis dare quam accipere. ³⁶ Et cum haec dixisset. Positis genibus suis cum omnibus illis orauit. ³⁷ Magnus autem fletus factus est omnium. Et procumbentes super collum pauli osculabantur eum. ³⁸ Dolentes maxime in uerbo quod dixerat. Quoniam amplius faciem eius non essent uisuri. Et deducebant eum ad nauem

³⁰ LVI. ^{31, 1} Cum autem factum esset ut nauigaremus. Abstracti ab eis recto cursu uenimus chorum. Et sequenti die rhodum. et inde pataram. ² Et cum inuenissemus nauem transfretantem in phenicem. Ascendentes nauigauimus. ³ Cum paruissimus autem cyprum

³⁵ Et relinquentes eam ad sinistram nauiganimus in syriam et uenimus tyrum. Ibi enim nauis erat expositura onus.

c. XX, 23 — XXI, 3.

⁴Inuentis autem discipulis mansimus ibi diebus septem. Qui paulo dicebant per spiritum ne ascenderet hierosolymam

⁵Et expletis diebus profecti ibamus deducantibus nos omnibus cum uxoribus et filiis usque foras ciuitatem. Et positis genibus in litore orauimus. ⁶Et cum uale fecissemus inuicem ⁵ascendimus in nauem

Illi autem redierunt in sua

⁷Nos uero nauigatione explicata a tyro descendimus ptolomaida. Et salutatis fratribus mansimus die una apud illos

⁸Alia autem die profecti uenimus caesaream. Et intrantes ¹⁰domum philippi euangelistae qui erat unus de septem

Mansimus apud eum. ⁹Huic autem erant filiae quattuor uirgines prophetantes.

LVII. ¹⁰Et cum moraremur per dies aliquot. Superuenit quidam a iudaea propheta nomine agabus ¹⁵

¹¹is cum uenisset ad nos

tulit zonam pauli et alligans sibi pedes et manus dixit. haec dicit spiritus sanctus

Uirum cuius est zona haec sic alligabunt in hierusalem iudaei. Et tradent in manus gentium. ¹²Quod cum audissemus ²⁰rogabamus nos et qui loci illius erant ne ascenderet hierosolymam. ¹³Tunc respondit paulus et dixit. Quid facitis flentes et affligentes cor meum. Ego enim non solum alligari sed et mori in hierusalem paratus sum propter nomen domini ihesu. ¹⁴Et cum ei suadere non possemus quieuiamus dicentes domini ²⁵uoluntas fiat.

LVIII. ¹⁵Post dies autem istos praeparati ascendamus hierusalem. ¹⁶Uenerunt autem et ex discipulis a caesarea nobiscum. adducantes apud quem hospitaremur. nasonem quendam cyprium antiquum discipulum. ²⁰

¹⁷Et cum uenissemus hierosolymam libenter exceperunt nos fratres.

¹⁸Sequenti autem die introibat paulus nobiscum ad iacobum. Omnesque collecti sunt seniores.

¹⁹Quos cum salutasset. narrabat per singula quae fecisset ³⁵deus in gentibus per ministerium ipsius.

c. XXI, 4—19.

²⁰ At illi cum audissent. magnificabant deum. Dixeruntque ei. uides frater quot milia sint in iudaeis qui crediderunt. Et omnes aemulatores sunt legis. ²¹ Audierunt autem de te. quia discessionem doceas a mose. Eorum qui per gentes sunt iudaeorum. Dicens non debere eos circumcidere filios suos. neque secundum consuetudinem ingredi. ²² Quid ergo est.

Utique oportet conuenire multitudinem. Audient enim te superuenisse. ²³ Hoc ergo fac quod tibi dicimus. Sunt nobis uiri quattuor uotum habentes super se. ²⁴ His adsumtis. sanctifica te cum illis. Et inpende in illis ut radant capita. Et scient omnes quia quae de te audierunt falsa sunt.

Sed ambulas et ipse custodiens legem. ²⁵ De his autem qui crediderunt ex gentibus nos scripsimus iudicantes. Ut abstineant se ab idolis immolato et sanguine suffocato et fornicatione.

LVIII. ²⁶ Tunc paulus adsumtis uiris postera die purificatus cum illis intrauit in templum. Adnuntians expletionem dierum purificationis. Donec offeretur pro unoquoque eorum oblatio. ²⁷ Dum autem septem dies consummarentur hi qui de asia erant iudaei. Cum uidissent eum in templo. Concitauerunt omnem populum et iniecerunt ei manus. ²⁸ Clamantes uiri israhelitae adiuuate. hic est homo qui aduersus populum et legem et locum hunc omnem ubique docens. Insuper et gentiles induxit in templum et uiolauit sanctum locum istum.

²⁹ Uiderant enim trophimum ephesium in ciuitate cum ipso. Quem aestimauerunt quoniam in templum introduxisset paulus. ³⁰ Commotaque est ciuitas tota et facta est concursio populi

Et adpraehedentes paulum trahebant extra templum et statim clausae sunt ianuae. ³¹ Quaerentibus autem eum occidere. Nuntiatum est tribuno cohortis quia tota confunditur hierusalem. ³² Qui statim adsumptis militibus et centurionibus decucurrit ad illos. Qui cum uidissent tribunum et milites cessauerunt percutere paulum. ³³ Tunc accedens tribunus adpraehendit eum et iussit alligari catenis duabus

Et interrogabat quis esset et quid fecisset.

c. XXI, 20—33.

³⁴ Alii autem aliud clamabant in turba. Et cum non posset certum cognoscere prae tumultu

Iussit duci eum in castra

³⁵ Et cum uenisset ad gradus contigit ut portaretur a militibus propter uim populi. ³⁶ Sequebatur enim multitudo ⁵ populi clamans tolle eum

³⁷ Et cum coepisset induci in castra paulus dicit tribuno. Si licet mihi loqui aliquid ad te. Qui dixit graece nosti. ³⁸ Nonne tu es aegyptius qui ante hos dies tumultum concitasti. Et eduxisti in desertum quattuor milia uirorum sicariorum ¹⁰

³⁹ Et dixit ad eum paulus

Ego homo sum quidem iudaeus a tharso ciliciae non ignotae ciuitatis municeps. Rogo autem te permitte mihi loqui ad populum. ⁴⁰ Et cum ille permisisset

Paulus stans in gradibus adnuit manu ad plebem ¹⁵

Et magno silentio facto adlocutus est hebraea lingua dicens.

LX. ^{22,1} Uiri fratres et patres audite quam ad uos nunc reddo rationem. ² Cum audissent autem quia hebraea lingua loquitur ad illos magis praestiterunt silentium. ³ Et dixit ego sum uir iudaeus ²⁰

Natus tharso ciliciae.

Nutritus autem in ista ciuitate. Secus pedes gamalihel. Eruditus iuxta ueritatem paternae legis. Aemulator legis sicut et uos omnes estis hodie. ⁴ Qui hanc uiam persecutus sum usque ad mortem. Alligans et tradens in custodias uiros ac mulieres. ²⁵

⁵ Sicut princeps sacerdotum mihi testimonium reddit. Et omnes maiores natu. A quibus epistulas accipiens ad fratres damascum pergebam

Ut adducerem inde uinctos in hierusalem ut punirentur. ⁶ Factum est autem eunte me et adpropinquante damasco media ³⁰ die. Subito de caelo circumfulsit me lux copiosa. ⁷ Decidens in terram audiui uocem dicentem mihi. Saule. saule. quid me persequeris

⁸ Ego autem respondi qui es domine. Dixitque ad me ego sum ihesus nazareus quem tu persequeris. ⁹ Et qui mecum ³⁵ erant lumen quidem uiderunt. Uocem autem non audierunt

c. XXI, 34 — XXII, 9.

eius qui loquebatur mecum. ¹⁰Et dixi quid faciam domine. Dominus autem dixit ad me. Surgens uade damascum et ibi tibi dicetur de omnibus quae oporteat te facere

¹¹Et cum non uiderem prae claritate luminis illius

Ad manum deductus a comitibus ueni damascum

LXI. ¹²Annianias autem quidam uir secundum legem testimonium habens ab omnibus habitantibus iudaeis

¹³Ueniens ad me et adstans dixit mihi. Saule frater respice. Et ego eadem hora respexi in eum. ¹⁴At ille dixit.

¹⁰Deus patrum nostrorum praeordinauit te ut cognosceres uoluntatem eius. Et uideres iustum et audires uocem ex ore eius. ¹⁵Quia eris testis illius ad omnes homines eorum quae uidisti et audisti. ¹⁶Et nunc quid moraris. Exsurge et baptizare et ablue peccata tua inuocato nomine ipsius. ¹⁷Factum est ¹⁵autem reuertenti mihi in hierusalem et oranti in templo. Fieri me in stupore mentis

¹⁸Et uidere illum dicentem mihi. Festina et exi uelociter ex hierusalem

Quoniam non recipiunt testimonium tuum de me. ¹⁹Ego ²⁰dixi domine ipsi sciunt quia ego eram concludens in carcerem et cedens per synagogas eos qui credebant in te

²⁰Et cum funderent sanguinem stephani testis tui

Ego stabam et consentiebam et custodiebam uestimenta interficientium illum. ²¹Et dixit ad me uade quoniam ego ad ²⁵nationes longe mittam te. ²²Audiebant autem usque ad hoc uerbum.

Et leuauerunt uocem suam dicentes. Tolle de terra eiusmodi. Non enim fas est eum uiuere

²³Uociferantibus autem eis et proicientibus uestimenta sua. ²⁰Et puluerem iactantibus in aerem

²⁴Iussit tribunus induci eum in castra. Et flagellis caedi et torqueri eum

Ut sciret propter quam causam sic adclamassent ei. ²⁵Et cum adstrinxissent eum loris. Dixit adstanti sibi centurioni ²⁵paulus. Si hominem romanum et indemnatum licet uobis flagellare

²⁶ Quo audito centurio accessit ad tribunum et nuntiauit dicens. Quid acturus es. Hic enim homo ciuis romanus est. ²⁷ Accedens autem tribunus dixit illi. Dic mihi tu romanus es. At ille dixit etiam. ²⁸ Et respondit tribunus. Ego multa summa ciuitatem hanc consecutus sum. Et paulus ait ego autem et ⁵ natus sum. ²⁹ Protinus ergo discesserunt ab illo qui eum torturi erant.

Tribunus quoque timuit postquam rescuit quia ciuis romanus esset. Et quia ligasset eum. ³⁰ Postera autem die uolens scire diligentius qua ex causa accusaretur a iudaeis soluit eum. Et ¹⁰ iussit sacerdotes conuenire et omne concilium. Et producens paulum statuit inter illos.

LXII. ^{23, 1} Intendens autem concilium paulus ait. Uiri fratres. Ego omni conscientia bona conuersatus sum ante deum usque in hodiernum diem 15

² Princeps autem sacerdotum ananias praecepit adstantibus sibi percutere os eius. ³ Tunc paulus ad eum dixit.

Percutiet te deus paries dealbate. Et tu sedens iudicas me secundum legem. Et contra legem jubes me percuti

⁴ Et qui astabant dixerunt summum sacerdotem dei maledicis. ⁵ Dixit autem paulus. Nesciebam fratres quia princeps est sacerdotum. Scriptum est enim. Principem populi tui non maledices. ⁶ Sciens autem paulus quia una pars esset sadducaeorum et altera pharisaeorum

Exclamauit in concilio 25

Uiri fratres. Ego pharisaeus sum filius pharisaeorum. De spe et resurrectione mortuorum ego iudicor. ⁷ Et cum haec dixisset facta est dissensio inter pharisaeos et sadducaeos.

Et soluta est multitudo

⁸ Sadducei enim dicunt non esse resurrectionem 30

Neque angelum neque spiritum

Pharisaei autem utrumque confitentur. ⁹ Factus est autem clamor magnus. Et exsurgentes quidam pharisaeorum pugnant dicentes

Nihil mali inuenimus in homine isto. Quid si spiritus locutus est ei aut angelus 35

c. XXII, 26 -- XXIII, 9.

¹⁰Et cum magna dissensio facta esset. Timens tribunus ne discerperetur paulus ab ipsis. Iussit milites descendere et rapere eum de medio eorum ac deducere eum in castra. ¹¹Se-

5 Sicut enim testificatus es de me hierusalem

Sic te oportet romae testificari

LXIII. ¹²Facta autem die. Collegerunt quidam ex iudaeis et deuouerunt se dicentes. Neque manducatu-
ros neque bibitu-
ros donec occiderent paulum. ¹³Erant autem plus quam
10 XL qui hanc coniurationem fecerant

¹⁴Qui accesserunt ad principes sacerdotum et seniores et dixerunt. Deuotione deuouimus nos nihil gustatu-
ros donec occi-
damus paulum.

¹⁵Nunc ergo uos notum facite tribuno cum consilio. Ut
15 producant illum ad uos. Tamquam aliquid certius cognituri de eo

Nos uero priusquam adpropriet parati sumus interficere illum.

¹⁶Quod cum audisset filius sororis pauli insidias

20 Uenit et intrauit in castra nuntiauitque paulo.

¹⁷Uocans autem paulus ad se unum ex centurionibus ait. Adulescentem hunc perduc ad tribunum

Habet enim aliquid indicare illi. ¹⁸Et ille quidem adsumens
eum duxit ad tribunum et ait. Uinctus paulus uocans rogauit
25 me. Hunc adulescentem perducere ad te

Habens aliquid loqui tibi

¹⁹Adpraehendens autem tribunus manum illius

Secessit cum eo seorsum et interrogauit illum

Quid est quod habes indicare mihi. ²⁰Ille autem dixit.
30 Iudaeis conuenit rogare te. Ut crastina die paulum producas in concilium. Quasi aliquid certius inquisituri sint de illo.
²¹Tu uero ne credideris illis. Insidiantur enim ei ex eis uiri amplius XL. Qui se deuouerunt non manducare neque bibere donec interficiant eum

35 Et nunc parati sunt expectantes promissum tuum

LXIII. ²²Tribunus igitur dimisit adulescentem. Prae-

c. XXIII, 10—22.

cipiens ne cui loqueretur quoniam haec nota sibi fecisset. ²³ Et uocatis duobus centurionibus dixit illis. Parate milites ducentos ut eant usque caesaream. Et equites septuaginta

Et lanciarios ducentos

A tertia hora noctis ²⁴ iumenta praeparate. Ut inponentes paulum eum perducerent ad felicem praesidem. ²⁵ Scribens ei epistulam continentem haec. ²⁶ Claudius lysias optimo praesidi felici salutem. ²⁷ Uirum hunc conpraehensum a iudaeis. Et incipientem interfici ab eis.

Superueniens cum exercitu eripui. Et cognito quia romanus est

²⁸ Uolensque scire causam quam obieiebant illi.

Deduxi eum in concilium eorum. ²⁹ Quem inueni accusari de quaestionibus legis ipsorum. Nihil uero dignum morte aut uinculis habentem crimen. ³⁰ Et cum mihi perlatum esset de insidiis quas parauerunt ei.

Misi ad te denuntians et accusatoribus ut dicant apud te

LXV. ³¹ milites ergo secundum praeceptum sibi. Adsumentes paulum duxerunt per noctem in antipatridem. ³² Et postera die dimissis equitibus ut irent cum eo reuersi sunt ad castra. ³³ Qui cum uenissent caesaream et tradidissent epistulam praesidi. Statuerunt ante illum et paulum. ³⁴ Cum legisset autem et interrogasset de qua prouincia esset. Et cognoscens quia de cilicia. ³⁵ Audiam te inquit cum accusatores uenerint. Iussitque in praetorio herodis custodiri eum. ³⁵

LXVI. ³⁶ Post quinque autem dies. Descendit princeps sacerdotum annanias cum senioribus quibusdam et tertullo quodam oratore. Qui adierunt praesidem aduersus paulum. ³⁷ Et citato paulo coepit accusare tertullus dicens. ³⁸ Cum in multa pace agamus per te

Et multa corrigantur per tuam prudentiam. Semper et ubique suscipimus optime felix cum omni gratiarum actione. ³⁹ Ne diutius autem protraham oro ut breuiter audias nos pro tua clementia

⁴⁰ Inuenimus hunc hominem pestiferum et concitantem seditiones omnibus iudaeis in uniuerso orbe

c. XXIII, 22 — XXIV, 5.

Et auctorem seditionis sectae nazarenorum

⁶ Qui etiam templum uiolare conatus est quem adpraehendimus. ⁸ A quo poteris ipse iudicans de omnibus istis cognoscere de quibus nos accusamus eum

⁹ Adiecerunt autem et iudaei dicentes haec ista se habere.

LXVII. ¹⁰ Respondens autem paulus adnuente sibi praeside dicere. Ex multis annis esse iudicem genti huic. sciens bono animo pro me satisfaciam

¹¹ Potes enim cognoscere quia non sunt plus dies mihi ¹⁰ quam duodecim ex quo ascendi adorare in hierusalem. ¹² Et neque in templo inuenerunt me cum aliquo disputantem. Aut concursus facientem turbae. Neque in synagogis neque in ciuitate. ¹³ Neque probare possunt tibi de quibus nunc accusant me. ¹⁴ Confiteor autem hoc tibi. Quod secundum sectam quam ¹⁵ dicunt heresim. Sic seruo patri deo meo credens omnibus quae in lege et prophetis scripta sunt

¹⁵ Spem habens in deum quam et hi ipsi expectant resurrectionem futuram iustorum et iniquorum

¹⁶ In hoc et ipse studeo sine offendiculo conscientiam habere ²⁰ ad deum et ad homines semper. ¹⁷ Post annos autem plures elemosynas factururus in gentem meam ueni et oblationes et uota. ¹⁸ In quibus inuenerunt me purificatum in templo non cum turba neque cum tumultu. ¹⁹ Quidam autem ex asia iudaei quos oportebat apud te praesto esse

²⁵ Et accusarent si quid haberent aduersum me. ²⁰ Aut hi ipsi dicant si quid inuenerunt in me iniquitatis cum stem in concilio

²¹ Nisi de una ac solummodo uoce qua clamaui inter eos stans. Quoniam de resurrectione mortuorum ego iudicor hodie a uobis.

³⁰ LXVIII. ²³ Distulit autem illos felix. Certissime sciens de ui dicens. Cum tribunus lysias descenderit audiam uos.

²³ Iussitque centurioni custodire eum et habere requiem

Nec quemquam prohibere de suis ministrare ei

²⁴ Post aliquot autem dies

²⁵ Ueniens felix cum drusilla uxore sua quae erat iudaea. Uocauit paulum et audiuit ab eo fidem quae est in ihesu

c. XXIV, 5-24.

christo. ²⁵Disputante autem illo de iustitia et castitate et de iudicio futuro. Timefactus felix respondit

Quod nunc attinet uade

Tempore autem oportuno accersiam te. ²⁶Simul et sperans quia pecunia ei daretur a paulo. 5

Propter quod et frequenter accersiens eum loquebatur cum eo. ²⁷Biennio autem expleto. Accepit successorem felix porcium festum. Uolens autem gratiam praestare iudaeis felix reliquit paulum uinctum. ^{28,1}Festus ergo cum uenisset in provinciam. Post triduum ascendit hierosolymam a caesarea. ¹⁰
²Audieruntque eum principes sacerdotum et primi iudaeorum aduersus paulum

Et rogabant eum ³postulantes gratiam aduersus eum

Ut iuberet perduci eum in hierusalem. Insidias tendentes ut eum interficerent in uia. ⁴Festus autem respondit seruari ¹⁵paulum in caesarea.

Se autem maturius profecturum. ⁵Qui ergo in uobis ait potentes sunt. Descendentes simul si quod est in uiro crimen accusent eum. ⁶Demoratus autem inter eos dies non amplius octo aut decem descendit caesaream. 20

Et altera die sedit pro tribunali. Et iussit paulum adduci. ⁷Qui cum perductus esset. Circumsteterunt eum qui ab hierosolyma descenderant iudaei. Multas et graues causas obicientes quas non poterant probare. Paulo autem rationem reddente. Quoniam neque in lege iudaeorum neque in templo neque in ²⁵caesare quicquam peccaui. ⁸Festus autem uolens iudaeis gratiam praestare.

Respondens paulo dixit

Uis hierosolymam ascendere. Et ibi de his iudicari apud me. ¹⁰Dixit autem paulus ad tribunal caesaris. sto ibi me oportet iudicari. Iudaeis non nocui sicut tu melius nosti. ¹¹Si enim nocui aut indignum morte aliquid feci non recuso mori

Si uero nihil est eorum quae hi accusant me.

Nemo potest me illis donare caesarem appello

¹²Tunc festus consilio locutus respondit. Caesarem appellasti ad caesarem ibis. 25

LXVIII. ¹³ Et cum dies aliquot transacti essent. Agrippa rex et bernice descenderunt caesaream ad salutandum festum

¹⁴ Et cum dies plures ibi demorarentur. Festus regi indicavit de paulo dicens. Uir quidam est derelictus a felice uinctus. ¹⁵ De quo cum essem hierosolymis. Adierunt me principes sacerdotum et seniores iudaeorum

Postulantes aduersus illum damnationem. ¹⁶ Ad quod respondi quia non est consuetudo romanis donare aliquem hominem

Priusquam is qui accusatur praesentes habeat accusatores. ¹⁷ Cum ergo huc conuenissent

Sine ulla dilatione sequenti die sedens pro tribunali iussit adduci uirum

¹⁸ De quo cum stetissent accusatores. Nullam causam deferrebant de quibus ego suspicabar malum. ¹⁹ Quaestiones uero quasdam de sua superstitione habebant aduersus eum. Et de quodam ihesu defuncto quem adfirmabat paulus uiuere.

²⁰ Haesitans autem ego de huiusmodi quaestione dicebam. Si uellet ire hierosolymam et ibi iudicari de istis. ²¹ Paulo autem appellante ut seruaretur augusti cognitioni. Iussi seruari eum donec mittam eum ad caesarem. ²² Agrippa autem ad festum uolebam et ipse hominem audire. Cras inquit audies eum. ²³ Altera autem die cum uenisset agrippa et bernice cum multa ambitione. Et introissent in auditorium cum tribunis et ²⁴ uiris principalibus ciuitatis

Iubente festo adductus est paulus. ²⁵ Et dixit festus. Agrippa rex et omnes qui simul adestis nobiscum uiri. Uidetis hunc de quo omnis multitudo iudaeorum interpellauit me hierosolymis petens. Et hic clamantes non oportere eum uiuere amplius.

²⁶ Ego uero comperi nihil. dignum eum morte admisisse. Ipso autem hoc appellante ad augustum iudicaui mittere

²⁷ De quo quid certum scribam domino non habeo.

Propter quod produxi eum ad uos et maxime ad te rex agrippa. Ut interrogatione facta habeam quid scribam. ²⁸ Sine ratione enim mihi uidetur mittere uinctum et causas eius non significare

^{26,1} Agrippa uero ad paulum ait. Permittetur tibi loqui pro temet ipso

LXX. Tunc paulus extenta manu coepit rationem reddere. ²De omnibus quibus accusor a iudaeis rex agrippa. Aestimo me beatum a te cum sim defensurus me hodie. ³Maxime et te sciente omnia quae apud iudaeos sunt. Consuetudines et quaestiones. Propter quod obsecro patienter me audias. ⁴Et quidem uitam meam a iuuentute quae ab initio fuit in gente mea

Hierosolymis nouerunt omnes iudaei. ⁵Praescientes me ab initio 10

Si uelint testimonium perhibere. Quoniam secundum certissimam sectam nostrae religionis uixi pharisaeus.

⁶Et nunc in spe quae ad patres nostros repromissionis facta est. a deo. sto iudicio subiectus. ⁷In qua duodecim tribus nostrae nocte ac die seruiantes sperant deuenire. De qua spe ¹⁵accusor a iudaeis rex. ⁸Quid incredibile iudicatur apud uos si deus mortuos suscitatur. ⁹Et ego quidem existimaui me aduersus nomen ihesu nazareni debere multa contraria agere

¹⁰Quod et feci hierosolymis

Et multos sanctorum ego in carceribus inclusi. A principibus sacerdotum potestate accepta. Et cum occiderentur detuli sententiam. ¹¹Et per omnes synagogas frequenter puniens eos compellebam blasphemare. Et amplius insaniens in eos persequebar usque in exteris ciuitates. ¹²In quibus dum irem damascum cum potestate et permissu principum sacerdotum. ²⁵¹³Die media in uia uidi rex de caelo supra splendorem solis circumfulsisse me lumen

Et eos qui simul mecum erant. ¹⁴Omnesque nos cum decidissemus in terra. Audiui uocem loquentem mihi hebraica lingua. Saule saule quid me persequeris 20

Durum est tibi contra stimulum calcitrare.

¹⁵Ego autem dixi. quis es. domine

dominus autem dixit. Ego sum ihesus quem tu persequeris.

¹⁶Sed exsurge et sta super pedes tuos

Ad hoc enim apparui tibi ut constituam te ministrum. ²⁵Et testem eorum quae uidisti. Et eorum quibus apparebo tibi

c. XXVI, 1—16.

¹⁷eripiens te de populo et de gentibus. In quas ego nunc mitto te ¹⁸aperire oculos eorum. Ut conuertantur a tenebris ad lucem. Et de potestate satanae ad deum

Ut accipiant remissionem peccatorum. Et sortem inter
sanctos per fidem quae est in me. ¹⁹Unde rex agrippa non
fui incredulus caelestis uisionis. ²⁰Sed his qui sunt damasci
primum et in hierosolymis et in omni regione iudeae. Et gen-
tibus adnuntiabam. ut paenitentiam agerent

Et conuerterentur ad deum

¹⁰ Digna paenitentiae opera facientes. ²¹Hac ex causa me
iudaei cum essem in templo conpraehensum temptabant inter-
ficere. ²²Auxilio autem adiutus dei usque in hodiernum diem.
Sto testificans minori atque maiori nihil extra dicens

Quam ea quae prophetae sunt locuti futura esse et moyses.
¹⁵ ²³Si passibilis christus. Si primus ex resurrectione mortuorum.
Lumen adnuntiaturus est populo et gentibus.

LXXI. ²⁴haec loquente eo et rationem reddentem

Festus magna uoce dixit insanis paule

Multae te litterae ad insaniam conuertunt

²⁰ ²⁵At paulus non insanio inquit optime feste

Sed ueritatis et sobrietatis uerba eloquor. ²⁶Scit enim de
his rex ad quem et constanter loquor.

Latere enim eum nihil horum arbitror neque enim in
angulo quicquam horum gestum est. ²⁷Credis rex agrippa pro-
²⁵phetis scio quia credis. ²⁸Agrippa autem ad paulum in modico
suades me christianum fieri. ²⁹Et paulus opto apud deum et
in modico et in magno. Non tantum te sed omnes eos qui
audiunt hodie fieri tales qualis et ego sum exceptis uinculis
his. ³⁰Et surrexit rex et praeses et bernice et qui adsidebant
³⁰ eis. ³¹Qui cum secessissent loquebantur ad inuicem dicentes.
Quia nihil morte aut uinculis dignum quid fecit homo iste.
³²Agrippa autem festo dixit. Dimitti poterat homo hic si non
appellasset caesarem. ^{27,1} Ut autem iudicatum est eum nauigare
in italiam. Et tradi paulum cum reliquis custodiis centurioni
³⁵ nomine iulio cohortis augustae

LXXII. ²Ascendentes autem nauem adrumetinam

c. XXVI, 17 — XXVII, 2.

Incipientes nauigare circa asiae loca sustulimus

Perseuerante nobiscum aristharco machedone thessal-
nicense

³Sequenti autem die deuenimus sidonem. Humane autem tractans iulius paulum. Permisit ad amicos ire et curam sui agere. ⁴Et inde cum sustulissemus subnauigamus cyprum

Propterea quod essent uenti contrarii. ⁵Et pelagus ciliciae et pamphiliae nauigantes uenimus lystrae quae est lyciae. ⁶Et ibi inueniens centurio nauem alexandrinam nauigantem in italiam transposuit nos in eam. ⁷Et cum multis diebus tarde nauigaremus. Et uix deuenissemus contra gnidum prohibente nos uento

Nauigauimus cretae iuxta salmonem. ⁸Et uix iuxta nauigantes uenimus in locum quendam qui uocatur boni portus. Cui iuxta erat ciuitas thalassa. ⁹Multo autem tempore peracto. Et cum iam non esset tuta nauigatio eo quod ieiunium iam praeterisset. Consolabatur paulus ¹⁰dicens eis

Uiri uideo quoniam cum iniuria et multo damno

Non solum oneris et nauis

Sed etiam animarum nostrarum incipit esse nauigatio. ¹¹Centurio autem gubernatori et nauclerio magis credebat

Quam his quae a paulo dicebantur. ¹²Et cum aptus portus non esset ad hiemandum. Plurimi statuerunt consilium nauigare inde. Si quo modo possent deuenientes phoenice hiemare portum cretae. Respicientem ad africanum et ad chorum. ¹³Aspirante autem austro. aestimantes propositum se tenere. Cum sustulissent de asson legebant craetam. ¹⁴Non post multum autem contra ipsam uentus typhonicus qui uocatur euroaquilo. ¹⁵Cumque abrepta esset nauis et non posset conari in uentum

Data naue flatibus ferebamur. ¹⁶Insulam autem quandam decurrentes quae uocatur caudam

Potuimus uix obtinere scfam. ¹⁷Qua sublata adiutoriis utebantur

Accingentes nauem timentes ne in syrtim inciderent. Submisso base sic ferebantur

¹⁸Ualide autem nobis tempestate iactatis. Sequenti die

c. XXVII, 2—18.

iactum fecerunt. ¹⁹Et tertia die suis manibus armamenta nauis proiecerunt

²⁰Neque sole autem neque sideribus apparentibus per plures dies. Et tempestate non exigua imminente Iam ablata
6 erat spes omnis salutis nostrae. ²¹Et cum multa ieiunatio fuisset. Tunc stans paulus in medio eorum dixit. Oportebat quidem. o. uiri audito me non tollere a creta.

Lucrique facere iniuriam hanc et iacturam.

²²Et nunc suadeo uobis bono animo esse. Amissio enim
10 nullius animae erit ex uobis praeterquam nauis. ²³Adstitit enim hac nocte angelus dei cuius sum ego et cui deservio
²⁴dicens. Ne timeas paule caesari te oportet assistere. Et ecce donauit tibi deus omnes qui nauigant tecum

²⁵Propter quod bono animo estote uiri. Credo enim deo
15 meo quia sic erit quemadmodum dictum est mihi. ²⁶In insulam autem quandam oportet nos deuenire.

LXXIII. ²⁷Sed postea quam quarta decima nox superuenit. Nauigantibus nobis in adria. Circa mediam noctem suspicabantur nautae apparere sibi aliquam regionem

20 ²⁸Qui submittentes inuenerunt passus uiginti

Et pusillum inde separati inuenerunt passus quindecim.
²⁹Timentes autem ne in aspera loca incideremus. De puppi mittentes anchoras quattuor optabant diem fieri. ³⁰Nautis uero quaerentibus fugere de naui

25 Cum misissent scfam in mare. Sub obtentu quasi inciperent a prora anchoras extendere.

³¹Dixit paulus centurioni et militibus. Nisi hi in naui manserint uos salui fieri non potestis

³²Tunc absciderunt milites funes scaphae. Et passi sunt
30 eam excidere.

³³Et cum lux inciperet fieri rogabat paulus omnes sumere cibum dicens

Quarta decima hodie die expectantes. Ieiuni permanetis nihil accipientes. ³⁴Propter quod rogo uos accipere cibum
35 pro salute uestra. Quia nullius uestrum capillus de capite peribit

³⁵ Et cum haec dixisset sumens panem gratias egit deo in conspectu omnium.

Et cum fregisset coepit manducare. ³⁶ Animaequiores facti autem omnes et ipsi adsumserunt cibum. ³⁷ Eramus uero uniuersae animae in nauī CCLXXVI. ³⁸ Et satiati cibo adleuabant nauem iactantes trititicum in mare. ³⁹ Cum autem dies factus esset terram non agnoscebant. Sinum uero quendam considerabant habentem litus

In quem cogitabant si possent eicere nauem. ⁴⁰ Et cum anchoras abstulissent committebant se mari. Simul laxantes stricturas gubernaculorum. Et leuato artemone secundum aurae flatum tendebant ad litus

⁴¹ Et cum incidissemus in locum bithalassum inpegerunt nauem. Et prora quidem fixa manebat immobilis. Puppis uero soluebatur a ui maris 15

⁴² Militum autem consilium fuit. Ut custodias occiderent. Ne quis cum enatasset effugeret.

⁴³ Centurio autem uolens seruare paulum prohibuit fieri. Iussitque eos qui possent natare mittere se primos et euadere et ad terram exire 20

⁴⁴ Et ceteros alios in tabulis ferebant. Quosdam super ea quae de nauī essent. Et sic factum est ut omnes animae euaderent ad terram. ^{26, 1} Et cum euasissemus tunc cognouimus quia militene insula uocatur. Barbari uero praestabant non modicam humanitatem nobis. ² Accensa enim pyra reficiebant nos omnes. Propter imbrem qui imminebat et frigus. ³ Cum congregasset autem paulus

Sarmentorum aliquantam multitudinem et imposuisset super ignem

Uipera a calore cum processisset inuasit manum eius. ⁴ Ut uero uiderunt barbari pendentem bestiam in manu eius ad inuicem dicebant.

Utique homicida est homo hic. Qui cum euaserit de mari ultio non sinit uiuere. ⁵ Et ille quidem excutiens bestiam in ignem nihil mali passus est. ⁶ At illi extimabant eum in tumorem conuertendum et subito casurum et mori. Diu autem illis

c. XXVII, 35 — XXVIII, 6.

sperantibus et uidentibus nihil mali in eo fieri. Conuertentes se dicebant eum esse deum

⁷In locis autem illis erant praedia principis insulae nomine publici. Qui nos suscipiens triduo benigne exhibuit. ⁸Contigit autem patrem publici febribus et dysinteria uexatum iacere. Ad quem paulus intrauit

Et cum orasset et inposuisset ei manus saluauit eum. ⁹Quo facto et omnes qui in insula habebant infirmitates. Accedebant et curabantur

¹⁰ Qui etiam multis honoribus nos honorauerunt

Et nauigantibus inposuerunt quae necessaria erant.

LXXIII. ¹¹Post menses autem tres nauigauimus in nauem alexandrinam.

Quae in insula hiemauerat. Cui erat insigne castrorum.

¹²Et cum uenissemus syracusam mansimus ibi triduo

¹³Inde circumlegentes deuenimus regium. Et post unum diem flante austro secunda die uenimus puteolos. ¹⁴Ubi inuentis fratribus. Rogati sumus manere apud eos dies septem

Et sic uenimus romam

¹⁵Et inde cum audissent fratres occurrerunt nobis usque ad appii forum et tribus tabernis. Quos cum uidisset paulus gratias agens deo accepit fiduciam. ¹⁶Cum uenissemus autem romam

Permissum est paulo manere sibimet cum custodiente se milite. ¹⁷Post tertium autem diem.

²⁵ Conuocauit primos iudaeorum. Cumque conuenissent dicebat eis. Ego uiri fratres nihil aduersus plebem faciens aut morem paternum. Uinctus ab hierosolymis traditus sum in manus romanorum. ¹⁸Qui cum interrogationem de me habuissent uoluerunt me dimittere. Eo quod nulla causa esset mortis in me. ³⁰¹⁹Contradicentibus autem iudaeis coactus sum appellare caesarem. Non quasi gentem meam habens aliquid accusare. ²⁰Propter hanc igitur causam rogaui uos uidere et adloqui

Propter spem enim israhel catena hac circumdatus sum.

²¹At illi dixerunt ad eum. Nos neque litteras accepimus de te a iudaea. Neque adueniens aliquis fratrum nuntiauit aut locutus est quid de te malum

²² Rogamus autem a te audire quae sentis. Nam de secta hac notum est nobis quia ubique ei contradicitur. ²³ Cum constituissent autem illi diem

Uenerunt ad eum in hospitium plures. Quibus exponebat testificans regnum dei. Suadensque eis de ihesu ex lege mosi et prophetis a mane usque ad uesperam. ²⁴ Et quidam credebant his quae dicebantur. Quidam uero non credebant.

²⁵ Cumque inuicem non essent consentientes discedebant. Dicente paulo unum uerbum. Quia bene spiritus sanctus locutus est per esaiam prophetam ad patres nostros ²⁶ dicens 10

, Uade ad populum istum et dic ad eos. Aure audietis et ,non intellegitis

, Et uidentes uidebitis et non sperspicietis. ²⁷ Incrassatum ,est enim cor populi huius. Et auribus grauiter audierunt

, Et oculos suos compraesserunt. Ne forte uideant oculis. ¹⁵ ,Et auribus audiant. Et corde intellegant. Et conuertantur et ,sanem illos

²⁸ Notum ergo sit uobis

Quoniam gentibus missum est hoc salutare dei ipsi. et audient. ³⁰ Mansit autem biennio toto in suo conducto. Et ³¹ suscipiebat omnes qui ingrediebantur ad eum

³¹ Praedicans regnum dei

Et docens quae sunt de domino ihesu christo. Cum omni fiducia nemine prohibente. Amen.

c. XXVIII, 22—31.

25

.

† *uictor famulus xpi et eius gratia episc*
capuae legi VI non. mai. d. ind. nona quinq. pc
basilii uc cs

EXP. ACTUS APOSTOLORUM
 INC. EPISTULAE CANONICE
 INC. PROLOGUS

30

.

Non ita ordo est apud graecos qui integre sapiunt et fidem rectam sectantur. Epistularum septem quae canonicae nuncupantur. ut in latinis codicibus inuenitur quod petrus primus est in numero apostolorum primae sint etiam eius
 5 epistulae in ordine ceterarum. Sed sicut euangelistas dudum ad ueritatis lineam correximus ita has proprio ordine deo nos iuuante reddidimus

Est enim prima earum una iacobi. petri duae iohannis tres. et iudae una

10 Quae si ut ab eis digestae sunt ita quoque ab interpretibus fideliter in latinum eloquium uerterentur nec ambiguitatem legentibus facerent nec sermonum se uarietas inpugnaret. illo praecipue loco ubi de unitate trinitatis in prima iohannis epistula positum legimus in qua est ab infidelibus
 15 translatoribus multum erratum esse fidei ueritate conperimus trium tantummodo uocabula hoc est aquae sanguinis et spiritus in ipsa sua editione potentes et patri uerbique ac spiritus testimonium omittentes. In quo maxime et fides catholica roboratur et patris et filii et spiritus sancti una diuinitatis
 20 substantia conprobatur. In ceteris uero epistulis quantum nostra aliorum distet editio lectoris prudentiae derelinquo. Sed tu uirgo christi eusthocium dum a me in pensius scribaturae ueritatem inquiris meam quodammodo senectutem inuidorum dentibus conrodendam exponis qui me falsarium corruptorem
 25 que sanctarum pronuntiant scribaturarum. Sed ego in tali opere nec aemulorum meorum inuidentiam pertimesco nec sanctae scribaturae ueritatem poscentibus denegabo

.

EXPL. PROLOGUS. INC.

ALIUS PROLOGUS

.

Iacobus. petrus. iohannes iudas VII epistulas ediderunt tam mysticas tam succinctas et breves pariter et longas breues in uerbis longas in sententiis. ut rarus quis non in earum electione cicutiat.

.

EXPL. PROLOGUS. INC. CAPITULA

5

.

- I. De inimicorum insecutionibus risui deputandis
- II. De temptationibus aduersarii. quae dei furorem plurimi arbitrantur
- III. De homine uero quod sit operis dominici documentum 10
- IIII. De sermone diuino quod sit operis indicio praedicandus.
- V. De cultura religionis et ministerio pietatis
- VI. De diuitiis caelestibus et terrenis quae animas egestate consument
- VII. De lege libertatis quam impleri omnifariam exhortatur et 15
seueritatem iusti iudicis.
- VIII. De fide quae non potest opere moto firmari et aelemosynis
- VIIII. De nudis sermonib. quod sit professio inimici et fides
sine opere corpus exanime.
- X. De magistris qui citra totam perfectionem esse non possunt. 20
- XI. De lingua uix edomabile malum
- XII. De sapientia caelesti et terrena
- XIII. De amicis dei quod mundi nequeant ferre amatores
- XIIII. De his qui uera locuntur quod culpam nequeant detractionis
incurrere 25
- XV. De incertum uitae et prolixis disputationibus
- XVI. De suppliciis saeculi diuitum iniustorum
- XVII. De aduersorum tolerantiae retributionem
- XVIII. De passionib. martyrum et ipsius domini et quod inse-
cutoribus suis non reddiderint talia 30
- XVIII. De remediis uitae praesentis
- XX. De uirtutib. sanctorum et conuersoribus eorum qui fuerint
peccatis adstricti

EXP. CAPIT. SCI. IACOBI INC. IPSA EPISTULA

35

x f ¹ ¹ Iacobus dei et domini nostri ihesu christi ser-
uus. Duodecim tribus quae sunt in dispersione salutem. ² Omne
gaudium existimate fratres mei cum in temptationibus uariis
incideritis. ³ Scientes quod probatio fidei uestrae patientiam
⁵ operatur. ⁴ Patientia autem opus perfectum habeat. Ut sitis
perfecti et integri in nullo deficientes. ⁵ Si quis autem uestrum
indiget sapientia. postulet a deo qui dat omnibus affluenter et
non inproperat. et dabitur ei. ⁶ postulet autem in fide nihil
haesitans. Qui autem haesitat similis est fluctui maris qui a
¹⁰ uento mouetur et circumfertur. ⁷ Non ergo aestimet homo ille
quod accipiat aliquid a domino

⁸ Uir duplici animo inconstans in omnibus uiis suis

⁹ Glorietur autem frater humilis in exaltatione sua

¹⁰ Diues autem in humilitate sua. Quoniam sicut flos faeni
¹⁵ transibit. ¹¹ Exortus est enim sol cum ardore et arefecit faenum
Et flos eius decidit. et decor uultus eius deperiit
Ita et diues in itineribus suis marcescit

II. ¹² Beatus uir qui suffert temptationem. Quoniam
cum probatus fuerit accipiet coronam uitae. Quam repromisit
²⁰ deus diligentibus se

¹³ Nemo cum temptatur dicat quia a deo temptatur

Deus enim intemptator malorum est ipse autem neminem
temptat.

¹⁴ Unusquisque uero temptatur a concupiscentia sua abstra-
²⁵ ctus et inlectus. ¹⁵ Dein concupiscentia cum conceperit parit pec-
catum. Peccatum uero cum consummatum fuerit generat mortem.

III. ¹⁶ Nolite itaque errare fratres mei dilectissimi.
¹⁷ Omne datum optimum et omne donum perfectum desursum
est. Descendens a patre luminum. Apud quem non est trans-
³⁰ mutatio. nec uicissitudinis obumbratio. ¹⁸ Uoluntarie genuit nos
uerbo ueritatis. Ut simus initium aliquod creaturae eius. ¹⁹ Scitis
fratres mei dilecti. Sit autem omnis homo uelox ad audiendum.
Tardus autem ad loquendum et tardus ad iram. ²⁰ Ira enim
uiri iustitiam dei non operatur

³⁵ IIII. ²¹ Propter quod abicientes omnem inmunditiam
et abundantiam malitiae

In mansuetudine suscipite insitum uerbum quod potest saluare animas uestras. ²²Estote autem factores uerbi et non auditores tantum fallentes uosmet ipsos. ²³Quia si quis auditor est uerbi et non factor. Hic comparabitur uiro consideranti uultum natiuitatis suae in speculo. ²⁴Considerauit autem se et abiit et statim oblitus est qualis fuerit. ²⁵Qui autem perspexerit in lege perfecta libertatis et permanserit. Non auditor obliuiosus factus sed factor operis

Hic beatus in facto suo erit

V. ²⁶Si quis autem putat se religiosum esse.

Non refrenans linguam suam sed seducens cor suum. ¹⁰huius uana est religio. ²⁷religio munda et immaculata apud deum et patrem haec est

Uisitare pupillos et uiduas in tribulatione eorum

Inmaculatum se custodire ab hoc saeculo

*sumptum
ex leuitico*

VI. ^{2,1}Fratres mei. Nolite in personarum acceptionem ¹⁵habere fidem domini nostri ihesu christi gloriae

²Etenim si introierit in conuentu uestro.

Uir aureum anulum habens in ueste candida

Introierit autem et pauper in sordido habitu

³Et intendatis eum qui indutus est ueste praeclara. Et ²⁰dixeritis tu sede hic bene. Pauperi autem dicatis tu sta illic. aut sede. Sub scabillo pedum meorum

⁴Nonne indicatis apud uosmet ipsos. Et facti estis iudices cogitationum iniquarum. ⁵Audite fratres mei dilectissimi. Nonne deus elegit pauperes in hoc mundo. diuites in fide. ²⁵

Et heredes regni quod repromisit deus diligentibus se

⁶Uos autem exhonorastis pauperem. Nonne diuites per potentiam opprimunt uos. Et ipsi trahunt uos ad iudicia

⁷Nonne ipsi blasphemant bonum nomen quod inuocatum est super uos ³⁰

VII. ⁸Si tamen legem perficitis regalem secundum scripturas. Diligis proximum tuum sicut te ipsum bene facis. ⁹Si autem personas accipitis peccatum operamini. Redarguti a lege quasi transgressores. ¹⁰Quicumque autem totam legem seruauerit. Offendat autem in uno factus est omnium reus. ³⁵
¹¹Qui enim dixit non moecaberis dixit et non occides.

c. I, 21 — II, 11.

Quodsi non moecaberis occides autem. Factus es transgressor legis

¹² Sic loquimini et sic facite

Sicut per legem libertatis incipientes iudicari.

¹³ Iudicium enim sine misericordia illi qui non fecit misericordiam.

Superexultat autem misericordia iudicio

VIII. ¹⁴ Quid proderit fratres mei si fidem quis dicat se habere opera autem non habeat. Numquid poterit fides ¹⁵ saluare eum.

¹⁵ Si autem frater aut soror nudi sunt et indigent uictu cotidiano. ¹⁶ Dicat autem aliquis de uobis. — Illis.

Ite in pace caleficiemini et saturamini. Non dederitis autem eis quae necessaria sunt corpori quid proderit. ¹⁷ Sic et ¹⁵ fides si non habet opera mortua est in semet ipsam

VIII. ¹⁸ Sed dicet quis tu fidem habes et ego opera habeo

Ostende mihi fidem tuam sine operibus. Et ego ostendam tibi ex operibus fidem meam. ¹⁹ Tu credis quoniam unus est deus

²⁰ Bene facis. Et daemones credunt et contremescunt. ²⁰ Uis autem scire o. homo inanis quoniam fides sine operibus otiosa est. ²¹ Abraham pater noster nonne ex operibus iustificatus est. Offerens isaac filium suum super altare. ²² Uides quoniam fides cooperabatur operibus illius. Ex operibus fides consummata ²³ est. ²³ Et suppleta est scriptura dicens.

, Credidit abraham deo et reputatum est illi ad iustitiam. , Et amicus dei appellatus est. ²⁴ Uidetis quoniam ex operibus iustificatur homo. et non ex fide tantum. ²⁵ Similiter autem et raab meretrix. Nonne ex operibus iustificata est

²⁶ Susciciens nuntios et alia uia eiciens. ²⁶ Sicut enim corpus sine spiritu emortuum est. Ita et fides sine operibus mortua est

X. ²⁷ Nolite plures magistri fieri fratres mei. Scientes quoniam maius iudicium sumitis. ²⁸ In multis enim offendimus omnes. Si quis in uerbo non offendit hic perfectus est uir. ²⁹ Potest etiam freno circumducere totum corpus. Si autem equorum frenos in ora mittimus ad consentiendum nobis. Et

c. II, 22 — III, 3.

omne corpus illorum circumferimus. ⁴ Ecce et naues cum magnae sint et a uentis ualidis minentur. Circumferuntur autem a modico gubernaculo ubi impetus dirigentis uoluerit. ⁵ Ita et lingua. Modicum quidem membrum est et magna exultat.

XI. Ecce quantus ignis quam magnam siluam incendit. ⁶ Et lingua ignis est

Uniuersitas iniquitatis

Lingua constituitur in membris nostris. Quae maculat totum corpus et inflamat rotam natiuitatis nostrae inflamat a gehenna. ⁷ Omnis enim natura bestiarum et uolucrum et re-¹⁰ pentium. Etiam ceterorum domantur et domita sunt a natura humana. ⁸ linguam autem nullus hominum domare potest.

Inquietum malum. Plena ueneno mortifero

⁹ In ipsa benedicimus deum et patrem. Et in ipsa maledicimus homines qui ad similitudinem dei facti sunt. ¹⁰ Ex ipso ¹⁵ ore procedit benedictio et maledictio. Non oportet fratres mei haec ita fieri. ¹¹ Numquid fons de eodem foramine emanat dulcem et amaram aquam. ¹² Numquid potest fratres mei ficus uuas facere. aut uitis ficus. Sic neque salsa dulcem potest facere aquam. ¹³ Quis sapiens et disciplinatus inter uos ²⁰

Ostendat ex bona conuersatione opera sua in mansuetudine sapientiae

XII. ¹⁴ Quod si zelum amarum habetis et contentiones sunt in cordibus uestris. Nolite gloriari et mendaces esse aduersus ueritatem ²⁵

¹⁵ Non est enim ista sapientia desursum descendens

Sed terrena. Animalis

Diabolica. ¹⁶ Ubi enim zelus et contentio ibi inconstantia et omne opus prauum. ¹⁷ Quae autem desursum est sapientia

Primum quidem pudica est. Deinde pacifica modesta. ³⁰ suadibilis.

Bonis consentiens. Plena misericordia et fructibus bonis. Iudicans sine simulatione. ¹⁸ Fructus autem iustitiae in pace seminatur. facientibus pacem

XIII. ¹⁹ Unde bella et lites in uobis nonne hinc ex ³³ concupiscentiis uestris. Quae militant in membris uestris.

c. III, 8 — IV, 1.

²Concupiscitis et non habetis. Occiditis et zelatis et non potestis adipisci. Litigatis et belligeratis

Non habetis propter quod non postulatis. ³Petitis et non accipitis eo quod male petatis. Ut in concupiscentiis uestris insumatis. ⁴Adulteri. Nescitis quia amicitia huius mundi inimica est deo.

XIII. Quicumque ergo uoluerit amicus esse saeculi huius. Inimicus dei constituitur. ⁵Aut putatis quia inaniter scriptura dicat. Ad inuidiam concupiscit spiritus qui inhabitat in uobis. ⁶Maiorem autem dat gratiam propter quod dicit. Deus superbis resistit. humilibus autem dat gratiam

⁷Subditi igitur estote deo

Resistite autem diabolo et fugiet a uobis. ⁸Adpropinquate domino et adpropinquauit uobis.

⁹Emundate manus peccatores. Et purificate corda duplices animo.

⁹Miseri estote. Et lugete et plorate. Risus uester in luctum conuertatur. Et gaudium in merorem. ¹⁰humiliamini in conspectu domini et exaltabit uos. ¹¹Nolite detrahere de alterutrum fratres. Qui detrahit fratri. aut qui iudicat fratrem suum. Detrahit legi et iudicat legem

Si autem iudicas legem

Non est factor legis sed iudex. ¹²unus est legislator et iudex. Qui potest perdere et liberare. Tu autem quis es qui iudicas proximum

XV. ¹³Ecce nunc qui dicitis hodie aut crastina ibimus in illam ciuitatem et faciemus quidem ibi annum

Et mercabimur et lucrum faciemus. ¹⁴Qui ignoratis quid erit in crastinum. ¹⁵Quae enim est uita uestra. Uapor est ad modicum parens

Deinceps exterminatur

Pro eo ut dicatis si dominus uoluerit et si uixerimus faciemus hoc aut illud

¹⁶Nunc autem exultatis in superbiis uestris. Omnis exultatio talis maligna est. ¹⁷Scienti igitur bonum facere et non facienti peccatum est illi.

XVI. ¹Age nunc diuites plorate ululantes in miseriis quae aduenient uobis

²Diuitiae uestrae putrae factae sunt. Et uestimenta uestra a tineis comesta sunt. ³Aurum et argentum uestrum eruginauit. Et erugo eorum in testimonium uobis erit. Et manducabit carnes uestras sicut ignis. Thesaurizastis in nouissimis diebus

⁴Ecce merces operariorum qui messuerunt regiones uestras. Qui fraudatus est a uobis clamat. Et clamor ipsorum in aures domini sabaoth introiit. ⁵Epulati estis super terram 10

Et in luxuriis enutristis corda uestra. In die occisionis ⁶addixistis occidistis iustum non restitit uobis. ⁷Patientes igitur estote fratres usque ad aduentum domini

XVII. Ecce agricola expectat praetiosum fructum terrae. patienter ferens. Donec accipiat temporium et se- 15
rotinum

⁸Patientes estote et uos et confirmate corda uestra. Quoniam aduentus domini adpropinquabit.

⁹Nolite ingemescere fratres in alterutrum ut non iudicemini. Ecce iudex ante ianuam adsistit. ¹⁰Exemplum accipite 20
fratres laboris et patientiae prophetas qui locuti sunt in nomine domini

XVIII. ¹¹Ecce beatificamus qui sustinuerunt sufferentiam. Iob audistis et finem domini uidistis

Quoniam misericors est dominus et miserator 25

XVIII. ¹²Ante omnia autem fratres mei. Nolite iurare neque per caelum neque per terram. Neque aliud quodcumque iuramentum

Sit autem uestrum. est est. non. non. Uti non sub iudicio decidatis. 30

¹³Tristatur aliquis uestrum oret aequo animo et psallat. ¹⁴Infirmatur aliquis ex uobis. Inducat presbyteros ecclesiae et orent super eum.

Ungentes eum oleo in nomine domini. ¹⁵Et oratio fidei saluabit infirmum 35

Et adleuauit eum dominus.

c. V, 1—15.

Et si in peccatis sit remittetur ei. ¹⁶ Confitemini ergo alterutrum peccata uestra. Et orate pro inuicem ut saluemini. Multum enim ualet depraecatio iusti assidua.

XX. ¹⁷ helias homo erat similis nobis passibilis. Et oratione orauit ut non plueret super terram.

Et non pluit annos tres et menses sex. ¹⁸ Et rursum orauit et caelum dedit pluuiam. Et terra dedit fructum suum fratres mei. ¹⁹ Si quis ex uobis errauerit a ueritate et conuerterit quis eum. ²⁰ scire debet.

¹⁰ Quoniam qui conuersti fecerit peccatorem ab errore uiae suae. Saluauit animam eius a morte. Et operit multitudinem peccatorum.

c. V, 15—20.

.

15

Legi meum +

EXPL. EPISTULA SCI
IACOBI AD DISPERSOS
INC. BREUES EPISTUL.
SCI. PETRI AD GEN
TES PRIMA»

20

I. De regenerationis inuicta potentia.

II. De prophetis qui animarum tolerantiam praedica-
runt.

III. De pontificib. sacerdotum qui sacerdotes in castitatem ut agnoscerentes maculam permanere hortatur.

25

III. De semine salutaris uerbi renatis.

V. De sacerdotibus quos instar infantum ut concupiscant lac sine dolo hortatur.

VI. De lapidibus uiuis et hostiis spiritalibus.

VII. De populo acquisitionis quem regalem sacerdotium nominauit.

30

VIII. De popularibus quos animae utilitatem uiuendi ordinem docuit.

VIII De exhortatione mulierum uiris adherentium.

X. De uiris quos quemadmodum cum mulieribus adq. cum omnibus uiuere debeant.

35

XI. De arca per quam pauci saluati sunt et saluantur.

XII. De baptismo quod a mundi actibus liberat et arcae claustra exire non patitur.

- XIII. De cognoscentibus deum quos non licet alterius quam dei uoluntati seruire
 XIII. De uerbo diuino qui et mortuis id est non credentibus praedicatur
 XV. De clero et populo quos sibimet uicissim ministrare hortatur
 XVI. De usitatis passionib. christi quas ne ullus expauescat insinuat
 XVII. De iudicio quod non ab externis sed a domo dei incipiat
 XVIII. De corona inmarcescibili quam gregem dei uoluntariae¹⁰ pascentes accipient
 XVIII. De mansuetudine et subiectione alterna rugituque diabolico
 XX. De deo qui optimum opus initiantes ad consummationem perducit

. 15

EXPL. BREUES EPISTULAE
 SCI. PETRI. INC. EIUSDEM
 EPIST. AD GENTES PRIMA

.

̄ ̄

^{1,1} Petrus apostolus ihesu christi electis aduenis²⁰
 dispersionis ponti galatiae

Cappadociae. asiae et bythyniae. Secundum praescientiam
 dei patris

In sanctificationem spiritus.

In oboedientiam et aspersionem sanguinis ihesu christi²⁵

Gratia uobis et pax multiplicetur

I. ³ Benedictus deus et pater domini nostri ihesu christi. Qui secundum magnam misericordiam suam regenerauit nos in spem uiuam. Per resurrectionem christi ihesū ex mortuis. ⁴ In hereditatem incorruptibilem et incontaminatam³⁰ et inmarcescibilem conseruatam in caelis. In uobis ⁵ qui in uirtute dei custodimini per fidem in salutem paratam. Reuelari in tempore nouissimo ⁶ in quo exultatis.

Modicum nunc si oportet contristari in uariis temptationibus. ⁷ Ut probatio uestrae fidei multo pretiosior sit auro³⁵ quod perit per ignem probato.

c. I, 1—7.

II. Inueniatur in laudem et gloriam et honorem
In reuelatione ihesu christi

⁸Quem cum non uideritis diligitis. In quem nunc quoque
non uidentes

⁹Credentes autem exultatis in laetitia inenarrabili et glori-
ficata. ⁹Reportantes finem fidei uestrae salutem animarum
¹⁰De qua salute exquisierunt atque scrutati sunt prophetae.
Qui de futura in uobis gratia prophetauerunt

¹¹Scrutantes in quod uel quale tempus significaret in eis.
¹⁰spiritus. Praenuntians eas quae in christo sunt passiones et
posteriores glorias. ¹²Quibus reuelatum est quia non sibi
ipsis. Uobis autem ministrabant. Ea quae nuntiata sunt uobis.

Per eos qui euangelizauerunt uobis. spiritu sancto misso
de caelo. In quem desiderant angeli prospicere.

¹³III. ¹³Propter quod succincti lumbos mentis uestrae
Sobrii perfecte sperate in eam quae offertur uobis gratiam.
In reuelatione christi ihesu. ¹⁴Quasi filii oboedientiae.

Non configurati prioribus ignorantiae uestrae desideriis.

¹⁵Sed secundum eum qui uocauit uos sanctum

²⁰Et ipsi sancti in omni conuersatione sitis. ¹⁶Quoniam
scribturn est. Sancti eritis quoniam ego sanctus sum

IN LEUI-
TICO

¹⁷Et si patrem inuocatis eum qui sine acceptione per-
sonarum iudicat.

Secundum uniuscuiusque opus in timore incolatus uestri
²⁵tempore conuersamini. ¹⁸Scientes quod non corruptibilibus
argento uel auro redempti estis. De uana uestra conuersatione
paternae traditionis ¹⁹Sed pretio sanguine

Quasi agni incontaminati et immaculati christi.

²⁰Praecogniti quidem ante constitutionem mundi

²⁰III. Manifestati autem nouissimis temporibus

Propter uos ²¹qui per ipsum fideles estis in deo qui
suscitauit eum a mortuis. Et dedit ei gloriam ut fides uestra
et spes esset in deo. ²²Animas uestras castificantes. in ob-
oedientia caritatis. In fraternitatis amore simplici. Ex corde
²³inuicem diligite attentius. ²³Renati non ex semine corruptibili
sed incorruptibili.

IN ESAIA

Per uerbum dei uiui et permanentis» ²⁴ Quia omnis caro
ut faenum

Et omnis gloria eius tamquam flos faeni» Exaruit faenum
et flos cecidit» ²⁵ Uerbum autem domini manet in aeternum»

V. hoc est autem uerbum quod euangelizatum est in
uobis» ^{2,1} Deponentes igitur omnem malitiam» Et omnem dolum

Et simulationes et inuidias» Et omnes detractationes»
² Sicut modo geniti infantes rationabiles sine dolo» Lac con-
cupiscite ut in eo crescatis in salutem» ³ Si gustastis quoniam
dulcis dominus

10

⁴ Ad quem accedentes lapidem uiuum» Ab hominibus qui-
dem reprobatum» A deo autem electum et honorificatum

VI. ⁵ Et ipsi tamquam lapides uiui superaedicamini
Domus spiritalis» Sacerdotium sanctum» Offerre spirituales
hostias» Acceptabiles deo per ihesum christum» ⁶ Propter quod ¹⁵
continet scriptura-

, Ecce pono in sion lapidem summum» Angularem electum
, pretiosum

, Et qui crediderit in eum non confundetur»

psalm.
CXLII

⁷ Uobis igitur honor credentibus» Non credentibus autem ²⁰
lapis quem reprobauerunt aedificantes

Hic factus est in caput anguli» Et lapis offensionis et
petra scandali

⁸ Qui offendunt uerbo nec credunt in quo et positi sunt

VII. ⁹ Uos autem genus electum regale sacerdotium ²⁵
Gens sancta populus acquisitionis» Ut uirtutes adnuntietis
eius» Qui de tenebris uos uocauit in admirabile lumen suum

¹⁰ Qui aliquando non populus

Nunc autem populus dei

Qui non consecuti misericordiam» Nunc autem misericor- ³⁰
diam consecuti

VIII. ¹¹ Carissimi obsecro tamquam aduenas et pere-
grinos» Abstinerere uos a carnalibus desideriis quae militant
aduersus animam» ¹² Conuersationem uestram inter gentes ha-
bentes bonam» Ut in eo quod detractant de uobis tamquam ³⁵
de malefactoribus

Ex bonis operibus uos considerantes glorificent deum in die uisitationis

¹³Subiecti estote omni humanae creaturae propter deum. Siue regi quasi praecellenti. ¹⁴Siue ducibus tamquam ab eo missis ad dictam malefactorum. Laudem uero bonorum. ¹⁵Quia sic est uoluntas dei

Ut bene facientes obmutescere faciatis imprudentium hominum ignorantiam. ¹⁶Quasi liberi

Et non quasi uelamen malitiae habentes libertatem. Sed sicut serui dei ¹⁷omnes honorate

Fraternitatem diligite

Deum timete. Regem honorificate. ¹⁸Serui subditi in omni timore dominis Non tantum bonis et modestis. Sed etiam discolis. ¹⁹Haec est enim gratia. Si propter conscientiam dei sustinet quis tristitias patiens iniuste. ²⁰Quae enim gloria est si peccantes et colafizati suffertis

Sed si bene facientes et patientes sustinetis

Haec est gloria apud deum

²¹In hoc enim uocati estis

²⁰Quia et christus passus est pro nobis. Uobis relinquens exemplum ut sequamini uestigia eius. ²²Qui peccatum non fecit. Nec inuentus est dolus in ore ipsius. ²³Qui cum malediceretur non maledicebat. Cum pateretur non comminabatur

Tradebat autem iudicanti se iniuste. ²⁴Qui peccata nostra ipse pertulit in corpore suo super lignum

Ut peccatis mortui iustitiae uiuamus. Cuius libore sanati estis.

²⁵Eratis enim sicut oues errantes. Sed conuersi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum uestrarum

²⁶VIII. ¹Similiter mulieres subditaе suis uiris.

Ut et si qui non credunt uerbo. Per mulierum conuersationem sine uerbo lucrifiant

²Considerantes in timore castam conuersationem uestram.

³Quarum sit non extrinsecus capillaturae aut circumdatio auri. Aut indumenti uestimentorum cultus. ⁴Sed qui absconditus cordis est homo. In incorruptibilitate quieti et modesti spiritus.

c. II, 12 — III, 4.

Quod est in conspectu dei locuples. ⁵ Sic enim aliquando. et sanctae mulieres

Sperantes in deo ornabant se subiectae propriis uiris

⁶ Sicut sarra oboediebat abrahamae dominum eum uocans

Cuius estis filiae bene facientes. Et non timentes ullam ⁵ perturbationem

X. ⁷ Uiri similiter cohabitantes secundum scientiam

Quasi infirmiori uaso mulieri inpertientes honorem. Tamquam et coheredibus gratiae uitae ut ne inpediantur orationes uestrae. ⁸ In finem autem omnes unianimes 10

Conpatientes fraternitatis amatores. Misericordes. Humiles.

⁹ Non reddentes malum pro malo. Uel maledictum pro maledicto. Sed e contrario benedicentes. Quia in hoc uocati estis. Ut benedictionem hereditate possideatis. ¹⁰ Qui enim uult uitam. diligere et uidere dies bonos. Coherceat linguam suam a malo ¹⁵ et labia ne loquantur dolum. ¹¹ Declinet autem a malo et faciat bonum. Inquirat pacem et persequatur eam.

, ¹² Quia oculi domini super iustos et aures eius in preces eorum. Uultus autem domini super facientes mala. ¹³ Et quis est qui uobis noceat si boni aemulatores fueritis. ¹⁴ Sed et ²⁰ si quid patimini. ¹⁵ Dominum autem christum sanctificate in cordibus uestris. Parati semper ad satisfactionem omni poscenti uos rationem de ea quae in uobis est spe sed cum modestia et timore

¹⁶ Conscientiam habentes bonam. Ut in eo quod detrahunt. de uobis confundantur qui calumniantur. Uestram bonam in christo conuersionem.

XI. ¹⁷ Melius est enim bene facientes si uelit uoluntas dei pati quam male facientes. ¹⁸ Quia et christus semel pro peccatis mortuus est. Iustus pro iniustis ut nos offerret ²⁰ deo.

Mortificatus carne uiuificatus autem spiritu.

¹⁹ In quo et his qui in carcere erant. Spiritibus ueniens praedicauit. ²⁰ Qui increduli fuerant aliquando. Quando expectabat dei patientia. 35

In diebus noe cum fabricaretur arca. In qua pauci id est octo animae saluae factae sunt per aquam.

XII. ²¹Quod et uos nunc similis formae saluos facit baptisma. Non carnalis depositio sordium. Sed conscientiae
s bonae interrogatio in deum

Per resurrectionem ihesu christi ²²qui est in dextera dei. profectus in caelum subiectis sibi angelis et potestatibus et uirtutibus

XIII. ¹Christo igitur passo in carne et uos eadem
10 cogitatione armamini. Quia qui passus est carne desiit a peccatis. ²Ut iam non hominum desideriis sed uoluntati dei. Quod reliquum est in carne uiuat temporis. ³Sufficit enim praeteritum tempus ad uoluntatem gentium consummandam

Qui ambulauerunt in luxuriis. Desideriis uinolentiis. Co-
15 misationibus potationibus. Et illicitis idolorum cultibus ⁴in quo admirantur

Non concurrentibus uobis in eandem luxuriae confusionem blasphemantes. ⁵Qui reddent rationem ei qui paratus est iudicare uiuos et mortuos.

20 XIII. ⁶Propter hoc enim et mortuis euangelizatum est. Ut iudicentur quidem secundum homines in carne. Uiuant autem secundum deum spiritu. ⁷Omnium autem finis adpropinquauit

XV. Estote itaque prudentes et uigilate in orationibus

25 ⁸Ante omnia autem mutuam in uobismet ipsos caritatem continuam habentes. Quia caritas operit multitudinem peccatorum.

⁹Hospitales inuicem sine murmuratione. ¹⁰Unusquisque sicut accepit gratiam in alterutrum illam administrantes sicut
30 boni dispensatores multiformis gratiae dei. ¹¹Si quis ministrat tamquam ex uirtute quam administrat deus

Ut in omnibus honorificetur deus. Per ihesum christum cui est gloria et imperium in saecula.

XVI. ¹²Carissimi nolite peregrinari in feruore qui
35 ad temptationem uobis fit.

Quasi noui aliquid uobis contingat. ¹³Sed communicantes

christi passionibus gaudete ut et in reuelatione gloriae eius gaudeatis exultantes. ¹⁴ Si exprobramini in nomine christi beati

Quoniam gloriae dei spiritus in uobis requiescit.

XVII. ¹⁵ Nemo enim uestrum patiat^r quasi homicida aut fur. Aut maledicus aut alienorum adpetitor

¹⁶ Si autem ut christianus non erubescat. Glorificet autem deum in isto nomine

¹⁷ Quoniam tempus ut incipiat iudicium de domo dei

Si autem primum a nobis

10

Qui finis eorum qui non credunt dei euangelio.

, ¹⁸ Et si iustus uix saluatur impius et peccator ubi parebunt. ¹⁹ Itaque et hi qui patiuntur secundum uoluntatem dei

Fideli creatori commendant animas suas in bene factis.

XVIII. ¹ Seniores ergo qui in uobis sunt. Obsecro ¹⁵ consenior et testis christi passionum. Qui et eius quae in futuro reuelanda est gloriae communicator. ² Pascite qui est in uobis gregem dei. Prouidentes non coacto sed spontanee secundum deum. Neque turpis lucri gratia sed uoluntarie

³ Neque ut dominantes in cleris sed formae facti graegi ²⁰ et ex animo. ⁴ Et cum apparuerit princeps pastorum. Percipietis inmarcescibilem gloriae coronam

XVIII. ⁵ Similiter adulescentes subditi estote senioribus. Omnes autem inuicem humilitatem insinuate. Quia deus superbis resistit. humilibus autem dat gratiam ²⁵

⁶ Humiliamini igitur sub potenti manu dei ut uos exaltet in tempore uisitationis. ⁷ Omnem sollicitudinem uestram proicientes in eum quoniam ipsi cura est de uobis. ⁸ Sobrii estote et uigilate quia aduersarius uester diabolus

Tamquam leo rugiens circuit. quaerens quem deuoret. ³⁰ ⁹ Cui resistite fortes fide. Scientes eadem passionum

Ei quae in mundo est uestrae fraternitati fieri

XX. ¹⁰ Deus autem omnis gratiae

Qui uocauit nos in aeternam suam gloriam in christo ihesu. Modicum passos ipse perficiet. Confirmabit solidauit ³⁵

¹¹ Ipsi imperium in saecula saeculorum. Amen.

c. IV, 12 — V, 11.

¹²Per siluanum uobis fidelem fratrem ut arbitror breuiter scribsi

Obsecrans et contestans hanc esse ueram gratiam dei in qua state» ¹³Salutat uos quae est in babyлоне cum electa et
5 marcus filius meus»

¹⁴Salutate inuicem in osculo sancto» Gratia uobis in omnibus qui estis in christo Amen

c. V, 12—14.

EXP. EPISTULA SCI. PETRI
AD GENTES PRIMA
INC. BREUES EPISTULAE
EIVSDEM SECUNDA

10

15

20

25

30

- I. De sanctis quos in hoc mundo ut interfectos adloquitur.
- II. De exhortatione quae de peioribus ad meliora conpellit.
- III. De commemoratione qua ueritatis semper concilium celebratur
- IIII. De iustorum memoriis refouendis
- V. De pseudoprophetis ueterib. et noui testamenti futuris magistris mendacibus
- VI. De similitudinem dilluuii quod impiorum designat interitum
- VII. de interitu eorum qui omnem malignitatem dulcedinem arbitrantur
- VIII. de eo qui superatus seruus addictus est cuius semen carnis generat semper et porcus
- VIIII. de nouissimis temporibus quibus derisores abundant
- X. de deo qui diem unum mille annis aequauit et mille annos ad instar unius diei similauit
- XI. de epistulis apostoli pauli quas et intellectu habere difficile et ab indoctis euerti promittit

EXP. BREUES. INCP.
EPISTULA SCI. PETRI
SECUNDA

.

\overline{x} \overline{F} ^{1,1} Simon petrus seruus et apostolus ihesu christi. His qui coaequalem nobis sortiti sunt fidem in iustitia dei nostri et saluatoris ihesu christi. ² Gratia uobis et pax adimpleatur in cognitione domini nostri

³ Quomodo omnia nobis diuinae uirtutis suae quae ad uitam et pietatem donata est. ⁴ Per cognitionem eius qui uocauit nos propria gloria et uirtute

Per quem maxima et pretiosa nobis promissa donauit. Ut per haec efficiamini diuinae consortes naturae. Fugientes eius quae in mundo est concupiscentiae corruptionem. 10

II. ⁵ Uos autem curam omnem subinferentes ministrare in fide uestra uirtutem. In uirtute autem scientiam. ⁶ In scientia autem abstinentiam

In abstinentia autem patientiam. In patientia autem pietatem. ⁷ In pietate autem amorem fraternitatis. In amore autem fraternitatis caritatem. ⁸ Haec enim uobis cum adsint et superent. Non uacuos et sine fructu uos constituent in domini nostri ihesu christi cognitione. ⁹ Cui enim non praesto sunt. haec caecus est et manu temptans. Obluionem accipiens purgationis ueterum suorum delictorum 20

III. ¹⁰ Quapropter fratres magis satagite. Ut per bona opera certam uestram uocationem et electionem faciatis. Haec enim facientes non peccabitis aliquando. ¹¹ Sic enim abundanter ministrabitur uobis introitus in aeternum regnum domini nostri et saluatoris ihesu christi. ¹² Propter quod incipiam uos semper commonere de his. Et quidem scientes et confirmatos uos in praesenti ueritate 25

¹³ Iustum autem arbitror quamdiu sum in hoc tabernaculo. Suscitare uos in incommotione

¹⁴ Certus quod uelox est depositio tabernaculi mei 30

Secundum quod et dominus noster ihesus christus significauit mihi.

III. ¹⁵ Dabo autem operam et frequenter habere uos post obitum meum. Ut horum memoriam faciatis. ¹⁶ Non enim doctas fabulas secuti. Notam facimus uobis domini nostri ihesu christi uirtutem et praesentiam. Sed speculatores facti illius

magnitudinis» ¹⁷Accipiens enim a deo patre honorem et gloriam uoce delabsam ad eum huiuscemodi magnifica gloria»

, Hic est filius meus dilectus in quo mihi conplacuit

¹⁸Et hanc uocem nos audiuius de caelo allatam cum
¹⁹essemus cum ipso in monte sancto» ¹⁹Et habemus firmiorem propheticum sermonem» Cui bene facitis attendentes

V. Quasi lucernae lucenti in caliginoso loco» Donec dies luceat et lucifer oriatur in cordibus uestris» ²⁰Hoc primum intellegentes quod omnis prophetia scribaturae propria
²¹interpretaetatione non fit» ²¹Non enim uoluntate humana adlata est aliquando prophetia» Sed spiritu sancto inspirati locuti sunt sancti dei homines» ²²Fuerunt uero et pseudoprophetae in populo» Sicut et in uobis erunt magistri mendaces» Qui introducunt sectas perditionis» Et eum qui emit eos dominum
²³negant» Superdocentes sibi celerem perditionem ²⁴et multi sequentur eorum luxurias

Per quos uia ueritatis blasphematur» ²⁵Et in auaritia factis uerbis de uobis negotiabuntur» Quibus iudicium iam olim non cessat» Et perditio eorum non dormitat

²⁶VI. ²⁶Si enim deus angelis peccantibus non pepercit» Sed rudentibus inferni detractos» In tartarum tradidit» In iudicium cruciatos reservari

²⁷Et originali mundo non pepercit» Sed octauum noe iustitiae praeconem custodiuit» Dilluuium mundo impiorum in-
²⁸ducens

²⁹Et ciuitates sodomorum et gomorraeorum in cinerem redigens euersione damnauit» Exemplum eorum qui impie acturi sunt ponens» ³⁰Et iustum loth oppressum a nefandorum iniuria conuersatione eripuit» ³¹Aspectu enim et auditu iustus
³²erat» Habitans apud eos qui diem de die» Animam iustam iniquis operibus cruciabant» ³³Nouit deus pios de temptatione eripere» Iniquos uero in diem iudicii cruciandos reservare»
³⁴Magis autem eos qui post carnem in concupiscentia immunditiae ambulant» Dominationemque contemnunt audaces sibi
³⁵placentes» Sectas non metuunt blasphemantes

VII. ³⁶Ubi angeli fortitudine et uirtute cum sint

c. I, 16 — II, 11.

maiores non portant aduersum se execrabile iudicium. ¹² Hi uero uelut inrationabilia pecora naturaliter in captionem et in perniciem. In his quae ignorant blasphemantes. In corruptione sua et peribunt. ¹³ Percipientes mercedem iniustitiae. Uoluptatem existimantes diei

Delicias coinquinationes

Et maculae deliciis afluentes. In conuiuiis suis luxuriantes uobiscum

¹⁴ Oculos habentes plenos adulterio et incessabiles delicti. Pellicentes animas instabiles. Cor exercitatum auaritiae habentes ¹⁰ maledictionis filii. ¹⁵ Derelinquentes rectam uiam. Errauerunt secuti uiam balaam ex bosor qui mercedem iniquitatis amauit

¹⁶ Correptionem uero habuit suae uesaniae

Subiugale mutum in hominis uoce loquens prohibuit prophetae insipientiam ¹⁵

VIII. ¹⁷ Hi sunt fontes sine aqua et nubulae turbinibus exagitatae. Quibus caligo tenebrarum reseruatur. ¹⁸ Superba enim sanitatis loquentes

Perlicent in desideriis carnis luxuriae. Eos qui paululum effugiunt qui in errore conuersantur. ¹⁹ Libertatem illis pro- ²⁰ mittentes cum ipsi serui sint corruptionis

A quo enim quis superatus est huius et seruus est.

²⁰ Si enim refugientes coinquinationes mundi in cognitione domini nostri et saluatoris ihesu christi. His rursus impliciti superantur ²⁵

Facta sunt eis posteriora deteriora prioribus.

²¹ Melius enim erat illis non cognoscere uiam iustitiae quam post agnitionem retrorsum conuerti.

Ab eo quod illis traditum est. sancto mandato. ²² Contigit enim eis illud ueri prouerbi. Canis reuersus ad suum uomitum. et sus lota in uolutabro luti.

VIII. ^{3,1} Hanc ecce uobis carissimi secundam scribo epistulam. In quibus excito uestram in commotionem sinceram mentem

² Ut memores sitis eorum quae praedixi uerborum a ³⁵ sanctis prophetis et apostolorum uestrorum.

c. II, 11 — III, 2.

Praeceptorum domini et saluatoris» ³ Hoc primum scientes quod uenient

In nouissimis diebus in deceptione inlusores iuxta proprias concupiscentias ambulantes

⁵ ⁴ Dicentes ubi est promissio aut aduentus eius

Ex quo enim patres dormierunt» Omnia sic perseuerant ab initio creaturae» ⁵ Latet enim eos hoc uolentes quod caeli erant prius et terra de aqua» Et per aquam consistens dei uerbo ⁶ per quem ille tunc mundus aqua inundatus periit»
¹⁰ ⁷ Caeli autem qui nunc sunt et terra eodem uerbo repositi sunt
Igni seruati in diem iudicii et perditionis impiorum hominum»

X. ⁸ Unum uero hoc non lateat. uos carissimi» Quia unus dies apud dominum sicut mille anni. et mille anni sicut
¹⁵ dies unus» ⁹ Non tardat dominus promissis»

Sed patienter agit propter uos» Nolens aliquos perire. sed omnes ad paenitentiam reuerti» ¹⁰ Adueniet autem dies domini ut fur» In qua caeli magno impetu transient.

Elementa uero calore soluentur» ¹¹ Cum haec igitur omnia
²⁰ dissoluenda sint» Quales oportet uos esse in sanctis conuersationibus et pietatibus

¹² Expectantes et properantes in aduentum diei dei per quam caeli ardentes soluentur» Et elementa ignis ardore tabescent

²⁵ XI. ¹³ Nouos uero caelos et nouam terram et promissa ipsius expectamus in quibus iustitia habitat» ¹⁴ Propter quod carissimi haec expectantes satis agite

Inmaculati et inuiolati ei inueniri in pace» ¹⁵ Et domini nostri longanimitatem salutem arbitramini

³⁰ Sicut et carissimus frater noster paulus» Secundum datam sibi sapientiam scribit nobis

¹⁶ Sicut et in omnibus epistulis loquens in eis» De his in quibus sunt quaedam difficilia intellectu»

Quae indocti et instabiles deprauant sicut ceteras scripturas ad suam ipsorum perditionem» ¹⁷ Uos igitur fratres praescientes custodite ne insipientium errore transducti excidatis

a propria firmitate» ¹⁸ Crescite uero in gratiam et cognitionem domini nostri et saluatoris ihesu christi ipsi gloria et nunc et in diem aeternitatis. AMEN

c. III, 17—18.

. 5

Legi

EXP. EPIST. SCI. PETRI II.
INC. BREBES EPIST. SCI. IO
HANNIS. PRIMAE

. 10

- I. De uerbo uitae quod erat antequam mundi macina principium sortiretur
- II. De participibus christi quos uitiis septos nefas est superari
- III. De custodiis caelestium praeceptorum quae nosse quemquam deum manifeste designat» 15
- III. De nouo ueterique mandato quod unius sit dei cuius numquam potest regnum diuidi.
- V. De his quos sapientiae uariis adcinctos uirtutib. scribens adloquitur.
- VI. De diligentib. mundum quod excludantur a caritate paterna. 20
- VII. De multitudine antichristorum
- VIII. De animarum deceptoribus declinandis
- VIII. De ignorantibus deum sanctorumq. osoribus
- X. De cain semine fratricidae
- XI. De osoribus fratrum homicidis 25
- XII. De dilectione paterna facto et opere declinando
- XIII. De praeconibus falsis quos agit spiritus nequam
- XIII. De dilectione uera quod ipse sit deus
- XV. De christo deo qui patrem in se esse credentibus manifestat
- XVI. De dilectione perfecta quae foris expellit formidinem 30
- XVII. De regeneratis quod ipsi saeculum uincant
- XVIII. De testimonio dei quod hominum testimoniis praestet.
- XVIII. de indulgentia quam non merebuntur usq. ad mortem peccantes
- XX. De mundo qui est positus in maligno et simulacrorum 35
fugienda cultura

.

EXP. BREUES EPISTULAE
SCI. IOHANNIS PRIMA
INC. EIUSDEM EPIST. PRIMA

. 40

̄ F I. ^{1,1} Quod fuit ab initio quod audiuius quod uidimus oculis nostris quod perspeximus et manus nostrae contrectauerunt. De uerbo uitae ² et uita manifestata est et uidimus et testamur

5 Et annuntiamus uobis uitam aeternam quae erat apud patrem. et apparuit nobis. ³ Quod uidimus et audiuius adnuntiamus uobis

Ut et uos societatem habeatis nobiscum. Et societas nostra sit cum patre et cum filio eius ihesu christo. ⁴ Et haec
 10 scribimus uobis ut gaudeatis et gaudium nostrum sit plenum.

⁵ Et haec est adnuntiatio quam audimus ab eo. Et adnuntiamus uobis quoniam deus lux est et tenebrae in eo non sunt ullae

II. ⁶ Si dixerimus quoniam societatem habemus cum eo et in tenebris ambulamus. Mentimur et non facimus ueritatem

15 ⁷ Si autem in luce ambulemus sicut et ipse est in luce societatem habemus ad inuicem et sanguis ihesu fili eius emundat nos ab omni peccato. ⁸ Si dixerimus quoniam peccatum non habemus ipsi nos seducimus et ueritas in nobis non est.

⁹ Si confiteamur peccata nostra fidelis est et iustus ut remittat
 20 nobis peccata nostra et emundet nos ab omni iniquitate.

¹⁰ Si dixerimus quoniam non peccauimus mendacem facimus eum et uerbum eius non est in nobis

III. ¹¹ Filioli mei haec scribo uobis ut non peccetis sed et si quis peccauerit aduocatum habemus apud patrem ihesum
 25 christum iustum. ¹² Et ipse est propitiatio pro peccatis nostris.

Non pro nostris autem tantum. Sed etiam pro totius mundi

¹³ Et in hoc scimus quoniam cognouimus eum si mandata eius obseruamus

¹⁴ Qui dicit se nosse eum et mandata eius non custodit
 30 mendax est et in hoc ueritas non est. ¹⁵ Qui autem seruat uerbum eius uere in hoc caritas dei perfecta est. In hoc scimus quoniam in ipso sumus

¹⁶ Qui dicit se in ipso manere debet sicut ille ambulauit et ipse ambulare.

35 III. ¹⁷ Carissimi non mandatum nouum scribo uobis sed mandatum uetus quod habuistis ab initio. Mandatum uetus

est uerbum quod audistis. ⁸ Iterum mandatum nouum scribo uobis quod est uerum et in ipso et in uobis. Quoniam tenebrae transierunt et lumen uerum iam lucet. ⁹ Qui dicit se in luce esse et fratrem suum odit in tenebris est usque adhuc. ¹⁰ Qui diligit fratrem suum in lumine manet et scandalum in eo non est. ¹¹ Qui autem odit fratrem suum in tenebris est et in tenebris ambulat. Et nescit quo eat quoniam tenebrae obcaecauerunt oculos eius.

V. ¹² Scribo uobis filioli quoniam remittuntur uobis peccata propter nomen eius 16

¹³ Scribo uobis patres quoniam cognouistis eum qui ab initio est. Scribo uobis adulescentes quoniam uicistis malignum. ¹⁴ Scribo uobis infantes quoniam cognouistis patrem. Scribo uobis patres quia cognouistis eum qui ab initio est. Scribo uobis adulescentes quia fortes estis et uerbum dei in uobis 13 manet et uicistis malignum.

VI. ¹⁵ Nolite diligere mundum neque ea quae in mundo sunt. Si quis diligit mundum non est caritas patris in eo. ¹⁶ Quoniam omne quod est in mundo concupiscentia carnis et concupiscentia oculorum est. Et superbia uitae quae non est ex patre sed ex mundo est. ¹⁷ Et mundus transit et concupiscentia eius. Qui autem facit uoluntatem dei manet in aeternum.

VII. ¹⁸ Filioli nouissima hora est

Et sicut audistis quia antichristus uenit. Nunc antichristi multi facti sunt. Unde scimus quia nouissima hora est 25

¹⁹ Ex nobis prodierunt sed non erant ex nobis.

Nam si fuissent ex nobis mansissent utique nobiscum. Sed ut manifesti fiant quoniam non sunt omnes ex nobis. ²⁰ Sed uos unctionem habetis a sancto et nostis omnia

²¹ Quia non scripsi uobis quasi ignorantibus ueritatem sed quasi scientibus eam. Et quoniam omne mendacium ex ueritate non est. ²² Quis est mendax nisi is qui negat quoniam ihesus est christus hic est antichristus.

Qui negat patrem et filium

²³ Omnis qui negat filium nec patrem habet. Qui confitetur filium et patrem habet. 35

VIII. ²⁴Uos quod audistis ab initio in uobis permaneat. Si in uobis permanserit quod ab initio audistis et uos in filio. et patre manebitis. ²⁵Et haec est repromissio quam ipse pollicitus est uobis uitam aeternam. ²⁶Haec scripsi uobis
5 de eis qui seducunt uos. ²⁷Et uos unctionem quam accepistis ab eo maneat in uobis. Et non necesse habetis ut aliquis doceat uos. Sed sicut unctio eius docet uos de omnibus. Et uerum est et non est mendacium et sicut docuit uos manete in eo ²⁸et nunc filioli manete in eo. Ut cum apparuerit ha-
10 beamus fiduciam et non confundamur ab eo in aduentu eius
²⁹Si scitis quoniam iustus est. Scitote quoniam et omnis qui facit iustitiam ex ipso natus est.

VIII. ³⁰Uidete qualem caritatem dedit nobis pater ut filii dei nominemur et sumus

15 Propter hoc mundus non nouit nos quia non nouit eum

³¹Carissimi nunc filii dei sumus et nondum apparuerit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit similes ei erimus quoniam uidebimus eum sicut est. ³²Et omnis qui habet spem hanc in eo

20 Sanctificat se sicut et ille sanctus est.

X. ³³Omnis qui facit peccatum et iniquitatem facit. et peccatum est iniquitas

³⁴Et scitis quoniam ille apparuit ut peccata tolleretur. Et peccatum in eo non est. ³⁵Omnis qui in eo manet non peccat

25 Et omnis qui peccat non uidet eum nec cognouit eum.
³⁶Filioli nemo uos seducat. Qui facit iustitiam iustus est. Sicut et ille iustus est. ³⁷Qui facit peccatum ex diabolo est. Quoniam ab initio diabolus peccat

In hoc apparuit filius dei ut dissoluat opera diaboli.
30 ³⁸Omnis qui natus est ex deo peccatum non facit quoniam semen ipsius in eo manet. Et non potest peccare quoniam ex deo natus est

³⁹In hoc manifesti sunt filii dei et filii diaboli

Omnis qui non est iustus non est de deo et qui non
35 diligit fratrem suum

⁴⁰Quoniam haec est adnuntiatio quam audiuius ab initio

c. II, 24 — III, 11.

ut diligamus alterutrum. ¹²Non sicut cain ex maligno erat et occidit fratrem suum

Et propter quid occidit eum quoniam opera eius maligna erant fratris autem eius iusta

XI. ¹³Nolite mirari fratres si odit nos mundus. 5

¹⁴Nos scimus quoniam translati sumus de morte in uitam. Quoniam diligimus fratres qui non diligit manet in morte

¹⁵Omnis qui odit fratrem suum homicida est.

Et scitis quoniam omnis homicida non habet uitam aeternam in se manentem. ¹⁶In hoc cognouimus caritatem quoniam 10
ille pro nobis animam suam posuit. Et nos debemus pro fratribus nostris animas nostras ponere. ¹⁷Qui habuerit substantiam mundi et uiderit fratrem suum necessitatem habere et clauserit uiscera sua ab eo. Quomodo caritas dei manet in eo

XII. ¹⁸Filioli mei non diligamus uerbo nec lingua 15
sed opere et ueritate. ¹⁹In hoc cognoscimus quoniam ex ueritate sumus et in conspectu eius suadeamus corda nostra

²⁰Quoniam si reprehenderit nos cor. Maior est deus corde nostro et nouit omnia. ²¹Carissimi si cor non reprae-
henderit nos. Fiduciam habemus ad deum ²²et quodcumque 20
petierimus accipiemus ab eo. Quoniam mandata eius custodimus. Et ea quae sunt placita coram eo facimus. ²³Et hoc est mandatum eius ut credamus in nomine fili eius ihesu christi. Et diligamus alterutrum sicut dedit mandatum nobis. ²⁴Et qui seruat mandata eius in illo manet et ipse in eo 25

Et in hoc scimus quoniam manet in nobis de spiritu quem nobis dedit.

XIII. ¹Carissimi nolite omni spiritui credere. Sed probate spiritus si ex deo sint. Quoniam multi pseudoprophetae exierunt in mundo ²in hoc cognoscitur spiritus dei. Et omnis 30
spiritus qui confitetur ihesum christum in carne uenisse ex deo est. ³Et omnis spiritus qui soluit ihesum ex deo non est et hic est antichristi. Quod audistis quoniam uenit et nunc iam in mundo est. ⁴Uos ex deo estis filioli et uicistis eos. Quoniam maior est qui in uobis est quam qui in mundo. 35
⁵Ipsi de mundo sunt ideo de mundo locuntur et mundus eos

c. III, 11 — IV, 5.

audit. ⁶Nos ex deo sumus qui nouit deum audit nos qui non est ex deo non audit nos. In hoc cognoscimus spiritum ueritatis. et spiritum erroris

XIII. ⁷Carissimi diligamus inuicem quoniam caritas ex deo est et omnis qui diligit ex deo natus est et cognoscit deum. ⁸Qui non diligit non nouit deum quoniam deus caritas est.

⁹In hoc apparuit caritas dei in nobis. Quoniam filium suum unigenitum misit deus in mundum ut uiuamus per eum ¹⁰in hoc est caritas. Non quasi nos dileximus deum sed quoniam ipse dilexit nos

Et misit filium suum propitiationem pro peccatis nostris. ¹¹Carissimi si sic deus dilexit nos et nos debemus alterutrum diligere.

XV. ¹²Deum nemo uidit umquam si diligamus inuicem deus in nobis manet et caritas eius in nobis perfecta est. ¹³In hoc intellegimus quoniam in eo manemus et ipse in nobis quoniam de spiritu suo dedit nobis

¹⁴Et nos uidimus et testificamur. Quoniam pater misit filium saluatorem mundi. ¹⁵Quisquis confessus fuerit quoniam ihesus est filius dei. Deus in eo manet et ipse in deo. ¹⁶Et nos cognouimus et credidimus caritati quam habet deus in nobis.

XVI. Deus caritas est et qui manet in caritate in deo manet et deus in eo. ¹⁷In hoc perfecta est caritas nobiscum ut fiduciam habeamus in die iudicii. Quia sicut ille est et nos sumus in hoc mundo. ¹⁸Timor non est in caritate sed perfecta caritas foras mittit timorem. Quoniam timor poenam habet. Qui autem timet non est perfectus in caritate. ¹⁹Nos ergo diligamus quoniam deus prior dilexit nos. ²⁰Si quis dixerit quoniam diligo deum

²⁰ Et fratrem suum oderit mendax est. Qui enim non diligit fratrem suum quem uidet. Deum quem non uidet quomodo potest diligere. ²¹Et hoc mandatum habemus ab eo ut qui diligit deum diligat fratrem suum.

XVII. ²²Omnis qui credit quoniam ihesus est christus ex deo natus est

Et omnis qui diligit eum qui natus est ex eo. ²³In hoc

c. IV, 5 — V, 2.

cognoscimus quoniam diligimus natos dei. Cum deum diligamus et mandata eius faciamus. ³Haec est enim caritas dei ut mandata eius custodiamus et mandata eius graua non sunt. ⁴Quoniam omne quod natum est ex deo uicit mundum. Et haec uictoria quae uincit mundum fides nostra. ⁵Quis est qui uicit mundum nisi qui credit quoniam ihesus est filius dei. ⁶Hic est qui uenit per aquam et sanguinem ihesus christus. Non in aqua solum sed in aqua et sanguine. Et spiritus est qui testificatur quoniam christus est ueritas. ⁷Quia tres sunt qui testimonium dant. ⁸spiritus et aqua et sanguis. et tres ¹⁰unum sunt

XVIII. ⁹Si testimonium hominum accipimus.

Testimonium dei maius est

Quoniam hoc est testimonium dei quia testificatus est de filio suo. Quoniam hoc est testimonium dei quod maius est. ¹⁵¹⁰Qui credit in filio dei habet testimonium dei in se. Qui non credit filium mendacem facit eum quoniam non credidit in testimonio quod testificatus est deus de filio suo. ¹¹Et hoc testimonium quoniam uitam aeternam dedit nobis deus. Et haec uita in filio eius est. ¹²Qui habet filium habet uitam ²⁰

Qui non habet filium dei uitam non habet.

XVIII. ¹³Haec scribo uobis ut sciatis quoniam uitam habetis aeternam qui creditis in nomine filii dei. ¹⁴Et haec fiducia quam habemus ad eum. Quia quodcumque petierimus secundum uoluntatem eius audit nos ²⁵

¹⁵Et scimus quoniam audit nos quidquid petierimus

Scimus quoniam habemus petitiones quas postulamus ab eo. ¹⁶Qui scit fratrem suum peccare peccatum non ad mortem petet et dabit ei uitam peccanti non ad mortem. Est peccatum ad mortem non pro illo dico ut roget. ³⁰

¹⁷Omnis iniquitas peccatum est. et est peccatum ad mortem. ¹⁸Scimus quoniam omnis qui natus est ex deo non peccat sed generatio dei conseruat eum et malignus non tangit eum

XX. ¹⁹Scimus quoniam ex deo sumus et mundus ³⁵totus in maligno positus est.

c. V, 2—19.

²⁰ Et scimus quoniam filius dei uenit et dedit nobis sensum
ut cognoscamus uerum deum. Et simus in uero filio eius.
hic est uerus deus et uita aeterna.

²¹ Filioli custodite uos a simulacris. Amen. *Legi*

3

c. V, 20—21.

.

EXP. EPISTULA SCI. IOHAN
NIS PRIMA. INC. BREUES
EIUSDEM EPIST. SECUNDAE

10

.

I. De diligendis cultoribus ueritatis

II. De dilectione altera quod non sit nouum ac rude prae-
ceptum.

III. De seductorib. qui in hoc mundo abundant

15

III. De non dicendum haec eis qui aliud praeferunt dogma.

V. De sua praesentia in qua narrandum omnia reseruauit

EXP. BREUES EPIST. SECUNDAE

INC. EIUSDEM EPIST. SECUNDA

.

x f 20

¹ Senior electae dominae et natis eius quos ego diligo
in ueritate. Et non ego solus sed et omnes qui cognouerunt
ueritatem ² quae permanet in nobis

Et nobiscum erit in aeternum. ³ Sit uobiscum gratia.
misericordia. pax. a deo patre. et a christo ihesu filio patris
²⁵ in ueritate et caritate.

II. ⁴ Gauisus sum ualde quoniam inueni de filiis
tuis ambulantes in ueritate sicut mandatum accepimus a
patre. ⁵ Et nunc rogo te domina non tamquam mandatum
nouum scribens tibi. Sed quod habuimus ab initio ut diligamus
³⁰ alterutrum. ⁶ Et haec est caritas ut ambulemus secundum
mandata eius.

III. Hoc mandatum est ut quemadmodum audistis
ab initio in eo ambuletis. ⁷ Quoniam multi seductores exierunt

v. 1—7.

in mundum qui non confitentur ihesum christum uenientem in carne. hic est seductor et antichristus. ⁸Uidete uosmet ipsos ne perdatis quae operati estis sed ut mercedem plenam accipiat. ⁹

III. ⁹Omnis qui praecedit et non manet in doctrina christi deum non habet. Qui permanet in doctrina hic filium et patrem habet. ¹⁰Si quis uenit ad uos et hanc doctrinam non adfert. Nolite recipere eum in domum nec haue ei dixeritis. ¹¹Qui enim dicit illi haue communicat operibus illius malignis. ¹²Plura habens uobis scribere nolui per cartam et atramentum ¹⁰

Spero enim me futurum ad uos. et os ad os loqui ut gaudium uestrum plenum sit. ¹³Salutant te fili sororis tuae ecclesiae. amen

v. 7—13.

15

Legi

EXP. EPISTULA SCI. IOHANN.
SECUNDA. INC. BREUES
EPIST. SCI. IOHANN. TERTIA

. 20

- I. De filiis apostoli rigore tenentibus ueritatem
- II. De elemosynis sancte uiuentium
- III. De proteruia diotrophis
- III. De demetrio cui testimonium cum omnibus ipsa ueritas reddit. ²⁵
- V. De multiplici sacramento quod ut reuelaret suum distulit aduentum

EXP. BREUES EPIST. SCI. IOHANN.
III. INC. EIUSDEM EPIST. TERTIA

x f I. ¹Senior Gaio carissimo. quem ego diligo in ueritate caritatis. ²Ideo in omnibus orationem facio prospere te ingredi et ualere sicut prospere agit anima tua. ³Gauisus sum ualde uenientibus fratribus et testimonium perhibentibus ueritati tuae

v. 1—8.

Sicut tu in ueritate ambulas ⁴maiores horum non habeo gratiam» Quam ut audiam filios meos in ueritate ambulantes

II. ⁵Carissime fideliter facis quidquid operaris in fratres et hoc in peregrinos

⁶Qui testimonium perhibuerunt caritati tuae in conspectu ecclesiae quos bene facies deducens digne deo

⁷Pro nomine enim profecti sunt nihil accipientes a gentilibus» ⁸Nos ergo debemus suscipere huiusmodi ut cooperatores simus ueritatis

¹⁰ III. ⁹Scripsissem forsitam ecclesiae» Sed his qui amat primatum gerere in eis diotrefes non recepit nos» ¹⁰Propter hoc si uenero commoneam eius opera quae facit

Uerbis malignis garriens in nos et quasi non ei ista sufficiant» Nec ipse suscepit fratres et eos qui cupiunt prohibet ¹⁵et de ecclesia eicit»

III. ¹¹Carissime noli imitari malum sed quod bonum est» Qui bene facit ex deo est. qui male facit non uidit deum» ¹²Demetrio testimonium redditur ab omnibus et ab ipsa ueritate» Et nos autem testimonium perhibemus et nosti quoniam ²⁰testimonium nostrum uerum est»

V. ¹³Multa habui scribere tibi sed nolui per atramentum et calamum scribere tibi

¹⁴Spero autem protinus te uidere et os ad os loquimur pax tibi» Salutant te amici saluta amicos per nomen . . .

25

v. 8—14.

Legi

EXP. EPISTULA SCI. IOHAN
NIS TERTIA. INCIPIUNT
BREUES EPISTULAE IUDAE

30

.

I. De falsis doctoribus negatoribus scilicet christi inpudicis.

II. De praeuaricatione eorum qui eruditi ab intricacionibus mundi delinquant

III. De carnalibus desideriis et ignorantiae blasphemis

35

III. De impiorum exitiis et intolerabilibus poenis

- V. De praedictis prophetiae enoch.
 VI. De inrisoribus falsis dumtaxat doctorib. fugiendis
 VII. De inenarrabili gloria saluatoris et epistulae fine . . .

EXPLICIUNT BREUES
 EPISTULAE IUDAE. INC
 EIUSDEM EPISTULA.

5

.

λ F

I. ¹Iudas ihesu christi seruus frater autem iacobi
 his qui in deo patre dilectis et ihesu christo conseruatis uocatis

²Misericordia uobis et pax et caritas adinpleatur 10

³Carissimi omnem sollicitudinem faciens scribendi uobis»
 De communi uestra salute necesse habui scribere uobis»

Depraecans supercertari semel traditae sanctis fidei»

⁴Subintroierunt enim quidam homines

Qui olim praescripti sunt in hoc iudicium impii. 15

Dei nostri gratiam transferentes in luxuriam

Et solum dominatorem dominum nostrum ihesum christum
 negantes

II. ⁵Commonere autem uos uolo scientes semel omnia»
 Quoniam ihesus populum de terra aegypti saluans» Secundo»
 eos qui non crediderunt perdidit» ⁶Angelos uero qui non ser-
 uauerunt suum principatum» Sed dereliquerunt suum domi-
 cilium» In iudicium magni dei uinculis aeternis sub caligine
 reseruauit»

III. ⁷Sicut sodoma et gomorra et finitimae ciuitates»
 Simili modo exfornicatae

Et abeuntes post carnem alteram» Factae sunt exemplum
 ignis aeterni poenam sustinentes

⁸Similiter et hi carnem quidem maculant» Dominationem
 autem spernunt» Maiestates autem blasphemant» ⁹Cum micahel»
 archangelus cum diabolo disputans altercaretur de mosi cor-
 pore» Non est ausus iudicium inferre blasphemiae» Sed dixit
 imperet tibi dominus» ¹⁰Hi autem quaecumque quidem ignorant
 blasphemant»

v. 1—10.

Quaecumque autem naturaliter tamquam muta animalia norunt in his corrumpuntur»

III. ¹¹Uae illis qui uia cain abierunt et errore balaam mercede effusi sunt.

⁵ Et contradictione core perierunt» ¹²Hi sunt in epulis suis maculae conuiuantes» Sine timore semet ipsos pascentes» Nubes sine aqua quae a uentis circumferuntur» Arbores autumnales infructuosae bis mortuae eradicatae» ¹³Fluctus feri maris despumantes suas confessiones» Sidera errantia quibus pro-
¹⁰ cella tenebrarum in aeternum seruata est.

V. ¹⁴Prophetauit autem et his septimus ab adam enoch dicens» Ecce uenit dominus in sanctis milibus suis ¹⁵facere iudicium contra omnes et arguere omnes impios» De omnibus operibus impietatis eorum quibus impie egerunt

¹⁵ Et de omnibus duris quae locuti sunt contra eum peccatores impii» ¹⁶Hi sunt murmuratores quaerellosi secundum desideria sua ambulantes» Et os illorum loquitur superbia» Mirantes personas quaestus causa»

VI. ¹⁷Uos autem carissimi memores estote uerborum
²⁰ quae praedicta sunt ab apostolis domini ihesu christi

¹⁸Quia dicebant uobis quoniam in nouissimo tempore uenient inlusores

Secundum sua desideria ambulantes impietatum

¹⁹Hi sunt qui segregant animales spiritum non habentes»
²⁵ ²⁰Uos autem carissimi superaedificantes uosmet ipsos sanctissimae uestrae fidei in spiritu sancto orantes» ²¹Ipsi uos in dilectione dei seruate»

²²Et hos quidem arguite iudicatos» ²³Illos uero saluate de igne rapientes

³⁰ Aliis autem miseremini in timorem» Odientem et eam quae carnalis est maculatam tunicam

VII. ²⁴Ei autem qui potens est uos conseruare sine peccato et constituere ante conspectum gloriae suae immaculatos» In exultatione ²⁵soli deo saluatori nostro per ihesum
³⁵ christum dominum nostrum» Gloria magnificentia imperium et

potestas ante omne saeculum. Nunc et in omni saecula.
Amen

.

Legi

EXPL. EPISTULA SCI
IUDAE. INC. PROLOGUS
APOCALYPSIS SCI
IOHANNIS. AMEN.

.

\overline{x} \overline{f} Iohannes apostolus et euangelista a domino christo ¹⁰
electus atque dilectus in tanto amore dilectionis ab eo est
habitus ut in cena super pectus eius recumberet. Et ad crucem
astans soli matrem propriam commendasset ut quem nubere
nolentem ad amplexum uirginitatis asciuerat ipsi etiam custo-
diendam uirginem tradidisset ¹⁵

Hic itaque cum propter uerbum dei et testimonium ihesu
christi exilio in pathmos insulam mitteretur.

Illic ab eodem apocalypsis praeostensa describitur ut
sicut in principio canonis id est libri geneseos incorruptibile
principium praenotatur. ²⁰

Ita etiam incorruptibilis finis per uirginem in apocalypsi
redderetur dicens. ego sum α et ω initium et finis. hic est
iohannes qui sciens superuenisse sibi diem egressionis de cor-
pore conuocatis in efeso discipulis descendit in defossum
sepulturae suae locum orationeque completa reddidit spiritum ²⁵
tam a dolore mortis factus extraneus quam a corruptione
carnis noscitur alienus cuius tamen scriburae dispositio uel
libri ordinatio ideo a nobis per singula non exponitur ut
scientibus inquirendi desiderium conlocetur. et quaerentibus
laboris fructus. et deo magisterii doctrina seruetur. ³⁰

EXP. PROLOGUS
INC. CAPIT. APOCALYPSIS
SCI. IOHANNIS . . .

- I. Iohannes septem ecclesiis quae sunt in asia
 II. Scribe ergo quae uidisti et quae sunt et quae oportet fieri post haec et sacramentum VII stellarum
 III. Post haec uidi ecce ostium apertum in caelo
 5 IIII. Et uidi in dextera sedentis super thronum librum scriptum
 V. Et uidi quod aperuisset agnus unum de VII sigillis
 VI. Post haec uidi quattuor angelos stantes super quattuor angulos terrae
 VII. Post haec uidi turbam magnam quam dinumerare nemo
 10 poterat
 VIII. Et cum aperuisset sigillum septimum factum est silentium in caelo.
 VIIII. Et uidi alium angelum fortem descendentem de caelo amictum nube
 15 X. Et uox quam audiui de caelo iterum loquentem mecum
 XI. Et septimus angelus tuba cecinit et factae sunt uoces magnae in caelo dicentes»
 XII. Et apertum est templum dei in caelo et uisa est arca testamenti eius in templo eius
 20 XIII. Et factum est proelium in caelo. micahel et angeli eius proeliabantur cum dracone
 XIIII. Et uidi aliam bestiam ascendentem de terra et habebat cornua duo
 XV. Et uidi et ecce agnus stabat super montem sion et cum
 25 illo centum quadraginta quattuor milia
 XVI. Post haec uidi et ecce apertum est templum tabernaculi testimonii in caelo»
 XVII. Et uenit unus de septem angelis qui habebant VII plagas et locutus est mecum dicens.
 30 XVIII. Et post haec uidi alium angelum descendentem de caelo habentem potestatem magnam et terra inluminata est a gloria eius.
 XVIIIII. Post haec audiui quasi uocem magnam turbarum multarum in caelo dicentium alleluia.
 35 XX. Et uidi caelum apertum et ecce equus albus et qui sedebat super eum uocabatur fidelis et uerax.
 XXI. Haec est resurrectio prima beatus et scs. qui habet partem in resurrectione prima.
 XXII. Et uenit unus. de VII angelis habentib. fialas plenas septem plagis nouissimis»
 40 XXIII. Et ostendit mihi flumen aquae uinae splendidum tamquam chrySTALLUM

XXIII. Et dixit mihi haec uerba fidelissima et uera sunt

XXV. Ego ihs misi angelum meum testificari uobis haec in ecclesiis

EXPL. CAPITULA.

INC. APOCALYPSIS.

SCI. IOHANNIS. AMEN.

5

.

x f

^{1, 1} Apocalypsis ihesu christi quae dedit illi deus palam facere seruis suis quae oportet fieri cito. Et significauit mittens per angelum suum seruo suo iohanni. ² Qui testimo-¹⁰ nium perhibuit uerbo dei et testimonium ihesu christi quaecumque uidit.

³ Beatus qui legit et qui audiunt uerba prophetiae et seruant ea quae in ea scribta sunt tempus enim prope est.

I. ⁴ Iohannes VII ecclesiis quae sunt in asia. Gratia¹⁵ uobis et pax ab eo qui est et qui erat et qui uenturus est. Et a septem spiritibus qui in conspectu throni eius sunt ⁵ et ab ihesu christo qui est testis fidelis. Primogenitus mortuorum et princeps regum terrae. Qui dilexit nos et lauit nos a peccatis nostris in sanguine suo. ⁶ Et fecit nostrum²⁰ regnum sacerdotes deo et patri suo. Ipsi gloria et imperium in saecula saeculorum amen. ⁷ Ecce uenit cum nubibus et uidebit eum omnis oculus et qui eum pupugerunt. Et plangent se super eo omnes tribus terrae etiam amen

⁸ Ego sum α et ω principium et finis dicit dominus deus²⁵

Qui est et qui erat. et qui uenturus est omnipotens. ⁹ Ego iohannes frater uester. Et particeps in tribulatione et regno et patientia in ihesu. Fui in insula quae appellatur paphmos propter uerbum dei et testimonium ihesu. ¹⁰ Fui in spiritu in dominica die et audiui post me uocem magnam tamquam³⁰ tubae ¹¹ dicentis. Quod uides scribe in libro et mitte VII ecclesiis. Ephesum. et zmyrnae. et pergamum et thyatirae et sardis. et filadelfiae et laodiciae. ¹² Et conuersus sum ut uiderem uocem quae loquebatur mecum

c. I, 1—12.

Et conuersus uidi VII candelabra aurea. ¹³Et in medio VII candelabrorum similem filio hominis

Uestitum podere et praecinctum ad mammillas zonam auream. ¹⁴Caput autem eius et capilli erant candidi tamquam lana alba aut tamquam nix. Et oculi eius uelut flamma ignis. ¹⁵Et pedes eius similes aeralco sicut in camino ardenti. Et uox illius tamquam uox aquarum multarum. ¹⁶Et habebat in dextera sua stellas VII

Et de ore eius gladius utraque parte acutus exiebat.

¹⁰ Et facies eius sicut sol lucet in uirtute sua. ¹⁷Et cum uidissem eum cecidi ad pedes eius tamquam mortuus. Et posuit dexteram suam super me dicens noli timere

Ego sum primus et nouissimus. ¹⁸Et fui mortuus et ecce sum uiuens in saecula saeculorum

¹⁵ Et habeo claues mortis et inferni.

II. ¹⁹Scribe ergo quae uidisti et quae sunt et quae oportet fieri post haec.

²⁰Sacramentum VII stellarum quas uidisti in dextera mea. Et septem candelabra aurea. Septem stellae angeli sunt VII ecclesiarum. Et candelabra VII VII ecclesiae sunt. ^{2, 1} Angelo ephesi ecclesiae scribe. Haec dicit qui tenet VII stellas in dextera sua. Qui ambulat in medio VII candelabrorum aureorum. ²Scio opera tua et laborem et patientiam tuam. Et quia non potes sustinere malos. Et temptasti eos qui se dicent ²⁵esse apostolos et non sunt

Et inuenisti eos mendaces ³et patientiam habes

Et sustinuisti propter nomen meum et non defecisti.

⁴Sed habeo aduersus te quod caritatem tuam primam reliqueris

⁵Memor esto itaque unde excideris et age paenitentiam ³⁰et prima opera fac. Sin autem uenio tibi et mouebo candelabrum tuum de loco suo. Nisi paenitentiam egeris. ⁶Sed hoc habes quia odisti facta nicolaitarum quae ego dico.

⁷Qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis

Uincenti dabo ei edere de ligno uitae quod est in paradiso dei mei. ⁸Et angelo zmyrnae ecclesiae scribe. Haec dicit primus et nouissimus qui fuit mortuus et uiuit.

⁹ Scio tribulationem tuam et paupertatem tuam sed diues es» Et blasphemaris ab his qui se dicent iudaeos esse et non sunt sed sunt synagoga satanae» ¹⁰ Nihil horum timeas quae passurus es»

Ecce missurus est diabolus ex uobis in carcerem ut temptemini» Et habebitis tribulationem diebus X» Esto fidelis usque ad mortem et dabo tibi coronam uitae»

¹¹ Qui habet aurem audiat quid spiritus dicat ecclesiis

Qui uicerit non laeditur a morte secunda» ¹² Et angelo pergami ecclesiae scribe» Haec dicit qui habet rompheam ¹⁰ utraque parte acutam» ¹³ Scio ubi inhabitas ubi sedes est satanae» Et tenes nomen meum et non negasti fidem meam» Et in diebus antipas testis mei fidelis» Qui occisus est apud uos ubi satanas habitat

¹⁴ Sed habeo aduersus te pauca

15

Habes illic tenentes doctrinam balaam» Qui docebat balaac mittere scandalum coram filiis israhel edere et fornicari» ¹⁵ Ita habes et tu tenentes doctrinam nicolaitarum

Similiter ¹⁶ paenitentiam age» Si nihilominus uenio tibi cito et pugnabo cum illis in gladio oris mei» ¹⁷ Qui habet aurem ²⁰ audiat quid spiritus dicat ecclesiis» Uincenti dabo ei manna abscondita

Et dabo ei calculum candidum in calculo nomen scribtum quod nemo scit nisi qui accipit» ¹⁸ Et angelo thyatirae ecclesiae scribe» Haec dicit filius dei qui habet oculos ut flamma ignis» ²² Et pedes eius similes aeralco

¹⁹ Noui opera tua et caritatem et fidem et mysterium et patientiam tuam nouissima plura prioribus

²⁰ Sed habeo aduersus te quia permittis mulierem iezabel» Quae se dicit propheten» Docere et seducere seruos meos for- ²⁰ nicari et manducare de idolothytis» ²¹ Et dedi illis tempus ut paenitentiam agerent et non uult paeniteri a fornicatione sua» ²² Ecce mitto eam in lectum et qui moecantur cum ea in tribulatione maxima» Nisi paenitentiam egerint ab operibus eius ²³ et filios eius interficiam in morte

35

Et scient omnes ecclesiae quia ego sum scrutans renes

c. II, 9—23.

et corda» Et dabo unicuique uestrum secundum opera uestra»
Uobis autem dico ²⁴ceteris qui thyatirae estis»

Quicumque non habent doctrinam hanc qui non cognouerunt altitudines satanae» Quemadmodum dicunt» Non mittam
⁵ super uos aliud pondus

²⁵Tamen id quod habetis tenete donec ueniam»

²⁶Et qui uicerit et qui custodierit usque in finem opera mea» Dabo illi potestatem super gentes ²⁷et reget illas in uirga ferrea tamquam uas figuli confringentur» Sicut et ego accepi a
¹⁰patre meo ²⁸et dabo illi stellam matutinam» ²⁹Qui habet aurem audiat. quid spiritus dicat ecclesiis» ^{3, 1}Et angelo ecclesiae sardis scribe Haec dicit. qui habet VII spiritus dei et VII stellas»

Scio opera tua quia nomen habes quod uiuas et mortuus
¹⁵es» ²Esto uigilans et confirma cetera quae moritura erant» Non enim inuenio opera tua plena coram deo meo» ³In mente ergo habe qualiter acceperis et serua et paenitentiam age» Si ergo non uigilaueris ueniam tamquam fur et nescies qua hora ueniam ad te»

²⁰ ⁴Sed habes pauca nomina in sardis qui non inquinauerunt uestimenta sua

Et ambulant mecum in albis quia digni sunt» ⁵Qui uicerit sic uestietur uestimentis albis» Et non delebo nomen eius de libro uitae» Et confitebor nomen eius coram patre meo et
²⁵coram angelis eius» ⁶Qui habet aurem audiat. quid spiritus dicat ecclesiis» ⁷Et angelo filadelfiae ecclesiae scribe» Haec dicit sanctus et uerus qui habet clauem dauid» Qui aperit et nemo cludit. et cludit et nemo aperit ⁸scio opera tua» Ecce dedi coram te ostium apertum quod nemo potest claudere»
³⁰Quia modicam habes uirtutem et seruasti uerbum meum et non negasti nomen meum» ⁹Ecce dabo de synagoga satanae»

Qui dicunt se iudaeos esse et non sunt sed mentiuntur» Ecce faciam illos ut ueniant et adorent ante pedes tuos» Et scient quia ego dilexi te

³⁵ ¹⁰Quoniam seruasti uerbum patientiae meae» Et ego seruabo te ad horam temptationis» Quae uentura est in orbem

uniuersum. Temptare habitantes in terra. ¹¹ Ecce uenio cito tene quod habes ut nemo accipiat coronam tuam. ¹² Qui uicerit faciam illum columnam in templo dei mei et foras non egredietur amplius. Et scribam super eum nomen dei mei

Nouae hierusalem quae descendet de caelo deo meo et nomen nouum.

¹³ Qui habet aures audiat quid spiritus dicat ecclesiis. ¹⁴ Et angelo ecclesiae laodiciae scribe. Haec dicit amen testis fidelis et uerus qui est principium creaturae dei. ¹⁵ Scio opera tua quia neque frigidus es neque calidus. 10

Utinam frigidus esses aut calidus. ¹⁶ Sed quia tepidus es et nec frigidus nec calidus incipiam te euomere ex ore meo

¹⁷ Quia dices quod diues sum et locupletatus et nullius egeo. Et nescis quia tu es miser et miserabilis et pauper et caecus et nudus. ¹⁸ Suadeo tibi emere a me aurum ignitum probatum ut locuples fias. Et uestimentis albis induaris et non appareat confusio nuditatis tuae. Et collyrio inunge oculos tuos ut uideas. ¹⁹ Ego quos amo arguo et castigo.

Aemulare ergo et paenitentiam age. ²⁰ Ecce sto ad ostium et pulso. Si quis audierit uocem meam 20

Et aperuerit ianuam introibo ad illum et caenabo cum illo et ipse mecum

²¹ Qui uicerit dabo ei sedere mecum in throno meo Sicut et ego uici et sedi cum patre meo in throno eius

²² Qui habet aures audiat quid spiritus dicat ecclesiis 25

III. ¹ Post haec uidi ecce ostium apertum in caelo. Et uox prima quam audiui tamquam tuba loquentis mecum dicens. Ascende huc et ostendam tibi quae oportet fieri post haec. ² Statim fui in spiritu et ecce sedes posita erat in caelo. Et supra sedens ³ et qui sedebat similis erat aspectui lapidis 30 hiaspidis et sardini. Et hiris erat in circuitu sedis similis uisioni zmaragdinae

⁴ Et in circuitu sedis sedilia uiginti quattuor et super thronos XXIIII seniores

Sedentes circumamictos uestimentis albis. Et in capitibus eorum coronas aureas. ⁵ Et de throno procedunt fulgura et

c. III, 10 — IV, 5.

uoces et tonitrua et VII lampades ardentes ante thronum quae sunt VII spiritus dei. ⁶Et in conspectu sedis tamquam mare uitreum simile crystallo

Et in medio sedis et in circuitu sedis quattuor animalia. ⁵Plaena oculis ante et retro. ⁷Et animal primum simile leoni Et secundum animal simile uitulo. Et tertium animal habens faciem quasi hominis. Et quartum animal simile aquilae uolantis. ⁸Et quattuor animalia singula eorum habebant alas senas. Et in circuitu et intus plaena sunt oculis. Et requiem ¹⁰non habent die et nocte dicentia

Sanctus sanctus sanctus dominus deus omnipotens. Qui erat et qui est et qui uenturus est

⁹Et cum darent illa animalia

Gloriam et honorem et benedictionem sedenti super ¹¹thronum uiuenti in saecula saeculorum

¹⁰Procident XXIII seniores ante sedentem in throno. Et adorabant uiuentem in saecula saeculorum. Et mittent coronas suas ante thronum dicentes. ¹¹Dignus es domine deus noster accipere gloriam et honorem et uirtutem. Quia tu ²⁰creasti omnia et propter uoluntatem tuam erant et creata sunt

III. ⁵¹ Et uidi in dextera sedentis super thronum librum scribtam intus et foras. Signatum sigillis septem. ²Et uidi angelum fortem praedicantem uoce magna

Quis est dignus aperire librum et soluere signacula eius. ²⁵³ Et nemo poterat in caelo neque in terra neque subtus terra aperire librum neque respicere illum. ⁴Et ego flebam multum quoniam nemo dignus inuentus est aperire librum nec uidere eum

⁵ Et unus de senioribus dicit mihi ne fleueris. Ecce uicit leo de tribu iuda radix dauid. aperire librum et VII signacula eius. ³⁰⁶ Et uidi et ecce in medio throni et quattuor animalium et in medio seniorum.

Agnum stantem tamquam occisum. Habentem cornua VII et oculos VII

Qui sunt spiritus dei missi in omnem terram. ⁷Et uenit ³⁵et accepit de dextera sedentis de throno librum ⁸et cum aperuisset librum

Quattuor animalia et uiginti quattuor seniores ceciderunt coram agno

Habentes singuli thiaras et fialas aureas. Plaenas odoramentorum quae sunt orationes sanctorum. ⁹ Et cantant nouum canticum dicentes. Dignus es accipere librum et aperire signacula eius. Quoniam occisus es et redemisti nos deo in sanguine tuo
Ex omni tribu et lingua et populo et natione

¹⁰ Et fecisti nos deo nostro regnum et sacerdotes et regnabunt super terram. ¹¹ Et uidi et audiui uocem angelorum multorum in circuitu throni et animalium et seniorum. Et ¹⁰ erat numerus eorum milia milium ¹² dicentium uoce magna

Dignus est agnus qui occisus est. Accipere uirtutem et diuinitatem et sapientiam. Et fortitudinem et honorem

Et gloriam et benedictionem. ¹³ Et omnem creaturam quae in caelo est et super terram. Et quae sunt in mari et ¹³ quae in ea. Omnes audiui dicentes sedenti in throno et agno. Benedictio et honor et gloria et potestas in saecula saeculorum. ¹⁴ Et quattuor animalia dicebant. amen

Et seniores ceciderunt et adorauerunt.

V. ^{6, 1} Et uidi quod aperuisset agnus unum de septem ²⁰ sigillis. Et audiui unum de quattuor animalibus dicentem tamquam uocem thonitru ueni ² et uide. Et ecce equus albus et qui sedebat super illum habebat arcum

Et data est ei corona et exiuit uincens ut uinceret

³ Et cum aperuisset sigillum secundum. audiui secundum ²⁵ animal dicens ueni

⁴ Et exiuit alius equus rufus et qui sedebat super illum datum est ei ut sumeret pacem de terra. Et ut inuicem se interficerent. Et datus est illi gladius magnus. ⁵ Et cum aperuisset sigillum tertium. Audiui tertium animal dicens ueni. ³⁰

Et uidi et ecce equus niger

Et qui sedebat super eum habebat statera in manu sua. ⁶ Et audiui tamquam uocem in medio quattuor animalium dicentium. Bilibris tritici denario. et tres bilibres hordei denario ³⁵

Et uinum et oleum ne laeseris. ⁷ Et cum aperuisset

c. V, 8 — VI, 7.

sigillum quartum audiui uocem quarti animalis dicentis ueni
⁸ et uidi» Et ecce equus pallidus et qui sedebat super eum
nomen illi mors et infernus sequebatur eum» Et data est illi
potestas super quattuor partes terrae»

⁹ Interficere gladio fame et morte et bestiis terrae» ⁹ Et
cum aperuisset quintum sigillum

Uidi subtus altare animas interfectorum» Propter uerbum
dei et propter testimonium quod habebant» ¹⁰ Et clamabant
uoce magna dicentes» Usque quo domine sanctus et uerus.
¹⁰ non iudicas et uindicas sanguinem nostrum de his qui habitant
terra» ¹¹ Et datae sunt singulae stolae albae» Et dictum est
illis ut requiescerent tempus adhuc modicum» Donec im-
pleantur conserui eorum qui interficiendi sunt sicut et illi

¹² Et uidi cum aperuisset sigillum sextum» Et terrae
¹⁵ motus factus est magnus» Et sol factus est niger tamquam
saccus cilicinus et luna tota facta est sicut sanguis» ¹³ Et stellae
cecidērunt super terram» Sicut ficus mittet grossos suos cum
a uento magno mouetur» ¹⁴ Et caelum recessit sicut liber in-
uolutus» Et omnis mons et insulae de locis suis motae sunt»
²⁰ ¹⁵ Et reges terrae et principes et tribuni» Et diuites et fortes
et omnis seruus et liber absconderunt se in speluncis et petris
montium» ¹⁶ Et dicunt montibus et petris»

Cadite super nos et abscondite nos a facie sedentis
super thronum et ab ira agni» ¹⁷ Quoniam uenit dies magnus
²⁵ irae ipsorum et quis poterit stare»

VI. ⁷, ¹ Post haec uidi quattuor angelos stantes super
quattuor angulos terrae

Tenentes quattuor uentos terrae» Ne flarent super terram»
Neque super mare neque in ullam arborem» ² Et uidi alterum
³⁰ angelum ascendentem ab ortu solis» Habentem signum dei
uiui et clamauit uoce magna» Quattuor angelis quibus datum
est nocere terrae et mari ³ dicens» Nolite nocere terrae neque
mari neque arboribus» Quoadusque signemus seruos dei nostri
in frontibus eorum» ⁴ Et audiui numerum signatorum» Centum
³⁵ quadraginta quattuor milia signati» Ex omni tribu filiorum
israhel»

⁵ Ex tribu iuda XII signati

Ex tribu ruben XII

Ex tribu gad XII

⁶ Ex tribu aser XII

Ex tribu neptalim XII

Ex tribu manasse XII

⁷ Ex tribu simeon XII

Ex tribu leui XII

Ex tribu isachar XII

⁸ Ex tribu zabulon XII

Ex tribu ioseph XII

Ex tribubeniamin XII signati

VII. ⁹ Post haec uidi turbam magnam. Quam dinumerare nemo poterat

Ex omnibus gentibus. et tribubus et populis et linguis. ¹⁵ Stantes ante thronum et in conspectu agni. Amicti stholas albas et palmae in manibus eorum. ¹⁰ Et clamabant uoce magna dicentes. Salus deo nostro qui sedet super thronum et agno. ¹¹ Et omnes angeli stabant in circuitu throni et seniorum et quattuor animalium. Et ceciderunt in conspectu ²⁰ throni in facies suas et adorauerunt deum ¹² dicentes. AMEN.

Benedictio et claritas et sapientia. Et gratiarum actio. Et honor et uirtus et fortitudo deo nostro in saecula saeculorum. amen

¹³ Et respondit unus de senioribus dicens mihi. Hi qui ²⁵ amicti sunt stholis albis qui sunt et unde uenerunt. ¹⁴ Et dixi illi. domine mi tu scis. Et dixit mihi hi sunt qui ueniunt de tribulatione magna. Et lauerunt stolas suas et dealbauerunt eas in sanguine agni. ¹⁵ Ideo sunt ante thronum dei et seruiunt ei die ac nocte in templo eius ³⁰

Et qui sedet in throno habitabit super illos. ¹⁶ Non esurient neque sitient amplius. Neque cadet super illos sol. neque ullus aestus. ¹⁷ quoniam agnus qui in medio throni est reget illos et deducet eos ad uitae fontis aquarum

Et absterget omnem lacrimam ex oculis eorum ³⁵

VIII. ^{8, 1} Et cum aperuisset sigillum septimum.

c. VII, 5 — VIII, 1.

Factum est silentium in caelo quasi media hora. ²Et vidi septem angelos stantes in conspectu dei. Et datae sunt illis septem tubae

³Et alius angelus uenit et stetit ante altare. Habens turabulum aureum et data sunt illi incensa multa quae sunt orationes sanctorum omnium super altare aureum quod est in conspectu dei. ⁴Et ascendit fumus incensorum de orationibus sanctorum omnium super altare aureum quod est ante thronum. Et ascendit fumus incensorum de orationibus sanctorum de manu angeli coram deo

⁵Et accepit angelus turabulum. Et inpleuit illud de igne altaris et misit in terram. Et facta sunt thonitrua et uoces Et fulgora et terrae motus

⁶Et VII angeli qui habebant VII tubas parauerunt se ut tubicinarent

⁷Et primus angelus tuba cecinit et facta est grando et ignis mixta in sanguine et missum est in terram

Et tertia pars terrae combusta est et tertia pars arborum combusta est

⁸Et omne faenum uiride combustum est.

⁹Et secundus angelus tuba cecinit. Et tamquam mons magnus igne ardens missus est in mare

Et facta est tertia pars maris sanguis. ¹⁰Et mortua est tertia pars creaturae quae habet animas. Et tertia pars nauium interiit. ¹¹Et tertius angelus tuba cecinit. Et cecidit de caelo stella magna ardens tamquam facula. Et cecidit in terram in partem fluminum et fontes aquarum

¹²Et nomen stellae dicitur absentius. Et facta est tertia pars aquarum in absentium. Et multi homines mortui sunt de aquis quia amarae factae sunt. ¹³Et quartus angelus tuba cecinit.

Et percussa est tertia pars solis et tertia pars lunae et tertia pars stellarum

Ut obscuraretur tertia pars eorum ut diei non luceret pars tertia et nocte similiter. ¹⁴Et vidi et audiui uocem unius aquilae uolantis per medium caelum dicentis uoce magna. Uae

uae. uae. habitantibus. in terra» De ceteris uocibus tubae trium angelorum qui erant tuba canituri

^{9, 1} Et quintus angelus tuba cecinit» Et uidi stellam de caelo cecidisse in terra

Et data est illi clauis putei abyssi et aperuit puteum s abyssi» ² Et ascendit fumus putei sicut fornacis magnae» Et obscuratus est sol et aer de fumo putei» ³ Et de fumo putei exierunt lucustae in terram» Et data est illis potestas sicut habent potestatem scorpiones terrae» ⁴ Et praeceptum est illis ne laederent faenum terrae

10

Neque omne uiride neque omnem arborem» Nisi tantum homines qui non habent signum dei in frontibus suis» ⁵ Et datum est illis ne occiderent eos sed ut cruciarentur mensibus quinque»

Et cruciatus eorum ut cruciatus scorpis cum percutit¹⁵ hominem

⁶ Et in diebus illis quaerent homines mortem et non inuenient eam» Et desiderabunt mori et mors fugiet ab eis» ⁷ Et similitudines lucustarum similes equis paratis in proelium» Et super capita earum tamquam coronae similes auro» Et²⁰ facies earum sicut facies hominum» ⁸ Et habebant capillos mulierum» Et dentes earum sicut leonum erant» ⁹ Et habebant loricas sicut loricas ferreas» Et uox alarum earum sicut uox currum equorum multorum currentium in bellum» ¹⁰ Et habebant caudas similes scorpionum» Et aculei erant in caudibus²⁵ earum potestas earum nocere hominibus mensibus quinque

¹¹ Et habent super se regem angelum abyssi» Cui nomen hebraeice abaddon. graece apollion. et latine exterminans

¹² Uae. unum abiit» Ecce ueniunt adhuc. duo. uae post haec» ¹³ Et sextus angelus tuba cecinit»

30

Et audiui uocem unum ex cornibus altaris aurei quod est ante oculos dei» ¹⁴ Dicentem sexto angelo qui habebat tubam. Solue quattuor angelos qui alligati sunt in flumine magno eufrate» ¹⁵ Et soluti sunt quattuor angeli qui parati erant in horam et diem et mensem et annum ut occiderent³⁵ tertiam partem hominum

¹⁶ Et numerus equestris exercitus uicies milies dena milia
audiui numerum eorum. ¹⁷ Et ita uidi equos in uisione. Et
qui sedebant super eos habentes loricas igneas et hyacintinas
et sulphureas. Et capita equorum erant tamquam capita
leonum. Et de ore ipsorum procedit ignis et fumus et sulphor

¹⁸ Ab his tribus plagis occisa est tertia pars hominum.
De igne et fumo et sulphure qui procedebat ex ore ipsorum

¹⁹ Potestas enim equorum in ore eorum est et in caudis
eorum. Nam caudae illorum similes serpentibus habentes
¹⁰ capita et in his nocent

²⁰ Et ceteri homines qui non sunt occisi in plagis neque
paenitentiam egerunt de operibus manuum suarum. Ut non
adorarent daemonia et simulacra aurea et argentea et aerea
et lapidea et lignea. Quae neque uidere possunt neque audire
¹⁵ neque ambulare. ²¹ Et non egerunt paenitentiam ab homicidiis suis
neque a ueneficiis suis. neque a fornicatione sua. neque a furtis suis.

VIII. ^{10, 1} Et uidi alium angelum fortem descendentem
de caelo amictum nube

Et hiris erat in capite eius et facies eius erat ut sol
²⁰ Et pedes eius tamquam columna ignis. ² Et habebat in
manu sua libellum apertum. Et posuit pedem suum dextrum
super mare sinistrum autem super terram. ³ Et clamauit uoce
magna quemadmodum cum leo rugit. Et cum clamasset locuta
sunt septem tonitrua uoces suas

²⁵ ⁴ Et cum locuta fuissent septem tonitrua scripturus eram.
Et audiui uocem de caelo dicentem

Signa quae locuta sunt septem tonitrua noli ea scribere.
⁵ Et angelum quem uidi stantem supra mare et supra terram.
Leuauit manum suam ad caelum ⁶ et iurauit per uiuentem in
³⁰ saecula saeculorum. Qui creauit caelum et ea quae in illo
sunt. Et terram et ea quae in ea sunt. Et mare et quae in
eo sunt

Quia tempus amplius non erit. ⁷ Sed in diebus uocis
septimi angeli cum coeperit tuba canere consummabitur
³⁵ mysterium dei. Sicut euangelizauit per seruos suos prophetas

X. ⁸ Et uox quam audiui de caelo iterum loquentem

c. IX, 16 -- X, 8.

mecum et dicentem uade accipe librum apertum de manu angeli stantis supra mare et supra terram

⁹Et abii ad angelum dicens ei ut daret mihi librum

Et dicit mihi accipe et deuora illum. Et faciet amari-
care uentrem tuum sed in ore tuo erit dulce tamquam mel.

¹⁰Et accepi librum de manu angeli et deuorauī eum. Et
erat in ore meo tamquam mel dulce et cum deuorassem eum
amaricatus est uenter meus. ¹¹Dicit mihi oportet te iterum
prophetare populis et gentibus et linguis et regibus multis.
^{11, 1}Et datus est mihi calamus similis uirgae dicens surge et ¹⁰
metire templum dei et altare et adorantes in eo ²atrium
quod est foris templum eice foras et ne metieris eum. Quo-
niam datum est gentibus. Et ciuitatem sanctam calcabunt
mensibus quadraginta et duobus. ³Et dabo duobus testibus
meis et prophetabunt diebus mille ducentis sexaginta amicti ¹⁵
saccos. ⁴hi sunt duae oliuae in conspectu domini terrae
stantes

⁵Et si quis eos uoluerit nocere. Ignis exiet de ore illorum
et deuorabit inimicos eorum. Et si quis uoluerit eos laedere
sic oportet eum occidi. ⁶Hi habent potestatem cludendi caelum
ne pluat in diebus prophetiae eorum. Et potestatem habent
super aquas conuertendi eas in sanguine. Et percutere terram
omni plaga quotienscumque uoluerint

⁷Et cum finierint testimonium suum. Bestia quae ascendit
de abyssu faciet aduersus illos bellum et uincet eos et occidet ¹⁵
illos. ⁸Et corpora eorum in plateis ciuitatis magnae quae
uocatur spiritaliter sodoma et aegyptus ubi et dominus
eorum crucifixus est. ⁹Et uidebunt de populis et tribus et
linguis et gentibus corpora eorum. Per tres dies et dimidium
et corpora eorum non sinunt poni in monumentis. ²⁰

¹⁰Et inhabitantes terram gaudebunt super illos et iucun-
dabuntur et munera mittent inuicem

Quoniam hi duo prophetae cruauerunt eos qui inhabitant
terram. ¹¹Et post dies tres et dimidium spiritus uitae a deo
intrauit in eos et steterunt super pedes suos. Et timor magnus ²⁵
accidit super eos qui uidebant eos. ¹²Et audierunt uocem

magnam de caelo dicentem illis ascendite huc. Et ascenderunt in caelum in nube. Et uiderunt eos inimici eorum. ¹³ Et in illa hora factus est terrae motus magnus et decima pars ciuitatis cecidit. Et occisa sunt de terrae motu nomina hominum VII milia.

Et reliqui in timore sunt missi. et dederunt gloriam deo caeli. ¹⁴ Uae secundum abiit. Uae tertium ueniet cito.

XI. ¹⁵ Et septimus angelus tuba cecinit. Et factae sunt uoces magnae in caelo dicentes. Factum est regnum huius mundi domini nostri et ihesu christi eius. et regnauit in saecula saeculorum. ¹⁶ Et XXIII seniores qui in conspectu dei sedent in sedibus suis

Ceciderunt in facies suas et adorauerunt deum ¹⁷ dicentes. Gratias agimus tibi domine deus omnipotens. qui es et qui ¹⁸ eras. Et quia accepisti uirtutem tuam magnam et regnasti ¹⁸ et iratae sunt gentes.

Et aduenit ira tua et tempus mortuorum. Iudicare et reddere mercedem seruis tuis prophetis et sanctis et timen-
tibus nomen tuum. Pusillis et magnis et exterminandi cos ²⁰ qui corruerunt terram

XII. ¹⁹ Et apertum est templum dei in caelo et uisa est arca testamenti eius in templo eius. Et facta sunt fulgora et uoces et terrae motus et grando magna. ^{12, 1} Et signum magnum apparuit in caelo. Mulier amicta sole et luna sub pedibus eius. Et in ²³ capite eius corona stellarum duodecim. ² Et in utero habens et clamabat parturiens et cruciatur ut pariat. ³ Et uisum est aliud signum in caelo. Et ecce draco magnus rufus habens capita septem et cornua decem. Et in capitibus eius septem diademata

⁴ Et cauda eius trahebat tertiam partem stellarum caeli ²⁰ et misit eas in terram

Et dracho stetit ante mulierem quae erat paritura ut cum peperisset filium eius deuoraret. ⁵ Et peperit filium masculum qui recturus erit omnes gentes in uirga ferrea

Et raptus est filius eius ad deum et ad thronum eius

³⁵ ⁶ Et mulier fugit in solitudinem ubi habet locum paratum a deo. Ut ibi pascant illam diebus mille ducentis sexaginta

c. XI, 12 — XII, 6.

XIII. ⁷ Et factum est proelium in caelo. micahel et angeli eius proeliabantur cum drachone. Et dracho pugnabat et angeli eius ⁸ et non ualuerunt. Neque locus inuentus est eorum amplius in caelo. ⁹ Et proiectus est dracho ille magnus serpens antiquus qui uocatur diabolus et satanas. Qui seducit uniuersum orbem proiectus est in terram et angeli eius cum illo missi sunt. ¹⁰ Et audiui uocem magnam in caelo dicentem

Nunc facta est salus et uirtus et regnum dei nostri et potestas christi eius.

Quia proiectus est accusator fratrum nostrorum 10

Qui accusabat illos ante conspectum dei nostri. die ac nocte. ¹¹ Et ipsi uicerunt illum propter sanguinem agni et propter uerbum testimonii sui. Et non dilexerunt animas suas usque ad mortem. ¹² Propterea laetamini caeli et qui habitatis in eis. Uae terrae et mari quia descendit diabolus ad uos 15 habens iram magnam sciens quod modicum tempus habet

¹³ Et postquam uidit dracho quod proiectus esset in terram persecutus est mulierem quae peperit masculum. ¹⁴ Et datae sunt mulieri duae alae aquilae magnae. Ut uolaret in desertum in locum suum. Ubi alitur per tempus et tempora et dimidium temporis a facie serpentis. ¹⁵ Et misit serpens ex ore suo aquam post mulierem tamquam flumen ut eam faceret trahi a flumine

¹⁶ Et adiunxit terra mulierem et aperuit terra os suum

Et absorcuit flumen quod misit dracho de ore suo 25

¹⁷ Et iratus est dracho in mulierem. Et abiit facere proelium cum reliquis de semine eius. Qui custodiunt mandata dei et habent testimonium ihesu

¹⁸ Et stetit supra harenam maris. ¹⁹ Et uidi de mare bestiam ascendentem habentem capita VII et cornua decem. 30 Et super cornua eius decem diademata. Et super capita eius nomen blasphemiae

² Et bestiam quam uidi similis erat pardo et pedes eius sicut ursi. Et os eius sicut os leonis. Et dedit illi dracho uirtutem suam et potestatem magnam. ³ Et uidi unum de capitibus eius quasi occisum in morte et plaga mortis eius

c. XII, 7 — XIII, 3.

curata est» Et admirata est uniuersa terra post bestiam»

⁴Et adorauerunt drachonem quia dedit potestatem bestiae

Et adorauerunt bestiam dicentes» Quis similis bestiae et quis poterit pugnare cum ea» ⁵Et datum est ei loqui magna et blasphemiae» Et data est illi potestas facere menses quadraginta et duo

⁶Et aperuit os suum in blasphemias ad deum blasphemare nomen eius et tabernaculum eius et eos qui in caelo habitant» ⁷Et datum est illi bellum facere cum sanctis et ¹⁰vincere illos

Et data est ei potestas in omnem tribum et populum et linguam et gentem

⁸Et adorabunt eum omnes qui inhabitant terram quorum non sunt scripta nomina in libro uitae agni qui occisus est ¹⁵ab origine mundi» ⁹Si quis habet aures audiat» ¹⁰Qui in captiuitatem in captiuitatem uadit» Qui in gladio occiderit oportet eum in gladio occidi.

Hic est patientia et fides sanctorum»

XIII. ¹¹Et uidi aliam bestiam ascendentem de terra ²⁰Et habebat cornua duo similia agni» Et loquebatur sicut dracho» ¹²Et potestatem prioris bestiae omnem faciebat in conspectu eius» Et facit terram et inhabitantes in eam adorare bestiam primam cuius curata est plaga mortis» ¹³Et facit signa magna ut etiam ignem faceret de caelo descendere ²⁵in terram in conspectu hominum» ¹⁴Et seducit habitantes terram propter signa quae data sunt illi facere in conspectu bestiae dicens habitantibus in terram ut faciant imaginem bestiae quae habet plagam gladii et uixit»

¹⁵Et datum est illi ut daret spiritum imagini bestiae»

²⁰Ut et loquatur imago bestiae

Et faciet ut quicumque non adorauerit imaginem bestiae occidatur» ¹⁶Et faciet omnes pusillos et magnos» Et diuites et pauperes et liberos et seruos

Habere character in dextra manu aut in frontibus suis» ²⁵¹⁷Et ne quis possit emere aut uendere nisi qui habet character nominis bestiae aut numerum nominis eius

TEITAN ¹⁸ Hic sapientia est qui habet intellectum computet numerum bestiae» Numerus enim hominis est et numerus eius est. DCLX·VI.

XV. ¹⁴, ¹ Et uidi et ecce agnus stabat super montem sion. et cum illo CXLIII milia» Habentes nomen eius et nomen patris eius scriptum in frontibus suis» ² Et audiui uocem ⁵ de caelo tamquam uocem aquarum multarum et tamquam uocem thonitru magni

Et uocem quam audiui sicut citharedorum citharizantium in citharis suis» ³ Et cantabant quasi canticum nouum ante sedem et ante quattuor animalia et seniores» Et nemo poterat ¹⁰ dicere canticum nisi illa centum quadraginta quattuor milia qui empti sunt de terra

⁴ Hi sunt qui cum mulieribus non sunt coinquinati uirgines enim sunt

Hi sunt qui sequuntur agnum quocumque ierit ¹⁵

hi empti sunt ex omnibus primitiae deo et agno. ⁵ Et in ore ipsorum non est inuentum mendacium sine macula sunt» ⁶ Et uidi alterum angelum uolantem per medium caelum» Habentem euangelium aeternum» Ut euangelizaret sedentibus super terram» Et super omnem gentem et tribum et linguam ²⁰ et populum ⁷ dicens magna uoce» Timete deum et date illi honorem quia uenit hora iudicii eius» Et adorete eum qui fecit caelum et terram mare et fontes aquarum» ⁸ Et alius angelus secutus est dicens» Cecidit cecidit babylon illa magna quae a uino fornicationis suae potionauit omnes gentes ²⁵

⁹ Et alius angelus tertius secutus est illos dicens uoce magna» Si quis adorauerit bestiam et imaginem eius et acceperit characterem in fronte sua aut in manu sua» ¹⁰ Et hic biberit de uino irae dei qui mixtus est mero in calice irae ipsius» Et cruciabitur igne et sulphure in conspectu angelorum ³⁰ sanctorum et ante conspectum agni ¹¹ et fumus tormentorum eorum in saecula saeculorum ascendit» Nec habent requiem die ac nocte qui adorauerunt bestiam et imaginem eius

Et si quis acceperit characterem nominis eius»

¹² Hic patientia sanctorum qui custodiunt mandata dei et ³⁵ fidem ihesu» ¹³ Et audiui uocem de caelo dicentem

c. XIII, 18 — XIV, 13.

Scribe beati mortui qui in domino moriuntur» A modo iam dicit spiritus ut requiescant a laboribus suis

Opera enim illorum secuntur illos» ¹⁴Et uidi et ecce nubem candidam

⁸ Et supra nubem sedentem similem filio hominis» Habentem in capite suo coronam auream et in manu sua falcem acutam» ¹⁵Et alter angelus exiuit de templo clamans uoce magna ad sedentem super nubem» Mitte falcem tuam et mete quia uenit hora ut metatur» Quoniam aruit messis terrae

¹⁰ ¹⁶Et misit qui sedebat supra nubem falcem suam in terram et messuit terram» ¹⁷Et alius angelus exiuit de templo quod est in caelo» Habens et ipse falcem acutam» ¹⁸Et alius angelus de altari qui habet potestatem supra ignem» Et clamauit uoce magna qui habebat falcem acutam dicens

¹⁹ Mitte falcem tuam acutam et uindemia botruos uineae terrae quoniam maturae sunt uuae eius.

¹⁹Et misit angelus falcem suam in terram et uindemiauit uineam terrae et misit in lacum irae dei magnum» ²⁰Et calcatus est lacus extra ciuitatem

²⁰ Et exiuit sanguis de laco usque ad frenos equorum per stadia mille sexcenta

^{15, 1} Et uidi aliud signum in caelo magnum et mirabile

Angelos VII habentes plagas VII nouissimas» Quoniam in illis consummata est ira dei» ²Et uidi mare uitreum ²⁵mixtum igne

Et eos qui uicerunt bestiam et imaginem illius et numerum nominis eius stantes supra mare uitreum» Habentes citharas dei ³et cantantes canticum mosi serui dei»

Et canticum agni dicentes magna et mirabilia opera tua ³⁰domine deus omnipotens

Iustae et uerae uiae tuae rex saeculorum» ⁴Quis non timebit domine et magnificauit nomen tuum quia solus pius es» Quoniam omnes gentes uenient et adorabunt in conspectu tuo quoniam iudicia tua manifesta sunt

³⁵ XVI. ⁵Et post haec uidi et ecce apertum est templum tabernaculi testimonii in caelo» ⁶Et exierunt VII angeli.

c. XIV, 13 — XV, 6.

habentes VII plagas de templo. Uestiti lapide mundo candido et praecincti circa pectora zonis aureis

⁷ Et unus ex quattuor animalibus dedit VII angelis fialas aureas plenas iracundia dei uiuentis in saecula saeculorum

⁸ Et inpletum est templum fumo a maiestate dei et de uirtute eius. Et nemo poterat introire in templum donec consummarentur VII plagae VII angelorum

^{16, 1} Et audiui uocem magnam de templo dicentem septem angelis. Ite et effundite VII fialas irae dei in terram. ² Et abiit primus et effudit fialam suam in terram et factum est ¹⁰ uulnus saeuum ac pessimum in homines qui habent character bestiae et eos qui adorauerunt imaginem eius. ³ Et secundus effudit fialam suam in mare et factus est sanguis tamquam mortui et omnis anima uiuens mortua est in mari

⁴ Et tertius effudit fialam suam super flumina et super ¹⁵ fontes aquarum et factus est sanguis. ⁵ Et audiui angelum quartum dicentem iustus es qui es et qui eras sanctus qui haec iudicasti. ⁶ Quia sanguinem sanctorum et prophetarum fuderunt et sanguinem eis dedisti bibere digni sunt. ⁷ Et audiui altare dicens etiam domine deus omnipotens uera et iusta ²⁰ iudicia tua. ⁸ Et quartus effudit fialam suam in solem et datum est illi aestus afficere homines igni. ⁹ Et aestuauerunt homines aestu magno. Et blasphemauerunt nomen dei habentis potestatem super has plagas. Neque egerunt paenitentiam ut darent illi gloriam. ¹⁰ Et quintus effudit fialam suam super sedem ²⁵ bestiae et factum est regnum eius tenebrosus. Et conmandauerunt linguas suas prae dolore. ¹¹ Et blasphemauerunt deum caeli prae doloribus et uulneribus. Et non egerunt paenitentiam ex operibus suis. ¹² Et sextus effudit fialam suam in flumen illud magnum eufraten. Et siccauit aquam eius ut ³⁰ praepararetur uia regibus ab ortu solis. ¹³ Et uidi de ore draconis et de ore bestiae et de ore pseudoprophetae. Spiritus tres inmundos in modum ranarum. ¹⁴ Sunt enim spiritus daemoniorum facientes signa. Et procedent ad reges totius terrae congregare illos in proelium ad diem magnum dei omnipotentis. ³⁵ ¹⁵ Ecce uenio sicut fur. beatus qui uigilat et custodit uestimenta

sua ne nudus ambulet et uideant turpitudinem eius. ¹⁶ Et congregauit illos in locum qui uocatur hebraeicae magedon. ¹⁷ Et septimus effudit fialam suam in aerem. Et exiuit uox magna de templo a throno dicens factum est

¹⁸ Et facta sunt fulgora et uoces et tonitrua. Et terrae motus magnus qualis numquam fuit ex quo homines fuerunt super terram talis terrae motus sic magnus

¹⁹ Et facta est ciuitas magna in tres partes et ciuitates gentium ceciderunt. Et babylon magna uenit in memoria ante ²⁰ deum dare ei calicem uini indignationis irae eius. ²⁰ Et omnis insula fugit et montes non sunt inuenti. ²¹ Et grando magna sicut talentum descendit de caelo in homines. Et blasphema-uerunt homines deum propter plagam grandinis et quoniam magna facta est uehementer

¹⁵ XVII. ^{17, 1} Et uenit unus de septem angelis qui habebat septem fialas et locutus est mecum dicens. Ueni ostendam tibi damnationem meretricis magnae quae sedet super aquas multas. ² Cum qua fornicati sunt reges terrae et inebriati sunt qui inhabitant terram de uino prostitutionis eius.

²⁰ ³ Et abstulit me in deserto in spiritu. Et uidi mulierem sedentem super bestiam coccineam plenam nominibus blasphemiae habentem capita VII et cornua X. ⁴ Et mulier erat circumdata purpura et coccino. Et inaurata auro et lapide pretioso et margaritis. Habens poculum aureum in manu sua ²³ plenum abominatione et immunditia et fornicationis eius

⁵ Et in fronte eius nomen scriptum mysterium babylon magna. Mater fornicationum et abominationum terrae.

⁶ Et uidi mulierem ebriam de sanguine sanctorum et de sanguine martyrum ihesu

³⁰ Et miratus sum cum uidissem illam admiratione magna.

⁷ Et dixit mihi angelus quare miraris

Ego tibi dicam sacramentum mulieris et bestiae quae portat eam. Qui habet capita VII et decem cornua. ⁸ Bestia quam uidisti fuit et non est et ascensura est de abyssu et in ³⁵ interitum ibit. Et mirabantur inhabitantes terram. Quorum non sunt scripta nomina in libro uitae a constitutione mundi.

Uidentes bestiam quae erat et non est» ⁹Et hic est sensus qui habet sapientiam

Septem capita· septemontes sunt super quos mulier sedet·
¹⁰Et reges VII sunt quinque ceciderunt· unus est et alius nondum uenit

Et cum uenerit oportet illum breue tempus manere» ¹¹Et bestia quae erat et non est· Et ipsa octaua est et de VII est et in interitum uadet· ¹²Et decem cornua quae uidisti decem reges sunt qui regnum non acceperunt· Sed potestatem tamquam reges una hora accipiunt post bestiam

¹³Hi unum consilium habent et uirtutem et potestatem suam bestiae tradent

¹⁴Hi cum agno pugnabunt et agnus uincet illos·

Quoniam dominus dominorum est· et rex regum· Et qui cum illo sunt uocati electi et fideles· ¹⁵Et dixit mihi aquas quas uidisti ubi meretrix sedet·

Populi sunt et gentes et linguae· ¹⁶Et decem cornua quae uidisti et bestiam

Hi odient fornicariam et desolatam facient illam et nudam· Et carnes eius manducabunt et ipsam igni concremabunt·

¹⁷Deus enim dedit in corda eorum ut non faciant quod illi placitum est ut dent regnum suum bestiae

Donec consummentur uerba dei· ¹⁸Et mulierem quam uidisti est ciuitas magna quae habet regnum super reges terrae·

XVIII. ^{18, 1} Et post haec uidi alium angelum descendentem de caelo habentem potestatem magnam· Et terra inluminata est a gloria eius· ²Et exclamauit in forti uoce dicens· Cecidit cecidit babylon magna

Et facta est habitatio daemoniorum· Et custodia omnis spiritus inmundi· Et custodia omnis uolucris inmundae·
³Quia de ira fornicationis eius biberunt omnes gentes· Et reges terrae cum illa fornicati sunt· Et mercatores terrae de uirtute deliciarum eius diuites facti sunt· ⁴Et audiui aliam uocem dicentem exite de illa populus meus

Ut ne participes sitis delictorum eius· Et de plagis eius non accipiatis

⁵ Quoniam peruenerunt peccata eius usque ad caelum

Et recordatus est deus iniquitatum eius ⁶ reddite illi sicut ipsa reddidit. Et duplicate duplicia secundum opera eius. In poculo quo miscuit miscete illi. Duplum ⁷ quantum glorificauit ⁸ se et in deliciis fuit tantum date illi tormentum et luctum

Quia in corde suo dicit. sedeo regina et uidua non sum et luctum non uidebo

⁸ Ideo in una die uenient plagae eius mors et luctus et fames et igni conburetur. Quia fortis est deus qui iudicauit ¹⁰ illam. ⁹ Et flebunt et plangent se super illam reges terrae qui cum illa fornicati sunt et in deliciis uixerunt

Cum uiderint fumum incendii eius. ¹⁰ Longe stantes propter timorem tormentorum eius. Dicentes uae. uae. ciuitas illa magna babilon. ciuitas illa fortis. Quoniam una hora uenit iudicium tuum

¹¹ Et negotiatores terrae flebunt et lugebunt super illam. Quoniam merces eorum nemo emet amplius. ¹² Merces auri et argenti et lapidis praetiosi. Et margaritis et byssi. Et purpurae et sirici et cocci. Et omne lignum thynum. Et omnia uasa eboris. Et omnia uasa de lapide praetioso et ²⁰ aeramento et ferro et marmore. ¹³ Et cinnamomum et amomum

Et odoramentorum et ungenti et turis et uini et olei et similiae tritici

Et iumentorum et ouium et equorum et raedarum

Et mancipiorum et animarum hominum. ¹⁴ Et poma tua ²⁵ desiderii animae discessit a te. Et omnia pingua et praeclara perierunt a te. Et amplius illa iam non inuenient ¹⁵ mercatores horum qui diuites facti sunt ab ea

Longe stabunt propter timorem tormentorum eius. Flentes et lugentes ¹⁶ et dicentes. Uae. uae. ciuitas illa magna quae ³⁰ amicta erat byssino et purpura et cocco. Et deaurata auro et lapide praetioso et margaritis. Quoniam una hora destitutae sunt tantae diuitiae

¹⁷ Et omnis gubernator et omnis qui in locum nauigat

Et nautae et qui mari operantur. Longe steterunt ¹⁸ et ³⁵ clamauerunt. Uidentes locum incendii eius

Dicentes quae similis ciuitati huic magnae. ¹⁹ Et miserunt

puluerem super capita sua. Et clamauerunt flentes et lugentes dicentes. uae. uae. ciuitas magna. In qua diuites facti sunt omnes qui habent naues in mari de praetiis eius quoniam una hora desolata est

²⁰ Exulta super eam caelum et sancti. Et apostoli et prophetae. Quoniam iudicauit deus iudicium uestrum de illa.

²¹ Et sustulit unus angelus fortis lapidem quasi molarem magnum et misit in mare dicens. Hoc inpetu mittitur babylon magna illa ciuitas et ultra iam non inuenietur.

²² Et uox citharaedorum et musicorum et tibia canentium et tuba non audietur in ea amplius

Et uox molae non audietur in ea amplius. ²³ Et lux lucernae non lucebit tibi amplius. Et uox sponsi et sponsae non audietur adhuc in te. Quia mercatores tui erant principes terrae. Quia in ueneficiis tuis errauerunt omnes gentes.

²⁴ Et in ea sanguis prophetarum et sanctorum inuentus est et omnium qui interfecti sunt in terra

XVIII. ^{19, 1} Post haec audiui quasi uocem magnam turbarum multarum in caelo dicentium alleluia.

Salus et gloria et uirtus deo nostro est. ² Quia uera et iusta iudicia sunt eius. Qui iudicauit de meretrice magna quae corrupit terram in prostitutione sua. Et uindicauit sanguinem seruorum suorum de manibus eius. ³ Et iterum dixerunt alleluia. Et fumus eius ascendit in saecula saeculorum. ⁴ Et ceciderunt seniores XXIII et quattuor animalia et adorauerunt deum sedentem super thronum. Dicentes. amen alleluia. ⁵ Et uox de throno exiuit dicens. Laudem dicite deo nostro omnes serui eius. Et qui timetis eum pusilli et magni

⁶ Et audiui quasi uocem tubae magnae. Et sicut uocem aquarum multarum. Et sicut uocem thonitruum magnorum dicentium alleluia

Quoniam regnauit dominus deus noster omnipotens.

⁷ Gaudeamus et exulemus et demus gloriam ei

Quia uenerunt nuptiae agni et uxor eius praeparauit se. ⁸ Et datum est illi ut cooperiat se byssinum splendens candidum. Byssinum enim iustificationes sunt sanctorum. ⁹ Et

dicit mihi scribe beati qui ad caenam nuptiarum agni uocati sunt» Et dicit mihi haec uerba. uerba dei sunt»

¹⁰ Et cecidi ante pedes eius ut adorarem eum» Et dicit mihi uide ne feceris

» Conseruus tuus sum et fratrum tuorum habentium testimonium ihesu» Deum adora» Testimonium enim ihesu est spiritus prophetiae»

. XX. ¹¹ Et uidi caelum apertum et ecce equus albus et qui sedebat super eum uocatur fidelis et uerax uocatur»
¹⁰ Et iustitiam indicat et pugnat» ¹² Oculi eius sicut flamma ignis

Et in capite eius diademata multa» Habens nomen scriptum quod nemo nouit nisi ipse» ¹³ Et uestitus erat uestem aspersam sanguine

¹⁴ Et uocabatur nomen eius uerbum dei» ¹⁴ Et exercitus qui sunt in caelo sequebatur eum in equis albis

Uestiti byssinum album mundum» ¹⁵ Et de ore ipsius pro-
cedit gladius acutus ut in ipso percutiat gentes et ipse reget
eos in ferrea uirga» Et ipse calcatur torcular uini furoris irae
²⁰ dei omnipotentis

¹⁶ Et habet in uestimento et super femore suo scriptum.
rex regum et dominus dominantium.

¹⁷ Et uidi unum angelum stantem in sole» Et clamauit uoce
magna dicens omnibus auibz quae uolabant per medium caeli

²⁵ Uenite congregamini ad caenam magnam dei»

¹⁸ Ut manducetis carnes regum et carnes tribunorum

Et carnes fortium» Et carnes equorum et sedentium in
ipsis» Et carnes omnium liberorum ac seruorum et pusillorum
ac magnorum.

³⁰ ¹⁹ Et uidi bestiam et reges terrae» Et exercitus eorum
congregatos

Ad faciendum proelium cum illo qui sedebat in equo cum
exercitu eius

²⁰ Et adpraehensa est bestia et cum illo pseudoprophetae»

²⁵ Qui fecit signa coram ipso quibus seduxit eos. Qui acceperunt
characterem bestiae.

Qui et adorant imaginem eius» Uiui missi sunt hi duo in stagnum ignis ardentis sulphore»

²¹ Et ceteri occisi sunt in gladio sedentis super equum qui procedit de ore ipsius

Et omnes aues saturatae sunt carnibus eorum 5

^{20, 1} Et uidi angelum descendentem de caelo habentem clauem abyssi» Et catenam magnam in manu sua

² Et adpraehendit drachonem serpentem antiquum qui est diabolus et satanas» Et ligauit eum per annos mille» ³ Et misit eum in abyssum et clausit» Et signauit super illum ut 10
non seducat amplius gentes donec consummentur mille anni» Post haec oportet illum solui modico tempore» ⁴ Et uidi sedes et sederunt super eas et iudicium datum est illis» Et animas decollatorum propter testimonium ihesu et propter uerbum dei» Et qui non adorauerunt bestiam neque imaginem eius» 15
Nec acceperunt characterem eius in frontibus aut in manibus suis» Et uixerunt et regnauerunt cum christo mille annis» ⁵ Ceteri mortuorum non uixerunt donec consummentur mille anni»

XXI. haec est resurrectio prima» ⁶ Beatus et sanctus qui habet partem in resurrectionem prima. 20

In his secunda mors non habet potestatem» Sed erunt sacerdotes dei et christi et regnabunt cum illo mille annis» ⁷ Et cum consummati fuerint mille anni soluitur satanas de carcere suo» ⁸ Et exiuit et seducet gentes quae sunt super quattuor angulos terrae gog et magog» Et congregauit eos in 25
proelium quorum numerus est sicut harena maris» ⁹ Et ascenderunt super latitudinem terrae» Et circuierunt castra sanctorum et ciuitatem dilectam

Et descendit ignis a deo de caelo et deuorauit eos

¹⁰ Et diabolus qui seducebat eos missus est in stagnum 30
ignis et sulphuris» Ubi est bestia et pseudoprophetae» Et cruciabuntur die ac nocte in saecula saeculorum» ¹¹ Et uidi thronum magnum candidum et sedentem super eum» A cuius aspectu fugit terra et caelum

Et locus non est inuentus ab eis» ¹² Et uidi mortuos 35
magnos et pusillos stantes in conspectu throni

Et libri aperti sunt et alius liber apertus est qui est uitae. Et iudicati sunt mortui ex his quae scripta erant in libris secundum opera ipsorum. ¹³ Et dedit mare mortuos qui in eo erant. Et mors et inferus dederunt mortuos qui in ipsis erant. Et iudicatum est de singulis secundum opera ipsorum

¹⁴ Et infernus et mors missi sunt in stagnum ignis

Haec mors secunda est. stagnum ignis ¹⁵ et qui non est inuentus in libro uitae scriptus missus est in stagnum ignis. ²¹ Et uidi caelum nouum et terram nouam. Primum enim caelum et prima terra abiit. et mare iam non est

² Et ciuitatem sanctam hierusalem nouam. uidi descendentem de caelo a deo paratam sicut sponsam ornatam uiro suo. ³ Et audiui uocem magnam de throno dicentem. ecce tabernaculum dei cum hominibus. ¹⁵

Et habitat cum eis et ipsi populus eius erunt et ipse deus cum eis erit eorum deus.

⁴ Et absterget deus omnem lacrimam ab oculis eorum

Et mors ultra non erit neque luctus neque clamor neque dolor erit. Ultra quae prima abierunt. ⁵ Et dixit qui sedebat in throno ecce noua facio omnia.

Et dixit mihi scribe quia haec uerba fidelissima sunt et uera. Et dixit mihi factum est. Et ego sum α et ω initium et finis

²⁵ Ego sitiendi dabo de fonte aquae uiuae. ⁷ Qui uicerit possidebit haec

Et ero illi deus et ille erit mihi filius. ⁸ Timidis autem et incredulis et exsecratis et homicidis et fornicatoribus et ueneficis et idolatris et omnibus mendacibus pars illorum erit ³⁰ in stagno ardenti

Igne et sulphure quod est mors secunda.

XXII. ⁹ Et uenit unus de septem angelis. Habentibus fialas plenas septem plagis nouissimis. Et locutus est mecum dicens. ueni ostendam tibi sponsam uxorem agni. ¹⁰ Et sustulit me in spiritu in montem magnum et altum. Et ostendit mihi ciuitatem sanctam hierusalem descendentem de caelo a deo

¹¹ habentem claritatem dei» Lumen eius simile lapidi praetioso tamquam lapidi iaspidis sicut crystallum» ¹² Et habebat murum magnum et altum» Habens portas XII et nomina scribta quae sunt nomina XII tribuum filiorum israhel

¹³ Ab oriente portae tres.

Ab aquilone portae tres.

Ab austro portae tres

Ab occasu portae tres

¹⁴ Et murus ciuitatis habens fundamenta duodecim

Et in ipsis duodecim nomina duodecim apostolorum et ¹⁰ agni» ¹⁵ Et qui loquebatur mecum habebat mensuram harundinem auream

Ut metiretur ciuitatem et portas eius et murum

¹⁶ Et ciuitas in quadro posita est» Et longitudo tanta est quanta et latitudo ¹⁵

Et mensus est ciuitatem de harundine per stadia duodecim milia» Longitudo et latitudo eius aequalia sunt» ¹⁷ Et mensus est murus eius centum quadraginta quattuor cubitorum mensura hominis quae est angeli» ¹⁸ Et erat structura muri eius ex lapide iaspide» Ipsa uero ciuitas auro mundo simile ²⁰ uitro mundo»

¹⁹ Fundamenta muri ciuitatis omni lapide praetioso ornata» Fundamentum primum iaspidis» Secundus sapphyrus» Tertius carcedonius» Quartus zmaragdus» ²⁰ Quintus sardonix» Sextus sardonius» Septimus chrysolitus» Octauus byrillus» Nonus ²⁵ topazius

Decimus chysoliprassus

Undecimus yacintus»

Et duodecimus ametistus

²¹ Et duodecim portae» duodecim margaritae sunt per singulas» Et singulae portae erant singulae margaritis» Et plateae ciuitatis aurum mundum tamquam uitrum perlucidum ²² et templum non uidi in ea

Dominus enim deus omnipotens templum illius est et agnus» ²³ Et ciuitas non eget sole neque luna ut luceant in ea nam claritas dei inluminauit eam

Et lucerna eius est agnus

²⁴Et ambulant gentes per lumen eius. Et reges terrae adferent gloriam suam et honorem in illam

²⁵Et portae eius non cludentur per diem. Nox enim non est illie ²⁶et adferent gloriam et honorem gentium in illam. Nec intrauit in illa aliquid coinquinatum et faciens abominationem et mendacium. Nisi qui scripti sunt in libro uitae agni

XXIII. ²², ¹ Et ostendit mihi flumen aquae uiuae splendidum tamquam chrystallum

¹⁰ Procedentem de sede dei et agni ²in medio plateae eius

Ex utraque parte fluminis lignum uitae adferens fructus duodecim per menses singula reddentia fructum suum. Et folia ligni ad sanitatem gentium. ³Et omne maledictum non erit amplius.

¹⁵ Et sedes dei et agni in illa erunt. Et serui eius seruiant illi ⁴et uidebunt faciem eius et nomen eius in frontibus eorum.

⁵Et nox ultra non erit et non egebunt lumine neque lumine solis quoniam dominus deus inluminauit illos.

Et regnabunt in saecula saeculorum.

²⁰ XXIII. ⁶Et dixit mihi haec uerba fidelissima et uera sunt

Et dominus deus spiritum prophetarum

Misit angelum suum ostendere seruis suis quae oportet fieri cito ⁷et ecce uenio uelociter. Beatus qui custodit uerba prophetiae libri huius. ⁸Ego iohannes qui audiui et uidi haec.

Et postquam audissem et uidissem. Cecidi ut adorarem ante pedes angeli qui mihi haec ostendebat

⁹Et dicit mihi uide ne feceris conseruus tuus sum et fratrum tuorum prophetarum et eorum qui seruant uerba libri huius

¹⁰Tempus enim prope est ¹¹qui nocet noceat adhuc

Et qui in sordibus est sordescat adhuc. Et iustus iustitiam faciat adhuc.

Et sanctus sanctificetur adhuc

¹²Ecce uenio cito et merces mea mecum est. Reddere unicuique secundum opera sua. ¹³Ego α et ω primus et no-

c. XXI, 23 -- XXII, 13.

uissimus principium et finis. ¹⁴ Beati qui lauant stolas suas ut sit potestas eorum in ligno uitae

Et portis intrent in ciuitatem. ¹⁵ Foris canes et uenefici et impudicitiae et idolis seruientes et omnis qui amat et facit mendacium.

XXV. ¹⁶ Ego ihesus misi angelum meum testificari uobis haec in ecclesiis. Ego sum radix et genus dauid. stella splendida et matutina

¹⁷ Et spiritus et sponsa dicit ueni et qui audit dicat ueni

Et qui sitit ueniat qui uult accipiat aquam uitae gratis ¹⁰

¹⁸ Contestor ego omni audenti uerba prophetiae libri huius. Si quis adposuerit ad haec adponet deus super illum plagas scribas in libro isto. ¹⁹ Et si quis diminuerit de uerbis libri prophetiae huius...

Auferet deus partem eius de libro uitae et de ciuitate sancta. ¹⁵ Et de his quae scripta sunt in libro isto. ²⁰ Dicet qui testimonium perhibet istorum. Etiam uenio cito. amen.

Ueni domine ihesu. ²¹ Gratia domini nostri ihesu christi cum omnibus uobis...

c. XXII, 18—21.

20

EXP. APOCALYPSIS

SCI. IOHANNIS.

FELICITER

† *uictor famulus xpi et eius gratia*
episc capuae legi apud

25

[*basilicam consta ianam*
d. XIII. kal. maias ind. nona
q . . n p c basili u c cos
Iterato legi ind. X. die prid. iduum
april]

30

Incipiunt uersus damasin
in beatum paulum apostolum

- Iam dudum saulus procerum praecepta sequutus
Cum domino patrias uellet praeponere leges
5 Abnuerit christum laudasse prophetas
Caedibus adsiduis cuperet discerpere plebem
Cum lacerat sanctae matris pia foedera caecus
Post tenebras uerum meruit cognoscere lumen
Temptatus sensit posset quid gloria christi
10 Auribus ut domini uocem lucemque recepit
Composuit mores christi praecepta sequutus
Mutato placuit postquam de nomine paulus
Mira fides rerum. Subito trans aethera caeli
Noscere promeruit possent quid praemia uitae
15 Conscendet raptus martyr penetralia christi
Tertia lux caeli tenuit paradisus euntem
Conloquiis domini fruitur secreta reseruat
Gentibus ac populis iussus praedicere uera
Profundum penetrare maris noctemque diemque
20 Uisere eum magnum satis est uixisse latentem
Uerbera uincla famem lapides rabiemque ferarum
Carceris inlubiem uirgas tormenta catenas
Naufragium lacrimas serpentis dira uenena
Stigmata non timuit portare in corpore christi
25 Credentes docuit possent quia uincere mortem

Dignus amore dei uiuit per secla magister
Uersibus his fateor bis ter iustissime doctor
Sancte tuos damasus uolui monstrare triumphos

FINIUNT UERSUS DAMASI
EPISCOPI URBIS ROMAE

s

COMMENTARIUS DIPLOMATICUS.

Sigla, quibus in hoc commentario editionem meam codicis Fuldensis secundum singulas eius paginas illustrante, vindicante atque hic illic post repetitas curas emendante usus sum, lector benevolus sciat esse haec:

S scribe manum indicat.

V Victoris episcopi manum denotat, qui plurima vel ipse correxit vel ut ab aliis corrigerentur siglis \mathcal{R} vel $|$ vel \neg vel $\cdot|$ ad marginem positus flagitavit.

V' manum incerti scriptoris Victorinae similem significat.

C manum correctoris indicat, qui vel illa loca, quorum emendationem Victor siglis suis positus poposcerat, emendavit vel alia quoque, quae siglis notata non erant, correxit.

Ubi de munere atque aetate alicuius correctoris dubius haesi, literis vocabulisve ab eo allatis praemisi *Inc.* vel *Inc. man.*

Ag. scholiasten Anglosaxonicum denotat.

Siglis M¹, M², M³ et M⁴ aliquos aevi medii correctores insignivi, de quorum scriptura atque aetate in prolegomenis egi.

Litera Z alium aevi medii hominem significavi, qui ad scholia quaedam textui biblico addenda non tam calamo usus est, quam stylo plumbeo armatus laevem codicis pulchri superficiem hic illic turpavit.

Annotata vocabulorum divisione, exempli gratia vocabuli *au-ctoris*, significare volui, hoc verbum ad finem versus appropinquans a scriba codicis sic esse divisum: *auc-toris*, id tamen divisionis genus quum Victori non placeret, cum eo quod supra positum est genere ab ipso esse commutatum.

Punctis ad exitum vocabulorum positus ex. gr. *errorem*, vel *subiacere* indixi, his in locis interpunctionem a solito scribe usu ita uti positum est recedere.

Ubi super vocabula aliqua vel super syllabas literasque aliquas puncta vides superscripta, eas literas, syllabas vel vocabula scias in codice per Victorem hac ratione ad deletionem esse condemnatas.

Litterae generis minuti super aliam literam positae ut in codice ita in commentario correctionem Victorinam indicant. Ubi scribae sunt, appositum invenis S.

Accentus quem acutum vocamus super vocali aliqua positus lineolam obliquam repraesentat in codice super eadem scriptam, quae orthophonici generis esse videtur.

Ubi duo vocabula puncto distincta in medium proferuntur ex. gr. *autem-genuit*, scias illud punctum in codice non alium in finem videri insertum esse, nisi ut vocabula scripta vel inter se vel a notis marginalibus separarentur, unde fit, ut in impresso textu locum habere non possit.

1, vv. 1—16. continent primam codicis paginam, quae non solum multa membranae immaculatione literarumque detritione turpata est, sed etiam eatenus singularem adspectum praebet, quod singula textus vocabula ab imperito aliquo homine tum obliquis obelis tum hic illic punctis seriori tempore additis disiuncta apparent, quae ratio tractandi textus ad faciliorem lectionem male inventa usque ad finem praefationis est continuata.

5. *au-otoris*.

6. *lectione rasura emendatum e lectione*

7. *studio*.

11. *scribens correctum e scribons*

15. *inpendens*

21. *désereus | disciplinam, et doctrinae supercilio*.

23. *errorem*.

25. *subiacere* cui puncto aliud suppositum est.

26. *uerius*.

2. In titulo columnae lege UICTORIS

2. *apo-stolorum*. In | *daemonia*

3. *Tatianus*. Maiusculam in codice initialem nova quae hic exorditur pagina flagitavit.

6. *adhérens*. Ceterum posterior manus *adhaerens* scripsit | *lateri*.

7. *ammonii*.

8. *uoluminis*. Punctum crassius senioris aetatis

10. *sermones*. Punctum integratum

11. *adsumptu* Punctum non originale

13. *ambigi*

14. *extimari* V^s mutavit in *aestimari*

15. *heresiarches* idem in *haeresiarches*

16. *extitit*. *tatianus*. Ergo legas *extitit* | *co-gnoscens* | *libenter*. *amplector*. *interpretationem* quod quidem obelis adhibitis, quibus raro utitur Victor, correctum est.

17. *abicerem* cui puncto aliud suppositum est

19. *repperissem*.

22. *excoluit*

25. *adfigerem* cui puncto duo alia addita sunt, quae cum illo formam trianguli efficiunt.

26. *prouenerit.*
27. *euangeli* | *lectionem.*
28. *habeat.* | *prouenerat.* | *in-*
cun-otanter
30. *mine*⁴
31. *fuit.* | *putantur..*
32. *uersati.*
33. *sane.* | *numerus, canonicus.*
35. *sagaciter*⁵
- 3, 2. *repperire*⁶ cui puncto aliud sub-
scriptum est.
3. *explicare*⁷ cui puncto itidem aliud
est suppositum.
- 4—10. V⁸, ut videtur, canonum nu-
meros ab I usque ad X ad mar-
ginem apposuit.
12. *est.*
13. Originale *transgredi* a S in *pro-*
gredi mutatum. Quae correctio
quum non satis clara videretur, V
accurate ad marginem notavit *pro-*
gredi
14. *contrahi*, correctam ut vdr e
contrari | *quantitatem*⁹
15. *nexui*¹⁰ quibus unusquisq. ¹¹
¹² *canon. numeris declare* ¹³
¹⁴ *tur. vel ut manifestius fiat.* et post
tres alios versus:
- ¹⁵ *facile lector inueniat. or*
quae translocationis verborum sigla
nonnisi ab operis autore derivari
possunt. | legas: *canone qui euan-*
gelistae
16. *dixerint* a Victore correctum e
dixisse noscantur
17. *exeruimus.*
18. *conscriptam*¹⁶ cui puncto aliud sup-
positum est.
19. *expositio* a V corr. in *positio* |
*curauimus*¹⁷ cui puncto aliud pun-
ctum subscriptum est.
20. *numerus* corr. in — os. | *congre-*
gatos.
21. *digessit.* | *describere*¹⁸ cui puncto
aliud ad latus suppositum est.
24. *numeros.* | *inspiciens.*
26. *praecantes* sive *precantes*, quum
praeter recentiore obelum quo
litera a perfossa est, punctum, satis
quidem altum, super illa conspi-
ciatur. | *scri-pturarum*
- 4, 2. V¹⁹ iuxta capita uersuum 2. 3.
5. 7. 9. 11. 13. 15. 17. 19 numeros I
usque ad X adnotavit et ad exitum
uersuum 10. 12. 14. 16. 18. literas
adscripsit *e a s d e i. e.* easdem.
20. Sub hoc versu a V²⁰ vocabula scri-
pta sunt *ubi est marcus iohannes*
- 5—20. Quas in his paginis series nu-
merorum verticales conspicias, eae
in codice columnis arcubusque satis
simplicibus circumdatae sunt. Omnes
inscriptiones et subscriptiones mi-
nio exornatae, numeri atramento
scripti. Ceterum quae pone in-
scriptiones *Mattheus* etc. puncta
posita vides typothetae, non scribae,
esse moneo.
- 21, 18. rasa est prima littera nominis
iohannis
- 22, 11. *aelemosyna* obelo adhibito
mut. in *elem.*
15. *thensaurizando* puncto obeloque
adhibito mutatum in *thes.*
- 23, 9. *iahiris*, rasura mut. in — i
32 et 34. *thensauo* rasura mut. in *thes.*
38. *.V milia*
- 24, 3. *quoddam* adhibita rasura neque
tamen bene mut. in *quod ait*
15. *.IIII* hominum
20. *adstantib.* rasura mut. in *ast.*
21. *montem*
40. *curbatam* rasura mut. in *curuatam*
- 25, 5—8. hi versus quamquam vel rasi
vel obelis perfossi sunt, impresso
textui nostro surripi non poterant,
quia faciunt ad intelligendam nu-
merorum sequentibus capitalis prae-
fixorum seriem.
27. *ad contra* rasura mut. in *contra*
29. *deprachensa* eodem modo mut.
in *deprehensa*

34. *parabulam* in *parabolam* quidem mutatum est, sed lineola, quae correctionem effecit, ipsa rasa cernitur.
- 26, 6. *compraehendere* rasura mut. in *compreh.*
- 27, 1. *proficiscent.* Apertus error a me corrigi non debebat.
18. *compraehendere* rasura mut. in *compreh.*
- 28, 4. Literae *iter* in loco raso scriptae, in quo quid scriptum exstiterit nescio.
29. Manus moderna, fortasse saeculi XVII, codicem his verbis dedecoravit
cum Evangel. Lucae incip.
 quae referuntur ad argumentum praefationis Victorinae. Inscriptio uncinis inclusa mea est.
14. 15. *filiabus. aaron. et nomen eius. elisabeth.* Ceterum video in *aaron* alterum *a* rasum esse.
16. *incidentes* lineolis adhibitis mut. in *inced.*
17. *quaerilla* eod. modo mut. in *quaerella*
19. *fa-otum*
- 30, 1. *isrl.* Plenam scriptionem *israhel* habes 31, 29. 32, 15. 32, 32. 36, 23 et saepius.
2. *i-psorum*
9. *re-spondens*
12. *quousque*
16. *co-gnouerunt*
17. *i-pse*
27. *plêna*, literula *a* oneratum, quae post erasa est.
- 31, 15. *fru-otus*
18. *exultavit*
22. 24. *quia*
28. *inanis* adhibitis lineolis mut. in *inanes*
- 32, 18. Videtur S primum scripsisse *es*, et hoc postea correxisse in *est*. Ante voculam qui S scripserat *tuorum*, quod punctis Victorinis distinctum et postea erasum est.
27. *meorum*
38. *fili*ⁱ | III quod in margine cernitur puncto appposito caret.
- 33, 1. *autem. genuit*
21. *autem. fuit*
29. *generationes. ab*
- 34, 4. *fili* ut 32, 33.
- 36, 5. *legas haec*
25. *stillae a. S* mut. in *stellae*
- 38, 17. *lysaniae* nec desunt obeli literam *e* jugulantes
35. *legas sanguinibus.*
- 39, 3. *R* marginale referas ad emendationem numerorum canonicorum Mt. XI et Mr. IIII, quae necessaria Victori videbatur
11. *siluestrae*
18. *iordanne*
17. *fru-otum*
21. *fru-otum*
24. *legas illis.*
31. *exi-stimante*
- 40, 17. *populum* correctio acutiori calamo facta quum quae Victoris mihi esse visa sit.
- 41, 6. *tem-ptator*
15. *scri-ptum*
22. *R* referas ad emendationem proximi numeri canonici
31. *uidite* lineolis adhibitis mut. in *uidete*
- 42, 11. *lege nathanahel*
- 43, 2. *re-gnum*
13. *sta-gnum*
18. punctum quod in cod. ante *turbas* cernitur ad exornationem literae praecedentis referendum est.
19. *ca-pturam*
21. *cepimus*
34. *lege subductis* | quod ad marginem cernitur Lc. XXXII a V ipso appictum est.
- 44, 1. *theloneo* rasura facta in *teloneo* mut.
2. De qua re fere rideas, Victor et

- scriba eius vices suas ita permutarunt, ut hic illud *R* nitidissime margini adscripserit, ille correctionem isto siglo flagitatam propria manu sit exsecutus. Mutavit enim verba *secuti sunt* in *secutus est*
5. *R* Victorinum referendum est ad suppletionem numerorum, qui omissi erant, canonicorum.
13. supra voc. *ipsi* V notulas capitulares *Mt. Mr. Lc.* textu inscripsit.
20. *o-mnes*
31. *reliquid*
34. *ciuitatem*
35. *neptholim*
- 45, 5. *re-gni*
10. *eos* ut videtur.
12. Punctum ante voc. *et* fortasse ad proximam literam *a* pertinet.
24. *lege iacobi*
36. *re-gnum*
- 46, 15. *sal. euanuerit*
33. *ue-stra*
- 47, 1. *o-mnis* correctura difficulter cognoscenda.
3. *iudex. tradat*
11. *mini-stro*
12. *o-mnis*
14. *interpungas suo.*
25. *perierabis*
- 48, 3. *petit-a*
10. ad voc. *fili* serior manus literam *i* affixit. Eadem ultimam literam vocabuli *quia* obelo perfodisse videtur.
24. *fili* eodem modo auctum, quo v. 10.
25. *ue-ster*
26. *perfe-cti* (Punctum ex pagina opposita huc translatum)
32. *hypocritè*
36. *ab-scondito*
- 49, 5. *cluso* serior manus addita litera *a* satis nigra mutavit in *clausa*
8. Eadem punctum post *ethnici* renouavit atque in figuram commatis protraxit.
15. *R* ad marginem pictum et tria puncta supra *cotidianum* posita

significant, hoc vocabulum Victori non satisfecisse. Abstini tamen ab eo delendo, quia ubi Victor vocabulum delet, omnes eius literae punctis onerantur.

16. *no-stra*
20. *ue-ster*
25. *ungue*
27. *ab-scondito*
29. *ue-stro*
31. *the-saurum*
35. *cælo* super litera *a* macula puncto similis, cfr. 13. 14. 19.
- 50, 7. *hodio* adhibito obelo ac facta rasura mut. in *odio*
15. *plures. estis*
22. *Salomon-in*
35. *conferam* iam S superscripto. t mutavit in *confertam*
- 51, 2. *fistucam* adhib. lineolis mut. in *festucam*
9. *porcus* clauso ore literae *u* mut. in *porcos*
15. *mole-stus*
19. *necessarios* factum ut videtur *e necessarium*
25. *ei. scorpionem*
- 52, 1. *bona.* punctum caeruleo colore spurium proditur.
4. *fru-ctus*
7. *o-mnis* | supra siglum *Mt.* cernitur *Lc.* quo doceatur lector, parallelum esse locum *Lc.* 6, 44
9. *fru-ctib.*
10. *re-gno*
12. *i-pse*
14. *eicimus* quae correctio scribae esse videtur.
19. *o-mnis*
- 53, 1. *amaritanorum*, vid. 52, 14.
5. *leprosus* adhibita lineola mut. in *—os*
17. *di-gna*
21. *ue-stris*
29. *pro-pter*
32. *re-spondeatis*
- 54, 13. *te-ota*

17. scriptum est *ad se veniunt*. Ad marginem V sua manu notavit *asse ueneunt*, secundum quod senior manus textum ipsum correxit.
- 55, 12. *fa-otum*
25. *sex. positae*, fortasse quia solebant numeralia punctis distinguere.
26. *metretas. binas*
28. verba *dicit ... summum* per errorem a S repetita V punctis adhibitis sigloque ☉ dupliciter appposito delevit.
29. ^h*aurite* | ⁱ*architriclino*. Ead. corr. v. 80, sed non 32, invenitur.
31. *fa-otam*
- 56, 11. *deserto* ut videtur, mut. in *desertis*
15. *centurio-ait*
19. *ueni* punctum otiosum
29. Siglum *R* juxta verbum *et febri-*
citantem. et te in margine pictum quid sibi velit non patet. Fortasse loco inferiori destinatum erat i. e. v. 32, ubi aliud *R* invenitur, quo error in numero canonico commissus insignitur.
- 57, 1. *misericordiam.*
8. *adule-scens*
9. *o-mnem*
10. *o-ptulerunt*
23. *illis* rasura mut. in *illi*
32. *flu-ctib.*
- 58, 6. Quod videtur scriptum fuisse *daemo-numentis*, ipse S syllabis utrimque additis correxit in *daemonia de monumentis*
10. *catenis. iam*
14. *nocte. ac*
28. *magnu* lineola ducta mut. in *magno*
30. 31. Siglum *R* quum textus horum versuum integer sit ad emendandum fortasse proximum numerum canonicum destinatum fuit, nisi forte suspicatus fueris, illud a Victore non recto in loco pictum esse, sed ad v. 32, qui manca constructione laborat.
36. *eum. uir*
- 59, 12. Siglum *R* ad errorem in numero canonico commissum, post rasura deletum, referas.
25. *o-mnes*
- 60, 19. Sigl. *R* ad emendationem numeri canonici *II* referendum.
29. *dicebant* jugulata obelo litera *n* rasiue restitutum
31. *alioquin. aufert*
- 61, 11. *eam* cui siglo in margine respondet
- ‡ *N* [i. e. nota] minus
habet
qua glossa lector monetur, in textu deesse verba: [ista] et *condem-*
bunt eam, quia paenitentiam ege-
runt in praedicatione Jonae et ecce
plus quam Jona hic. “*Regina*
austri surget in iudicio cum gene-
ratione ista (e cod. Amiat.)
17. *requiem* maculam vides non punctum
19. *uadit. et* fortasse nonnisi ad vocabula separanda inservit.
- 62, 1. *synagogae. unus*
24. S. quod scripserat *dicente* ipse mutavit in *dicens*
26. *uerbo. ait*
- 63, 7. *Et* prius omissum a S extra columnam restitutum est.
13. *illi* quae correctio post totam paginam scriptam facta eo arguitur, quod literula *s* in pagina opposita expressa cernitur.
83. ⁱ*allegauerit*, litera *e* insuper obelo perfossa.
- 64, 18. ^d*quodam*, quae correctura scribae est.
- 66, 18. 19. Inter hos versus spatium in codice non cernitur.
25. manu non originali vocula *in* ante *hoc* inserta.
27. *uestra. scripta* punctum nonnisi ad separanda vocabula inservire videtur.

- 68, 2. *manum*
 9. *circumspe-otis*
 10. *re-stituta*
 69, 8. *fru-ctum*
 11. *audiat* interpunctio rubricata propter sequens capituli initium minio scriptum.
 13. *re-gnum*
 82. *quod* originalis scriptio, qualis sub finem versuum cernitur, cf. 73, 27, non correctura.
 70, 3. *firmentatum* lineolis adhib. mutatum in *ferm*.
 13. Sigl. *m* a *V* correctum in *m*, unde haustum est quod ad marginem notatur Mr. XLVI
 71, 20. *filium* | colligunt a *S* ipso mut. in *colligent*
 21. *o-mnia*
 26. *ab-scondito*
 73, 27. Siglum *R* hic margini illatum, quum textus integer sit, nonnisi ad emendandos numeros canonicos referri potest, inter quos Lucanum capitulum omissum cernitur.
 30. numeris canonicis in margine scriptis craticula est anteposita, cui secundum id quod 158, 21 cernitur, alia intra columnam textualem posita correspondere debebat. Ea tamen hic non invenitur.
 75, 5. *mergi* ut videtur e forma *mergere* correctum.
 14. *ue-stimenti*
 22. *di-scipuli*
 27. *manduca-stis*
 76, 24. *inuicem* correctura ut videtur scribae.
 77, 6. 18. Sigl. *R* emendationem numerorum canonicorum vel effecit vel flagitat.
 86. *ba-ptizatus*
 78, 11. *labant* rasura facta mut. in *lauant*
 79, 1. Sigl. *R* vituperat formam *sinete*
 12. *bla-sphemia*
 80, 1. *re-cte*
 4. *o-mnia*
 13. *ciuos* originalis scriptio seriori tempore corr. in *cibos*
 17. *forsitam* itidem orig. scriptio per aliam manum mutata est in *forsitan*. Illa forma imprimenda erat, cf. 84, 12.
 81, 5. *uiri* ductis lineolis mut. in *ueri*
 36. *pro-pter*
 82, 18. *di-scendit* adhibitis lineolis mut. in *descendit*
 25. *his* obelis adhibitis mut. in *is*
 27. *turba* vetus corr.
 33. *re-spondit*
 83, 33. *eam*
 84, 2. *scri-pturas*
 6. *dile-ctionem*
 21. *quod*
 28. *parbulos* rasura mutat. in *par-uulos*
 85, 15. *ba-ptistam*
 20. *reuelabit* rasura mut. in *reuelauit*
 26. *di-scipulis*
 27. *multas*, cui puncto accessit obelus.
 86, 12. *fa-ctum*
 24. *dile-ctus*
 84. *re-stituet*
 87, 10. *consumor*, correctura ut videtur scribae.
 26. *accedit*
 88, 1. Juxta verbum *reddidit* singularis litera *u*, originis fortasse Victorinae, margini inscripta est, quae quid velit ignoratur.
 6. 7. *huic monti transi* quae sigla translocationem verborum postulare videntur, ut legas *monti huic transi*, qui ordo cernitur in cod. Amiat.
 7. 28. 29. Vocabula *hinc*, *amen* et *paruuli* lineolis minutissimis onerata sunt, quae fortuiti generis videntur esse.
 31. *re-gno*
 82. *su-sceperit*

- 89, 3. *prohibimus* V in —uimus mutasse videtur.
12. *i-gnem*
16. *uictima* ^{sake} *sallietur* (V)
24. *qui* ^{ae} (V)
31. *paenitentiam* adhibito obelo mut. in —a
- 90, 4. Siglum *R* appositum ad emendandam alteram syllabam vocabuli *super*, cuius *e* super rasa aliqua litera scriptum est.
7. *sub-stantiae*
9. *profe-ctus*
22. *accurrens*, quae correctura obelo insuper firmata neque Victoris neque scribae mihi visa est.
26. manu ^m (S)
33. *hisquae* punctis partim satis irregularibus et obelis a V mut. *finisque*
- 91, 13. *athibe*, quae correctura fortasse Victoris est.
16. *audierit*, punctum otiosum, in pagina opposita expressum.
18. Litera *e* manu ut mihi videbatur seriori mut. in *et*
32. Inc. *redderet*
- 92, 9. *o-mnia*
- 93, 8. *paruolos* originalis scriptio, quae mutata est in *paruulos*
20. *re-spondens*
24. *i-psi*
28. *fru-ctum*
32. *re-spondens*
- 94, 16. *scaenopegia* ^h (V)
- 95, 1. *re-spondit*
14. 15. *indi-gnamini*
- 96, 26. *habuit*
35. *apud* lineolis mutat. in *apud*
36. *o-mnia*
- 97, 18. Stellula Victorina.
19. Infra columnam ad dextram marginem litera l cursiva apparet, senioris correctoris vestigium.

98, 6. *ierint* (M¹)

17. *recipiant me. recipiant me*

32. *uerum* ^u (V)

35. *co-gnouit*

99, 5. Stellula Victorina, cf. 97, 18.

22—24. Verba *uenientes* *denarios* a scriba omissi ab eodem postea ad marginem inferiorem scripti sunt, adhibitis siglis *hā* et *hs* i. e. *hic deest* et *hic supple*

100, 21. Siglum *R* nitide scriptum flagitat suppletionem uerborum *re-tribuere tibi*, quae a textu desunt neque ab ullo correctore inserta.

24. Stellula Victorina cf. 99, 5.

33. *ma-gna*

101, 7. *scri-pta*

17. Stellula Victorina, cf. 100, 24.

ba-ptizor

19. *ba-ptizabimini*

102, 1. *no-stris*. Juxta stellula Victorina cfr. 101, 17.

15. *susciens* quod a scriba positum est a Victore lineolis numerisve ita exornatum est ut legi debeat *suspiciens*

105, 25. Lege *Lc. 9, 11*. Ceterum siglum *R* ad marginem scriptum significat emendandum esse textum, qui cum iis quae apud Lucam inveniuntur, non bene convenit.

108, 12. Hic et in sequentibus capitulis complura cernuntur vestigia illius numerorum capitularium correctionis a M¹ propositae, de qua in prol. actum est. Porriguntur usque ad 139, 3, ubi ille dicendo, *desse capitulum*, novum numerum capitularem introducit.

21. M¹ adhibito dupliciter siglo : post verbum *dixerimus* ad marginem inferiorem haec inseruit: *e celo-dicet nobis. quare non credidistis illi? si aut dixerim?*

29. Scriptum erat *res*, quod alia manus recte mutauit in *res*^p i. e. *respondens*

109, 23. *re-gnum*

110, 8. *o-mnia*

19. *locutus* facta ultimae syllabae
punctatione et appicta informi litera
s mutatum in *locus*

111, 18. *relinquerunt*

112, 11. *illis*

14. *M^s diligere*

113, 14. *ma-gno*

33. *i-psi*

114, 21. *scri-ptum*

27. lege *Io. LXXXVIII* quem nu-
merum ipse V margini inscripsit.

115, 2. V [*dicebat*] *deum*

6. *relinquit*

10. *cognoscitis* fortasse V lineolis
additis mut. in —*etis*.

19. *uerum* (*M^s*)

116, 14. Siglum *R_y* numerum canoni-
cum hic positum vituperare videtur,
ut qui potius locum habet penes
vv. 24—26, ubi tum *R_y* rursus
obviam est, tum siglum *Io. i. e.*
Iohannis ev. Victoris manu scriptum
cernitur.

22. *annos dum* (V) | *uidistis*
24—26. cf. annot. ad v. 15.

26. Juxta *praeteriens* vocabulum ne-
scio quod minio scriptum erasum
est.

117, 18. *schisma*

21. *donum* (*M^s* ut vdr)

31. *pro-pterea*

118, 13. *docens* obelis adhibitis V
mutavit in *doces* | *eiēcerunt*

16. *re-spondit*

19. *i-pse*

25. *ueru^m* (V)

29. *uocant*

119, 13. *co-gnosco*

18. *pro-pterea*

120, 10. *i-psum*

11. *dixi* (S)

121, 4. *no-cte*

24. *resurre-otione*

122, 28. *si-gna*

29. 30. *Stellula Victorina*, cf. 101, 17.

31. *ne-scitis*

123, 4. *proxim^{us}* (V)

10. *co-gnouerit*

13. *i-pse*

14. *con-spectum*

15. *parent^{ra}*

17. *iohannis* lineolis adhibitis fort. a
S mut. in —*es*

124, 2. *odorem unguenti*

4. *unguentum*. Non defuit error alius
correctoris, qui alterum vocabuli
n delere ausus est

15. *Crucicula* hic textui addita quum
alicuius pericopae finem indicare
non possit, quandoquidem nullius
initium indicatum est, eadem qua
stellulae (cf. 122, 20) significatione
gaudere videtur.

20. *scireⁱ* (S)

28. *re-cte*

125, 7. *hi* correctum ut videtur ex *hic*
15. *perdit* lineolis appictis mut. in
—*et*

126, 1. In extrema margine fortasse
M^s siglum X ut videtur, non cru-
ciculam, appinxit, quod ad emen-
dationem numerorum capitularium,
cui operum ille dedit, referendum
esse existimo.

10. *o-mnia*

21. 22. *Stellula Victorina* cf. 122, 29.

25. *estst uerum*

127, 7. *aurum*. litera u in loco raso
scripta.

30. *hypocrisin*

128, 16. *o-mnia*

24. *pro-pter*

129, 29. *famis* lineolis appictis mut.
in —*es*

30. *ma-gna*

130, 34. *ele-cti*

131, 25. *laquaeus enim super ultimus*
quaternionis VIII versus. Sub quo

quod apparet X eo effectum videtur, quod scriba numerum XIII scribere voluit, sed a scribendo destitit, quum falsum locum elegeret.

132, 15. *profe-otus*

133, 3. 4. Siglum *R*, hic admodum nitide pictum frustra vituperavit defectum verborum [*fatuae.*] *et quinque prudentes. sed quinque fatuae.* A nemine enim suppleta sunt.

30. *o-ptulit*

135, 24. *sitibi* rasura facta corr. in *-ui*

34. *ad* obelo adhibito mut. in *a*

35. *maledi-oti*

137, 8. *dne* ^m (V^s ut videtur)

138, 7. *scri-ptum*

139, 4. M^s ad marg. sinistr. notavit *hic de ; cap. i. e. hic deest numerus capitularis.* Cf. notata ad 108, 12.

32. *i-psum*

140, 19. *co-gnoscitis*

20. *aput* punctis lineolisve adhibitis mut. in *apud*

141, 29. *pro-pter*

34. *pote-stis*

142, 2. *petetis*

8. *praece-pta*

24. *sermones*

31. In voc. *operam* litera *m* obelo satis nigro perfossa.

143, 3. In voc. *uobis.* idem uti videtur calamus literas *bi* obelo traiecit.

38. *co-gnouit*

144, 1. *fleuitis* V lineolis additis mut. in *flebitis*

17. *exiui* ^{ci} *exiui*

23. *ihs.* ^a *modo*

26. *habetis* ^{bi}

28. *patrem*, cui siglo ad marginem respondet *-dixit* (V)

35. *aput* tractatum ut 140, 20.

145, 12. In voc. *scæ* fortasse iam S literam *a* obelo traiecit.

16. *scri-ptura*

22. *sicut* ^{ci} *ego*

146, 5. *qui* correctionis faciendae indictio. Sed ipsa correctio non est effecta.

148, 12. *reli-cto*

35. *doctrinam*

149, 21. *neq. non noui*

150, 1. *fa-otum*

2. V^s *aliud* ^{non} *manu*

22. *C qui* ^{ic} *percussit*

24. *e* ⁱ. Ita S.

151, 20. *re-gnum*

34. *potestatem*

152, 13. *hunc* ad marg. supplevit S.

30. *pro-pterea*

153, 26. *ciuitatem*

31. *manus suas* ⁱⁱⁱⁱ

35. *barabban* quae lineola atramento super literam rubram inscripta quid sibi velit non omnino constat. Fortasse ductus calami est, quo aliquis literam *b* perfodere volebat.

154, 6. *dexteram*

7. *dicentes* noli in correctura positum esse opinari. Lineola ex pagina opposita hic expressa est.

21. *cadete* ⁱ

157, 24. *mariam*

158, 21. Siglo X cum respondet aliud in margine positum: X Lc. CCCXXXVII etc., Victoris manu pictum, quo numeros ad hunc locum referendos esse docemur.

161, 2. *Xpm pati* quae lineolae vocabulorum ordinem invertendum esse indicant: *pati xpm*, qui ordo invenitur in cod. Amiat., cf. quae annotata sunt ad 88, 6. 7.

- 162, 1. *scri-pturas* correctum e
scrib—turas
16. *cláuorum* lineola otiosa.
- 164, 3. V^o tradidit
4. *si sic*
9. *te-stimonium*
10. ^{qui} *et scribsit*
12. *i-psum*
24. 29. puncta ad marginem editionis nostrae impressa significant, in codice illis in locis numeros capitulares erasos esse.
24. *ba-ptizantes*
32. *nobis* rasura literae b additisque lineolis mut. in *nouis*
- 165, 10. quae puncta impressi, in codice tum hic tum aliis in locis minutissimis uncinis similia sunt quam punctis, cf. 179, 16.
11. INDIUIDU^AE
12. TRINITATI (absque puncto)
13. 14. Inscriptio uncinis inclusa mea est.
15. 20. DE ADUENTU | PRIDIE NAT. D. etc. omnes hae inscriptiones tum minio tum uncialibus maioribus atque rigidioribus quam quibus alibi utitur scriba, exaratae sunt.
16 etc. Fere omnes qui in hoc indice liturgico inueniuntur numeri, exceptis paucis ut 168, 16. 18. 20. 24. 34, cultro radente et stylo emendante tentati sunt.
169. Vocabula ARGUM. EPP. PAUL. non eius, quod sequitur commentarioli aliquem titulum, qualis quidem in cod. non invenitur, sed nostram huiuspaginae sive columnae inscriptionem exhibent.
1. Propter novum initium duo in cod. versus i. e. verba *Primum ... quae*, quibus accedit voc. *post* minio scripti sunt. Ad marg. vides Victoris siglum.
8. *praecepta*. Sequitur nescio cuius litera rasura. | *dige-sta*
4. Quod edidi, originalis scribae textus est. C addidit quae sequuntur: *ad singulas quasque ecclesias destinare. hac autem causa factum videtur ut scilicet initia etc.*
5. *nouis* rasura corr. e *nobis*. Verba *praemuniret ut et* ab ipso scriba in loco raso et quidem supra verba *praesentia atque suppleta* sunt.
6. *utque* corr. ex *adque*; | *excluderet* Victorina correctio^o verbi quod scriptum erat *iactaret*
9. *compraessere* a V corr. e *conpr.*
10. 11. *tran-smiserunt*
11. ^{cur} *quaeritur non*, correctura scribae.
18. *ad pharaone*
18. 19. ^{hic} *totidem epistulis* correctura fortasse scribae.
24. 25. *iuxta* corr. e *iusta*
26. *e-pi-scopi*
26. 27. Syllabae [*aposto*] *los or* in loco raso scriptae.
27. *pro-pterea*
29. *nomine* corr. e *nomen*
31. *apud* corr. ex *aput*
32. *destru-otor*
33. *ueritate* corr. e *uaritate* ut vdtr.
34. *excluderet* corr. ex —*re*
36. In voc. *peregrino* prius r super litera nescio qua erasa scriptum est.
- 170, 8. *epistulas* post scriptionem a S uti videtur ad marg. notatum.
11. vocabuli *indigne* ultima syllaba in rasura posita.
12. *confirmare* lineolis adhibitis e —*ri* correctum.
17. C ^{hominem} *huiusmodi*
20. [!] *calidissimis*
22. *di-gni*. Prior syllaba in rasura scripta.
25. 29. Juxta *colossenses* in margine cernitur siglum I B ut videtur, iuxta *thessalonicenses* A, quae notulae significare videntur, primum de his, tum de illis agi debuisse:

- id quod convenit illarum epistolarum ordini in cod. observato.
29. *duabus* corr. ut vdtr e *duobus* | *epi-stulis*
31. *seruauerit*ⁿ
32. *con-stantes*
- 171, 1. *et* a vetere manu ita margini illatum, ut a scriba ortum esse non dubitaverim. | *illa* in errore typothetae positum. Lege *illi*. | *apud* video tenui lineola mutatum esse in *apud*. Hoc igitur legas.
3. *compassi* corr. vel a V vel a S e *compassi*
4. *co-gnoscentes*
7. *EPI-STULAE*
8. *Romani*^{qui} *ex* (C) | *gentilibusquae*
9. *his* | Vocabuli *alterutrum* ultima syllaba in rasura scripta est.
10. *populus di* correctum Victore iubente e *populi di*
11. *ex stirpe sca* descendimus eodem praeunte corr. e verbis, quae non amplius cognosci possunt.
13. *aegy-pto*
15. *flu-ctus*
18. *atque* iubente V a C corr. ex *adque*
24. C [*canes*] *potius quam homines* | *appellauerit* corr. ut vdtr ex *appellauit* | *aequū-ne*
- 172, 17. *obstinationi* iubente V corr. ex *obstationes*, ut videtur. | *ignorantiae* corr. ex *-a*
19. *co-gnouisset*. | *Si*^c *autem* quae correctio a scriba orta esse potest.
25. *salute* | [*confirmet.*] *am*

bos uero populos et sci

enter et grauiter deli

quisse et
27. Syllabae [*crea*] *tura crea* uti vdtr Victore iubente ad marginem suppletæ.

28. *simulacra* voc. itidem V iubente textui ingestum.
29. *rationem*
30. *praedictum*^{sil} *et*
31. [*uocandos*] *ostendat*, quod voc. insuper erasum est.
- 176, 8. 9. vocabula *ad tit.* *phil. III* super verbis rasis scripta sunt, quae quem tenorem habuerint non patet.
- 177, 4. *dilecti*^o (Inc.)
15. Prius *quo* rasura e *quod* corr.
19. *expectante omne*ⁱ. Quae correctura si a S orta est, imprimendum erat *omni*
41. *regumen*ⁱ. Correctura atramento, ut videtur, recentiore scripta.
- 178, 12. 13. Vocabula *et iudaeis* ... *offensionis* in loco raso scripta sunt, qui quid continuerit non apertum est.
- 39—41. Idem valet de verbis *de pace* *expectanda*; quod praecedit vocabulum *hominib.* a C margini illatum est.
- 179, 11. *commune*^k. *de periculo*. Illud k flagitat, ut inde a vocabulis *a periculo* novi *κατάλογον* initium fiat, id quod a scriba praetermissum erat.
17. 18. Puncta post *BREUIS* et *PAULI*, quae in codice inveniuntur, secundum regulas nostras in libro impresso omittenda erant.
- 19—22. Hi versus ab eodem scriba, sed characteribus paulo minutioribus, exarati sunt, quam qui vel praecedunt vel sequuntur.
- 180, 1. Versus editionis nostrae primus duos continet versus manuscriptos, qui minio exarati sunt, cf. 169, 1 | *X F* Victoris siglum.
3. [*est*] *ei* quod voc. ut deleatur flagitat *A*, margini illatum.

4. Mⁱ *praedestⁱinatus*
 5. *uirtutem*
 6. *resurrectionem*
 7. Mⁱ (ut vdtr.) *accepimus* correctura lineolis additis facta.
 10. C [*romae*]ⁱ cui siglo respondet in margine ⁱ*dilectis*
 14. [*in*]ⁱ cui resp. in marg. ⁱ*uniuerso*
 16. *fili*ⁱ correctura atramento recentiore exarata.
 20. ^{||}*gratiae* ⁱ*uobis* quae lineolae translocationem vocabulorum possunt.
 23. *adque*ⁱ
 25. *sumⁱusque*
 28. *et in uobis*
 32. *Iustitiam*
 33. *iuⁱ-stus*
 34. C [*in*]ⁱ cui respondet in marg. ⁱ*super*
 35. Post *ueritatem* literae aliquae iubentibus punctis Victorinis adhuc visibilibus erasae sunt, super quas illata sunt verba *diⁱet* et punctum, quod in litera finali sequentis vocabuli *iniustitiam* positum fuisse cernitur, cultrum radentem expertum est. Quae si consociantur, lectionem praebent *ueritatem dei et in iniustitiam detinent*, quae elementa inter se contraria prave commixta esse in aperto est. Victor igitur correcturam suam non bene ad finem perduxit. Aut scribendum ei erat *ueritatem dei et iustitiam detinent*, aut *ueritatem iniustitia detinent*, quod edidi; quam lectionem si cum tertia aliqua simillima commutaveris, quam praeiuit Lachmannus *ueritatem dei in iniustitiam detinent*, equidem non recusabo.
- 181, 2. *manife-stauit*, quae forma vocabuli correcta est e —*stabit*
 3. *intelle-ota*
 5. *co-gnouissent*
 11. *pro-pter*
 17. *passiones* lineolis adhibitis corr. e —*is*
 20. *ma-sculi*
 28. plenos, quae scriptio originalis esse videtur. | *contumeliosos* corr. ex —*us*
 31. *superbos* corr. ut videtur ex originali —*uos*
 33. *adfectione* | fort. C [*absque*] *focdere sine*
 34. *co-gnouissent*
 35. *solum*^h quod additamentum significans *hi* fortasse Victoris est.
- 182, o-mnis
 3. *iudicas*. cui lineolae in margine respondet *I*, quod quid sibi velit non assequor.
 10. ^{tu}*Secundum autem duritiam* sigla ab Inc. profecta, quae lectionem poscere videntur *tu autem secundum duritiam*
 11. ⁿ*thesaurizas* correctura fortasse scribae, secundum analogiam codicis cf. 22, 15 cultro deleta.
 12. C ad marg. [*qui*] *reddet*
 15. *contentionem* | C ad marg. [*qui*] *non adquiescunt*
 16. *indi-gnatio*
 18. *Gloriam*, cui puncto obelus additus est.
-
 25. *iu-stificabuntur* ^{dm}*aput* quam punctationem V non effecit nisi post literam *t* in *d* mutatam.
 29. *scri-ptum*
 30. C ad marg. [*reddente*] *illis*
 32. *indicabit* corr. e —*auit*
 34. *requie-scit*
 35. *uoluntatem*^{di}. Quod infra lineam scriptum est, scripsisse videtur Mⁱ. Lineolae respondet in margine *eius* quod scripsit Mⁱ | *instru-otus*
 36. *confidens* (Inc.)

- 188, 6. C ad marg. [qui] *abominaris*
 8. Nota marginalis in cod. iuxta uersum scripta, qui continet uocabulum *Circumcisio*, siglo duplici \sim ad superiora attracta est.
 13. *circumcisionē* (Inc.)
 14. *indicabit* correctum e —*auit* | M¹ ut videtur literas *tia* obelo transfodit.
 15. ^m*consumans*
 16. *praeuaricator* corr. e —*tur*
 17. C ad voc. *neque*^s in marg scripsit ^s*in palam*. Videtur autem errasse in ponendo siglo ^s quod collocandum erat post *quae* | *quae* corr. e *qui*
 18. *manife-sto* | *ab-sconso*
 21. C [iu] *daco*, correctura flagitante siglo Victorino *R_v* effecta.
 30. ^{est}*iniquus deus* (Inc.) | *infert.iram*
 31. *iudicabit* corr. e —*auit*
 35. C ad marg. [sicut] *aiunt*
 184, 1. C ad marg. [Quid] *igitur*
 4. *qui-squam*
 5. *O-mnes*
 8. ^{i.}*a-spedum* | *plenum*
 15. *omnem os. obstruatur*
 16. *o-mnis*
 17. ^{illo}*ipso*
 18. *co-gnitio*
 19. *iu-stitia* | fort. M¹ a [lege]
 20. Nota marg. nescio quae erasa.
 23. *et. egent gloriam*
 24. *redem-ptionem*
 25. *sanguinem*
 26. *su-stentatione*
 27. *o-stensionem*
 28. C [ihu] *xpi*
 185, 4. *apud* corr. ex *aput* | *scri-ptura*
 10. *acce-pto*
 14. ^o*circumcisinem* | C ad marg. *an etiam*
 16. [circumcisione] ^{....} ^{....} *cum esset*
 19. *o-mnium*. Correctura solummodo inchoata.
 27. ^{i.}*aboleta* | ^m*ira*
 29. ^m*gratia*
 33. *patrem multarum* ratione parum apta corr. e *patre multarum*
 186, 1. [est] ^{..}*ei* | [tuum] ^{..} ^{....} *sicut arena*
^{....} *maris*
 2. *infirmatus est in fide*. ^{..} ^{..} *Nec considerabit*. Ex qua correctura apparet, Victoris animum fuisse etiam uoculam *est* delere. Cui consilio inservii uncinis positus.
 3. *uuluam* radendo corr. e *bulbam*
 4. ^{i. d}*differentia*
 5. *plénissime*
 10. [dnm] ^{....} ^{....} *nostrum*
 11. *pro-pter*
 17. [qua] *istamus*
 23. *confundit* corr. ut *vdtr a S e* —*det*
 25. C ad voc. *Si*^s margini inscripsit ^s*ut quid enim*
 26. Flagitante siglo *R_v* sesquiversus, cuius quis fuerit tenor cognosci non amplius potest, erasus est. C tum ad marginem, tum in hoc spatio rescripsit *uix enim pro iusto quis moriatur* | *Nam pro bono forsitan quis et* | *audeat mori*
 27. Margo vestigia alicuius notae Victorinae exhibet, quae cultro deleta est.
 30. C [Multo] *igitur*
 32. *sumus* corr. e *simus*
 34. [autem] ^{..} ^{..} *hoc*
 187, 2. *o-mnes*
^{....}
 4. [in] ⁿ*huc mundum*
 5. *esset*. Sed retinui lectionem, quae a praecedentibus flagitatur.
 8. *praeuaricationis. adae*

12. C ad marg. [unius] peccantem.
Correctura imperfecta. | deli-otum
13. [iudicium] quidem
14. [iustificationem] uitae
16. [magis] quia
17. regnabimus corr. e —auimus
18. delictumⁱⁿ omnes, Victoris uti videtur.
20. Scriptum erat iustitiam omnes.
Interseruit V in | iu-stificationem
25. C ad marg. [abundauit] delictum
26. morte. Lineola Victoris ut videtur.
Singularis tamen lectio, non error,
in forma ablativa latet | re-gnet
27. uita, quae lineola postulatur per
sequens aeternam | fort. S [ih̄m]
xpm
30. Qui cultro rasum, cuius in loco
C intulit Si
31. [ignoratis] fratris
33. morte. Lineola errorem correxit.
| C ad marg. [Ut] quomodo
34. Siglo R iuxta versum christus
a mortuis per glo posito quid fla-
gitetur quum verba integra sint non
apparet. Fortasse V tum praece-
dentem correcturam tum subse-
quentem hoc signo evocavit. | C.
ita
patris et
36. resurre-otionis
- 188, 5. uiuamus a V corr. e uiuimus
| C [christus] surgens
21. morte
24. oboeditis | do-ctrinae
29. ue-stra
- 189, 1. gratiam
6. fuerit. uir. eius
7. adultera. si Quae interpunctio
inprimenda erat.
11. [sitis] uos
12. fru-otificemus | Cum enim enim.
Prius enim erasum
22. Occasiones
25. C ad marg. [cum] uenisset
28. esset
31. fa-otum
32. fort. C ut^{ap} pareat
- 190, 5. Non satis certum, num S an
C ea quae hic desunt ad marginem
inferiorem suppleverit:
- k Scio enim quia non habitat in
me hoc est in car | ne mea bonum
Nam uelle adiacet mihi | perficere
autem bonum non inuenio
- k Non enim quod uolo facio bonum
sed quod nolo | malum hoc ago.
Si autem quod nolo illud facio |
non ego operor illud sed quod
habitat | in me peccatum
de siglo k cf. notata ad 179, 11.
7. C ad marg. [mihi] adiacet
9. repu-gnantem | lege
12. liberabit corr. e —auit
14. Igitur. ego
17. sps corr. e spes
19. quo infirmabatur. — per carnem.
Lineola significare videtur, verba
sequentia a lectore ad praecedentia
esse attrahenda.
26. mors^{est}. Correctura incertae originis
videbatur. Fortasse tamen ipsius
S est.
33. C ad marg. [corpus] quidem
34. C ad marg. [uero] uiuit
36. su-scitauit
- 191, 1. uiuificabit corr. e —auit | C.
monente siglo R ad marg. inf.
[mor] talia corpora uestra, quae
verba postquam scripta erant syl-
labae talia in textu scriptae, quia
superfluae erant, eradebantur.
10. reddet
12. Crucicula nitide ad marg. picta
idem significare videtur quod stel-
lulae Victorinae.
13. C ad marg. [et] con
16. Ad marg. lineolae aliquae Victo-
rinae cernuntur, quae ad sphalma

- in voc. *spectatio* latens referri videntur.
18. *spe*[—]
22. *[nos]met*^{....}
23. C. in spatio quod est inter capitula compressis literis supplevit haec: *et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum expec | tantes redemptionem corporis nostri*
27. *expe-ctamus*
28. Siglo *R* flagitatur correctio textus, quam V ipse sic praeiuit: *[infirmi-^{.....}mitatem] orationis nostrae^m*
30. Eadem ratio est correctionis *[inennarrabilibus] quae uerbis exprimi^{.....} non possunt^{....}*
33. *o-mnia*
34. *bonum* corr. e *bono* | *[sunt]*^{....}
sancti
35. *praede-stinauit*
- 192, 5. C. supra lin. et ad marg. *[qui filio] proprio^{etiam}*
6. C ad marg. *[tradidit] illum* | C^{ergo}
quomodo non | donabit corr. e *-auit*
7. *accusabit* corr. e *—auit*
10. *[quis] ergo*^{....}
11. *fames* lineolis adhibitis corr. e *—is*
13. *adficimur*^{f.}
26. *israhelitae*, cuius puncti quae sit ratio non apparet.
31. *[Neque] quia*
32. *i-sac*
- 193, 1. *illi*^{....}, quae puncta maxime irregularia sunt. Ceterum lectio mihi videbatur, non error. | *concubitu*^{i..}
4. *bonum aut malum*^{i..}
5. *uocationem*
7. *iacob. dilexi. esau. autem*
8. *apud* corr. ex *aput*
10. *miserebor* corr. ex *--ibor*
15. C ad marg. *[uult] obturat*
18. *re-spondens*
19. nota marg. Victorina.
23. *Sustenuit*
24. *aptata*
28. 29. *non misericordiam consecutam^{.....} misericordiam consecutam.* Ad marg. inferiorem C notavit *et non dilectam dilectam*, quae absque ulla dubitatione alicuius codicis lectio est, quo praeter codicem originale Victor usus est.
- 194, 1. *sodom* radendo corr. e *sodoma*
2. *similes* corr. e *similis*
4. *se-ctabantur*
6. *Israhel* cf. notata ad 192, 26.
9. C ad marg. *[Ecce] ponam*
16. *subiectae*^{i..}
18. *scribit* radendo tentatum ut fieret *scripsit*
19. nota marg. Victorina.
34. C. ad marg. *[iudaei] atq. gentilis*
- 195, 1. scriptum est MICNEAM
14. *Primum* fort. iam S correxit e *—us*
17. Inc. *[sum] a*
34. *[alioquin] gratiam*, cui puncto accedit obelus.
- 196, 6. 7. Verba post *et* usque ad *et* in ita erasa ut cognosci non possint. C ingessit *in retributionem illis*. Quod cum fecisset quatuor ultima verba versus 7 quae superflua videbantur monente *R* Victorino obelis iugulavit.
9. *incurua* corr. ex *incurba*
13. *plénitudo*
20. *delibératio*
26. C ad marg. *[ego] inserar*
33. Post voc. *bonitatem* erasa est orinalis lectio *dei*
- 197, 1. *excisus*^{s.}
3. C ad marg. *[inseruntur] propriae*
9. *impietatem* corr. ex *—es*

10. *peccata.eorum*
 16. duae priores literae vocabuli *sti* erasae, ita tamen, ut bene cognoscantur. Videbantur necessariae.
 22. nota marg. in cod. longinque ab hoc versu remota duplici siglo \sim posito ad eundem attracta est.
 29. *rationabile* ..
- 198, 4. [*donationes*] *dei diuersas* ..
 25. C. ad marg. [*sed*] *etia* ..
 85. [*Omnibus*] *anima* correctura fortasse ipsius scribae, sed quia non ad finem perducta est, inutilis.
- 199, 1. *ordinata.e sunt*
 4. [*boni*] *operis* quae correctura num scribae sit an a C profecta, non constat.
 16. fort. M¹ [*legem*] *implebit*
 24. *propior* rasura corr. e *proprior*.
 30. Inc. [*Non*] *in*
- 200, 1. *ma.nducat* cf. quod notatum est ad 199, 1.
^{dno uiuimus}
 11. *uiuimus siue* correctura fortasse scribae. | C ad marg. [*siue*] *enim*
 13. C ad marg. [*et*] *reuixit*
 16. *Omnes* lineolis additis corr. ex —is
 25. C vel fortasse S ad marg. *Nam* ^{si}
 83. *quae. aedificationis*
 85. *propter. escam*
- 201, 12. C ad marg. *Nam christus*
 202, 12. *circuitu. usque*
^{et}
 18. *quod impediēbar* (S)
 22. C ad marg. *Sed* [*Cum*]
 26. *macedonia et acaia* corr. e *machedonia et achaia* | In cod. hic nova pagina inchoatur, cuius inscriptio manca est. Deest enim *Romanos*, de qua re miraberis, quia regens praepositio ad super pagina antecedente scripta exstat.
 29. *debent. et*
 30. [*adsignauero*] *eis* | *ueniam*» cf. not. ad Praef.
- 203, 9. fort. M¹ *adstitit*
10. *priscillam*. Unde edidi *priscam*. Neque vero diffiteor, puncta tenuiora esse, quam quae V scribit. Securius igitur erat edere *priscillam*
 17. fort. M¹ mutavit *iuniam* in *iunilium*
 21. Inde ab hoc loco saepe inveniuntur puncta dupliciter posita, quae expressi siglo »
 23. C ad marg. [*narcessis*] *qui sunt* in *dno*
 24. fort. M¹ *trifenam* quae correctio non ad finem perducta est.
 25. fort. M¹ *praesidam*
 29. *eos*
 30. C ut vdtr. [*olympiadem*] *et olym. pia*
- 204, 6. *ihm* mut. in *ihu*
 19. *amen* literis ad characterem cursivarum propensis scriptum.
 22. lege *acai. et hii* | M¹ superscripsit *achiui* | M¹ *apostolos*
 23. M¹ *subsi* ^{ver}
 24. M¹ *uerbo aeloquentia alia* ^{sa} ⁱⁿ ..
 25. M¹ *apostolos* ^{et scientias}
 28. M¹ *gratiae*
 31. 32. M¹ [*sal*]us *uero*
 34. M¹ *elegente stultitiam istius saeculi. et*
 35. M¹ *fortiora,*
- 205, 9. M¹ [*et*] *de mercedib. operantium uel si cuius*
 10. M¹ [*detrimentum*] *patietur*
 13. M¹ *stulti a saeculo*
 20. 21. M¹ *spectaculum*
 21. 22. M¹ *et quod per omnia manib. fuerint operati*
 23. 24. M¹ *per euangelium chorinthios generante*
 25. M¹ *moenante*
 30. M¹ *disciplina*. Ergo *sphalma* edendum erat.

83. M¹ ^{...} ⁿ *non facere debeant*
89. Scriptum est ^{scis} | ^{uino} sint.
Fortasse Victor bonum textum re-
stituit.
- 206, 1. M¹ ⁱ *contenentia*
2. M¹ ^{era} *nubi*
4. M¹ ⁱ *infideles*
5. 6. M¹ ⁱ *est ei uocatus*
10. M¹ ^o *paulum*
12. M¹ *se-per*
14. M¹ *[suum] castigante [cedente]*
.....
15. M¹ ^o *baptismum*
16. M¹ ^{...} *potus*
18. M¹ *[sunt] autem*
20. M¹ *[periculo] animae litera a*
obelis quoque perfossa.
21. M¹ ^{er} *temptante*
25. M¹ *[liceant] Sed non expediant*
33. Inc. *de Omni*
85. M¹ *[heres]ibus*
- 207, 3. M¹ *[fuerit] DECLARATVM*
4. M¹ *[de] ^ominentia profetiae et de*
linguis
6. M¹ *ecclesia litera m obelis iugu-*
lata.
10. M¹ *corinthios*
18. M¹ *aquila litera e obelis perfossa.*
14. M¹ *anathematizante litera s obe-*
lo traiecta.
19. *sustenes* lineolis punctoque adhi-
bitis corr. e *sustinens*. Oculos meos
pridem fugit tenuissima lineola, qua
u in o mutatum est. Quae si a
Victore profecta est, edendum erat
sostenes
Post voc. *dei* complures literae
nescio quae erasae, super quas C
intulit *sanctifica*
24. alterum *vobis* fort. iam a S corr.
e *nobis*
- 208, 6. C ad marg. *[baptizati] sitis*
11. C ad marg. *[quem] alium*
^{id est nobis}
15. *fiunt uirtus*, quae correctura ut
videtur a scriba statim post scri-
ptionem illata est.
20. *sapientiam*
25. *adque* a manu, quae incerta vide-
batur, corr. in *atque*
34. *contemptabilia*
86. C ad marg. *[caro] coram eo*
- 209, 10. C vel S ad marg. *Nam [ego]*
| timorem
12. C *[persuasibilibus] humanae |*
ostensionem
13. *insipientia* (Inc.)
14. *perfectos*. (quod punctum reliquis
non analogum est.)
15. 16. *huius saeculi [qui] quae*
puncta quid sibi velint non apparet.
19. 20. C ad marg. *[dnm] gloriae*
21. 22. nota marg. Victorina.
28. *co-gnouit*
82. *[sps] et uirtutis* Supra *sps* in-
certa manus intulit *sci*
86. Inter vocc. *omnia* et ipse manus
inc. ingessit et *| neminem*
- 210, 1. *qui instruat*. (Inc.)
19. Eadem manus ad marg. notavit
dei et
20. *correxit est in estis*
21. *architectus*.
24. C ad marg. *[Fundamentum] enim*
26. M¹ *[fundamentum] hoc*
28. *manife-stum | declarabit corr. e*
—auit
- 211, 3. *nudi* quae correctura scribae
videtur.
4. *conpraehendens* fort. a S in *—dam*
correctum.
8. *apollo* ^{sine cephas} *siue mundus*. additamen-
tum nescio an non ipsius scribae.
16. *homano*

18. *me.dominus*
 21. punctum post *deo* e pagina aversa
 huc translatus est.
 25. *V^o habis*
 28. C [*utinam*] *regnaretis*
 29. C *enim*^{quia} et nos
 34. fort. C. ad marg. [*Usque*] in |
 ^{n h m}
 hac ora
 36. *V^o uestris*
 212, 1. *malidicimur*. punctum spurium.
 4. *mundi* corr. e *modi*
 5. *V^o perissima*
 6. C ad marg. [*filios*] *meos* | fortasse
 C *carissimus*
 12. C [*carissimus*] et
 13. *qui*^{ne}
 20. *uirgam*
 23. C [*gentes*•] *nominatur* | *suis*
 32. fort. Mⁱ *interitum*
 33. *diem* quod punctum satis nigrum
 est, ita ut dubites, an Victoris sit.
 34. C ad marg. [*uestra*] *fratres*
 36. *conspario* (Inc.)
 213, 1. 3. *azimi* et *azimis* inc. manu
 corr. in *asymi* et *azymis*
 2. C ad marg. [*fermento*] *ueteri*
 neq. in fermento
 3. C ad marg. [*sinceritatis*] et *ueri-*
 tatis
 6. C ad marg. [*seruientibus*] aut
 maledicis
 8. [*commisceri*] *fornicariis*
 9. C ad marg. [*nominatur*] est cui
 Mⁱ addidit *INTER UOS*
 12. Quo incerta manu, corr. in *Quid*
 28. Mⁱ *accepitis*
 30. *quidam* (Inc.)
 214, 4. Mⁱ *redegar* quae correctura
 obelis deleta est.
 5. Mⁱ *Et*, quod siglum videtur esse
 deletionis.
 22. C [*scribeistis*] *mihi*
 30. C [*fraudare*] in *inuicem*
 35. *habeat*
 215, 1. capitulo XXXIII Mⁱ siglum ∴
 praemisit.
 6. Mⁱ *uxore*^{ut}
 7. *a uiro*
 8. 12. *demittat* et —am corr. e
 dim.
 10. C ad marg. [*haec*] *sentit* | Mⁱ
 demittam
 11. 12. C [*consentit*] *habitare*
 13. *fidele* corr. e *fideli*
 20. Mⁱ *Unumquemquem*, cf. not. ad
 214, 5; 215, 1 | *si* (Inc.)^{cut}
 24. Mⁱ *prode* cf. not. ad 214, 5.
 Delevit ergo vocabulum.
 27. [*uocatus*] *est*
 22. *apud* corr. ex *aput*
 216, 1. *allegatus*ⁱ
 8. *nu-pserit*
 ^{uobis}
 5. *autem parco*
 11. *prdetrit*
 15. *mulier* et
 16. post voc. *sunt* triplex punctum.
 In hac codicis regione multa cer-
 nuntur puncta serius suppleta.
 20. *initiam* mut. in *iniciam*. | Post
 honestum C adhibitis siglis *hd* et
 hs in marg. inferiore supplevit et
 quod facultatem praebet | *sive*
 impedimento dnm obse | *crandi*
 25. Mⁱ [*potestatem*] *AUTE* | Mⁱ
 iudicavit
 30. *liberata* qui obelus ex pagina
 opposita huic impressus est.
 84. *innolantur* (Inc.)
 217, 4. C ad marg. [*De*] *escis*
 7. Mⁱ *his*
 8. Mⁱ *illum* cf. not. ad 214, 5.

10. 11. C ad marg. [autem] in
 12. Vⁱ simⁱ
 14. C ad marg. [abundauimus.] ne-
 que si non manducauerimus defi-
 ciemus. Illa quoque verba enim si
 manducauerimus abundauimus a C
 et quidem supra literas penitus era-
 sas scripta sunt, ita ut non tam
 certa esse videantur, quam quae
 S scripsit.
 16. infirmibus
 19. C ad marg. [manducandum] ido-
 lothyta
 20. C infirmus^m in tua scientiaⁱ frater,
 quae sigla efficiunt, ut legatur in-
 firmus frater in tua scientia
 29. signaculus^m
 30. C ad marg. inferiorem [est] num-
 quid non habemus po | testatem
 manducandi et bi | bendi
 31. mulierem
 35. fructumⁱ
 218, 4. 6. Vⁱ ut videbatur tritुरantiⁱ
 et trituratⁱ
 9. aliis puncto obeloque corr. in alii
 10. haec obelo qui non Victoris vi-
 debatur adhibito mut. in hac
 18. itidem gloriam in gloria
 20. mercedem
 21. inuitus cf. 217, 31. Ceterum adnoto
 mercedem lineolis minutissimis mut.
 esse in mercedem, sed cf. 210, 17. 31.
 23. potestatem meam solis obelis mut.
 in potestate mea
 25. Mⁱ [ut] iudaeus^o
 30. Mⁱ [sine] legemⁱ
 219, 24. [milia] hominum^{.....}
 33. man. incerta ad marg. [potestis]
 non subferre
 220, 5. fort. Mⁱ ad marg. [pane] et
 de uno calice
 8. 9. aliquid^{non quod idolum sit aliquid} sed quae immolant.
 Quae correctura si ab ipso scriba
 statim post scriptionem facta est,
 recte in textu cernitur.
 15. originalis scriptio omnia aedifi-
 cant nemo a C mutata est in omnia
 expediunt. omnia licent sed non
 omnia aedificant. Nemo
 20. [infidelium] ad caenam^{.....}
 21. omnem non puncto, sed obelo ad-
 hibito mut. in omne cf. 17.
 25. infidele (Inc.)
 35. Inc. [quod] per | memores
 221, 4. 5. prophétans
 6. adque^{.....} Victor reponere voluit ac
 7. tondeatur
 8. mulieri tondéri
 12. mulierem
 16. mulier
 17. mulierem cui puncto accedit obe-
 lus: correctura ut videtur non
 Victorina. | [In] uobis ipsis. Erasa,
 super quae C haec scripsit, legi
 non possunt.
 18. mulierem
 19. nutriat ignominia
 22. uelamine^o quod ortum est ex
 praecogitato pro, puncto lineolis
 atque obelo mutatum est in uela-
 men
 24. ecclesia^o (Inc.)
 28. ecclesia^m audio scismata^h
 32. praesumit
 222, 10. bibitis ratione non Victorina
 mut. in bibetis
 14. bibit ab eodem ut vdr. correctore
 incerto mut. in bibet
 15. C [corpus] dni^{.....}
 20. mei con (Inc.)^{cum}
 21. inuicem
 22. esurit

28. nisi-in
223, 2. alii-discretio
10. [omnes] nōs
 17. membra-unumquoque
 20. C potest dicere
 24. M¹ circumdamus
 25. 26. Idem verba Et —circumdamus» ductis lineis perfodisse videtur.
 27. nostra-nullius
 31. 32. unum membrum» Siue gloriantur unum membrum conpatiantur omnia membra. Quibus siglis vetere atramento scriptis ordo sententiarum restitutus est.
224, 7. C ad marg. [autem] alibi carismata
 10. C inter duas partes vocabuli carita-tem syllabas ingessit tem au
 11. uelut. aes. sonans
 24. distribuetur
 26. quod
 33. si. Correctura satis crassa manus incertae.
225, 3. loquitur cf. 224, 26.
 4. C ad marg. [deo.] nemo enim audit
 18. qui sperauit manu incerta adhibitis obelis mut. in quis parauit
 24. Ero cui correctura manus incertae.
226, 3. malitia-paruuli
 11. intrent
 24. lege adorabit, in quam formam V correxit, quod scriptum erat adorauit
 17. C [apocalypsin habet] linguam habet quam ad correcturam siglum k accedit tum verbis linguam habet, tum verbis interpretaationem habet praemissum.
 24. ceteri iudicent
27. C correctura facta legi iubet [prophetis] subiectus est
 28. C [pacis.] sed [Sicut]
 29. C per errorem huic versui adhibitis siglis h^d et h^s in margine inferiore adscripsit textum versuum 36—40, qualis in codice inuenitur, correcto solummodo ordine in ordinem.
 30. ecclesiis corr. manus incert.
227, 7. C si tenetis nisi frustra
 29. C suscitauit. Si
 32. fort. S Ergo qui
228, 2. uiuificantur, corr. manus incertae.
 23. Sic scriptio originalis. C ingessit super eraso voc. mala verba subrii estote | fort. idem vocem Euigilate simplici obelo mutavit in uigilate
 32. [alia] caro | C [alia] autem piscium cuius vocabuli prima syllaba erasa quidem est, sed adhuc satis commode legitur.
 36. C enim stillae, cui correcturae addidit literae e iugulationem.
229, 21. incorruptelam:
 30. [fiunt] in eo scis, quod quidem correctum est e scos ita ut videas, scribam primum scribere voluisse in eos scos
230, 11. Ne correctum e Ni
 16. C ad marg. [ei] uacuum
 22. C. subditis eius
 27. asiae corr. ex achaiiae
231, 1. V acta paenitentia | M¹ ad marg. [consolatoria] epistolam
 2. M¹ [meliora.] tristatos quidem sed emendatos ostendit
 3. Inc. man. BREUIS, litera U superposita perfossae B
 10. M¹ peccamina

12. M¹ ^{credentibus} *saluati* .

 13. M¹ ad marg. *adu[lterantibus]*
 18. M¹ mutat *stius* in *istius* et *ex-*
caecantes in —*e*
 20. M¹ ^{et} *de gloria*
 21. *corporis*
 24. M¹ ^{e vnt} *excide*
 28. M¹ *facie*, *ingulato m*
 29. M¹ ^{creaturae} *renouatione et* | M¹ *recon-*
ciliatione, *perfossa lit. m*
 232, 3. *tenente* corr. e *tinente*. M¹
^{im} *tinente*
 7. M¹ ^{la} *paulum*
 12. M¹ ⁱ *commenante*
 28. Man. inc. obelo adhibito mutavit
quae in qua
 30. *abundat puncto obeloque* corr.
ex —ant
 31. C *erasis vocc. exhortatione et*
salute posuit consolatione
 233, 8. *multorum faciae quae in nobis*

est gratia, quibus punctis accedit
 siglum *R*, margini illatum. Quo
 monitus C in marg. inferiore scri-
 psit *mul | tarum personis facierum*
| eius quae in nobis est donationis
 15. *cognoscitis* [ut videtur] mut. in
cognouistis
 23. C *erasis originalibus [me] est-*
est non non
 28. *Quodquod*
 234, 3. C vel fort. S ⁱⁿ *iterum*
 13. V¹ mut. *honorem* in *ónerem*
 15. *e contrario*
 35. C vocabulo *inceritate* ad marg.
literam s praemisit.
 235, 20. C *originalem lectionem mini-*
stratio mut. in *ministerio*
 29. 30. [hodiernum] ^{enim} *diem*
 236, 8. C ad marg. [conscientiam]
hominum
 237, 19. *habemus* in rasura alius for-
mae fort. habentes scriptum est.
 31. C ad marg. [nos] *iudicantes*
 33. *ut inter est* et *Et* post scriptio-
nem textus ingestum est, ita ut
plena certitudine non gaudeat.
 35. ^{ex hoc} *nos neminem* correctura manus
incertae.
 238, 4. *ministerium* obelis adhibitis
ab incerto mut. in mysterium
 18. Inc. ⁱⁿ *Sed omnibus*
 239, 25. C ^u *nobis*
 240, 10. Syllabae *magis gaudi* a C in
loco raso scriptae.
 18. *facimus* corr. e *faciemus* | *FF.*
post scriptum textum inter uobis
et gratiam ingestum a me inprimi
non debebat.
 20. *eorum* itidem post ingestum.
 27. Inc. ^u *et*
 30. [et] ^{insuper} *caritate*
 241, 5. C [prompta] *est*
 7. fort. S verba *uobis autem tribu-*
latio prius omisa ipse reposuit.
 23. C ad marg. [sed] *etiam*
 28. C pro *dñi* quod *erasum est*, re-
posuit xpi
 32. C ad marg. [enim] *prumptum*
animum uestrum
 35. C mut. *fratrem* in *fratres ut*
 35. 36. [euacuetur] ^{ut} *exultatio uestra*

quae de uobis habemus non eua-

cuetur
 242, 4. *praeueniat*
 6. C ^{quoniam} *dico qui*
 11. C ad marg. [abunuare] *facere*
 19. *actionem*

30. *faciem*^{uos}
 32. C *autem ne*
 243, 11. [*quam*] *nobis*ⁱⁿ
 25. fort. C *Non immensum*ⁱⁿ
 29. idem *Non aliena*ⁱⁿ
 30—33. Notae marginales in cod. ita scriptae sunt, ut altera iuxta alteram, non sub altera locum habeat, ac quidem ad textum propius accedat biblica, longius recedat liturgica, quae positio in editione impressa exhiberi non potuit.
 31. In scripto est *ille*. Lineolam vero vides non literam.
 34. *sed subportate*, quae correctura ipsius scribae esse videtur.
 244, 13. *machedonia*, litera *h* ita erasa, ut commode legi possit. Cf. 233, 21.
 18. 19. C *gloriantur*. Debebat *tales* in editione omitti.
 22. *transfiguraret* | Inc. *ut*ⁱⁿ
 25. C [*insipientem*] *esse*
 34. nos fort. a C corr. e *non* ut videtur.
 245, 5. Inc. man. *montibus*^r
 16. *Deus et pater* fort. iam a S corr. e *pater*
 25. *corpus* fortasse iam ab eodem corr. e *corpore*
 33. C vel S *audire* ^{aliquid} *ex*
 246, 10. C ad marg. [*minus*] *feci*
 29. 36. *apud* mut. in *apud*
 247, 10. *xps* iam a scriba in *xpi* mutatum videtur.
 15. [*uos*] *ipsos*^{ad}
 18. *autem deum*, correctura incertae manus
 19. *pereamus*^{a.}
 248, 2. M¹ *acceperunt*^{sus}
 3. fort. V *ueterentur* | M¹ *legē et circumcisionē uerterentur*^{re}
 4. M¹ *scribens*^{eis} | M¹ [*epheso*] *per titum*, quae duo verba imprimenda erant.
 6. M¹ *nobas*^v
 12. M¹ *omne*, litera *m* obelo traiecta
 16. M¹ *anthiocia*^h
 21. M¹ *sps* | M¹ *circumcisioni*^m
 25. M¹ *ad dm*^{a do}
 26. M² *a maledicto*^{ex}
 35. M¹ *ad*^{q.}
 249, 9. M¹ [*sint ni*] *si*, syllaba *hi* obelo perfossa.
 11. Inc. *damnatione*, lit. *m* obelo traiecta.
 26. M¹ *noba*^v
 28. M¹ *stigmata*ⁱ
 29. M¹ *portante*, lit. *m* obelo deleta.
 250, 23. Inc. *euangelizem*^{nr}
 251, 23. Inc. *derunt*^{da}
 26. [*petrus*] *cephas*^{.....}
 33. [*petro*] *cephae*^{.....}
 36. C vel S *Scientes* | C vel S *iustificatur*^{autem}
 252, 2. Inc. *credimus*^{di}
 3. C [*Propter quod*], correctura scripta super rasura syllabarum *ex ope* | [*ex operibus*] *enim*^{met}
 13. fort. S. *se ipsum*
 16. [*est*] *in uobis*. Inc. manus addidit ad marg. *et*
 34. Nota marg. videtur esse Victorina.

- 253, 1. *pēpendit*. Retinui codicis lectionem.
 5. Quid sibi velit crucicula nescitur.
 30. Jubente Victore, cuius *R*₁ ad marginem est, voc. *unum* additum est, quod Scr. omiserat.
 36. *aelementis* obelo adhibito in *elementis* mutatum, cf. 254, 11. 12.
- 254, 11. 12. *äegena äelementa*
 255, 6. C [*nostra*⁹] *scriptum est enim*.
 Supra erasum *sicut*, quod commode adhuc legitur, litera k posita est, de qua cf. not. ad 179, 11; 190, 5.
 18. C [*nihil*] *prodest*. Originale *proderit* a C erasum bene etiam legitur.
 21. S *le*^{so}
 33. [*utinam*] *et abscindantur*, cuius vocabuli prius *n* post erasum est.
 256, 3. *mordetis* corr. e *morditis*
 10. C *fornicatio*^{nes} *inmunditia*^e *luxuria*^o
 15. C *longanimitas*^{patientia}
 23. C *spiritalē*^o
 257, 26. lege: *tycium*, quod inc. manu mut. est in *tythicum*
 258, 20. Inc. *turpitodine* cuius vocabuli sub syllaba *to* quid lateat erasum, non assecutus sum.
 259, 7. C [*ipso*] *ante*. Scriptum est *aut | emundi*
 260, 7. *sed* ^{etiam} *in*
 25. *bonitatem*
 30. *ambulemus...*
 261, 13. C ad marg. [*hospites*] *et*
 29. C *euangelium factus*^{cuius}
 262, 11. S *interiorem*ⁱⁿ
 18. *facere*⁹ *Superabundanter*^{super} *quam* correctura manus inc.
 24. *estis*. cum cf. not. ad 179, 11.
 30. *Unus. dñs*^k
 35. *dicit*⁹
 263, 12. *uerbo* corr. inc. manus.ⁿⁱ
27. C *didicisti*^o
 28. [*ipso*] *et docti* | C [*sicut*] *et*^o
 31. *inducite*, quod punctum tenuissimum postquam oculos fugerat, edidi originalem scriptionem. Lege *induite*
 264, 7. *fidei*. Retinui lectionem.
 13. Inc. manus *uobis*
 265, 14. [*subiecti*] *in* *inuicem*
 22. C *mundans* ^{es} *labore*
 31. nota marg. Victorina.
 266, 33. Verba IN ISAIA eiusdem.
 267, 8. *tychicus* fort. iam a scriba mut. in *tythicus*
 10. 11. C *corda* ^{uo} *nostra*
 20. Argumentum et Brevis uncialibus paulo minoribus, quam quibus textus scriptus est, exarata. | *machedones*, correctura incertae manus sensu carens.
 268, 35. *uestram*. Sed obelus literam transfodiens quum erasus sit, apparet, correcturam non approbatam esse.
 35. 37. Inc. man. *euangelio* ^a *prima*
 ... *confidens* ⁱⁿ *hoc*
 269, 9. C *fructu*^o
 19. [*Quidam*] *üero*^ü
 33. C [*fructus*] *operis*, raso loco, in quo scriptum erat *tus*
 270, 9. C *salutem* | C mut. *dō* in *dñō*^{is}
 271, 10. *christo*. Retinui lectionem.
 10. 11. C *Ut* ^{et} *ego*
 11. *cognitis* radendo corr. e —tus
 24. C *audieratis*ⁱ
 272, 1. *canes* obelo adhibito corr. e *carnes*
 6. *gene* ^{re} correctura ut vdtr scribae.
 16. C [*est*] *ihesu* [*christi*]

20. [aut] ^{id}etiam
 24. *ca* obelo adhib. corr. ex *eam*
 28. Erasis vocc. *aliud sentitis* C superscripsit *aliter sapitis*
 29. C ^{id}ad quod
- 273, 8. 4. [operationem] ^{....}suam. Retinenda videbatur lectio.
 18. 15. Z cruciculas aliquas margini insculpsit.
- 274, 3. Idem ad marg. complures literas non satis perspicuas incidit.
 5. 9. 11. Idem iuxta apposuit numeros XVII. XVIII. XVIII.
 6. Extrema litera vocabuli *omnem* obelo admodum tenui perfossa est, qui non Victoris esse videbatur.
 24. Z in spatium vacuum inscripsit sive impressit *d h > siluano et timotheo*. Scripturae notasistas quae lineolis quibusdam exornatae sunt, legendas puto *de hoc et i. e de Paulo et cf. v. 21, et cod. Am.* qui habet *de apostolo et silvano et timotheo*.
- 275, 35. C ^adno ihu
- 276, 29. 30. Z ^aadulionis
 82. C ad marg. [possumus] *oneri*
- 277, 4. Z literam posteriorem *a* in *sanctae* obelo perfodit.
 5. Idem prius *a* in *quaerella*
31. ^{.....}christum. Retinui lectionem.
- 278, 26. Inc. man. post *eius* fusco atramento utens addidit AMEN
29. ^aoportet correctio ut videtur a scriba statim post scriptionem superscripta.
- 279, 24. 25. ^{nos}deinde qui, eiusdem generis.
 25. C voc. *relinquimur* mutavit in *reliqui sumus*
 26. *a-era*, quod punctum ad recte legendum inservit.
- 280, 19. ⁱⁿEt inuicem eiusdem generis ut 278, 29.
- 281, 1. Argumentum minutioribus literis scriptum, quam reliqua.
27. Inc. man. ^ahabemini
 33. Inc. man. [ihesu] christi
 34. Nota marg. Victorina.
34. 35. Inc. man. ^aet gloria
- 282, 9. [sensu] uestro. Lectio retinenda videbatur.
10. ^{spm}non certum, quum in rasura positum sit literarum, quae non amplius legi queunt.
14. *extollitur* incerta manu, quae non Victoris videbatur, mutatum in *extolletur*
17. ^{...}essemus ... ^{...}dicebamus. Sed lectio fuit, non error. | *apud* corr. ex *aput*
20. ^onun tenent teneant
 21. *reuelabitur* praeunte Victore a C corr. ex *—bit*, ut videtur.
- 283, 5. C ad marg. [gratiam] Et] *consoletur*
11. ^{—^{oo}}ds qui correctio fort. scribae.
 26. C ad marg. inf. adhibitis siglis *hd* et *hs* supplevit *hoc denuntiabamus*
34. C ^{oo}abaudit
- 284, 12. Argumentum minutioribus characteribus exaratum, quam reliqua.
25. fort. M^a *thesauri* quibus punctis accedit duplex obelus.
28. Ead. man. *neminem* obelo adhibito mut. in *nemine*
 30. Eadem *delecto* in *deleto*
31. Eadem, nisi forte V, ^{.....}omnia
- 285, 15. Eadem interpunxit *dominis. ergo*
35. C siglis *hd* et *hs* usus ad marginem inferiorem supplevit verba:

- Gratia vobis et pax a deo patre nostro*
- 286, 5. C [ab] *epaphrodito*
6. literae *ruo* in rasura aliarum quarundam positae sunt, quae cognosci nequeunt.
- >
10. *pro* qui ductus calami super r positus otiosus esse videtur.
16. Siglum ∴ in margine inferiore appositum quid sibi velit nescitur.
81. Crucicula nitide picta admirationis signum qua haec lecta sunt. Cf. stellulas in p. 97. 99. cet. margini appositae et quae ad 124, 15 notavimus.
- 287, 2. *inroprachensibilis* a V mutatum in *—les*
- 288, 1. *habitat* a V vel scribe in *inhabitat* correctum. Lectionem originalem retinuimus.
4. *expoliationem* et puncto et obelo corr. in *—ne*
5. supra spatium quo separantur vocc. *resurrexistis* et *per* positum est k, nisi fallimur siglum correctoris, quo indicavit novum verum esse inchoandum. Cf. quae ad 179, 11 notavimus.
12. fort. V ^l*illud*. Eadem manus
13. correxisse videtur *confidenter* punctoque instruxisse sequens
15. *diei* nec minus, quod mox sequitur,
17. *humilitatem*, cuius verbi litera ultima eiusdem atramenti obelo iugulata est. Porro eadem manus
20. vocabulo *nexu* uncialem literam S superscripsit et in facienda divisione verbi *constru-ctum* illud c addidit adhibitoque puncto et obelo vocabulum
21. *aelementis* mutavit in *elementis*.
30. *conresurrexistis*. Lectionem retinendam putavimus.
82. *supra* a V in *super* mutatum.
- 289, 8. fort. S [uestro] *non procedat*
22. fort. V vel S [omnia] *autem haec caritatem habentes* et quod sequitur
28. [hymnis] *et canticis*
85. *Uiris* puncto et obelo adhibito in *Uiri* mutatum.
- 290, 14. *Dominis* obelo adhibito mut. in *Domini*
16. *caelis* mut. in *caelo*. Lectionem retinui.
17. *uigilantes* in ^{in ea} (V)
29. *cognoscant*
85. *mei* lectio, non error.
- 291, 5. *hieropoli*
11. C [quae] *est laodicensium*. Ad sequens vocabulum *est* animum corrector non admovit.
- 293, 20. XVI.
- 294, 4. Inc. [mis.] *et pax*
15. Inc. [quis] *ea legetime*
22. *mendacibus*. Punctum otiosum.
- 295, 7. *circa*. Lineola sensu carens.
12. *hominib^h* *pro*] k novam versus inchoationem indicare videtur, cf. not. 179, 11.
16. Inc. [et] in ^{ad}
- 80 *pietatem* puncto otioso distinctum.
86. *regenerationem* lectio, non error.
- 296, 6. fort. S. [prudentem] *pudicum*
13. *superbia*. *elatus*
25. Incertum, an S verba [adquirunt] *et multa fiduciam in fide quae est in christo ihesu* spatio quod est inter cap. IX et VIII intulerit.
83. fort. S [Creditum] *in mundo adsumptum est in gloria*. Haec verba partim in margine, partim in rasura aliorum quorundam scripta sunt, quae non amplius legi possunt.
- 297, 19. fort. S [et haec]
27. 28. Membrana hic non integra.
28. *facies* fortasse e *faciens* rasura ortum. Verisimile, Victorem tum

- supplevisse [et] eos tum obelis iugulasse alterum istud *u* verbi *audiunt*. Lectionem tamen retinui, quia huius verbi forma non tam in errore posita est, quam in irregularitate scriptionis. *Audiunt* enim idem valet, quod *audibunt*, et *audibunt* idem, quod *audient*
- 298, 7. *Uidua* elegatur
 9. *hospitiu* mut. in —tio
 17. C [*uerbosae*] et
25. *honore*. Par punctorum inutilium.
 30. C [*ut*] et
 33. C [*angelis*] eius | C [*Nihil*] facias
- 299, 4. *Quorum* statim ut vdtr. post scriptionem a scriba mut. in *Quorundam*
 23. Inc. [*autem*] *quaestus*
- 300, 6. *Qui* mut. in *Quem*
 10. C [*Cui*] est gloria
 14. C [*deo*] uiuo
 18. C [*custodi*] *deuitans*
 25. scriptum est *timotheu* quod imprimendum erat. Nam in his versibus non tam Victor, cuius calamus minus acutus est, quam Mⁱ erronea correxisse videtur, reponens *timotheo* et *de omni regula*
- 301, 37. Punctum quod post *CORPUS* positum vides, in codice quidem cernitur, sed in editione secundum rationes nostras delendum erat.
- 302, 4. C [*miseric.*] et
 11. Inc. *eunice*
 18. Punctum quod in codice super *dī* apparet, macula.
 25. Super quo irregularis ductus calami qui literam *d* repraesentare videtur.
 26. C addendo et radendo ante *haec* particulam *etiam* intrusit.
 31. V vel S [*in*] *nobis*. Lectionem originalem edidi.
 36. Inc. *quaesiuit*
- 303, 5. *hominibus*. qui cf. adnotata 179, 11.
 7. *miles*. Punctum inutile.
9. *qui*. Itidem puncta otiosa.
12. *intellegerē*. Error ex infinitivo antecedente ortus.
22. *negauerimus* | 23. *permanet* | 25. [*utile*] *est*. Scriptio originalis lectiones continet, non errores.
28. C ad marg. [*Operarium*] *inreprehensibilem*
- 304, 1. Post *domo* tria cernuntur puncta ...
 8. C siglis *hā* et *h̄s* adhibitis margini inferiori verba intulit [*fictilia*] et *quaedam quidem in honore* simulque particulam sequentem *Et obelis iugulavit*.
 11. fort. V *deuita*
 16. Medela textus nisi fallor in duplicanda litera *d* data erat, ut legeretur *ad dignoscendam*. Sed inc. manus fort. Victoris correxit *cognoscendam* litera *i* male praetermissa.
 21. fort. S correxit *non oboed*.
 24. Inc. manus: *Uoluptatum*
 26. Inc. *penetrant* | et cfr. annotata ad 179, 11.
 30. Inc. *iamnes* | Item inc. manus, fort. scribae, vocabulum *restituerunt* false correxit in *ressisterunt*
 36. *persecutiones* qui ductus calami otiosus est.
- 305, 1. Inc. *iconi*, litera *o* acutissimo obelo iugulata.
 5. *Irrantes* mut. in *Err*.
 36. Inc. fort. S [*est*] *enim*
- 306, 1. Inc., atramento nigerrimo usus, *tythicus* | item inc. *paenulam*
 25. Inc. *communefacit*
- 307, 5. fort. Mⁱ *omnem*. Dubium an litera *m* puncto etiam supra scripto instructa sit. | quo a manu incerta, quae Victorinam indolem non habet, mutatum in *quod*

7. M¹ *miserebitur*
 9. M¹ [*genealogiis*] *et*, *et* quidem signo adhibito >
 12. M¹ [*suis*] *ad*
 14. M¹ *fuerint et usus*
 15. M¹ marg. inscripsit *LITTERIS*.
 25. Inc., fort. S [*nostri*] *dei*
 35. Supra primam literam vocabuli *hospitalem* punctum duplex apparet, cuius vestigium sequenti paginae impressum est, quod quid sibi velit incertum.
- 808, 1. [*sit*] *et* lectio, non error.
3. *etiam*. Lectionem retinui.
 5. Inc. *subuertunt*
 8. *Cretensis*. Punctum inutile.
 12. *se*. Lectio est, quae servanda videbatur.
 18. *autem*] Punctum nullius momenti.
 20. Inc. *Unus* corr. in *Anus*
 21. Inc. *criminatrices* | *deditas*.
 24. Inc. *sudditas*. Quas tres correctiones versuum 20. 21 et 24. imprimi iussissem, si Victoris manui adscribendas esse plane mihi persuasum fuisset.
 26. 27. Inter vocc. *integritate* et *In* fort. S intrusit *in castitate* | *in* [*uerbum*] lectio singularis, non erronea scriptio | fort. S [*sanum*] *Et*
 32. supra syllabam *bo* aliqui ductus calami cernuntur, quorum significatio intelligi non potuit.
- 809, 6. *haec*. Lectio esse videbatur, non error.
 11. penes priorem literam *n* verbi *ostendentes* minuscule litera *d* superflue addita in margine
 20. C [*in*] *nobis*
 32. *uenire*] puncta otiosa.

- 810, 8. fort. C [*carcere*] *per eundem onesimo* ..
 25. prima syllaba vocabuli *promemoriā* obelo transfixa.
 27. [*Audiens*] *fidem et* ..
 811, 4. *habentes* secundum Lachmannum aliorum quoque codicum lectio.
 7. C [*cum*] *sis*
 17. fort. S [*tibi*] *et in caritate* quod voc. sec. Lachmannum in aliis quoque codd. invenitur.
 22. Inc. *fruar*
 24. fort. V *in oboedientia tua*
 812, 24. Siglum Victorinum *N* hic elegantius quam alibi exaratum effecit, ut scriba quod scripserat *uerum* mutaret in *uerbum*
 813, 1. Inc. fort. V [*Multifariam*] *multisque*
 10. Capp. epist. a scriba tum numeris tum rubra primi versus descriptione distincta sunt. Postea alia epistolae dispartitio effecta est, cuius primum vestigium [*II*] a nobis obliqua numerorum forma insignitum vides in versu huius paginae 26, tertium 814, 17; quartum 816, 1; quintum 816, 28; sextum 817, 6; septimum ib. 31; octavum 818, 22; nonum 819, 11; decimum 820, 2; undecimum 821, 17; duodecimum 822, 28, inde a quo ulterior aliquis eiusdem generis numerus per totam epistolam non invenitur. Denique tertia aliqua epistolae in capita (XXXIX) distinctio sero tempore ad marginem fortasse a correctore M¹ adnotata est, hac ratione, ut cap. III (alterius enim non videtur vestigium adesse) inchoetur 814, 5; IV inchoari videatur 814, 19;

V 815, 1.

VI 815, 21.

VII 816, 8.

VIII 816, 28.

IX 817, 6.

X 817, 24.

XI 818, 4.

XII 818, 22.

XIII 819, 11.

XIV 819, 34.

XV 820, 16.

XVI 821, 2.

XVII 821, 21.

XVIII 822, 5.

XIX 822, 19.

XX 322, 28.
XXI 323, 8.
XXII 323, 19.
XXIII 323, 34.
XXIV 324, 21.
XXV 324, 32.
XXVI 325, 13.
XXVII 325, 30.
XXVIII 326, 6.

25. C. [autem] ipse es, litera t obelo caesa.

314, 15. *gloriam et honorem*

17. *pro-pter*

29. *liberare* V superscripto t in *liberaret* mutavit.

31. *adpraehendit*

32. *adpraehendit* mut. in *app.*

315, 2. *pontifice*

6. C [est] *Quanto magis* | V *habent* |
C *illum*

17. *tem-ptauerunt* | *ue-stri*

21. *Uidite* mut. in *Uidetis*

24. C *Qui*

25. *eius*. Puncta minutissima. Lectio, non sphalma.

30. *exacerbauerunt* rasura mutatum in *exaceruauerunt*

31. *profe-cti*

34. C [nisi] *illis*

316, 3. *Etenim* nobis statim ut videtur post scriptionem minio emendatum.

10. XXII *erasum*

11. fort. V [enim] *in*

13. XXIII radendo mut. in XXII, et sic porro usque ad XXXI | *sto* mut. in *isto*

19. Incertum an V *quandam*

20. Sic lectio, non lapsus calami. |

C [temporis] *sicut*

24. Inc. an V *alia* | fort. S [posthac] *die*

35. *O-mnia*

XXIX 326, 31.

XXX 328, 20.

XXXI 328, 36.

XXXII 329, 12.

XXXIII 329, 22.

XXXIV 330, 4.

XXXV 330, 20.

XXXVI 330, 32.

XXXVII 331, 13.

XXXVIII 331, 20.

XXXIX 331, 25.

quae capita quam diversum inter se habeant ambitum elucet e cap. XXIX cum reliquis comparato.

317, 1. Inc. [ergo] *pon*, atramento, non minio usus intulit erasis aliquot literis, quae legi non possunt.

3. *conpati* mut. in *compati*

6. Inc. [tronum] *gloriae*

14. *pro-pterea*

17. Inc. fort. S [aaron.] *sic*

18. literae *od* in *hodie* sine causa obelo perfossae.

23. *offerens*. *et*. Lectionem retinui.

27. *causam* | *iusta* mut. in *iuxta*

29. *interpretabilis* mut. in *ininterpr.*

35. *exparsa* mut. in *expers*

318, 5. sermone ... feramus | Vocabulum *iacientes* absque dubitatione rectam versionem graeci *καταβαλλόμενοι* praebet, sed dubito an hic recte sit editum. Scriba habet *facientes* et ad marg. Victor notavit *iacientes*, quod si per se staret, recte editum fuisset. Sed praemisum est siglum a, quod quum pridem mihi aliquos ductus calami otiosos continere videbatur, a Lachmanno autem iusto artificiosius explicatum est per *alibi*, nunc mihi videtur legendum esse *alii*. Quod si rectum est, edere debebam *facientes*.

7. *Inpositionis* mut. in *Imp.*

14. *prolabsi* mut. in *prolapsi*

15. *ho-stentui*

19. *accepit* | *benedi-ctionem*

23. fort. V *salutis*

26. *et ministratibus*

30. *fidem* | *promissionis* mut. in —nes

36. *sui* mut. in *sibi*. Lectio, non error calami.

319, 1. o-mnesⁱ | iuramenti mut. in —tum

3. Adscriptum siglum *R*_q corrigi iubet errorem in pollicitationes situm.

7. positam fere erasum est et correctum per missionis. Illam lectionem retinui. | habeamus lectio singularis.

14. quia

16. Vocabula sine matre, per errorem repetita, erasa sunt.

19. C [cui] et

81. conte-statos

83. ei-melchisedech

320, 2. Numerus [X] in codice ad marginem positus apparet, adhibito signo / ante vocab. translata, quod capitis initium indicat.

8. lex^{gis}

4. ala tribus mut. addito i et obelo per literam s misso in alia tribu

9. melcisedech exurget. Punctum supra s otiosum.

16. Introdu-ctio. Huic siglo aliud respondet in margine positum, quo numerus XV insignitur, cf. quae adnotavimus ad 313, 10.

80. Talis, cf. adnotata ad 179, 11.

36. populi mut. in populo, quod singularem aliquam lectionem constituit.

321, 2. Super vocab. sermo siglum | cernitur, quod initium capitis XVI indicat, qui numerus ad marginem adscriptus est.

10. ut puncto et superscriptione, ut videtur Victoris, mut. in et

13. eximplari mut. in exempl.

16. inquit et 17 quid fort. a V correctum in inquit et quod | montem | Numerus [XI] in codice ad marginem positus est. Cuius locus in textu indicatur siglo /, cf. adnotata ad 320, 2.

27. fecit ... adpraehendit

82. mentem

34. suum^{es}

86. minorem

322, 5. iustificationes mut. in —is. Lectionem originalem retinui.

6. saecularem

11. circumte-ctam

17. priore.tabernaculo

323, 2. urienti calamo acutissimo mut. in uiuenti

6. accipiat correctio imperfecta.

16. Hic, maiore quam fieri solet initiali scriptum.

18. sane male sane scriptum pro sanguine

19. si emendatum ab ipso ut videtur scriba. | Ante necesse siglum — quod indicat capitis XXII initium, cf. adnotata ad 313, 10.

35. Vocolae per prima litera obelis male iugulata.

324, 32. introitu-scorum

325, 28. suscipitis corr. in suscepistis. Lectionem illud exhibet, non errorem.

326, 8. Fidei rasura facta correctum in Fide

22. heris fort. a V^s mut. in heres

27. Cum.isaac.et

327, 14. isaac-uocabitur

80. celebrauiuit rasura literarum superfluarum correctum. Ceterum hoc inter vocabulum et sequens pascha punctum cernitur.

84. circuitu rasura male mutatum in circuiti

86. C [pace] et alia via ciciens

328, 1. deficiet. Lectio est, non sphalma.

2. ieptae obelo et superscriptione correctum ex originali iaetae.

8. profetis rasura factum ex profectis

9. susipientes correctio imperfecta. Fortasse V accipientes praetulit.

11. C [*Lapidati*] *sunt secti*
15. ⁱⁿ *et montibus et* ⁱⁿ *correctiones* fortasse Victorinae, non errorem emendantes sed variam lectionem exhibentes.
23. *auctorem*
23. *contempta*. Puncta ex pagina ad-versa huic impressa.
27. fort. iam S correxit *ipsos* in *ipsum*. Sed lectionem esse patet, non *sphalma*.
36. *perseuerantem*. Videtur V legere voluisse *perseuerate*
- 329, 5. *multos* nonnisi sero tempore correctorem invenit, qui obelum torqueret in literam s.
28. *se'ne* textui nostro inscribi poterat.
31. ^{ic} *uidebatur* lectio singularis servari debuit.
- 330, 4. *Uidete*. Puncta capitis XXXIV nisi fallor, initium indicant. Ad marginem correspondet siglum .|
14. *immobilem*
16. *noster* inutili obelo turpatum.
26. C [*adiutor*] *est*
32. ante *doctrinis* siglum — cernitur, capitis XXXVI initium indicans.
- 331, 22. Inc. [*ihesum*] *christum*
- 332, 7. ad marginem manu aliqua, quae saeculi XIV videtur, scriptum est:
- hic habet² ubi*
ipsi Sti Bonifacii
fuere¹ corpa
aplor
24. Siglum Victoris manu tremula hic illatum.
28. *bythiniam*
32. *narrationi* mut. in —e. Siglum .| flagitare videtur, ut emendetur falsa divisio vocabuli *os-tendit*
33. *de-scendisse*
34. *a-ctuum*
35. *exstin-oto*
36. *conpleretur* obelo et superscriptione mut. in *compl.*
- 333, 2. *o-stendere*
4. *operante*
6. post vocab. *medicina* ornamentum aliquod circiter huius formae ~ cernitur, quod fini praefationis indicando inservit.
19. *die*
20. *dominum ihesum* mut. in *domino ihesu*
25. syllaba *tem* in rasura aliarum literarum scripta est, quae non amplius cernuntur.
- 334, 9. Inc. manus, quae atramento fere viridi utebatur, corr. *disse-*
cebantur
20. *sanctos. aenean. ab annis .VIII.*
39. *docebant* FF
- 335, 21. *qui. de*
38. *percutere. os*
- 336, 15. Inc. *hadrumetinam*
24. Victoris siglum vix amplius visibile. | *o.theophile*
30. *Apparens*. V fortasse *parens* flagitavit.
32. *expe-ctarent*
- 337, 6. *su-scepit*
17. *o-mnes*
21. *nominum*. Lectio servari debuit.
26. *mini-sterii*
27. *su-spensus*
28. *ui-scera*
32. *commemoratio* quae puncta a Victorinis et forma et colore differunt
36. *ba-ptismate*
- 338, 3. *iu-stus*
25. *no-stra*
- 339, 6. *die*
9. *ue-stri*
- 340, 4. *fru-ctu*
14. *o-mnis*
19. *inquit*
21. *ue-stro-um*
29. *fra-ctionis*

31. *apo-stolos*
341, 12. Inc. *his* obelo adhibito mut. in —*is*
 15. *Ad*ⁱ
 26. *extas*
 27. *o-mnis*
 29. *re-spondit*
 32. *deus isaac*
342, 11. *con-spectu*
 23. *te-stamenti*
 24. *o-mnes*
343, 2. *quodquod*ⁱ
 4. Juxta hunc versum in margine apparet siglum Victorinum | sine dubio flagitans, ut vocula et intermittatur.
 17. *con-stantiam*
 35. *Ad*ⁱ
344, 11. *Adstiterunt* puncto et obelo mut. in *Astit.*
 19. *si-gna*
 27. *ma-gna*
 27. *resurre-ctionis*
 31. *Quodquod* mut. in *Quotquot*, cf. adnotatum ad 343, 2.
 32. *adferebant* obelo et superscriptione literae *f* mut. in *aff.*
345, 2. *apo-stolorum*
 13. *ma-gnus*
 18. *ad* mut. in *at*
 30. *o-mnes*
346, 5. *o-mnes*
 10. *no-ctem*
 20. scriptum erat *omnia*, tum *a* erasum est, sed ita ut discerni possit.
 21. scripserat *S* primum *Aperiens*, post mutavit *s* in *tes*
 24. *carcerem*. Lectio est, non error.
347, 6. *do-otor*
 7. *breue* mut. in *brebem*
 15. *quodquod* obelo et literae *t* superscriptione mut. in *quotquot*, cf. monitum ad 344, 31.
 22. *apostolus* mut. in —*os*
 29. *factus* mut. in *factum*, monente siglo Victorino |

31. *di-scipulorum*
 36. *con-stituamus*, qua in divisione statuenda Victor obelum superfluum adhibuit.
348, 4. fort. scribe [*philippum et*] *procorum et*
 17. Urgentibus punctis Victorinis *Et* erasum est, ita tamen, ut legi etiam possit. Nec tamen errorem habes, sed lectionem.
 30. 31. *mesopotamiam* priusquam^k cf. notata ad 179, 11.
349, 12. videtur scriptum fuisse *isaac et iacob*. Erasum est et monente puncto Victorino.
 19. *ma-gna*
 24. *o-mnem*
350, 15. *tu-uis*
 27. *aegyptu* mut. in —*to*
351, 10. *laetabuntur*^u
 11. *manum*
 19. *di-sposuit*
 21. *su-scipientes*
 31. *ue-stri*
 33. *aduentum*
 35. *dispositionem*. Lectionem retinui.
352, 5. *ma-gna*
 19. *ma-gnum*
 36. Juxta hunc versum siglum margini inscriptum obliquae alicuius literae *N*, cuius lateri dextro supra insidet litera *o*, ita ut facile suspiceris compendium vocabuli *Nota*, eo consilio appictum, ut doctrina de artibus magicis, quam versus continet, laudetur.
353, 9. *ba-ptisati*
 12. scriptum erat *obtulit*, ex qua forma radendo *opt.* factum est.
 19. *re-ctum*
 32. *eunucus*^h
354, 7. *a-gnus*
 9. *enarravit* mut. in —*bit*
 15. 17. *aquam* | Poterat servari utraque scriptio.

27. inuenissent
 28. uin-ctos
 29. contingit
 31. terram
 355, 5. dama-scum
 18. Scriptum erat *Oportet*, quod fortasse monente Victore, qui hic locorum multa correxit, mutatum est in *Ut portet*
 28. aliquodⁱ
 35. habitabatⁿ
 356, 6. o-mnes
 7. di-scipulus
 16. vocabulum *tharsum* aliquis radendo tentavit, ut mutaret in *tarsum*. Bene tamen adhuc originale h cernitur.
 19. replebantur
 21. habitabat, fort. a scriba ut vdtr. statim post scriptionem correctum.
 28. Qui mut. in *Quae* | plēna
 29. Fa-ctum
 357, 1. o-stendentes
 2. o-mnibus
 6. uniuersum mut. in —am
 10. caesaream
 12. post *dominum* aliquod vocabulum scriptum erat, quod ita erasum est, ut non amplius ulla literarum vestigia reliqua sint. Fortasse *deum*. | aelamosynas
 13. Dedit mut. in Uidit | uisum. punctum minutissimi generis quod discernere vix queas.
 18. a-scenderunt
 21. apud mut. in apud | Inc. coriarium
 35. petre et occide
 358, 5. adstiterunt
 7. ho-spitium
 10. De-scendens
 14. 15. Supra *responsum* et *angelo* inutilis aliqui ductus calami cernuntur.
 22. co-gnatis
 29. accidere mut. in accedere

- 359, 2. ho-spitatur
 8. conperi mut. in comperi
 9. o-mni
 26. uirorum
 36. acciperunt mut. in acceperunt
 360, 2. aliquodⁱ
 7. Litera d inter introisti et ad erasa
 10. ma-gnum
 15. Syllaba oc supra raras aliquas literas scripta. Fortasse locum tenuit et, cf. quae notata sunt ad 357, 35.
 24. domum suam
 31. Fort. *aquam* scriptum erat. Punctum Victorinum, quo litera finalis deleriuissa est, oculis etiam subest.
 361, 13. o-mnes
 14. Inc. Quia
 15. In *tharsum* litera h cultro tentata sed visibilis cf. quae notata sunt ad 356, 16.
 19. cognominareturⁿ
 29. Occidit | placeret
 30. 33. adpraeh. obelo mut. in adpreh.
 32. azimorum mut. in azym., quae quidem tres ultimae correctiones Victorinae esse videntur, quamvis atramenti color paulo diversus sit ab eo, quo Victor uti solet.
 362, 2. herodes ipsa. Istud a quid sibi velit, nisi forte Antipan indicat, nescitur.
 4. adstitit puncto et obelo adhibito mut. in ast.
 9. gallicas. tuas vocabb. puncto separata, quod contra reliquorum analogiam positum est.
 11. Ad marginem siglum Victoris R₁ pictum est ad indicandum sphalma, quo omissum est eum
 11. 12. 20. 24. simplex punctum post me et angelum et iudaeorum et rhode sero duplicatum.
 15. ultro, fortuitane lineola an orthophonica sit, nescitur.

23. *autem·eo*
 24. *uidendum·nomine*
 27. *Ad* mut. in *At*
 32. *manum* radendo mut. in *manu*
 363, 5. *Postulabant*. Punctum inutile.
 23. *i·psi*
 364, 7. *do·ctrinam*
 9. Inc. [*qui*] *cum* | Post *pergen* litera nescio quae erasa.
 17. *plebi* non satis constat an correctio Victorina sit.
 33. *bapti·smum* | *o·mni*
 365, 4. *o·mne*
 20. *sancta·david*
 27. *o·mnibus* | Siglum Victorinum | margini adscriptum flagitat, ut quod ante *Non* deest vocabulum quibus inseratur.
 29. *iu·stificatur*
 366, 5. *bla·sphemantes*
 5. *con·stanter*
 7. *iudica·stis*
 12. *quodquod* in *quotquot* mut.
 15. *hone·stas*
 21. Post *loquerentur* duo versus per errorem scripti: *Ita ut crederent iudaeorum et loquerentur* obelis deleti cernuntur. Errore animadverso scriba rectum textus tenorem persecutus est.
 32. Vocabulum *lapidarent* nonnullis lineis punctisque deformatum, quae potius maculas nominaveris.
 367, 3. *re·ctus*
 5. V *lycaonice*, cuius correctionis causam dedisse videtur Victor, puncto posito super *lyconiae*
 13. *Adnuntiantes*
 20. *si* ^{bi} *immolarent*
 21. *antiochiam* puncto et obelo mut. in *—a*.
 24. *discipuli* ^s *surgens*.
 35. Siglum *R* margini adscriptum referendum videtur ad errorem in *pergen* latentem.
 368, 8. *more* addita lineola mut. in *morem*
 15. Inc. *conversionem* pro *—sationem*, syllaba *at* nonnisi obelis ingulata.
 17. *susce·pti*
 369, 14. vocabuli *omnem* litera ultima erasa.
 15. *o·mni*
 34. *uobis*
 35. *de·scenderunt*
 370, 7. *aliquod* mut. in *—t*.
 12. *discessissent*
 15. *nauigaret*. Sed puncta inutilia.
 18. *ecclesias* ^k *praecipiens*. Cf. annot. ad 179, 11.
 20. Post *discipulus* *erasum* erat
 32. *bythiniam* mut. in *bithyniam*
 371, 2. *fa·cti*
 6. Siglum *R* vel *·* | margini [negliger] appictum referas ad vocabulum *partis*
 6. *aliquod* mut. in *—t*.
 15. *iudicasti* correctio ut videtur ipsius scribae.
 18. *quendam* mut. in *quandam*
 29. *magi·stratibus*
 30. *adnuntiant*
 372, 1. *talem* obelo et puncto mut. in *tale*
 14. *trēmefa·ctus*
 18. Siglum Victorinum | margini adscriptum defectum indicat in textu latentem verborum *cum omnibus qui*. Fortasse huc referendum est istud par punctorum: *uerbum*. Ubi quinque puncta posuimus, aliquot literae erasae sunt, quae discerni nequeunt.
 19. *ba·ptizatus*
 21. *mensa* | *o·mni*
 24. Inc. *lictores*
 29. *inde·mnatos*
 373, 2. *profe·cti*
 11. Siglum Vict. | flagitare videtur *deum*. Cf. Act. 18, 7.

374, 3. *expe-ctaret*

13. *do-ctrina*

17. *uocabant* obelo adhibito et superscripta lit. *a* mut. in *uacabant*

19. *o-mnia*

21. *i-gnoto* | *i-gnorantes*

33. Victoris nota marginalis.

375, 1. Cernitur ad marg. —. qua figura nescio an non ea, quae textui inest sententia universalis celebratur. Quod si ita est, poterat imprimi. Cf. not. ad 97, 18.

376, 4. *aperire-os*

6. *iniquum* ipse scriba correxisse videtur.

8. *ue-strae*

14. *totonderant*

15. *n* in *habebant* erasum

16. *illo sibi* V correxit in *illos ibi*

24. *ordinem* | *phygiam*

377, 3. *esse*

5. Ad obelo adhibito et superscriptione literae *t* mut. in *At*

9. *bapti-smum*

18. *di-sputans*

20. *o-mnes*

31. Siglum | flagitat ut textus emendetur fortasse inserendo et

35. *adque*

378, 4. *computatis* obelo et superscriptione literae *m* mut. in *comp.*

8. Siglum | significare videtur, textum qualis est non bene intelligi posse. Cod. Am. legit *Hierosolymam*.

9. *fuero-ibi*

12. *I-pse*

14. post *nomine* duplex punctum unum altius, alterum inferius; et hoc quidem contra analogiam.

15. *argentarius*. Literulae superscriptae non satis certae.

20. Siglum | cur margini sit adscriptum non elucet.

24. *maie-stas*

32. *se, daret*

35. Quinque ultimae literae vocabuli *conuenissent* super erasas aliquas syllabas ignotas scriptae sunt.

379, 1. *manu-silentio*

21. *discipulos*

22. In voc. *machedoniam* litera *h* cultro radente tentata est. Cf. supra *tharsum* 361, 15.

29. Intra literas *e* et *r* vocabuli *derbeus* nescio quae litera, quam Victor puncto et obelo notaverat, erasa.

32. *nos-troadae*

34. Scriptum est *quinq.* Ubi

380, 3. *cenaculu* mut. in —o.

8. *descendissent* puncto obelo et ratura mut. in —et

25. *alterum t* in *mittens* obelo fortuito transfossum.

381, 1. *uinculae* puncto obeloque adhibito mut. in —a

6. *o-mnes*

31. *Ab-tracti*

382, 3. *propecti*

14. *aliquod* Victor solummodo obelum adhibens atque *t* superscribens correxit in —t

16. *his* obelo adhibito Victor ut videtur in *is* mutavit.

19. scriptum fuerat *zonam*, quod puncto atque cultro mutatum est in *zona*.

25. *possumus*

27. *V ascendamus*, quam correctionem evocavit siglum Victorinum — margini inscriptum.

29. siglum Vict. | flagitat correctionem nominis *nasonem*, quae post effecta est per *V*, superscripta litera *m*.

383, 1. *ma-gnificabant*

2. *quod* obelo et superscripta litera *t* mut. in *quot*. Ceterum quod Victor scripsit alius cuiusdam calamo iteratum ac renovatum est,

id quod in hac pagina (usque ad v. 15) pluries factum cernitur.

3. o-mnes

5. punctum post suos duplici ductu calami effectum.

6. ingredi

9. C? adsumtis

9. 10. vocabula sanctifica te cum punctis, quae commatum figuram exhibent, separata.

10. ut radant. Lineola orthophonica, quae vetuit, ne utra dant legeretur.

12. ambulans. Puncto obelus satis niger additus. | custodiens

13. Post gentibus, scribimus, idolis et suffocato puncta recentioris aetatis cernuntur.

14. ab-stineant

16. C? adsumtis

25. civitatem

384, 2. co-gnoscere | tumultum

29. uin-ctos

31. caelo. Punctum flagitans celo sero subscriptum.

385, 4. claritatem

7. te-stimonium | omnibus

9. eadem. cf. 383, 6. 10.

10. co-gnosceres

11. iu-stum

29. ue-stimenta

386, 4. Ad mut. in At, ut 377, 5.

4. 5. summa, civitatem cf. 383, 9. 10.

17. percutere os, cf. 376, 4.

20. adstabant obelo adhibito mut. in astabant, cf. not. ad 388, 5.

22. scri-ptum, mut. in scri-ptum

32. Factum videtur Victor correxisse.

387, 6. romae super literas aliquas erasas scriptum, quas discerni nequeunt.

6. te-stificari

25. adule-scentem

26. Siglum | frustra flagitavit correctionem erroris in vocabalo habens positi.

388, 10. co-gnito

24. inquit puncto obeloque et superscriptione literae t correctum.

25. cu-stodiri

35. seditionem videbatur ab ipso scriba obelo atque superscriptione literae s mutatum in seditiones

389, 31. ui superscripta litera a sero tempore mut. in uia

34. aliquod

390, 9. reliquid obelo et superscripta litera t correctum.

17. profe-cturam

18. potens statim post scriptionem a scriba superscripta syllaba te correctum videtur in potentes

24. ratione

28. post paulo nescio quae litera erasa.

32. super prima syllaba vocabuli indignum grande punctum cernitur, cuius incerta origo est. Victor ai correxisset, duo posuisset puncta.

38. post hi litera nescio quae, fortasse i, erasa.

391, 1. aliquod

2. bernicae

5. uin-ctus

9. his puncto obeloque correctum in is

20. appellantem

21. autem, ad cf. not. ad 383, 9. 10.

22. vocabuli uolebat ultima litera obelo punctoque satis grandi iugulata Victor penultimam lineola instruxit.

| inquit

23. bernicae

27. o-mnes

28. 29. Siglo | ad marg. posito Victor vel ordinem verborum vel interpunctionem corrigi debere significavit: quae correctio facta non est.

29. uidere obelo et superscripto u fortasse ab ipso scriba mut. in uiuere

30. cōnperi
 392, 5. Siglum .| frustra flagitavit, ut praepositio *a* cum alia commutaretur. In Cod. Am. legitur *apud*
 29. *terram*
 35. *mini-strum*
 393, 7. *o-mni*
 8. Margini inscriptum cernitur siglum illud *k*, de quo cf. notata ad 179, 11. Quae si recte se habent, corrector flagitavit, ut versiculus *ut poenitentiam agerent* grandi litera initiali ad marginem scribenda instrueretur.
 20. *inquit* obelo et superscripto *t* correctum.
 27. *hos*. Superscriptum *e* minutissimi generis.
 28. *exce-ptis*
 29. *bernicæ*. Cf. not. ad 391, 2. 23.
 36. *hadrumetinam*
 394, 2. Siglum .| fortasse correctionem nominis *aristharco* et adiectivi *machedone* poscit. Nam istae literae *h* Victori displicuisse videntur.
 4. *humanæ*
 7. *pelagum*
 16. Siglum *h* particulam *et* ante *ieiunium* inserendam flagitare videtur.
 31. Idem siglum, hic tam male pictum ut fere repraesentet figuram sigli .|, nomen *caudam*, quod graece est *καρίδη*, corrigendum indicat.
 36. *validæ*, cf. not. ad 4.
 395, 7. *creata*
 12. *adsistere*
 13. *o-mnes*
 18. Nominis *hadria* litera initialis obelo iugulata. Cf. not. ad 394, 2.
 19. *naute* verisimiliter Victoris correctio.
 396, 4. *o-mnes*
 11. *arthemone* | *aure*

23. *co-gnouimus*
 35. *i-gnem*
 397, 8. *o-mnes*
 27. *Uin-otus*
 31. *Pro-pter*
 398, 21. *su-scipiebat*
 24. *nemine* | *prohibentem*, litera *m* non solum puncto sed etiam obelo iugulata.
 28. Loco literarum numeralium VI siglum scriptum cernitur, quod ad similitudinem literae *U* accedit.
 28. *qinq.*
 399, 3. *nuncupantur*. in
 4. *etiam* ^{eius} *epistulae* correctio uti videtur ab ipso scriba statim post scriptionem verbis illata.
 8. *iohannes*, uti videtur eiusdem.
 18. *committentes*
 22. *impensium*
 400, 3. Siglum *h* paulo artificiosiori calami ductu ad marginem pictum, quam quem Victor facere solet, referendum videtur ad falsum vocabuli *electioni* initium
 3. *ele-ctione*
 9. *fore*
 10. Siglum *v* margini adscriptum referendum videtur ad vocabulum *uero* quod argumento capitis III non respondet. Victor fortasse legendum esse duxit *uerbo ueritatis genito*
 13. *diuitis*
 17. *firmari*. Punctum inutile.
 19. *examinæ*
 23. *fere*
 401, 1. *X F* Victoris. De glossis cf. Specimen cod. Fuld. a. 1860 a me ed.
 2. *C?* ad marg. *bu*, ut legatur *tribubus*

12. *incon-stans*
 25. *inle-otus* | *concupi-scentia*
 28. *o-mne*
 30. *voluntarie* scalpello corr. e —*iae*
 402. In inscriptione columnarum huius epistolae per negligentiam scribae illud *SEQ̄*, quod locum habet in prima, ter repetitur.
 4. *fa-ctor* | *comparabitur* obelo adhib. mut. in *comparabitur*
 7. *fa-ctus*
 15. nota marg. Victorina | *acce-ptio-nem*
 21. *tu-ista*
 28. *i-psi*
 29. Manus sera, fort. Ag. ad marg. post *bonum* inseri iubet *xpi*
 31. *lege*
 32. *scri-pturas* simul correcto *b* in *p*
 33. *accepitis*
 36. 401, 1. *moecaberis* corr. e —*aueris*
 403, 1. *Mⁱ est*
 11. *ui-ctu*
 12. *cottidiano*
 20. *contreme-scunt*
 25. *scrib-tura*
 34. *o-mnes* | *perfe-ctus*
 404, 2. *autem modico*
 3. *impetus* dirigentis tum rasura tum superscriptione corr. ex *in pectus diligenteris*
 9. *inflammata a gehenna*
 12. *lingua*
 14. *benedicimus* si correctura est, erronea.
 16. *benedi-otio*
 19. *salsam*, obelo quoque adhib.
 21. *operam suam* rasura mut. in *opera sua*
 28. *incon-stantia*
 32. 33. *fru-otibus* | *fru-otus*
 in pacem
 33. *iustitiae seminatur*
 405, 4. *ue-stris*
 9. *scri-ptura*, simul mutato *b* in *p*
 18. *gaudium* corr. e —*us* adhib. obelo ac lineola super *u*
 19. *exultabit* corr. e —*auit*
 29. *cra-stinum*
 34. *o-mnis*
 406, 3. *uo-stimenta*
 9. *i-psorum*
 10. *sabaoth introiit*
 12. *re-stitit* corr. e *res-titut*
 15. Inc. man., neque Victoris neque scribae, *tempor-ium*
 18. *adpropinquabit* corr. e —*auit*
 20. *adsi-stit*
 24. *Iob. audi-stis*
 34. *ungentes* minutissimo obelo adhibito corr. ex *ungentes*
 407, 3. *deprecatio* sera, ut e nigredine atramenti concluditur, manu mut. in *deprecatio* | *adsidua* corr. in *ass*.
 8. *errauerit* quae correctura scribae esse videtur.
 15. Victoris notula.
 408, 20. *X F* Victoris siglum.
 22. *praescientia*
 24. 25. Puncta super tres literas *m* erasa.
 33. *Mⁱ?* *exultatis*
 35. *pretiosior* rasura corr. e *praet*.
 36. *perit* per inc. manum lineola perfossum. | *probato* rasura corr. e —*tio*. Quae superflua in v. 35 et 36 ut eraderentur monuit siglum Victorinum | margini illatum.
 409, 5. ut 408, 33. | *Mⁱ in laetitia*
 6. *C?* ad marg. [*animarum*] *uestrar*
 7. *atque* corr. ex *adque*
 8. *Mⁱ?* *gratia*
 10. Inc. man. post *spiritus* super literis quibusdam erasis inscripsit *scs*
 15. Literae inc. in voc. *succincti*, quod minio scriptum est, atramento suppletur.
 17. *revelationem*

20. Nota marg. Victorina.
 26. *redem-pti* | *ue-stra*
 27. M^s *pretio*. Ceterum *pretio* ra-
 sura corr. e *praetio*
 28. M^s [*christi*⁹] *ihu*
 29. *constitutione*
 30. M^s ad marg. [*autem*] *in*
 33. M^s ad marg. sinistr. compendiis
 adhibitis [*uestras*] *per spiritum*
 35. M^s ad marg. [*non*] *quasi*
 410, 1. M^s ad marg. [*permanentis*] *in*
aeternu | *o-mnis*
 7. *detra-ctiones*
 9. Inc. man. ad marg. [*si*] *tamen* |
gusta-stis
 11. Inc. man. *Ad*
 ...
 19. M^s ad marg. [*Et*] *omnis*
 21. nota marg. fort. Victorina
 28. M^s [*scandali*] *his*
 25. Incertum an voc. *sunt* scribae sit.
 30. M^s ad marg. [*non*] *aliquando*
 411, 3. *pro-pter*
 ...
 5. C? *ad dictam*
 12. M^s ad marg. [*subditi*] *estote*
 13. M^s ad marg. [*dominis*] *uestris*
 15. Inc. man. cf. 410, 9. *sustinet*, sub-
 missis duobus punctis.
 23. M^s *pateretur*
 26. M^s ad marg. [*iustitiae*] *eius*
 29. Ad marg. S^c, quod quid sibi velit
 non patet.
 30. M^s ad marg. [*subditae*] *sint*
 31. M^s? *et si*, quae sigla deletionis
 sunt | M^s [*uerbo*] *di* | M^s *uestram*,
 delete uero huic vocabulo substituit
haru
 412, 1. M^s? *locuples*
 15. M^s [*et*] *cupit*
 16. M^s *labia ne*
 17. Inc. *persequatur*
 ...
 18. M^s? *in*⁹ cf. not. ad 411, 31. |
preces cultro corr. e *praeces*
 21. Siglis *hd* et *hs* adhibitis margini
 superiori ut videtur ab ipso scriba
 haec inscripta sunt: *Propter iu-*
stitiam beati. Timorem autem |
eorum ne timueritis et non contur-
bemini
 22. *satisfa-ctionem*
 23. M^s [*spe*] *et fide*
 26. M^s [*uobis*] *tamquam*. Correctura
 imperfecta. | literae *ui* in voc. *qui*
 sero tempore nigro atramento ob-
 ductae. Itidem complures literae
 verborum quae sequuntur iniustis
 (30) *carne* (32) *ueniens* (33) alio-
 rum | *calu-mniantur*
 28. M^s *mendose uelit*
 ...
 30. M^s *peccatis*
 413, 4. *ba-ptisma*
 4. 5. Siglum S: margini appictum cf.
 not. ad 411, 29.
 6. M^s adhibitis siglis *d* et *h*, superne
 lineola aequilibri traiectionis, margini
 inferiori inscripsit [*dei*⁹] *deglutians*
mortem ut uitae aeternae | *heredes*
efficemur
 11. *uoluntate* quam correcturam acu-
 tiori calamo V exsecutus est, quam
 reliquas.
 14. *luxuriis* incerta manu mut. in
luxoriis
 16. Iubente siglo Victorino | voca-
 bulum *quod* radendo mut. in *quo*
 23. 24. M^s vel serior etiam manus
appropinquauit
 25. *ipsos*
 30. S ut videtur erasis syllabis *minis*
 tum intra columnam tum ad marg.
 dextram et sinistram supplevit
 [*dei*⁹] *Si quis loquitur quasi ser-*
mones. di. Si quis | *minis*
 ...
 34. M^s *peregrinari*
 ...

414, 3. M^s [beati] eritis

4. M^s adhibitis iisdem siglis, quibus 413, 6 usus est, margini superiori inscripsit [requiescit] ab illis blasphematur a uobis honorificatur

12. M^s ad marg. ap [parebunt]

18. M^s coacto^s | spontaneae

19. uoluntariae. punctum inferius superiore tempore ad confirmationem superioris additum esse videtur.

20. M^s? graegi et

29. M^s ad marg. [uigilate] et excitamini

30. fort. M^s circuitⁱ

31. M^s? eademⁿ passionum

415, 4. M^s state^{is} | M^s ad marg. [uos] ecclesia | M^s? cum electa

7. M^s [xpo] ihu

15. quo^a

416, 1. X̄ F̄ Victoris.

4. cognitionem, cf. not. ad 419, 19.

5. Quomodo correctura serior, cohaerens cum sequente donata^{uit} est

6. M^s ad marg. [pietatem] pertinent

8. que[̄] | praetiosa obelo adhib. mut. in pretiosa

9. consortis lineolis additis mut. in consortes

11. mini-strate

19. tem-ptans

24. mini-strabitur

29. fort. M^s [uos] inⁿⁱ incommotione

31. no-ster

33. M^s operam^{uit} et correctura dupliciter inchoata. | M^s ad marg. [uos] possitis

417, 3. dile-ctus | M^s ad marg. [mihi] bene

6. fort. M^s attendentes^d

7. Inc. dies luceat. Incertum dico

correctorem. Nam Victor, cuius scriptio similis est, alio atramento usus est. Aetate seriore glossa margini adscripta est: iste | mundus caligi...

9. o-mnis

15. M^s [Super] in | docentes^a

16. fort. M^s luxurias^o

17. M^s blasphematur^{bi}

18. M^s factisⁱ

22. Inc. cruciatusnd

29. fort. M^s iniusta correxit ex —ria | a-spectu | iu-stus

30. Siglum | Victorinum margini sin. adscriptum correctionem textus flagitavit. Quae seriore tempore a M^s ita effecta est, ut non solum in voculae diem superscriberetur sed signis apposis verba transpenderentur de die in diem.

33. fort. M^s ad marg. [carnem] alteram

35. M^s ad marg. [metuunt] facere

418, 4. Inc. [sua] et

7. fort. M^s luxuriantes lineola ducta mutavit in luxoriantes, cf. 417, 16. | M^s? uobiscum, cf. not. ad 411, 31.

12. iniquitatis amavit

14. M^s ad marg. [mutum] animal

15. prophetiae. tum i erasum.

16. nubulas, atque u mut. in e

17. superua. A seriore manu ad b additum i

18. Serior manus correxit sanitatis^a

17. fort. M^s Perlicentⁱ | luxuriae se-

riore manu mutatum in luxoriae cf. 417, 16 et 418, 7.

23. co-gnitione

31. sus-lota. Ceterum Victor huic loco siglum suum R apposit, quod quia per errorem appositum videbatur, erasum est.

33. *epi-stulam* | Inc. man. *commotio-*
nem mut. in *commonitionem*
36. *apo-stolorum*
- 419, 4. *concupi-scentias*
6. M^s ad marg. [*patres*] *nostri*
9. fort. M^s *quem*, simul *litera e* mu-
tata in *ae*
13. *aput* a Victore ducta lineola te-
nuissima mutatum in *apud*. Qua
non contentus serior corrector tum
literae t puncta supposuit, tum li-
teram d abundanter superscripsit.
16. M^s ad marg. [*reuertere*] *expectat*
17. fort. M^s ad marg. [*fur*] in nocte
| *ma-gno*
18. *caelore* rasura mut. in *calore*
26. *i-psius* | *Pro-pter*
in
81. *his* quib. correctio ut videtur
scribae, statim post *scriptionem* il-
lata.
84. serior manus *ipsorum*
.....
- 420, 2. Eadem *diem*
14. 15. Siglum .| eum in finem a
Victore appositum ut textus satis
hispidus emendaretur. Mihi legen-
dum videtur *custodia*
24. *homicidiis* adhibito obelo in *ho-*
mucidis mutatum.
30. V. *De generatis*
re
- 421, 1. *X F* Victoris.
2. *quod* licet a Victore punctis no-
tatum sit, quum singularem lectio-
nem constituat retinendum duxi.
15. *lucem*
24. *aput* mutatum in *apud*
26. *no-stris*
- 422, 12. *mali-gnum*
24. *antechristus* | *antechristi*
i
25. *fa-cti*
23. *manife-sti*
32. *his* obelo adhibito mut. in *is*
- 423, 4. *scri-psi* pro *scrib-si*
10. *aduentum*
15. V. *nouit quia*
nos
- 424, 4. *iuxta*
17. *suadeamus*. Lectionem retinui.
18. *repraehenderit*
33. *antechristi* | *audi-stis*
i
- 425, 2. *cogno-scimus*
4. post *quoniam* aliquae literae era-
sae, quae legi non amplius possunt.
5. *o-mnis*
15. *perfe-cta*
27. *nobi-scum*
- 426, 1. *natus* ductu calami vix visi-
bili mutatum in *natos*
8. *sanguinem*
11. *unum-sunt*
12. *hominum hominum*
.....
16. *te-stimonium*
19. fort. ab ipso scriba [*hoc*] *est*
textui scripto additum.
33. *mali-gnus*
- 427, 4. *Legi* Victoris.
20. *X F* eiusdem.
25. sera illa manu, quam ad 417, 7
notavimus, margini adscripta sunt
verba: *fidei et plenitud dilect*
27. *ueritatem*
28. Cave ne in codice pro puncto
habeas minutam aliquam maculam
quae super tertiam syllabam vocis
domina conspicitur.
- 428, 1. *confitentur. ihesum*
i
2. *antechri-stus*
10. *mali-gnis* | *cartham*
16. Victoris subscriptio.
22. *sanctis*
30. *X F* Victoris.
31. post *caritatis* a manu illa sera
cf. not. ad 427, 25 glossa inscripta:
carissime te | *o-mnibus*
- 429, 5. *con-spectu*
7. *profe-cti*
i
9. *sumus*
14. *su-scepit*
16. *emitari*
i

20. *te-stimonium*
 23. *os ad os loquimur*. Cf. 428, 12; ubi puncta desunt.
 26. Victoris subscriptio
 430, 8. \bar{X} F Victoris.
 19. *o-mnia*
 21. *angelus* in *—os* mutatum.
 30. *micahel arcangelus*. Istud \hbar a scriba videtur statim post factam scriptionem additum esse.
 32. *bla-sphemiae*
 431, 6. *pa-scentes*
 8. Siglum \cdot ad marginem pictum, quod correctionem aliquam postulat, fortasse ad sequens vocabulum *confessiones* referendum est.
 11. [*autem*] ^{d.} *et his*. Lectionem retinui.
 13. *o-mnes*
 18. *quae-stus causa*
 24. ^m *spu.*
 25. 26. *sciissime*
 28. Glossam habes a manu illa sera cf. not. ad 427, 25 margini adscriptam in *affectu cerimoniarum nimia* | *sa-lutate* ut vdtr a Victore correctum in *saluate*.
 30. *timorem*. Lectionem retinui, sine qua quod sequitur *Odientem* explicari nequit.
 35. *ma-gnificentia*
 432, 4. Victoris subscriptio.
 10. \bar{X} F Victoris.
 11. *adq.* in *atq.* correctum.
 13. *adstans* in *astans* mutatum.
 14. *uolentem* obelo adhibito in *nolentem* mutatum. | ^m *anplexum*
 27—30. Senior ut vdtr manus post vocabula *dispositio ordinatio exponitur fructus* puncta inferiora intulit.
 29. *scientibus inquirendi* vocabula minutissimo puncto inter se separata.
 433, 7. voc. *angelos* a scriba typis aliquanto minoribus textui scripto additum.
 434, 8. Victoris siglum.
 13. voc. *prophetæ* scriba statim post scriptionem mutavisse videtur in *prophetiae*.
 17. *conspe-ctu*
 21. *gloriam* puncto atque obelo adhibito mutatum in *gloria*
 22. Ad marg. siglum T, indicandae novae capitis sectioni inserviens.
 25. *sum .a et .m.* principium
 34. *loquebantur* puncto ac rasura mutatum in *—atur*
 435, 5. *flammam*
 6. *aericalco* sero tempore mutatum, in *or*.
 7. *stillas* mutatum in *stellas*, cf. 29, 17
 19. *Se-ptem*
 24. *tempta-sti*
 32. Ad marginem obelus cum puncto ad postulandam correctionem verbi *dico*
 35. Ad marg. siglum T, cf. not. ad 434, 22. Idem deprehenditur 436, 9. 24; 437, 11. 26; 438, 8. Deest 435, 20. | *scribae* puncto et obelo adhib. in *scribe* mutatum.
 436, 10. *scribae*. Eadem ratione correctum.
 13. *meus* | *apud* correctum in *apud*
 18. *do-ctrinam*
 23. *novum* punctis litterisque *en* additis mutatum in *nomen*
 25. *scribae* cf. not. secund. ad 435, 35.
 27. *operam tuam*
 33. *et* statim post scriptionem a scriba vocabulis *lectum* qui videtur esse superscriptum.
 35. *mortem*
 437, 3. *Quicum* ^{q.} correctum monente Victoris siglo \cdot | margini adscripto.
 8. *pote-statem*
 16. *plēna*
 26. *scribae*
 29. *osteum* | *cludere*

438, 3. *colu-mnam*

17. *inungue*

21. *cênabo* = *cenabo*

29. *sedes* e *sedis* correctum.

30. *aspe-otui*

31. *circuito*, quae litera fortasse Victorina non est. Sed cf. v. 33 et 439, 4.

439, 5. *Plêna*

7. *aquilê*

9. *plêna*

20. *pro-pter*

24. *si-gnacula*

25. Victoris siglum | corrigendae alicui literae destinatum. Fortasse desiderabatur *neque* post *poterat*

34. *o-mnem*

440, 3. *Plênas*

5. *si-gnacula*

15. Margini duo obeli adscripti sunt, fortasse ad errorem indicandum, qui positus est in vocula *ea*. Repraesentant ergo formam solitam sigli |

17. *Benedi-otio*

19. *caeciderunt*

441, 7. *Pro-pter*

8. *pro-pter*

23. *faciem*

29. *Neq.* Quae signa cave ne critici generis esse aestimes. Maculae sunt a pagina proxima huic inditae.

442, 1. *Ex tribu iuda XII signati* et sic porro usque ad versum 11.

15. *tribus* et *populus* quae correctiones an Victoris sint, incertum.

16. *conspe-otu*

443, 2. *se-ptem*

16. Margini adscriptum est siglum T, sub quo minutissimum k positum video. Cf. not. ad 434, 22; 443, 25 etc. nec non 179, 11.

20. *omnem faenum uiridem*

21. Siglum T appositum indicandis angelorum numeris cf. v. 25. 30. 444, 3. 30.

24. *habent*

25. Siglum T appositum.

30. *fa-otae* | Siglum T

44. *lucere*

444, 1. Siglum Victorinum | fortasse delendum vocabulum *tubae* significat.

8. Siglum T

11. *o-mnem*

25. Siglum | correctionem vocabuli *caudibus* postulat.

28. *hebraeicae* | *graecae* | *latinae*

30. Siglum T appositum.

31. Siglum | correctionem fortasse vocabuli *unum* postulat, in quo errorem sibi deprehendisse Victor videbatur.

34. *ma-gno*

445, 2. Siglum | recte explicari nequit, nisi forte Victor in legendis verbis errorem commiserit, quae ab imperito lectore legi possunt *itau die quos*

11. *occi* correctio a scriba statim post scriptionem illata.

16. *beneficiis* rasura mutatum in *ueneficiis*

24. *se-ptem*

25. *pro scrib-turus V scri-pturus*

27. *cas*

446, 7. *tamquam^{mel} dulcem*

13. *datus*

16. *conspe-otu*

21. *pote-statem*

33. Siglum | corrigi iubet *cruauerunt* in *cruciauerunt*.

447, 1. *a-scenderunt*

4. *moto*. Confiteor tamen, correctionem fortasse non esse Victoris cf. 438, 33.

11. *saecula saeculorum* puncto separata.

19. *ma-gnis*

23. *ma-gna*

25. *coronam*

448, 2. *drachonem*4. *proie-ctus* | *ma-gnus*13. *pro-pter*16. *ira magna*^{alae}19. *duae aquilae*. Scriba statim post
scriptionem videtur addidisse *alae*36. *mortem*449, 7. *bla-sphemias*13. *scrib-ta* V mutavit in *scri-pta*22. *conspe-ctu*26. *pro-pter*32. *ma-gnos*450, 2. glossam quae Victoris videtur
omittere nolui.15. *a-gnum*16. *hi-empti* verba puncto separata,
quo in legendo textu error evitetur.20. *est dicens*: correctio a scriba sta-
tim post scriptionem facta.29. quod punctum esse videtur in
calice in macularum genus referen-
dum.30. *con-spectu* correctio Victoris ca-
lamo acutiore quam quo in aliis
paginis usus est scripta.34. *cara-cterem*451, 3. Margini illud T adscriptum
est, quod ex. gr. invenitur 443, 16.7. *ma-gna*15. *boruos*32. *ma-gnificavit*452, 4. *plenas*8. *se-ptem*19. Siglum | supplendum aliquod vo-
cabulum indicat.21. *effudit* in loco raso a scriba illa-
tum.22. prima litera vocabuli *afficere* false
erasa est, cuius loco, iubente siglo
Victorino | ultima potius litera
vocabuli praecedentis eradi debe-
bat. Lachmannus suspicatur, prius
scriptum fuisse *efficere*.26. Siglum Victorinum — sine dubio
erroneam scriptionem *commanda-*
uerunt [pro *commanducauerunt*]
vituperat.36. *us-stimenta*453, 8. *ma-gna*9. *ma-gna*16. *se-ptem*21. *be-stiam* | *plena*25. *plenum abominationem* | Siglum
Victorinum | margini appositum
referendum est ad *fornicationis*27. Scripserat scriba *fornicationum*
terrae. Errorem ipse correxit re-
ponendo: *f. et abominationum ter-*
*rae*33. *Bestiam*. Quo in loco emendans
punctum Victorinum fere formam
literae o praebet.454, 7. Scriptum fuerat *octava est et*
in interitum. Scriba ipse, ut vide-
tur superscripsit *et de VII. est*14. Quod in cod. inter voca. *rex* et
regum punctum esse videtur, macula
est per paginam antecedentem hic
effecta.26. *pote-statem*30. *uolucres*455, 4. *miscite* fortasse a scriba mu-
tatum in *miscete*8. *plagē*11. *illam*13. *ma-gna*17. Siglum | margini adscriptum cor-
rigi iubet errorem, qui in *marga-*
ritis positus esse videbatur.18. *o-mne*21. *unguenti*24. Siglum | errorem, qui in *poma-*
tua [discessit] positus esse vide-
batur, indicat.25. *o-mnia*31. Videtur scriptum fuisse *destitutaes*,
cuius vocabuli ultima litera erasa
est.456, 6. *ue-strum*8. *impetum* | *ma-gna*15. *beneficiis*, litera b et puncto et
obelo licet minutissimo iugulata.21. Vocabuli *Quia* ultima litera erasa.

457, 3. *caecidi*

14. *sanguinem*

16. *sequebantur*

35. post *eos* litera quaedam erasa est. Fortasse scriba sequentis vocabuli literam initialem statim adiungere voluerat.

458, 1. Siglum |· margini adscriptum erronei aliquid in textu suspicatum fuisse Victorem indicat. Sunt libri mss. qui omittunt *et*

18. post *anni* litera aliqua erasa, sec. Lachmannum s

21. *Sed. erunt.* Verba ad abigendum lectionis falsae periculum puncto separata sunt.

34. post *caelum* cave ne in cod. punctum positum esse existimes. Macula est ex pagina proxima huc translata.

459, 2. *scrib-ta* Victor mutavit in *scri-pta*

13. post *ornatam* particula *a* ita erasa, ut adhuc discerni possit, retineri poterat, si lectionem constitueret.

29. *beneficis*, cf. 456, 15.

460, 16. *de harundinem*

26. *topagius*

27. Siglum |· falsam formam vocabuli *chysoliprassus* indicare videtur.

31. Voc. *margaritis* a scriba hoc in

loco declinationi tertiae attribui videtur. Cf. 455, 17 neque vero minus huius paginae v. 20.

33. *eam*

35. *a-gnus*

461, 7. *scrib-ti* Victor mutavit in *scri-pti*

9. *chrystallum*. Sed punctum otiosum mihi visum est.

13. *maledi-otum*

462, 3. Siglum |· fortasse flagitat lectio-

nem *per portus* | *benefici*, cf. not. ad 459, 29. Ductus aliquis calami qui in cod. supra signum interpunctionis cernitur » otiosum esse videtur nec nisi in praematura aliqua sequentis literae inchoatione niti.

4. Idem siglum vel *impudicitiae* delendum vel *et homicidae* suppleendum indicat.

16. *scrib-ta* Victor mutavit in *scri-pta* 25—31. cf. quae de hac subscriptione in prolegomenis a me exposita sunt.

463, 5. ad verum restituendum suppleas *ueteres* vel *sanctos*

19—464, 5. Tota haec pagina ad modum primae maxime detrita eademque insuper tinctura quae gallae dicitur maculata est; ita ut textus hic illic non sine magna difficultate legatur.

COMMENTARIUS CRITICUS.

Sigla et scripturae compendia, quibus in hoc commentario ad instituendam codicis Fuldensis cum codice Amiatino atque editione biblicorum Sixtino-Clementina comparationem criticam destinato usus sum, accipias haec. Lectiones Fuldenses, quibus primum post capitulorum versuumque indicationem locum dedi, *typis obliquis* introducuntur; ubi vero alium locum obtinent, siglo F significantur. Lectiones Amiatinae siglo A, Sixtino-Clementinae siglo p insigniuntur. Quas notas ut ex literis graecis quas minusculas appellant eligerem, typothetae precibus, cui satis larga literarum latinarum generis maiusculi copia non praesto-fuit, quamvis aegre ferrem, commotus vel ut rectius dicam coactus sum.

om compendium est. verborum *omittit* vel *omittunt*

add verborum *addit* vel *addunt*

pr indicat verba *praemittit* vel *praemittunt*

< inversum verborum ordinem significat

* asteriscum in Tischendorfiana cod. Amiatini editione his illisve vocabulis non-plane certis appictum denotat.

Ceterum in cod. Fuldensi quum non singula, quae sunt, evangelia habeantur, sed in unum evangelium composita et coagulata sint, non raro fit, ut aliqui huius illiusve evangelii versus vel simpliciter desint, quod apposita *crucicula* † indicavi, vel non integri, i. e. aut minoribus maioribusve substantiae suae partibus privati, aut verbis, quae ad aliud quoddam evangelium pertinent adaucti legantur, quam rem appicto *asterisco* * insignivi. Quos *uncinis* [] inclusi numeros, ii paginas versusque editionis nostrae, in quibus codicis Fuldensis lectiones inveniuntur, indicant.

Ev. Matthaei.

- 1, 3 [32, 36] *zara* λ -ad ρ -am | *esrom* ρ -on | 5. *rachab* λ *Racab* ρ *Rahab* | *obed* λ *Obeth* | *iesse* λρ add. *autem* | 7. *genuit abia* λρ gen. *Abiam* | 10. *manassen* λ -em | *transmigratione* λ -em | 12. *salatihel* λρ -thiel | 13. *eliachim* ρ -clm | 14. *saddoc* ρ *Sadoc* | *eliachim* λρ *Achim* | 15. *matthan* ρ *Mathan* | 17. *ergo* ρ *itaque* | 20. *in somnis paruit* ρ *appar.* in s, | 22. *quod* λ id quod | 23. *emmanuhel* ρ -nuel
- 2, 5 [38, 20] *iudae* λ *Iudeae* | 6. *iudex* λρ *dux* | 11. *sua* λρ *eius* | *murrham* ρ *myrrham* | 13. *somnis* λ *somnio* | 14. *recessit* ρ *secessit* | 19. *app. ang. dom.* ρ *ang. Dom. app.* | 22. *quod* λ *quia* | *iudaeam* λρ -a | *illuc* ρ *illo*
- 3, 1† [cf. 38, 21] | 4. [39, 9] *suos* λρ *eius* | 5. *iordannem* λ -anen ρ -anem | 6. *in iord. ab eo* ρ *ab eo in Iord.* | 7. *futura* ρ *ventura* | 9. *ex lap.* λρ *de lap.* | 10. *mittitur* λρ -etur | 11*. λ *vos baptizo* ρ < | *baptizavit* ρ -abit | 12. *permundavit* ρ -abit | *congregavit* λρ -abit | 16*. λ *autem* ρ *autem Iesus* | *ut* λρ *sicut* | *columbam* ρ add *et*
- 4, 1 [41, 4] *deserto a* λρ *desertum ab* | 4. *pane solo* ρ < | 5. *assumit* λ -msit ρ -psit | *supra* ρ *super* | 7. *rursus* λρ -um | 8. *assumit* ρ -psit | 9. *illi* ρ *ei* | *tibi omnia* ρ < | 10. *satanas* ρ -a | *est* ρ add *enim* | 13. *maritimam* ρ -a | *impleretur* ρ *adimpl.* | 16. *lucem uidit magnam* λ *lumen v. magnum* ρ *v. luc. magn.* | *et in umbra* λ om *in* ρ *umbrae* | 25. *decapoli ex hier. et iud.* λ -im *et Hier. et de Iud.* ρ -i, *et de Ieros. et de Iud.*
- 5, 1* [45, 16. 28] *et cum vidisset* λρ *videns autem* | 5*. *mentientes* λρ add *propter me* | 13. [46, 15] *prociatur* λρ *mittatur* | 15†. *ut et luceat* λρ om *et* | 16. *uestra bona opera* ρ *op. v. b.* | *est in caelis* λρ *in c. e.* | 18. *ex*

λρ *a* | *fiant* λ *fiunt* | 20. *regno* λρ -um | 22 [42, 1] *erit* λρ add. *concilio*. *Qui autem dixerit fatue, reus erit* | 28. *offeret* ρ *offers* | 24. *reconciliari* λ -e | *offer* λ *offers* ρ *offeret* | 25. *carcere* λρ -em | 25. *moecha-beris* λ -averis | 28. *quoniam* ρ *quia* | 31. *illi* ρ *ei* | *audistis* λρ *pr Ite-rum* | *peierabis* ρ *periurabis* | 35. *scabillum* λρ -bellum | 36. *iuraberis* λρ -veris | 39. *dextra maxilla tua* ρ -am (ier) | 40. *illi* ρ *ei* | [48, 1] *re-mitte et* ρ *dimitte ei et* | 41. *angariauerit* λ -aberit | *alia* ρ *pr et* | 42. *mutuare* λρ -i | 43. *diligis* λρ -es | *uos oderunt* λρ < | 46. *diligatis* ρ -itis | 47 [48, 20] *nonne* λρ *pr quid amplius facitis?* | *et ethnici* λ om *et* | 48. *pater* λρ *et pater*

6, 1 [48, 28] *et* λρ *ut* | 2. *facies* ρ *facis* | 6 [49, 5] *orabis* ρ *oraveris* | *cluso* λρ *clauso* | *tuo* ρ om | 9*. *in caelis es* λρ *es in c.* | 10. *veniat* λρ *adveniat* | 11. *cotidianum* λρ om | *die* λρ *ho-die* | 12. *demitte* λρ *dim.* | 13. *inducas nos* ρ < | *malo* ρ add *Amen* | 13. *uobis* λ om | 16. *pareant* ρ *appar.* | 19. *demolitur.* λ add *ubi fures effo-diunt et furantur* ρ add *et ubi fures non eff. nec fur.* | 22. *corporis* ρ add *tui* | *est oculus* ρ add *tuus* | *fuerit oculus tuus* ρ *oc. t. f.* | 23. *nequam fuerit* ρ < | *tenebrae* ρ *pr ipsae* | 24. *diligit* λρ -et | 25. *plus est* ρ om *est* | 31. *quod* λρ *quo* | 33. *dei* λ om | *omnia haec* ρ < | 34. *solliciti esse* λ < | *ipse* ρ *ipsi*

7, 2 [50, 33] *iudicaberitis* λρ -veritis | 4. *trabis* λ -es ρ *trabs* | 9. *porri-git* λρ -et | 10. *petit* λ *petet* ρ *petierit* | *porrigit* λρ -et | 11. *bona* λρ add *data* | 13. 14. *uia* ρ add *est* | 16. *tribulis* λ *tribolis* | 17. 18. *fructus malos* ρ < | 18. *fructus bonos* ρ < | 19. *excidetur* λ -itur | *mittitur* ρ -etur | 21. *regno* λρ -um | 22. *tuo nomine* [daem.] λρ < | *tuo no-mine* [uirt.] λρ < | 24. *uerba* λρ add *mea* | 25. 26. 27. *supra* ρ *super* |

27. eius φ illius | 28. doctrina λ -am |
 29. habens φ add et
 8, 2* [56, 1] | 3. *i*hesus φ extendens
 Iesus | 4. offers $\lambda\varphi$ offer | 7. ait φ Et
 ait | 8. potestate. φ add constitutus |
 9. alio φ alii | 13. illa hora λ < |
 14. aegrotationes φ add nostras |
 20. tabernacula. ubi requiescant $\lambda\varphi$
 nidos | 21* [57, 21] | 23 [ib. 30] na-
 viculam $\lambda\varphi$ -a | 24*. | 25. accesser-
 runt φ add ad eum Discipuli eius |
 nos quia $\lambda\varphi$ om quia | 26. imperavit
 λ increpavit | uento φ ventis | 27*. λ
 venti φ pr et | 28. regione $\lambda\varphi$ -em |
 et exeuntes $\lambda\varphi$ om et | 29*. λ filii
 φ Iesu filii | uenisti $\lambda\varphi$ add huc | 31.
 nos φ add hinc | 32*. | 33†. λ his φ
 eis
 9, 1 [59, 4] nauicula $\lambda\varphi$ -am | 2. 3†. |
 4*. | 5. peccata φ add tua | an λ
 aut | 6. 7†. λ sciatis autem φ < |
 λ quoniam φ quia | 9. 11. 12†. λ me-
 dico φ -us | 14-17†. | 18* [61, 26]
 uiuit $\lambda\varphi$ -et | 20*. | 21. 22†. | 23. 24*.
 25†. | 28. possum hoc φ < | 30.
 illorum φ eorum | 31. uniuersam ter-
 ram illam $\lambda\varphi$ tota terra illa | 33.
 daemone φ daemonia | 34*. hic eicit
 $\lambda\varphi$ om hic | 35†. λ civitates omnes
 φ < | 36. [52, 30] quod $\lambda\varphi$ quia | 37.
 38†. λ eiciat φ mittat
 10, 2-4† [52, 34] | 3. λ et Iacobus φ
 om et | 4. λ Scariotes φ Isc. | 5*. λ eis
 et φ eis | uia $\lambda\varphi$ uiam | 10. neque
 panem $\lambda\varphi$ om | 11. quamcumque φ
 add autem | ea λ eam | 12. salute
 $\lambda\varphi$ salutatio | dicentes pax huic do-
 mui λ om | 13. domus fuerit $\lambda\varphi$ < |
 ueniat φ -et | ad uos reuertatur φ
 -tetur ad uos | 14. de φ om | in te-
 stimonium illis φ om, λ in test. eo-
 rum | 18. ducimini φ -emini | 19*. |
 22. fine hic $\lambda\varphi$ finem h. | 23. Amen
 enim dico φ om enim | 24. neque s.
 $\lambda\varphi$ nec s. | 25. et seruus φ et seruo |
 26. enim φ add est | sciatur λ scia-
 tur | 28*. cum timete φ < | 29. ue-
 neunt λ veniunt φ ueneunt | 30. au-
 tem et φ om et | 32. 33. est in caelis

φ in c. est. | 34. quod $\lambda\varphi$ quia | ue-
 nerim mittere pacem φ pac. v. m. |
 40. Et qui receperit $\lambda\varphi$ qui recipit |
 recepit (ur) $\lambda\varphi$ recipit (ur)
 11, 2* [64, 30] | 3-5†. λ ait φ Iesus
 ait | 7. dicere de iohanne ad turbas
 $\lambda\varphi$ Iesus dic. ad turbas de Io. | de-
 serto $\lambda\varphi$ -um | moueri $\lambda\varphi$ agitatam |
 8*. | 9†. | 10. enim est φ < | prae-
 parauit $\lambda\varphi$ -abit | 11*. | aurem $\lambda\varphi$
 -es | 16. clamantes. $\lambda\varphi$ qui clam. |
 17. cecinimus $\lambda\varphi$ cec. vobis et non
 saltastis, lamentauimus | 21. corozain
 λ Chor. | fuissent $\lambda\varphi$ essent | 22. sy-
 doni $\lambda\varphi$ Sid. | 23. hunc diem φ hanc
 d. | 25†. | 26*. [66, 31 inde a verbo fui] |
 30. leue est φ om est
 12, 1-4† [67, 31] λ sabbato per sata
 φ per s. sabb. | 2. λ licet eis φ om
 eis | 7-10†. | 8. λ est enim φ < |
 11* | 12. sabbato bene $\lambda\varphi$ sabbatis
 b. | 13* [68, 10] sicut et $\lambda\varphi$ om et |
 14†. λ eum perderent φ < | 15. se-
 cessit φ recessit | 18. placuit φ com-
 placuit | 22† | 23*. [62, 19] | 24†. λ
 principem φ -e | 25 [ib. 23] aduer-
 sus $\lambda\varphi$ contra | 26-28†. | 27. λ erunt
 vestri φ < | 29. diripiat φ -et | 31.
 blasphemia non λ -ae non | remit-
 titur $\lambda\varphi$ -etur | 37. iustificaueris
 $\lambda\varphi$ -aberis | 40 [61, 8] ceti λ coeti |
 41. nineuitae φ Ninivitae. Ceterum
 cf. comm. dipl. p. 470 | 44 [61, 18]
 inuenit φ add eam | 45. assumet $\lambda\varphi$
 -it | 48 [61, 30] at ille φ At ipse |
 49. suos λ om | 50. meus et φ om et
 13, 1 [68, 30] Et exiens $\lambda\varphi$ In illo die
 exiens Iesus | 4. uolucres φ add caeli |
 5. habebat φ -ant | 8. tricensimum
 λ trices. φ triges. | 9*. | 10 [70, 11] eis
 λ om | 12*. et adimpletur in eis λ ut
 adimpleatur eis | dicens φ dicentis |
 15. cluserunt φ claus. | oculis uideant
 φ < | 19. audierit $\lambda\varphi$ audit | 20. su-
 pra φ super | 23. terram bonam λ
 terra bona | afferet $\lambda\varphi$ affert | cen-
 tum... sexaginta.. triginta φ cente-
 simum.. sexagesimum.. trigesimum |
 29 [69, 24] et trititicum cum eis

q cum eis et trititicum | 30. *alligate ea fasciculos* (sic legas textum) q all. ea in fasc. | 31* [69, 32] *omnibus holieribus* lq omnib. seminibus; cum autem creverit, maius est omnibus holieribus [q oler.] | 35 [70, 7] *impleretur* l adimpl. | *eructuabo* lq -tabo | 36 [71, 10] *dissere* q Edissere | 40. *comburentur* lq comburuntur | 42. *mittunt* lq -ent | 43. *ures* q add *audiendi* | 45. *homini* lq add *negotiatori* | 47. *genere* lq add *piscium* | 54* l *virtus* q *virtutes* | 57*.

14, 1—12* [72, 33] 11. l tulit q attulit | 12. l corpus q add *eius* | 14 [73, 30] *eius* q *eis* | 15*. | 16. *illis* lq *eis* | 17. 18*. *illos mihi* q < | 19*. l *supra faenum* q *super foenum* | 20. *sunt* lq add *Et* | 22. *iussit* q *compulit* | *naucula* q -am | 23. *monte* lq -em | 25*. l *supra mare* q *super m.* | 26. *supra mare* q *super m.* | *quod* lq *quia* | 28. *uenire ad te* q *ad te v.* | 30. *mergi* l *mergeri* | 31. *modice* l *modicae* | 34. *genesar* l *Genn.*

15, 1* [73, 9] | 4. *patrem* l add *tuum* | 6. *honorificavit* q -abit | *matrem* q add *suam* | 9. *doctrinas* lq add *et* | 11. *uerbo* q add *hoc* | 14. *sinete* lq -ite | *sunt* q add *et* | 15*. | 17. *intellegitis* lq add *quia* | *secessum* l -u | 19*. | 20. *haec* lq *Haec* | 21*. | 22. *cananea* lq *Chananaea* | 23†. | 24. *perierant* lq -erunt | 26*. *est enim* lq *om enim* | 28. *Et tunc* lq *Tunc* *respondens Iesus* | *illius* lq *eius* | 29—31†. l *clodos caecos* q *caecos claudos* (bis) | 32* [84, 16] | 34. *panes habetis* q < | 35. *discumberet* q -rent | 39†.

16, 1—4†. 2. l *eis* q *illis* | 4. l *potestis* q add *scire* | 6* [84, 33] | 7*. 8. *inter* q *intra* | 9*. 10†. l *panum* q add *in* (bis) | 13.* 15 [85, 16] *illis* q add *Iesus* | 17. *dixit* q add *ei* | 18. *petrus* lq add *et* | 19. *quodcumque* lq *ligaveris super terram, erit ligatum* [q et] *in caelis et quodcumque* | *solutum*

q add *et* | 21. *oportet* lq -eret | 23. *satanas* lq -a | 24*.

17, 1 [88, 10] *assumpsit* q -mit | 2*. | 3. *apparuit* q -ruerunt | 4. *nos* q *nobis* | 5. *nubis* q -es | *complacuit* q -i | 9. *discendentibus* lq *desc.* | 10. *quia* lq *quod* | 11. *ait illis* l *ait* q *ait eis* | 13. *dixisset* q add *eis* | 14. 15*. *filio meo* q *filii mei* | *cadet* lq -it | 16*. | 17. 18†. l *Respondens* q add *autem* | l *eum* q *illum* | 20 [88, 4] *Dicit illis Iesus* l *om Iesus* q *dixit* | *huic monti* lq < | *hinc* q add *illuc* | 21. *daemoniorum* lq *om* | 23. *tertio* q -a | *resurgit* lq -et | 24. *didragma* (bis) q -achma | *dixerunt* q add *ei* | 25. *intrasset* q add *in*

18, 1* [88, 23. 26] | 3. *regno* q -num | 4. *paruolum* lq *parvulum talem* | 7 [89, 6] *ab sc.* q *a sc.* | *homini* q add *illi* | 9*. l *uno* q *cum uno* | *regnare* lq *intrare* | 12. *relinquit* l -et | *uadet* lq -it | 13. *gaudebit* q -det | *eam* l *ea* | 15*. | 16. *testium vel trium* q *vel tr. t.* | 18. *e* lq *et* | 19. *quancumque* l *quaecunq.* | 21. *quotiens* lq -es | *peccavit* lq -abit | 22. *dicam* lq -o | 24. *debebat* q add *ei* | 25. *reddere* lq -et | *dominus* q add *eius* | *reddi* l add *debitum* | 26. *Procidens* l -edens | 31. *erant* q *fuerant* | 33. *non* q *nonne*

19, 4 [92, 24] *fecit* q add *hominem* | 5. *dimittet* l -it | 7. *dari* q *dare* | 8. *sic fuit* q < | 9. *autem* lq add *vobis* | 10. *homini* q -is | 11. *dixit* q add *illis* | 16. 17*. | 18. *dixit* lq *Dicit* | *occides* lq *homicidium facies* | *furtum facies* lq < | 19. *matrem* q add *tuam* | *diligis* lq -es | 20. *adulesc.* q *adol.* | *a iuventute mea* l *om* | 21—23*. | 24. *regno* [bis] q -num | 25. *valde* l *om.* | 28. *sedem* lq *sede* | 29*. *relinquit* q *reliquerit* | *possidebunt* lq -bit

20, 1 [99, 7] *enim* l *om* | 2. *vineam* q add *suam* | 4. *illis dixit* q < | 4. 7. *vineam* q add *meam* | 11. *contra* lq *adversus* | 17* [101, 4] l *Hieroso-*

- lymis φ Ierosolymam | 18†. | 19*.
 λ deludendum φ illud. | 22 [101, 15]
 eis $\lambda\varphi$ om | [ib. 17] ei λ om | 23.
 meam et φ m. vel | 28*. | 29 [102, 25]
 eis $\lambda\varphi$ illis
- 21, 1 [103, 1] *discipulus* $\lambda\varphi$ -os | 2*. |
 3* [ib. 6] *cum* $\lambda\varphi$ om | 4. *autem* φ add
totum | *impleretur* φ adimpl. | 5*
 [ib. 16] λ mansuetus et φ om et |
 7—9*. 7. λ eis φ eos | 9. λ venturus
 φ venit | 11 [104, 10] *populi* *autem*
dicebant λ -lus a. dicebat | 18. *eam*
 $\lambda\varphi$ *illam* | 16. *dicant* φ *dicunt* | *uos*
 $\lambda\varphi$ *Utique* | *lactantium* $\lambda\varphi$ -entium |
 17 [105, 24] | 19 [107, 16] *eo* $\lambda\varphi$ in ea |
 21. in *oorde* $\lambda\varphi$ om | *te* $\lambda\varphi$ om |
 22†. | 23* [108, 12] | 24. *illis* φ *eis* |
interrogo $\lambda\varphi$ -gabo | 25. *baptismum*
 φ -us | 26*. *habent* φ -bebant | 27.
faciam φ -io | 28. *homo* φ add *qui-*
dam | 30. *iuit* λ *ibit* | 31. *novissimus*
 φ *Primus* | *regno* φ -num | 33. *saeps*
 φ *sepem* | *fodi* $\lambda\varphi$ -it | 37*. | 40. *co-*
lonis cf. Mr. 12, 7 $\lambda\varphi$ *agricolis* |
 41. *perdit* $\lambda\varphi$ -et | *locavit* $\lambda\varphi$ -bit |
 42. *mirabilis* $\lambda\varphi$ -e | 44*.
- 22, 3* [109, 35] | 4 [110, 7] *occisa* φ add
sunt | 6. *contumelia* φ -liis | 10. *sunt*
 $\lambda\varphi$ om | 12. *tunc* $\lambda\varphi$ At ille obmutuit.
Tunc | 13. *eius* φ *trahit ad manibus* |
 14. *autem* φ *enim* | 17 [110, 36] *videa-*
tur φ -detur | *dari* φ -e | 24. *filios*
 $\lambda\varphi$ -um | 26. 28—32†. 31. *quia* $\lambda\varphi$
quod | 34 [112, 1] *videntes quia* $\lambda\varphi$
audientes quod | 35—37*. | 38. *pri-*
imum et maximum $\lambda\varphi$ < | 39 [112, 10]
diligis $\lambda\varphi$ -es. | 43* [114, 3] | 45*. |
 46. [ib. 8] *respondere ei* φ <
- 23, 4 [116, 12] *autem* φ *enim* | 5. *phi-*
lacteria $\lambda\varphi$ add *sua* | 6. *enim* φ *au-*
tem | *recubitos* $\lambda\varphi$ -us | 13*. | 14*.
uobis φ add *Scribae et* λ *versum*
non habet | 16. *aurum* φ -ro | 20.
altare φ -ri | 21. *qui* φ add *cumque* |
inhabitat φ -hab. | 23. *qui* λ *quia* |
 24*. | 25. *sunt* φ *estis* | 26. *fiat et*
 φ om et | 27. *foris* $\lambda\varphi$ *aforis* | 34*.
persequimini φ -emini | 37. *occides*
 $\lambda\varphi$ -is | *mittuntur ad te* $\lambda\varphi$ ad te
- missi sunt* | *alis suis* $\lambda\varphi$ *alas* | 38.
relinquitur φ -etur.
- 24, 1—4* [119, 10—23] | 6*. | 7*? *contra*
 $\lambda\varphi$ in | 9. *tribulatione* φ -m | 10*?
Tunc $\lambda\varphi$ Et tunc | 16—17* [122, 6, 7]
est $\lambda\varphi$ om | 18—19† λ *praegnatus*
 φ -antibus | 20. *hieme* φ pr in | 23.
hic φ add *est* | 27. *occidente* $\lambda\varphi$ -m |
 28†. λ *aquilae* φ pr et | 30. *se* $\lambda\varphi$
 om | 31. *tunc* $\lambda\varphi$ om | 32. 33*. | 34.
haec generatio φ < | 36*. *solus pa-*
ter λ < | 38. *nuptum* φ -ui | in *ar-*
cam noe φ Noe in a. | 40. 41*. | 43.
perfodiri φ -fodi | 44. *Ideoque* $\lambda\varphi$ om
que | 45*. *supra* φ -per | 46 [ib. 28]
eius λ om | 47*. | 48. *fecit* $\lambda\varphi$ *facit* |
 49. *ebriis* $\lambda\varphi$ -iosis.
- 25, 2. 3. *fatuae* $\lambda\varphi$ add *et quinque*
prudentes: sed quinque fatuae | 7.
lampadas $\lambda\varphi$ -es | 11. *veniunt* φ pr.
vero | 14. *homo* $\lambda\varphi$ add *peregre* |
 20. *mihi trad.* φ < | *et ecce* φ om
 et | 21. *bone serue* φ < | 23. *serue*
bone λ < | *supra* φ -per | 32 [126, 18]
separavit $\lambda\varphi$ -abit | 33. *quidam* $\lambda\varphi$
 -dem | 35. *collexistis* cf. 38. 43 φ
 -egistis | 36. *operuistis* φ coop. | *car-*
cere φ add *eram* | 37. *pauimus* φ add
te | 38. *cooperuimus* φ add *te* | 39. et
 φ aut | *carcerem* $\lambda\varphi$ -e | 40. *de* φ *ex* |
 41. *praeparatus* φ par. | 43. *operuistis*
 φ coop. | *carcerem* $\lambda\varphi$ -e | 44. *et ipsi*
 φ ei et ipsi | *uel in* φ aut in | *mi-*
nistrabimus $\lambda\varphi$ -avimus
- 26, 6—13†. 10. λ mulieri φ huic m. |
 λ opus φ add *enim* | 14—16*. *dicitur*
 $\lambda\varphi$ -cebatur | 17 [127, 21] *die* λ om |
 18*. | 19†. | 20—22*. | 23*. | 24†.
 λ *traditur* φ -etur | 26*. | 27*? *et*
benedixit $\lambda\varphi$ om | 28*. *effunditur*
 φ -etur | *remissione* $\lambda\varphi$ -m | 29. *illum*
cum illud λ cum illum | 30* [141, 12] |
 31 [139, 1] *disperg.* λ *disparg.* | 34*.
hac $\lambda\varphi$ in hac | 36* [146, 6] *qui* $\lambda\varphi$
quae | *gesemani* φ Getha. | 37. *iaco-*
bum et ioh. $\lambda\varphi$ om | 39*. *pater* φ add
mi | λ *calix* φ a me c. | 40*. | 42.
calix hic $\lambda\varphi$ < | 43*. | 45*. *Dormite*
 $\lambda\varphi$ add *iam* | *req.* $\lambda\varphi$ add *ecce* | *tra-*

ditur λ*q* -etur | 46. *tradet* λ -it | 47. *Et adhuc ipso* λ *Adh.* ipso *q* *Adh.* eo | *fustibus* λ*q* add *missi* | 48*? *tradedebat* λ*q* -idit | *dederat* λ*q* dedit | 49. 50*. | 51†. | 52—55*. | 56 [148, 11] *autem* λ*q* add *totum* | *impl.* *q* *adimpl.* | 57†. | 58. 59*. | 61—63* [150, 5]. *respondis* *q* -es | *aduersus* λ*q* -um | 64. *dei* λ om | 67. *eius* λ ei | 68. *iste qui* λ*q* qui *te* | 69. 70*. *quid* λ*quod | 71* [149, 12] *ancilla* λ om | 74. 75*. *negauis* λ*q* -abis | *fleuit* λ *ploravit* 27, 1† [150, 24] | 2. *add. eum v.* λ*q* v. *add. eum* | 5. *recessit* λ*q* add *et* | 6. *corbanan* *q* -onam | 8 [151, 1] *acheldemach-ager* *q* pr *hoc est* | 9. *Tunc* λ *Et tunc* | 11†. λ ei *q* illi | 12* [153, 6] | 15. 17*. | 19 [153, 18] *illum* *q* eum | 22. 26*. | 27 [154, 1] *Milites* λ*q* tunc m. | 30. *eum* λ*q* in eum | 31. *clamidem* λ *clamyde* *q* *chlamyde* | 32*. | 33*. | 34* [154, 28] *mixtum* *q* *mistum* | 35*. | 37. 38*. | 40 [155, 13] *Ua. qui destruit* λ *Qui destruebat* *q* *Vah qui destruis* | *reaedificat* λ -cabat *q* -cas | 42*. | 43. *Confidet* *q* -it | *eum si uult eum* λ *eum si v.* *q* *si v. eum* | *dei filius* *q* < | 45*. | 46*. *Et circa horam nonam* λ *circa h.* *vero n.* | *heli. heli. lema* *q* *Eli, Eli, lamma* | *reliquisti* λ*q* *derel.* | 54*. λ *dei fillus* *q* < | 55. 56*. | 58* [157, 13] *petit* *q* -tilt | 59†. | 60* | 62. *parasceuen* λ*q* post p. 28, 1 [158, 3] *sabbato* λ*q* -i | 2*. | 3. *autem* λ *enim* | 6. *uenite et* λ om *et* | 7. *a mortuis* λ*q* om | 9 [160, 5] *adorauerunt* λ*q* add *eum* | 11 [159, 27] | 18. 19* [164, 14] λ *saeculi.* *Amen.* *q* *saeculi.*

Ev. Marci.

1, 1—14†. 2. λ *tuam* *q* add *ante te* | 9. λ *in Iord.* ab *Ioh.* *q* a *Ioan.* *in Iord.* | 12. λ *expellit* *q* -pult | 15. [13, 1] *in euang.* λ*q* om *in* | 16—44†. 19. λ *in navi comp. ret.* *q* c. r. *in n.* | 21. λ *syn.* *q* *in syn.* | 24. λ *es*

q *sis* | 27. λ *et* *q* *etiam* | 36. λ *secutus* *q* *prosec.* | 39. λ *omni* *q* *in o.* | 43. λ *ei statim eicit* *q* *est ei, statimque eiecit* | 45 [56, 10] *in ciuitate introire* *q* <. 2, 1—14†. 3. λ *ferentes ad eum* *q* < | 5. λ *vidisset autem* *q* < | *peccata* *q* add *tua* | 9. λ *et tolle* *q* om *et* | 10. *potestatem habet fil. hom.* *q* *Fil. hom h. p.* | 12. *ille surrexit sublato* *q* *surr. ille: et subl.* | λ *ammirarentur* *q* *mir.* | 16. [60, 15] *et uidentes scribae et phar.* λ*q* *Et scr. et Phar. vid.* | 17. *medicum* *q* -o | 18*. | 19* [60, 27] *ieiunare* λ*q* *ieiun.* Quanto tempore habent secum sponsum, non possunt ieiunare | 20†. λ *illa die* *q* *illis diebus* | 21 [60, 31] *aufert* λ -feret | 22*. *nouum* λ *novellum* | *rumpet* λ*q* *disr.* | *ipsud* λ*q* *vinum* | 23—26†. 23. λ *cum* *q* add *Dominus* | λ *praegredi* *q* *progr.* | 26. λ *domum* *q* *in dom.* 3, 1—12†. 1. λ *synag.* *q* pr. *in* | 7. *Et Iesus* *q* *Iesus autem* | 8. λ *ab* *q* *Et ab* | 13. 14*. λ *praedicare ev.* *q* om *ev.* | 15—25†. | 26* [63, 27] λ *consurrexit* *q* -erit | *potest* λ*q* *poterit* | 27†. λ **domum* *q* *in d.* | λ *deripiet* *q* *dir.* | 29†. λ *habet* *q* -bebit. 4, 1—25†. 2. λ *illos* *q* *eos* | 4. λ *volucres* *q* add *caeli* | 6. λ *eo* *q* *et eo* | λ *haberet* *q* -bat | 7. λ *spinis* *q* *spinas* | 8. λ *et unum* *q* om *et* | 10. λ *cum duodecim parabolas* *q* *duodecim, parabolam* | 11. λ *scire* *q* *nosse* | 15. λ *corda* *q* -ibus | 20. λ *et unum* *q* om *et* | 22. λ *enim est* *q* < | 25. λ *illo* *q* *eo* | 26* [71, 5] *iaceat* λ*q* -iat | 27. *ac* λ*q* *et* | 30—37†. | 38* [57, 33] *super* λ *supra* | λ *ei* *q* *illi* | 39*. *et ommutesce* λ *et obm.* *q* *obm.* | 40†. 5, 1—2†. | 3*. λ *eum poterat* *q* < | 5 [58, 14] *nocte ac die* *q* < | *in montibus* λ*q* *in monumentis et in montibus* | *clamans* λ *et cl.* | 6. *occurrit* λ*q* *cucurrit* | 7*. *dicit* *q* -xit | λ *summi* *q* *altissimi* | 8*. | 9†. λ *nomen mihi* *q* < | 10 [59, 23] *ne* λ*q* add *se* |

- 11—12†. | 13. *sunt in mare* φ *sunt in mari* | 14. *ciuitate* $\lambda\varphi$ -m | λ *facti* φ -um | 15—17†. 17. λ *eum coeperunt* φ < | 18*. | 19* [59, 3] *est* $\lambda\varphi$ *sit* | 20* *decapolim* $\lambda\varphi$ -i | *illi* $\lambda\varphi$ *sibi* | 21—25†. 23. λ *manus* φ -num | 26*. | 27*. | 28* [62, 11] *quodsi* $\lambda\varphi$ *quia si* | 30* [62, 14] *cogn. in sem. ipso* φ < | λ *eo* φ *illo* | 31†. | 33†. λ *autem* φ *vero* | 34—36*. 36. λ *verbo quod dic. aud.* φ *aud. quod dic. verbo* | 37 [62, 29] *sequi se* φ < | 38. 39†. | 40. *assumpto patre et matre* $\lambda\varphi$ *assumit* [λ *ads.*] *patrem et matrem* | 41. *eius* $\lambda\varphi$ *puellae* | 42. 43*.
- 6, 1—4†. 1. λ *illum* φ *eum* | 3. λ *iste* φ *hic* | 4. λ *eis* φ *illis* | λ *cognitione sua et in domo* φ *domo s. et in c.* | 5. 6*. 6. λ *illorum* φ *eorum* | 7—11†. 7. λ *convocavit* φ *voc.* | 12*? [55, 15] *Exeuntes autem discipuli* | $\lambda\varphi$ *Et exeuntes* | 13. *aegrotos* φ *aegros* | 14—18†. 14. λ *Her. rex* φ < | λ *inopinantur virtutes* φ *v. operantur* | 15. λ *Propheta* φ *Quia pr.* | 19 [73, 1] *Herodis* $\lambda\varphi$ -dias | 24. *et* φ *At* | 26. *est rex* λ *om est* | *iuramentum* φ *iurandum* | *autem* $\lambda\varphi$ *om* | *recumbentes* φ *discumb.* | 27—29†. (rre) | 30* [66, 8] *cum uenissent* $\lambda\varphi$ *conuenientes* | λ *illi* φ *ei* | 31. *ueniebant* $\lambda\varphi$ *add et rediebant* [φ -ibant] | 32—37†. 32. λ *navi* φ -im | 33. λ *et de* φ *om et* | 34. λ *multam turbam* φ < | *docere illos* φ < | 37. λ *eis* φ *illis vos* | λ *den. duc.* φ < | λ *eis* φ *illis* | 38*. | 39 [74, 10] *praecipit* $\lambda\varphi$ -epit | *supra* $\lambda\varphi$ -per | 40—47†. | 48* [74, 32] *supra* λ -per | 49†. λ *super* φ -pra | 50—56†. 50. λ *eum vid.* φ <
- 7, 1—2*. | 3 [78, 19] *lauent* $\lambda\varphi$ -erint | 5—7†. 5. λ *interrogant* φ -abant | 7. λ *doctrinas* φ *add et* | 8*. λ *mandata* φ -um | *faciunt* $\lambda\varphi$ *facitis* | 10—16†. 10. λ *aut m.* φ *vel m.* | 17* [79, 4] | 18—21†. 19. λ *introit* φ -trat | 21. λ *cog. mglae* φ < | 22* [79, 12] | 23*. | 24*. | 25. λ *habebat filia* φ < | 26*. λ *autem* φ *enim* | 27* [79, 24] *dixit* $\lambda\varphi$ *add illi* | 28—30†. 28. λ *dicit ei* φ *dixit illi* | λ *sub mensa com.* φ < | 29. λ *de* φ *a* | 31 [79, 30] *medios* $\lambda\varphi$ *pr inter* | 32. *adducent eis* $\lambda\varphi$ -unt *ei* | *depraecantur* φ -aban-tur | 33. *et* $\lambda\varphi$ *eius et* | 37. *facit* $\lambda\varphi$ *fecit*.
- 8, 1* [84, 15] | 2*. λ *turba* φ -m | 3—8†. 4. λ *istos* φ *illos* | *poterit quis* φ < | 6. λ *supra* φ -per | 9* [84, 29] | 11—13†. 12. λ *quaerit signum* φ < | 13. λ *ascendens iterum* φ *ascendit iterum navim et* | 14*. λ *sumere panes* φ < | *habebant* $\lambda\varphi$ *add secum* | 15*. | 16†. | 17* [85, 2] λ *Iesus ait illis* φ *ait illis Ies.* | 19. *et quod* φ *om et* | 20. [85, 5] *sustulistis* $\lambda\varphi$ *tulistis* | 21—25†. 22. λ *Bethsaida* φ -m | 23. λ *adprehendens manum* φ *apprehensa manu* | λ *si aliquid* φ *si quid* | 25. λ *videre clare* φ < | 26* [85, 13] | 27—33†. 27. λ *castello* φ -a | 29. λ *dicitis esse* φ < | 31. λ *illos* φ *eos* | λ *multa pati* φ < | 34*. λ *post me* φ *om post* | 35—37†. 35. λ *eam faciet* φ < | 36. λ *faciet animae suae* φ *anim. s. fac.* | 37. λ *commutationem* φ -nis | 38* [84, 24] *confusus me fuerit* $\lambda\varphi$ *me conf. fuerit.* | *Tum* λ *et mea verba* φ *et verba mea* | 39†.
- 9, 1†. λ *solus* φ -os | 2* [86, 15] *candida* [φ *et cand.*] *nimis.* *Tum* $\lambda\varphi$ *add velut nix qualia* | *F. super terram non potest* φ *non pot. sup. terr.* | 3—12†. 5. λ *autem* φ *enim* | 8. λ *cui* φ *cuiquam* | 13* [87, 2] | 14. *eum* φ *Iesum* | 16†. | 17* [87, 16] *eum allidet* λ -dit *eum* φ -dit *illum* | 18*. | 19* [87, 24] *illum* φ *eum* | *puerum* λ *eum* φ *illum* | 21*. $\lambda\varphi$ *et frequenter eum et* [φ *om et*] *in ignem et in aquas misit ut eum perderet* | 23. $\lambda\varphi$ *add continuo* | *domine* λ *om* | 24. *tibi praec.* φ < | 25. *et discerpens* λ *multum disc.* φ *et mult. disc.* | 26. *eum* λ *illum* | 27—31†. 31. λ *eum interrogare* φ < | 32* [88, 23] *esset* φ -nt | 33. *inter se in uia* φ < |

esset illorum maior φ eorum m. e. | 34*. *et* $\lambda\varphi$ add *omnium* | 35—37†. 36. λ me misit φ < | 40* [ss, 11] | 41—46†. | 48. *sale* λ om | 49†.

10, 1—16†. 9. λ iunxit φ coniunxit | 11. λ dicit φ ait | 17* [ss, 13] *flexu* $\lambda\varphi$ -o | 19* | 19. 20†. 20. λ ait φ add *illi* | 21*. *illi* φ ei | 22†. λ poss. multas φ < | 23*. *circum inspicens* $\lambda\varphi$ *circumspiciens* | 24—28†. 28. λ Coepit φ Et c. | 29*. | 30* [97, 11] *hoc tempore* $\lambda\varphi$ < | 31†. | 32. 33*. λ in Hierosolyma φ Ierosolymam (bis) | λ scribis φ add *et senioribus* | 33—37†. 35. λ interf. φ et i. | 37. λ dextram φ -eram (bis) | 38. 39*. *baptismum* φ -mo (bis) | 40—45†. 40. λ dare φ add *vobis* | 46* [102, 27] *bartimeus fil. thimei* $\lambda\varphi$ < | λ Hierichum φ Iericho | 47—52†. 47. λ Filii David Iesus φ Iesu filii D. | 48. λ clamavit φ -abat | 52. λ viam φ -a

11, 1—2†. 2. λ est contra vos φ < | λ illud φ illuc | 3. 6. 7* [103, 11. 12] 8*. | 10*. | 11* [103, 23] *vespera* λ -re | 12†. λ irent φ exirent | 13*. *Nondum* $\lambda\varphi$ non | 24†. λ quisquam fructum ex te φ ex te fr. q. | 15†. λ templum φ in t. | 16. 17* [104, 20. 19] | 18†. | 19 [107, 20] | 22*. | 23*. | 24*. λ veniet φ eveniet | 25. *adversus* λ -um | 26—33†. 28. λ illi φ ei | 30. λ Baptismum φ -us | 32. λ timebant φ -emus.

12, 1—25†. 11. λ admirabile φ mir. | 14. λ hominis φ -um | 15. λ eorum φ illorum | 16. λ attulerunt φ add ei | λ illi φ ei | 24. λ Non φ Nonne | 26* [111, 20] *deus* $\lambda\varphi$ add *inquiens* | 29* [112, 1] *noster* φ tuus | 32. *unus est* φ add *Deus* | *non* $\lambda\varphi$ add *est* | 33. *dilige* $\lambda\varphi$ -gere | *holocaustum*. φ *holoeautom*. | 34*. | 35—36†. | 37* [126, 19] | 38* [11, 16] *ambulare in stolis* $\lambda\varphi$ < | 42*. λ una vid. φ < | 43*. | 44†.

13, 1 [129, 9] *ihesus* $\lambda\varphi$ om | 2*. | 3*. *montem* λ *montem φ -e | λ separatum φ separ. | 4*. | 5. 6†. | 7*. λ fieri

φ haec f. | 8—15†. 8. λ autem φ enim | 9. λ consiliis φ in c. | 11. λ estis vos φ < | 16*. | 17—31†. 19. λ tribulationis φ -es | 22. λ potes fieri φ < | 25. λ sunt in caelis φ < | 32* *et* $\lambda\varphi$ vel | 33*. | 35. *dominus* $\lambda\varphi$ add *domus*.

14, 1—2†. 2. λ enim φ autem | λ populi φ in populo | 3*. *in Bethaniae* $\lambda\varphi$ om in | 4. *haec* $\lambda\varphi$ ista | 5. 6†. 5. λ veniri φ vaenundari. | 7. *nam semper* $\lambda\varphi$ Semper enim | *habebitis* $\lambda\varphi$ habetis | 8—10†. | 11* | 12—13†. 13. λ occurrit φ -et | 14* [137, 27] | 16. *et* $\lambda\varphi$ add *venerunt in civitatem et* | *dixit* $\lambda\varphi$ -erat | 17*. | 18†. | 19. *dicere* $\lambda\varphi$ add *ei* | 20*. *Quibus ait* $\lambda\varphi$ qui ait illis: Unus ex duodecim | *manum* λ om | 21—34†. 21. λ traditur φ -etur | λ est φ erat | 27. λ scand. φ add *in me* | 28. λ surrexero φ resurr. | 29. λ ei φ illi | λ fuerint φ add *in te* | 30. λ bis gallus vocem φ gall. v. b. | 35. 33*. | 37—39†. | 40*. *eorum* λ illorum | *ingrauari* φ gravati | 41*. λ traditur fil. hom. φ Fil. hom. tradetur | 42†. λ tradit φ -et | 43*. [147, 12] λ *unus ex φ Iscariotes unus de | λ illo φ eo | *scribis* λ a scr. | λ . a senioribus φ om a | 44*. *ducite eum* λ caute ducite φ ducite c. | 45—48†: 45. λ ait φ add *Ave* | 49*. *apud nos eram* $\lambda\varphi$ < | *docens in templo* $\lambda\varphi$ < | λ adimpleantur φ impl. | 50†. | 53. 54†. 53. λ conveniunt φ -venerunt | 54. λ usque φ add *intro* | λ et calef. se ad ignem φ ad ignem et cal. s. | 55*. | 56*. *illorum* $\lambda\varphi$ om | 57*. | 58*. *post* $\lambda\varphi$ per | *aliud* $\lambda\varphi$ add *non* | 59†. | 60*. | 61* [150, 7] *Et rursum* $\lambda\varphi$ om *Et* | λ filius φ add *Dei* | 62†. λ a dextris sedentem φ < | λ virtutis φ add *Dei* | 63. 64†. | 65*. | 66. 67†. | 68* [148, 31] *scio* $\lambda\varphi$ add *neque novi* | 69* [149, 11] 70†. | 71* [15, 22] *non novi* $\lambda\varphi$ quia nescio | 72†. λ iterum gallus φ <

15, 1—2†. | 3*. | 4—5†. 4. λ respondis φ -es | 6*. λ dim. sol. φ < | 7*. |

8—11†. | 12*. | 13—14†. | 15*. | 16†. | 17*. | 18—19†. | 20* [154, 10] *purpuram* λ*q* *purpura* | 21*. | 22*. | 23—25†. | 26*. | 27*. | 28—31†. 28. λ *adimpleta* *q* *impl.* | 29. λ *destruit templum et.. aedificat* *q* *-uis templum Dei et.. -ficas* | 31. λ *ludentes* *q* *illudentes* | 35*. | 33—38†. 38. λ *sursum* *q* *summo* | 39†. λ *homo hic* *q* < | 40*. λ *quas et* *q* *quas erat* | 41*. | 42†. | 43*. λ *petit* *q* *petiit* | 45*. | 46—47†.

16, 1. 2. 3*. | 4* [158, 12] *uident* *q* *viderunt*—5*. λ *monumento* *q* *-tum* | 6—8†. | 9*. | 10. 11*. | 12 [160, 12] *eis* *q* *his* | *est* λ*q* *add in alia effigie* | *cuntibus* λ*q* *add in villam* | 13*. *illorum* *q* *eorum* | *his* λ *eis* | 14* [164, 17] *uiderant* λ*q* *viderant* | *crediderant* *q* *-runt* | 15*. | 18. *eos* *q* *eis* | *aegrotos* *q* *aegros* | 19*. λ *quidem* *q* *add Iesus* | *sedit* *q* *-et* | 20*. *signis. amen.* *q* *om amen.*

Ev. Lucae.

1, 2 [29, 5] *uiderant* λ*q* *-runt* | 3. *omnibus* λ*q* *-nia* (*q* *assecuto omnia*) | *theofyle* λ *-file* *q* *-phile* | 5. *iudae* λ*q* *-daeae* | *sacch.* λ*q* *zach.* | *auia* λ*q* *Abia* | *elisabeth* λ *-bet* | 9. *sorte* λ *forte* | 10. *erat populi* *q* < | 15. *sicera* *q* *-m* | 16. *conuertit* λ*q* *-tet* | 17. *incredibiles* *q* *-dulos* | 19. *sum* λ*q* *add loqui* | 25. *mihi fecit* λ*q* < | 27. *disponsatum* λ*q* *desp.* | *mariam* λ*q* *-a* | 29. *uidisset* λ*q* *aud.* | 32. *dominus* *q* *add Deus* | 35. *nascetur* *q* *add ex te* | 36. *senectute* λ *-ecta* | *est sextus* *q* < | 45. *credidit* *q* *-disti* | *ei* *q* *tibi* | 50. *in progenies et* *q* *a progenie in* | 51. *potentia* λ*q* *-m* | 54. *memorari* *q* *recordatus* | *mis.* *q* *add suae* | 57. *suum* λ*q* *om* | 59. *uocabant* λ *vocant* | *eius* *q* *sui* | 61. *cognitione* λ*q* *add tua* | 66. *quid* *q* *Quis* | 67. *impletus* *q* *repl.* | 68. *deus* *q* *Dominus Deus* | *plebi* *q* *-bis* | 71. *oderunt nos* λ < | 76. *uocaueris*

λ*q* *-beris* | 77. *remissione* λ*q* *-m* | 80. *deserto* *q* *-tis*

2, 8 [34, 28] *supra* *q* *-per* | 14. *pax in* *q* *om in* | 15. *fecit dominus et* *q* *Domini* | 21. *circumcideretur* *q* *add puer* | 23. [*lege domino uocab.*] | 24. *lege* *q* *add Domini* | 37. *observationibus* λ*q* *obsecr.* | 38. *hierusalem* *q* *Israel* | 39. *et* λ*q* *add ut* | 42 [37, 30] *fuisset* λ*q* *esset* | 44. *esse* λ*q* *illum esse* | *natos* λ*q* *notos* | 47. *prudentiam* λ*q* *-a* | *illos* *q* *eos* | 51. *descendit* *q* *desc.* | 52. *aetate* *q* *et aet.*

3, 1. *in iudaea* λ*q* *Iudaeam* | 2. *dei* *q* *Domini* | 4†. | 7—9†. 8. λ *potes* *q* *potens est* | 9. λ *fructum* *q* *add bonum* | λ *exciditur .. mittitur* *q* *-etur .. -etur* | 13. [39, 28] *quam* *q* *add quod* | 14. *cum* λ*q* *antem eum* | 16. 17†. 17. λ *purgavit* *q* *-abit* | 18 [40, 16] *populum* *q* *-o* | 19. 20†. | 21*. | 22* [41, 32] *complacuit* *q* *-cui* | 23* [41, 33] *putabatur* λ *-retur* | λ *Matt.* *q* *Math.* | 24—33†. 24. λ *Iannae* *q* *-ne* | 25. λ *Math.* *q* *Math.* | λ *Naum* *q* *-hum* | λ *Eali* *q* *Hes.* | λ *Naggae* *q* *-ge* | 26. *Maath* *q* *-hath* | λ *Math.* *q* *Math.* | λ *Iosec* *q* *-seph* | λ *Ioda* *q* *Iuda* | 27. λ *Ioh.* *q* *Io.* | 28. λ *Cosam* *q* *-san* | λ *Helm.* *q* *Elm.* | 29. λ *Ihesu* *q* *Iesu* | 30. λ *Sym.* *q* *Sim.* | λ *Eliachim* *q* *-kim* | 31. λ *Matthata* *q* *Mathatha* | 33. λ *Aran* *q* *-ram* | λ *Esrom* *q* *-ron* | 34* [42, 21] λ *Abraham* *q* *-hae* | *tharae* *q* *-re* | 35. *seruch* *q* *Sarug* | *phaleg* λ *-lec* | *eber* *q* *Heb.* | 36. *salae* λ*q* *-le* | *Atinam* λ *Ch.* | *arfaxat* *q* *Arphaxad* | *lamach* λ*q* *-mech* | 37. *matusalae* λ*q* *Matthusalem* (*q* *om t*) | *enoc* λ *-ch* *q* *Henoch* | *malelehel* *q* *-laleel* | *enos* *q* *Hen.*

4, 1—12†. 4. λ *pane solo* *q* < | λ *vi-* *vet* *q* *-vit* | 5. λ *et* *q* *in montem excelsum et* | 6. *ei* *q* *illi* | 7. λ *pro-* *cidens* *q* *om* | 9. λ *supra* *q* *-per* | 13* [43, 21] | 14 [43, 19] *regressus* λ *egressus* | 18. *misit me* *q* *add san-* *nare contritos corde* | 19. *demittere* λ*q* *dim.* | 21. *quod* λ*q* *quis* | 22†.

λ filius est q < | 24* [72, 17] | 25. est q esset | 29. supra q -per | 31—41†. 34. λ qui q quis | 35. λ illi q illum | λ illo q eo | λ illud q illum | 36. λ spir. imm. q < | 38. λ autem q add *Iesus* | 40. λ sol autem q < | 42* [45, 13] | 44†.

5, 2 [43, 15] *descenderant* λ disc. | 4. *laxate* λ *laxa | 7. *ita ut* q add *pene* | 8. *procedit* λq -cidit | 11. a *terra* λq ad *terram* | 12—17†. 12. λ et rogavit q om et | 17. λ erat domini q < | 18* [59, 6] *iherum* λq eum | 19. *eum* λq illum | et per *tegulas* λ per teg. et | *illum* q eum | 20*. 22*. | 24. *quod* λq quia | *terram* λq -a | *dimittere* q dimittendi | 25. *surgens* q consurgens | *tulit* q add *lectum* | 27. 28†. | 29* [60, 10] | 30. 31†. | 32*. | 34*. | 35*. | 36*. λ uest. novo q < | 37†. λ effunditur q -etur | 38*.

6, 1* [67, 21] *Et factum est* λq Fact. e. autem | 3. eo q illo | 4. eo λq ipso | *licebat* qλ -cet | *solis* λq tantum | 5*. | 7. *accusare* q unde accusarent | 9. sabbato q -tis | 13* [68, 30; 45, 18] | 14—19†. 16. λ Iudam q Et Iud. | 19. λ quaerebant q -bat | 20* [45, 28] et λq add ipse | 21†. | 22* [46, 1. 3] *odierint* uos λq vos oderint | 23*. λ multa q add est | 26. *uobis dixerint* q < | *prophetis* q pseudoproph. | 27—29†. 27. λ vos oderunt q < | 28. λ vobis q add et | 29. λ auferet q -fert | 30*. *auferet* [48, 4] q -fert | *non* λq ne | 31. *facite* λq et vos fac. | 32†. | 33 [ib. 14] *bene* uobis λq < | 34. *faenerant* λq -tur (q foen.) | 35. *desper.* λq inde sper. | 37* [50, 21] *dimittimini* λ* q -temini | 38* *bonum* q add et | *superfluentem* λq supereffl. | 39—44†. 39. λ cadent q -unt | 40. λ erit q add si sit | 42. λ Et q Aut | λ respicies q persp. | 45. *bona .. mala* λq bonum .. malum | *malo* q add *thesauro* | 46—49†. 48. λ fundamenta q -um | 48. 49.

λ supra q -per (ms) | 49. λ audivit q audit | λ fecit q facit | λ qua q -m | 7, 1—9†. 8. λ alio q -i | 10* [56, 27] (textus ab harmonista mutatus esse vdr) | 13 [57, 1] *eam* λ ea | 15. *erat* λ fuerat | 17. et q add in | 18†. | 19*. λ dominum q Iesum | 21 [61, 24] *curauit multos* q < | 22. *nuntiate* q ren. | *uid et aud.* q < | 23* [58, 3] 24†. λ dicere de Ioh. q < | λ moveri q agitatam | 25* [ib. 7] | 27†. | 28* [ib. 12. 14] | 31—38†. 31. q Ait autem Dominus λ om | 39 [124, 21] *mulier esset* q est mulier | 42. *quis* λq add *ergo* | *diliget* q -it | 47. *remittentur* q -untur | 48 [125, 2] *accumbabant* λ discumb.

8, 1—7†. 1. λ civitatem q -es | λ castellum q -a | 2. λ daem. sept. q < | 3. λ eis q ei | λ convenirent q -et | 7. λ secus q inter | 8* [69, 10] | 9—24†. 12. λ sunt q hi sunt | 13. λ radicem q -es | 14. λ spinis q -as | 18. λ auditis q -iatis | 22. λ in una navicula q in -lam | 23. *Navigantibus* autem q Et nav. | 25* [58, 2] dicentes ad invicem q < | *imp. et mari* q < | 26*. λ Enavigaverunt autem q Et navig. | 27*. *daemonia* λq -um | 28*. | 29†. | 30*. | 31 [ib. 23. 24] *illum* λ eum | 32—34†. | 35*. | 36. 37†. 37. λ timore magno q < | 38* [ib. 36] *eum* λq illum | 39* | 40†. | 41* [62, 1] 42†. λ filia unica q < | λ illi q ei | λ turba q -is | 43*. | 44*. | 45* [ib. 14] *quis* λ add *est qui* | λq Negantibus autem omnibus F. om | 46. et ego q om et λ* et ego 47 [ib. 20] *eius* λ illius | 49*. λ a principe q quidam ad principem | 50*. | 51†. λ petrum q add et | 52†. | 54†. | 55 [63, 1. 5] *dari illi* λq < | 56†.

9, 1† [52, 25] λq et sanare infirmis F om | 3*. | 4—6†. | 7* [72, 28] *quod* io. λq quia Io. | 9. *autem est* q < | *audio ego talia* q ego tal. aud. | 10. 11†. 10. λ Bethsaida q -ae | 11. λ illos q eos | 12* [ib. 36] *deuertant* q div. | 13*. | 14—15†. | 16* [74, 13] |

17-27†. 19. φ alii vero quia λ om
 vero | 21. λ praecipit φ -cepit | 26.
 λ erubescit φ -cet | 28* [ss, 12] | 29*.
 φ et refulgens λ om et | 30†. λ eo
 φ illo | 31* [ib. 18] quae $\lambda\varphi$ quem |
 hierus. $\lambda\varphi$ pr in (φ Ier.) | 32-36†.
 32. λ illo φ add erant | 33. λ dum
 φ cum | 37* [87, 12] λ illi φ illis |
 38*. | 39*. λ illum φ eum | $\lambda\varphi$ et eli-
 dit F om | $\lambda\varphi$ cum spuma F om |
 41*. autem λ om | φ huc λ om |
 42*. | 43*. | 44-48†. 44. λ futurus
 φ -um | 45. λ interr. eum φ < | 47.
 λ adprehendens φ apprehendit | λ
 stat. eum φ et stat. illum | 48. λ rece-
 pit φ -perit | λ omnes vos φ < | 49
 [ss, 1] magister (fort. e Mr. 9, 38)
 $\lambda\varphi$ Praeceptor | qui $\lambda\varphi$ quia | 50†.
 λ adversus φ -um | 51. 53. hierus.
 φ in Ierus. (bis) | 54. autem λ om |
 55*. illos $\lambda\varphi$ add et dixit (φ dicens)
 Nescitis ... salvare | 57-58†. 58.
 λ Et ait φ Dixit | 59* [37, 31] | 60*.
 λ Dixitque φ add ei | uade φ add
 et | 61. alter λ illi | primum permitte
 mihi φ perm. m. pr. | 62. in φ ad |
 aspiciens φ resp.
 10, 2* [ss, 2] | 3-6†. | 7* [53, 12. 13-14]
 8* [ib. 12] | 9* [ib. 13] | 10-15†.
 10. λ quamcumque φ add autem |
 λ receperint φ susceperint | 11.
 λ appropriavit φ -pinquavit | 13.
 λ in vobis factae sunt φ f. s. in
 vob. | 16 [ss, 18] autem $\lambda\varphi$ add me |
 me misit φ < | 20. hoc $\lambda\varphi$ in hoc |
 21*. quia $\lambda\varphi$ quod | quia sic φ quo-
 niam sic | 22†. [nam quae leguntur
 p. 66, 31-34 fuit ... revelare ad
 Mt. 21, 26. 27 pertinent] λ qui φ
 quis (bis) | 23*. λ quae φ add vos |
 24†. | 25* [112, 3] cum φ illum |
 26. 27†. | 28* [ib. 17] | 30. suspiciens
 φ suscipiens | 32. transiit φ pertr. |
 33. transiens λ iter *tr. φ iter fa-
 ciens | 40 [ss, 25] adiuuet me φ < |
 41. circa φ erga.
 11, 1* [49, 10] λ loco quodam φ < |
 ioh. docuit λ et Ioh. doc. φ doc. et
 Io. | 2*. | 3. 4†. 3. λ cotidie φ ho-

die | 5* [51, 11] habet $\lambda\varphi$ -ebit | dicit
 $\lambda\varphi$ -et | 7. φ respondens λ F om |
 8. $\lambda\varphi$ Et ille si [φ <] persevera-
 verit pulsans F om | quot φ quot-
 quot | 9. vobis dico φ < | 11†. | 12
 [ib. 25] porrigit φ -get | 13. 14†. |
 15*. | 16†. | 17 [ss, 21] ipsum λ -o |
 desolatur φ -bitur | 18. ipsius φ eius |
 eicere me φ < | 20. pervenit φ
 praev. | 21†. | 22†. λ illo φ eo |
 λ distribuit φ -et | 23-26†. 23. λ ad-
 versum φ contra | 24. λ perambulat
 φ amb. | 25. φ eam λ om | φ et or-
 natam λ om | 26. λ et tunc φ Tunc |
 φ secum λ om | λ sunt φ fiunt | 28
 [ss, 25] quippe enim λ Quippini
 φ Quinimmo | custodiunt φ add il-
 lud | 29-37†. 29. λ illi φ ei | λ Ionae
 φ add prophetae | 30. λ Ionas fuit
 φ < | 31. λ Salomone φ quam Salo-
 mon | 32. λ Iona φ quam Ionas |
 37* [77, 33] autem harmonistae vi-
 detur | 42* [127, 18] | 43†. λ qui φ
 quia | 44 [ib. 20] parent φ apparent
 [quod in editione Vercellonea legi-
 tur in pro ut, in errore typogr.
 nititur] | 45 [ib. 31] nobis contum-
 φ < | 46. portari φ -e | 47†. λ quia
 φ qui | 48†. λ quidem ipsi φ < |
 49* [128, 8] | 50. 51†. | 52* [128, 23. 30] |
 53†. λ insidiantes φ add ei | λ ca-
 pere aliq. φ < | λ ex φ de.
 12, 1-3†. | 4* [54, 13] λ quod φ quid |
 5-7†. 7. λ plures estis φ pluris
 estis vos | 8* [ib. 23] λ in me φ me |
 λ in illo φ illum | 9*. λ denegabitur
 φ neg. | 10-12†. 12. λ quae φ quid |
 13 [ss, 31] quidam ei φ < | 14. ei
 φ illi | supra φ -per | 17. quod φ
 quia | 22-31†. 22. λ animae φ add
 vestrae | λ vestiimini φ induamini |
 24. λ plures φ -ris | 28. λ in agro
 est φ < | 31. φ et iustitiam eius λ
 om | 32 [49, 28] | 33*. | 34†. | 35
 [134, 18] φ in manibus vestris F λ om |
 36. Et cum $\lambda\varphi$ ut cum | praecingit
 φ -et | 38. φ sunt F λ om | 41 [132, 22]
 et petrus $\lambda\varphi$ ei P. | an et λ om et | 42.
 λ constituet φ -it | λ super φ -pra |

43—45†. 45. λ pueros q servos | 46* [132, 38] | 47. 48 [98, 34] uapula-
uit q -abit (ib.) | 48. [99, 3] petunt
λq -ent | 49. igne λq Ignem | terra
λq -m | 50. Baptismum λ -ma q
-mo | turbor λq coartor | 51†. | 52
[54, 30] | 53* | 54—59†. 55. λ ventus
q aestus | 56. λ terrae et coeli q <
13, 2. 4 [93, 20. 24] fuerunt q -int (ib.) |
5. non paenit. q < | 6. hanc q et
hanc | 12 [94, 2] uidisset q -eret |
uocavit q add eam | 15. Respondit..
ihesus et dixit λq Respondens .. ad
illum dominus [λ et] dixit | 18*
[69, 30] existimabo q aestim. | 19*. |
20—22†. 21. λ et cui q om | 23
[101, 30] ergo λq si | salui fiant λq
salvantur | 24. quaerunt q -ent | 25.
ostium et q om et | foras λq -is |
pulsare λq add ostium | dicit λq -cet
vobis | 27. dicit λq -cet | 28. intrare
[102, 5] λ introire q om | regnum
λq -o | 32 [87, 10] tertia q add die |
34—35†. 34. λ pennis q pinnis | 35.
λ relinquitur q -etur | λ vestra q add
deserta
14, 1 [99, 33] ut λq cum | intraret q
add Iesus | 3 [100, 1] dicens. Si λ om |
eum λ om | 8. eo q illo | 12. et ipsi
te q te et ipsi | 13. caecos q pr et |
14. habent λq add retribuere tibi |
resurrectione λ* -m | 15. illi λ ei |
manducabit λ -vit | 16. 17* [109, 33] |
21* [110, 16] et ciuitates λq civitatis |
λ introduc q add huc | 22. factum
est domine λq < | sicut λq ut | lo-
cutus λq locus | 24. gustavit q -abit |
25†. | 26 [87, 9] non λ* nonne | habet
q -beat | 29. potuerit λ -terit | 31.
qui q quis | aduersus λ -sum |
34—35†.
15, 1—2†. | 3. 4. 5* [99, 21. 24. 25] 5.
λ illam q eam | 7* [ib. 30. 30, 4] λ ha-
bente q agente | 8 [89, 34] evertit
q -errit | quaeret λq -rit | 10 [90, 2]
in caelo λq om | agentem λq -te |
17. patris q pr in domo | 18. illi
q ei | 19. etiam [λ et iam] q iam |
20. illum λq eum | 22. pedes q add

eius | 26. quas q quid | 31. legas
tu semper
16, 8 [98, 15] auferet q -fert | 7. alio
q -i | 11. mammonae q -na | uestrum
λq verum | credit q -et | 13†. |
16—18†. | 19* [97, 19] diues. et q di.
qui | 21. divitis q add et nemo illi
dabat, cf. 15, 16 | 23. uidebat q vi-
dit | sinu λ -m | 24. intinguat q
-gat | aqua λq -m | 26. uos et nos
q nos et vos | 28. locum hunc q < |
30. ierint λq -rit | 31. resurrexit
λ surrexit q resurrexit.
17, 1—2†. 1. λ ad disc. suos ' ait q < |
3 [91, 1] in te λ om | 4†. | 5 [107, 29]
ei λq om | 6* et dixit Iesus λq Dixit
autem dominus | 6—10†. 6. habere-
tis q -bueritis | λ diceretis q -cetis |
λ oboediret q obediet | 7. 8. λ dicit
q -cat (ib.) | 9. λ sibi q ei | 11 [100, 28] |
20 [126, 2] respondit eis et q respon-
dens eis | 22 [129, 20] discipulos q
add suos | 23—27†. 23. λ hic q add
et | 24. λ fulgor q -gur | 28 [132, 1]
31†. | 32 [ib. 9] | 38—37†. 34. λ illa
q pr in | 37. λ eis q illis | 38. λ
aquilae q pr et.
18, 2 [127, 36] ciuitatem λq -e | uere-
batur λq rev. | 9 [102, 10] | 14 [ib. 19]
discendit λq desc. | 15—22†. 16. λ
eos vetare q < | 18. λ princeps q
add dicens | 23* [98, 27] erat enim
dices λq quia div. er. | 24—28†.
24. λ illum Iesus q < | 29* [97, 9]
caelorum λq dei | 30†. | 31* [101, 6]
32* [ib. 10] | 33*. die tertia q < |
34—42†. 39. λ clamavit q -abat |
43* [102, 35].
19, 2 [ib. 10] erat princeps q < | 7.
quia λq quod | 11†. | 13 [134, 28] illis
q eis | 15. dum λq ut | 17. fidelis
fuisti q < | 17. 18. supra q -per |
21 [135, 3] enim q add te | austerus
λ* -ris | 22. nequa quia λq nequam.
Sciebas quod | austeris homo q ho-
mo austerus | 23. illud q -lam | 25.
dabitur q add et abundabit | 28.
29†. | 30* [102, 5] | 31* [ib. 7] operam
λ -ra | 32†. | 33 [ib. 10] illis λq add

pullum. | 34* *illi* λ *pr* *At* 35†. | 36* [ib. 20] | 37*. *discendentium* λ *desc.* φ *discipulorum* | 38*. | 40 [104, 1] *tacebunt* λ *-cuerint* | 41. *illa* λ *-lam* | 43. λ *inimici tui vallo et circumdabunt te* *F om* | 44. *ad* φ *pr* *Et* | *filios* φ *add tuos* | 45. 46†. | 48 [113, 2] *quid* λ *quod*.
 20, 1* [108, 13] | 2* [ib. 15, 16] | 3—12†. 3. λ *autem* φ *add Iesus* | 4. λ *baptis-*
mus φ *-us* | 5. λ *intra* φ *-ter* | λ *ei* φ *illi* | 13* [109, 12] | 14—17†. 14. λ *in* φ *intra* | 18* [ib. 25] λ *supra* φ *-per* | 19—29†. 19. λ *istam* φ *hanc* | 21. λ *illum* φ *eum* | λ *in veritate*
viam dei φ *viam dei in ver.* | 22. φ *dare tributum* φ $<$ | 24. λ *dixe-*
runt φ *add ei* | 25. λ *dei sunt* φ $<$ | 26. λ *responsis* φ *-so* | 28. λ *filiis*
 φ liberis | 30* [111, 17] | 31* [ib. 18] *illam* λ *add similiter* | 32†. | 33* [ib. 19] | 34 [ib. 22, 23, 24] *nubent* λ *nu-*
bunt. | 35. *autem* φ *vero* | *nubent* λ *nubunt* | *ducunt* φ *ducent* | 36* [ib. 28] | 37*. | 38* [ib. 32] | 39 [ib. 35]
dixerunt φ *add ei* | 40. 41†. 41. λ *David esse* φ $<$ | 42* [114, 4] | 43—47†.
 21, 3* [105, 6] | 4. *abundantia* λ *-danti* | *ille* λ *illi* | *totum* λ *omnem* | 5†. | 6* [129, 14] | 7* [ib. 18] *et in-*
terrog. eum (sed fortasse harmonistae sunt verba) λ *Interrog. autem illum* | 8†. | 9* [ib. 25, 26] λ *non* φ *nondum* | 10†. | 11* [ib. 30] | 12. 13†. 12. λ *tradentes*
[fortasse sphaema typogr.] φ *trah.* | λ *ad praesides* φ *qm ad* | 14 [ib. 36] *quo-*
niam λ *quemadmodum* | 15 [130, 2] *poterunt* λ *-rint* | 16. 17†. | 19 [129, 35] *Et* λ *om* | 20 [130, 12] | 21*. *in mon-*
tes φ *ad m.* | 23. *supra* φ *-per* | 25 [ib. 25] | 26*. | 27†. | 28 [131, 13] *eleva-*
te λ *lev.* | 29* [ib. 17] | 30. *per-*
ducunt λ *prōd.* | 31* [ib. 19] | 32. 33†. | 36. *ista* λ *om* | 37. *montem*
 λ *te*.
 22, 1—3†. 2. λ *eum* φ *Iesum* | 3. λ *vocatur Scarioth* φ *cognominabatur*
Iscariotes | 4* [136, 19]—5†. | 6*

[ib. 24] | 7—9†. | 10* [137, 24] *occur-*
ret λ *-it* | *homo* φ *add quidam* | *domo* λ *-um* | 11* [ib. 27] *dicitis*
 λ *-etis* | λ *Dicet* φ *-it* | 12—14†. 12. λ *vobis ostendet* φ $<$ | 15* [ib. 34] | 17—18†. | 19* [138, 31, 32, 139, 2] | 20* [138, 35] λ *quod* φ *qui* | 21. 22†. 22. λ *illi homini* φ $<$ | 23* [ib. 10] | 24—30†. 26. λ *iunior* φ *minor* | 30. λ *regno* φ *add meo* | 31 [139, 3] | 33* [ib. 21] | 34* [141, 10, 149, 27] λ *Et* φ *At* | 36. *peram* λ *pr et* | 37. *au-*
tem φ *enim* | *quod cum iniustis* φ *cum iniquis* | 38. *gladii duo* φ $<$ | *sat* φ *-tis* | 39* [ib. 23] | 40* [146, 10, 11] | 41* [ib. 16, 17] | 42†. | 43 [ib. 20] *est*
 φ *om* | *et prolixius* φ *om et* | 44 [ib. 33] | 45* [ib. 24, 25, 35, 36] | 46* [ib. 26] *eis* λ *illis* | 47* [147, 15] | 48. *ei* φ *illi* | 49 [ib. 20] | 50†. | 51* [148, 5] | 52†. | 53* [ib. 9] | 54. 55†. 55. λ *atrio* φ *-ii* | 56* [ib. 28] | 57* [ib. 30 et 149, 22 neque novi eum] | 58†. | 59* [149, 17, 19] | 60. 61†. 61. λ *dixit* φ *-xerat* | 62 [ib. 27] | 63* [150, 19] *qui* λ *pr viri* | *eum* φ *il-*
lum | 64* | 65 [ib. 23] | 66†. | 67 [ib. 10] | 69. 70†. | 71* [ib. 16].
 23, 1†. | 2 [151, 10] *dari* λ *-re* | 3†. | 4* [ib. 29] *Et ait* λ *Ait autem Pi-*
latus | 5. *et* φ *om* | 8 [152, 2] *audiret* φ *-dierat* | *illo* φ *eo* | 9. *illum* φ *eum* | 14* [ib. 12] *eis* λ *ad illos* | 17†. | 18* [ib. 18] *autem* λ *add simul* | 19* [153, 25, 27] *quondam* φ *quandam*
(*carcere* harmonistae) | 20—25†. 20. λ *illos* φ *eos* | 22. λ *inveni* φ *-nio* | 26* [154, 14] *portare crucem* λ $<$ | 29. *uentris* λ *-es* | 33* [ib. 25] | 34* [ib. 28] | 35—38†. 35. λ *illum* φ *eum* | 37. λ *dicentes* φ *pr et* | 38. λ *in-*
scripta φ *scripta* | 39* [155, 20] *pen-*
debat λ *-bant* | 41. *recepimus* φ *-cipi-*
mus | 43. *padiso* sphaema scribae | 44—45†. 44. λ *universa terra* φ *-am*
-am | 46* [156, 13] | 47* [ib. 22. constructio harmonistae] *est* φ *erat* | 48 [ib. 25] *istum*
 λ *-ud* | 49* [ib. 26] λ *erant eum* φ $<$ | 50†. | 51. [157, 12, 8, 11] *concilio*

q -silio | iudae λ -deae q -daeae |
52. 54†. | 55* [ib. 25] λ ipso q eo |
quoniam harmonistae | positus λq
-um | 56 [ib. 26. 27].

24, 1* [159, 16] | 2* [ib. 12] | 3†. | 6 [ib. 24]
surrexit λ res. | autem λq om |
8 [ib. 29] | 9* [160, 7. 8] | 10†. | 11 [ib. 11]
credebant q -diderunt | 12† λ posita
q pr sola | 13* [ib. 14] Hoc λq om
(vdr. harmonistae) | CLX λq sexaginta |
16. eorum q illorum | 20. sacerdotum
q -tes | 21. dies q add est | 28 [161, 6]
ipse q add se | 29. declinata q incl. |
30. illis q eis | 33. surgens λq -gentes |
ipsis q illis | 36* [ib. 19. 23] λ Iesus stetit
q < | 37. exterriti λq contrerr. |
existimabant λ -bunt (vdr. sphalma ty-
pogr.) | 39. ipse ego q < | 40. manus
λq add et (deletum vdr. ab harmonista) |
41. mirabantibus sphalma scribae |
44. ad uos λ om | 46. die tertia
q < λ d. tertio | 49 [162, 6. 164, 35] |
53 [163, 6] deum λq add Amen (hic deletum
ab harmonista).

Ev. Johannis.

1, 1 [29, 8] | 6†. | 7 [38, 28] | 8. perheret
sphalma scribae | 10. hoc λq om |
12. eis λ illis | 13. neque λq add
ex voluntate carnis neque | 16. et
λ om | 18. narravit λq enarr. | 19*
[39, 34] λ hoc q add est. | 21 [40, 1]
dixit λ dicit | 23. parate λq diri-
gite | 24. dixerunt q add ei | 26*
[ib. 8. 12] non scitis q nesc. | 27†. |
28 [ib. 18] | 29—31†. 29. λ qui q pr
ecce | 31. λ manifestaretur q -stetur |
36 [41, 27] ecce qui tollet peccatum
mundi λq om | 37. eum λq add duo |
43 [42, 3] ioanna q Iona | uocaueris
q -beris | 44. crastino λq -um | ei
q add Iesus | 45. Nathanahel q -nael.
2, 1 [35, 19] tertio λ -a | chanam λq
Cana | 2. ibi q om | 4. tibi et mihi
q < | 10. tu q add autem | 11
[ib. 25. 43, 24] | 12†. | 13† [? cf. 100, 25]
λ properabat q prope erat | λ Hieros.
Iesus q < | 14†. | 15* [104, 12] 16*

[ib. 16] et λ om | 20 [ib. 31] tu q add
in | 22—24†.

3, 1 [105, 27] | 2. eum q Iesum | 3. na-
tus q renatus | 4. senex sit q < |
nasci q renasci | 5. spiritu q add
sancto | 8. non scis q nesc. | 10.
magister λ add in. | 11. uidemus
λq -dimus | 15. ipso q -um | 16. di-
lexit deus q < | 18. credidit q cre-
dit | 20. mala λq -le | 22 [44, 3] iu-
daeam terram q < | 23. aduenie-
bant q -venieb. | 24. in carcerem
ioh. q < | 25. ergo q autem | 27.
ei fuerit q < | 28. ego non sum
q non s. e. | 31. supra (bis) q -per |
33. accipit q -epit | 35†. | 36. filio
λ om.

4, 1 [44, 27] quia ihesus q quod Ies. |
quam λ pr magis | 3 [ib. 31] | 4
[50, 5] | 6. super q -pra | 12. ipse ex
eo λ ex eo ipse | 13. bibet λq -it |
20. in hieros. q om in | 21. ueniet
q -nit | 27 [51, 11] quare λq quia |
30. exierunt q add ergo | 32. dixit
q -cit | non scitis q -nesc. | 41. cre-
diderunt q add in eum | 42 [52, 2]
uere hic est q hic e. v. | 43—45†.
45. λ illum q eum | 46 [59, 28] |
54 [60, 7] quod q quia | 54†.

5, 2 [52, 5] super q om | 4. sec. temp.
desc. q desc. s. t. | mouebat aquam
q -batur aqua | qui ergo primus
q Et qui prior | desc. q add in pisei-
nam | motum q -tionem | quoc. lan-
guore teneb. q quacumque detine-
batur infirmitate | 5. XXXVIII q trig.
et octo λ om et | 6. iam multum
λ < | habet q -eret | 9. homo q add
ille | illo die q < | grabattum
q -atum | 10. Dicebant q add ergo |
sanus λq sanatus | 11. fecit sanum
q < | 12. dicit λq -xit | 19 [53, 3]
faciet λq -cit | 22. iud. omne q < |
24. uenit λ -niet | transiet q -iit |
26. uitam habere q < | 27. et iud.
q om et | 28. eius q Filii Dei | 30*.
λ me misit q < | 31. ergo λq ego |
me q add ipso | 35. exult. ad hor.
q ad hor. ex. | 36 [ib. 34] me misit

e < | 37. *et neque* λq om *et* | 44.
potestis uos e < | *est deo* e < |
 46. *autem* λq enim,
 6, 1-3†. 2. λ videbat e -bant | 3. λ
 Subit e -iit | λ monte e -tem | 4*
 [100, 26] | 5. 6†. 5. λ dicit e -xit |
 7 [74, 3] | 9. *hordiacios* e -deaceos |
duo λq -s | 20-13†. 11. λ panes
 Ies. e < | λ ex e pr *et* | 12. λ sa-
 turati e impleti | λ fragmentorum
 e -ta | 13. λ manducaverunt e -rant |
 14 [ib. 22] *quod* e add *Iesus* | 15.
fugit λq -git | 16-21†. 19. λ super
 e -pra | 21. λ quam ibat e in quam
 ibant | 23 [75, 29] *navis* λq -ves |
manducaverunt λq -rant | 24. *navi-*
culas e pr in | 27. *uobis dabit* e < |
 31. *mannam mand.* e mand. *manna* |
 33 [76, 3] *desc. de c.* e < | 35. *ueniet*
 e -it | 39. *illum* e -lud | 40. *enim*
 e autem | *resusc. ego* e < | 41. *pa-*
nis e add *vivus* | 48. *in des. manna*
 e < | 52. *carnem suam nobis* e nob.
 c. s. 54. *bibet* e -bit | 60. *quis* e pr
et | 62. *prius erat* λq < | 64*. λ es-
 sent e add *non* | 68. *ergo* λq add
 ei | 71. *scariothis* λ -tis e *Iscariotem*
 7, 1 [93, 13] | 2 [94, 16] *scaenophegia*
 λq scenopegia | 4. *quippe* λ enim |
quid λ aliquid | 6. *aduenit* λ venit |
 7. *quia* e quod | 7. *Ego* e add *au-*
tem | 12. *multus* e -tum | *de eo er.*
in turba e er. in t. d. e. | 17 [95, 3]
cognoscit λq -et | 18. *illum* e eum |
 24. *aduersus* λq secundum | 28. *do-*
cens in templo ihesus. e Ies. in t.
 d. | 30 [ib. 27] | 33 [113, 7] *ergo* e add
eis | *misit me* e < | 34. *quaeritis*
 e -etis | *sum ego* e < | 35. *se* e
semet | 36. *quaeritis* e -etis | *ego*
 e add *vos* | 37. *Qui* e Si quis | 39.
non enim e nondum en. | *fuerat*
 e erat | 41. *christus ven.* e < | 44*.
 λ illum e eum | 45. *cum* e illum |
 48. *alig. ex princ.* e < | 40. *dicit*
 e -xit | 51. *aud. ab ipso pr.* e pr.
 aud. ab ipso | 52. *proph. a gal.*
 e < | 53 [106, 21].
 8, 9 [107, 9] *unum* λq unus. | *solus*

e add *Iesus* | 10. *qui te acc.* λ om |
 11. *amplius iam* e < | 12 [114, 11]
ambulabit e -lat | 16. *me misit* e < |
 17. *est* λq add *quia* | 20. 21†. 20. λ
 est e add *Iesus* | λ apprehendit e -pre-
 hendit | 21. λ quaeritis e -retis |
 25. *quia* e qui | 26 [115, 1] *misit me*
 e < | 27. *deum* λ om | 29. *non* e pr
et | 35. *filius* e add *autem* | 36. *filius*
vos e < | 38. *patrem* e add *meum* |
 39. *Dicit* λ -xit | 45. *quia* e si |
 46. *arguit* e -et | *dico* e add *vobis* |
 47. *est ex deo* e < | 48 [116, 1] *igi-*
tur e ergo | 49. *inhonorastis* λ -ratis |
 50. *quaerit* e -at | *iudicat* e -et |
 52. *gustavit* λq -bit | 54. *noster*
 λ vester | 56. *et uidit* e om *et*.
 9, 2 [116, 26] *sui* e eius | 3. *manifeste-*
tur opus e -stentur opera | 5. *in*
mundo sum e < | *leuit* e linivit |
 7. *siloae* e -loe | 8. *videbant* e -rant |
et dic. e om *et* | 9. *eius* e ei | 10
oculi tibi e < | *natatorium siloae*
 e -ria siloe | 12. *Dixerunt* e pr *Et* |
 15. *posuit mihi* e < | 16. *quia*
 e qui | *alii* e add *autem* | *in eis*
 e inter eos | 17. *eo* e illo | 18. *do-*
num λq donec | 22. *quia* e quoniam |
 23. *dixerunt* λq add *quia* | 25. *ergo*
 e add *eis* | 28 [118, 3] *ei* e pr *ergo* |
es e sis | 29. *quia* λ quoniam | 32.
ap. quis e < | 34. *peccato* λq -tis |
 39. *Et dixit ei* e om *ei* λ om *Et* |
 40. *eo* e pr *quidam*.
 10, 3 [118, 20] *educet* λq -it | 5. *sequen-*
tur e -untur | *fugient* e -unt | 6. *illis*
 e eis | *id quod* λq quid | 8 [119, 3]
sed e et | 11. *ouibus* e add *suis* |
 12. *et* e pr *autem* | *dimittet* e -tit |
 15. *ouibus* e add *meis* | 16. *oportet*
 λq add *me* | 17*. *pater dil.* e < |
 λ et e ut | 21. *uerba haec* λq < |
 25* [119, 24] | 28. *Non* [120, 2] e pr
et | 31. *Sust.* e add *ergo* | *opera*
bona e < | 38. *in me est pater*
 e pater in me e. | 39. *prendere* e ap-
 prehendere | 41. *uenerunt* λ -iebant.
 11, 2 [120, 26] *domino* λq -num | 3. *so-*
rores e add *eius* | 7. *dicit* e -xit |

8. *lap. Iud.* q < | 9. *horae sunt* q < | 10. *nocte* q in n. | *offendet* q -it | 11. *hoc dicit* q *haec dixit* | *excusitem* q *excitem* | 13. *somni* q -ni | 14. *dixit eis Ies.* q *Ies. d. e.* | 16. *suos* λq om | 21. *hic f.* λq < | 22. *tibi* q add *Deus* | 26. *moritur* λq -ietur | 27. *dei* q add *vivi* | *mundum* q pr *hunc* | 28. *et uoc.* λ om et | 31. *illa* q ea | 32 [132, 2] *dixit* q -cit | 33. *fremuit* q intr. | 37. *dix.* ex *ipsis* q < | *caeci* q add *nati* | et q om | 44. *Dicit* q -xit | 45. *mariam* q add et *Martham* | *fecit* q add *Iesus* | 48. *credent* λ -unt | et loc. q om et | 50. *nobis* q vobis | 51. *quia* q quod | 52. *et ut* q om et | *congregarent* λq -et | 53 [133, 1] *interficere* λq ut -nt | 54. *palam* λq pr in | *Eph.* λ Et. | *disc.* q add *suis* | 56. *ueniat* q -nit.

12, 1 [123, 22] *fuerat laz.* q < | 2 [ib. 31] | 3* [ib. 34. 124, 1] *Et* λ om | *eius* (vdr. harmonistae) λq *Iesu* | *ext.* q add *pedes eius* | *suis* λ add *ped. eius* | 4. *Dicit* q -xit | *scariothis* q *Iscariotes* | 7. 8†. 7. λ *Sine* q -nite | λ die q -m | 9* [123, 25] *cogn.* λq add *ergo* | 10 [ib. 29] | 12 [103, 30] | 14†. | 15* [ib. 16] | 16 [ib. 17] | 17. 18†. | 19 [123, 27] | 20 [123, 6] *gent. quid.* q < | 22. *dicunt* q -xerunt | 23. *glorif.* q -clarif. | 26. *ministrabit* q -verit | 27. *hora h.* q < | 28. *tuum n.* q < | 29. *audiebat* λq -rat | *dicebant* λq -bat | 30. *uox h.* q < | 35. *ergo* q add *eis* | 36 [ib. 34. 129, 2] *ten.* uos q < | *eis* q om | 39†. 40†. λ *eorum* cor q < | λ *intell.* q pr *non* | 41 [sic leges. ib. 8] | 42 [123, 23] *de* q e | 46. *mundum* λ -do | 50 [129, 1].

13, 1 [133, 25] *autem* q om | *hora* q add *eius* | 2. 3†. 2. λ *corde* q *cor* | λ *Scariotis* q *Iscariotae* | 5. *quod* λq quo | 8. *ihesus ei* q < | *habes* q -bebis | 10 [137, 2] *ut* λq pr *nisi* | *lauet* λq pr *pedes* | 11. *dixi* λq -xit | 14. *magistrum* λq -ter | 16. *maior* q add *est* | 18. *impleatur* q *adimpl.* |

mecum q *meum* | 19. *credatis.* c. f. f q < | 21 [138, 1] *dixisset* λq add *Iesus* | 22. 23 [ib. 9. 11]. | 24. *dicit* q -xit | 26. *Cui* q om | 27. *pos* sphalma *scribae.* | *tunc* q om | *illum* q eum | *Dicit,* q Et *dixit* | 29. *quod* λ quia | *dicit* q -xisset | 31 [ib. 27] *dicit* q -xit | 32*. *clarificauit* λq -cabit (m.) | 33 [139, 7] *quaeritis* q -retis | 35. *mei disc.* q < | 36. *resp. ei* λq om ei | 37* [ib. 32] | 38*. *Resp.* q add ei | *ponis* q -nes | λ me ter q <.

14, 1 [139, 28] | 7 [140, 3] *cognoscitis* λq -etis | 9. *uidit* q -det (m.) | *quomo* sphalma *scribae* | 10. *credis* λq -ditis | 12*. | 13. *petieritis* q add *patrem* | 14*. | 15. *cognoscitis* q -etis | 22. *scariothis* q *Iscariotes* | 23. *seruauit* λq -bit | *mansiones* q -nem | 24. *the misit* q < | 31 [141, 8. 22].

15, 1* [ib. 34] | 5. *eum* λq eo | 6. *aruit* q *arescit* | *eos* q eum | *mittunt* q -ent | *ardent* q -et | 7 [142, 2] *petitis* λq -tetis | 11*. | 13. *hanc* λq hac | *quis.* pon. q < | 15. *faciat* λ -cit | 24. *operam.* λq -ra | 25. *impleatur* q *adimpl.* | 26. *paracletus* q -itus.

16, 2 [143, 3] *uobis* λq vos | 3. *facient* q add *vobis* | 5. *me-misit* q < | 9. *credunt* q -diderunt | 11. *mundi* *huius* q *huius mundi iam* | 13. *in* q om | *loquitur* λq -etur | 17. *dicet* λq -it | 22 [144, 7] *habebitis* q *habetis* | 26. *illo* q pr *In* | 27. *ego* λ om | 28. *et exiui* λq om et | 31. *A.* λq om | 32. *dispargamini* λq *disperg.* | *relinquitis* λq -atis | 33. *mundum* q -do | *confidite* λ -dete.

17, 1 [144, 27] *ad patrem* λq om | 5. *claritatem* λq -te | 9. *et* λq om | 11. *quod* λq quos | 12. *his* q *eis* | *periunt* λ -ribit q -riit | 14. *odio eos* q < | 18. *sicut* q add *tu* | 20. *his* q *eis* | 21. *mundus credat* q < | 22. *illis* q *eis* | *nos* q pr et | 24. *ego sum* q < | 25. *et mundus* q om et.

18, 1* [146, 6] | 3 [147, 9. 10] *lanternis* q lat. | 4 [ib. 19] *dicit* q -xit | 7. *eos* *interrog.* q < | 9. *ipsis* q *eis* | *quic-*

quam λq quemquam | 10* [ib. 22] |
 11. petro! λq: hic iniiciunt verba:
Mitte gladium (q add tuum) in va-
 ginam | 12 [148, 13] | 13. caiphae
 λ Caiaphae | 15 [ib. 22] | 16 [ib. 25]
 alius λ ille | 17* [ib. 28. 29] | 18 [ib. 31]
 calefiebant: q -faciebant se | 19. et
 q pr suis | 22 [149, 6] respondes
 λ-dis | 25* [ib. 11] | 26 [ib. 17. 20] dicit
 q add ei | 27* [ib. 24] | 28* [150, 27]
 sed q add ut | 30 [151, 9] tradidis-
 sem λq -us | 34. Et q om | tibi
 dixerunt q < | 36. mundo hoc q < |
 regnum meum λ < | 38* [ib. 27. 29. 30]
 39* [153, 13] | 40* [ib. 28] λ rursum
 q pr ergo.
 19, 1†. | 2* [154, 3] tunicam (harmonistae
 vdr) λq veste | 3†. | 4* [152, 13]
 q ergo λ om | in eo etc. q null. inv.
 in eo caus: | 5†. λ spin. cor. q < |
 6* [ib. 19] crucifige cr. q add eum | 9.
 dicit q -xit | ihesu λq lesum | 10.
 dimittere λq pr habeo add te | 11.
 esset datum q < | tradidit me q < |
 12. exinde q pr Et | 13. locum
 q -co | 15. clamauerunt λq -abant |
 16†. λ duxerunt q educ. | 17* [154, 11]
 λ hebraice q add autem | 18†. λ eum
 cruc. q < | 19* [153, 3. 5] | 20. leger.
 iud. q < | 21*. pilato λ om | iud.
 λ om | 23* [154, 30] | 24. impleatur
 q impleatur. | super λq in | 25
 [153, 29] cleopae q -phae | magdalenae
 λq -ne | 28 [156, 6] dicit q -xit |
 29* pos. erat q < | λ hysopo q hyss. |
 30* [ib. 9. 14] | 31 [ib. 32] | 35†. λ eius
 test. q < | 36* [157, 4] impleatur
 q impleatur | 37. iterum λq pr Et |
 38* [ib. 10. 11] λ Arimathia q -aea |
 39 [ib. 16] | 40. eum q illud | iud. est
 q < | 42†.
 20, 1* [158, 4] λ videt q -it | 2 [ib. 32]
 eis q illis | meum λq om | 3. Exit
 λq -iit | 4. praecurrit λq -cucurrit |
 5 [159, 2] uidet q -it | 6. uidit λ-et |
 9. oportet λ -eret q -ebat | 10. ad
 sem. ips. disc. q disc. ad s. i. | 11*
 [ib. 11. 12] dicit illi | 12†. | 13. dicit
 illi λq Dicunt ei illi | ei λq eis |

14. uidit λ -et | 17. [ib. 25] uestrum.
 et q om et | 18 [160, 1] | 19* [161, 20]
 esset (λ add ergo) sero q ergo sero ess. |
 propter q pr congregati | discipu-
 lorum λq om | dicit q -xit | 20*
 [ib. 29. 162, 7] | 22. insuflauit q insuffl. |
 dicit q -xit | 23. remittuntur λ -en-
 tur | detenta λq ret. | 25. figuram
 λq fix. | 29. dicit q -xit | me q add
 Thoma.

21, 1 [162, 31] ihesus q add discipulis |
 5. 6. Dicit q -xit [ib.] | 6. illum λq
 -lud | a q prae | 7. Dicit q -xit |
 tunicam (λ°) q -ca | 10. prendistis
 q -didistis | 11. retem λq -te | 12.
 esset q est | 13. accepit q -ipit |
 dedit λq dat | 14. disc. q add suis |
 15. et dicit λ om et q -xit | omnia
 scis. q omnia nosti | dicit q -xit | 20
 [164, 3] tradidit λ tradit q tradet |
 21. dicit q -xit | 22. in q inter |
 23. uenio q -iam | 24. qui q pr ille |
 qui scr. λq om qui | 25. capere q add
 posse | libros. λ add Amen.

Lectiones ecclesiasticae ex epp.

Paulinis excerptae

[168, 15 — 168, 42]

neque in cod. Amiatino neque in edi-
 tione Sixtino-Clementina habentur.

Argumentum epistularum

Paulinarum

[169, 1 — 171, 5]

in cod. Am. hac lectionum differentia
 distinctum legitur:

169, 4. destinare λ add *Hac autem
 causa factum videtur, ut scilicet* |
 5. praemuniret. ut λ -veniret | 6. et
 λ add ut | 9. rediuiua λ re divina |
 10. libris λ° -os | 15. et λ om | 16.
 num. prior. λ < | 18. liberatus to-
 tidem hic λ -tos totidem | 26. episc.
 λ pr et | 27. resp. λ pr ita | si λ add
 *enim.

170, 1. scripto λ -ac | 3. proficiscente
 λ -m | colligerint λ -rent | 6. adhor-
 taturus λ -atus | 7. prima λ -ior |
 quamuis λ quae | fuerit λ -at | 10.

non suis λ pr et | 11. indigne λ -gere | 12. confirmare λ -i | 14. quur λ cur | 19. iam λ pr vero | hoc tantum λ om | 20. apost. λ pseudoap. | 25. ob λ om | 31. seruauerint λ -unt | in λ pr etiam | 35. mei λ om.
 171, 2. commemorans λ -at | 6. ARG. λ PROLOGUS IN OMNES EPISTULAS | 8. gentilibusque λ om -li- | crediderant λ -runt.

Argumentum solius epistolae ad Romanos

[171, 8 — 172, 33]

12. disc. λ desc. | 13. dei λ om | 17. inuium λ in inuio | 21. promissus λ repr. | est λ add nobis | 23. perierunt λ -rant | 24. canes λ add potius quam homines | 28. quia λ quod | 29. admitterem λ -re | etiam λ autem | 30. quanta λ -to -enim | uos λ add dei | 31. monstrauitis λ -bitis
 172, 4. apud uos λ vobis | fastidium λ -o | 5. murmuratis λ -stis | 6. uolentes red. λ < | 10. promissionis λ reprom. | 12. hoc λ pr de | ueniae λ -a | 13. uobis uoc. λ < | 15. permistis λ -em- | 16. non f. ante λ ante non f. | probamus λ -tur | 17. obstinationi λ -e | 18. sequitur λ -mur | 19. fuisset secutus λ sequeremur | cognouisset λ -semus | 20. imitatio λ mutatio | 21. nos fac. fil. λ fil. nos f. | 22. smahel λ Ismael | ex abr. stirpe sint λ de st. s. Abr. | in filios λ tamen in filiis | 25. confirmet. λ add ambos vero populos et scienter et graviter delequisse | quod λ pr quidem | 28. sim. mut. λ < | 30. legem praedictum λ -ge -catum | 32. concordia λ -am.

35. INC. CONCORDIA EPISTULARUM

λ INCIPIT CAPITULATIO DE OMNIBUS EPISTULIS
 [173, 1 — 176, 15]

in qua quae plurimae inveniuntur compendiorum scriptionis diversitates, quum ullius frugis non sint, non enumerandae videbantur.

173, 1. corinthios I λ -tios pr | 2. XIII λ add et | V λ add et | ad λ pr et | 3. II λ add et | 5. I et λ pr | 14. integritatem λ -e | 15. XII λ XLI | 16. VI. ad tesall. II. λ om | 18. XXII. λ XXIII | 21. VIII λ VIII | 24. uiuunt λ veniunt | 25. XXV. λ XXIII | 26. et λ om | 27. cap. λ om | 31. LV λ pr et | cap. λ om | 32. cap. λ om | 34. XXXVII λ XXXVI.

174, 2. christo ihesu λ < | 3. XIII λ XIII. | 4. quod λ add eis | 6. XII λ XLI | 8. ad λ et | 9. ad tesall. p. XIII λ om | 10. p. λ sec | 12. heresis λ -es | XXVIII λ XXVIII | 15. LXI λ LVI | 18. LXIII λ LXIII | 21. et XVIII λ om | II λ pr I et | 27. VII λ III | 30. sec. X λ III | 31. II λ VI | 36. XVIII λ XVIII.

175, 1. XXV. λ add et | 2. XI et XIII λ X et XII | 3. V. λ et | 5. VI λ III | 7. III λ III | 10. XXXI λ XXX | 11. XIII et XVIII λ I. VIII et XIII | p. XXII λ LXXII | 21. XXVI λ XXV | 22. XVII λ XIII | 23. fil. λ add ad parentes | 28. temperamentia λ -antia | 33. quo λ -d. | 36. II λ I.

176, 2. VIIII. λ VIII | 3. 4. I. XL. XXXVI. ad λ et XI et XXVI et XXX | XXIII λ XVI | 5. formulam λ -a | 6. VIIII. λ VIII | 7. perfidia λ -m | 8. tit. I. XIII λ Tim. sec et XII | 10. doctorem λ -re | 11. debeat λ pr in omnibus | 16. CAP. λ add DE OMNIBUS EPISTULIS

17. In ood. Am. hic sequitur argumentum quod in nostro inuenitur 179, 17—22 et quidem sine ulla verborum diversitate nisi quod noster ei titulum praebet INC. PRAEF. EPIST. PAULI APOST. AD ROM., Amiatinus INCIPIT ARGUMENTUM; subscriptionem vero ille EXPL. FELICITER, hic EXPLICIT PRAEFATIO.

Capitulatio testimoniorum etc.

[176, 20—179, 15]

- 176, 20—178, 4. non habentur in Am.
 178, 5. *tristitia* λ -a | 15. *sit* λ add
legis | 19. *repulsi* λ praep. | 24. *a*
uelatione λ ab elat. | 28. *hostia*
 λ -m | 30. *in* λ pr *Quae* | 32. *con-*
iunctione λ conluctatione | 37. *ac*
fletum λ fletu.
 179, 3. *excitio* λ exerc. | 4. *traditionis*
 λ -ne | 9. *sedentem* λ ed. | 10. *existi-*
mant λ -at | 14. *passione* λ -m in |
habitu λ -o | 15. *passione* λ -m.

Praefatio epist. ad Rom.

[179, 19—22. Cf. notata ad 176, 17].

Ep. ad Romanos.

- 1, 1 [180, 1] *christi ihesu* q < | 3. *est*
 λq add et | 5. *accipimus* q -epimus |
 7. *in caritate* λ in dilectione q dile-
 ctis | 8. *omni* λq universo | 11. *gra-*
tiae q pr vobis | *spiritalis* q -tialis |
 13. *enim* λq autem | *habeam* λq add
 et | *sicut et* λ om et | 15. *vobis* λ pr
 in | 16. *salutem* λ -te | 17. *reuelabi-*
tur λq -latur | *fidem* λ fide | 18. *in*
 λq super | *iniustitia* λ in iniustitiam
 q dei in iniustitia (et p. 477) | 20. *et* λ ac |
ut λq pr ita | *ipsi* λq om | 21. *magni-*
ficauerunt λq glorif. | 23. *serpentum*
 λq -ium | 25. *amen* λ* om | 27. *ipsos*
 λq -i | 28. *notitiam* q -a | *eos* λq il-
 los | *quae* λq pr. ea | *conueniunt*
 λ -nit | 29. *homicidiis* λq -io | 31.
absque λq add foedere sine | 32. *ille*
 λq ea | *et* λ et* q etiam.
 2, 1 [182, 1] *alterum iudicas* λq < |
 2. *quia* λq quoniam | 4. *Ignorans*
 λq -as | 5. *autem dur.* λ < | *cor.*
inpr. λq < | 6. *retribuet* λq reddet |
 7. *his* q iis | *quaerentibus* q -runt |
 8. *his* q iis | *qui* q add sunt | *diffi-*
dunt λq non acquiescunt | 11. *per-*
son. acc. λq < | 12 [182, 21] *et* q om |
 14. *ea quae* λ om ea | *legem non*
hab. λ non hab. leg. | 15. *consc. il-*
lorum λq illis consc. ipsorum | *uel* .
excusantium λ aut . . defendentium |

q cogitationibus accusantibus aut
 etiam defendentibus | 18. *et* λq pr
 eius | 19. *Confidens* λ* q -dis | 21.
docis λq -ces | 22. *execraris* λ* q ab-
 ominaris | 24. *in gentibus* λq inter
 gentes | 25. *sis legis* λq < | 26. *cir-*
cumcisione λq -m | 27. *naturalis*
praeputatio λ quod ex natura est
 praeputium q id quod est. | 28. *carne*
 q add est | 29. *absconso* λq -dito |
 est λ om | *qui non littera sed sp.*
 λq in sp. non litt.

- 3, 1 [183, 21] *iudaeis est* λq -o est λ < |
 3. *eorum* λq illorum | 5. *deus* q pr
 est | 7. *hunc* λ om | 8. *dicunt* λq
 aiunt | *nos quidam* q < | 16. *eorum*
 λq pr in viis | 19. *his* q iis | 20. *non*
iustif. ex op. leg. λq < | *ipso* λq
 illo | 21. *testificata* λ iustif. | *per*
legem et prophetas λq a lege et -is |
 22. *in omnes et* λ om | *in eum* λ om |
 23. *gloria* λ -m | 24. *ipsius gr.* λq < |
 25. *propitiatorem* λq -ationem | *fidei*
 λq per fidem | *in* λq ad | 26. *iustus-*
 λq add et | *ex fide est* q < | *ihesu*
 q add Christi | 30. *unus* q add est |
iustificat λ -cavit.

- 4, 2 [185, 3] *legis* λq om | *scr. dic.*
 q < | 3. *ei* λq illi | 4. *reputatur*
 λq imp. | 5. *uero* λ autem | *sec. pro-*
pos. grat. dei λ om | 8. *inputavit*
 λ -bit | 9. *ergo* λ om | *circumcis.*
 q add tantum manet | *et* λq etiam |
 12. *Ut* λq et | *his* q iis [bi.] | *eius*
 λ om q fidei | *fidei* q om | 13. *heris*
 λq -es | 15. *sunt her.* λq < | 16.
gratiam λ add ut | *sed* λq add et |
est pater q < | 17. *credidisti* λq
 -didit | *ea* λ om | 18. *est* q add ei |
 19. [est] λq om (et p. 478) | *fide* q add
nec | *considerabit* λq -vit | *iam* λ om |
annorum ess. q < | *sarrae* q Sarae |
 21. *credens* λq sciens | 22. *ideoque*
 λq ideo et | 23. *illi.* q add ad iusti-
 tiam | 24. *ihesum* q add Christum |
dominum λq add nostrum | *ex* λq a
 5, 1 [186, 14] *igitur* q ergo | 2. *accessum*
hab. q < | *in fide* λ om in q per
 fidem | *Per* λq in | 6*. *Si* λq Ut quid |

8. *suam car.* φ < | *nobis* λ *nos* |
essemus. φ add *secundum tempus* |
9. *Multo* φ add *igitur* | *magis* λ add
igitur | *iustif. nunc* φ < | 12. *in hunc*
mundum ' *peccatum* φ < | *homines*
 $\lambda\varphi$ add *mors* | 13. *mundum* $\lambda\varphi$ -do |
inputabatur λ -tatur | *esset* λ *est* |
15. *in gratia* λ *in* -m | 16. *unius*
delictum λ *unum peccantem* φ *unum*
peccatum | *ex* φ pr *quidem* | 17. *enim*
 λ add *in* | *gratiae* $\lambda\varphi$ add *et* | *uita*
 λ -m | *regnabimus* $\lambda\varphi$ -bunt | *per*
 $\lambda\varphi$ add *unum* | 19. *oboedientiam* $\lambda\varphi$
-tionem | *constituuntur* $\lambda\varphi$ -entur |
20. *peccatum* $\lambda\varphi$ *delictum* | 21. *morte*
 φ -m | *ihesum* $\lambda\varphi$ add *Christum*.
6, 1 [187, 28] *dicimus* $\lambda\varphi$ -cemus | 3. *mor-*
tem $\lambda\varphi$ -te | 4. *ipso* $\lambda\varphi$ *illo* | *quem-*
admodum $\lambda\varphi$ *quomodo* | *surrexit Chr.*
 φ < | *et* $\lambda\varphi$ pr *ita* | *ambulamus* $\lambda\varphi$
-lemus | 6. *ut* φ *et* | 8. *etiam simul*
 $\lambda\varphi$ < | *uiuamus* $\lambda\varphi$ -vemus | *ipso* $\lambda\varphi$
Christo | 9. *surgens a* φ *resurgens*
ex | *mors* λ pr *et* | 11. *mortuus uos*
 $\lambda\varphi$ *vos mortuos quidem* | *ihesu* φ add
domino nostro | 12. *ad oboed. desid.*
 $\lambda\varphi$ *ut oboediatis* [φ *obed.*] *concu-*
piscentiis | 13. *exhibite* $\lambda\varphi$ -bete |
14. *in* $\lambda\varphi$ *om* | *peccauimus* φ -bimus |
16. *an* $\lambda\varphi$ *om* | *oboedistis* φ *obeditis* |
in mortem λ *om* φ *ad mortem* | 17.
qua φ -m | 19. *exhibite* $\lambda\varphi$ -bete |
21. *in his* λ *om* φ *in illis* | *erubisci-*
tis $\lambda\varphi$ -escitis | *mors* $\lambda\varphi$ add *est* |
23. *enim* $\lambda\varphi$ *autem*.
7, 1 [188, 4] *dom. in hom.* $\lambda\varphi$ < |
3. *cum alio fuerit* $\lambda\varphi$ < | 4. *fructi-*
ficemus λ -caremus | 6. *mortis in*
qua λ ' *morientes in quo* | 7. *dice-*
mus λ -cimus | 8. 11. *Occansione* $\lambda\varphi$
Occas. | 9. *uenit* $\lambda\varphi$ *uenisset* | 13.
pareat $\lambda\varphi$ *app.* | *mihi* ' *oper. est*
 φ < | *peccatum pecc.* $\lambda\varphi$ < | 14. *quod*
 φ *quia* | *spiritalis* φ -tualis | 15.
nescio $\lambda\varphi$ *non intellego* [φ -ligo] |
bonum λ *om* | *malum* λ *om* | 16. *odi*
hoc $\lambda\varphi$ *nolo illud* | *bona* φ add *est* |
17. *non* $\lambda\varphi$ pr *iam* | 18†. λ *inhabitat*
 φ *hab.* | 19. 20†. | 21. *quia* $\lambda\varphi$ *quo-*

niam | *inest malum* $\lambda\varphi$ *malum adia-*
cet | 23. *in legem* $\lambda\varphi$ *in lege* | *quod*
 $\lambda\varphi$ *quae* | 24. *carnem* $\lambda\varphi$ -ne.
8, 1 [190, 16] *his* φ *iis* | 3. *legis* φ -gi |
de peccato λ *propter peccatum* |
5. *spiritum* φ add *sunt* | *sentiunt*
 φ *sapiunt* | 6. *mors* $\lambda\varphi$ add *est* | 7.
inimica λ -micitia | *deo* λ *in deum* |
legi enim λ *legi autem* | *est subiecta*
 λ *subicitur* | 9. *non estis* ' *in carne*
 $\lambda\varphi$ < | 10. *enim* $\lambda\varphi$ *quidem* | *uita*
 φ *vivit* | 11. *mortalia* $\lambda\varphi$ add *cor-*
pora vestra | 13. *mortificetis* λ -catis
 φ -caveritis | 14. *hii* λ *hi* φ *ii* | *dei*
sunt $\lambda\varphi$ < | 15. *pater* φ (*Pater*) |
16. *ipse* φ add *enim* | *reddet* $\lambda\varphi$ -dit |
17. *simul glorif.* $\lambda\varphi$ *conglorif.* | 18.
uobis $\lambda\varphi$ *nobis* | 19. *spectatio* $\lambda\varphi$
expect. | 20. *in spem* φ *eam in spe* |
22. *congemiscit* $\lambda\varphi$ *ing.* | 23*. λ *filio-*
rum φ add *Dei* | 28. *his* φ *iis* | *sunt*
 $\lambda\varphi$ add *sancti* | 29. *eius* φ *sui* | 30.
glorificauit λ *magnif.* | 31. *dicemus*
 λ -cimus | 32. *qui* $\lambda\varphi$ add *etiam* |
filio φ pr *proprio* | *eum* $\lambda\varphi$ *illum* |
donabit $\lambda\varphi$ -vit | 33. *accusabit* λ -vit |
aduersus λ *om* | 34. *qui et* λ *qui** |
est λ pr *et* | 35. *Quis* φ add *ergo* |
separabit λ -vit | *an persec.* *Haec*
vba φ *post perit. infert.* | 36. *morti*
aff. $\lambda\varphi$ *mortificamur* | *ut* φ *sicut* |
38. *angelus* $\lambda\varphi$ -li | *princ.* φ add *ne-*
que virtutes | *uirtus* $\lambda\varphi$ *fortitudo*.
9, 2 [192, 23] *est* ' *mihi magna* φ < |
3. *ipse ego* φ < | 4. *testamentum*
 λ -ta | 5. *quibus* φ add *est* | 6. *quod*
 λ *quo* | *hii* λ *hi* φ *ii* | *isac* $\lambda\varphi$ -aac |
9. *enim* λ *autem* | 10. *illi* λ *om* φ
illa | *reueccae* $\lambda\varphi$ *Rebecca* | *concubi-*
tum $\lambda\varphi$ -tu | *patre nostro* φ -ris
-ri | 11. *egissent boni* φ < λ *eg. bo-*
num | *mali* λ -lum | *dei prop.* $\lambda\varphi$ < |
uocatione $\lambda\varphi$ -cante | 15. *cui* $\lambda\varphi$ *cu-*
ius | *cui mis. fuero* $\lambda\varphi$ *cuius mise-*
rebor | 17. *enim* λ *om* | *et ut* λ *om*
ut | 18. *cui* $\lambda\varphi$ *cuius* | 22. *uolens*
deus φ < | 25. *uocabo* λ -vi | *et non*
 φ add *dilectam dilectam et non* |
26. *locum* $\lambda\varphi$ -co | *eis* λ *om* |

28. *brebians* λ -vians ρ abbrev. | *brebiatum* λρ brev. | 29. *sodom* λρ -a | 31. *sectando* λ -tans | 32. *in* ρ pr *enim*.
- 10, 3 [194, 11] *dei iust.* ρ < | 5. *iustitia* λρ -m | *uiuit* λρ -vet | 6. *est ex fide* ρ < | *ascendit* ρ -det | 7. *descendit* ρ -det | *ex* ρ a | 9. *suscitauit* λ excit. | *ex* λρ a | 10. *in* ρ ad | 12. *est enim* λρ < | 14. *credunt* λρ -dent | 16. *oboediunt* λ -dierunt | 18. *finis* λρ -nes | 19. *Primum* λρ -mus | 20. *audet* λ -dit | *sum* ρ add a | *his* ρ iis | 21. *mitti* λρ om.
- 11, 1 [195, 25] *tribu* ρ pr *de* | 2. *dominum* λρ deum | *aduersus* ρ -sum | 4. *resp. div.* ρ < | VII λ milia ρ mill. | *curbauerunt* λρ curv. | *ante* λ om | *baħal* ρ Baal | 5. *salvae* λ om | 8. *aures* λρ pr *et* | 9. *et* λρ add *in captionem* | 11. *salus* ρ add *est* | 12. *demin.* ρ dim. | 17. *pinguidinis* ρ -edinis | 19. *insererer* λρ -serar | 20. *sta* λρ -s | 22. *esse* λρ et *se-* | *bonitatem* ρ -te | 23. *incredulitatem* λρ -te | 24. *excisus* λρ -cisus | *olibam* λρ -vam | *hii* λ hi ρ ii, qui | 26. *fieret* λ firet | *auertat* λ aduertet | *impietatem* λ -tes | *ab* λ om ρ a | 30. *et uos* ' *alīq.* λρ < | *ill. incred.* ρ < | 31. *sti* λρ isti | *incredulitate* λ -m | 36. *sunt* λ om | *saculorum* λρ om.
- 12, 1 [197, 29] *rationabilem* λρ -le | 2. *confirmari* λρ -formari | *bonam* λρ -na | *et placens* λ *placens ρ et beneplacens | 3. *dei* λρ om | *deus div.* λ < | *mensura* λρ -m | 6. *prophetiae* λρ -iam | 7. *doctrinam* λρ -na | 8. *exort.* (bis) ρ exhort. | 10. *honorem* λρ -re | 11. *sollicitudinem* λρ ne (ρ solic.) | 13. *necessitatibus* λ memoriis | 14. *persequentes* λρ -tibus | *uos* λ om | 16. *in id* λρ om *in* | 17. *sed* λρ add *etiam* | 19. *uindictam* ρ -ta | 20. *esurit* λρ -rierit | *congeri super* λ -res supra ρ -res super.
- 13, 1 [198, 35] *Omniibus* λρ Omnis anima | *subditi est.* λρ -ta sit | 3. *boni*

- λρ add *operis* | 4. *bono* λρ bonum | *malum* λ -le | *uindix* λρ -dex | *ira* λρ -m | 5. *et* ρ etiam | 7. *ergo* λ om | 8. *in plebem* λρ implevit | 9. *adulterauis* λρ -abis | *occidis* λρ -des | *fura ueris* ρ -beris. Non falsum testimonium dices | *concupisces* λ -cis | *Diligis* λρ -ges | *tamquam* λρ sicut | 11. *enim* λ autem | 12. ρ *adpropiauuit* appropinquauit | *induamus* λρ -ur | *arma* λ -mis | 13. *comis.* λ comes. ρ comess. | *Non cont.* λρ non *in c.* | *induite* λρ -imini.
- 14, 2 [199, 34] *credit* ρ add *se* | *olera* λ holus ρ olus | 3. *His* λρ Is | 4. *iudices* ρ -cas | *suo dom.* ρ < | *enim est* λρ < | *iterum* λρ om | 5. *plus* ρ om | *suo* λρ pr *in* | *sensum* λρ -su | 7. *uiuet* λρ -vit, et | 8. *uiuimus* λρ add *domino vivimus* | *moriemur* (ur) λρ -rimur | 9. *mortuus* λ pr *et* | *et uiuor* ' *et mort.* λρ < | 10. *dei* ρ Christi | 11. *flectet* λρ -tetur | 13. *hoc iud.* λ < | 16. *enim* λρ ergo | 20. *munda sunt* ρ < | *offensionem* λ *offendicum ρ -diculum | 21. *offendit* ρ -ur | 22. *habis* λρ -bes | *paenes* λρ pen. | *quod* λ *quo.
- 15, 2 [201, 11] *bonam* λρ -num ad | 5. *in id* λρ om *in* | 6. *unian.* λρ unan. | 9. *misericordiam* ρ -dia | *Propter hoc* ρ Propterea | *gentibus* ρ add *Domine* | 10. *populo* λρ plebe | 11. *dom.* ' *omn. gent.* λρ < | 12. *rursus* λ -sum | *eo* ρ eum | 13. *inpleat* λρ repl. | *in* λρ et | 16. *accepta* ρ add *et* | 18. *effecit* λρ -ficit | *oboedientia* λρ -m (ρ obed. | 19. *circuitu* λρ -m | *in* λρ ad | 20. *hoc* ' *praed. eu-* ρ < | 22. *uos* ρ add *et prohibitus sum usque adhuc.* | 23. *praecid.* λρ -ced. | 26. *acaia* λρ ach. | *in hier.* λ om *in* | 27. *eorum sunt* λρ < | *spirital.* ρ -tual. | *eis* ρ illis | *adsign.* λρ add *eis* | *prof. per uos* ρ < | 29. *abundantiam* λρ -tia | *benedictionis* ρ add *Evangelii* | 30. *igitur* ρ ergo | *spir. sancti* ρ < λ om *sancti* | *adiubetis* λρ -vetis | *oration.* ρ add *vestris* |

et oretis λ *om* | *dominum* λ *deum* |
 31. *Et fiat* λ *et obsequii mei oblatio accepta fiat in Hierosolyma* (q Ierusalem) *sanctis* | 32. *uoluntate* etc. λ *-m dei et refrigerer vobiscum.*
 16, 1 [203, 1] *phoebem* λ *-ben* | *cenchris* q *pr in* λ *Cencris | 2. *dignae satis* λ *-ne sanctis* | *ads.* etc. λ *ads.* (q *ast.*) *multis et mihi ipsi* | 3. *priscam* et. *comm dipl. 181.* λ *Priscam* | 4. *cuncta eccl.* λ *-ae -ae* | 5. *domestica* λ *-m* | *eor. eccl.* q < | *ephenit.* λ *Ephaenet.* q *Epaenet.* | 7. *iuniam* λ *Iul.* | 8. *dilectum* λ *-tissimum* | 9. *christo* q *add Iesu* | *stacthin* λ *Stachyn* | 11. *aristoboli* λ *Arest.* q *Arist. domo* | *erod.* λ *Herod.* | *narcessis* λ *-cissi* q *-cissi domo qui sunt in Domino* | 12. *et trifen.* λ *Thryfen.* q *Thryphaen.* | *trifos.* λ *Tryf.* q *Tryph.* | *persidam* q *-dem* | 14. *asincr.* λ *Asyncr.* | *flegontan* λ *Phlegonta* q *Phlegontem* | *hermen* q *-mam* | *herman* λ *-mam* q *-men* | 15. *filol.* λ *Philol.* | *et ner.* λ *om et* | *olymp.* λ *Olimp.* | *sunt* λ *om* | 18. *huiusmodi* λ *huiuscem.* | 19. *prouulgata* λ *div.* | 20. *conteret* λ *-rat* | *satanan* q *-nam* | 21. *xason* λ *Ias.* | *susip.* λ *Sosip.* | 23. *gaius* q *Caius* | *universae ecclesiae* q *-sa -ia* | *gentium* λ *om* | *her.* λ *Er.* | 24†. *Decet item in cod. Am.* | 25. *iusta* λ *iuxta* | 26. 27. *Cognito solo* q *-i, Soli* | *honor* q *add et gloria.*

Ep. ad Corinth. I.

INC. AD CORINT. λ INCIPIT ARGUMENTUM AD CORINTHIOS P.

[204, 22 -- 26]

204, 22. *acai* λ *Achaei* | *et hii* (sic lege) λ *et hi* | *apostolos* λ *-lis* | 23. *subsi* λ *subversi* | *a* λ *om* | 24. *fylosoph.* λ *filosof.* | *uerbo* λ *-sa* | *aeloq.* λ *eloq.* | *alia* λ *alii a* | 25. *apostolos* λ *-lus* | *ueram* λ *add et* | 27. INC. BREVIS EPISTULAE λ EXPLICIT ARGUMENTUM. INCIPIUNT BREVES. | 28. *gratiae*

λ *add et scientiae* | 32. *uerbo* λ *uero* | 34. *elegantem* λ **eligente* | *stius* λ *istius* | *inf.* λ *pr et.*

205, 3. *perscrutantem* λ *-te* | 7. *propinare* λ *-nante* | 8. *et de* λ *om et* | 9. *uel* λ *add si* | 10. *detr.* λ *add sit* | 12. *possent* λ *-sint* | 13. *stultitia* λ **stulti a* | 14. *existimant* λ *aest.* | 15. *inania* λ **inani* | 17. *existimationis* λ *aest.* | *humane* λ *-nae* | 19. *una* λ *vana* | 20. *spectaculis* λ *-lum* | 21. *quod* λ *pr et* | *per omnia* λ *om* | 22. *operati* λ *add fuerint* | 23. *in euang.* λ *pr ev.* | 24. *generantem* λ *-te* | 25. *moenante* λ *min.* | 26. *disciplina* (sic lege) λ *-m* | 33. *non facere* λ < | *tolerare* λ **toller.* | 35. *diluantur* λ *-luuntur* | 41. *corporum* λ *-ris.*

206, 1. *contententia* λ *-tin.* | 4. *in fide* λ *om* | 5. *et* λ *om* | 9. *simulacro* λ *-chro* | 10. *paulum* λ *-lo* | 15. *baptismum* λ *-mo* | 16. *potus* λ *-tu* | 18. *scribta sunt* λ *-pta sint autem* | 20. *animae* λ *nimiae* | 21. *possent* λ *-sint* | 22. *sustinere* λ *-tenere* | 25. *liceant* λ *add sed non expediant* | 33. *Omni* λ *pr De* | 35. *heres* λ *-resibus* | 37. *indignae eucharistia* λ *-ne -m* | 39. *et diuis.* λ *et de div.*

207, 3. *perfectum* λ *add est* | *fuerit* λ *add declaratum* | 4. *minentia* λ *emin.* | 4.5. *prof.* λ *proph.* | 6. *ecclesiam* λ *-sia* | 10. *corinthio* λ *-s* | 11. *stef.* λ *steph.* | 13. *aquilae* λ *-la* | 14. *anathematizantes* λ *-te* | 16. BREBES CORINT. λ CAPITULA | 16. 17. INCP. CORPUS EPISTULAE λ INCIPIT EPISTULA AD CORINTHIOS.

1, 1. *christi ihesu* q < | *sustenes* λ *Sostinens* q *Sosthenes* | 2. *dei* λ *add quae est corinthe sanctifica-* | *qui sunt cor.* λ *om* | *domini* λ *add nostri* | 5. *Quia* q *Quod* | 6. *est* λ *om* | *nulla* λ *q ulla* | 8. *confirmavit* q *-bit* | 9. *societate* λ *-m* | 10. *et non* λ *ut non* | *scism.* q *schism.* | *scientiam* λ *-tia* q *sententia* | 11. *his*

- e iis | *chloes* λ Cl. | *inter uos sunt*
 e < | 12. *cephē* λq -phae | 14. *meo*
 λq om | *gaium* e C. | 15. *estis* λ si-
 tis | 16. *stef.* e Steph. | *bapt. alium*
 λq < | 18. *his* e iis | *uirtus dei*
 e < | 20. *conquisitor* λ inq. | 22.
Quoniam λq add et | 28. *mundi* λq
 om | et e add ea | 30. *sup. nobis*
 e <.
- 2, 1 [209, 6] *per sublimitatem* e in -te |
 2. *scire me* λq < | *ihs. chr.* λ < |
 3. *infirmittatem* λq -te | 4. *persuasi-*
bilibus λ -sione | *sap.* e pr *humanae* |
uerbis λ -bi | 5. *insipientia* λq in
sap. | 8. *maiestatis* λq gloriæ | 9.
his e iis | *eum* λq illum | 10. *reue-*
lauit λ -bit | 11. *scit hom.* e < |
sint e sunt | 12. *mundi* λq pr *huius* |
accip. λq accep. | 13. *spiritus* λ add
et uirtutis | *spirital.* (bis) e -tual. |
 14. *est enim* e < | *ea* λq om | 14.
 15. *spirital.* (bis) e -tual. | 15. *ipse*
 e pr et.
- 3, 1 [210, 4] *spirital.* e -tual. | 1. *estis*
carn. e < | 4. *dicit* e -cat | et sec.
hoc. ambul. λq om | *Quod* λ* e -id |
 7. *incrim.* λ incrim. | 8. *plantat au-*
tem e < | *mercidem* λq -cedem | 9.
Domini λq Dei | *est* λq estis | 11.
autem λq enim | *qui* λq quod | 12.
supra e -per | *aurum* λq pr *hoc* |
 13. *domini* λ om | *declarabit* λ -vit |
 14. *mercidem* λq -cedem | 17. *disper-*
det λ -dit | 18. *se* λ vos | 19. *conprae-*
hendens λq -dam (e compreh.) | 20.
sapientium λ hominum | 21. *Itaque*
nemo e < | 22. *apollo* λq add *sive*
Cephas.
- 4, 3 [211, 16] *neque* λ add *ego* | 5. *in-*
luminauit λq -bit (e ill.) | *manifesta-*
uit e -bit | *erit laus* λq < | 7. *habis*
 λq -bes | *acceporis* λ accip. | 8. *regna-*
tis λ -stis | *regnetis* λ -aretis | *regne-*
mus λ -aremus | 9. *et nos deue*
 λ om et e quod *deus nos* | *app.*
nouiss. λ < | *exp.* λq sp. | *mundo*
 λq add et | 11. *ad* λq in | *horam*
 λ oram | *stabiles* λq inst. | 12. *uestris*
 λq nostris | 13. *perissima* λ -psima

- e -psema | 14. *filios* [λq add *meos* |
carissimus λq -mos (e ch.) | 16. *estote*
 e add *sicut et ego Christi* | 17. *fide-*
lis λq pr et | *commonefaciat* e -ciet |
ihsu λ om | 21. *an* λ aut.
- 5, 2 [212, 23] *sui* λ om | 4. *domini*
 [ib 31] e add *nostri* | 5. *interitu* λq
 -m | *nostri* λ om | *christi* λ om |
 6. *Non* e add *est* | 7. *consparatio*
 e -spersio | 7. 8. *asimi* λq -zymi (bis) |
 8. *fermento* λq add *veteri neque in*
fermento | *sinc.* λ* e add *et ueritatis* |
 11. *forn.* λq pr *est* | *idolorum cultor*
 λq -lis seruiens | *huiusm.* λq eiusm. |
 12. *Quo* λq *Quid* | *his* e iis (bis) |
iudicauit λq -bit.
- 6, 2 [213, 18] *hoc* λ om | 3. *iudicauimus*
 λq -bimus | 4. *contemptibilis* λq -les |
 7. *accepitis* e -cipitis | 12. *redegar*
 λq -digar | *potestatem* λq -te | 13. *Et*
 λq om | *haec* e has | *fornicationis*
 λq -ni | 14. *suscitauit* e -bit | 15.
quia λq quoniam | *sunt christi* λ < |
 16. *Erunt* λq add *enim* | 18. *omne*
 λ add *enim* | 19. *est sp.* e sunt sp. |
domino λq deo | 20. *dominum* λq
 deum.
- 7, 1. *scribs.* λq scrips. mihi | 7. *autem*
 e enim | *homines* e vos | *habet do-*
num e < | 8. *hoc* λq om | *autem*
dico λq < | *manserint* λ -neant
 e permaneant | 9. *se non* λq < |
 10. *his* e iis | *autem* λ enim | *con-*
iuncti λq iuncti | *uxore* λq -m | 11.
desc. λq disc. | *a* λq aut | *ne* e non |
dim. λ dem. | 12. *consistit* λq -sen-
 tit | *dimittam* λq -tat | 13. *mulier*
 e add *fidelis* | *cum* λq pr *habitare* |
dem. λq dim. | 14. *in muliere fidei*
 e per -em -em | 15. *est* e ponit post
subiectus | *eiusm.* e huiusm. | *uocabit*
 λq -vit | 16. *facias* λq -ies | 17. -quem
 λq -que | *si* λq -cut | *sicut* λ add
ubique | 18. -datur λq -cidatur | 19.
prode λq om | 20. *uocaca-* λq voca |
 21. *liber fieri* e < | 24. *est* λq add
fratres | *maneant* λq perm. | 26. *hoc*
 λ om | 28. *accep.* λ accip. | *peccauit*
 λ -bit | *autem* λq add *vobis* | *parco*

- λ -cam | 29. ut q add et | 32. uolo
 λq add autem | 33. mundi λ pr hu-
 ius | diuisa λq -sus | 34. mulier λq pr
 Et; add innupta | quae innupta est
 λq om | et corp. q om et | 35*. Hoc
 autem λq Porro hoc | est. Rel. desunt.
 λ et q et quod | λ *observandi
 q obsecrandi | 36. supra λq -per |
 uirginem suam q -ne -a | 37. potest.
 λq add autem | habet λq -bens | 39.
 legi λ om | est λ* q om | a lege λ om |
 40. cons. meum λq < | habeo q -beam.
- 8, 1 [216, 34] his q iis | immolantur λq
 sacrificantur | quia λ quoniam | 2.
 quis q add autem | 4. his λq escis |
 nullus q add est | 6. unus q add
 est | deus λ add et | 7. autem q add
 cum | idolo λq -li | quasi idol. λq < |
 immol. λq idolothytum | sim λq sit |
 8*. enim λq om | abund. q add ne-
 que si non manducauerimus deficie-
 mus λ membra versus inuertit | 10. idolio
 λ -lo | immol. λq idolothyta | 12.
 christo q -tum.
- 9, 1 [217, 25] apost.. liber. λq < |
 nonne q add Christum | 2. Et λ om |
 tamen λq pr sed | 5*. potestatem.
 Desunt aliqua | sororem mulierem q < |
 sicut λq add et | 6. ego solus λ < |
 7. plantauit λq -tat | edet λq -dit |
 pascit λ -cet | 9. bubus q bobus |
 10. haec λ utique q utique hoc |
 utique λq nam | 11. spiritalia q -tua-
 lia | si λq nos | 12. non q pr quare |
 haec λq hac | offendiculum λ -dicum |
 13. Qui altario q Et qui altari |
 altario participantur q -ri -pant |
 14. his q iis | 15. scripsi autem
 q < | 16. gloriam λq -ria | mihi λq
 pr enim | 17. mercedem λq -cedem |
 18. potestatem meam λq -te -a |
 20. iudaeus λq -os | his q iis | legem
 λq -ge | 21. his q iis | legem λq -ge |
 esse λq -m | 22. ut infirmus λq ut
 -mos | 24. hii λ hi q ii | brauium
 λ -bium | 25. agonem λq -ne.
- 10, 3 [219, 15] consequenti q -te | 6. ma-
 lorum λ -la | 7. idolorum cultores
 λq idololatras | is λq om | 13. super

q -pra | cum tempt. * etiam q < |
 15. prodentibus λq prud. | uos q add
 ipsi | 16. Calicem λq -lix | 17. parti-
 cipamur q -mus | 19. non-aliquid
 λq om | 22. aemulamur λ -lemur |
 23. Omnia q add mihi. Deest dimidium
 versus | 25. Omnem λq -ne | uenditur
 λ venit q vaenit | 27. omnem λq -ne |
 28. immolaticium λ *-tium q -tum |
 29. infidele λ alia q aliena | 30. ergo
 λq ego | 31. uel q sive | aliud λ -ut |
 gloria λq -m | facite dei λq < | 32.
 gentilibus λq -tibus.

11, 1. sicut λq et | 2. omnia q pr
 per | 5. est enim q < | ac λ atque |
 6. et q om | 7. caput q add suum |
 est * et gloria λ < q et gl. dei est |
 10. suum λq om | 13. In.. ipsi
 λ Vos autem q Vos ipsi | 14. uos
 docet λq < | Quoniam λq Quod |
 15. propter uelamen λq pro -mine |
 16. ecclesia λ -siae | 18. ecclesiam
 λ -sia | schismata λq scissuras | esse
 q add inter vos | 19. haeresis λq et
 haereses | ut λq add et | 24. dixit
 q add Accipite et manducate | quod
 λ om | 25. caenatum est λ cenavit
 q coenavit | 26. bibitis λq -betis | ad-
 nunciabitis λ -tiatis | 27. panem
 q add hunc | 29. discernens λq diu-
 dicans | corpus q add Dni | 31. iu-
 dicaremus λq diiud. | 33. conuenitis
 λq pr cum.

12, 1 [222, 24] spiritalibus q -tual. |
 2. simulacra λ -chra | 3. ihesum
 λq -su | potest λ -tens | 13. unum
 spiritum q in uno Spiritu | 15. sunt
 λq sum | non ideo q num ideo |
 16. Et λ om | quia q quoniam |
 non ideo q num ideo | 18. -quo-
 que λq -quodque | 21. potest
 λq add autem | dicere oc. q < | 23.
 ignobilia λ ignorab. | versus [223, 25]
 λq om | 25. scismata λq schisma |
 26. gloriantur λq -atur | 28. exinde
 λ *exin | gratia λ* -tia q gratias |
 30. gratia λq -tiam | curat. hab. λq < |
 31. dona λq charismata (λ car.) | me-
 liora λ maiora | demonstrabo λq -stro.

13, 1 [221, 10] *non* λ*q* *pr autem* | 2. *si* [alterum] λ *om* | 3. *ardeam* λ -at | *prode est* λ*q* *prodest* | 6. *iniquitatem* *q* -te | 8. *excidit* λ -cedit | *aeuac.* λ*q* *evac.* | 11. *autem* λ*q* *om* | *ut paruulus* ' *loq.* λ*q* < | *ut paruulus* ' *sap.* λ*q* < | *ut p.* ' *cogit.* λ*q* < | *Cum* λ*q* *Quando* | *autem* λ *om* | *quae paruuli erant deposui* λ*q* *evacuavi q.* *p. e.* | 12. *enigmatae* λ*q* *aenigmate* | *faciae* λ*q* -cie | *si* λ*q* -cut | 13. *manet* *q* -nent | *his* *q* *horum.*

14, 1 [225, 1] *profitetis* λ*q* -phetetis | 2. *quia nemo intelligit* λ*q* *nemo enim audit* | *Spiritus* λ**q* -tu | 3. *loquitur* *q* add *ad* | *consolationem* λ -nes | 4. *ecclesiam* *q* add *Dei* | 5. *loqui* *linguis* λ < | *si* λ*q* *om* | *forte ut* *q* *om ut* | *ecclesiam* λ*q* -sia | 6. *nisi* λ add *si* | *reuelatione* λ *-nem | *in scientia* λ *om in* | *in proph.* λ *om in* | 7. *cythara* λ*q* *cith.* (bis) | *sonitus* λ*q* -tuum | *quod* *q* *pr id* | *aut* λ*q* add *quod* | 8. *qui sperauit* λ *quis paravit* *q* *quis* -bit | 9. *ahera* λ *aere* *q* *aëra* | 10. *hoc* λ *om* | 15. *mentem* λ*q* -te (bis) | 16. *dicit* λ*q* -cet | 18. *deo* λ add *meo* | 22. *signo* λ**q* *signum* | 23. *omnes* λ*-nis | *autem* λ add *et* | 25. *adorabit* [sic lege] λ -vit | 27. *aut* λ*q* add *ut* | *ut* λ*q* *et* | 29. *autem* λ *om* | *ceteri diiudicent* [sic lege] = λ*q* | 33. *Sicut* *q* add *et* | *doceo* λ *om* | 34. *subditae* λ*q* -tas | 37. *spiritalis* *q* -tualis | 40. *ordine* λ*q* -m.

15, 1 [227, 4] *facio vobis* λ*q* < | 2. *nisi* λ add *si* | 3. *Tradedi* λ*q* -didi | *enim vobis* λ < | 4. *resurr.* λ *surr.* | 5. *et q.* λ *om et* | *cephe* λ*q* -phae | *haec* *q* *hoc* | 7. *est* λ add *et* | 8. *abortibo* λ*q* -vo | 10. *Gratiam* λ*q* -tia | *quod* λ*q* *pr id* | *abund.* λ**hab.* | 11. *prae-dicaui* λ*q* -camus | 14. *ergo est* *q* < | *uana* λ *inanis ergo* *q* *inanis* | 16. *neque* *q* *pr Nam si mortui non resurgunt* | 18. *ergo* λ*q* add *et* | 21. *quidem* λ *enim* | 22. *uiuificantur* λ*q* -cabuntur | 23. *hii* λ *hi* *q* *ii* | *Christi qui* λ *om qui* | *aduentum*

λ*q* -tu | *credid.* λ *om* | 25. *omnes* λ *om* | 28. *tunc* *q* add *et* | *illi* *q* *ei* | *sibi subiecit* *q* < | 30. *periclitamur* λ *perecl.* | 31. *Cotidie* *q* *Quot.* | *propter* *q* *per* | 32. *prode est* λ*q* *prodest* | 33. *conl.* *q* *coll.* | 34. *enim dei* λ < | 35. *dicit* λ*q* -cet | *quali* *autem* *q* *qualive* | *ueniunt* *q* -nient | 38. *illis* λ*q* *illi* | *uult* λ *voluit* | 39. *alia hom.* *q* *alia quidem hom.* | *alia pec.* *q* *alia vero pec.* | *Alia uol.* λ *alia caro vol.* | 40. *gloria est* λ*q* *om est* | 41. *et alia* λ *om et* | *Stilla enim stillae* λ*q* *stella enim a stella* | 42. *ita* λ*q* *Sic* | *corruptionem* λ*q* -ne | *surgit* λ*q* -get | *incorruptionem* λ*q* -ne | 43. *surgit* λ*q* -get (bis) | 44. *surgit* λ*q* -get | *Sicut* λ *Sic et* | 45. *spiritu* λ*q* -m | 46. *Et* λ*q* *Sed* | *non prius* λ < | *anim. est* *q* *om est* | 47. *caelestis* λ *om* | 48. *Quales* λ*q* -lis (bis) | *Et* λ *om* | 50. *Quoniam* *q* *quia* | *possidebit* λ -dere | 51. *resurgimus* *q* -gemus | 52. *Canit* λ*q* -net | *enim* *q* add *tuba* | 53. *in-corruptelam* *q* -tionem | 54. *absorta* *q* -pta | 58. *opere* λ -ra.

16, 1 [229, 30] *sanctis* λ *pr in* *q* *in sanctos* | 2. *placitum fuerit* λ *placuerit* *q* *bene placuerit* | *collecte* λ *-ta *q* -tae | 3. *probaberitis* λ*q* -veritis | 4. *et* λ *om* | 5. *mached.* λ*q* *Maced.* | *machedonia* λ*q* -m (*q* *Maced.*) | 6. *autem* λ *om* | *forsitam* λ*q* -tan | *ut* λ *et* | 7. *transitu* λ -m | *aliquantum* λ -tulum | 12. *notum uobis facio* > *Quoniam* λ *om* | *non ueniret* λ*q* *nunc ven.* | *oportunum* λ*q* *vacuum* | 15. *furtunati* λ **Fort.* *q* *Fort.*, *et Achai-ci* | 16. *subditis* λ*q* -ti *sitis* | 18. *huiusmodi* λ *eiusm.* | 19. *aquilam* λ*q* -la | *priscilla* λ -sca | *eccl.* *q* add *apud quos et hospitor* | 22. *dominum* *q* add *nostrum* | *maranathan* λ* *Maranatha* *q* *Maran Atha* | 23. *nostri.. christi* λ *om* | 24. *ihsu* λ*q* add *Amen* | EXPL. AD CORINTHIOS I. λ EXPLICIT.

Ep. ad Corinth. II.

230, 36. INC. AD EOSDEM II.
λ INCIPIT ARGUMENTUM.

231, 1. acta λ -m | consolatorias λ -riam |
scribens λ -bit eis | troade λ -ae*,
et | EXPLICIT | 3. INC. BREBIS
CORINTHIORUM II. λ INCI-
PIUNT CAPITULA AD CORIN-
THIOS SECUNDAE. | 6. domino
λ deo | 9. distulerit λ -lit | 11. re-
mittente λ *et remittentis | 12. sal-
uati λ -s | uita λ -m | alterantibus
λ adulter. | 15. utrisque λ -rique |
18. stius λ istius | excaecantes λ
*-tem | 20. de gl. λ et gl. | 24. ex-
ciderunt λ -cedunt | 25. 26. dom
christi ihesu λ < | 28. faciem λ -cie |
29. ren. λ add creaturae | reconci-
liationem λ -ne | nostram λ -ra | 30.
dom. λ add nostrum | 37. et adv.
λ *ex adv. | 39. sanctos λ -tis | 41.
fit λ sit.

232, 3. comparante λ *-m | tinente
λ tim. | 4. seduxit λ ded. | fallaren-
tur λ faller. | 6. seductoribus λ doct. |
et de q de | 7. paulum λ -lulum |
gloriente et λ *-m | 8. ac per λ et p. |
recensente λ *-m | 9. paradisum λ in-
-so | 10. enarrante λ *-m | 12. com-
menante λ commin. | 13. consolante
λ *-m | 15. EXPL. BREBIS
CORINTHIORUM λ EXPLICI-
UNT CAPITULA. | 16. INC.
CORPUS EPISTULAE EIUS-
DEM II λ INCIPIT EPISTULA
AD CORINTHIOS SECUNDA.

1, 1 [233, 19] sanctis omnibus q < |
4. praessura q press. | 6. exhorta-
mur λ consolamur q consolamur pro
uestra consolatione sive exhortamur
pro vestra exhortatione et salute |
in tolerantia λ in toll. q tolerantiam |
Et q Ut | firma q add sit | 7. quo-
niam q quod | 8. ign. uos λ < |
uirtute λq -m | 9. nobis q add -met |
domino λq deo | suscitauit λq -tat |
10. erip. nos q < | eruit λ -et |
11. multorum λ -tarum | faciae λ
-cierum q personis | quae λq pr

eius | gratia λq donationis | 12. simpl.
q add cordis | in sap. λ *sap. | hoc
λ om | 13. que λq quae | cognouistis
λ -noscitis | cognoscitis λq -cetis |
14. Quia q quod | 15. haberitis
λq -retis | 16. transirem λq -re |
mached. (bis) q Maced. | 17. hoc
ergo q < λ *ergo | 18. fit q fuit |
19. est qui λq om | 20. Quotquot
λ -d-d | domini λq dei | 21. christus
dominus λ in Christum q in Christo |
unxit λq unx. | 22. Et qui q < |
christum λq spiritus | 24. fide enim
statis q nam f. st. λ nam f. stetistis.

2, 1 [234, 3] ipse q ipsum | iterum λq
add in | tristitiam q -tia | 2. qui λq
-s | 3. uobis λ om | 4. lacrimas q
-rymas | car. habeo q char. habeam |
5. honorem λq onerem | 7. e contra
λ -rio q econtrario | 9. et λ om |
oboed. q obed. | 10. donastis λ -natis |
11. satanan λq -na | 12. troade λq
-m | 13. mach. ut 1, 16 | 15. his
q iis (bis) | 17. ex inc. λq ex sinc.,
sed | ihesu λq om.

3, 1 [235, 2] aegemus λq eg. | 2. in
christo λq om | 3. lapidacis λq -deis |
6. fecit λ facit | littera λ -rae | spi-
ritu λ -tus | 7. filiis λq -lii | 8. gloria
q -m | 9. ministratio λ -terio | 11.
gloria λ *-m | 13. fili λq -lii | 14.
diem λq pr enim | 16. deum q Do-
minum | aufertur q -feretur | 18.
omnes λ om | claritatem λ -te.

4, 1 [236, 4] hanc ministrationem q ad-
ministr. | 2. conscientiam λq add ho-
minum | 3. his q iis | 4. inluminatio
q illis illuminatio | qui λq quae |
5. nostrum λ om | per christum λq
p. Iesum | 6. qui inluxit q ipse il-
luxit | 8. operiamur λ aporiamur |
10. nostro λ om | manifestetur q post
Iesu inserit. | 14. ihesu et λq Iesum
et | cum ihesu suscitauit λ < q cum
Iesu suscitabit | constituit λq -et |
15. multos q add in | 16. his λq is
(bis) | corrumpitur q -patur | in die
λq in diem | 17. sublimitatem λq -te |
in nobis λ om in.

- 5, 1. *habeamus* λq -bemus | 2. 4. *ingemescimus* q -miscimus | 4. *hoc* λ om | *habitaculo* λq tabernaculo | *absorbeatur* λ -veatur | 5. *effecit* λq -ficit | *spiritu* λq -tus | 6. *et sc.* q om *et* | 7. *fide* λq -m | 8. *dominum* λ deum | 12. *nos comm.* q < | *occasione* λq -casionem | *damus* λq add *vobis* | 13. *excidimus* λq -cedimus | 15. *ut* q pr *Christus* | 16. *nos* λ nos* q nos ex hoc | 17. *sunt* q add *omnia* | 18. *rec. nos* q < | 20. *legationem* q -ne | *reconciliari* λq -liamini.
- 6, 1 [228, 11] *et exhort.* λ et exort. q om *et* | *gratia* λ* q gratiam | 2. *in die* λ om *in* | *adiuuaui* q adiuvi | 4. *omnibus* λq pr *in* | 6. *iscientia* λq sc. | *in suauitate* λq om | 8. *ignobilitate* λq -m | 11. *chorinthe* λq Corinthii | 14. *iniquitatem* λq -te | 15. *beliar* λq -ial | *infidèle* q -li λ *-le | 16. *inter eos* λ om | 17. *imm.* q imm.
- 7, 1 [239, 12] *igitur* q ergo | 2. *laes.* λ les. | *corrupimus* λ *-rumpimus | 3. *praedixi* q -ximus | *comm.* λq comm. | 4. *apud* λq -ud | *consolationem* λq -ne | 5. *mach.* q pr *in* | *passi* q add *sumus* | 6. *nos deus* λ < | 6. 7. *aduentum* λq -tu (bis) | 7. *solacio quo* q consolatione qua | *in nobis* λq *in vobis* | 9. *paenitentia* λq -m (q poen.) | 10. *tristitiam* λq -tia | 12. *scripsi* q -psi | *pro vob. hab.* q < | 13. *nostram* λq -tra | *gaudium* q -dio | 14. *apud* λq -ud | 15. *vobis* λ vos | *reminiscentes* λq -tis.
- 8, 1 [240, 16] *legas vobis gratiam* λq vobis fratres gr. | *mached.* q Maced. | 2. *deleas prius eorum* | *gaudii* λ -di | *et* q pr *fuit* | 6. *et quem.* λq ut quem. | *nos* λq vobis | 7. *sollic.* λ* q add *insuper* | 8. *inp.* λq imp. | *conpr.* λq compr. | 11. *promptus* λ *promtus | 12. *prompta* λq add *est* | *quod non habet* q pr *id* | 13. *sed* λ add *et* | 14. *hoc tempore praes.* λq praes. temp. | *inopia* λq -m | 15. *habet* λq om | *minorabit* λq -vit | 17. *consolationem accepit* λq exhortationem

quidem suscepit | *Cum sit autem sollicitior uoluntarius* λq sed cum sollicitior (q solic.) esset, sua voluntate | 18. *autem* λq etiam | *nostrum* λq om | 19. *uerum etiam* λq sed et | *ab* q pr *est* | *hac gratia* q hanc -m | *eandem* λq om | *designatam* λq destinatam | 20. *repraehendat* λq vituperet | 21. *bonam* λq -na | *sed* λq add *etiam* | 22. *probauimus* λ -bimus | 23. *adiutor in vobis* λq *in vos adiutor* | *gloriae* q -ia | *domini* λq Christi | 24. *c. nostrae* λq c. vestrae | *ipsis* λq illos | *ostendentes* λq -dite | *faciem* λ -cie.

- 9, 2 [241, 32] *uoluntatem uestram* λq promptum animum vestrum | *apud* λq -ud | *mached.* q Maced. | *achaea* q pr *et* | *quae ex vobis est* λq vestra | 3. *fratrem* λq fratres, ut | 4. *mecum mached.* q Maced. *mecum* | *uos* λ om | *in hac parte* λq om | 5. *repromissum* λ prom. | *parata* λq -m | *quasi* q tamquam | 6. *dico* λ om | *metit* λq -tet | *benedictione* λq -nibus (bis) | *uitam aeternam* λq om | 7. *secundum propositum cordis* λq prout destinavit de [q in] corde suo | 8. *abundare* λq add *facere* | *semper* λq add *omnem* | *omni opere bono* λq omne opus bonum | 9. *Dispersit* λq -persit | *aeternum* q saeculum saeculi | 10. *praestauit* λq -bit | *multiplicauit* λq -bit | 11. *actione* λq -m | 14. *et* q add *in* | *obsecratione* λ observatione | *gratia* λq -m.
- 10, 1 [242, 28] *facie* λ -m | *humilis* q add *sum* | 2. *ne* q pr *vos* | *existimo* λq -r | 4. *sed* q pr *sunt* | *distr.* λq destr. | 6. *impl.* q impl. | *oboe-dientiam* λq -a (q obed.) | 7. *confidit* λ -det | *seruum* λq om | *apud* λq -ud | 8. *dedit* q add *nobis* | 9. *ut* λq add *autem* | 10. *fortes* λ -tis | *contemptibilis* λq -tempt. | 12. *comp.* q comp. | *comm.* λq comm. | *comp.* λq comp. | 13. *imm.* q imm. | *sed* λ om | *quam* q qua | *mensura* q -m λ om | 15. *imm.* λq imm. | *crescentes* λq -tis | 16. *Non*

lq add in | his q̄ iis | praeparata
λ parata | 17. comm. lq comp. (bis) |
dominus q̄ deus.

11, 1 [243, 33] subp. lq supp. | 2. Desp.
λ disp. | 3. eam q̄ Hev. | ihesu lq
om | 4. his lq is | praedicauimus
λ -bimus | christum lq spiritum | ac-
cepistis quem λ accepitis. q. q̄ acci-
pitis q. | alium λ -ut q̄ -ud | rece-
pistis λ recip. | 5. Existimo λ ex-
hist. | uobis ab aliis λ magnis q̄ a
magnis | 6. Sed λ om̄ q̄ Nam | ma-
nifestatus sum q̄ -ti sumus | 9. apud
lq -ud | machedoniam lq -nia |
(q̄ Maced.) | me λ mēme | 10. gloria
q̄ -riatio | 12. occans lq -cas. (bis) |
tales deleas. | 13. pseud. q̄ add sunt |
14. cum lq om̄ | 15. transfiguraren-
tur lq -gurentur | 16. existimet λ
putat q̄ putet | insip. q̄ add esse. |
ego lq pr et | 17. deum λ dominum |
insipientia λ -m | 20. accepit lq
-cipit | in faciem uos λ < | 21. in
hac parte λ om̄ | insipientia λ -m |
23. et ego lq om̄ | montibus lq
mort. | 25. profundum q̄ -do | 27.
erumna lq aer. | 28. cotid. q̄ quotid. |
31. nostri λ om̄ | Christi λ om̄ |
scit q̄ ponit post saecula | quia lq
quod | 32. damasch. lq Damasc. |
conpraeh. q̄ cōpreh. | 33. sportam
q̄ -ta | dem. lq dim. | sic λ om̄.

12, 2 [245, 28] huiusmodi λ eiusm. |
4. paradysum lq -disum | archana
lq arc. | licet λ -cebat | 5. huiusmodi
λ eiusm. | 6. me q̄ pr in | uidet q̄
add in | aut q̄ add aliquid | 7. ut
q̄ qui | 10. infirm. q̄ add meis | 11.
debui a vobis lq < | comm. lq comm. |
his q̄ iis | supra λ -per | Tametsi
λ tamen etsi | 12. uero lq tamen |
apostoli q̄ -latus mei | patientia λ
potentia | signis q̄ pr in | 15. inp.
lq imp. | superinp. lq superimp. |
vos λ om̄ | 18. hisdem λ isdem q̄
iisdem | 19. uestr. aedif. q̄ < | 20.
non qualem lq < | 21. his q̄ iis |
immunditiam lq -tia (q̄ imm.) | for-

nicationem lq -ne | impudicitiam lq
-tia (q̄ imp.).

13, 1 [247, 1] paratus sum uenire lq
venio | 2. bis λ vobis q̄ om̄ | his
q̄ iis | 3. uos q̄ vobis | 4. uiuit. q̄ vi-
vet | uiuimus lq -uimus | 5. tempt.
q̄ tent. | uos. quia λ vos ipsos, q.
q̄ vosmet ipsos q. | 6. cognoscitis
lq -cetis | 6. pareamus q̄ appar. |
simus λ sumus | 8. ueritatem lq -te |
9. Gaudemus λ -deamus | quando
q̄ quoniam | potentes λ -tis | 10. distr.
lq destr. | 11. pacis et dilectionis
λ dil. et pac. | 12. sancti omnes
q̄ < | 13. sancti spir. λ < | cum
q̄ pr sit.

247, 31. 32. EXP. AD CORINT. II.
λ EXPLICIT AD CORINTHIOS
SECUNDA.

Ep. ad Galatas.

247, 32. INC. AD GALATAS λ IN-
CIPIT ARGUMENTUM AD GA-
LATAS.

248, 1. hui λ Hi | primum λ prius |
3. lege λ -m | circumcisione λ -m |
apostolos λ -lus | 4. scribens λ add
eis | Legas epheso per titum λ Ephe-
so. | Add λ

EXPLICIT ARGUMENTUM. IN-
CIPUNT BREUES.

6. nobas. λ -vas | 7. anatematezante
λ anathematiz. | 12. omnem λ -ne |
13. prosequente λ -te | 16. anthio-
cia λ Antiochia | conueniente λ -vi-
vente | 17. repraeh. λ repreh. | 19.
destruente λ -m | 21. legis λ legi
se | 28. comp. λ comp. | testamenti
λ -tia | 31. scribt. λ script. | 35. et
λ om̄ | ad λ omnium atque | 37.
comp. λ comp. | 38. aelementis λ
elem. (it. 249, 2).

249, 6. adq. λ atque | 9. nihil fid.
λ nisi fid. | 11. fidei λ add impedito |
damnationem λ -ne | 14. laboris adq.
λ laboris atque | 18. onere λ ho-
nore | 22. elemosyna λ -sina | fauen-
da λ facienda | omnes λ -nibus |

26. *noba* λ *nova* | 28. *stigmata* λ *stig.* | *nostri* λ *om* | 29. *AMEN* λ *om* | 30. ... λ *EXPLICIUNT CAPITULA.* *INCIPIT EPISTULA AD GALATAS.*

1, 3 [249, 31] *nostro* λ *post Domino* *inserunt* | 6. *transferemini* *q-rimni* | *gratia* λ *q-m* | *aliud* λ *-ut* | 7. *aliut* λ *q-ud* | *si* λ *q-om* | 10. *an* λ *aut* | *aut* *q-an* | *adhuc* λ *ath.* | 12. *hominem* λ *q-ne* | 14. *coetaneos* *q-add* *meos* | 15. *de* *q-ex* | 16. *euangelizem* λ *q-zarem* | 17. *hierosolyma* *q-Ierosolyma* λ *Hierus.* | *arabiam* λ *-bia* | 18. *hierosolyma* λ *Hierus.* *q-Ierosolymam* | *aput* λ *q-ud* | 20. *quia* λ *quoniam* | 22. *iudaeae* λ *-deae* | 23. *Legas persequabatur* | 24. *clarificabat* λ *q-bant.*

2, 1 [251, 1] *hieros.* *ut* 1, 18 | *ads.* *q-ass.* | 2. *dei* λ *q-om* | *his* *q-iis* | *aliq.* *esse* λ *om* | 3. *comp.* *q-comp.* | 4. *subintr.* λ *add autem* | 5. *subiectioni* *q-ne* | *aput* λ *q-ut* | 6. *his* *q-iis* | *accepit* λ *q-cipit* | *esse aliq.* λ *'om* | 7. *contrario* *q-contr.* | *sicut* *q-add* *et* | 9. *Petrus et iac.* *et ioh.* λ *q-Iac.* *et Cephas et Io.* | *derunt* λ *q-dederunt* | 11. *petrus* λ *Cephas* | *anthioc.* λ *q-antioch.* | *repraeh.* *q-repreh.* | 12. *edebant* λ *q-bat* | 13. *illa simulatione* *q-m-m* | 14. *petro* λ *Cephae* | *iudaicae* *q-ce* | *uiuis* *q-post* *gentiliter* *ponit* | 16. *scientes* λ *q-add* *autem* | *ex operibus enim* λ *q-propter* *quod ex op.* | 18. *haec iterum* *q-<* | *aedif.* λ *reaedif.* | 20. *uiuit* λ *vivet* | *fili* λ *q-filii* | *se* λ *q-semet* | 21. *abicio* *q-abiicio* | *chr. gratis* *q-<*.

3, 1 [252, 15] *fasc.* λ *add veritati non* *oboedire* *q-non* *obed. ver.* | *proscriptus* λ *q-praescr.* | *est* *q-add in vobis* | 2. *a vobis uolo* *q-<* | 3. *ut* λ *om* | *consummaminini* *q-memini* λ *consummaminini* | 6. *scriptum est* λ *om* | *Cred.* *abr.* λ *q-<* | *ei* *q-illi* | 7. *hii* *q-ii* | 11. *aput* λ *q-ud* | *uiuit* λ *q-vivet* | 13. *redemit* λ *-dimit* | *pependit* λ *q-pendet* | 17. *CCCC* λ *quadringentos*

q-ringentos | *irritam* *q-tum* | 18. *repromissione* *q-prom.* | 19. *repromiserat* λ *q-prom.* | 21. *possit* λ *q-set* | 22. *repromissio* λ *q-prom.* | 24. 25. *ped.* *q-paed.* (bis) | *erat* λ *q-fuit* | *ihesu* λ *q-om* | 25. *Ad* λ *q-at* | 26. *in* *q-pr* *quae est* | 28. *graecus* λ *Grec.* | 29. *unum estis. in christo* *ihesu* λ *q-Christi* | *abr. sem.* *q-<*.

4, 1 [253, 33] *paruulus* λ *q-add est* | *α* λ *om* | 2. *totoribus* λ *q-tut.* | *et actoribus* *'est* λ *q-<* | 3. *huius* λ *q-om* | 4. *Ad* λ *q-at* | *Natum* λ *q-factum* | 6. *Quoniam* λ *q-add autem* | *fili dei* λ *q-filii* | *nostra* *q-vestra* | 7. *est* λ *es* | 8. *his* *q-iis* | 12. *sicut et* *q-om* *et* | *Obs. autem uos fratres* λ *q-fr.* *obs. vos* | 14. *tempt.* *q-tent.* | *spraec-* *uistis* *q-sprev.* | 15. *possit* λ *q-set* | 18. 20. *aput* λ *q-ud* (bis) | 20. *mutarem* λ *q-re* | 22. *Scribt.* λ *q-Script.* | 24. *allegoria* λ *q-m* | *α* *q-in* | 25. 26. *hier.* *q-Ier.* (bis) | *suis* λ *q-eius* | 26. *Quae sursum est autem* λ *q-illa au-* *tem q. s. e.* | 27. *est* λ *q-add enim* | *sterelis* *q-rilis* | *exclama* λ *q-clama* | 29. *qui* *q-pr* *is* | 31. *eice* *q-Eiice* | *ancilla* λ *q-m.*

5, 1 [255, 15] *nos christus* *q-<* | 3. *rursum* λ *-sus* | 5. *fidem* λ *q-de* | 6. *que* λ *q-quae* | 7. *uobis* λ *q-vos* | *inp.* *q-imp.* | 8. *haec* λ *om* | 10. *in* λ *om* | *portauit* *q-bit* | 11. *adhuc* λ *ath.* | 13. *carnis detis* λ *q-<* | 13. 15. *in* *invicem* λ *q-om in* (bis) | 14. *impl.* λ *q-impl.* | *Diligis* *q-ges* | 15. *consummaminini* λ *q-suma-* | 16. *desiderium* *q-ria* | 17. *invicem sibi* λ *q-<* | 18. *ducimini* λ *-cemini* | 19. *autem sunt* *q-<* | *inmunditia* *q-add im-* *pudicitia* | 20. *beneficia* λ *q-venef.* | *hereses* λ *q-sectae* | 21. *commissationes* λ *q-comesationis* *q-comessationes* | 22. *pax* *etc.* *q-pax, patientia, beni-* *gnitas, bonitas, longanimitas* (23) *Mansuetudo, fides, modestia, conti-* *nentia, castitas.* | 24. *christi sunt* λ *q-<* | *suam* λ *om* | 25. *uiuimus* *spir.* *q-<*

6, 1 [256, 22] *spiritalē* λ -s q -tuales | *huiusm. instr.* λ < | *mansuetudinis* λq lenitatis | *tempt.* q tent. | 3. *nihil sit* λ < | 4. *in. alt.* λ om in | 6. *catheciz.* q catechiz. (bis) | *uerbum* q -bo | 7. *inr.* q irr. | 9. *enim suo* λ *suo en. | 11. *scripsi* λq -psi | 12. *pl. uol.* λq < | *hii* q hi | *in cruce* λq crucis | 16. *illos* λq add et. 257, 22. *EXPL.* λ *EXPLICIT.*

Ep. ad Ephesios.

257, 23. *INC. ARGUMENTUM AD EPHESIOS* λ *INCIPIT* etc. | 25. *ab urbe* λ a | 26. *Lege tychum* λ *tychicum* | 27. *EXPL.* λ *EXPLICIT* | *INC. BREBIS* λ *INCIPIUNT CAPITULA.* | 32. *ephesios* λ -siis | *surr.* λ *resurr.* | 34. *heris* λ *aeris* | 35. *suae* λ om | *sancto* λ -s. 258, 1. *gratia* λ -m | 2. *beniuolentia* λ *benev.* | 4. *euacuantem* λ -te | et λ ut | 8. *passione* λ -m | 11. *patria* λ *patre* | 12. *omni* λ om | 16. *baptisma* λ -mum | 18. *mensura* λ -m | 19. *eius* λ *christi* | 20. *turpi. dine* λ *turpitudine* | 30. *cautionem* λ -ne | 37. 38. *conculcatione* λ *concluct.* | 39. *tythici* λ *Tychici* | 41. *EXPL. BREBIS.* λ *EXPLICIUNT CAPITULA.* | *INC. CORPUS EPISTULAE FELICITER* λ *INCIPIT EPISTULA AD EPHESIOS.*

1, 1 [259, 1] *ihsu chr.* λ < | *sanctis omn.* q < | 3. *spiritali* q -tuali | 4. *aut e* λq ante | *inm.* λq imm. | 6. *filio suo* λ om | 9. *bonum* q bene- | 10. *dispensationem* q -ne | *Instaurari* λq -re | 11. *etiam* q add et nos | *omnia op.* q < | 12. *eius* q add nos | 13. *et cred.* λ om et | 14. *adq.* q acq. | *ipsius* λ *eius* | 17. *Lege christi* | 18. *Inlum.* q *Illum.* | *Quae* q pr et | 19. *credidimus* q *credimus* | 21. *sed* λ add et q *etiam* | 22. *omnia ecclesia* q -nem -m λ -nia -ae | 23. *Plen.* q pr et | *qui* λ *quia*.

2, 1 [260, 11] *et* λ om | 3. *uoluptates*

λq *voluntatem* | *cogitationum* λ -nem | 4. *miser cordia* λ -m | *quam* λq *qua* | 5. *christo* q pr in | *Cuius* λ om | *salbati* λq -vati | 7. *ostendere* λq -ret | *diuitiae* λq -tias | 11. *qui eratis* λq om | 12. *in illo* λq < | *conuersatione* λ -sione | *hunc* λq *hoc* | 14. *est enim* q < | *macher.* q *macer.* | 15. *inimicitia* λq -s | *conderet* λq *con-dat* | *ipsum* q -so | 16. *inimicitia* λ -m q -s | 17. *his* q *iis* | 19. *hosp.* λq add et.

3, 3 [261, 24] *scripsi* λq -psi | *brebi* λq -vi | 6. *Esse gentes* q < | *comp.* q *comp.* | *promiss.* q add *eius* | 7. *factus* λq pr *cuius* | *ego* λq om | 8. *min. sanct.* λq < | *ininuest.* λq *invest.* | 9. *inl.* q *ill.* | *Absconditis* λq -ti | 10. *innotiscat* λq -tescat | *principibus* q -patibus | *sapientiae* λq -tia | 12. *confidentiam* λq -tia | 16. *Uirtutem* λq -te | *conr.* q *corr.* | *interiorem hominem* λ -re -ne | 17. *Hab. chr.* q < | 18. *possetis* λq -sitis | *conpraeh.* q *compreh.* | 19. *impl.* λq *impl.* | 20. *intellegimus* q -ligimus | 21. *saeculi* λ -s.

4, 2 [262, 25] *Subp.* q *supp.* | 4. *et uoc.* λq om et | 5. *qui* q add *est* | 7. *mensura* λq -m. | 9. *quia* λ *quod* | *primum* λ om | 10. *impl.* λq *impl.* | 11. *apost. ... proph.* λ < | *autem* λ om | *uero* λ om | 14. *circumferamus* λq -mur | *uerbo* λq *vento* | 15. *caritatem* λq -te (q *char.*) | 16. *comp.* q *comp.* | *conexum* q *conn.* | 17. *sicut* q add et | 19. *inp.* q *imp.* | *inm.* q *imm.* | *auaritia* q -m | 20. *didicisti* λq -s. | 21. *et uer.* λq *est ver.* | 23. *spiritum* λq -tu | 24. *Lege induite* | 25. *inuicem* λ pr in | 26. *autem* λq om | 27. *diabolo* λ -bulo | 28. *suis* λ om | *retrib.* λq *trib.* | 29. *oport.* λ *oport.* q *fidei* | 30. *die* q -m.

5, 2 [264, 15] *dilectione* λ -m | *semet* λ se | 3. *inm.* q *imm.* | 4. *pertinet* λ -nent | 5. *intelleg.* q -lig. | *inm.* q *imm.* | 10. *quid* λ *quod* | 11. *et* q om | 14. *inluminabit* (q *ill.*) λ in-

luminavit | 15. *Uidite* λq -dete | 17. *inpr.* q *impr.* | *intelleg.* q -lig. | *domini* λq dei | 18. *est* λ add *omnis* | *inpl.* λq *impl.* | *spir.* q add *sancto* | 19. *loquentes* λ -tis | *uobismet* λ *vosmet* | *spirital.* q -tual. | 22. *subditae* λ -iectae | 23. *corporis* q add *eius* | 24. *Sicut* λ *Sed* ut q *Sed* sicut | 25. *similiter* λq om | *semet* λq se | 26. *labacro* λq lav. | *uerbo* q add *vitae* | 27. *eiusm.* q *huiusm.* | *inm.* q *imm.* | 29. *fobet* λq *fovet* | 31. *relinquid* λq -quet | *adherebit* q *adhaer.* | 33. *suam ux.* q < | ut q om.

6, 1 [266, 1] *Fili* λq -lii | *est iustum* λq < | 2. *matrem* q add *tuam* | *promissionem* λq -ne | 3. *longeuus* q -aevus | 4. *Et* q add *vos* | 5. *simplicitatem* λq -te | 6. *placentes* λ -ceatis | *uoluntate* λq -m | 8. *percipiet* q *rec.* | 9. *vos* λ om | *apud deum* λq -ud eum | 11. *Et* λq om | *arma* q *armaturam* | *possetis* λq -sitis | 12. *Quia* q *Quoniam* | *conl.* q *coll.* | *spiritalia* q -tualia | *nequitia* λq -tiae | 13. *accipite* λq -cipite | *armatura* q -m λ *arma* | *Et in* λ om *Et* | 14. *induiti* λq -duti | *luricam* q *lor.* λ *lorica* | 15. *calciati* q -ceati | 16. *possetis* λq -sitis | 17. *adsumete* λ -mite q *assume* | 18. *stantia* λq *inst.* | *obsecrationem* λq -ne | 19. *fiduciam* λq -cia | 20. *legationem* λq -ne | 21. *uos sc.* λ < | *nota fac.* *uob.* λ *nota vob. fac.* q *vob. nota fac.* | 22. *Ut consuletur* λq et *consol.* | *nostra* λq *vestra* | 23. *nostro* λq om | 24. *nostrum* λ* om | *incorruptionem* λq -ne | *AMEN* λ* om.

267, 16. *EXPL.* λ *EXPLICIT.*

Ep. ad Philippenses.

267, 16. 17. *INCP AD PHILIPPENSES* λ om | 18. *INC ARG. AD PHILIPPENSES* λ *INCIPIT ARGUMENTUM AD PHILIPPENSES.* | 20. *mached.* λ *Maced.* | *hii*

λ *Hi* | 21. *apost. conl.* λ < | 22. *epafr.* λ *Ephafr.* | 24. *EXPL.* λ *EXPLICIT* | 25. *INC BREBIS* λ *INCIPIUNT CAPITULA.* | 26. *presb.* λ *praesb.* | 27. *depraecantem* λ -te | 29. *paratum* λ -to | 30. *adque* λ atq. | 31. *in interitum* λ *interitu* | 32. *salutem* λ -te | 34. *accipiet* λ -piens | *ipsum* λ om.

268, 2. *negentibus* λ *negleg.* | 3. *quaerent* λ -ibus | 4. *phaephrod.* λ *Ephafrod.* | 6. *consolantem* λ -te | 7. *et quae* λ atque | 10. *formulam* λ *form.* | 12. *ad* λ *pr et* | 13. *oratione* λ -m | *comp.* λ *comp.* | 14. 15. *adque* λ atque (bis) | 19. *aut* λ *et* | 25. *EXPL. BREBIS.* λ *EXPLICIUNT CAPITULA. INCIPIT EPISTULA AD PHILIPPENSES.*

1, 3 [268, 32] *memoriam* λq -ria | 4. *depraec.* q *deprec.* | 5. *communicationem uestram* λq -ne -ra | *euang.* q add *Christi* | *prima* λq *pr a* | 6. *in opus* λq om *in* | *chr. ihes.* λ < | 7. *dignum* λq *iustum* | *uos* ' *in corde* λ < | 8. *chr. ihes.* q < | 9. *et* λq add *in* | 10. *sinceres* q -ri | *offensione* λq -fensa | 11. *chr. ihes.* q < | 14. *plures* λq add *e* | *audere* q -nt | 15. *quidem* λq add *et* | 17. 18. *adn.* q *ahn.* (bis) | *praess.* q *press.* | *resusc.* λq se *susc.* | 18. *occans.* λq *occas.* | 19. *in* q *ad* | 20. *spect.* λq *expect.* | 21. *enim uiuere* λ < | 22. *fructus* λq add *operis* | 23. *Coartor* q -arctor | *me* λq *e* | *cum chr. esse* q < | 24. *est* q om | 25. *in* λq om | 27. *conl.* q *coll.* | *fide* λq -dei | 28. *est illis* q < | *salutem* λq -tis | 30. *Eundem* λq *idem* | *qualem* λq -le.

2, 1 [270, 14] *solacium* q -tium | *qua* λ *quod* | *quid* q *qua* | *uisc.* λ add *et miserationes* q -nis | 3. *contentione* λq -m | 4. *et* q om | 9. *illum exalt.* q < | *quod est* λ* om | *omnem* λq -ne | 10. *caelest.* λ add *et* | 12. *ut* λq add *in* | 13. *est enim* λ < | 14. *haes.* λ *hes.* | 15. *reprach.* λq *repreh.* | 17. *inm.* q *imm.* | *In* λq *et* | 19.

christo λq om | *cito me* q < | *Ut*
λq add *et* | 20. *aff.* λ *adf.* | 21. *quas*
sua sunt λ *sua* | *chr. ihes.* λq < |
22. *Quoniam* q *quia* | *euangelium*
λq -lio | 23. *mittere* q add *ad vos* |
quae λ *que* | 25. *comm.* λq *comm.* |
autem λ om | 26. *maestus* q *moest.* |
27. *nam* λq add *et* | 28. *tristitiam*
λq -tia | 29. *habetote* λ *habit.* | 30.
adc. λq *acc.* | *impl.* λq *impl.*

3, 1 [271, 34] *gaudite* λq -dete | 2. *uidite*
λq -dete (ter) | 3. *enim* q *autem* | *deo*
ser. q < | 4. *carnem* λq -ne | *autem*
λq om | 5. *octaua* q -vo | *et* λq om |
hebraeus λ -reus | 8. *tamen* λ add
et | 9. *christi* q add *Iesu* | 12. *si*
q add *quomodo* | *conpraeh.* λ *con-*
preh. q *compreh.* (bis) | 13. *conpraeh.*
q *compreh.* | *adhuc* λq om | *me* q
add *ipsum* | 14. *bravium* λ *brab.* |
15. *sumus* λ^o om | *reuelauit* q -bit |
17. *nostram* λ *nos* | 19. *est* λ om |
20. *spectamus* λq *exp.* | *nostrum*
λ om | 21. *reformauit* q -bit | *suam*
λq om | *possit etiam* q < | *subic.*
q *subiic.*

4, 1 [273, 5] *desiderantiss.* q -ratiss. |
2. *Euuod.* λ *Evhod.* q *Evod.* | *sin-*
thicen λq *Syntychen* | *depraec.* q
deprec. | 3. *comp.* q *comp.* | 4. *Gau-*
dite λq -dete | 6. *aput* λq -ud | 7.
exuperat λ *exsup.* | *intelleg.* q -lig. |
8. *disciplinae* λ^o om | 11. *paen.* λq
pen. | 12. *Et abund.* λ om | *paen.*
λ *pen.* | 15. *mached.* q *Maced.* | *ra-*
tionem λq -ne | 16. *tessallon.* λq
Thessalon. | 17. *quia* λ^o om | *ratio-*
nem uestram q -ne -ra | 18. *epha-*
phrod. λq *Epaphrod.* | *in* λq om |
19. *omnem* λq -ne | *gloriam* λq -ria |
23. *nostri* λ om.

274, 16. *EXPL.* λ add *EPISTULA* |
17. *INC. ARG. AD THESSALL.*
λ *INCIPIT ARGUMENTUM AD*
COLOSENSES. *Alia in pag. seq.*
THESSALONICENSES P.

Ep. ad Thess. I.

274, 18. *Thessallon.* λ *Thessalon.* |
19. *persteterunt* λ -stit. | 21. 22. *per*
timoth. diac. λ om | 23. *EXPL.*
ARGUM. λ *EXPLICIT ARGUMEN-*
TUM. | *INC. BREBIS* λ *INCI-*
PIUNT CAPITULA. | 24. *pro* λ *pr*
De apostolo et Silvano et Timo-
theo | 24. 26. *tessallon.* λ *Thessalon.*
(bis) | 27. *de* λ *ad* | 33: *apostolos*
λ -lus | *adolatione* λ *adulationem* |
36. *interficerint* λ -fec. | 37. *semper*
λ om | 38. *thessallon.* λ *Thessalon.* |
39. *inp.* λ *imp.*

275, 2. *tempt.* λ om | 4. 5. *thessallon.*
λ *Thessalon.* (bis) | 5. *gaudentem*
λ -te | 6. *praeces* λ *prec.* | *gratiae*
referentes λ -tias -te | 7. *orantem*
λ -te *pro* | *thessallonicensibus* λ -plo-
nicenses | 13. *operantur* λ -rentur |
14. *raptus* λ^o -tu | 15. *aere* λ *aera* |
16. *fidelium* λ *inf.* | 17. *filios* λ -liis |
19. *munimentis* λ *mon.* | 20. *adq.*
λ *atq.* | 21. *spiritum* λ -tu | *et* λ om |
22. *examinationem* λ -ne | 23. *prae-*
dicantem λ *praecante* | *tessallon.*
λ *Thessalon.* | 27. 28. *thessallon.*
λ *Thessalon.* (bis) | *adiurantes* λ -te |
legeretur λ -gatur. | 31. *EXPL.*
BREBIS λ *EXPLICIUNT CAPI-*
TULA. | 31. 32. *INC. EPIST. AD*
THESSALONICENSES λ *IN-*
CIPIT EPISTULA AD THESSALO-
NICENSES P.

1, 1 [275, 34] *thessallon.* λq *Thessalon.* |
a deo — christo λq om | 2. *uestri*
λ om | 5. *Sed* q add *et* | *uirtutem*
λq -te | *in uobis* λ om *in* | 6. *tribu-*
lationem λq -ne | 7. *mached.* q *Maced.* |
8. *machedoniam* λ^o q -nia (q *Maced.*) |
Sed q add *et* | *quicq.* λ *quidq.* | 9.
adn. q *ann.* | *simulacris* λ -chris.

2, 1 [276, 19] *ipsi sc.* λ^o < | 2. *aff.*
λ *adf.* | *domino* λq *deo* | 3. *Exort.*
λq *Exhort.* | *imm.* q *imm.* | 5. *adul-*
tionis λq *adulat.* | 6. *aliis* q *illis* |
possumus λ -simus q -semus *vobis* |
in gratia λq *oneri* | 8. *cupimus*

communicare uobiscum λ*q* cupide
volebamus tradere vobis | 9. *laborem*
nostrum *q* -ris -ri | *fatigationem*
q -nis | *et q* ac | *in* λ om | 10. *testes*
λ -tis | *sanctae* λ*q* -te | 11. *Tamquam*
q sicut | *depraec.* *q* *deprec.* | 13.
Accep. *q* add *illud* | 16. *Praeuenit*
q *perv.* | 17. *hore* λ*q* -rae | 18. *inp.*
q *imp.* | 19. *coronam* λ*q* -na | *christ.*
λ om | *aduentum* *q* -tu.

3, 2 [277, 35] *domini* λ*q* *dei* | *confortan-*
dos λ*q* *confirm.* | 4. *aput* λ*q* -ud |
5. *tempt.* *q* *tent.* (bis) | *his* λ*q* *is* |
6. *adn.* *q* *ann.* | *sicut* *q* add *et* | 7.
fid. vestr. λ < | 10. *et q* ac | *conpl.*
λ*q* *compl.* | 11. *dom.* *q* add *noster* |
christ. λ om | 12. *dom.* λ^o om | *mul-*
tiplicat λ*q* -cet | 13. *aduentum* *q* -tu |
christi λ om | *eius* λ*q* add *Amen.*

4, 1 [278, 29] *uos op.* *q* < | *Sicut q* *sic* |
ambulat *q* -letis | *ut* λ add *et* |
2. *dederimus* *q* -rim | 4. *suum uas*
q < | 6. *ut q* *Et* | 7. *inmunditia*
q *immunditiam* | *sanctificatione* *q* -m |
8. *spernet* λ*q* -nit | *uobis q* *nob.* | 9.
habemus λ -buimus | *in* λ*q* om | 10.
etenim fac. *q* < | *mach.* *q* *Mac.* |
11. *ut* λ om | 12. *desideretis* λ -ritis |
13. *ignor.* *uos* λ*q* < | 14. *adducit*
λ*q* -cet | 16. *descendit* λ*q* -det | *re-*
surgunt λ*q* -gent | 17. *domino q*
Christo | 18. *in inuic.* λ*q* om *in* | *in*
λ om | *his uerbis* λ*q* *verb.* *istis.*

5, 1 [279, 30] *scribam* λ*q* -bamus | 4. *illa*
dies q λ *dies ille* | *conpraeh.*
q *compreh.* | 5. *enim* λ om | *et non*
estis λ*q* *non sumus* | 6. *et cet.* λ om
et | *sumus* λ*q* *simus* | 8. *sobr. sumus*
λ*q* *s. simus* | *luricam* λ*q* *lor.* | 9.
adq. *q* *acq.* | 14. *pusillianimes q* *pu-*
sillan. | *Suscepit* λ*q* -cipite | 15. *Et*
in λ om *in q* om *Et* | 18. *est q* *ponit*
post haec | 20. *prophetiam* λ*q* -tias |
22. *uos abst.* λ*q* < | 23. *ut* λ *et* |
aduentum λ*q* -tu | *dom.* λ*q* add
nostri | 27. *haec* λ om | 28. *amen* λ om.

280, 35. *EXPL. AD THESSALL. I.*
λ *EXPLICIT AD THESSALONI-*
CENSES P.

Ep. ad Thess. II.

280, 35. 36. *INC. AD EOSDEM II*
ARGUMENTUM. λ *INCIPIT AR-*
GUMENTUM AD EOSDEM SE-
CUNDAE.

281, 1. *thessallon.* λ *Thessalon.* | *secun-*
da λ -m | *scr.* λ add *epistulam* |
fecit λ *fac.* | 2. *scr.* λ add *hanc epi-*
stulam | 3. *INC. BREBIS* λ *INCI-*
PIUNT CAPITULA. | 6. *dissensione*
λ *discess.* | *antechr.* λ *antichr.* | 7.
deo λ om | *elig.* λ *eleg.* | 12. *suis*
λ *sui* | *et—manducant* λ om | 16.
EXP. BREB. λ *EXPLICIUNT CA-*
PITULA. | *INC. CORPUS EPIST.*
λ *INCIPIT EPISTULA AD THES-*
SALONICENSES II.

1, 1 [281, 17] *thessallon.* λ*q* *Thessalon.* |
3. *deo semp.* *q* < | *omnium* λ*q* om |
4. *ut et* λ om *et* | *fide q* add *et* |
6. *aput* λ*q* -ud | *his q* *iis* | 7. *reue-*
lationem λ*q* -ne | 8. *his q* *iis* | *ihesu*
λ*q* add *Christi* | 9. *interitu* λ -m |
gloria λ*q* *pr a* | 11. *noster* λ om |
12. *nostri* λ om.

2, 2 [282, 9] *sensu vestro* λ*q* < | *a no-*
bis λ*q* *per nos* | *missam* λ om | 4.
omnem λ*q* -ne | *templo* λ*q* add *dei* |
5. *adhuc* λ om *q* *adhuc essem* | *dice-*
bamus q -bam | 7. *nunc tenet* λ*q* < |
8. *inl.* *q* *ill.* | 9. *et sign.* λ om *et* |
10. *Et* λ om | *his q* *iis* | 11. *mittit*
λ*q* -tet | 13. *gratias deb.* λ*q* < | *nos*
q *vos* | *fide q* *pr in* | 14. *acquisit.*
λ *quisit.* *q* *acq.* | 15. *traditiones*
λ^o -nis | 16. *gratiam* λ*q* -tia | 17. *Et*
λ*q* om.

3, 1 [283, 8] *domini* λ*q* *dei* | *aput* λ*q*
-ud | 2. *inp.* *q* *imp.* | 3. *deus* λ *do-*
minus | *confirmavit q* -bit | 4. *prae-*
cepimus λ*q* -cip. | 6. *inquieta* λ*q* *in-*
ordinate | 7. *enim* λ om | *uos* λ*q* om |
8. *fatig.* *q* *pr in* | 10. *aput* λ*q* -ud |
vos λ*q* add *hoc denuntiabamus*
(*q* -ciab.) *vobis* | 11. *Audiuimus*
λ -dimus | *ambulare* λ -lantes | *cu-*
riosae λ*q* -se | 12. *His q* *lis* | 14.
abaudit λ *oboed.* *q* *obed.* | *et non q* *et*

ne | *conn.* q̄ *comm.* | 16. *Dom.* q̄ add
sit | 17. *epistulam* λq̄ -la | 18. *uobis*
λq̄ add *amen.*

284, 9. *EXP. AD THESSALL. II.*
λ *EXPLICIT AD THESSALONICEN-*
SES SEC. | INC. AD COLOSSEN-
SES ARGUMENTUM λ *INCIPIT*
ARGUMENTUM AD THIMOTHEUM.

Ep. ad Coloss.

284, 12. *Coloss.* λ *Colos.* | *hij* λ *hi* |
laodicienses λ *Laudicenses* | *preuenti*
λ° *præev.* | 14. *epistula* λ -m | *ar-*
chippo λ *Arcippo.* | 15. *legatus* λ *lig.* |
18. *INC. BREBIS* λ *INCIPIUNT*
CAPITULA. | 25. *thensauri* λ *thes.* |
ac λ *atque* | 27. *subtilitate* λ *subli-*
mitate | 28. *neminem* λ -ne | 29.
philosoph. λ -sof. | 30. *eum* λ *cum*
°se | *delecto* λ °-leto | 31. *chirografo*
λ °cyrograffo | *uniuersa* λ °-sis |
pecamina λ *pecc.*

285, 2. *abstinentium* λ -tia | 4. *indo-*
mento λ *indum.* | 10. *delictione* λ
dilect. | 17. *sermōnes* λ -nis | *sales*
λ -lis | 21. *epaphrae* λ *Ephafrae* |
coloss. λ° *Colos.* | 22. *laod.* λ *Laud.* |
23. *deman* λ -ma | 24. *nymfa* λ -pha |
25. *et* λ *ut* | 25. 26. *laod.* λ *Laud.*
(bb) | 26. *legerentur* λ -rent | 27. 28.
λ om | 30. *EXP. BREBIS CO-*
LOSSENSIUM λ *EXPLICIUNT CA-*
PITULA. | 31. *INC. CORPUS EPI-*
STULAE λ *INCIPIT EPISTULA AD*
COLOSENSES.

1, 1 [285, 33] *chr. ihes.* q̄ < | 2. *his*
q̄ *Eis* | *colossis* λ -losis | 3. λq̄ *Gratia*
vobis et pax a deo patre nostro q̄
et Domino Iesu Christo F om | *do-*
mino nostro λq̄ -ni -ri | *Christo*
λq̄ -ti | 4. *omnes sanctos* λq̄ < |
5. *quam* λq̄ *quae* | *est* λq̄ add *vobis* |
6. *et nobis* λq̄ *in vobis* | *die* ° *qua*
aud. λ < | 7. *epaphra* λq̄ *Ephaphra* |
9. *impl.* q̄ *impl.* λ *impl.* °in | 10. *in*
dilectione λq̄ om | *in scient.* λ om
in | 12. *deo* λ om | *nos* λ *vos* | *parte*
λq̄ -m | 13. *nos* λ *vos* | *fili* λq̄ -lii |

14. *red.* q̄ add *per sanguinem eius* |
15. *Legas omni* q̄ -nis | 16. *Quia*
q̄ *Quoniam* | *in cael.* λ *pr et* | 18.
ipse in omn. λq̄ < | 19. *conpl.* q̄
conpl. | *diuinitatis* λq̄ om | *inhab.*
λ *hab.* | *corporaliter* λq̄ om | 20.
caelis .. terris λq̄ < | 21. *sensus*
λq̄ -su | 22. *inm.* λq̄ *imm.* | *inrepreh.*
λ *inrepreh.* q̄ *irrepreh.* | 23. *inm.*
q̄ *imm.* | 25. *minister ego* λq̄ < |
impl. λq̄ *impl.* | 26. *in saec.* *in* λq̄ a
saec. °et | 28. *adn.* q̄ *ann.* | *docentes*
λq̄ add *omnem hominem* | 29. *et uir-*
tutem λq̄ *in -te.*

2, 1 [287, 20] *laod.* λ °*Laud.* | 2. *patris*
q̄ add *et* | 3. *then.* λq̄ *thes.* | 4. *subti-*
litate λ *supt.* q̄ *sublimitate* | 6. *ihes.*
chr. λ < | 7. *abund.* q̄ add *in illo* |
actionem λq̄ -ne | 8. *philosoph.* λ
λ -sof. | 9. *habitat* λq̄ *inhab.* | 11.
carnis q̄ add *sed* | 13. *ess. mort.*
λq̄ < | *Cum uiuificauit* λq̄ *convivif.* |
14. *aduersus* λ -sum | *chirografum*
λ° -graffum q̄ -graphum | *décreti*
λ -cretis | *adf.* q̄ *aff.* | *illut* λq̄ -lud |
15. *Expolians* q̄ °pr *Et* | *potestates*
λ° -tis | *confidentem* λq̄ -ter | 16. *potu*
λ -to | *neomeniae* λ *nominae* | 18.
humilitatem q̄ -te | *religione* λ° -s |
uidens λq̄ -dit | 19. *nexu* λq̄ -s |
coniunctionis λq̄ -nes | 20. *Si* q̄ add
ergo | *aelem.* λq̄ *elem.* | *huius* λ om |
hoc λq̄ om | 21. *tetigeritis .. gusta-*
ueritis λ, -geris .. -veris | *con-*
tractaueritis λ -trectaveris q̄ -trecta-
ueritis | 22. *interitu* q̄ -m.

3, 1 [288, 30] *conresurr.* q̄ *consurr.* |
cum λ om | *absc. est* q̄ < | 5. *ergo*
λ° om | *inm.* q̄ *imm.* | *simulacr.*
λ -lachr. | 6. *diffidentiae* λq̄ *incredu-*
litate | 7. *uiueretis* λ -ritis | 9. *eius*
q̄ *suis* | 10. *Induentes* λq̄ *pr et* | *eum*
q̄ *illum* | 13. *Subport.* q̄ *Support.* |
uobismet λ *vobis* | *et dom.* λ° om
et | 14. *haec caritatem* ° *autem*
λq̄ < | *habentes* λ om q̄ *habete* |
15. *qua* λ *quo* | 16. *cant. spiritalibus*
q̄ *et cant. spiritual.* | 17. *christi*
λ om | 19. *uxores* λq̄ add *vestras* |

21. *iracundiam* λ*q* indignationem |
 22. *dominum* *q* Deum | 24. *Scientes*
 λ^{*}-tis | 25. *apud deum* λ om *q* apud D.
 4, 1 [290. 16] *quoniam* *q* quod | 8. *uerbi*
 λ*q* sermonis | *mysterium* λ -ria |
 5. *sapientia* λ^{*} -m | 7. *Tychicus*
 λ Thycicus | *in dom.* λ*q* pr *conser-*
uus | 8. *hōc* λ*q* pr *ad* | 9. *est ex uo-*
bis *q* < | *agunt* λ*q* aguntur | *facient*
 λ -ciet | 10. *aristharcus* λ*q* -tarchus |
suscipite λ*q* excip. | 11. *mei* λ om |
solacio *q* -tio | 12. *epaphras* λ*q*
 Epaph. | 13. *his* *q* iis | 15. *laod.*
 λ^{*}Laud. | *ecclesia* *q* -m | 16. *apud*
 λ*q* -ud | *epistula* *q* -tola haec | *eam.*
 λ ea | *quae laod.* λ *quae Laud.* |
ad λ*q* om | *legatur* λ*q* -tis | 17. *impl.*
 λ*q* impl. | 18. *domini nostri* λ*q* om.
 291, 18. COLOSS. λ COLOS.

Ep. ad Laodicenses.

291, 19. INC. AD LAODICENSES
 in 2 non habetur. | 21—22. Per erro-
 rem scribae hic argumentum epi-
 stolae I ad Timoth. positum est,
 quod suo loco scriptum invenitur
 p. 292, 25..26. nisi quod hic legitur
Timotheum instituet, illic -*theus in-*
struet, hic *diaconii* illic *de diac.*,
 addunturque illic verba *scribens de*
laodicia, quae istius erroris occa-
 sionem dedisse videntur.
 291, 23—292, 22. neque in λ, neque
 in *q* habentur.

Ep. ad Timoth. I.

292, 23. 24. AD TIMOTHEUM I.
 ARGUMENTUM λ ARGUMEN-
 TUM AD TIMOTHEUM. | 25. *Ti-*
motheus instruet λ -*theum instruit* |
 26. *de laodicia* λ ei a Machedonia |
 27. EXP. ARG. λ EXPLICIT AR-
 GUMENTUM. | INC. BREBIS
 λ INCIPIUNT CAPITULA. | 30. *iu-*
stis λ add *posita non sit sed in-*
iustis | 36. *hymineo* λ^{*}-meneo.
 293, 5. *libertatem* λ -te | 7. *form,*

λ add *et diaconorum*: et quod ali-
 quando | 8. *presb.* λ *praesb.* | 11.
praedicantem λ -te | 12. *animalib.*
 λ *anilibus* | 13. *pietatis* λ pr *et*
exercitio | 15. *doctore* λ^{*}-m | 16. 18.
debeant λ^{*}-beat (bis) | 20. *filios* λ add
vel nepotes | 22. *filios* λ om | 24. *na-*
tum λ -tu | 25. *corripientibus* λ -*pien-*
dis | 30. *quorundam* λ -*rumdam* |
 33. *ductorib.* λ *seduct.* | ac *duct.*
 λ ac *doct.* | 36—38. *sanct.* — *potest*
 λ om | 40. *prof.* λ *proph.* | 41. EXP.
 BREBIS. λ EXPLICIUNT CAPI-
 TULA. | INC. CORPUS EPISTU-
 LAE λ INCIPIIT EPISTULA AD
 TIMOTHEUM.

1, 1 [294, 1] *christi ihesu* λ*q* < | *nostri*
 λ*q* add *et* | 2. *pax* λ*q* pr *et* | 3. *re-*
maneris *q* -res. | *mached.* *q* Maced.
Ut λ *et* | *denuntiarem* λ*q* -res (*q* -cia-) |
 4. *Que* λ*q* quae | 5. *enim* λ*q* autem |
 7. *intelleg.* *q* -lig. | *locuntur* λ*q* -*quun-*
tur | *adf.* *q* aff. | 8. *ei ligetime* λ*q* ea
 legit. | 9. *lex* λ*q* ponunt post *quia* |
patricidis *q* parric. | 10. *periuriis*
 λ*q* -ris *q* pr *et* | *aliut* λ*q* -ud | 13. *fui*
blasph. *q* < | *dei* λ om | 14. *autem*
 λ^{*}om. | 15. *quia* *q* quod | 16. *pri-*
imum λ*q* -mo | *exemplum* λ *defor-*
mationem *q* *inform.* | 17. *imm.* *q* *imm.* |
 18. *timotheae* *q* -thee | 20. *quibus*
 λ^{*}quis | *hymineus* λ -*menius* *q* -*me-*
naeus.

2, 1 [295, 10] *primo* *q* -mum | 3. *salua-*
tori *q* -re | 9. *se* *q* add *et* | *practiosa*
q pret. | 10. *pietatem* λ *pudicitiam* |
bonam conuersationem λ*q* -na opera |
 12. *mulierem* λ*q* -ri | 13. *primus* *for-*
matus λ *prior figuratus* | *eua* λ *Eua*
q *Heva* | 14. *preuacicatione* λ*q* *praeu.* |
 15. *regenerationem* λ*q* *gen.* | *perman-*
serit λ -rint.

3, 2 [296, 5] *inrepreh.* *q* *irrepreh.* |
hornatum λ*q* *ornatum* *q* add *pudi-*
cum | *cupidum* *q* add *sed* | 6. *neo-*
phitum λ*q* -*phytum* | *superbia* *q* -m |
 7. *his* *q* iis | *Legas opprobrium*
 λ *obpr.* | 8. *Diacones* λ*q* -nos | 10.
hii λ*q* hi | 12. *Diacones* *q* -ni |

praesunt q -sint | 13. bonum sibi
λ < | adquirunt λq -rent. (q acq.).
Tum λq add et multam fiduciam in
fide, quae est in Christo Iesu | 14.
me uenire ad te λ om me q me ad
te ven. | 15. oport-te λ < | 16. Cred.
λq add est in mundo, adsumptum
(q ass.) est in gloria.

4, 1 [206, 35] discedent λ *descendent |
2. hypochrisi q -crisi | suam consc.
λ < | 3. cibus λ civis | his q iis |
4. bona q add est | reic. q reiic. |
6. christi ihesu λ < | ads. q ass. |
7. te q pr autem. | 10. sperauimus
λq -ramus | 11. Praecepte λq add
haec | 12. adulesc. q adolesc. | 13.
exhort. λ exort. | 14. negleg. q ne-
glig. | inp. q imp. | manum λq -nuum |
praesb. q presb. | 16. qui q pr eos |
audiunt λq -diunt.

5, 4 [297, 34] discat λ *discant | 5. Spe-
rauit q speret | instat q -stet | et die
λq ac die | 7. inrepreh. λ inrepreh.
q irrepreh. | 9. elegatur λq elig. |
10. educavit λ edoc. | omnem λ* q
-ne | 11. Adulesc. λ Adulisc. q Ado-
lesc. | 12. prima λq -m | inr. λq irr. |
13. circuire λ -cumire | uerb. λq add
et | 14. iuueniores q iun. | occans.
λq occas. | 16. si quis fid. λ om |
uel λq om | si qua fid. q om | subm.
λ summ. | et λ ut | his q iis | uerae
λq -re | 17. 19. praesb. q presb. (u) |
et λ add in | 18. infrenabis q alli-
gabis | mercedem q -de | 19. et
q aut | 20. Peccantes λ -tem | ut
λq add et | 21. aliam q alteram |
22. inp. q imp. | 23. uino modico
q < | sthomacum λq stomachum |
24. praecidentia λq -cedentia.

6, 2 [299, 11] contemnat λq -nant | hor-
tare λq exhort. | 3. adq. q acq. |
qui λq quae | 4. Superbus q add
est | uriuntur λq or. | 5. quia λq
qui | 6. quacetus λq -stus | 7. hunc
mundum λ mundo | aut λ haut q
haud | uerum tamen. λ quia q quod |
8. sumus q simus | 9. tempt. q tent. |
laqueum q pr in | diaboli λ om |

10. auaritia λq cupiditas | adp.
q app. | 12. adpraeh. q appreh. |
conf. es λq om es | 14. inrepraehen-
sibilem λq -le (q irrepreh.) | 16. inm.
q imm. | lucem q pr et | inhabitans
q -tat λ habitans | uidit * nullus hom.
q < | 17. sublime λ superbe | deo
q add vivo | 18. op. bonis q < |
19. thesaur. λq thesaur. | adpraeh.
q appreh. | 20. timotheae q -thee-
uitans λq deuitans | obp. λq opp.

300, 23. EXP. AD TIMOTHEUM I.
λ EXPLICIT EPISTULA AD TI-
MOTHEUM P.

Ep. ad Timoth. II.

300, 24. INC. ARG. AD EIUS-
DEM II λ INCIPIT AD EUNDEM
SECUNDA. INCIPIT ARGUMEN-
TUM. | 25. exhort. λ *exort. | omnes
regulas λ -nis -lae | 27. scribit ei
ab urbe roma λ om | 28. EXPL.
ARG. λ EXPLICIT. | INC. BRE-
BIS λ INCIPIUNT CAPITULA. |
30. adq. λ atque | auiam λ avia |
31. accip. λ accep.

301, 1. sanae λ -ne | 2. phyletus
λ Phygelus | 6. athelete λ athletae |
comp. λ comp. | 7. agriculae λ -co-
lae | 10. adque λ atque | 11. con-
tentiones λ -nibus | subuersiones
λ -ne | 13. domu λ -mo | continente
λ -m | 14. claritate λ *car. | prae
λ *pace | 17. praedicantem λ -te |
19. tribulationem λ -ne | 20. insti-
tuto λ -tum | 22. testificantem λ -te |
oportunae λ -ne *inportune | insi-
stere λ -t | 26. liberationi λ -nem |
28. dema λ * -n et | tychico λ thy-
cico | 29. aff. paenulam λ adf. pae-
nula | 31. erario λ aer. | apost.
perseq. λ om | 32. defensione λ -m |
33. 34. et ones. — trofimo λ om |
35. cubulo λ -bolo | claudia λ -dio |
37. EXPL. BREB. λ EXPLICIUNT
CAPITULA. | INC. CORPUS
EPIST λ INCIPIT EPISTULA AD
TIMOTHEUM SEC.

1, 1 [302, 1] *christi ih.* q < | 3. *meo* λq om | *Quam* q quod | *intermissio-*
nem λq -ne | 4. *lacrim.* q *lacrym.* |
gaudii λq -dio | *inp.* λq impl. | 5.
eunuce λq -nice | 6. *inp.* q imp. |
manum λq -nuum | 8. *erubisc.* λq
-besc. | *conl.* q coll. | *euangelium*
λq -lio | 9. *sua* λ om | 10. *inl.* q ill.
(bis) | 12. *haec* λq pr etiam | 13. *et*
q add in | 15. *phyg.* q *Phig.* | *her-*
mogenis λq -nes | 17. *onesif.* q -siph. |
17. *uenisset* λ -sem | *quaesit* λq -vit |
18. *ministr.* q add *mihi* | *tu melius*
λ <

2, 1 [303, 3] *mihi* λq mi | *gratia* λ -m |
2. *audistis* λq -ti | 4. *inpl.* λq impl. |
probabit λq -vit | 5. *agonem* λq -ne |
6. *acc.* q perc. | 7. *Intellege* q -lige |
intell. in omni. λq < | 8. *dom.* λ om |
9. *alleg.* λq allig. | 10. *ut* λq add et |
11. *comm.* q comm. | 12. *sustinebi-*
mus λ -nemus | *conregnab.* λ -nav. |
negauerimus λ -gabimus | *negauit*
q -bit | 13. *permanet* λ manet | 14.
comm. λq comm. | *uerbis cont.* q < |
in λq ad | *nihil* q add enim | *est-*
nisi λ om | *subuersione* λq -m | 15.
probabile λq -m | 16. *inaniloq.* q et
vaniloq. | *proficient* q -ciunt | 17.
hymineus λ -meneus q menaeus | *phyl.*
λq Phil. | 18. *iam esse* q < λ om-esse |
subuertunt q -verterunt | 19. *stetit* q
stat | 20. *quaedam* λq add *quidem*
in honorem, quaedam | *contumelia*
λq -m | 21. *mundauerit* q emund. |
omnem λq -ne | 22. *fidem* q add
spem | *pacem* q pr et | *his* q iis |
23. *euito* λq dev. | 25. *ueritati* λ om |
det illis deus q < | *ignosc.* λq co-
gnosc. | 26. *capti* q -tivi.

3, 2 [304, 20] *Et* q om | *inoboed.* q non
obed. | 3. *aff.* λ adf. | *imm.* q imm. |
4. *proterbi* λq -vi | *Uoluptatum*
q et -tum | 5. *spec. quid.* λ < | *di-*
uita λq dev. | 6. *petrant* λq penetr. |
8. *iannes* λ Iamnes | *restituerunt* λq
-terunt | *hi* λq hi | 10. *ads.* q ass. |
doctr. meam λq | 11. *iconio* λ -nii
q -nii et | *susten.* λq sustin. | *me*

erip. q < | 12. *uolunt. pie* q < |
13. *errore* λq -m | 14. *his* q iis |
15. *possent* λ -sint q -sunt | 16. *diuin.*
instituta λ inspirata div. q div. in-
spirata | *Et* q om | *utilis* q add
est | *corrigendum* q corripiend. | 17.
omnem λq -ne | *bonum* λ om.

4, 1 [305, 15] *chr. ihes.* q < | *ac* q et |
Et q per | 2. *oport.* q opport. | *inp.*
q imp. | 3. *secundum* λq ad | *coacer-*
bab. λq -cervab. | 5. *Sobr. esto*
λ om | 6. *meae resol.* q < | 6. *cer-*
tavi certamen λq < | 8. *illo* λq -la |
his q iis | 9. *uenire ad me* q < |
10. *thessallon.* λq Thessalon. | *ga-*
latia q -m λ Galliam | *dalmatia*
λq -m | 11. *ads.* q ass. | *est* λq add
enim | *ministerio* λq -rium | 13. *pan-*
nulam λ paenul. q penul. | *throade*
λq Tr. | *aput* λq -nd | *adfers* λ -ter
q affer | *tecum* λ om | 14. *reddat*
ei q -det illi | 16. *adf.* q aff. | *reput.*
q imput. | 17. *adst.* q ast. | *inpl.*
λq impl. | 18. *Liberauit* λ -bit | *regno*
suo λq -num -um | *saeculorum* λq
add amen | 19. *priscillam* λq Priscam |
onesif. q -siph. | 20. *Throphenum*
λq Trophimum | 21. *hiemen* λq -mem |
Salutat q -tant | 22. *nobisc.* q vobisc.

306, 22. EXP. .. II. λ EXPLICIT
.. SECUNDA.

Ep. ad Titum.

306, 23. INC. λ INCIPIT | AD TITUM
ARGUMENTUM λ < | 25. *com-*
munes. λ commones. | 27. *scr. a nic.*
λ om | 28. EXPL. ARG. λ EX-
PLICIT ARGUMENTUM. | INC.
BREBIS λ INCIPIUNT CAPITULA.

307, 3. *omnib.* λ add *hominibus* | 5.
omnem λ -ne | *quo* λ quod | 12. *ar-*
tima λ Arthema | 14. *usos* λ usus |
15. *epistulas* λ litteras | *salutante*
λ -m | 17. EXP. BREB. λ EX-
PLICIUNT CAPITULA. | INC.
CORPUS EPIST. λ INCIPIT
EPISTULA AD TITUM.

1, 1 [307, 18] *chr. ihes.* λq < | 5. *praesb.* q presb. | *tibi disp.* q < | 7. 11. *turpilucris* q turpis *lucris* (b) | 8. *iust. sanct.* λ < | 9. *et* q om | *exhort.* λ exort. | 10. *etiam* λ* et | 11. *subuertent* λq -tunt | et v. 7 | 12. *cor.* λq ipsor. | *Cretensis* λq -ses | *uentris* λq -res | 15. *nihil* q add *est* | 16. *Et* λq om | *sunt* q sint. | *omnem* λq -ne.

2, 1 [308, 18] *deceat* q -cent | 2. *in f.* λ om *in* | *in dil.* λ om *in* | 3. *Unus* λq anus | *criminatices* λ -tores q -trices | *uino multo* λ < | *deditos* λq servientes | 4. *diligant* λq ament | *filios* q add *suos* | *ament* λq diligant | 5. *sobr. cast.* q < λ om *sobr.* | *uiris suis* λ < | 6. *sobr.* λq add *sint* | *in integritate* λ integritatem | *In gravitate* λ gravitatem | 8. *in verb.* λq om *in* | *Inreprehensibilem* q irreprehensibile | *dic. mal.* λq < | 10. *salutaris* λq -vatoris | *nostri dei* λ < | 11. *nostri* λ om | *in* λq om | 13. *Spect.* λq Expect. | 14. *redemeret* λq redim. | 15. *haec* λq om.

3, 2 [309, 11] *sed* λ* om | 3. *ergo* λq enim | *et nos aliq.* q aliq. *et nos* | *et incr.* λq om *et* | 4. *dei nostri* λq < | 5. *labacrum* λq lav. | 6. *infudit* λq eff. | *ihes. chr.* λ < | 7. *in* λq om | 8. *curam habeant* λq curent | *in deo* λq om *in* | 10. *her.* q haer. | 11. *cum sit* λ om | 12. *arteman* λ-mam λ Artheman | *tyth.* λq Tych. | *nicopoli* q -m λ Nichopolim | 13. *Zenam* λ -nan | *Ut* λ et | 14. *nostris* λq -ri | 15. *qui* q pr *eos* | *uobis* λq add *amen*.

§10, 19. EXPL. λ EXPLICIT

Ep. ad Philem.

§10, 19. INC. λ INCIPIT

1, 1 [310, 20] *ihesu chr.* q < | *et adiut.* λ om *et* | 2. *cariss.* λ om | *arch.* λ Arc. | *comm.* λq comm. | *est* in d. t. λq < | 3. *promemor.* λq memor. | 6. *agnitione* λ -m | *operis* λ om | *boni* q add *quod est in vobis* |

7. *habuimus* λq -bui | *caritatem tuam* λq -te tua | 8. *habentes* λq -bens | 9. *es* λq sis | *christo* λq -ti | 10. *pro* λ de | 11. *tibi .. mihi* q < | 12. *remisi* q add *tibi* | *id est* q om | *ut* λ om | *uisc. mea* λq < | 13. *retinere* λq detin. | 14. *necessitatem* λq -te | 15. *Forsitam* λq -tan | *secessit* λq discess. | 16. *pro* λ plus | *caritate* λq carne | 18. *inp.* q imp. | 19. *scripsi* q -psi | 20. *fuar* λq fr. | 21. *oboedientiae* tuae λ* (q pr in) -tia tua | *scripsi* λq -psi | 24. *aristharcus* λq Aristarchus | *et* λ om.

§11, 32. EXP. λ EXPLICIT

Ep. ad Hebraeos.

§11, 33. INC. AD HEBRAEOS CAPIT. λ INCIPIT ARGUMENTUM AD HEBREOS. Quae hic sequuntur „capitula“ epistolae ad Hebr. sive ut rectius loquar „capitulorum“ fragmenta, ab argumento et „brevibus“ eiusdem in cod. Am. obviis plane diversa sunt. Verum illa quum tam ampli sint ambitus, ut propter spatii angustias huc transscribi non potuerint, a lectore benevolo in Tischendorfiana illius cod. editione quaeso legantur.

1, 1 [313, 1] *Multifariam* λ -riae | *et multis* q multisque | 3. *quoque* q -que | *Sedet* (ita legas) λ -dit | 5. *rursus* λq -sum | *patre* q -m | *filium* q -lio | 8. *Virga* λ pr *et* | 10. *manum* λq -nuum | 11. *omnia* q -nes | *ut* λ sicut | *ueteresc.* q -rasc. | 12. *inuolues* λq mutabis | *ut uestim.* λq om | *est* λ es q ipse es | 13. *donec* λq quoad usque | *scabill.* q -bell. | 14. *capiunt* λq -ent.

2, 1 [313, 32] *pereffl.* λ effl. | 2. *dictus* λq add *est* | 3. *nobis* λq nos | 5. *subiecit* λq add *deus* | 6. *est autem* λ < | *loco* λq add *quis* | 7. *Mino-* *rasti* λq -nuisti | *gloriam* λq -ria | *honorem* λq -re | *manum* λq -nuum | 8. *ei omn.* q < | *demisit* λq dim.

- .9. *angelis* λ*q* -li | 10. *passiones* *q* -nem | 11. λ*q* Qui enim sanctificat et (*q* qui) sanctificantur, ex uno omnes F om | 13. *mihi dedit* *q* < | 14. *sanguini .. carni* *q* < | *hisdem* λ **isd.* *q* *eisd.* | *diabol.* λ -bul. | 16. *adpreh.* λ -praeh. *q* appreh. | *appraeh.* λ adpraeh. *q* appreh. | 17. *debuit* λ add **et* | *similare* *q* -ri | 18. *tempt.* *q* et tent. | *eis* λ*q* pr *et* | *tempt.* *q* tent.
- 3, 2 [314, 4] *domo* λ **-mu* | *illius* *q* eius | 3. *hab. est* *q* < | *Quantum* λ*q* -to | *illum* λ*q* -lam | 4. *deus* *q* add est | 8. *exaceruatione* λ **-m* *q* -batione | 8. 9. *tempt.* *q* tent. (bis) | 9. *annos* λ*q* -nis | 10. *offensus* λ*q* inf. | 12. *discendi* λ*q* -cedendi | 15. *exaceruatione* *q* -bat. | 16. -bauerunt λ -vav. | *ab* *q* ex | 17. *annos* λ*q* -nis | 18. *illi* λ*q* -s | 19. *qui* λ*q* quia | *in req.* λ*q* om.
- 4, 1 [316, 2] *aliqui* *q* -s | 2. *admixtis* *q* -mistus | *his* *q* iis | 3. *perfectis* λ factis | 4. *quodam* *q* pr in | *deus* λ dominus | 6. *quosd.* intr. *q* < | in λ **om* | *hii* *q* ii | *adnunt.* *q* annunc. | 7. *Sic* λ*q* om | *supra* λ*q* pr sicut | 8. *alio* λ*q* -lia | *posthac* λ*q* add *die* | 12. *enim est* *q* < | *die sermo* *q* < | *et med.* *q* ac m. | 14. *tificem* λ*q* pr ponti | *et* λ*q* om | 15. *comp.* λ conp. | *tempt.* *q* tent. | *similitudine* λ **-m* | 16. *tronum* λ*q* thr. | *oport.* *q* opport.
- 5, 1 [317, 9] *ads.* *q* ass. | 1. 2. *his* *q* iis (bis) | 2. *ignorant et* λ -ranter | 3. *et* *q* om | *etiam* *q* add *et* | 5. *ita* λ*q* Sic | 6. *loco* λ om | *melcis.* λ*q* Melchis. | 7. *praec.* *q* prec. | *illum saluum* λ < | *a morte fac.* *q* < | *lacrim.* *q* -orym. | *exaudit.* *q* add est | 8. *dei* λ om | *his* *q* iis | 10. *melcis.* λ*q* Melchis. | 11. *grandis nob.* *q* < | *ininterpreta.* *q* -pret. | *imb.* *q* imb. | 12. *deberetis* λ -ritis | *rursus* λ*q* sum.
- 6, 1 [318, 2] *perfectionem* *q* -tiora | *rursum* *q* -sus | *fide* λ*q* -dei | 4. *inp.* *q* imp. | *inl.* *q* ill. | *caelestem* λ*q* -te | *sunt facti* *q* < | 5. *Uirtutisque* λ*q* -tesque | 6. *prolapsi* λ -bsi | *rursus* λ -sum | *rursum* *q* -sus | *ipsi* λ*q* -s | 7. *oport.* *q* opport. | *accipit* λ -cepit | 9. *Tametsi* λ tamen si | 13. *Iuravit* λ -bit | 17. *pollicitationes* λ*q* -mis | *inm.* *q* imm. | 18. *imm.* λ inm. | *inp.* *q* imp. | *solacium* *q* solat. | 19. *anchor.* λ ancor. | *habeamus* λ*q* -bemus | 20. *introiit* *q* -ivit. | *melchisedech* λ -chisedec *q* -chisedech.
- 7, 1 [319, 11] *melchisedech* λ -dec | *caede* λ **cede* | 2. *cui* *q* add *et* | *interpreta.* λ*q* -pret. | 3. *Ads.* *q* ass. | 4. *cui* λ*q* add *et* | 6. *adn.* *q* ann. | *sumpsit* *q* add *ab* | 8. *contestatus* *q* -tur | 10. 11. 15. *Adhuc* λ ath. (ter) | 12. *ut* λ*q* add *et* | 13. *altario* *q* -tari | 14. *est* λ om | *sit* λ est | 15. cf. 10 | 15. 17. *melcis.* λ*q* Melchis. | *exurget* *q* -gat | 18. *praecid.* λ*q* praeced. | 19. *proximamus* λ maximamus | 25. *perpetuo* *q* -tuum. | *eis* *q* nobis | 26. *inp.* *q* imp. | *peccatoribus* λ -catis | 27. *cot.* (*q* quot.) *necess.* *q* < | *se* *q* add ipsum.
- 8, 3 [321, 8] *offerenda* *q* -dum | 4. *offerent* λ*q* -ferrent | 6. *sanctum* *q* sanctum | 8. *ueniunt* *q* -nient | 9. *adpraeh.* *q* appreh. | *illorum* *q* eor. | 10. *est* λ om | *mente* λ*q* -m | 11. *patrem* λ*q* fratrem | 12. *peccata* λ*q* -catorum | *illorum* *q* eor. | 13. *ueterabit* λ*q* -vit.
- 9, 2 [322, 7] *inerant* *q* erant | 4. *turbolum* λ*q* -bulum (*q* th.) | *arca* λ*q* -m | 5. *eam* *q* add *erant* | *cherubin* *q* -bim | *non est* **modo* λ < | 7. *et pro* λ*q* om *pro* | 10. *baptismis* *q* -tismatibus | *inp.* *q* imp. | 11. *ads.* *q* ass. | 12. *et* *q* aut | *red. inventa* λ **<* | 13. *asp.* λ adsp. | 14. *imm.* λ inm. | *Et mundauit* λ emundavit *q* emundabit | *uestram* *q* nostr. | 15. *priore* *q* -ri | *accipiat* λ*q* -plant. | 16. *testam.* *q* add est | 18. *ne* *q* nec | 19. *moysen* *q* -se λ Mose | *hysopo* *q* hyss. | 22. *paene* *q* pene | *sane* λ*q* sanguine. | *mund.* **sec. leg.* *q* < | *fusions* *q* eff. | *fuit* λ*q* fit | 24. *factis sanctis* *q* -facta sancta | *introiit*

q -ivit | uerborum lq veror. | 25. saepe l* sepe | 26. dist. lq dest. | 28. oblatuſ q add est | exhaur. l exaur. | apparuit lq -rebit.
 10, 1 [323, 31] Umbra lq -m | bon. fut. q < | isdem q eisd. | accid. lq acced. | 2. non q om | 4. inp. q imp. | Sanguinem lq -ne | 6. 8. holocaust. et q -caut. (bis) | 6. placuit q -cuerunt | 7. capitulo lq capite | 9. dixit q dixi | 10. chr. ihes. lq < | 11. cot. q quot. | 12. sed l sedit q sedet | 13. scabillum q -bellum | 14. Unam lq -na | 16. mente q -tibus | 18. non q add est | 22. Adsp. q asp. | 24. non lq om | 25. est consuet. q < | consolantes lq pr sed | adpr. q appr. | 26. Uoluntarie l -riae | derelinq. lq relinq. | 27. quidam lq quaed. | 28. Inr. q Irr. | testibus l om | 30. uindicta l -m | reddam q retribuam | iudicauit q -bit | 31. incedere lq -cid. | 32. inl. q ill. | susten. q sustin. | 33. obpr. q oppr. | Expect. lq spect. | 34. comp. q comp. | suscipitis l* -cipistis q -cepistis | 36. et lq ut | 37. aliquant. l quant. | tardauit q -bit | 39. filii l om | adq. q acq.
 11, 1 [328, 3] sperandorum q -darum | parentum q apparentium | 2. haec lq hac | 3. intellig. l -leg. | 4. opt. lq obt. | perhibentem lq -te | illum lq illam | 5. enoc l Enoch q Henoch | habebat q -buit | 6. inp. l imp. | deo l om | accid. lq acced. | fit q sit | 7. his q iis | Repetitio vocabuli aptauit in errore scribae posita | heris lq -res | 9. moratus q demor. | 11. sarra q Sara | sterelis q -rilis | et conc. lq in conc. | qui q eum qui re- | 12. et ab l om et | emortuo lq pr hoc | harena l* q ar. | hora lq bram | 13. iusti lq isti | 14. supra q -per | 15. illius q ipsius | 16. repetunt l adp. q app. | caelestis lq -tem | 17. opt. lq obt. | tempt. q tent. | suscip. lq suscep. | 19. parabola q -m | 20. isac lq Isaac | 23.

elegantem l elig. | 25. adfl. q affl. | tempor. lq add peccati | 26. thesauros lq thesauro | inpr. lq impr. | 27. reliquid q -quit | susten. lq sustin. | 29. aegyptii q -ti | 30. hiericho q Ier. | ruerunt q corr. | circuitu l circumiti | 31. raab q Rahab | periit l* peribit | 32. barac l Baruc | sampson lq Samson | ieptas l -pthe q -phte | et samuhel q Samuel | prof. q proph. | 33. deuicerunt q vic. | Opt. lq obt. | 34. extinct. q extinx. | 37. Lapid. sunt lq add secti sunt | tempt. q tent. | Circuierunt l circumier. | adfl. q affl. | 38. et mont. q in mont. | 39. hii lq hi | testimonio l -nium | 40. ne q non.
 12, 1 [338, 20] tantam l -tum | inp. q imp. | Prop. q pr ad | 2. confusionem lq -ne | Adque lq atque | sedit q -det | 3. susten. lq sustin. | ipsos q ipsum | 4. Nondum q add enim | aduersus l -sum | 5. consolationes lq -nis | negleg. q neglig. | 7. disciplinam lq -na | perseuerante lq -rate | offert q add se | 8. filii l* fili | 9. hab. crud. q < | eos l om | multos lq -to | optemperauimus l obt. q obtemperabimus | 11. moer. l mer. | reddit l reddidit q reddet | 13. gressos lq -sus | quis l om | 14. sanctimoniam l -nia | dominum q Deum | 15. inp. lq imp. | 17. lacrim. q lacrym. | 18. tract. q add montem | 22. hier. q Ier. | milium q mill. | frequentiae q -tiam | 23. ecclesiam l -suarum | 24. sparsionem q aspers. | 25. auertimur q -mus | 26. modo q nunc | ego q pr et | 27. inm. q imm. | 28. inm. l inm.
 13, 1 [330, 17] maneat q add in vobis | 2. placuerunt lq latuer. | 4. conub. q connub. | torus q th. | inm. q imm. | 6. adiutor q add est | 9. enim est q < | stabiliri q -re | ambul. l inambul. | 12. suum lq pr per | 13. inpr. q impr. | 16. Beneficentiae l -cientiae | 19. depraec. q prec. | ut q om | 20. ihesum q add Christum |

21. uol. eius q' < | in uob. λ om
in | placuit λq -ceat | cui q' add
est. | saeculorum λq add amen | 22.
ut λ om. | solacii, q' -tii | scripsi λq
-psi | 23. uobis λq om | demiss. λq
dimiss. | italia q' add fratres | uobis
λq add amen.

331, 34. EXP. λ EXPLICIT *EPI-
STULA PAULI APOSTOLI | 35.
FELICITER λ DEO GRATIAS
AMEN.

Act. Apostolorum.

332, 1—4. Quibus etc. λ non habet.

332, 24—333, 6. (Praef.) λ non habet.

333, 12—336, 19. (Capitula LXXIII)

λ alia LXX continet, quae huc ex-
scribere longum est.

336, 21. EXPLICIUNT CAPITU-
LA λ om | 22. INC. IPSA EPI-
STULA λ om.

1, 2 [330, 27] Ads. q' ass. | 4. hieros.
q' Ieros. | audistis q' add (inquit) |
5. baptizabimini λ -zamin | in spir.
λq om in | 6. conuenerant λ -runt |
8. hierus. q' Ierus. | adst. q' ast. |
11. adsumpt. λ -sumt. q' assumpt. |
12. hieros. q' Ieros. | hierus. q' Ierus. |
13. cenac. q' coenac. | manebat λq
-bant | mattheus q' -thaeus λ ma-
theus | alpheī q' -phaei λ Alfei | et
sim. λ om et | 15. Et λq om | nomi-
num λq hom. | 16. impl. λq impl. |
scriptura λq -pturam | compræh.
q' -preh. λ compreh. | 17. Quia λ* q'
qui | 19. hierus. q' Ierus. | achelde-
mac q' Haceldama | 20. Scribt. λq
Script. commoratio eorum λ habi-
tatio eius | 21. sunt congr. λ < |
22. die λq -m | adsumtus q' assumpt. |
23. uocabatur λ -catur | barsabban
λ -sabba q' -sabas | mathian λq Ma-
thiam | 26. matthian λ* q' Mathiam |
adn. q' ann.

2, 1 [338, 12] conpl. λq compl. | pente-
costes λ -ten | 4. aliis λq variis |
5. hierus. q' Ierus. | 7. ecce omnes
λ (*omn.) < | 8. lingua nostra q' -m -m |

9. Et iud. λ *et Iud. q' om et | 10.
phryg. λ Fryg. | pamphil. λq Pam-
phyl. | lybiae q' Libyae | 11. eos loq.
λ < | 12. hoc uult q' < λ om hoc |
13. inr. q' irr. | 14. eleuauit λq lev. |
hierus. q' Ierus. | 16. iohel q' Ioel |
18. ancillas λ -cellas | 22. adpr.
q' appr. | per illum deus q' < | uos
q' pr et | 23. et λ om | adfigentes
q' adfig. | 24. inp. q' imp. | 25. co-
ram me q' in conspectu meo | est
λq add mihi | 26. laetatus q' -tum
λ delectatum | requiescit q' -cet | 28.
Repl. q' pr et | iucunditatem λq -te |
29. defunctus λ pr et | sepultus est
q' om est | 30. lumbi λ ventris | 32.
cui λq cuius | 33. audistis λq -ditis |
34. caelos q' -lum | Dicit autem
q' dixit autem | Dixit dom. λ Dicit
dom. | 35. scabillum q' -bellum | 36.
deus fecit q' < | 37. comp. q' comp. |
38. unusquisque λq add vestrum |
ihesu λ pr domini | sancti spir. q' < |
41. adp. q' app. | illa die q' < | mi-
lia q' mill. | 42. enim λq autem | 43.
fieb. in hier. q' in Ierus. fieb. | 44.
etiam λ enim | 46. Cot. q' Quot. |
domos λ -mus | 47. conl. q' coll. |
cottid. λ cotid. q' quotid.

3, 2 [341, 10] cottid. λ 2, 47 | 2. 3. elemos.
q' eleemos. (bis) | 3. his λq is | tem-
plum λ -plo | 4. cum λq pr in | 6. do
tibi q' < λ tibi dabo | 7. adpraeh.
λ -preh. q' appreh. | manu λ pr ei
q' eius | adl. q' all. | 8. deum λ do-
minum | 10. quoniam q' quod | aelem.
λ elem. q' eleem. | impl. λq impl. |
11. teneret λ -rent | Concurrat q' cu-
curr. | portam λq -ticum | quae
λ qui | 12. miramini λ ammir. |
pietate q' potestate | 13. et deus is.
λ om et | 16. quem λq add vos |
uidetis q' vidistis | 18. impl. sic λ
impl. sic q' sic impl. | 19. uestra
pecc. q' < | 21. caelum quid. q' < |
est λq add deus | 22. Quoniam λ
quia | uobis suscitauit q' suscitabit
uobis | dominus λ om | 23. quaecum-
que λq quae | 24. samuhel q' *muel |

et adn. q ann. | 25. posuit lq dispos. | uestros lq nostros.

4, 1 [342, 30] adn. q ann. | ihesum lq Iesu | 4. milia q mill. | 5. hierus. q Ierus. | 6. calf. lq Caiph. | 8. petrus q post sancto inserit | seniores q add audite | 9. iudicamur lq diiudic. | 10. nomine q add Domini nostri | christi l om | adstat. q ast. | 12. alio aliquo l < | nomen aliud est l n. est al. q al. n. est | oportet lq -teat | 13. conp. q comp. | fuerant l fuissent | 14. quoque l &que | 15. sedere lq secedere | 16. in hierus. lq om in (q Ier.) | manifestum lq add est | 17. comm. lq comm. | 21. demiserunt lq dim. | 21. 22. erat lq fuerat (bis) | 22. autem lq enim | 23. adn. q ann. | 24. dominum lq deum | tu q add es | et mare q om et | 26. Astiterunt l adstet. | 27. uere enim lq < (l *enim) | ciuitatem istam lq -te -ta | 28. tuum lq om | 30. cum lq quod | Sanitates q pr ad | 31. spir. sancto l < | 32. cor q add unum | possidebat l -bant | dicebat l -bant | 33. domini q add nostri | 34. aff. l adf. | praetium lq pretia | 35. Diuidebantur lq -batur | 36. interpretaet. lq -pret. | 37. illum q eum | adt. lq att. | praetium lq pret.

5, 1 [345, 3] ananias l Annan. | saffira lq Saph. | 2. 3. praetio lq pret. (bis) | 2. quandam q quamd. | 3. annan. q Anan. | tempt. lq temt. q tent. | mentire q -ri | fraudare l -res | 5. anan. l Annan. | in q super | audierant. q -runt | 6. sepelierunt l dd eum | 7. est lq add autem | ipsius l eius | introiit q -iuit | 8. Respondit l -dens q Dixit | mulier l om. | 9. tempt. lq temt. q tent. | 11. audierunt l -rant | 13. coniungere se lq < | 15. plateas l -teis | eicer. q eicer. | lect. et q lect. ac | grabatis l -battis | saltem l -tim | eorum q illorum | deunt: lq et l libera-bantur (q -rarentur) ab infirmitate (q -tatibus suis) | 16. hier. q Ier. |

Adf. q aff. | egros q aeg. | ab. sp. q a sp. | imm. q imm. | 17. Exurgens q Exurg. | her. q haer. | 18. illos q eos | 21. Audiens lq Adveniens | ad l in | 22. ueniss. autem q < | 24. autem aud. l < | 25. carcerem l -re | 28. praecepimus l -cip. | repletis q -plestis | hier. q Ier. | introducere lq induc. | 31. deus q post salvatorem inserit | israhel q Israeli | 32. sumus testes l < | 33. dissiceb. lq dissecab. | 34. gamilihel lq -maliel | brebem lq p breve | 35. adt. q att. | 36. hos enim l < | theonas lq Theodas | se esse l < | uir num. lq < | quicumque lq qui | redactus est q -dacti | 39. potestis lq poteritis | eos q illud | 40. Ne q add omnino | 41. christi lq Iesu | 42. non cessabant q post die inserit | chr. ihes. l <

6, 1 [347, 28] graec. l Grec. | hebraeos l -breos | Quod lq pr eo | despici. l dispici. | cot. q quot. | 3. spir. q add sancto | 5. stef. lq Steph. | phil. lq add et. Prochorum | timotheum lq Timonem | anthioc. lq Antidch. | 6. inp. q imp. | 7. domini l dei | hier. q Ier. | 11. audisse q -divisse | deum q pr in | 12. Et lq om | 13. testes falsos q < | dicentes lq qui dicerent | 14. mutabit l -vit | 15. faciem ang. l om faciem.

7, 1 [348, 27] haberent l habeant q habent | 2. abraham q -hae | charram q Charan | 3. tibi monstr. q < | 4. charram ut v. 2 | terram istam q < | 5. Et repr. lq sed repr. | 6. autem q add ei | subicient q subiic. | et septem lq om | 7. iudic. ego l < | deus lq dominus | seruiant lq deserv. | 8. octaua q -vo | 10. aegypti l -tiorum | 14. accersiuu lq arcessiit | cognat. q add suam | 16. sychem q Sich. (bis) | praetio lq pret. | emor l Emmor q Hemor | 17. adpr. (q appr.) autem q < | repromiss. q promiss. | est lq erat | 18. rex alius q < | 19. affl. l adfl. |

patres q add nostros | 21. *enutrit* q nutr. | 23. *impl.* q impl. | 25. *Existimavit* q -bat | *intelleg.* q -lig. | 26. *pacem* q -ce | *noceatis* q -cetis | 27. *proximo* q add suo | *reppulit* q repulit | 28. *quemammōd.* q -admod. | 29. *Fugit* q -git | *mādiām* q -dian | 31. *et facta* q om et | *est* q add ad eum | *domini* q add dicens | 32. *deus* q dominus q sum deus | *et isaac* q et deus Is. q deus Is. | *iacob* q pr deus | *autem* q est | 33. *calciām.* q calceam. | 34. *adfl.* q affl. | *ut liberarem* q liberare | *ueni* q add et | 35. *redempt.* q -dempt. | 37. *Hic* q add est | *uobis suscitabit* (q -vit) q < | 39. *reppul.* q repul. | 41. *illis diebus* q < | *obt.* q opt. | 42. *scribitum* q -ptum | *aut* q et | *obt.* q opt. | 43. *riphām* q Remfam q Rempham | *Et* q om | 44. *patribus* q pr cum | *dispos.* q add illis Deus | 45. *hiesu* q Iesu | *pos.* q pr in | 48. *habitabat* q -bitat | 49. *sedes* q -dis | *scabillum* q -bellum | *requētionis* q requiet. | 51. *Dura* q -ri | *incircumcisi* q -si | *resistitis* q restitistis | *et uos* q pr ita | 52. *cuius uos* q om uos | 53. *dispositionem* q -ne | 55. *intendens* q in-tuens | *hōm. a dextris stant.* q hom. stantem a dextr. | 57. *eic.* q eiic. | *adolesc.* q adolesc. | *uocatur* q -cabatur | 59. *magna.* q add dicens.

8, 1 [352, 17] *hier.* q Ier. | 2. *stef.* q Steph. | *illum* q eum | 3. *diuastabat* q devast. | 4. *pertransiebant* q -ibant | *uerbum* q add dei | 7. *imm.* q imm. | *exiebant.* q -ibant | 8. *enim paral.* q autem paral. | 11. *Att.* q adt. | *magicis* q -giis | 12. *et in* q om et | 13. *adher.* q adhaer. | 14. *hier.* q Ier. | *quia* q quod | *recepit* q -cepisset. | *eos* q illos | 16. *Non-dum* q necdum | *quemq.* q quēnq. | 17. *imp.* q inp. | 18. *inp.* q imp. | *optulit* q obt. | 19. *mīhi* q pr et | *inp.* q imp. | *dixit ad eum* q < | 21. *isto* q hoc | 24. *Praec.* q prec. |

deum q dominum | 25. *rediebant* q -ibant | *hierosolymam* q -ma q Ier-solymam | 26. 27. *hierus.* q Ierus. (m) | 27. *aetiops* q Aeth. | 28. *proph. esaiam* q (Is.) < | 30. *Adc.* q Acc. | *eum* q illum | *intelleg.* q -lig. | 32. *scribt.* q script. | *quam* q quem | *Sicut* q pr et | 33. *illius.* q eius | *tollitur* q -letur | *de* q a | 34. *dicit hoc* q < | 35. *ab* q a | 37. *Versus et hic et in* q deest | 38. *aqua* q -m | 39. *enim* q autem.

9, 1 [354, 21] *ispirans* q asp. q sp. | *cedes* q caedis | 2. *petit* q -tiit | *in* q ad | Nota 2. 13. 21. 28. *hierus.* q Ierus. | 3. *adpr.* q appr. | 4. *terra* q -m | 5. *qui es* q Quis ea | 5. 6. *Durum* — *eam* q om | 6. *Surge* q pr Sed | *dicetur* q pr ibi | *oporteat* q -tet | Nota. 10. 12. 13. 17. *anan.* q Annan. (quinquies) | 11. *illum.* q eum | *surge* q -ns q -ge et | *thars.* q Tars. | 12. *uidet* q -dit | *ponentem.* q inp. q imp. | 13. *Sanctis tuis* q fecerit q < | 16. *pati* q pro nom. meo q < | 17. *inp.* q imp. | *misit me.* q ihesus q < | 19. *aliquot* q -quos | 22. *magis* q pr multo | *Adf.* q aff. | 23. *fecerunt* q add in unum | 25. *autem* q add eum | *subm.* q summ. | *hier.* q Ier. | *tempt.* q temt. q tent. | *quia* q quod | 27. *adpraeh.* q adpreh. q appreh. | *in dam.* q om in | *egerit* q ageret | 28. *Et erat* q Erat autem | 29. *gentibus.* q om | *graec.* q Gree. | *eum.* q illum | 30. *thars.* q Tars. | 32. *petrus* q pr ut | 33. *aenean* q -am | *grabatto* q -bato | 34. *Aeneas* q -nea | *ihesus* q pr dominus | 35. *illum* q eum | *sarone* q -nae | 36. *tabitas* q -ta q -tha | *interpretaet.* q -pret. | 36. 39. *dorcās* q -ca | *placna* q plena | *elem.* q eleem. | 37. *est* q add autem | 37. 39. *cenac.* q coenac. | 38. *ab ioppe.* q ad -n | 39. *Exsurg.* q Exurg. | *ostend.* q add ei | 40. *Tabita* q -tha | 41. *ads.* q ass. | 43. *quend.* q simon. q < | *corarium* q corlar.

10, 2 [357, 11] *et* φ *ac* | *dominum* $\lambda\varphi$ *deum* | 2. 4. *elem.* φ *eleem.* (bis) | *depraec.* λ -*prec.* | 3. *Uidit* φ *pr* *Is* | *nona* ' *hora* *dici* φ < λ *h.* *n.* *d.* | 4. *eum* λ *pr* *in* | *Quid est* λ^* *Qui es* | *memoria* $\lambda\varphi$ -*m* | 5. *accersi* λ^* *arcessi* | 6. *mare* φ *add* *hic* *dicet* *tibi* *quid* *te* *oporteat* *facere* | 9. *adpr.* φ *appr.* | 10. *eis* φ *illis* | 11. *quattuor* φ *quatuor* | *subm.* λ *summ.* | 12. *qua* $\lambda\varphi$ *quo* | 14. *inm.* φ *imm.* | 15. *Quae* φ *Quod* | *ne* ' *tu* *comm.* $\lambda\varphi$ < | 16. *tertio* $\lambda\varphi$ *per* *ter* | 17. *haes.* λ *hes.* | *ast.* λ *adst.* | 20. *et* *descende* (λ *disc.*) φ *om* *et* | *illis* $\lambda\varphi$ *eis* | 22. *Accersire* λ^* *arcess.* | 23. *igitur* φ *ergo* | *eis* φ *illis* | *a* φ *ab* | *ioppe* λ -*n* | 25. *Obuius* φ *add* *venit* | *pedes* $\lambda\varphi$ *add* *eius* | 26. *leuauit* φ *elev.* | 28. *Et* φ *sed* | *inm.* φ *imm.* | 29. *accers.* λ *arcess.* (bis) | 30. *nudus* $\lambda\varphi$ -*dus* | *quarta* λ -*tana* | *ad* *hanc* λ *in* *h.* | 31. *aelem.* λ *elem.* φ *eleem.* | 32. *accersi* λ^* *arcessi* | *coriari* $\lambda\varphi$ -*rii* | 33. *igitur* φ *ergo* | 34. *petrus* *os* λ < | *dixit* φ *pr* *suum* | *comp.* λ *conp.* | *quoniam* φ *quia* | 36. *misit* φ *add* *Deus* | *adn.* φ *ann.* | 38. *pertransiuit* φ -*siit* | *omnes* λ *om* | 39. *hier.* φ *Ier.* λ *pr* *in* | *Quem* λ *add* *et* | 41. *in* $\lambda\varphi$ *non* | 43. *peccatorum* λ *pr* *omni-um* | 45. *obstip.* φ *obstup.* | *uenerant* λ -*runt* | 48. *in nomine* *etc.* φ *baptizari* *in nomine Domini Iesu Christi* | *maneret* λ -*rent*.

11, 2 [350, 5] *ascend.* *autem* φ < | *in* φ *om* | **Nota** 2. 22. 26. *hier.* φ *Ier.* | 5. *ioppe* λ -*n* | *uisionem* $\lambda\varphi$ *add* *descendens* *vas* *quoddam* *vel-* | *quattuor* φ *quatuor* | *subm.* $\lambda\varphi$ *summ.* | 6. *quod* λ *quo* | 8. *inm.* φ *imm.* | *introiuit* λ -*iit* | *os* $\lambda\varphi$ *pr* *in* | 9. *ne* *comm.* λ < | 10. *rurs.* *omn.* φ < | 11. *conf.* *tres uiri* φ *vir* *tr.* *conf.* | *adst.* φ *ast.* | 12. *haes.* λ *hes.* | *sex* $\lambda\varphi$ *pr* *et* | 13. *domu* $\lambda\varphi$ -*mo* | *accersi* λ *arcessi* | 15. *Decidit* φ *cec.* | 16. *Record.* $\lambda\varphi$ *add* *sum* | *baptizamini* $\lambda\varphi$ -*zabimini* | 17. *illi* $\lambda\varphi$ -*s* | 18. *Ergo* $\lambda\varphi$ *add* *et* |

deus *etc.* φ *poen.* *dedit* *Deus* *ad* *vit.* | 19. *phoenicem* φ -*cen.* λ *Foenicem* | **Nota** 19. 20. 22. 23. 26. 27. *antioch.* λ *Anthioc.* | 20. *uiris* $\lambda\varphi$ -*ri* | *cyrinei* λ -*renei* φ -*renaei* | *ad* $\lambda\varphi$ *pr* *et* | *graec.* λ *Grec.* | *adn.* φ *ann.* | 21. *Multusque* λ *multus* *quidem* | 22. *usque* φ *add* *ad* | 23. *proposito* φ *pr* *in* | 24. *adp.* φ *app.* | 25. *autem* φ *add* *Barnabas* | *thars.* φ *tars.* | 26. *sunt* φ *add* *ibi* | 29. *proposuerunt* φ *add* *singuli*.

12, 1 [351, 28] *adfl.* φ *affl.* | *adp.* φ *app.* *ut* | *adprehendere* φ -*t* (*app.*) | 4. *adpr.* φ *appr.* | *quattuor* φ *quatuor* | *custodire* *eum* φ -*diendum* | 6. *ipsa* $\lambda\varphi$ *pr* *in* | 7. *ast.* λ *adst.* | *excitauit* λ *suscit.* | 8. *calcia* φ -*cea* | *gallicas* λ -*culas* φ *caligas* | 9. *sequeb.* $\lambda\varphi$ *add* *eum* | *acstim.* φ *existim.* | 13. *uidendum* $\lambda\varphi$ *audiend.* | *rhode* λ *Rodae* | 15. *adf.* φ *aff.* | 16. *obstip.* φ *obstup.* | 17. *Adnuit* $\lambda\varphi$ *Annuens* | *Enarr.* $\lambda\varphi$ *narr.* | *alium* $\lambda\varphi$ *pr* *in* | 18. *de petro* ' *fact.* *ess.* φ < | 21. *die* φ *pr* *autem* | *uest.* λ *add* *est* | *Sedit* λ *add* -*que* | *cont.* φ *conc.* | 22. *adclam.* φ *acclam.* λ *clam.* | 23. *consumpt.* λ -*sumt.* | *expir.* λ *exspir.* | 24. *Uerbum* $\lambda\varphi$ *add* *autem* | 25. *hier.* φ *Ier.* | *Adsumpto* λ -*sumto* φ *assumpto*.

13, 1 [363, 14. 15] *antioch.* λ *Anthioc.* | *symeon* λ *Simeon* φ *Simon* | *manes* λ -*naen* φ -*nahen* | *tetharcae* $\lambda\varphi$ -*trar-chaae* | *coll.* φ *coll.* | 2. *dixit* φ *add* *illis* | *Separate* $\lambda\varphi$ -*gregate* | **Nota** 2. 43. 50. *barnaban* φ -*bam* | *barn.* .. *saulum* φ < | *quod* φ *pr* *ad* | *adsumpsi* φ *ass.* λ *adsumsi* | 3. *inp.* φ *imp.* | 6. *paphum* λ *Phafum* | *quend.* *uirum* λ < | 7. *accitis* λ^* φ *accersitis* | *dei* λ *domini* | 8. *interpret.* $\lambda\varphi$ -*pret.* | 10. *fili* λ^* -*us* | *omni* φ -*s* | 11. *caecidit* $\lambda\varphi$ *cec.* | *circumiens* $\lambda\varphi$ -*cuiens* | 12. *doctrinam* φ -*na* | 13. *papho* λ *Phafo* | *eo* $\lambda\varphi$ *pr* *cum* φ *add* *erant* | *pamphiliae* φ -*phyl.* | *hier.* φ *Ier.* | 14. *per gentes* $\lambda\varphi$ *Pergen* | *antioch.* λ *Anthioc.* |

pisidae λ*q* -diae | 17. *excelso* λ -ten-
to | 20. *samuhel* *q* -muel | 22. *cui et*
q om *et* | *faciat* λ*q* -ciet | 25. *sum*
λ*q* add *ego* | *calciam.* *q* *calceam.* |
27. *hier.* *q* *Ier.* | *omne* λ -m | *impl.*
q *impl.* | 28. *eum* *q* *eo* | 29. *scribta*
λ -pta *q* -pta *erant* | *posuerunt* *q*
add *eum* | 30. *mortuis* λ*q* add *tertia*
die | 31. *hier.* *q* *Ier.* | 32. *adn.*
q *ann.* | *ea* λ**q* *eam* | 33. *adinpl.*
q *impl.* | *scribt.* λ*q* *script.* | 34. *susci-*
tauerit *q* -tavit | 36. *sua* *q* *pr in* |
adp. *q* *app.* | 37. *suscit.* *q* add *a*
mortuis | 38. *adn.* *q* *ann.* | 39. *ab*
q *pr et* | *Non* λ*q* *pr quibus* | 40.
uobis λ om | 41. *contemptores* *q*
-tempt. | *credit* λ*q* -detis | 44. *paene*
λ*q* *pene* | *domini* *q* *Dei* | 46. *repel-*
litis λ *reppulstis* | *iudicastis* λ *de-*
iudic. | 47. *lumine* λ -men *q* -cem |
49. *per* λ *in* | 50. *relig. mul.* *q* < |
Legas excit. | *persecutionem* λ *seditionem.*

14, 1 [368, 20] *iconii* λ *in Iconio* | *synag.*
λ*q* *pr in* | *crederet* λ -rent | *graec.* λ
Grec. | 2. *increduli* λ -dibiles | *fuerunt*
λ -rant | *gentilium* λ*q* *gentium* | 5. *inp.*
λ*q* *imp.* | *adficerent* *q* *aff.* λ *adfligerent* |
6. *Intelleg.* *q* -lig. | *euangelizauerunt*
λ*q* -zantes *erant* | 7. *in* λ*q* om | 8.
hab. fid. *q* < | 10. *lycaoniae* λ*q*
-nice | *Dei* λ*q* *Dii* | *hominum* λ*q* -ni-
bus | 11. *barnaban* *q* -bam | 12. *fe-*
rens ad ianuas λ*q* *ianuas adferens*
(*q* *aff.*) | 14. *Annunt.* λ *adn.* *q* *an-*
nunc. | *et mare* λ om *et* | 15. *in uias*
λ*q* om *in* | 16. *Inpl.* λ*q* *impl.* *uestra*
q *nost.* | *Nota* 18. 20. 25. *antioch.*
λ *Anthioc.* | *aestim.* *q* *existim.* | 21.
Exhortantes λ*q* add -que | 22. *praesb.*
λ*q* *presb.* | *orassent* λ *orantes* | 23.
pamphil. *q* -phyl. | 24. *in pergen* '
uerb. dom. *q* (*Perge*) < | 25. *conpl.*
λ*q* *compl.* | 26. *deus* λ *dominus* |
Quia λ*q* *pr et.*

15, 1 [368, 9] *saluari* λ -vi *fieri* | 2. *ad-*
uersum λ*q* -sus | *illis* λ*q* *aliis* | *praesb.*
λ*q* *presb.* | 2. 4. *hier.* *q* *Ier.* | 3. *igi-*
tur *q* *ergo* | *pertransiebant* *q* -ibant |

phoenicem λ *Foenicen* | *conuersatio-*
nem *q* -versionem | 4. *a sen.* λ*q* om
a | *Adnunt.* *q* *annunc.* | 5. *her.* *q*
haer. | *crediderant* *q* -runt | 7. *in*
nobis eleg. ' *deus* *q* < | 8. *spir. sanct.*
λ < | 10. *tempt.* λ *temt.* *q* *tent.* |
inp. *q* *imp.* | *cervicem* λ*q* -ces | 11.
ihesu *q* add *Christi* | *credidimus*
λ*q* *credimus* | 11. 14. *quemammod.*
λ*q* -admod. | 12. *barnaban* *q* -bam |
fec. deus *q* < | 14. *Simeon* λ*q* -mon |
enarr. λ*q* *narr.* | 15. *proph.* λ*q* add
sicut scriptum est | 16. *aedif.* *q*
reaedif. | *dauid* λ om | *cecidit* λ*q*
dec. | 18. *dico* λ*q* *iudico* | *deum* λ
dominum | 22. 25. *eleg.* *q* *elig.* |
Nota 22. 23. 30. 35. *antioch.* λ *An-*
thioc. | 22. *barnabas* λ* -sabbas *q* *sabas* |
25. *barnaban* λ*q* -ba | 28. *inp.* *q* *imp.* |
necessario *q* -ria | 29. *suffoc.* *q* *pr*
et | *agitis* λ*q* *agetis* | 30. *igitur* *q*
ergo | 31. *consolationem* λ*q* -ne |
33. *ibi* *q* add *aliquanto* | *miserant*
λ -runt | 34. *et in Fuld.* *et in Am.*
deest. | 36. *barnaban* *q* -bam | 37.
ads. *q* *ass.* | *cognominatur* *q* -naba-
tur | 38. *ut* λ om | *a* *q* *de* | *pamphil.*
λ*q* -phyl. | *recipi* λ add *eum* | 39.
quidem λ om | *sumto* λ *ads.* *q* *as-*
sumpto | 40. *domini* *q* *Dei* | 41. *prae-*
ciens etc. λ om.

16, 1 [370, 19] *in* λ*q* om | *uiduae* λ *In-*
deae *q* *Iudaeae* | 2. *bonum* λ om |
3. *Ads.* λ*q* *pr et* (*q* *ass.*) | *gentilis*
esset *q* *erat gent.* | 4. *pertransiret*
λ*q* -rent | *essent* *q* *erant* | *hier.* *q*
Ier. | 5. *cott.* λ *cot.* *q* *quot.* | 6. *phryg.*
λ *Fryg.* | *a spir.* λ *ab sp.* | *uerbum*
q add *Dei* | 7. *moesiam* λ*q* *in Mys.* |
temt. *q* *tent.* | *ire* *q* add *in* | *bithyn.*
q *Bythin.* | 9. 10. 11. *mached.* λ*q*
Maced. | *depraec.* λ*q* -prec. | 10. *quod*
λ *quia* | 11. *samotrachiam* λ*q* -thra-
ciam | 12. *philippis* *q* -pos | *partis*
λ -te | *consistentes* λ*q* -ferentes | 15.
Depraec. λ*q* -prec. | 16. *pythonem*
λ *pith.* *q* *pyth.* | 17. *adnunt.* *q* *an-*
nunc. | 19. *exiit* λ*q* -iuit | *Adpraech.*
λ -preh. *q* *appreh.* | *in* λ* *ad* |

20. *annunt.* λ *adn.* q *annunc.* | 22. *concurrūt* q *cucurr.* | 23. *inp.* λq *imp.* | *custodībūs* λq -stodi | *custodirent* λq -ret | 24. *ligno* λ *pr in* | 25. *adorantes* λ *add deum* q *orantes* | *laudabant deum* λ *hymnum dicebant* | 26. *aperta sunt* ' *statim* q < | *ostia omn.* q < | 27. *apert.* *ian.* q < | 28. *autem* λ *om* | *magna voce* q < | *fec.* ' *tibi mali* λ < q *tibi mali fec.* | 29. *paulo et sil.* ' *ad ped.* λ < | 31. *dominum ihesum* λ -no Iesu | 32. *erant* λq *cum omnibus qui erant* | 33. *omnes* λq -nis *domus eius* | 34. *Adp.* q *app.* | 35. *lectores* λq *lict.* | *dimittite* q -mitte | 37. *occulte* λ *abscondite* | *eic.* q *eiic.* (bis) | 39. *depraec.* λq -prec. | *deducētes* λq *educ.* | *ut* λ *add et* | *de urbe* λ *urbem*.

17, 1 [373, 3] *amphip.* λ *Amfip.* | *Nota* 1. 13. *thessallon.* λq -salon. | 2. 11. 23. *scribt.* λq -pt. | 3. *chr.* *ihes.* q < | *Nota* 3. 18. 23. 30. *adnunt.* q *annunc.* | 5. *adsum.* q *assum.* | *adsist.* q *assist.* | 6. *orbem* λq *urbem* | 7. *se* λq *esse* | 9. *accepto satis ab* q -pta *satisfactione a* | 10. *Qui* λ^o *om* | *adueniss.* q *veniss.* | 11. *thessallonicae* λ -salonice q -salonicae | *cott.* λ *cot.* q *quot.* | 12. *gentil. mul.* q < | 13. *illuc* λ *illic* | 15. *perdux.* λq *add eum* | 16. *idolatr.* q *idololatr.* | 17. *audierant* λq *aderant* | 18. *seminator uerborum* λq *seminiverbius* | 19. *adpraeh.* λ -preh. q *appreh.* | *Nota* 19. 22. 34. *ariop.* q *Areop.* | 21. *autem* λ *enim* | 22. *superstitiosos* λq -tiosiores | 23. *et* λ *om* | 24. *inhabitat* q *hab.* | 25. *in aliq.* λq *om in* | 26. *habitationes* λq -nis | 27. *adtractent* q *attrect.* | 28. *uestrum* q *vestrorum* | 29. *sumus* λq *simus* | *lapidibus* λq *lapidi* | 31. *qua* q *quo* | *iudic.* λq *add est* | 32. *inr.* q *irr.* | 33. *eorum* λ *ill.* | 34. *adhaer.* λ -her. | *dionys.* λ -nis.

18, 1 [375, 11] *corinthum* λ -tum | 2. *roma* λq *pr a* | *Et acc.* λq *om Et* |

3. *operab.* λ *add .erat autem q erant autem* | *scenofact.* λ *scenae fact.* | 4. *et in Fuld.* *et in Am.* *deest.* | 5. *de* λ *a* | *mached.* λq *Maced.* | *ihes. chr.* λq < | 6. *autem* λq *add eis* | *uestim.* λq *add sua* | 7. *nom. titi* λ * < | 10. *adp.* q *app.* | 11. *autem* q *add ibi* | *apud eos* λ *in eis* | 13. *suadet* λq *persuad.* | 15. *legis uestrae* q -ge -tra | 16. *minauit* q *emin.* | 17. *adpraeh.* λ -preh. q *appreh.* | *sostenen* q -thenem | *percut.* λq *add eum* | 18. *syriam* q *pr in* | *totonderat* λ -runt | *cencris* q -chris | *Habebat* λ -bant | 19. 21. 24. *eph.* λ *Et.* | *disputabat* λ -tavit | 20. *ampliore* λq -ri | 22. *antioch.* λ *Anthioc.* | 23. *phryg.* λ *Fryg.* | 24. *natione* q *genere* | 24. 28. *scribt.* λq -pt. | 25. *in ihesu* λq *om in* | 26. *adsums.* q *assumps.* | *dei* q *Domini* | 27. *scribs.* λq -ps. | *uenissent* λq -set | *crediderunt* λq -rant.

19, 1 [377, 3] *Et* λq *ut* | *eph.* λ *Et.* | 2. *illi* q *add dixerunt* | 4. *baptismum* λ -ma q -mo | 6. *inp.* q *imp.* | *manus* λ -num | 9. *uia* λ *viam** q *viam Domini* | *cott.* q *quot.* | *scola* λq *schola* | *tyr.* λq *add cuiusdam* | 10. *domini* λq *add Iudaei atque gentiles* | 11. *manus* q -num | 12. *uel* q *et* | *semicinctia* λ -cintia | 13. *Temt.* q *Tent.* | *circum-* λ *circu-* | 14. *scheuae* (λq *Sc.*) *iud.* q < | *fili* λq -lii | 16. *homo in eos* q < | 17. *accidit* λq *cec.* | 18. *adnunt.* q *annunc.* | 19. *his* q *eis* | *combuser.* q -busser. | *praet.* λq *pret.* | *miliū* q *mill.* | 20. *uerbum dei* (λ *domini*) ' *cresc.* q < | 21. *pos.* λq *propos.* | *Nota* 21. 22. 29. *mached.* λq *Maced.* | *hierosolymis* λq -mam (q *Ier.*) | 22. *et m.* λq *in M.* | 23. *Factum* λq -ta | *in* q *om* | *domini* λ *om* | *Nota* 24. 27. 28. *dianae* λ *Dean.* (34. **Dian.* 35. *Dian.*) | 25. *adq.* (q *acq.*) ' *est nobis* q < | 26. *paene* λq *pene* | 27. *deas* λq *om* | *reputab.* λ *dep.* | 29. *impl.* λq *impl.* | *aristharco* λ *Aristarcho* | 33. *ergo*

q autem | rat. redd. q < | 34. est una q < | 35. Uiri eph. λ Viri Et. | 38. aduersum λq -sus | pro consuli- bus λq proconsules | 39. quer. λq quaer.

20, 1 [379, 21] Exh. λq pr eθ | 1. 3. mached. λq Maced. | 4. eum λ cum eo | pyri q Pyrrhi | aristharcus λ -harchus q -archus thycicus λq Tych. | trof. q Troph. | 5. Hic λq hi | sustinuerunt λ -nebant | troadae q -de | 6. azim. λq azym. | 7. Una λ pr In | eis q pr cum | 8. lampades λ -dae | 8. 9. cen. q coen. (bis) | 9. adul. q adul. | euty- cus λq -chus | fenestra λq -m | paulo prolixius λq diu Paulo | Ductus λ educt. | 10. Noli λq -te | eo q ipso | 11. adl. λq all. | in λ ad | 13. nauig. λ enavig. | 14. Adsumto q assumpto | 15. alia die q om die | adpl. q appl. | 18. pentecosten q -tes | hier. q Ier. | 19. lacrim. q -cryn. | temt. q tent. | 20. util. λ pr vobis | 20. 27. ad- nunt. q annunc. | 20. dominum eis. λ -no eis. | 22. allig. ego λ < | hier. q Ier. | sint λ sunt | 23. prot. mīhi q < | meae λq me q pr Ierosolymis | manent λ add in Hierosolymis | 24. praet. λq pret. | minist. q add verbi | 28. Adt. q Att. | greci λq -gi | adq. q acq. | 29. rapaces λ graves | graegi λq gregi | 30. exsurg. q exurg. | 31. memoriam λq -ria | die λ pr in | lacrim. q -cryn. | 32. Quia λq qui | 33. aut aur. q et aur. | concup. q add sicut | 36. cum omnibus illis orauit q < | 37. factus λ om.

21, 1 [381, 31] choum. λ Cho q Coum | rhod. λ Rod. | pataram λ -ra | 2. in λ om | phenicem λ Foenicen q Phoe- nicen | 3. par. q appar. | cyprum λq -ro | erat exp. q < | 4. hieroso- lymam λ -ma q Ier. | expletis λ -pli- citis | 6. in nauem q om in | 7. ex- plicata λ -plicita q -pleta | ptolo- maida λq -m | 8. domum λ pr in | unus λ om | 9. fil. quatt. q (quat.) < | 11. 13. 31. hier. q Ier. (ter) | 12. 17. hierosolymam λ -ma q Ier. (bis) |

15. ascendamus λq -debamus | hier. q in Ier. | 16. adduc q add secum | nasonem λq Mnas. | 19. fec. deus q < | 20. 38. mil. q mill. | 23. 38. quatt. q quat. | 24. 26. 32. adsumt. q assumpt. (ter) | inp. q imp. | 25. scribs. λq -ps. | 26. Adnunt. q an- nunc. | 27. autem λ enim | de λ a | 28. omnem λq -nes | 29. troph. λ Trof. | introd. λ ind. | 30. 33. adprach. λ preh. q appreh. | traheb. λq add eum | 32. decucurr. q decurr. | 33. allig. q pr eum | 37. graece λ Grec. | 39. tharso q Tarso | 40. adn. λq ann. | adl. λq all. | hebraea (λ -rea) ling. q <

22, 2 [304, 18] hebraea λ -rea | loquitur λ -queretur | 3. dixit q -cit | tharso q in Tarso | ista ciuitate λ -m -m | gamaliel q -liel | 4. custodias λ -dia | ac λ et | 5. mīhi test. λ < | epist. λq pr et | 5. 17. 18. hier. q Ier. | 6. adpr. q appr. | 7. Deci- dens λq pr Et | 8. qui λq Quis | 10. oport. te λq < | 12. Anan. q Anan. | habit. q cohabit. | 13. adst. q ast. | 16. Exsurge q Exurge | et bapt. λ om et | 18. recipiunt λq -pient | 19. Ego λq pr Et | cedens λq caed. | 20. funderent sanguinem λq -deretur -guis | stabam λ adst. q ast. | 21. ad λq in | 22. eiusm. q huiusm. | 23. proiq. q proiic. | 24. adcl. q accl. | 25. adst. q ast. (bis) | Dixit q -cit | 26. nunt. q nunc. ei | ciuis λ -ves | 27. mīhi q add si | 28. summa λ pe- cunia | ciuitatem q -vilitatem | 29. ligasset λq allig.

23, 1 [386, 13] cono. q pr in | 2. anan. λ Anan. | adst. q ast. | 3. ad eum dix. q < | 4. adst. q ast. | 5. male- dices λ -cis | 6. resurr. λ pr de | 8. Sadducei λq -caeī | Phar. λ Far. | utrumque λq utraq. | 9. exsurg. λq surg. | 11. ads. q ass. | hier. q in Ier. | romae λq pr et | 12. Colleg. λq add se | 13. XL q add viri | 14. ad λ om | 15. consil. λq concil. | producant λq -cat | adpr. q appr. | 16. nuntiavitq. λ narravitq. | 18. ads.

λq ass. | uocans λq om | *Habens*
 λq -bentem | 19. *Adpraeh.* λ -preh.
 q Appreh. | 20. *paulum prod.* q < |
certius λ pr *et | 21. *ei* λ om | *XL*
 q pr *quam* | 23. *aequites* λq eq. |
lanciar. λq -cear. | 24. *ium.* λq pr
 et | *inp.* q imp. | *eum* λq saluum |
praesidem q add *timuit enim* — *pe-*
cuniam | 27. *conpraeh.* λ -preh.
 q compreh. | *Et cogn.* λq om *Et* |
 28. *obic.* q obiic. | 29. *crimen* q -mi-
 nis | 30. *parauerunt ei* q -rant illi |
 31. *Ads.* q ass. | *irent cum eo* q < |
 35. *accusatores* λ pr et λq add *tui.*
 24, 1 [388, 27] *annan.* λq *Anan.* | 3.
prudent. λq provident. | 4. *protra-*
ham λq pr *te* | *ut* λq om | 6. *ad-*
praehendimus (λ*-preh.) q apprehen-
 sum volumus — *venire* [v. 7. 8] |
 10. *adn.* q ann. | *esse* λ add q pr
te | 11. *dies mihi* q < | *hier.* q Ier. |
 13. *acc. me* q < | 14. *her.* q haer. |
deo q pr et | *scribt.* λq -pt. | 17. *elem.*
 q eleem. | 19. *accusarent* λq -sare |
 21. *ac* λq *hac* | 22. *ui* λ *via* q *via*
hac | *lysias desc.* λ < | 23. *prohib.*
de suis q < | 24. *ihesu christo*
 (λ -m -tum) q < | 25. *cast.* λ pr *de* |
Timef. q tremef. | *oport.* q opport. |
accersiam q accersam | 26. *quia*
 q quod | *ei dar.* λ < | *accersiens*
 q -sens λ arcessiens.
 25, 1. 3 [390, 10. 14] *hier.* q Ier. | 2. *au-*
dier. λq adier. | 3. *aduersus* λ -sum |
in λ om | *eum interf.* q < | 7. *hier.*
 q Ier. | *obic.* q obiic. | 8. *autem*
 q om | *lege .. templo .. caesare*
 λq -m .. -lum .. -m | *quicq.* q quidq. |
 9. *iudaeis* q post *praestare* inserit |
Respondens .. dixit λ -spondit .. et
dixit | *hierosolymam* λ -ma q Ier. |
 10. *ibi* λ *ubi* | *Iudaeis* λ -aeos |
 11. *indignum* λq dign. | *hi* λ *isti* |
 12. *consil.* (q concil.) λq pr *cum* |
 14. *plures* λ aliquot | 15. *hier.* q Ier. |
 16. *consuet. rom.* q < | *donare*
 q damnare | 17. *iussit* λq -si | 19.
adf. q aff. | 20. *Haes.* λ Hes. | *hier.*
 ut v. 9 | 21. *augusti cognitioni* λq ad

Aug. -nem | 22. *autem* q add *dixit* |
 23. *Iubente* λ pr et | 24. *dixit* q -cit |
hier. q Ier. | *petens* q -tentes | *hic*
clam. q acclam. | 25. *eum morte* q <
 26, 1 [392, 1] *Permittetur* λq -titur |
 3. et λq om | *omnia* q add et | 4. *Hier.*
 (q Ier.) λq pr in | 7. *qua* q -m | *ser-*
uiant. λq deserv. | 9. *nazareni* λ -rei |
contraria λ* contra | 10. *hier.* q Ier. |
 12. *comp.* λ comp. | 13. *in uia uidi*
 λ < | *simul mecum* λq < | 14. *terra*
 λq -m | *hebraica* λ -raeica | 15. *sum*
 λ om | 16. *exsurge* λ et surge q ex-
 urge | 17. *populo* λ -lis | 18. *peccat.*
 λ add *suorum* | 19. *caelestis uisionis*
 q -ti -ni | 20. *in hier.* λq om in
 (q Ier.) | *omni regione* q -nem -m |
iudeae q -daeae | 20. 23. *adnunt.*
 q annunc. | 21. *conpraeh.* λq com-
 preh. | *temt.* q tent. | 22. *sunt loc.*
 q < | 24. *reddentem* λq -te | 25. *At*
 λ Ait q Et | *inquit* λ om | 26. *quicq.*
 q quidq. | 29. *sed* λ add et q *etiam* |
eos q om λ *hos* | 30. *surr.* λ exsurr.
 q exurr. | *ads.* q ass. | 31. *uinculis*
 λ -culorum.

27, 1 [393, 13] *eum nauig.* q < | 2. *au-*
tem q om | *adrum.* λ hadrum. | *In-*
cipientes λ -tem | *sustulimus* λ egressi
 sumus | *aristharco* λq -tarcho | *ma-*
ched. λq Maced. | *thessallonicense*
 λ thessalon. q -salonicensi | 4. *cy-*
prum λ -ro | 5. *pamphil.* λq -phyl. |
lyciae λ Ciliciae | 7. *gnidum* λ Cium |
Navig. λq adnavig. | *iuxta* λ secun-
 dum | 9. *praeterisset* q -ilsset | *con-*
sol. q add *eos* | 11. *nauclerio* q
 -clero | 12. *phoenice* λ -m q -n |
chorum q Corum | 13. *Asp.* λ Adsp. |
asson λ Asso | *craetam* λq Cretam |
 14. *autem* λq add *misit se* | 16. *In-*
sulam q pr in | *caudam* λq -da |
obt. λ opt. | *scaf.* λq scaph. | 17.
syrtim λ -tem | *Subm.* λq summ. |
base λq vase | 18. *Ualide* q -da |
 20. *sole autem* q < | *imm.* q imm. |
 21. *tollere* λ egredi | 23. *Adst.* q Ast. |
enim λq add *mihi* | 24. *ass.* λ ads. |
 25. *meo* λq om | 27. *nox* λ nos | *adria*

λ Hadr. | 28. Qui q add et | *subm.*
λ summ. q summ. bolidem | 29. *quatt.*
q quat. | 30. *scaf.* λq scaph. | *obt.*
λ opt. | *inc. a prora* λ < | 33. *hodie*
die q < | 36. *facti autem* λq < |
adsums. q *assumps.* | 38. *adleuab.*
λq -viab. (q all.) | *tritt.* λq trit. |
39. *eic.* q *eiic.* | 40. *abstul.* q *sustul.* |
stricturas λq *iuncturas* | *aurae flat.*
λ < | 41. *bith.* q *dith.* | *inp.* q *imp.* |
imm. λ *inm.* | 43. *mittere* q *emitt.* |
se λ add *in mare* | 44. *essent* q *erant* |
animae λ* om.

28, 1 [396, 24] *militene* q *Melita* | *uoca-*
tur q -*datur* | 2. *pyra* q *pruna* |
imm. λ *inm.* | 3. *aliq.* λ om | *imp.*
λ *inp.* | 4. *in* λq *de* | *hic* λ *iste* |
non sinit q add *eum* λ *eum non di-*
misit | 6. *extim.* λq *existim.* | *sperant.*
q *expectant.* | *eo* λ *eum* | 7. 8. *publii*
λ *Puplii* (bis) | 8. *dysint.* λq -ent. | *inp.*
q *imp.* | 9. *et omnes* q om *et* | *insula* λ *pr*
ipsa | 10. *inp.* q *imp.* | 11. *nauem alexan-*
drinam λq -vi-na | *castrorum* q -to-
rum | 12. *syracusam* λ -sas | 13. *re-*
gium q *Rheg.* | *secunda* λ -do | *pu-*
teolos λ -lis | 15. *et tribus tabernis*
q *ac tres Tabernas* | 16. *veniss. aut.*
q < | *sibimet* λ om -met | 17. *hier.*
q *Ier.* | 18. *causa esset* q < | 20.
adl. q *all.* | 22. *nunt.* λ *adn.* q *an-*
nunc. | 23. *plures* q -rimi | *eis* λ *eos* |
ex λ *et* | 25. *esaiam* q *Is.* | 26. *ad*
eos λ om | *intelleg.* q -lig. | *Et* λ om |
spersp. q *persp.* λ *videbitis* | 27. *com-*
praess. q -press. λ *conpress.* | *in-*
telleg. q -lig. | 28. *ipsi. et* q < |
29. *Vers. deest tum in Fuld. tum*
in Am. | 30. *conducto* λ -tu | 31. *ne-*
mine prohibente λq *sine prohibi-*
tione | *Amen* q om.

398, 30. *EXP. ACTUS APOSTO-*
LORUM λ *EXPLICIT LIBER*
ACTUUM APOSTOLORUM. DEO
GRATIAS AMEN.

Epistolae canonicae.

398, 31. *INC. EPISTULAE CANO-*
NICE | 32. *INC. PROLOGUS*

399, 1—27. *Non ita ordo est* etc. |
29. *EXPL. PROLOGUS* | 29. 30.
INC. ALIUS PROLOGUS

400, 1—3. *Iacobus* etc. | 5. *EXPL.*
PROLOGUS

Ista omnia in cod. Am. desiderantur.

Epistola Jacobi.

400, 5. *INC. CAPITULA* λ *INCI-*
PIUNT CAPITULA | 7. *insecutioni-*
bus λ *inritat.* | 8. *dei furorem* λ *do-*
mini fore | 13. *diuit. cael.* λ < |
14. *consument* λ -munt | 15. *impleri*
λ *impleri* | *omnifariam* λ -ria | 16.
seueritatem λ -te | *iusti iudicis*
λ om | 17—19. *Capitula VIII et*
VIII λ < | 17. *moto* λ *remoto* | *et*
aelem. λ om | 18. 19. *quod — exa-*
nime λ *et fide sine operibus* | 21.
edomabile malum λ *domabili* | 23.
ferre λ *fore* | 24. 25. *quod — in-*
currere λ om | 26. *incertum* λ -to |
27. *saeculi diuitum iniustorum* λ *di-*
vitum | 27. *retributionem* λ -ne |
29. 30. *ipsius* λ om | *et quod — talia*
λ om | 32. *conuersoribus* λ *conver-*
sationibus | 34. *EXP. CAPIT. SCI.*
IACOBI λ *EXPLICIUNT CAPI-*
TULA DE EPISTULA IACOBI. |
35. *INC. IPSA EPISTULA* λ *IN-*
CIPIT EPISTULA IACOBI.

1, 1 [491, 2] *tribus* λq -bubus | 2. *tem-*
ptationibus uariis q *tentationes va-*
rias | 4. *autem* λ om | *habeat* q -bet |
5. *sapientia* λ -m | *inpr.* q *impr.* |
8. *duplici* λq -plex | *inconst.* q *add*
est | 10. 11. *faen.* q *foen.* (bis) | 11.
marcescit λq -cet | 12. *tempt.* λ *temt.*
q *tent.* | *Quoniam* λ *quia* | 13. 14.
tempt. q *tent.* (quinquies) | 13. *quia*
λq *quoniam* | 14. *inl.* q *ill.* | 15. *Dein*
λ *dehinc* q *Deinde* | 18. *Uoluntarie*
λ -riae | *genuit* λq *pr enim* | *init.*
aliq. λ < | 19. *dilecti* q -ssimi |

21. *abic.* q *abiic.* | *imm.* q *imm.* | *uerbum* λ *add dei* | 23. *comp.* λ *comp.* | 24. *autem* λq *enim* | 25. *lege perfecta* q -m -m | *permanserit* λq *add in ea* | 27. *religio* λ *add autem* | *imm.* q *imm.* (bis).

2, 1 [102, 15] *acceptionem* λq -ne | 2. *conuentu uestro* q -m -rum | *anulum* q *ann.* | 3. *eum* λq *pr in* | *dixeritis* λq *add ei* | *scabillo* q -bello | 5. *repromisit* λ *prom.* | 6. *trahunt* λ *adtrahunt* | 8. *Diligis* q -ges | *facis* λq -citis | 11. *moecaberis* λ **mechab.* q *moechab.* (bis) | 13. *fecit* λ -cerit | *Superexultat* λq -altat | *iudicio* q -cium | 15. *aut* q *et* | *sunt* λq *sint* | *cot.* q *quot.* | 16. *de* q *ex* | *calefaciemini* λ -ficamini q *facimini* | *corpori* λ -s | 17. *ipsam* λq *ipsa* | 18. *quis* λ *aliquis* | 20. *otiosa* λ* q *mortua* | 23. *illi* λ *ei* | 25. *autem** q *om* | *raab* q *Rahab* | *eic.* q *eiic.* | 26. *emortuum* λq *mort.*

3, 2 [103, 35] *freno circ.* λ < | *frenos* q -na | 4. *autem* λq *om* | 5. *exultat* λq -altat | 6. *inflammatus* λq -mata | 7. *repentium* λq *ser-* | *Etiam* λ *om* q *et* | *ceterorum* λ -que | *domita* λ -mata | 13. *opera sua* λq -tionem -m | *mansuetudine* λ -m | 14. *sunt* λ *om* q *sint* | 15. *enim* λ *om* | 17. *Bonis cons.* λ *om* | *Iudicans* λq *pr non.*

4, 1 [104, 35] *in uobis* λ *inter vos* | *hinc* λ *om* | 2. *Non* λq *pr et* | 3. *accipitis* λ -pietis | 5. *Aut* λq *An* | *inhabitat* λq *habitat* | 7. *igitur* q *ergo* | 7. *adpr.* q *appr.* | *adpropinquauit* q *adpropinquabit* | 9. *merorem* q *moer.* | 10. *exaltabit* λ -vit | 11. *fratres* λ *add mei* | *est* λq *es* | 13. *crastina* λq -no | *quidem ibi* q < | 14. *erit* λ *sit* | *crastinum* q -no | 15. *enim est* q < | *Deinceps* λq *pr et* | *exterminatur* λq -bitur | *si uixer.* λ *om si.*

5, 1 [106, 1] *Age* λ* q *Agite* | *miseriis* q *add vestris* | 2. *putrae factae* q *putref.* | 3. *erug.* q *aerug.* (bis) | *Thes.* λ *add iram* q *vobis iram* | 4. *Qui fraudatus* q *quae fraudata* |

ipsorum q *eorum* | *sabaoth* q *Sabaoth* | *introiit* λq -iuit | 5. *die* λ -m | 6. *addixistis* λ -duxistis | *occ.* q *pr et* | *restitit* λ *resistit* | 7. *praet.* q *pret.* | *temporium* λq -poraneum | 8. *et conf.* λ *om et* | *adpropinquabit* λ -vit q *adpropinquabit* | 9. *ingemesc.* q -misc. | *ante* λ **ad* | *ads.* q *ass.* | 10. *fratres* q *add exitus mali* | *proph.* λ *pr per* | 11. *qui* q *pr eos* | *est dom.* q < | 12. *uestrum* λq *sermo vester* | *Uti* λq *ut* | 13. *et* q *est* | 14. *aliquis ex* λq *quis in* | *presb.* λ *praesb.* | 15. *adleuauit* λ *all.* q *alleuiabit* | *remittetur* q -tentur λ *dimittentur* | 16. *depraecatio* q -prec. | *ass.* λ *ads.* | 17. *heliass* q *El.* | 18. *rursum* λ -sus | 20. *uia* λ *vitae* | *operit* λ *coop.* q *operiet.*

407, 16. 17. EXPL. EPISTULA SCI IACOBI AD DISPERSOS λ EXPLICIT EPISTULA IACOBI APOSTOLI.

Ep. Petri I.

407, 18–20. INC. BREUES EPISTUL. SCI. PETRI AD GENTES PRIMA λ INCIPIUNT CAPITULA SANCTI PETRI APOSTOLI P. | 21. *regenerationis* λ *ingener.* | 22. *praedicarunt* λ -dicant | 23. *castitatem* λ -te | *ut* — *hortatur* λ *om* | 25. *renatis* λ *om* | 26. *instar* λ *pr ad* | *infantum* λ -tium | 29. *regalem* λ -le | 29. 30. *nominauit* λ -nat | 31. *animae utilitatem* λ *a vitiis carnis privari desiderat.* IX. De popularibus quos | *ordinem* λ -ne | 33. *VIII* λ *X* et sic porro | *adherentium* λ *her.* | 34. *adq.* λ *atque* | 35. *debeant* λ *add exhortatur* | 36. *saluati sunt et* λ *om* | 37. 38. *baptismate* λ -mo | *et arcae* etc. λ *om.*

408, 1. *alterius* λ *ult.* | 7. 8. *quas* etc. λ *om* | 9. *externis* λ -teris | 10. 11. *quam* etc. λ *om* | 13. 14. *immitantes* | *ad cons. perd.* λ *adiuvant* | 16. 17. EXPL. BREUES EPISTULAE SCI. PETRI. λ EX-

PLICIUNT CAPITULA. | 17. 18.
 INC. EIUDEM EPIST. AD
 GENTES PRIMA λ INCIPIT
 EPISTULA PETRI APOSTOLI P.
 1, 1 [408, 22] *bythyn.* λ *Bythin.* q *Bi-*
thyn. | 3. *magn. mis. suam* q *mis.*
suam magn. | *chr. ihes.* λq < | 4.
imm. q *imm.* | *In* λ *om* | 6. *exultatis*
 q -*tabitis* | *tempt.* q *tent.* | 7. *pret.*
 λ *praet.* | *sit* q *om* | *perit* λq *om* |
probato λq -*tur* | *reuelatione* λ -*m* |
 8. *uidentes* λq *add creditis* | *Creden-*
tes autem λ *quem cum* **videritis* |
exultatis λq -*tabitis* | *in* λq *om* | 9.
animarum λ *add vestrarum* | 11.
spiritus λq *add Christi* | 12. *sibi*
 q *add -met-* | *nuntiata* λ *adn.* q *an-*
nunc. | 13. *reuelatione* q -*m* | *chr.*
ihes. λq < | 15. *sancti* q *ponit post*
convers. | 16. *scribt.* λq *script.* | *eritis*
quoniam λ *estote, quia et* | 18. *ar-*
gento .. auro λq < | 19. *pretio*
 q -*tioso* λ *praetioso* | *incont. .. imm.*
 λq < | *imm.* (q *imm.*) q *add Christi* |
christi λ *pr Iesu* | 20. *const. mundi*
 q < | 22. *oboedientia* λ -*m* | 23. *perm.*
 λq *add in aeternum* | 25. *uobis* q *vos.*
 2, 2 [410, 8] *rationabilis* λq -*le* | *sine*
 λ *pr et* | 3. *gustastis* λ -*tatis* | *dulcis*
 λq *add est* | 5. *spiritalis* λ -*les* q
 -*tualis* | *spiritaes* q -*tual.* | 6. *scribt.*
 λq *script.* | *pret.* λ *praet.* | *Et* λ *add*
omnis | *cum* λ *eo* | *confundetur*
 λ **ditur* | 8. *Qui* λq *pr his* | 9. *adq.*
 q *acq.* | *adnunt.* q *annunc.* | 12. *de-*
tractant q -*trect.* λ -*trahunt* | 14.
dictam λq *vind.* | *malefact.* λ *malo-*
rum | 15. *inpr.* q *impr.* | 16. *malit.*
hab. λq < | 18. *subd.* q *add estote* |
 19. *consc. dei* q < | 20. *glor. est*
 q < | *colaf.* λq -*laph.* | *et* q *om* |
patientes q -*ter* | 21. *nobis* λ *vob.* |
Uob. relinq. λ < | 22. *inuent. est*
 ' *dolus* λ < | *ipsius* λq *eius* | 23.
iudic. se λ < | 24. *super* λ *per* |
uiuamus λ -*veremus* | *libore* λq -*vore.*
 3, 1 [411, 30] *suis uiris* q < | 3. *sit non*
 q < | *capillaturae* λq -*ra* | 4. *cordis*
est q < | *Quod* q *qui* | *locuples*

λ -*plex* | 5. *deo* λ *domino* | 6. *sarra*
 q *Sara* | *oboediebat* λ -*divit* | *timentes*
 q *pertim.* | 7. *uaso* q *vasculo* | *inpert.*
 q *impart.* | *ne* q *non* | *inp.* λq *imp.* |
 8. *finem* q -*ne* λ -*de* | *unian.* λq *unan.* |
Conp. q *comp.* | *Humiles* q *pr mo-*
desti | 9. *Uel* q *nec* | 10. *uid. dies*
 q < | *Coherceat* q *coerc.* | *labia*
 λq *add eius* | 11. *autem* λ'q *om* |
persequatur λq *seq.* | 12. *prec.* λ
praec. | 13. *patimini* cf. *comm. dipl. ad*
p. 412, 21 | 16. *de* q *om* | 17. *uelit* ' *uol.*
dei q < | 18. *pecc.* q *add nostris* |
Mortificatus q *add quidem* λ -*tos* |
 20. *expectabat* q -*bant* | *patientia*
 q -*m* λ *clementia* | 21. *facit* λ *fec.* |
carnalis λq *carnis* | 22. *dei* cf. *comm.*
dipl. ad p. 413, 6.
 4, 1 [413, 10] *est carne* q *est in* | *desiit*
 λ -*sit* | 2. *hom. desid.* q < | 3. *Qui*
 q *pr his* | *Desid.* λ *pr in* | *Comisat.*
 λ -*mesat.* q -*messat.* | *inl.* q *ill.* |
 4. *adm.* q *amm.* | 6. *spir.* λq *add in* |
 7. *adpropinquauit* λ -*bit* q *appropin-*
quavit | 8. *autem* λ *om* | *uobism.*
 λ *vosm.* | *ipsos* q -*sis* | *cont. hab.*
 λ < | *operit* λ *coop.* | 9. *accep.*
 λ *accip.* | 11. *Si quis* cf. *comm. dipl. ad*
p. 413, 30 | *saec.* λ *add amen* q *saecu-*
lorum Amen | 12. *tempt.* λ *temt.*
 q *tent.* | 13. *reuelatione* λ -*m* | 14.
beati λq *add eritis* | *Quoniam* —
uobis q *quoniam quod est honoris,*
gloriae, et virtutis Dei, et qui est
eius Spiritus super vos | 15. *enim*
 q *autem* | *quasi* q *ut* | *adp.* λq *app.* |
 17. *tempus* q *add est* | *de* q *a* | *domo*
 λ -*mu* | *Qui* q -*s* | 18. *saluatur* λq
 -*vabitur* | 19. *hi* λ *hii* | *commendant*
 q -*dent.*
 5, 2 [414, 17. 18] *est in uobis* q < |
coacto λ -*s* q -*te* | *spontaneae* λ -*neae* |
 3. *formae* λ -*me* q -*ma* | *graegi*
 λ *gregi* q *gregis* | *et* λq *om* | 4. *imm.*
 q *imm.* | 5. *adul.* q *adol.* | 7. *proic.*
 q *proiic.* | 8. *et* λ *om* | 9. *fide* q *pr*
in | *eadem passionum* λq *eandem*
 -*nem* | *fraternitati* λ -*s* | 10. *Confir-*
mabit λ -*vit* | *solidauit* λq -*bitque* |

11. *Ipsi* q add *gloria* et | 12. *uobis* *fid. frat.* q < | *scripsi* λq. -psi | *state* λ pr et q *statis* | 13. *uos* λq add *ecclesia* | *cum electa* λ *conel.* q *coel.* | 14. *in omn.* λq om in | *christo* λq add *Iesu* | *Amen* λ om.
 415, 9. 10. *EXP. EPISTULA SCI. PETRI AD GENTES PRIMA.* λ *EXPLICIT EPISTULA PETRI APOSTOLI PRIMA.*

Ep. Petri II.

415, 11. 12. *INC. BREUES EPISTULAE EIUSDEM SECUNDA* λ *INCIPIUNT CAPITULA.* | 13—29. λ alia capitula continet, quae lector in ed. Tischendorf. legere velit | 31. *EXP. BREUES* λ *EXPLICIUNT CAPITULA* | 31—33. *INCP. EPISTULA SCI. PETRI SECUNDA* λ *INCIPIT EPISTULA PETRI APOSTOLI II.*

1, 1 [416, 2] *His* q iis | *nobis* q -cum | 2. *adinpl.* λq *adimpl.* | *cognitione* λ *agn.* | *dom.* q pr *Dei et Christi Iesu* | 3. *est* q *sunt* | 4. *quem* λ *quam* | *pret.* λ *praet.* | *promissa* λ -misa | 8. *enim* λ *autem omnia* | *uobis cum* λq pr *si* [vobiscum] | *et sine* λq *nec s.* | 9. *templ.* q *tent.* | 10. *satagite* λ *agite* | 13. *quamdiu* λ *quand.* | *incommotione* λq *commonitione* | 16. *facimus* λq *fec.* | *et praes.* λ om | 17. *delapsam* λq -lapsa | *magnif.* λq pr *a* | *conplacuit* λ -cui q *complacui*, ipsum audite | 19. *proph.* λ *prof.* | *att.* λ *adt.* | *dies luceat* q *d. eluc.* λ *luceat* **dies* | 20. *intelleg.* q -lig. | *scribt.* λq -pt. | *interpretaet.* q -pret. | 21. *adl.* λq *all.*

2, 1 [417, 14] *introducunt* q -cent λ *inducunt* | *Superdocentes* λq -duc. | 2. *sequentur* λ -quuntur | *blasphematur* λq -mabitur | 4. *rudentibus* λ *rugient.* | *in iud. cruciatis* (λq *cruciand.*) q < | 5. *Dilluuium* λq *diluv.* | 6. *gomorrae.* q -morrhae. | 7. *loth* q *Lot* | *conuers.* q pr *luxuriosa* |

eripuit λ *eruit* | 8. *diem de die* λq *de die in diem* | 9. *deus* λq *dominus* | *tempt.* q *tent.* | *cruc. res.* q < | 10. *inm.* q *imm.* | *metuunt* λ add *facere* q *introducere* | 12. *inr.* q *irr.* | *et per.* q *om et* | 13. *Uolupt.* λ *volunt.* | *Delicias* λ *dil.* (bis) | *coinquinationes* λ -nis | *afl.* λq *afl.* | *conuiis* λq -viviis | *suis* λ om | *adulterio* q -rii | *incessabiles* λ -li q -lis | *delicti* λ -to | *Pellicentes* q -cientes | *auaritiae* λq -tia | 15. *Derelinquentes.* q -liquentes | *secuti* λ add *sunt* | 16. *ues.* λ -vaes. | *mutum* q add *animal* | in q om | 17. *nubulae* λq *neb.* | 18. *Superba* λ -bia | *sanit.* λq *vanit.* | *Perlicent.* λ *pellic.* q *pelliciunt* | 20. *coinquinationes* λ -nis | *impliciti* λq -plicati (λ *inp.*) | 22. *enim* λ om | *suum uom.* λ <

3, 1 [418, 33] *excito uest.* q < | *commotionem* λq -monit. (λ -ne) | 2. *a sanctis prophetis* λ *sanctorum* -tarum | 3. *deceptione* λ -m | *inl.* q *ill.* | 4. *promissio.* λ -misio | 6. *quem* λq quae | 7. *seruati* λq *res.* | 9. *promissis* q -sionem suam sicut quidam existimant | *aliquos* λ -quem | 10. *ut* λ *sicut* | *qua* λq *quo* | *transient* λ -eunt | *soluentur* q add *terra autem et quae in ipsa sunt opera exurentur* | 11. *haec ig.* q < | *uos esse* λ < | 12. *aduentum* λ -tu | *dei* λq *domini* | *quam* q *quem* | 13. *et pr.* q *secundum pr.* | 14. *satis agite* q *satag.* | *Inm.* q *imm.* | 15. *arbitramini* q -trem. | *scribs.* λq -ps. | 16. *scribt.* λq -pt. | 17. *transducti* λ *trad.* | 18. *gratiam* λq -tia | *cognitionem* λq in -ne | *diem* λ *die.*

420, 7. *EXP. EPIST. SCI. PETRI II.* λ *EXPLICIT EPISTULA PETRI SEC.*

Ep. Iohannis I.

420, 8. 9. *INC. BREBES EPIST. SCI. IOHANNIS PRIMAE* λ *INCIPIUNT CAPITULA.* | 11—36. *De*

uerbo etc. λ Iohannis adnuntiat etc.
diversa ab iis quae cod. Fuld. continet. | 38.
39. *EXP. BREUES EPISTULAE*
SCI. IOHANNIS. PRIMA λ FI-
NIUNT CAPITULA | 40. *INC.*
EIUSDEM EPIST. PRIMAE λ IN-
CIPIT EPISTULA IOHANNIS
PRIMA.

1, 1 [121, 1] quod uid. λ et vid. | con-
tractauerunt λ temptav. | Nota 2. 5.
adnunt. q annunc. | aput. λq -ud |
3. adnunt. λ pr et q annunc. | 4.
scribimus λ scrips. | gaudeatis et
λ om | nostrum q vest. | 5. audimus
q-divimus | 6. non fac. 'uer.' q < |
7. fili λ -lii | emund. q mund. | ab
λ om | 9. est 'et iust. λ < | 10. fa-
cimus λ -ciemus | non est 'in uob.
λ <

2, 4 [121, 30] hoc λ eo | 5. hoc λ eo |
In q pr et | 8. est uerum q < |
Quoniam q quia | lumen uer. q < |
11. quoniam q quia | 12. remittuntur
λ -tentur | 14. quoniam λ quia |
Scribo uobis patres. — est λq om |
adulescentes λq iuvenes | quia q quo-
niam | in uob. 'man. q < | 16. est
in mundo λ < | 17. transit λ -ibit |
18. Nunc q pr et | 19. mansissent
λq perm. | nobisc. λ -vise. | fiant
λq sint | 21. scripsi q -psi | 22. is
λ om | est christus λ pr non | 24. ab
init. aud. q < | 25. repromiss. λ pro-
miss. | uobis q nob. | 26. eis λq his |
29. et λ om.

3, 1 [123, 14] sumus λq simus | 2. fili
λq -lii | apparuerit quid λq -paruit
quid | sicut λq -i | 3. spem hanc
q < | 5. quoniam q quia | pecc.
q add. nostra | 6. uidet λq -dit |
8. 10. diabolus λ -bulus (bis) | de
λq ex | 11. adnunt. q annunc. | dili-
gamus q -gatis | 12. cain q add qui |
14. in q ad | 15. se q add. -metipso |
16. pro nob. 'anim. suam q < |
nostris λq om | 17. mundi q pr
huius | necesse q -cessitatem | 18.
mei λ om | nec q neque | 19. sua-
deamus λ -demus q -debimus | 20.

repreh. λ -prae. | 20. 21. cor λq add
nostrum (bis) | 21. reprae. λq -preh. |
22. quodcumque q quidquid | 23. fili
λq -lii | 24. nobis dedit λq <
4, 1 [124, 30] mundo λq -dum | 2. Et
λq om | 3. ihesum λ add Christum |
antichristi. λq -tus | Quod q de quo |
4. eos λq eum | 5. locuntur q -qu. |
7. dilig. q add nos | quoniam q quia |
10. dileximus λq -xerimus | ipse
q add priqr | 13. intellegimus q co-
gnosimus | 14. filium q add suum |
15. Quisquis λ Quicumque | 16. cre-
didimus λ credimus | caritati λ add
'dei' | 17. caritas (q car. Dei) no-
biscum λ < | 19. diligamus λ add
invicem q Deum | 21. ab eo λq a
deo | fratrem λq pr et.

5, 1 [133, 36] qui natus λq pr qui ge-
nuit diligit (q et) eum qui | 4. deo
vicit λq deo vinc. | haec λq add est |
5. vicit λq vinc. | 7. Quia q Quo-
niam | dant q add in caelo: Pater,
Verbum et Spiritus sanctus: et hi
tres unum sunt. Et tres sunt qui
testimonium dant in terra | 8. tres
q pr hi | 9. quia testif. — maius
est λq quod maius est quia (q quo-
niam) testificatus est de filio suo |
10. filio q -lium | filium λ 'om q
Filio | quoniam q quia | credidit
q credit | testimonio q -nium | 11.
Et hoc λq add est | eius est λ om
est | 12. non habet filium dei λq
om dei | 13. scribo λ scripsi | 15.
quoniam q quia | quidq. λ quicq. |
16. petet λ -tit q -tat | dabit ei ui-
tam q -bitur ei vita | peccanti λ -bus |
roget λq add quis | 18. quoniam
q quia | 20. deus λ om | 21. simu-
lacris λ -chris | Amen λ om.

427, 7. 8. *EXP. EPISTULA SCI.*
IOHANNIS PRIMA. λ EXPLI-
CIT EPISTULA IOHANNIS P.

Ep. Iohannis II.

427, 8. 9. *INC. BREUES EIUS-*
DEM EPIST. SECUNDAE λ IN-

CIPUNT CAPITULA. | 11—16. Capp. ab Amiatinis diversa | 17. *EXP. BREUES EPIST. SECUNDAE* λ *EXPLICIUNT CAPITULA. DEO GRATIAS.* | 18. *INC. EIUSDEM EPIST. SECUNDA* λ *INCIPIT EPISTULA IOHANNIS SEC.* 1 [127, 20] *electae* q *El.* | 2. *quae* λq *pr propter veritatem* | 3. *uobisc.* λ *nobisc.* | *a christo* λ *om. a* | 6. *mandatum* 'est (q *add enim*) q < | 7. *uenientem* q -nisse | *carne* q -m | 9. *praecedit.* q *rec.* | *manet* q *perm.* | *filium* (λ *pr et*) *et patr.* q < | 10. *adf.* q *aff.* | *domum* λ -mu | 10. 11. *hauc* λq *ave* (bis) | *illius* q *eius* | 12. *cartam* q *ch.* | *ad uos* λq *apud v.* | *plenum sit* λ < | 13. *fili* λq -hii | *ecclesiae* λq *electas* (q *El.*) | *amen* λq *om.*

428, 17. 18. *EXP. EPISTULA SCI. IOHANN. SECUNDA* λ *om SCI.*

Ep. Iohannis III.

428, 18. 19. *INC. BREUES EPIST. SCI. IOHANN. TERTIA* λ *INCIPUNT CAPITULA.* | 21—27. Capp. ab Amiatinis diversa. | 28. 29. *EXP. BREUES EPIST. SCI. IOHANN. III.* λ *EXPLICIUNT CAPITULA.* | 29. *INC. EIUSDEM EPIST. TERTIA* λ *INCIPIT EPISTULA IOHANNIS TERTIA.*

1 [128, 30] *caritatis* λq *om.* | 2. *Ideo in* λq *carissime* (q *Char.*) *de* | 4. *ambulantes* q -lare | 5. *quidq.* λ *quicq.* | 6. *perhibuerunt* λq *reddiderunt* | *bene facies* q *benefaciens* | *deducens* q q -ces λ *ducens* | 7. *enim* q *add eius* | *gentilibus* λq -tibus | 9. *Scribs.* λq -ps. | *forsitam* λq -tan | *his* λq *is* | *diotrephe*s λ -tripes | *recepit* λq -cipit | 10. *commoneam* q -nebo | *Nec* λq *neque* | *suscepit* λq -cipit | *cupiunt* q *susciipiunt* | *eic.* q *eiic.* | 14. *uidit* λ -det | 12. *Et* q *pr sed.* | *autem* λq *om.* | 13. *scrib. tibi* q < | 14. *loquimur* λq -quemur | *per nomen* q *nominatim.*

429, 27. 28. *EXP. EPISTULA SCI. IOHANNIS TERTIA* λ *om SCI.*

Ep. Iudae.

429, 28. 29. *INCIPIUNT BREUES EPISTULAE IUDAE* λ *INCIPUNT CAPITULA.*

31—430, 3. Capp. non Amiatina.

430, 4. 5. *EXPLICIUNT BREUES EPISTULAE IUDAE.* λ *EXPLICIUNT CAPITULA.* | 5. 6. *INC. EIUSDEM EPISTULA* λ *INCIPIT EPISTULA IUDAE.*

1 [130, 9] *qui* q *add sunt* | *ihs. chr.* q < | *uocatis* q *pr et* | 2. *adinpl.* λq -impl. | 3. *Depraec.* q -prec. | 4. *praescribiti* q -pti | *dominum* λ *dom. q *pr et* | 6. *dei* λq *diei* | 7. *gomorra* q -morrha | *Nota* 8. 10. 12. 16. 19. *hi* λ *hii* | *Maiestates* λq -tem | 9. *micahel* λ *Michahel* q *Michael* | *diabolo* λ -bulo | 11. *uia* q *pr in* | *Et* q *add in* | 12. *epulis* λ *aep.* | 13. *in aet.* 'seruata est' q < | 14. *et* λ *om.* | *his* λq *pr de* | *mil.* q *mill.* | 15. *eum* q *Deum* | 16. *quaerellosi* λ *querel.* q *querul.* | *illorum.* q *eor.* | *superbia* λ -m q -ba | 17. *domini* λq *add nostri* | 18. *inl.* q *ill.* | *sua desid.* q < | *impietatum* q *in -tatibus* | 19. *segreg.* λq *add semet ipsos* | 21. *Ipsi uos* λ -sos *vos* q *Vosmetipsos* | *seruate.* q *add expectantes* — *aeternam* | 22. *timorem* λq -re | *Odientem* λq -tes | *et* λ *om.* | 24. *potens est* λ *potest* | *inm.* q *imm.* | *exult.* q *add in aduentu* — *Christi* | 25. *Gloria* λ *pr cui* q *add et* | *Nunc* λq *pr et* | *omni* λq -a | *saecula* q *add saeculorum.*

432, 5. 6. *EXPL. EPISTULA SCI. IUDAE.* λ *om SCI* *add DEO GRATIAS AMEN. FELICITER QUI LEGIS.*

Apocalypsis Ioh.

432, 6—434, 6. INC. PROLOGUS etc.

In cod. Am. non habentur.

- 1, 1 [434, 8] *quae* λ *quam* | 3. *audiunt* φ -dit | *seruant* φ -vat | *ea* λ *illa* | *scribita* λ *-pta* | 4. *Iohannes* λ -nis | 5. *ab* φ *a* | 6. *nostrum* φ *nos* | *regnum* φ add *et* | 7. *pupug.* λ^* -puc. | *eo* λ *eum* | 9. *Iohannes* λ -nis | *ihsu* φ pr *Christo* | *paphmos* λ *Pathm.* φ *Patm.* | 11. *eccl.* φ add *quae sunt in Asia* | *Ephesum* φ -so | *smyrnae* λ -nam φ *Smyrnae* | *pergamum* φ -mo | *thyatirae* λ -ram | *filadelfiae* λ *Ph-phiae* φ *Ph-phiam* | *laodiciae* λ -ciam | 13. *VII* λ *om* | *candel.* φ add *aureorum* | *filio* λ^* -lium | *podere* λ -m | *mammillas* λ *mamill.* | *zonam auream* φ -na -rea | 14. *eius* λ *om* | *aut* φ *et* λ^* *om* | *uelut* φ *tamquam* | 15. *aericalco* λ *orich.* φ *aurich.* | 16. *stellas* λ *still.* | *exiebat* φ -ibat | 18. *Et fui* λ *pr et vivus* | 19. *et quae sunt* λ *om et* | 20. *stellarum* λ *still.* | *stellae* λ *sigilla.*
- 2, 1 [435, 21] *scribe* λ^* -bae | *dicit* λ -cet | 2. *tuam* λ *om* | 2. 10. *tempt.* λ *temt.* φ *tent.* | *dicent* λ *-cunt* | *esse apost.* φ λ *om esse* | 3. *sustin.* λ *susten.* | *defecisti* λ^* *defic.* | 4. *aduersus* φ -sum | *reliqueris* λ *-quisti* | 6. *ego* λ *pr et* | *dico* λ *odi* | 7. *ei* φ *om* | 8. *smyrnae* φ *Sm.* | *scribe* λ -bae | 9. *dicent* λ *-cunt* | 10. *horum* λ *eor.* | *diab.* φ add *aliquos* | 11. *laceditur* λ *-detur* | 12. *scribe* λ -bae | *rompheam* φ -phaeam | 13. *inhab.* λ *hab.* | *dieb.* φ add *illis* | *mei* λ *meus* | 14. *Habes* φ pr *quia* | *balaac* λ *-lac* | 16. *nihilominus* λ *quo minus* | *uenio* λ *-niam* | 17. *ei* φ *om* | *abscondita* λ *-tum* | *dabo* *ei* λ *d.* *illi* | *calculo* λ^* -lum | *scribt.* λ *-pt.* | *Legas nemo* | 18. *thyat.* λ *Tyath.* | *scribe* λ -bae | *ut flamma* λ *tamquam* -m | *aericalco* λ *oricalcho* φ *aurichalco* | 19. *et carit.* (φ *charit. tuam*) *et fidem* φ λ | *myster.* λ

minister. | *tuam* λ *add et opera tua* | 20. *te* φ add *pauca* | *permittis* λ^* -tes | *iez.* λ *Hiez.* | 21. *agerent* λ *-ret* | *paeniteri* φ *poenitere* | 22. *mitto* φ -tam | *moecantur* λ^* φ *moech.* | *tribulatione maxima* λ -m -m φ add *erunt* | *eg.* *ab oper. eius* (φ *suis*) φ λ | 23. *morte* λ -m | *uestra* φ *sua* | 24. *cet.* φ pr *et* | *thyat.* λ *Tyath.* | *qui* φ pr *et* | *altitudines* λ -nis | *Quemadm.* λ *quemamm.* | 26. *qui cust.* φ *om qui* | *illi* λ *ei* | 27. *illas* φ *eas* | *tamq.* φ pr *et.*

- 3, 2 [437, 10] *plena* λ *plena* | 3. *accep.* λ *add et audieris* | *vigil.* *ueniam* λ *add ad te* | 4. *ambulant* φ -labunt | 7. *filadelf.* λ *Philadelph.* | *cludit.* φ *claud.* (*bis*) | 8. *claudere* λ *clud.* | 10. *seruabo te* λ λ λ *ad horam* λ *ab hora* | *tempt.* λ *temt.* φ *tent.* (*bis*) | *terra* λ -m | 11. *Ecce* λ *om* | 12. *nom. dei mei* λ *add et nomen civitatis dei mei* | *hier.* φ *Ier.* | *descendet* λ *-dit* | *nomen* λ *add meum* | 17. *dices* φ -cis | *miserabilis* λ^* *mirab.* | *caecus* λ^* *cec.* | 20. *aper.* φ add *mihi* | *introibo* φ -trabo | *caenabo* λ *cen.* φ *oen.*

- 4, 1 [438, 27] *tuba* λ *-bae* | 2. *Statim* φ pr *Et* | *sedes* λ -dis | *supra* λ *super* | *sedens* λ *pr sedem* | 3. *hiasp.* λ *iasp.* | *sardini* φ -s | *hiris* λ *iris* | *uisioni* λ -s | *smar.* φ *smar.* | 4. *quatt.* φ *quat.* | *XXIII* λ *vig. quatt.* φ *vig. quat.* | *circumamictos* φ -ti | *coronas aureas* φ -nae -ae. | 5. *procedunt* φ -cedebant | *fulgura* λ -gora | *quae* φ *qui* | 6. 8. *quatt.* φ *quat.* | 6. 8. *Plena* λ *plena* | 7. *uolantis* λ *-ti* | 8. *habent* λ *-bebant* | *et nocte* λ *ac n.* | 9. *uiuenti* etc. λ *om* | 10. *Procident* φ -ci-debant λ -cedebant | *XXIII* ut v. 4 | *mittent* φ -tebant | 11. *deus* λ pr *et.*

- 5, 1 [439, 21] *dextera* λ^* -m | *super* φ -pra | *scribt.* λ *-pt.* | *foras* λ *-ris* | 2. *praedic.* λ pr *et* | 3. *in caelo* φ pr *neque* | *subt. terra* λ *s.* -m | 5. *dicit*

λq -xif | *fleueris* λ -beris | *et* q add *soluere* | Nota 6. 7 (bis) 14. quatt. q quat. | 6. *spiritus* q pr *septem* | 7. *de thr.* λq in *thr.* | *librum* λ om | 8. *thiaras* λq cith. | *fialas* λq ph. | *Plaenas* λq plen. | 9. *cantant* λq -tabant | *nouum cant.* q < | *es* q add *Domine* | 10. *nos* λ *eos* | *regnabunt* q -bimus | 11. *milia mil.* q millia mill. | 13. *terram* λq add *et sub terra* | *ea* q eo | 14. *Et sen.* q add *viginti quatuor* | *cecid.* q add *in facies suas* | *ador.* q add *in saecula saeculorum*.

6, 1 [110, 21] *sigillis* λ *signaculis* | quatt. q quat. | *dicentem* q -cens | *thonit.* q tonit. | *et uide* λ om | 2. *Et* (Legas ² *Et*) λq pr *Et vidi* | 3. *ueni* q add *et uide* | 4. *interficerent* λq -ciant | *illi* q ei | 5. *ueni* q add *et uide* | *Et uidi* q om | *eum* q *illum* | *statera* λq -m | 6. 8. quatt. q quat. | *dicentium* λ -centem | *tritt.* q trit. | *hordei* λ ord. | *ne laes.* λ nec les. | 7. *ueni* q add *et uide* | 8. *Et uidi* q om | *infernus* λ -ferus | *bestiis* λ -teis | 9. *quint. sig.* q < | *altare* λ -m | 10. *uindicas* q pr *non* | *his* q *his* | *habitant.* λ add *super* q *in* | *terra* λ -m | 11. *sunt* λ add *eis* q *illis* | *tempus adhuc* q < | *impl.* λ^o *impl.* q *compl.* | *qui* λq pr *et fratres eorum* | 12. *cum* λ pr *et* | *terrae* q pr *ecce* | *factus est* ² *magn.* q < | 13. *stellae* λ add *caeli* q *de caelo* | *mittet* λ -tit q *emittit* | *a* λ om | 15. *petris* λq pr *in* | 16. *Cadite* λ -dete.

7, 1 [141, 26] Nota 1 (uer) 2. 4. 11. quatt. q quat. | *super* λ -pra | *flarent* λ -ret ventus | 2. *neque mari* λq *et mari* | 4. *milia* q mill. | 5. etc. (duodecies) XII λ *duodecim milia* q d. mill. | 442, 2—11. λq add *signati* | 6. *nephtalim* λ -thalim q *Nephthali* | 7. *siméon* λ *Sym.* | *isachar* λq *issachar* | 9. *stholas* λ *stolas* q *stolis* | *albas* q -bis | 10. *sedet* λ^o -dit | 12. *Et honor* q om *Et* | 13. *dicens* q *et*

dixit | *stholis* λq *stol.* | 14. *ueniunt* λq -nerunt | 16. *Neque* q *nec* | 17. *deducet* λ -cit | *fontis* λq -tes | *abst.* λq add *deus* | *lacrim.* q -cryn. | *ex* q ab.

8, 3 [113, 5] *turabulum* q *thurib.* | *quae sunt orationes* λq *ut daret de orationibus* | *in conspectu* λq *ante thronum* | *dei* λ om | 4. *omnium* — *incensorum* (verba ex alio codice hausta per errorem scribas hic posita) λq om | 5. *turab.* q *thurib.* | *impl.* λq *impl.* | *igne* λ -ni | *thonit.* q ton. | *fulgora* q -gura | *motus* q add *magnus* | 6. *parauerunt* q *praepar.* | *tubicinarent* λq *tuba canerent* | 7. *mixta.* q *mista* | *sanguine* λ -m | *combusta* λq *comb.* | *arborum combusta* q *arb. concremata* | *faenum* q *foen.* | 9. *creaturae* q add *eorum* | *habet* λ -bent q -bebant | *animas* q add *in mari* | 10. *terram in* λq *tertiam* | *fontes* λq pr *in* | 11. *absentius* λ -sinthius q -sinthium | *absentium* λq -sinth. | *amarae* λ -re | 12. *Ut* q pr *ita* | *nocte* λ *nox* q *noctis* | 13. *caelum* q -li | *in* λ *super* | *terra* λ -m | *tubae* q <

9, 1 [141, 3] *terra* λq -m | *illi* q ei | *et aperuit put.* ab. λ om | 2. *sicut* λq add *fumus* | 3. *putei* λ om | 3. 7. *lucust.* q loc. | *illis potestas* λ < | 4. *laederent* λ led. | *faen.* q *toen.* | *suis* λ om | 5. *cruciarentur* q -rent | 6. *Et* λ om | *mors fugiet* λq < | *eis* λ *ipsis* | 7. *sicut* q *tamquam* | 8. *hab. capillos* λq add *sicut capillos* | *leonum* q pr *dentes* | 10. *erant* λ om | *caudibus* λq -dis | *potestas* q pr *et* | 11. *habent* λq -bebant | *hebraeice* λ^o *ebreicae* q *Hebraice* | *graece* (λ *grece*) λq add *autem* | *apollion* q -lyon | *et* q om | *latine* λ -nae | 12. *Ecce* q pr *et* | 13. *unum* q -nam | *ex* q add *quatuor* | 14. 15. quatt. q quat. | 14. *euf.* q *Euph.* | 16. *milies* .. *milia* q mill. .. mill. | *aud.* q pr *et* | 17. *habentes* q -bebant | *hyacinthinas* q -thin. λ *iacinth.* | *sulphur.* λ -phor. | *ipsorum* q *eor.* | *sulphor*

λφ -phur | 18. *Ab* φ pr *Et* | *fumo*
 φ pr *de* | *sulphure* λ -phore | *qui*
 φ quae | *procedebat* φ -bant | *ex*
 φ de | 19. *Nam* λ add *et* | *illorum*
 λφ eor. | 20. *plagis* λφ pr *his* | *ado-*
rarent λ -orent | *simulacra* λ -chra |
uenef. λ ben.
 10, 1 [115, 18] *nube* λ* -bae | *hiris* λφ
iris | *columna* φ -nae | 3. *quemadm.*
 λ amm. | 4. *tonitr.* φ add *voces suas,*
ego | *dicentem* φ add *mihi* | *noli*
 φ pr *et* | 5. *angelum* φ -lus | *super*
 φ -pra (bis) | 6. *illo* φ eo | *mare et*
 λφ add *ea* | *amplius* ' non erit φ < |
 7. *consumm.* λ pr *et* | 8. *uox quam*
audiui λ add **dicentem* φ *audiui vo-*
cem | *et dicentem* λ* om *et* | *accipe*
 φ pr *et* | *super* φ -pra (bis) | 9. *dicit*
 φ -xit | *acc.* φ add *librum* | *illum*
 λ eum | *amaricare* φ -ri | 10. *eum*
 φ illum | 11. *Dicit* λ *Et* **dicunt*
 φ *Et dixit* | *populis* .. *gentib.* φ <
 11, 1 [116, 10] *dicens* φ *et dictum est*
mihi | 2. *atrium* λφ add *autem* | *eice*
 φ *eiice* | *metieris* λφ -tiaris | *eum*
 φ illud | *et duob.* λφ om *et* | 3. *saccos*
 φ -cis | *duae* λ duo | *oliuae* λφ add
et duo candelabra | 5. *eos voluerit*
 λ < | *illorum* λ ipsor. φ eor. | *deuo-*
rabit λ -vit | *laedere* λ led. | 6. *clud.*
 φ claud. | *in dieb.* λφ om *in* | *sang-*
guine λφ -m | 7. *aduersus illos* φ *ad-*
versum eos | *uincet eos* λφ *vincet*
illos | *occid.* illos φ *occid.* eos |
 8. *eorum* φ add *iacebunt* | 9. *populis*
 .. *tribus* (λφ -bubus) φ < | *sinunt*
 φ -nent | 10. *illos* λ *illis* | *iucund.*
 λ iocund. | *cruauerunt* λφ *cruciav.* |
inhabitant λ* hab. φ *habitabant* |
terram λφ pr *super* | 11. *accidit* λφ
cec. | *uidebant* λφ -derunt | 12. *illis*
 φ *eis* | *nube* λ* nubae | *eos* λφ *illos* |
 13. *occisa* λ -si | *de* λφ *in* | *motu*
 λ -to. | *milia* φ mill. | *timore* λφ -m |
 14. *Uae tertium* λφ pr *et ecce* | 15.
ihesu λφ om | *regnauit* φ -bit | *sae-*
culorum φ add *Amen* | 16. *XXIIII*
 λ vig. quatt. φ vig. quat. | 17. *agimus*
tibi λ < | *eras* φ add *et qui ventu-*

rus es | *Et* λφ om *quia* λ *qui* |
 19. *fulgora* φ -gura.
 12, 1 [117, 24] *apparuit* λ par. | 2. *et*
clamabat φ om *et* λ *et clamans* |
cruciat φ -batur | *pariat* λ -reat |
 3. *eius* λ *suis* | *sept. diad.* φ < |
 Nota 4. 7 (bis) 9. 13. 16. 17. *drach.*
 λφ *drac.* | 5. *erit* φ *erat* | 6. *habet*
 φ -bebat | *illam* φ *eam* | Nota 7 (bis)
 17. *proel.* φ *prael.* | 7. *micahel* λ *Mich.*
 φ *Michael* | 8. *eorum ampl.* λ < |
 9. *seducit* λ -cet | *orbem* φ add *et* |
 10. *dei* λ *domini* (bis) | 11. *illum*
 φ *eum* | *animas suas* λ -mam *suam* |
 13. *esset* λ *est* | *persec.* λ pr *et* |
 14. *duae alae* φ < | 15. *aquam* '
post mul. λφ < | 17. *habent* λ pr
qui | *ihesu* φ add *Christi* | 18. *supra*
 λ -per | *harenam* φ ar.
 13, 1 [118, 29] *mare* φ -ri | *habentem*
 λ pr *et* | 2. *ursi* φ pr *pedes* | Nota 2.
 4. 11. *drach.* λφ *drac.* | 3. *uidi* λ om |
eius λφ *suis* | *morte* λφ -m | *admir.*
 λ *ammir.* | 4. *quia* φ *qui* | 5. *loqui*
 λφ *os loquens* | *et blasphemias* λ om
et φ *et -mias* | *illi* φ *ei* | *quadr. et*
duo λ XLXII φ *quadr. duos* | 6. *bla-*
sphemias λ -mia | 7. *datum est* φ < |
illos φ *eos* | *ei* φ *illi* | 8. *adorabunt*
 φ -verunt | *eum* φ *eam* | *inhabitant*
 λ hab. | 10. *capt.* φ add *duxerit* |
in capt. ' *uadit* (φ -det) λ < | 12.
facit λφ *fec.* | *eam* φ *ea* | 13. *con-*
spectu λ -m | 14. *seducit* λ -cet φ -xit |
terram φ *in-ra* | *in terram* λφ *in-ra* | 15.
Ut et φ < | *faciet* λφ -at | *ut* λ om | *ado-*
rauerit φ -rint | *occidatur* λφ *dantur* |
 16. 17. *character* φ *characterem* | 16.
dextra φ -tera | *manu* φ add *sua* |
 17. *qui* λ * -s. | *nominis* λ -ne φ *aut*
nomen | 18. *comp.* λ *comp.* | *eius est*
 φ om *est* | DCLX.VI. λ *sescenti*
sexag. sex φ *sexc.* etc.
 14, 1 [120, 3] *super* λφ -pra | *illo* φ eo |
 CXLIIII λ *quadr. quatt.* φ q. quat. |
 1. 3. *milia* φ mill. | *scribt.* λφ -pt. |
 2. *thon.* λφ *ton.* | *cithared.* λφ *roed.* |
 3. *quatt.* φ *quat.* (bis) | 4. *sunt qui*
sequuntur λ *qui secuntur* φ om *sunt*

qui | ierit & abierit | empti & emti |
 omnibus & hominib. | 5. ipsorum
 & eor. | macula & add enim | sunt
 & add ante thronum Dei | 6. caelum
 & -li | 7. dicens & -centem | Timete
 & -mite | deum & Dominum | mare
 & pr et | 8. uino & add irae | potio-
 nauit & potavit | 9. alius & om (& al.)
 ang. tert. & < | 9. 11. car. & char. |
 10. biberit & -bet | qui mixtus
 & quod mistum | sulphure & -rae |
 11. in saec. saec. 'ascendit (& -det)
 & < | acceperit & -pit | 12. sanctorum
 & add est | 13. dicentem & add mihi |
 secuntur & seq. | 15. alter & alius |
 messis & -ses | 14. 16. supra &
 -per. | 16. messuit terram & messa
 (& demessa) est terra | 18. angelus
 & add exivit | habet pot. & -bebat
 pot. | magna & add ad eum | habe-
 bat falc. & 'habet falc. | botruos
 & -rus & -ros | 19. suam & add acu-
 tam | 20. laco & -cu | sexcenta
 & sesc.

15, 2 [451, 24] mare & pr tamquam |
 mixtum & mist. | illius & eius | supra
 & -per | 3. mirab. & add sunt | uerae
 & add sunt | saeculorum & caelor. |
 4. timebit & add te | magnificauit
 & -bit | es & om | manifesta &
 -tata | 5. et ecce & om et | 6. VII
 & om | lapide & lino | cand. & pr et |
 7. unus & unum | quatt. & quat. |
 fialas (& ph.) & pr septem | plaen.
 & plen. | iracundia & -diae | 8. impl.
 & impl.

16, 1 [452, 9] Nota item 2. 8. 4. 8. 10.
 12. 17. fial. & phial. | ac & et |
 habent & -bebant | character & -em
 (& char.) | Nota 3. 8. 10. 12. effudit
 & pr angelus | 5. quartum & aqua-
 rum | es & add Domine | qui haec
 & quia h. | 6. fuderunt & effud. |
 digni & pr ut & add enim | 7. altare
 dicens & alterum dicens & alterum
 ab altari dicentem | 8. aestus & -tu |
 afficere & afflig. | igni & pr et | 10.
 comm. & comm. | 12. illud & illum |
 eufr. & Euphr. | praepararetur & -pa-

retur | 13. drach. & drac. | inm.
 & imm. | 14. Et & om | procedent
 & -dunt | proel. & prael. | dei omnip.
 & < | 16. congregauit & -bit | he-
 braicae & -braicae & -braice | mage-
 don & Hermag. & Armag. | 18. ful-
 gora & -gura | motus & add factus
 est | 19. memoria & -m | ei & illi |
 21. homines deum & <

17, 1 [453, 15] habebat & -bant | fial.
 & phial. | 3. in deserto (& -tum)
 in spiritu & < | 3. 4. plaen. &
 plen. | 4. praet. & pret. | abominatione
 & -num. | inm. & imm. | 5. 8. scribt.
 & -pt. | 6. admir. & ammir. | 7. tibi
 dicam & < | Qui & 'qui & quae |
 decem cornua & < | 8. Bestia
 & -m | mirabantur & -buntur | quae
 & quia | 9. septemontes & septem
 m. | 11. uadet & -dit | 12. non &
 nondum | accipiunt & -pient | 13. tra-
 dent & -dunt | 15. aquas & Aquae |
 16. et bestiam & in bestia | 17. non
 fac. & om non | illi 'plac. est & < |
 18. mulierem & -lier.

18, 1 [454, 26] inl. & ill. | a & om |
 2. forti uoce & fortitudine | inm.
 & imm. | uolucr. inm. (& imm.) & add
 et odibilis | 3. Quia & pr et | ira
 & vino irae | delic. & dilic. | 4. uo-
 cem & add de caelo | 6. ipsa & pr
 et | redd. & add vobis | quo & -d |
 miscete & -cite | 8. igni & -ne | comb.
 & comb. | iudicauit & -bit | Nota 12.
 (12) 16. 19. praet. & pret. | 12. Mer-
 ces & -cem | margaritis & -ti & -tae |
 sirici & ser. | thynum & thyin. |
 13. et amomum & om | ungenti &
 -guenti | turis & th. | tritt. (& trit.)
 & pr et | raedarum & red. & rhed. |
 14. tua & om | animae & add tuae |
 discessit & -serunt | praeclara & cla-
 ra | 15. et lug. & ac lug. | 16. bys-
 sino & bysso | deaur. & add est |
 17. omnis & -nes | locum & lac. | na-
 uigat & -gant | mari & -ria & in mari |
 19. dicentes & pr et | ciuitas & add
 illa | habent & -bebant | 20. Et ap.
 & om Et | 21. inp. & imp. | mittitur

λq -tetur | *magna illa ciuit.* λ ill. m. civ. q civ. ill. m. | 22. *citharaed.* λ -red. q -roed. | *ea* λq te (bis) | *amplius* λq add *et omnis artifex omnis artis non inuenietur in te amplius* | 23. *tibi* q in te | *uenef.* λ *benef.*

19, 1 [156, 18] *magnam* q om | *tubarum* q turb. | *Salus* λ *laus* | 2. *eius* λ *tuis* | 4. *XXIII* λ vig. quatt. q vig. quat. | quatt. q quat | 6. *tubae* q *turbae* | *thonitruum* λ 'ton. q *tonitruorum* | 8. *byssinum* q -no | *splendens* q -denti et | *candidum* q -do | 9. *dicit* q -xit (bis) | *caenam* λ *cen.* q *coen.* | *uerba dei* λ *vera dei* q *Dei vera* | 11. *uocatur* λq -batur | *uerax uocatur* q om *uocatur* | *iustitiam* λ -tia q cum *iustitia* | 13. *uestem aspersam* q -te -sa | *uocabatur* λq -catur | 14. *byssinum* q -no | *album* q -bo et | *mundum* q -do | 15. *ipsius* q *eius* | *acutus* q pr *ex utraque parte* | *eos* q *eas* | *ferrea virga* λq < | 16. *super* λq in | *scribt.* λq -pt. | 17. *congr.* q pr et | *caenam* λ *cen.* q *coen.* | 18. *ac* q et (bis) | 19. *proelium* q *prael.* | *exercitu* λ' -m | 20. *adpraeh.* q *appreh.* | *illo* q *ea* | *pseudoprophetae* λq -ta | *car.* q *char.* | *Qui et* q < | *adorant* q -rauerunt | *sulphore* λq -phure.

20, 2 [158, 8] *adpraeh.* q *appreh.* | *drach.* λq *drac.* | 3. *clausit* λ *clus.* | *Post* q pr et | 4. *car.* q *char.* | 6. *resurrectionem* λq -ne | 7. *Et* λ *Sed* | *soluitur* λq -vetur | 8. *exiuit* q -bit | quatt. q quat. | *congregauit* q -bit | *proelium* q *prael.* | *harena* λq ar. | 9. *circuierunt* λ *circumier.* | 10. *diabolus* λ -bulus | *sulphuris* λ -phoris | *est* λq et | *pseudoprophetae* λ -tis q -ta | *Et cruc.* q om *Et* | 11. *aspectu* λq consp. | *ab* q om | 13. 14. *inferus* q -nus | 13. *mortuos* q add *suos* | 14. *mors secunda* 'est q < | *stagnum* (λ pr et) *ignis* q om | 15. *est inuent.* q < | *scribt.* λq -pt.

21, 2 [159, 12] *Et* q add *ego Ioannes vidi* | *ciuit. sanct.* q < | *hier.* q *Ier.* |

uidi q om | 3. *habitat* λ -tavit q -tabit | 4. *lacrim.* q -crym. | *quae* λ *quia* | 5. *dixit mihi scribe* λ *dicit* Scr. | 6. *Et ego* λq om *Et* | *uiuae* (q *vitae*) λq add *gratis* | 8. *exsecratis* q *execr.* λ *excaec.* | *idolatriis* q *idolol.* | *sulphure* λ -phore | 9. *fialas* q ph. | *ostendam* q pr et | 10. *hier.* q *Ier.* | 11. *Lumen* q pr et | *praet.* λq *pret.* | 12. *Habens* q -tem | *XII* et λq add *in portis angulos* (q *Angelos*) *duodecim et* | *scribta* λq *inscripta* | 13. *Ab aquil.* λq pr et | *Ab austro* q pr et λ et ab *occasu* | *Ab occ.* q pr et λ et ab *austro* | 14. *duod. ap.* λ om *duod.* | et *agni* λq om et | 15. *harundinem* λq -dineam (q ar.) | 16. *longit.* λq add *eius* | *harundine* q ar. *aurea* | *milia* q *mill.* | *Longit.* q pr et | *latit.* λ add q pr et *altitudo* | 17. *murus* q -rum | quatt. q quat. | 18. *auro mundo* q -rum -dum | 19. *Fund.* q pr *Et* | *praet.* λ' q *pret.* | *iaspidis* λq *iaspis* | 19. 20. *Secundus .. Tertius — duodecimus* q -um | 19. *sapphyrus* λ *saphirus* q *sapphirus* | *carcedonius* λ *calcid.* q *calced.* | *zmar.* q *smar.* | 20. *sardonix* q -nyx | *sardonius* λ -dinus q -dius | *chrysolitus* q -thus λ *crisolitus* | *byrillus* λ *bir.* q *beryllus* | *topazius* λ -padius | *chysoliprassus* λ *chrysopr.* q *chrysoprasus* | *yacintus* λ *iacinthus* q *hyacinthus* | *ametistus* λq -thystus | 21. *singulae* λq ex *singulis* | *plateae* λq -tea | 23. *inl.* q *ill.* | 24. *ambulant* λq -labunt | *per lumen* q in *lumine* | 24. 26. *adf.* q *aff.* | 25. *cludentur* λq *claud.* | 26. *intrauit* q -bit | *illa* λ *ea* q *eam* | *aliquid* q -quod | et λ om q aut | *fac. abom.* q <

22, 1 [161, 8] *flumen* λq -vium | *uiuae* q *vitae* | *chryst.* λq *cryst.* | 2. *Ex* λq pr et | *adf.* λq *aff.* | *singula* (λ' sing.) q -los | *reddentia* (λ' redd.) q *reddens* | 3. *Et* q *sed* | 5. *lumine* λ -men (bis) | *neque* λq pr *lucernae* | *inluminauit* λ -nat q *illuminabit* | 6. *et uera* 'sunt q < | *spiritum*

q -tuum λ omnipotens | 8. *Ego* q pr
Et | 9. *dicit* q -xit | *conseruus* λ add
enim | *uerba* q add *prophetiae* | *huius*
λq add *deum adora* | 10. *Tempus*
λq pr *Et dicit* -- *huius* | 11. *iustus*
q pr *qui* add *est* | *iustitiam faciat*
q *iustificetur* | 13. *Ego* q add *sum* |
14. *lauant* λ *labant* | *suas* q add *in*
sanguine Agni | *portis* q per -tas |
15. *impudicitiae* λq *impudici et ho-*
micide | 17. *dicit* λq -cunt | *Et qui*
λ om *Et* | *qui uult* q pr *et* | 18. *ego*
q *enim* | *audenti* λq -dienti | *adpos.*
λq *appos.* | *adponet* λ *apponit* q *ap-*
ponet | *scribt.* λq -pt | 19. *dim.*
λ *dem.* | *libri* λ om | *de libro* λ *de*
ligno | 20. *Dicet* λq -cit | 21. *omnibus*
uobis (λ om *uobis*) λq add *amen.*
462, 22. 23. EXP. APOCALYPSIS
SCI. IOHANNIS* λ EXPLICIT

LIBER APOCALYPSIS SANCTI
IOHANNIS APOSTOLI ET EVAN-
GELISTAE. | 24. *FELICITER*
λ DEO GRATIAS.

O
PRO
A
ME.

463. 464. *Versus Damasi* λ non habet.
(Max. bibl. patr. ubi V, 635. legun-
tur, has praebet varias lectiones:
463, 5 *Abnueret sanctos chr.* | 9. *pos-*
sit | 12. *Mutatus postquam placuit* |
13. *aethera vectus* | 14. *possint* |
15. *Conscendit clarus* | 18. *et popu-*
lis | 22. *illuuiem* | 25. *quo vincere* |
464, 1 *saecla* | 2. *his breviter fateor*
iust. | 3. *Paule tuos*).

Quae verborum formarumque differentiae inter cod. Amiatinum, cod. Fuldensem et editionem N. T. Sixtino-Clementinam conspicuae quum ad criticam singulorum locorum constitutionem faciunt, tum aestimando vel illorum codicum vel istius editionis pretio inserviunt. Qua in re felix mihi videbor, si praeter ea, de quibus in prolegomenis egi, a doctis rerum biblicarum perscrutatoribus fere haecce accipi atque in numerum rerum exactarum poni expertus fuerim:

I. haud facile inveniri antiquitatis latinae nedum graecae librum, qui tam vetustis bonisque usque ad nostram aetatem conservatus sit instrumentis criticis, quam Hieronymiana Novi Test. versio, utpote quae in duobus codicibus praeclaris Hieronymo vix saeculo uno et dimidio iunioribus contineatur multisque aliis codicibus postea exaratis usque ad nos quasi per manus sit tradita;

II. in locis vel tantus ipsius substantia vel verborum forma plus minusve dubiis recte viros doctos ad par illud testium vetustissimorum recurrere, qui licet hic illic communibus vel lacunis vel erroribus non careant tamen in universum ubi inter se consentiunt originalem Hieronymi textum exhibere censendi sunt;

III. de editione N. T. Sixtino-Clementina non simpliciter, sed ita ut inter res varias bene distinguas posse iudicari. Nam primum eorum opinionem, qui celeberrimum illud ecclesiae Romanae cimelium citra artis criticae leges redactum esse suspicantur erroneam esse absque ulla dubitatione assero. In universum satis bonum esse illius textum neque absimilem a fontibus authenticis, ex ipso nostro variarum

lectionum indice elucet. Inter quas quum plurimae sunt, quibus ab illis distat, earum grandem numerum facile deprehendes in vocabulorum formationibus i. e. in rebus externis esse positum. Qua in re Curiae Romanae doctos adiutores non vituperandos esse iudico, quod in edendis bibliis latinis non solum aliquam scriptionis aequalitatem quae in codd. mss. non invenitur creare voluerint, sed etiam illas verborum formas secuti sint, quae sua aetate in toto literarum latinarum orbe erant receptae. Quod quidem vellem accuratius etiam quam fecerunt essent executi. Nam quum strenue scripserint *Moses* *Isaias* *Ioannes* *Iesus* etc., dum codd. mss. aut *Moses* habeant aut *Moyse*, *Ihesus* aut *Iesus* (quas differentias una cum aliis quibusdam similibus, ne nimia repetitione lectoribus taedium crearem, in commentario omisi), cur non secundum eandem constantiae regulam nomini urbis Hierosolymitanae unam eandemque formam dederint, sed vel *Ierusalem* illam vel singulariter *Ierosolymam* vel pluraliter *Ierosolyma* appellaverint, iustum causam nemo perspexerit. Nec magis eos propter aliud, quod materiale dixerim, agendi principium laesae maiestatis accusandos esse censeo, quo ducti eo devenerunt, ut facilioris intelligentiae ergo levia quaedam additamenta ex. gr. vocabulum *est* vel *sunt*, *erat* vel *erant*, *enim* vel *autem* et quae reliqua sunt, aut sponte textui intruderent aut eos sequerentur codices in quibus inveniebantur; neque enim doctis solummodo viris, sed ecclesiae s. scripturam erant tradituri. Hic igitur quum in via satis plana processerunt, aliis eos gravioribusque in rebus eandem laudem dolendum est sibi non comparavisse. Neque enim in constituendo textu sat discriminis fecerunt inter eos locos, qui testium antiquorum fide aut confirmantur aut eadem destituuntur. Quorum ex numero allego versus I Io. 5, 7; Act. 8, 37; 10, 6; 18, 4; 23, 24; 24, 7. 8; 28, 29 quos ex fontibus serioribus haurientes textuique prisco immiscentes eidem regulae videntur obtemperasse, cui nostro aevo ii serviunt, qui quo acrius falsa semel recepta conservant, eo minus dubitant nova ac nocua in ecclesiam introducere.

INDEX.

Prolegomena.	pag.
I. Quae sit codicis Fuld. externa forma	VI
II. Quae contineat codex	VII
III. Quae sit codicis aetas	VIII
IV. Quae codicis origo fuerit	IX
V. Quae posteriora codicis fata fuerint	XII
VI. De scriptura codicis	XIX
VII. De codicis interpunctione	XX
VIII. De incisionibus textus	XXI
IX. De singulorum librorum capitulis	XXI
X. De capitulorum indiculis sive brevibus	XXII
XI. De argumentis sive prologis	XXIII
XII. De praefatione Victoris eiusque additamentis	XXIV
XIII. De lectionibus ecclesiasticis	XXV
XIV. De codicis grammaticae	XXVI
XV. Qualis Fuldensem inter et Amiatinum codicem intercedat ratio	XXIX
XVI. Quas sibi leges auctor posuerit in paranda codicis editione	XXXI
Praefatio Victoris	1
Enumerationes canonum generalis et specialis	4
Praefatio i. e. capitulorum harmoniae recens	21
Evangelium	29
Lectiones ecclesiasticae	165
Argumentum epistularum Paulinarum	169
Arg. solius ep. ad Romanos	171
Concordia epistularum	173
Capitulatio testimoniorum	177
Praefatio ep. ad Rom.	179
Epist. ad Romanos	180
Epist. I ad Corinthios (praemissis argumento et brevi)	207
Epist. II ad eosdem	232
Epist. ad Galatas	249
Epist. ad Ephesios	259
Epist. ad Philippenses	267
Epist. I ad Thessal.	275
Epist. II ad eosdem	281

	pag.
Epist. ad Colossenses	285
Epist. ad Laodicenses	291
Epist. I ad Timotheum	294
Epist. II ad eundem	302
Epist. ad Titum	307
Epist. ad Philemonem	310
Epist. ad Hebraeos (praemissis capitulis)	313
Quibus locis singuli apostoli iaceant	332
Epistula actuum apost. (praem. praef. et capit.)	336
Prologus in epistolas canonicas	399
Alius prol.	399
Epist. S. Iacobi (praemissis capitulis)	401
Epist. S. Petri	408
Epist. eiusdem II	415
Epist. S. Iohannis I	420
Epist. eiusdem II	427
Epist. eiusdem III	428
Epist. Iudae	430
Apocalypsis S. Iohannis (praem. prologo et capit.)	434
Versus Damasi in b. ap. Paulum	463
Commentarius diplomaticus	465
Commentarius criticus	510

CORRIGENDA.

Legas p. 2 UICTORIS | 2, 16 extitit | 3, 15 canone qui | 21, 7 christi | ib. 21
petrum | 23, 7 uolunt te uidere | 24, 13 in inf. | 27, 1 proficiscent | 35, 20 do-
mino | 42, 11 nathanahel | 44, 35 nepthalim | 91, 5 tu semper | 96, 17 *nt.* |
126, 16 *nt.* 23 | 127, 19. 37 *nt.* 15, 14 | 129, 7 ⁴¹haec | 156, 2 (Lc. 23, 47) | 171, 1
illi | ib. apud | 174, 28 gal. XXIII. | 188, 11 mortali | 226, 14 adorabit |
250, 23 persequabatur | 257, 26 tycium | 259, 31 christi | 263, 31 induite |
278, 33 ut abst. | 286, 22 omni | 296, 15 opprobrium | 427, 15 SECUNDAE |
433, 57 sanctus | 434, 2 ihesus | 467 ad 3, 15 deletionis | 468 ad 36, 25 a S |
529 ad 8, 35 *peric.*

Inseras 472 ante 100, 21: 99, 24 *adcontra* | 504 ad 414, 4 *autem* post *uobis* |
524 ad 7, 39: *spiritus. lq* add *datus*

Deleas 226, 24 dei | 240, 18 fratres | ib. 20 eorum | 244, 19 tales

In Specimine cod. Fuld. legas p. 13, col. 2, 9 immaculatum | 21, 5 inter vetus et |
28, 25 caro | Leviora benevole excuses.

5.
2
a

p hāyā
māyā
tūyā

e

5.

A h

†/11.1

5.

2

5 T

5 O

T

11

S

V

S

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

3 2044 052 777 042

MAR 31 1900

DUE JUL 13 1934

NOV 10 1969

~~NOV 10 1969~~

~~JUL 26 1971~~

FEB 1 1999

